٤٠٨

٤٠٩

شرح گلستان سعدی

مشهور بشرح سودی

ترکی

سودی افندی

احمد بن حسین

سنه

١٠٩٤

٩٢٣

٩٢٣
١٤٩٥١

شرح گلستان سعدی
مشهور به شرح سودی
ترکی
سودی افندی
احمد بن حسین

٤٠٨
٤٠٩

٩٢٣

٩٢٣
١٦٩٥١

شرح گلستان سعدی
مشهور به شرح سودی
ترکی
سودی افندی
خط: احمد بن حسین
سنه ١٠٩٦
ک ١

٤:٨
٤:٩

٤٠٨

٤٠٩

٩٢٣

مسكين

شرح [illegible]

شرح گلستان سعدی
مشهور به سودی افندی

۹۲۳

۱۶۹۵۱/

۹۲۳

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله وسلام على عباده الذين اصطفى • خصوصا على رسوله محمد المصطفى
الذى وصفه فى كتابه الكريم • وقرآنه العظيم • فقال وهو اصدق القائلين •
وما ارسلناك الا رحمة للعالمين وعلى آله النجباء الاذكياء الكرام • واصحابه
النجباء الاذكياء العظام وبعد معلوم اوله كه بو صحايفك منقشى • وبو اوراقك
مرقشى احقر العباد • سودى نامراد • ايدر كه كون ايمن اوقاتده • واشرف ساعاتده
احب محبين • واخلص مخلصين • اولكه انواع علوم ايله آراسته • واصناف فنون ايله پيراسته
ايدى زخار بحار • وبحار زخار • اخلاق سنيه ايله محلى • واطوار سنيه دن مخلى
افضل خلايق • واكمل اخلاق • واكرم عرب وعجم على الاطلاق • احسان وعطاده
بى همال • وسماحت سخاده بى مثال • جود وكرم مدح شيمه سين كورمشدر روزكار
دوران ايدلى بو نه چرخ دوار • شيخ حرم مدينه عمر افندى سقاه الله ثراه • وجعل
الجنة مثواه • خانه سنكسته كلارى بس الكلام بحر الكلام • ويتساق الى الحرام
حسبجه كتاب كلستان كه اعجوبۀ اهل خيال • ونمونۀ سحر حلال • ونوباوۀ بوستان
بيان • وتذكرۀ دوستان زمان • ونزهتكاه اولوا الالباب • وقبله كاه طلاب
تذكرا اولندى ايديكه نا وليدى بو مخدرۀ صاحب جمالك • ونو عروس حجلۀ
خيالك • بردۀ اقناعنى • وحجاب امتناعنى • رفع ايدر تركى عبارتله بر شرح
اوليدى تاكه مشكلاتى بيان • ومعضلاتى عيان • اولوب عباراتى معلوم
واستعمالاتى مفهوم • قانونى مضبوط • واسلوبى مربوط • دوشيدى
ايتدم كه بعنايت يزدان • وهمت ياران • بو قضيه خصوصلى برادنا التفاته

موصولدر

موصولدر • همان دم اول يار موافق • ومحب صادق • وعد الكريم دين
وخلف شين • ديوب • لباس • التماس • آتكنى محكم طوتوب • كوزيبولتريت
سد • وبهانه سوزلرين رد • قلدى اكرچه تركى عبارت ظرافتدن دور لكن
المأمور معذور • وهم فارسى لغاتى شرحده تركى عبارت ملايم ومناسب •
بلكه لازم وواجب دهما ها ارباب عرفاندن متوقع • واصحاب احساندن
متضرع • اولدركه بو بنده كمترك • ووده احقرك • هر عيب وقصورن
ونقصان وفتورن • كه كوره لر سهو قلم راجع بيلوب اصلاحى احسان ايدلر
دريغ بيورميه لر والله الموفق الى سبيل الرشاد • وهو رؤف بالعباد • وهو
حسبى ونعم الوكيل اما بعد حضرت شيخ بسمله ذكر ندن صكره حديث شريفه
اقتدا ايدوب حمد خدايى معنا ذكر ايلدى وبيوردى منت خدايرا زيرا
حقيقت حمد ذات بارينك صفات كماليه سنى مشتمل كلام ذكر ايلكدر لفظ حمد
ويا بعض مشتقاتنى بخصوصه ذكر ايلمك واجب دكلدر نته كه حاشيۀ مطالعه
جنيدى بغدادیدن روايت ايدوب بيورر حقيقة الحمد اظهار الصفات
الكمالية يعنى حقيقت حمد حا وميم ودالى مشتمل الفاظى ذكر ايلمكله دكلدر •
حاصلى لفظ حمده ومشتقاتنه مخصوص دكلدر حقيقت حمد بلكه هر كلام كه
خدانك صفات كماليه سنه دلالت ايدر حقيقت حمد اولدركو كسه عربى
دليلا اولسون وكركسه غيرى ايله منت تا ايله وتامنه مصدر درمن يمن دن
يعنى نص بابنك مضاعفندن توبيخله تعبيده مستعملدر من توبيخ اولدركه بر كسيه
بر شنا اعطا ايليه سن صكره اذا وجفا ايجون باشنه قققه سين بو منت عقلا
وشرعا مذمومدر نتكه قرآنده بو منتك نهيندن آيت كريمه وارد اولمشدر قوله
تعالى لا تبطلوا صدقاتكم بالمن والاذى ومن تنبيه اولدركه سودكك بعض
نسنه انعام ايليه سين صكره تحتنى طريقيله يعنى محبت ومودت جهتندن ايلدكك
عطايى تعداد ايليه سين اكا محبتك اولدوغنه تنبيه اولنمق ايچون وبو منت عقلا
وشرعا مقبولدر نته كه آيت كريمه بوكه دلالت ايدر قوله تعالى بل الله يمن عليكم
پس ذات بارينك ايكى طريقيله بيله منت اثبات ايلمك اعتراف واقرار طريقيله

در يعني بو قدر نعم جليله كه بيزه اعطا ايلمشدر و هر دم و هر ساعت ايدراكر بزه
منت ايلمه لايق و سزا وار ده ديمكه داخبار طريقيله دكلدر يعني بو اثبات اعتراف
طريقيله در اخبار طريقيله دكلدر يعني بيزه منت ايلدي و يا ايلر ديمك دكلدر بس
بو اعتراف محض شكر و ثنادر خداي بايله و يا سزا ايكي معنا بينده مشتركدر بر سني
ذات باري به اسمدر عربيده الله كبي كه غيره اطلاقي جائز دكلدر و بر سيده
صاحب و رب معناسنه در كدخدا و خانه خدا كبي صاحب خانه ديمكدر بو نده
يا ساكن اولمغله لازيده معلوم اولكه هر كلمه نك كه آخري الف و يا واو اولسه
انده بونلردن صكره بريا مفرده نهايتي حالت اضافتده اثباتي لازمدر كوركسه
او كلمه صفتنه مضاف اولسون بوي دلجو كبي كركه غيريه مضاف اولسون
بوي نافه كبي فاحفظ را بونده لام جاره كبي تخصيص افاده ايدر المنة لله يعني
منت اللهكدر و منت اول حقيق و جدي در مذكور اعتراف طريقيله منت الله
ديمك دكلدر زيرا منان اولدر و بز ممنون عليه يز پس انكدر بيزه بيزم كا
دكل معلوم اولكه مسعود رومينك اداب بحثده متينك اولى المنة لواهب
العقل دير انده جاري اولان مباحث و مناقشات بونده جاريدر اما
طالب تحصيل فارسي اولنه مناسب و ملايم اولمدوغي ايچون ترك اولندي
عز فعل ماضي مفرد مذكر غائب صيغه سيدر لغتده بولنميان نسنه يه ديرلر
اما بونك كبي يرلرده بي مثل و مانند معناسني تضمين ايدرلر معناي استراد
مراد دريعني دائما عزيزدر ديمك اولور واو حرف عطفدر قياس بونده
واو له همزه بيننده مضموم اوقنمقدر اما عربي كبي مفتوح اوقونمغله شهرت
بولمشدر جل عز كبي فعل ماضي مفرد مذكر غائبدر لغتده عظيم ديمكدر اما
بونك كبي يرلرده متعالي معناسني ويررلر اولي بودركه عزيزه عطف
تفسيري اعتبار اولنه بو ايكي جملهٔ فعليه معنا جهتندن خدايه صفت واقع
اولمشدر كه حرف رابط صفت و يا حرف تعليل كه بو داده ادات دعا قبلني
ما بعدينه ارتباط ايچون كلمشدر نه يي ربط ايلدوكيني تعيين ايلمك قلت
تأملدن ناشيدر طاعتش طاعت مصدردر طاع يطوع دن يعني

رد لامعي وشمعي

نصرَ بابنك اجوف واويندن انقياد معناسنه ضميره اضافتي مصدرلك
مفعولينه اضافتي قبيلندندر خدايه راجعدر خدايه طاعت و انقياد ديمكدر
موجب اسم فاعلدر افعال بابندن بونك كبي يرلرده سبب معناسنه در
ما بعدينه اضافتي فاعلك مفعولينه اضافتيدر و مضاف بودلامه البته
مكسور الآخر اولور قربتست قربت قرُب يقرُب دن يعني حسُن بابندن
مصدردر قرب كبي نقيض بعُددر يقينلق معناسنه سين و تا ادات خبر
در است الفك تخفيفا ذات رابط در دين الفي همزه مجتلبه اولدوغي

رد لامعي

بلنمش طاعت مبتدا و موجب خبري محصول تركيب انجلين خداكا كا طاعت
و انقياد يقينلكنه سببدر زيرا قرآنده واسجد واقترب بيورمشدر منه سندن
شين ضميرك اصلي آندر ماقبلنده همزه ابدا ايچون آخرنده ها اولان كلميه
داخل اولسه همزه ثابت اولور بنده اش كبي ديني همزه مجتلبه همزه اصليه
تخصيص بلنمش و شكر اندرش واو سابقا مذكور اولان كبي درقياسده
و استعمالده لكن بونك كبي يرلرده ما قبلي ما بعدينه وصل اولسه واو تلفظ
اولماز بلكه ما قبلنده حرفك مضموم اوقونمسنه علتدر احق فتامل و با حرف
ظرفدر عربيده في كبي و شكر بر نعمله دكه منعم انعام ايچون تعظيم معناسني
ويرر شكرك و حمدك و مدحك تفصيله معنالرينه مطلع اولمق استين حاشيه
مطالعه مراجعت ايلسون آندر يا متضمن اولدوغي معناي ظرفيتي تأكيد
ايدر بو اسلوب كلام عجمده اكثر من ان يحصى و اشهر من ان يخفى در
نته كه بو كتابده مواضع متعدده ده وارد اولسه كركدر ان شاء الله تعالى
يا بونده زائددر تحسين لفظ ايچون كلمشدر دينلر مذكور تقريردن يعني

رد كافي و ابن سيد علي وسروري وشمعي

ايتش لر شين ضميرينه خدايه راجعدر مزيد ميمك فتحيله مصدر ميميدر
زياده معناسنه ميمك ضميله افعال بابندن مصدر ميمي اولمسني تجويز ايليين
عندي سولمش مزيد زاد يزيد دن يعني ضرب بابنك اجوف يائيسندن
لازميله متعدي بيننده مشتركدر بونده لازم واقعدر نعمته اضافتي مصدرك

رد ابن سيد علي وسروري

فاعلنه اضافتي قبيلندندر و فيه سين و تا يعني ادات خبر مقدردر

زیرا فاعلی در که فقرۀ اولیده بر اداتی ذکر ایلسه لر فقرۀ ثانیه ده حذف
ایدوب تقدیر ایدرلر و بو ادات خبر معنا جهتندن شین ضمیره مقید
در و بو فقره فقرۀ اولیه معطوفدر و مزید مؤخر مبتدا و بشکر مقدم
خبری و جایزدر که مزید ظرفک فاعلی اوله در شکورش مزید نعمت ثابتت
تقدیرنده اوله حاصلی جملۀ اسمیه بر جملۀ اسمیه معطوفدر و یا ظرفیه پس
کلام مسجعدر فقره کلام موزونده مطرع مقامندهدر و سجع ایکی فقره نک
اجتماعندن عبارتدر محصول ترکیب الهک شکرنده اولمق ازدیاد
نعمته سببدر زیرا که خدا کلام مجیدنده بیورر ولئن شکرتم لأزیدنکم
حاصلی خدانک ویردوکی نعمته شاکر اولمق جلب نعمت جدیده ایلر هر نفسی
هر کل افرادی معناسنه در نفس حیات صاحبلرینک جوفنه داخل و خارج
اولان هوادر عجمی دم دیرلر و ترکجه سولق و یا حرف وحدتدر هر نفس
دیمکدر که حرف رابط صفتدر که ارتباط ایچوندر دیو اطلاق ایلیین اجمال
ایلمش فرو میرود فرو بونک کبی یرلرده انتقالق معناسنی افاده ایدر و بو
ادات دائما اکثر تراکیبده مستعملدر نته که وارد اولان محللرده تعیین و
انشاالله تعالی فرونک اصلی فرود در تخفیفا حرف اخیر حذف اولنمشدر
دیین حوفله سمی فرق ایلمزمش می دات حالدر فعل مضارعدر اما ماضیده
ادات حکایه دوکاه اولور که مضارعده بای استقبالیه معناسنی
افاده ایدر دوکاه اولور که مقام استمرارده مستعملدر بوندن کبی رود
فعل مضارع مفرد غائبدر رویدندن مشتق که بیدر دیمکدر معلوم
اولا که فارسیده مصادرک آخری نون اولور و نونک ماقبلی یا تا اولور
و یا دال و دالک ماقبلی یا اولور پس جمیع مشتقات عجم قیاسیله اندن مخرج
اولور اما تالی مصدر دالک ماقبلنده یا اولمایان مصدردن ما بعضی
ایلیم مفعولدن غیری نسنه مشتق اولماز بو اسلوب ضبط اولنجه جمیع مشتقات
عجم قیاسی اولور هیچ بر نسنه سی سماعی اولمز نهایتی فکره بر مقدار دیمت
دیمک استر محصول ترکیب هر بر نفس که اشغا کیدر یعنی جوف حیوانه

زول

ردلامعی

ردکامی

زول ایدر ممد حیاتست ممد میم اولک ضمی و ثانینک کسری و دالک مشددکه
افعال بابندن اسم فاعلدر قوت ویریجی معناسنه حیاته اضافتی اسم فاعلک
مفعولینه اضافتی قبیلندندر حیات دیولکدر مصحفده الف واو شکلنده
یازیلور اما غیری یرلرده الف کندی صورتنده یازیلور و سینی و تا ادات
خبردر سابقا ذکر اولان کبی ممد حیات دیمک حیاته عون و قوت ویرر
دیمکدر حاصلی ممد حیاتدر دیمکدر و چون برمی آید مفرح ذات
واو حرف عطفدر استعمالی سابقا بیان اولندی و چون ادات تعلیلدر و
ترکیده و فارسیده مستعمل لفظدر نهایتی ترکیده که لفظیله مستعملدر چونکه
درلر بر بونده حرف استعلادر آید فعل مضارعدر آیدندن کلور دیمکدر
فاعلی نفس راجع تحتنده ضمیردر آید آمدن لفظندن فعل مضارعدر دیدی
مذکور قاعده دن آگاه دکل ایمش بر حرفیله خروج معناسنی متضمندر چقار
دیمکدر مفرح ذات فاعلدر تفعیل بابندن سوندیرجی معناسنه ذاته اضافتی
اسم فاعلک مفعولینه اضافتی قبیلندندر ذات بونده شیئک عینی و حقیقتی
و بنه ادات خبر مقدر محصول ترکیب و چونکه مذکور نفس جوف
حیواندن خارج اوله یعنی چیقار ذاته فرح و سرور ویرر معلوم اولا که
هوانک داخلینه تنها نفس و خارجینه تنها نفس بیوردردکی مجاز مرسل
طریقیله در یعنی کلی ذکر ایدوب جزو مراد ایلمک اعتباریله در و الا نفس
مجموع داخل و خارج اولان هوادر و مذکور اولان خواصیده نته که
بوندنصکره کلی فقره ده تعیین بیوردر و داخلی خارج اوزره تقدیم
ایلدی زیرا حین تنفسده خارج اولان هوا داخلک عینیدر بدون
العکس حضرت شیخ امداد حیاتی هوای داخله و تفریح ذاتی خارجه نسبتده
شول مناسبتی رعایت ایلدی که کویا که هوا خارجدن کلوب جوف
حیوانیه دخولیله حیاته مدد و قوت ویردی و نزولیله جوف حیوانیه ثقلت
و تضییق و قلق اضطراب ویردی پس خروجی سببیله قلق و اضطراب دفع
اولمغله ذاته خفت حاصل اولدی که مورث فرح و نشاط در پس در

ردلامعی

هر نفسی دو نعمت موجود است پس بونك كبی یرلرده شرطك جوابنه
داخل اولان فا معناسنه در در حرف ظرف نفسی یا حرف وحدت دو
واو دسیله ایكی دیمكدر نعمت موصوف موجود ظاهر محصول تركیب وقتا كه هوا
داخل و خارج ایتك وصفی مذكور اولان كبی اولدیسه ایمدی هر بر نفسده ایكی
نعمت بولندی زیرا امداد حیات بر نعمت و تفریح ذات بر نعمت اولدی و بو ایكی
وصفك بریسی مندفع اولسه هلاك لازم اولور و بر هر نعمتی شكری واجب
بوندن بر حرف استعلادر نعمتی یاسی حرف وحدت و شكری یاسی حرف تنكیر اولمق
اولی در وحدتدن محصول تركیب چونكه هر بر نفسده ایكی نعمت بولندی
پس هر بر نعمته شكر واجب اولدی از دست وزبان كه بر آید * كز عهده
شكرش بدر آید از بوندن من ابتدائیه معناسنه حرف در دست فارسیدن
المعناسنه در واو حرف عطف زبان زانك فتحی و ضمیله و بانك بدلی فالله
دیل در لسان معناسنه كه یا اضافی لامیه در كه بوندن ذات ذوی العقول
دلالت ایدر اسم در كیم معناسنه اما حرف رابط اولان كه متعدد در الله
تعالی هر بری محلنده بیان اولنور براید بو تركیب حصول معناسنی متضمندر حاصل
اولور دیمكدر بوندن دست ذكری مورد شكرك عمومنه اشارت ایچوندر
یعنی شكر لسانیله و جوارحله اولور دیمكدر كز اصلنده كه از ایدی كه حرف
بیان عهده عینك ضمی و هانك سكونیله حق معناسنده مستعملدر آخرنده تا
تا دیمی تكلمده یازلدوغیچون اضافت اجلیچون بر همزه مجتلبه داخل اولدی
شكر اضافی و شكرك ضمیره لامیه لر در شین ضمیر مذكور خدایه راجع در
بدر آید یا حرف صله در در قبو در باب معناسنه بدر آید قبویه كلور
دیمكدر بوندن كله معناسنه در خروجدن كنایه در محصول بیت
كیمك اللرندن و دللرندن كلور یعنی كیم قادر در كه خدانك شكری حقندن
و عهده سندن كله یعنی كیمسه خدانك شكرینی كا ینبغی ادا ایده مراد استفهام
انكاری در بو بیتله استشهاد ایلدی حقیقت شكری كما ینبغی ادا ایلمكه قادر اولمق
زیرا هر نفسده ایكی شكر لازم اولیجق سایر نعمتلره نقدر شكر لازم ایدر

اعملوا آل داود شكرا و قلیل من عبادی الشكور اعملوا فعل امر جمع مذكر
مخاطب در آل بوندن اتباع و اشیاع معناسنه در داود انبیای بنی اسرائیلدن
بر نبینك اسم شریفیدر حضرت سلیمان پیغمبرك باباسیدر حضرت زبور اكا نازل
اولمشدر آل منادی مضافدر انكیچون منصوبدر داود مضاف الیه در جری مجلده در
غیر منصرف اولدوغیچون شكرا منصوبدر حالیتله و یا مفعول له اولمغله و یا مصدر لفعل محذوف
حرف ابتدا و یا حرف حال قلیل آز دیمكدر مقدم خبر در من حرف جر تبعیضیه متعلقدر و یا
عبادك جمعیدر سیوطی عقود الجمان شرحنده یكرمی دردنجی نوعده ایراد ایلمش اما بو مقامه
ذكری مناسبدر كل یا ضمیر متكلم وحده در شكور مبالغه شاكر معناسنه در و مؤخر
مبتدا بعضیلر دیدیلر كه بو آیت كریمه آل داوده دینیلن حكایه در یعنی ای آل داود عمل
ایلدك و دیدك ای آل داود خدایه عمل و طاعت ایلك شاكر اولدوغكز حالده و یا
شكر ایچون و یا عمل و شكر ایلك شكر ایلمكله حال بوكه بنم مبالغه ایله شكر ایدن قوللرم آز در
یعنی شاكر قوللرم كثیر در اما مبالغه طریقیله شاكر قوللرم قلیلدر ولیكن حقیقتله شاكر
قوللرم نادر در و النادر كالمعدوم در زیرا حقیقتله شكر اعضاسندن هر عضوینی ایچون
خلق اولندیسه اكا صرف ایلمك در مثلا كوزی و قولاغی و دیلی خیرلی ایشی كورمكه
و ایشتمكه و سویلمكه خلق ایلمندر خالق پس بو وجهله شاكر حكم عدمده در حضرت
شیخ بیت سابقك مضمونینی مؤكد بر قطعه ایراد ایلدی قطعه بنده همان به كه ز تقصیر خویش
عذر بدرگاه خدای آورد قطعه لغتده بر پاره دیمكدر اما اصطلاح شعراده بر
نظمه دیرلر كه مطلعی و لیمه بنده قولدر عبد معناسنه بوندن مبتدا و اقعدر پس بر ادات
صله یعنی را تعدیه ایدنلر زائد ایلمشلر همان بو لفظی بعضیلر مفرد اعتبار ایلدیلر و بكلمه
تحسین لفظ و تزیین كلام ایچوندر دیدیلر و بعضیلر مركبدر هم ایله آندن دیدیلر
هم ادات تأكید و آن اسم اشارت استعمال و طبع بو ملایمدر به بای عربیك كسری
و های اصلیه ایلدیك معناسنه در عربجه اولی دیمكدر بوراده ایو معناسنه در بنك
لفظنه مرادف دینیلر غفلت ایلمشلر كه حرف بیان ذكر ایله حرف ابتدادر من معنی
آزدن محققی تقصیر تفعیل بابندن مصدر در لغتده قصلمق معناسنه در اما
بونك كبی یرلرده اكسكلكدن كنایه در خویش واو حرف رسیده یعنی كتابت

ردّاین سپاس كی
ولایموعظمی
و سروری
و شمی
رد لامعی

اولنور اما تلفظ اولنماز نهایتی خانك كبری جمیه ده ملفوظ اولمز و قنودر میم و او ده رعایت
ایچون خولیده و استخوان و خواست واوكبی یرده بوقبیلدندر عذرمع و قند دخی اولمز بیچه
بوذنی دوكمی اكسلكین دیكه دیرلر آوردفعلینك مقدم مفعول صریحیدر آورد
واوك فتحیله فعل مضارع ده اوریدیدندر كه واوك فتحیله واوك ضمیله اوقونانلر
فارسیده بلزمش بدرگاه با حرف صله در قبو دربار معناسنه وگاه كاف عجمیله ادات
ظرفیه دریعنی زمانده و مكانده مستعمل لفظدر قبو یری دیمكدر اما تعظیم ایدوب قبو و اكیله
تعبیر ایدرلر عربیده جنابیله تعبیر ایلدكلری كبی معلوم اوله كه الفدن و واودن
ویادن صكره هاى اصلیه واقع اوله بونلرك حذفی جائزدر مثلا گاه و گره
وده وده دیلرخدایه اضافتی لامیه در و مفعول غیر صریحیدر آورد كه فعل مضارع
مفرد غائبدر آوردیدندن و خبر مبتدای مذكوردر بوندن كتوره دیمكدر
آورد فعل مضارعدر آوردن لفظندن دیمین اشتقاق احوالنی بلرمش محصول
بیت قول هم اولیكدر كه كندینك عمل و شكری اكسكلكندن اللهك دركاهینه
عذر كتوره یعنی عمل و شكری قصورینه اقرار و اعتراف ایدوب خدایه اعتذار
و عجز كوستره تقصیر معناده عمادن صكره اول لفظنی یاد ایدن زائدالمنس
ودنه مزاوارخداوندیش ❊ كس نتواند كه بجای آورد ودنه واكی نه دن
مخففدر كه عربیده والا معناسنه در سزاوار سزیدندن مشتق لایق معناسنه
دراصلنده سزالایق دیمكدر و وار ادات نسبتدر لكی معناسنه بحسب تركیب
لا یلیقی دیمكدر بیرمضاف محذوفدر تقدیری عمل سزاوار دركه آورد دك
مقدم مفعولیدرخداوند اضافتی لامیه در خداوند صاحب و مالك
معناسنه اسمدر وگاه اولوركه عظمت و كبریا معناسنده استعمال اولنور فتأمل
و یا حرف مصدر ردر ضرورت وزن ایچون فتحیله اوقونور شین ضمیر خدایه راجعدر
كس مبتدا كسه دیمكدر و مابعدی خبری نتواند نون مفتوحه حرف نفی در
حكم قصد اولنان یرده مابعدینه متصل یازیلور بونده كچی كه حرف مانع
نتواندن بجای با حرف صله جای یوندن محل معناسینه دریعنی یرینه اوردك
مقدم مفعول غیر صریحیدر محصول بیت قول اول یكدر كه خدایه عجز و تقصیر

ردای سیدعلی
وسروری

ردلامعی

ردشمعی
وكاتی

خدمت اظهار ایلیه بوقسه خدانك صاحبیت و مالكیته لایلیقی عمل و طاعتی یعنی
اكا لایق و شایسته علی كسه قادر دكلدر كم یرینه كتوره حاصلی خدانك عظمت و كبریا
سنه لایق علی كمسه ادا ایدمز وكی نه ده حرف نفیك بیانده بونده مفتوحدر
وگاه اولوركه مكسور اولور وكی نه من همان خاكم كه هستم های دمصلی نون نافیه
مكسور اوقونمق حكم قلت تاملدن كلور بلكه مكسور اوقونان نون نافیه یا بلربیلور
و اوقنودنی دیرمثلا جای اسم خاصدر و زمین اسم عامدر دیمین ایوجه تخصیص
ایدمش زیرا جای مطلق مكان معناسنه در و زمین ارض معناسنه نهایتی زمین
كل وجای خبر و حكمدر دراسان و ناطق كبی باران رحمت بی حسابش همه را رسیده
باران صفت مشبهه دن منقول اسمدر یغمور دیرلر زیرا باریدن یغمقدر پس بو
مناسبتله اسم قلندی رحمت اسمكدر بی ادات سلبدر جوامعدن مخصوص حساب
مصدردر نقص بانیدن بونده سایی اما علم بانیدن اولنجه افعال قلوبدن
اولور ظن معناسنه ومصدرلری بوصیغه اوزره كلمش بارانك رحمته و رحمتك
بی حسابه اضافتلری بیانیه لر وشینه اضافت لامیه در بی حساب لفظی باران رحمتك
وصفیدر دیمین غریب تودیش همه جمیع معناسنه اسمدر و را حرف صله در رسیده
ایرشمش دیمكدر اسم مفعولدر رسیدندن دیلر ملاحظه سزسویلمشلر زیرا اسم مفعول
اولدكه نائب عن الفاعل اسنداولنه بو ایسه فاعل مسنددر پس اسم مفعول اولمغه قابل
دكل نهایتی صیغه ده اسم مفعولله مشتركدر ایدی بونك كبی صیغه لره ماضیدن
قسم دیو اطلاق ایلیك وجهندن خالی دكل محصول تركیب خدانك بحساب
و نهایتسز رحمتی یغموری یعنی رحمتی جمیع كائناته ایرشمش حاصلی جمیع كائنات رحمتی
دریاسنه مستغرقدر وخوان نعمت بی دریغش همه جا كشیده واو حرف عطفدر
خوان بونده و آورسیله سفره و سینی و هرنسنه كه انجنده طعام بیرلوا كادیرلر
نعمت معروفدر دریغ لفظ مشترك كه حسرت و كونیلمك یعنی قصقنمق بیندهر بونده
معنای آخر مراددر شینه اضافت لامیه در معلوم اوله كه ضمایره اضافت جمیع
زمانده لامیه در و خوانك نعمته اضافتی لامیه در مجازاوبی دریغه بیانیه
جا بونده یر دراض معناسنه یا قافیه رعایتیچون حذف اولندی

ردای سیدعلی

ردسروری
رسید ارشدی رسیده یقندن ایرشدی
می رسید چوقدن ایرشدی می رسیده
حالا ایرشدی عوجم

علم بانیدن اولنجه مصدرلری
ادج و خراوزره كلور بحسبة
و بحسبة و حسبانا منه

ردكاتی

ردلامعی
وسروری

ماضی اكی قسمدر بری مطلق بری مقید
مطلق ماضی رسید كبی ارشدی دیو
اولور و مقید ماضی اوچ قسمدر بری
بودركه حالا تقریب ایچون اخوی مفعو
قلنوب و فتحیه دلالت ایچون اخوی
اتالاحق اولور رسیده كبی اكنجی
بودركه معنای بعیدی افاده ایچون
اوله لفظی میم داخل اولور می رسید
كبی اوچنجی بودركه بین القرب و البعد
معناسی مفید و تفهیم اوله ن
داخل اولوب آخرنه ها الاحق
اولور می رسیده كبی

٢

کشیده بوندن اسم مفعولدر چکلمش معناسنه محصول ترکیب داخی خدانک نعمتی
سفره سی جمیع یره چکلمشدر یعنی تمام دنیایه وجمیع اشیایه نعمتی واصل وحاصلدر بو
ایکی فقره ذوالقافیتین واقع اولمش برقافیه دره همه را وهمه جا دور قافیه سی
رسیده وکشیده در **پردهٔ ناموس بندهٔ کان بگناه فاحش ندرد** پرده معروف
ناموس عربیدر عرض وعار معناسنه بنده کان اخرنده های رسمی اولان
اسم الف ونون جمع ویا حرف مصدر یعنی یای مصدر لاحق اولسه های رسمی
کاف عجمیه مبدل اولور بندگان وبندگی کبی پردهٔ ناموس اضافتی بیانیه در وبندکانه
اضافت لامیه بگناه با حرف سبب وگناه کاف عجمک ضمیله یازیق دیمکدر العلة والقسر
لغتندن فاحش صفت مشبهه در شول یرامزه دیرلر که حددن تجاوز ایلیه گناه فاحش
اضافتی بیانیه در ندرد دالک و رانک فتحیله فعل نفی مستقبلدر یرتماز معناسنه
راده تشدید تحریفات عوامدندر زیرا الفتلرندن تشدید یوقدر نته که رشید
الدین وطواط عروضنده بیورمشدر وحرم وفرجله سؤال ایراد ایدوب تشدید
غلطهٔ استعمالدن ناشیدر دیو جواب ویرمشدر لکن ضرورت وزنیچون بعض
حروفده تشدید اثبات ایدرلر وعلی الخصوص که راده ومیمده محصول ترکیب خدا
قوللرینک عرض وناموسی پرده سنی یادامر گناه سببیله یرتماز یعنی اشکاره وتنها لایق
ایشلدکلری معاصی سببیله بونلری رسوای ایلمز حاصلی قبیح ایشلرینی اظهار ایدوب
روسیاه ایلمز **وظیفهٔ روزی بخطای منکر نبرد** وظیفه انسانه هرکون
تعیین وتقدیر اولان طعامه ویا رزقه درلر وکلمه نک آخرنده های
رسمی ویا هاء رسمی حکمنده اولان ها اولسه همزه وغیره ووظیفه کبی حالت اضافتده
اخرنده برهمزهٔ مجتلبه اثبات ایدرلر بوندن کجی روزی یا اصلیه اولنجه رزق
معناسنه در پس عامك خاصه اضافتی قبیلندن اولور اما حرف نسبت اولنجه
ویا وحدت اولنجه اولماز علی کل حال اضافت بیانیه در بعضلر یا حرف نسبتدر
دیدیلر پس اضافت کذلک بیانیه اولور وجایزدر که روزی ده که یا عربی اولا نسبت
ایچون دیبن تأمل سویلمش زیرا عربیده یای نسبی مشدد اولور واندن عربی
دلالت مخفف اولور بخطای منکر با حرف سبب وخطا نقیض صوابدر یعنی

منکر

٧

منکر کاف مفتوح اولنجه اسم مفعولدر انکار ایتدکن یرامز وچرکین دیمکدر یعنی
نامشروع پس اضافت بیانیه اولور اما بعضلر کاف مکسور اوقودیلر اسم فاعل شکلنده
پس اضافت لامیه اولور لیکن بو قولده صفا یوقدر وسوق کلامه ده ملایم
دکل منکرکم آخرنده یای وحدت تقدیر اولنه خلاف قیاس اوزره نبرد دالک
ضمی ورانک فتحیله فعل نفی استقبال مفرد غائبدر بریدندن کسمز یعنی قطع ایلمز دیمکدر
وراده تشدید غلطهٔ استعمالدن خلاف قیاس اوزره ثابتدر حاصلی تحریفات
عوامیه دندر فارسی بلنلر تشدیدا اوقومازلر محصول ترکیب داخی خدا قوللرینک
یرامز وچرکین خطاسی سببیله رزقلری وظیفه سنی ویا روزه منوب وظیفه سنی
یعنی وظیفهٔ معینه سنی ویا هیچ برکونک وظیفه سنی قطع ایلمز حاصلی صبوردر
دنیاده قوللرینی جرایمی صفایر وکبایر سببیله تعذیب ایلمز اما اخرتده کفاری
مطلقا ومؤمنلرك بعضی عاصیلرینی تعذیب ایدوب بعضیسنی عفو ایدر
معلوم اوله که شیخک بوکتابده دأب وعادتی بودرکه کلام منثوری کلام
منظومله تقریر وتنویر ایدر نته که بوندن بویله ایدر **قطعه ای کریمی که از خزانهٔ غیب**
گبر ترسا وظیفه خورداری ای حرف ندا وکریم منادی ویا حرف وحدت ای
برکریم دیک اولور ویا منادی مقدر اوله ویا خطاب خالص معناسنه اوله تقدیری
ای خدا کریم سن دیک اوله بوندن یا خطاب ایچوندر وحذف منقص وکریمدر اوله
یا خطاب فردیه دردیبلر عندی سویلمشلر زیرا فارسیده دیدکلری کبی یا بو قدر
منادی محذوف وکریمی یای خطابله اکا صفتدر دیبن خطا سویلمش زیرا بو تقدیرجه
منادی کریمه مضاف اولمق اقتضا ایدر پس بو وجهله یانک معناسی اولماز که حرف رابط
صفت خزانه خانك کسریله خزینه معناسنه در جمعی خزاین کلور غیبه اضافت بیانیه در
وهمزه مجتلبه اضافتیچون کلمشدر بو مصراع مصراع ثانیه یه مرهوندر دکلمو اتش پرسته درلر
عرب مجوسی دیر ترسا بنه طبان کافردر وظیفه خور وصف ترکیبی در ووظیفه یی
معناسنه خوردن واو رسمیدر خاسی روم ضمیله اوقونمق کرک الفلة والقسر لغتنده داخی
اجلندن بوندن خا مفتوح اوقونمق کرك دیبن روم ضمه معناسندن غافلدر
که خانی مفتوح اوقومنی قافیه ضرورتنه تخصیص ایلدی داری فعل مضارع مفرد مخاطب

ددلامی
وظمی
ودسروری
ردنظمی
ردلامی

دارندن مشتق بحسب لغت طوتارسین دیمکدر اما استعمالده وارلغه تعبیر ایدر
لر مثلا مالدار و کتابدار دیرلر مالی وکتابی وار دیجک یرده داری داشتن
لفظندن مشتقدر دیین قانون اشتقاقدن آگاه دکلدر یعنی محصول بیت ای بر
کریم کریا خودای خدا کی غیبسین که غیب خزینه سندن کبر و ترسایی وظیفه سیجی
طوتارسین یعنی کبر و ترسایه وظیفه ویریرسین حاصلی کبر و ترسا مشرك ایکن
وظیفه لرینی قطع ایلمزسین قاندی قالدیکه مؤمنلر دوستان را کجا کنی محروم
تو که با دشمنان نظر داری دوستان الف ونون له جمع اولدی ذوی العقولدن
اولدوغیچون سینی ساکن اوقونق کرك کرایله اوقومق خطادر دوستانك آخرنده
رای خطاب تقدیر ایدرلر دوستانت تقدیرنده را ادات مفعولدر کجا قنده
دیمکدر عربیده این کبی کنی فعل مضارع مفرد مخاطبدر کنیدندن ایلرسین دیمکدر
دوستان مفعول بر اولی ومحروم ثانیسی وکجا مفعول فیهی تو واو دیمکدر کنی ده
یای خطابی تاکید ایدر که حرف بیان یا حرف صله در دشمنان نقیض دوستاندر داری
فعلینك مفعول منصوص محذوفدر ونظر صریح مصراع اولده استفهام انکاری متضمندر
محصول بیت ای کریم خدا دوستلرکی اوان رحمتکدن وخوان نعمتکدن قنده محروم
ایدرسین یعنی ایلمزسین سن که کبر و ترسا کبی مشرکلره نظر طوتارسین یعنی سنك
بو بخلیبی دشمنلره نظرك واردر مؤمن وموحد دوستلریکی قنده محروم
ایدرسین حاشا ثم حاشا فراش باد صبا را گفته تا فرش زمردین بگسترد
فراش مبالغه اسم فاعلدر دوشیجی معناسنه باد مطلقا یل در عربجه ریح دیرلر
صبا کونلکجه بر یلدر که مشرق جانبندن اسر بیله دیرلر اضافتلری بیانیه
در حاصل اضافة العام الی الخاص در ایکی اضافت بلدر را ادات مفعولدر کفته
بوندن ماضیدن قصددر سیاق وسیاق کلام مقتضاسیله اسم مفعول دکلدر
بعضلر ایلدوکی کبی علی الخصوص اسم مفعولدر و قائلی اللّهدر دیمک غریب بولنمش
تا بوندن حرف غرض وتعلیل در حتی فرش عربیدر دوشنش سنیه دیرلر زمردی
زمرد زانك ومیمك و رانك ضمه لریله زیاده خاصه لی بر نسل طاشدر در کسنه
زهرلی حیوان صوقسه ویاذهر ویرلمش اولسه اندن ایکی اوده آغزیجه بحق ایدر

رد لامعی
و سروری
وشمعی

ایجرسه

ایجرسه لر باذن الله تعالی شفا بولور وصرعه اوغرامش کمسه انی کتورسه هرکز صرع
اولمیه ویلان وعقرب اندن قجارلر واوغلانلر طوغورمقدن بر عورت
زحمت چکسه صاغ اویلوغنه انی بغلیه لر آسان طوغوره ویلانلر انی کورسه
کوزی کور اوله داخی نیجه خاصلری وار زبرجد ایله برجنسدر یا حرف نسبت
ونون حرف تاکید نسبت در زمرده منسوب فرش دیمکدر خضروات دن کنایه در
یعنی نباتات بکسترد بای مکسوره فعل مضارعه داخل اولسه استقباله تخصیص ایدر
وکاه اولورکه بری برینك مقامنده مستعملدر وکاه اولورکه هر برسی مقام استمرارده
استعمال اولنور وکاه اولورکه هر بری محض تاکید ایچون کلور کسترد کاف عجمینك
ضمه و تانك فتحیله فعل مضارعدر کستریدندن بوندن دوشیه دیمکدر فاعلی
فراشدر محصول ترکیب فراش باد صبایه خدای قدرتله سویلمش تا زمرده منسوب فرشی
دوشیه یعنی یر یوزینی نبات ایله تا که نباتات سترایدن حاصلی یر یوزینی سبزلر وچچکلر تزیین ایلیه
ودایه ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات در مهد زمین بپرورد دایه اطفال
امزرن عورتدرکه تورکجه اکا طایه دیرلر بو خدمته اکثری جواری حبشیه تعیین ایدرلر ابر
بولوده دیرلر ابر اضافتی بیانیه در ابر بولوتدر بهاری بهار ایله یازدر یا حرف نسبت
ورا ادات مفعول فرموده ماضیدن قصددر فاعلی خدادر بپرورش دیمکدر بنات بنتك
جمعیدر قیزلر اوغلانجقلر دیمکدر بنات اضافتی بیانیه نبات یاش اوته دیرلر عربیدر را ادات
مفعولدر در حرف ظرفدر فی معناسنه مهد بشیکه دیرلر فارسیجه کهواره دیرلر زمین یر
در ارض معناسنه مهد زمین اضافتی بیانیه در بپرورد بای عجمینك واو ورانك
فتحه لریله فعل مضارعدر پروریدندن بوندن بسلیه دیمکدر حضرت شیخ تازه نباتاتی
اطفاله وبهار بولودینی اطفال تربیه ایدن دایه یه تشبیه ایلمش محصول ترکیب داخی خدای
تعالی بهار بولودی دایه سنه بیورمش تا نبات اطفالنی یر بشکنده بسلیوب تربیه ایلیه یعنی
باران یغدروب قیش مندندن مرده نباتاتی احیا ایلیه و درختان را بخلعت نوروزی
قبای سبز ورق در بر کرده واو حرف عطف ودرختان فراشه معطوفدر
درخت یره ده دوران اغاجه دیرلر اکثریا یانش اغاجده استعمال ایدرلر قورودقلدن
ویا کلدکدن صکره چوب دیرلر الف ونون له جمع اولنمشدر زیرا الف ونون له

جمع ذوی العقوله مخصوصدر غیر ذوی العقول هایله جمع اولور کلها وسنبلها
کبی یا بوندن حرف تخصیصدر درختلرک دیمکدر اشجاره وده درخته دیرلر رانك
تخصیص ایچون اولدوغنه اکاه اولمشلر تو یا بوفارسیده موتوق یه اولان انجامك
بعضیسی حرف مقابله وبدله دیدیلر نته کیم بوستانك در درنجی بابنده فقیهی کهن جامه
حکایه سندن بربیتده واقعدر **بیت دلائل قوی باید و معنوی نه رکهای**
کردن بحجت قوی بحجت یدل بحجتدر دیمکدر خلعت خانك کسرایله فاخر لباسه دیرلر
نوروزده اضافتی بیانیه در نوروز کنش برج حمله نقل ایلدوکی کونه دیرلر نته کیم برج
میزانه نقل ایلدوکی کونه مهرجان دیرلر رانك سکونیله حاصلی نوروز بهارك و مهرجان
کوزك ابتداسیدر یعنی کونلری یاحرف نسبت قباقفتان دیمکدر یا اضافت ایچون
کلمشدر زیرا برکلمه نك که آخری حروف علتك بریسی اوله حالت اضافتده بریا الحاق
ایدرلر قبای منبر کبی وبوی خوش وحاجی کعبه کبی ببره اضافت بیانیه در
یشیل قفتان دیمکدر ورق اضافتده بویله در ورق واوك و رانك فتحه لریله
یبراق معناسنه در بوندن حرف صله در ورحرف استعلا در وکوده ماضیدن
قسم فاعلی کذا خدادر بوندن درختانه اعیان ناس واوراقی خلعتهای نوروزیه
تشبیه بیوروبمش محصول ترکیب داخی درختلرك اوزرینه نوروزده منسوب
خلعت در یشیل یبراق قفتان کیدرمش بو تلمیحدر انجامك جلال الدین ملك
شاه بن الب ارسلان زمانندن بری سلاطین ارکان دولت واعیان حضرته
روز نوروزده خلعتلر بخشیلیوب حبور سرور ایلدکلرینه وهر کیمی علی قدره تازه
لباسلر کیوب ذوق وصفا ایلدکلرینه حاصل انجام بو کونه اعیاددن زیاده اعتبار
ایدرکلمشلردر خلعت نوروزینك معناسی برای خلعت نوروزی دیمك
واشجاره نوروزلك خلعتیله دیمك اصابت ایلمشلردر حقنده سندن مبرا لفظی ورق
لفظنه مضاف اولمق جائزدکلدر دیدی اضافات احوالندن اکاه دکل ایمش
واطفال شاخ رابقدوم موسم ربیع کلاه شکوفه برسر نهاده بوجمله
درختانه معطوفدر اطفال طفلك جمعیدر یدی یاشنه دك اوغلنجغه طفل دیرلر
اندن صکره صبی دیرلر شاخه اضافتی بیانیه در شاخ دال وبداقه دیرلر و دا

دو

حرف تخصیص شاخ طفللرینك دیمکدر بقدوم باحرف سببدر قدوم مصدردر
دخول وزنی اوزرینه علم باشندن موسمه اضافتی لامیه در موسم جمع اولنجق معین زمانه
دیرلر نته کیم موسم الحاج دیرلر حجاجك جمع اولنجق معین زمانه اما بوندن زمان معناسنه
درنهایت ربیعه اضافتی تخصیص کبی المنتوره ربیعدن مراد ربیع ازمنه در ربیع الشهور کلمه
یعنی ایلك یازه ربیع دیرلر کلاه بوردکه دیرلر شکوفه اضافتی بیانیه در شکوفه مطلقا
چچکدر برحرف استعلا در باشنده سر معناسنه نهاده قومش ماضیدن قسم در سابقکی
محصول ترکیب داخی خدای تعالی شاخ طفللرینك یازکلك سببیله شکوفه کلاهی باشنه
اوزره قومش یعنی فصل بهار کلمك سببیله عالم کل وکلستان اولمش خدانك قدرتیله
معلوم اوله که کفته وفرموده ونهاده کلمه لرینك اسم مفعول معناسنی ویروب قائم مقام
فاعل اسناد قابلدر یعنی قبل خدادن دیلمش وبیوریلمش والبلمش وقومش دیمکدر
لکن سباق وسیاق وکلمه نشید رفتار مل بوده در فقره بو کتابك براعت استهلالی
متضمندر یعنی فصل بهارده تصنیف اولدوغنه اشارتدر **وعصارهٔ تاکی**
بقدرتش شهد فایق شده عصاره عینك ضمیله صیقندی دیرلر یعنی ار شنه
صیقمقدن حاصل اولان شیئه دیرلر نته کیم زیتونی صیقمقدن زیت یاغی حاصل اولور
تای لفظ مشترکدر قندلو بوغورتلق بیتدر که عربجه اکا خلقوم دیرلر حای مهمله
نك ضمیله مثلا حیواناتك جکردلو بوغزدن جیقان نسنه ویا جایزدر که حرف وحدت
اوله یعنی قبته منسوب صقندی ویا بوغزه منسوب صفندی ویا بردورلی قیقنك
وبردورلی بوغزك صقندیسی بقدرتش باحرف مصاحبت قدرت اصلنده مصدر
در کدرت وزنی اوزره اما بونك کبی یبرلرده اللهك قضاسی وحکم ازلیسی
مراددر شین ضمیر خدایه راجعدر شهد عربیدر شینك ضمی وفتحیله لغتدر اما
عجم فتح شینله استعمال ایدر حاصلی کوچ باله دیرلر بوندن شکوفته مراد اولور
ویا قطر نبات اما نایده خلقوم مراد اولور سه شهددن کوچ بالی مراد اولور
وخلقومدن اری بوغازی زیرا بال آروسی انواع ازهار واشجار وامثالی
اوراق واثماری دولاشوب هر بریندن عسله ماده اولمغه قابل نسنه ایله
تکمیل برایدوب وتکله کلوب شکمندن اولان ماده عسلی نفیسنه عصا ملکله

يعنى صقفغل استفراغ ايلدوا ولدينكك ترتيب ايلدكى خانه لرى ممتلى ايدرسن
قدرت خدايله اوچ زمانده شهد فائق اولور ظاهر بو فادر بايى بو معنا به
اشارت ايدر متن سن بدان غرض كه دهى خوشه كى زغايت حرص تشنه
مترصدى كه ى كند نبود فائق يعوق دن يعنى نضر بانك اجوف واويندن
اسم فاعلدر على معناسنه فاق على اقرانه ديرلر نجن بركسه شرف وكمالده اقرانى
اوزره زياده اولسه واناره غالب شده ماضيدن قسم در مند ندن يعنى
اولمق صيرورت معناسنه محصول تركيب نايه منسوب صقندى وبا يردودلى
نايك صقندسى خدانك قدرتيله شهد فائق اولمش ايكى معنا يله يعنى شكرا ولهرى
كورده وعمل ثانيه كورده وتخم خرمابتربيتش نخل باسق كشته تخم بو ندن حكود
خرمايه اضافت لاميه در خرما معروف بتربيتش باحرف مصاحبت تربيت
مصدر در تفعيل بابندن برسنه بسلمك شبى خدايه راجعدر نخل بو ندن خرما
اغاجيدر باسق اوزون ديمكدر كشته ماضيدن قسم در اولمش ديمكدر صيرورت
معناسنه معلوم اولكه كشتن وكرديدن كاف عجميله اصل لغتده دونمك
معناسنه در يعنى كيدركن دونمك ومولويلر كبى دونمك وبرسوزدن
دونمك وعربه كبى دونمك ودولاب كبى دونمك پس انقلاب وصيرورت
معنالرى بونلردن مأخوذ در فتأمل شده وكشته يه اسم مفعول طوتانلر
معنا جانبنه ناظر دكللر ايمش محصول تركيب ذاتى خدانك تربيه سيله خرما
چكردكى اوزون خرما اغاجى اولمش خرما انجق تخصيص با لذكر ايلدى زيرا
اندن اوزون اوزدكلى آغاج اولماز فقط ابر باد ومه وخورشيد وفلك
دركارند تا تو نانى بكف آرى وبغفلت نخورى ابر بولت مه آه
يلمك ماهدن مخفف آيدر قمر معناسنه خورشيد كونش يا الكر خورده
ديرلر شيد ده فلك كوك در حرف ظرف كار ايشدر فعل معناسنه نون
ودال ساكنه بونك كبى يبرلرده ادات جمعدر يعنى سين وتانك جمعيدر
مفرد مراد اولسه كار دست ديردك فتأمل تا حرف تعليل تو سن ديمكدر نان
معناسنه نان اتمك ويا حرف وحدت بكف با حرف صله كف لفظى فارسيدر آيه

دده لامع
وسرورى

[illegible]

معناسنه يعنى آل ايدسى عربجه راحه ديرلر آرى فعل مضارع مفرد مخاطبدر
اريدنكه مخففدر اولديدندن كه مضارعى آورد كلور فتأمل يا حرف
عطف ياى ساكنه دن مكسوركلدوكجون واو اوله همزه بيننده تلفظ اولنور نته كه عروجلى
بويله ايدى بغفلت باحرف مصاحبت غفلت معروف نخورى نون حرف نفى حكمدر اكيجون
متصل يازيلور خوردى واو كسيله فعل مضارع مفرد مخاطبدر يميه سين ديمكدر بعضيلر
نخورى بى باى استقباليه ايله استفهام انكارى اولمغه قابل ديديلر اما بو قوله التفات
اولنمز هر كيمدن ماه اولورسه محصول تركيب ابر وباد ومه وخورشيد وفلك ايشده
ديرلر يعنى هر بريسى بر ايشده وخدمتده ثابتدر حاصلى هر برى بر خدمته تعيين اولنمشدر
تا كه سن بر اتمك اله كتوره سين واول اتمكى غفلت ايله يميه سين اتمكى اله كتورمكدن
مراد كسب وتحصيلدر يعنى خدا بونلرى سكا خدمتكار تعيين ايلمشدر تا كيم سن بونك واسطه
ايله خدايه عبادت وطاعت ايليه سين همه از بهر تو سركشته وفرمان بردار
شرط انصاف نباشد كه تو فرمان نبرى بهر بانك فتحى وهانك سكونيله ادات
تعليلدر اجل معناسنه لازم الاضافتدر ولان القافلدندر سركشته وصف تركيبى
اقتامندندر بحسب لغت باشى دونمش ديمكدر اما استعمالده متحير وبى قرار معناسنه
در فرمان بردار ده وصف تركيبيدر داريدندن لغتده قالدرمق معناسنه در
بر داشتن كبى اما استعمالده كثيرًا مكلم تعبيرايدرلر سود ومحق قالديرمجى يعنى كوتوريجى و
طوتيجى معناسنه بردارى برداشتن دن وبودندن اخذ ايدنلر خطاى فاحش ايلدلر
شرط انصاف شرط معروف شرط لفظى فارسيدر اكثر محلده لايق معناسنه مستعملدر
ديبى اكثر عندياتن سويلمك معتمددر انصاف عدالت ديمكدر واضافت لاميه در
نباشد فعل مستقبلدر باشيدندن دكول واولماز معناسنه كه حرف بيان فرمان
اسمدر بويروق معناسنه نبرى فعل نفى استقبال مفرد مخاطبدر بريدندن ايلتمك
معناسنه بردندندر ديبلر احوال الاشتقاق بيلمزلر متن محصول بيت اولكه مذكور
اولان اشيانك جمعنده سكونچون سركشته ودائر وفرمان بردر وخدمتده
بى قرار وبى ثباتدر يعنى خدا بونلرى سكا خدمتكار ايلمشدر كه سن اناك خدمتنده
ثابت وقائم اوله سين پس شرط انصاف دكلدر كه سن بويروق طوتميوب فرمان بدر

دده لامع
وسرورى

ددكامى
وشمعى
ولامعى
دده شمعى
دده سيدكى
ولامعى
وشمعى

اولمیه بین حاصلی افلاکی کواکبله وارضی حیوانات ونباتات ومعادنله سکا طفیل
خلق ایلمشدر دیدی بو معانی عظیم نعت بیلوب خالقک امرینه امتثال ایدوب مأمور کلّه
عامل اولمق کرک بیین فرمان بردار ترکیبنده بو تحسین لفظ ایچون کلمشدر دیبن
لغت احوالندن اکاه دکل ایمش وقتا کم حضرت شیخ ذکر تحمید وتحریص عبادت وترغیب
شکر وتنبیه عجز وقصور واعلام تقدیر ارزاق وبیان طریق توکل وتبیین عجایب
قدرت الهیه‌دن فارغ اولدیلر المطاف بحقک ذکوی بیانندن نعتیه شروع ایدب
بیورر که دوخبر ست بو مقدم خبر ودر موخر مبتدایه که هر که کیکی در **از سرور**
کاینات ومفخر موجودات ورحمت عالمیان وصفوت آدمیان وتتمه دور
زمان محمد مصطفی علیه الصلوة والسلام سرور اولو معناسنه در کاینات
بونک کبی یرلرده مخلوقات معناسنه در مفخر اصلنده مصدر میمیدر اما بونک
کبی یرلرده شول ذاته دیرلرکه انکله فخر ایدرلر یعنی نازلنورلر موجودات دیده
موجود اولان اشیادن عبارتدر عالمیان قیاس بودر که یا حرف نسبت اوله و
الف ونون ادات جمع اوله پس حروف ثلاثه ادات جمع در دیدیلر عندی بو
عالمیان اهل عالم دیمکدر صفوت صاد ده حرکات ثلث جایزدر ماده آمکه تایله در
اما تادن مفرا اولسه فتحه ایله در انجق خالص معناسنه آدمیان عالمیان کبی در
یا حرف نسبت اولدی اما نصاب صبیانده آدمی انسی وانسان مردم دیمشدر یعنی
آدمی وانسی یا ایله انسانه مرادف طوتمشدر پس بوندن ظاهر اولور که یا اصلی
اوله والعلم عند الله تتمه مصدردر تفعیل بابندن شول نسنه یه دیرلر که برشی انکله تمام
اوله تته که دایره نبوت وجود شریفلری ایله تمام اولمشدر که لا نبی بعدی بیورمشدر
دور زمان یعنی دایره زمان اضافتی بیانیه در اما اضافات خمس لامیه لودر مثل
محمد مصطفی ماسبقه عطف بیاندر محصول ترکیب حدیثده وارد در وثابت اولمشدر
کاینات اولوسیدن وموجوداتک مفخرندن واهل عالمک رحمتندن وآدم اوغلانلرینک
صافی وخالص کزیده سندن ودور زمانک تتمه سندن بو مذکور القابله متقلب
محمد مصطفی علیه الصلوة والسلام **بیت شفیع مطاع نبی کریم قسیم جسیم بسیم وسیم**
بیت لغتده اوه دیرلر اما اصطلاحده ایکی مصراعدن مرکب نظمه دیرلر که اخرده نری

متوافق اولسون کرک اولمسون وهر مصراع لغتده قپو قنادینه دیرلر اما اصطلاحده
یارم بیته دیرلر پس بونده بیت یرینه شعر یازلق معناسی بیتدن اکاه دکلدر امش
شفیع صاحب شفاعتدر دیمک اوله ویا مقبول الشفاعت فعیل بمعنا فاعلدر ویا
مفعول مطاع اسم مفعولدر افعال بابندن اطاعت اولنمشدر یعنی امتی وحتی اکا
اطاعت ایلمش امرینه مطیع اولمشدر نبی اصلی نبیءدر فعیل بمعنی فاعل نبأ یعنی بعضی
ضرب بابندنک مهموز اللامندن همزه یایه دونوب ادغام اولمشدر جمعی انبیا ونبآء
کلور فعلاء وزنی اوزره شرفاء وکرماء کبی مخبر معناسنه یعنی خدادن قوللرینه
خبر ویریجی وکتوریجی معناسنه وجایزدر که نبوة ونباوتدن اوله یعنی یوکسک
یرده دیرلر کبی پس نبینک معناسی مشرف علی الناس دیمکدر زیرا شرف ورفعته دیرلر
مذکور معنالر لغویه در اما اصطلاحده فتوحات مکیه بیورر نبی شول ذات قدسیه
وعنصر لطیفه دیرلر که اکا بطریق الوحی من عند الله بر شریعت نازل اولوب اول
شریعت انک خدایه تعبدینک کیفیتی بیانینی متضمن اوله اکر اول شریعتله غیره
مبعوث اولورسه رسول دیرلر تم کلام کریم ایو دیمکدر نقیض لئیم درکه معناسی
الجعد در اما اصطلاحده سخی یعنی جومرد دیرلرکه اخلاق مرضیه واطوار
سنیه ایله محلی ومزین اوله قسیم قسامتدن اولورسه حسن الوجه معناسنه فعیل
بمعنا فاعلدر اما قسمدن اولورسه فعیل بمعنی فاعلدر که قسمت ایدیجی معناسنه یعنی
دنیاده علوم ومعرفتی وحکمتی امتی بیننده وآخرتده رحمتی وشفاعتی تقسیم ایدیجی در
جسیم لغتده ایری کوده لی مجسم معناسنه در اما بونده مراد عظیم القدر والمرتبه
در دیدیلرکه اول حضرتک شول معجزه‌سنه اشارتدر که اعتدال قامتله ایکن
هرنه دکلو اوزون وکوده‌لو اولورسه بیله کسنه‌نک یاننده واقع اولسه اندن بلند
وعالی وجسیم کورینوردی انبیادن هیچ بر نبی جسامت بدنله موصوف دکلدر
دینیلر عجب بو قدر بیک انبیانک جمیعی بلدیلرمی که بو حکمه جزم ایلدیلر هله طول
قامتی حضرت آدمه اسناد ایلمک مشهوردر اما انی الله بیلور وبیغمبر بسیم
کولیجی یوزلی معناسنه خنداندر وسیم متبسم معناسنه اولمقده جایزدر وبو مثللرده
بر لطیفه ایدیجی ام اما طوغریدن غیری نسنه سویلمزم وبعضیلر روایت ایلدیکه شویله

علم كوبي دكه كا ازو ديشانلري كوديثوردي وسيم وسمه دندركه علامتدر يعني
يعني مبارك ازدن لبي حضرت نبوتپناهك ثناسنه لقمه ايدي ويا نور نبوتله مبارك النينك تنويرندن
كنايت اولدكه علامت صدق رسالتدر نته كه كتابلرده ياذركه نور نبوت حضرت
آدمك النينده حضرت شيثه واندن سائر انبيايه نقل ايدرك حضرته واصل اولدي
وسيم حسن الوجه معناسنه ده كلور مصراع ثانيده واقع اولان الفاظ تجنيس
مطرف اسلوبي اوزره در يعني اول حرفندن غيري حرفلري بردر نته كه علم و
قلم وسلم بويلدر معلوم اولدكه بو الفاظ نكره خبر قبيلندندر يعني هو شفيع مطاع
نبي كريم ايه حاصلي محمد مصطفى صلى الله عليه وسلم موصوف وبو القابله ملقبدر بيت
چه غم ديوار امت راكه باشد چون تو پشتيبان * چه باك از موج بحر آنرا
كه باشد نوح كشتيبان چه جيم عجميك كسري وهاي رسميله نه ديمكدر ذوي العقول
غيرينده مستعمل لفظدر ديوار معروفدر بحجه دار ديرلر امت امتيه اضافتي بيانيه
در را ادات صله در يا معناسنه كه حرف بيان ويا حرف تعليل باشد فعل مضارع
مفرد غايبدر باشيدندن بونده اوله معناسنه در چون واو رسميله ادات
تشبيه در پشتيبان پشت ارقه در ويا مفخم دره ضرورت قافيه ايچون ياي نسبت
اولمقدن قابلدر بعضي تاويله وبان ادات فاعلدر حاجي معناسنه نته كه دربان
قپوجي وشتربان دوه جي يه ديرلر تركيبده بعضي بنا لوده پشتوان ديدكلريدر
بحسب لغت ارقه صقلیجی اما بونك كبي يرلرده ظهير وسند مراددر باك
اكمكك يعني قايرمق عربيجه مبالات ديرلر ما ابالي ديرلر قايرمام ديمك يرده
موج دكز تلاتزي عربيده بحره اضافتي لاميه در آن اسم اشارتدر مقدر
كسه تقديري آن كس را در را ادات صله در يا كبي كه حرف رابط صفت
كشتيبان كشتي باي اصلیله ايلكيه ديرلر عرب سفينه درو بان ادات فاعلدر
سابق كبي كمجي ديمكدر عربيجه ملاح ديرلر اكي صيغه ده بان ادات نسبتدر
ديبن غفلت ايلدي محصول بيت نه غم امت ديوارينه يعني امته استفهام
انكاريدر يعني امتكه غم يوق زيرا سنك كبي سند وظهير وار دكز موجندن
نه باك اول كسيه كه حضرت نوح كمجيسي اوله حاصلي بامتك كه سنك كبي مسند

وشفاعتكدي اولدر اول كسه جهنم عذابندن نه قورقار يعني قورقماز نته كه نوح
پيغمبر كمجيسي اولان كيمسه طوفان موجندن باك ايلمز يعني پروا ايتمز نظم بلغ العلى
بكماله * كشف الدجى بجماله بو نظم بحر كاملك ضرب بيان عروض وضربندندر يعني
عروضي وضربي مجذوذدر يعني هر مصراعي ايكي متفاعلن كلور الده دوردنجي مصراعك
اولي مضمر كلور يعني مستفعلن بلغ فعل ماضي مفرد مذكر غايبدر وفاعلي تحتنده مستتر
ضمير محمده راجع ايرشدي ديمكدر على عينك ضمي ولامك فتحيله مفردله جمع بيننده
مشترك صيغه در مفرد اولنجه شرف و رفعت معناسنه در تقديرا منصوب
مفعوليدر بلغ نك اما جمع اولنجه عليانك جمعي اولور عينك ضمي ولامك سكونيله
كه اعلى نك مونثيدر يعني بو تقديرجه بر موصوف تقديرا اولنور مراتب و درجات
على ديمك اولور على العله بازلسه مفرد اولور رفعت معناسنه كلور عينك
فتحي وضمي جائزدر دين القله بازلسه عينك فتحي جائزدر ديدي كنده نظر وار مل
بكماله با حرف جردر معناي سببيتي متضمندر بلغ يه متعلق وضمير مجرور دخي محمده راجعدر
كشف فعل ماضي مفرد مذكر غايب آچدي ديمكدر دجى دالك ضميله وجيمك
فتحيله مفرد وجمع بيننده مشترك لفظدر مفرد اولنجه شدت ظلمت معناسنه در
اولور جمع اولنجه دجيه نك جمعي اولور كيجه قرانكلقلري يعني كفر ظلمتيني وكيجه قرانكلقلريني
آچدي بجماله بكماله كبيدر اعرابده وتعلقده محصول بيت حضرت محمد كماليله
درجات ومراتب علايه ايرشدي يعني بر خلقه انبيا اولمق مرتبه سنه واصل
اولدي كفر ظلماتيني جمال ايمان واسلام كشف ايلدي ديمكدر حسنت جميع
خصاله * صلوا عليه واله حسنت فعل ماضي مفرد مونث غايبه كوزل اولدي ديمكدر
جميع هپ ديمكدر خصال خاء معجمه نك كسريله خصلتك جمعيدر خلق وخوي معناسنه
در حسنت فعلي جميعه اسناد خصاله اضافتله تانيث اخذ ايلدي اعتباريله در زيرا
كل جمع مونث در و على الخصوص كه جميع لفظنده معناي جمعيت ملحوظدر ضمير كه محمده
راجعدر صلوا فعل امر جمع مذكر مخاطبدر صلوات كتوروك ديمكدر عليه جار و
مجرور صلوايه متعلقدر واله ضمير مجروره معطوفدر بر حرف جر تقديريله ويا
علمانك كوفه مذهبي اوزره در كه اعاده جار سز عطفي تجويز ايدرلر محصول

بیت حضرت محمدك جمیع اخلاق واطواری كوزلدر زیرا حضرت قرآنده اِنَّكَ
لَعَلىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ بیورمشدر دیو بویله ونسخه اكا صلوات كتوردك آیینه اصحابنده انجی
زیرا بیورمشدر اذا استقیموني فتوا لا مطبي صلو فعل ماضی جمع مذكر غائب دردیكی
اما معناسی صلوات كتوردك دیمش بو خطا یاكندیلك سهو قلمندر ویانا سخ اولك
والا لامعی اول مقامده دكلدر كه انلر بو یله خطا قصد یله صادر اوله بن بو خطایی
لامعی یه اثبات واسناد ایلمك مرتبه سنی تخصیص ایلمكدن كلور دیو هر كه كه بیا از بندكان
كنهكار پریشان روزكار دست انابت بامید اجابت بدركاه حق جل وعلی بر دارد
كه بوندن حرف رابطه مبتدا بالخبردر زیرا درخبر ست مقدم خبر وهر كه مؤخر مبتدا
هر بوندن احاطة افراد ایچوندر اولان كل معناسنه در وكه كاف عجمیك فتحیله كاه
مخفف وقت معناسنه در وكه حرف بیان هر وقت كه دیمكدر یكی بریسی دیمكدرا مایك
یا سی بر دیمكدر بندكان بنده نك جمعیدر قولاری دیمكدر بو جمله سابقا قاعده سی بیان
اولنمشدر كنهكار كناهدن مخفف وكار كاف عجمیله ادات فاعلدر جی معناسنه سمكار
وجفا كار كبی بو كافلری عربی طوتانلر عجب طوتقون طبع ایتمشلور كه هیچ دماغلوندن
فارسی لذتی یوغیمش پریشان روزكار وصف تركیبی اقسامندندر پریشان ویا كندم
كاف عجمیله داغنوق دیمكدر روزكار خلاف قیاس اوزره ایام وزمان معناسنه در
پریشان روزكاری تركیب توصیفی طوتان فارسی غریب بیلورمش پریشان روزكار
مرادی احوال اطواری پریشان دیمكدر واضافتلری بیانیه لوددر پریشان روزكارك
معناسی پریشان روزكارلو دیمك وپریشان لفظی روزكار لفظنه مضاف ولمعی
جایزدر دیدیكی ایكی تقریرنده بیله خطا ایلمش دست انابت ده بو بله در یعنی
بیانیه در انابت افعال بابندن مصدر رجوع معناسنه یعنی ایلدوكی كناهدن
پشیمان اولوب توبه ورجوع ایلمسی بامید اجابت با حرف مصاحبت امید
آرمود در رجا معناسنه كاه اولور كه ضرورت وزن ایچون میمه تشدید ویرلور
بی تشدیدی وتخفیفی جایزدر دیمك اجابت اجابتنه اضافتی مصدرك مفعولنه
اضافتی قبیلندندر قبول ولنمق امیدیله بدركاه با حرف صله ویا حرف ظرف دركاه
جناب كبی قپو اوكی دیمكدر اكرچه اصلنده قپو بیری دیمكدر نته كه سابقا مفصل بیان

ردشمعی
وكافی

ردابن سیدعلی
وسروری
وكافی

رد لامعی

رد شمعی

رد لامعی
وشمعی

اولندی حق بونك بونك كبی یرلرده خدا معناسنه در جل وعلا عطف تفسیری
قبیلندندر بردار مضارع دربرداریدندن بوندن قالدره دیمكدر محصول
تركیب هر كاه كه احوالی پریشان كنهكار قوللردن بریسی توبه واستغفار ایلمسی یعنی توبه
واستغفار ایچون قبول ولنمق امیدیله خدانك دركاهنه الینی قالدره ایزد تعالی دروی
نظر نكند ایزد همزه نك وزانك كسریله خدا معناسنه در تكری دیمكدر در حرف
صله در با معناسنه دروی واوك فتحیله ضمیر غائبدر او كبی هو وهی معناسنه نظر
نكندك مفعول صریحی در ودروی غیر صریحی نكند فعل نفی مستقبلدر ایلمز معناسنه
تحصیل علوم ومعارف ایچون سیاحتم زمانندن كلستانك بو مقامی استشكال ایدوب
اكابر علماء اعجام ومشایخ كبار الرجیه عرض ایلیوب دیردم بو كلام شریف آنی كوستر
كه معصیت ایلیین قوللرك اوكی وایكنجی توبه واستغفاری خدا قتنده مقبول اولمیه
بن حضرت آدم وحوا وحضرت داود وبعض انبیا واولیا بو حكمك تحتنده میدركمی
دكلمی اكر دیرسك كه مندرجدر اندراجی ندن معلوم بوددر لردی كه بو ایكی فعل نفی
نظر نكند واعراض كند معنای ترطینی متضمندر یعنی اكر نظر نكند واكر اعراض كند وتوبه
اوجه دك اولدوغینك مرتبه بودر كه اوكی وایكنجی توبه قبول اولنمسه اوچنجی توبه
البته مقبول اولور دیو جواب ویرلر دیكبس بویله ونسخه اشكال قالمز ومعنا مستقیم
اولور فتامل معلوم اوله كه كلستانك قدیم نسخه لرنده كه هر كه كه یكی از بندكان
واقعدر واكثرسنده كه یكی دیمشلر اما ابطنرنكی نددنكله واقعدر بس قدیم
نسخه لره مخالف یازنلر معنای مستقیمه مخالف یازمشلر فندبركار كاف عجمیله
ادات مبالغه در صیغه ماضینك آخرینه لاحق اولور مبالغه فاعل معناسنه
پرورد كار پرورده معناسنه وافریدكار كبی خلاق معناسنه وكاه اولور كه
امر صیغه سی آخرنه لاحق اولور آمرزكار كبی غفور غفار معناسنه وآموزكار
كثیر التعلم وكثیر التعلیم معناسنه دیمك زیاده خطا سویلمش زیرا كار اسم مخصوص
لفظلرده فعله هر كز دخل ولماز وبو ذكر ایلدوكی الفاظ اسماء مصادردر
افعال دكلدر دووپرددوكی معاندندن اسمیتلری معلومدر بردارد لفظنده
بری حرف استعلا ودارد دی داشتن دن الوب یوقاری طوتمق معناسی

ردابن سیدعلی ولامعی
وسروری وشمعی
وكافی

رد لامعی

در ابن بیدکلی و شمعی

وبرقدر معنای لغویلری اوستاددن ایوجه طوتمشلو بازش بخواند باز بوندن
کنه معناسنه در وتنوین ضمیر بندنه کنهکاره راجعدر بخواند فعل امر مفرد غایب
یعنی طلب مغفرت وغفران ایلیه بازا اعراض کند یعنی ایزد تعالی اعراض کند حاصلی
اعراض ایدرسه دیمکدر بازش بتضرع وزاری بخواند تضرع وزاری عطف
تفسیر ایلهدر زاری بوندن ایکلدی معناسنهدر یعنی کنه عبد مذنب تضرع و
زاریله دعوت عفو ومغفرت ایلیه بعضلر ایکی بخواند فعل مضارع علیدر
دیدیلر اما اولی بودرکه بخواند ایکی یرده بیله امر غایب صیغهلری اوله زیرا
صیغهده فعل مضارع علی امر غایب مشترکلردر حق سبحانه وتعالی کوید یعنی
خدای تعالی دیر یعنی تضرعله دعوت توبه ایدنجه خدا دیر یا ملائکتی قد استحییت
من عبدی ولیس له رب غیری یا حرف ندا ملائکه تا تاثیله وتا سیر لغتدر ملک
جمعیدر فرشتهلر معناسنهدر بوندن حرف تحقیق در استحییت فعل ماضی نفس متکلم
وجهی در استفعال بابندن اوتانم دیمکدر من حرف جر استحییت فعلنه متعلق
عبد قولدر بندن معناسنه ویا ضمیر متکلم وجهی محلا مجرور مضاف الیه در
ولیس واو حرف حال لیس فعلدر افعال ناقصهدن غیری تقدیرا مرفوع اسمی
وظرف فاعلیله محلا منصوب خبری محصول ترکیب خدای تعالی دیه ای بنم فرشتهلرم
تحقیق قولمدن اوتاندم حال بوکه انک بندن غیری افندیسی یوق فقد غفرت له
تحقیق بن انی یرلغدم دیمکدر معلوم اولاکه حیا عیب قورقوسندن انسانه عارض
اولان تغیر وانکساردر پس خدا حقنده حیا عبدینا امید ایلمکی ترک ایلمکدن
مجازدر یعنی بن قولومی نومید ایلمزم حاصلی عقوبته مستحق اولمشکن ترک عقوبت
ایلدم دیمکدر دعوتش را اجابت کردم وحاجتش را بر آوردم دعوتش تنوین
ینه بندهیه راجعدر ایکی فقرهده بیله بر آوردم حاصل ایلدم دیمکدر بو قاری
کتوردم دیمکدر دکلدر معلوم اوله که میم ضمیر فعل آخرینه لاحق اولسه ضمیر مرفوع
معناسنهدر بوندن کهکیم که از بسیاری دعا وزاری بنده شرم همی دارم
که حرف تعلیل بسیار چوق معناسنهدر ویا حرف مصدر وهمزه مجتلب اضافت
ایچون کلمشدر زاری دهده بو بیله در شرم اسمدر حیا معناسنه همی نا تاکیدلر

در شمعی

در ابن بیدکلی ولامعی

ادات حالدر اکثر نسخهده همی شرم دارم کلدرم دوشمش وبعضیلر یازلمشکبی واقع ولمش
محصول ترکیب دعوتنی قبول ایلدم وحاجتنی حاصل ایلدم زیرا قولک چوقلقدر
وزاریدن اوتانورم ببینا کرم بین ولطف خداوندکار که بنده کرده است
او شرمسار کرم ببینک مقدم معمولیدر وبین فعل امردر بیندن دیدندن
دکل بعضلر ظن ایلدکی کبی لطف کرمه معطوفدر ضمیر وت وزن بیچون اولوری
مفعول اولدی کرم ایلکه ولطف ملایمته دیدلر واضافتی لامیهدر خداوند
وخداوندکار اقدی معناسنهدر دو نوکواره ده دیرکه کناهدن محفوظ
کردستک مقدم معمولیدر دکر دمشک اصلی کرده است در ضرورت وزن
های رسمیله همزه محلی حذف اولنمشدر زیرا ادات خبر فعله داخل اولمز
پس کرده بوندن ماضیدن قسم در التمش معناسنه واو حرف حال او ضمیر
غایبدر هو وهی معناسنه شرمسار سار بوندن کبی یرلرده مبالغه افاده
ایدر صفت مشبهه کبی اوتانغان معناسنه محصول بیت خدانک کرم لطفنی
کورکه قول کناه ایلمشدر حال بوکه اول شرمساردر نتهکه یحیی بن معاذ رازیدن
روایت اولنورکه اثنای وعظده بیورمشکه سبحان من یذنب العبد ویستحیی
عاکفان کعبهٔ جلالش بتقصیر عبادت معترفند که ما عبدناک حق عبادتک
عاکف ملازم ومقیم معناسنهدر والف ونون ادات جمعدر اسلوب عجما وزده
کعبه الله اوی جلاله اضافت بیانیهدر وجلال عظمت معناسنهدر وشین خدایه
راجعدر بتقصیر با حرف صله وتقصیر تفعیل بابندن مصدر اکسکلک معناسنه
عبادته اضافتی لامیهدر یعنی مصدرک مفعولنه اضافتیدر معترفند اقرار ایدیجی
لردرکه حرف بیان اعتراف ما حرف نفی عبدنا فعل ماضی متکلم مع الغیر و
کاف ضمیر منصوب متصل حق عبادتک اصلنده عبادة حقا ایدی پس صفتی
موصوف اوزده تقدیم ایدوب مضاف قلدیلر مبالغه ایدی اضافت صفت
الی الموصوفدر وکاف خطاب مجرور مستقلدر محصول ترکیب خدانک عظمت
کعبهسنه ملازم وناظر اولنلر عبادتلری اکسکلکینه مقر ومعترفلردرکه یارب
بز سکا کرچک عبادتک عبادت ایدمدک دیو یعنی سنک اولوغیکه لایق

وغایت قولکو ایلیه مدك دیمکدر ❊ واصفان حلیه جمالش بتحیر منسوب که
ما عرفناك حق معرفتك ❊ واصفان اسم فاعلدر ضرب کبی بیتك مثالندن وصف
ایدیجیلر دیمکدر الف ونون ادات جمعدر حلیه یه اضافتی اسم فاعلك مفعولنه
اضافتی قبیلندندر جماله اضافتی بیانیه حلیه زینته دیرلر یعنی بونك بتحیر با
حرف صله در تحیر تفعل بابندن مصدردر متحیر اولمق حاصلی حیرتده در وشونك منسوب
اسم مفعولدر که حرف بیاندر ما حرف نفی عرفنا فعل ماضی متکلم مع الغیر
وکاف ضمیر منصوب متصل مفعولی حق معرفتك حق عبادتك کبی دن اعرابده در
محصول ترکیب داخی خدانك کوزللکی زینتنی یعنی کوزللکنی وصف ایدیجیلر
حیرته منسوبلردر یعنی متحیر اولوب سویلیجیلردر که سنی سکا لایق وسزاوار
بیلکله بلمدك حاصلی سنی سکا لایق بیلکله بیلمی که سنین نرده بو قدرت
بو قدر نته که ابن سینا رحمه الله دیر نظم ❊ اعتصام الوری بمغفرتك ❊ عجز الواصفون
عن صفتك ❊ تب علینا فاننا بشر ❊ ما عرفناك حق معرفتك ❊ قطعه
گر کسی وصف او ز من پرسد ❊ بیدل از بی نشان چه گوید باز ❊ کر حرف
شرطدر اکردن مخففدر کس کمسه دیمکدر کسی دیمک کسی بلزمش زیرا کسیه کاکا
عربیدر و یا حرف وحدت وصف آو اضافتی مصدرك مفعولنه در ذای
مفرده اوزدن مخففدر من معناسنه من میمك فتحیله بن دیمکدر انا معناسنه
پرسد فعل مضارعدر پرسیدندن صورده دیمکدر بیدل دوزمه لو ندم
عاشقه دیرلر بونك کبی بیرلرده واله وحیران دیر بی نشان مراد معروف چه نه
دیمکدر ادات استفهامدر گوید فعل مضارعدر گوییدندن بوندن نده
ونه سویلیه دیمکدر باز لفظ مشترکدر اسمله فعل بیننده اسم اولنجه کتنه بیجه
معنا بیننده مشترکدر اما اسلوب عجمه مناسب وملایم اولان اولدرکه
بونده ادات تأکید اوله اکرچه تکلفده داخی وکیرو واچق معنالرینی
ویرمکه قابلدر فتأمل محصول بیت اکر بر کمسه خدانك وصفنی بندن صوررسه
یعنی بکا حقیقتله خدانی وصف ایله دیرسه عاشق وواله وحیران جانان
بی نشاندن نه خبر سویلیه ونه نشان ویره یعنی کما ینبغی ذات شریفی وصف

فاعلاتن مفاعلن فعلن

ایده مز ❊ عاشقان کشتگان معشوقند ❊ برنیاید ز کشتگان آواز ❊ کشتگان
کشته نك جمعیدر های رسمیه کاف عجمیه ابدال اولنشدر دیلمشلردر معشوق
موقوف ونون ودال جمع معنی جهتندن کشتگانه مقیددر برنیاید عجب اللغه
بو قادری کلمز دیمکدر اما استعمالده چقماز دیمکدر معلوم اوله که بو کلمه نك که
اولنده همزه اولسه یای استقبالیه در ویا میم ناهیه ویا نون نافیه اولسه واصل
اولسه همزه یا یه ابدال اولنور زبیا ومیا ونیاید ونیاید کبی فاحفظ آواز واو
زائله وذال مشهوره عندده بحر صوت دیرلر محصول بیت معنی جهتندن بیت
اولیك مضمونی تأکید ایدوب بیوردی عاشقلر معشوقك مقتوللریدر یعنی معشوقلرندن
آواز چقماز که آنی وصف ایده لر یعنی وصفنه قادر دکللر معشوقه کبی بوده
نون ودالك ما قبلنه بر همزه اصلیه تقدیر ایدنلر زائد تقدیر ایلمشلر یکی
از صاحب دلان سر بجیب مراقبه فرو برده بود ودر بحر مکاشفه مستغرق
شده ❊ صاحب دل اهل قلب دیمکدر اولیاء اللهدن عبارتدر ودیدیلر که
صاحب دلدن مراد شیخ حضرتلری کندیلردر سر فرو برده نك مفعولیدر بجیب
عینو صریحی جیب یقایه دیرلر وفارسیجه کریبان دیرلر مراقبه
اضافتی بیانیه در مراقبه خدادن فیضه طالب وراغب اولمغه دیرلر
فرو برده بحسب اللغه اشاغه ایلمش ایدی دیمکدر اما اصطلاحده باشنی
یقایه چکمکدن عبارتدر نته که اهل حال اولان صوفیلرك عادتیدر
فرو برده ماضیدن قسمدر وبود حکایت حال ماضیه در در حرف صله بحر
دریا مکاشفه احوال غیبیه اطلاعه دیرلر واضافت بیانیه مستغرق اسم
مفعولدر استفعال بابندن غرق اولمش دیمکدر شده ماضیدن قسمدر
اولمش دیمکدر صیرورت معناسنه محصول ترکیب صاحب دل مشایخدن
بریسی باشنی مراقبه یقاسنه ایلمش ایدی عادتلری اوزره داخی مکاشفه
دریاسنه مستغرق اولمشیدی یعنی عالم کشف دریاسنه طالمشیدی آنگاه که
از آن حالت باز آمد یکی از اصحاب بطریق انبساط گفت از آن بوستان که
تو بودی ما را چه تحفه کرامت آوردی آنگاه آن اسم اشارت وگاه کاف

عجل وقت معناسنه در که حرف بیان بعض نسخه ده انکاه که یرینه چون
واقع اولمش اولدن حالدن مراد عالم مکاشفه در باز آمد کیرو کلدی یعنی عالم
صحوه کلدی حاصلی اول عالم مکاشفه دن بو عالمه کلدی یکی یاپراق یرسی دیمکدر
امانا یابر دیمکدر اصحابدن مراد بونلره کبی یرده مرید لردر طریق باحرف
مصاحبت در طریق دن مراد انبساط انفعال باعثدن مقصد در بونلر کستاخانه
دیمکدر مطلقا ظرافت و مزاح طریقیله دنبالو محل مناسب سویلنلر زیرا مریدلر شیخدن کرامت
دیلك کستاخلقدر علی الخصوص که مزاح طریقیله کفت فاعلی یکی از اصحاب در بونی
اولدغی دروا و سرغوب در که حرف رابط صفت در بودی یعنی اول بوستاند
که سن انده ایدك مستغرق اولدیغی عالم مکاشفه دن تعبیر ده ما را ما بیره در
تحفه معناسنه در را حرف صله در ما معناسنه تحفه ارمغان کرامت اضافتی
بیانیه در و همزه اضافه بیچون کلمشدر نه کرامت تحفه سی دیمکدر بعضیلر اضافتی
تجرید ایلدیلر و معناسی نه کرامت ارمغان کتوردك دیمکدر دی آوردی واو
تحلیله فعل ماضیدر کتوردك دیمکدر واوك ضمه ایله اوقیانلر یکلش اوقودیلر
محصول ترکیب اول وقت که اول صاحب دل عالم مکاشفه و استغراقدن عالم
صحوه کلدی مریدلردن بریسی کستاخانه سویلدی اول بوستاندن که سن انده ایدك
بزه نه تحفه ارمغان کتوردك یعنی کرامات و عطایادن بزه نه کرامت کتوردك
کفت صاحب دل دیدی بخاطر داشتم که چون بدرخت کل برسم دامنی
پرکنم هدیهٔ اصحاب را بخاطر باحرف ظرف و خاطر کوکله دوشن نسنه یه دیر
میم متکلم مقدردر داشتم قرینه سیله داشتم فعل ماضی متکلم وحده در که حرف
بیان یعنی خاطرده طوتدم و غنی بیان ایدر چون ادات تعلیلدر چونکه معناسنه
بدرخت باحرف صله درخت دالك کسریله و رانك فتحی و خانك سکونیله
اغج دیمکدر کله اضافت لامیه در مجازا برسم باحرف استقبال حرف زاید
دینی زاید سویلنمش در سم رانك و سینك فتحه لریله فعل مضارع متکلم وحده
دامن اتکدر و یا حرف وحدت پر طولو معناسنه در کنم فعل مضارع متکلم
وحده در کنیدندن کوردند مصدر ندن اخذ ایلنیه مواخذ کوك پرکتم

رد مزاح

رد ابن سبدلي ومن وري

رد لامع

رد لامع

طولنده و دام دیمکدر هدیه هانك فتحی و دالك کسری و یای مشدد دیله و
دالك سکونی و یای مخففه ایله لغتدر بو نده ارمغان مراد در و اصحابه اضافتی
لامیه در و را حرف تخصیص محصول ترکیب صاحب دل مرید کستاخه دیدی
که خاطرمده و نیتمده طوتدم ایدی که چون درخت کله واصل اولم یعنی عالم
مکاشفه ده اسرار الهیه یه واصل اولم اوکلدن برانکی یپرایلیم اصحاب وحبابه
ارمغان ایچون یعنی اول عالمده بکا کشف و فتح اولان معانی و اسرار الهیه دن
بو عالمده اصحاب و احبابه کشف و بیان ایلسنی بیانی اولونی شرح و ایضاح
ایدیم یعنی قصدم بو ایدی که بکا کشف اولان اسرارك کشفی و بیانی ممکن اولا
یاراندن دریغ ایلمیوب سویلیم چون برسیدم بوی کلم چنان مست کرد
که دامنم از دست برفت چو حرف تعلیل رسیدم با حرف تاکید رسیدم فعل
ماضی متکلم وحده در رسیدندن ایرشدم دیمکدر بوی کل اضافتی لامیه در
میم معناده مسنه مقیدر چنان چون ایله آزدن مرکبدر ترکیبله وآوردن مقصد
اغلبین دیمکدر مست کی دمست ایلدی یعنی مدهوش و حیران ایلدی دیمکدر که حرف
بیان چنان مست کی در دامن اتکدر دامانده دیرلر میم معناده دسته مقید
برفت فاعلی ضمیر دامن در محصول ترکیب چونکه درخت کله واصل اولدم بوی
کل بنی شویله مدهوش و واله حیران ایلدیکه دامن المدن کندی بکا برحال
اولدیکه کل دکل دامن بیله یا دمدن کندی حاصلی بکا وصلت میسرا ولدی اما
اندن خبر ویرمکه مالك دکلم زیرا بنی بندن الدیلر حضرت شیخ بونده وصولدن
خبر ویردی قطعه ای مرغ سحر عشق ز پروانه بیاموز کان سوخته
را جان شد و آواز نیامد ای حرف ندا مرغ سحر منادی اضافتی لامیه در دنی
ملابسه ایله دیلیلدر دیمشلر زیرا انحار ده اکثرینا الان اولان اولدر شعرا
دیلنده مرغ سحرا کادیرلر عشق عینك کسری و شینك سکونیله مصدردر علم
بابندن تعاریف کثیره ایله معروفدر لکن اشهر تعاریفی افراط محبتدر
پروانه بوندن کلبکدر که کذو بی آتش شمعه اوردر بیاموز با حرف تاکیده
آموز امر مفرد مخاطبدر آموزیدندن آموختندن دکل کان که حرف

رد ابن سبدلي ولامع وشمع وصرد

تعلیل بان اظهار ایدر پروانیه یوخسه کو نجش دیکلر ماضیدن قسم دواسم
مفعول دکلدر بعضیلر ظن ایلدوکی کبی دال حرف تخصیص جان سیه دار بندخبری
روح حیوانیه یه جان دیرلر واسلینیه روان قد بوندن ررفت معناسنه دن
کندی دیکلر و واو حرف حال بیاند عجوه یا بیه مبتدا اولمندر یای استقبالدن
ونون نافیه دن صکره بر زیاده ایدر لر دیمیش بو ابدالدن غافل ایش محصول
بیت ای بلبل الان عشوجانانی پروانه دن اوکرن واندن تحصیل ایله زیرا
اول پروانه یوخسه نك آتش عشوجاناتك جانی کندی واندن اواز کلمه یاد
وفغان کلمدی یعنی عشوجانانه یاندی وکل اولدی حال بوکه اندن کمینه نالهٔ فغانی
اشتمدی حضرت شیخ پروانه یه عاشق صادق وبلبله دعوایی بی معنی ایلین مدعیه
تشبیه ایلمش **این مدعیان در طلبش بیخبرانند کان راکه خبرشد خبری**
باز نیامد این اسم اشارتدر مدعیان مدعی اسم فاعلدر افتعال بابندن
اصلی مدتعی ایدی قبل تاء افتعال دال واقع اولدی دال حرفندر حروف
مجهوره دن وتا حرفندر حروف مهموسه دن بینهماده تنافر وتباعد واقع
اولدیغیچون تایی داله قلب ایدوب دالی داله ادغام ایلدیلر مدعی
اولدی ماضیسی ومضارعی وسایر مشتقاتی بویله اعلال اولور فتامل مدعی
دعواسنده صادق اولمیانه دیرلر الف ونون ادات جمعدر ننه که مکرر
بیان اولندی در حرف ظرف طلبش شینی ضمیر خدایه راجعدر بی ادات
سلبدر اسماء جوامده مخصوص خبران خبرك جمعیدر شمدی ذکی اولان
کبی اصلی بیخبران اند در همزه وصلا ساقط اولمشدر دیمش سوزنیك واصلی
زیرا بو همزه حرف مجتلبه دراصلیه دکلدر کان کحرف تعلیلدر ان اسم اشارتدر
مقدر دکه تقدیری که ان کس راکه در را حرف صلهدر یا معناسنه کحرف
بیان ویا حرف رابط صفت ستد بوندن اولدی دیکلر رضا معناسنه خبری
یا حرف وحدت ویا حرف تنکیر باز بوندن کیرو معناسنه اولمغه قابلدر تاکید
ایچون اولمقده جایزدر فارسیده ارتق تتبع ایدن نه معلومدر محصول بیت
بزواصل اولدیر بو دعوای مرد ایلین مدعیلر وکذا بر طلب وتحصیل وعشق

ردلامی

ردلامع

مفعول فاعلن مفاعیلن فعولن

ردلامع

حقیقتده بیخبر وبی نوالردر یعنی حقوق اسلوب طلب وطریق تحصیلنده
بیخبرلرکه دخی مقام وصول بونلره متمدیر اولق احتمالی واردر زیرا واصل اولوب
خبردار اولنلردن بردخی خبر کلمدی یعنی وصول وخبردار اولنقدن برخبر کلدی
زیرا من عرف الله کل لسانه در باخود دن وصولدن ونه کیفیتدن خبر کلدی
حاصل امرد جانانه سنی شویله کم ایدرکه کیمسه اندن برنسنه فهم ایلمز **اولیائی تحت**
قبابی لا یعرفهم غیری بونلرك حقنده در دیکی وه کو بابلو یا ایر لغتده بر
داخی معناسنه بوندن بر قطعه داخی دیکلر یعنی قطعهٔ دیکو **ای برتر از خیال**
وقیاس وکمان ووهمی وز هرچه کفته اند شنیدیم وخوانده ایم ای حرف
ندا بر حرف استعلا و تر حرف تفضیل برتر بوجه رك دیکلر منادی واقع ولن
تقدیری ای برترخدادر از برتره متعلقدر خیال قوت مدرکه باطنیه نك
برسیدر حقیقتده خیالی و وهمی علم کلام وحکمت اوقیان بیلور زیرا بونلر
حواس باطنیه دندر و بونلردن اول فنلرده بحث اولنور قیاس برنسنه
اورانلقدر یعنی برنسنهٔ برنسنیه برابر لشدرمکدر کمان کاف عجمینك ضمیله
ظن معناسنه درکه برنسنهٔ بیلدن طرف راجحه دیرلر وهم وخیال کبی قوت
باطنیه نك بریسیدر و برنسنهٔ بیلدن طرف مرجوحه دیرلر ظنك نقیضیدر
وز هرچه واو حرف عطف مابعدینی ماقبلنده کی دوردینی عطف ایدر
کفته ماضیدن قسم دراخری هاى رسمیه اولدوغی ایچون ادات جمعی همزهٔ مجتلبه
ایله ایراد ایلدی شنیدیم کفته اندی بیاند تقدیری شنیده ایم در ضرورت
وزن ایچون های رسمیه همزهٔ مجتلبه ترك اولندی وخوانده ایم بوندن کورینه
در محصول بیت ای بو مذکورلردن وجمیع سنك شانکده اولان کفت ه
کولردن اعلی ومنزه الله بز بونلری ایشتمشز اوقومشز یعنی ایکی سنی
فرقه بلکی جمیع ملل وادیان سنك حقکده سویلدکلرندن منزه خدا
حاصلی حقیقتله سنی بیلی کذ سن سنك بلدوکك کبی سنی کمسه بیلمز بعض
نسخه ده شنیده ایم واو عطفله واقعدر دیمش اشتدوکمز دن واوقودو
کمزدن ده منزه سین دیمکدر **مجلس تمام کشت وبآخر رسید عمر**

مضارع ... مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن

ما همچنان در اول وصف تو مانده ایم مجلس تمام گشت و بآخر رسید عمر ما همچنان در اول وصف تو مانده ایم مجلس اسم مکاندر تقدیری
مجلس گفت کودر یعنی صحبت ذاتك وصفلرنگدن اولان گفت کو مجلسی تام معروف
گفت فعل ماضیدر کفتندن بوندن اولدی دیمکدر صار معناسنه ننکه تخلل
باسوز گشت بیوردکنده بیانی تفصیله مرور ایلدی واو حرف عطف بآخر
با حرف صله رسید فعل ماضیدر رسیدندن ایرشدی دیمکدر همچنان هم
ادات تاکیدچنان انچلین دیمکدر کذلك معناسنه وصف تو مصدر ذکر
مفعولینه اضافتیدر مانده ایم کنه همزه حرف مجلله در قالمشز دیمکدر محصول
بیت یارب سنك ذات صفاتکدن اولان بحث و گفت کو و قیل و قال مجلسی
تمام اولدی و بو بحث و قیل و قاله عمر آخره وبایانه ایرشدی و بز صنوز ابتدای مجلسده
کبی سنك وصفك ابتداسنده قالمشز حاصلی اولده لا اله الا الله دیردك آخرده
لا اله الا الله دیردك و اولده قل هو الله احد دیردك آخرده ده دیردك
و اولده انما الله اله واحد دیردك آخر عمرده ده آنی دیرز محامد پادشاه
اسلام خلد ملکه محامد مبتدای محذوفه خبردر و مبتداء مؤخر تقدیری و لیق
جایز یعنی ذکر محامد پادشاه اسلامست این مقدم تقدیرا یلکده جایز بر مضاف
حذف ایله صورتنده بیله تقدیری این ذکر محامد آه محامدك مفردی محمدتدر
یعنی مصدر میمیدر علم بابندن بوندن اوصاف جمیله معناسنه در پادشاه اصلنده
شاه پاد ایدی شاه اولو معناسنه و پاد حافظ موصوفك صفتنه اضافتی قبیلندن
ایدی صکره صفتی موصوف اوزره تقدیم ایدوب کنه صفتی موصوفه اضافت المبوب
پادشاه دیدیلر حافظ عظیم معناسنه یعنی داور بزرك اسلامه اضافتی لامیه در
بر مضاف تقدیریله یعنی اهل اسلام خلد فعل ماضی مبنی للمفعولدر تفعیل بابندن
موضع دعاده واقع اولمش مؤبد اولسون دیمکدر ملك بوندن میمك ضمیله مملکت
و سلطنت بیندن مشترك لفظدر خلد فعلینك نایب عن الفاعلیدر مملکتی
و سلطنتی مؤبد اولسون دیمکدر میمك کسریله و کسریله لفظدر دیمه ظاهر بودر که
کسریله بو معنالرده مستعمل دکلدر ذکر جمیل سعدی که در افواه عوام افتاده است
وصیت سخنش در بسیط زمین رفته ذکر کسی دالله آنکفه دیرلر وضم ذالله

کو کلا

کو کلا آنکفه دیرلر یعنی بر نسنه و خاطر کچورمك جمیل کوزل دیمکدر عجم خوب دیر
سعدی حضرت مؤلفك مخلص شعریلری یعنی اسم لطیفی مصلح الدین در حضرت
شیخك مناقبنده بیوردکنه نظر حضرت شیخ سعدی سلطان العاشقین شیخ
روزبهان بقلیست کویند که پدر حضرت شیخ سعدی خادم حضرت شیخ
بوده است و چون حضرت شیخ سعدی متولد شده است پدر وی بخدمت
شیخ آورده حضرت در وی نظر فرموده و فرموده اند که عشق را بجشن کردیم
بدو هم نصیبی دادیم امام مرشد او شیخ شهاب الدین سهروردی بوده است
قدس الله ارواحهم بعضلر دیدی حضرت شیخ یوز یکرمی ییل یشادی و بعضلر
یوز الی و بعضلر یوز ایکی و العلم عند الله اما و قالی التیوز طقسان بر ینده واقع
اولمش ننکی وفاتی تاریخندن فهم اولنور رهای دوح پاك شیخ سعدی
جو در پرواز شد از روی اخلاص مه شوال بود و شام جمعه که در دریای
رحمت گشت غواص یکی پرسید سال فوت گفتم ز خاصان بود از ان
تاریخ شد خاص ٦٩١ ذکر جمیل اضافتی بیانیه در سعدیه اضافت لامیه در که حرف
رابط صفتدر افواه جمع فمدر زیرا فمك اصلی فوه در بس کثرت استعمالدن هاحذف
اولنوب فو قلدی ایدی واو طرفده ماقبلی مضموم اسم هو دن غیری بولنمدیسه
واوی میمه ابدال ایدیلر ایکیسیده حرف شفوی اولدوغیچون فم اولدی بس تصغیر
و یا جمع ایدیجه اصله رد ایدوب فویه و افواه دیدیلر عوام دیمکدر عوام
جمع عامدر که نقیض خاصدر دنیانك مضاعفدن اصلی عوامم در فواعل
وزنی او زره منتهای جموع وزنی او زره خواصده بو یله در بوندن خلق عالم
مراددر افتاده است ماضی بعید قسمندندر و ثمنی دیمکدر اسم مفعول دکلدر
وصیت صادك کسریله ایلکلا آکلماسی خلق عالمده مشهور اوله سخن حرف و لکن
قافیه سنده سینك ضمی و خانك فتحیله اوقونور اما بو کی قافیه سنده سینك فتحی
و خانك ضمی ایله اوقونور اما غیری یرلرده ایکیسیده جایزدر وصیت سخن
اضافتی لامیه در و شین ضمیر مذکور سعدیه راجعدر که حرف رابط
صفتدر بسیط و بساط بانك فتحیله کیك یره یعنی واسع یره دیرلر بوندن

زمینه اضافتله بیو برتری مرادلردر ولکد ز دیمین بیر دعوض معناسنه رقعه
ملحیدن فتیم و دکیمش دیمکدر اسم مفعولدر کلاتیا کمی غمزه ده دد لفظی یای صله
معناسنه ددر حوفیت معناسنه دیرلر بکلمش کمشلر محصول ترکیب سعدینک کوذ
مذکور اولماسی یعنی آکلمسی که عالم خلقتک اغزلرینه دوشمشدر یعنی هرکیم که آنی
علم وکابله دفضل وعرفانیله اکادرلر یعنی مقبول ومرغوب عالمدر داخی انک
نثر ونظمنک صیت وصیحه سی حاصلی چاوی واوازی که تمام دنیایه منتشر واولمش
یعنی یایلمش خصوصا کتاب کلستان **وقصب الجیب حدیثش که همچو شکر**
میخورند قصب قافک وصادک فتحه لریله مطلقا قمش دیرلر **قصب السبق**
وقصب السکر کبی جیبه اضافتله شکر قمشنه تخصیص لمشدر زیرا قصب الجیب اولدر
شکر قمشنی خورده خورده دوغرلر یعنی بوغوم اورتاسنی وفاق اوفاق کسرلر
اندن صکره اول پاره لری نقشلر ایدرلر یعنی قبوغنی صویارلر وبر طبق ایچنه
ترتیب وتزیین ایدرلر بو بیرلرده یعنی استانبولده میوه لری سره سره ترتیب
تزیین ایلدکلری کبی اندن صکره اوزرینه کلاب وبخور صوینی سرپرلر
ودوستلو یری بیرینه ارسال ایدرلر پس بو اسلوبدن کوندرلن شکر
قمشنه قصب الجیب دیرلر اضافت لامیه در وحدیثه اضافت بیانیه در
حدیثدن مراد کندینک شیرین کلماتیدر که حرف رابط صفتهم ادات
تاکید وچو نونیله ونونسز ادات تشبیه در مثل معناسنه شکرشینک وکافک
فتحه لریله مشهوردر اما سین مهمله نک ضمی وکاف منددک فتحیله عربیدر
میخورند فعل حال جمع غائب بوندن استمراد مراد دیرلر دیمکدر یمکدن مراد
منتفع ومتلذذ اولورلر دیمکدر محصول ترکیب داخی سعدینک قصب الجیب
کبی مقبول مرغوب کلماتی یعنی نظم ونثر سوزلری که حسن قبولیله قبول ایدوب
آنکله منتفع ومتلذذ اولورلر حاصلی سوزلری که هرکسک قتنده معزز ومسلم
قصب الجیب عبارتندن اکثر شراحک مفصل ومطول ما لا یعنیسنه التفا
اولنمسونکه صداع ایراث ایدر **ورقعه منشآتش کچون کاغذ زرمیبرند**
رقعه بوندن یازیلن کاغد پاره سنه دیرلر آخرندن تای مربوطه های رسمی

ودلاموع
ودسمع

مطلب

شکلندن یازلدوغی ایچون اضافت ایچون بو همزه مجتلبه اثبات ایدرلر منشآت میمک
ضمی ونونک سکونی وشینک فتحیله اسم مفعولدر افعالدن یعنی انشا اولنمشدن
که مهموز اللامدر جمع مؤنث صیغه سیدر دیمکدر مکتوبات کبی لغتده خلق وایجاد معناسنه
در اما بوندن کندیدن صادر اولان نظم ونثر سوزلردر شین کینه سعدیه
راجعدر که حرف رابط صفت چون نونیله ادات تشبیه در کاغذ کاف
عربیله وغین معجمه مفتوحه ایله معروفدر زره اضافتی لامیه در زا نی ملا
ایله زر لفظ مشترکدر التونه وسکه لی اقچه دیرلر ترکی مثتی زر حکایه سندن
وغیری بیرده کلجکدر ان شا الله تعالی بوندن ده اقچه مراددر زیرا کاغذ زر
اولدر که پادشاه ترکیبه که احسان ایلمک مراد ایدر پس الینه برامر شریف
ویرد که وار بو امری فلان بیرک حاکمنه ایلت که سکا فلان شهردن بو
قدر اقچه دوشورسون دیر اول داخی اول کاغذی ایلدر اول حاکمه تسلیم ایدر
اولده امر شریفه امتثال ایدوب خانه دن خانیه ودکاندن دکانه بو قدر اقچه
طرح ایدوب صاحب رقعیه تسلیم ایدر منلا لاری ومنلا احمد قزوینی
ومنلا حلبی بو در لرد یکه الآن قزلباشده معمول بهدر میبرند فعل حال
جمع غائب بوندن کنه استمرار مراددر ایلدرلر دیمکدر تقریری اولان وجه
اوزره در محصول ترکیب داخی سعدینک نظم ونثر یازدوغی کاغذپاره
لری که آنی اقچه تحصیلی ایچون خط همایون وامر شریف کبی معزز ومکرم طوتوب
هرجانبه وهر مملکته ایلدرلر کاغذ زردن مراد مذکوردر پس شراحک
خبط وحشو ایلدکلرینه اعتبار اولنمسونکه ضلالتدر **بر کمال فضل وبلاغت**
او حمل نتوان کرد وحرف استعلا کمال لغتده تمام معناسنه در مصدردر
اوج بابدن کلور نصر وحسن وعلم بابلرندن بوندن مراد علم ومعرفتده
تمام اولمقدر فضل دتفلقدر یعنی اقران وامثالندن علم ومعرفتده ارتفلق
معناسنه اکثر نسخه ده کمال فضله مضاف واقعدر وبعضنده عطفله ثبت اولنمش
بلاغت بوندن فصاحت معناسنه در اما لغتده ایرشمک معناسنه در فصاحت
وبلاغتی حقیقتله بلکه معانی کتابلرینی کورمکه موقوفدر او ضمیر غائب سعدیه

دداین سینه‌لع ولامع ومردد
وشمی وکافی

که بعضیلر ... صوابدر ... ایراد ایتمشلر ... یازیلر ... ایکی دره ... الغرض ... بیلکه مرادلری ... معنالری ... الترام اولنمشدر

واجعد زحل حالتک فحی ومیک سکونیله حیوانات جنسنک قرینده اولان بوکه
وانجاورک بودونده اولان حاضرلردر اما بونک کبی یرلرده نسبت و
اضافت معناسنده مستعملدر نتوان بونده حرف نفی توان لغتده قوت وقدرت
معناسنه در اما بونک کبی یرلرده عدم امکاندن عبارتدر کردبونک کبی
یرلرده مصدر معناسنه در زیرا توانده رایحهٔ استقبالیت ملحوظدر وقلت
مقرردر که ماضی مستقبلدن صکره واقع اوله مصدریت معناسنی افاده ایدر
پس نتوان کردک معناسی ایلمک اولمز دیمکدر معلوم اولکه ذکرجمیل مبتدا و نتوان
کرد خبری ومابینلرنده اولان ذکرجمیلک صفتی ومعطوفاتیدر وجمل نتوان
کردک مفعول صریحی در کمال مفعول غیرصریحی محصول ترکیب شیخ سعدینک مذ
کوراحوال واوصافی کندینک کمال فضل وبلاغتنه حمل ایلمک اولماز یعنی مذکور
اوصاف واحوالی کندی ذاتینک استحقاقندن دکلدر حضرت شیخ کندینک
ذکرجمیل ایله مشهور وکمال فضل وبلاغتله معروف وحسن تألیفات وتصنیفاتله
موصوف اولدوغنی ذکر محامد پادشاهه مقدمه بیورمشدر بلکه خداوند جهان
وقطب دایرهٔ زمان قایم مقام سلیمان ناصر اهل ایمان شاهنشاه معظم اتابک
اعظم مظفر الدین ابوبکر بن سعد بن زنکی ظل الله فی ارضه رب ارض عنه وارضه
بعین عنایت نظر کرده است وتحسین بلیغ فرموده وارادت صادق نموده
لاجرم کافهٔ انام از خواص وعوام بمحبت او کرایده اند که الناس علی دین ملوکهم
بل ادات اضرابدر لفظ عربیدر ترکیبده مستعملدر که حرف بیان خداوند بوندن
صاحب ومالک معناسنه در مبتدا واقعدر وبعین عنایت نظر کرده است
خبریدر غفلت اولنمیه جهان اضافتی اسم فاعلک مفعولنه اضافتیدر وقطب واو
حرف عطفدر بو فقره دن غیری کلی فقره لرده حرف عطفدر بو قدر قطب
برکاره دایره چیزدکلرنده دایره اورتاسنده برکارک ایاغی دوران نقطه یه
قطب دیرلر و دکرمن چرخنه متصل دمرکه دونر واوست داشنی دوندرن
الته ده قطب دیرلر وفلکلرده ایکی قطبی واردر بیری تحت الارضدر بو یرلرده
کورنمز اکا قطب جنوبی دیرلر بیری فوق الارضدر کورینور اکا قطب

شمالی دیرلر دمورقازیق دیدکلری یلدیز قطب شمالی دیدکلری یلدیزه یقیندر طلوع
وغروب اولمز نه رجال غیبدن بر ذات در که تصرف عالم اکا متعلقدر یعنی مدار دایرهٔ
عالمدر قطب دیرلر وسلاطین اسلامیه یه قطب تشبیه طریقیله اطلاق اولنور
انتظام امور انام انلرک رأی وتدبیر وتصرفنه مفوض اولدوغی ایچون دایره یه
اضافتی لامیه در ودایره نک زمانه بیانیه در قایم مقام اضافتی اسم فاعلک
اسم مکانه اضافتیدر وسلیمانه اضافت لامیه در سلیمان پیغمبرک حکمی یرلر
اولدوغی ایچون مقامی اکا اضافت ایلدی تنکری تعالی نک خلیفه سیدر ناصر
اهل ایمان اضافتلریده اسم فاعلک مفعولنه ولامیه در شاهنشاه اصلنده شاه
شاهان ایدی یعنی پادشاهلر پادشاهی دیمکدر ملک الملوک معناسنه بکلربکی دیدکلری
کبی صکره مضاف الیهی تقدیم ایدوب شاهانشاه دیدیلر پس الف متوسطی
حذف ایدوب شاهنشاه دیدیلر کاه اولورکه الف اخیری ده حذف ایدوب
شاهنشه دیرلر وکاه اولورکه جمیع الفاتی حذف ایدوب شهنشه دیرلر فاحفظ
معظم اضافتی بیانیه در اتابک لالا وحملة الملوک معناسنه در اتابکان دد
برنجه پادشاهلردرکه جدلری اقسلغردر که جلال الدین ملکشاه بن الب
ارسلان سلجوقینک قوللرندن ایدی پس جلال الدین مذکور اقسلغری محمد
نام اوغلینه لالا وحملة الملک ایلدی امدی جلال الدین متوفی اولیجق مذکور
سلطان محمد تخت سلطنته جلوس ایلدی ومذکور سلغره غوطهٔ شام یعنی
دمشق وحلبی وبالجمله دیار عربی خانلق طریقیله ویردی وزنکی نام اوغلینه دیار
ودیار ربیعه بی واذربایجانی باباسنه ویردوکی کبی اوغلینه داخی خانلقله
ویردی الله امر ایله سلطان محمد چوق یاشامیوب متوفی اولدی ویرینه جلوس
ایدر وارث سلطنتی قلمدی پس اقسلغر زنکی بن اقسلغر خروج ایلدی
وهر یره که توجه ایلدیلر باذن الله تعالی فتح میسر اولدی تیمور شاه اسمعیل
پس اقسلغر متوفی اولیجق امور سلطنتده زنکی مستقل اولدی وزیاده ایو
پادشاه اولدی وزنکینک ایکی اوغلی واردی بیرینه سعد وبیرینه زکریا
دیرلردی سعد شیرازی وذکریا به خلخالی سنجاق ویردی پس زنکی دن صکره

سعد بادشاه اولدی نیجه ییل اوغلی ایدی و ذکر یا سعجه بدیع قالدی وظهیر
فاریابی شرح یانینه الدی وکندو یه مداح ایلدی نته که دیوانندن فهم اولنور
بس هلاکو ظهور و خروج ایلدی و سعد بو آنی عسکره تحمل ایده مدی و کندن لازره
وهر چیزه قولد ایلدی بعده که هلاکو کندی سعد ینه ییرینه کلدی وچوق معمر اولمدی
ابو بکر بن سعد بادشاه اولدی وکمال اصفهانی کی یانینه الوب تربیت ایلدی
بن بونک مدحنده بر قصیده ده بیور ر **نظم** قطب کردون ظفر شاه هنت
سلغر نسب * وارث تخت سلیمان خسرو جمشید فر * شاه ابو بکر بن سعد آن کریم
جان بخش او * زنده شد در دامن آخر زمان عدل عمر * خسروا بر حلقهٔ
حکم تو کشته کوش وار * شاه سلغر شاه داد بدار تو کحل بصر قزل ارسلاندن
اتابکانده نبر بو تقریردن معلوم اولدیکه زنکیدن صکره سعد اولوا وغلی جلوس
ایلدی اندن صکره مظفر الدین ابو بکر که کلستان انک نامنه تالیف وتصنیف
اولمشدر جلوس ایلدی که شیخک مریدامش بن مظفر الدین لقبی و ابو بکر کنیتی که سعد
اوغلیدر و سعد زنکی اوغلی و ابو بکر تبرکا باباسی آدینی براوغلنه دیمش نته که سلطان
سلیمان مرحوم باباسی آدینی براوغلنه دیمشیکه سلطان مراد دام سلطنته انک
اوغلیدر ظل کولکه دیرلر لفظة الله اضافتی لامیه در مجاز اللهک کولکه سی
دیمکدر حضرت محمد مصطفادن علیه الصلوة والسلام روایت اولنمشدر
السلطان ظل الله فی الارض یاوی الیه کل مظلوم یعنی پادشاه ییر یوزنده اللهک
کولکه سیدر هر مظلوم اکا صغنور حاصلی هر کیمی کونش اسیجاغندن کولکه پناه
ایلدوکی کبی ظالملر شرندن مظلوملر پادشاهلره کذلک پناه ایدرلر فی ارضه
ارض ییره دیرلر و ضمیر خدایه راجعدر رب منادی حرف ندا مقدر یارب
دیمکدر اصلنده ربی ایدی کسر ایله اکتفا ایدوب یا حذف اولندی ارض فعل
امر مفرد مذکر مخاطبدر یارب راضی اول دیمکدر علم بابنک ناقص واوی سندن
مصدری رضا و رضوان کلور عنه ضمیر ابو بکره راجعدر جار و مجرور صیغهٔ
امره متعلقدر وارضه واو حرف عطف ارض همزه نک فتحی و ضادک کسریله
افعال بابندن فعل امر مفرد مذکر مخاطبدر علامت جزم ایچون یا اسقط

اصلی ارضی یرضی ایدی وها ضمیر منصوب منفصل ابو بکره راجعدر معلوم اوله که
اسجاعده فقره نک آخری ساکن اوقنور پس بونده ایکی ضمیر ها ساکن اوقنور وایکی
ارضده تجنیس تام واقع ومشددر ازیرا ضمیر علی حده کلمه اولور دو بو ایکی فقره نک اولکیسی
اخباریه و ثانیه سی انشائیه واقع اولمش عینی بونده کوزدر حیثیم معناسنه و غایت
عون وقصد معناسنه در واضافت بیانیه در وکوزده استک مفعولی غیر صریحیدر
ونظر صریحی کوزده ماضیدن قسمدر ایلمش دیمکدر واو حرف عطف تحسین تفعیل
بابندن مصدردر لغتده کوزلندرمک دیمکدر واما بونک کبی ییرلرده احسنت و آفرین
دیمک معناسنه در تبلیغ مبالغه معناسنه در زیاده دیمکدر واضافت بیانیه در
فرموده ماضیدن قسمدر اسم مفعول دکلدر بیورمشدر دیمکدر واو حرف عطف ارادت
مصدردر افعال بابندن اصلی اروادا ایدی واو حرف علت متحرک ماقبلی حرف
صحیح ساکن نقل حرکت بر ماقبل ایلدک واو متحرک فی الاصل ماقبلی مفتوح الان
الفه قلب ایلدک ایکی الف جمع اولدی ایکی الفک برینی حذف ایلدک وبدلینه
تا ویردک ارادت اولدی الف اولینی حذف ایلمسک وزنی افالة اولور
وثانیه یی حذف ایلمسک وزنی افعلة اولور فتامل صادقه اضافتی بیانیه در
کرچک ارادت دیمکدر پادشاهک کند و یه حسن ارادت وتسلیم ورضای
صادق کوستردوکنه اشارتدر حاصلی پادشاه حضرت شیخک مریدی ایمش نمودن ماضیدن
قسمدر اسم مفعول دکلدر کوسترمش دیمکدر لاجرم لا ایله مستعمل لفظدر لابد ولا
محاله کبی میمک فتحیله یعنی بالضروری دیمکدر کافهٔ فافک تشدیدیله جمیع معناسنه در
انام اضافتی لامیه در انام الفک فتحیله خلق دیمکدر ازبونده من تبیین معناسنه در
خواص خاصک جمعیدر عوام عامک جمعی ایکیسیده نصربابنک مضاعفندندر
یعنی خلقک شریفلری و وضیعلری محبت با حرف صله محبت میمک فتحیله معروف
اوبه اضافتی مصدرک مفعولنه اضافتیدر او ضمیر سعد بیه راجعدر کر ابیده
کاف عجمینک کسریله ماضیدن قسمدر اسم مفعول دکلدر میل ایلمشلر دیمکدر که حرف
تعلیل الناس لفظا مرفوع مبتدا آدم اوغلنلری دیمکدر علی حرف جر کالنون لفظنه
متعلقدر دینی بونده عادت وخوی معناسنده در ملوک اضافتی لامیه در

رد لامعی

ضمیرا اضافت کذلك ملکك جمعید بادشاهلره ملکی ملوك ملکك جمعیدر
بکار بکند عکند دیمك عجب بو تلمش محصول ترکیب یعنی سعدیك مذکورا وصاف
واحوالنی کند ینك کمال فضل وبلاغتنه حمل ایلیك اولمز بلکه جهان بادشاهی دکلی
دایره زمانك قطبی قائم مقام حضرت سلیمان نبی اهل ایمان واسلامك ناصری
اعظم اتابك معظم بلدی شاهلر بادشاهی یعنی دنیا بادشاهلرینك اولوسی مظفرالدین
ابوبکر بن سعد بن زنکی یرینه زنده الهك کولکه سی یارب سن اندن راضی اول
انیدن راضی ایله حاصلی مذکورا وصافله موصوف والقابله ملقب خداوند جهان
سعدیه عین عنایتله نظر ایلمشدر ومنا لقبله آفرین وتحسین بیورمشدر وحسن
اعتقاد وصدق ارادت کوسترمشدر پس شك یوقکه خواص وعوامدن جمیع
انام سعدینك محبتنه میل ایلمشلر زیرا ناس بادشاهلرك توده سی وعادتی اوزره
در یعنی مذهبینك عادت وخلقینه تابعدر خلق حاصلی آنك طور طریقینه
تقلید ایدر کنلردر پس زمانی بادشاهی سعدیه زیاده طالب وراغب اولدی
ایچون جهان خلقی تقلید ایله سعدیه زیاده طالب وراغبلردر رباعی
دورت مصراعدن مرکب نظمه دیرلر که مطلعی اوله ودورد نجی مصراعی قافیه سنه
متفق اوله وبحر هزج اخربدن اوله پس بوکه مطلقا نظم وقطعه دینلوردن
رباعیدن اکاه دکلار ایمش زانکه که تا بر من مسکین نظرست ٭ آثارم از
آفتاب مشهورترست زانکه زای مفرده حرف ابتدادر منذ معناسنه وآن اسم
اشارتدر که کاهیدن مخففدر وقت معناسنه که حرف بیان تا اوتدن مخفف
ضمیر نوع منفصله والادات تخصیصدر لام جاره معناسنه سنك دیمکدر بر
بوندن حرف صله ربای مفرده معناسنه من بن دیمکدر انا معناسنه مسکینه اضافتی
بیانیه در من ده نونك کسری ضرورت وزن ایچون در دیمن اضافات احوالند
اکاه دکل ایمش مسکین بونك کبی یرلرده درویش وفقیر معناسنه نظر معروف
وسین وتا ادات خبری آثار اثرك جمعیدر نشان وعلامت دیمکدر میم ضمیر
متکلم وحدر ازك همزه سی وصله ساقط اولمشدر آفتاب الف ممدوده و
فانك سکونیله کونشه دیرلر آفتابك همزه سی دخی وصلا ساقطا اولور مشهور و

منقول معا ...

رد این سید علی ولامعی دکاچ

رد این سید علی وسروری

معروف ترادات تفضیل وسین وتا کنه معروف محصول بیت اول وقتدن
بروکه سنك بن مسکینه نظر والتفاتك واقعدر یعنی بکا حسن نظرك اولدی
بر و بنم آثارم یعنی تالیفات وتصنیفاتم حاصلی نظم ونثرم آفتابدن مشهوردر کدر
یعنی تمام دنیاده شهرت بولمشدر کرخود همه عیبها بدین بنده درست ٭ هر
عیبی که سلطان بپسندد هنرست کر اصلنده اکرچه در ضرورت وزن ایچون
تخفیف قلندی خود دوم ضمایله بدو ده تاکیده نسنده مستعمل الفظدر بوندن ادات
تاکید در همه جمیع وقاطبه معناسنه در عیبها عیبك جمعیدر ذوی العقولك غیری
اولدوغی ایچون ها ایله جمع اولدی بدین با حرف ظرفدر فی معناسنه دال همزه
دن بدل اولمش اصلنده این اسم اشارتدر بنده یه در با متضمن اولدوغی معنا
ظرفیتی تاکید ایدر و سین وتا اینه معهود مصراع ثانی مصراع اولدن مستدرکدر
لیکن تقدیرنده هر کل افرادی معناسنه کل عیب دیمکدر بوندن مبتدادر که حرف
رابط صفت سلطان مبتدا بپسندد یا بوندن تاکید افاده ایدر بو با نفی ظرفایی
مکسور وغیر یلری مضموم اوقورلار پسندد بای عجمی مفتوحه ایله فعل مضارع مفرد
غایبدر دیکنه دیمکدر جملهٔ فعلیه خبر سلطاندر وجملهٔ اسمیه صفت هر عیب در
هنر عیبك نقیضیدر وخبر هر عیبدر محصول بیت اکرچه که جمیع عیوب
بو بنده ده حاصل وموجوددر یعنی باشدن ایاغه دك معیوبم لیکن هر عیبی
پادشاه بکنور اول عیب هنردر حاصلی بن که پادشاهك مقبولی مرغوبی اولام
هر عیبیم کوزینه هنر کورینور زیرا محب محبوبدن هنردن غیری نسنه کورمز
کر هنری داری وهفتاد عیب ٭ دوست نبیند بجز آن یك هنر
قطعه کلی خوش بوی در حمام روزی ٭ رسید از دست محبوبی بدستم
کل کاف عجمینك کسریله لغتده مطلقا بالجمله اما بونده دومدن کل دیمکدر
که استانبولده کلی دیو صاتدقلری درظاهر بودرکه کاف عجمینك مخرفیدر
ویا حرف وحدتدر خوش بوی وصف ترکیبیدر خوش بونك کوزل ودا
معناسنه وبوی مطلقا قوقیدر کوزل ودائم قوقولو یالکز دیمکدر کل مبتدا
وخوش بوی واو رسمیله صفتیدر در حرف ظرف حمام مشهوردر میم ساکن

اڭدقیق كوركه اضافت فهم اولنمیه روزی یا حرف وحدتدر بر كون دیمكدر
قیاس حامدن یای وحدتله اولملق ایدی اما وزن محتمل اولمدوغی ایچون تقدیر
اولندی فتأمل رسیده فعل ماضی مفرد غائب ایرشدی دیمكدر فاعلی كله راجع
بختیم ضمیره در جمله فعلیه خبر مبتدادر از دست رسیدن متعلقدر محبوبه
اضافتی لامیه در و یا حرف وحدت بدستم با حرف صله رسیدن متعلق
محصول بیت بر كون حمامده بركوزل قوقولو بر پاره كل بر محبوبك الندن الومه
ایرشدی یعنی بر كون حمامده بر محبوب الومه بر مقدار كل صوندی معلوم اوله كه
روم ملكنده حمامده خاتونلر كِلِ سر محلرینه سوروب انكله باشلرینی و صاچلرینی یقشت
و یقشوا ایدرلر اما انعامك ذكوریده حمامده مجانس بدنلرینی انكله یورلر ازینه كه
بعض عرب بدنلرینی خطمی ایله یورلر بدو كفتم كه مشكی یا عبیری كه از بوی دلاویز تو مستم
بدو با حرف صله و دال عجمه دن بدل ادر واو ضمیر غائب كله راجعدر
بدو كفتم فعلیه متعلقدر كه حرف رابط مقول و قولدر مشك میمك كسری و سینك
مهمله نك سكونیله عربیدر میمك ضمی و شینك معجمه نك سكونیله عجمی بوندن ایكی وجه ایله
اولمق جائزدر بونك كبی یا یه حرف خطاب دیبكلنلر اما اولی بودر كه ضمیر اوله
حرف ولمایه یا بونلرك كبی بیرلرده حرف عطفدر عربیده ام واو كبی مقام تردیده
متعلقدر عبیر معروف و یا ضمیر خطابدر و تردید اجبار و انبساط طریقیله اولمق
جائزدر كه حرف تعلیل بوی دلاویز موصوف له صفتدن مركب توصیف تركیبیدر
اما دلاویز وصف تركیبیدر آویز یدندن آویختن دن دكل بحسب اللغه كونكل آچیجی
دیمكدر اما استعمالده كونكل متعلق و مایل و مفتون اولمقدن تعبیردر تو یه اضافت
لامیه در مستم ضرورت وزن و قافیه ایچون مستم دینمشدر والا بحسب المقام
مست شدم دیمكدی یعنی اسرك اولدم معناسنه محصول بیت تردید طریقیله
اول كل خوشبویه دیدم سن مسكین یا عبیر میسن یعنی بو ایكینك برینه سن
البته یا خود مسك میسن یوخسه عبیر ایكی صورتدن بیله تجاهل طریقیله خطابدر
زیرا سنك كوزل كوكلی كذو یه و یا كلی كذو یه متعلق و مفتون ایدیجی بو یكدن
مست اولدم حاصلی سنك كوزل قوقوكه متعلق و مفتون اولدم بكفتا من

رد ابی بیكلی وسرودی

كل ناچیز بودم بو ولیكن مدتی با كل نشستم بكفتا با حرف تأكید والف
اكثریا نوالی جوابدن فرق ایچون كلور محكیس كلام ایچون دخی كلور فاعلی مفرد
كوركل خوشبودر یعنی كل خوشبوی لسان حاله دیدیكه كل ناچیز اضافته یعنی بیانیه
ایله ناچیز لاشی معناسنه در حاصلی بی قدر یعنی عبارتدیكه رقتار كل خوشبوده
اضافت ایدی اما نسخه لرده با ایله دور لیكن ادات استدراكدر مدتی معناسی
مدت زمان دیمكدر و یا حرف وحدت با حرف مصاحبت كل معروفدر كه
عربیده ورد دیرلر و او لك فتحیله اما اضافته هر كیجه كل دیرلر كل زنبق كبی مثلا نشستم
فعل ماضی متكلم وحده در نشستن مصدرندندر اوتوردم دیمكدر مراد مقارنتدر
محصول بیت كل خوشبوی جواب ویردیكه بن هیچ مرتبه سنده بالحقیقه ایدم یعنی سانه
بالحقیقه كبی هیچ چیز و اعتبارم یوق ایدی لیكن بر مدت كل مقارن اولوب همنشین
اولدم بس انك بوی دلاویزیكه تأثیر ایلدی كه بو ایله مقبول اولدم حضرت سبحك
بو ردوغنی بربوسته سراینده مشاهده ایلمشز كه مذكور بالحقیقه بر كوچك قوجه
استانبولده پال قوجیسی كبی قوجه قودلو واكا كلك بیراغی یولوب دوكرلر
و بخه زمان اول قوجه ده آمیخته اولور اندن صكره پاره پاره قودو دوكرلر
ولازم اولدقجه حمامده خاتونلر استعمال ایدرلر كمال همنشین در من اثر كرد
وكرنه من همان خاكم كه هستم ترجمه بعضیسی كمال بیرینه جمال یازمش لیكن كمال
مقامیده جمال مقامیده كل فتأمل هم ادات صحبت و جمعیتدر همنشین مجالس
و مصاحب معناسنه در در حرف صله در با معناسنه اثر كرد تأثیر ایلدی
دیمكدر كمال مبتداوكر دخبری و اثر كرد مفعول صریحی و در من غیر صریحی
وكرنه واكرنه دن مخففدر والا دیمكدر اكثر نسخه لرده نه یرینه نی واقعدر
یا ایله خاك طبراق كه حرف بیان هستم وارم دیمكدر یعنی بن الآن اولدیغم
اولان خاك ذلیل و تراب حقیرم بوندن كله خاك دیدی زیرا خاك كه كل
دیرلر كل ادمی دیرلر خاك ادمی دیمك یبرده محصول بیت كل ناچیز
الصحبة مؤثرة نحو اسجه دیركه بنله ممتزج دخی یعنی مربوط اولان همنشین
كلك كمالیدر بكا تأثیر ایلدی بو لطیف بوبجی ویرن حاصلی بو بوی خوش

رد ابی صیدكلی ولامع وسرودی

عقيب ايدن تكثيرنده كمال دربنده بوخصوص عارضي بويدن اولان نجم خلالك بيمقدار
تراب نجي عتبار ايدم بينه ممدكي اندن قطع نظر خلالك ذيلو وترابي حقيرم حاصلي
پادشاهك كمال التفاتي وحسن نظر بيدريكا بو ترفي ودورت مقبول عالم ايليمي والا
بنم دائما بوامثال افتراحواله استحقاق يوقدر حضرت شيخ كريتقي ايدوب تواضع
بيورمش والا شيخك عظمتنه بو كتاب شاهد عدلدر قدس سره اللهم
متع المسلمين بطول حياته اللهم دعاده مستعمل كلمه در وميم مشدده حرف
ندادن عوضدر اصلنده يا الله ايدي بوجهتدندر كه حرف ندا ايله ميم جمع اولمز بو كلمه نك
تفصيلي استعمالاتي ودفتح اوزره مبني ولماسنه مطلع اولمق مرادايلين مقامات
حريريك مطرزي شرحينك ابتداسندن نظرايلسون متع فعل امر مفرد مذكر
مخاطبدر تفعيل بابندن فائدلندر ديمكدر بو لغت افعال بابندن ده بو معناده
مستعملدر متعه الله وامتعه الله ديرلر دعاده يعني الله تعالى آني فائدلندرسين
ديمكدر المسلمين لفظا منصوب مفعول صريحيدر متعك نصبي يا ايله درمسلمك
جمعيدر بطول با حرف تخصيص در سببتي متضمن طول طائك ضمنيله مصدر در
اوزونلق معناسنه جار مجرور متعه متعلق در يعني مفعول غير صريحيدر حياته
اضافي قيلنديدر حيات اوزونلغي ديمكدر محصول تركيب يارب مسلمانلر
ابو بكرك عمري وحياتي اوزونلغي سببيله فائدلندر زيرا عادلدر وخلق
انك ظل حمايه سنده آسوده حال ومرفه البالدر وضاعف ثواب جميله وحسناته
واو حرف عطف ضاعف عينك كسريله فعل امر مفرد مذكر مخاطبدر مفاعله
بابندن امر سابقه معطوف در فقره ده امر صيغه لري مقام دعاده
واقعدر يعني مراد دعادر قت قت ايله ديمكدر ثواب عوض وجزا معناسنه در
لفظا منصوب مفعول ضاعفدر جميل تقديري ثواب فعل جميله در كوزل فعللر
ثوابي وحسناته تقديري ثواب خيرات حسناته در حسنه نك جمعيدر محصول
تركيب داخي يارب ابو بكرك خيرات حسنه سنك وفعل جميلنك ثوابني قت
ايليه يعني من جاء بالحسنة فله عشر امثالها زمره سنه آني ادخال ايله ديمكدر
وارفع درجة اوداثه وولاته بوده فعل امردر فتح بابندن قالدر ديمكدر درجه

بوندن درجه دن مرتبه ومنزل مراددر او دابود بدل جمعيدر اقرباسنك
جمعي اولدوغي كبي ده دستلر ديمكدر ولاته والينك جمعيدر حاكملر ديمكدر معلوم
اولكه ثلاثي مجردك ناقصدن اسم فاعلي بوجمع مكثري بو معنوا الاوزره كلور
قاضينك قضاة ورامينك رماة وحامينك حماة كلدوكي كبي اصلي ولينو وقضية
ورمية نصره وزني اوزره يايا متحرك وما قبلي مفتوح اولدوغيچون الفه
قلب ايلديلر ولاة وقضاة قاضك فحيليس قضاة مثللي مفردلري ملتبس اولمسون
ديو فاي مضموم ايدوب ولاة وقضاة ديديلر وزنلري فعلة وزني اوزره
ايدي فعاة وزني اوزره كلور دييو ايلظن اولمسون كه لام الفعل الفه قلب
اولمغله لام الفعل ولمقدن چقار شويله ظن اولنور كه بو قبائل اوزان تصريفيه
اكاه دكلدر يعني عوغه محصول تركيب داخي يارب حكامنك واحباسينك
دولت وسعادتلري مرتبه لريني رفع ايله يعني عزو شرفلريني زياده ايله ودمر
على اعدائه وشناته دمر ميمك كسريله تفعيل بابندن فعل امردر قهر ايله ديمكدر على
دمره متعلقدر معلوم اولكه بو فعل على حرفيله وعلى شئ بر معنايه در يعني على
بوندن منصوص اولدوغي معنايه دلالت ايلمز اعدا عدونك جمعيدر دشمنلر
ديمكدر شناته ولات كبيدر وزندن واعلالدن مبغضلر معناسنه بونك
اصلي مهموز اللام در علم بابندن همزه طرفده ما قبلي مكسور اولدوغيچون يايه
ابدال اولندي پس حكم ناقصه داخل اولوب اول اعلال ايله اعلال اولندي وشناة
اولدي شنك ضميله محصول تركيب داخي يارب دشمنلريني واكا بغض ايدنلري
يعني عدولريني قهر وهلاك ايله بما تلي في القرآن من اياته با حرف قسم ما اسم مو
صول تقديري بحق ما تلي در تلي فعل مفرد مذكر غائب مبني للمفعول اصلي تلو
ايدي واو طرفده ما قبلي مكسور اولدوغيچون يايه قلب اولندي في حرف جر تلي
فعلنه متعلق قرآن وفرقان داخي نجه اسم شريفي واراده كلام الله ديرلر من ماء
موصولي بيان ايدر آيات آيتك جمعيدر داي ده جمعيدر نشانلر ديمكدر اما اصطلاح
كلام مجيد دن بر مقداره ديرلركه اهل قرآن سرخله حدود دين تعيين وتبيين بيورد
ملردر بعض نسخه ده ما تلي واقعدر باي قسميدر ما مصدريه ظرفيه اولور

محصول ترکیب بارك مذكور دعالرینی قبول ایله شول قرآن آیتلری حقیچون
یا خود یاد آمکه قرآن آیتلری اوقنور یعنی قرآن آیتلری اوقوندقجه ابوبکر حقنده بزم
دعالریمزی قبول ایله و بتأبید ایله مذكور دنی فقره بر قافیه ده واقعدر اللهم
آمن بلده واحفظ ولده آمن یا بقلرکبی دعایی متضمن امردر آمن یؤمن
دن یعنی افعال بابندن اصلنده أأمن ایدی اجتماع همزه تین فی اول کلمة واحدة
اولدی یعنی بر کلمه نك اولنده ایکی همزه جمع اولدی اولکی متحرك وثانی ساکن
ثانیه اولکینك حرکتی جنسنه قلب ایلدك آمن اولدی امین ایله دیمکدر بلد
بانك ولامك فتحه لریله بلدة ده دیرلر شهر معروف معناسنه جمعی بلاد کلور بانك
کسریله بلاد دخی کلور بانك ضمیله بلد بلده نك جمعیدر دیین سهوا یلمش واحفظ
همزه وصلك کسری وفانك فتحیله امر مذكر درعلم بابندن صقله دیمکدر ولد
اوغله وقیزه شاملدر اما بونده اوغل مراددر محصول ترکیب یارب شهرینی
آفات وغاهاتدن صقله یعنی خراب اولمقدن امین ایله حاصلی کندو یعنی امن
وامان ده حفظ ایله زیرا مملکتك عمارتی انك وجود شریفیله در داخی سعد
نام اوغلنی ده بلالردن صقله زیرا الولد سر ابیه جینجه باباسی کبیده عدل و
کرم وانصافده لقد سعد الدنیا به دام سعده وایده المولی بالویة النصر
بو ایکی بیت حضرت شیخك بحر طویلدن ابوبکر مدحنده بر قصیده دندر لقد
جواب قسم محذوفده سعد بو جوهله فتح وعلم بابندن مستعملدر لیکن علم بابنده
لازمدر متعدی بیتنده مشترکدر لازم اولنجه اسم مفعولی فعیل وزنی اوزره
کلور سعد فهو سعید دیرلر اما متعدی اولنجه سعد فهو مسعود دیرلر لیس
بونده اوچ صورتی بیله اجرا ایلمك قابلدر فتحدن اولنجه مصدری سعود کلور
یمن وبرکت معناسنه لیس دنیا اوچ صورتده بیله تقدیرا فاعل ونائب
عن الفاعل اولور به با حرف جر فعل سابقه متعلقدر وضمیر ابوبکره راجعدر
ولکن ارجاع ایلین سهوا ایلمش دام فعل ماضی دور نصر بابیندن اجوف واوی
موقع دعاده واقع اولمش دائم اولسون دیمکدر سعد سینك فتحی وعینك
سکونیله ابهام طریقیله مذکوردر یعنی ابوبکرك سعادتی دائم اولسون و سعد

ادلو

ردلامی وکافی

فعولن مفاعیلن فعولن مفاعیلن

رد ابن سیدعلی

ادلو اوغلی دائم اولسون دیمك اولور ایده دام فعلنه معطوفدر محکم ایلسون
معناسنه ضمیر ابوبکره راجعدر مولی تقدیرا مرفوع فاعلیدر ایده نك
مولی افندی دیمکدر با حرف جر ایده یه متعلقدر الویه لوانك جمعیدر سنجاقلر
معناسنه افعله وزنی اوزره نصر مصدردر اضافت بیانیه نصرت وظفره
سنجاقلر دیمکدر محصول بیت خدا حقیچون محقق دنیا سعادت وعزت بولدی
ویا سعید اولدی ویا مسعود اولدی دیمکدر نیك بخت شد معناسنه یعنی
ابوبکر بختلو اولدی ابوبکر سببیله سعادتی وسعدی دائم و باقی اولسون دنی خدا
ابوبکری نصرت وظفر سنجاقلریله مؤید ومحکم ایلسون یعنی هر نره یه کم لوا آچوب
عسکر چکرسه خدا ظهیر وناصری اولسون حاصلی حضرده وسفرده خدا یار و یاوری
اوله کذلك تنشأ لینة هو غرقها وحسن نبات الارض من کرم البذر
کذلك اسم اشارتدر ابوبکره تنشأ فعل مضارع مفرد مؤنث غائبه دور فتح بابندن
بوی چکر واوزار دیمکدر آخرنده همزه یی تلیین ایدوب الفه قلب ایدر ضرورت
وزنیچون همزه ضرورت وزنیچون حذف اولندی دینلر غلط ایلدیلر لینة
بونده دال وبوداق معناسنه درکه ابوبکرك اوغلندن یعنی ولد صلبیسندن
کنایتدر تنشأنك فاعلیدر هو محلا مرفوع مبتدا ابوبکره راجعدر عرق عینك
کسری ورانك سکونیله لغتده طمردر اما بونده کوك مراددر بیخ معناسنه
وها لینة یه راجعدر عرقها خبر مبتدادر وجمله اسمیه صفت لینة ده در حسن
کوزللك نبات بیردن بیتن نسنه ارضه اضافت لامیه در من حرف جر
حسنه ویا مقدر کائنه متعلق کرم بونده ایلك معناسنه در بذره اضافت
لامیه در بذر بانك فتحیله تخم معناسنه در محصول بیت کذا ابوبکرکبی بر نهال
تازه بوی چکوب اوزامه در یعنی کندویه مناسب ومشابه بر اوغلی بیوب
یتشمه درکه ابوبکرانك اصلی وکوکیدر مصراع ثانی ارسال مثل ایدوب بیوردر
بیردن بیتن اوتك ایلوکی وکوزللکی خود تخم ایلوکندندر وکوزللکندندر
حاصلی پادشاه اصل وجنس ولد ایچون اوغلی کندوکبی در معلوم اوله که حضرت
شیخ پادشاهك مرشدی واوغلنك استادی ایمش شویله روایت اولنور

ردابن سیدعلی ولامعی وسروری

والعهدة علی الراوی ایزد تعالی و تقدس خطهٔ پاك شیراز را بهشت حاکم
عادل و همت عالمان عامل از زمان قیامت در امان سلامت نگه دارد
ایزد اعجاملرك رفاسیدر الخ ایکی تلو زائك کسریله موعدن امان ورستایی و بعض
جهابنسیدن فتح زائله ده متوعدن خدا معناسنه تکری دیمکدر خطه خاء معجمه نك
کسری و طاء مفتوحه مهمله نك تشدیدیله سنور معناسنه در پاك اضافتی
بیانیه در و شیراز لامیه پاك لفظی شیراز لفظینه مضاف ولماز دیبی معنا ایله
نسیج بوخمش شهر شیراز حضرت شیخك و خواجه حافظك متولد و لدقاری
بلده نك اسمیدر دیار عجمده هری ایله بونی زیاده مدح ایدرلر تنك شعر اد
بربی بود ز جمع و جه شام وجه تر وجه بحر همه رو ستاید و شیراز کر
یا حرف تخصیص معنای بیتی منفهم د هیبت مهابت معناسنه در یعنی جلال و مخافت
والمولق و قورقو دیمکدر حاکمانه اضافتی لامیه در و عادله اضافت بیانیه در
و یا بینه مذکور یا کبید رهمت هانك کسری و فتحیله ارادت و قصد معناسنه در
عالمانه اضافتی مصدرك فاعلینه و عاملانه بیانیه در تا انتهاء غایت ایچوندر
زمان قیامت معروف در حرف ظرف امان و امانت امین اولمق معناسنه در
سلامته اضافت بیانیه در بعض نسخه لرده امان و سلامت واو عاطفه ایله
واقعدر عطف تفسیری شکلی و لکل وجهة امان برینه لباس ذکر ایدنلر ایکی یرده
سهو ایلمشلر اول بوکه امان و زمان تجنیس مطرفدر ثانیا ایکی فقره ذو القافتین
واقعدر تأمل تد نکه دارد نگه نگاه دن مخففدر داشتن و داریدن و
مشتقاتیله مستعمل اولور حفظ و صیانت معناسنه در امّا کردن و کبذله و مشتقاتیله
مستعمل اولور نظر معناسنه در فتأمل دارد فعل مضارعدر داریدندن موقع دعاده
واقعدر حفظ ایلیه دیمکدر محصول ترکیب خدای تعالی و تقدس شیرازك پاك
سنوریني عادل حاکملر هیبتیله و علمیله عامل عالملر همتیله قیامت زماننه دك امن
و سلامت ده حفظ ایله قطعه ندانی که من در اقالیم غربت چرا روز
کاری بکردم درنکی معلوم اولکه بو قطعه اصلنده بر قصیده در حضرت شیخك
ابوبکر بن سعد بن زنکی مدحنده که هلاکونك بعض احوالینی و دیار عجمه متولی

ردیمی

ردابن سید علی وسروری وکافی

اولدوغی

اولدوغنی اندن ذکر ایلمشدر و بعض متصرفین و محرفین بو مقامده الحانی ایلمشلر
ندانیدن نوندن حرف نفی در ودانی فعل مضارع مفرد مخاطبدر استفهام انکاری
طریقیله بیلمزمیسن دیمکدر خطاب عام وجهیله در حرف بیان اقالیم اقلیمك جمعیدر
معلوم اولکه ربع مسکونی یدی یه تقسیم ایلمشلر یعنی یدی حصه یه بولمشلر و هر حصه
سنه اقلیم دیمشلر ایدی حضرت شیخ اقلیمی جمع ایلمسیدنك تری بوده که اکثر معموره
ارضی سیر ایلمشدر حکایت اولنور که قرق ییل مقداری سیاحت ایلمشدر و
ممالك معموره یی کزمکدن مرادی بر مرشد ایرشمك ایمش عاقبت بغدادده
شیخ شهاب الدین سهروردی حضرتلرینه واصل اولوب آنلرك ذلال فیض
و افضالیله سیراب اولمش نته که بوستاننده بیورمشدر مرا پیر دانای مرشد شهاب
دو اندرز فرمود و کشتی بر آب غربت مصدردر کدورت وزنی اوزره
و مضارعی فعلانیدن مستعمل دکل بلکه انفعال و تفعلدن کلور اغتراب و تغرب
دیرلر غربته اضافت بیانیه در چرا حیمك فتح و کسریله جایز در کسریله تخصیص ایلیین تفصیر
ایلمشجایله دادن مرکبدر جهه معروف و دا ادات تعلیل در روزکار بونده زمان معناسنه
در بکردم با حرف تأکیددر زنك دالك کسری و رانك فتحیله کلمه در برلرعربیده
مکث معناسنه و با حرف مصدر محصول بیت بلمزمسکه بن غربت ایللرده نیچون بو زمان
مکث ایلدم یعنی اکلندم معلوم اولکه گاه اولور که بو معنایی عربیده بر لفظیله تعبیر
ایدرلر و غیری دلده ایکی لفظ ایله و کاه اولور که امر عکس اولنور برون رفتم از تنك
ترکان که دیدم جهان درهم افتاده چون موی زنکی برون و بیرون یا ایله و
یاسز طشره دیمکدر تنك عار معناسنه در ترکانه اضافت لامیه در مراد ترکاندن
هلاکو عسکریدر که تمام عجم و دیار عربیه غربیه دك مستولی اولدیلر نته که تواریخ
ایلخانیده یازمشدر بر حضرت شیخك انلرك عارندن وطنین ترك ایلمسنك
اسبابی اولدر که اول قوم کافرلر ایدی و اهل اسلامه ذا وجفا اوزره ایدیلر نیجه
الفراد مما لا یطاق من سنن المرسلین دیو ترك دیار ایدوب سیاح عالم اولود
بو قضیه خلفادن مستعصم بالله زماننده اولمش و حضرت شیخك بو خصوصده
بر قصیده سی وار در که مطلعی بودر بحب اسمان راحق بود کر خون بکرید بر زمین

در زوال ملك مستعصم امیر المؤمنین سفاك جنگیزخان و هلاکو خروجی تیمور
شاه اسمعیل فتنه سی کبی کل عظیم فتنه ایمش زیرا بونلر اهل قبله ایدی اما انلر کفره ایدی
بس بیتك ترکان بیوردوغی انلرك نامعقول کافرانه اوضاعندن عبارتدر ب
دردهم قاریش موریش دیمکدر جهان عبارتی دلالت ایدر که تمام عالمی فتنه استیعاب ایلمش
ایتش موری قیلو ساج معناسنه در زنگ دن بونده قرا اولمق ملکی مراد در و یا حرف
نسبت زنگی منسوب دیمکدر زنگ ده زنگبار ده دیرلر سیاهلر مملکتی محصول
بیت شهر شیرازدن طشره گتدم یعنی ترك دیار ایدوب اغتراب ایلدم اتراکك
جور و ظلمندن که گوردم جهان خلقی دری دربنه دوشمش یعنی قاریش موریش و هرج
و مرج اولمش زنگی ماجی گبی حاصلی بر دیار که یاغی تاتار دوشه اولمش کافر اوله
بالبداهه معلوم مدر اول دیارك حالی نه اولیسر در همه آدمی زاده بوده لیکن
چو گرگان بخون خوارگی تیزجنگی آدمی زاده آدم اوغلی دیمکدر و اولاد آدم
معناسنه بوده حکایت حال ماضی فی مقید در لکن مصراع ثانیه چو نده گرگان
کاف عجمینك ضمیله گرگك جمعیدر ایکی کاف عجمیله قوردلر دیمکدر بخون با حرف ظرف
خون خوار وصف ترکیبیدر خوار یدندن مشتق دیمکدر ایچمك بیندن قان ایچیجی
دیمکدر یای مصدری لاحق اولمق سببیله هادکی کاف عجمیه مبدل اولمشدر باء ظرفیه
ایله قان ایچیجیلکده دیمکدر خوارگی کافی عربیه دینیك قلندن سهو اصادر
اولمشدر تیزجنك وصف ترکیبیدر کسکین قیناقلو معناسنه و یا حرف تنکیردر بونده — دد لامعی و شمعی و کافی
ده بر بوده تدمعقد در جنکی یا بینی حرف مصدر طوتانلر معنا جانبنه ناظر
اولمامشلر محصول بیت مذکور عسکر تاتار هپ اولاد آدم ایدیلر اما قان ایچیجیلکده — دد شید علی زاده و سروری
قوردلر کبی کسکین قیناقلو ایدیلر چو گرگان مبتدا و تیزجنك خبری یعنی صورتا
انسان و سیرتا یرتیجی حیوانات قبیلندن ایدیلر بو بیتی تاتارك چیکلات
بیدکارینه فی الجمله ایما وارد و علی الخصوص که کفره اوله مصراع ثانینك معناسی
قان ایچیجیلکده پنجه لری کسکینلکده قوردلر کبی ایدیلر دیمك و خونخوار لفظی و پنجه
سی کسکین اولمقده قوردلره بکزرلردی دیمك حق معنا بی ویرمشلر دردون — دد شمعی و کافی
مردمی چون ملك نیك محضر برون لشکری چون هزبران جنگی دردو

تقدیری دردوی شهر ایدی محض ضرورت وزن ایچون حذف اولندی مردمدن
نوع مردم مراد در و یا حرف وحدت ملك فرشته نیك محضر وصف ترکیبیدر
ایو خویلو معناسنه برون یعنی برادر شهر لشکری یا حرف وحدت هزبر با کب
کسری و زانك فتحی و بانك سکونیله ارسلان دیمکدر اسد معناسنه و الف و نون
ادات جمعدر جنك صواش و یا حرف نسبت محصول بیت اول زمانده شهرك اهالیسی
فرشته کبی ایو خویلو و نیك سیرت مردم ایدی و شهرك طشره سنده تاتار عسکری
صواشی ارسلانلر کبی ایدی یعنی شهر خلقی مظلوم و عاجز و زبون ایدی و عسکر کفره
تاتار ظالم و قاهر ایدی حاصلی شهر خلقی بر فرشته و انلرك هر بری بر دیو آدم آشتدر
دوون و برونی پادشاه عسکرینك هر بریسی علی حده صف ایدوب ظاهرلری
جنك و جو و باطنلری نیك خو معنالرینی قصد ایدیلرك دماغنه شرابهات فاسد
بر قطره طمع ممتنع ایمش چو باز آمدم کشور آسوده دیدم پلنگان رها کرده
خوی پلنگی باز بوندن کیرو معناسنه در کشور کاف عربینك کسریله اقلیم معناسنه در
آسوده الف ممدوده و سینك مضمومیله ماضیدن قمد در دکلنمش دیمکدر راحت
معناسنه پلنگان پلنگك باء عجمینك و لامك فتحه لریله قپلان دیدکلری یرتیجی حیوان در
رها کرده بنه ماضیدن قمد رضا ایورمش یعنی ترك ایلمش دیمکدر خوی پلنگی اضافتی
بیانیه در و یا حرف مصدر محصول بیت چونکه اقالیم عربیه دن کیرو شیرازه کلدم
مملکت شیرازی آسوده حال و مرفه البال گوردم پلنگلر خلق و خویینی ترك ایلمشلر
زیرا مرور ایام ایله اولاد هلاکو اسلامه کلدی و اعیان و ارکانی هپ مسلمان اولدیلر
حتی تبریزیانده مراغه نام قصبه ده نصیر طوسیه رصد کواکب ایلدکی بوردی
و بو واسطه ایله انی کندویه وزیر ایلدی و بالجمله انلردن ایو پادشاهلر ظهور
ایلدی حتی سلطانلرك ممدوحی اولان سلاطین ایلخانیه انلردندر و بو کون
سمرقند پادشاهی عبدالله خان انلردندر و کفه خانلری انلردندر اعدی
خوی پلنگی ترك ایلمش دیمکدن مراد اولحالت کفره ده ایلدکلری ظلم و تعدیدر
ترك ایلمشلر دیمکدر بو تقریر معلوم اوله قدر صکره جمهور دیلی عموم شراح ایلدکلری
عندیاتنه التفات اولنمسون که یقین افاده ایلمز چنان بود در عهد اول که دید

دد ابن سید علی و لامعی و سروری و شمعی و کافی

دیدم جهان بهم بر آشفته و فتنه وتشویش معکول یعنی زمان معناسنه در لوله اضافتی بیانیه
که حرف بیان در بدیم مصراع ثانیه رهونید در آشوب بوندن مخفف و مرتبشلق معناسنه در
تشویش تفعیل بابنده مصدر در ترتیبلق دیمکدر آشوبه عطف تفسیری واقعدر تنک
بوندن طار معناسنه در و یا حرف مصدر طارلق دیمکدر یعنی اوکل زماننک اولان مصیبت
و بلادن تعبیر در محصول بیت مصراع ثانی مصراع اولی بیان ایدوب دیرایدم زمان
اول کمی کوردم اچلین ایدی جهان یعنی جهان طوبطولی فتنه و آشوب و بلا و مصیبت
ایدی **چنین شد در ایام سلطان عادل اتابک ابو بکر سعد بن زنگی** ایامک سلطانه
اضافتی لامیه در عادلی ملابسه ایله و عادله بیانیه اتابک کاف عربیله لقب وابو بکر
کنیت سعد دن ابن لفظی مخذوفدر زیرا کاتبلر ندن ابن لفظی حذف ایلمک جاریدر
محصول بیت اول جهانک حالی دیدوکم کبی ایدی اما سلطان عادلک زماننده جهان
زیاده خوب اولدی که اول سلطان عادل اتابک ابو بکر بن سعد بن زنکیدر **قطعه**
اقلیم پارس را غم از آسیب دهر نیست **تا بر سرش بود چو توایی سایه خدا** محصول فاعلات مفاعیل فاعلات
اقلیمدن بوندن مملکت مراددر پارسه اضافت لامیه در و را حرف صله و یا
حرف تخصیص آسیب لغتده یان باغنی کلمدر اما بونک کبی یرلرده فتنه و آشوبدن
عبارتدر دهره اضافتی لامیه در مجازانی ادات نفی دروسی و تا ادات خبر
نیست نه است تقدیرندن دردینی اصابت ایلمشن تا ادات توقیتدر ما دام معناسنه رد لامعی
بر سرش شین ضمیرا اقلیمه راجعدر بود بانک ضمی و واوک تحتیل فعل مضارع مفرد
غائب تا ئله موقت اوله دیمکدر توییی یا اول نفس کلمه دندر ثانی حرف وحدتدر
بر سنک کبی دیمکدر سایه خدا لامیه در ظل الله معناسنه محصول بیت پارس اقلیمنه
غم یوق و یا پارس اقلیمنک غمی یوق دهر فتنه سندن یعنی روزکارک آلام و
شدایدندن مادامکه انک باشی اوزرنده یعنی اوزرنده بر سنک کبی سایه
خدا اوله یعنی مادامکه اقلیم پارسک سنک کبی حاکم عادلی اوله آسیب و آشوب
روزکاردن غم کودرز و غصه چکمز معلوم اوله که چو تو یی نسخه سنی چو توای
نسخه سی اوزره ترجیح ایلدک فتأمل ای کسر همزه ایله حرف ندادر کاه اولور که همزه
مفتوح اوقنور دیین غلطی صو یلمش زیرا همزه ندای مفتوح اوقومق عربیده در رد ابن سید علی

جو تو یی ده بر بیا یا ذ دینه واوی مکسور اوقومق کورلک یای وحدت اچلیجون
دیین قادسیخ اوستاد دیکو معقولایمش **امروز شان بد هلند ز بسیط خاک** رد ابن سید علی کس
مانند آستان درت مأمن رضا امروزك معلوم اوله که دروه و بیشه و نساله اسم
اشارت قریب یعنی این لفظی داخل اولد کسر همزه ایله دلالت ایلین یا حذف اولنور
نون میمه ابدال اولور دیمکدر امروز بو کون دیمکدر دکر مبتدا کیمسه دیمکدر ندهد فعل نفی
استقبال مفرد غائب فاعلی نخندن کسه راجع ضمیر جمله فعلیه خبر مبتدادر نشان ندهد
مقدم مفعولی یعنی اولی و امروز ظرف زمانی و در بسیط خاک ظرف مکانی بوندن
بسیط خاکدن مراد یریوزیدر روی زمین معناسنه اضافت لامیه در مانند بکلک
دیمکدر مشابه معناسنه آستانه اضافتی اسم فاعلك مفعولینه اضافتی قبیلندندر
و آستانک ذده وید دک تا به لامیه لودر مانند ندهدك مفعول ثانیسیدر
و مأمن رضا بوندن بدل و اضافتی لامیه در محصول بیت بر یوزنده بو کون
کمسه نشان و یرمز سنک قپوک اشیکینه بکزر رضا ایله امین اولاجق یر یعنی
رضای قلب وصفای خاطر له کچمکه مقام مأمن وجای امین سنک قبول اشیکیدر
ابحق اکا بکزر بر داخی یوقدر حضرت شیخ پادشاهی اطرا طریقیله مدح ایلمش اطرا مدحک مبالغه یه درر
منه سنده درت تا سی کبی ضمیرك اصلی اتدر همزه ایله دیین همزه مجتلبه اولدیغی
بلمز ایمش **بر تست پاس خاطر بیچارکان و شکر** **بر ما و بر خدای جهان آفرین جزا** رد سروری
بر تست بر حرف استعلادر تست تو یله سیندر تادن مرکبدر سنك اوزرینه دیمکدر
یعنی سنك اوزرینه لازم و واجبدر مقدم خبردر و پاس مؤخر مبتدا یا سیدن
مشتق حفظ و صیانت معناسنه خاطره اضافتی مصدرك مفعولینه اضافتی
قبیلندن و بیچارکانه اضافت لامیه در واو حرف عطف و هکذا مصراع ثانیده هو
مبتدا بر ما خبری و سبیتی تامقدر در شکری بوندن تعمیم ایلکه قابلدر نوعی خدا به
و پادشاهه واو حرف عطف بر خدای مقدم خبر و جزا مؤخر مبتدا جهان آفرینه
اضافتی بیانیه در جهان آفرین وصف ترکیبیدر آفریننده دن جهان یرادیجی
دیمکدر خداوند عالم معناسنه جزا بوندن ثواب و عوض معناسنه در محصول بیت
پادشاهه خطاب ایدوب بیور سنك اوزرینه بیچاره لرك خاطرین رعایت

وصیانت ایلك لازمدر دیو رعایت وصیانتك ایچون سکا شکر ایلك بیزه واجبدر ویا سنك کبی بر عادل پادشاهی بیزه حاکم ایلدوکی ایچون خدایه شکر ایلمك بیزوم اوزریمزه لازمدر داخی خلاق عالمه لایق وسزا واردر سنك فقرا وبیچاره لره ایلدوکك رفق وعدالتك ایچون ثواب وعوض ویرمك حاصلی هم بیزه عدالت وفقرا وبیچاره لره مرحمتك ایچون سکا وخدایه شکر لازم وخدای جهان اوزرینه اجر جزیل وثواب جمیل ویرمك لایقدر دیو ندر شکری خدایه قصر ایلك تعبیرده قصور ودر وخدای لفظنك جهان اوزرینه اضافتی تجویز ایلمین غریب ملاحظه مالك اولمش

یارب ز باد فتنه نکه دار خاك پارس چندانکه خاك بود وباد را بقا

یارب تخفیف یا ایله درضرورت وزن ایچون باد فتنه بیانیه نکه دار حفظ ایله دیمکدر خاك پارس لامیه ومفعول نکه دار در پارس بای عجمیله وفایله لغتدر مملکت شیرازه دیرلر چندان اولقدر دیمکدر که حرف بیان خاك معروف وراء ادات تخصیص بوندن باددن مراد هوادر یعنی کرۀ هوا خاکه معطوفدر تقدیری خاکرا وباد را بود بقا بودك قاعلیدر محصول بیت یا الله پارس ترابنی فتنه یلندن یعنی فتنه دن حفظ وصیانت ایله اولقدر که کرۀ خاك وهوا ثابت وباید اوله یعنی حاصلی قیامته دك مصراع ثانینك معناسی اولقدر که طپراغه ویله بقا اولهدین واول زمانه دکین که خاك وباده بقا اولهدیني وما دام که خاك وباد باقی اولهدین حق ادا بی اید ممسلر قاتل

سبب تألیف کتاب یك شب تأمل ایام کذشته میکردم وبر عمر تلف کرده تأسف میخوردم وسنك سراچۀ دلرا بالماس آب دیده می سفتم واین بیتها مناسب حال خود میکفتم بو دورده فقره بربرینه معطوف اولمغله متصل یازلدی اسلوب وصله داخل اولدوغی ایچون تأمل ایام اضافتی مصدرك مفعولنه در کذشته ماضیدن مفرد مخاطب دیمکدر کذشته یه اضافت بیانیه در میکردم می حکایت حال ماضیه در ایلردم دیمکدر واو حرف عطف بر حرف صله در یاکبی عمر تلف کرده تقدیری عمر تلف کردۀ خوددر عمرك تلف کرده یه اضافتی بیانیه کرده ماضیدن مفرد مخاطب لغتدن ایلمش دیمکدر اما بوندن ایلدوکم معناسنه در

رد کلامو وشمی وکاتی

تأسف تفعل بابندن مصدردر تندت وحزن یعنی غمه دیرلر تلهف یعنی اسف ودر عمرنك وسنك تخته لرینه میخوردیك مقدم مفعولی مرجحدر وبر عمر تلف غیوضیه مجددر می حکایت حال ماضیه دن خوردم حیاسنی ردوم قلب ایلرلر تومق کورلر که فقره عرولی نك قافیه سنه مطابق اوله بعضلر بوتك کبی بیر لوده کرده نی کافی عجمیله اوقو دیلر کردیدن مخفف یعنی ندم معناسنه ضرورت ایچون وحضرت مولانا جامینك دریای ابراره نظیره لجة الاسرار وتحفة الاحرار نام قصیده سنده بر بیتله استشهاد ایلدی **بیت هرکجا بینی در کنجی وبر در حلقۀ بر حلقۀ ماز حلقه کرده در دهان اژدرست** حلقه کردیدن معناسنه لیکن متعادده سندنده نظر وار زیرا بعض نسخه لرده کرده برینه کشته واقعدر وکرده کاف عجمیله اولسلایدی بو اسلوب اوزره تحقیقی بعض الفاظده واقع اولوردی فتأمل سنك سراچه سنك معروف سراچه تصغیر سراددر که سرایدن مخففدر یا ایله او دیمکدر دل داد دیرلر دلدا اضافتی بیانیه در وسنکك اضافتی لامیه در مجازا را ادات مفعول بالماس آب دیده با حرف استعانت والماس بر ذی قیمت جوهردر که جمیع صعب جوهرلری انکله دلرلر که حضرت شیخك کلامی بو معنایه اشارت ایدر که سنك سراچۀ دلی انکله دلر آب دیده اضافتی مشبه بهك مشبهه اضافتی حاصلی بیانیه در ودیده یه اضافت لامیه درهم میسفتم می حکایت حال ماضیه افاده ایدر سفته که مکو تثنیه اولنمشدر سفتم فعل ماضی متکلم وحده دلردم دیمکدر دلدم دیمك دکل واو حرف عطف این اسم اشارت در بیتلر ده بیتها ها ادات جمعدر مناسب اسم فاعلدر مفاعله بابندن حاله اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر وخوده اضافت لامیه در خود بوندن کند ومعناسنه در میکفتم که حکایت حال ماضیه متکلم وحده در سویلردم دیمکدر مقول قول این بیتهادر مناسب حال خود حالدر مقولدن محصول فقره اربع برکیجه کچمش ایامی فکر وملاحظه ایلردم داخی تلف وضایع ایلدوکم عمره غصه یبردم داخی کوکل خانه سنك طاشنی الماس کبی آب چشمله دلردم یعنی ضایع بیره تلف ایلدوکم عمره نادم اولوب شویله اغلردم که قره طاش کبی یك کوکلم دقت کلوب متأثر اولوردی وبو کلماتك بیتلری کند وحالمه مناسب

وموافق سویلو ایدم فقرۀ اخیره نك معناسنی دخی بوکید وحالمه مناسب
اولان بیتلری ایددایدم دیمك اسم اشارتی محلنه ایلمش بووجهله دخی معنایی تقریر
ایدوب دیرکه دخی بو بیتلری کید وحالمه مناسب ایددایدم بو تقریر اوزره بیتهانی
لفظی مناسب لفظنه مضاف اولماز دیمش بس بو قیددن معلوم اولدیکه اوکلکی تقریر
بیتها لفظی مناسب لفظنه مضاف ایدمشکر بوبله ایسه یرامز ایددمش مثنوی
مردم از عمر میرود نفسی ۞ چون نکه میکنم نماند بسی دم بوندن ساعت و
وقت معناسنه در نفسیك یا حرف وحدتدر چون واو رسمیله ادات تعلیلدر
چونکه معناسنه ادات شرطدر دیمك اصابت ایلمش نکه میکنم فعل حال متکلم
وحالی در نظر ایدرم معناسنه نماند فعل نفی ماضی مفرد غایب قالمدی دیمکدر
بجد مطلقدر دیمك بجد مطلقك معناسنی بیلمزلمش بسی با ایله وبا الف ایله
دیمك وبسیار بو معنایه در چوق دیمکدر دیمك بسانك اماله سیدر دینیلر غلط
سویلمشلر وبس ده یا حرف نسبتدر دیکی ده کی کبی دیمك داخی هندی بو نمی
نتهکه موادده استعمالاتی تتبع ایدننه معلومدر محصول بیت هران وهر زمان
عمرمدن بو نفس کیدر یعنی ساعت بساعت عمرم اکیلوب ازقلمقده در چون
انك بقیه سی عمرمه نظر ایدرم کوررم چوق قالمدی یعنی عمرك چوغی کیدوب
آزی قالمش کوررم بعض نسخه ده میکنم یرینه میکنی واقعدر لیکن بو نسخه اولی
واحرادر تأمل بوندن چونکه او اصلیه ایله اعتبار ایدوب کیف معناسنه
اولماسنی تجویز ایدنلر زبونلر ایمش ای که پنجاه رفت ودر خوابی ۞ مکر این
پنج روزه دریابی ای حرف ندا ومنادی محذوفدر تقدیری ای آنکه
درکه حرف رابط صفت پنجاه اللی دیمکدر اسما اعداددندر واو حرف
عطف ویا حرف حال ودر حرف ظرف خواب واو رسمیله اویقویه ردوشه
دیرلر بوندن غفلتدن کنایتدر ویا ضمیر خطابدر مکر بونك کبی یرلرده تمنی
معناسنه در بو کلیکی دیمکدر پنج اسم عدددر بش دیمکدر روز بوندن ظروف زماندر
دندر ادات ظرف مقدردر تقدیری در پنج روزدر دریابی فعل مضارع
مفرد مخاطبدر در یابیدندن دریافتندن دکل محصول بیت ای اول کمسه

رد شمعی
رد شمعی
رد کافی
رد شمعی
رد ابن سید علی ولامعی وسروری •
رد قانون الخانی
رد لامعی وشمعی
رد لامعی وشمعی وکافی •

کدن

عمرکدن اللی یاشی کیتدی هنوز داخی سن خواب غفلتده سین مکر بو بش کونده آخرتکی
لازم اولان اسبابی تدارك ایلیه سین یعنی عمرك چوغی کیدوب آزی قالدی حالا
بوکه سن خواب غفلتده متنبه اولمازسن امدی اکاه اول ولته که باقی قالان بو ایکی کونده
تلافی وتدارك مافات ایلیه سین حاصلی جوانلقده زاد آخرتی تحصیل ایدیدك
بس بو حیل ایله باشده بیرلکده برحالت ایلیه سین دیمکدر مکر ادات استثنادر الا
معناسنه دیمك معنی ویردوکی محلده مکر لفظنی ذکر ایلمشدر آنه لفظنی ذکر ایلمشکه
معلوم اولیدی الا نجه یا قصور مصرع ثانینك معناسنی الا بو بش کونده داخی کیتدی
ایرینه سین واکلیه سین یعنی حال نیجه ایدوکنی اکلیوب اکا کوره تدارك ایلیه سین
دیمك بیتك مرادینه واصل اولمامش بوندن صکره بو وجهله داخی معنا ویرمش که مکر
بو بش کونی کچدیکی یرده اکلرمیسین دیو معنالری تزدیق تأویلاته ایلمشکه عاقل
دوشندیکده کورسه بیك کره استعاذه ایدر بو داخی دوشنده کورمیسین دیو معلوم اوله
که بو بیت حضرت شیخك بر قصیده سنك مطلعیدرکه ابن سید علی ولامعی ترجمه لری
تامنی ایراد ایلمشلر وشعار [illegible] ندن مراد عمرك اکثری وبخددن اقلیدر ۞ مخمل انکس کرد رفت
وکار نساخت ۞ کوس رحلت زدند وبار نساخت مخمل حانك فتحی وجیمك کسریله
صفت مشبهه در علم بابندن مصدری تحمل کلور حانك وجیمك فتحه لریله اوتانقدن
حاصل اولان حیرته ودهشته دیرلر بس بوندن مخجلك معناسی اوتانقدن متحیر و
مدهوش دیمکدر که حرف رابط صفت نساخت فعل نفی ماضی مفرد غایب لغتده یاپدی
دیمکدر اما استعمالده دزب قوشمدی یعنی حاصل ایلمدی کوس آلت لهودن بر قسمدر
که طبل باز تکلندر اولور اما بیوك اولور شویله که بیرده اولدقده ایلاغ اوزده جالالردی
لر پادشاهه مخصوص مادر اما بزم پادشاهلرمزدن غیری سلاطینك خانلری
بله استعمال ایدرلر واول زمانده عسکر ویا بر قافله کوچجك زمان وقتده
جالارلر ایمش اما آل عثمانده دخی بونك کبی یرلرده بوری جالارلر رحلته افتح
لامیه در رحلت راتك کسریله وحای مهمله نك سکونیله ولامك فتحیله ارتحال
معناسنه در یعنی کوچجك زدند فعل ماضی جمع غایبدر فاعلی کوسی جالان کمسه لردر
واو حرف عطف ویا حرف حال بار بوندن یوك معناسنه در عربجه حمل دیرلر جاهی

رد لامعی
رد شمعی
ابن سید علی

مهملک کسری و میمک سکونیله حانک فتحیله و میمک سکونیله کل محصول بیت مصرع
اولی اخبار و ثانیسی انشا محتملدر یعنی شرمنده و متحیر و مدهوش شدر یا خود شرمنده و مدهوش
اولسون دیمکدر اول کسه کی دنیادن کتدی و ایشی دوزمدی یعنی دنیاده عمل خیر ایلمک
تجهیز آخرته واردی حاصلی دنیا مزرعه سندن دار آخرته خیرات اکیوب کتدی کوتری حلت
ولو تعالی یه چلدیلر دیو بوکیجه یاپینی دوزمدی یعنی اجل کوسنی چالدیلر حال بوکه تهیه
اسباب آخرته مباشر اولمدی حاصلی زاد آخرتی تدارک ایلمکسزن کل دیدیلر پس بو بیله کسه
شرمنده اولسون **خواب نوشین بامداد رحیل ٭ باز دارد پیاده را ز سبیل**
نوشین بالو و طتلو یه دیرلر و یا حرف نسبت و نون حرف تأکید نسبت اصل لغتده
بویله در اما تمدی طتلو معناسنده مستعملدر شیرین کبی بامداد بام ایرته معناسنه در
رحیل اسمدر یعنی کوچمه نک اسمیدر خواب نوشین بیانیه و ما بعدینه اضافتلو لامیه
لردر باز دارد دارد دیدندن فعل مضارع مفرد غائبدر داشتن دن دکل بحسب الاستعمال
مانع اولور دیمکدر کیرو طوتر دیمک دکل پیاده پیایه دیرلر عربجه راجل دیمکدر
ادات مفعول سبیل یول دیرلر محصول بیت ارتحال صاحبینک یعنی کوچ ایرته سنک
طتلو اویقوسی پیاده یه یولدن مانعدر یعنی یولکمدن الیقور حاصلی الذائذ دنیویه
توغل و نهالک زاد راه آخرته اشتغال و اسبابنه مباشرتی معوقدر **هر که آمد**
عمارتی نو ساخت ٭ رفت و منزل بدیکری پرداخت عمارت عینک کسریله
اصلنده مصدر در نقیض یاپیدن برشنه معمور ایلمک صکره بناده استعمال ایلدیلر
و یا حرف وحدت بعض نسخه ده یاسز اضافتله واقعدر یعنی نون زیرا بونک
فتحی واوک صلیه ایلدیکی دیمکدر عربجه جدید دیرلر ساخت فعل ماضی مفرد غائبدر
دوزدی و یاپدی معناسنه بعض نسخه ده رفتن صکره واو یازمز منزل پرداختک
مفعول صریحیدر و بدیکری تمام ایلمک بوشلتمق یعنی تخلیه سندر بونده غیریه
یاپدی و تمام ایلدی دیمکدر محصول بیت هر کیم که دنیایه کلدی بر یکی بنا یاپدی
و بر جدید عمارت بنا ایلدی او بانی آخرته نقل ایدوب عمارتی غیری یه یاپدی
یعنی غیری ایچون یاپمش اولدی زیرا لا بد بیرینه بر کمسه کلوب کرک بیکو یا که حقیقتده
اول کلنه یاپمش ایمش معلوم اوله که عاملک یا پیلری بو سوزک ماصدقیدر زیرا

رد لامعی
رد شمعی

هیچ

هیچ بر کمسه یاپدیغنی باقی قالمز بلکه اول کیدوب بیرینه غیری کلمسه کرک پس کویا که
انک ایچون یاپمش اولور بعض شارحلر پرداختی تسلیم ایلمک و اصمرلمق معناسنه اخذ
ایلمشلر لکن بو لغتک معنالری سابقا مذکور اولان دیو ذکر ایلدوکی دکول
وان دکر بخت همچنین هوسی ٭ واین عمارت بسر نبرد کسی وان دیکر بود دیمکی
سابقا دیکری بو رد وغیدر بخت فعل ماضی مفرد غائب هم ادات تأکید چنین بو تخلیق
دیمکدر یعنی عمارت بنا ایلمکه اشارتدر و این عمارتدن مراد دنیا در نبردک مقدم
مفعول صریحی و بسر غیر صریحی و با بسر حرف صله نبرد فعل ماضی مفرد غائب ایلمدی
دیمکدر فاعلی کسیدر یا وحدت ایله و جائزدر که این عمارت مبتدا اوله و نبرد خبری
وکسی نبردک مفعول صریحی و بسر اولکی غیری صریحی محصول بیت اولکی بانینک
عمارتینه کلندن انک کبی هوس بشوردی یعنی اولدن مقتضای طبیعی وزره بریه بنا التماس
ایلدی حاصلی بعض بری یاپدی و بعض بری یقدی شنکه عالمده مشاهد در اما بو
عمارتی هیچ کمسه نهایته و پایانه ایلمدی یعنی هیچ کمسه دنیاده باقی و خالد قالمدی و یا بو
عمارت دنیا کمسه نک نهایته ایلمدی یعنی اولدی میوب موبد و باقی قومدی حاصلی هر کس
فنایه و یردی حقیقتده فاعل مطلق خدا در جهانی زمانه و غیریه اسناد مجازیدر
بیتک معناسنی اولکی تقریره نصد ایلیوب تقصیر الخفی **یار نا پایدار دوست مدار**
دوستی را نشاید این غدار یار دیولاشی دیمکدر ناپایدار نابونک کبی یرده نفی
نفی افاده ایدر پایدار وصف ترکیبیدر داریدندن بحسب اللغه ایاق دوتوجی
دیمکدر اما استعمالده ثابت قدم معناسنه کلور دوست معروف مدار فعل نهی
مفرد مخاطب یار مفعول اولی و دوست ثانیسی و ناپایداره اضافت بیانیه در
دوستی یا حرف مصدر و را ادات مفعول نشاید فعل نفی استقبال مفرد غائب شاید
شایستن دکل این غدار موخر مبتدا و نشاید مقدم خبر و دوستی را مفعول
نشایدر غدار مبالغه ایله تارک وفایه دیرلر محصول بیت حضرت شیخ خطاب
عام طریقیله بیورر ثابت و باقی اولمیان یاری دوست دوتمه یعنی اکا مانوب دوتمه
نسنه سومه حاصلی فانیه میل و محبت ایله مقصود بودر که دنیا بی قرار و بی ثبات
اکا ومرنر فانه کوکل بغلیوب تعلق ایلمه مصراع ثانی مقام تعلیلده در زیرا

رد کاهی
رد سروری و شمعی
رد ابن سید علی و لامعی و سروری

بو دنیا غدّاردر و سلوغه لایق دکل بر محتاله در که کیمسه نک عقد نکاحنه قرار
ایلمیوب تازه تازه کوییکولر اولادر **نیک و بد چون همی باید مرد ٭ خنک آنکس**
که کوی نیکی برد نیک ایو دیمکدر و بد یرامز چون ادات تعلیل همی ادات تأکیددر
باید فعل مستقبل مفرد غایب کرک دیمکدر مرد مردن معناسنه در زیرا ماضی معناء
مقارن اولمقصدر معناسنه در نته که سابقا بیان اولندی یدی بیاید مرد اولیسی
در دیمکدر باید بایستن مشتقدر بایستن دن دکل بعضیلر ظن ایلدوکی کبی
خنک خانک ونونک ضمی وکاف عربیله لفظ مشترکدر صووق ایله مبارک معناسی
بیننده آب خنک وهوای خنک دیرلر صووق صو وصووق هوا دیمکدر بونده بختلو
وسعادتلو معناسنه در که عربیده طوبی دیرلر که حرف رابط صفت کوی طوبیدر
که عربجه کره دیرلر نیکی یا حرف مصدر برد بونده فعل ماضی مفرد غایبدر ایلتدی
دیمکدر کوی نیکی بیاننده محصول بیت چونکه انسانک نیک بختی اولیسی در یعنی
دنیاده چونکه هیچ کمسه باقی قالمیوب کیدیسیدر دولتلو وسعادتلو اول کمسه در که ایلک
طوبیسی دنیا میدانیندن ایلتدی یعنی دنیادن آخرته خیرات وحسنات ایله کتدی بونک
اصلی بودر که طوبی بر میدانک ایکی باشنه قورلار ایکی میدانه حدودتعیین ایدرلر
ویرقاج اوزون چوکانلو آتلو بو طوبی چالارلر هر کمسه که بو طوبی تعیین اولان حدود
دن اخراج ایدرسه دولت آنکدر که ما بینده غالب اولور دیدی بونده کوی نیکی
دن مراد خیرات وحسناتدر بونی بعض شارحین فارسیده مصدرک انواعی
بیان صددنده اولمش بری کندو صیغه سی اوزره کلندر آمدن ورفتن کبی بری
داخی ماضی صیغه سی اوزره در که آکا مصدر مرخم دیرلر که ایکی قسمدر بری بوکه واو
عاطفه ایله استعمال اولنور کفت وشنفت کبی کفتن وشنفتن معناسنه نته که دیوان
حافظده واقع اولمشدر **بیت سخن عشق نه آنست که آمد بزبان ٭ ساقیا می**
ده وکوتاه کن این کفت وشنفت بویله دیمش اما خطا ایلمش زیرا بونلر مصدر
دکللردر اسملردر دیمه واینه معناسنه بری داخی بوکه واو عاطفه ایله استعمال
اولنمز آمد شد کبی که آمدن شدن معناسنه در نته که جامینک یوسف وزلیخاسنده
واقع اولمشدر **بیت بزندان تا مهش خلوت نشین بود ٭ شد آمد سوی زندان**

چنین بود بونده ده خطا ایلمش زیرا بونلرده اسمدر کیمه کاسه معناسنه مصدردر کلمه
اوجنجی وجه امر حاضر صیغه سی اوزره استعمال اولنور تک ودو کبی تکیدن ودویدن
معناسنه نته که دیوان شاهیده واقع اولمش **بیت عمری بره عشق ز سر ساختم قدم**
بازار زوی ان تک ودو میکندم بونده ده خطا ایلمش زیرا تک ودو ایکیسی ده بویوده
معناسنه اسملردر مصدر دکللردر **برک عیشی بکور خویش فرست ٭ کس نیارد ز**
پس ز پیش فرست برک بانک فتحی ورانک سکونی وکاف عجمیله اسباب ویراق معناسنه
دردیول وسفر یراغی کبی اغاج یپراغنه ده دیرلر عیش عینک فتحیله دیرلکدر حیات
معناسنه ویا حرف تنکیر بکور باحرف صله کور کاف عجمینک ضمیله بوندن قبر معناسنه
در خویش واو رسمی ودوم کسره ایله بونده کندو معناسنه در کورک خویشه
اضافتی ده عدم اضافتی ده جایزدر فرست فعل امر مفرد مخاطبدر فرستیدندن
فرستادن دکل کوندر دیمکدر دال ایله معناسنه نیارد فعل نفی مستقبل اردیدن
آوردن دکل کتورمز دیمکدر ز پس ز ای مفرده اذدن مخففدر پس
بوندن اوک وایلرو معناسنه در عربیده قدام کبی بعض نسخه ده تو بیش واقعدر
محصول بیت حیات ابدی یراغنی قبرکه کوندر یعنی آخرتکه لازم اولان
خیرات وحسنات واعمال صالحه ایلرو کوندر حاصلی کندو الوکله ارسال ایله مصرع
ثانی مقام تعلیلده در زیرا کیمسه سندن صکره کتورمز سن ایلرودن کوندر
یعنی سن صاغلغکده آخرتک قایرزیرا سندن صکره اقارب وورثه
سنی قایرمز **عمر برفت وافتاب تموز ٭ اندکی ماند خواجه غره هنوز**
عمر عینک ضمی ومیمک سکونیله دربونده یاشی معناسنه عینک ومیمک ضمیله
ده لغتدر قمیدر عینک فتحی ایله مستعمل مصدردر بویله کلور عمر بعمر دن
یعنی علم باندن یاشامق معناسنه عمر مبتدا وبرف خبری تقدیری عمر چون
برفت در مبالغه قصدیله ادات تشبیه ترک اولندی برف قاردر عربجه
ثلج دیرلر واو حرف عطف ویا حرف حال آفتاب کونشدر تموزه اضافتی
لامیه در ادنی ملابسه ایله تموز تانک فتحی ومیم مضمومه نک تشدیدیله
وتخفیفی ایله یای ایلرینک اورته آیینه دیرلر نته که بو بیتک ترتیبندن اکلنور

تمت آنذ دو خلالدار ممت وحزیران وتموز **آب و ایلول و دو تشرین**
و دو کانون و شباط افتاب تموز مصراع ثانینک هوند ر مبتدا اندک اذ دیمکدر
و یا حرف تنکیر ماندک مقدم مفعولیدر ماند نونک سکونیله لازم متعدی جنع
متر کدر قالدی و قودی دیمکدر فعل ماضی مفرد غایبدر فاعلی تحتنده افتاب راجع ضمیردر
جمله فعلیه خبر افتابدر واو حرف حال خواجه خاده دو ضمه ایله واو رسمیله بولنک کبی
بیر لوده تعظیم واجب اولان عزیزلره وورز رابه دیرلر خواجه مبتدا وغره غینک کسری
و راء مشدده ایله اسمدر غفلت معناسنه خبر مبتدادر نجم غینک مفتوح اولور دیمکدر
مبنی مفتوح اولور و دوغی کبی هنوز الان دیمکدر محصول بیت ای انسان حیوان قاردر
تیز بجکدن قادکید ر تیز ادر عکدر و تموز آینک کونشی برف عمردن از اجق قودی حال
بوکه خواجه دانی غافلدر یعنی افتاب تموز قاری بجه که تیز اریدر بسمر و دابام وار
عمری ایلدن از الدرو اکسلدرحال بوکه عمر صاحبی احمقخواب غفلتده عمرک نجه سندن
خبری یوق حاصل عمری تیز بجد قاره تشبیه ایلمش تیز ارید بوندن افتابه بر ظرف تقدیر
ایدوب در افتاب تموز دیبو وماند فعلی لازم معناسنه آلوب آذ قالدی دیبو بیتک
معنینه هیچ واقف اولمامشلر وحاشیه کتابده ماند بو نده نهاد معناسنه در دیبن دخی ماند
بیلور دیمش و نه نهادی **ای تهی دست رفته در بازار ترسمت پرنیاوری دستار**
ای حرف ندا منادی محذوف تقریری ای مرد تهی دست تهی بوش دیمکدر خالی معناسنه
دستیله وصف ترکیبیدر الی بوش دیمکدر صفر الید معناسنه فقیر و یوقلقدن کنایه در
رفته ماضیدن فهمیدر کتمش دیمکدر تهی دستک رفته یه عدم اضافتی و اضافتی جایزدر
در حرف صله در بامعناسنه بازار معروف ترسم فعل مضارع متکلم وحده در تا ضمیر
مرفوع معناسنه قور قارم سن دیمکدر بر باء عجمینک ضمی ایله طولو دیمکدر ربحه ملادن
دیرلر اقابا عربی ایله بر او لمادیغی وار نیاوری بی تاکیدایدر و بو تقدیر حه دستاری
مراد لبندا و لور تامل تدر نیاوری فعل نفی استقبال مفرد مخاطب کتوره مسین
دیمکدر دستار بونده دستمال معناسنه در نیاورینک مفعول اولی دیر تا ثانیسی
محصول بیت ای بازاره الی بوش کتمش کمسه قورقرم دستمالکی طولی کتوره مسین یعنی
ای صفر الید بازاره کیدن فقیر قورقارم سن بوش کیدوب بوش کلمه سین زیرا بازار اهلی

دقابوسلطان ولامعی
وسروری ٥ وشمعی

کیمسه یه دایکان نسنه ویرمزلر حاصلی ای آخرت بازارینه خیرات وحسنات واعمال صالحات
نز واردانکمه قورقارم جنت نعملرندن محروم اوله سین بو قورقارم دیه دکنک ایچون
درکه بو خصوصده کمسه نک حقنده جزم یوقدر زیرا اعمال موجب جنت دکلدر بلکه
مشیة اللهیه منوطدر **هر که مزروع خود بخورد بخوید وقت خرمنش خوشه باید چید** هر که تقدیری هر کس که ایدی ضرورت وزن ایچون کسر حذف اولنمشدر
مزروع اسم مفعولدر ذرع یزرع دن یعنی فتح بابندن اکیلمش دیمکدر زرا بونده اکینی
مراد در خود ه اضافتی لامیه در بخورد با حرف تاکید و خورد فعل ماضی مفرد غایب
یدی دیمکدر بخوید با حرف مصاحبت و خوید واو رسمیله خویش وزننده ورده
فصل که ترکیجا کا حاصل دیرلر یعنی تازه اکین بچوب بجوانه بیدی دکلری ادیه وقت
خرمن اضافتی لامیه و یا فی معناسنه نون ضرورت وزن ایچون ساکن اوقونمق
کرک ضرورت قافیه ایچون دیبن بکلش سولمش شین ضمیر مذکور دکسه راجعدر
خوشه بونده بشاقدر یعنی بغدای وغیرینک بشاغی عربجه سنبله دیرلر بایدک معنوی
مفعولیدر چید جیم عجمینک کسری ایله فعل ماضی در مصدر معناسنه زیرا مضارعه
مقارندر دردیوشورمک کرک دیمکدر محصول بیت هر کیمسه که کندینک اکینی حکله
یدی اولکیمسه خرمن زمانندن باشق دیو شورمک کرک حاصلی هر کیمسه که جوانلق عالمنده
خیرات وحسنات واعمال صالحه یه عمرینی صرف ایلمیوب لهو ولعبیله تضییع اوقات
ایلدی پیرلک زماننده بادی قاددا و لدنی معقدار آخرت یولینه سعی ایلمک کرک
مالا یدرک کله لا یترک کله ایله عامل اولمش اوله **پند سعدی بکوش جان بشنو**
ره چنین است مرد باش و برو بو بیت قدیم نسخه لرده بولنمادی لیکن شارحلر
یازدوغی ایچون یازلدی پند باء عجمینک فتحی و سکون نون ایله وعظ و نصیحت
معناسنه در سعدی یه اضافتی لامیه در با حرف مصاحبت وکوش کاف عجمینک
ضمی ایله قولغه دیرلر که عربجه اذن و سامعه دیرلر جان اضافت بیانیه در دروح
حیوانیه جان دیرلر و انسانیه روان بشنو با ایله مؤکد فعل امر مفرد مخاطبدر
شنو بدندن شنیدندن دکل ایشت دیمکدر پند بشنوک مفعول صریحی و بکوش
غیر صریحی ده داهدن محقق یول دیمکدر مبتدا و چنینست خبری اصلنده جون

رد شمعی

رد لامعی

جون ایشتد جونکه ادات تشبیه واین اسم اشارتدر قرینه وصبی وتا ادات خبر
ترکیبا ایله جول ون واو رسمی واین دن همزه حذف اولنوب جینینست اولدی
بو نغلبند دیمکدر بو لفظ چنین است همزهٔ مجتلبه ایله یازلور فارسی املادندر کاه
دکلدر ایعنی مراد دیمکدر درجل معناسنه باش فعل امر مفرد مخاطبدر باشیدندن
ادا اولدیمکدر اکثر نسخه ده باش دن صکره واو عاطفه یازار با حرف تأکید ودالك
فتحی ایله فعل امر مفرد مخاطبدر درویدن ندن کیت دیمکدر محصول بیت سعدینك
بند نیجان قولاغی ایله ایشت یول بو نغلبند دادر ولکیت یعنی بنم نصیحتم شریعته
وطریقته وحقیقته موافق ومطابقدر بوکه یا بنی وهر قنده کیدر سك کیت
بعد از تأمل این معنی مصلحت آن دیدم که در کنج عزلت نشینم ودامن صحبت
فراخود جینم ودفتر از کفتهای پریشان بشویم ومن بعد پریشان نکویم
بعد آردن صوکره معناسنه در که عجم بس لفظیله تعبیر ایدر تأمل مصدردر تفعل بابندن
فکر وملاحظه معناسنه این معنی یا اضافتی مصدرك مفعولنه در معلوم اولکه بر کلمه نك
آخری الف اولدقده اول الف یا اسکلندیه یازلور کوکه الف سکلندیه عجم ما قبلنی مکسور
ایدر یا یه منقلب ولمق ایچون مثلا موسی وعیسی ومعنی بی یا ایله اوقورلر وکاه دخی اولور که
آخری یا اولان کلمه نك یانك ماقبلنی مفتوح ایدرلر یا الفه منقلب ولمق ایچون مثلا
تمنی وترجی وتقاضی وتعدی تمنا وترجا وتقاضا اوقورلر فلحفظ پس بوندن معنایی
ایکی وجه ایله اوقومق جایزدر وبوندن این معنادن مراد ابیات سابقه نك مضمونلریدر
دیدم ملك ان مفعول اولیدر ومصلحت مفعول ثانیسی که حرف بیان نثرمی نونك فتح وکسریله
اولور راجع ایره دیرلر وهر حیوانك کیجه یتاغنه مستعاردر عزلت اضافت بیانیه در عزلت
فراغت وانقطاع معناسنه نته که العزلة عبادة بو در مثلدر یعنی خلقدن منقطع ولمق
عبادتدر نشینم فعل مضارع متکلم وحده در نشیندن واو حرف عطف دامن ودامان
اتکدرکه عربجه ذیل دیرلر صحبته اضافت لامیه در مجازا فرا بونك کبی یرلرده باء
صله معناسنه در خود کند ومعناسنه در جینم فعل مضارع متکلم وحده در جیدندن
بعض نسخه ده فراهم در وتمشی واو حرف عطف دفتر معروف ومضاف الیه محذوف تقدیری
دفتر زباندر کفتها کفته نك جمعیدر لفتده سویلنمش الفاظ وکلمات دیرلر اما بوندن

محتها

ردایسیدعلی ولامعی وسروری
وشمعی وکافی

ردشمی
ردلامعی
ردلامی

محتها معناسنه در سوزلر دیمکدر پریشانه اضافت بیانیه در لفتده طاغینق دیمکدر
اما بوندن کلام لغودن عبارتدر بشویم با حرف استقبالدر بو یا بحر فاء عجم مکسوردر
وبعض روستاییلری مضموم اوقورلر پس متحرك با مضموم اوقونور کرك دیبین
روستایی طبع ایمز شوییدن ندن شستن دکل نکویم فعل نفی استقبالدر کوییدندن
کفتن دن دکل بو دوردن فقره واو عاطفه ایله کلدوکی ایچون متصل یازلدی صفت
وصل دلالت ایلسون حاصلی مذکور معنایی تأمل ایلدکدن صکره مصلحت آنی
کوردم که عزلت اوتوراغنده اوتوردم وصحبت اتکینی کند و مه دیوشوردم
ودفتر زبانی پریشان کلماتدن یویام ومن بعد پریشان سویلیم یعنی دنیا کلماتی
ترك ایدم وهر کز رطب ویابس سویلیم بیت زبان بریده بکنجی نشسته صم بکم
به از کسی که نباشد زبانش اندر حکم زبان معروف بریده بانك ضمی ایله اسم
مفعولدر بریدندن کسلمش دیمکدر زبان بریده وصف ترکیبیدر دیلی کسیلمش
معناسنه با حرف ظرف کنج کاف عربینك ضمی ونونك سکونیله مطلقا بوجاغه دیرلر
یعنی طشره کی وایجروکی بوجاغه دیرلر اما بیغوله باء عجمینك ضمیله ایچ بوجاغه
دیرلر صم صادك ضمی ایله ومیم مشدده ایله اصمك جمعیدر حمر احمرك جمعی اولدوغی
کبی نهایتی بو مضاعفدر صاغرلر دیمکدر بکم ده بانك ضمی ایله ابکمك جمعیدر
دیلسزلر دیمکدر کسی یا حرف وحدت که حرف رابط صفت زبانش شین ضمیر
راجعدر اندر ادات ظرفدر دکی بلکه دراندر دن مخففدر حکم بوندن
امر معناسنه در محصول بیت دیلی کسیلمش بر بوجاقده اوتورمش صاغر و دیلسز
لردیکدر بر کسه دنکه دیلی کندو حکمنده اولمیه یعنی دیلینه ضبطی اولمیه بلکه کوکلنه
کلانی دیلینه کتوره یعنی صاغرلغه ودیلسزلغه اوریب خلقدن منقطع اولان
کمسه لر زبانی ضبطنده اولمیان پریشان و زاید کوکمسه دن یکدر بوندن جمع صیغه
لرینی ایراد ضرورت وزن ایچوندر دیبن معنایی بیته واصل اولمامش و اصم
وابکم کبی بر بوجاقده دیلی کسلمش یعنی خاموش اوتورمش کمسه بو وجهله معنا دخی
قابلدر مقطوع اللسان یعنی خاموش اولوب بر بوجاقده صم وبکم اوتورمش کمسه
بو تقدیرجه ادات تنبیه مقدر اعتبار اولنمز وصم بکم ذکر جمع واراده واحد قبیلندندر

ردمروری

رد شمعی

اوتنور غفلت او لنمه دیمکدر یکی تقرّ ندن بیله خبط عشوا ایلمش مصراع اولیک معنا
سنك ابوات نشبه محذو ندر دیمی نطبلو ولر وصاغ لرکبی بر بدن زبان بر کوشه ده
اونور زان کسه یا خود ادات تشبیه ملحوظ اولیه یعنی بر بدن زبان اولوب بر کوشه ده
صم وبکم اوتوران کیمسه دیمك مراد اوله بو تقدیرجه صم بکم ذکر جمع وارادهٔ واحد

رد کافی

قبیلندن اولور دیمی اوکلکی صم بکم عمی اصحابندن ایمش تا یکی از دوستان که
در کجا وه انیس من بودی و در حجره جلیس برسم قدیم از در در آمد چندان
که نشاط وملاعبت کرده وبساط مراغبت کسترده جوابش نکفتم وسراز زانوی
تعبد بر نکرفتم رنجیده نکه کرد وکفت تا انتهاء غایت ایچوندر یکی دیمی که حرف
رابط صفت کجاوه وکجابه واو وبا ایله وکژاوه وکژابه دخی بو یله زیرا واو ایله

٤

بانك تبادلی وتواجسی وار در مخففه معناسنه کجاوه معرب کژاوه در
کاف وزاء فارسی ایله دیمی لوبیلمزلر ایمش زیرا کج ده کژ ده فارسیدر اکوی دیمکدر
وکافك عربیدر دیمك خطا کاف عربینك فتحی ایله کژاوه دن معربدر دیمی بو لنقدن
اکاه دکل ایمش آوه نیّ اوچیق دن اشتقاق ایلینك قلمی سهو ونسیان ایلمش
انیس فعیل یعنی فاعل مؤانس معناسنه مزاج وخوی آلندرمق معناسنه حجره معروف

رد ابن سید علی و سروری

جلیس فعیل یعنی فاعل همنشین معناسنه تقدیری جلیس من بودی ایدی فقرهٔ اولی ده
ایراد ایلمکله اکتفا اولندی با حرف مصاحبت رسم بوندن عادت دیمکدر قدیمه

رد کافی
رد دقائق الحقائق

اضافت بیانیه در در فبود در آمد ایچرو کیردی یعنی قابودن ایچرو کیردی چندان
اولقدر دیمکدر نشاط نونك فتحیله سرور یعنی شنلك نونك کسریله دخی نا شطلك
جمعیدر ملاعبت مفاعله بابندن مصدردر اوینمق یعنی بازی وخنزیلق بساط
مفاعله بابندن مصدر دکلدر اما بو ندن دوشك مراد در مراغبت کذا مفاعله
بابندن مصدردر مزاج ولطیفه معناسنه کستر د فعل ماضی مفرد غائب دوشه
دی دیمکدر جوابش شین ضمیر یکی از دوستانه راجعدر زانو دیز در عربجه رکبه
دیرلر رانك ضمیله تعبد اضافتی بیانیه در تعبد خدمت وقولقلغه دیرلر برنکرفتم
بجیب اللغز بو قاردوقادم دیمکدر اما استعمالده قالدرمادم معناسنه در رنجید
بونك کبی هاء رنجیده هاء نسبت دیرلر انجنوب دیمکدر ان شاء الله تعالی کلدکی

بیرلرده تنبیه اولنور نکه کردو نونك کسری وکافك فتحیله نظر ایلدی دیمکدر محصول ترکیب
سابقا ذکر ایلدکم مصلحت اوزره اولدم یعنی خلقدن منقطع اولوب بر بوجاق
اختیار ایلدم اول وقتدکه دوستلردن بریسی که بیچ بولندم بنمله محفه دش اولوردی

محققه ممیک کری وحانك فتحی وفا عندنده ایله معروف

ویار غربتده هم حجره وهمنشینم ایدی حاصلی ایاد قدیمم ومحبت جمیم ایدی عادت سابق
ایله یعنی بی تکلف ولاابالی قابودن ایچرو کیردی اولقدر که سرور وشادمانلق ایلدی و
شطارت ومباسطت کوستردی یعنی بنمله عکین وخز ظن ایدوب انواع ملاطفات
واصناف مطایبات ایله یعنی سویلشمك مراد ایلدی ایدیندی زیرا بو زمانه دك
بو یله حالم واقع اولمامش ایدی ویاغنه کلدکجه بلا تکلف مصاحبتم ایله مانوس ایدی
بو قدر احوال که ایلدی اصلا اکا جواب ویرمدم وباشمی زانوی مراقبه دن ودکتبه
تعبد دن قالدرمادم یعنی انك ایله هیچ مقیدا ولمادم بو قدر حضر بلیغنه التفات ایلمدم
بو یله ولیجوق بکا انجینوب نظر ایلدی ودیدی فقرهٔ اولی ده محبت وفقرهٔ ثانیه

رد ابن سید علی و سروری

ده محبت لفظلرینی زیاده ایلینلر یا نندن ایلمشلر نشاطی ملاعبه مضاف ایلیوب
معناسنی اولقدر که ملاعبت سرور یعنی ایلدی دیمی جمیع نسخه لرده مخالف یازمش

رد شمعی و کافی

رنجیدن اسم مفعولدر انجمش دیمکدر دیمی صیغه ده ومعناده اصابت ایلمامش
ومعناسنده انجمش اولدوغی حالده یعنی غضب ایله بکا نظر ایلدی دیمی منطوق
ترکیبه مناسب معنا ویرمش زیرا بو مرتبه یه غضب لازم دکول فتأمل قطعه
کنونت که امکان کفتار هست ۞ بکوای برادر بلطف وخوشی
کنون کاف عربینك ونونك ضمیله شمدی دیمکدر الان معناسنه اکنون دن مخففدر
فتح همزه ایله که حرف بیان امکان افعال بابندن مصدردر قدرت معناسنه کفتار
اصلنده وصف ترکیبیدر دیدندن که مخففدر اوردیدندن کفت اسم مصدردر
قول معناسنه قول کتو دیجی دیمکدر صکره مجموع ترکیبی کلامده استعمال ایلدیلر سکر
اضافت مصدرك مفعولنه دربا حرف تأکید کو کاف عجمك ضمیله فعل امر مفرد مخاطبدر
کو یدندن کفتن دن دکل برادر اصل لغت بونك کبی بیرلرده ذال معجمه ایله در
لیکن عموما استعمال دال ایلهدر یعنی مهمله ایله نتکه رشید الدین وطواط عروضنده تعیین
بیورمش قطعه در زبان فارسی فرقی میان دال وذال ۞ یا دکیر از من که

رد ابن سید علی و سروری
٢

ابن نزد افاضل جهلت ٭ بيش از و در لفظ مفرد كر صحيح ساكنست ٭ دال
دال ان راو باقى جمله ذال معجمت لطف لفتدر بو متعلق در داتما بونك كبى يرلرده
ايليك وملايمت معناسنه در خوش واو در سميله لطف عطف تفسيرى تشكليد ربا بقا انادن
اولدى كه بونك كبى خالرك فتحه لرى دوم ضمه ايله اوقونور و يا حرف مصدر در ايليك ديمكدر
محصولست تحدى كه سنك كلامه وتكلمه قدرتك وطاقتك وار در ايدى برادر لطف
ايله واحسان ايله سويله يعنى لطف واحسان ايدوب تكلم ونطقه كل كه فردا جويك
اجل در رسد ٭ بحكم ضرورت زبان در كشى كه حرف تقليل فردا ايرته ويارين
معناسنه در عربجه غدا ديرلر جواد ات تقليل بيك معروف عربجه بريد ديرلر فعيل وزنى
اوزره اجل اضافتى بيانيه در و يا خود لاميه در كه حضرت عزرائيلى مراد اوله وكل
وجه در حرف تاكيد رسد رانك وسينك فتحه لريله فعل مضارع مفرد غائبدر
رسيدندن بونده ايريشه ديمكدر با حرف مصاحبت حكم بونك كبى يرلرده محض
تاكيد افاده ايدر ضرورت معروف در حرف تاكيد كشى فعل مضارع مفرد مخاطب
زبان مفعول صريحى و بحكم غير صريحى محصول بيت اى قرنداش لطف ايله سويله زيرا
يارين كه اجل سكا ايريشه يعنى موت وفوت متعين اوله بالضروره ديلسكى تكلمدن چكرسن
يكى از متعلقان منش برحسب واقع مطلع كردانيد كه فلان عزم كرده است
ونيت جزم كه بقيه عمر در دنيا معتكف نشيند وخاموشى گزيند تو نيز اگر توانى
سر خويش گيرو راه مجانبت پيش گيرو گفتا بعزت عظيم وصحبت قديم كه دم برنيا دم
وقدم برنداشم مگر آنگه كه سخن گفته شود بر عادت مالوف وطريق معروف كه
از ان دوستان جهلت وكفارت يمين سهل متعلقان الف ونون ايله
جمع اولدى ذوى العقول صفت اولدوغى ايچون تقديرى ازمردمان متعلقان منش
سنين ضميرى قديمه راجعدر معناده كرداننده مقيد در حسب حانك وسينك فتحه
لريله اصل ومقدار معناسنه در واقعدن مراد شيخك قصد عزلت وانقطاع عن صحبت
خلقدر كردانيد فعل ماضى مفرد غائب بونده ايلدى ديمكدر كه حرف بيان فلان الفاظ
كنايه دندر بونده مراد حضرت شيخدر عزم قصد ديمكدر ونيت قصد عطف تفسيرى
در جزم قطع معناسنه در نيت جزم شول نيت دركه انفساخ قبول ايلميه كه حرف بيان

و

بقية عمرا اضافتى لاميه در خاموشى اسم در ساكت معناسنه خاموش وخامش وخمش ده
ديرلر گزيند فعل مضارع مفرد غائبدر گزيدندن كه گزيدن كول اختيار ايلمك ديمكدر
نيز دخى ديمكدر توانى فعل مضارع مفرد مخاطبدر قادر اولسك ديمكدر سر لفظ مشتركدر
بونده باش ولوح جائزدر يعنى باشيك يدار كبى كو ديمكدر سودا هوا معناسنه
اولمقدر قابلدر يعنى سوداى نفسانيكى وآرزوى طبعكى طوت ضبط ايله كه يا غالب
حوادث نفس اوليه سن مجانبت بونده خلقدن عزلت وانقطاع معناسنه در پيش
اوك معناسنه در تقديرى پيش گيرد رفقره سابقه يه قياس گفتا اول يار قديم ديديكى
بعزت باحرف قسم عظيم اولور ديمكدر واضافت لاميه در ولو اللهك عزتى ايچون
ديمكدر وصحبت قديم عزت عظيمه معطوفدر يعنى ارادده واقع اولان قديم صحبت
ودوستلق حقى ايچون ديمكدر كه حرف بيان دم نفس بر نيادم چيقارميام عدم
حضور قراردن كنايه در نته كه تركيده سولوغم الاميم ديرلر ديكلنمك وارام مقام
قدم لفظى طباند راما بونده اياق مراد در جل معناسنه مجاز برنداشم لفتدر
بوقاردم وغيامدم اما بونده قالد بيرميام ديمكدر دوغى بيردن كتمه مكدن
كنايه در مگر ادات استثنادر الا معناسنه آنگه اول وقت ديمكدر كه حرف بيان گفته
فارسيده اسم مفعول افعال عامه دنك بريكا كو وكاه اولور كه فعل عاملى حذف ايدوب
كه مفعوليت معناسنى قصد ايدرلر پس بونده معنا سويله بيله ديمكدر عادت
مالوفدن مراد عادت معهوده دركه حضرت شيخ ايله كندونك اداسنده واقع
اولان مصاحبه در پس طريق معروف بونكله عطف تفسيرى شكليدر اولوركه حرف
تعليل آزدن لازم ايله متعدى بيتنه مشتركدر لازم اولوبخه دوستان فاعلى
اولور پس مراد باشيخك ايچنمسى اولور ويا معهود دوستك متعدى اولنجه دوستانى
مفعولا اولوركه اشتراك اوزره لكن سوق كلامه مناسب وملايم اولان متعدى
اولوب فاعلى شيخ اوله ومفعولى يار قديم اوله فتامل آزدن مبتدا وجهلت
خبرى كفارت بونده اهل شرع هر كناهى ازاله ايچون تعيين وتقدير ايلدوكى
نسنه دركه بونده آنده معناسنده در كه فارسيجه سوگند ديرلر سينك وكاف
عجمينك فتحه لريله بو فقره معناى شرطيتى متضمندر يعنى يمين ايله تحاسبه كفارتى

سهلدر ویا یمین ایلیوب بلکه مشایخك برخیره نیت وقصدی حکم یمینده ایسه ده
کفارتنه سهلدر دیکه کفارت یمین اوچ کون اورج دوتمق ویا اوچ کشینك قارنن
طویورمقدر بو ایسه چوق مصلحت دکل محصول ترکیب بنم متعلقاریمدن بریسی
یار قدیمی اصل قضیه بو ومقدار واقعه بو مطلع ایلدی که شیخ قصد غیبت ایلمشدر
دخی قطع نیت دوتمشدر که انفساخه مجال یوق عمرك باقیسنی دنیاده معتکف
اوتوره وصمت وسکوت اختیار ایلیه سنده اکر قادر ایسك باشیك قیدینی کوز
وهوای نفس وارزوی طبعدن کچ وخلقدن انقطاع وعزلت ایدوب تباعد
وتجنب طریقنی اوکوکه طوت حاصلی خلقدن اختلاط وایتلافی قطع ایله اول
یار قدیم بو تقریری ایشیدوب وبو بیانی دکلیجه دیدی عظیم خدانك عزتی حقی
ایچون وشیخ ایله واقع اولان صحبت قدیم حقی ایچون که آرام ایلمزم وبر نفس الازم
وبر ادیم آتوب بوندن کیتمزم الا اول وقت که سوز سویدیله عادت مألوف
ومعهود وطریق معروف ومعلوم اوزره یعنی رسم قدیم اوزره مکالمه ومصاحبت
اولورسه فیها والا بندخی همان شیخك یاننده اعتکاف ایدوب کندینك یاننده
ساکت وصامت اولوب خلقدن منقطع اولورم زیرا دوستلری انجمنك
ویاد وستلرك انجمنی جهلدر ویمین ایلدی ایسه کفارتی سهلدر دیکانکه شیخك
بویله ایلمسی حقنده نقیصه اکلرکه بوقدر الحاح وابرام ایلیه زیرا شیخ کبی بر
مفید فاضلك عزلتی قابل طالبلره زیان ایدر بو ایسه مرشدلره لایق دکل
نته که بوندن صکره بیتی بیان ایدوب بیوردر وخلاف راه صوابست
وعکس رأی اولوا الالباب ذوالفقار علی درنیام وزبان سعدی درکام
وا حرف عطف ویا حرف حال خلاف نقیض صوابدر که دوغریدر یعنی
اویماق خلافنك اضافتی لامیه در وراهك بیانیه عکس معروف رأی رانك
فتحی وهمزه نك سکونی ایله فکر معناسنه در همزه نی الفه قلب ایلمك جایزدر
اولی حالت نصبی وجری یا ایله وحالت رفعی واو ایله در ذونك جمعیدر خلاف
قیاس اوزره زیرا قیاسی جمعی ذوون در حالت رفعنده وذوین در نصب و
جرده ارباب واصحاب معناسنه الباب لبك جمعیدر عقللر دیمکدر دیس اولولبا.

مجد

اصحاب عقول دیمکدر ذو صاحب معناسنه اسمدر اسماء ستهدندر که حروف ایله
اعراب اولنور فقار فقارنك فتحیله اوکورغه کمیکلری که واحدی فقاره در اما
بونده ذوالفقار فانك فتحیله حضرت محمد صلی الله تعالی علیه وسلم امام علی به
حضرتلرینه هبه ایلدوکی قلیجدر خلاف مقدم خبر وعکس اکا معطوف وذوالفقار
مؤخر مبتدا نیام بوندن قیندر عربجه غلاف دیرلر غینك کسریله کام کافك فتحیله
لفظ مشترکدر مراد و دماغ وچکه یه دیرلر بونده چکه مراددر محصول
ترکیب دخی صواب یولینك خلافیدر یا حال بوکه راه صوابك خلافی
ونقیضیدر وارباب عقولك عکسی حضرت امام علینك ذوالفقاری قیننده
اولمق یعنی غلافدن چقمق زیرا امام علی حضرتی سل سیف ایلمسه بوقدر
غزوات ایدوب اندن اثار عجیبه واخبار غریبه که نقل اولنور وجوده بولمازدی
شیخك دخی لسانی دماغنده قالوب صامت وساکت اولسه بو قدر
معارف مزایا مسطور اولیوب مستور قالوردی یعنی حضرت شیخ ارشاد ووعظدن
خاموش اولمق نیجه قابل طالبلره حرمان ایراث ایدر دایمدی تکلم ایلمك کرکدر که
مریدان مستفید ومستفیض اولهلر بعض نسخه ده ونقض عهد اولی الالباب
واقعدر نقض مصدر درضرب بابندن بوزمق عهدی بوزمق دیمکدر
کام بوندن کاف عجمیله دردینلر خطای فاحش ایلمشلردر که حضرت مولانا
جامینك کاف قافیه سندن بر بیتنده واقعدر بیت کسی که کام دردین بحر میرند
بی کام ⁂ بکام میرسد آخر ولی بکام نهنك وخواجه آصفی بیوردر بیت بسی خود
راد راب دیدیم چون ماهی وطن دیدم ⁂ که تا قلاب زلفش را بکام خویشتن دیدم
قطعه زبان در دهان ای خردمند چیست ⁂ کلید در کنج صاحب هنر بوت
سؤال وجواب صنعتی متضمندر خردمند خانك کسری وراانك فتحیله عقل معناسنه در هوشمند
ده دیرلر مند ادات نسبتدرلر معناسنه دولتمند دولتلو دیمکدر کلید کافك کسریله
فتحیله مفتاح معناسنه در اما کسر کافله ده اوقورلار نته که ترکیبده قفله کافك کسریله
کلید درلر کنج کافك ضمیله فتحیله خزینه یه دیرلر اضافتلر لامیه لردر لکن کلیدك
دره و درك کنجه اضافتلری یاء بطنی ایله دریاء بطنی مضافك کسره سینك

ردای سید علی مولا معی و سرودری
و دقائق الحقائق وکافی

فعولن

اشباعندن متولد اولان یا یه دیرلر صاحب هنر وصف ترکیبی اقسامندندر
محصول بیت آنی خردمندا غیرده دیلندر بو سؤاله رصاحب هنرك خزینه سی
قپوسنك کلیدی یعنی مفتاحیدر بو جوابیدر جو در بسته باشد چه داند کسی
که جوهر فروشست یا پیلور بسته باشد بغلو اوله دیمکدر داند فعل مضارع مفرد
غایبدر دانستندن بیلور دیمکدر کسی یا حرف وحدت که حرف بیان جوهر فروش
وصف ترکیبیدر فروشیدندن فروختن دن دکل جوهر صاتیجی دیمکدر پیلور خرجیه
دیرلر محصول بیت چونکه صاحب هنرك خزینه سی قپوسی بغلو اوله کیمسه نه بیلور که
مذکور صاحب هنر جوهر صاتیجیدر یوخسه خرجیمی یعنی مادامکه بر کیمسه تکلم و نطقه
کلیمه عالمدر جاهلمیدر کیمسه یه معلوم اولماز نیته هر کیمسه نك علمی و معرفتی کلامندن
معلوم اولور پس پیله خرجی اسبابنه دیرلر دیمی غلط ایلمش زیرا پیله ایپك وابریشمه دیرلر
مطلق خرجی اسبابنه دیرلر قطعه اکرچه پیش خردمند خامشی ادبست بوقت
مصلحت آن به که در سخن کوشی پیش خردمند لامیه خامشی یاء مصدریه ایله مبتدا
وادبست خبری و پیش خردمند ظرف مکانی بوقت با حرف ظرف وقت مصلحت
لامیه در سخن در حرف صله کوشی کاف عربینك ضمی ایله فعل مضارع مفرد مخاطبدر
دوروشاسین یعنی سعی ایدرسن دیمکدر محصول بیت اکرچه که عاقل قتنده واو
کونده ایسم اولمق یعنی سکوت ایلمك ادبدر حاصلی مفعولیدر اما مصلحت وقتنده
اولمیدکه سوزه چالشه سین یعنی سکوت ممدوحدر اما هر یرده دکل بلکه تکلم
ایلمکدن ضرر و نقصان مترتب اولمیانده سکوت مذمومدر دوچیز طیره
عقلست دم فروبستن بوقت کفتن وکفتن بوقت خاموشی بو بیت
اولنبت مقام تعلیلده واقعدر چیز نسنه دیمکدر طیره معلوم اولکه فارسیده بیلنه
سکز حرف اولمز قطعه هشت حرفست آن که اندر فارسی ناید همی تا بیاموزی
نباشی اندرین معنی معاف بشنو از من این حرف و یاد کیر ای اهل دل
ثا و حا و صاد و ضاد و طا و ظا و عین و قاف پس سکز حرفك بریسی موجود
اولسه بو دیلده یا تحریفات عوامیه دندر و یا غیری دلدن منقولدر پس
طیره نك اصلی تیره در لفظ مشترکدر غضبکر بولانق مابیننده ایدی التباس

ددشمی

لازم کلسون دیو غضب معناسنه اولانی طایله یازدیلر بوندن عقل اضافت
مصدرك مفعولنه اضافتیدر و هم مجمله اضافت ایچون کلمشدر تقدیری سبب
طیره عقلدر دم بوندن نفس دیو نك کبی یرلرده محض تاکید ایچوندر نفس
بغلمق ترك تکلمدن کنایتدر کفتن قرینه سیله بوقت با حرف و اضافت ظرفك
مصدرینه در واو حرف عطف کفتن مصدر بنی دم فروبستن عطف ایدر
بوقت خاموشی اضافتی سابق کبیدر و یا حرف مصدر محصول بیت ایکی
نسنه عقلك غضبنه و بحضور لغنه سببدر بری تکلم لازم اولدقده سکوت
ایدوب خاموش اولمق و بریسی ساکت و خاموش اولاجق وقتده تکلم ایدوب حاطب
سویلیجك وقتده سویلمك و سویلیجك وقتده سویلمك زیرا ایکیسندن ده ندامت
حاصل اولور سبب غضب عقلدر مصراع ثانینك معناسنده ایکی نسنه عقلی
غضبه کتورمجیدر دیو منه سنده طیره بوندن مصدر بمعنی فاعلدر دینی
عندی سویلمز و طیره خفت معناسنه در دیدی اثر بجه کتمش فی المجلد زبان از مکالمه
او در کشیدن قوت نداشتم و روی از محاوره او کردانیدن مروت ندانستم
که یار موافق بود و محب صادق مکالمه او مکالمه مصدردر مفاعله بابندن
سویلشمك و سویلمك مشارکت بین الاثنین دراو ضمیر غایب یار قدیمه راجعدر
اضافت مصدرك مفعولنه در در حرف تاکید کشیدن چکمك زبان مقدم
مفعولیدر محاوره و محادثه بر معنایه در مصاحبت دیمکدر کردانیدن دوندرمك
دوندرمك دیمکدر اعراض ایلمکدن کنایتدر روی کردانیدنك مقدم مفعولیدر
فقره اولیده کبی که حرف تعلیل محصول ترکیب حاصل کلام یار قدیم ایله سویلشمکدن
دیلمی چکمکه قوت طوتمادم یعنی آنکله مکالمه دن ساکت اولوب سویلشمکه قادر
اولمادم داخی انکله مصاحبت ایلمکدن یوزم دوندرمکه مروت بیلدم حاصلی
مصاحبتندن کلیا اعراض ایلمکی معقول و مناسب کورمدم زیرا یار موافقم
و محب صادقم ایدی بیت چو جنك آوری با کسی بر ستیز که از وی کزیرت
بود یا کریز بو بیتی بر رساله فرده کمال تحقیق ایله تحقیق ایله مشارالیه یدی ایتدم
کورسون چو ادات تعلیل جنك آور وصف ترکیبدر آوریدندن و یا ضمیر

ددشمعی وکانی

خطاب چونکه جنك آورسین مراد حقیقتده جنك آورلك دكلدر بلكه قصد دن
حصه در یعنی چونکه ایلکدن ایش کلور دیمکدر با حرف مصاحبت برستیزه متعلقدر
ماقبلنه دکولکنی با حرف وحدت نوعیه بر حرف تاکید ستیز فعل امر مفرد رد ابن سید علی • ولامعی • وسروری
مخاطب اونه کولبی یعنی لج وعناد ایله دیمکدرکه حرف رابطه صفت ویی واوك وشمعی • وکافی
فتحی ویانك سکونی ایله اوکبی ضمیر غائبدر هو معناسنه کزیر کاف عجمینك ضمی و
زانك کسریله ضرورت نسنه لك معناسنه در عربیده بدکبی ادات نفی داخل
اولمحق یعنی نا داخل اولمحق ضرورت معناسنی افاده ایدر نته که حضرت مولانا
جامی بر قطعه ده ایکیسنی بیله جمع ایدوب بیوردر قطعه علمی کز نا کزیر تو باشد
بدان کرای ؛ وازاکر آن کزیر بود جست وجو مکن ؛ وانکه که حاصل تو نشد
علم ناکزیر ؛ غیر از عمل بموجب ان آرزو مکن مثلا حضرتلری اوغلنه نصیحت
بیوردر بر علم که سنك ضرورك یعنی سکا لازم وضروری اوله اکا میل ایله اول علمی که
اندن ضرورك ولازمك اولمیه جست وجو ایله یعنی اکا طالب اولمه اندن صکره
که سکا علم ناکزیر یعنی ضروری علم حاصل اولدی حاصلی علم ضروری سکا حاصل اوله
اول علم ناکزیر ایله یعنی موجبیله ومقتضاسیله عملدن غیری نسنه آرزو ایلمه
دیمکدر بیت توبی که در دوغمت یار ناکزیر منست ؛ جفا وهرچه رسد
از تو دلپذیر منست یار ناکزیر ضروری یار دیمکدر نظامی مخزن الاسرارده
بیوردر بیت هست زیاری همه را ناکزیر ؛ خاصه زیاری که بود دستگیر
هرکه بر یاردن ضرورید دیمکدر حاصلی بو بیت مزالق الاقدامدن واقع اولدیغی
ایچون مکرر ابیات ایله استشهاد ایراد ایلدك اکرچه که عادتمز دکولدر وتا ضمیر
خطاب بود فعل مضارع مفرد غائب کزیرك اولدیمکدر یا حرف عطفدر عربیده
ام واوکبی کزیر معطوفدر کزیره بونده اسم مصدر در فتحه معناسنه نفرت دیمکدر
کوزیدندن کریختن دن دکول کزیر بونده کریختن معناسنه در دیدیکی اسم مصدر
بلمزلغی محصولبیت چونکه جنك آورسین یعنی صواشجی دیسین والیکدن لج و عناد رد شمعی
وجدال کلور بر نوع که ایله لج وجدال وعناد ایله که اندن احتیاج یعنی لکت اوله
یعنی اکا هیچ بر وجهله احتیاجك وضرورتك اولمیه ویا اندن نفرتك ویا کریزك

اوله یعنی اندن قاچمك واعراضك اوله اما بو بیکا کلن یاد قدیم بنم ضرورتلو وناکزیر
ومحتاج ایلدو دستم ومحبتم ایدی واندن هیچ بر وجهله کریز ونفرت واعراضم یوغیدی
بو بیت بوستانك کلوروی معناسی بونك بوددیکی معلوم اولکه عموما شراح بو
بیتك معناسنه واصل اولمامشلر وبعضیسی تطویل واطناب کلام واکثار مقال ایلمش
که مآلی ونتیجه سی محض ژاژ اباقل • بلکه اندن دون ساقل • دد تامل ایده رد ابن سید علی • ولامعی • وسروری
بحکم ضرورت بحث کفتیم ؛ وتفرج کنان بیرون رفتیم بحکم با حرف مصاحبت وحکم بونك وشمعی • وکافی
کبی یرلرده تاکید افاده ایدر الحق بالضروری دیمکدر بحث کفتیم سوز سویلدك
ویا سویلشدك تفرج لغتده آنکشافدر یعنی آچلمق وغمدن قورتلمق در اما سیر
محلنده مستعملدر بونده مراد سیردر تفرج کنان اصلی تفرج کن در یعنی وصف
ترکیبی والف ونون مبالغه معنالرینی افاده ایدر تفرج ایدرك دیمکدر بیرون
طشره یعنی شهردن طشره باغلر وباغچه لر جانبنه کتدك دیمکدر محصول فقرتین وقتا که
کلن دوستم یار ناکزیرم اولدی ایسه واکا هیچ بر وجهله استغنا واندن اعراض
معقول کورلمدی ایسه بالضروری انکله مکالمه به ومحاوره یه کلدك وسیر ایدرك
طشره باغلر وباغچه لر جانبنه کتدك در فصل ربیع که صولت برد آرمیده بود
واوان دولت ورد رسیده فصل لغتده آیرمقدر اما بونك کبی یرلرده سنك
دورت حصه سندن بر حصه سی مراددر بونده ربیعه اضافت ایله تخصیص کسب
ایلمش ربیع بهار زماننه درلو بر فصل ربیع فصل بهار دیمکدر ربیعه یا الحاق ایدوب
وحدت نوعیه دردیبن کیمسه جمیع نسخه لره مخالف یازدوغندن غیری معنایی رد شمعی
فاسد ایدر که حرف رابطه صفت صولت لغتده بر کسه نك اوزرینه هجوم ایدوب
هجوم ایلمکه دیرلر اما بونك کبی یرلرده شدت وسورتدن عبارتدر برده
اضافتی مصدرك فاعلنه اضافتیدر بردیانك فتحی ورانك سکونی ایله صووق
معناسنه در که فارسیده سرما دیرلر آرمیده آرامیدن دن مخفف دیکلنمش
دیمکدر ساکن اولمش معناسنه ماضیدن فعمدر اسم مفعول دکول بود بونده رد لامعی • وسروری
حکایت حال ماضی معناسنی افاده ایدر واوان همزه مقصوره نك فتحیله وقت
معناسنه در ورد واوك فتحی ورانك سکونی ایله عربیده کل معناسنه اوان

ردلامعی

دولت و رده اضافتلری لامیه لردر رسیده ایرشمش دیمکدر ماضیدن قیمدر اسم
معقوله کوزلمحصول فقره نین طنطره کنز یکمز زمان ربیع فصلنده ایدی که
شدت سرما ساکن اولمش و کلک دولتی وقتی ایرشمش ایدی یعنی کل اچلمش ایدی و رده
دولت اثبات اولجهتدن درکه کل چچکلرک سلطانیدر نته که خواجه حافظ
بیورمشدر بیت افسر سلطان کل پیدا شد از طرف چمن ❊ مقدمش یارب
مبارک باد بر سرو و سمن حضرت شیخک بو کلامی منع نوع مسامحه وار زیرا شدت
شتا اواخر خمیسده واول بهارده دوام ایدوب ساکن اولور و کل خود بهار فصلنک
اواسطنده آچیلور رشو بیله که کل زمانده برودت و سرمانک نام و نشانی هر کز
کسنه نک خاطرینه خطور ایلمز فتأمل پیراهن برک بر درختان ❊ چون جامهٔ
عید نیکبختان پیراهن الغلاله والقمیص کوملکدر که عربجه قمیص دیرلر برکه اضافت
بیانیه در یبرق کوملك دیمکدر جامه قفتان عید اضافتی لامیه در بیرام
قفتانی دیمکدر نیکبخت وصف ترکیبیدر دولتلو معناسنه الف و نون ادات
جمعدر ایکی قافیه ده بیله نیکبختانه اضافت لامیه در محصول بیت بهاری
توصیف ایدوب بیوردیلرکه اوزره یبراق کوملك ارباب دولتك بیرام
لباسی کبی ایدی یعنی یکی و تازه اورسلنمش و صولمش دکل ایدی فقرا لباسی کبی حاصلی
اسکیقدن و صوقدن بورمرده و ذبول دکل ایدی دیمکدر قطعه اول ارد
بهشت ماه جلالی ❊ بلبل کوینده بر منابر قضبان اول معروف اردیبهشت
ماهه اضافتی لامیه در واردبهشت ماهك جلالی یه اضافتی بیانیه دیدم
معلوم اوله که جمشید زمانندن تاریخ اعتباری یو غیدی اما انك زمان
حکمانك زیاده غلوسی وکثرتی وار ایدی پس جمشید تخت سلطنته جلوس
ایلدوکنده اول کونی تاریخ قودیلر اندن صکره هر عظیم الشان پادشاهکه
تخت سلطنته جلوس ایلیه اول کونی وآیی و ییلی تاریخ ایدرلر ایدی یزدجرد
بن شهریار بن نوشیروانه کلنجه که آخر ملوک عجمدر پس انك جلوسندن تاریخ
ایلدیلر دیدیلر که اول کون هجرت نبینك اون برنجی سنه سنك ربیع الاولی
یکرمی ایکنجی کونی ایدی و بو تاریخ مستمر اولدی سلطان جلال الدین ملکشاه

بن الب ارسلان سلجوقی تخت سلطنته جلوس ایدنجه که اول کون هجرت
نبویه نك درت یوز التمش بش سنه سنك مبارك رمضانك سکزنجی کونی ایدی
واول کون شمس نصف نهارده رأس حمله داخل اولمش ایدی پس بعض حکما اول کون
مبارکباده وار مش ایدی جمله دن بری عمر خیام ایدی که اول زمان رصد کواکب
ایدوب صاحب زیج اولمش ایدی پس پادشاه مجلسنده الکلام یجر الکلام حسبیجه
مصاحبت ارصاده وار یاجه مؤدی اولدی و تواریخ قدمادن مصاحبت ایلدیلر
بو اثناده عمر خیام بیوردیکه نه زحمت که بز قدما تواریخنه اعتبار ایدروز
سعادتلو پادشاهك بو کوندن جلوسنی تاریخ ایدهلم جملهسی بو سوزه قایل اولوب
اول کونی واول آیی واول ییلی تاریخ ایلدیلر واتفاق ایلدیلر که آیلرینك اسامیسی
یزدجردی و آیلرینك اسامیسی ایلدیلر وابتداء سنه فروردین ماهدن اوله
یعنی شمس رأس حمله داخل اولدوغی کون فروردین ماهك اولی اوله واتفاق ایلدیلر
که اول کون شنلکلر و شادمانلقلر اوله شویلکه سلطان جلال الدین زماننده
بو کونه رعایت نسبته زیاده اولدی و صکره کلن سلاطین دخی بو رعایت
اوزره اولدیلر الی یوم هذا پس بو کونه رعایت والتفات رسوم اعجامدن
اولدی غرایبدن بودر که بعض مفتیلر فتوی ویرمشکه نوروزکونده سیره
واروب اول کونه تعظیم ایلین کافر اولوردیو اول رعایتی و تعظیمی کفر اولان
نوروز رومده قیز لیمرطه کونیدر بو نوروز دکلدر نته که خلاصهٔ فتاوادهٔ نوروددر
من اهدی بیضة الی المجوس یوم النیروز دکفر و مجموع نوازلده بیوردرکه
اجتمع المجوس یوم النیروز فقال مسلم سیرة حسنة وضعوها کفر ولو
بونلردن غیر کتابلرده بو اسلوب اوزره فتوالر واقعدر که بعض کتب فارسیده
نوروز خوارزمی دیرلرکه کا جمیع نصاری اعتبار ایدوب رعایت ایدرلر
بلکه عید اکبرلری اول کوندر دیمة الفتاواده بو نوروزه نیروز مجوس دیمشدر
اما مذکور نوروزی کفره بیلمز مکر که اهل اسلامدن ایشیدهلر پس تاریخ یزدجرد
ی آیلرینك اسامیسی بونلردرکه ذکر اولنور نظم ز فروردین چو بکذشتی
مه اردبهشت آید ❊ یمان خرداد و تیر آنکه کم دارت همی باید

بن از غم هجر دواز مهر وایان از دوری دان ٭ کز بر بهمن جز داستغفد
اردوما هی بنقرایدا یدی بو اعتبار اوزره اردبهشت فصل بهارك اکنجی آیدر
بر جلاد اضافت ونسبتی اردبهشت یزدجرد یدن احتراز ایچوندر که اول بوندن
اون سکوکون مقدمدر معلوم اوله که اردبهشت لفظنی ماهه اضافت ایدنلر
خطای فاحش ایدرلر زیرا مذکور آیلرك اصلری ماه ایله مرکبدر مثلا فروردین
ماه واردبهشت ماه وخرداد ماه دیرلر مصراعك معناسی اول وقت جلال
شاهه منسوب اولان تاریخ قمری اوزره دیمك خطا ایدوب اظهار جهل المجیب
زیرا تاریخ قمری عربیه مخصوصدر باقیسی هب شمسیء حقیقی در دلیل مبتداء کوینك
خبری کوینده بونده مجازا تاللرده معناسنه در منابر منبرك جمعیدر کسر میم
ایله ضرب بابندن آلت ارتفاع دیمکدر مصدری نبر کلور نونك فتحی و بانك
سکونیله قضبان قافك ضمی وکسریله قضیبك جمعیدر بدا قدر غصن معناسنه اما
قافك فتحیله اوقورلر غضبانه موافق اولسون دیو ضاد ك ماقبلی مفتوح اولمق
محصول بیت یار قدیم ایله سیره چیقدوغمز زماندن جلال الدینه منسوب اردبهشت
ماهك اوّلی ایدی بدا قلرمنبرلرینده بلبل کوینده ایدی بر کل سرخ از نم
اوفتاده لآلی ٭ همچو عرق بر عذار شاهد غضبان کل سرخ بیاننده درقیزل
کل دیمکدر نم چه درکیجه بیغار اوفتاده واوله دواوسز لغتدر واوسز یازدب
واویله لغتدر دیمك معلومدر که ناموزون اوقورمش لآلی الف ممدوده
ایله لؤلؤ نك جمعیدر اینجولر دیمکدر عرق در عذار دن بوندن یکاق مراددر
رخسار دیمکدر شاهد اضافت لامیه در وغضبانه بیاننده شاهد بوندن
محبوب معناسنه در وغضبان عطشان وزنی اوزره صفت مشبهه در غضبناك
معناسنه یعنی غضبلو دیمکدر محصول بیت قیزمزی کلك اوزرینده چه دن اینجولر
دوشمش ایدی خشمناك محبوبك عذار ینه درد وشدوکی حاصلی سیره کتدوکمز
زمان جلال الدین تاریخی حسابنجه اردبهشت ماهك اوّلی ایدی که بلبل منابر
اغصانده مترنم وغزلسرا ایدی کل سرخك اوزرینه ده چه دن اینجولر دوشمش
ایدی یعنی اینجو کبی چه دوشمش ایدی قاقیمز دلبرك یکاغینه عرق دوشدوکی

حاصلی

حاصلی قیزل کلی غضبدن قزارمش محبوبك رخنه وکل اوزره دوشمش نمی رخی
اوزره عرق قطره لرینه تشبیه ایلمش وبو تشبیه تشبیه مطلق دیرلر زیرا کلی رخ جانانه
ورخ جانانی کله ونمی عرق جانانه وبالعکس جایزدر رشب را بوستان یکی
از دوستان اتفاق مبیت افتاد معلوم اوله که بو کتابك بو محلی اسکی نسخه لرده
بویله واقعدر وفی الواقع بویله کرك تا کیم اناغیلر دیدم مش ضمیری نی اجماع
ایلدك تردد واقع اولمیه یعنی مرجوع ایسه یار قدیم اوله بلا تردد بس عموما شراح
بو مقامدن غفلت ایله کچمشلر تأمل ایدر شب کیجه ورا ادات مفعول ویا حرف
ظرف وبوستان واو ایله فارسی وواو مضموم ایدر دیکی یه اضافت لامیه در از دو
از من تبعیض کبی یکی نی بیان ایدر دوستلر دن بر بینك بستانده دیمکدر اتفاق
مصدر در افتعال بابندن اصلی اوتفاق ایدی قبل تاء افتعال واو واقع اولدیغی
واو حرفدر حروف مجهوره دن وتا حرفدر حروف مهموسه دن بینهماده تنافر
وتباعد واقع اولدوغی ایچون واوی تایه قلب ایدوب تائی ده تاده ادغام
ایلدیلر مبیت مصدر میمیدر بیتوتت معناسنه بات یبیت ضرب بابیندن اجوف
یائیسندن افعال ناقصه دن کیجه واقع اولان مصالحده مستعملدر ظل کوندوزی
واقع اولان ده کبی بات زید عروسا وظل زید امیرا کبی افتاده واقع اولدی
دیمکدر محصول بیت کیجه بر یعنی سیره چیقدوغمز کونك کیجه سی دوستلردن برینك
بوستاننده اتفاق کیجه لمك واقع اولدی حاصلی سیره کتدوکمز کیجه طشره ده قلماق
اتفاقی بوغیدی لکن اتفاق دوستلردن برینك بوستاننده اخشاملدك موضعی
خوش وخرم ٭ ودرختان دلکش درهم کیجه لدکلری بوستانی وصف ایدر موضع
اسم مکاندر جای معناسنه ویا حرف وحدت جایی دیمکدر خوش کوزل خرم
خانك ضمی وراء مشدده نك فتحی ایله تشدیده غلبه استعمالدن ناشیدر نته که
خسرو بیورر بیت ای سراپای معدن خرمی ٭ جسم تو برد لم نهاد کم بوندن خرمی
تشدید یوقدر بلکه اصل اوزره مخفف کلمشدر نته که سابقا بیان اولمشدر رایعی
خرم لغتده شاد معناسنه در اما بونلك کبی یرلرده اب وچمن وچیچك ایله واپیکی
وبیراسته مکان مراددر درختان دلکش بیاننده در دلکش وصف ترکیبیدر کیید

رد ابن سید علی و لامعی و سروری
و شمعی و کافی

رد شمعی و کافی

رد سروری

نادر فیح ایدر فرق معناسنه در دیو بیکلر میوه عقد ثریا اول درختلرینه قونلنده اصلنی صنوب دکو بعض شراح بو کلامی التباسه محلنده دمیشلرکه میوه زاده اولانه انجیل اوزرنده بثن ازهار رسیلاالا وامرود بیکلرینه عقد ثریایه تشبیه اتمشدر وبعض شراح بو توجیهی اختیار ایتمکه عقد ثریا نالکند دیراول درختلرکه فرقنده اصلنمشدر صانوزدکه اوزرافکا یکیدنز اولیه کورنوردی دیمکه اوله

کوکل چکیجی یعنی کوکل آلیجی معناسنه درهم لغتده قریشدرمق معناسنه در اما بونده آغاجلرینک صیق لغندن و بداقلری بری برینه قرشمقدن عبارتدر محصول فقرتین بودر که بوستانک بعضی یری جای رحی وآب ودانه مشرف وفرح ایدی وبعضی یری کوکل آلیجی درخت میوه دن مملو ومشحون ایدی حاصلی اولکی فقره سی چنزار اولان یرینی وصفدر وایکنجی فقره سی درختان میوه ایله پر اولماسی تعریفدر درختان درهم ایله توصیف اولجای لطیف حد ذاتنده بر کوحی مقام اولدوغنی افاده ایدر دیمک درختانی اودون آغاجی ظن ایلمش عفا الله عنه **کفتی که خرده مینا بر خاکش ریخته وعقد ثریا از تاکش درآویخته** کفتی فعل ماضی مفرد مخاطب شرط محذوفدر جوابدر تقدیری اکر دیدی کفتی دیمکدر خطاب عام طریقیله کلدی حرف بیان خرده اوفاق تفک دیمکدر مینا بونده بشیل سرچه در یشیل سرچه اوفاغی دیمکدر برخاکش ضمیری موضوعه راجعدر ریخته اسم مفعولدر ریختن دن دوکلمش دیمکدر عقد بونده بوغمقدر ثریا نانک ضمی وراءنک فتحیله اولکر ملدوزینه دیرلر فارسیجه پروین وپرن دیرلر اضافت بیانیه تاک رانک فتحیله دبه یه دیرلر یعنی هر سنه نک دبه سنده ودوغیه دیرلر وشین ضمیری درختانه راجعدر درآ وبخته در حرف تاکید وآویخته اسم مفعولدر راصلمش معناسنه محصول فقرتین لف ونشر مرتب طریقیله بودرکه سن اول موضعی ودرختانی کورید دیردک اول موضعک خاکی اوزرنده یشیل سرچه اوفاغی دوکلمش چی انواع شکوفه لر ملمع اولدوغنی لمعانی وبرقانندن یشیل سرچیه تشبیه ایلمش واول درختانک دبه سندن اولکر دیزیسی وبوغمو اصلمش وصاد قمش المالک وامرودک وکواسک وغیرینک طوب طوب اولان چچکلری عقد ثریایه تشبیه ایلمش خاکش ضمیرینی بوستانه ارجاع ایدوب بیان معناده اوراق درختانی ذکر ایلمک غریب تصرفدر وفقره ثانیه ده دخی اولکر بوغوغی یعنی عقد بکورثریا اول درختلر فرقدن اصلمش دردینی تشبیه ده اعراب ایلمش فقره ثانیه ده تاکش بدلی تاکش دبیدی فقره اولی ایله صفت ترجیع اولوردی دیینلر معلومدر صنعت ترجیع نه اولدوغنی وبخا اولدوغنی بیلمز اولمش دی بلکه خاک وتاک بیننده تجنیس مطرف وریخته وآویخته بیننده تجنیس مطرف اولور

٤٠

٤٢

بو ایکی فقره نک بیاننده اطناب مقال واکثر اوکلام ایدن نکته تشنجه خیالاتیه التفات اولنمسون که صداع ایراث ایدر **قطعه روضة ماء نهرها سلسال دوحة سجع طیرها موزون** روضه لغتده چمن دره غدار معناسنه بونده موضعی خوش بوردر وغذه مبتداء محذوفه خبردر تقدیری هی روضه در ماء صویه دیرلر آب معناسنه ماء الف ممدوده ایله بوراده صود یمکدر دینی اصطلاح قومی فراموش ایلمش زیرا الف ممدود شول الفدرکه زاید اوله واندن صکره همزه کله ودداء الفی کبی نهر نونک فتحی وهانک سکونی ایله بونده ایرمق معناسنه درهانک نهره ونهرلر ضمیره اضافتلری لامیه در ودرضمیر روضیه راجعدر سلسال سکیجی دیمکدر خوشکوار معناسنه یعنی خفیفدر وثقیل دکل حاصلی منهضم دیمکدر ماء مبتداء وسلسال خبری وجمله اسمیه صفت روضه دره دوحه دوحا ولو اغاجه دیرلر اسم جنس اولوب تلید وکثیره شامل اولدوغی جهتدن ومقام حسیله کثرت اشجار ایهام ایدر بوده مبتداء محذوفه خبردر هی دوحه دیمکدر سجع کوکرجینک وقمرینک وغیری قوشلرک اوتمسینه دیرلر اما بونده طیره اضافت سبیله مطلق آواز معناسنه تجرید اولنمشدر طیر قوش واوجاغه دیرلر مشترک لفظدر اما اضافتلری سابق کبی در موزون معروف بونده سجع مبتدا وموزون خبری وجمله اسمیه صفت دوحه دره وضمیر دوحه یه راجعدر هی دوحه ضمیرینی وار دقلری بوستانه صرف ایدوب معناسنی اول بوستان بر باغچه دردینی محلنه صرف ایلمش وهی دوحه معنا یعنی اندن اولان درختانک هر بریسی بر دوحه در دیدیکده مقامه مناسب دکل محصول بیت ایکی فقره لف ونشر مرتب طریقیله ذکر اولندوغی کبی بو ایکی مصراع اول منوال اوزره یعنی روضه موضع خوشدن عبارتدر ودوحه درختان دکلندن ایدی اول موضع بر مرغزار ایدیکه ایرماغینک صویی خفیف وسکیجی ایدی یعنی نقدر ایچسک ضرر ایلمزدی بلکه فوری هضم اولوردی حاصلی موزونک زیاده ایلیکندن کنایه در اول درختان دخی بر اغاجلق ایدیکه قوشلرینک آوازی یعنی ترنمات ونغماتی لطیف وموزون ایدی حاصلی چنزاری دلبر ودرختانی دلکش ایدی ایکی مصراعده محذوف ضمیری موضعه صرف ایدوب

رد شمعی

محل اعتباریله روضه وخال اعتباریله درجه در دیمک مذکور لف ونشره اکاه

دکل ایمش **ان بر از لالهای رنکارنک به وین بر از میوهای کوناکون**

ان اسم اشارتدر روضه یه یعنی طولی رنکارنک رنک دیمکدر یعنی مختلف رنکلو لالهلردن طوبطلو ایدی وین اصلنده واین ایدی همزه وصل ایله ساقط اولدقدن صکره کسره سی واوه نقل اولندی میوه یمشه دیرلر وها ادات جمعدر کوناکون دورلو دورلو دیمکدر یعنی انواع میوه دن بوندن بالقوه نقدیر ایلمک کرک

کم کلامده تناقض لازم کلیه فتامل محصول بیت اول روضه رنکارنک لالهلردن مملو ایدی واول درجه بالقوه دورلو دورلو میوه لردن طوبطلو ایدی حاصلی

اغجلر اددون اغاجی وکول میوه اغاجی ایدی **باد در سایه درختانش کسترانیده فرش بوقلمون** باد مبتدادر درختانش ضمیری بوستانه راجع اولمق قابلدر میوهها یه راجع اولمق جایزدر روضه یه وموضعه ارجاع ایدنلر بی وجه ایمشلر کستراندیده الف ونون کهادات تعدیه ضرورت وزن ایچون کلمشدر زیرا کستردن متعدیدر ادات تعدیه یه احتیاجی یوقدر وبوندن ایکی مفعولدن استمز که حروف تعدیه یه محتاج اوله خبر مبتدادر باد دوشمش دیمکدر فرش دوشه من نسنیه دیرلر بوقلمون بوندن کلستانی نجا دیدکلری قماشدر که هر جانبندن نظر ایلمک بر دورلو کورینور حاصلی الوان مختلفه شکلین کوستردر زیرا باد حرکت ایلدکجه میوه اغاجلرینک چیچکی کبی سنبل چمن اوزره دوکراسنده ده یبردن بیتمش انواع الوان شکوفه اوله غایتده نسبی چمن بوقدر شکوفه ایله ملمع اولنجه بالضروری بوقلمون شکلی اولور دایمدی

فرشی حرکت باده اسناد بوجهتدندر بعض شارحین بر وجهله داخی تقریر ایدیلر لکن اول تقریر وجود نمه مخصوصدر وبیزوم ذکر ایلدوکمز علیدر فتامل محصول بیت اول بستانک ویا اول میوهنک اغجلری سایه سنده باد بوقلمون شکل فرش دوشه مش تقریر اولان وجه اوزره **بامدادان که خاطر باز آمدن بر رای نشستن غالب آمد** بامداد وبامدادان صباح وقتنه دیرلر که حرف رابط صفت خاطر بوندن فکر معناسنه در رای قرینه سیله اضافت لامیه در

باز

رد شمعی

رد شمعی

باز آمدن کیرو کلمک یعنی باغچه دن شهره واویزه کیتمک فکری بر رای نشستن

اول کون باغچه ده اوتورمق فکری اوزره حاصلی بو کوندن باغچه ده اوتورلم

می یوخسه شهره کیدلم لوم می فکری اوزتا سنده متردد اولدم عاقبت کیتمک

فکری اوتورمق فکری اوزره غالب کلدی **دیدمش دامنی کل وریحان وسنبل وضیمران فراهم آورده وعزیمت شهر کرده** دیدمش ضمیری یاد قدیمه

راجعدر دامنی یا حرف وحدت ریحان فسلکن ضیمران ضادک فتحی ویانک

سکونی ومیمک ضمیله سلطان برکی وبک برکی دیدکلری بردرلو فسلکندر

که عجم اکا بک بیتی دیرلر بانک ضمیله فراهم آورده دوشورمش جمع ایلمش وعزیمت

شهر مصدرک مفعولنه اضافتیدر شهره کیتمکه نیت ایلمش محصول ترکیب شهره

کیتمک فکری اوتورمق فکری اوزرینه غالب کلیجک مصاحبمی کوردمکه

براتک انواع شکوفه جمع ایلمش وشهره کیتمکه قصد ایلمش معلوم اوله که کل وسنبل

وریحان وضیمران زمانلری متخالفدر که بر زمانده جمع اولمازلر بس کلام

تخییلی اوله ویا تغلیب قصد اولنه **کفتم کل بوستان را چنانکه دانی بقایی نباشد وعهد کلستان را وفایی نباشد وحکما کفته اند هرچه نباید دلبستکی را نشاید** کل بوستان لامیه در ورا ادات تخصیص چنانکه ایچلین که دیمکدر دانی

فعل مضارع مفرد مخاطبدر دانبدندن بیلورسین دیمکدر بقا ثبات وقرار دیمکدر

ویا حرف تنکیر حرف وحدت دکل وعهد کلستان اضافتده لامیه درورا کیم حرف

تخصیص وفایی یاسیده حرف تنکیردر حرف وحدت دکل نه حرف نفی در نباشد

دیمکدر وحکما یعنی اصحاب حکمت وارباب عقل نباید فعل نفی مستقبل مفرد غایبدر

بایدندن یعنی ثابت وقرار اولمیان دیمکدر یعنی اکلمیوب ودوام اولمیان دلبستکی

دل کوکل بستکی یا حرف مصدر باغلولق دیمکدر ورا حرف صله در یا معناسنه

نشاید فعل نفی مستقبل مفرد غایب لایق دکل دیمکدر محصول ترکیب دیدم بوستان

کلینک شویله که بیلورسین بقاسی اولماز سریع الزوالدر وکلستان زمانک

وفاسی اولماز یعنی کلستانک وجودی واعتباری کل ایله در بس کل کیدنجه کویا

کلستان کیتمش اولور زیرا دیکندن غیری نسنه قالماز وحکما وارباب عقل

یعنی عقلا دیمشلردر دهر نسنه که پایدار دکل یعنی ثبوتی وقراری یوقدر کوکل
بغلمق لایق دکل حاصلی ربط قلب وتعلق خاطره سزاوار دکل **گفتا پس**
طریق چیست پس بو یله دیجک دوست دیدی پس طریق ندر یعنی باقی وثابت
ندر که اکا ربط قلب ایدوب کوکل کلجه سی ایدم لوم **گفتم برای نزهت**
ناظران وفسحت خاطران کتاب گلستان توانم تصنیف کردن که باد خزان را
بر ورق او دست تطاول نباشد وگردش زمان عیش ربیعش را بطیش خریف
مبدل نکند برای یای اصلیه ایله لاجل معناسنه در نزهت نونک ضمی وزانک
سکونی وهانک فتحی ایله سرور وشادلق معناسنه در ناظران مراد اهل مطالعه در
واضافت مصدرک فاعلنه در فسحت فانک ضمی وسینک سکونی ایله وسعت
معناسنه در خاطران الف ونون ایله جمع اولدی ندر ذا واضافت مذکور
کبیدر کتاب گلستان بیانیه در گلستان لفظی گلتو کدر اما بونده براعت استهلال
طریقیله ذکر اولنمشدر که بو کتابک اسمی اولاجقدر توانم فعل مضارع متکلم
وحده در قادرم دیمکدر کتاب مفعول اولی وتصنیف مفعول ثانیسی وتوانم
معنا جهتنده کردن مصدرینه مقیددر که حرف رابط باد خزان لامیه در
تقدیری باد فصل خزاندر وراادات تخصیص وبر حرف استعلا ویا حرف
صله ورق اولامیه دست تطاول بیانیه در مراد ظلم وتعدیدر بو کتابده بو
معنایه ییجه بیرده گلوردو گردش اسم مصدردر گردیدندن وبو شینک ماقبلی
دائما مکسور اولور نته که ضمایرک ما قبلی مفتوح اولور الاضرورت وزن ایچون
گاه ساکن اولور زمانه اضافت مصدرک فاعلنه اضافتی کبیدر گردش زماندن
مراد فصول اربعه نک تعاقب وتوالیسیدر عیش عینک فتحیله لغتده دیرلکدر
اما بونده ذوق وصفا مراددر یا حرف صله طیش طانک فتحیله خفت وسبکبار
لق معناسنه در خریفه اضافت مصدرک فاعلنه در تقدیری بطیش فصل
خریفدر گردش مبتدا ونکند خبری وعیش نکندک مفعول صریحی ومبدل
مفعول ثانی غیر صریحی محصول ترکیب دیدمکه ناظرلرک واهل مطالعه نک سروری
وشادلغی ایچون داخی قاریلرک خاطرلرینه انشاده ومعرضده وسعت ویرمک

ایچون

ایچون یعنی اوقیان منشی واهل معرفت انشاده ومعرضده کاملی اولمق ایچون گلستان
کتابنی تصنیف ایلمکه قادرم که خزان یلینک انک یبراغینه تعدی وتجاوزی
الی اولمیه یعنی ضرر ایدوب برک ونبار دیمی دوکمکه قادر اولمیه داخی زمانک
وفصولک تعاقب وتوالیسی انک بهاری ذوق وصفاسنی خزان فصلنک خفتنه
تبدیل ایده مه یعنی بر کتاب تألیف ایلمکه قادرمکه فصل خزان وشتا برک وباری
دوکوب برهنه وعریان ایلمکه قادر اولمیه دنیا گلستانلری ایلدوکی کبی **مثنوی**
بچه کار آیدت ز گل طبقی ٭ از گلستان من ببر ورقی بچه با حرف صله
آید فعل مضارع مفرد غائبدر آییدندن وتاء خطاب ضمیر منصوب متصل مفعول
صریحی وز گل غیر صریحی وطبق فاعلی ویا حرف وحدت طبقدن مراد آچلمش گللردر
زیرا آچلمش گل ورد طبق دیرعرب بش گلدن بر طبق وبر طبق گلدن دیمیلر بو معنایه
واصل ولما مثلرده ومجمع توضیحا یلمیلرده کذلک والا توضیح ایدلردی بیرنا محرر
اولی بونلک کبی بیرلرده ظرفا عجم مکسور اوقودلر ودرستایلیری مظلوم اوقودر
ببر ضمیر تخصیص ودرستایلق دربر فعل امردر بریدندن بانک فتحیله بردندن
دکل ورقی یا حرف وحدت بونده ورقدن مراد کتابده بر بیراقدر یعنی برکاغد
محصول بیت سنک نه ایشوکه کلور یعنی نه کارکه یارادر بر مطبق گل بنم کتاب
گلستانمدن برکاغد مقداری خاطرکه ال یعنی حفظ ایلمکه بیک گل مطبقدن انفعدر
خطا بعالمه در **گل همین پنج روز وشش باشد ٭ وین گلستان همیشه خوش**
باشد گل مبتدا وباشد خبری وپنج روز ظرف زمان وپنج وشش اضافت بیانیه
دردهمین انجق دیمکدر همیشه دائم دیمکدر خوش واو دسمیله ودوم ضمه ایله
بونده خوب ولطیف معناسنه در قافیه ایچون حا مفتوح اوقنور دیمین
خوب سویلدی محصول بیت بو بیت بیت اوله مقام تعلیلده واقعدر زیرا
گل بش التی کون اولور انجق یعنی سریع الزوال وقصیر العمردر اما بو گلستان دائما
تروتازه ولطیفدر نه صولار ونه قورر ونه چورر **حالی که من این سخن بگفتم**
دامن گل بریخت ودر دامنم آویخت که الکریم اذا وعد وفا حالی
یا حرف وحدت برحالده که بن این سخن بگفتم بن بو سوزی سویلدم داخی

رد ابن سیدعلی ٭ ولامعی ٭ وسرودکی
ودقیقی ٭ وکافی

رد ابن سیدعلی ٭ وسرودکی

کل اضافتی لامیه در ادنی ملابسه ایله یعنی کل ایچنده اولدیغی اعتباریله بس دوکولی
کلدر دالنك دکل بر بخت یا حرف تاکید ربخت فعل ماضی مفرد غایب در وکذی
دیمکدر ددامن در حرف صله در یاکی آویخت بونك کبی یرلرده یا پشدی
معناسنه در نته که کلسه کرك ان شاالله تعالی غلام عجمی حکایه سنده که بدو دست
درسکان کشتی آویخت یعنی ایکی ایله کمینك دومه نینه یا پشدی دیمکدر الکریم
مبتدا اذا زمان استقبال ایچون ظرفدر معنا شرطی متضمن جمله فعلیه یه مضاف
اولور جمهور نحویین مذهبنده وکندیه عامل جوابدرکه وفا فعلیدر وجمله
ظرفیه خبر مبتدادر محصول ترکیب همان که بن یاد قدیمی کلادن منع ایدوب
کتاب کلستان تصنیفنه قدرت اظهار ایلدم کانه که تالیفنه وعده ایلمش اولدم
زیرا اندن منع وبوکه ترغیب وعد معناسنی متضمندر پس بوکه بنا اکریم
اذا وعده وفا بیوردر فصلی دو دران چند روز اتفاق در بیاض
افتاد فصلی یا حرف وحدت دو واو رسمیله ایکی دیمکدر بر ایکی فصل معناسنه
ظاهر بونده فصلدن مراد بابدر زیرا بو کتابده فصلیله مقلب ومسمی سنه
یوقدر چند بیچه در حرف صله در یا معناسنه بیاضه دوشمکدن مراد تحریر کتاب
اولدی دیمکدر اکرچه مسوده دن بیاضه چقاغه قرینه یوقدر اما عدمینه ده
قرینه یوقدر ایکیسنه ده محتملدر واربعضی بو قرینه حکم قرینه نس در اکثر نسخه
وادهمان روز واقعدر لکن مبالغه حل اولنمون دیو بو نسخه یی اختیار ایله
دوك محصول ترکیب بر ایکی فصل اول بر قاچ کونده اتفاق بیاضه دوشدی
یعنی تحریر اولدی ویا مسوده دن بیاضه چقدی دیمك اوله ویا همان اول کون
بویله اولدی در حسن معاشرت واداب محاورت حسنك معاشرته اضافتی
مصدرك فاعلینه اضافتیدر اداب محاورت لامیه در محاورت مکالمه
معناسنه در محصول ترکیب فصل اول اخلاق حسن زندکانی یی واسلوب اختلاطی
وقانون مصاحبتی بلدوردو ایکنجی فصل آداب مصاحبت ومکالمه یی ومحادثه
یی بلدوردر بعضلر دیدیلر اولکی باب سابع ایکنجی سی باب ثامندر در لباسی
که متکلمانرا بکار آید ومترسلانرا بلاغت افزاید در ادات ظرفندن

ظرفدر

ظرف اولدن بدل اقتاد فعلینه لباس الفاظ وعبارتدن کنایه در ویا حرف
وحدت که حرف رابط صفت متکلماندن مراد فارسیجه سویلشنلردر ورا ادات تخصیص
بکار با حرف صله آید فعل مضارع مفرد غایب در آمیدندن کلور دیمکدر مترسلاندن
مراد منشیلردر افزاید فعل مضارع مفرد غایبدر آرتور دیمکدر محصول فقرتین
مذکوره ایکنجی فصل بر لباسده واقع اولدی که متکلمان فارسینك ایشینه کلور یعنی
اول ایکی فصلده واقع اولان فواید ولطایف بر خوب الفاظ ولطیف اداو کوزل
عبارتله ادا اولدی که فارسی خوانلره لازم وطالب فرس ولانلره مهمدر واهل
انشانك بلاغت وکمالینی زیاده ایدر فی الجمله ازکل بوستان بقیتی موجود
بود که کتاب کلستان بعون الملك المنان تمام شد فی الجمله حاصل کلام یعنی
یا حرف وحدت ویا تنکیر محصول ترکیب حاصل کلام بوستان کلندن دخی
بقیه موجود ایدی که کتاب کلستان ملك منانك عونیله تمام اولدی یعنی الله تعالینك
عنایتی ایله تمام اولدی وتمام آنکه شود بحقیقت که بپسندیده آید در بارکاه
شاه جهان اما کتاب کلستان حقیقتده اول وقت تمام اولور که مقبول یعنی
مقبول اوله جهان صیغه سی ویاجهانی صفتدر دیمی پادشاهك درکاهنده سایه
کردکار اضافت لامیه در کردکار کرد کاف عربیله کردندن مشتق اسمدر
رانك ودالك سکونیله وکار ادات فاعلدر رحیم معناسنه ستمکار وجفاکار کبی
بس بونك کبی یرلرده کردکار فعال مطلق معناسنه در یعنی خدا کافلردر
دینی بو خصوصده تعجیلك ایلمش وکاف عربینك کسری ودالکده دینلور بونك
اصلنی بیلمز لرایمش پرتو لطف پروردکار رب معناسنه در پروردندن
محصول ترکیب سایه خدادر وخدانك لطفی پرتویدر یعنی اثر لطفیدر
ذخر زمان زمانك ذخیره سیدر یعنی خلقك سبب حیاتی وباعث
معاشی ووسیله نظام وانتظامیدر کهف الامان کهف مغاره معناسنه
در بونك کبی یرلرده صیغنا جق یردیمکدر ملجا معناسنه یعنی خلق اکا پناه
ایلکمیله نوائب روزکاردن ومکاید دهردن امن وامان بولورلر المؤید
من السماء مؤید محکم معناسنه در یعنی سمادن تایید ونصرت وظفر

رد لامع
رد شمعی

بولمشدر سمایه اسناد مجازیدر المنصور علی الاعداء دوشمنلر اوزره
نصرت وظفر بولمشدر یعنی دوشمنلرینه غالبدر عضد الدولة القاهرة عضد
عینک فتحی وضادک ضمیله قول دیباز و معناسنه دولته اضافتی لامیه در وقاهره
دولتک صفتیدر حاصلی دوشمنلرینی قهر و هلاک ایدیجی دولتک بازوسی یعنی
معینی و ظهیریدر که دولت و سلطنت آنکله مستحکمدر سراج الملة الباهرة سراج
چراغ یعنی شمعک فتیله سنده یانان آتش بوندن ضیا و نور مراددر ملتدن بوندن
مراد دین اسلامدر باهره زیاده روشن بهر القمر دیرلر قچان نوری کواکب
نورینه غالب اوله یعنی دین اسلام که سایر ادیانه غالبدر آنک ضیاسی
و نوریدر دیمکدر بعضی نسخه لرده باهره یرینه زاهره در شمع بیلدرایجی معناسنه
جمال الانام جمال حسن معناسنه در بوزه جمال دیدکلری کوزللک آندن
ظاهر اولدوغیچوندر انام خلق معناسنه در یعنی خلق عالمک حسن و بهاسی
یعنی حسن و حالتلری و رونق کارلری آنک وجود بر جودلریله در مفخر
الاسلام اهل اسلامک فخر ایده جکلری یعنی آنک وجودی ایله فخر ایدهجکلری بویله
عاقل و عادل شاه زاده مز واردر دیو سعد بن اتابک الاعظم بو القاب
ایله ملقب و بو اوصاف ایله موصوف ابوبکرک اوغلی سعددر اتابک اعظم
دن مراد ابوبکردر که بوندن صکره آنک اوصافنی ذکر ایلیه جکدر شاهنشاه
المعظم شاهنشاه سابقا مفصل ذکر اولنمشدر ملک الملوک المعظم دیمکدر مالک
رقاب الامم مالکک رقابه اضافتی اسم فاعلک مفعولینه اضافتیدر رقاب
رقبه نک جمعیدر بویونلر دیمکدر امم امتک جمعیدر جماعتلر و طوایف مختلفه دیمکدر
یعنی جمیع خلایقک بویونلرینه مالکدر حاصلی خلق عالم قوللریدر دیمکدر زیرا
رقبه ایله جمیع بدندن تعبیر ایدرلر مولی ملوک العرب والعجم مولی بوندن
افندی و صاحب معناسنه در ملوک ملکک جمعیدر پادشاهلر دیمکدر عربدن
غیری یه عجم دیرلر مطلقا یعنی عرب و عجم پادشاهلرینک افندیسیدر که جمیع اکا
سرفرو ایدوب آنک محتاجلریدر حاصلی جملهسی اکا التجا ایدرلر و جمیعنک تابعی
و یاوریدر سلطان البر والبحر بر و بحرک پادشاهیدر یعنی تمام دنیانک امیری

جاری و حکمی نافذدر وارث ملک سلیمان ملک شیرازدر اما بوندن
سلطنت سلیمانه وارث دیمکدر دیمکلر غلطدر بقیلا و وحوش و طیورک حکمینه
مالک اولمامشدر مظفر الدین ابوبکرک لقبیدر ابوبکر کنیتیدر ابوبکر بن سعد الجلیلین ابوبکر که
سعدک اوغلیدر و سعد زنگی اوغلی ادام الله تعالی اقبالهما الله تعالی ابو
بکرک و اوغلی سعدک دولت و رفعتلرینی دائم ایلیه وجعل الی کل خیر مآلهما
دانجی الله تعالی هر خیره قیلسون مرجع و مآللرینی بعض نسخه ده آمالهما دوشمش
آمال الفک مددی ایله املک جمعیدر امیدلر دیمکدر یعنی الله تعالی امیدلرینی
خیراته و میل و رغبتلرینی حسناته توجیه ایلیه یعنی امیدلری خیر و توجهلری
عدالته اوله وبکرشمهٔ لطف خداوندی مطالعه فرماید واو حرف عطف و
بو فقره بندیدن آید فقره سنه معطوفدر با حرف مصاحبت کرشمه کاف عجمینک
و رانک کسری و شین معجمه نک سکونی ایله بوندن کوز اوجی ایله بقماغه دیرلر
اما خراسان اهلی کاف عربی مفتوحه و راء مفتوحه ایله اوقورلر لطف اضافتی
بیانیه در خداوندن اضافتی بویله در و یا حرف نسبت مطالعه معروف
فرماید فعل مضارع مفرد غائبدر فرمایدندن فاعلی سابقا مذکور اولان
شاه زاده سعددر محصول ترکیب کتاب کلستان حقیقتی ایله اول وقت
تمام اولور که شاه زاده سعدک درکاهندن مقبول و معزز واقع اولوب
و کندونک شاهانه لطفی کرشمه سیله و نظر عاطفتیله حاصلی کوشهٔ چشمیله
ایدوب مطالعه بیوره یعنی شاه زاده سعدک مقبولی اولورسه تمام
مقبولی اولور دیمکدر قطعه کر التفات خداوندیش بیارآید نگار
خانهٔ چینی و نقش ارژنگیست التفات افتعال بابندن مصدردر
کیدرکن باشنی اردینه دوندروب بقماغه دیرلر اکثر آهو و جیران
مستعملدر حتی نقل اولنور که اگر جیران جنسی شکار کنکاه اردینه بقماسه
هرگز اکا برحیوان یتیشمزدی خداوندن اضافتی مصدرک فاعلینه در
و شین ضمیر ظاهر و متبادر اولان کتاب کلستانه راجعدر اولمقدر بعضلر
سعده ارجاع ایلدیلر و بعضلر ذکری اقرب اولان ابوبکره والعلم

رد ابن سید علی و لامعی و سروری

عند الله تعالی بنا وآید با حرف استقبال در آید فعل مستقبلدر آرایید ندن
آراستن دن دکل نکار نونک کسری وکاف عجمیله اسمدر نقش معناسنه
کوزللره نکار دیك بونده مأخوذدر خانه اوه دیرلر نکارخانه نقش
اوی دیمکدر دار النقش معناسنه وصف ترکیبی دکول چینه اضافتی بیانیه
دریاء نسبی ایله چین سرحد هندده بر عظیم شهرك اسمیدر تعریب ایدوب
صین دیرلر ونکارخانه سی بر عظیم کنیسه درکه اول مملکتده پیدا اولان
اوستاد نقاشلرك هر بری کندو استخراج ایلدوکی نقوش واشکال غریبه
لی وتصاویر عجیبه لی انده نقش ایلمشلر دار ژنك فتح همزه وسکون را ایله بر
تصویر نامه درکه مانی نقاش استخراج ایلدوکی تصاویر ونقوشی انده رسم
ایلمشدر با حرف نسبت وسببی وتا ادات خبر محصول بیت اکر کتاب کلستانی
شاه زاده عالی نشانك نظر شاهانه سی قرین ایدوب حسن قبول ایله مقبولی
وزیور التفات ایله وعین عنایت ایله منظوری اولورسه نکارخانه
چین کبی مشهور ونقوش مانی کبی تمام عالمده مسلم ومقبول اولور امید هست
که روی ملال در نکشد ۞ ازین سخن که کلستان نه جای دلتنکیست امید
هست مبتدا وخبر که حرف بیان روی ملال بیانیه در حرف تأکید زائد
دینلور بی وجه سویلمشلر نکشد فعل نفی مستقبل فاعلی سعد در تقدیری در هم نکشد
در ازین سخن جایزدر که درنکشده متعلق اوله واشارت بیت اولك مفهومنه
اوله که حرف تعلیل اوله وجایزدر که که حرف بیان اوله وازین سخن مقام
تعلیلده اولوب کلستان نه جای دلتنکیست جمله سی مشار الیه اوله کلستان
ذکری بو نوع ایهام طریقیله در فتأمل جای دلتنك اضافتی لامیه در دلتنك
وصف ترکیبیدر کوکلی دارکه ملول معناسنه ویا حرف مصدر وسین
وتا ادات خبر محصول بیت امیدوارم که شاه زاده بو کتابه التفات ایدن
وبوکه نظر ومطالعه سندن بحضور اولوب یوزینی بورتارمیه یعنی ملالت
کوسترمیه بوسوزدن وبوسببدن که کلستان کتابی ویا بوستان وکلستانی
دارلق کوسترجك وملالت وبحضورلق یری دکل بلکه انکیسیده فرح

رد لامعی

رد شمعی

بخش

بخش ودلکشا وسیران کاه فرح فزادر حاصلی انکیسینه ده نظردن کوزه نور
وکوکله سرور حاصل اولور علی الخصوص که دیباجه همایونش بنام سعد ابی بکر
سعد بن زنکیست علی الخصوص خصوصا دیمکدر مقام تعلیلده واقعدر در
نکشدك مخصوصی علتدر که حرف بیان دیباجه لغتده یکاغه دیرلر انکی دیباجه
انکی یکاق دیمکدر کتابلرك اول اوتلرینه دیباجه دیدکلری تشبیه طریقیله درکه آنده
کاولی یوز یدر همایونه اضافت بیانیه در مبارك دیمکدر شین ضمیر کلستان
کتابنه راجعدر بنام با حرف صله در سعد بو نوع ایهام طریقیله مذکوردر
سعادت معناسیله شاه زاده سعدك مصدر مرادر اولنجه نامك اضافتی بیانیه
اولور وابی بکره سعدك لامیه در واسم مراد اولنجه نامك اضافتی لامیه اولور
وسعدك مقدر ابنه بیانیه وابنك ابو بکره لامیه ابو بکردن صکره ابن
مقدردر زیرا قاعده لریدر بین العالمین واقع اولان ابنی حذف ایلك
محصول بیت شاه زاده کلستانه نظردن ملول اولماز زیرا کلستان ملالت
وسآمت یری دکل خصوصا که مبارك دیباجه سی سعد ابی بکرك نامنه در
اول ابی بکر بن سعد بن زنکیدر دیباجه سی انك نامنه در دیك مجاز مرسل
طریقیله ذکر جزو اراده کل قبیلندندر والا تمام کتاب انك آدینه در
نته که حضرت مولانا جامی بیوررر بیت کلستان کرچه سعدی کرد ازین نقش
بنام سعد بن زنکی تمامش بو بیتك ظاهری انی مشعردر که کلستان زنکی
اوغلی سعد آدینه اوله لکن کتابدن فهم اولنان شاه زاده سعد آدینه اوله
پس واسطه لرك حذفنه حمل ایلك کرك نته که بیزوم پادشاهلریمزه عثمان
اوغلی دیرلر واسطه لری ترك ایلمکله معلوم اولکه اکثر شراح ذاهب اولدیکه
کلستان سعد بن ابی بکر نامینه اوله وبعضیسی ابو بکر آدینه در دیدی کتابك
ترتیبندن فهم اولنان قول بعض دردر زیرا اول ذکر جمل بیوردوغنده ابو
بکرك تعریفی مراد ایدی وسعدی ایهام وتوریه طریقیله ذکر ایلدی وصکره
اوغلنك وصفنی پادشاه وصفینه توطیه طریقیله ذکر ایلدی واثناغنده
جدال سعدی ذیلنده کینه مناسبت ایله ابو بکری وصف ایلدی لکن بو ایله

دکلدر کہ ایکیسنکدہ نامنہ دینیلہ و بو قولہ ظاهرا مانع دہ یوقدر واللہ اعلم
ذکر امیر کبیر فخر الدین ابوبکر بن ابی نصر بو ذکر کتابک اوائلندہ ذکر محامد
کبی اعرابدہ ایکی وجهی محتملدر تأمل ایدہ دیکر عروس فکر من از بی جمالی سر بر
نیاورد دیدہ یأس از بنت پای خجالت بر ندارد دیکر بوندہ دخی دیمکدر
عروس کوکلک ولمودن اوللا دیلہ عورت بیننده مشترکدر صکره اره زوج
وبعل وحلیل دیرلر وعورتہ زوجہ وبعلہ وحلیلہ دیرلر بوندہ کلینی مراددر
فکره اضافت بیانیه در و منہ لامیه بی آدات سلب جمال حسن معناسنه در و یا
حرف مصدر بی جمالی سلب ایدیجہ چیرکینلک معناسنی ویرور اکرچہ نہ کوزل
ونہ چیرکین معناسنه ده دلالتی واردر نیاورد قالدرمز دیمکدر بو فاری کتورمز
و بو فاری قالدرمز دیمک دکل دیدہ یأس بیانیه امیدسزلک یعنی قطع رجا
معناسنه در بنت آرقه پایه اضافتی لامیه در خجالتہ اضافت بیانیه در خجالت
اوتانمقدر شرمندہ کی معناسنه بر ندارد دکہ قالدرمز دیمکدر بو فاری طوتیاند
دیمک دکلدر محصول فقرتین دخی بنم فکرم کلینی کوزلسزلکدن باشینی قالدرمز
یعنی کوزل اولمدیغی جهتدن باشنی اوکنه طوتوب کوکسنه باقر تنکہ اوتانیر
کمسنہ بویلہ در و داخی فکرم کلینی امیدسزلک کوزینی اوتانوق ایاغی ارقه
سندن قالدرمز یعنی صاحب نظر واهل بصر قبولندن ناامید اولوب
کمال خجالتندن و زیادہ خجالتندن کوزینی ایاغی ارقه‌سنه دیکوب باشنی
قالدرمغه قادر اولمز حاصلی حیرت و دهشتدن دائما باشنی اوکنه صالوب
بوزر ودر زمرهٔ صاحب جمالان متجلی نشود مکر آنکه متحلی کردد زمره
زانک معجمک ضمی ومیمک سکونی ایلہ بلوک معناسنه در صاحب جمالانہ اضافتی بیانیه
در صاحب جمالان بونک کبی لوعہ بیدہ ترکیب اضافیدر اما عجم اضافتدن قطع ایدوب
وصف ترکیبی کبی ایدر حسن صاحبلری بلوکندہ دیمکدر متجلی اسم فاعلدر تفعلدن
بابندن یعنی ناقص واو یسندن عرض جمال ایلمکه دیرلر یعنی کوزللکین کوسترمکہ
نشود فعل نفی مستقبلدر اولمازدیمکدر مکر ادات استثنادر الا معناسنه آنکه
اول وقت دیمکدر کہ حرف بیان متحلی اسم فاعلدر تفعلدن بزه نیجی اولہ

رد شمعی و لامعی

رد لامعی و شمعی

دیمکدر محصول فقرتین داخی بنم عروس فکرم صاحب جماللر زمره‌سنده عرض
جمال ایدوب متجلی اولمز مکر اول وقت کہ متزین و متحلی اولہ یعنی فکرم کلینی کبی
یوزینی کوسترمز الا اول وقت کہ آراستہ و پیراستہ اولہ بزیور قبول امیر کبیر
باحرف مصاحبت زیور زانک کسری و یانک سکونی و واوک فتحی ایلہ زینت
معناسنه در قبوله اضافت بیانیه در قبولک امیره مصدرک فاعلنه و کبیره
بیانیه یعنی اول وقت عرض جمال ایدر و حسن جمالی کوستر که امیر کبیرک زیور
قبولی ایلہ و حلی نظری ایلہ و عین التفاتی ایلہ مزین و آراستہ و منظور و
پیراستہ اولہ بوندن صکره امیر کبیرک اوصافنہ شروع ایدر عالم عادل
بیانیه مؤید اسم مفعولدر تفعیل بابندن یعنی خدادن قوت بولمش مظفر یعنی
غالب و منصور علی الاعدا مؤید مظفره اضافتی بیانیه در ظهیر سریر سلطنت
ظهیر بوندہ معین معناسنه در سریره اضافتی اسم فاعلک مفعولنه اضافتدر
سلطنتہ اضافت لامیه در تحت سلطنت دیمکدر تحت سلطنتک معینی دیمکدر
مشیر تدبیر مملکت مشیر اسم فاعلدر افعال بابندن تدبیره اضافتی اسم فاعلک
مفعولنه در و مملکتہ اضافت مصدرک مفعولنه در یعنی امور سلطنت
و تدبیر مملکت انک رأی و تدبیرینه منوط و مفوضدر بو القاب اول معنایی
مشعردر که ممدوح وزیر تدبیر اولہ کہ ده مدح آکا وزیر اعظم و بیوک وزیر و
باش وزیر دیرلر وزیر تنفیذ اولمیه کہ سائر وزرا و بکلربکیلردر نتہ کہ مسالک
الرشاد نام کتابدہ تحقیق ایلمش کهف الفقرا کهف مغاره معناسنه در بوندہ
جای پناه فقرا دیمکدر ملاذ الغربا ملاذ اسم مکاندر صیغناجق یری دیمکدر
فقرا و غربا فقیرک و غریبک جمعلریدر یعنی فعیل وزنی او زره کلان اسم فاعلک
جمعی بو وزن او زره کلور حاصلی غربانک و فقرانک ملجاسیدر مربی الفضلا
مربی اسم فاعلدر تفعیل بابندن مفعولنه مضاف یعنی علما و فضلایی تربیت
ایدوب احوال معاشلری و انتظام حاللری ایلہ مقیّد اولوجیدر دیمکدر
نتہ کہ عاقبت اندیش صاحب سعادتلرک شأننددر علما و فضلایه رعایت
ایلمک بوندہ مربی اسم مفعول تجویز ایلین مذکور معنایه واصل اولمامشلر

رد شمعی

محب الاتقیا محب اسم فاعلدر افعال بابندن یعنی مضاعفندن سوگیجی
ودوست دوطوجی دیمکدر اتقیا تقینک جمعیدر پرهیزکار وصالح واهل
تقوی دیمکدر واضافت اسم فاعلک مفعولینه در افتخار آل فارس افتخار
افتعال بابندن مصدردر آل بونک کبی یرلرده اهل معناسنه در مستعملدر
افتخار آل اضافتی مصدرک فاعلینه در وفارسه اضافت لامیه در یعنی اقلیم شیرازک
خلقی انک وجودی ایله افتخار ایدرلر که بویله ذی عز واردر دیو یمین الملک
یمین بونده لفظ مشترکدر قوت ایله آند یعنی قسم بیننده ملک میمک ضمی و
لامک سکونی ایله مملکت وسلطنت بیننده مشترکدر اضافت لامیه در یعنی
مملکت وسلطنتک ومذهب وملتک قوت ونصرتی حاصلی بونلر انک
وجودی ایله قوت ونصرت بولور یعنی بونلرک معین وناصریدر یاخود
بونلر انک باشنه آند ایچوب وزیر باشی ایچون دیرلر دومدن حکام باشی
ایچون دیدکلری کبی بعض نسخه ده یمن الملک یانک ضمی ومیمک سکونی ایله
قوتلولک ومبارکلک معناسنه ملک الخواص ملک میمک فتحی ولامک
کسری ایله پادشاه دیمکدر خواص خاصک جمعیدر ارکان دولت واعیان
سلطنت دیمکدر یعنی بونک هر بری اوزره حکمی جاری وهر برینه امری نافذدر
فخر الدولة والدین یعنی اصحاب دین وارباب دولت انک وجودی
ایله افتخار ایدرلر زیرا دینک ناصری ودولت وسلطنتک یاوریدر
غیاث الاسلام والمسلمین غیاث مدده ایریشنه دیرلر فارسیجه فریادرس
دیرلر بو اضافت اسم فاعلک مفعولینه در یعنی اهل اسلامک ومسلمینک
ناصر ویاوری ومعین وظهیریدر عمدة الملوک والسلاطین عمده عینک
ضمی ومیمک سکونی ایله معتمد علیه یعنی ملوک وسلاطین انک رای وتدبیرینه
اعتماد ایدوب اکا واثقلردر یعنی تدبیر وتصرفنه قایللردر عمده یه کرنده
وذ بدهٔ معناسنی ویرن یامندن سویلمش ابو بکر بن ابی نصر ابو بکر پادشاه ابو بکرک
اقرباسندن ایمش واتابکلرک عادتلرندن وذوابی کندو اقرباسندن ایلیک
ایمش قاضی بیضاوی نظام التواریخنده بونک زیاده الطافنی وخیرات ومبراتی

وعلما

وعلما وفضلایه ومشایخ عظامه تکریم وتعظیملرینی ذکر ایلدی اطال الله عمره اطال
فعل ماضیدر افعال بابندن الله فاعلی وعمره مفعولی موقع دعاده واقع اولمش
یعنی الله تعالی عمرینی اوزون ایلسون واجل قدره اجل ده فعل ماضی مفرد مذکر
غائبدر افعال بابینک مضاعفندن فاعلی تحتنده الله راجع ضمیردر ومفعولی
قدره موقع دعاده واقع اولمش الله تعالی قدرینی معظم ایلسون دیمکدر وشرح
صدره بو جمله ده دعائیه در صدردن مراد قلبدر ذکر محل واراده حال طریقیله
یعنی خدا قلبنی منشرح ومسرور وسینه سنی علم لدنی ایله پر نور ایلسون وضاعف
اجره ضاعف فعل ماضی مفرد مذکر غائبدر اعرابی ماقبلنده اولان جمله لر کبی
در یعنی الله تعالی خیرات وحسناتنی مضاعف یعنی قات قات ایلسون کما مدح
الاکابر آفاقه کاف حرف تعلیلدر یعنی بو قدر خیر دعایه ومدح وثنایه استحقاقینه
علت وبیاندر مدح حک اکابره اضافتی اسم مفعولک قائم مقام فاعلینه اضافتدر
وآفاقه اضافت لامیه در آفاق افقک جمعیدر همزه نک وفانک ضمیله فاده سکونیله
لغتدر بونده اطراف مراددر یعنی اطراف عالم اکابرینک ممدوحیدر حاصلی
اکابر دنیا واعیان عالم مداحی ودعاگوییدر ومجمع مکارم اخلاق مجمع
اسم مکاندر فتح بابندن مکارم مکرمنک جمعیدر رانک ضمیله ایلکار معناسنه
اخلاق خلقک جمعیدر خانک ضمی ولامک سکون وضمیله اضافتلر لامیه لردر
یعنی کوزل خویلر مجمعیدر حاصلی اخلاق واطواری کوزلدر بیت هرکه در
سایهٔ عنایت اوست * کنهش طاعتست ودشمن دوست هرکه اصلنده
هرکس که در کسی ضرورت وزن ایچون وقرینه قائم اولدوغی ایچون حذف
اولدی سایهٔ عنایت بیاندر او ضمیری وزیره راجعدر کنهش ضمیری که یه
راجعدر ومبتدادر وطاعت خبری ودشمن تقدیری دشمنش درقرینه قائم
اولدوغی ایچون حذف اولدی که کنهش مبتدا وخبردر محصول بیت بو بیتک
مضمونی هر عیب که سلطان بپسندد هنرست مضمونینه قریبدر یعنی هر کیمسه که
وزیرک سایهٔ عنایتنده وظل حمایه سنده اولوب لطفنه مظهر وعین رأفت
ورحمتله منظور اوله احسن التفاتی وعین نظری سببیله خلق عالم کوزلرینه

هر عیبی هنر و کمال و هر نقصانی شمس بی زوال دور هر کس اکا چشم محبت و دیده
مودت ایله نظر ایدوب محبوب القلوب اولوب دشمنلر قتنده و نظرنده
محبوب سالم عن العیوب اولور بیتده محتمل الضد یناصیقنی وار المدح بما
یشبه الذم دیبی غلط سویلمش بیتک معناسنده فرضا اندن بر جرم صادر
اولسه وزیرک خوفندن کیمسه اکا سوز سویلمکه قادر اولماز و اکر انک بر دشمنی
اولسه اولدخی وزیرک خوفندن آنکله دوست اولور دیبی عندیات سویلمش

رد سروری

رد شمعی

بر هر یکی از سایر بندکان و حواشی خدمتی معینست یعنی بونده جمیع
معناسنده در حواشی حاشیه نک جمعیدر خدمتکارلر و متعلقات دیمکدر محصول
ترکیب سلاطین و وزرا و اکابر ناسک درکاهلرنده جمیع قوللرک و خدمتکار
لرک اوزرلرینه بر خدمت معین در یعنی هر برینک اوزرینه بر خدمت
متعین در معینی است عبارتی همزه مجتلبه ایله یازنلر املا بیلمزلر ایمش

رد ابن سید علی و لامعی و سروری و شمعی و کافی

کاکر در ادای آن برخی تهاون و تکاسل روا دارند هر آینه در معرض
خطاب آیند و محل عتاب ادای ان اضافتی مصدرک مفعولینه در آن حذ
اشارتدر برخ بانک فتحی و رانک سکونی ایله بعض دیمکدر و یا حرف وحدت
بر مقدار دیمکدر تهاون تفاعل بابندن مصدر در بر نسنه یی حقیر طوتمق در
تکاسل ده تفاعل بابندن مصدر در تکاهللک ایلمک دیمکدر روا دارند فتحی ایله
جواز معناسنه در امّا بونده جایز دیمکدر هر آینه البته دیمکدر معرض میمک
کسری ایله شذوذ اسم مکان معناسنه در اصلنده شول قفتانه دینور که جاریه انکله
بیعد عرض ایدرلر امّا جاریه ایله بیله صاتلمز بلکه عاریتی ایله بیله کوستررلر خطا
اضافت لامیه در محل عتاب ده بویله در کذا برایند مقدر در محصول ترکیب
اکر اول تعیین اولنان خدمتی ادا ایلمکده بر مقدار تهاون و تکاسل جایز
طوتارلر یعنی اول خدمتی حقارت ایله طوتوب انده اهمالی جایز کورده لر البته
معرض خطابه و محل عتابه کلور یعنی خدمتکارلر نیچون تقصیرات و اهمالی جایز
کوردک دیبو آنی قاقیرلر و آزار ایدرلر **مکر برین طایفه درویشان**
که شکر نعمت بزرکان واجبست برایشان و ذکر جمیل و دعای خیر مکر ادا

استثنادر

استثنا در الّا معناسنه طایفه درویشان بیانیه در که حرف رابط صفت
و یا حرف تعلیل شکر نعمت اضافتی مصدرک مفعولنه و بزرکانه اضافت لامیه
در شکر مبتدا واجبست خبری برایشان واجبه متعلق ذکر جمیل و دعای خیر شکره
معطوفدر و اعرابی الجلیلین در محصول ترکیب الّا بو درویشلر طایفه سی وزره
بر خدمت تعیین اولمامشدر کا اکابرک نعمتنه شکر ایلمک انلرک اوزرینه واجبدر
یعنی زمره درویشان مذکور تکالیف و خدمتدن مخرج و مستثنالردر که بونلرک
اوزرلرینه لازم و واجب ولی نعمتلرک انعام و احسانلرینه شکر و سپاس و
ذکر جمیل و دعای خیردر حاصلی بونلرک خدمتی بودر بوندن غیری خدمت
ایله مکلف و مأمور دکللر **و ادای چنین خدمتی در غیبت اولیترست**
در حضور که این بتصنع نزدیکست وان از تکلف دور و باجابت مقرون
ادای چنین خدمت مصدرک مفعولنه اضافتی قبیلندن و یا حرف وحدت
و یا تنکیر و مبتدا در غیبت اولیترست خبری که حرف بیان در حضورده غیبته
معطوفدر امّا معنا جهتندن مفضّل علیه واقعدر دیرکه من تفضیلیه معناسنه
متضمن اولور که حرف تعلیل ان حضوره اشارتدر با حرف صله و تصنع تفعل
بابندن مصدر در ریا معناسنه این مبتدا نزدیک یقین دیمکدر خبری
و بتصنع خبره متعلق و آن غیبته اشارت مبتدا و دور خبری و از تکلف خبره
متعلق تکلف کوکلدن اولمیان معنالری اظهار ایلمکدر و باجابت از تکلفه معطوف
و مقرونه متعلق و مقرون عطف ایله خبر بعد الخبردر ان اسم اشارتیه محصول ترکیب
درویشلر اوزرینه واجب اولان خدمتک اداسی حضورده یعنی روبرو اولمقدن
ایسه غیبتده اولمق اولی دیمکدر زیرا بالمواجهه اولان شکر و ثنا و دعایه قریب
در یعنی حقیقتده ریا قصد ایلمسه ده ایشیدن ریا یه حمل ایدر امّا اول غائبانه
اولان شکر و ثنا و دعا تکلفدن دور یعنی کوکلدن اولمیوب همان دلدن
اولمقدن بعید در زیرا قصدی خدا بیلور انجق حاصلی غائبانه دعا و ثنا عن
صمیم القلب اولور بهر حال بی ریا و حیله حمل اولنماز زیرا کوکلدن ندخی غائبانه
اولان دعا و ثنا اجابت و قبوله موصل و مقروندر یعنی ریادن و تصنعدن

دوداولدوغی کبی اجابتده مقروندر خاطر عند الله مستجابدر زیرا حدیث
شریفده واقعدر که ظهر غیبده صادر اولان دعا رد اولنماز در قطعه بشت
دوتای فلک راست شد از خرمی * تا چو تو فرزند زاد مادر ایام را
بشت ارقه تا بونده قت معناسنه در بشت دوتا اضافتی بیانیه در ومبتدا وفلکه
اضافت لامیه در راست بونده دوغری دیمکدر راست شد دوغری اولدی
یعنی دوغرلدی دیمکدر خبر مبتدادر خرمی یا حرف مصدر در شادلق معناسنه
تا ابتدا وغایت ایچون حرفدر عربیده مندکبی فرزند اوغل دیمکدر زاد فعل
ماضی مفرد غایب لازم ومتعدی بیننده مشترکدر بونده لازمدر دوغدی
معناسنه مادر انادر ام معناسنه ایامه اضافت بیانیه درو را ادات تخصیص
در مضاف الیه مقتضاسنی افاده ایدر زاد فعل لازم اولنجه فاعلی تحتنده فرزنده
راجع ضمیر در متعدی اولمقده قابلدر دوغرتدی معناسنه پس فاعلی فلك
ومفعولی مادر ایام اولور ورا بو تقدیرجه ادات مفعول اولور فتأمل
محصول بیت فلکك ایکی قت ارقه سی دوغرلدی یعنی منحنی قامتی ایکن
مستقیم قامت اولدی حاصلی بو کوکلکه کندی ایام اناسنك سنك کبی اوغلی
دوغلدن برو یاخود فلك ایام اناسنه سنك کبی اوغول دوغوردالدن برو
بو تقدیرجه زاد زایانید معناسنه اولوب ایکی مفعول آلور زیرا افلاکه
آبا دیرلر طوقوز آتا معناسنه وعناصر اربعه امهات دیرلر دورت انا معناسنه
ومعدن ونبات وحیوانه اوغل دیرلر زاد لازم اولدوغی تقدیرجه
رانك زیاده سنه حکم ایلمی غریبدر حکم ایلتی تا کم مادر ایام ایچون سنك کبی
اوغلی دوغدی دیبی حق ادایی ایلامش حکمت محض است اگر لطف جهان
آفرین * خاص کند بنده مصلحت عام را حکمت محض بیانیه ومقدم
جزای شرط واگر ادات شرط خاص کند فعل شرط تقدیری اگر خاص کند
لطف جهان آفرین بنده عام را حکمت محض است پس لطف فاعل کنددر یعنی
اسمی واضافتی لامیه در جهان آفرین وصف ترکیبی بنده خبر کند درو یا
حرف وحدت وهمزه حرف توسل مصلحت خبر ثانیسیدر کندك زیرا

رد لامع
رد کافی

کلو

کند بونده جعل وتقدیر معناسنه در عامه اضافت لامیه درو را لام جاره
محصول بیت خدای جهان آفرینك لطف واحسانی اگر بر بنده سنی عامه نامك
مصالح ولوازمنی وامور ومهماتنی کورمك ایچون تخصیص وتعیین ایدرسه
ونظام وانتظام خلق عالمی انك وجود بر جودی وکرمینه منصوب ومتعلق
قیلورسه محض حکمت وکمال قدرتدر یعنی سلاطین ووزرا وحکام وقضاتی خدای
ذو الجلال که لوازم ومصالح بشریه‌یی کوروب تدبیر وتصرف ایلمك ایچون تعیین
وتخصیص بیورمنده محض حکمت وکمال اقتداردر زیرا بویله اولمسه عقد نظام عالم
محلول اولوب خلق عالمده ارام وقراری اولمیوب ظلم وفساد حدتدن تجاوز ایدر
ایدی اگرچه که الله‌ك قدرتی عالمی برو جهله دخی نظام وبرمکه قادردر اما بونده
زیاده حکمت وار حکمت محض عبارتی خبر مقدم واگر لطف جهان آفرین عبارتی
شرط وخاص کند بنده مصلحت عام را اجزای شرط وجمله شرطیه‌نی مبتدای موخر
وبو تقدیرجه مدح شرطیه ایله مقیداولور دیبی کیمسه اعرابدن هیچ حظی یوق
امیش ومحتملدر که لفظ اگر زایداوله پس بو تقدیرجه لطف جهان آفرین موخر
مبتدا وحکمت محض مقدم خبر وخاص کند بنده مصلحت عام را حکمت محضی
بیان اولور دیبی کیمسه نك بو اعرابی اولکی اعرابدن اعجب واغربدر بنده‌ده همزه
وحدت ایچوندر دیبی اغرب غرایب سوزلمش دولت جاوید یافت هر که نکو
نام زیست * کز عقبش ذکر خیر زنده کند نام را دولت جاوید بیانیه
در جاوید وجاودان ابدی معناسنه در یافت فعل ماضی مفرد غایب
بولدی دیمکدر دولت مبتدا ویافت خبری وجمله اسمیه هر که نکو نام زیست
متضمن اولدوغی شرطك جزاسیدر هر که اصلنده هر کس که ایدی ضرورت
وزن ایچون وقرینه قایم اولدوغی ایچون کس حذف اولنوب که یرینه کلوب
حرف ایکی اسم اولدی نکو نام وصف ترکیبی درایو آدلو دیمکدر ترکیب توصیفی
کز اصلنده که از ایدی که حرف تعلیل عقب عینك فتحی وقافك کسری الدینو نکره
آردوصولك معناسنه وشین ضمیر که یه راجعدر ذکر خیر بیانیه ومبتدا
زنده زانك کسری ایله دیری دیمکدر حی معناسنه کند خبر مبتدا وزنده

رد سروری
رد سروری
رد سمعی
رد کافی

اطرا مدحده مبالغه دیرلرمه

بیودر بیت کوهر پاك تو از مدحت ما مستغنیست ٭ فکر مشاطه
با حسن خداداد کند پس سنده شرف وجود وکرم و لقدر درکه
وصافلر و مداحلر هر نه که مدحکده اطرا ایلسه لر عهده سندن کلهمزلر
وحق وصفنی ادا ایده مزلر عذر تقصیر خدمت و موجب اختیار عزلت
بوندده سابق کبی اعراب اولور فتأمل محصول ترکیب خدمت وزیرده
واقع اولان تقصیرك عذری و عزلت اختیار ایلمك سببنی بیان ایدر
تقصیر تقاعدی که در مواظبت خدمت بارگاه خداوندی میرود
تقصیر تفعیل بابندن مصدردر بونده اکسکلك دیمکدر وبرپای تنکیر و یا
وحدت مقدردر تقاعدی یاسنك قرینه سی ایله یا وحدت ایچون در مصدری
اولماغده مجال وارددر دیمن فکر ایتسونلمش فتأمل تقاعد تفاعل بابندن مصدر
دربونده خلقدن منقطع اولوب عزلت اختیار ایلمك معناسنه دکه حرف رابط
صفت مواظبت مفاعله بابندن مصدردر ملازمت معناسنه خدمته اضافی
مصدرك مفعولنه در وبارکاهه اضافت لامیه در بار اجازت دیمکدر
وکاه بونده ادات ظرف مکاندر غارکاه و ویرانکاه کبی اجازت یری دیمکدر
ملوك و امرا وحکام سرایلرینه دخول قپوجیلر اجازه تنه موقوف اولدوغی ایچون
سرایلری قپولرینه مجازا بارکاه دیرلر خداوند یه اضافت بیانیه در زیرا یا
حرف نسبتدر میرود می بونلك کبی یرلرده حرف استمرار دردر فعل مضارع
مفرد غائبدر بونده واقع وصادراولور دیمکدر بونده خداوندن مراد
در محصول ترکیب حضرت شیخ وزیرك خدمتنه کثرت تردد وملازمت
ایلمدوکینك عذرنی بیان ایدوب بیودر شول تقصیر و تقاعد که وزیرك
بارکاهینه خدمتنه ملازمتنده اولور یعنی مجلسلرینه ملازمت ایلمدوکم
اصلی بنا بر آنست که طایفهٔ حکماء هند در فضایل بزرجمهر سخن
میکفتند بنا بر بونده مصدردر مفعول معناسنه انك او ذره مبنیدر
دیمکدر یعنی ترك ملازمت خدمت وزیر ایلدوکم انك اوزره واقع و سبب
و باعثی اولدر که حرف بیان طایفه اسم جمعدر بلوك معناسنه وهمزه توصل

مفعول اولی و نام مفعول ثانیسی تقدیری نامش در ضرورت وزن و قافیه
ایچون ضمیر ترك اولندی را ادات مفعول محصول بیت دنیاده هرکس که ایو
آدلو دیرلدی یعنی هرکیمه که دنیاده آدلو کی ایله کچینوب ایو آد چیقاردی
ابدی دولت و سعادت بولدی زیرا انلك اردیندن یعنی آخرته رحلت
ایلدوکندن صکره ذکر خیر و یاد جمیل نامنی احیا ایدر حاصلی حسن مناقب و جمیل
مآثر صحیفهٔ عالمده نامنی باقی ایدوب فراموش ایتدیرمز مصراع اولك معناسی
دولت ابدی بولدی هرکیمه که ایو آد دیرلدی دیمک معناسی یعنی اولدرمش
وصف ترا گر کند ور نکند اهل فضل ٭ حاجت مشاطه نیست روی دلارام را
دد لامع
وصف ترا اضافتی مصدرك مفعولنه در ور اگر دن مخففدر کند و نکند
اهلك فاعلیتنده و وصفك مفعولیتنده تنازع ایدرلر اهل فضل اضافتی لامیه
در شرطلرك جزاسی محذوفدر تقدیری برابوست و ترا بو وصف ایشان احتیاج
نیست مصراع ثانی مقام تعلیلده در حاجت مشاطه اضافتی مصدرك فاعلنه
در مشاطه مبالغه ایله اسم فاعل مفرد مؤنثدر دوزکوجی خاتون یعنی قیزلرك
و کلینلرك یوزین یازوب و زلفلرین طرایوب و راستقلرین چکوب
بزه ین عورتدر که فارسیجه آکا زن بیرایه کر دیرلر بزکجی عورت دیمکدر
مشط میمك ضمی و شینك سکونی ایله طراغه دیرلر یعنی آنلرك بوکارلری
طراغیله حاصل اولدوغی ایچون مشاطه دیدیلر حاجت مبتدا و نیست خبری
در روی دلارام اضافتی بیانیه و لامیه اولمغه قابلدر فتأمل دلارام وصف ترکیبیدر
ارام ایدندن کوکل دبکتدیریجی یعنی کوکله صبر و قرار ویریجی و را ادات
تخصیص اضافت معناسنی افاده ایدر محصول بیت اهل فضل و کمال سنك
وصفکی یعنی سنی وصف کوکسه ایلسه و کوکسه ایلمسه لر سکا نسبت برابردر زیرا سنك
کیمسه نك وصف و مدحینه احتیاجك یوقدر حاصلی سنده اولقدر محاسن
اطوار و مکارم اخلاق وار دردکه وصافلك وصفنه و مداحلك مدحینه احتیاجك
یوق زیرا روی دلارامك مشاطه یه احتیاجی یوقدر که حسن خداداده هرنقدر که
زیب و زینت ویرلر سه بر زاید حسن افاده ایلمز نته که خواجه حافظ بو معنی

اضافت ایچون کلمند رحکمایه اضافت بیانیه در حکما جمع حکیم در بوندن عقلا
مراد در هنده اضافت لامیه در در حرف ظرف فضایل فضلاك و فضلتك جمعدر
که نقصك و نقیصه نك نقیضد بوزجمهره اضافت لامیه در بزرجمهر بانك و
زانك ضمه لری ایله اولود یمكدر بزرکدن معرب در مهر محبت معناسنه در اصلده
وصف ترکیبدر اولو محبتلو معناسنه در کسری نوشیروان وزراسنك برینه علم
خاص اولدی سخن میکفتندك مقدم مفعولی بوندن می حکایت حال ماضی
معناسنی افاده ایدر سویلرلر دی دیمكدر محصول ترکیب ملازمت حدمت
بادشاهی وزیرده واقع اولان تقصیر و تقاعدلری مبنی در که هند حکماسی
طایفه سی بوزجمهرك فضیلت و کمالی خصوصنده سوز سویلرلر یعنی غفلت
قدحنی و نباهت شاننی تذکر ایدرلر معلوم اولا که بعض شراح دیمشکه آخر مدمع
باء دیمی اولان کلمه یه همزه لاحق اولسه وحدت افاده ایدر هر یرده دیو بو
طایفه حکماء هند عبارتنی هند حکماسنك بریلوکی دیو تعبیر ایلدکلری
خطایی فاحشدر زیرا وحدت ایچون منصوص اولان یادر و همزه حرف توسلدر
هر یرده تحقق بودرکه بو یرده وحدت محقق و معتبردر دیبن خطاده انلرك
اثرنجه کیتمش زیرا بو یلاوده حکمانك اعرابنده هیچ محلی اولمازایدی و بو مقوله
همزه مجرد اضافه توسل ایچوندر هر یرده وحدت شرط دکلدر مثلا کاهی خطاب
ایچوندر کلورده بین کنده و بو بیجد بدخطا اثبات ایلمش زیرا همزه نك بو معنالره
خبری یوق **آخر حزین عیبش ندانستند که در سخن کفتن بطیست یعنی**
در نك بسیار میکند آخر عاقبت معناسنه در حزین جزاین در و صل ایله
همزه دوشدی حزین غیری دیمكدر حزین بوندن غیری عیبش نسبی ضمیر بزرجمهره راجعدر
که حرف بیان نظی کیج معناسنه در درنك دالك کسری و رانك فتحی
و نونك سکونی ایله اکلنمك معناسنه در میکند مفید در بسیار چوق معناسنه در
محصول ترکیب عاقبت حکماء هند بزرجمهرك بوندن غیری عیبنی اکلمادیلر
که سوز سویلدکده کیج در یعنی اداء مرادده چوق اکلنور بطیست لفظنی بطی ایت
بازان املادن اکاه دکل ایمش **مستمع بسی منتظل باید بود تا وی تقریر**

رد سروری

رد شمعی

رد کافی

رد ابن سید علی و لامعی و سروری و شمعی و کافی

سخن کند بسی باء اصلیه ایله چوق معناسنه در بود بوندن بودن معناسنه
در زیرا مضارعه مقارنیدر تا بوندن انتهاء غایت ایچوندر الی معناسنه وی
ضمیر غایبدر تقریر سخن مصدرك مفعولیدر اضافتیله محصول ترکیب مستمع
اولان کمسه چوق منتظر اولمق کرکدر تا که اول سوزی تقریر ایلیه و مرادینی ادا
ایده یعنی نه معنایی که بیان ایلمك مراد ایدینسه ملاحظه ایده و توقف ایدن ایلمز
دی حاصلی سؤاللری و جوابلری و تقریر کلامی و مرامیدن تامل ایدر سوز سویلمزدی بعض
شراح طلاقت لسانی اولمامغه حمل ایلمش یعنی دیلی آغیر ایدی تیز سویلیکه قادر
دکل ایدی معناسنه لکن سباق و سیاق کلام بوندن ابا ایدر دیبه چوق قلق
معنانی ویرنلرا کلامنی بود رکه یا نسی حرف مصدر اکلادقلری ایمش و حرف نسبت
در یکی ده اولان یا کبی دیبوب دقایق الحقایق سوزی ایله استشهاد ایدوب
دعواسنده ده دلیلنده ده خبط عشوا ایلمش **بزرجمهر بشنید و کفت**
اندیشه کردن که چه کویم به از پشیمانی خوردن که چرا کفتم اندیشه فکر
که حرف بیان پشیمانی یا حرف مصدر در ندامت دیمكدر پشیمانلق معناسنه
محصول ترکیب بزرجمهر قول حکماء ایشتدی و دیدی نه سویلیم دیو فکر
ایلمك فکرنز سوز سویلیوب بندن بر نا معقول سوز صادر اولوب نیچون
بویله سویلدم دیو پشیمانلق اولمقدن یکدر حاصلی فکر ایدوب معقول سویلمك
فکرنز نا معقول سویلیوب ندامت چکمكدن بیك کره یکدر معلوم اوله که بو
کلماتدن مقصود بسط معذرتدر که حضرت شیخ ممدوح وزیرك ملا
زمتندن منقطع اولوب اختیار عزلت ایلدوکینه یعنی سوز بودرکه کثرت
تردد و ملازمت سبب اطناب کلام و اکثار مقال اولور نته که دیمشلر
چوق سویلین چوق یاکیلور و اکثر اهل مجلسه قرینوب صمت و سکوت اختیار
ایدرسم ثقلت و نفرت اظهار دینه سبب اولور پس السلامة فی الوحدة قولی
اوزره عامل اولوب کوشه وحدته وکنج سلامتده اختیار عزلت ایلمك
اولی و احرادر حاصلی بو کلمات وزیرك عظمت شاننی و محفل و مجلسنه
داخل اولان فضل و کمالك تعظیم و تبجیلی متضمندر **مثنوی سخن دان**

رد سروری

رد شمعی

پرودده پیر کهن ؛ بیندیشد آنکه بگوید سخن سخن سینک فتحی وخانک
ضمی ایله دسینک ضمی وخانک فتحی ایله لغتدر دیمی اثنا ئی مضارع وابتدای
ایکی وجهله اوقومق جایزدر اما قافیه ده واقع اولمغی بو بیته مخصوصدر اولور تخذان
ترکیبدر داینده ندن داننتن دن دکل سوز بیلجی دیمکدر پرودده یه اضافت
بیانیه در پیر کهن ده بو یله در کهنده کاف البته مضمومدر اما ها مفتوحدر
مضمومده اولمق جایزدر تختک خاصیته تابعدر پیر کهن ما قبلنه صفت و
اندن بدل عطف بیان اولمقده جایزدر تامل ایده محصولبیت سوز بیلجی
مرتبی اسکی بر فکر ایدر اندن صکره سوز سویلر یعنی بر سوزی فکر ایلمینجه سویلمز
حاصلی فکرسز سوز سویلمز پرودده یه پیره اضافت قصد ایدوب دانی سیلرک
اوقومق کرک دیین هم لفظده خطا ایلمش وهم معناسنده مصراع اولک
معناسنه کهن پیرک مرتبه سی اولان سوز بیلجی دیین اولکی اضافت قصد
ایلمش بکوید فعل مضارع در گفتن مصدرندن دیین اشتقاقده مهو
ایلمش مزن بی تأمل بگفتار دم ؛ نکو گوی وردیر گوی چه غم مزن فعل
نهی مفرد مخاطبدر زدن دن اورمه دیمکدر بگفتار باحرف صله گفتار
سوزه دیرلر دم بوندن نفسدر تکلم معناسنه گوی فعل امر مفرد مخاطب
ور داکردن مخفف ادات شرط دیرگوی فعل مضارع مفرد مخاطب فعل
شرط چه غم جواب شرط محصولبیت ملاحظه سز و تأمل سز کلامه و
گفتاره نفس اورمه یعنی فکرسز سوز سویلمه ایو سویله اکر گیج سویلرسک نه غم
یعنی غم دکل حاصلی سوزک ایو اولسون وهر نقدر گیج سویلرسک تفاوت ایتمز
بیندیش وانکه برآور نفس ؛ وزان پیش بس کن که گویند بس بیندیش باحرف
تأکید ویا همزه دن مبدلدر نته که سابقا بیان اولندی و اندیش فعل امر
مفرد مخاطب فکر ایله دیمکدر واو حرف عطف آنکه انکاهدن مخففدر بحسب
اللغه اول وقتدن صکره دیمکدر اما استعمالده اندن صکره دیمکدر برآور
لفظده بوقارو کتور دیمکدر اما بونک کبی یرلرده چیقار معناسنه در آوردن
دن فعل امر مفرد مخاطب نفس مفعولی واو حرف عطف زان اصلنده از آن

ایدی همزه وصل ایله ساقط اولدی پیش بای عجمینک کسری ایله اول واولک معناسنه
در قبل و قدام کبی بس بای عربینک فتحی ایله بوندن یتر معناسنه در کن فعل امر
مفرد مخاطب در کردن دن ایله دیمکدر که حرف بیان بس بونده یتر دیمکدر
محصولبیت اول فکر ایله اندن صکره نفس چیقار یعنی اندن صکره تکلم ایله
یعنی سویلیجک سوزی اول فکر ایله اندن صکره سویله و سکا سامع اولنلر یتر
سویلدک دیمزدن اول سن یتر ایله یعنی دیکلینلر سکا اسکت و خاموش
اول دیمزدن اول ساکت و خاموش اول بو کلام شول کسه کوره در که مخاطب
و یابس سوز بیلجی زوائد کویی اوله والا علوم و معارف سویلیوب هر کلامندن
پند و عبرت و پند و نصیحت و حکمت مستفاد اولان کیمسه هر نقدر چوق سویلرسه
اندن اوصانلمز زیرا سوزی صفا بخش و روح افزادر بوندن منه یستلدک
کن شو معناسنه در دییی عندی سویلمش بنطق آدمی بهترست از
دواب ؛ دواب از تو بهتر نگویی صواب باحرف مصاحبت و نطق
بوندن سوز معناسنه در آدمی بوندن انسان معناسنه بهتر تر ادات تفضیل
دواب دابه نک جمعیدر بانک تشدیدیله لغتده یراوزرینده یوردیه دیرلر
صکره دورت ایاقلو حیوانات استعمال ایلدیلر چار پا لر معناسنه دواب
از تو عبارتینه وصل ولمغله باء تشدید ایله اوقومق و تخفیف ایله اوقومق
جایزدر دواب از تو به مقدم جزاسیدر مؤخر شرطک نگویی فعل
مضارع مفرد مخاطب صواب معقول قولیدر نقیض خلافدر دروغ
معناسنه محصولبیت نوع انسان سایر حیواناتدن نطق ایله بکودر یعنی
تکلم ایله سایر حیواناتدن ممتازدر پس اکر صواب وخیرلو سوز سویلمز
سک حیوانات سندن یکدر زیرا کلام لغودن کاه اولور که فساد
منبعث اولور اما سکوتدن نادر واقع اولور که ضرر مترتب اوله حاصلی
اولورا ولماز سوزی سویلمکدن سکوت اولیدر فکیف در نظر
اعیان خداوندی عز نصره که مجمع اهل دولت و مرکز علمای متبحر
فکیف خصوصا دیمکدر نظر اعیان خداوندی لامیه لردر و یا حرف

نسبتیدر عزّ فعل ماضی مفرد مذکر غایب مقام دعاده واقع اولمش نصرتی
عزیز اولسون دیمکدر مراد کندینک عزتیدر که حرف رابط صفت ویا
حرف موصوف خدا وندر مجمع میم ثانینک فتحی وکسری ایله اسم مکاندر
مطلع مطلع کبی اهل اضافتی لامیه در ودله اضافتی بویله در مرکز بوندن
محل ومقام معناسنه در علمایه اضافت لامیه در متبحره اضافت بیانیه در
متبحره دکیلک اوقومیش معناسنه محصول ترکیب یعنی هر یرده سوزی انک
ایله سویلمک کرک خصوصا وزیرک اعیان وارکانی نظرنده الله تعالی
نصرتنی معزز ومکرم ایلسون انجلین وزیرکه اهل دل عارفلر مجمعیدر ومحل
ومکان علماء متبحر یعنی علما وفضلا وراسخ وکامل مرکزیدر خداوند دن
مراد پادشاه ونصره ضمیر یدن اکا راجعدر دیمکدن نقل وار نصر بوندن
مصدر یعنی فاعلدر که مراد وزیردر دیمک عندی سویلمش منه سندن مجمع
مصدر میمیدر دیمک فکرمز سویلمش **اکر در سیاقت سخن دلیری کنم شوخی**
کرده باشم سیاقت کسر سین ایله مصدردر درایت وزنی اوزره سخنه
اضافتی مصدرک مفعولینه اضافتیدر سوق کلام دیمکدر دلیری دالک
ولامک کسری ایله بها در دیمکدر یا حرف مصدر شوخ بوندن کستاخ معناسنه
در یا حرف مصدر باشم فعل مضارع متکلم وحده در محصول ترکیب وزیر
مذکورک مجلسنده اکر سوق کلامده اظهار جرأت ایدوب بهادرلق ایدرسم
کستاخلق ایلمش اولورم **وبضاعت مزجات بحضرت عزیز آورده** بضاعت
سرمایه در اما بوندن اسباب ومتاع مراددر مزجات میمک ضمی وزانک سکونی
ایله از اجق بهالو نسنه اضافت بیانیه در با حرف صله حضرت عزیزدن یوسف
پیغمبر علیه السلام مراددر آیت کریمه یه تلمیحدر که حضرت یوسفک قرنداشلری
یاننه کلدکده **وجئنا ببضاعة مزجاة** دیدیلر ما قبلی وما بعدی ایله تمام آیت
در آورده تقدیری آورده باشم دیمکدر کتورمش اولورم معناسنه محصول
ترکیب داخی قلیل البها متاعی حضرت عزیزه کتورمش اولورم یعنی هدیه ایچون
الجق بهالو قماش کتورمش اولورم حاصلی اکسکلک ایلمش اولورم **وشبه در**

دد لامع
دد شمع
دد شمع

بازار جوهریان جوی نیارد شبه شینک وبانک فتحه لریله وهاء اصلیه ایله بر نوع
کراندر یان دوشلو یا بادلو واندن دوزولن بونجوق بوندن بو مراد در فارسیده
هاء دیمی سکلنده اوقنور جمره وغمزه هاسی کبی کثرت استعمالدن بویله اوقنور دیمکلک
اصلی یوقدر جوهریان جوهر معرب کوهر در ویا حرف نسبت والف ونون
ادات جمع جوجیک فتحی ایله اربه در شعیر معناسنه ویا حرف وحدت نیارد
فعل نفی استقبال مفرد غایب کتورمز دیمکدر محصول ترکیب بر نوع بونجوق جوهر
فروشلو بازارنده بر اربه جه قیمت کتورمز یعنی وزیر مجلسنده اولان فضلا نک
قتنده بنم سوزم جوهر فروشلر بازارنده اربه کبیدر یعنی بی اعتبار دیمکدر قیمت
وچراغ پیش آفتاب پرتو ندارد چراغ شمعک فتیلی سندن یانان آتشه
دیرلر پرتو باء عجمینک وتانک فتحه لری ایله ضیا معناسنه در محصول فقره چراغ
داخی آفتاب قتنده پرتو طوتماز یعنی چراغک کونش یاننده پرتوی وضیاسی
اولمز **ومناره بلند در دامن کوه الوند پست نماید** مناره معروف بلندده
اضافت بیانیه در دامن کوه اضافتی لامیه در کوه کاف عربینک ضمی ایله طاغدر
جبل معناسنه الوند همزه نک فتحی ولامک سکونی وواوک فتحی ایله همدان دا
بر بیوک طاغک اسمیدر اول ویلایتده ارتفاعله علم اولمغین آنی تعیین
ایلدی والا رومده طاغلر واردر که کوه الونددن نسبت بر دیمکدر
پست بانک عجمینک فتحی ایله وسکون سین ایله الچق دیمکدر نماید فعل مضارع مفرد
غایب دردر نماییدندن نمودندن دکل کورینور دیمکدر فعل لازمدر محصول
ترکیب داخی بلند مناره کوه الوند اتکنده الچق کورینور یعنی بر مناره هر نقدر
بیوک اولسه اول طاغک دیبنده اولنجق الچق کورینور حضرت شیخ تواضع بیوروب
کندی نفسی ایلدی واعیان مجلس وزیری آفتابه وکوه الونده وکندوی چراغ و
مناره یه تشبیه ایلدی بوندن وزیری کوهه وارکان مجلسی دامن کوهه تشبیه
ایلدی دیمکدن نقل وار **مثنوی هر که کردن بدعوی افرازد * دشمن از هر طرف**
بدو تازد هر که هرکس که تقدیرنده در نکته سابقا بیان اولندی کردن
بیونه در عربیده جید دیرلر بدعوی با حرف مصاحبت دعوی واوک کسریله

ردن سیلمله ولامعه وصور
رد کامی

رد ابن سید علی و لامعی و سروری و کافی و شمعی

رد ابن سید علی و لامعی و سروری و کافی و شمعی

دعوا معناسنه در تکثر سابقا معنا بیان اولندیغی کبی آفراز د فعل مضارع مفرد غائبدر
افرازیدن افراختن دن دکل یو جلاندیغی دیمکدر فعل متعدیدر بدر کو دن مفعول صریحی
و بدعوی غیر صریحی دشمن مبتدا و تازد فعل مضارع مفرد غائب تازیدندن
تاختن دن دکل سکیر دیمک یعنی هجوم ایدر دیمکدر خبر مبتدا محصول بیت
هر کس که دعوا و دغم ایله و عجب و تکبر ایله بوینینی یو جلادیر یعنی متکبرلك ایلیه
هر جانبدن دشمن اکا هجوم ایلر حاصلی هر کس اکا خصومت ایلر بعض نسخه ده
مصراع ثانی بویله واقعدر مصراع خویشتن را بکردن اندازد خویشتن تا ایله
و خویش تا نفسی معناسنه در کند و دیمکدر را ادات مفعول با حرف صله بوندن
استعلا معناسین افاده ایدر انداز د فعل مضارع مفرد غائبدر اندازید
انداختن دن دکل آتار دیمکدر محصول مصراع کندونی بوینینی اوزرینه آتار
یعنی خود بین و خود پسند مراد ینه واصل اولماز بلکه تکبر و تجبری سبب هلاکی
یعنی بوینی اوزلمسنه باعثدر سعدی افتاده ایست آزاده که نیاید بجنك
افتاده سعدی مبتدا افتاده خبری و همزه مجتلبه هاء رسمی ضرورت ایچون
کلمشدر و یا حرف وحدت ازاده صفت افتاده در کس مبتدا نیاید فعل
نفی مستقبل مفرد غائب بجنك با حرف صله افتاده دوشمش ماضیدن فهم ده
محصول بیت سعدی بر جنك و جدالدن و معارضه و مناقضه دن آزاده
و سالم بر دوشکون در دمنددر و دعوای علم و فضلدن و خلقك قبول
وردندن فارغ البال و آسوده حال بر نامراد در هر کیمکه کوردر در دمندانه
وضعله بجینوب اغراض نفسانیه دن خلاص بولمشدر پس بویله اولیجق کیمسه
دوشمنك و دوشکونك جنکه کلمز یعنی اظهار عجز و مسکنت ایلین ایله کیمسه
جنك و جدال ایلمز اما مدعی و خود بین و خود پسند ایله هر کس معارضه و مقا
و مناقضه ایلر حضرت شیخ بوندن کسر نفس اید وب مسکنت و تذلل اظهار
بیورمشدر که نثر سابقده اجمالیله بو معنایی ذکر بیورمش و بالجمله نثرده
و نظمده عرض نیستی و بیتی ایلمش افتاده ایست عبارتندن صکره علی الارض
دینن خلاف سویلمش و ازاده نك معناسنی فارغ دینه اعتراض اید وب

رد سروری

رد سروری

بیان معناده کندو فارغ لفظنی اخذ ایلینی مؤاخذه کرك در مصراع اولك
معناسنده سعدی بر دوشکون فقیر و حقیردر و دعوای تفضل ایتمکه لیاقت
و استحقاقی یوقدر دیمن مقصود سعدیه افترا ایلمش اول اندیشه و آنکهی

رد کافی

کفتار بیت پای بست آمدست پس دیوار و آنکهی باسی حرف اصلیه در بای بست
سکون با ایله لغتده ایاق باغی دیمکدر بیتدن اما تمثل معناسنه مستعملدر که عربجه
اساس دیرلر آمدست اصلنده آمده است در هاء رسمی ایله ضرورت وزن ایچون
هاء رسمی ایله همزه مجتلبه حذف اولنمشدر پس بوندن بعد معناسنه در اندن صکره دیمکدر
بو بیت سابقا بحر متقاربدن واقع اولان مثنوی بحرلرندن مناسب و موافقدر محصول بیت
کتیه اول فکر و تأمل کرك اندن صکره کلامه شروع و تکلم و نطقه مباشرت کرك
زیرا بنا ده اول تمل اندن صکره دیوار کلمش حاصلی فکر و ملاحظه تمل حکمنده و تکلم
دیوار حکمنده در پس نیجه که بنانك تملسیزی ثبوت و قراری اولمز تأمل و ملاحظه
سیز کلامك رونق و اعتباری اولماز یعنی فکر سز سوز تملسیز بنا کبی نا پایدار و خلل
پذیردر بوندن بیت باء عجمیله در ترکیده الحق دیمکدر دیمن الحق قالمشدر سبب
باء عربیله فعل ماضی در باغلادی دیمکدر بای لفظی ایله ترکیب اولمغین معنای مصدر

رد لامعی

مراددر یعنی آیق باغلق کلمشدر صکره دیوار دیمن بودر ای بو وجه باغلامش بعضلر
بوندن بی فایده اطناب کلام ایلمشلر نخل بندم ولی نه در بوستان

رد لامعی

رد ابن سید علی

شاهدم من ولی نه در کنعان نخل بند وصف ترکیبیدر بند یدن نخل
باغلیجی نخل ترکیبی تحریف اید وب نقل دیدکلری در کرکسه ججکدن و کرکسه
بال مومندن اولسون ولی ادات استدراك کنعان قدس مبارك ایله دمشق
بیننده بر بیوك اسمیدر که حضرت یوسف اندن دوغوب نشو و نما بولمش
و حضرت یعقوب اول یرك قومینه تبلیغ احکام رسالت ایلمشدر محصول بیت
حضرت شیخ تواضع طریقی ایله بیورر که بن نخل بندم اما بوستاندن دکل یعنی بوستانده
نخل بندلك ایدن مهم زیرا اندن اولان نخل صنع یزدانی و مصنوع خدایدر
نخال هر نقدر که استاد ماهر و هر قدر کامل و قادر اولسه اکا مشابه نخل احداث
و پیدا ایدمز و محبوبم اما کنعاندن دکل یعنی حضرت یوسف نبی اولان بر ده

دکلم زیرا حسن و بهاده هر نقد دکه سرآمد و ممتاز محبوب اولورسه حسن یوسفه نسبت صورت دیوارده محصل کلام هر نقد دکه بن علوم و فنونده ماهر و کاملم اما حضرت و زیرك مجلسنده اولان علما و فضلایه نسبت طفل ابجد خوان دکلم یعنی هر نه قدر علم و فضل و معرفتدن دم اورمق ممکندر اما بو مجلس سامیده علوم و فنوندن سوز سویلمکه قادر اوله مز دیمکدر قالورم محل بندی ماء مصدریه ایله یازنلر اکثر نسخه لره مخالف یاز دیقلرندن غیری مورد یازمنلر بعض شارحلر دیمشلر که محل بندی یاء مصدریه ایله وصف ترکیبیدر نقل نقلا بحلیق یعنی نقل نقلا بحلیق بیلورم اما بوستانده دکلم که انواع شکوفه یی جمع ایدوب محل بغلیه یم معلومدر که بو شارح بیتك مقصودینی بیلمش بو تقریردن معلومدر که مصراع ثانیده غریب وجهله شرح اتمشلر که لقمان حکیم را گفتند که حکمت از که آموختی گفت از نابینایان لقمان اکید دیرلر لقمان عاد بر کسدر که حضرت هودك زماننده ایدی و علما نبوتنده اختلاف ایلدیلر کیمی لقمان بیغمبر در دیمشلر و اصح روایت اولدر که نبی اولمایه بلکه بر فاضل حکیم ایدی حکایت اولنور که حضرت شیخ لقمان حکیم بیوردیلر بوننك بر قیزی واردی که ازرقا نام که اوج کوندنلکن بولدن کوردر ایمش نته که بعض اشعار عربیده و مقامات حریریده ذکر و بعض یرلرده بیان ایلمشلر نابینایان کورلر دیمکدر زیرا بینا صفت مشبهه در بیند ندن کورن کیمسه دیمکدر اما کورلر معناسینه و بورلرین نا ادات سلبدر کور معنالری دیمکدر معناه لازمیسی کورلردر محصول ترکیب لقمان حکیمه دیدیلرکه حکمتی کیمدن اوکرندك دیدی که کورلردن که تا جای نبینند پای ننهند که حرف بیان تا ادات توقیت در ما دام معناسنه نبینند بوننده بلمك و اکلامامق معناسنه در ننهند فعل نفی مستقبل جمع غایب قومازلر دیمکدر محصول ترکیب کورلر حکمت اوکرندکی تعبیرایدر یعنی ما دام که ایاقن بصاجق یری عصا ایله و غیری وجهله تدارك ایتمینلر ایاق قومازلر قدم الخروج قبل الولوج قدم فعل امر مفرد مخاطب در تفعیل بابندن تقدیم ایله دیمکدر خروج مصدردر نصر بابندن چیقماق دیمکدر و ولوج مصدردر دخول و زنی اوزره

ضرب

ضرب بابیندن مثال واویدندر انك ایچون واوی ساقط اولمشدر کیرمك معناسنه محصول ترکیب بریره کیرملو اولسك اول چیقاجغی فکر ایله اندن صکره کیر یعنی هر ایشك اولی و صوکینی فکر و ملاحظه ایله اندن صکره اکا مباشرت ایله بونلر جمیعا حضرت شیخدن تواضع طریقی ایله اظهار عجز و مسکنتدر مصراع مرد دیت بیازمای وانکه زن کن مرد دیت یا حرف مصدر و تا ضمیر خطاب یا ضرورت وزن ایچون ساکن اوقنوردیبن غافل ایمش زیرا یاء مصدریه اصل سکونده حرکت ضرورت وزن ایچون دراصطلاحیات دردیلر دیو ایلمشلر دیو اوج بر وجهله همزه مجتلبه یری دکل یا حرف تاکید و آزمای فعل امر مفرد مخاطبدر آزمایدندن آزمودندن دکول زن کن اصطلاحاتمزده اولن یعنی تأهل ایله دیمکدر نکاح کن ایله تعبیر ایدن اصطلاحدن غافل ایمش کن فعل امردر کیندندن دکل محصول مصراع مردلکنی اول امتحان ایله و تجربه ایله اندن صکره تأهل و تزوج ایله یعنی اول کوده کی رجولیتك کامل میدر یعنی مباداکه عنین اولمیاسین اندن صکره اوکنی بو مصراعك قدم الخروج قبل الولوج ترکیبی ایله زیاده مناسبت و ملایمتی واردر ملایمتی یوق دیین اراکزنده ملایمت اکلامامش ملایمی اکلد قدنصکره محل مناسب اولان معنا بودرکه مردلیکنی صینه اندن صکره اورمق ایله دیدوکی زیاده نامناسب و ناملایم سویلمش و بو وبردوکی معنا حد ذاتنده فاسد دکلدر دیبن صحیحی و ناسدی فرق ایدمدکلمش زن بونده زدن معناسنه امر حاضر صورته تینده مصدردر دیدوکنی قبول ایلمك بودیله عدم و قوفدن و عدم تتبعدن کلور بلکه سلیقه قصوریندندر نظم گر چه شاطر بود خروس بجنگ ✤ چه زند پیش باز رویین چنگ شاطر چابك و چالاك معناسنه در خروس معهود باخوف ظرف زند فعل مضارع مفرد غایبدر فاعلی خروسه راجع تحتنده ضمیردر پیش مفعولی فیه ظرف مکان بازه اضافت لامیه در باز فارسی و بازی یا ایله عربیدر رویین تو چلو دیمکدر یا حرف نسبت و نون حرف تاکید نسبت چنگ جیم عجمیله قوش قیناغنه و بیرتیجی حیوانلرك پنجه سنه دیرلر محصول

گرچه جنس خروس بری بری ایله جنکدن وصواشدن شاطر وچابك اولور اما
توج قینا قلو طوغان قتنده نه جا الار یعنی آنکله جنك ایدوب شاطر نوا ایکه
قادر دکل حاصلی آنك قتنده مغلوب ومنهزمدر طوغانك ایاغنه کوندن
وسنده نده توجه تنبیه الجنس زیرا آو قوشلری پابند وکند محکم پایبنو دیو
ایکی بیتك نظیرنده قطعه ورباعی دینلر نه قطعه نی اکلادلرونه رباعی چه زند
تقدیرنه جه بجه زند ایلیبن وزندکذی معناسنه تاویل ایلیبن ایکی وجهله
زائد درمعضلر دیدیلر که زندك مفعولی مقدر برسنه اعتبار اولنور کرك
مقامه مناسب بونده زند جرات معناسنه در دیبن عجب جری ایمش **گربه**
شیرست در گرفتن موش ※ لیک موشست در مصاف پلنگ
کربه کاف عجمینك ضمی ایله جنك دیمکدر یعنی کدی شیر بونده ارسلان معناسنه
در کربه مبتدا وشیر خبری کرفتن موش مصدرك مفعولنه اضافتیدر موش
کسکندر عربجه فاره دیرلر لیک سکون کاف ایله ادات استدراکدر مصاف
میمك ضمی ایله جنك وصواش معناسنه در پلنك قپلان دیدکلری بر نجی جوانددر
معلوم اوله که کلمه نك آخرنده واقع اولان کافك ماقبلنده نون ساکن
اولسا اول کاف البته عجمیدر محصول بیت کدی ارسلاندر موش طوتمقده
اولامده یعنی موشه نسبت کدی ارسلاندر اما کدی موشدر پلنك
جنکنده یعنی پلنکه نسبت کدی فاره کبیدر حاصلی اشیا بری برینه نسبت کمی ضعیف
وکمی قویدر حضرت شیخ بیوردر که بن مبتدیلره نسبت وضعیفلره نسبت اهل
علم وفضلم اما اکابر علما وفضلایه نسبت هیچ نسنه دکولم حاصلی کسر نفس
ایدوب تواضع بیوردر قدس سره **اما باعتماد سعت اخلاق بزرگان**
که چشم از عوایب زیردستان بپوشند ودر افشای جرایم کهتران
نکوشند اما ادات استدراك با حرف مصاحبت اعتماد مصدردر
افتعال بابندن طایانمق دیمکدر سعت اضافتی مصدرك مفعولنه در
سعت اصلنده سینك کسری ایله ایدی عدت کبی مثال واوی بدن بس
حرف حلقی ایچون سین مفتوح قلندی نته که صرف کتابلرنده مبیندر اخلاق

خلقك

دوانی سعدی علی ولامعی وسروری
وکافی وشمعی

دوانی سعدی علی وسروری

خلقك جمیدر خانك ضمی ایله بزرکان بانك وزانك ضمه لری ایله وزانك
سکونی ایله اولولر دیمکدر الف ونون ادات جمعدر سعت اخلاق بزرکان
اضافتلری لامیه لردر که حرف رابط صفت عوایب جمع عیبدر اضافتی
لامیه در زیر زانك کسری ایله الت معناسنه در دستان دستك جمعیدر
زیردستان کندینك الی التنده اولانلره دیرلر قول وخدمتکار ورعیت
کبیلره بپوشند فعل مضارع جمع غایبدر اورتولر یعنی یومارلر چشم مفعول
صریحی واز عوایب غیر صریحیدر حرف صلا افشا همزه نك کسری ایله مصدردر
افعال بابندن فاش ایلمك معناسنه جرایمه اضافت مصدرك مفعولنه اضافتیدر
جریمه نك جمعیدر کناه معناسنه در کهتران کافك عربینك کسری وهانك
سکونی ایله وادات تفضیل ایله کهترك جمعیدر کیچیکلر دیمکدر جرایمك
اضافتی لامیه در نکوشند فعل نفی استقبال جمع غایب چالیشمزلر دیمکدر
محصول فقرتین اکرچه بنده علم وفضل یوق وفنون وکمالدن اضعف مستندن
یانم اما اولولرك اخلاقینك وسعتنه اعتماد ایلمکه زیردستلرك عیوبندن
کوزلرین یومارلر داخی کیچیکلرین کناهلرین اظهار ایلمکه دوشمزلر یعنی
ستر عیوب ایدرلر **کلمهٔ چند بر سبیل اختصار از نوادر وامثال وحکایات**
واشعار وسیر ملوک ماضی درین کتاب درج کردیم وبرخی از عمر
گرانمایه برو خرج کلمهٔ یا حرف وحدت وهمزه حرف توسلدر چند بیچه بسبیل اختصار
طریق اختصار دیمکدر نوادر نادرك جمعیدر لغتده بر بولونانه دیرلر اما استعمالده
عجیب وغریب معناسنه در بونده شیرین حکایات وغریب کلمات مراددر
اثار اثرك جمعیدر صحابه سوزلرینه وسلف صالحین کلماتنه درلر بعض نسخه
لرده امثال واقعدر ضرب مثللر دیمکدر ضروب امثال تقدیرنده در داخی حکایات
واشعار سیر سینك کسری ایله ویانك فتحی ایله سیرتك جمعیدر دیو روش یعنی روش
وطریقت معناسنه ملوك ملکك جمعیدر پادشاهلر دیمکدر درین کتاب
در حرف صله اولدوغی تقدیرجه بو کتابده دیمکدر اما حرف ظرف اولدوغی
تقدیرجه بو کتابده دیمکدر درج مصدردر نصر بابندن درج ده کلور

دیو شورمك دیمکدر درج کردیم درج ایلدك یعنی دیو شوردك برخ بانك
نحی ایله بعض وبراز معناسنه در یا حرف وحدت کرانمایه کاف عجمینك کسریله
آغربهالو معناسنه ده استعمال اید رلر ذاکران لفظ مشترکدر بهالو وآغر یعنی
ثقیل بیتده برآ دبر حرف استعلاو ضمیر غایب کتابه راجعدر خرج بوندہ
صرف معناسنه در کردیم کنه مقیددر محصول فقرتین مذکور اعتماد
ایله برنیجه کلمه اختصار طریقی اوزره نوادر واثار وامثالدن داخی حکایات
واشعار وملوك سابق طریقه وقانون ودرویشلرندن بوکتابی جمع ایلدك
داخی آغربهالو عمردن برمقدار یعنی برازنك تالیف وتصنیفنه صرف ایلدك
حاصلی بریج کون عمردن بونك جمع وتالیفینه خرج ایلدك که بوشکله کیردی
موجب تصنیف کلستان این بود وبالله التوفیق موجب اسم فاعل
در افعال بابندن بونده سبب معناسنه در تصنیفه اضافت اسم فاعلك
مصدره اضافتیدر وتصنیفك کتابه مصدرك مفعولنه در توفیق تفعیل
بابندن مصدردر لغتده اویدرمق دیمکدر اما اصطلاحده الله تعالی
قولك مرادینی کندو مرادینه اویدرمغه دیرلر محصول ترکیب کلستان کتابنك
تالیف وتصنیفنه سبب بو اولدی وبو کتابك تکمیلی توفیق اللهه محصوصدر قطعه
باند سالها این نظم وترتیب ٭ زما هر ذره خاك افتاده جایی بونده
قطعه بیربنه نظم وشعر یازنلر قلمندن سهو واقع اولمشدر باند فعل مضارع مفرد
غایبدر ماندن ماندندن دکول فکور دیمکدر سالها سالك جمعیدر
قیاس ایله سالیان ده کلور شدده ذا ظرف زماندر این نظم فاعل باند در ترتیب
تفعیل بابندن مصدردر زما باند فعلینه متعلقدر تقدیری زخاك تن
ماهر ذره جایی افتاده باند در افتاده بود تقدیر ایلیبنی فایده تقید
ایلمش جایی یا حرف وحدت افتاده ماضیدن قسم اول ویا اسم مفعول بعضلر
زعمی اوزره هادی حرف ترتب اولمقده جایزدر محصول بیت بوکتابك نظم
ونثر وترتیبی یعنی بوکتاب بیللرله قالور بزم وجودمز خاکنك هر ذره بربیره
دوشمش قالور حاصلی کتابمز انجلین قالور وجودمز بوبخلین قالور یعنی افتاده

دە ابن صدفی ولامعی
دە شراح جمیعا

دە تعج

بربایدفعلینه مقیداولور معناده بعضلر مصراع ثانیی اولکیده حال طوتارلر یعنی
بزم خاك تنمزك هر ذره سی بریره دوشمش اولدوغی حالده کتابمز انجلین قالور
دیرلر ذره خاك اصلنده ذره خاکدر اضافت ایله صکره ضرورت وزن ایچون
همزه اضافت حذف اولندی دیبن عندی سویلمش غرض نقشیست کز ما باز
ماند ٭ که هستی را نمی بینم بقایی غرض مبتدا نقشیست خبری بونده نقشدن
مراد نشاندر نته کم مشهوردر که عالمده برنشان قودی دیرلر یا حرف وحدت کز
حرف بیان باز بونده کیرو وصکره معناسنه در ماند فعل مضارع مفرد غایبدر
ماندندن ماندندن دکل که حرف تعلیل هستی یاء مصدریه ایله وارلغه دیمکدر
را حرف تخصیص نمی بینم افعال قلوبدن نفی مستقبل متکلم وحده اکلامم دیمکدر
بقایی یا حرف تنکیر بقایی یا نسبی حرف وحدت طوتان معنایه اطلاعی یوقدر
محصول بیت کتاب سویلکدن غرض برنشاندر که بیزدن صکره یادکار قاله زیرا
وجودك داخی وارلغك بقاسنی اکلامم یعنی عالمده کیمسه باقی دکلدر ایدی
برنشان قومق کرکدر کیم کندی کندودن صکره آکدره مکر صاحب دلی روزی
برحمت ٭ کند در کار درویشان دعایی مکر بونده ادات تمنیدر رجاید
معناسنه دیبن عندی سویلمش دلی وروزی یالری حرف وحدتدر یا حرف
مصاحبت معنای سببی متضمندر رحمتدن مراد ترحمدر در حرف صله کاردن
مراد حقدر نته که بعض نسخه لرده واقعدر دعایی یا حرف وحدت ویا تنکیر
محصول بیت بو بیت غرض نقشیست جمله سنه علت ثانیه در محصول بیت عالمده
مراد برا ثر ونشان قومقدر اولکیم بر صاحب دل برکون مرحمت وشفقت سببی
ایله بزدرویشلرك حقنده بر دعا ایلیه یعنی صاحب قلب اهل اللهدن بری کتاب
صاحبنه دعا ایلیه نته که مصنفلره دعا ایدن کلملر در رحمة الله علیهم اجمعین
امعان نظر در ترتیب کتاب وتهذیب ابواب ایجاز سخن مصلحت دید
امعان مصدردر افعال بابندن بونده دقت معناسنه در نظره اضافتی مصدرك
فاعلنه اضافتیدر تقدیری امعان نظرم در تهذیب تفعیل بابندن مصدردر
تطهیر وتنقیح معناسنه ابوابه اضافتی مصدرك مفعولنه در ایجاز افعال

دە سروری ولامعی

دە ابن سیدعلی ولامعی وسروری

دە کافی

امعان نظر مبتدا مصلحت دید خبری

باندن مصدر در بخشا اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر اختصار سخن
دیمكدر ایجاز سخن دیدك مفعول اولی و مصلحت ثانیسی و فاعلی بخشدن اعنی
راجع ضمیر محصول تركیب بنم دقت نظرم كتابك داخی ابوابك تهذیبنده و
تنقیحنده سوزك اختصارینی مصلحت كوردی یعنی سوز مختصر و مفید اولمغی
لایق كوردی و توبیندن مراد اولدر اول ترتیب دركه اول سلاطینی ذكر
ایلدیكندن صكره درویشانی تهذیب ابوابدن مراد هر بابده مناسبتی ذكری
ایدوب خلاف نسنه اول بابده ذكر ایتممكدر ایجازی ما قبلنه عطف ایدوب
مصلحتدن صكره دران لفظی ایراد ایدنلر صحیح نسخه لره مخالف یازدیقلرندن
غیری بی معنی سویلمشلر تا برین روضهٔ رعنا و حدیقهٔ غلبا چون بهشت
بهشت باب اتفاق افتاد ازین سبب مختصر آمد تا بملامت نینجامد
تا اادات تعلیلدر ااادات تاكید در یعنی تحسین كلام ایچون كلمش لفظدر ابن سید علی
بونده كند و مطالعه سنی باندن صكره بحر الغرایب كلامنی نقل بیورمش و
سروری مراد بن فهم المیوب دخل ایلمش حق بوكه بی تقریب دخل ایلمش این اسم
اشارت روضهٔ رعنادن مراد كوزل باغچه در اگرچه كلفنده روضه چمنه دركر
ورعنا ایكی یوزلو كلمه كه درونده اكا كل ناصری دیرلر حدیقه باغچه بونده دو
عطف تفسیری در و غلبا غینك معجمه نك فتحی ایله و الف ممدوده ایله حمرا ء
وزننده اغلبك مؤنثیدر اغاجلرینك داللری و یدا قلری بری
برینه كوتمش و قوی بلو تمش باغچه نك صفتیدر مجاز مرسل طریقی ایله بهشت بانك
فتحی و كری ایله و هانك كسری ایله و شینك سكونی ایله جنت دیمكدر بهشت
با حرف صله و هشت هانك فتحی ایله و شینك سكونی ایله سكز دیمكدر
تا حرف تعلیل با حرف مصاحبت ملالت لغتده كوسنمكدر اما بونده
انجمك و اضطراب معناسنه در نینجامد فعل نفی استقبال مفرد غایب
آخر اولمیه دیمكدر ازین سبب یعنی امعان نظرم ایجاز سخنی مصلحت كوردیكی
سببدن دیمكدر محصول تركیب امعان نظرم سوزك اختصارینی كوردی
تا بو رعنا روضه و غلبا حدیقه سكز جنت كبی سكز بابده واقع اولدی

یعنی سكز بابه مختصر اولدی تا كیم ملالت و بیحضورلق ایله ختم اولمیه یعنی
نطویل كلام ایدوب كتابی بیوردوب چوغالتمادم تا كیم آخر اولنجه اوصانمیم
بهشت بانك معناسنی سكز باب ایله دیین بانی حرف مصاحبت اعتبارنده
نظر وار بونده ملالتی قاریلره صرف ایدوب قاریلر اوصانمیه معناسنی
قصد ایدنلر مراد مصنفه خلافنه صرف ایلمش باب اول در سیرت پادشاهان
اولكی باب پادشاهلرك عادت و قانونلری بیاننده در باب دوم در
اخلاق درویشان دوم دالك و واوك ضمه لری ایله ایكنجی دیمكدر بو مملكت معاقلی
دائما مضموم اوقنور بعده ثانی و ثالث و رابع دیدكلری كبی بونده دوم و
سوم و چهارم دیرلر محصول تركیب ایكنجی باب درویشلرك اخلاق و دوشلری بیاننده در
باب سوم در فضیلت قناعت اوچنجی باب فضیلت قناعتی بیلدر در باب چهارم
در فواید خاموشی دوردنجی باب ایسز اولمق فایده لرینی بیلدر در باب پنجم
در عشق و جوانی بشنجی باب عشق و جوانلق بیاننده در باب ششم
در ضعف و پیری التنجی باب ضعف و پیرلكی بیلدر در باب هفتم
در تأثیر تربیت یدنجی باب تربیت تأثیر ایلمكك بیاننده در باب هشتم
در آداب صحبت سكزنجی باب خلق ایله اختلاط و مصاحبت ایلمكك
آداب و اسلوبینی بیلدر در تاریخ كتاب بود در بیان اولندی در آن
مدت كه ما را وقت خوش بود ز هجرت ششصد و پنجاه و شش بود
مدت بونده زمان معناسنده در كه حرف رابط صفت ما را حرف را بونده
ادات تخصیصدر خوش واو رسمی ایله و دوم ضمه ایله ایو دیمكدر نتكه سابقا
مرور ایلدی ششصد التیوز دیمكدر تركیب تعدادی قبیلندندر واو حرف
عطف پنجاه اللی دیمكدر محصول بیت اول زمانكه بنم وقتم خوش ایدی یعنی
حیاتده اولوب بو كتابی سویلدكم زمان هجرت نبینك التیوز اللی التنجی
سنه سی ایدی خوش لفظی ششك لفظنه موافقت ایچون خانك فتحی ایله تلفظ
اولنور دیمین دوم ضمه دن غافل ایمش مراد ما نصیحت بود گفتیم حوالت
با خدا كردیم و رفتیم مراد ما لام مدده دریز وم مرادیمزدیمكدر حوالت

ردصفی

ردكامی

خاتك فتحى ايله اسم مصدر دراحاله معناسنه ويا تفويض معناسنه اوله تا حرف
مصدر در فارسيده بويله تالرا اوزون يازيلور دولت وسعادت تالرى
كبى تانى ضمير خطاب طوتانلر فكرسيز سويلمشلر باخدا با حرف صله مخصوصيست
بيزم بو كتابى سويلمدن مرادمز نصيحت ايدى سويلدك كتابى حمد وخير
پادشاه وشاه زاده نك وبو كتابى اوقيوب يازانى خدايه اصمرلادنق
وكندك يعنى بيزى دعادن اونوتماسونلر ديمكدر نصيحت بود دن صكره
واوياز نلردماغندن لذت فارسى يوق ايش باب اول در سيرت پادشا
هان حكايت پادشاهى داشنيدم كه با حرف وحدت ورا حرف مفعول
شنيدمك مقدم مفعولى كه حرف بيان بكشتن با حرف صله اسيرى
اضافت مصدرك مفعولينه در ويا حرف وحدت واسيردن مراد محبوس
ويا دوشمن اسيرلرندن بيرى اوله اشارت كردك مقدم مفعوليدر روفاعلى
پادشاه بيچاره يعنى اسير دران حالت نوميدى بيانيه يعنى كيمسه دن شفاعت
وترحم كورميوب جاندن قطع اميد حالتنده بزبانى با حرف مصاحبت
ويا حرف وحدت كه حرف رابط صفت داشت فعل ماضى مفرد غائب
بحسب اللغه طوتدى ديمكدر اما بونده حكايت حال ماضى مراددر يعنى طوتاردى
زباندن مراد لغتدر نته كه عربى ديل وتركى ديل ديرلر يعنى كندونك ديلى
نه ايسه مراد اغزندن اولان دل دكولدر نته كه بعضلر ظن ايلدى ملك را
را ادات مفعول يعنى مذكور پادشاهه دشنام دادن كرفت بحسب
اللغه دشنام ويرمك طوتدى يعنى سوكوش ويرمك اما استعمالده سوكمكه
باشلدى زيرا دشنام دادن ودهيدن وبونلرك مشتقاتى ايله مستعملدر
وكريدن وبونك مشتقاتى بونك كبى يرلرده شروع ومباشرت معناسنه
در پس معناء تركيب پادشاهى سوكمكه باشلدى وسقط سينك وقافك
فتحه لريله الحق قاشنه ديرلر اما بونك كبى يرلرده نا معقول ونا سزا
كلماتدن عبارتدر كفتن وبوندن صكره بر كرفت تقديرا ولنور يعنى
ناسزا سويلكه باشلدى كه حرف تعليل كفته اند هركه دست ازجان بشويد

هرچه

رد لامعى دشمى

رد كامى

رد اى سيدلك

هرچه در دل دارد بكويد هركه تقديرى هركس كه درنته كه سابقا بيان
اولندى بشويد با حرف تاكيد وشويد فعل مضارع مفرد غايبدر شويد
دن شستن دن دكل بويه ديمكدر دست مفعول صريحى وازجان غير صريحى
دارد فعل مضارع مفرد غايبدر داريدندن هرچه مفعول صريحى ودر دل
غير صريحى ومجموعى بكويدك مقول قولى هرچه بكويدك مقدم مفعوليدر يعنى
ديلرا اصابت ايله مثلردر محصول فقرتين هركمسه كه الينى جاتدن يويا يعنى جان
نا اميد اوله حياتدن قطع رجا ايليه هرنته كه كوكلنده طوتارانى سويلر
حاصلى كوكلونه كلنى ديلنه كتورر دالورنده بو ايكى فقره ضرب مثلدر بيت
اذا يئس الانسان طال لسانه * كسنور مغلوب يصول على الكلب اذا
زمان استقبال ايچون ظرفدر معناء شرطى متضمن يئس فعل ماضى مفرد مذكر
غائب علم بابندن نا اميد اولدى ديمكدر فعل شرط فاعلى ايله جملهء شرطيه در انسان
لفظا مرفوع فاعلى طال فعل ماضى مفرد مذكر غائبدر حسن بابندن اوزادى
ديمكدر اجوف واويدر لسان لفظا مرفوع فاعليدر وضمير محلا مجرور مضاف
اليه انسانه راجع جملهء جزائيه نك اعرابندن محلى يوق مجموع شرطيه وجزائيه
كلام بوبلدر زيرا ابتداء كلامده واقعدر كسنور كاف حرف جر خبر مقدر
كائن متعلق سنور سينك كسرى ونون مشدد دك فتحى ايله بلور وزنى اوزره
كديه ديرلر جار مع المجرور اعرابدن محلا مرفوع خبر مبتدا محذوفدر تقدير
كلام وهو كائن كسنور مغلوب لفظا مجرور مضاف اليه سنوردر موصوفك
صفتنه اضافتى قبيلندندر يصول فعل مضارع مفرد مذكر غائب نصر بابندن
اجوف واويدندر فاعلى سنوره راجع مستتر ضميردر حمله ايدر ديمكدر
على الكلب جار مجرورى ايله يصول فعلنه متعلق جملهء فعليه اعرابدن محلا
مجرور صفت سنوردر محصول بيت چونكه انسان مايوس ونا اميد اوله
ديلى اوزار يعنى هرنه كه ديلنه كلسه بى پروا سويلر حاصلى فحش وقباحت
سويلمدن قورقماز مغلوب كدى كبى كه اينته هجوم وحمله ايدر يعنى كور كرانت
انى هلاك ايلك استرايسه پنجه سى ايله يابشور بيت وقت ضرورت چو

رد اى سيدنك موسرورى

رد اى سيدنك وسرورى

غاند كريزه دست بكيرد سر شمشير تيز وقت ضرورت اضافت فى معناسنه
در جوادات تعليل غاند فعل نفى استقبالدر ماند ندن قلميه ديمكدر كريز
كاف عجمينك كسرى ايله اسم مصدردر كريزيدندن كوتخت دن ديمكدر نحته ديمكدر
دست مبتدا و بكيرد فعل مستقبل كوبدندن كورفتن دن ديمكدر طوتار ديمكدر
خبر مبتدادر سر مفعول بكيرددر شمشيره اضافتى لاميه در شينك فتحه سيله
ده جائزدر تيزه اضافت بيانيه در محصول بيت ضرورت وقتنده جونكه قچمغه
مجال قلميه يعنى قچوب خلاص اولمغه قدرت قالميه الككسكين قليجك اوجونى يعنى
يلمانى طوتار حاصلى الككسكين قليجه يا پشور ديمكدر يعنى دستش مقابل بكيرد
سر شمشير تيز داديمى واولكيمسه دوشمنك كسكين قليجى طرفنه اليني طوتار ديمكدر
والى ايله كسكين قليجك اوجنى طوتار بو تقديرجه دست لفظى بدست تقديرنده
اولور ديمى بيتك منطوقى سندن غفلت ايلمشلر ملك پرسيد كه چه ميكويد
پادشاه اسيرك سوزينى اشيدنجه بيلمدى اولان وزيرلره سؤال ايلدى كه
اسير نه سويلر يكى از وزراى نيك محضر كفت نيك محضر ايو خويلو يعنى
ايو خويلو وزيرلردن برينى ديدى اى خداوند ميكويد والكاظمين الغيظ
والعافين عن الناس اى پادشاه سويلركه يعنى بو آيتك مضموننى سويلر
كاظمين جمع كاظم درديو ديمكدر غيظ غينك فتحى ايله غضب ديمكدر
كاظمينك مفعوليدر عافين جمع عافيدر عفو ايديجى يعنى كشينك كناهندن
كيجيجى حقندن كلمكه قادر ايكن عن الناس عافينه متعلق بو تلميحدر آل عمران
سوره سندن وسارعوا الى مغفرة من ربكم آيت كريمه سنه يعنى مذكوردر
صفتلر ايله اولان جنت مذكور اهل تقوا انكدر داخى غضبينى يوتوب كيجيلر كه
دخى ناسك كناهلرندن كيجنلر كدر حقندن كلمكه قادر ايكن حاصل كلام
پادشاهم فضيلت عفو وكرم بابنده وارد اولان بو آيت كريمه مقتضاسنجه
استدعاى لطف وعنايت وتمناى مرحمت وشفقت ايلردبمكدر ملك
را برو رحم آمد ملك را دادات تخصيص وياحرف صله ملكك ويا ملكه
ديمكدر برو اول اسيره اوزرينه ويا اول اسيره رحمى كلدى يعنى آنى اسركدى

ردّابن سيد على وسرورى

ردّابن سيد على وشمعى

ردّ شمعى

نيك محضر غايبا ولان كيمسه نك حقنده ايو سويلينه ديرلر حاصلى هر كسى خير ايله ذكر ايدن كيمسه يه صفتدر عرب حسن المحضر ديرلر

واز سر خون او در كذشت سر بوننك كبى يرلرده جهت وسود امعناسنه
مستعملدر دركذشت ده در حرف تأكيددر يعنى پادشاه وزيردن بو سوزى اشيدنجه
اسيرى اسركدى وقانى اوجندن وهوسندن كجدى يعنى قتلندن فراغت ايلدى
بوننده سر ودر لفظلرى زائددر دينلر زائد سويلمشلر وبعيد دكلدر كه تقديرى
كلام از خون سر او اوله ديمى سرك معنالرين بيلمزايمش وزير ديكر كه ضدّ او بود
برغير وزير كه نيك محضر وزيرك ضدّى ونقيضى ايدى كفت ابناى جنس ما را
نشايد در حضرت پادشاهان جز براستى سخن كفتن ابنا ابنك جمعيدر يعنى
اوغللر ابناى جنس اقران وامثالده مستعملدر ما را بزم ديمكدر نشايد فعل نفى استقبال
لايق دكلدر ديمكدر حضرت بوننك كبى يرلرده حضور معناسنه در جز غير ديمكدر
براستى با حرف مصاحبت راست دوغرى وكرچك معناسنه در ويا حرف مصدر
دوغرلق ايله ديمكدر سخن كفتن سوز سويلمك يعنى نيك محضر وزيرك ضدّى اولان
وزير ديدى بزم جنسمز اوغللرينه لايق دكلدر پادشاهلر حضورنده طوغريدن
وكرچكدن غيرى سوز سويلمك يعنى پادشاهلر حضورنده كرچكدن غيرى سويلمك
كرك اين ملك را دشنام داد وناسزا كفت اين بو اسير ملك را پادشاهه
دشنام داد يعنى سوكدى سابقا دشنامك استعمالنى بيان ايلدك تكراره احتياج
يوقدر ناسزا نالايق يعنى لايق اولميان سوزى سويلدى بعض نسخه ده اين جود
وبعضى سنده اين مرد واقع اولمش ملك روى ازين سخن درهم كشيد وكفت
درهم كشيد بورتاردى ديمكدر پادشاه وزير بد محضرك بو سوزندن يوزينى
بورتاردى وديدى مرا آن دروغ وى پسنديده تر آمد ازين راست كه
تو كفتى دروغ دالك وراءنك ضمه لرى ايله يلان نه كذب معناسنه وويه افنا
لاميه در پسنديده اسم مفعولدر بكنلمش يعنى معقول ديمكدر وتر تاءنك
فتحى ايله ادات تفضيلدر بكنلمشرك ديمكدر محصول تركيب پادشاه ديدى كه
بكا انك يلان سوزى مقبولرك كلدى بو كرچكدن كه سن سويلدك كه ازا
روى در مصلحتى بود واين را بنا بر خبث كه حرف تعليل روى بوننده
وجه وظاهر معناسنه در در حرف صله مصلحتى يا حرف وحدت بود ايدى

ردّابن سيد على

ردّابن سيد على

دیمکدر روایت رابوس دیدوکلک بنا بو ندن مبنا معناسنه در خبث مصدر در
خباثت معناسنه یعنی مردارلق یعنی انك یلانی سنك کرچکلکدن پاکه یکرکدیکی یرا
انك یلاننیك یوزی وظاهری برخیرلو مصلحت ایدی که بنی قتل نفسدن تخلیص
وهم براسیری مقتول اولمقدن ازاد ایلمکدر اما بو سنك کرچکلك دوی و
صورتی خباثتدر که هم بنی قتلا وغرادر وهم بر بیکناهی قتله اغوادر وهم بکا
سنی سوکدیکیمکده قباحت واردر کانه که بنی سن سوکدیرمك زیرا که
بن اندن شتم سوزینی اکلمادم ایدی علی الخصوص که بر وزیرینك محضرینده
بکا غم ایلدك **وحکما گفته اند که دروغ مصلحت آمیز به از راست**
فتنه انگیز که حرف بیان دروغ مصلحت آمیز اضافتی بیانیه در مصلحت آمیز
وصف ترکیبدر آمیز بیدندن آمیختن دن دکل راست فتنه انگیزده بیانیه در فتنه
انگیز وصف ترکیبدر انگیز بیدن دن انگیختن دکل محصول فقره نك وحکما وعقلا
دیمشلردر که مصلحت قرینه دیریجی ویستوریجی یلان فتنه قوباریجی کرچکدن یکدر
زیرا مصلحتده صلح وفتنه ده فساد واردر **بیت هرکه شاه آن کند که او گوید**
حیف باشد که جز نکو گوید آن کندك مقدم مفعولیدر که حرف رابط
صفت او ضمیری که یه راجعدر محصول بیت هر اول کیمسه که شاه انك دیدیکونی
ایلیه یعنی شاه انك سوزین طوتار حیف وظلمدر که اول کیمسه شاهه ایو سوزدن
غیری سوز سویلیه زیرا هم پادشاهی وبلادن وهم کندویی بلادن قورتارد
حکمت بر طاق ایوان فریدون نوشته بود بو ندن طاق کوردر ایوان اصلنده
همزه نك کسری ایلدر اما عجم فتح همزه ایله اوقودکونك معناسنه فریدون
قدیم زمان پادشاهلرندن بر پادشاهدر که اکثر ربع مسکون تحت تصرفنده
ایدی باباسنه آتبین دیرلردی که ضحاك ماری آنی قتل ایدوب او موزندن
بتن یلانلره بیننی یددی زیرا او موزندن التهاب امریله کندو کوده سندن
بر دیلان بتنشز ایدی وهر برکه آج اولسه لرتك دو دمیوب یوزینه وباشنه
چاپارلردی وهیچ بسنه یمزلردی الا آدم بیننی بو جهتدن هرکون ایکی آدم
هلاك ایدوب انلرك بیننی بیدوردرلردی که بر عاقل وزیری ظهور ایلدی

ردان سندکلی وسرورکی
ردسرورکی وان سندکلی

بحر خفیف

و

وحکما ایله مشورت ایلدی که آدم بینی سینه بدل بر نسنه پیدا ایده لر که بوقدر
آدم هلاك اولمیه دیو پس کچی وغلقنیك بینی سنی بدل بولوب کوندن بر انسان
وبر کچی بینی سنی قرندوروب بیدوردیلردی که ساکن اولورلردی صکره فریدون
بیشوب یکیت اولنجه خلقی اوزرینه جمع اولوب ضحاك ناپاکی قتل ایلدی وبو ضحاك
نوح طوفاندن بیك ییل صکره ظهور ایلدی ومذکور آتبین طهورث
دیوبند نسلندن ایدی زیاده تفصیل مراد ایدینلر فردوسی شاهنامه سنه
مراجعت ایلسونلر دیرلرکیم اول مرکبی آتنه چکوب قاطر پیدا ایدن فریدوندر
ودیرلرکه بشیوز ییل سلطنت سوردی واول مناصب ومراتب ترتیب ویرن
اولدر والعهدة علی الراوی **مثنوی جهان ای برادر نماند بکس ٭ دل اندر**
جهان آفرین بند وبس نماند فعل نفی مستقبل مفرد غایب قالماز دیمکدر بکس
با حرف صله اندر بوندن ادات صله در با معناسنه جهان آفرین وصف
ترکیبدر آفرینیدندن جهان یرادیجی معناسنه بند فعل امر مفرد مخاطبدر
بندیدندن بستن دن دکل واو دن صکره بس کلمه سی الحق دیمکدر فقط معناسنه
محصول بیت ای برادر جهان کیمسه یه قالماز یعنی دنیاده باقی کیمسه قالماز پس
بویله اولنجه کوکلکی جهان یرادیجی الله باغله الحق زیرا باقی وقایم اولدر
باقیسی فانیدر حاصلی محبته وتعلق قلب خدادن غیری لایق دکل **مکن**
تکیه بر ملك دنیا وپشت ٭ که بسیار کس چون تو پرورد وکشت
مکن فعل نهی مفرد مخاطب تکیه تقدیری تکیه مکن در زیرا تکیه کردن طیفلندر
یعنی ترکیب ایله مستعملدر ملك دنیا لامیه در سلطنت دنیا دیمکدر یاخود
عز وجاه ومال ومنال مراد اوله پشت تکیه یه معطوفدر تقدیری پشت مکن
دار قلمه دیمکدر عطف تفسیری شکلیدر که حرف تعلیل بسیار کس پروردك
مقدم مفعولی وفاعلی دنیا وچون تو ما قبلینه وما بعدینه قید اولمق قابلدر
فتأمل کشت پرورده معطوفدر محصول بیت ملك دنیایه اعتماد واستظهار
ایلمه زیرا چوق سنك کبی کیمسه بسلدی واولدردی **بیت چرخ مردم خوار**
اگر روزی دو مردم پرورست ٭ نیست از شفقت مکر پرواره ست

بحر تقارب

ردان سیدکلی

اولالغزت: چون آهنك رفتن كند جان پاك :: چه بر تخت مردن
چه بر روی خاك چوادات تعليلدر چونكه معناسنه در آهنك الف ممدود
ايله بوندن قصد معناسنه در رفتن اضافتی مصدرك مصدره اضافتی قبيلندندر
جان پاك بيانيه وكندك فاعلی محصول بيت چونكه جان پاك بدندن
كتمك يعنی چقمق قصدين ايليه كه موت وفوت مقرر اوله پادشاهلر كبی تخت وسرير
اوزره اولمك نه فقرا كبی بوريا وروی خاك اوزره اولمك نه حاصلی اجله
نسبت اكا برابر وفقيرانه اولمك برابردر بلكه فقرانك موتی احفدر زيرا
موت الفقراء راحة دركه اوزرلرنده اغلر وايكلر بولنماز وملوكك مال وعز
وجاه حسرتی چكمز حكايت يكی از ملوك خراسان سلطان محمود سبكتكين
را بخواب ديد بعد از وفات او بصد سال خراسان برمملكتك اسميدر كه
تخت سلطنتی هر بلده هراتدر دلو خراسان شهر اسميدر ديو بلمز ايمش سلطان
محمود بر مشهور پادشاهدر كه فردوسی شاهنامه‌يی انك نامنه ديمشدر سبكتكين
باباسنك نامیدر كاف اول عربی وثانی فارسيدر وارالرنده كی تا مفتوح
ومضموم اوقنور تقديری ابن سبكتكين در بين العلمين واقع اولان ابن لفظی
حذف ايلمك لغتلرندن شايعدر بخواب با حرف ظرف وخواب بوندن دوش
معناسنه در بصد با حرف زائد يعنی خراسان پادشاهلرندن بريسی سلطان
محمود غزنويی دوشنده كوردی اولدكدن صكره يوز ييل يعنی فوت اولدقدن يوز
ييل كچدكدن صكره بصد سالك معناسی يوز ييلدر ديمك عندی سوكلمشدر
كه جمله وجود او ريخته بود وخاك شده كه حرف بيان جمله وجوده معناسنه
اولمغه بيانيه اولور مضاف اولمغه جائزدر وضميری محموده راجعدر ريخته
اسم مفعولدر دوكلمش ديمكدر بود ايدی معناسنه ادات زمانيه در وخاك
شده خاك اولمش ايدی كه بود مقدردر يعنی جميع اعضاسی چوروب طبراق
اولمش ايدی مكر چشمان اوكه همچنان در چشم خانه همی كرديد ونظر ميكرد
مكر ادات استثنادر الا معناسنه چشمان الف ونون ايله شاذدر واو ضمير
سلطان محموده راجعدر كه حرف بيان همچنان كذلك معناسنه در يعنی حال حياتنده

ردّ شمعی

ردّ شمعی

دوشن تاويلی عبارتله صحيحدر اما تعبير ايله مشهوردر عادتهم

كبی

كبی درچشم خانه كوز اوينده همی كرديد چكرنوردی ونظر ايدردی يعنی هر بيری
چوروب طبراق اولمش ايدی الا كوزلری چوروب طبراق اولمامش ايدی كه
حال حياتنده كبی كوزخانه سنده چكرنوردی داخی نظر ايدردی ناز حكما سابق
بوندن جميع معناسنه در از تاويلان اول دوننك عبارتندن عاجز مانده اند
عاجز قالدیلر يعنی تاويلينه قادر اولمادیلر مكر درويشی الا بر درويش تاويلنده
عاجز قالمادی كه خدمت بجای آورد كه خدمتی يعنی مذكور دوننك تعبيرنی
برينه كتوردی حاصلی اصلی ايله بيان ايلدی وگفت داخی ديدی هنوز نگرانست
كه ملكش با دگرانست هنوز الآن نگران صفت مشبهه در اما بوننك كبی
بيرلورده اسم فاعل معناسنه ويردلو يعنی ناظر كه حرف تعليل ملك ميمك ضميله بولندن
سلطنت معناسنه در وشين ضمير محموده راجعدر يا بوننك كبی بيرلورده ظرف
افاده ايدر وكران غيرلر ديمكدر يعنی سلطان محمود الآن ناظر ونگراندر
زيرا ملك سلطنتی غيری كيمه لرده در حاصلی پادشاهلقدن حسرت ايلر بلكه
انك ايچون بنه كوزی اچقدر در مثنوی بس نامور بزير زمين دفن كرده اند
كز هستيش بروی زمين بر نشان نماند بس با يه عربيك فتحيله چوق ديمكدر بس
بسيار معناسنه نامور ميمك سكونی ايله ناملو يعنی آدلو زيرا او ونسبت معناسنی
افاده ايدر ذو ور كبی ذودلو ديمكدر بعضلر ديديلر كه نام آوردن مخففدر
علی كل حال مشهور ونامدار ديمكدر لكن بويله ديينلره اعتراض قابلدر كه
همزهٔ ممدوده حذف ايلمك معهود دكلدر اگرچه كه دقائق الحقائق صاحبی
الف ممدودك حذفنه نجه يرده حكم ايلمش لكن دعواسی مسلم دكل بزير با
حرف صله ويا حرف زائد زير آلت معناسنه در عربيده تحت ديرلر زمينه
اضافت لاميه در دفن كرده اند مفعول ثانيسی واولكی بس نامور در
وغير صريحی بزير زمين كز اصلنده كه از در كه حرف بيان هستی واولق وجود
دن عبارتدر ويا حرف مصدر وشين ضمير ناموره راجعدر بروی بر
با حرف ظرف واضافت لاميه زمين يير در ارض معناسنه بر نشان معناسی
تاكيد ايدر وجائزدر كه بر علی معناسنه اوله ويا ادات تاكيد اوله بويله

يعنی بحر مضارع

اولمق اولی در بانك مطلق زیاده سنه حکم ایلین زاید حکم ایلمش نشان علامت
نماند فعل نفی ماضی قالمدی دیمکدر حاصلی چوق مشهور و نامدار کیمسه لری یر آلتینه
دفن ایلدیلر که انك وارلغندن بر بو زنده نام و نشان قالمدی یعنی خیرات و حسنات ایله
کندوبی اکدر دنیاده برنسنه سی قالمادی بوندن بیلادن محققدر دیبی غدی
سویلمشلر بوندن زیاده معناسنه در دینده بویله در بر باسینك زیاده سنه
حکم ایدنلر زاید حکم ایلمشلردر بوندن قطعاً معناسنه در دینك قطعا سوزینی
دیکلمك جایز دکل **وآن پیر لاشه را که سپردند زیر خاك * خاکش چنان
بخورد کز و استخوان نماند** واو حرف عطف آن پیر لاشه اشارتدر محموده
لاشه ترکیجه لش معناسنه در و را ادات مفعول که حرف رابط صفت سپردند
فعل ماضی جمع غایب بوندن تسلیم ایلدیلر دیمکدر خاکش ضمیری پیر لاشیه راجعدر
کز و که حرف بیان واو ضمیری نه پیره راجعدر استخوان همزه نك و تانك ضمی
سینك سکونی و خانك ضمه فتحیله و واو رسمیله کمکدر یعنی سکك محصول
بیت داخی اول لاشه قوجه یی یعنی محمودی که پیر الینه تسلیم و دفن ایلدیلر
خاك آنی شویله یدی که اندن کموك بیله قلمادی یعنی مرور ایامله طپراق اولدی
پیر بوندن سست و ضعیف معناسنه در و لاشه جسم معناسنه در دیبی غدی
سویلمش و لاشه لاشی دن محققدر دیبی اثر بجه کتمش **زنده است نام فرخ
نوشروان بخیر * کرچه بسی کذشت که نوشروان نماند** زنده زانك
کسر ایله دیری دیمکدر حی معناسنه بونك کبی یرلرده هاء رسمیله همزه مجتلبه
کتابت اولنمقدر قاعده لکن شراح جمیعاً کتابت ایلدکلری ایچون کتابت ایلدك
نادانلر خطامزه حمل ایلمسونلر دیو نام فرخ بیانیه در نام مبارك دیمکدر
بحر الغرائبده فرخ قوتلو و مبارك دیمش ابن سید علی قوتلویی عطف تفسیر
دن اکلیوب قوتلویی قوی معناسنه یعنی قوتلو واوك تشدید ایله اکلمش
خطا اکلمش نوشروانه اضافت لامیه بوندن رانك تشدید ایله مشهوردر
نوشروان جایزدر تخفیف ایله نوشنبی دوانده جمیعا انوشیروانده متبعدر
بخیر زنده یه متعلقدر بسی چوق دیمکدر یعنی چوق زمان کذشت فعل ماضی مفرد

غایب

رد ابن سید علی
رد شمعی
رد ابن سید و سروری
رد شمعی
رد شمعی
رد کافی

رد شمعی و کافی
رد شمعی

غایب کچدی دیمکدر محصول بیت نوشروانك مبارك آدی خیر ایله دیریدر
یعنی عالمده خیر ایله آکیلور اگرچه که چوق زمان کچدی که نوشروان قلمادی
یعنی فوت اولدی نماند لفظنی فوت اولدی معناسنه ده استعمال ایدرلر شاید
ترکیده ده بعض یرلرده فوت اولدی دیجك یرده قلمادی دیرلر بس دنیاده
قلمادی دیبی بو استعمالی بیلمامشکه دنیاده لفظنی تقدیر ایلمش بعض تواریخده
یازمشلر که ملاطفین ماضیه دن انوشروان کبی عادل و منصف پادشاه کلمیش
قرق سکز ییل مقداری سلطنت سوردی قرق ایکنجی ییلنده حضرت عالم پناه رسول اکرم
مرشد عالم شفاعة الامم محمد المصطفی صلی الله علیه و سلم ظهوره کلدی
و اندن صکره سکز ییل پاشادی و حضرت پیغمبر صلی الله علیه و سلم انك
سلطنتی زماننده دنیایه کلمسیله فخر ایلمشدر انك کبی مناقب و مآثری
چوق پادشاه دنیایه کلممشدر **خیری کن ای فلان وغنیمت شمار عمر
زان پیشتر که بانك بر آید فلان نماند** خیری یا حرف وحدت و یا تنکیر
کن فعل امر مفرد مخاطبدر ایله دیمکدر فلان الفاظ کنایه دندر یعنی انسان تسمیه
اولنان اسملردن کنایه در بوندن منادی اولمش واو حرف عطف شمار فعل امر
مفرد مخاطب عمر مفعول اولی و غنیمت مفعول ثانیسی زان از اندن مخففدر
بانك آواز معناسنه در بر آید چیقار دیمکدر یوقاروکلر دیبی غلط سویلمش
بو ایکی بیتده نماندك معناسی لازمیسی اولدی یعنی فوت اولدی دیمکدر محصول
بیت ای فلان دنیاده صاغ اولوب دیریکن خیر ایله و عمری و حیاتی غنیمت
بیل اول کوندن اول که آواز چیقا که فلان قلمادی یعنی اولدی حاصلی
خلق سنك ایچون فوت اولدی دیمکدن اول دنیاده خیرات و حسنات ایله
**حکایت ملك زاده ئی راشنیدم که کوتاه بود و حقیر و دیکر برادران
بلند و خوب روی** ملك زاده پادشاه زاده دیمکدر و یا حرف وحدت
و همزه حرف توصل و را ادات مفعول کوتاه القامه و الفتح قیصه دیمکدر
قصیر معناسنه بلند یوکسك بوندن بویلو معناسی مراددر خوب روی وصف
ترکیبیدر کوزل یوزلو معناسنه محصول ترکیب بر پادشاه زاده ئی اشتدم

که قیصه بویلو ایدی و کودونشدی و تظره حقیر و کند و دن غیری قرنداشلری بویلو و کوزل بو زلو ایدی یعنی هیچ بر خصوصده کند و یه بکزمزلردی برادراش خوب روی تعبیر ندن بعضلر کند و قبح الخده زشت روی ایدی دیمشلر اما حقیر لفظی زشت روی اولمانه مستلزم دکلدر فتأمل **بار پدر دش بکراهت واستخفاف و روی نظر کرد** بار بوندده کره معناسنه در و باحرف وحدت برکره دیمکدر بکراهت با حرف مصاحبت کراهت تخفیف یا ایله مصدر در کره دن یعنی علم باندن جرکینلك معناسنه استخفاف استفعال بابندن مصدر در بوندده حقارت معناسنه مراد در حرف صله در بامعناسنه وی ضمیری بر کوتاه راجعدر نظر کرد فاعلی پدر پدر محصول ترکیب برکره باباسی قرنداشلری یانندده بوکه حقارت نظر یله باقدی **پس بفراست دریافت** با حرف مصاحبت فراست زیرکلکدر دریافت فعل ماضی مفرد غائب در افعال قلو بدن اکلادی معناسی معلوم اوله که یافت در حرفیله مستعمل اولنجه افعال قلوبدن اولور تفطن معناسنه اما حرف در نسز مستعمل اولنجه وجدان معناسنه فاحفظ پس پدر نیك اکا حقارت نظر یله تعقدکی اکلادی یعنی باباسی بونك خوار و حقیر اولدوغنه متعلق برنسنه سویلدی لکن قلبندن کچوردی کاندکه کو کلندن نه اولیدیکی بوده قرندالشلری کبی اولایدی دیمك کلمش پس بر عاقل و ذکی اولدوغندن باباسنك ضمیرینی اکلادی **وکفت ای پدر کوتاه خردمند به از نادان بلند** دخی بر حقیر دیدی ای پدر عاقلو کوتاه جاهل بلندن یکدر **نه هرچه بقامت مهتر بقیمت بهتر** اویله دکلدر که قامتده اولو رق اولان قیمت وبهاده یکرك و ارتق اوله کوردمیسین **که الشاة نظیفة والفیل جیفة** بو ایکی فقره نك هر بریسی بر مبتدا و خبردن مرکبدر شاة قیون پاك وطاهر معناسنه در فیل معروف یل در معروف جیفه مردار معناسنه در بو ایکی جمله ما قبلنده ایکی جمله علتدر بلکه تنویر و توضیحدر یعنی قیون کوچکدر اما طاهر در و فیل بویوکدر اما مردار در **بیت**

اقل جبال الارض طور وانه لاعظم عند الله قدرا ومنزلا اقل لغتده اسم تفضیلدر آزرق معناسنه اما بونده اصغر مراد در کوچکرك دیمکدر لفظا مرفوع مبتدا جبال جبلك جمعیدر طاغلر دیمکدر لفظا مجرور مضاف الیه در ارض ده بویله در طور لفظا مرفوع خبر مبتدا در سریان دلینده و عرب دلینده طور طاغه دیرلر اما بونده مراد طور سینین در که مذکور بر جبلك اسمیدر که حضرت موسی پیغمبر علیه السلام انده الله کلامینی استماع ایلدی واو واو حرف حال ان اسمیکه طوره راجع ضمیردر مصراع ثانیه مرهوندر لاعظم لام حرف تأکید واعظم لفظا مرفوع خبر اندر و ان اسمیله و خبریله محلا منصوب حالدر طوردن عند اعظمه متعلق مضافدر لفظة الله قدرا منصوبدر تمییز کلمه ومنزلا اکا معطوفدر محصول بیت بو بیت تنویر ایدر ما قبلنده مذکوردر اولان فارسی وعربی جمله لری یعنی یر یوزنده اولان طاغلرك کوچکی طور سینین در حال بوکه الله قتنده قدر و مرتبه جهتندن سائر طاغلردن اولو رقدر زیرا الله تعالی قرآنده آنکله قسم ایلمشدر بر ایکی یرده و حضرت موسی ایله تکلم و اکا تجلی انده واقع اولمشدر پس شاهزاده دیرکه بنده کوچکم اما پر هنرم **قطعه آن شنیدی که لاغر دانا کفت روزی بابله فربه** لاغر دانا بیانیه و مصراع ثانیه مرهون روزی یا حرف وحدت با حرف صله وابله احمق فربه فانك فتحیله و رانك سکونیله و بانك کسریله وهاء اصلیه ایله سمیز دیمکدر محصول بیت اول سوزی اشتدکمی که اریق عالم بر کون سمیز ابلهه دیدی یعنی دیدوکنی اشتدکمی **اسب تازی اکر ضعیف بود همچنان از طویله خر به** اسب تازی عربی آت زیرا تازی عربی دیمکدر عرب دیمك دکل همچنان ضعیفلغی ایله بیله دیمکدر طویله معروف وهمزه اضافتدر چون کلمشدر خر حمار در به یك دیمکدر محصول بیت مقول قول بو بیتدر عربی آت اکر ضعیف ده اولورسه بویله ایکن بر طویله مرکبدن یکدر و مقبولدر بو ایکی بیتك قافیه سنده را و با لزوم ما لا یلزم واقع اولمشدر وها حرف روی حاصلی قافیه معمول در تجزئی طریقیله تأمل تدر طویلهده همزه حرف

وحدتدر دینیلو غلط سویلمشلر بدر بخندید وادکان دولت بپسندید بند
و برادوان بجان برنجید ند محصول ترکیب بر حقیر مذکور نثر و نظمی او توبخه
باباسی ذوقندن کولدی وارکان دولت یعنی اندن حاظر اولان اکابر بکندیلر و
قوندا شلری جان و کوکلدن انجندیلر بجان دیمك جان کوکلدن دیمکدر نظم
تا مرد سخن نکفته باشد * عیب وهنرش نهفته باشد تا حرف توقیت ما دام
معناسنه مرد مبتدا نکفته نون حرف نفی نکفته ماضیدن قسم در سویلمش حرف تقلیل سویلمش
دیمکدر فاعلی تحتنده مرده راجع ضمیر در سخن مقدم مفعولیدر باشد فعل مضارع مفرد
غایب اوله دیمکدر فاعلی تحتنده مرده راجع ضمیر در عیب مبتدا هنره اکا معطوف
شین ضمیر مرده راجع نهفته ماضیدن قسم مفرد غایب کیزلو دیمکدر فاعلی تحتنده عیب
وهنر تنازع طریقیله راجع ضمیر در باشد کیم فاعلی بویله در محصول بیت
ما دام که کشی سوز سویلمیه اولره عیب وهنری نهفته و مخفی اولور حاصلی کشینك
علمی و معرفتی کلماتندن اکلنور نتکه دیباچه ده زبان در دهان پنهانده کجدی
هر بیشه کمان مبر که خالیست * شاید که پلنك خفته باشد بیشه با یاء عجمی
کسریله لقطع بید دیمکدر نتکه بید دیمکدر ترکیجه مشه معروفدر کمان مبرك مقدم مفعولی
که حرف بیان خالی بوش دیمکدر نهی معناسنه شاید لایق و جائز معناسنه که حرف بیان
پلنك بایٔ عجمك فتحیله قپلان دیمکدر خفته یاتمش و اویومش دیمکدر محصول بیت
هر بیشه یی خالی و تهی ظن ایلمه یعنی بر نجی حیواندن بوش صنمه جائزدر که ایچنده پلنك یاتمش
و اویومش اوله بعض نسخه ده بیشه یرینه بیشه دوشمش با یاء عجمی و شین معجمه ایله الاجه معناسنه
و که خالیست یرینه نهالی دوشمش نونك فتحی و کسریله قپلان دریسی شکلنده اولان خلی
معناسنه پس پلنك مضاف اوقنور اضافت بیانیه ایله محصول بیت هر الاجه یی
کمان ایلمه نهالیدر یعنی هر الاجه کورد و کنی نهالی صانمه جائزدر که یاتمش و اویومش
قپلان اوله اول کورد و کك الاجه معنایه اوله کوره پلنك اضافتی تجویز ایلین
بی فائده تجویز ایلمش بو ایکی بیتی رباعی دیو یازان او زمان شعردن خبردار دکل
ایمش شنیدم که در آن مدت ملك را دشمنی صعب روی نمود دشمنی با حرف
وحدت وصعب صادك فتحی و عینك سکونیله صرب معناسنه در یعنی شدید

روی نمودك مقدم مفعولیدر یعنی اشتد مکه اول مدتده که بر حقیر بو کلماتی
ایلدی پادشاهه بر صرب دوشمن یوز کوستردی یعنی بر قوی خصم ظاهر اولدی نمود
نمود ماضی در غایبدندن معناسنه دیمك لغت عجمدن خبردار دکل ایمش و صعب
روی وصف ترکیبیدر شدید الخصومه دیمکدر دیمکدر زیاده کج بوریش چون دو
لشکر روی بهم آوردند اول کسی که اسب در میدان بجهانید آن ببر بود و گفت
لشکر معروف عربیسی عسکردر عین و سین مهمله ایله روی آوردنك مفعول صریحی
و بهم غیر صریحی کبی با حرف وحدت که حرف رابط صفت اسب جهانیدنك مقدم
مفعولی ود رمیدان ظرف مکانی جهانیدنده الف و نون حرف تعدیه در زیرا
جهید فعل ماضی مفرد غایبدر صچرادی معناسنه وجهانیدن صچراتدی دیمکدر
جانید جیم عربینك فتحیله جیم عجمیله در دیمك بیلمامیش اول مبتدا و آن ببر بود خبری
محصول ترکیب چونکه ایکی عسکر بری برینه یوز کتوردیلر یعنی روبرو اولدیلر حاصلی
مقابل اولدیلر اول برکسه که صواشه میدانده آت صچراتدی اول ببر ایدی و
دیدی یعنی بو قطعه یی اوقودی قطعه آن نه من باشم که روز جنك بینی پشت من
آن منم کاندر میان خاك و خون بینی سری نه حرف نفی معناجهتیدن باشم
فعلنه مقید در تقدیری آن من نه باشم در فعلندن منفصل ویلفظها یه د ممیله
یازلدی روز جنك لامیه بینی فعل مضارع مفرد مخاطبدر بیندن کوردن
دیمکدر خطاب عام طریقیله پشت من لامیه کاندر اصلنده که اندر در ضرورت
وزن ایچون منفصل اولدی میان خاك لامیه در یاء بطنیه ایله خون خاکه معطوف
سری یا حرف وحدت محصول بیت بنم دیدی بن اول کیمسه دکلم که صواشه
کوندنده بنم ارقم کورهسن یعنی فجار دکلم بلکه بن اول کیمسه یم که خاك و خون ...
بر باش کوره سن یعنی اول کوردوکك باش بنم باشمدر حاصلی میدان کونده دشمن
ایله صواش ایدوب کلهسنی خاك و خون میاننده غلطان ایدم و آرایدیلردن
دکلم بعض شراح سری لفظنی یعنی دلسی دیمکله تفسیر ایلمش ظاهر بود رکه یای متکلم
ظن ایلمش و الا دلاسنا دیك کرك ایدی کبی یعنی دلسی یا سندن وحدت معنا
اخذ ایلمك زیاده بعید در تامل کان که جنك آرد بخون خویش بازی میکند

روز میدان آنکه بگریزد بخون لشکری کان که حرف تعلیل ان اسم اشارتدر
مقدر دکه تقدیری کان کس که در بازی او بونه دیرلو روز میدان بازی میکندیر
وجنك آورده وبگریزده ظرف اولمغه قابلدر لشکری یا حرف وحدت محصوبت
بن تجوب فوا ایدنلو دن دکلم زیرا اول کیمسه که صواشکوز ردیغی صواش ایدنر
کندو قانیلا اوبون اید دیغی کند وقانیله اوینار میدان کوندیر اما اول کیمسه که
میدان جنکدن قجار بر لشکرك قانیله اوینار حاصلی جنك بیدا ایدن کندو یه قیاس
اما قجان تمام عسکره قیاس زیرا انك قجماسیله تمام عسکره انهزام لازم کلور
منهزم اولور بخون لشکری بگریزده تعلیق ایلیین غریب ملاحظه یه مالکدر وقادر
ایش این بگفت و بر سپاه دشمن زد وتنی چند از مردان کاردیده بینداخت
یعنی بو بیتلری سویلدی وکندو بی دشمن لشکری اوزرینه اوردی یعنی دشمنه
بر کوردن حمله وهجوم ایلدی وایش وصواش کورمش ارلردن برنیچه سنی یعنی بعضی
بینقدی حاصلی برنچ بهادرلر قتل ایلدی بعضلر و بر سپاه دشمن زدك تقدیری
و بر سپاه دشمن شمشیر زد دیمکدر لکن مرادمذکورده بو دکلدر فتدبر چون
پیش پدر آمد زمین خدمت ببوسید وگفت بو ایشلردن صکره چونکه
باباسی یانینه کلدی خدمت یرینی اوپدی و دیدی یعنی طریق ادبی باباسی
اوکنده رعایت ایدوب بو قطعه یی سویلدی قطعه ای که شخص منت
حقیر نمود نه تا درشتی هنر نپنداری ای حرف ندا منادی محذوف تقدیری
ای کیمسه دکه حرف رابط صفت شخصدن مراد وجوددر منت تا ضمیر خطاب
نمود فعل لازم کوزندی دیمکدر تا ادات تنبیه کاه اول صاقین دیمکدر حسامتدن
کنایه در نپنداری فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب پنداریدندن پنداشتن کبی
ظن ایلیه سین دیمکدر محصولبیت ای شول کیمسه که بنم شخصم و وجودم سکا
حقیر کوزندی غافل اولمه کوده ایریلکینی هنر ظن ایلیه سین یعنی هر ایری کوده لو
اهل هنر اولمز وهر کوچك کوده لو بی هنر اولماز حاصلی شجاعت و بسالت
داخی قدر جسامتده وعدم جسامتده کوده دکلدر دیمك اولنده که کلمه سنی
منادی اعتبار ایدوب معناسی ای کیمسه بنم شخصم سکا حقیر کورندی دیبی

ردنمعی

ردابن سیدعلی وسروری

رد سروری

رد سروری

استقامت معنادن اکاه دکل ایمش بو بیت حکایه اولنده باباسی کندویه
حقارت نظریله بقدوغنه ناظردر درشتی بی بوندن غلظت وخشونت معناسنه
اخذ ایلیین غلطت ایلمش اسب لاغر میان بکار آید بروز میدان نه گاو پرواری
اسب لاغر میان اضافتله توصیف ترکیبدر ولاغر میان وصف ترکیبدر
اور ته ادیق آریق آت یعنی نه قدر سموز ونه قدر اریق زیرا قتی سموز اولنجه آغر اولقدن
حرکت ایدمز وقتی اریق اولنجه ضعفندن قلدایه مز بس نه قتی سموز کرك
ونه قتی اریق بکار باحرف صله وکار ایهام طریقیله مذکوردر زیرا ایشه وصواشه
شامل درنته که مردان کار دیده ده کجدی بکار آید مصراع ثانیه مرهوندر
روز میدان دن مراد صواش کونیدر التزاما گاو صفتدر که عربجه بقر دیرلر
پرواری یاینسبه ایله بسلی معناسنه در یعنی ذبح ایلمك ایچون بسلادکلری
حیوان اضافت بیانیه محصولبیت اورته اریق آت میدان کونده ایشه
وصواشه کلور یعنی یارار بسلی سموز صیغر یارامز حاصلی جنك آتلری نه قتی سموز
کرك نه قتی اریق اسب لاغر میانك معناسنی یعنی درمیان میدان دیبن عرب
فارسی بیلور دمش طیب الله انفاسه وبلی اریق آت ایشه کلور میدان کونده
وجولان کونده اینجه بللو آت یارار دیینلر عندیات سویلمشلر عفا الله عنهما
یعنی کوردمیبی که اینجه بللو اولوب صورتا ضعیف کورینن آت دیبن امثالی
اثر نیجه بو رومنده اورده اند که سپاه دشمن بسیار بود وایشان اندك
طایفه ای آهنك گریز کردند طایفه ده یا حرف وحدت وهمزه حرف توصل
آهنك قصد گریز اسم مصدردر گریزیدندن گریختن دن دکل قجمه معناسنه
محصول ترکیب روایت ایلشلردر که دشمنك عسکری چوق وبونلر آز ایدی
بونك عسکرندن بر بلوکی قجمه یعنی فرار قصدین ایلدیلر بر زد نعره بزد وگفت
ای مردان بکوشید تا جامه ٔ زنان نپوشید یعنی پس بو نلرك قجمه قصدینی
کورنجه بر نعره اوردی یعنی چاغردی و دیدی ای صواشچی ارلری جالیشك یعنی
صواشدن قجمك تا که عورتلر لباسین کیمیه سیز زیرا قجقی ارلره عیبدر بعض
نسخه ده تا پرینه یادو بعض التده ایکی نقطه ایله ونپوشید پرینه نون ایله مپوشید

ردابن سیدعلی

رد سروری وشمعی

رد کافی

رد سروری وشمعی

دو شمنن با ایلدیغی یعنی یاکوشش ایلك ویاعورتلر لباسنی کییك تا جامهٔ زنان بنوشند
اشارتدر اول قصه که جنك محلنده فخاذ زنه لباسنی کیدوب تشهیر ایلدکلرینه
سواران را بکفتن او تهور زیادت کشت و بیکبار حمله کردند شنیدم
که هم در آن روز بر دشمن ظفر یافتند سواران جمع سوار در آتلولر دیمکدر
بکفتن او باحرف سبب واضافت مصدرك فاعلینه در تهور تفعل بابندن
مصدردر دلی بر وار بشنه دخول دیرلر بوندن مراد هجوم واقدامدر با
حرف تأکید یکبار دفعة یعنی برادغوردن ظفر غلبه معناسنه در محصول
ترکیب آتلولر برك سوزلرینی سبیله تهوری زیاده اولدی برادغوردن
حمله وهجوم ایلدیلر اشتدم که هم آن اول کون دشمن اوزره ظفر بولدیلر یعنی
انلره غلبه ایلدیلر ملك سر وچشمش ببوسید و درکنار کرفت و هر روز
نظر بیش کردتا ولی عهد خویش درکنار کرفت قوجدی دیمکدر در آغوش
کرد دیمکدر تا حتی معناسنه در ولی بوندن حاکم معناسنه در در عهد
زمان دیمکدر خویش کندو دیمکدر بوندن صکره بر کرد مقدردر حاصلی بر بوقدر
هنرلر ایلدکدن صکره پادشاه باشنی وکوزینی او پدی داخی آنی قوجدی
وهر کون نظر والتفاتنی اکا زیاده ایلدی حتی کندو زمانینك حاکمی ایلدی
حاصلی صاغلغنده بیرینی اکا تعیین ایلدی درکنار کرفتك در آغوش کرد
بیك دست دیمی بیك دست قیدینی زائد ایلمش بو عبارتدن وصلتدن
کنایه در دیمی عندی سویلمش وقوجاغنده طوتدی دیمکدر حق ادائی
ایلمش ولی عهد خویش کردك معناسنی کندودن صکره پادشاهلق اول
پسره مفوض اوله دیمی ولی عهدك معناسنی بیلمز ایمش برادران حسد
بردند و زهر در طعامش کردند خواهرش از غرفه بدید و دریچه
بر هم زد پسر دریافت و دست از طعام باز کشید و کفت محالست
که هنرمندان بمیرند و بی هنران جای ایشان کیرند خواهر واو کیله
قیز قرنداش وایکی نیجن ضمیر پسره راجعدر غرفه فانك ضمیله ورانك
سکونیله چارداق دیمکدر دریچه پنجره دیمکدر بوندن کنیلك مراد در یعنی پنجره

دد ابن تبیك
دد تسروکی
دد جمع
دد لامع

قبولی

قبولی بر هم زد بری بیرینه اوردی پسر فهم ایلدی دیمکدر محصول ترکیب پادشاهك
پسره زیاده نظر والتفاتی ایچون قرنداشلری حسد ایلدیلر یعنی ایلدیلر وآنی
اولدرمك ایچون یمکینه زهر قاتدیلر قیز قرنداشی بو حالی چارداقدن کوردی
وپنجره قپولرینی بری بیرینه اوردی پسر اکلدی والینی طعامدن چکدی ودیدی
محالدر که اهل هنر اولنلر اوله لر وهنرسیزلر انلرك یرینی طوتالر حکایه اولنان
بو روایه کلنجه شو بلا معلوم اولدیکه مذکور پسر هم شجیع وهم فهیم وذکی اوله
بیت کس نیاید بزیر سایهٔ بوم ÷ ور همای از جهان شود معدوم بزیر بای
حرف صله زیر آلت معناسنه در عربجه تحت دیرلر سایه کولکه بوم بیقوش دیرلر
شاامتله مشهور طیردر اضافتلر لامیه لردر ور اکر دن مخففدر همای یمن و
مبارکلکله مشهور قوشدر که هر کیمسه یه که کولکه سی دوشسه پادشاه اولور
وزیاده اولور دیلو اولور بوندن غیری چوق خاصه سی وار لر خاصه
سیدن بودر که هواده بومردلری وسایر هواده چیقار وجیفه وعظمی
اوجار محصول بیت بیقوشك کولکه سی النته کیمسه کلمز اکرچه جهاندن هما قوشی یوق
اولورسه ده یعنی بن اولورسمده سلطنت سیزك اوزرکزده قرار ایلمز
پدر را ازین حالت آکاهی دادند برادرانش را بخواند وکوشمالی
بواجب داد پدر را تقدیری بپدرش راد در قرینه قائم اولدوغی ایچون
ضمیر حذف اولندی آکاهی یا حرف مصدر دادند فعل ماضی جمع غائب
معنا یه لازمیدر بیلدر کوشمال لغتده قولاق اوغمقدر اما اصطلاحده
تأدیب معناسنه در یا حرف وحدت ویا تنکیر بواجبی تقدیری بقولی
ونصیحت واجبی یا حرف تنکیر حاصلی بابسنه بو حالدن اکاهلق ویردیلر
یعنی پادشاهه بو زهر قصه سنی اعلام ایلدیلر قرنداشلرینی دعوت ایلدی
وهر برینه طریق وجوبله پند ونصیحت ویروب تأدیب ایلدی پس هر یکی
را از اطراف بلاد حصه مرضی معین کرد تا فتنه بنشست ونزاع برخاست
بلاد دیانك کسریله بلدك جمعیدر شهر دیمکدر مرضی اسم مفعولدر رضی
یرضی دن یعنی علم بابینك ناقص واویسندن تا حرف تعلیل نزاع مفاعل

یا بینك مصدرنا نسبی دیر حاست قالقدی یعنی دفع اولدی کتدی محصول
ترکیب بابالری هر بری تا دیب تام ایلدکدنه صکره هر بری اطراف بلاددن
رانده اولاجق مقداری خصه نقیص ایلدی تاکیم فتنه اوتوردی و دفع اولدی و نزاع
قالدی یعنی دفع اولدی کتدی وگفته اند ده درویش در کلیمی بخسبند و دو پادشاه
در اقلیمی نگنجد کلیم کاف عجمك کسریله ترکیجه کاف عربك کسریله کلیم دیدکلری دوشنه
جك بساط اعجامکده متعارفدر بندن کاف عربیله مموعدر بخسبند فعل مستقبل
جمع غایب یاتورلر و اویورلر دیمکدر نگنجد ده فعل نفی مستقبل مفرد غایب صغماز
دیمکدر محصول ترکیب اون درویش برکلیمده یاتورلر و اویورلر اما ایکی پادشاه
اقالیم سبعه دن بر اقلیمه صغمازلر قطعه نیم نانی گر خورد مرد خدا ببذل
درویشان کند نیمی دگر نیم یارم دیمکدر نصف معناسنه نانی یا حرف وحدت
مرد خدا اهل الله معناسنه در بذل درویشان مصدرك مفعولنه اضافتیدر
کندك فاعلی نخستده مرد خدایه راجع ضمیردر نیمی یا حرف وحدت محصول بیت
اگر خدا دوستی یارم اتمك یرسه درویشلره و فقرایه بذل و اعطا ایدر اول
بر پاره یی یعنی یاریسینك یاریسنی حاصلی البته کیره نك یاریسنی مقصود
اتمکینی یا نیکر نیم دیمکدر و جائزدر که نیمی دگردن مراد البته کیرن یتمك
بولداشی اولان نیم اوله معلوم اوله که نیم نانده مضاف اولمق لازمدر قیدبکر
ملك اقلیمی بگیرد پادشاه همچنان در بند اقلیمی دیگر ملك اقلیم لامیه
در اقلیمك حکومت و سلطنتی معناسنه و یا حرف وحدت محصول بیت
پادشاه بر اقلیمك ملکنی آلور ضبط ایدر انکله قانع اولمیوب کا انجلین بر اقلیمك
ملکنی فتح ایدوب تصرفنه الموق قید و هواسنده در حاصلی هر پادشاه بولنسه
تمام دنیایی فتح ایدوب تصرفنه آلوردی حاصلی درویش ربع نانله قانع اولور
اما پادشاه ربع مسکون ایله انجق قناعت ایدر حکایت طایفهٔ دزدان
عرب بر سر کوهی نشسته بودند و منفذ کاروان بسته طایفهٔ دزدان
عرب اضافتلر بیانیه در کوهی یا حرف وحدت منفذ اسم مکاندر نفقد
ینفذدن یعنی نفوذ ایدن کچجك یر دیمکدر حاصلی عرب حرامیلرك طایفه سی

رد سروری و شمعی

بر طاغك باشنده اوتورمشلر ایدی طایفهٔ همزه سی حرف وحدت طوتانلر
ایکی وجهله خطا ایلمشلردر بوددکه وحدت مقامی دکل زیرا بو بیله اولسه دزدان
اعرابدن محلی اولمزدی و ثانیا وحدت ایچون منصوص یا دهمزه دکل و رعیت
بلدان از مکاید ایشان مرعوب و لشکر سلطان مغلوب رعیت بلدان
یانك ضمیرلیله بلادك جمعیدر شهرلر دیمکدر مکاید مکیدتك جمعیدر که مصدر میمیدر
مکر معناسنه کیدك جمعیدر دینی خلاف سویلمش مرعوب اسم مفعولدر
رعبدن راتك همزه سی قورقمش دیمکدر حاصلی ترکیب داخی مذکور دزدانك
حیله و مکرلرندن شهرك رعایاسی و پادشاه عسکری مغلوب ایدی بحکم
آنکه ملاذی منیع از قلهٔ کوهی بدست آورده بودند و ملجأ و مأوای
خود ساخته بحکم با حرف مصاحبت و حکم بونك کبی یرلرده سبب و علت
معناسنه در ملاذ اسم مکاندر صغناجق یر دیمکدر و یا حرف وحدت منیع
محکم معناسنه در قله طاغ باشی قنده در برلرکوهی یا حرف وحدت بدست
با حرف صله آورده ماضیدن قسم مفرد غایب کتورمش دیمکدر بودند اداة
جمع زمانیه کتورمشلر ایدی دیمکدر ملجأ و مأوا بونده ایکیسی بر معنایه در
صغناجق یر یعنی مقام و مکان ساخته ایلمش کته ماضیدن قسم مفرد غایب
ایلمش دیمکدر تعذیری ساخته بودند محصول ترکیب سلطانك عسکری
اول سببدن مغلوب ایدی که محکم صغناجق یر بر طاغ باشنده الا کتورمشلر
و کندولره مقام و منزل ایلمشلردی حاصلی بر طاغك صعب یرنده اولورلر
لردی که انلره ظفر بولمق مشکل ایدی مدبران ممالك آن طرف در دفع
مضرت ایشان مشورت کردند مدبران جمع مدبردر اهل تدبیر معناسنه
ممالك جمع مملکت اضافتلر لامیه لردر در دفع مضرت اضافتی مصدرك
مفعولنه در مضرت ییمك فتحیله و تشدید را ایله ضرر معناسنه مصدر
میمیدر ایشانه اضافت لامیه در مشورت میمك فتحی و شینك سکونی و واوك
فتحیله دانشلق دیمکدر میمك فتحی و شینك ضمی و واوك سکونیله دخی لغتدر شوادده
دیرلر حاصلی اول طرف مملکتلرك مدبرلری دزدان عربك ضررلرینی دفع

ایلکلره دانشقلق ایلدیلر که این طایفهٔ بربن نسق دوزکاری مداومت
نمایند مقاومت با ایشان ممتنع کردد نسق نونك و سینك فتحه لریله تنتیع
نظم معناسنه در امّا بو ندع اسلوب مراد در دوزکاری یا حرف وحدتیله داو
مفاعل بابندن مصدر در دوام معناسنه حاصلی ملازمت دیمکدر مقاومتده
مفاعل بابندن مصدر در مقابله دیمکدر با مع معناسنه حرفله کردد فعل مضارع
مفرد غایبدر کردیدندن انتقال معناسنه یعنی انلر ایله مقابله و جنك ایلمك
امکاندن امتناعه منتقل اولور محصول ترکیب مشورتلری بو اولدیکه اکر بو
طایفه بو اسلوب اوزره بر زمان ثبوت و دوام کوستررلرسه بونلر ایله مقابله
ممتنع اولور حاصلی متکفل اولورز بر آواردیجه زیاده اولورلر و هر یرده که
بر مفسد وار ایسه بونلره ضم اولور درختی که اکنون کرفتست بپای
بنیروی شخصی بر آید زجای پایدن مراد کوکدر با حرف مصاحبت نیرو
نونك کسریله قوته دیرلر شخص اضافتی لامیه در و یا حرف وحدت بر آید بو ندع
چقار معناسنه زجای تقدیری زجاییش در ضرورت وزن ایچون وقایه ایچون
شینی حذف اولندی محصول بیت براغج که شمدی یعنی تازه لکوك طوتمشدر
حاصلی یکی دیکلمشدر بر شخصك قوتیله یرندن چقار و قوپار دیمکدر جزوی نسخه
ایله چقار بعض نسخه ده شخص یرینه مردی واقعدر بر ایدك معناسنه یوقاری
کلور دیمك حق ادایی ایدلمش نیروی نونك فتحیله در دیین لغت کتابلرینه
مخالف سویلمشدر ورش همچنان دوزکاری هلی بکردونش از بیخ بر نکسلی دد تمعی دیدرور
ورش اصلی و اکرش در ضرورت وزن ایچون تخفیف قیلندی همچنان کذلك
دیمکدر یعنی الآن او ندوغی کبی هلی فعل مضارع مفرد مخاطبدر هلیدندن
ترك ایلمك یعنی خالی اوزره قومق حاصلی اهمال ایلمك با حرف مصاحبت
کردون بوندع فلکلی معناسنه در که بعض مملکتده عربه یرینه استعمال ایدرلر
عربه عجله دیرلر عینك وجیمك فتحه لریله ایکیسی منبر در خته راجعدر بیخ
بانك عربینك کسری و سکون یا ایله کوك دیمکدر بر حرف تاکید نکسلی فعل نفی مستقبل
مفرد مخاطب کسلیدندن کافك ضمی و کسریله لغتدر قیرمق و اوزمك معناسنه

محصول

محصول بیت امّا اکر معهود درختی بر زمان انجلبن حالی اوزره قویوب
اهمال ایدرسك آنی کوکندن نکلی ایله قوپاریازسك یعنی نکلی چکر ایکی اوکوز
قوشولسه کوکندن اوزه مزسك دیمکدر هلی فعلی هشتن مصدرندن اشتقاق
ایلین سهو ایلمش و نکسلی فعلی کسیختن مصدرندن اشتقاق ایلینده دداس سبتکله و سروری
غلط ایلمش سر چشمه شاید کرفتن بیبل چو پر شد نشاید کذشتن بپیل ددس روری
سرچشمه لامیه بکار باشی دیمکدر شاید بوندع ممکن معناسنه فعل مضارع مفرد
غایبدر با حرف مصاحبت بیل دمور کورك که بوقاردو و بلادیتده اکله باغ
و بستان بلارلر بعض نسخه ده بیل یرینه میل یاز رطیغج معناسنه در بو ندع چوق
معناسنه در نشاید فعل نفی مستقبل مفرد غایب ممکن دکل معناسنه با حرف
مصاحبت پیل فیل دیمکدر که اندن مرادیدر محصول بیت بیکار باشنی بل ایله
طوتمق و چویاندن مانع اولمق ممکندر یعنی آزاجق نسنه ایله آقه دن منع
ایلمك قابلدر امّا چونکه صو چوق اولا آنی فیل ایله کچمك اولمز باخصوص که فیل
صو صوکبی زیاده بوز کوجدر انك ایچون مصنف قدس الله سره فیلی
تعیین ایلدی صوا قاعیدا بانجق چوغالوب فیل ایله کچمك اولمز دیمك مقامه
مناسب سویلمش اکرچه فیل بالجمله زبوندر دوه کبی سخن برین مفردشدکه د د سروری
یکی را نجسش ایشان بر کماشتند و فرصت نکاه داشتند تا وقتی که بر کر
قومی داند بودند و بقعه حالی ماند سخن مبتدا برین اتفاق مفردشد
خبر مبتدا که حرف بیان بجنسش با حرف صله تجنس تفعل بابندن مصدر
درجاسوسلق ایلمکه دیرلر بر حرف تاکید کماشتند فعل ماضی جمع غایبدر کافك
ضمیله حواله ایلدیلر دیمکدر نکاه داشتند حفظ ایلدیلر تا انتها و غایت ایچون
وقتی یا حرف وحدت که بر سر قومی بر حرف استعلا سر تحتیلن لفظ ایچون قومی
یا حرف وحدت بقعه پاره اذ زمین بو ندع مراد اولدقلری یردر حالی
بوش دیمکدر تهی معناسنه ماند لفظ مشترکدر لازم ومتعدی بیننده
لازم اولنجه بقعه لری خالی قالمشدر دیمکدر و بو بوددتقدیری اولمق کرك متعدی
اولنجه بقعه لرینی خالی قومشلر دیمکدر وکذ بر بو دند تقدیری اولنور

بو تقدیرجه محصول ترکیب سوز بو اتفاق اوزره مقرّر اولدیکه بر کیمسه
الترك جاسوسلغینه حواله ایلدیلر و فرصت زماننی رعایت ایلدیلر یعنی حفظ
ایلدیلر شول زمانه دکله بر طایفه نك اوزرینه سورمشلر ایدی و بقعه
لری خالی قلمشدی و بابقعه لرینی خالی قومشلر ایدی حاصلی بر قومی غارت
ایلمکه کیدوب یرلرینی تنها قومشلر ایدی بو سر قومی داندن بود ندك معنا
بر قومك باشنه اوزره سورمشلر ایدی دیمك قصور ایلمش منه سندن ما ندن
بو ندن نهاده معناسنه در دیمك ایکیسنك مابینی فرق ایدرد دکل ایمش تاوقتی
که بو سر قومی داندن بود ندك معناسنه تا شول زمانه دك که حرامیلر بر کون
بر کاروان بصحغه تمشلر ایدی دیمك کاروان قیدی ظن ایدرد فقد بر تنی چند
از مردان واقعه دیده وجنك آزموده را بفرستادند تا در شعب جبل پنهان
شدند شبانكاه که دزدان باز آمدند سفر کرده وغارت آورده سلاح
بكشادند وغنائم بنهادند نخستین دشمنی که برسر ایشان تاخت خواب بود چندان
که پاسی از شب بگذشت تندن مراد تحفدر ویاحرف وحدت واقعه در بوندن
ایشکورمش معناسنه در دیمکدر بونك کبی ایشلرده مجرّب امور کیمسه لر ارسال ایلمك
کرك جنك آزموده ماقبلینه عطف تفسیری کبیدر ورا ادات مفعول آزموده
داولینه دیده دن صكره یازوب بوندن حذف ایلمك ایدی قاعده سجع
دیمیوب خوب سویلمش زیرا سجعه مانع دکل کرکه بونك کبی روابط فقره نك
آخرنده یازلسون وکرکه آنجی واوجی وغیرینك نهایتی اولکی فقره نك
آخرنده وقوعی ارسقدر فقد بر باحرف تاکید فرستادند فعل ماضی جمع غایبدر
کوندردیلر دیمکدر دارسال ایلدیلر معناسنه تا حرف تعلیل شعب شینك کسری
وعینك سکونیله طاغ ایچنده اولان یوللردر و جبل اضافت لامیه در شعب
جبلك معناسی بیاندن حرامیلر کذرکاهی اولان یولده دیمك کذرکاه اداة
بوندن دکل فقد بر سفر کرده وغارت آورده هاء رسمیله حرف ترتب در سفر
ایدوب وغارت کتوروب دیمکدر سلاح سینك کسریله یاراق معناسنه در
قلیج وغیری کبی غنائم غنیمتك جمعیدر دوبوملق معناسنه نخستین یاء نسبت

ونون

ونون تاکید ایله اولكی دیمکدر زیرا تحت نونك وخانك ضمه لریله وسینك
سکونیله اوّل دیمکدر دشمنی یا حرف تنکیر و یا حرف وحدت یا حرف استعلا و یا
تحسین لفظ ایچون کلمشدر تاخت فعل ماضی مفرد غایبدر یعنی ایلغار ایلدی خواب
بوندن اویقو معناسنه در پاس بعض معناسنه در و یا حرف وحدت محصول
ترکیب واقعه کورمش وجنك چیناشمش اولردن بر نیچه شخصی ارسال ایلدیلر تاکیم
اولدقلری طاغ یوللرنده پنهان اولدیلر کیجه که حرامیلر کیدوب وکلدیلر سفر ایدوب
وغارت کتوروب یراقلرینی بلیلرندن آچدیلر یعنی چوزدیلر ودوبملوقی قودیلر
اولكی دشمن که اوزرینه ایلغار ایلدی اویقو ایدی یعنی بو دغون کلوب اویودیلر
اول قدر که کیجه دن بر مقدار کچدی بیت قرص خورشید در سیاهی رفت
یونس اندر دهان ماهی رفت قرص خورشیدن مراد کونشك جوده کیدر
یعنی جرم شمس سیاهی یاء مصدری ایله قره کولق دیمکدر رفت کتدی دیمکدر
بعض نسخه ده رفت یرینه شد واقعدر معنا بردر یونس یعنی پیغمبر اندر
ادات صله ماهی یاء اصلیه ایله بالق دیمکدر اضافت لامیه در بیتده ادات
تشبیه مضمردر محصول بیت دزدان خوابه طالدی کانه که قرص خورشید
ظلمانه کتدی حضرت یونس دهان ماهیه کتدی اویقویه زیاده مغلوب
منغمس اولدقلرندن کنایه در حاصلی شدّت خوابدن تعبیردر مردان
دلاوران از کمین بدر جستند و دست همه را یکان یکان بر کتف بستند
کمین کاف عربینك فتحی ومیمك کسریله پوصویه دیرلر بدر باء صله ایله طشره دیمکدر
جستند فعل ماضی جمع غایب صچرادیلر دیمکدر دست همه لامیه و را ادات
تخصیص یکان یانك فتحی وکسری ایله و کاف عجمیله بر بر دیمکدر عربیده
احاد دیرلر همزه نك ضمیله بر بوندن حرف صله در کتف کاف عربینك فتحی و یانك
کسری وسکونیله یغرن معناسنه در فارسیجه شانه دیرلر بوندن مراد در بستند
فعل ماضی جمع غایب آردینه بغلادیلر دیمکدر محصول ترکیب دزدان که اویقو
اویقویه طالدیلر بهادرلر پوصودن طشره صچرادیلر و بر بر بالترتیب اردنه
بغلادیلر بامدادان بدرکاه ملك حاضر آوردند همه را بکشتن اشارت

فرمود محصول ترکیب ایرتی پادشاه درکاهنه جمیعسنی احضار ایلدیلر جمیع
سنك قتلینه اشارت بیوردی اتفاق در آن میان جوانی بود که میوهٔ
عنفوان شبابش نو رسیده و سبزهٔ گلستان عذارش نو دمیده
اتفاق اصلنده اوتفاق ایدی واو حرفنده حرف مجهوره دن و تا حرفنده حروف
مهموسه دن بینهاده تنافر و تباعد اولدوغی ایچون واوی تا یه قلب ایدوب
تائی تاده ادغام ایلدیلر اتفاق اولدی والف و نون تنوینده مبدلدر
دران میان اول اورتاده یعنی انلرك اراسنده جوانی یا حرف وحدت که حرف
رابط صفت میوه بیش و همزه اضافت ایچون کلمشدر عنفوان اول معناسنه در
شباب بونده یکتلك دیمکدر و شین ضمیر جوانه راجعدر نو نونك فتحی ایله
یکی دیمکدر جدید معناسنه رسیده ماضیدن قسم مفرد غایب ایرشمش بود
لفظی مقدر در سبزه سینك فتحی و هاء رسمیله چمن معناسنه در اما هاء رسمیه
بیشیل رنك معناسنه در گلستانه و گلستانك عذاره اضافتلری لامیه لردر
عذار بونك کبی یرلرده صقل بتن یره دیرلر دمیده ماضیدن قسم مفرد غایب
بونده بتمش دیمکدر که بربود مقدره در محصول فقرتین اتفاق اول حرامیلر
اراسنده برجوان وار ایدی که آنك تازه یکتلکی میوه سی یکی ایرشمش ایدی
حاصلی جوانلوغنك اولی ایدی یعنی تازه جوان ایدی داخی عذاری
گلستانك سبزه سی یکی بتمش ایدی یعنی خطی تازه گلمش ایدی یکی از وزرا
پای تخت ملك بوسه داد و روی شفاعت بر زمین نهاد و گفت
این پسر همچنان از باغ زندگانی بر نخورده و از ریعان جوانی
تمتع نیافته توقع بکرم اخلاق خداوندی آنست که ببخشیدن خون
او بر بنده منت نهد پای تختدن مراد سریر پادشاهی در بوسه داد بحسب اللغة
بوسه ویردی دیمکدر اما اوپدی معناسنده مستعملدر معلوم اولکه بعض
الفاظ عجم دادن و دهیدن و بونلرك مشتقاتی مستعملدر بوسه داد و
دشنام داد کبی روی شفاعت بیانیه در همچنان انجلین یعنی یولداشلری
اولان حرامیلر کبی الآن معناسنده مستعملدر بونده جایزدر که الآن معناسنه

اوله باغ زندگانی بیانیه زندگی دیری دیمکدر و الف و نون زایده ادات
جمع نکلمنده اولدوغی ایچون هاء رسمی کاف عجمیه ابدال اولنمش و یا حرف مصدر
در زندگانی و زندگانه بر معنایه در دیرلك دیمکدر بر بونده میوه در عیش
معناسنه ریعان رانك فتحی و یانك سکونیله اول معناسنه عرب ریعان الشباب
در اول جوانی معناسنه تمتع تفعل بابندن مصدر در انتفاع معناسنه یعنی
فایده لنمك نیافته فعل نفی ماضی یعنی ماضیدن قسم مفرد غایب بولمامش دیمکدر
توقع رجا دیمکدر امید معناسنه بکرم باء حرف مصاحبت و یا حرف صله من
معناسنه متضمندر توقعه متعلق اخلاقه اضافت لامیه در خلقك جمعیدر خانك
ضمی و لامك سکونیله خداونده اضافت بیانیه در توقع مبتدا و آنست خبری
که حرف بیان ببخشیدن باء حرف صله خونه اضافت مصدرك مفعولنه در واو
ضمیر بنده لامیه در بر بنده تقدیری بر بن بنده در منت نهد منت نهدك
مفعول صریحی و ببخشیدن و بر بنده غیری صریحی محصول ترکیب و وزرادن بریسی
پادشاهك تختنك ایاغنی اوپدی یعنی تعظیم و تبجیل ایلدی و شفاعت یوزینی
یره قودی و دیدی بو اوغلان اول یولداشلری کبی و یا الآن دیرلك باغندن
میوه یمامشدر یعنی هنوز گنج یاشلیدر داخی جوانلق اولنده متمتع اولمامشدر حاصلی
یکتلکینه طویمامشدر یعنی داخی گنجدر پادشاهك کرم اخلاقندن امیدم و التزام
بونك قانن بغشلامقلغمی بو بنده نك اوزرینه منت قویه یعنی امیدم او
کرم عمیمکدن بونی عفو ایلیه سك بونده ریعانی ریع معناسنه آلوب حاصلی
دیمکله تعبیر ایدنلر خطا ایلمشلر توقع بکرم اخلاق خداوندی آنستك معناسی — رد سروری و شمعی و کافی
خداونده منسوب اولان اخلاق حمیده داخی کرم ایله انم امیدم و رجام اولدر
دیبی اخلاق حمیده داخی کرم ایله دید و کنده ایهام ایلمش ببخشیدن خون او — رد شمعی
معناسی اول جوانك قاننی بغشلمغه دیبی با یه صله معناسندن بیخبر ایمش — رد شمعی
ملك روی ازین سخن درهم کشید و موافق رای بلندش نیامد و گفت
روی درهم کشیدك معناسی یوزینی بورتدی و بوروشدردی دیمکدر
موافق رای اضافتی اسم فاعلك مفعولنه در و بلنده اضافت بیانیه در یعنی

بادشاه وزیرك مذكور كلامندن بوزینی بورتاردی وزای بلندینه موافق
كلمدی بعض نسخه ده بلندیرینه جهان بین دیمش وموافق رای بلندش فقره‌سی
ماقبلندكی فقره‌یه مقام تعلیلده دربی واو عاطفه‌نك وجودینه ملتفت
اولمامشلر فقدبرو دیدی **بیت پرتو نیكان نگیرد هر كه بنیادش بدست**
تربیت نا اهل را چون گردكان بر گنبدست پرتو ضیا واثر معناسنه‌در
نیكان اضافت لامیه ایله پرتو مبتدا ونگیرد فعل نفی مستقبل مفرد غایب كیرمز
طوتماز دیمكدر خبر مبتدادر هر كه اصلنده هر كسی دیمكدر كه سابقا مفصل بیان
اولندی بنیاد بنا معناسنه‌در بونده اصل ونسل مراددر نیش ضمیر كه بدا
نا اهل را نا حرف نفی اهلیتی نفی وسلب ایدر ورا ادات صله‌در با معناسنه
نا اهله دیمكدر یعنی ناجنسه وبد اصله دیمكدر چون واو ومیله ادات تشبیه‌در
گردكان اكثر اعجام ایكی كافی بیله عجمی اوقودیلر واولكی مكسور وبعضلر ثانیسی
عربی وبعضلر عكسنی قوزدیمكدر كه عربجه جوزدر جیمك فتحیله بر حرف استعلا
گنبد كاف عجمینك ضمیله قبه معناسنه‌در تعریب ایدوب جنبده دیرلر جیمك
وبانك ضمه‌لریله محصول بیت ایولر پرتوینی طوتماز یعنی قبول ایلمز هر كیمسه كه
سرشت وخلقتی بیراز در حاصلی ایولردن نور وفر الوب متأثر اولمز مصراع
ثانی مصراع اولك تنویری وتوضیحی ایچون كلمشدر یعنی نا اهل وناجنسه تربیه ایلمك
قبه اوزره قوز قومق كبیدر یعنی قبه اوزره قوز قرار ایلمدوكی كبی بد اصله
تربیه تأثیر ایلمز **نسل وتبار ایشان منقطع كردن اولیترست وبیخ بنیاد**
ایشان بر آوردن بهتر كه آتش نشاندن واخكر گذاشتن وافعی كشتن
وبچه نگاه داشتن كار خردمندان نیست نسل معروف تركیجه دول دیرلر تبار
تانك فتحیله بونده قوم وقبیله مراددر ایشان اضافت لامیه ایله اسم اشارتدر
الف ونون ادات جمعدر ذوی العقولدن اولدوغی ایچون منقطع انفعال
بابندن اسم فاعلدر فعل ثلاثیسی معطاوعدر قطعنه فانقطع كسیلدی دیمكدر
بونك كبی یرلرده اسم فاعل اسم مفعول معناسنه‌در كسیلمش دیمكدر كردن ایلمك
یعنی كسیلمش ایلمك حاصلی كسیلمك دیمكدر اولیتر ایكی ادات تفضیلدن مركب

ابجدر

ودلامع

اسمدر اولكیسی عربیدر كه اصلنده لامك فتحیله‌در ولامی مكسور اوقومق داب عجمدن
دربی بونده تر تأكید ایچون كلمشدر انجق بیخ بانك عربینك كسریله كوك دربنیاد اصل
معناسنه‌در ایشان اضافت لامیه‌در حضرت شیخ نفیتی قصد ایدوب قرینه‌دن
بعیده انتقال ایتوردی برآوردن بونده چیقارمق دركلمع وقلع معناسنه‌در بیخ
وبنیاد مقدم مفعولدر نته كه نسل وتبار منقطع كردنك مقدم مفعولیدر
بهتر یكوك وكیزه برسیدر وتا مقددر كه حرف تعلیل آتش نشاندنك مقدم
مفعولیدر نشاندن لفظ مشترك كه آتشه استعمال اولسه سویندرمك معناسنه‌در
اما درخته استعمال اولسه دیكمك معناسنه‌در عربجه غرس دیرلر عینك فتحیله
طاشیله استعمالده بولیدر اما انسانده اقعاد واجلاس معناسنه‌در بر كیسه‌یی
بر مصلحت اوزره نصب ایلمكه دیرلر بعض شراح اصلنده نصب معناسنه‌در
وبونده اطفا معناسنه‌در دیمش وبعضیسی نصب معنا سیله اطفانك معناسی
جندان واضح دكلدر اما اجلاس معناسینك مناسبتی واضحدر دیمش ظاهر
بودر كه معناء اشتراكدن ایكیسنده اكاه اولمامش فتأمل اخگر كاف عربینك
فتحیله كوز دیمكدر قور معناسنه‌در گذاشتن ترك ایلمك وافعی عینك فتحیله
عربیدر انكوك یلانه نیته دیرلر اما عجم كسر عینیله اوقورلر نته كه سایرلرینی بویله
ایدر بچه بانك عربك فتحی وجیم عجمیله چوجه ده جوزده دیرلر كار خردمندان
لامیه‌در ومبتدا ونیست خبری محصول تركیب بیت سابقله بو تركیب مقول
ملكدر بیوردر كه بونلرك كوكینی ودیبینی یرندن اوزوب چیقارمق كو كندر
زیرا آتشی سویندروب قورینی آلیقیوب اهمال ایلمك ویلانی اولدروب
یوروسینی اولدرمیوب صقلامق وبلمك عاقللر ایشی دكلدر بعض
نسخه‌ده نشاندن یرینه كشتن یازار كه لفظ مشتركدر اولدرمكله آتش سوندرمك
مك بینندن بادشاه بیوردوغنك حاصلی ونتیجه‌سی بودر كه جمیعی قتل ایدوب
هیچ برینی ترك ایلمك كرك معلوم اوله كه آتشدن صكره وافعی دن صكره دا
یازمق وبچه دن صكره برهمزه ایله نیتی ضمیر یازمق صحیح نسخه‌لره مخالفدر **قطعه**
ابر اگر آب زندگی بارد هرگز از شاخ بید بر نخوری **ابر بلوت**

در ذس وری وكاشی

در ذابن شیدیله وسروری وكاشی

زنده کی دیرلکده حیات معناسنه بارد فعل مضارع مفرد غایبدر لازملر متعدی
بیندن مشترك بوندن متعدد بیده یاغدوردی معناسنه شاخ دال وبوداق دیمکدر
بیدن اضافت لامیه در بیدبا عربینك کریله سکوت اغاجینه دیرلر بر بوندن
بیتمز معناسنه در نخوری فعل نهی مستقبل مفرد مخاطب یمزسك دیمکدر آبر مبتدا
وجمله شرطیه خبر وبارد فعل شرط وآب زنده کی مقدم مفعولی وفاعلی تحتنده
ابره راجع ضمیر ونخوری جزاء شرط وبر مفعول صریحی وازشاخ غیر صریحی محصول
بیت بولوت اگر آب حیات یغدوررسه ده هرگز سوکوت دالندن میوه یمزسك
بوندن بارد مجازاً باراند معناسنه دردیبی معناء اشتراکدن غافل ایمش بعید
دکلدر که دیمیله زیرا اگر آب زندگی بارد دیبی احتیاجسز تکلفه دوشمش و
فعل لازمدر دیمگه معناسنه اما بوندن یغدره مق معناسی مقصوددر دیبی معناء
اشتراکدن اگاه دکل ایمش بافرومایه روزگار مبر که نی بوریا شکر نخوری
با حرف صله ویا حرف مصاحبت فرومایه الحق اصلی یعنی بد اصل وناجنس
دیمکدر روزگار بوندن ازمان واوقات معناسنه در مبر فعل نهی مفرد مخاطب
ایلمه معناء لازمیسی صرف ایلمه دیمکدر کز که حرف تعلیل لحق بوریا به اضافت
لامیه در بوریا بردرلو حصیردر قرغو قمشدن طوقورلر انا طوللیه ودیار
عربده فقرا استعمال ایدرلر زیرا مشهور ومعروف حصیردن اوجوزدر شکر
نخورینك مفعول صریحی وازنی غیر صریحی محصول بیت الحق اصلی ناجنس
کمسیه روزگاری ایلمه یعنی تربیه سینه اوقات وایام صرف ایلمه وانکله روزگار
کچورمه زیرا بوریا قمشندن شکر یمزسك حاصلی بداصل ناجنسه سعی وکوشش
صرف ایدوب اندن صلاح ورشد توقع ایلمك همان نی بوریادن شکر
تحصیلی رجا ایلمك کبیدر وزیرا این سخن بشنید طوعاً وکرهاً بپسندید
وبرحسن رای ملك آفرین خواند وگفت انچه خداوند دام ملکه فرمود
عین حقیقتست که اگر در سلك صحبت آن بدان تربیت یافتی یکی از یشان
شدی اما بنده امید وارست که بصحبت صالحان تربیت پزیرد وخوی
خردمندان گیرد که هنوز طفلست وسیرت بغی وعنادان گروه درنهاد
وی

رد سروری
رد لامعی
رد کافی

وی متمکن نشداست طوعاً وکرهاً تمیزلك ایله منصوب مصدرلردر یعنی
دیلر دیلمز فارسیده خواه وناخواه دیرلر حاصلی ظاهراً مقر ومنقاد اولدی اما
باطناً کریه کوردی دام ملکه جمله معترضه علم بدیعده دعایی مشتمل جمله معترضه
حسن ملیح دیرلر که حرف تعلیل سلك دیزی به ودیزی ایلکینه دیرلر صحبته اضافتی
بیانیه در بدان یاوزلر دیمکدر یافتی حکایت حال ماضی بولایدی دیمکدر شدیدن
بولیدر امید وار امیدلو دیمکدر زیرا وار ادات نسبتدر که حرف بیان تعجب
با حرف سبب بذیرد فعل مضارع مفرد غایب فاعلی تحتنده غلامه راجع ضمیردر
گیرد فعل مضارعدر سابق کبی که حرف تعلیل هنوز الان دیمکدر یعنی تعدی معناسنه
درعنادده کذلك آن گروه دن مراد دزدان عربدر نهاد خلقت وطبیعت
دیمکدر متمکن ثابت دیمکدر محصول ترکیب وزیر شفیع چونکه پادشاهدن مذکور
کلامی اشتدی ظاهرا اطاعت وباطناً کراهتله بکندی ویادشاهك حسن رای تدبیرنه
آفرین اوقودی یعنی تحسین ایلدی دخی دیدی ولشنی که پادشاه ملکی دائم
اولسون بیوردیغی عین حقیقتدر زیرا اگر بو اوغلان اول یاوزلرك مصاحبی
دیزیسنده وانلرك صیراسنده تربیت بولسه ایدی بیوردیغکز کبی انلرك بری
اولوردی اما بن قولك امیدلوم که صلحا مصاحبتی سبیله تربیت قبول ایلیه
وعقلانك خوینی طوتا زیرا الان تازه اوغلاندر وانلرك بولوکینك بغی
وعنادی طریق ورونشی طبیعتنده ثابت اولوب قرار طوتمامشدر بوندن طفل
بیوردیغی مجاز طریقیله در زیرا بوقادوده نوخط جوان بیورمش ایدی پس
ایکی کلام تعارض ایدردی دیمدی طفل بیوردیغی تازه لیك ایله تعبیر ایلمك کرك
که تناقض ولیه یکی ازیشان شدی فقره سینك اوکلنه واو عاطفه ایراد ایلیبن
شرطی جزاسز قومشدر وحقیقتی همزه مجتلبه ایله یازنلر املاده خطا ایلمشلر
عین حقیقتست دن صکره حرف تعلیل یعنی که حرفنی ترك ایدنلر مقصوده
واصل اولمامشلردر در حدیثست که ما من مولود الا وقد یولد علی فطرة
الاسلام ثم ابواه یهودانه وینصرانه ویمجسانه واو حرف حال ودر حرف ظرف
حدیثست تقدیری در حدیث وارد ونابتست که حرف بیان ودر ما حرف

رد لامعی وسروری وشمعی وکافی
رد شمعی وکافی

نفی من حرف صله بربره متعلق دکل مولود اسم مفعول یه طوغمش معناسنه بوندن
ولد مراد در الا حرف استثنا واو حرف حال قد حرف تحقیق یولد فعل مضارع
مفرد مذکر غایب مبنی للمفعول علی حرف جر یولد یه متعلق فطرة مجرور علی ایله
معناسی خلقتد اسلام اضافت لامیه در ثم حرف عطف ابواه تثنیه آب
در تغلیب طریقیله یعنی ابی امه تغلیب ایلمش لفظا مرفوع مبتدا ضمیر محلا مجرور
مضاف الیه مولوده راجع یهودانه مولوده راجع ضمیر فعل مضارع تثنیه مذکر
مبنی للفاعل در تفعیل بابندن الف ضمیر ابواه راجعدر یهودی ایدرلر و نصرانیه
یهودانه کبیدر هر خصوصده نصرانی ایدرلر دیمکدر نصران شامده بر کویک
اسمیدر بو دین اول او کویک خلقندن ظهور ایلدوکی ایچون اکا نسبت ایدوب
نصرانی دیرلر و یمجسانه سابقلر کبی در بابده وصفده مجوسی آتشه طبانه دیرلر
نار پیجه کبر دیرلر کاف عجمینک فتحیله یعنی مجوسی ایدرلر دیمکدر محصول معنا
موالیددن بر مولود دوغماز الا خلقت اسلام اوزرینه یعنی دین اسلامه
قابل وایمانه مستعد خلق اولور شویله که کندو حالی اوزره قالوب خلاف دین
اسلامه بوکسیه مقادین اولمزسه مؤمن موحد قالور لیس باباسی واناسی آنی
یهودی ایدرلر یهودیلر ایسه و نصرانی ایدرلر نصرانیلر ایسه و مجوسی ایدرلر
مجوسیلر ایسه و زیرک بو حدیثی سرقندن فهم اولور که مذکور هر طفل اولکه
لیکن حکایاتک اولی جوانلیغینی کوستردر علی کل حال حکایه تعارضدن سالم
وخالی و لمزالا تجوزی ارتکابه معلوم اولکه و زیرکلامنی حدیث شریفیله
تأیید ایلدوکی کبی بو ایکی بیتله تأیید ایدر قطعه با بدان یار کشت همسر لوط
خاندان نبوتش کم شد با حرف صله و با حرف مصاحبت بدان بدک جمعیدر
یار اولورلر دیمکدر یار دیو لدلش کشت فعل ماضی مفرد غایب اولدی دیمکدر همسر
بوندن باش دش دیمکدر حضرت لوط اضافتله خاتون مراد اولورخاندان
اهل بیت معناسنه در نبوت اضافت لامیه در شین ضمیر حضرت لوط راجعدر
یعنی حضرت لوطک پیغمبرلک خاندانی و اهل بیتی کم شد کاف عجمک ضمیله سیندی
یعنی ضلالته دوشدی محصول بیت حضرت لوطک خاتونی یرامزلره یا خود

یرامزلره یار اولدی یعنی یرامزلره قوشولدوغی ایچون حضرت لوطک اهل بیتی ایکن
کم اولدی یعنی ضایع اولدی حضرت شیخ دیمک استر که مذکوره خاتون حضرت
لوطک همسری ایکن و حرم نبوت اولمش ایکن یعنی منبع هدایت اولان نبوت اضافتله
شرف بولمش خاندان عظیم الشان ایکن ضلالت اهلنه قوشولمقله ضاله اولدی
غرض یا رامزلره مصاحب ایدوب بد کارلره یار اولمانک طبیعت انسانیده
قوت تأثیری بیاندر نبوتش ضمیرینی همسره ارجاع ایدوب معناسی اول خاتونک
نبوتی خاندانی ضایع اولدی دیمک خاتونه نبوت اثبات ایلمش بو خود جایز دکل
سک اصحاب کهف روزی چند پی نیکان کرفت مردم شد سک سینک
فتحی وکاف عجمیله کلب دیمکدر یعنی ایت اصحابه اضافت لامیه در وکهف کذلک
مغاره کهف دیرلر اصحابک کهفه اضافتی ادنی ملابسه ایله در بو نجه بیللر انده
یاتوب انده کم اولدقلری ایچوندر روزی یا حرف وحدت چند جیم عجمک
فتحیله نیجه دیمکدر بوندن یاء عجمک فتحیله ایز و اثر معناسنه در نیکانه اضافت
لامیه در نیکان نونک کسریله وکاف عجمیله نیکک جمعیدر ایولر دیمکدر کرفت فعل
ماضی مفرد غایب طوتدی دیمکدر فاعلی تحتنده ضمیر سکه راجعدر مردم بوندن
انسان دیمکدر محصول بیت اصحاب کهفک سکی بر نیجه کون ایولر ایزین و ادرین
طوتدی یعنی ایولره اویدی و مردم یعنی انسان مرتبه سنه واصل اولدی که انسانلر
جنته بیله کیرمه کرک نته کم مشکوة الانوارده بیورد که ابراهیم وکبش اسمعیل
وناقه صالح وبقره موسی وحوت یونس وحمار عزیر ونمله سلیمان وهدهد
بلقیس وکلب اصحاب کهف وناقه محمد علیه السلام وعلی جمیع الانبیاء بونلر
جمیعا فوج صورتنده جنته داخل اولور دیلر بوندن سک آدم صورتنه متمثل
اولوب جنته کیرمه کرک دیمک عندی سویلمش مردم بوندن مرد معناسنه مفرددر
دین مردی بیلمز ایمش حضرت لوطک زوجه سی حکایه سی و اصحاب کهف قصه سی
کتب تفاسیرده و شروح احادیث شریفه ده مفصل یازلدوغی ایچون بونک
بیانی ترک اولندی این بکفت وطایفه از ندمای ملک با او بشفاعت
یار شدند تا ملک از سرخون او در کذشت وکفت بخشیدم اکرچه

رد سمع

رد شمعی وکافی

رد شمعی

مصلحت ندیدم این بکفت فاعلی و قائلی وزیر شفیع در طائفه نی یا حرف
وحدت وهمزه حرف توسل ندما ظاهر بود دکه بوندن ندما مصاحبلر معناسنه
اولا اما الفتلرده بو جمع بولنمادی بلکه ندیم باده مصاحبته دینلر وجمعی ندام
کلور دکر نون ایله دینلر ملکه اضافت لامیه در با حرف مصاحبت آو وزیره
راجعدر بشفاعت با حرف ظرف یا دیو لداش بوندن قرب مراد در تا حرف
تعلیل بر خون آو ساً بقا تحقیق وبیان او لندی یعنی قانی سو دادو هواسندن
حرف تاکید کذشت کچدی بخشیدم فعل ماضی متکلم وحده باغشلادم دیمکدر
محصول ترکیب وزیر شفیع بو حدیثی و بو ایکی یعنی او قودی و پادشاه مصالحه
بر طایفه آنکله شفاعتدم بارا ولدیلر تاکیم پادشاه اوغلانک قانن دوکمک
هواسندن کچدی دخی دیدی قانینی سکا باغشلادم اکرچه که لایق و مناسب
کوردمدم دانی چه کفت زال با رستم کرد دشمن نتوان حقیر و بیچاره شمرد
دانی فعل مضارع مفرد مخاطبدر استفهامی متضمن که حرف بیان زالدر بونک
رستم داستانک باباسی مراد در کرد کاف عجمک ضمیله بهادر دیمکدر اضافت
بیانیه در دشمن شمرد ک مفعول اولی وحقیر مفعول ثانیسی بیچاره حقیره معطوف
شمرد بوندن مصدر معناسنه در نتوان رائحه استقبالیت ملحوظدر
صایمق دیمکدر دیدیم بسی آب زسرچشمه خرد چون بیشتر آمد شترو باربرد
سرچشمه بکار باشی دیمکدر خرد خانک ضمی و رانک سکونیله اوفاق دیمکدر اوزاجق
معناسنه شتر دوه بار یوک بوندن بوکده حمل معناسنه کرحا ایله محصول رباعی خطاب
عام طریقیله بیورربیلور میسک رستمک باباسی زال پهلوان و بهادر رستمه
نه دیدی بوندن صکره اوچ مصراع مقول زالدر یعنی دشمنی حقیر و بیچاره
صایمق اولماز حاصلی زبون اعتقاد ایلمک اولمز بو بیت مقام تعلیلده در زیرا
چوق کوردکه اوفاجق و ازاجق بکار باشندن صو چوق زیاده کلدی
دوه یو کیله کتوردی یعنی کاه اولور که دشمن قوتلنور واندن سن مدد وکمک
ایشلر ظهور ایدر در رباعی یرینه قطعه یازان بیلمز ایمش رستم کرد کاف عربیله دینلر
خطا ایلمشلر فی الجمله وزیر پسر را بخانه برد و بناز و نعمت پرورد و استاد

رد ابن سیدعلی

رد ابن سیدعلی و سروری

وادیب بتربیتش نصب کرد تا حسن خطاب ورد جواب وسایر آداب
ملوکش بیاموختند تا در نظر همکنان پسندیده آمد باری وزیر از شمایل
واخلاق او در حضرت ملک شمه میکفت که تربیت عاقلان در وی
اثر کرده است وجهل قدیم از جبلت او بدر برده ملک را از این سخن
تبسم آمد وکفت بیت عاقبت کرک زاده کرک شود کرچه با آدمی
بزرک شود فی الجمله حاصل کلام بعض نسخه ده استاد وادیب واو عطفله واقعدر
فی الحقیقه بیاموختند وعاقلان کلمه لرینه مناسب بودر و بجملک بونی اقتضا ایدر
فتأمل پرورد ک ونصب کرد ک فاعلی وزیر مذکوردر کمردند یازانلر فاعل ملاحظه
سی ایلممشلر و بجمعدن غافل اولمشلر ادیب فعیل بمعنی فاعلدر ادب تعلیم ایدیجی کمسنه
ادیبدن صکره را یازانلر موجود نسخه لره مخالف یازمشلر تا حرف تعلیل حسن
خطاب یعنی هر کسه لطف وحسن تکلم وخطاب ایلمکی ورد جواب یعنی رد جوابی
حسن ولطفله حاصلی وجه معقول ایله جوابی رد ایلمکی سایر بوندن جمیع معناسنه
در آداب ملوک لامیه در پادشاهلره لایق ادبلر دیمکدر ش ضمیر پسره راجعدر
تا حرف تعلیل در دخی معناسنه همکنان هانک فتحی و کاف عجمینک کسریله لفظ شمر
جمیع واقران وامثال بینندن حاصلی اسم جمعدر شمایل شمالک جمعیدر شینک
کسریله واخلاق خلقک جمعیدر خانک ضمی و لامک ضمی وسکونیله عطف
تفسیری قبیلندندر خویلر دیمکدر حضرت بونک کبی یرلرده حضور معناسنه در
شمه بوندن ازاجق معناسنه در و یا حرف وحدت وهمزه حرف توسل همزه حرف
وحدتدر دین بیلمز ایمش که حرف رابط مقول قولیدر تربیت عاقلان مصدر
فاعلینه اضافتیدر در حرف ظرف و یا حرف صله وی ضمیر پسر در تربیت عاقلان
مبتدا اثر کرده است خبری جبلت خلقت معناسنه در بدر برده لفظ بدر
طشره ایلتمش دیمکدر را مادر اخراج وازاله در ملک را بوندن را حرف صله در
تبسم کلمسومک حاصلی خنده کلدی و بو یعنی او قودی کورک ایکی کاف
عجمیله در اولکیسی مضمومدر وراسی ساکن با آدمی انسانیله دیمکدر بزرک
بانک وزانک ضمیله وراننک سکونیله وکاف عجمیله اولور و بیوک معناسنه

رد سروری و شمعی

دربردک شود بوک اولور وبیور محصول کلام وزیر اوغلانی اوینه
ایلتدی وناز ونعمتله بسلدی واستاده ویدی اوغلانک تربیه سنه نصب
ایلدی تاکم حسن خطابی ورد جوابی اکا تعلیم ایلدیلر وجمیع سلاطین اداب
وارکانینی اکا اوکرتدیلر حتی جمیع اقران وامثال نظرندن مقبول کلدی
سوق کلام اول معانی افهام ایدرکه وزیر اوغلانی اوغلایدیمش ولکن
بوقدر تقیدا تمش برکره وزیر آنک شمائل واخلاقندن پادشاه حضورنده
برمقدار ین سویلدی که عقلا تربیه اکا تاثیر ایلمیندر وجهل قدیمی انک
خلقت وطبیعتندن چقارمش پادشاهه بوسوزدن کولوم سومک کلدی ودیدی
عاقبت قورد انوکی قورد اولور اکرچه که انسانیله بیور یعنی قورد انوکی انسان ایله
ده بیورسه بیر تلحکلکی ترک ایلمزکه ترتیب عاقلان مابعدیله وزیرک مقول قولنیه
داخل ومطلوب بلکه حضرت شیخ وزیرک مقصودینی بیان ایراد ایلمک ایچون کتورمش
دیبی کلامک دوحینه واصلا اولماش فتأمل سالی دوبری برآمد طائفهٔ اوباش
محلهٔ دراو بپیوستند وعقت مرافقت بستند تا بوقت فرصت وزیر دا
با دو پسرش بکشت ونعمت بی قیاس بر داشت ودر مغارهٔ دزدان
بجای پدر بنشست وعاصی شد ملک دست تحیر بدندان کرفت
وکفت سالی باحرف وحدت برین بوترتیب ورعایت اوزرینه کلدی یعنی
بوحالاوزده براکی ییل کچدی طائفه همزه اضافت ایچون کلمش وحدت ایچون
دیبن خطا ایلمش اوباش دن بوندن لوندلرمراددر اوباشه اضافت بیانیه
در ومحلهٔ اضافت لامیه در در حرف صلا او ضمیری پسره راجعدر بپیوستند
اولاشدیلر وقاوشدیلر حاصلی آنکله مختلط اولدیلر عقد عینک کسریله بوغوق
وابیلکه مرافقة اضافت بیانیه در تا بوندن حتی معناسنه در بوقت فرصت
باحرف ظرف واضافت لامیه در محصول ترکیب براکی ییل بوحال مذکور اوزره
کچدی وزیرک محله سی لوندلری اوغلانه قارشدی وآنکله اولاشدیلر وانچی
بولاشلق عقدینی بغلادیلر یعنی اتفاق ایلدیلر تا فرصت وقتنده وزیری
اکی اوغلو ایله قتل ایلدی وبی حد وقیاس نعمت قالدیردی وحرامیلر مغاره

ددکانی

ددکانی

بابابه برینه اوتوردی وعاصی اولدی سوق کلامدن فهم اولنان بودرکه مذکور
پسر دادلری وغلی اولوب پادشاه ایشیدیجک حیرت الینی دندان ایله طوتدی
یعنی الینی خیرتدن ایصردی ودیدی قطعه ❊ شمشیر نیک از آهن بد چون کند کسی
ناکس بتربیت نشود ای حکیم کس شمشیر شینک فتحی وکسریله قلیچ نیک اضافت بیانیه
در ایو قلیچ کندک مفعول صریحیدر واز آهن غیر صریحی بد آهن اضافت ده بیانیه در
یرامز دموردن دیمکدر چون وا واصلیه ایله استفهام انکاری مفید در کسی یاء
وحدتیله فاعل کند در ناکس الچق دنی الاصل دیمکدر بتربیت باحرف سبب نشود
فعل نفی مستقبل شویدندن اولماز دیمکدر اسمی تحتنده ناکسه راجع ضمیر وخبری
کس در ای حکیم معترضه محصول بیت پادشاه خیرتدن الینی ایصردی ودیدیکه
ایو قلیچ یرامز دموردن نیجه ایدر بر کمسه یعنی برشننه نیک که اصلی یرامز اوله آنی بر کمسه
نیجه ایو ایده دایمدی ای عاقل ناکس وده دنی الاصل تربیتله کسی اولمز حاصلی یرامز تربیتله
ایو اولمز شودی شدندن اشتقاق ایلبن مصادر احوالندن غافل ایمش
باران که در لطافت طبعش خلاف نیست ❊ در باغ لاله روید و در
شوره بوم خس باران یغمور که حرف رابطه صفت لطافت طبع لامیه شین باراندن
راجعدر خلاف فطرفک فاعلیدر در باغ رویدک ظرفیدر ولاله مفعولی اکر مسند
اعتبار اولنور سه تضمین طریقیله ولازم اعتبار اولنور سه لاله مبتدا ورویدک
صله سی برمقدردنه اولور مثلا ازسبیش وازو کیبی در شوره دربانه معطوف
در بوم یردر زمین معناسنه یعنی شوره بوم چورق یر دیمکدر که انده اوت بتمز
خس خانک فتحیله چورچوب معناسنه در محصول بیت باران که آنک لطف طبعنده
خلاف یوقدر یعنی هر یرده طاتلو یغار هیچ بر یرده کورک یغاز بویله ایکن باغده
لاله بتورر وشوره یرده چورچوب بتورر یا خود آنک سبیله باغده لاله بتر
وچورق یرده خار وخس حاصلی هر یرک بنه استعدادی واریسه انی بتورر معلوم
اوله که سید علی زاده ظاهر بودر که رویدن رویاند معناسنه در اشتراک ویا مجاز
طریقیله دیدوکینه سروری اعتراض ایلمش لکن اعتراضی قانون مناظره اوزره کلمدر
فتأمل در شوره بوم چورق یر دیدوکینه ده دخل ایلمش که مفرد ظن ایلمش در بوحال

ددمرودی

بوكه تغییرندن هیچ بر وجهله افراد اكلانمز زیرا عربی تغییرندن ارض ذات ملح
دیمش و تركیبده چورق یر بس دخل برینده دكل و لفظ شوره مضاف دبومه لیكی
هم ضرورت وزن ایچون حذف اولندی دیدوكیده فاسد در زیرا اصلی
بوم شوره ایدی اضافتلر صكره اضافتدن قطع ایدوب تركیب مزجی ایله بلورپس
بالفعل اضافت دعواسی باطلدر دیدوكی دمتن دن اشتقاق ایلین اشتقاق
احوالنی بیلمزمش **دیكرزمین شوره سنبل بر نیارد ٭ در او تخم عمل ضایع مكردان**
زمین شوره بیابنه در بوم شوره كبی نتنكه ذكر اولندی زمین مبتدا بر نیارد فعل
نفی استقبال مفرد غایب لغتده بو قار وكتوردمكده امّا بونده حاصل ایلمز
وبتوردمكده خبر مبتدادر و سنبل مقدم مفعولیدر و ضمیری زمین شوره یه
راجعدر تخم عمل بیانیه در مكردان فعل نهی مفرد مخاطب ایله دیمكده تخم عمل مفعول
اولی و ضایع مفعول ثانیسی محصول بیت چورق یرهركز سنبل بتورمز پس زمین
شوره ده تخم عملكی ضایع ایلمه یعنی سنبل بتورمك ایچون اكا سعی كوشش ایلمه كه
بی فایده در تخم و عمل عبارتلرینی واو عاطفه ایله ایراد ایلین معنایه واصل
دكل ایمش **نكوئی با بدان كردن چنانست ٭ كه بد كردن بجای نیك مردان**
نكوئی با حرف مصدر ایلیك دیمكده با بدان با حرف صله كردنك نكوئی
مفعول صریحی و با بدان غیر صریحی چنانست مصراع ثانیه مرهوندر كه حرف بیان
بد كردنك مفعول صریحی و بجای غیر صریحی جای عهده و حق معناسنه اولنجه
با حرف ظرف اولور امّا متعجم اولنجه با حرف صله در و اضافتی لامیه در نیك
مرده تركیب مزجیدر اصلنده تركیب اضافی ایدی یعنی مرد نیك صكره اضافتی
فسخ ایدوب تركیب مزجی ایلدیلركه قانونلری بودر مردان الف و نون ادات
جمعدر محصول بیت یرامزلره ایلك ایلمك كیبدر یعنی ایكسنده یرامز در حاصلی
یرامزلره رعایت و تعظیم ایلمك ایولره اهانت و تحقیر ایلمك كیبیدر تا معقول لغتده
یا خود مراد بو اولكه یرامزلره رعایتك عوضی اهانتدر و ایولره اهانتك
عوضی رعایتدر زیرا بدن بد كلور هر نقد دایلك ایلسك و نیكدن نیك
كلور هر نقد دیادا مزلق ایلسك والله اعلم **حكایت سرهنك زاده در**

[هامش: رد سروری — رد سروری — رد سروری — رد شمعی — رد شمعی وكافی]

سرای اغلمش دیدم كه عقل و كیاستی و فهم و فراستی زائد الوصف دائم هم از
عهد خردی آثار بزركی در ناصیه اش پیدا سرهنك چاوش و جری باشی لفظلرده بو
ایكی كیمسنه یقین ایلمش بر بچه كه یه تعلیم ایلین یانندن تعلیم ایلمش زاده ده یا حرف خطاب
و همزه حرف توسل و زا ادات مفعول بر ظرفیت افاده ایدر در سرای اضافتی
لامیه در اغلمش اضافتده بو بیلدر اغلمش همزه نك و لامك ضمی و غینك سكونی
و میمك كسری ایله جنكیزخان نسلندن بر پادشاهك اسمیدر بس ایكی ضمه ایله دیمك ابهام
ایلمشلر كه حرف رابط صفت كیاست زیركلك و یا حرف تنكیر و فراست عطف تفسیری
كیبدر و یا حرف تنكیر زائد الوصف وصفدن بیرون عهد خردی لامیه عهد
زمان خرد اوفاق بونده كوچك مراددر و یا حرف مصدر در آثار اثرك
جمعیدر بونده نشانلر مراددر بزركی به اضافت لامیه در و یا حرف مصدر ناصیه
لغتده آلین اوزرنده اولان صچه دیرلر امّا بونده آلین مراددر یعنی بیشانی
پیدا لایح و واضح دیمكدر محصول تركیب سلطان اوغلمش قپوسنده بر سرهنك
زاده كوردم كه عقلی و زیركلكی و فهم و فراستی وصفدن زیاده ایدی یعنی
بو اوصافی تقریر و تعبیردن و وصف بیاندن بیرون ایدی و اوفاقلقی زمانندن
دخی اولولق آثاری و دولت و سعادت نشانلری آلندن ظاهر و هویدا و باهر
و نمایاندی یعنی عظیم الشان اولجاغی كوچكلكندن معلوم ایدی **بالای**
سرش زهوشمندی ٭ می تافت ستاره بلندی بالا بونده اوست
معناسنه در بریچه فوق دیرلر سره اضافتی لامیه در شین ضمیر سرهنك زاده یه
راجعدر زا حرف ابتدا هوش اوص در یعنی عقل مند ادات نسبت یا حرف مصدر
تافت حكایت حال ماضیه یلدیردی یعنی تابان و درخشان اولوردی دیمكدر
زهوشمندی بر فعل متعلقدر ستاره فاعل میتا فتدر بلندی یه اضافتی بیانیه
در بلند بوجه دیمكدر رفعت معناسنه محصول بیت سرهنك زاده نك باشی
اوزره اوصلولغندن رفعت كوكبی تابان و درخشان ایدی یعنی كوچكلكنده
صاحب عز و سعادت اولاجاغنه سیماسی دلالت ایدر دی حاصلی جبیننده
آثار سعادت و دولت نجمی لامع و درخشان ایدی بالای سرش اولندر در

[هامش: رد سروری وكافی — رد ابن سید علی]

رد لرسکلی
رد کافی

تقدیر ایدوب دربالاسی مرقوم دیبی فارسی بیلمز ایمش زهو تمنیدی ستارهٔ
بیان دردیبی ایو بیان ایتمش **فی الجمله مقبول نظر سلطان آمد که جمال صورت**
وکمال معنی داشت که حرف تعلیل جمال کوزللک وحسن کبی صورتدن مراد شکلدر
یعنی روی ومعنادن اطوار واخلاق یعنی امور باطنیه داشت لفظنده طوتدی دیمکدر
اما استعمالده وارلقدن عبارتدر محصول ترکیب حاصل کلام مذکور جوان
نظر سلطانک مقبولی کلدی یعنی پادشاهک مقبولی اولدی زیرا شکلی و
صورتی کوزل وکمال اخلاق واطواری واریدی حاصلی ظاهری وباطنی معمور
ایدی زیرا حسن صورته وهم کمال سیرته مالک ایدی **وحکما کفته اند توانکری**
بهنرست نه بمال ** وبزرکی وبعقلست به بسال** توان مطلق قوتدر وکر
کاف عجمک فتحیله کاردن مخففدر ادات فاعلدر جی معناسنه توانکر ترکیب وصفیدر
غنی معناسنی افاده ایدر که ترکیبی بای دیرلر وبا حرف مصدردر با مصاحبت
وهنر صنعتدر وصنعتده مهارته دیرلر اما استعمالده عیبه مقابلدر که عربجه
منقبت دیرلر میمک وقافک وبانک فتحهلریله مقابلی مثلبت در عیب معناسنه
بزرک اولو وبا حرف مصدر اولولق دیمکدر بوندن عظمت ونباهت شان
مراددر محصول ترکیب وحکما وعقلا دیمشلردر که غنیلق وبایلق هنر ایلهدر یعنی
معرفت وکمال ایلهدر مال ایله واسباب دنیویه ایله دکلدر واولولق وبیوکلک
عقل ایلهدر سال ایله دکلدر یعنی سن وسال اوجوق یشامغله دکل یعنی عقلا نظرنده
عاقل وکامل جوان نادان پیر خورده دن معززومکرمدر حاصلی عقل وکمال
اولمینجه جوق یشامق فایده ایلمز دیمکدر **ابنای جنس او بر وحسد بردند**
وبخیانتی متهم کردند ودرکشتن او سعی بی فایده نمودند ابنای جنس
دن مراد سایر چاوش زادهلردر با حرف مصاحبت خیانت معروف
ویا حرف وحدت یاخود ایراد ایدنلر جمیع نسخهلره مخالف یازمشلر کشتن
اولمصدر رک مفعولیه اضافتیدر محصول ترکیب اول سرهنک زادهنک
ابنای جنسی اکا حسد ایلدیلر یعنی پادشاهک منظور نظری ومقبول خاطری
اولدوغنی قسقندیلر وبر خیانت ایله آنی متهم ایلدیلر وقتلنده بی فایده

رد سروری وکافی

سعی کوستردیلر اما کارکر اولمدی **مصراع** **دشمن چه کند چو مهربان باشد**
دوست مهر محبت وبان ادات فاعلدر جی معناسنه محصول مصراع دشمن
نه ایلمکه قادردر چونکه دوست اهل محبت وشفقت اوله یعنی بر کیمسه که
دوست ویار ایدینه دشمن بیک درلو اغوا ایدرسه دوستلغی بوزماز **ملک**
پرسید که موجب خصمی ایشان در حق تو جیست کفت در سایهٔ دولت خداوندی همکنانرا راضی کردم مکر حسودرا که راضی نمیشود الا بزوال نعمت من
که حرف بیان موجب بوندن سبب معناسنهدر اضافتی لامیهدر خصم بوندن دشمنکدر
ویا حرف مصدردر وهمزه اضافت ایچون کلمشدر که لامیهدر سایهٔ دولت بیانیه
خداوندی یه اضافتده بویلهدر یا حرف نسبت همکنان جمیع را ادات مفعول
مکر ادات استثنا حسودرا ادات مفعول که حرف تعلیل الا حرف استثنا
با حرف مصاحبت زوال مصدردر زال یزول دن یعنی نصر ینصر بابندن اجوف
واوی سندن کیتمک معناسنه نعمت اضافتی مصدرک فاعلینه اضافتیدر ومنه اضافتی
لامیهدر محصول ترکیب پادشاه بونک خصوصنده بدخواهلرک ایلدکلری
مکر وحیلهیه مطلع اولیجق بوکا سؤال ایلدیکه آنلرک سنک حقکده خصومتلری
سببی ندر یعنی عداوتلرینه باعث نهدر دیدیکه پادشاهک سایهٔ دولتنده
جمیع قبوقولینی راضی ایلدم الا حسودی که راضی اولماز الا بنم نعمتمک زوالیله یعنی
مرادلرینی باب سعادتکزدن مهجور ونعمتکزدن دور ایلمکدر **دولت واقبال**
خداوندی باد دولت واقبال بونلرک کبی بیرلرده عطف تفسیریدر خداوندیدر
خداونده اضافتی لامیهدر وبا حرف نسبتدر باد موقع دعاده فعل امر غایب
صیغهسیدر یعنی پادشاهک دولت واقبالی اولسون دیمکدر صحیح نسخهلر بویلهدر
تقدیری دائم وباقی وثابت ویاخود پایدار دیمک بو الفاظک بریسنی کتابتده
اثبات ایدنلر صحیح نسخهلره مخالف ایتمشلر وقتا که بی الا بزوال نعمت من دیدیکی
ایسه لازم اولدی پادشاهک دعاسیله تعقیب ایلمکه اکرچه که رومده عادت
ابتدای کلامده دعا ایلمکدر مثلا سلطانم صاغ اولسون دیرلر اندن صکره تکلمه
ابتدا ایدرلر **قطعه** **توانم آن که نیازارم اندرون کسی** ** حسودرا چه کنم**

رد سروری وشمعی وکافی

کوز خود برنج دردست توانم فعل مضارع متکلم وحده در توانستندن قادردم
دیمکدر ان اسم اشارتندر ور رامفعله در تقدیری توانم انرا درکه حرف بیان بنیازدم
فعل نفی استقبال متکلم وحده بوندن متقدم بدرانجمه بیم دیمکدر ازدمدن کلود انجمه بیم
معناسنه دروندن مراد خاطرد رجوف دیبن اصابت المعنی کبی بر اضافه لامیه در — رد سروری
حسود درا ادات مفعول کنم فعل مضارع متکلم وحده در کنبندندن بوندن ایلیم
دیمکدر تقدیری چه چاره کنم در حسود کنک متقدم مفعول اولی وچه مفعول ثانیسی که
حرف تعلیل واو ضمیری حسوده راجعدر خود بوندن ردم ضمه ایله وواو رسمیله کندی
معناسنه در برنج با حرف ظرف رنج رانک فتحیله زحمت دیرلر در با متضمن اولدیغی
ظرفیتی تاکید ایدر بایه حرف زائد دینلر زائد دیمکلر دردست سبنی وتا ادات — رد این سیدعلی و سروری
ادات خبر در همزه فتحیله یا زانلر همزه نی زائد یازمشلر محصول بیت قادردم — رد این سیدعلی و سروری
اکا که بنم انک خاطرینی بر بنان ودلینی رنجیده ایلیم یعنی هیچ وجهله کیمسه نک ازادی ایلیم
اما حسوده نه چاره ونه درمان ایدهیم که اول کندندن رنج وبلاده در یعنی
حسد ممتنع الازاله بر ذاتی وجبلی در ضد داندن رفع ایدوب ازالهسینه قادر دکلم
بمیرتا برهی ای حسود کین رنجیست ٭ که از مشقت ان جز بمرگ نتوان رست
بمیر با حرف تاکید میر فعل امر مفرد مخاطب اولدیمکدر عربجه مت دیرلر تا حرف
تعلیل برهی یا حرف استقبال رهی رانک فتحیله فعل مضارع مفرد مخاطبدر بوندن
قورتلسن دیمکدر کین اصلنده که این در که حرف تعلیل واین اسم اشارتندر حسدد
رنجیست یا حرف وحدت که حرف رابط صفت مشقت ان اضافه لامیه در دور زحمت
اشارت بمرگ با حرف مصاحبت مرگ موت معناسنه در بوندن رستن معناسنه
در زیرا نتوان دیبوبی استقبالیت وارددر محصول بیت ای حسود اول اکیم
مرض حسددن خلاص بولامن زیرا بو حقد وحسد بر المدرکه انک مشقتندن
موتدن غیری علاجیله خلاص بولق ممکن دکلدر یعنی حقد وحسد بر مرضدرکه
چاره ودرمانی موتدر زیرا امر ذاتی وجبلیدر **قطعه شوربختان بارزو**
خواهند مقبلانرا زوال نعمت وجاه شوربخت بوندن بدبخت معناسنه
در اصلنده فارسیده شور طالعلو دیمکدر الف ونون ادات جمعدر شوربختان

مبتدا

مبتدا وخواهند فعل مضارع جمع غائب خبر مبتدا استرلر ودیلرلر وبارزو
با حرف مصاحبت وآرزو الف ممدود ایله شوق واشتیاق معناسنه در خواهنده
متعلق مفعول غیر صریحیدر مقبلان اصحاب اقبال معناسنه در الف ونون ادات
جمعدر ورا ادات تخصیص زوال خواهندک مفعول صریحیدر ونعمت اضافتی
مصدرک فاعلینه اضافتیدر وجاه نعمته معطوف جاه منصب معناسنه در محصول
بیت بدبخت وبرکشته طالع اولنلر اهل اقبال دولتلک آرزو واشتیاقیله
نعمت وجاهلرینک زوالنی استرلر یعنی کندولری کبی تمام عالمی شوربخت وبیجاه
اولدقلری استرلر بیت ای بخانی سودمش بقلانی یقلان ٭ انک ایچون حب
کوزلدی وفا اولسون دیرم **گر نبیند بروز شپره چشم ٭ چشمهٔ آفتاب**
راچه گناه نبیند فعل نفی استقبال مفرد غائب در نبیندندن اکر کورمزسه دیمکدر
بروز با حرف ظرف روز بوندن کوندوز معناسنه در که عربجه نهار دیرلر شپره
اصلنده وصف ترکیبیدر شب ایله پرندن کیجه اوچوجی معناسنه مکره یراصه خفاشه
اسم اولدی بس جمله وصف ترکیبی اولدی کیجه کوروب کوندز کورمیین کیمسنه به
یراصه کوزلو کیمسه دیمکدر چشمهٔ آفتاب عین الشمس معناسنه در کونش چشمه سی اضافتی
بیانیه در را حرف اختصاص چه گناه تقدیری گنا هست در محصول بیت اکر
یراصه کوزلو اولان کیمسه کوندز کورمزسه آفتاب چشمه سینک نه گناهی واردر
یعنی اول تخصصک کوندز کورمدوکی آفتابک قصوروندن دکلدر بلکه کندو قصورندن
اولمسندندر بونک تقدیری چشم شپره ایلیی وصف ترکیبدن اکاه اولمه
ترکیب اضافی یه ارتکاب ایلمش واکر روزده شپره نک کوزی کورمیه دینلسه — رد شمعی
ازنجه کتمش مصراع ثانینک معناسی آفتاب چشمه سینک نه گناهی واردر زیرا بو
قباحت شمسدن دکلدر بلکه یراصه نک کندو سندندر دیبن مصراع اولدیغ — رد شمعی
ایلدوکی خطابی تاکید وتاکید ایلمش بعض شراح شپره نک اصلی شب پره ندر
دیمش وبعضلر ردایدوب شپره اصل الفقدر وضع اوزره دیمش وبعضیسی
حق بودرکه شب پره ندن ماخوذ اولمغه مانع یوقدر دیمش لیکن حق بودر
اوچی بیله اصابت ایلمش زیرا اصلنده پرنده شب در سائر مشتقاتدن اولا — رد این سیدعلی و سروری و کافی

وصف ترکیبلری کبی شبیره چشمک معناسنه ای یعنی دیمک معلوم ده که ایکی اوکلکلر
کبی وصف ترکیبدن آکاه اولمامش راست خواهی هزار چشم چنان کور بهتر رد سروری
که آفتاب سیاه راست بوندن کرچک وطوغری معناسنه در خواهی فعل مضارع
مفرد مخاطبدر دیلرسک معناسنه یعنی معناء شرطی متضمن در جوابی جمله بهتر
دیمکدر هزار بیک دیمکدر بعجه الف دن لامک سکونیله اسم عدد در مبتدا واقع
اولمش چشم چنان موصوفک صفتنه اضافتی قیلنمدیلر ومیز هزار اولور کور
مبتدا ثانی بهتر خبری جمله اسمیه خبر مبتدا اولدر که من تفضیلیه معناسنه متضمنه
آفتاب مبتدا وسیاه خبری محصول بیت طوغریسن دیلرسک کرچکین ایستر سک
بیک پارچه کوزلو کبی نک کوزی کور اولمق بکر که قرص آفتاب سیاه اولمقدن
زیرا پرچ شبیره کوزلوکمه اعمی اولمقدن عالمه ضرر مترتب اولماز اما آفتاب
سیاه اولمقدن تمام عالمی ظلمت قبلدر اکر خواهی که هزار چشم چنان یعنی شبیره
چشمی کبی کور اولمق یکر که آفتاب سیاه اولمقدن راست دیلرسک یعنی راست
خواهی معناجهتندن شرط محذوف جوابدر دیین تطویل کلام الیتی بلا فایده رد لامعی
زیرا معنا دیدکمز کبیه بو یلدکل سن صحیح دیلرسک بیک پارچه کوزی کبی کوز رد سروری
کور اولمق اولیدر آفتاب سیاه اولمقدن دیین مقصود بیته واصل اولمامش
بیتک معناسنک تحقیقنده اول مقولدر بیک دانه چشم اعمی ونابینا اولمق یکدر
آفتاب بی نور اولمقدن دیین اول مقولدر بیک دانه چشم عبارتندن ایهام الیتی رد کافی
حکایت یکی را از ملوک عجم حکایت کنند که دست تطاول بمال رعیت ٦
دراز کرده بود وجور واذیت آغاز کرد حرفیان دست تطاول بیانیه تعدی
وظلم الینی دیمکدر با حرف صله مال رعیت لامیه دراز کرده بود اوزاتمش
ایدی دراز دالک فتحی وکسریله اوزون دیمکدر بوندن دست تعدیه دن
عبارتدر اذیت فتح همزه وکسر ذال وتشدید یا ایله رعیت وزنی اوزره
اینجیتمک دیمکدر ایذا معناسنه اغاز دن صکره برکرده بود تقدیر اولنور که
اولکی فقره یه مطابق اوله محصول ترکیب عجم پادشاهلرندن برینی حکایت
ایدرلر که تعدی وظلم الینی مال رعیته اوزاتمش ایدی وجور وجفا وایذا یه

باشلامشلر

باشلامشلر ایدی خلق از مکاید ظلمش درجهان برفتند واز کربت جورش
راه غربت کرفتند خلقدن مراد سلطنتی التنده اولان قوم در مکاید مکیدتک جمعی
وزنی اوزره جمع مکیده در جمع کید دینیلر اصابت ایلمدیلر ظلمه اضافتی بیانیه در
در حرف صله جهان عالم برفتند بوندن طاغلدیلر دیمکدر کربت کافک ضمیله الغندن
غم وغصه دیمکدر اما بونده شدت معناسنه در جوره اضافت لامیه در شین
ضمیر یکی را از ملوک عجم راجعدر راه غربت لامیه در محصول ترکیب حکمی
امری التنده اولان خلق مکر وحیلهلرندن عالمه طاغیلوب کندیلر داخی جور
وجفاسی شدتندن والمندن ترک اوطان ایدوب غریب بولنمق طوتدیلر
یعنی دیار غربت اختیار ایلمشلر ایدی چون رعیت کم شد ارتفاع ولایت
نقصان پذیرفت وخزینه تهی ماند ودشمنان از هر طرف زور آوردند
چون ادات تعلیل کم کاف عربینک فتحیله اکسک معناسنه در کاف عجمک ضمیله
دیین معنای کم ایلمش ارتفاع افتعال بابندن مصدر در محصول معناسنه
ولایته اضافت لامیه در مراد مملکتدر نقصان نونک ضمیله مصدر در غفران
وزنی اوزره پذیرفت بای عجمک فتحیله فعل ماضی مفرد غائب قبول ایلدی دیمکدر
تهی تانک فتحی وکسریله وهانک کسریله خالی معناسنه در یعنی بوش ماند فعل
ماضی مفرد غائب قالدی دیمکدر محصول ترکیب چونکه رعیت اکسلدی محصول
مملکت نقصان قبول ایلدی خزینه داخی بوش قالدی دشمنلر دخی هر جانبدن
زور کتوردیلر یعنی هر جانبدن غلبه وهجوم کوستردیلر زیرا محصول زیاده دن
وتجاره دن حاصل اولور دیو بونلر ایسه ظلمدن غیری مملکته فرار ایلدیلر ایدی کسب
محصولی کیمدن آلسون قطعه هر که فریاد رسی روز مصیبت خواهد کو در
ایام سلامت بجوانمردی کوش هر که فریاد رس وصف ترکیبیدر رسیدندن
بر کمسه نک مدد تنبار یتشمه دیرلر و یا حرف وحدت روز مصیبت اضافت بیانیه
در خواهد فعل مضارع مفرد غایب فاعلی هر که ده که یه راجع تحتنده ضمیر و
مفعولی فارسی وظرف زمانی روز مصیبت در کو خطاب عام در حرف
تاکید ایام سلامت اضافت فی معناسنه در با حرف صله جوانمردی معناسنه

رد لامعی • و سروری
وشمعی • وکافی

وصف ترکیبدر و یا حرف مصدر کوتش فعل امر مفرد مخاطبدر سعی ایله یعنی دوزش
دیمکدر محصول بیت هر کیمه که مصیبت کوندن یعنی باشینه بر اتی دوشوب بر حاله
اوغرادیغنده مدد بنده وفریاد بنیه برتیجی بر کمه استر سه اوکه دی ذوق و صفا
و سلامت ورفاهیت ایامنده سخاو کرم و خلقه حسن معامله یه سعی کوشش ایلیه یعنی.
وقت ضرورتده یار و یاور و معین و معاون دیلیی کمه به سویله فراغت وحضور
زمانلرنده هر کسه عزت و حرمت اوزره اول تا که سکا احتیاج وقتنده هر کس فریاد
رس و مغیث اوله فریادرس یا نسبی حرف مصدر دیبی ظن ایلمنه در و جوانمردی
رجل ثابت معناسنده کلور دیبی عندی سو یلمش بندهٔ خلقه بکوش از شود
بر ود لطف کن لطف که بیکانه شود خلقه بکوش بنده یه خلقه بکوش اضافت
بیانیه زیرا خلقه بکوش وصف ترکیبدر قولاغی حلقه لو دیمکدر معلوم اولکه رسوم
اعجامدندر زر خریده عبیدینک قولاغینه حلقه کچور ملک تا که دهی لر دن
ممتاز اوله یعنی بو مثللو غلاملر ندن که رومده آکا دزاو غلانی دیرلر و فوله
دیبوار اکو دن محققدر ادات شرط نتوازی فعل نفی استقبال مفرد مخاطب
نوازیدندن نونده فتحه ده جائزدر او خشامزسک دیمکدر برود فعل مستقبل
مفرد غایبدر رویدندن کیدر دیمکدر نوازی نی نواختن دن و رودی
رفتن دن اشتقاق ایلیی بیلمز ایمش لطف کن فعلینک مقدم مفعولیدر و
تکرار تأکید لفظی قبیلندندر و بو لطف ثانیدن صکره بر کن مقدردر و کن
فعل امر مفرد مخاطبدر کیدندن ایله دیمکدر که حرف تعلیل بیکانه با عربینک کسری
و کاف عجمیله یاد معناسنده در یعنی اشنا اولمایان کمه شود فعل مضارعدر یعنی فعل مفرد
غائب شویدندن اوله دیمکدر اسمی تحتنده بیکانه یه راجع و خبری حلقه بکوش و بیکانه
مبتدا و مابعدی خبری محصول بیت حلقه بکوش قولاغی حلقه لو یعنی عبد مملوک کبی
اکر او خشامزایسک یعنی رعایت ایلمیوب جفا ایدرسک قبو کدن کیدر یعنی
فجار فرار ایدر حاصلی چوده تحمل ایده میوب سنی ترک ایدوب کیدر پس
ایدی لطف ایله یعنی تعظیم و تبجیل ایله که بیکانه حلقه بکوش اوله حاصلی ایلک
اوزره اول که هر کس سکا بنده اوله حضرت شیخ بیتده محمل الفندین صفتنی

رعایت

رعایت المتثن تامل ایلدر روزی در مجلس او کتاب شاهنامه همی خواندند و
زوال مملکت ضحاک و عهد فریدون روزی یا حرف وحدت او ضمیری اتنادده
مذکوره راجعدر بو نده کتاب شاهنامه دن مراد ظاهرا فردوسی شاهنامه سی
اوله زیرا ابو اسمعیله مشهور داود لر دانک بجون اضافتله ذکر ایلدی همی خواندند او
قورلردی دیمکدر حکایت طریقیله در حرف ظرف زوال مصدردر ذهاب
و فنی اوزره ذال یزول دن یعنی بصر یا بینک اجوف واوییدن مملکته اضافت
مصدرک فاعلینه در و ضحاکه اضافت لامیه در ضحاک و فریدون قصه لری
سابقده مفصلا بیان اولندی محصول ترکیب بر کون مذکور پادشاهک مجلسنده
شاهنامه کتابی او قونوردی ضحاکک مملکتی زوالی خصوصنده یعنی انک کبی
قهار و قوتلو پادشاهک مملکت و سلطنتی زواله نیجه کلدی و فریدون بر یتیم
بی کس شاهزاده ایکن نه وجهله پادشاه اولدی دیو شاهنامه نک بو راسنی
او قورلردی وزیر ملک را پرسید که فریدون کنج و ملک و حشم نداشت برو
پادشاهی چکونه مقرر شد حشم حانک و شینک فتحه لریله خدام معناسنه در
اما امام نووی شرح مسلم حدیثنده بیور دیغی مراد در حشم الرجل من یغضب
له و خدمه و یغضب له یعنی کشینک حشمی شول کسه در که کشینه تعصب ایلیه و
اول متعصب خدمت ایلیه اول کشینه خدمت ایلیی و کشینه تعصب ایلیه پس بونده
فریدون ضحاکک حشمیدر که ضحاکه تعصب ایلدی و فریدونه خدمت ایلدی ضحاکه
خدمت ایلیی و ضحاکه تعصبده ایلدی زیرا ضحاک او موزنده بیتن ایکی یلانه
آدم بینینی بیدیرمک بجون کوننده ایکی کسه هلاک ایدردی و لا جرمدن هر کس دی
خوف ایدوب مملکتندن فرار ایدردی و فریدون بن آبتین قولنوغنه صغنوردی
و ضحاکه عدو اولوردی بو جهتدن باشنه حشم غفیر جمع اولدی و جمعا ضحاکه
دشمن اولدیلر پس بر کون علی الغفله ایلغار ایدوب باصوب باشنی کسدیلر و
فریدون تختنه کچوب پادشاه اولدی مذکور تواریخده یاز یلدیک مجملیدر تفصیلی
مراد ایدن حمدی مثنوی تاریخنه و شاهنامهٔ فردوسی یه مراجعت ایلسون محصل
کلامم وزیری پادشاه ظالمه سؤال ایلدی که فریدون بر یتیم و بی کس شاه زاده ایکن

خزینه وملك وحشمی وخدامی یوق ایدی اوزرینه پادشاهلق نیجه مقرر اولدی وصاحبی
کبی صاحب عظمت وقدرت پادشاه نه وجه ایله ظفر بولدی **گفت انجنان که شنیدی**
خلقی بر وی بتعصب گرد آمدند وتقویت کردند پادشاهی یافت خلقی یا
حرف وحدت نوعیه در بر بولك خلق دیمکدر بر حرف استعلا او ضمیری فرید ونه راجعدر
یا حرف مصاحبت تعصب معروف گرد آمدند کاف عجمینك کسریله جمع اولدیلر دیمکدر
تقویت تفعیل بابندن ناقص واوی بیندن مصدردر قوت ویرمك معناسنه پادشاهی
یا حرف مصدر در محصول ترکیب پادشاه دیدی که نجلبی که کتابدن بو مجلسده
ایشتدك ویا بوندن غیری یرده ایشتدك دیمکدر بر بلوك خلق انك اوزرینه
تعصب طریقیله جمع اولدیلر وتقویت ایلدیلر پس پادشاهلق بولدی حاصلی بودر که
پادشاه اولدی پادشاه اولدی پادشاهك انجنان که شنیدی عبارتندن مفهوم
اولان اولدر که وزیرك سؤالی تجاهل طریقیله اوله تأمل ایدهسز **وزیر گفت چون**
گرد آمدن خلق موجب پادشاهیست تو خلق را چرا پریشان میکنی
مگر سر پادشاهی نداری چون ادات تعلیل گرد آمدن دالك سکونیله جمع
اولمق معناسنه در خلقه اضافت لامیه در موجب پادشاهی اسم فاعلك مفعولنه
اضافتیدر ویا حرف مصدر در خلق را را ادات مفعول لخلق میکنینك مفعول
اولی وپریشان مفعول ثانیسی ومیکنی فعل مضارع مفرد مخاطب در مگر بو تعبیر
کاه معناسنه در سر سودا وهوس واوزو معناسنه در مگر پادشاهلق
یوقدر دیمکدر باشندن خطا ایلمش نداری فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب طوتماز ده سروری
سك یعنی سنك یوقدر دیمکدر محصول ترکیب پادشاهه وزیر دیدی چونکه
خلقك جمع اولماسی پادشاهلغه وسلطنته سبیدر سن خلقی نیچون پریشان
ایدرسك مگر پادشاهلق سوداسی یوقمیدر یعنی اگر سنده سلطنت هوسی
اولسه ظلم وجور ایله خلقی اورکودوب مملکتکدن قاچرمزدك **بیت همان به که**
لشکر بجان پروری ÷ که سلطان بلشکر کند سروری پروری فعل مضارع
مفرد مخاطب لشکر مفعول صریحی وبجان غیر صریحی که حرف تعلیل سلطان مبتدا
وما بعدی خبری سروری یا حرف مصدر محصول بیت همان اولیدر که لشکری

جانله

جانله بسلیه سك یعنی کمال رعایتله تربیه ایلیه سك زیرا پادشاه لشکر ایله سرورلك
وپادشاهلق ایلر پس چونکه بقاء سلطنت اجتماع عسکر واتفاق رعایا ایله در
انلری جان وکوکلدن رعایت اوزره طوتمق ممکن اولدیغنجه کلو حرمت ورعایت
ایلمك گرك **گفت موجب گرد آمدن سپاه ورعیت چیست** پادشاه وزیره
دیدی که سپاه ورعیتك جمعیتنه سبب ندر **گفت پادشاه را عدل باید تا**
بر وی گرد آیند ورحمت تا در سایهٔ دولتش ایمن نشینند وترا این هر دو نیست
محصول ترکیب وزیر دیدی که پادشاهه عدل وکرم گرك تاکه اوزرینه عسکر و
رعیت جمع اولهلر ورحمت وشفقت گرك تاکه سایهٔ دولتنده امین وآسوده
اولوب بی غم وغصه مملکتنده قرار ایدوب حضور ایدهلر سنده ایسه مذکورلرك
ایکیسی بیله یوقدر وسنکده سلطنت نیجه قرار ایدر حاصلی سنك جور وظلمك
برحده وارمشدر که سلطنت الدن گیتمکه قریب اولمشدر **مثنوی نکند جور**
پیشه سلطانی ÷ که نیاید ز گرگ چوپانی نکند فعل نفی مستقبل مفرد غائب جور
پیشه وصف ترکیبی اسم نکندر جور پیشه صنعتلو معناسنه در لازمی ظالمدر سلطانی
یا حرف مصدر در وسلطانی خبر نکنددر که حرف تعلیل نیاید فعل نفی مستقبل
کلمز دیمکدر گرگ ایکی کاف عجمیله قورد دیمکدر چوپانی جیم وباء عجمیله ترکیبده جیم
عجمی وباء عربیله چوبان دیدکلری یدره عربیجه راعی دیرلر ویا حرف مصدر در چوبانلق
دیمکدر محصول بیت جور پیشه اولان پادشاهلق ایلمز یعنی ظالم پادشاهلق ایدهمز
زیرا قورددن چوبانلق کلمز حاصلی ظالم کمسهنك پادشاهلغی قورددن چوبانلغی
کبیدر زیرا قوردك قویون یرعاده اختیاری یوقدر کذلك ظالمك دخی
انجمه ده اختیاری یوقدر بعض شراح نکندی تشود وجوری کاسم وپیشه یی
سلطانی یه اضافتله کاخبر وسلطانینك یاسنی حرف وحدت طوتوب تفضیل
معناده یعنی جور پیشه سلطانی تشود دیمش صکره کذ سمعت وفیه تکلف استعمال
کند فی معنا شود مجازا دیمش صکره دیمش که او مولو رکه نکند جور را پیشه سلطانی
یا حرف وحدت اولمق اعتباریله ومعناسی پادشاهلردن بر پادشاه جور
پیشه ایلمز دیمش صکره دیجوزان یقال دیبوب اعراب ایدوب دیرکه جور پیشه

وصف ترکیب دنکندنك فاعلی و سلطانی یاء مصدریه ایله مفعولی ومعناسی
سلطنت ایدن فزاول کمسه که صنعتی جور اولدیغی بونك کبی ترزیقانی صواب
ایراد ایملك ایدی لیکن اختلاف طبایع وتفاوت اذهان ومراتب اذعانی
بیان ایلمك ایچون ذکر اولندی **پادشاهی که طرح ظلم افکند ❊ پای دیوار** ملك
خویش بکند پادشاهی یا حرف وحدت که حرف رابط صفت طرح بوندن فاعلی
واساس معناسنه در بس ظلمه اضافت بیانیه اولور افکند فعل ماضی مفرد غایب
فاعلی مذکور پادشاهدر وطرح ظلم مقدم مفعولی پای بوندن اساس
معناسنه در که ترکیبه غلط دیرلر دیواره اضافت لامیه در وملکه اضافت بیانیه
در وخویشه لامیه بکند با تأکید ایله فعل ماضی مفرد غایبدر قازدی وقوپاردی
دی یعنی قلع وقمع ایلدی حاصلی ییقدی وخراب ایلدی دیمکدر پادشاه مبتدا
وبکند خبری وپای بکندك مقدم مفعولی محصول بیت بر پادشاه که ظلم رسم و
قانونی خلق عالمه صالدی یعنی مملکتی خلقنه ظلمی عادت ایدیکندی ومملکت ویا سلطنتی دیو
دیوارنك اساس وتملنی خراب ایلدی زیرا ظلم ایله سلطنت ثابت وقایم اولماز بعض شراح
طرح عوارض وصالغون معناسنه در واضافت بیانیه در دیمش وبعضیسی تعرض
ایدوب بیانیه اولمق لازم دکلدر دیوب معناسی ظلمی خلق عالمه طرح ایلدی دیمش
بوندن اول طرح رسم اساس دیمشدر دیمش بو ایکی کلامی بیننده تعارض واقع اولدی ردّ کاتی
زیرا ظلمی خلق عالمه طرح ایلدی مصدر معناسیدر دیمش مصدرك مفعولنه اضافتی
قبیلندن اولور مصراع اولك معناسی بر پادشاه که ظلم تملنی براقدی یعنی ظلمه بنیاد
ایلدی دیمک ایو بنیادی ایدرمش ومصراع ثانینك معناسی حقیقتده اول پادشاه رد سمی
کندو سلطنتی دیوارنك ایاغنی قازدی دیمک وکیمده بی بنیاد در **ملك دایند وزیر** رد سمع
ناصح موافق طبع نیامد بند فرمود وبزندان فرستاد یعنی وزیر ناصحك
نصح وپندی پادشاه ظالمك طبیعتنه موافق ومطابق کلمدی زیرا ظلم وجوره
اوزره مخلوق ایدی پس وزیرك کلامی ورای باطلینه موافق کلمدوکندن بجقوره
اولدی ویاخود وزیر بوبله تخت ودرست سویلدوکندن بجقورا اولدی زیرا
اکابوك کوکلی اولمغندی پس وزیره قید وبند بوردی وانی زندانه کوندردی

یعنی حبس ایلدی **بسی برنیامد که بنی عم سلطان بمنازعت برخاستند**
وبمقاومت لشکر آراستند وملك پدر خواستند بسی چوق برنیامد بوندن
چوق کچمدی یعنی چوق زمان مرور ایلدی که حرف بیان اصلنده بینی ایدی وغلطدر
دیمکدر نون اضافت سببیله دوشدی بنیك عمّه وعمّك سلطانه اضافتی لامیه لر
در بمنازعت با حرف صله ویا حرف مصاحبت برخاستنده متعلق منازعت مقاتل
بابندن مصدردر برخاستند بر حرف تأکید وخاستند فعل ماضی جمع غایب
قالقدیلر بمقاومت با حرف صله آراستنده متعلق مقاومت ده مصدردر مقابله
ومقاتله معناسنه آراستندك مفعول غیر صریحی ولشکر صریحی آراستند فعل ماضی
جمع غایبدر بزه دیلر یعنی حاضر ومهیا ایلدیلر وملك پدر لامیه در خواستندك
مقدم مفعولیدر ایستدیلر ودیلدیلر دیمکدر محصول ترکیب بر پادشاه که الی
التنده اولنلره ظلمی جایز طوتا یعنی جایز کوره آنك محبتی شدت واضطراب
کوننده قوی وغالب دشمنیدر یعنی انك دوستی شدت وضرورت حالنده
محکم دشمنیدر خصمی وعدو سیدر حاصلی هوادار ومحبلری دشمنی اولور **بارعیت**
صلح کن وز جنگ خصم ایمن نشین ❊ زانکه شاهنشاه عادل را رعیت لشکرست
با حرف مصاحبت جنك خصمه اضافتی مصدرك فاعلنه ویا مفعولنه در دایمن کسر همزه
ایله بی پروا وامین معناسنده مستعملدر زان ادات تعلیل در لاجل معناسنه
که حرف بیان شاهنشاه عادل بیانیه رعیت مبتدا ولشکر خبری محصول بیت رعیتله
صلح ایله یعنی رعیتی ارضا وخشنود ایله وخصمك جنك وجدالندن فارغ وبی
پروا اوتور زیرا عادل پادشاهك رعیتی لشکردر یعنی محلی دوشنجه رعیت لشکر
لك ایدر حاصلی عدالتی سببیله لازم کلدکده پادشاه اوستنده دونوب لشکره ناصر
ویاور اولورلر دشمنه جواب ویروب پادشاهی محاربه قیدندن آزاد ایدر
حکایت پادشاهی با غلام عجمی در کشتی نشسته بود وغلام دیگر دریا ندیده
بود ومحنت کشتی نیازموده گریه وزاری اغاز کرد ولرزه براندامش
افتاد چندانکه ملاطفت کردند آرام نگرفت با حرف مصاحبت غلام قول
عجمی یه اضافت بیانیه در عجم دیلنه عجمی دیرلر ویا حرف نسبت حرف وحدت

ردّ سروری وشمعی وکافی

طوتنلر اصابت ایلمدیلر کشتی کاف عربیله فتحی ویاء اصلیه ایله کمیه دیمکدر سفینه معناسنه قیاس عجمی ده وکشتیدر یا الرینده منکره بر دریاء وحدت ایراد ایلمک ایدی اما بو مقام بر دریا ذکریله مشهوردر غلام مبتدا دیکر دا نحو دیمکدر در دریا مفعول ندیدر بود وجمله خبر مبتدا در محنت دریایه معطوف کشتیه اضافت لامیه در نیازموده فعل نفی استقبال صنامشیدر یعنی تجربه ایلمشیدر کریه اسم مصدر در اغلامه معناسنه زاری یاء اصلیه ایله اسم مصدر در اینکلدی معناسنه یاء مصدر دیبن اصابت ایلمی مثل غاز کرد باشلدی دیمکدر لوز ملامتک فتحیله اسم در دترمه معناسنه عربجه رعشه در لرز اندامدن بوندن اعضا مراددر ملاطفت ملایمت معناسنه در ارام بوتندن قرار معناسنه در محصول ترکیب بر پادشاه عجمی قول ایله یعنی دیلسوبلمز کوله ایله کمیه کیروب اوتورمش ایدی غلام بوندن غیری دریا کورمش ایدی وکشتینک بلا ومحنتنی صنامش ایدی یعنی بوندن اول کمیه کیرمش ایدی پس اغلامغه واینکلمکه باشلدی یعنی فریاد وفغانه باشلدی واندامنه لرزه ورعشه دوشدی یا بو غلغله خوفندن ویا دکز طوتقدن اولقدر بوکه ملاطفت وملایمت ایلدیلر قرار وارام طوتمدی حاصلی دیترمسی وفریاد وفغانی کسمدی یاء وحدت ایله اولسه بر پادشاه بر عجمی قول ایله بر کشتیده اوتورمش ایدی یعنی دریا سفری ایچون بر کشتیه کیرمش ایدی دیمک اولوردی بر پادشاه احوال بیلمز بر عجمی غلام ایله کیتدی مجهولی ایدیکه بو حاشیه کتابده غلام عرب وعجمده مجهول معناسنه استعمال زیاده شایعدر ومحلنده اکا قرینه دردیبن عندیات سویلیدر عجب ماهر ددر بر پادشاه خاطری مربوط اولان بر دیل بیلمز عجمی غلام خدمتکار ایله کمیه کیرمشلر ایدی دینیلک اتونجه کتمشی زیرا ترکیبدن ربط خاطر فهم اولنماز **ملک را عیش ازو منقص شد** را ادات تخصیص عیش عینک فتحیله دیرلکدر حیات معناسنه منقص اسم مفعولدر تنقیل بابندن صاد مهمله ایله مکدر دیمکدر حاصلی غلام بویله اولدوغندن پادشاهک عیش وصفاسی اندن مکدر اولدی یعنی زیاده متألم اولدی **چاره نمی دانستند** اهل کشتی بو غلامک اضطرابنی وپادشاهک الم وکدرینی دفع ایلمکه چاره بیلمدیلر حاصلی غلامک بی قرارلغنی

ردّ سروری

ردّ شمعی

ردّ کافی

دفع

٤٢

ردّ شمعی وکافی

دفع ایدمدیلر که پادشاهک الم وکدری مندفع اوله چاره ده بو غمزه یا ذوب وحدت ایچون طوتانلر زاید یا ز منلر **حکیمی در آن کشتی بود کفت اکر فرمایی من اورا خاموش کنم پادشاه کفت غایت لطف باشد** حکیمی یا حرف وحدت در کشتیدن مراد اهل حکمت اوله ویا عاقل ودانا برکمسه غایت لام یه در کمال لطف دیمکدر حاصلی بر حکیم وار ایدی پادشاهه دیدی اکر بیورر ایسک بن انی خاموش ایدریم یعنی کریه وزاریسنی واضطراب وبی قرارلغنی دفع ایدریم پادشاه دیدیکه غایتله لطفدر **حکیم فرمود تا غلام را بدریا انداختند باری چند غوطه خورد موئیش بکرفتند وسوی کشتی آوردند بهر دو دست در دنبال کشتی آویخت چون برآمد بکوشه بنشست وقرار یافت** تا حرف تعلیلدر غلام را را ادات مفعول انداختندک مفعول صریحی در یا حرف صلدر باری یا حرف وحدت چند نیچه دیمکدر غوطه غینک فتحیله صویه طالمق معناسنه در غوطه یه اسناد مجازیدر زیرا ایچد وکی دکز صویدر یعنی هر غوطه ایلدکجه بوغازینه دکز صوبی کیدیسر اول اعتبار ایله غوطه ایچکه دیر حاصلی سببیه اسناد مجاز مرسل قبیلندندر موئیش بکرفتند وغلامک صاچنی طوتدیلر بهر دو دست ایکی ایلیله دیمکدر در بوندن حرف صلدر دریا معناسنه دنبال بوندن کمی دومنیدر بعض نسخه ده دنبال یرینه سکان دیمشلر عمان وزنی اوزره دومن معناسنه بعض شراح جمه ساکن دیمش ظاهر کمیدن ساکنی اولنلر مراددر دیا کربو یلا ایسه خطادر فاحش ایلمشلر تامل تدر آویخت بونک کبی یرلرده یاپشدی دیمکدر آویخت فعل ماضی مجهولدر دیمشلر ابن سید علی وصرورینک افتر اایدوب فعل ماضی معلوم دیدی دیمش وبو وجهله تعرض ایلمشلر لکن ایکیسی بیله اصابت ایلمشلر زیرا آویخت بوندن یاپشدی معناسنه در اصیلدی معناسنه دکل فتأمل برآمد چیقدی یعنی کمیاوز رینه بکوشه باحرف ظرف وکوشه بوجق ویا حرف وحدت وهمزه حرف توسل محصول ترکیب حکیم بیوردی تا کم غلامی دریایه آتدیلر برنیچه غوطه ایچدی یعنی برنیچه کره دیب طالدی وچیقدی پس صاچین طوتدیلر وکمی جانبنه یعنی یاننه کتوردیلر ایکی ایلیله دومنه یاپشدی چونکه کمینک اوستنه چیقدی برکوشه ده اوتوردی وسکون وقرار بولدی حاصلی اولکی کریه وزاریسی وفریاد وفغانی مندفع اولدی **ملک را**

ردّ سروری

بسند بدو آمد گفت درین چه حکمت یعنی پادشاه حکیمک وضع عاقلانه
سی و تدبیر حکیمانه سی مقبول کلدی و حکیمه سؤال ایلدی که بو تدبیرکده حکمت ندر
دیو گفت اول محنت غرق شدن بخشیده بود قدر سلامتی نمی دانست
همچنین قدر عافیت کسی داند که بمصیبت گرفتار آید قدر سلامت لامیه در
و یا حرف تنکیر بعض نسخه ده سلامت کشتی واقعدر همچنین کذلک دیمکدر علامتی عجمی کبی
قدر عافیت لامیه بونده عافیتدن صحت مراددر کسی یا حرف وحدت که حرف رابط
صفت با حرف صله مصیبت اسم فاعل مفرد مؤنث غایبه در افعالدن اما بونک
کبی یرلرده روزکاردن ایریشن محنت و بلا ایدر بولر بعض نسخه لرده بمصیبتی یا و حدت
ایله واقعدر محصول ترکیب حکیم دیدی اول بو عجمی غرق اولمق محنتنی طاتمامش ایدی
پس صحت قدرینی بیلمز ایدی شمدیکه غرق اولمق لذتنی طاتدی و اولومدن خلاص
بولدی کبی صحت و عافیتلا و تورماغی عظیم نعمت بیلدی که بو مخلیس سلامت
و عافیت قدرینی بر کیمسه بیلور که بر مصیبته کرفتار اولمش اوله بعض شراح همچنین عبارتی
ما بعدینه تخصیص ایله بر قصه دن حصه اعتبار ایله لیکن نتیجه قول حکیم اولمق انسبدر
همچنین قدر عافیت کسی داند قولینی ای من یعرف قدر العافیة دیو تفسیر ایلیی
تفسیر ایلمش ای سیر ترا نان جوین خوش ننماید * معشوق منست آن که بنزدیک
تو زشتست ای حرف ندا منادی محذوف و فدر تقدیری ای شخص سیر دیمکدر سیر
سینک کسری و یاء مجهوله ایله طوق دیمکدر که عربجه شبعان دیرلر عجم لغتنده واو
و یا معروف و مجهول اعتبار اولنور معروف اولدکده واو ساکنک ما قبلنده اولان
ضمه و یاء ساکنک ما قبلنده اولان کسره تمام اشباع ایلیه سک و مجهول اولدقده
تمام اشباع ایلیه سک ترا سکا دیمکدر نان جوین بیانیه در جو جیمک فتحیله اربه دکه
عربجه شعیر دیرلر شینک فتحی و عینک کسریله و یا حرف نسبت و نون حرف تأکید
اربه اتمکی دیمکدر ننماید فعل نفی مستقبل غایبدر نمایدندن کورنمز دیمکدر معشوق
منست اضافت لامیه در آن که آن کس که در نزد که مکرر بیان اولندی زشت زانک
کسریله چرکین دیمکدر قبیح معناسنه محصول بیت ای شول کمسه که طوقسون یعنی سنک
آج دکولسک سکا اربه اتمکی خوش کورنمز یعنی طوقلوغندن اربه اتمکینی بکنمزسنک

لیکن

لیکن بنم معشوق و محبوبمدر اول کمسه که سنک قتکده چرکین در یعنی سکا خوش کلمین
بکا خوش کلور حاصلی سکا اربه اتمکی طوقلوغکدن مقبول دکلدر اما بن که آج و
محتاجم بنم مسلمدر حوران بهشتی را دوزخ بود اعراف * از دوزخیان
پرس که اعراف بهشتست حوران حور جمعیدر حانک ضمیله حورک و حوراءنک
جمعیدر حمرا حمرک و حمراءنک جمعی اولدیغی کبی اما عجم مفرد مقامنده استعمال
ایدوب الف نون جمع ادخال ایدوب حوران دیدیلر بهشتی یه اضافت بیانیه در را
حرف تخصیص ادات صله در دوزخ دالک ضمی و زانک فتحیله طاموده
یعنی جهنم اعراف جنت ایله جهنم آراسنده بر دیوارک اسمیدر دوزخیان دوزخی
نک جمعیدر اهل دوزخ معناسنه و پرس فعل امر مفرد مخاطب سؤال ایله دیمکدر که
حرف بیان اعراف بهشتست مبتدا و خبر محصول بیت جنت حوریلرینه اعراف
که جنت ایله جهنم بیننده در دوزخدر یعنی اهل جنته نسبت اعراف دوزخدر
اما اهل دوزخه سؤال ایله که اعراف جنتدر حاصلی احوال عالم جمیعا امور اضافیه
در مثلا آدم وارد که تاوق اتنی بکنیوب بلدرجین و کوکرجین اتنی استر اما
آدم وار در که کاو آتی یا اتنده قوزی اتیدر لباسده و سایر نسنه ده بو کا نسبتله
بیت * فرقست میان آن یارش در بر * با آن که دو چشم انتظارش بر در
فرقست مقدم خبر میان مؤخر مبتدا آن مضاف الیه در لامیه ایله که حرف رابط
صفت یارش ضمیری آنه راجعدر در حرف ظرف و بر یان معناسنه در یعنی عند معناسنه
اولمق احتمالی وار در با فرق متعلقدر آن که اصلنده آن کس که دو چشم انتظار باشه
شین ضمیر آنک مشار الیهی اولان کسه راجعدر بر حرف استعلا در قپو در باب معناسنه
محصول بیت فرق و تفاوت اول کیمسه نک آراسنده که یاری قوجاغنده در یانینده
بلکه سینه سنده اوله اول کمسه ایله که ایکی چشم انتظاری قپوده در که جانان کلورمی
کلمزمی یعنی عیش وصالده و بوده دوزخ هجران و حرمانده در حکایت هرمز تاجدار
را گفتند وزیران پدر را چه خطا دیدی که بند فرمودی هرمز هانک و میمک
ضمیله و رانک سکونیله نوشروان عادلک اوغلیدر تاجدار دیدوکی آنک
ایچوندر که مرصع آلتون تاجی اول اول کیدی نتکه خلفاء عباسیه ده منتصر

بالله اول کیدی واندن اول دلبند کیرلردی محصول ترکیب هرنه تاجدار ه
سؤال ایلدیلرکه باباک وزراسینک نه خطاسین کوردک که حبس بیورد ک
مکرکیم تخت سلطنته جلوس ایدیجه بابسی وزیرلرینی حبس الجنان ایتمش **کفت خطایی**
معلوم نکردم ولیکن دیدم که مهابت من در دل ایشان بی کرانست و بر
عهد من اعتماد کلی ندارند خطایی یا حرف وحدت ویا تنکیر مهابت بیمک
فتحیله بوندن خوف معناسنه در کران کاف عربک فتحیله حد وغایت دیمکدر غریبه
لفظ مشترکدر بیان وزمان بیننده محصول ترکیب هرنه جواب ویروب دیدیکه
بونلردن بر خطا معلوم ایلمدم اما کوردم که بنم خوفم کوکللرنده بی حد و بی
غایتدر و بنم پیمانمه کلی اعتقادلری یوقدر **ترسیدم کز بیم گزند خویش**
قصد هلاک من کنند پس قول حکما را کاربستم که گفته اند که حرف بیان بیم قور قو
در خوف معناسنه گزند کاف عجمک ضمیله زرر معناسنه در اضافتلر لامیه لردر
قصد هلاک مصدردر مفعولنه اضافتیدر و من لامیه در حکما را حرف تخصیص
محصول ترکیب هرنه مفرد بر که بونلر بو بلادن ولدقلرندن قورقارم که کندولرینک ضرر
خوفندن بنم هلاکمه قصد ایلیه لر پس حکمانک قولنی ایش بغلادم یعنی قولیله عمل
ایلدم که دیمشلردر **قطعه از آن کز تو ترسد بترس ای حکیم ٭ وگر با چو**
او صد برآیی بجنک ازان یعنی ازان کس دیمکدر کز که حرف رابط صفت ترسد
تانک وسینک فتحه لریله ورانک سکونیله فعل مضارع مفرد غایبدر فاعلی تحتنده
انک مشار الیهی اولان که راجعدر بترس با حرف تاکید ترس تانک فتحیله فعل امر
مفرد مخاطب وکر واکردن مخففدر با حرف مصاحبت جوادات تشبیه او ضمیری
انک مشار الیهی اولان که راجعدر صد یوزدر جوا وعبارتیه قیددر بعضلر لحما
بعیدایله برآیی فعلنه قیدطوتمشلر بر حرف تاکید آیی فعل مضارع مفرد مخاطب
برآیی بوندن چیقرسک معناسنه در بجنک با حرف صله ویا حرف ظرف محصول
بیت اولکسه دن که اول سندن قورقار یعنی سندن خوف وخشیت ایدن کمسه
دن قورق واکر بو زانک کبی ایله جنکده چیقرسک یعنی بو زانک کبی ایله جنک
ایلکه قادر ایسک حاصلی صواشده بوزانک کبی کمسه یه غالب ایسکده سندن

خوف ایدندن خوف ایله زیرا جایزدرکه زور و قوتله سکا ظفر بولیوب حیله
ومکر ایله ظفر بوله مصراع اولک معناسنی اکر بوزانجلیں ایله جنکده یوقار وکلورسک
ر دنیمه دیبی یوقاروکلمش وفرضا بوزانجلیں کیمسه ایله جنکده غالب اولورسکده دیبی
ر دکاے اثر بجه کتمش **نبینی که چون گربه عاجز شود ٭ برارد بچنگال چشم پلنک** نبینی
فعل نفی استقبال مفرد مخاطب استفهام انکاری متضمن بیتدن منتق کورمزمیسک
دیمکدر که حرف بیاندر چون حرف تعلیل گربه جتنک کسریله هره و شود برلر یعنی
کدی مبتدا شود فعل مضارع مفرد غایب اسمی تحتنده کربه یه راجع ضمیر و عاجز
خبریدر وجمله فعلیه خبر مبتدادر برارد فعل مضارع مفرد غایب فاعلی تحتنده
ضمیر خفادر دیمکدر با حرف مصاحبت چنکال جیم عجمک فتحیله پنجه حیوانک قاینجه
یعنی پنجه سی چشم پلنک لامیه در و برارد ک مفعول صریحی و بچنکال غیر صریحی
وجمله فعلیه جواب تعلیلدر تندبر محصول بیت کورمزمیسک چونکه کربه عاجز او
وخلاص ولمغه مجال بولمیه چشم پلنکی پنجه سیله اخراج ایدر حاصلی جان قورتارمق
بیلمجه پلنک هرنقدر که کندو یه غالب ایسه ده بورینه وصورتنه یا یشور **ازان**
مار بر پای راعی زند ٭ که ترسد سرش را بکوبد بسنک ازان ادات
تعلیل لاجل معناسنه مار یلان بر بوندن حرف صله در پای راعی لامیه در
راعی فتحیله بابندن اسم فاعلدر یعنی رعی یرعی دن ناقص یائیسندن زند
اور دیمکدر اما بوندن مراد لدغدر یعنی صوقوق که حرف بیان ازان در
سرش را را ادات مفعول بکوبد کاف عربک ضمی وبانک فتحیله کوبید ندن
بای عربیله دوکمک معناسنه بو نک کبی یرلرده ازمک مراددر فعل مضارع
مفرد غایب ازردیمکدر با حرف مصاحبت سرش بکوبدک مقدم مفعول
صریحی وبسنک غیر صریحی محصول بیت انک ایچون یلان چوبانک ایاغنی
صوقار یعنی ایاغنی انک ایچون ایصیرر که قورقار که باشنی طاش ایله ازه دیو
یعنی چوبانک طاشله باشنی ازه جکین بیلور اول جهتدن ایاغنی صوقار
حاصلی اول بنی هلاک ایلمزدن اول بن آنی هلاک ایلیه یم دیو ایاغنی
ایصیرور هرنه بو بلادر جایزدرکه وزرا بندن قورقدقلرندن هلاکمه

رد این سری یکی و سروری و شمعی ٩

قصد ایلیه لوربن انلاری خود هلاك ایلمدم نهایتی حبس ایلدم کو بدی کو فتی دن
اخذ ایدنلر غلط ایلمشلر حکایت یکی از ملوك عرب رنجور بود در حالت
پیری و امید از زندکانی قطع کرده معنی تخ ده عرب پونه عجم واقعدر رنجور
رانك تحلیلمر بعض معناسنه در مستعمل او غلا بخفاره تحریف ایدوب رنجیل دیدیکلر
بوندنده زندکانی سابقا بو عبارتی بیان ایلمش ایدك دیرلك مراد در حیات
معناسنه محصول ترکیب عرب پادشاهلرندن بریسی مریض اولمش ایدی پیرلك
حالتنده یعنی پیرلك وقتنده و حیاتندن امیدینی قطع ایلمش ایدی حاصل اولبه
بیلمش ایدی که بر بود مقدر در کرده دن صکره ناکاه سواری از در در
آمد و بشارت آورد که فلان قلعه را بدولت خداوندی کشادیم و
دشمنان اسیر شدند و سپاه و رعیت آن طرف بجملکی مطیع فرمان کشتند
سواری یا حرف وحدت بشارت بانك کسریله و ضمیله مشتولقك اسمیدر که حرف
بیان بجملکی جمیعا دیمکدر محصول ترکیب پادشاهك مذکور حالی وانشتری
مرضی وقتنده ناکاه قپودن برآتلو کلدی و مژده کتوردی که فلان قلعه پادشاهك
دولتنده فتح ایلدك و دشمنلر اسیر اولدیلر و اول جانبك سپاه و رعیتی جمیعا
مطیع و فرمان اولدیلر دیدی چون این سخن بشنید نفسی سرد برآورد
و کفت این مژده مرا نیست دشمنانم راست یعنی وارثان مملکت بعض نسخه ده
دشمنانمراست پرنه دشمنان مراست معنی بردر دشمنلرمکدر دیمکدر زیرا اسبی
و تا ادات خبر دراکی ادادهٔ بیله محصول ترکیب چونکه پادشاه کلان سوارك
مژده سنی و کلامینی دکلدی بر صووق نفس کوردی یعنی برآه سرد ایلدی و دیدیکه
بو مژده بکا دکل دشمنلرومه در یعنی مملکت و سلطنت وارثلرینه در که بنم اولم
دیلرلر که پادشاهلق انلره در که دیبو قطعه درین امید بسر شد دریغ عمر عزیز
که بیجه در دلمست از درم فراز آید بس با حرف صله و سر نهایت و نهایت
معناسنه در عمر عزیز موصوفك صفتنه اضافتید دریغ حالیه باتنه در که حرف بیان
در دلمست در حرف ظرف دلمست دلم ده در از درم در تبو و مبم معناده
فراز مقید در فراز ایدم تقدیر نه دریعنی بکا حاصل و میسر اوله دیمکدر

فراز

فراز قپوده قپنوق معناسنه مستعملدر اما بوندن حصول معناسنه در محصول بیت
بو امیدده یعنی مصراع ثانی بیان ایلدوکی امیدنده نهایتی و غایتی واردی حیف
و دریغ عمر عزیز یعنی عمرم بوار ز و هوسده آخر اولدی حیف و دریغ کم اول ارزو
و رجا که کو کلمده در قپودن ایچرو کله یعنی حاصل و میسر اوله حاصلی کوکلم دیلکی
حاصل اولمق امیدنده عمرم دو کندی بوندن شندی صبر و رتا بجون یعنی و
معناسنه طوتان خطا ایلمش بر شدك معناسنی تمام شد ایله بیان ایلمی دردایك
مردود در بو عبارتی تم دیمکله تفسیر ایلمسی ناتمامدر و تمام شد ایله تفسیر ایلمك
کلامندن استدراك و اردیمسی مستند دکدر و عمر عزیزه اضافتی موصوفك صفتنه
در بیانیه دکلدر دینی بی وجه سویلمش امید بسته بر آمد ولی چه فایده زانك
امید نیست که عمر کذشته باز آید امید بسته بیانیه در برآمد حاصل اولدی
ولی ادات استدراك زانك کافك سکونیله ادات تعلیلدر که عمر کذشته
بیانیه باز آید عودت ایلیه دیمکدر محصول بیت کوکلمده بغلو اولان امید
حاصل اولوب وجود بولدی یعنی نتیجه بالور رجا واد ز و ایلدیکم مرادات حصول
بولدی اما نه فایده حصول بولمشدن اانك ایچون که رجا و امید یوقدر که کچن
عمر عودت ایلیه یعنی مرادات وآرزو لرهب حاصل اولدی لکن عمر عودت ایلیه
حاصل اولمز حاصلی کچن عمری تحصیل ایلمکه چاره یوق قطع کوس رحلت بکوفت
دست اجل ای دو چشم وداع سر بکنید کوس رحلت بیانیه در و بالاشبه
مجازا کوس طبل سکلندر سازدر حرب و قتنده و بیراملرده و امور عظیمه ده
ده چالینور ایری اولور شو یلکه ایاغ او زره دوردکی و یاد ده اوزره
چالینور بکوفت فعل ماضی مفرد غایب لغتده دوکدی دیمکدر اما مراد چالدیلر
دست اجل اضافتیله مذکور دکیبدر وداع واولك فتحیله تودیع معناسنه
اسمدر سلام تسلیم و کلام تکلیم معناسنه اسم اولدوغی کبی سره اضافتی مصدرك
مفعولینه اضافتیدر بکنید یا حرف تاکید کنید فعل امر جمع مخاطب وداع
مقدم مفعولیدر محصول بیت آخرت کوسینی چالدی اجل دستی یعنی اولوم
وقتی کلدی آخرته سفر ایلمك لازم کلدی زیرا اول زمانلرده کوچمك

رد در سوری
رد در سورتی
رد در سوری
رد کاشفی
رد شمعی

وقتنده کوس چالنوردی اما بو زمانده سرنا چالنور یعنی زمان سابقه عادتینه
اشارتدر دنلنکه بر زمان جرس یعنی چاك چالارلردی خواجه حافظ بیورردیغی
کبی ای ایکی کوزم باشمه وداع ایلك زیرا حاله کیروب بری بریکزدن
جدا اولیسز ایمدی شمدیدن بری بریکزله وداع ایلك **ای کف دست**
وساعد و بازو ÷ همه تودیع یکدیکر بکنید کف الك آیاسنه وطبانه دیرلر
کف پای کبی دسته اضافتی لامیه‌در مراد بنجه‌در ساعد عینك کسریله بیلکه
دیرلر بازو دیرسکدن یوقارو وموزه دك قره جکره دیرلر تودیع یکدیکر
مصدرك مفعولیدر اضافتیدر وبکنیدك مقدم مفعولیدر محصول بیت
ای ال آیه‌سی وای ساعد وای بازو جمیعکز بری بریکزله تودیع ایلك زیرا
خاك اولتدن بری بریکزدن ایریلوب چوروسکوکرك ایمدی شمدیدن بری
بریکزله وداع ایلك **بر من اوفتاده دشمن کام ÷ آخر ای دوستان کذر**
بکنید بر حرف استعلامنك اوفتاده یه اضافتی بیانیه‌در اوفتاده واوله
لغتدر افتاده کبی دشمن کام وصف ترکیبی اقسامندندر دشمن مرادلو دیمکدر
یعنی دشمنك مرادینجه حاصلی دشمنك دیلدوکی کبی دشمنك خود دیلدوکی موت
وفوتندر آخر فارسیده مقرر وتاکیدا افاده ایدر انجق تنکه خواجه حافظك
بیوی نافه‌ء کاخر بیتنك شرحنده مفصل ذکر ایدوب تحقیق ایلمشز مراد ایدنلر
اول رساله‌مزه مراجعت ایلسونلر کذر اسم مصدردر کذر دیدندن کچمکدر واغرام
معناسنه کذر بکنیدك مفعول صریحیدر بر من غیر صریحی تقدیری بر من کذر
بکنید در محصول بیت دشمنك مرادینجه بن افتاده‌نك اوزرینه یعنی دشمنك
استدوکی ودیلدوکی کبی بن دوشمنك اوزرینه البته ای دوستلر
کذر ایلك بو عبارت ایکی معنایه محتملدر یعنی بنی عیاده ایلك ویا قبریمی
زیارت ایلك دیمك اولور بعض نسخه‌ده بو بیتك مصراع اولی بر من افتاده
مرك دشمن کام یازمشلر وابن سید علی بیوم یازدوغی کبی یازمشلر لکن معناسنی
تحقیق ایدمامشلر وسایر ترکیبده خطا ایلدکلری کبی معناسنده ده خطا
ایلمشلر علی الخصوص کافی اولقدر یاوه لر سویلمشکه استماعی صداع دکل جنون — رد شراح جمیعا

ایرات

ایرات ایدر **درو زکارم بشد بنادانی ÷ من نکردم شما حذر بکنید** دردر
کارایام واز زمان معناسنه‌در کاه اولورکه عمردن کنایت ایدرلر بو بندده بو اوله
درمبتدا وبشد خبری بشد برفت معناسنه‌در بنادانی بشدده متعلق با حرف
مصاحبت نادان جاهل ویا حرف مصدر من مبتدا نکردم فعل نفی ماضی متکلم
وحده مفعولی بر مقدر حذر درکه مذکور حذردانی بیان وتفسیر ایلر جمله مفعله
خبر مبتدادر مذکور حذر مفعول بکنیددر محصول بیت بنم ایام عمرم واوقات
حیاتم جهل ایله ونادانلق ایله کچدی یعنی عمرمی هوا وهوس ایله کچوردم یعنی عذاب — واوذوبی نفس ایله
وعقاب آخرتدن حذر ایدوب زاد آخرته تقید ایلمیوب غفلت ایلدم ایمدی
۱۰ سیزه نصیحت اولسونکه اول یانی بنجون بو فانیده زاد اعمال صالحه کسب ایلك که
واهمال ندامت وشرمنده لك ویرر **حکایت سالی بر بالین تربت یحیی پیغمبر**
علیه السلام معتکف بودم درجامع دمشق سالی یا حرف وحدت بر حرف
استعلا بالین وبالش یصدوغه دیرلرکه عرب وساده دیرلر واوك کسریله
تربت دن مراد قبر شریفلری درمراد باشی اوجیدر بالینك تربه یه وتربه نك
یحیایه اضافتلری لامیه‌لردر معتکف ملازم معناسنه‌در بودم فعل ونحه
اولدم دیمکدر وادات ونحه ایدم دیمك اولور جامع دمشق اضافتی لامیه
دررکه مراد جامع بنی امیه‌در دمشق اصلنده داللك کسری ومیمك فتحیله اما شهر
ایکیسنك کسریله در محصول ترکیب بر ییل شامده بنی امیه جامعنده حضرت یحیی
رد کافی — پیغمبرك مقبره سینك باشی اوجنده معتکف اولدم ویا معتکف ایدم بونده
تمام سنه معتکف اولدوغنه ویرخود نهایتنه سنیی دن بر سنه معتکف ایمش یا تمام
رد کافی — ویا بر مقدار دیمه بالینك تربه‌یه اضافتی مشبه بهك مشبهه اضافتی قبیلندندر
دیمی معلوم مدرکه تربه بالینه تشبیه ایلمش لکن مرادینی بقا مذکور واولاندر بو کلمه
رد کافی — یحیا پیغمبر علیه السلامك تربه سنه یصدیقدم دیدوکی نیابقا ذکر ایلدوکی تشبیهی
نفیسی المتس لکن مردوددر بوده جایزدرکه مرقد منوره لرنده اولان حجره
رد کافی — ادعاء بالین اطلاق ایدوب بطریق الاستعاره قبر ایچون بالین اثبات
ایدوب باشی اوجنده دیمك مراد اوله بوده معلوم اولکه قبر شریفلرینك

بانی وابا غنی وجدی حجره بو قدر همان شو بله مستنم بر قبرده دیشیل صوف ایله
مستور و بعضلر دیرلرکه بالش و بالین عبارتلری عتبه بابه اطلاق اولنورکه
قبونك اشیکی مراد در بو تقدیرجه تربه مراد قبر شریفی محتوی اولان محوطه و بقعه
اولور نقل قول بعضده باطلدر زیرا قبور شریفلری اول زمانده کنار ده ایمش یعنی
جامع اورتاسنده اطرافی آچق بر قبر ایمش وال عثمان بکلربکیلرندن لطفی نام بر
بکلربکی که شامده متوفی اولوب دکز جامع قربنده مدفون در استانبوللدن
سرو اغاجی کتوروب اوزرینه بار مقلق بر مقصوره ایلمش معلوم اوله که دعا
کویك سیاحتی زمانده بو قدر قبورکه زیارت ایلدم حضرتك قبری کبی بلند
قبر کورمدم بنده که طوال ناسدن ایم بنم قامتمدن یوکسکدر یکی از ملوك
عرب که به بی انصافی موصوف بود اتفاق بزیارت آمد ونماز
کرد وحاجت خواست که حرف رابط صفت بزیارت آمد باحرف
صله ونماز کرد یعنی نماز قیلدی محصولی ترکیب عرب پادشاهلرندن بریسی که
انصافسزلغله موصوف ایدی زیارته کلدی ونماز ادا ایلدی وحاجت
دیلدی تته که قبورده زیارت عادتدر بیت درویش وغنی بنده این
خاك درند وانان که غنی ترند محتاج ترند بنده نك اپی لفظنده
اضافتی لامیه در خاکك دره ده بو بله در نون ودال ادات خبر در وانان
اصلنده وآنان در الف ممدوده وصله همزه ساقطه اولمشدر که حرف رابط
صفت ویا حرف بیان تر ادات تفضیل ونون ودال ادات جمع یعنی سبب
وتا که مفردك ادات خبریدر انك جمعیدر محصول بیت فقیر وغنی انبیا و
اولیا قبوسی طپراغنك مطیع ومنقاد بنده لریدر وانلرکه غنیرقدر یعنی
صاحب جاه ومنصبدر بو خاکك دره محتاجرقدر زیرا انلرك نیجه دردلو
مرادات وارذ ولری وار خاکك دردن مراد اول خاکده مدفون اولانلر
ذکر محل واراده حال قبیلندندر نهایت خاکك دربیوردی غنی تادب طریقیله
در خاکدن مراد اول بابك خدمتکارلریدر دیمکده نقل وار آنگه روی
بمن کرد وکفت از انجا که همت درویشانست وصدق معامله ایشان

خاطری

خاطری همراه من کنید انکه انکاهدن معتقدد اندن منکره دیمکدر یعنی نماز
قیلوب ودعا ایدوب وحاجت دیلدکدن صکره روی تقدیری درویش در
تربه قایم اولدوغی ایچون نسبی حذف اولندی بمن باحرف صله یوزی بکا ایله
یعنی بکا توجه ایلدی دیمکدر از انجا اول مقام ومرتبه دن دیمکدر زیرا جا
بونك کبی یرلرده محل ومکان معناسنه درهمت هانك فتحی وکسریله التفات در
اهتمام معناسنه در درویشانده اضافتی لامیه در صدق معامله یعنی معامله
صادقه که اندن ریا وسمعه اولمیه دیمکدر خدا ایله معامله لری مراد در خاطری یاحرف
وحدت ویاحرف تنکیر همراه بولداش زیرا هم ادات جمعیدر همخانه خانه داش
وهمحجره حجره داش دیمکدر بو نده رفیق معناسنه در من منی اضافتی اسم فاعلك
مفعولنه اضافتی قبیلندندر کنید فعل امر جمع مخاطب ایلك دیمکدر تعظیم
طریقیله همراه مقدم مفعولیدر محصولی ترکیب ملك بی انصاف نماز قلو
ودعا ایدوب وحاجت دیلدکدن صکره دیدی اول مقامدن که درویشلرك
همتی مقامیدر یعنی اهل اللهك بر مرتبه سی وار در اول مرتبه دن هر نیه که همت
ایلیه لر باذن الله حصول بولور صدق معامله ده بو معنایه در یعنی خدا ایله
بر معامله صادقه مرتبه سندن هرنه که مراد ایدینورلر سه اللهك امریله ظهور ده
کلور حاصلی واصل الی الله اولانلر هر نه مراد ایدرلر سه میسر اولور نهایت اراده
لری خدانك اراده سینه موقوفدر بس منده کوده مرتبه دن بکا برخاطر توجهینی
وکوکل همتنی همراه ایله یعنی بنی کوکلدن چیقارمه حاصلی بنی دعادن اونتمه
دیمکدر اذ انجانك معناسی از درون دل جان دیین عندی سویلمش زیرا
بو عبارتدن مستفاد اولماز بعضلر دیمشلر که بو تقدیرجه خاطری قیدی
مستدرك اولور بو یله دیین مستدرك سویلمش زیرا خاطردن مراد توجه
خاطردر حاصلی طلب دعادر بعضلر دیمش که جادن مراد فیض وفضل خدادر
زیرا همتلری خدا دندر کند ولردن دکلدر بو معنا کرچه صحیحدر اما بو عبارتدن
مستفاد دکلدر فتامل بعضلر از ان روی واز ان سبب واز ان جهت
معناسنه در دیمش بوده بو عبارتدن مستفاد دکلدر که از دشمن صعب

رد ابن سید علی

رد سروری

رد سروری

رد کافی

اندیشناکم که حرف تعلیل دشمن صعب بیانیه اندیشناکم ناک بونک کبی یرلرده نسبت
معناسنی افاده ایدر غضبناک و ترسناک و بیمناک کبی بونده ترسناک معناسنه
در اما لغتده فکرلو معناسنه در حاصلی سنده ن همت دیلرم انکیچون که صعب
دشمندن خوف و بیم اوزره یم کفتم برعیت ضعیف رحمت کن تا از دشمن
قوی زحمت نبینی رعیت ضعیف بیانیه رحمت کن فعلینک مقدم مفعولیدر
کن کافک ضمیله فعل امر مفرد مخاطبدر کنیدندن ایله دیمکدر تا حرف تعلیل دشمن قوی
بیانیه زحمت نبینی نک مقدم مفعولیدر نبینی فعل نفی استقبال مفرد مخاطبدر نبیندن
کورمیه سک دیمکدر محصول ترکیبی حضرت شیخ بیوردی تاکم ملک بنی انصاف
بندن همت رجا ایلدی ایدن اکا دیدم ضعیف رعیته مرحمت ایله تاکم قوی
دشمندن زحمت کورمیه سک یعنی رعایانی اسیرکه الله سنی اسیرکه سک و دشمندن
امین و سالم ایلیون رحمت و زحمت تجنیس خط در نظم بباز وان توانا و قوت
سردست خطاست بپنجه مسکین ناتوان بشکست ببازوان باحرف
مصاحبت بشکسته متعلق بازوان بازونک جمعیدر قول مراد در توانا به اضافتی
بیانیه در قوت بازوانه معطوفدر سر اضافتی و سرک دسته لامیه لو در بونده
سر دستدن مراد پنجه در خطاست مقدم خبر پنجه نک مسکینه اضافتی لامیه در
و ناتوان بیانیه پنجه بشکستک مقدم مفعولیدر بشکست بونده مصدر معناسنه
در اول جهتدن فاعل اسمی و مبتدا اولمغه قابلدر محصول بیت زورلو بازو
ایله و پنجه قوتیله مسکین ناتوانک پنجه سنی صیمق خطادر یعنی سلطنت زوره مغرور اولوب
رعایانک مسکینلک پنجه سنی بورمق یعنی جور و جفا و ظلم ایلمک خطادر تبرسد
آنکه برافتادکان نبخشاید که کر زپای در اید کسش نکیرد دست بترسد
فعل امر مفرد غایب فعل مضارع مفرد غایبه مشترکدر تبندلرده بویله در جمعلرده
پس فعل مضارعدر امر معناسنه دینلر مشترک صیغه اولدیغی بیلمزلر ایمش
آن که تقدیری آنکس که در نته که مکرر بیان اولندی بر حرف استعلا افتادکان
مساکین و ضعفا نبخشاید فعل نفی مستقبل بخشایندن اسیرکمز دیمکدر که حرف
بیان و یا حرف تعلیل زپای در آید متعلق در که فعل شرطدر کس مبتدا نکیرد فعل

رد کاشی وشمعی

نفی مستقبل مفرد غایب طوتماز دیمکدر خبر مبتدادر جمله اسمیه جزاء شرطدر واقع در
تقدیری کس دستش نکیرددر محصول بیت قورقسون شول کمسنه که ضعفا و مساکینه
رحم ایلمز یعنی فقرایه ظلم ایلیون خوف ایلسون که ایاقدن دوشوب زله و لغزشه
واقع اولورسه یعنی روزکاردن باشنه بر مصیبت کلورسه کمسنه الینه طوتماز نه حاجت
کمسه اکا دستکیر و معین و ظهیر اولمز نیچه قورقوب فقرایه ظلم ایلسون بعض نسخه
لرده نترسد واقعدر فعل نفی مستقبل استفهامی متضمن قورقمز میدر دیمکدر یعنی البته
قورقمق کرک دیمکدر هر آن که تخم بدی کشت و چشم نیکی داشت دماغ بیهده
پخت و خیال باطل بست تخم بدی بیانیه تخم معروف بد یرامز و یاحرف مصدر
یرامزلق تخمی دیمکدر کشت فعل ماضی مفرد غایب کشتن دن اکدی دیمکدر واو حرف
عطف چشم نیکی لامیه در چشم بونده رجا معناسنه نیکی یا حرف مصدر ایلک دیمکدر
داشت فعل ماضی مفرد غایب طوتدی دیمکدر دماغ دالک کسریله ترکیجه دماغ
دیدکلری در بونده فکر مراد در ذکر محل و اراده حال قبیلندندر بیهده و بیهوده
بی فایده و باطل معناسنه در خیال باطل بیانیه در دماغ پختنک مفعولیدر و خیال
بستنک محصول بیت هر اول کمسنه که یرامزلق تخمنی اکدی و ایلک امیدینی طوتدی
یعنی فقرا و مساکینه ظلم ایدوب و فلاح و ایلک مکافاتنی رجا ایلدی فکر فاسد
بشوردی و تصور باطل بغلادی زیرا سیئاته حسنات جزا اولمز بلکه سیئاته سیئات
و حسناته حسنات در کشت فعلنی کاشتن دن اخذ ایلین غفلت ایلمش من کاشتن
بمعنی افشاندن دیمنی تخطئه ایلین تعصب ایلمش زیرا مرادی تصویر معنادر بیان
ترادف دکلدر زکوش پنبه برون آر و داد خلق بده و کر تو می ندهی
داد روز دادی هست کوش کاف عجمینک ضمیله قولاق دیمکدر پنبه بانک اول عجمیدر
حرکات ثلاثه ایله پنبوق معناسنه برون طشره دیمکدر آر فعل امر مفرد مخاطب کتور
دیمکدر آریدندن که مخففی آوریدندن [illegible] نجیب اللغه طشره کتور دیمکدر زاما
مراد چیقار دیمکدر داد بونده اسم در عدل معناسنه خلقه اضافتی مصدرک
مفعولنه در بده با حرف تاکید وده دالک کسریله وهانک اصلیه ایله ویر دیمکدر
دهیدندن لکن مصدر دینده و مضارع ندده و اسم فاعلنده دالک فتحی مشهوردر

رد ابو صبا کلی

رد سروری

داد بدهك مقدم مفعولیدر دمی ندهمی تقدیری نمیدهمی دیمکدر ورنه وزن
ایچون نون تأخیرا وتلدی اکرسن ویرمزسك دیمکدر فعل مضارع مخاطبدر
داد مفعولیدر عدل معناسنه دروزدادی لامیه در ویا حرف وحدتدر وپا تنکیر
محصولیدر ملكِ بی انصاف وپادشاه ظالمه خطاب ایدوب ردر قوله حکمدن غفلت
ایدنینی جیفادر وخلقك عدل وانصافنی ویرمیه الك انسنی اولنلره عدالت
ایله وانصاف کوسترو اکرسن دادی عدلی ویرمزسك یعنی عدل وانصاف ایلمز
عدل کونی واردر که اندی هرکسك بلکه هر حیوانك انتقامنی آلوب انصاف
ایدرلر حاصلی دنیاده ظلم ایدرسك آخرتده جزاسن کوررسن می ندهمی ده می
وزن ایچون تقدیم اولندی دیبن حقاد ابی الیمنی نون تأخیر اولندی وزن ایچون
دیمك کوکلی ایدی بو نقطك اولنده باعی یاز ابلو اقسام نقطی غریب بیلور منی اکر نوع
ندهمی ده داد ویرمزدان یا زوب امردر دانستن دن دیبی ایکی وجهله خطا ایلمش
قدّ بیرورو زدادی یرمزدوزدادنی دیدوکی اغربدر ویا به مصدر دیله مصدره
دادا ولندیغی کورملش وایشیدلمش دکلدر مثنوی بنی آدم اعضای یکدیکرند
که در آفرینش زیك جوهرند بنی اصلنده بنین ایدی اضافتله نون ساقط اولمشدر
آدمدن بونده مراد حضرت آدمدر اعضا عضونك جمعیدر یکدیکره اضافت
لامیه در ونون ودال ادات جمع خبریه در که حرف تعلیل آفرینش اسم مصدر در
آفریدندن یا دلیلی معناسنه بعنی خلقت وفطرت دیر کوهر کاف عجمك فتحیله
معروف تعریب ایدوب جوهر دیرلر نون ودال نداء ادات خبریدر محصول بیت
حضرت آدم اوغللری بری بو بنك اعضاسیدر یعنی بری برینك جسدی
حکمنده در زیرا خلقتده وفطرتده بر کوهردندرلر یعنی جملہسی بر آنادن وبر
آنادندرکه حضرت آدم وحوادر بعض نسخه ده مصراع ثانی که در اصل فطرت
زیك جوهرند واقعدر وبعض شراح بو نسخه یه اختیار ایلمش وبعضیسی بو نسخه
اختیار ایلمه دکینه تعصب طریقیله اعتراض ایلمش لکن اعتراض موجه دکلدر
بعض شراح جوهردن مراد نطفه در حضرت آدمدر دیمشی بو بلا ولسه بعیددر
مجاز نطفه جوهر دیمش اولور وبعضلر دخل ایلدیلر که نطفه جوهر دیمك صحیح دکلدر

دیو لکن دخلی مدخلدر چون عضوی بدرد آورد روزکار دکر عضو
هارا نماند قرار چو ادات تعلیل عضوی یا حرف وحدت بدرد دبا حرف صله درد
اغریبه دیرلر عربجه الم دیرلر بس درد ده مرض دیبن لغت معناسنی سویلمش رور کار
آوردك فاعلیدر وعضوی مفعول صریحی وبدرد غیر صریحی عضوها اعضادن
جمع ورا حرف تخصیص نماند ایکی نونك تحلیل فعل نفی مستقبل مفرد غایب در قالمز
قلماز دیمکدر قرار فاعلی آرام وسکون دیمکدر محصول بیت چونکه روزکار بر
عضوی وجع وتحجع یعنی المه کتوره حاصلی دردناك ایلیه غیر اعضانك
آرام وقراری قلمز یعنی اول دردناك عضونك اثری سایر اعضایه تأثیر
ایدر دیمکدر چونکه بنی آدم بر جوهردن خلق اولوب بری برینك اقرباسی حکمنده
اولدی ایسه بریسی برالم وبلایه کلیجك جمیعنی متألم ومتأثر اولمق کرك بدر دك
باسی حرف زاید دیبن زاید سویلمش تو کز محنت دیکران بی غمی نشاید
که نامت نهند آدمی کز اصلنده که از ایدی که حرف بیان محنت دیکران
لامیه بای بطنی ایله غمی یا ضمیر خطاب نشاید فعل نفی مستقبل مفرد غایب لایق
دکلدر دیمکدر که حرف بیان نامت تا ضمیر خطاب آدك دیمکدر نهند فعل
مضارع جمع غایب نهیدندن قورلر دیمکدر آدمی یا ایله انسان دیمکدر
محصول بیت سن که غیرلر محنتندن بیغم سن یعنی سایر قرداشلرك الم
وبلا سندن بی پرواسك حاصلی انلرك دردندن بی درد وغم سك
وانلری اجیمازسك لایق دکلدر که آدك آدمی قویالر یعنی سکا انسان دیمك
لایق دکل زیرا انسانیت ومردملك بلا والمه کرفتار اولنلری قایروب انلر
ایچون غم وغصه چکمکدر حکایت درویشی مستجاب الدعوة در بغداد
بدید آمد درویشی یا حرف وحدت مستجاب اسم مفعولدر استفعال
بابندن مقبول معناسنه دعوته اضافتی قائم مقام فاعلیه اضافتدر یعنی
دعاسی مقبول دیمکدر بغداد دعرب دال ثانیسی معجمه اوقور بر اسمیدر زوراء
دردانك فتحی وواونك سکونیله سلام ده دیرلر بد بد فصحاء عجم باء عجمیله
اوقور اما رومیلر باء عربیله اوقوده معناسنه محصول ترکیب بغداد ده

دعاسی مقبول بو درویش ظاهر اولدی بدید آمدك معناسیه ظاهر اولدی
دیمکدر **حجاج یوسف بخواندش وکفت دعای خیر بر من کن کفت خدایا**
جانش بستان حجاج لفظنده مبالغه ایله حجاجلقی امّا بوندن برشخصك اسمیدر که
ظالملرنامداردر عدالتدن نوشروان اولدوغی کبی معاویه نسلندن مروان
ابن حکمك اوغلی که عبدالملك ایدی انك خانی وبکلربکیسی مقامنده بر ظالم ایدی
حضرت کعبه‌یه منجنیقلرله طوب بیقدی وکعبه یایدی الآن اولان یاپی آنکدر
قصه‌لری لحجه وبغلایه دربسیه بوددر که حکومتی وولایتی زماننده بیك
التمش بودکره بیك یعنی بیك کره بیك والتمش بودکره بیك مسلمان قتل ایلمش و حبسنده
اون سکز بیك مسلمان هلاك اولمش خارسیدیکگه ترسینی اذ دوروب محبوسلره
ایجورمش وتمام خلافت وحکومتی دوردنبل وبر آی ایمش کذا فی تاریخ الخلفاء
باباسنك اسمی یوسف ایمش تقدیر کلام حجاج یوسفدر بین العاملین واقع اولان
ابنی حذف ایلمك دأب اعجامدندر بخواندش باحرف تاکید خواند واوکسی
و دوم ضمه ایله فعل ماضی مفرد غایب فاعلی تحتنده حجاجه راجع ضمیر ومفعولی
درویشه راجع شیندر کفت حجاج درویشه دیدی دعای خیر بر من کن
بربوندن با یه صله معناسنه در استعلا ایچون دکلدر دعاده علیه لازم کلر
اولسه ده خود ضد ایلمز زیرا اول قاعده عربیه مخصوصدر عجمده معتبر دکل
بکا خیر دعا ایله دیمکدر کفت درویش دیدی جانش شین حجاجه راجعدر
بستان با حرف تاکید ستان سینك کسریله آل دیمکدر ستانیدن دن امر مخاطبدر
ستاندن دیبی اصابت ایلمش محصول بیت حجاج بن یوسف مذکور درویشی
یانینه دعوت ایلدی و دیدی بکا بر خیر دعا ایله درویشدن یا ربّ جانینی
ال دیدی **کفت از بهر خدا این چه دعاست کفت دعای خیر ست**
ترا و جمله مسلمانانرا از بهر خدا الله ایچون دیمکدر محصول ترکیب حجاج درویشه
بو نیه دعانك استغراب واستعجاب ایدوب دیدی الله ایچون بو ندر دعا
ذکر تیم حقمده ایلدك یعنی بو نیه دعا استدعا ایلمش دکل درویش دیدی بو خیر
دعا سکا و جمیع مسلمانلره تاکم سن اولمغله ظلم وکناه کسبندن خلاص بولالر

و

ومسلمانلر سنك شر وفساددن خلاص بولالر حاصلی ایکی جانبه بیله بو دعاده
نفع وار **مثنوی ای زبردست زیردست آزار کرم تاکی بماند این بازار**
ای حرف ندا منادا سی محذوف تقدیری ای مرد زبردست دزبردست وصف
ترکیبیدر الی اوستون معناسنه یعنی الی اوستلو دیمکدر زیرا زبر زانك وبانك
فتحه‌لریله اوست معناسنه در که عربیه فوق دیر زیردسته اضافتی بیانیه در زیر
دسته ده وصف ترکیبیدر الی آلتلو معناسنه مغلوبندن کنایه در زیرا زیر
زانك کسریله آلت معناسنه در عربیه تحت دیرلر آزار زیردست ایله بر وصف
ترکیبی داخی اولمشدر اما معناسی زیردسته مقیددر کرم لغتده اسیجق دیمکدر
بوندن فیز غین مراد درتا الی معناسنه در که یعنی دیمکدر عربیه متی دیرلر اسماء
منقوصه دندر تاکی بماند دك دیمکدر این بازاره اشارتدر محصول بیت
ای الی اوستلو کیلری انجیدیجی الی وستلو یعنی ای زبونلری ومغلوبلری
آزار ایدیجی زورلو وکوجلو حاصلی ای فقرا ومساکینی انجیدوب انلره ظلم
ایدیجی جوارظالم سنك ظلم وجفاك بازاری نجانه دك قیزغون قله یعنی
فقرا ومساکینه جور وجفاك نه زمانه دك ممتد اوله‌لوب باقی قالور البته برکون
نهایت وپایان بولور حاصلی بو منصب ودولت برکون زوال کلور ایکی
جاهکله مغرور اوله **بچه کار آیدت جهانداری مردنت به که مردم آزاری**
بچه باحرف صله آید فعل مضارع مفرد غایب تا ضمیر منصوب معناسنه مفعولی
جهاندار وصف ترکیبی درجهان طوتیجی یعنی صاحب سلطنت وحکومت معناسنه
ویا حرف مصدر جهاندارلق دیمکدر مردنت تا ضمیر مجرور معناسنه مضاف الیهدر
که ضمیر خطابیه که بوندن من تفضیلیه معناسنه در مردم آزار وصف ترکیبیدر
آزار ایدندن مردم انجیدیجی معناسنه ویا حرف مصدر محصول بیت
زبردسته خطاب ایدوب دیر جهانداری وسلطنت سنك نه ایشوکه کلور یعنی
پادشاهلق نه کرکدر حاصلی سلطنته لایق ومزاوار دکل سك زیرا ظالم
بی باك سك بس سنك اولمك یکدر مردم آزارلقدن یعنی صانع اولوب
خلقه جور وظلم ایلکدن اولمك یعنی موتك یکدر که هم سن ماتم ومظالم

١٢

کسبندن خلاص بولورسك وخلق عالم جور وظلمکدن خلاص بولور بعضیلر
که حرفنی حرف تعلیل اعتبار ایدوب یایی ضمیر خطاب طوتمش ومعناسنی زیرا
مردم انجیدیجی سك دیمش لکن یاء مصدر ایله یاء خطاب برقافیه جمع اولنمق
عیبدر وبعضیلر آزاری فعل مضارع مخاطب دیمش بو عیوب قافیه‌دن سالم
اولمز حکایت یکی از ملوک بی انصاف پارسایی را پرسید که از عبادتها
کدام فاضلترست پارسا یاء عجمله عابده دیرلر ویا حرف وحدت ورا اداة
مفعول پرسید باء عجمك ضمیله وراءنك سکونی وسیننك کسریله فعل ماضی مفرد
غائب صوردی دیمکدر که حرف بیان کدام کاف عربك ضمیله قنغی دیمکدر
فاضلتر افضل معناسنه در محصول ترکیب انصافسز وظالم پادشاهلردن بری
بر عابده صوردیکه عبادتلردن قنغی عبادت افضلدر که اکا مقید اولوب
مشغول اولهیم عبادتها دن صکره مرا عبارتنی ایراد ایدنلر زائد ایلمشلر زیرا
سؤال عموم اوزره واقع اولمش کفت ترا خواب نیم روز ترا سکا دیمکدر
خواب بوندن اویقو معناسنه در نیم اضافه لامیه در نیم لفظنی دوزه
دنیه وسائره مقارن اولان بولدره مضاف قیلمق مشهوردر لکن قیاس معنا
قیلماقدر دخول ایدرکه نصف مراد اوله مثلا نیم نان یارم اتمك دیمکدر نیم
سیب یارم الما دیمکدر پس قیاس اضافتلا او قومقدر مراد یارم کوندر اوله
نصف یوم معناسنه پس نیم روزدن قیلوله وقتنی اراده ایلمکه هیچ بر وجهله
مساغ یوقدر واول ظالمی وبو عقیدن خلقی ظلم وتعدیسندن آزاد ایلمك
مراد اولنجه قیلوله وقیلوله وحیلوله بو معنایه نسبت برابردر علی کل حال
بوندن یارم کون مراددر نته که نیم نانی کر خورد مرد خدا بیتنده مرور ایلدی
نصف نان مراددر بو معنا اضافتسز مستفاد اولمز نته که عقل سلیم وطبع
مستقیم واضحدر پس عابد پادشاه جائزه دیرکه سکا اویله قرمانده دك
او یومق احسن عبادتدر که اول حالده کسب ماثم ایلمزسك وکیمسه اوزرینه
جور وظلمك جاری اولمز که انك سببیله آخرتده معذب اولاسك قندیر
تا دران یك نفس خلق را نیازاری تا حرف تعلیل آن اسم اشارتدر یکنفسه

ردّ سروری وشمعی
ردّ ابن سید علی
ردّ سروری وابن سید علی
ردّ شراح جمیعا

ویا مذکور خوابه نیازاری فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب آزار ایلیه‌مسك یعنی
انجیتمیه‌سك محصول ترکیب عابد دیرکه سکا نصف یوم نومی افضلدر تاکیم اویودیغك
بر ساعتده خلقی آزار ایلیه‌سك یعنی خلق خدا سندن امن وامان اوزره اوله
یاخود تاکیم اویودیغك حالده بر نفس وبر ساعت خلقی آزار ایلیه‌سك یعنی
اویودیغکده خلق بر نفسسنك جور وظلمکدن آزاد اوله لکن اکثر نسخه‌لرده
یك عبارتی یوقدر وبعضنده نفس دیمش وبعضنده ساعت یکنفس بیوردیغی
قلت زماندن کنایه‌در نته که خواجه حافظ تعبیر این دو حرفت بیورمشدر
قلت الفاظ وکثرت معانیدن کنایه‌در قطعه ظالمی را خفته دیدم
نیم روز گفتم این فتنه است خوابش برده به ظالمی یا حرف وحدت ورا
اداة مفعول خفته لفظ مشترکدر یاتمش واویومش معناسندن فهم دیوندن
اویومش معناسنه در نیم روز اضافت لامیه در یارم کون یعنی کوننك یاریسی
حاصلی زوال وقتنده‌در این اشارتدر ظالمه ومبتدا فتنه است خبری مبتدا
وشین ضمیر ظالمه راجعدر معنا جهتنده برده نك مفعولیدر ضرورت وزن
ایچون تقدیم قلنمشدر تقدیری او را خواب برده به در برده به خبر مبتدا
در محصول بیت بر ظالمی نصف النهارده اویومش کوردم دیدم بو ظالم بر فتنه
در فتنه‌نك اویودیغی یکدر یعنی اویومش اولماسی یکدر زیرا یاتمش واویومش
فتنه‌یه اویاراننه لعنت وارد اولمش پس بو ظالمی خواب المش وایلتمش اولمق یکدر
حاصلی خوابده اولماسی محض خیردر آنکه خوابش بهتر از بیداریست
انچنان بد زندکانی مرده به آنکه انکس که حرف رابط صفت خواب
مبتدا وشین ضمیر انك مشار الیهی اولان کسه راجعدر وبهتر خبر مبتدا در
از من تفضیلیه معناسنه در بیدار اویانق دیمکدر صفت مشبهه عربجه یقظان
دیرلر یا حرف مصدر وسین وتا اداة خبر آن چنان آن اسم اشارت
چنان اداة تشبیه بد زندکانی وصف ترکیبی یرامز دیریلکلی دیمکدر
کاف عجمی ها دیمیدن بدلدر والف ونون شذوذا داخل اولمشدر
زیرا از زندکی وزندکانی یاء مصدریه ایله بر معنایه در مرده تقدیر

مرده شدن يعني مرده اولمق بكده محصول بيت اول كمسه كه او يقوسي بيدار اولمقد
بكده يعني او يوماسي او يانقلغندن بكده نيز انجلين بدزند كانى يعني براز
ديرلكلى كمسه مرده اولمق بكده حاصلي معاني خيا تندن بكده انجلين براز ونا
معقول ديركلكدن اولمثل اولمق بكده ديين عندى سويلمش **حكايت يكي را
ازملوك شنيدم كه شبي درعشرت روز كرده بود ودرپايان مستي
ميكفت** كه حرف بيان شبي يا حرف وحدت در حرف ظرف عشرت اختلاط معنا
اسمدر اما بونده ذوق وصفادن عبارتدر كرده بودماضيدن قسم در
ايلمش ايدي ديمكدر حجل وتقصير معناسني متضمن اولدوغيچون ايكي مفعول
آلور اولكيسي شب وثانيسي روز در پايان باء عجميله غايت ونهايت ديمكدر
مستي به اضافتي لاميه در ميكفت حكايت حال ماضي سويلردي ديمكدر
محصول تركيب پادشاهلردن برسيني اشتدم كه كيجه عشرت وصفاده كون
ايلمش ايدي يعني صباحه دك باده ذوقينه مشغول اولوب اويومامش ايدي
كيجه كون ايلمك ويومامقدن كنايه در يعني كيجه احيا ليل ايلمش ايدي
ومستلك آخرنده سويلردي يعني بو بيتي اوقوردي **بيت ما را بجهان
خوشتر ازين يكدم نيست * كز نيك وبد انديشه واز كس غم نيست**
ما را حرف صله ويا حرف تخصيص بيزه ويا بيزم ديمكدر بجهان باحرف
ظرف از حرف ابتدا اين اسم اشارتدر مقدر دم لفظنه ويا مذكور
يكدمه وبوندن صكره يردم تقديرا اولوب مبتدا ظرفيه ونيست خبري كز
اصلي كه از ايدي كه حرف تعليل نيك ايو بد يرامز انديشه بونده غم وغصه وخوف
والم وتشويش معناسنه در محصول بيت بيزه ويا بيزم جهاندن بو بردمدن
خوشرق وبكرك بردم يوقدر زيرا ايودن ويا رامزدن برواميز وغم وغصه
خوفمز يوقدر يعني كيفيت باده ايله برحالده وارمشز كه دنيا وما فيها كوزيمزه
جو بيچه كورنمز حاصلي باده كيفيتنك برحالني وارددكم كدايي پادشاه ايدر
نته كم شاعر بيوردر بيت برعالمه وارمشدر ارباب خرابات * كيم دوشمدي
كورمزاني اهل كرامات * انديشه نيك وبد ايله وصف تركيبي اعتبار ايدوب

زيرا ايو فكر لودن ويا رامز فكرلودن وكيمسه دن غم يوقدر ديين هنوز وصف
تركيبي طامامشدر **درويشي برهنه بيرون بسرما خفته بود كفت** درويشي
يا حرف وحدت برهنه بانك فتحي وهانك سكونيله جبلاقدر عريان معناسنه
بيرون طشره ده ديمكدر ظروف مكانيه ندر بسرما با حرف ظرف سرما صووق
ديمكدر سينك فتحي ورانك سكونيله خفته بونده يانمش معناسنه در بود اداب
زمانيه در ايدي معناسنه محصول تركيب پادشاه مذكور ديمكي اوقودوغي حينده
برعريان درويش طشره ده صووقده ياتور ايدي يعني ايشيدبجك ديدي اه
سرما هم صوو وغه وهم زمانيه ديرلر ديين انتوا ايلمش زمانيه زمستان ديرلر
بيت اي انكه باقبال تو در عالم نيست * كيرم كه غمت نيست غم ما هم نيست
اي انكه اي او كس كه تقدير نده در باقبال با حرف تخصيص اقبال دولت معناسنه
در تويه اضافت لاميه در كيرم فعل مضارع متكلم وحدهدر كيريدندن طوتيم
يعني فرض وقياس ايدهيم كه حرف بيان غمت نيست كندوكه مخصوص غمك يوق
غم ما اضافتي لاميه در ياء بطني ايله كه تخصيص افاده ايدر هم بونده عطف
وجمعيت معناسني افاده ايدر استفهام انكار يله محصول بيت اي شول
عشرت وذوق اهلي پادشاه كه سنك دولت واقبالكله عالمده برفرد يوقدر
يعني سن واصل اولدوغك ذوق وصفايه كيمسه واصل دكل فرض ايدهيم كه كندو
مخصوص غمك يوقدر بر مخصوص غمكده يوقمي يعني فقرا ومساكينك غمي حكمي
حاصلي بيزوم ايچون غم چكك كركس زيرا آخرتده سلاطيندن رعايا وفقرا
ومساكين احوالي تعير وقطمير تفتيش وتفحص اولنسه كرك مصراع ثانينك معنا
طوتالم كه غمك يوقدر بيزمده يوقدر ديمك سنك برابر بزيمده غم اولمقدر ديمي
اكرچه بو عبارت بو معنايه محتمل در اما مقام بو معنادن كلي اباء ايدر فتامل
بو بيتده غم وهم اجتماعي لطفدن خالي دكل زيرا عربيده هم ميم مشدد ايله
غم معناسنه در معلوم اوله كه بو ايكي بيتك اجتماعندن بر رباعي حاصل
اولور **ملك را اين كلام خوش آمد صرة هزار دينار از روزن بيرون
داشت وكفت اي درويش دامن بدار كفت دامن ازكجا آرم كه دامني**

ندادم ملك را پادشاهه دیمکله کلامدن مراد اوقودوغی بیتدر صره
صادك ضمی و رایه مشدد دال ایله کیه معناسنه در هزاره اضافتی لامیه دردوزن
بوندن بجره معناسنه در جامه ندادم جامم یوق دیمکدر محصول ترکیب پادشاهه
درویشك اوقودوغی بیت خوش کلدی یعنی حظ ایلدی بیك التون صره بجره
دن طشره طوتدی و دیدی که درویش اتکك طوت یعنی آچ درویش دیدکه
اتکی قندن کتوره یم که قفتانم یوقدر یعنی قفتان اولمق کرك که دامن اوله
پادشاه را بر ضعف حال او رحمت زیادت کشت خلعتی بران مزید
کرد و بیرون فرستاد پادشاه را ادات تخصیص ضعف الحال لامیه یعنی
مصدرك فاعلنه اضافتیدر کشت بوندن صار معناسنه در اولدی دیمکدر
خلعتی یا حرف وحدت بر قفتان دیمکدر بران اول صره اوزرینه مزید مصدر
میمیدر زیاده معناسنه در بیرون طشره یه فرستاد فعل ماضی مفرد غائب فرستادن
دندن کوندردی یعنی ارسال ایلدی دیمکدر محصول ترکیب پادشاهك درویشك
ضعف حالنه مرحمتی زیاده اولدی و اول صره اوزرینه بر خلعت زیاده ایلدی
وطشره ارسال ایلدی **درویش آن نقد را باندك مدت بخورد و تلف**
کرد و باز آمد محصول ترکیب صره هزار دیناری از آجق زماندن یدی
و تلف ایلدی و کیرو پادشاه حضورینه کلدی **بیت** **قرار بر کف آزادکان**
نکیرد مال ٭ نه صبر در دل عاشق نه آب در غربال قرار مبتدا آزادکان
دن مراد قیود دنیا ایله مقید اولمیانلردر نکیرد فعل نفی مستقبل طوتماز دیمکدر
مال فاعلی بر کفندن اکا متعلقدر جمله فعلیه خبر مبتدا در غربال عینك فتحی
کسریله ترکیجه قلبور دیدکلری یدره بعضیلر اندن تحریف اولنمش دیدیلر و بعضیلر
محرف اولدوغنه دلیل یوقدر دیدیلر علی کل حال انکسنکدن دلیلی یوق لکن
تحریفنه حکم ولکنه ترکیبدن انك ایچون موضوع اولمش لفظ بولنمامق لازم
کلوردی بوایسه خلاف فنا سدر یعنی عدم تحریفنه حکم قیلمه و تحریفنه حکم
محصول بیت حضرت شیخ مذکور درویشکبی آزاده لر حضورندن بیور دقلری
قیود بله مقید اولمیان فقرا آوو جلرنده مال قرار طوتماز یعنی کسبله مقید اولمدقلر

ر د ای صالحی و کافی

کبی حفظلرده تقیدلری کذلك عاشقك کوکلنده صبر قرار ایلمز یعنی عاشق بی
صبر و بی قرار اولور صوده غربالده قرار ایلمز حاصلی اهل فنا الندن مال دلی عاشقدن
صبر و غربالدن آب کیدر قرار طوتماده حاصلی سریع الزوال و تیز کذار اندر تورکیل
جیمی **در حالتی که ملك را پروای او نبود** درحالتی باز آمدن متعلقدر حاصلی
درویش بر حالده کلدی که پادشاهك آنکله مقید اولاجق پرواسی یوق ایدی
یعنی اکا التفات زمانی دکل ایدی بلکه فکری امور سلطنت و مهمات عالمه مصروف
ایدی اول ملاقاتنده اولان ذوق و شوق و حبور و سروری یوق ایدی **حالش**
بکفتند بهم بر آمد و روی ازوی درهم کشید حالش ضمیری درویشه راجعدر
بهم بر آمد پادشاه منقبض و منفعل اولدی کلدیکی ایچون و روی ازوی درهم
کشید دخی پادشاه یوزینی بورشدردی یعنی بورتاردی حاصلی درویشك
حالنی پادشاهه اعلام ایلدیلر پادشاه قزقمش اولدی یعنی منقبض و منفعل اولدی
و اکا اغبرلنوب کندن یوزینی بورشدردی حاصلی عبوس الوجه اولدی **و ازینجا**
کفته اند اصحاب فطنت و خبرت که از حدت و سورت پادشاهان
بر حذر باید بود که غالب همت ایشان بر معضلات امور مملکت متعلق
باشد و تحمل از دحام عوام نکنند ازینجا ازیندن دیمکدر اعتبار و ادبی از
حرف ابتدا و این اسم اشارت دیر جا لفظینه و جادن مراد محل مقام اولوبدر
ده ازین ادات تشبیه اولمشدر بوکتابده واقعدر ازین مه پاره غایبدر فریبی
بونك کبی بر مهپاره دیمکدر فتامل پس بوندن بو مقامدن و یا بونك کبی مقامدن
دیمکدر اصحاب فطنت لامیه در فطنت فانك کسری و طانك سکونیله مصدر
در فهم و زیرکلك معناسنه بولغت ایکی بابدن مستعملدر نصر و علم بابلرندن
خبرت نصر بابندن کرخانیك مصدریدر خبر یخبر خبرا ضم خانیله و خبرة
کرخانیله پس خبرت خانك ضمی و کسریله دیمك ضمه یاتندن سویلنمش و خبرت
خبیرلق معناسنه در دیمی اصل لغتدن اکاه دکل ایمش زیرا خبرت تجربه و امتحان
معناسنه در که حرف رابط مقول قولدر حدت حانك کسری و دالك تشدیدیله
کسکینلك بوندن باوزلق مراددر سورت سینك فتحی و سکون واویله بوندن

ر د کافی و سروری

خشم وغضب معناسنه در بادشاهانه اضافتی لامیه در حذر حاء مهمله نك
وذال معجمه نك فتحه لریله علم بابندن مصدردر صقنمق معناسنه باید فعل مضارع
مفرد غائبدر بایستندن کرك ولمق معناسنه بودر بوندن بودن معناسنه در
زیرا مضارعه مقارندر انکچون فاعل اقتضا ایلمز که حرف تعلیل غالب تقدیری
غالب اولقاندر همت ایشان لامیه در بادشاهلرك همتی دیمكدر معضلات باقی
صله معضلات وزنده ومعناده مشکلات کبیدر اموره اضافتی وامورك
مملکته لامیه لردر بوندن امور احوال معناسنه در مغلق بمعضلاتك صله سیدر
غالب مبتدا وهمت ثانی ومغلق باشد خبر ثانی وثانی خبر بالخبر اول ومحل
متعلقه معطوف وازدحام اضافتی مصدردك مفعولنه در وعوامه اضافت
لامیه در محل مبتدا ونکته خبری محصول ترکیب بو محل ومقامدن ویا بو محل
ومقام کبیدن یعنی سلاطین مختلف الاحوال ومتغایر الاطوار اولدقلرندن
اصحاب فطنت وخبرت سویلمشلردر که بادشاهلرك حدت وسورتندن یعنی
غضب وخشمندن حذر اوزره اولمق کرك زیرا غالب واکثر اوقات انلرك
همتی ونظرلری مشکلات امور مملکته مغلق اولور وازدحام عوام تحمل
ایلمزلر حاصلی ناسك غلوسندن مضطرب اولورلر **منتهی حرامش بود**
نعمت بادشاه * که هنگام فرصت ندارد نگاه حرامش ضمیر مصراع ثانی
اولندن آن کسه راجعدر اضمار قبل الذکر طریقیله تقدیری آنکس که در بود بانك
ضمی وفتحیله واوك فتحیله فعل مضارعدر بودن کینونت معناسنه اولمق
دیمکدر بودندن اشتقاق ایلیبی غلط ایلمش نعمت بادشاه لامیه در که حرف
رابط صفت هنگام وقت معناسنه در فرصته اضافتی لامیه در ندارد فعل
نفی استقبال مفرد غائب طوتماز دیمکدر نگاه بوندن حفظ معناسنه در معلوم
اوله که نگاه لفظی داشتن وداریدن مصدرلریله ومشتقاتیله مستعمل ولسه حفظ
معناسنه در اما کردن وکنیدن مصدرلریله ومشتقاتیله مستعمل ولسه نظر معناسنه
یعنی بقمق محصول بیت اولکسه بادشاهك نعمتی حرامدر ویا حرام اولسون
ویا حرام اولسون که زمان فرصتی رعایت وصیانت ایلمیه یعنی احوالندن

خبردا

خبردار اولیوب هر زمانی بیریله **مجال سخن تا نبینی ز پیش بیهوده گفتن**
مبر قدر خویش مجال بوندن محل معناسنه در سخنه اضافتی لامیه در تا حرف
توقیتدر مادام معناسنه نبینی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطبدر بینیدندن مادامکه
کورمیه سك دیمكدر زپیش بیشیده متعلقدر بیهوده تعلیق ایلیبی خطاء فاحش
ایلمش با حرف مصاحبت بیتی متقضی گفتن مصدر دینه متعلق وبیهوده
زائد وباطل معناسنه در مبر میمك وبانك فتحه لریله فعل نفی مفرد مخاطبدر بردن
بردندن بُردندن دینلر بیلیز اعتنا ایلمه دیمکدر یعنی ضایع ایلمه قدر خویش لامیه
در محصول بیت سوزك محلنی مادامکه سویلیزدن اول کورمیه سك یعنی قبل التکلم
سوزك فرصتنی وکلامك محلنی کورمك نسزین بیهوده وباطل سوز سویلمکله
کندو مقداریکی ضایع وحرمتکی نقصان ویرمه زیرا بی محل سوز سویلمك
حرمتسزلکه سببدر **گفت برانید این گدای شوخ مبذر را که چند این نعمت**
بادنك مدت بر انداخت ندانند که خزینه بیت المال لقمه مساکینست
نه طعمه اخوان شیاطین برآنید فعل امر جمع مخاطبدر درانیدن سوردکر
دیمکدر رانندندن اشتقاق ایلینلر غلط ایلمشلر گدا بوندن دیلنجی معناسنه
در شوخه اضافتی بیانیه در شوخ بوندن گستاخ وبی ادب وبی شرم معناسنه
در مبذره اضافتی بیانیه در تفعیل بابندن اسم فاعلدر مسرف دیمکدر که
حرف تعلیل ویا حرف رابط صفت بادنك با حرف ظرف اندك از دیمکدر
قلیل معناسنه مدت زمان دیمکدر بر حرف تاکید انداخت فعل ماضی مفرد
غائب اتدی یعنی تلف ایلدی ندانند فعل نفی مستقبل مفرد غائب بیلمز دیمکدر
ویا استفهام طریقیله بیلمزمی دیمك اولور که حرف بیان خزینه بیت المال لامیه
در لقمه مساکینه بویله در خزینه مبتدا ولقمه خبریدر نه حرف نفی طعمه طانك
ضمیله وسکون عینله مطعوم معناسنه در بیتلین نسخه که فارسیده خوارش در
اخوانه اضافتی واخوانك شیاطینه لامیه لردر اخوان کسر همزه ایله قرداشلر
معناسنه در محصول ترکیب وتکلم بادشاه مذکور گدانك احوالنی عرض
ایلدیلر ایسه دیدیکیم سوزك بو گستاخ ادبسز مسرف جراری بوندن کشتو

که بو قدر نعمت ومالی آز آجق زمانده تلف ایدوب بیابانه آتدی یعنی اسراف ایله ضایع
ایلدی بیلمز که ویا بیلمز می که خزینهٔ بیت المال فقرا ومساکین لقمه سیدر یعنی بونلره نفقه ویرمک
ایچون ودفع احتیاج ایچون ویرلور لقمهٔ اخوان شیاطین دکلدر یعنی مسرفلره و
متلفلره اسراف واتلاف ایچون ویرلمز حاصلی خزینهٔ بیت المال محتاجلرک حقیدر
مبذرلرک حقی دکل مبذری شیطانه عطف ایدنلر صحیح نسخه لره مخالفت ایلدکلری
غیری لذت کلامدن بی خبر ایتدیلر وخوشدن صکره چشم لفظنی زیاده ایدن زائد
ایلمش ونعمتدن صکره مال لفظنی زیاده ایدنلر صحیح نسخه لره مخالفت ایلمشلر اندن صکره
وتلف کردن ترکیبنی عطف ایدنلر یا تندن ایلمشلر نداند عبارتنی ترک ایدنلر صحیح عبارتی
ترک ایلمشلر **بیت ابلهی کو روز روشن شمع کافوری نهد ** زود بینی کش**
بشب روغن نباشد در چراغ ابلهی ابله صفت مشبهه در احمق معناسنه ویا
حرف وحدت کوا صلنده که اوّدر که حرف رابط صفت وضمیر ابلهه راجعدر روز
روشن بیانیه در ظرف زماندر آیدین کونده دیمکدر شمع کافوری بیانیه در شمع
عربیده شینک فتحی ومیمک کسریله بالموم درلر امّا عجم میمک سکونیله اوقورلر
بو معنایه صکره تعمیم ایلدیلر کافوری قید احترازیدر بیاض نسبتی ایله آق بالموم
درلر نهد فعل مضارع مفرد غائبدر نهادندن نونک فتحی وکسریله لغتدر قومق
معناسنه قومقدن مراد یقمقدر زود تیز دیمکدر یعنی یقین زمانده بینی فعل مضارع
مفرد مخاطب کورسک دیمکدر کش کافک فتحی وکسریله لغتدر اصلی که در کافک
کسریله لکن شینک ضمیر ایله ترکیب اولنجه قیاس فتحه تخصیص ایلمک ایدی زیرا ضمائرک
ما قبلی بو دیلده مفتوح اوقنور الا ضرورت وزن ایچون ساکن ده اوقنور
امّا بعضلر شذوذ اکثر اوقورلر اصل کسری رعایتله شب معنا جهتندن چراغه مقید
در چراغک تقدیرنده بشب با حرف ظرف نباشد متعلق روغن رانک ضمی
وغینک فتحی ایله یاغ یاغندن غیری یاغه دیرلر امّا ایچ یاغنه پیه دیرلر یاء مجهولک
کسریله نباشد فعل نفی استقبال مفرد غائب اولمز دیمکدر چراغ فتیله ده یانان آتشک
اسمیدر امّا بونده شمعدان مراددر ذکر حال واراده محل طریقیله محصول بیت
بر ابلهک آیدین کونده یعنی کوپه کوندزده شمع کافوری یقار یقین زمانده کوردن

رد ابن سید علی وسروری

رد شمعی وکافی
رد شمعی وکافی

رد سروری وکافی ورد شمعی

ک

که چراغده اننده یاغ اولماز یعنی ایچ یاغی ویا بزر یاغی یقماغه قادر اولمزمدن قالدی
زیت ویا شیرلغان یاغی حاصلی بویله اسراف ایلین احمق آز زمانده شویله مفلس
وفقیر اولور که اکا اوجوز اولان یاغی یقماغه قادر اولمز دیمکدر بعض نسخه لرده بیاند
یرینه غانده کلمش وشارحک بعضیسی آنی اختیار ایلمش وبعضیسی بو مختاره دخل ایلمش که دیکی
ایلمهک روغنی یقدوغی مفهوم دکلدر که چراغده روغن قلیه وبعضیسی امعان نظر
ایلمیوب مختاره معاون اولمش وحیلی اکثار کلام ایلمش لکن طریق مکابره یه سلوک
١٤ ایلمش فتأمل کشند کافک کسره سیله تخصیص ایلین سمت شذوذده ذاهب اولمش
یکی از وزرای ناصح گفت ای خداوند مصلحت آن می بینم که چنین کسانرا
وجه کفاف بتفاریق مجری دارند تا در نفقه اسراف نکنند بعض نسخه ده ناصح
یرینده نیک محضر واقعدر لیک ناصح اولی در وبعضنده ان می بینم یرینه آنست
دوشمش وبعضیلر بو نسخه یی اختیار ایلمش وبعضیلر اختیار ایله اعتراضی مکابره در وجه
جهت وخرجلق وکفاف کافک فتحی وکسریله دذقه وآزیغه دیرلر با حرف مصاحبت
تفاریق تفریقک جمعیدر آیری آیری یعنی کون بکون ویا هفته بهفته ویا ماه بماه
دیمکدر مجری اسم مفعولدر افعال بابندن معین معناسنه حتی بعض نسخه لرده
عطف تفسیری طریقیله کلمشدر تا حرف تعلیل محصول ترکیب پادشاه سورك شو جزای
دیمکه ناصح وزرالرک بری پادشاهه دیدی ای پادشاه مصلحت ایکی کوردکم
بو مجلس مسرف ومتلفلرک وجه معیشتلرینی وجهت کفافلرینی دفعةً البته
ویرمیه لر بلکه متفرق اولاز ویره لر یعنی کون بکون ویا هفته بهفته ویا ماه بماه تعیین
ایده لر تاکیم نفقه ده اسراف ایلمیه لر **امّا الخ فرمودی از زجر ومنع مناسب**
سیرت ارباب همت نیست یکی را بلطف امیدوار کردانیدن وباز
بنومیدی خسته خاطر کردن امّا آدات استدراکدر مصلحت می بینم دن
زجر ومنع عطف تفسیریدر سورمك وکیدرمك معناسنه سابقا پادشاهک
سورك دیدوکنه اشارتدر امیدوار امیدلو دیمکدر امید وامید تخفیف
وتشدید ایله لغتدر دیمی لغوسو ایلمش زیرا لغت عجمده تشدید ضرورت وزن
ایچون کلور نته که سابقا بیان اولندی کردانیدن بوندم ایلمك معناسنده در

مختار ابن سید علی
ومعترض سروری
ومعاون محاکاتی

رد شمعی

مختار ابن سید علی
معترض سروری

رد شمعی

ردشمعی

دوندرمك دیبن خطا ایلمش باخوف مصاحبت ونومیدی نونك فتحیله
وناامیدی مأیوس معناسنه دریاء مصدریه ایله امیدسزلك دیمكدر محصول
تركیب پادشاهم مصلحت نیم سویلمكده اما زجر ومنع كه بیوردوكز یعنی
اول دردوشنی سوردك شونلردن بیوردوغكز ارباب همتك اخلاقینه واصحاب
كرمك شانلرینه مناسب ولایق دكلدر دیرسنی بركره لطف واحسان ایله
امیدوار ایدوب تكرار امیدسزلكله خسته خاطر وپریشان دردون ایلمك عملی
سنك كبی لطف وكرم صاحبی پادشاهلره سزاوار وملایم دكلدر بر فقیری
بركره احسان ایله مسرور ایتدكدنصكره زجر ومنع ایله مأیوس ومغموم ایلمك الله تعالی.
رحمت ایلسون بویله وزیرلره **بیت بروی خود در اطماع باز نتوان كرد**
چو باز شد بدرشتی فراز نتوان كرد بروی با حرف صله نتوان كرده
متعلق بروی خود لامیه‌در اطماع افعال بابندن مصدر بركمسه طمعه دوشرمك
باز نتوان كرد تركیبی فتح معناسنه در یعنی اچق كرد بونده كردن معناسنه در
نتوان كرد اكثر یرلرده عدم امكاندن كنایه‌در اما بونده عدم جوازدن
عبارتدر چو ادات تعلیل باز شد اچلدی دیمكدر بنای مفعول معناسنه بكسر
با سببیه متضمن حرف مصاحبت درشت دالك وراءنك ضمه‌لریله ایری دیمكدر
كه عربجه خشن دیرلر صفت مشبهه در مقابلی نرم دریا حرف مصدر در
فراز فانك فتحی وكسریله بونده بند واغلاق معناسنه در نتوان كرد كه سابق
كبی در محصول تركیب كنی كندو یوزینه یعنی كندینه اطماع قپوسنی یعنی خلقی كندو
نك لطف واحسانینه طمعه دوشرمك بابنی آچق كرك حاصلی خلقی كندونك
جود وكرمینه طمعكار ایلمك كرك اما چونكه باب اطماع مفتوح اولدی یعنی
چونكه خلقی كندونك سخا وكرمینه طامع وامیدوار ایلدی خشونت وجفا ایله
اول بابی سد ایلمك جایز دكلدر حاصلی خلقی اولدن لطف واحسانینه معتاد
وامیدوار ایلمك كرك اما ایلدكدنصكره زجر ومنعله خسته خاطر وپریشان
دردون ایلمك كرك بازانكی مصراعده بیله مفتوح معناسنه در دیمك نظر
وادر فرازی كسر فایه تخصیص ایدوب انكی معنایه كاودیری یوكسك یری

ردابن سید علی وسروری
وشمعی وكافی
بكذر اوكلی مصراعده باز فتح
وایكنجیده مفتوح معناسنه
دردیمع

بوقن

ردابن سید علی وسروری

بوقن معناسنه وكاه اولوركه آنكله منع واغلاقدن كنایت اولور دیبنلر كرمه‌یه
تخصیص ویوكسك دیمكدر ومنعدن كنایت دردیمه‌لرنده افترا ایلمشلر
مصراع اولك معنا بیننی كندو یوزوكره امیدلو امید قپوسنی كوجله اچق ممكن
دكلدر یعنی سندن بلا رضاه بونسنه الملق ممكن دكلدر مكرسن احسان ایدرسك

ردشیخ محقق

دیبن بربلیق یول معنای بندن ایراق كتمش فراز بونده بسته ومغلوق معناسنه در

ردكافی

دیبن قپی مغلوق سولمش نتوان كرد عبارتی ایتمكه مجال یوقدر ممكن دكلدر دیمكدر

ردسروری

دیبن ناممكن سویلمش نتوان كرد عبارتنده سید علی مبالغه وار دیمش وسروری
معنای مبالغه‌یی انكار ایلمش لیكن انكاری منكردر **قطعه كس نبیند كه تشنگان**
حجاز * بلب آب شور گرد آیند كه حرف بیان حجازدن مراد مكه وحج اولنه
قابلدر نته كه بوكتابده بنجه یرده اكیسندن حجاز ایله تعبیر بیورمش با حرف صله
لب بونده كنار معناسنه در آب اضافتی لامیه در شور ده بیانیه شوردن
بونده توزلو وكوك مراددر گرد كافك عجمك كسریله وراءنك سكونیله انقد
دكرمی واطراف معناسنه در وبعض لفظلك تركیبا جمعیت معناسنده كلور
مثلا گرد آمد دیرلر جمع اولدی معناسنه وگرد آیند دیرلر جمع اولور معناسنه
محصول بیت كیمسه كورمزكه حجاز تشنه‌لری یعنی كعبه یولنك صوسزلری آجی
صو كنارینه جمع اولورلر یعنی شور صو كنارینه جمع اولدقلرینی كیمسه كورمز
هر نقدركه تشنه ومتعطش اولورلرسه ده **هر كجا چشمهٔ بود شیرین * مردم**
ومرغ ومور گرد آیند چشمه پیكار معناسنه در یا حرف وحدت وهمزه حرف
توسل بود فعل مضارع مفرد غایب اولور دیمكدر شیرین طتلو دیمكدر مور
قرنجه محصول بیت هر یرده كه بر طتلو پیكار اوله اوزرینه مردم ومرغ وموری جمع
اولور حضرت شیخ وزیر جانبندن پادشاهه خطاب بیوردركه پادشاهم سیز
ماء معین وچشمهٔ شیرین حكمنده‌سز لایق اولان اولدركه احسان وكرمكه
تشنه دل فقرا آب جودكدن وسحاب لطفكدن سیراب اولوب برفردی
مظهر حرمان واقع اولمیه بلكه هر كس علی قدر حاله سخا وكرمكدن فیض یاب اوله
بیت مرغ جایی رود كه چینه بود * نه بجایی رود كه چه نبود بعض نسخه‌ده

برد برینه روده واقعه رجایی یا حرف وحدت برد بائه عجمك و رانك فتحه لریله فعل
مضارع مفرد غایب اوجادیکه مرغ مبتدا و برد خبری که حرف بان ویا رابطه صفت ندر
جنه جیم عجمك کسریله توشینه دیرلر نه حرف نفی معناده روده مفعله در ترود تقدیر
فعل نفی غایب کنمز دیمکدر بجایی یا حرف صله روده متعلق و یا حرف وحدت که سیا
کبی درجه جیم ضرورت وزن ایچون بر مقدار مد اولورکه تلفظده بر یا متولد
اولورکه مصراع اولده جینه بو دایله تجنیس مرکب اولور مذکوریابی کتابنده اثبات
ایدوب جیا زائلو ضرا توشودن بجیرا اعتبار محصول بیت مرغ بریره اوجارکه اندن
توشی عجی اولیعنی دیره جك دانه اولور بره کتمزکه هیچ نسنه اولبه سبی جینه وینبا
بره اوجوب کتمزجی لفظی جه کبی نسنه معناسنه دردیبی ظاهردرکه با ایله و یاسین
لغت طوتاداینی بوندن سکره آخرنده کی یا ضرورت وزن ایچون اشباع ایمکدن
حاصل اولوردیدوکی نوعا تناقض تکلیفه منه سنانه جی جینه معناسنه در
یا ایله دیبی ترادف تکلیف اعتبارنده سهوایلمش حکایت یکی از پادشاهان
پیشین در رعایت مملکت سستی کردی و لشکر بسختی داشتی چون دشمن
صعب روی نمود همه پشت بدادند پادشاهان پیشین اضافتی بیانیه در
پیش اولك ویا حرف نسبت و نون حرف تاکید نسبت در اولکی دیمکدر
رعایت مملکت مصدرك مفعولنه اضافتیدر مضاف تقدیریله اهل مملکت
دیمکدر سستی سست سینك اولك ضمی و تانینك سکونیله لغتده کوشك معناسنه
در اما بونك کبی یرلرده اهمال و تغافلدن کنایتدر و یاسی حرف مصدردر
کردی یا حرف حکایت لشکر در روایته معطوفدر بعض نسخه ده لشکردن صکره
بر دا یازمش علامت مفعول بسختی با حرف مصاحبت داشتیه متعلق سخت
سینك فتحی و خانك سکونیله قاتی معناسنه درو یا حرف مصدردر داشتی یا حرف
حکایه طوتاردی دیمکدر چون اداة تعلیل دشمن صعب بیانیه روی نمودك
مقدم مفعولیدر همه اداة تاکید دعویدر جمع کبی پشت بائه عجمك ضمیله
ارقه دیمکدر بدادندك مقدم مفعولیدر ارقه ویردیلر دیمکدر محصول
ترکیب حضرت شیخ بیوردکه بیزوم شمدیکی زمانمزه پادشاهلرندن اول بر پادشاه

رد شمعی وکافی

رد کافی

رد شمعی

مملکت رعایتنده تقصیر و تغافل و اهمال ایدردی و لشکری شدت و محنتله طوتردی
یعنی علوفه لرینی و بیلقلرینی و رسوم و لوازمینی ویرمزدی حاصلی ذلیل و زبون طوتردی
بس چونکه صعب دشمن یوکه ظاهر و هویدا اولوب یوز کوستردی یعنی بونکله
جنك ایلمکه کلدی جمیع عسکر ارقه ویروب بوندن اعراض ایلدی سلاطین عثمانیه
دن یلدرم خان بایزید دن اعراض ایلدکلری کبی شراحك بریسی یکی لفظنی مبتدا
و پادشاهانی کابان وبشین عبارتنی صفت پادشاهان طوتوب خبر مبتدا
ذکرینی اهمال ایلمش ظاهردرکه خبری سستی کردیدر در رعایت مملکت اولندکه
حرفی کتابت ایلیبی عجب نه معنا ملاحظه ایلدی کردی عبارتنك معناسنی ایلدی
و داشتینك طوتدی دیبلریائه حکایه معناسنی رعایت ایله مثلو بیت
جو دارند گنج از سپاهی دریغ ❊ دریغ آیدش دست بردن بتیغ
دارندك فاعلی سلاطین و حکامدر گنج بوندن مالدر خزینه معناسنه در کلور
دریغ بوندن اسیرکمك و قیصقنمق معناسنه در دریغ ثانی حیف معناسنه در
آیدش شینی ضمیر سپاهیه راجعدر دست بردنك مقدم مفعولیدر ایلمکدن
مراد صونمق واو زاغقده بتیغ با حرف صله محصول بیت چونکه سلاطین و حکام
و سپاه و لشکردن خزینه و مالی اسرکرلر یعنی امساك ایدوب رعایتلرندن تقصیر
ایدرلر سپاه و عسکره ده لازم کلدکده قلیچ الی اورمق یعنی جنك ایلمك حیف
و دریغ کلور ایکی دریغی بر حیف معناسنه طوتانلر غلط ایلمشلر اولکی دریغی
منعله شرح ایدنلرده معنای مطابقیله شرح ایله مثلو یکی را از آنانکه غدر
کردند بامنش دوستی بود یکی را حرف تخصیص رانی ترك ایدنلری وجه
ترك ایلمشلر آنان جمع آن درکه اسم اشارتدر که حرف رابطه صفت غدر
غینك معجمه نك فتحی و دالنك سکونیله ترك وفا معناسنه در با حرف مصاحبت
منش شینی ضمیر یکی یه راجعدر دوستی با حرف مصدر محصول ترکیب
اول ترك وفا ایدنلردن برینك بنمله دوستلوغی وار ایدی ملامتش کردم
وگفتم دونست و ناسپاس و سفله و حق ناشناس که باندك تغیر حال
از مخدوم قدیم خود برگردد و حقوق نعمت سالیان در نوردد

رد سروری

رد شمعی

رد شمعی وکافی

رد ابن سید علی و شمعی

رد سروری وکافی

رد جمیع شراح

ملا منش نبین ضمیر یکی یه راجعدر بعض نسخه ده ضمیر بولنمادی ولا مرابی ولی در اول
اثنا و لاائی لوم سرزنش ایلدیم دون الجوع معناسنه در یعنی برام صندوق دبس الجی
قاجمش ناسپاس کفران نعمت معناسنه در سفله ضم وکسر سینله الجوز در دون معناسنه رد سروری
حق ناشناس وناحق شناس توزانمك حقیقتی بلمز کفران نعمت معناسنه حاصلی مذکور
الفاظ متقارب المعانیدر که اصلندن انکه در که حرف رابط صفت باندك با
سببیه متضمن حرف مصاحبت برکرده مشغلق تغییر حال لامیه بعض نسخه ده
باندك مایه تغییر راه مایه ماده و سرمایه معناسنه در از مخدوم قدیم برکرده مشغلق
بیانیه در برکرده دوز یعنی بوزین جوبره حاصلی اعراض ایله یرجع ایله تغییر ایلدی
بو کلمه نك معناسی بیلمز ایش حقوق نعمت لامیه در سالیانه اضافتدر بو بیله در رد سروری
یا حرف نسبت والف ونون ادات جمعدر سنه و ذ طریقیله در حرف تأکید نور دد
نونك فتحی وضمی و واوك و دالك اولکنك فتحه لریله فعل مضارع مفرد غایب فاعلی
برکرده کلمه بو کلامه یکیه راجع ضمیر در محصول ترکیب بنده وسلوغی ولا
تحقیق ننك برینی لوم وسرزنش ایلدیم دیدم الجقدر و دنی وکفران نعمت وتوبیخ
ائمك بیلمز وناشاکردر اول که از اجوق سرمایه تغییر حال سببیله کند ومخدوم قدیمند
رو کردان اولوب اندن اعراض ایلیه ونیجه ییللق حقوق نعمتنی طی ایدوب ضایع ایلیه
وکفران نعمت طریقنه ذاهب وسالك اوله کفت اکر بکویم معذور داری
لوم ایلدوکم سپاهی دیدی اکر بو قضیه نك اصلنی بیان و ترك وفا ما جراسنی
عیان ایلدیسم بنی معذور طوتب البته لوم ایلمزسك شاید که اسم بیجو بود وخرد
زین دکرو سلطان که بزر با سپاهی بخیلی کند با او بجان جوانمردی نتوان
شاید فعل مضارع مفرد غایب در شایدندن استفهام انکاری طریقیله
لا ینبغیه دیمکدر فاعلی بی حالا راجع نخیند ضمیر در که حرف بیان اسپ فتح
همزه وسکون سینله وبای عربیله آت دیمکدر فرس معناسنه جو جیمك فتحیله اربه
دیمکدر غند زین لامیه در غند مطلقا کجه یه دیرلر و زین اکر معناسنه در که
عربجه سرج دیرلر غند زین دن مراد اکر کچه سیدر که زمان سابقده تکلفی اولمادن
ایش یکه بر کچه قات قات ایدوب اکر التنه تکلفی یرینه قودلر ایش ومنزله وار بجه

الوب کلیم وزیلی یرینه التنه دوشرلر ایمش پس سپاهی دیر که مناسبدر که
اکر کجه سی که التمه دوشنور دم دهند اولکه کاف عجمك کسری و رانك فتحیله
دهند درلر که حرف رابط صفت بزر با حرف ظرف زر بوننك کبی برلرده مطلقا
انجه معناسنه در با حرف صله سپاهی یا حرف نسبت عسکری دیمکدر بخیلی یا حرف
مصدر کند فعل مضارع مفرد غایب بوننده ایلیه دیمکدر با حرف صله واو تمییزی
سلطانه راجعدر جوانمرد لفظ مشترکدر بهادر له سخی وکریم بیننده و یا حرف
مصدر در بهادر معناسنه اولور سه بجانك باسی حرف مصاحبت اولور
اما جود وسخا معناسنه اولور سه حرف صله در ولکل وجهة نتوان کرد ایلمك
اولمز دیمکدر عدم جوازدن کنایه در محصول ترکیب معهود کجه بورد
لا ینبغیه آتیم ادینه وتلوق خراج و ذلیل و زبون اوله والتمه دوشندیکم
اکر کجه سی بر مقدار دین ایچون مرهون و پادشاه که خزینه و مال خصوصنده
عسکره بخل و امساك ایدوب وظیفه لرینی وبخشیشلرینی وسایر لوازم و
رسومنی مکلنده و یرمیه اکا جان ودل ایله بهادرلق وفدا ایلیق وملازم یار
آنك یولنده جان بذل و فدا ایلمك اولمز حاصلی آنك اوغرینه جان وباشو ویر
جایزدکلدر غند زین اضافتله اکر کجه سیدر دالك سکونیله تکلفی معناسنه در
دینلر لفظده و معناده خطا ایلمشلر شاید که اسم بیجو بود عبارتینی رد شراح جمیعا
کلام اخباره حمل ایدوب احتمالات بعیده ایله تأویل ایدوب اکثار کلام
واطناب مقال ایدنك مابینی وکوچی ولماد بغندن بونده وغبی سولمز الغبی رد کاشی
بیت • زر بده مرد سپاهی را تا سر بنهد • وکرش زر ندهی سر بنهد در
عالم زر بوننك کبی یرلرده اقچه والتون شامله یکه لوا و له قلوری نقد
با حرف تأکید و ده دالك کسریله فعل امر مفرد مخاطبدر و یر دیمکدر دهید رد ابن سبلکی
دادندن دکل زر بدهك مفعولی اولی و مرد ثانیسی آدر دیمکدر بهادر معناسنه
ترکیبده کاه بهادر ده ادرلر حتی دلالت ایلدی دیرلر بهادرلق معناسنه
سپاهیه اضافتی بیانیه در ورا ادات مفعول تا حرف تعلیل سر بنهد لك
مقدم مفعولیدر وکرش اصلنده واکرش در ضرورت وزن ایچون مخفف.

قیلندی شین سپاهیه راجعدر زر ندهینک مقدّم مفعولیدر ندهی فعل نفی
استقبال مفرد مخاطبدر سر بنهدك مفعول صریحی ودر عالم غیر صریحی در حرف
صلادر محصول بیت بهادر سپاهیه التون واقچه ومال واسباب وآت واخی
طون ویر حاصلی التفات ورعایت ایلتاکیم سکا منقاد ومطیع اولوب قاپک کلمه
ولازم کلیجك یوکوکه واغر وکدجان وباش قدا ایلیه حاصلی رعایت ایلدکه سکا مخصوص
اوله واکر مرد سپاهیه مال واسباب ویرمزسك قاپك بکلمزوسنی قیوب باشین
الوب ترك دیار ایدر دیمکدر دو زمره لر ندر سر در عالم نهادن دیرلر باشین الوب
کندی وسر در عالم بنهد باشین الوب کیدر دیجك یرده حاصلی ترك دیار
ایتمکدن کنایه در بنهد یرینه بالید سنهد یازان نون ایله عجب طبع سقیم ایتمش
وبوبلیه یازانلرك افاده سیله تقید ایلمی غریب قوی دماغه مالك ابتر الله قوته دیره در کسر وحی
بیت : اذا شبع الکمی یصول بطشا ؛ وخاوی البطن یبطش بالعزار در کافی
فعل ماضی مفرد مذکر غایب در فتح باندن قچان دویسه کمی بهادره دیرلر شجیع کبی
شبع نك لفظا مرفوع فاعلیدر اصلی کمیی در ادغام اولنمشدر کمی اولدی یصول فعل
مضارع مفرد مذکر غایب هجوم وحمله ایدر دیمکدر جزا شرطدر بطشا یصولنك مفعول
مطلقیدر قعدت جلوسا کبی خاوی اسم فاعلدر لفیف مقروندن خالی معناسنه
یعنی بوش بطن لفظا مجرور مضاف الیه در فارن دیمکدر شکم معناسنه یبطش فعل
مضارع مفرد مذکر غایب در ضرب باندن یصول معناسنه حمله وهجوم ایدر دیمکدر
باحرف مصاحبت یبطش یه متعلق فرار کسر فایله تحقیقله دکر معناسنه محصول بیت
جنکم دکاور آرتوق اولسه یعنی آج اوله حاصلی غنی اولسه فقیر اولسه عدویه شدتله
یا بتورو زیاده هجوم وحمله ایدر اما قارنی بوش اولسه یعنی آج اوله حاصلی فقیر ومفلس
اولسه عدوینك یا بشیر بکله همان باشین قوزنار منه مقیدا ولور انجق حاصل الکلم
صواشی ایدر فرزیرا اسبابی ویا آتی براغی یر ندر دکل فرار ایله حمله وهجوم ایدر
دیمکدر مراد کادر زار وهنکام پیکارده دوشمنجان وکوکلدن وار ایمز زیرا
نه آت اعتمادی ونه یراغنه مصراع ثانیده اسم فاعل یرینه مفاعل باندن فعل ماضی
ایراد ایلمی وبطن لفظنی اکا مرفوع طوتب اذا خاوی البطن تقدیرنده کند وزعمله

نقدیر

در نسخه تقدیر البطش زیرا بولغت مفاعلده مستعملدر کل مصراع ثانینك معناسی قچان بهادرك
قارنی آج اولسه قچوق محکم طوتار یعنی قدرتی اولمه جنکله اصلا طاقتی کتورمیوب فرار
ایدر دیبی معنای حقیقی دن فرار البطش حکایت یکی از وزرا معزول شد وبحلقه
درویشان در آمد وبرکت صحبت ایشان در وی اثر کرد وجمعیت خاطرش ١٥
دست داد با حرف صلادر خلقه حانك فتحی ولامك سکونیله انسانلر ندر مستعملدر ولاهك
مجمل غیر بدر درویشانه اضافتی لامیه در برکتدن بو ندر مراد مبارکلکدر یمن معناسنه
صحبته اضافتی لامیه در وصحبتك ایشانه مصدرك مفعولینه ویا فاعلینه اضافتیدر
در حرف صلا ویکی واوك مجمل وزیره راجع ضمیر غایب در محصول ترکیب وزیرلردن
دن برسی معزول اولدی درویشلر حلقه سنه یعنی مجلسنه داخل اولدی وانلرك مصاحبتی
برکتی اکا تاثیر ایلدی وجمعیت خاطرده اکا ال ویردی یعنی دنیا جیفه سنه التفاتدن
خلاص واکا متعلق وتلبسدن ازاد اولدی ملك باردیکر برو دلخوش کرد
وعمل فرمود قبول نکرد وکفت معزولی به که مشغولی بروا صلنده برا وایدی
وصلا همزه ساقط اولمشدر بر حرف استعلا ویا حرف صلا واو ضمیری وزیره راجعدر
دل کو دك مفعولی اولی وخوش مفعول ثانیسی تقدیری دلش خوش کرد در شینی
ملکه راجع اولور وعمل یعنی عمل وزارت معزولی یا حرف مصدر در که من نفعلیله
معناسنه در مشغولی یا حرف مصدر محصول ترکیب پادشاه وزیره اوزرینه وبا
وزیره بر داخی کوکلینی خوش ایلدی یعنی کدورت غضب وتیره کی خشمی کیدروب
وزیره صاف دل اولوب ینه وزارت عملینی وحدمتینی بیوردی یعنی تکلیف ایلدی وزیر
قبول ایلمدی ودیدی معزول اولق مشغول اولقدن یکدر یعنی زخارف دنیا ایله الوده
وقیودیله پریشان حال ومنشت البال اولمقدن کوشه فراغت اختیار ایدوب قیود
وتفرقه دن ازاد والام بلیاتدن آسوده اولمق اولی واحری در رباعی ۰ آنان که بکنج
عافیت بنشستند ؛ دندان سک ودهان مردم بستند آنان انلر جمیعدر
انلو دیمکدر که حرف رابط صفت بکنج با حرف ظرف کنج کافك عربك ضمیله بوجقدر که
عرب زاویه دیر عافیته اضافتی بیانیه در عافیت الله تعالی قولندن بلالی دفع ایلکه
دیرکه عربجه ستر دیرلر سینک کسری ونونک شدیله سکا اضافته لامیه در سک

منشت پریشان دیمکدر شغل باشدن اسم فاعلدر منه

صحبت شیر بجه وجه اختیار افتاد کفت تا فضلهء صیدش مجوردم وازشر دشمنان
در پناه صولتش زندکانی میکنم سیاه کوشن قره قولاغی دیدکلری جوابده که ارسلانه
ملازمت ایلوا یکی قولاغی بیلیسیاه دربارسی دکلوا ولور ارادات مفعولا ملازمت
صحبت شیرا ولکی اضافت مصدر مفعولنه دروا کمجی لامیه دو باو لکمی کیبی تا حرف تعلیل فضله
ار توغه یعنی زیاده قلانه دیرلو صیده اضافتی لامیه دربنی ضمیر شیره راجعه مجوردم
نیم دیمکده پناه اسم دصغنا جق معناسنه صولتنه اضافتی بیانیه در پناهیده معنانی
اسم مصدر دردیبی واضافتی لامیه دردیبی مجازا رتکاب ایلمش بلاضرورت زندکانی
دیرلکده حیات معناسنه محصول ترکیب قره قولاغه دیرلو سکا ارسلانک صحبتنه
ملازمت نه وجهله اختیار واقع اولدی قره قولاق دیدی تاکیم شکارا یلدوکی جوابک
کندودن باقی قلانینی ییم و دشمنلرشر ندن آنک صولت وشدتی صیغناجاغندن
دیرلک ایلیم بو مثلی حضرت شیخ بادشاهله وزیره نسبت ایرادایلمش کفتند اکنون که
بظل حمایتش درآمدی و بشکر نعمتش اعتراف کردی چرا تزدیکترش نیایی تا بحلقه
خاصانت درآورد واز بندکان مخلصت شمارد که حرف بیان با حرف صلهء ظل طالنک
کسری ولامک تشدیدیله کولکه دحمایت حفظه دیرلو اضافت بیانیه دربنی شیره
راجعدر درآمد درحرف تاکید و با حرف صله شکر نعمت مصدرک مفعولنه اضافتی
نزدیک نونک فتحی ایله یقین دیمکده قریب معناسنه تا حرف تعلیل با حرف صله حلقه خاصانه
اضافتی بیانیه در حرف تحسین کلام آوردد واوک ودانک فتحه لر ایله کتوره دیمکده آوردن
دن دیبی غلط ایلمش بندکان مخلص بیانیه محصول ترکیب قره قولاغه دیدیلر شمدیکه
ظل حمایته داخل اولدک وشکر نعمتنه اعتراف ایلدک نیجون شیره یقینرق کلمزسک
تاکیم سنی خاصلر مجلسنه داخل ایده ومخلص بنده لر بندن عد ایلیه یعنی بویله ایکن سبب
نه که بو سعادت ودولته وصول ممکن ایکن هرکز یانته تقرب ایلیوب ایرافدن سیرایدرسک
کفت همچنان از بطشش ایمن نیستم همچنان انجلیق دیمکده کذلک معناسنه یعنی
شیرلک اخلص بنده لرندن وشاکر نعمتندن ایکن صولت وشدتندن وبطش وغضبندن
مأمون وبی باک دکلم جایزدرکه برکون قهر وخشمه مظهر دوشوب بنی هلاک ایلیه
علی الخصوص که آچ اوله بیت اکر صد سال کبر آتش فروزد اکر یکدم درآو
افند

افتد بسوزد کبر کاف عجمک فتحیله آتش پرسته دیرلو عرب مجوسی دیر جمعی مجوس کلور
فروزد فانک ورانک ضمه لریله وزانک فتحیله فروزیدن دن یاقلند رمق یعنی یاقمق
معناسنه همزه ابدال همزه سز لغتده بسوزد باحرف تاکید سوزد فعل مضارع مفرد غایب
لازم ملا متعدی یعنی منتر کدرلازم اولنجه فاعلی کبردر متعدی اولنجه فاعلی آتش
ومفعولی کبرا ولور محصول بیت اکر یوز ییل کبر معبود مدردیو آتشه تعظیم وتحمل
ایدوب آتش کده یه اود دولدوروکوب برنفس سوندرمسه فاییده ایلمز زیرا اکر برنفس
آتشک ایچنه دوشرسه یانوب یاخود آتش آنی یاقر یعنی آتشه تعظیم ایلدیکی دیو آنی اسیرکمز
بس سلاطینده بویله در مثلا یوز ییل خدمتنده بروانه اولوب یانسک ویاقلسک
ادنی رنجش خاطر سببیله سکا قیادر افتد که ندیم حضرت سلطان زر بیابد و باشد که
سر برود افتد واقع اولوردیمکدر ندیم بوندن مصاحب معناسنه در سر برود
تقدیریه سری برود در محصول ترکیب واقع اولورکه پادشاه حضرتلرینک ندیمی
التون واقچه واسباب وات طون بولور یعنی کاه اولورکه جود وکرم ولطف
واحسانه مقارن اولوروکاه اولورکه باشینی کیدر یعنی مظهر قهر وغضب اولور
وباشندن جیقار وحکما کفته اند از تلون طبع پادشاهان بر حذر باید بود که
کاه بسلامی برنجند وکاه بدشنامی خلعت دهند تلون تفعل بابندن مصدر
درد دودلو درلو صور واشکاله کیرمکدر محصول ترکیب حکما وعقلا دیمشلردر
پادشاهلرک طبعی تلونندن حذر اوزره اولمق کرککه یعنی مختلف احوالرندن
وتغیر مزاج واطوارلرندن اجتناب ایلمک کرکدرکه کاه اولورکه برسلام سببیله
خاطر پریشان ایدرلر وکاه اولورکه بر دشنام سببیله خلعت ونعمت
احسان ایدرلر حاصلی مزاجلرینی اکلامق کرکدر وکفته اند ظرافت بسیار
هنر ندیمانست وعیب حکیمان محصول ترکیب دانی حکما وعقلا دیمشلردرکه چوق
ظرافت وحضرلق مضحکلک ومسخره لک هنرندر یعنی آنلره مخصوص کاردر اما
عقلاء وحکما وعلما قتنده زیاده شوخلق وشاطرلق عیب ومحض رعایت ده نقصاندر
لیکن احیانا ظرافت وتراکت وکشاده طبع ودرون اولمق عیب دکلدر معدوددر
بلکه دائما عبوس الوجه وغمناک شکل اولمق محل طعن ومقام تشنیع اولور وفی الحقیقه

مذموم حالده بیت ه تو بر سر قدر خویشتن باش و وقار نه بازی وظرافت
بندیمان بگذار تونك ضمیری تمام اشباع ایلمك كرك كه واو ملفوظ اوله ب
شعر موزون اوله بو نده سوداو هوا معناسنه در تقدیری بر سر حفظ قدر
در و وقار نده ده معطوف بازی وظرافت بگذارك مفعول صریحلری بد رو بندیمان
غیر صریحی با حرف تاكید كذار كاف عجمك ضمیله فعل امر مفرد مخاطب قود یمكدر یعنی ترك
ایله مخصوصیت سن كند و قدرك حفظی سوداسنده و وقارك صیانتی هواسنده
اول یعنی مقداریكی و وقاریكی رعایت اوزره اول واو یونی وظرافتی ومخربه
ونزاكتی ندیمله قو یعنی انلره حواله ایله زیرا بوكار انلره سزاوار در حكایت یكی از
رفیقان شكایت روزگار نامساعد بنزدیك من آورد كه كفاف اندك
دارم وعیال بسیار رفیقان رفیقك جمعیدر بونلر انلر دیمكدر شكایت روزگار
لامیه ونامساعد اضافت بیانیه با حرف صله نزدیك قیت معناسنه عند كبی مضاف
لامیه در آورد فعل ماضی مفرد غایب فاعلی یكیدر كه حرف بیان كفاف كافك فتحیله رزق
دیمكدر اندك از دیمكدر قلیل معناسنه عیال عینك كسریله فقرا دیمكدر جمع عیل عینك
فتحی ویانك كسریله جیاد جیدك جمعی ولدیغی كبی بولر دیمكدر عیالی فرزند ودختره
تخصیص ایلین بیلمزلر اینبن مخصوصدر ترك كیب حضرت شیخ بیور در رفیقلردن بری روزگار نامسا
عدك شكایتینی بنم قتمه كتوردی یعنی بكا زمان غدارك وایام مكارك عدم موا
فقتندن شكایت ایلدی كه قوت وزادم وعیال وخورندم چوقدر دیو عیال
كثیبك اوزرینه نفقه سی لازم اولانلر دیرلر وطاقت بار فاقه ندارم اضافتلر
لامیه لردر بار دیوكدر فاقه فقر وحاجته دیرلر یعنی فقر واحتیاج یوكینه طاقتم
یوقدر یعنی فقره طاقت كتورمزم بارها در دلم آمد كه باقلیم دیگر روم تادر
هر صورت كه زندكانی كنم كسی را برنیك وبد من اطلاع نباشد بار
بونده كره معناسنه در وها ادات جمعدر معلوم اولكه بو ادات جمعك ما قبلی
ساكن اولنور مكر كه جمع اولان كلمه نك آخری هاء رسمی اوله لاله كبی ذاله كبی پس
اول وقت متحرك اولنور لالهها وذالهها دیرلر پس بارها ده رانك فتحیله دیمك
مذكور قاعده یه مخالف سویلمش كه حرف بیان با حرف صله اقلیم دیباجه ده مفصل

رذ تهمی

رذ ابن سیدكلی

بیان

بیان اولندی ذكوه اضافت بیانیه در بعض نسخه ده باقلیمی یاء وحدتله واقعدر
اكیبی جایزدر روم رانك وواوك فتحه لریله فعل مضارع متكلم وحده در
رو یدندن بونده كیدم دیمكدر تا حرف تعلیل كه حرف بیان زندكانی دالك فتحیله
بونده معاش معناسنه در درلك دیمكدر كسی یا حرف وحدت ورا ادات تخصیص
بر حرف استعلا بد من لامیه در اطلاع نباشد اطلاعی اولمیه دیمكدر مخصو
تركیب رفیق دركه كوا تلكو كلمه كالدی كه غیری اقلیمه كیدم یعنی ترك دیار ایدیم
تا هر صوردنده كم معاش ایدیم هیچ بر كمسه نك بنم ایومه ویرامازمه اطلاعی اولمیه
یعنی ایومی چینودم یرامزمی كیمسه بیلمز حاصلی هر وجهله وزره چینودسم حالمه
كیمسه مطلع اولمیه بیت ه بس كرسنه خفت وكس ندانست كه كیست
بس جان بلب آمد كه بر وكس نكریست كرسنه كاف عجمك ضمی ورانك سكو
وسینك كسریله آج دیمكدر عربجه جوعان دیرلر تقدیر كلام بس كس كرسنه آه
خفت فعل ماضی مفرد غایب یاتدی واویودی بیننده مشترك صیغه دركه
كیست كه حرف بیان كیست كیمدر دیمكدر معلوم اولكه چو كه عبارتلری ادات
خبرا ولان سین وتایه متصل اولسه هاء رسمی یایه تبدیل اولنور فاحفظ بس جان
تقدیری بس كس راجان آه بلب با حرف صله لب دوداق كه حرف بیان بر حرف
استعلا اوضمیری مذكوركسه را جعدر نكریست فعل نفی ماضی مفرد غایب در
كرسینن دن اغلامادی دیمكدر مخصوص ترجمه دیار غربتده واقلیم آخرده چوق
كیمسه آج یاتدی واویودی وهیچ بر كیمسه بیلمدی كه بو آج یا توب اویویان كیمدر
وكیمك اوغلیدر وچوق كیمسه نك جانی دوداغه كالدی واوزرنده كیمسه اغلامدی
یعنی دیار غربتده چوق كیمسه تسلیم روح ایلدی وهیچ كیمسه اوزرینه ماتم چكوب
اغلامدی حضرت شیخك بوبیتی دیار غربتده اولن غربانك احوالن بیان ایدر
فی الواقع بیوردقلری كبیدر باز از شماتت اعدا می اندیشم كه بطعنه در
قفای من بخندند وسعی مرا در حق عیال بر عدم مروت حمل كنند وگویند
شماتت دشمن دشمنك بلاسنه وحزننه سوینمكه دیرلر پس اعدا بجر یدطریقیله
ذكر اولنمش اندیشم فعل مضارع متكلم وحده در فكر وخوف ایدرم دیمكدر كه

مطلب

حرف تعلیل ویا حرف بیان یا حرف مصاحبت طعن لغتده نیزه ایله اورمغه
دیرلر اما بونك كبی یرلرده دخل وتعرض معناسنه‌در وآخرنده هاء رسمی سكلی
علامت نقلدر عربیدن عجمیه قفا قافك فتحیله اكسه دیمكدر منه اضافتی لامیه‌در
سعی مرا مصدرك فاعلنه اضافتیدر عدم مروت لامیه محصول تركیب دیاغزینه
باشمه آلوب كتمك استرم كنده دشمنلرك سویمندن اوشنورم كه طعن وتشنیع
كوللرونیم عیالم حقینه سعیمه عدم مروته حمل ایده‌لر حاصلی ترك دیار ایلمك
خاطرمدن كچر لیكن شماتت اعدادن وطعن دشمناندن اندیشه ایدرم كه ضعف
غیرته وعدم حمیته حمل ایدوب سویلرلر قطعه • بیین آن بی حمیت راكه هرگز
نخواهد دید روی نیك بختی با حرف تاكید بیین فعل امر مفرد مخاطبدر
بینیدندن كورد دیمكدر بعض نسخه‌ده مبین در ونهی مفرد مخاطب كورمه
دیمكدر بی حمیت بی عار وبی غیرت دیمكدر را ادات مفعول كه حرف رابط
صفت ویا حرف تعلیل نخواهد دید كورمیسردر دیمكدر دید بوندن دیدن
معناسنه‌در روی مفعول نخواهدا اضافتی لامیه‌در نیك بخت وصفی تركیب
ایو بختلو یعنی دولتلو یا حرف مصدردر دولتلولك دیمكدر محصول بیت اول
عارسز وغیرتسز نامردی كوركه هرگز دولت وسعادت یوزینی كورمیسردر
ویا كورمیجكدر نخواهد دیدك معناسنی كورمسه كركدر دینلر حق ادایی
ایله متمثلو مبین اولیجق دیمك اولور اول بی عار وبی غیرت نامردی هرگز كورمه
یعنی یوزینه كوروب التفات ایله جك نامرد كلدر بیین امردر دیدلر
دینی اصابت ایلمش مذكور بیتك معنای مطابقیسی مسطوردر ولاندیس
نخواهد دیدك معناسنی دعاء علیهه حمل ایدوب كورمسون دینی لزوم مالا
یلزم بیورمش مبین نسخه‌سنی اختیار ایدنی جهت دخل وتعرض ایدن كندی
مدخول معترضدر تن آسانی كزیند خویشتن را • زن وفرزند بگذا
رد بسختی تن آسان وصف تركیبی صاحب حضور وراحت دیمكدر ویا حرف
مصدر كزیند كاف عجمك ضمیله كزینیدندن فعل مضارع مفرد غایب اختیار
ایدر كزیدندن دینی اصابت ایلمش خویشتن واو رسمی وروم ضمه ایله كندی

دیمكدر

رذ سردی وكاهی
رذ سروی
رد كاهی
رذ سروی
رذ سروی

دیمكدر ورا ادات مفعول كزیندك تن آسان مفعول اولی وخویشتن مفعول
ثانیسی بگذارد فعل مضارع مفرد غایب قورکیدر دیمكدر زن وفرزند مفعول صریحی
وبسختی غیر صریحی وبا حرف ظرف ویا حرف الصادق ویا حرف مصدر محصول بیت
كورا ولی عار نامردی ویا كورمه هر كز كه كند ونفسینه حضور وراحت اختیار ایدر
وعورت واوغلانینی شدت وفقر وفاقه‌ده قور یعنی كندی باشنی الوب ترك دیار
ایلدی واهل وعیالینی بلا ومحنت وفلاكتده قودكیدر حاصلی كند وطالب حضور
وصفا اولوب كیدر وولادانا یعنی فقر وفاقه‌ده قور بیت ثانی بیت اوله
مقام تعلیلده واقع اولمشدر فتأمل ودر علم محاسبه چنانكه معلومست
چیزی دانم یعنی داخی علم محاسبه‌ده انجلیین كه معلومكزدر برنسنه بیلوروم
یعنی علم دفتر وفن ارقامده واسلوب كتابتده معلومكزدركه بومقداره قوتم
واردر اگر بجاه شما جهتی معین كردد كه موجب جمعیت خاطر باشد بقیه
عمر از عهده شكران نتوانم بیرون آمدن اگر حرف شرط با حرف مصاحبت
سببیته متضمن جاه قدر ومنصب ومنزلت شما یا اضافتی لامیه‌در جهتی یا
حرف وحدت كردد فعل مضارع مفرد غایب اوله دیمكدر صیرورت معناسنه
كه حرف رابط صفت موجب جمعیت اسم فاعلك مفعولینه اضافتیدر جمعیت
خاطره مصدرك فاعلینه‌در باشد فعل مضارع مفرد غایب اوله دیمكدر صیرورت
معناسنه بقیه عمر لامیه‌در عهده شكر حق شكر دیمكدر آن لفظینه اضافتی معنه
مفعولینه‌در بیرون طشره محصول تركیب اگر سزك دولت وسعادتكز سببیله
بر جهت معین اولكه موجب جمعیت خاطر اوله عمرمك بقیه سنده انك شكری
حقندن طشره چیقمغه قادر دكولم یعنی اگر سزك قدر ومرتبه كز سببیله جمعیت خاطر
اولاجق برخدمت ودفتر ومحاسبه متعلق برخدمت تعیین بیورلورسه
اولنجا ول احسانكزك شكرین ایلمكه قادر اولمازین گفتم ای یار عمل پادشاه دو
طرف دارد امید نان وبیم جان وخلاف رای خردمندانست بدین
امید بدان بیم افتادن محصول تركیب رفیقه دیدم ای یار پادشاه عملینك
ایكی جانبی واردر بیری اتمك امیدی یعنی نعمت دنیا وبری جان قورقوسی

یعنی غضب وقهر سلطانه مظهر دشمك وعقلا رأی وتدبیرینك خلافنجه
بومنصب وریاست امیدیله جان قورتولمز دشمك یعنی ورطهٔ هلاکه وخطره
جان باکه دشمك **قطعه • کس نیاید بخانهٔ درویش ÷ که خراج زمین وباغ بده**
یا حرف صله خانهٔ درویش لامیه که حرف بیان خراج زمین لامیه بده فعل امر مفرد مخاطب
ویر دیمکدر محصول بیت درویشك خانه سنه کمسه کلمز که یرك وباغك خراجینی ویر دیو
حاصلی یرك مقاطعه سنی وارضك خراج عشرینی وباغ وباغچه نك خضروات حقینی
درویشدن کمسه ایستمز زیرا اول بونلره مالك اولمز بوقصه مالك اولنلره اندن
ایسترلردی **یا بتشویش وغصه راضی شو ÷ یا جکر بند پیش زاغ بنه** یا حرفِ زائده
حرف ابتدا اولمغه بیدر اما کبی کسر همزه ایله ومخاطب رفیق اوله یعنی یا تشویش غصه
فقر وفاقه یه راضی وآنکله قانع اول ویا سلاطین خدمتنی اختیار ایدوب
قتل قبولی ایله لاشه کی زاغ وزغن طعمه ایلسون ویا حرف عطف اوله ما بعدینی خرجه
عطف ایله انسب بویله اولمقده جکر بند بوکرکدر یراد ید کرده دکافیحك
ضمیله وعربجه کلیه دیرلر کاف عربک ضمی ولامك سکونیله محصول بیت خانهٔ
درویشه کلمز که تشویش وغصه یه راضی اول یعنی اهل دنیا کبی غم وغصه چکوب
بلیه یه صابر اولوب راضی اول یا بکره کوکی زاغ اوکینه قو بو کرکی زاغ اوکینه قویوب
محنت بلیهٔ دنیایی چکمکدن عبارتدر حاصلی درویش وتارك دنیایه خانه سی
اولدوغی تقدیرجه کمسه قپوسی اوکینه کلوب عوارض وکوچکی وعزب قچسن تعالی
ایلیوب انواع عقوبات واصناف بلیات ایلمز اما اهل ضیعه وعقار دائما محنت
وبلا چکوب تشویش وغصه والمدن خالی دکلدر ونیجه بغدای اکمکی یموب حاصلی درکی
بومذکوراته مکلف دکل بوبیتك رفیقی مخاطب طوتب یا فقر وفاقه یعنی فقر
جهتندن تشویش وغصه یه راضی ول ویا کندوکی مخاطره ومهلکه یه القا ایدوب
مقتول بیل دیمکلر رفیقی تخصیص بلا مخصص ایلدکلرندن غیری سیاق وسیاقه
ملایم دکل فتأمل **کفت این سخن موافق حال من نکفتی وجواب سؤال من
نیاوردی نشنیده که کفته اند هر که خیانت ورزد دستش از حساب بلرزد**
موافق حال اسم فاعلك مفعولینه اضافتیدر ومنه اضافت لامیه در جواب سؤالده

رد شمعی وکافی

بولدر

بوله دروزد فعل مضارع دوزیدندن برنسنهٔ اعتبار ایلیوب سعی وکوشش
ایلمك دیرلر بلرزد یا حرف تأکید لرزد فعل مضارع مفرد غایب محصول ترکیب رفیق
دیدی بوسوزی بنم حالمه موافق سویلمدك وبنم سؤالمه جواب مطابق ومناسب
کتورمدك زیرا بن سکا دعوای استقامت ایدرین وسن بنی اهل خیانت عقوبتله
تخویف ایدرسك اشتمش میسك بوضرب مثلی که هر کس که خیانت ایلر الی حسا
بدن دیتر یعنی خیانتی وشناعتی ظهور ایلر دیو خوفندن الینی رعشه طوتار
بیت • راستی موجب رضای خداست ÷ کس ندیدم که کم شد از ره راست
راستی یا حرف مصدر موجب رضای اسم فاعلك مفعولینه اضافتیدر وخدایه
اضافت لامیه در کس ندیدمك مقدم مفعولیدر محصول بیت استقامت
خدانك رضاسنه موجبدر کیمسه کورمدم که طوغری یولدن ضایع وهلاك
اولدی یعنی طریق مستقیمه سالك اولانی کم اولدوغنی کورمدك کم شدك معناسی
نیدی دیمکدر ازدی دیمك دکلدر بس ضل فعلیله تفسیر ایدنلر آزمشلر **وحکما**
**کفته اند چهار کس بجان بیخند حرامی از سلطان ودزد از پاسبان وفاسق از
غماز وروسبی از محتسب وآنرا که حساب پاکست از محاسبه چه باکست**
محصول ترکیب وحکما دیمشلردر دورت کمسه درت کمسه دن جاندن وکوکلدن
انجنورلر حرامی پادشاهدن زیرا آنی الدکنوریجه یا چکلدر ودوباقاز وغه
واوغری پاسباندن زیرا آنی طوتان اولدروحاکمه ایلدوب سیاست ایتدرن
وفاسق غمازدن انجنور زیرا آنی صوباشی یه طوتدرور وروسبی محتسبدن
انجنور زیرا محتسب ایسه قتل لازم کلور ودکل ایسه یوز ده معلوم اولکه محتسبلك
مناهی شرعیه متعلق اولان احوالی محتسبلر کورر شارب خمر وزانی وتارك صلوة
وبونلردن غیری احوال محتسب عهده سنده در ومحتسب صلحای علمادن اولور
واول کیمسه نك که حسابی پاکدر محاسبه دن اکاه نه باکدر حاصلی بن مستقیم کیمدن
نه پروام وار دیمکدر **قطعه • مکن فراخ روی در عمل اکر خواهی ÷ که وقت رفع
تو باشد مجال دشمن تنك** فراخ فانك فتحی وکریله کیك دیمکدر واسع معناسنه
فراخ دو دانك فتحیله وصف ترکیبیدر رویدندن رفتن دن دکل ویا حرف مصدر

ردان سید علی وسروری

رد سروری

دد در عمل فراخ‌رونیك ظرفیدر اکرخواهی مصراع ثالثیه‌یه مرهوندر که حرف بیان
وقت رفع لامیه‌ده وقت عزل دیمکدر تو یه اضافت مصدرك مفعولنه‌دد
باشد فعل مضارع مفرد غایب بوندن اوله دیمکدر مجال فاعلی یعنی اسمی اسم مکاندر
جولانکاه معناسنه محل حرکت دیمکدر دشمنا منافیه لامیه دشمنك طارد دیمکدر
عرصه ضیق دیرلر باشد فعلینك خبریدر مخصوصیت عملدر اکین فراخ دولت
ایله یعنی هر ابتدن اعتدال ایله حرکت ایله اکر خلقله معامله‌ده واکر تعیین اولینات
خدمتده حاصلی نه که به تحقیر ونه تعذیب اوزره اول ونه خیانت وسفاهت
ایله دیلوسك که عزلك زماننده مجال مقال دشمنك . وهنگام تفتیش وتفحصده
باب اعتراضی تنك . اولحاصلی منصبده اکین هر کارده عدالت واستقامت
اوزره اولسون دیمکدر بیتك معناسنه منصبده وعملده اول دوغك حالده حد
اعتدالدن تجاوز ایدوب مسرف ومبذر اولمه دیمکه معنا جهتنده اسراف ایلمشی — رد سروری
تو پاك باش ومدار ای برادر از کس باك :: زنند جامه ناپاك کازران بر سنك
تو مبتدا و پاك باش خبری باش فعل امر مفرد مخاطبدر باشیدندن پاك اوله
دیمکدر مدار فعل نهی مفرد مخاطبدر داریدندن طوتما دیمکدر باك با یا عربیله
انجمك دیمکدر بوندن خوف معناسنه در جامه ناپاك بیانیه کازران کاف
عجمله و زاء مضموم ایله بز جر بجیلره دیرلر بوندن مطلقا اثواب یویانلر مراد در
جامه شورلر و غیریلر کبی مفردی کازر در عربجه قصّار دیرلر مبالغه صیغه سیله
مخصوصیت خطاب عام طریقیله بیوردای برادر سن پاك و مستقیم اول یعنی
هر ایشده راست رو و پاك رو اول وهیچ کسدن خوف خشیت ایلمه که طوغری
اولان برکه زبان درازلق ایدن فرزند ناپاك لباسی کازرلر طاشه اوررلر پاك
ایلمك ایچون حاصلی کازندن پاك اولان اعدادن واغیاردن ومکر وحیله‌لردن
آزاده وسالمدر اما ناپاك وخائن هر کسدن پروا چکر گفتم حکایت آن روباه
مناسب حال تست که دیدندش گریزان وافتان خیزان کسی گفتش چه آفتست
که موجب چندین مخافتست گفت شنیدم که شتر را بسخره می گیرند روباه
دیکو ورویه الفك حذفیله لغتدر معلوم اوله که هر کلمه نك که آخرنده الفدن

ویادن

ویادن وواودن صکره هاء اصلی اولسه بو حروفك اثباتی واسقاطی جائزدر
مثلا روباه وروبه ودیه ودوه وابنوه وانبه دیرلر فاحفظ حکایت مبتدا
آن مضاف الیه وروباه مشار الیه مناسب خبر مبتدا حاله اضافتی اسم فاعلك مفعولنه
اضافتیدر وتو یه لامیه که حرف بیان دیدند فعل ماضی جمع غایب شین ضمیر منصوب متصل
معناسنه مفعول اول وگریزان کاف عجمله وراء مهمله‌نك کسریله صفت مشبهه در کریزیدندن
قچاغن دیمکدر افتان دوشکون دیمکدر افتیدندن خیزان قلقاغن دیمکدر خیزیدندن
بو ایکی صفت روباهکه گریختن وافتادن وخاستن دن مشتقدر بین احوال الاستغراق — رد سروری . وابن سید علی
بی بهره ایش کسی یا حرف وحدت گفتش شین روباهه راجعدر آفت بلاء یه دیرلر که حرف
بیان ویاء حرف رابط موجب چندین اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر مخافت مصدر
میمی در خوف معناسنه چندینك مشار الیهی گفت روباه دیدی که حرف بیان شتر را
دوه‌یی دیمکدر با حرف صله ویا حرف مصاحبت سخره سین مهمله‌نك ضمی وخاء معجمه‌نك
سکونیله اجرتسز استخدام ایلدکلری نسنه مثلا اولاغ آتلاری وسایر نسنه که مفت قوللانورلر
نورلر میکیرند فعل مضارع جمع غایب طوتارلر دیمکدر محصول ترکیب رفیقه دیدیکه
اول دیلکوننك حکایتی که اولینورسنك حالیکه مناسبدر که آنی کوردیلر قچاغن و
دوشکن وقلقاغن یعنی دوشه دوره سکیده سکیده دور مهیوب قچار بو کما کادیدی
نه بلادر که بو قدر خوف وخشیت واضطراب وفراره باعث اولدی روباه دیدی که اشتدم
دوه‌یی سخره‌یه طوتارلر جایزدر که بنی ده طوتالر قورقوسندن دوشه دوره قچوب کیدیم — رد سروری
سخره لفظ عربیدر اولدوغی انکار ایدنه انکار ایدر گفتند ای سفیه شتر را با تو
چه مناسبت وترا با او چه مشابهت روباهه دیدیلر ای سفیه یعنی خفیف العقل شترك
سنکله نه مناسبتی وار وسنك اکا نه مشابهتك وار حاصلی اراکزده زره دکلو نسبت
یوقدر که بویله وهم ویه‌ده دوشرسك گفت خاموش که اگر حسودان بغرض گویند که
این شتراست وگرفتار آیم که را غم تخلیص من باشد تا تفتیش حال من کند وتا
تریاق از عراق آورده شود مار گزیده مرده شود گرا که کاف عربیك کسریله اسمدر
کیم معناسنه ورا ادات تخصیص کیمك دیمکدر غم تخلیص لامیه ومنه اضافت مصدرك
مفعولنه در تا حرف تعلیل غم تخلیص قیدر تفتیش حال مصدرك مفعولنه اضافتیدر

ومنه لاميه تا بوندن حتى والى معناسنه در ترياق مفرد در عراق ايكيدر بري عراق عرب
كه بغداد دروبري عراق عجم كه اصفهاندر مرحوم ومغفور سلطان سليمان ايكيسني
بيله بربلاد طواف شدو نتحى ايچون اول سفره عراقين سفري ديرلر وبغدادي اول سنه ده
فتح ايلمشدر ديمك معلوم اولدي كه حضرت شيخك عراقدن مقصودي ظاهرا بغداددر
اول زمان خلفاي بني عباسك تختي ايدي وزياده معمور ايدي آورده شود كتوردلش اولدي ديمكدر
مار كزيدن وصف تركيبدر نقدبري مردم ماركزيده دركاف عجمك فتحي وزانك
كسريله لفتدن ايمر مقدرا اما بوندن صوقيق معناسنه در ماركزيده بر عربجه ملدوغ
ديرلر زيرا الدغ لدغ ايمك فتحيله جيان ويلان صوقمغه ديرلر مرده شود اولمش اوله محصول تركيب دو باه بو بلده بيز ديدي ايسم اولمك كه سو بلدو كمز سوز نايده در
اكر حسودلر غرضله ديدكلري كه بوشنو در دوكرفتار يعني حسودلر سوزينه اعتماد ايدوب
بني جيرو قهر بله كرفتار ايد دلرسه بني قوترمغه كيمك غمي اولور كه بنم حالمي تفتيش ايليه
وبنم دوباه اولوب شترا ولدوغمي بلدوره وبني قوتاره عراقدن ترياق كتوردنجه
يلان صوقمش كيمسه اولمش اولور يعني اول زمانه توقف ايلمز ايدي بكا ده مصلحت بودر
كرفتار اولماغه كوشش ايلم والحاصل بن روباه لغم اثبات ايدنجه تمام اولور ايسم
وترا همچنين فضلت ودیانت اما حسودان در كمينند ومدعيان كوشه نشين
اكر انچه حسن سيرت تست بخلاف آن تقرير كنند ودر معرض خطاب پادشاه
آيي ومحل عتاب افتي دران حالت كرا مجال مقالت باشد مصلحت آن مي بينم كه ملك
قناعت حراست كني وترك رياست كويي كه عاقلان كفته اند بعض نسخه ده همچنان
برينه همچنين در تمش يعني الحالين كه بيلوردم ويا بو نحليس كه بن بيلوردم حاصلي بيلدوكم
كبي كبين كاف عربك فتحيله بوسه ديمكدر ونون ودال ادات جمعدر حسن سيرت
مصدرك فاعلنه اضافتيدر وتست اضافت لاميه معرض بو نك كبي يرلرده محل معناسنه
درشده وذا زيرا معرض مشول لباسه ديرلر كه جاريه يه عاريت صاتمق ايچون كيدوردلركه
كوزلكوريني بس معرض ميمك كسري وزانك فتحيله مشهوردر اما صحيح ميمك فتحي وزانك
كسريله دردين عندي سو بلمش عتاب ازا دلمق وقا قمق معناسنه در مقالت ده تا
اثباتي حالت تابي ايچوندر ملك قناعت بيانيه در حراست حفظ معناسنه مصدر

ردكافي

ترك رياست مصدرك مفعولنه اضافتيدر كويي فعل مضارع مخاطبدر يعني دلدن
دوباندن رياستي ترك ايلدم ديه سك حاصلي رياست هواسندن كليا كچه سك محصول
تركيب حضرت شيخ رفيقيه دردوباه شترا ولدوغني مقرر ومحقق دركه هيچ كلام منده
ريب يوق سنكله الحالين كه بن بيلوردم ويا بو نحليس حقيقت حال وفي نفس الامر
ديانت وتقواك وفضيلت واستقامتك كال مرتبه ده در هر نه خدمتده كه سكا تعيين
اولنسه كما ينبغي حفظ ايلرسك اما حسودلر بو سببدن درلر يعني درونلرده حسد ايله
ظاهرده سنكله دوست صورتنده معامله ايدرلر ومدعيلر يعني سنك واقع اولان
خدمتنده استقامت وبر هيزك خلافني دعوا ايدنلر كوشه نشين لردر يعني ايضا
مضرته قاصد وهفوات وزلات ايرشدرمكه مقيد ومترصد اكر اولكه سنك
حسن سيرتكدن آنك خلافني تقرير ايدرلرسه يعني اتفاق ايدوب پادشاهه سنك
استقامتكي سقامت وصداقتكي خيانت تقرير وبيان ايدرلرسه وپادشاهك معرض
خطابنه كلسك ومحل عتابنه دوشرسك يعني متهم ومعاتب اولسك اول حالده
سنك حقكده معقول ومقبول سوز سويلمكه كيمك قدرتي وطاقتي اولور ديمك مصلحت
آني كوردمكه ملك قناعتي حفظ وحراست ايليه سك تاكيم دشمنان وبدخواهانك
سكا هيچ بروجهله طعن وتعرضه ظفر بولميه لر ودخي ترك رياسته وجاه ومنصب وهوا
وآرزو سني كوكلكدن كليا قلع وقمع ايدوب اخراج ايليه سك كه عقلا وحكما
مثلدر در بيت ه بدريا در منافع بي شمارست ٭ اكر خواهي سلامت بركنارست
بدريا با حرف ظرف در يا دكزدر با متضمن اولدوغي ظرفيت معناسني تاكيد ايدر
منافع جمع منفعت فوايد ديمكدر بي شمار بي حساب معناسنه در خواهي فعل مضارع
مفرد مخاطب فعل شرط ديلرسك ديمكدر سلامت مفعولي در حرف ظرف كنار معروف
سين ونا ادات خبردر كنارست جزاء شرطدر محصول بيت دريا ده منافع و
فوايد بي حد وبي شمار دردر اما اكر سلامت وعافيت ايسترسك كنارده در يعني
سلاطين خدمتي دريا سفرينه بكزر هم نفع جليل وهم خطر عظيمي وار دركه اول
دين معنايه واصل دكل عيش وبا ذايده دردين كذلك رفيقان اين سخن بشنيد
بهم برآمد وروي درهم كشيد وسخنهاي رنجش آمير كفتن كرفت كه اين چه

رد اين سيكلي
ددیمی

عقل و کفایتست وفهم و درایت و قول حکما درست آمد که گفته اند
دوستان در زندان بکار آیند که بر سفره همه دشمنان دوست نمایند
بعض نسخه ده رفیق چون این سخن بشنید واقعه در این سخن دن مراد روباه
قصه سید دآه بنله بیله بهم بر آمد منقبض و مکدر اولدی دیمکدر و روی درهم
کشید داخی یوزینی بورتاردی یعنی عبوس الوجه اولدی حاصلی غضبه گلدی
و سخنهای رنجش آمیز بیاینه دن رنجش آمیز وصف ترکیبیدر انجینیش قریندر یعنی
یعنی درد و الم ویریجی گفتن گرفت سویلمك طوتدی یعنی سویلمکه باشلادی
که حرف رابط مقول و قول در کفایت عقلك عطف تفسیری واقع اولمشدر
نه که خواجه حافظ کفایتی عقلدن تعبیر ایلمش **مصراع جانا کدام سنکدلی**
کفایتست بی عقل و ادراك دیمکدر پس خواجه نك بو بیتنده عقلی کفایته
اضافت ایلیوب بی کفایت ایمش بیت **من و انکار شراب این چه حکایت**
باشد ❊ غالبا این قدرم عقل و کفایت باشد درایت ادراك معناسنه
در درست دالك و رانك ضمه لریله و سکون سین ایله لفظ مشترکدر
کرچکلر بوتون بیتنده بو نده کرچك دیمکدر صحیح معناسنه اگر چه عرب بونی
ده صحیح دیر دوستان در زندان بکار آیند تقدیری دوستان آنان ندکه
در زندان بکار آیند که حرف تعلیل بر حرف استعلا سفره معروف همه جمله
دیمکدر محصول ترکیب رفیق چونکه بندن مذکور کلامی استماع ایلدی منقبض
مکدر اولدی و یوزینی بورشدردی یعنی عبوس الوجه اولدی و خاطر برنجیده
و رنجش آمیز کلمات سویلمکه باشلادی که بوده عقل و ادراك درونه فهم و فراستدن
و حکما و عقلا قولی کرچك کلمشدر که دیمشلر دوست انلردر که دوستی زندانده
بولنه لر یعنی بو کدمنده و فلاکت زماننده دوستی ایچون سعی و کوشش ایلیه لر
حاصلی دوست اولدر که کشینك باشنه ایش دوشدکده اوستنه دوشه زیرا
سفره و نعمت اوستنده و منصب و دولت وقتنده جمیع دوشمنلر دوست
شکلنده کورینورلر و محبت و مودت اظهار ایدوب تقرب کوسترلر
قطعه دوست مشمار انکه در نعمت زند ❊ لاف یاری و برادرخواندگی

مشار

مشار فعل نهی مفرد مخاطب صایمه یعنی عد ایلمه شماریدن ندن شمرده ندن دکلدر دوست مفعول
اولی و آن بر و انقدیریله مفعول ثانیسی انرا تقدیر نده که حرف رابط صفت در نعمت زند
مصراع ثانیسیله هو ندر زند فعل مضارع مفرد غایبدر زنیدن ندن لاف یاری یاننده و بلا حرف
مصدر برادر یاری معطوف برادرخواندگی روزمره لرنده قرداشلق و قوشماق معناسنه
در کاف عجمی هاء رسمیدن بدلدر محصول بیت دوست عد ایلمه اول کمسنه که خوان و نعمت و جاه
و دولت زماننده دوستلق و یارلق لافنی و قرداشلق و قوشماقلغی سینی اوره یعنی شکلنده
قرداشلق و قوشه قرداشیکم دیوه فاوده آنی کرچکدن دوست بیلمه **دوست آن**
دانم که گیرد دست دوست ❊ در پریشان حالی و درماندگی دانم فعل مضارع
مفرد متکلم دانیدن ندن بیلورم دیمکدر دوست مفعول اولی و ان بر و انقدیریله مفعول
ثانیسی که حرف بیان گیرد فعل مضارع در مفرد غایب دوته دیمکدر دوست مفعولی
دوسته اضافت لامیه در در حرف ظرف گیرد متعلق پریشان حال وصف ترکیبی
و یا حرف مصدر و او حرف عطف درماندن عاجز دیمکدر کاف عجمی هاء رسمیدن
بدلدر و یا حرف مصدر محصول بیت کرچکدن صادق دوست اول کمسنه بیلورم که
پریشانلق دمنده و بیچاره لك و اضطراب زماننده دوسته یار اولوب دستگیر
اوله **دیدم که متغیر میشود و نصیحت من بغرض میشود بنزدیك صاحب دیوان**
رفتم بسابقه معرفتی که میان ما بود صورت حالش بگفتم تا بکاری مختصرش
نصب کردند می شنود فعل مضارع مفرد غایب ایشیدر دیمکدر شنویدن ندن با حرف
صله نزدیك قیت معناسنه در عند دیمکدر صاحبه اضافتی لامیه و صاحبك دیوانه
بوله در صاحب دیواندن وزیر مراد در بسابقه با حرف سبب رفتم فعله متعلق
تقدیری رفتم بسبب معرفت سابقه در بر مضاف تقدیریله صکره حذف ایدوب
شکلیله بیان ایلدیلر سابقه دهمزه اضافت ایچون کلمشدر لامیه در معرفتی یاسی حرف وحدت
که حرف رابط صفت میان ما لامیه صورت حال لامیه و شین رفیقه راجعدر تا حرف
تعلیل بکاری با حرف صله و یا حرف وحدت مختصر بونده جزوی دیمکدر محصول ترکیب
کوردم که رفیق سوزمدن متغیر و بکخشو دا و لور و بنم اکا نصیحت و پندیمی کوش رضا ایله
استماع ایلیوب غرض ایشیله بالضروری وزیر یانینه وار دم برا شنالق سابقه سی سیله که

مابینمزده واراید ی جواب سوال مقدّ ددر سؤال کلدیکه اهل الله اهل دنیا یا نته
واراغان دکلدر یاسن نیچون وارد دک جواب بسابقه آه وزیره صورت حالنی
وخصوص آمالنی تقریر ایلدم و قابلیّت و اهلیتنی بیان ایلدم تا آنی بر جزونی
ایش وحده منه نصب وتعیین ایلیه لر حاصلی نیم شفاعت ونیازم دتم سبیله وزیر
انك حقنده حسن اعتقاد ایدوب بر مختصر مصلحت اوزرینه انی نصب ایلدی
چند روزی برین بر آمد لطف طبعش را بدیدند وحسن تدبیرش بپسندیدند
کارش ازان درگذشت و برتبهٔ برتر ازان متمکن گشت وهمچنین نجم سعادتش
در ترقی بود تا باوج ارادت رسید و مقرب حضرت سلطان شد و مشار الیه
بالبنان و معتمد علیه عند الاعیان برسلامت حالش شادمانی کردم وگفتم
محصول ترکیبی بر نیچه کون بو حال اوزره کلدی کچدی یعنی مذکور کار مختصرده مستمر
بر نیچه کون مرور ایلدی لطف طبعنی ولیاقت واستعدادینی کوردیلر وحسن تدبیرینی
بسند ایلدیلر یعنی حالی وشانی ومنصب وجاهی اولکی مرتبه دن کچدی واولکی
مرتبه دن یوجه رك بر مرتبه ده متمکن وثابت اولدی بو نیچه نجم وسعادتی ترقیده ایدی
اولدی تا کم اوج ارادتنه یعنی استیوب دیلدوکی مرتبه لرك اعلاسنه وکوکلی دیلدوکی
مناصبك غایت ونهایتنه ایرشدی و پادشاهك مقرب ومقبولی اولدی وحتی مشار
الیه بالبنان اولدی یعنی بر مقدار کوسترلور اولدی حاصلی انکشت نمای عالم اولدی
بنان ذکر ایدوب انکشت اراده ایلمك مجاز مرسل قبیلندندر یعنی ذکر جزو واراده
کل طریقیله در زیرا بنان برمق اوجینه دیرلر دخی رفیقم کابر واعیان ناس قتنده
معتمد علیه اولدی یعنی ارکان دولت واعیان سلطنت یاننده موثوق به ومرجع الیه
اولدی بنان دن واعیاندن مکره بر سند تقدیرا اولمق کرك فتأمل بو طرز اوزره سلامت
حالنه شادمانلق ایلدم ودیدم بیت ز کار بسته میندیش ودل شکسته مدار
که آب چشمهٔ حیوان درون تاریکیست کار بسته بیانیه میندیش فعل نهی مفرد مخاطب
اندیشه وغم چکمه دیمکدر ودل تقدیری دلت را در شکسته صنفی دیمکدر مدار فعل
نهی مفرد مخاطب دوتما دیمکدر دل مفعول اولی وشکسته ثانیسی که حرف تعلیل آب
چشمه مبتدا در وحیوانه اضافت بیانیه در یانك سکونی ضرورت وزن ایچوندر

درون

درون ایچ والجرود دیمکدر تاریکه اضافتی لامیه در تاریك قره کو ویا ایله قره کولق دیمکدر
یعنی یا حرف مصدر دردر وسین وتا ادات خبر محصول بیت بغلانمش ایشدن بحضور واوب
غم چکمه یعنی حصول مرامك بر نیچه کون عقده نشینی تا خیره دوشوب بر زمان روزکارك آلوبی صعوبت
صعوبت حال وعکس رجا وامالکو ستردیکیله غم چکمه وکوکلوکی شکسته طوتمه حاصلی ملکر
البال اولمه زیرا آب چشمهٔ حیوان قره کولقلیجنده در یعنی حضرت خضر قره کولق زحمت
ومشقتنی بلکه ظلمتده کم اولمغوفنی چکمینجه آب حیات نصیب اولمدی یعنی سن ده ای
رفیق روزکارك بر مقدار شدت فقر وفاقه سین چکدك عاقبت دولت عظیم ونعمت
جسیمه واصل اولدك مذکوردر یعنی عموم صرف ایلکده قابلدر بیت الا لا تحزنن اخا
البلیه فللرحمن الطاف خفیه الا حرف استفتاح ویا حرف تنبیه لا حرف نهی لا تحزنن
فعل نهی مفرد مخاطب مؤکد بالنون الثقیله در علم یا اندن البته محزون ومغموم اولمه
اخا احمد دا سماء ستدن مضاف اولمقدن نصب الفلا اولوربوندن منادای معنا
وافعدر تقدیری یا اخا البلیه بلیه فتحی ولامك کسریله بلا معناسنه در اخا البلیه
صاحب بلیه دیمکدر حاصلی بلا به ملازم ومبتلا بر دیمکدر نته کم جنکه مارس اولانه
اخو الحرب دیرلر آب امّیلد ده بوییله در مثلا ابو الاجباد وام الاجباد دیرلر فا حرف
تعلیل ولام اولی حرف جر بر فعل عامه متعلق ولام ثانیه حرف تعریفدر که همزه وصله
ساقط اولمشدر بونك کبی یرلرده رحمان دن مراد خدادر بو صفت خدادن غیریه
اطلاق اولنماز فاحفظ جار مع المجرور اعرابدن محلا مرفوع مقدم خبر والطاف لطفك
جمعی لفظا مرفوع مؤخر مبتدا خفیه صفت الطاف در ضرورت وزن ایچون اخری ساکن
اولوب اعرابی تقدیری اولور معلوم اوله که کتب تعلیمیه ده رحمان الفلا یازلمق کرك
محصول بیت بو بیتك مضمونی بیت سابقك مضمونینه مناسب وملائمدر بیوردکه
ای بلا قرداشی یعنی بلا وجفای روزکاره مبتلا کیمسه البته محزون اولمه زیرا خدانك
مخفی لطف وعنایتلری واردر یعنی سن مدوکك یردن بر باب سعادت ودولت فتح
اولور حاصلی جفایه صبر ایدن ایرر وفایه بیت منشین ترش از گردش ایام که صبر
تلخست ولیکن بر شیرین دارد منشین فعل نهی مفرد مخاطب نشیند ندن نشستن دن
دکل ترش تانك وراتك ضمه لریله اکشی دیمکدر رانك سکونیله ده لغتدر تقدیری ترش

ردس دوری

ضرورت وزن ایچون حذف اولندی گردش کاف عجمک فتحیله و دالک سکونیله اسم مصدر
در گردیدندن دونش دیمکدر معلوم اولکه اسم مصدر شینک ما قبلی مکسور اولور
جمیع زمانده ایام اضافت لامیه در که حرف تعلیل صبر بانک سکونیله مبتدا و مصراع ثانیه
مرهون معناسنه تحملدر بونده ایهام طریقیله مذکوردر زیرا بانک کسریله صبر دیدکاری
اوتکه کاهی باسنه ساکن اید رلر تلخست خبر مبتدادر بو نده میوه دیمش معناسنه
نیوه یه اضافتی بیانیه در دارد فعل مضارع مفرد غایب طوتار دیمکدر برشیر بیننه وار
دیمکدر فاعلی صبره راجع ضمیر در محصول بیت گردش ایام و تصاریف روزکار و
تقالیب احوالدن ترش روی و عبوس الوجه او تورمه یعنی دور سپهر فلک کجرفتار
دن منقبض و منفعل اولمه صابر اول زیرا که محنت و شدت روزکاره صبر ایلمک
کرچه صعب و دشواردر ولکن آخر الامر فائده سی ظاهر و ثمره سی لایح اولوب
عسر یسره و غموم و هموم سرور و حبوره متبدل اولمسی مقرردر نته کم مذکوردر نبات
ذاتنده آجیدر اما منفعتی چوقدر آجیلغنه تحمل ایلیین کام مرد و اند حسبنجه علاج بذکر
اولور بو بیتک مضمونی بیتین سابقینه مناسب و ملایمدر دران مدت مرا با جمعی
یاران اتفاق سفر مکه افتاد چون از زیارت مکه باز آمدم دو منزلم استقبال
کرد ظاهر حالش را دیدم پریشان و در هیأت درویشان کفتم حال چیست
کفت چنان که تو کفتی طایفه حسد بردند و بخیانتم منسوب کردند و ملک در
کشف حقیقت آن استقصا نفرمود و یاران قدیم و دوستان رحیم از کلمه
حق خاموش شدند دران مدت یعنی رفیق مرتبهٔ علیایه واصل اولدیغی مدت
بکه دیمکدر با مع معناسنه در جمع یاران لامیه اتفاق سکون قافله اتفاقا معناسنه
در سفر مکه لامیه افتاد دوشدی یعنی واقع اولدی دو منزلم استقبال کردیم معناده
استقبال مقید در هیأت بونده صورت معناسنه در طایفه یا حرف وحدت و همزه
حرف توسل طایفه مبتدا حسد بردند خبری حسد ایلدیلر دیمکدر بخیانت با حرف
صله میم معناده منسوبه مقید در کشف حقیقت مصدرک مفعولنه اضافتیدر و آن
اضافت لامیه اشارتدر خیانته منسوبه یعنی نسبت خیانتک حقیقتنی کشف خصوصنده
استقصا بونده حقیقتلا تفتیش ایدوب بلکه دیرلر نفرمود بیورمدی یعنی بنی

حقیقتلا تفتیش ایلمدی یاران قدیم بیانیه در دوستان رحیم ده بویله در بعض نسخه
ده رحیم یرینه حمیم واقعدر کلمهٔ حق دن مراد حق سوزدر صحبت دیرینه بیانیه فراموش
کردند او نوتدیلر محصول ترکیب اول زمانکه رفیق پایهٔ علیایه واصل اولدی بکا
بر بولک یارانله اتفاق مکه یه سفر واقع اولدی چونکه مکه زیارتندن کلدم بن
ایکی منزل مقداری بنی قارشولادی ظاهر حالنی پریشان و فقرا شکلنده و درویشان
صورتنده کوردم که حال ندر و بو صورته کیرمه نک سببی نه دیدیکمده سن دیدیکک
کبی بر بولک اصحاب حسد و ارباب غرض بکا حسد ایدوب خصومت ایلدیلر و بنی
خیانتله متهم ایتدیلر و پادشاه دخی اول خصوصده و کشف حقیقتده تفتیش و تجسس
بیورمدی تا کم محمود اولوب استقامتم اکا معلوم اولیدی دخی نیجه زماندن
برو یاران مشفق و مهربان لکجینن احبا حقیقت حاله واصلیکن ایکی حق سوز
سویلکدن خاموش اولوب سکوت ایلدیلر و اسکی صحبت و اختلاطمی فراموش
ایلدیلر قطعه بینی که بصنع خدا چون کپی او فتاد هر عالمش پای بر سر نهند با حرف
مصاحبت صنع خدا لامیه امر خدا دیمکدر چون ادات تعلیل کپی یا حرف وحدت
او فتاد وا ایلدو شدی یعنی منصبدن دوشدی دوشدیکی حاصلی دوشسه و یا
دوشه دیمکدر عالمش ضمیری کپی یه راجعدر نهند فعل مضارع جمع غایب قورلر دیمکدر
پای مفعول صریحی و بر سر غیر صریحی محصول بیت الله امریله بر کمسنه که دولت و منصبدن دوشه
جمیع عالم ایاغنی باشی اوزره قورلر یعنی هر کیمکه آنی چینیر حاصلی هر کیم قادر اولورسه دکلمی
آنی پایمال ایدر قدیم نسخه لرده بو بیت بویله واقعدر لکن اکثر شراح بونی یازمشلر
نبینی که پیش خداوند جاه ستایش کنان دست بر بر نهند نبینی فعل نفی استقبال مفرد
مخاطب استفهام انکاری متضمن کورمزمیسک یعنی کوردسک که حرف بیان پیش خداوند
جاه اضافتلری لامیه در منصب صاحبنک اوکنده دیمکدر ستایش اسم مصدر
ستایید ندن اوکش دیمکدر کنان الف و نون جایز درکه ادات جمع اوله یعنی ستایش
کن وصف ترکیبی و ستایش کنان جمع و جایزدرکه ادات صفت اوله ستایش ایدرک
معناسنه دست نهندک مفعول صریحی و بر بر غیر صریحی اولکی بر حرف استعلا و ایکنجی
سینه معناسنه در محصول کورمزمیسک که خداوند جاه و منصب اوکنده ستایش

ایدیجیلر و یا ستایش ایده رك الینی کوکیه اوزره طوتدیلر حاصلی خلق عالم یاریجك الله
دیه رك قارشوسنده ایاغ اوزره دوروب الارین کوکه طوتدیلر چو بینند کاقبال
دستش کرفت * ستایش کنان دست بر بر نهند چو ادات تعلیل بینند فعل مضارع
جمع غایب بینندن که حرف بیان اقبال دولت دیمکدر مبتدا واقعدر دستش کرفت
مقدم مفعولی و خبر مبتدادر شین کیه راجعدر محصول بیت چونکه کوره لرکه
دولت و اقبال و بخت و سعادت اکا معین و یاور اولدی یعنی ستو بلکه کوره لرکه جاه
و منصب و عزت و رفعت صاحبی اولدی ستایش ایده رك الرین سینه لری اوزره
طوتدیلر بو بیت مذکور نسخه ده بویله واقعدر بیت * وکر روزکارش در آرد ز
جای * همه عالمش پای بر سر نهند روزکارش شین ضمیر خداوند جاهه راجعدر
در آرد در حرف تاکیددر فعل مضارع مفرد غایبدر آوردن مصدرندن محققدر
کتوره دیمکدر ز پای آرده متعلقدر پایقدن کتورمکدن مراد تحقیر و تذلیلدر
محصول بیت و اکر خداوند جاهی روزکار ایاقدن بیقارسه یعنی منصبدن دوشوروب
ذلیل و حقیر ایدرسه جمیع عالم تحقیرا باشنه ایاق طوتدیلر یعنی پایمال ایدرلر فی الجمله
بانواع عقوبت کرفتار بودم تا درین هفته که مژدهٔ سلامت حجاج برسید
از بند کرانم خلاص کردند و ملك موروثم خاص فی الجمله حاصل کلامی حرف
صلا انواع نوعك جمعیدر دورلو دورلو دیمکدر عقوبته اضافتی لامیه در کرفتار
اصلنده وصف ترکیبیدر بوندن مبتلا دیمکدر بودم جائزدر که فعل ماضی متکلم وحده
اولا اولدم معناسنه و جائزدر که ادات زمانیه اولا ایدم معناسنه ولکل وجهة
تا انتهای غایت ایچوندر الی معناسنه درین هفته بو هفته ده که حرف رابط صفت
مژده موشتلق و همزه اضافت ایچون کلمشدر که لامیه در سلامت یا حرف مصدر
عربیه یا مصدریه لحوقی و لحوق جائزدر داماکنده مصدریه لحوقی تابع دکولدر
زیرا عربیه مصدرلری حکم جامدده در بالنرمنده و مصدریتی ظاهردر ورود روش
دکول حجاج اضافتی لامیه در حجاج حاجك جمعیدر اصلی حاجج ایدی
تضرنا باندن بری ایکنجی جیمی ما قبلی مکسور اولور ظرفدن اولدوغی ایچون یایه
قلب ایلدیلر تقضی البازی کبی برسید یرشدی دیمکدر بند کران بیانیه میم مفاده

خلاصم

خلاصم مقیددر ضمیر منصوب متصل معناسنه یعنی خلاص ایلدیلر دیمکدر و ملك موروثم
کسریله بوندن مال و اثواب یعنی متملکات معناسنه در موروث اضافتی بیانیه در یعنی
ارثله انتقال ایلین ملکم دیمکدر خاص ایلدیلر بوندن برکوردند تقدیرا و لنور محصول ترکیب
حاصل کلام انواع شکنجه مبتلا اولدم تا بو هفته ده که حجاجک سلامتی مژده سی
شهریمزه کلدی و ایرشدی آغیر قید و بنددن یعنی اطلاق ایلدیلر و ملك موروثم یعنی
آبادن ارثله انتقال ایلین مال و ملکمی غصب ایدوب ظلمله الیمدن الدیلر و مال میریه
حاصل ایدوب ضبط ایلدیلر حاصلی ما ملکم و یرملك ایله باشیمی کوجیله قورتاردم کفتم
آن نوبت اشارت من قبول نکردی که عمل پادشاه چون سفر دریاست سودمند
و خطرناك یا کنج برکیری یا در طلسم بمیری اشارت من لامیه یعنی مصدرك
فاعلینه اضافتیدر نکردینك اشارت مفعول اولی و قبول مفعول ثانیسی اشارتمی
قبول ایلمدك دیمکدر که حرف بیان عمل پادشاه لامیه یعنی خدمت پادشاه چون ادات
تشبیه سفر دریا لامیه سودمند فائده و مند ادات نسبت فائده لو دیمکدر خطر
بونك کبی یرلرده خوف معناسنه در وناك ادات نسبت زهرناك زهرلو دیمکدر
یا کنج برکیری یعنی یا مال صاحبی اولورسك برکیری فعل مضارع مخاطب در کرفتندن
قالدیررسك دیمکدر تحصیلدن عبارتدر یا در طلسم بمیری دفینه حفظ ایلین
شکل بمیری یا حرف تاکید میری فعل مضارع مفرد مخاطب اولورسك دیمکدر حضرت
شیخ سفر دریایی پادشاهك خدمتنه منشبه ایدر فائده ده و خطرده محصول ترکیب
پادشاه خدمتنه طالب اولدوغك وقت بنم رمز و اشارتله نصح و پندمی سمع
قبول ایله استماع ایدوب قبول ایلمدك زیرا بنم کلامم سکا بویله اولاجغك اشارت
ایلمش ایدی که پادشاه خدمتی دریا سفری کبیدر هم فائده لو و هم قورقنج یا اقوام مال
قالدیررسك یعنی تحصیل ایدرسك و یا طلسمده اولورسك مراد قصه دن حقه در
کرچکدن حاصلی کاه اولورکه بر کیمسنه دریا سفرین ایدوب مال فراوان تحصیل ایدر
وکاه اولورکه کیمسه باره لنوب غرق اولور پادشاه خدمتنده بویله در کاه اولور
برکیمسنه علی مناصبه واصل اولوب کلی خزینه یه مالك اولور و کاه اولورکه پادشاهك
غضبنه دوشوب باشندن چیقار پس یا در طلسم بمیری دیمکدن مرادی بو ایکی معنا

یعنی کیمی پاره لنوب غرق اولمق و بادنما خشمینه مظهر دوشوب هلاك اولمقدن حقیقده
طلسمدن اولمق دکلدر بعضیلر ظن ایلدکلری کبی بیت باز به بهر دو دست کند خواجه رد شمعی وکافی
در کنار یا موج روزی افکندش مرده بر کنار باء عربیده اما ابتدائیه معناسنه در
بهر باء حرف مصاحبت وهر ادات تاکید تقدیری بد و دست در کند فعل مضارع مفرد
غایب الیورد یعنی خواجه فاعلی مراد سفرده یا الیبن کیمسنه در باز دکان اولسون عربی
اولسون لکن مقصود تجار ندر کنار لغتده قوجقمقدر اما بو ندن کند وبه ضم ایدوب
احاطه دن کنایه در حاصلی مالك اولور دیمکدر یا حرف عطف ما بعدینی ذره عطف
ایدر موج دکز طالغه سی روزی یا حرف وحدت افکندش همزه نك و کاف عربینك
ونونك تحجیل وفا انك سکونیله فعل مضارع مفرد غایبدر براغور دیمکدر مرده اولی
یعنی میت بر کنار بر حرف صله کنار قرانك معناسنه در محصول بیت دریا سفرینی اختیار
ایلین خواجه یا ضایع وسالم سفردن مال فراوان تحصیل ایدوب کلور یعنی دولتی
ساعد اولوب دریادن ساحل تجاره دوشوب مال فراوان صاحبی اولور ویا بر کون
موج آنی اولی یعنی میت کناره براغور حاصلی طالع زبونی سوره سوره کناره آتار
نته که صولرك حالی بویله در یعنی سفرده باکاه سودمند وکاه زیانکار در خواجه دن
کنی ایله تعبیر ایلین بی وجه الجنس مصلحت ندیدم ازین بیش ریش درون خراشیدن رد شمعی
ونمك پاشیدن بیش زیاده معناسنه در ریش یاره درون ایچ اضافتی لامیه در
ونیس رقیقه راجعه دخراشیدن خانك کسریله مصدر در طرمالمق نمك توز در
پاشیدن باء عجمیله صاچمق دیمکدر یعنی سپمك محصول ترکیب مصلحت ومعقول کورمدم
ذکر ایلدیکم نثر ونظمك مضموننده زیاده کلام ولسان ازار ایله درون دلریشی
خراش ایده وبیعنی یوره کی درد دیبی تازه لیوب یاره سینه توز سپمکی ریش دل
خراش ایلکدن مراد دردین تازه لمکدر بدین دو بیت اختصار کردم وکفتم
بو ایکی بیتله کلامی مختصر قیلدم ودیدم قطعه نداشتی که بیغی بند بر پای
جو دکوش نشنید بند مردم نداشتی فعل نفی ماضی مفرد مخاطب استفهام
انکاری منتفی بیلمزمیدك یعنی بیلوردك که حرف بیان بینی فعل مضارع مفرد مخاطب
کورد رسك دیمکدر بند بوند دوشق در یعنی بوقاغی بر بوند ادات ظرف فقدر

جو

جواد ات تعلیل ودر حرف صله کوش کاف عجمك ضمیله قولق دیمکدر عرب اذن دیرهمزه و
ذالك ضمی وسکونیله تا ضمیر خطابدر رفیق نیامدکلدی مراد کیرمدی دیمکدر بند مردم
لامیه در مردم حضرت شیخ نفسندن کنایت بودر مثر محصول بیت ایا غافل بوقاغی کوده
جکك بیلمدکمی جونکه مردم ملك نصیحتی قولاغکه کیرمدی بکدن بولدا ولاغل بیلد بکدی یعنی
بیلدك ایدی اما مفید اولدك استفهام انکاری بومقامده انکار واقع ایجوندر یجون
رد کافی بیلدك دیمکدر دیبین عندی بو ملیتی زیرا انکار واقع مرآد اولان پرده جز الفضیله اشتغال
اولنور عربیده لم حرفیله مستعمل اولدوغی کبی اما استفهام بونك کبی پرده اولو بوشدن
جیقاد قرینه ایله تنك نتیج ایدر معلوم در قند پرجانب عربیده لفظ اذا شرط ایجون
وظرفیت ایجون اولدوغی کبی فارسیده دخی جون لفظی شرط ایجون وظرفیت ایجون اولمغی
رد کافی جائزدر و بو محلده ظرفیت معناسی اسنبد دیبن ایکی لفظك تحقیقنده اصابت ایلمیشیدر
زیرا اذا معنای شرطه دلالتنه ضمیده دخی معنای ظرفیت ایجوندر وجون لفظی
ادات تعلیلدر نه شرط دلالت ایدر ونه ظرفیته فتأمل دکر ده نداری طاقت
نیش بمکس انکشت در سوراخ کژدم ده راهدن مخفف دیر بول دخی
یعنی برکره دخی دیمکدر معناجهتنده مصراع ثانیه مصروفدر نداری فعل نفی
حال مفرد مخاطب فعل شرط اکر طوتماز سك دیمکدر طاقت نیش مصدرك مفعولیدر
اضافتیدر نیش نونك کسریله عربك وارینك وسائر الادغ حیوانك صوقدیغی
عضوه دیرلر که ترکیده ایکینه دیرلر انکشت همزه نك فتحی وکاف عجمك ضمیله
برماغه دیرلر سوراخ سینك ضمی وخاء معجمه ایله دلیك دیمك عرب بخش دیر
بانك ضمی وخاء معجمه نك سکونیله نقب ده دیرلر تاء مثلثه وسکون قافله
کژدم کاف عربینك فتحی وزانك سکونیله ودال مهمله نك ضمیله عقرب دیمکدر
محصول بیت بر داخی اکرنیسه طاقت وقدرت طوتماز سك یعنی نیشنه زهرلو
حیوان صوقدوغنه محملك بوقاییسه بر ماغکی عقرب دلکنه ایلمه یعنی صوقمه
زیرا البته صوقا بیجه اولماز حاصلی حاصه سید دکه انی ترك ایلمز ایمدی
سنده سلاطین وحکام جفاسینه تحمل ایدرمزسك برداخی بالبرنه وغرامه
برکره داد دیبی کورد دك بردخی تجربه به احتیاج قلمدی نیش دخی صوقدی

معناسنه در دیبن عندی سویلنمش **حکایت تنی چند در صحبت من بودند ظاهر**
حال ایشان بصلاح آراسته تندن مراد شخصدر و یا حرف وحدت چند
برینجه تن معناسنه در صحبت من لامیه بعض نسخه ده من یرینه ما دوشنی بیزوم
صحبتمزده دیمکدر بودند ادات زمانیه جمعیدر ایدیلر دیمکدر ظاهر حال اسم
فاعلك فاعلینه اضافتیدر و ایشانه اضافت لامیه در بصلاح با حرف مصاحبت
آراستیه متعلق آراسته اسم مفعولدر بزنمش دیمکدر محصول ترکیب درویشلر
برینجه کمسنه بنم صحبتمده ایدیلر یعنی مریدلرم ایدیلر ظاهر حاللری صلاح ایله بزنمش
ایدی حاصلی اهل صلاح وتقوا ایدیلر آراسته دن صکره بودند تقدیریدر
یکی از بزرگان در حق این طایفه حسن ظنّ بلیغ داشت وادراری
معین کرده بود حسن ظن بلیغ حسن ظن مصدرك فاعلینه اضافتیدر و بلیغ
اضافت بیانیه در داشت حکایت حال ماضیدر طوتاردی دیمکدر و ادرار لغتده
عبارتدر داد رار کرهمزه ایله افعال بابندن وظیفه معناسنه در یا حرف وحدت
کرده بودك مفعول اولی ومعین مفعول ثانیسی زیرا کرده ده جعل وتصییر
معناسی ملحوظدر بود ادات زمانیه محصول ترکیب اکابردن بریسی بو طایفه
نك حقنده مبالغه ایله کوزل ظن طوتاردی یعنی بونلرك حقنده زیاده کوزل
ظنی واریدی زیرا ظاهر حاللری صلاح وتقوا ایله پیراسته ایدی وبونلره
حاللرینه کوره بر مقدار وظیفه تعیین ایلمش ایدی **مکر یکی از ایشان حرکتی کرد**
نامناسب حال درویشان ظن آن شخص فاسد شد وبازار ایشان کاسد
مکر بونده کانه معناسنه در حرکتی یا حرف وحدت یا حرف توصیف نفی مناسب
حال اسم فاعلك مفعولینه اضافتیدر ودرویشانه لامیه ومبتدا وشخص
مشار الیه فاسد شد خبر مبتدا وجمله اسمیه جواب شرط محذوف بازار
ایشانه لامیه ومبتدا وکاسد خبری وجمله اسمیه سابقه یه معطوف وبر شد
مقدردر نته که مکرر اشارت اولندی کاسد شد دیمکدن مراد اول صاحب
دولتك حسن التفاتندن دوشدیلر ووظیفه لری قطع اولندی وحاللری
مکدر اولدی محصول ترکیب بنم صحبتمده اولانلرك بریسندن درویشلرك

حالنه

حالینه نامناسب بر حرکت صادر اولدی حاصلی بر مخالف شرع ایلدیکی بونلرك
حقنده اول شخصك ظنی فاسد اولدی وبو فساد سببیله درویشلرك بازاری
کساد اولدی یعنی اول صاحب دولتك حسن التفاتندن دوشدیلر ادرار معینه
مهجور اولدیلر **خواستم تا بطریقی کفاف یار را مستخلص کنم** خواستم فعل ماضی متکلم
واحددر تا حرف تعلیل با حرف مصاحبت طریقی یا حرف وحدت کفاف کافك فتحیله
آزیق و رزق معناسنه در یار اضافتی لامیه در را ادات تخصیص کنمك کفاف
مفعول اولی و مستخلص ثانیسی مستخلص اسم مفعولدر استفعال بابندن محصول ترکیب
دیلدم تا بر طریقله مذکور فقرانك کفافنی تخلیص ایدم یعنی بر تدبیر ایدهیم که مطلوب
اول صاحب دولته فقرانك وظیفه لرین که تعیین ایتمشدر **آهنك خدمتش کردم**
دربانم رها نکرد وجفا کرد معذور داشتم بحکم آنکه کفته اند آهنك
بونده قصد معناسنه در خدمتش اضافتی مصدرك مفعولنه در کردمك مقدم
مفعولیدر دربان قپوجی زیرا در قپو در وبان ادات فاعل در حمی معناسنه در میم
مفاده نکردك مفعول اولی ورها مفعول ثانیسی ودربان مبتدا ونکرد خبری
رها نکرد رها ایلمدی یعنی صالیو برمدی وجفا ایلدی معذور داشتن دربانه
راجعدر محصول ترکیب اول دولتلونك خدمتنه وارمق قصد ایلدم یعنی ملاقات
مراد ایلدم قپوسنه واردقده بواب (?) ایچرو کیرمکه اجازت ورخصت ویرمدی وبکا
جفا ایلدی نته که بو کلامك عادتلریدر اما آنی معذور طوتدم زیرا بونلرك
سلطانلرك مصلحتنه خیرخیلی (?) زحمت اختیار ایدوب وارمقی ایدم پس بو جهتدن
هیچ بحضور اولمدم وبوابك ناسازکارلغی غلظتنی معذور طوتدم اول معنا ایله در
سبب ایلکه عقلا وعلما بو بابده سوز سویلمشلر **قطعه در میر ووزیر وسلطان**
بی وسیلت مکرد پیرامن در میرك لامیه در وزیر میره معطوف وسلطان
وزیره ودر حرف تخصیص معناده در ده ومصراع اول مصراع ثانیه مرهون مکرد
فعل نهی مفرد مخاطب در وجکزمه معناسنه حاصلی دولایه دیمکدر پیرامن اطرافی
معناسنه در پیرامون ده دیرلر محصول بیت بك ووزیر وپادشاه قپوسنك اطرافی
وسیله شرطوله نه یعنی ایچرو داخل اولمایم دیسك وسیله شیائنه اوغرامه که معتبر دکل

سك ودربان جو بافتند غريب ؛ اين كر بانش كيرد ان دامن سك ابت
دربان قبوجى جو حرف تعليل يافتند فعل مضارع جمع غائب بولدبلر ديمكدر سك
ودربان مبتدا ومصراع ثانى خبرى غريب يافتندك مفعولى وفاعلى تحتنده سك
ودربانه راجع ضمير درمعلوم اولكه فارسيده وتركيده تثنيه ايجون فعل وضع اولنمامش
بلكه تثنيه وجمع صيغه ده مشتركلر در فاحفظ اين دربانه اشارتدر وآن سكه
لف ونشر طريقيله كريبان كاف عجمك ورانك كسره لريله يقايه ديرلر نون ضرورت
وزن ايجون ساكن اولنور دامن ودامان اتكه ديرلر محصول بيت سك كزندرمك ايله
بواب طائفه سى بينده مناسبت وجهت جامعه وارخاصه لرى بودركه برغريب
وفقيره سكلنده كيمه بولدقده بواب يقاسنه ياپشور وكلب دامننه حاصلى بالطبع
ايكيسى موذيه چندان كه مقربان حضرت ان بزركك بحال من واقف
شدند باكرامم درآوردند وبرتر مقامى معين كردند اما بتواضع فرو
نشستم وكفتم چندان اولقدردر ديمكدر همان معناسنه كه حرف بيان مقربان مقربك
جمعيدر يقينلر ديمكدر يعنى مخصوص آدملرى معناسنه حضرت اضافت لاميه در
وانه اضافتده بويله در بزرك بانك وزانك ضمه لريله ورانك سكونيله اولو
ديمكدر بونده مذكوردر دولتلومراد در بر حرف صله حال من لاميه در باكرامم با حرف
مصاحبت درآوردند متعلق اكرام اقبال ايتمك مصدر در بونده تعظيم مراد
در ميم ضمير معناجهتندن ضمير منصوب منفصل آوردندك مفعول صريحى وباكرام غير
صريحى درآوردند ايچرو كتوردبلر برتر بوجه رك مقامى با حرف وحدت
اما حرف استدراك با مصاحبت نشستم متعلق تواضع الحقلق كوسترمكه ديرلر
زيرا وضع مقابل رفعيده الحق معناسنه فرو تر مقابل برتردر اشاغه دق ديمكدر
نشستم اوتوردم محصول تركيب اولقدر كه يعنى هما كم اول دولتلونك مخصوص
ومقرب آدملرى بنم حالمه واقف اولدبلر وسعدى اولدوغمى بيلدبلر بنى تعظيم و
تبجيل ايله ايچرو صاحب دولتك ياننه كتوردبلر وبر يوجه رك مقام تعيين ايلديلر
يعنى صدر مجلسده جلوسى تكليف ايلديلر حاصلى بكا اعزاز واكرام ايلديلر اما
بن تواضع ايدوب اول بيوردقلرى مقامدن اشاغه رق اوتوردم ودبدم

چندانكه

چندانكه معناسنه اول زمانده دك قبوده بواب ايله خصومت وغوغاده اولدم ديين
واولقدركه يعنى دربانك جفاسيله قبوده توقف اولدكلو ممتد اولدى وشول مرتبه
واردى كه ديين حضرت شيخه بواد الردن غلطت شاة لازم اولدوغنى بيلمشلر
عفا الله عنهما بيت بكذار كه بنده بكيرم ؛ تا در صف بندكان نشينم
بكذار فعل امر مفرد مخاطب قودبمكدر مصراع ثانيده هون كه حرف بيان ويا حرف
تعليل بنده بكيرم بيانيه بكين با حرف نسبت ونون حرف تاكيد اكسكلو ديمكدر
كاه اولوركه بونهايه تخصيص ادخال ايدوب كيده ديرلر بونده ده جايزدر دكه
هاى رسمى همزه يه مجتلبه ايله حذف ايصال طريقيله تركك اولنه ضرورت وزن ايجون
تا حرف تعليل صف بندكان لاميه صف نعال ديمكدر قاضى ورت وزن ايجون
تخفيف قيلندى محصول بيت بنى كندو حالمه قو بنمه مقيد اولمه زيرا كه بن عبد كمترين
ودرويش فقير وحقيرم ايدى قوبنى تاكه صف نعال ومقام ذوالدله اوتورايم
حاصلى تكليف بيوردوغكز مقام فقرا مقامى دكل كبرا مقاميدر بنم ايسه افقر
واحقرنا سم كفت او صاحب دولت بندن بو ميمنى اشيديجك ديدى مصراع
الله الله چه جاى اين سخنست الله الله بونده تعجب افاده ايدر يعنى تعجب
سويله دكيزبو كلامك نه محلدر بويله نيجون بيوردكز يعنى بز بويله ديجك مقامده
دكلز بونده الله الله معناسنه لله تعالى دين عجب سوبلسكز كه محل تمجيد در بيت
كر بر سر وچشم من نشينى ؛ نازت بكشم كه نازنينى نشينى فعل مضارع مفرد
مخاطبدر اوتورورسك ديمكدر فعل شرط واقعدركه حرف تعليل نازنينى ايكى نون
اداتنده يا ايله حروف نسبنده اولكى نون شذوذا داخلدر وياء آخير ضميرى
خطابدر محصول بيت اكر بنم باشم وكوزم اوزره اوتورورسك نازو استغنا
چكرم كه قتى نازنيسك ناز استغنا معناسنه در يعنى هرنقدركه صدر مجلسده
اوتورمبوب استغنا ايدوب بايان مجلسده اوتوردك ايسه استغناكى چكرز
ونزده ياكنده واروب اوتوردوكزه زيرا مقبولمزو نازنينمزسك بهر حال بزسكا
تابعيز في الجمله نشستم وازهر درى سخن بيوستم تا حديث زلت ياران
درميان آمد كفتم في الجمله حاصل كلام نشستم مذكور صف نعالده وبا تكليف

در نسخه وكلى

در نسخه وكلى

بیوردقلری مقامده اوتوردم وازهر دری یا حرف وحدت فارسیده در
عربیده باب کبی کاه اولور که اسلوب ونوع وکونه معناسنه ده استعمال اولنور
بونده بوبله در یعنی هر سمتدن و هر نوعدن سوز سویلدم یعنی دفعة واردیعم
قضیة او ردنا به کتوردم بلکه مناسبتله هر بابدن سوزی سوزه وقصة قصه یه
ایصال ایلدم بیوستم فعل متعدیدر اولاشدردم دیمکدر تا بوندہ حرف تعلیلدر
حتی معناسنه ذلت زانک فتحیله ولامک تشدیدیله طبرنحق بالجیقله وغیریده
طبرنحق لغزیدن معناسنه یا را ذا اضافت لامیه ددر حرف صله میان اوزره دیمکدر
محصول ترکیب محصل کلام اولوردم وهر بابدن مناسبتله سوق کلام ایلدم بیان
ایلدوکم کبی تاکم الکلام یجر الکلام حسبنجه ترتیب دوشوب یارانک ایلدکلری
تقصیر وخطا ادایه کلوب مذکور اولدیغی فرصت بولوب عرض حال وبیان ما
فی البال شروع ایدوب دیدم **قطعه** **جرم دیدی خداوند سابق الانعام**
که بنده در نظر خویش خوار میدارد حضرت شیخک سوق کلامی نظم بیوردقلری
حاصلی سیاق وسیاق کلامه دلالت ایدر که مذکور صاحب دولت ارباب نظم
اولدجرم جیمک ضمی و رانک سکونیله کناه دیمکدر عربیده خداوندک سابق الانعا
اضافتی بیانیه در وسابق صیغه جرت علی غیر من هی له در اصلی سابق انعامه درکه
سابقک انعام فاعلیدر صکره ضمیری حذف ایدوب بدلینه الف ولام ویروب
فاعلنه مضاف ایدوب سابق الانعام دیدیلر فتدبر انعام ولطفی سابق اولدیغی
خداوند دیمکدر که حرف بیان بنده یه تقدیری بنده را در نظر خویش لامیه مبتدا
بنده مفعول اولکی وخوار مفعول ثانیسی محصول بیت انعام واحسانی سابق خدا
نه کناه کوردی بنی بنده سینی نظر شریفنده خوار وحقیر طوتا رحجا بر درکه بنده دن
حضرت شیخ کندویی مراد ایلیه زیرا فقرا سنه حقارت وهوان معنا جهتندن کیدوب
راجعه دیمک ابسترکه سابقا فقرا حقنده انعام واحسانی جاری اولان دولتمند
وسعادتمند بو بنده دن نه مقبول جرم کوردی که بنده یه حقارتله نظر ایدوب
وخوار وذلیل کوروب فقرانک جهت معاشلری قطع بیوردلدی وحاضر دیدکه
بنده لفظیله مقصود مجرم اولان دددر یعنی مراد اوله یعنی اول بنده لرندن صادر اوله

ردشمی
ردکامی

سهو وخطا اومرتبه ده دکلدرکه مجرد اولقدر تقصیر سبیله جملهدروینالی تحقیر ایدوب
اسباب معاشلرین قطع ایلمکه باعث اوله بونده خداوندی صاحب لفظیله
تفسیر ایلدی تفسیر ایلمز وسابق الانعام لفظی خداوندک صفتیدر اضافت دست
دکلدر دینی عجبا خداوندی بنجه اولور مثکه اضافت دست اولیه **خدای را**
مسلم بزرکواری ولطف **که جرم بیند ونان برقرار میدارد** خدای را دا
ادات صله تقدیری خدای را مسلمت در بو عبارت مقدم خبردر وبزرکواری
یاء مصدریه ایله عظیم الشان ونبیل القدر حاصلی عظمت وکبریا صاحبی دیمکدر یعنی
اولولق موخر مبتدا لطف بونده جود وسخا وکرم معناسنه درکه حرف تعلیل ویا حرف
رابط صفت جرم بیندک مقدم مفعولیدر ونان میدارد که مفعول صریحی بر
قرار غیر صریحی محصول بیت عظمت وکبریا ولطف وعطا خدایه مسلمدر یعنی آکا مخصوص
زیرا عبادک هر دم وهر ساعت بنجه درلو خطا یا وجرایمنی کورور وسلو دائکی نان
ونعمتلرینی برقرار وثابت علی الدوام طوتارلرکه کتاب اولنده ووظیفه روزی
بخطای منکر بیرد بیوردمشلر ایدی بس شرط مروت ومقتضای علو همت اولدرکه
آدمیلک وانسانیت دعواسن ایدن صاحب سعادتلر **تخلقوا باخلاق الله** ایله
عمل ایدوب فقرا ودرویشانک مقتضای بشریت اوزده واقع اولان تقصیرات
وزلات سبب اعراض وباعث عدم التفات اولمیوب هر اینلری حسبة لله اوله
ریا وسمعه ایچون اولمیه **حاکم را این سخن بسند ید آمد واسباب معاش یاران**
فرمود تا بر قاعده ماضی مهیا دارند ومؤنت ایام تعطیل وفا کنند اسباب
معاش یاران اضافتلری لامیه لردر تا حرف تعلیل مهیا اسم مفعولدر تعطیلا ینعنی
حاضر ایتمش وبر اقلنمش دیمکدر مؤنت زحمت ومشقت دیمکدر ایامه اضافتی وایا
تعطیل لامیه لردر محصول ترکیب حاکم بو ایکی بیت مقبول کلدی وفقرانک اسبا
معاشلرین واددار معهودلرین بنه تعیین ایدوب بیوردیکه اولکی اسلوب
وقاعده اوزده حاضر ومهیا ایده لر دخی ایام تعطیلک زحمت ومشقتنی
وفا ایده لر یعنی بر فجکون مقطوع اولان وظیفه لرین بیله ویره لر **شکر نعمت**
بکفتم وزمین خدمت ببوسیدم وعذر جسارت بخواستم ودر حالت

بیرون آمدن این سخن بگفتم شکر نعمت مصدرك مفعولینه اضافتیدر بی
وبگفتمك مفعول قولیدر زمین خدمت بیانیه در وبوسیدمك مفاعیلی مفعولی
وعذر جنایت لامیه جیم عربیسك فتحیله جرأت معناسنه در و ترکیب اضافی نحوا بسیمك
مقدم مفعولی حالت بیرون آمدن بیانیه محصول ترکیب نعمته شکر ایدم یعنی
ممنون اولوب حاکمه شکر و ثنا ایلدم و تواضع ایدوب زمین خدمتی بوس ایلدم
حاصلی مسکنت اظهار ایلدم و بهاء دلی و گستاخلق ایلدیکم کلوب مبارك باشکی
اغریتدق دیو عذر ایلدم و چیقوب کیتملو ایچون بو سوزی سویلدم یعنی بو قطعه
اوقودم قطعه چو کعبه قبلهٔ حاجت شد از دیار بعید روند خلق بدیدارش
از بسی فرسنگ کعبه مکه مشهوردر اولان بیت الله دیرلر قبلهٔ حاجت لامیه
از من معناسنه حرف ابتدادر دیار لفتحه دارك جمعیدر اولور دیمکدر اما مملکت
معناسنه مستعملدر بعیده اضافت بیانیه از دیار بعید مصراع ثانیه مرهوندر
روند فعل مضارع جمع غائب رویدندن کیدرلر دیمکدر خلق فاعلی با حرف
صله دیدار اصلنده وصف ترکیبیدر دیدکوری یعنی کورمکتودیچی صکره بو زنده
وزیارتده استعمال ایلدیلر نته که بو کتابده ایکی معنایه بیله کلور ان شاء الله تعالی
بوندره زیارت معناسنه در بسی بای اصلیه ایله چوق دیمکدر بسیار معناسنه فرسنگ
فارسیده عربیسی فرسخدر اون ایکی بیك آدم یره دیرلر محصول بیت چونکه
کعبهٔ مکرمه قبلهٔ حاجت اولوب دعالر قبول اولاجق مقام اولدی خلق
عالم بعید دیاردن بیچه فرسخ یولکردن قطع مسافه ایدوب زحمت و مشقت
چکوب زیارتنه کیدرلر لفظ دیدار دیدندن مشتق اسم مصدردر
دیدن معناسنه رفتار رفتن معناسنه اولدوغی کبی دیننده بیداری
بیلورامش و نه رفتاری زیرا اکیسی اصلنده وصف ترکیبیدر نهایتی ترکیبلری
حقیقیدر ترا تحمل امثال ما بباید کرد که هیچ کس نزند بر درخت بی
بر سنگ ترا سکا دیمکدر تحمل امثال مصدرك مفعولینه اضافتیدر وما یه اضافی
لامیه در باید فعل مستقبل مفرد غائب کرك دیمکدر کرد مصدر معناسنه در
زیرا مضارعه مقارندر که حرف تعلیل هیچ کس هیچ بر کمسه دیمکدر نزند فعل نفی مستقبل

رد سروری

بی حرف سلب بر یمش میوه معناسنه محصول بیت سکا ای صاحب دولت لایق
ونشر وادارا ولدی که بیزم کبی فقرا و ارباب حاجاتك تصدیعلرینه تحمل ایلیه سك و خصوصلرینی
رادلری ایچون واقع اولان کستاخانه الحاح ابراملرینی معذور طوتامسك زیرا
میوه نشر درخته کمسه طاش آتمز یعنی لطف وجود کزه اعتمادلری اولماسه بو
قدر زحمت ویرمزلردی بس دولتلو تیك شانی و مردملك نشانی اولدر که فقرانك
حاجاتن روا کوره سك بیت کرم قبل کسمه لطف التفاتك بی نوالردن
الکدن کلدوکی خیری دریغ ایتمه کدالردن حکایت ملك زادهٔ گنج فراوان
از پدر میراث یافت دست کرم بر کشاد و داد سخاوت بداد و نعمت بی
قیاس بر سپاه و رعیت بریخت زادهٔ یا حرف وحدت و همزه حرف توسل
همزه حرف وحدت دردیین غلط سویلمش گنج بوندره خزینه معناسنه در فراوان
فانك کسریله چوق دیمکدر اضافت بیانیه در از پدر تقدیری از پدرش در قرینه
قائم اولدوغی ایچون ضمیر حذف اولندی یافت فعل ماضی مفرد غائب بولدی
دیمکدر فاعلی تحتنده ملك زاده یه راجع ضمیر در و مفعول اولی گنج و ثانیسی
میراث و غیر صریحی از پدر در و جملهٔ فعلیه خبر مبتدادر که ملك زاده در
دست کرم بیانیه در و بر کشادك مقدم مفعولی بر حرف تاکید و کشاد فعل
ماضی مفرد غائب آچدی دیمکدر فاعلی تحتنده ملك زاده یه راجع ضمیر و جملهٔ
فعلیه شرط محذوفه جواب در فتدبر داد سخاوت لامیه بداد با حرف تاکید
داد دیردی یعنی سخاوته عدالت ویردی حاصلی اسراف ایلیوب سخا و کرمی عدل
ایله ایلدی داد سخاوت بدادك مقدم مفعولیدر و فاعلی سابق کبیدر و ایکی
داد بینده تجنیس تام صنعتی واقعدر دست کرم بر کشاد داد سخاوت بداد واو
عاطفه نثر موزون بر مصراع اولور بحر منسرحدن فتامل نعمت بی قیاس بیانیه در
اوراننر نعمت دیمکدر بریخت با حرف تاکید ریخت فعل ماضی مفرد غائب
دوکدی دیمکدر فاعلی سابق کبی و مفعول صریحی نعمت و غیر صریحی بر سپاه
و رعیت در و جملهٔ فعلیه ماقبلنده جملیه معطوفه در محصول ترکیب بر شاه زاده
باباسی میراثندن چوق خزینه بولدی یعنی باباسندن ارث طریقیله کندویه چوق

رد شمعی

مال دکدی بس بویله اوبجق سخا وکرم البنی آجدی یعنی جوی دلك ایلدی وسخاوت
وکرمه عدالت ویردی یعنی غلط بخش وکج عطا اولوب اسراف ایلدی بلکه جود
وکرمی محللرنده ایلدی وسپاه ورعایا اوزرینه اوراننثر نعمت ومال دوکدی
یعنی بونلره وافر انعام واحسان ایلدی نرم زمانمزده سلطان محمد بن سلطان مراد
ایلدوکی کبی قطعه • نیاساید مشام از طبلهٔ عود • بر آتش نه که چون عنبر
ببوید نیاساید فعل نفی استقبال مفرد غائب آسایش ایلمز وراحت اولمز دیمکدر
بونده معطر ومبخّر اولمز دیمکدر آسایندن مشتقدر آسوده ندن دکل
مشام فاعلیدر کوزده قوقی الان بیره دیرلر یعنی قوت شامه موضعی طبلهٔ عود
اضافتی لامیه دراد ناملابسه ایله زیرا عربده وعجمده مبخرات ومعطرات لری
مثلا عود وصندل وعنبر وسائرلری طبلهلره ترتیب ایدوب صنادلر
نده کاسنا بونلره میوه وغیریسی طبلهلردن صانیلر کیبی بونده همزه وحدت
ایچون دینیلر ایکی وجهله خطا ایلدیلر برسی اولدرکه همزه فارسیده وحدت
ایچون کلمز بلکه وحدت منصوص یادر وبریسی اولدرکه اضافتدن مقطوع اولسه
عود ذاتا عرایدن محلی اولمز ایدی ننکه عقل سلیم وطبع مستقیم اربابنه معلومدر
فتأمل بر آتش بر حرف استعلاء نه نونك کسریله وهاء اصلیه ایله فعل امر مفرد مخاطب قو
دیمکدر نهیدندن نهادندن دکل مفعول صریحی مقدردر عود وغیر صریحی بر آتش دردر که
حرف تعلیل چون ادات تشبیه عنبر مودتی نامعلوم قوقی ویرلودن برنوعدر مسك
کبی ببوید با حرف تأکید بوید فعل مضارع مفرد غائبدر بوندن لازم بیدر قوقه
دیمکدر لازمی یعنی معنای لازمیسی قوقی ویره فاعلی عوددر بس متعدی اولمایسی
تجویز ایدوب مشامی فاعلی اعتبار ایدن مشامندن بوی لذت نادیسی بو واعظ
محصول بیت مشام طبلهٔ عوددن محفوظ ومعطر اولمز یعنی عود طبلهده دوردوغی
برده قوقی ویرمز بس ایمدی آتشه اوز ده قوکه عنبر کبی قوقه یعنی اندن قوقی چیقه
ایمدی قصددن حصه بو درکه اموال ونقود مقاردن بذل وجود اولماسه کی
ونا محمود دربیهوده طبله ده طورن عود کبی بزرکی بایدت بخشندکی که
که دانه تا نیفشانی نروید بزرکی با حرف مصدر داولولق دیمکدر باید فعل

مضارع

مضارع مفرد غائب معناسی شرطی متضمن کورکه دیمکدر وتا ضمیر منصوب متصل
مفعولی بخشندهنك بخشلیجی معناسنه وکاف عجم هاء دیمکدن بدل اولدی با حرف مصدر
بخشلیجیلق دیمکدر کن کاف عربك ضمیله فعل امر مفرد مخاطبدر کنیدندن ایله دیمکدر
بخشندکی کن جواب شرط مقدردر که حرف تعلیل دانه حبه دیمکدر تا حرف توقیت
مادام معناسنه نیفشانی فعل نفی استقبال مفرد مخاطب صاچمیه سك نروید
فعل نفی مستقبل مفرد غائب بتمز دیمکدر محصول بیت خطاب عام طریقیله بو درکه
سکا اولولق کرککه یعنی دولت وعزت ورفعت ایسترسك همیشه عطا وجود
وبذل موجود ایله تا که خلق بندهء احسانك وشاکر نعمت فراوانك اولسون
زیرا مادام که تخم ودانه صاچوب اکمیه سك اندن نسنه بتمز حاصلی عظمت و
رفعت احسان وکرم ایله درامساك زر وده دکلدر مصراع ثانی مصراع اولك
مقام تعلیلنده واقعدر یکی از جلسای بی تدبیر نصیحتش آغاز کرد که ملوك پیشین
این نعمت را بسعی اندوخته اند وبرای مصلحت نهاده • جلسا جمع جلیس ضمی ولامك فتحیله
جالسك وجلیسك جمعیدر بی تدبیره اضافت بیانیه در آغاز کرد شروع ایلدی
که حرف بیان ملوك پیشین بیانیه بسعی با حرف مصاحبت اندوخته ماضیدن قسم مفرد
غائب اند ادات جمع توپلامشلردر یعنی کسب ایدوب ادخار ایلمشلر دیمکدر برای با
مفتوحهء اصلیه ایله ادات تعلیلدر لاجل معناسنه مصلحت اضافت لامیه در تخصیص
ایچون نهاده ماضیدن قسم تقدیری نهاده اند درقومشلردر یعنی حفظ ایلمشلر
دیمکدر محصول ترکیب مذکور شاهزاده یه بی تدبیر مصاحبلرك برسی نصیحته یعنی
شروع ایدوب ایتدی اولکی پادشاهلر یعنی آبا واجدادك بو قدر اموال وخزائن
زحمت مشقتله جمع ایدوب قومشلر ومهم مصلحتدن اوتوری صقلامشلر یعنی برکو
لازم اولادی بو حفظ ایلمشلر بس سنك اوزرکه دخی ضبط وصیانتی لازمدر
دست از این حرکت کوتاه کن که واقعها در پیش است ودشمنان در پس نباید که
در وقت حاجت درمانی دست کن فعلنك مفعولی اولکی وکوتاه تانیسی
واز بن حرکت غیر صریحی کوتاه کاف عربك ضمیله قصه دیمکدر که حرف تعلیل واقعها
واقعهنك جمعیدر معلوم اوله که هر کلمهنك که فارسیده آخری هاء رسمی اوله یاء

[Right margin notes: رد ابن سید علی و سروری — رد سروری وکافی — رد ابن سید علی و سروری — رد ابن سید علی و سروری]

عربی کلمه اولکه آخرینده هاء رسمی شکلنده ها اولکه تلفظ اولنمیه وافو وقلعه وحقه وشقه وغیریلری ها ایله جمع اولدقده هاء رسمی ومرتبه سنده اولان هاکاف ایله تبدیل اولنور واقعها وحقها کبی فاحفظ دربیش است اولکه درود دشمنان دربیش ازیده دیکدر واقعها مبتدا ودربیش خبری ودشمنان مبتدا ودربیش خبری نباید فعل نفی استقبال مفرد غائب کرکمز یعنی لائق دکل بایدندن بابستن دن دکل درو قتدن حاجت ده حرف ظرف واضافت لامیه درماندی فعل مضارع مفرد مخاطب عاجز قلاسک دیمکدر درمانده مصدر ولنجی معنا بوبله اولور درماندندن مشتقدر درماندن دکل محصولی کیب جلبسی ندبیرك تتمه‌سی معقول قولیدر شاه زاده یه دیرکه الوکی بوجر کندن کوتاه ایله یعنی بو اسراف واتلافدن کچ وفارغ اول که الیرودده واقع اولور یعنی نیجه دولو حوادث ظهور ایلمك احتمالی وار ودشمنلر اردکنده بوسببدن دفرصت اسیری اولوب سنك حالکه ناظر ومقید اولورلر اولیکه وقت حاجتده عاجز وفرومانده قلاسک برجانبدن اعدا مستولی اولدقده خزینه قلتندن عسکر جمعنه مالك اولمیه سز مملکت الدن کیده وایندکی اسرافلره ندامت چکه سك **قطعه** **اکر کنجی کنی بر عامیان بخش ❊ رسد هر کدخدایی را برنجی** کنج بونده خزینه معناسنه در ویا حرف وحدت کنی فعل مضارع مفرد مخاطب فعل شرط واقعدر اکر ایلرسك دیمکدر بر حرف استعلا عامیا عامینك جمعیدر عامه ناس معناسنه بخش حصه وقسم معناسنه در رسد فعل مضارع مفرد غائب کدخدا صاحب خانه یعنی هر خانه یه یتیشور ویا حرف وحدت ودا حرف صله برنج لفظ مشترکدر عو بدن غیری دلده ویا حرف وحدت محصولبیت اکر بخت تصرفکده وممالك سلطنتکده اولان عوام ناسه بر خزینه تقسیم ایلسك خانه‌دن خانه یه برپرنج ایریشور ایلمجق یعنی بر پرنج مقداری کومش ویا جمیع خزینه کی برنجه صرف ایدوب عامه یه توزیع ایلسك هر برینك حصه‌سنه بردانه دوشر ایلمجق یعنی شیء قلیل اولوب هیچ کس اندن منتفع وبهره‌مند اولمز پسنك اموال وخزائندن آیرلدیغك قالور ایلمجق جود کرمله وبذل درمله خلقی طویورمق میسر دکل بی‌پاد شاهلق اولدکه سن خلقدن الوب جمع ایلیه سك دیمکدر

رد ابن سید علی و سروری

رد ابن سید علی و سروری

چرا نستانی از هر یک جوی سیم ❊ که کرد آید ترا هر روز کنجی چرا عربیده لم معناسنه نیچون دیمکدر نستانی فعل نفی استقبال مفرد مخاطب نیچون المازسك دیمکدر از هر یك یعنی هر عامیدن ویا هر کدخدادن جو جیمك فتحی ووا ووصلیه ایله اربه دروبا حرف وحدت سیم کومش یعنی بر شعیر مقداری کومش که حرف تعلیل کرد آید جمع اوله ترا سکا هر روز هر کون دیمکدر کنجی یا حرف وحدت بر خزینه دیمکدر محصولبیت نیچون عامینك وباکدخدانك هر برندن بر اربه مقداری کومش الوب جمع ایلمزسك تاکیم هر کون سکا بر خزینه جمع اوله یعنی بذل موجود ایلمکدن هم سکا ضرر مترتب اولور وهم انلرا ولقدر مستفید اولمز لکن هر برینه برشیء قلیل تعیین ایدوب سن انلردن جلب ایلسك هم انلره چوقلق ضرر اولمز وهم سکا نفع عظیم وکلی خزینه حاصل اولور دیمکدر بعض شراح از هر یك عبارتی رعایانك هر برندن دیو تفسیر ایتمش وبعضیسی آنی رد ایدوب بو محلده رعایایه تخصیصك وجهی یوقدر بلکه رعایا وسپاهك جملسندن دیمکدر مقدما بر سپاه رعیت بر بخت دیدوکی کاشاهدر دیمشی مخفی دکلدر که سپاه اولان بذل وجود محل اعتراض اولان اسرافدن دکلدر وسپاه صالغون صالوب انلردن جلب مال ایلمك جمیع زمانده جایز کورلمه منده سوق کلامك دخی اول معنایه مساعده سی یوقدر دیمکدر شارح اولك کلامی صحیح وعجیبدر که شارح معترض سابقا مذکور دراولان بر سپاه ورعیت عباراتی عموما استدلال ایدوب بو مقامده بر عامیان بخش عبارتینك محصوصی عوامه دلالتندن غفلت ایلمشدر فتأمل معلوم اولکه قوافیده واقع اولان الفاظك حرف آخیری اصلیسنه روی اصطلاح ایدرلر وما قبلنده حرف صحیح ساکنه قید دیرلر ولداون حرف مخصوصدر که بر بیتی نونده بیس ما دامکه حرف روی ساکندر قیدك ما قبلنده اولان حرکتك اختلافی جایز دکلدر اما روی حرف وصل کلدکده سببیله متحرك اولسه اختلافی جایزدر نیته که کمال اصفهانینك بو رباعیسنده واقعدر **رباعی** **کر سوز توام یکنفس آهسته شود ❊ از دود دلم راه نفس بسته شود ❊ دردیده از آن آب**

شارح اول ابن سید علی

شارح معترض سروری

رد سروری

همی کردانم ؛ تا هرچه نه نقش نشت از وشسته شود روی به متصل اولان
جزء حرف وصل دیرلر بو رباعیده هاء رسمی کبی قند برین برنج کنج لفظنه قافیه
اولماغه مذکور اولان قانون ایله دایمدی بو محلده یانك نحو قبیله حاصل اولان
سبیله عیبدن سالم اولمندر دیبی فن قافیه به مطلع دکل ایمش ملك زاده
روی ازین سخن درهم کنید که موافق رأیش نیامد وکفت خدای عز وجل
مرا مالك این مملکت کردانیده است تا بخورم و بخشم نه پاسبانم که نکه دارم
درهم کنید عبارتینك معناسی مکدر بیان اولندی که حرف تعلیل موافق طبع اسم
فاعل مفعولیله اضافتیدر شینی ملك زاده یه راجعدر بعض نسخه ده موافق رایش
واقعدر مرا یعنی دیمکدر مالك این مملکت اسم فاعلك مفعولیله اضافتیدر کردانیده
ایلمشدر دیمکدر کردیدندن الف ونون اداتی تعدیه در تا حرف تعلیل پاسبان
سینك سکونیله عسس معناسنه در که حرف بیان نکه دارم صیغه لریم یعنی حفظ
ایدم سابقا نکاه لفظنك استعمالی بیان اولمندر محصول ترکیب ملك زاده جلیس
بی تدبیرك بوسوزندن یعنی پند ووعظندن یوزین بورنادی خاطرنه تحضور
اولدی زیرا بو نصیحت رای طبعنه موافق کلمدی دانجی دیدی الله تعالی بنی بو
مملکته مالك وپادشاه ایلمشدر تاکیم امساك ایلیوب کندم ییم وخلقه بذل
وانعام ایلیم پاسبان دکلم یعنی واجبوب وکمسه ویرمیوب طلسم کبی اوستنده
دتره یوب صقلیم موافق طبعش نیامدندن مکره مرا وراز جر نمود یازن
جمیع نسخه لره مخالف یازمش بیت قارون هلاك شد که چهل خانه کنج داشت
نوشیروان نمرد که نام نکو کذاشت قارون حضرت موسینك عمی اوغلی ایدی
وقیز قارداشین طوتاردی بعض تفسیرلرده قصه سی مفصلدر درس وریکی
برمقدار بن یازمشدرلر دا بدینه اکا مراجعت ایلسونلر که حرف علت چهل
جیم عجمك وهانك کسریله قرق دیمکدر اربعین معناسنه کاه اولور که هاسنی
حذف ایدوب چل دیرلر جیم عجمك کسریله خانه اوودر بیت معناسنه کنج بونده مال
معناسنه در داشت بونك کبی یرلرده میداشت تقدیرنده در یعنی حکایت
حال ماضی طوتاردی یعنی انك وارایدی معلوم اولکه قارون حضرت موسینك

عمی

رد ثلامع

رد تمعی

عمی اوغلی ایدی وقیز قرنداشینك اری ایدی وقتاکه خدای تعالی موسی یه توراتی
التون صو ایله یازدیروب ویردی ایسه حضرت موسی دیدی یا رب بن فقیرم التون
قدح بولدیم که انکله سنك کتابکی یازم پس الله تعالی اکا علم کیمیایی تعلیم ایلدی وقارون
اول زمانده غایتله فقیر ایدی واهل وعیال صاحبی وزیاده عبادته ملازم وکیجه قایم
وکوندز صایم ایدی پس موسی اکا رحمت ایدوب علم کیمیایی تعلیم ایلدی حتی بو طریقیله
زیاده چوق مال مالك اولدی شویله که خزینه لرینك مفتاحلرینی یوز دوه چکردی
ویوردوایتدی یتمش دوه چکردی مجاهد دیر که هر بر مفتاحك وزنی بر درهم ایدی
ویوردوایتدی نصف درهم ایدی وهر بر مفتاح ایله یتمش قپو آچیلوردی پس وقتاکه
قارون مال جمعنه مشغول اولدی ایسه نوافل وعباداتی کلیاً ترك ایلدی اندن
صکره الله سبحانه وتعالی موسی یه بیوردیکه اندن مالك زکاتینی استه وآردی
قارون مالینك زکاتینی حساب ایلدی کوردیکه غایت چوق مال ویرمك لازم کلیبور
پس زکاتینی ویرمدی وکندو ایله بیك قولی وبیك جاریه سی اتلانوردی هپسنك
اکوللری درخللری التون ایدی ولباسلری کذلك وقتاکه موسی زکات ویرمسنی
الحاح وابرام ایلدی ایسه قارون دیدی یرینه شهر خلقینی جمع ایدوب سنکله مناظره
ومباحثه ایده یم اکر بحث وحجتده سن بکا غالب اولورسك مالمك زکاتینی
ویره یم والا ویرمیم دیدی واول وقت بنی اسرائیل اراسنده زیاده کوزل بر زانیه
عورت وار ایدی قارون آنی دعوت ایتدی واکا دیدیکه یارین بن بنی اسرائیلی
جمع ایلیم کرك اکر موسی یه فسق ایله شهادت ایدوب بکا زنا ایلدی دیرسن اندن
بو کلوبیم دیرسك سکا بو قدر مال ویره یم دیدی پس عورت سوزینی قبول ایدوب
ایلیه یم دیدی یارین اولیجق قارون بنی اسرائیلی کندو اوینه دعوت ایدوب جمع
ایلدی اندن حضرت موسی یی دعوت ایلدی موسی ده کلدی اندن صکره بنی
اسرائیل ایتدی یا موسی بزه وعظ ایله حضرت موسی وعظه شروع ایدوب اثنای
کلامده بیوردیکه هرکیمسه که مال محفوظینی سرقه ایلسه الینی کسرم وهرکیمسه که یول کسوب
قطاع طریقدن اولسه باشینی کسرم وهرکیمسه زنا ایلسه آنی طاش ایله دپه لرم دیدی
بوکره قارون ایاغ اوزره دوروب دیدیکه بو دیدوکلرکی سن ایلرسك سنك

اوزريكه حكم نيجه جاري يدر ديدي حضرت موسى بيوردي اكر بن ديدكلريمي ايشلرسم اوزريكه
حكم توراتده الله تعالى بيوردوغي كبيدر اندن صكره قارون ديدي پس بو عورته زنا
ايلمش سك واقرار ايدركه سندن بو كلمه ديو واشارت ايلدي قارون عورته قالق
بو قاري سويله ديدي پس الله تعالى عورتك قلبنه خوف وخشيت دوشوردي ولنا نيه
كذبدن صدقه دوندردي و ديدي حضرت موسى قارونك ديدوكندن مبرا و
منزه دردر بكا قارون بو قدر مال وعده ايلدي وبكا تعليم ايلدي كه موسى يه بهتان
افترا ايدم ديو بن ايسه اللهدن قورقرم نبي سنه وكليمنه برير افترا ايدم اندن
صكره حضرت موسى غضبه كلوب ايتدي يا عدو الله نه مراد ايلدك بو افترا ايله بكا
اندن صكره موسى مجلسدن طشره كتدي و الله سجده ايلدي ومناجات ايلدي و
قارونيدن شكايت ايلدي پس حضرت جبريل امين كلدي و ديدي يا موسى الله تعالى
سكا سلام ايدر و بيوردركه كوكك عوضي سنك امريكه مأمور ايلدم هر نه بيوررسك دنسك
امروكه مطيعدر قارونك هلاكنده اندن صكره موسى دوندي قارونه كلدي و
كوردي كه بر التون تخت اوزرنده اوتورردي بيادن دوشكلر وبعضي قالره طايفنش
پس موسى عصاسني يره اوردي و سريرينه يره كيردي ديدي اول ساعت سرير يره
باتدي قارونك سريردن مجرا يوب قجابم ديدي موسى ده يره امر ايلدي يوت
شونى ديدي فوري ديزلرينه دك يره باتدي پس موسى يه تضرع ايلدي هيچ نظر ايله
التفات ايلموب يوت ديدي اندن صكره يره قارونى وقوشنى واوينى يوتدي
روايت اولنور كه الله تعالى موسى يه وحي ايلدي كه يا موسى قارون سكا دورت كره
امان يا موسى ديدي وامان ويرمدك عزتم وجلالم حقيچون اكر بندن بر كره امان
ديلسه البته بن اكا خسفدن امان ويروردم اندن صكره بني اسرائيل ارا سنه كفت وكو
دوشدي كه موسى قارونى يره باتوردي اموال وخزانسني كندو يه قالمه ديو اندن صكره
موسى الله تضرع ايلدي كه ماليني يره باتوره پس الله تعالى مالني دخي يره باتوردي
فخسفنا به وبداره الارض بو قصه يه دالدر قصه ي قارون معلوم اولدي كه حصر
شجك مراد كثرتني بيان ايچون حصر ذكر ايلدي زيرا يازدقلري يرده شويله مبالغه
ايدر كه جهل خانه بوردي عشر عشيري اولمز نمود فعل نفي ماضي مفرد غايب كه حرف

تعليل

تعليل نام نكو بيا نيه كذاشت كاف عجمك ضميري فعل ماضي مفرد غايب قودي يعني كندودن
صكره قالدي محصول سبب قارون هلاك اولدي زيرا حدندن زياده مالي وخزينه سي
وار ايدي يعني كثرت مال هلاكنه سبب اولدي فقه كه قصه سندن فهم اولنور اما نوشيروان مذكور
روان اولدي زيرا عالمده عدل وداد ايله بو آد قودي يعني اوصافي ديللرده مذكور
ومشهوردر ديكو يا كه هنوز زنده در وباقيدر مصراع اولك معناسي قارون هلاك
اولدي حال بوكه قرق آو كنج وخزينه طوندي ديدي وقارونك قرق خانه طولوسي مالي
وخزينه سي وار ايدي فائده ايتمدي هلاك اولدي ديدي مراد مصنفك واصل اولان مشايخ
زيرا مساق كلامدن امثال مال سبب هلاك اولدوغني بيان ايدر بو قدر مالي وار ايكن اولدي
ديمك مراد دكلدر زيرا موسى اندن مالك زكاتيني طلب ايليجك حساب ايدوب كورد
ديكه جوق مال كيدر ديدي قيامدي عاقبت مالينه كندي يره باتدي كذاشت لفظي
مند سندرنها ده لفظيله تفسير ايلدي تفسير ايلمش حكايت آورده اندكه نوشروان
عادل را در شكار كاهي صيدي كباب كردندي نمك نبود غلامي بروستا
فرستادند تا نمك بيا ورد نوشروان كفت نمك بقيمت بستان تا رسمي نكردد ده
خراب نشود آورده اند لغتده كتوردمشلر ديمكدر اما اصطلاحده روايت ايلمشلر
ديمكدر در حرف ظرف شكاركاه ظرف مكان آو يري ديمكدر و يا حرف وحدتدر صيد شكار
يعني آو و يا حرف وحدت كردندي يا حكايت حال ماضي افاده ايدر ايدرلردي ديمكدر
صيد مفعولي وكباب مفعول ثانيسي نمك نونك وميمك فتحه لريله توز ديمكدر عربجه ملح
ديرلر ميمك كسري ولامك سكونيله غلامي يا حرف وحدت بروستا با حرف صلهدر روستا
كويه ديرلر ده معناسنه فرستادند فعل ماضي جمع غايب كوندردي ديلر ديمكدر
غلام مفعول صريحي بروستا غير صريحي تا حرف تعليل بيا ورد فعل مضارع مفرد غايب
كتوره ديمكدر نمك مقدم مفعولي تا كيم توز كتوره ديمكدر بقيمت با حرف مصاحبت
قيمت بها معناسنه دربستان فعل امر مفرد مخاطب صاتون آل ديمكدر ستانيدندن
نمك مفعول صريحي بقيمت غير صريحي تا حرف تعليل رسم بونده عادت معناسنه در روا
حرف تنكير نكردد فعل نفي مستقبل ولمه ديمكدر كورديدندن صيرورت معناسنه كاف
عجمك فتحيله ده مبتدا وخراب مبتداء ثاني ونشود فعل نفي مستقبل مفرد غايب تخمك

ردنشراح جميعا

دە یە راجع ضمیر جملهٔ فعلیهٔ خبر خرابدر و جملهٔ اسمیهٔ خبر دهٔ دە محصول ترکیب روایت
ایلمشلردرکه نوشروان عادل برکون برصید کاهده کند و حضورندە بر شکاری
کباب ایلرلردی اتفاقا توز حاضر یوق ایدی یعنی اول حالده یانلرندە توز بولنمدی
براوغلانجغی کویه کوندره دیلرتاکم توزه کتوره نوشروان اول وران آدمه دیدی
توزی مفت و مجانا المه بها ایله آل تاکم بوندن صکره رسم و عادت و قانون و بدعت
اولمیه پادشاهلر و حکام صیدکاهده کباب و یا طعام پشورمک لازم کلدکجه
توزی رایکان المق وکویک خرابلغنه سبب اولمیه کفتند ازین قدر چه خلل
زاید کفت بنیاد ظلم در جهان اول اندک بوده است و هر که آمد برو مزید
کرد تا بدین غایت رسید خلل لغتده کدیک معناسنەدر یعنی رخنه اما بونلرك
کبی یرلرده نقصان معناسنەدر زاید فعل مضارع مفرد غائبدر زاییدندن
دیمکدر یعنی حادث و ظاهر اولور معناسنه بنیاد بوندە ابتدا معناسنەدر ظلمه
اضافتی لامیهدر بوده ادات زمانیه و سینی و تا ادات خبر اندك بوده است
از بنده دیمك اولور برحرف استعلا واو ضمیری بنیاد ظلمه راجعدر مزید مصدر
زیاده معناسنه تا حرف تعلیل بدین با حرف صله وال همزه دن بدلدر اصلنده این
ایدی تنده که سابقا بیان اولندی ایدی غائب بوندە حد معناسنەدر محصول ترکیب
نوشروانك یانندە حاضر اولنلر دیدیلرکه بو قدر بدعتدن نه دکلو خلل و نقصان
حادث اولور بو مقدار جزوی تعدی بر معمور کویك خراب اولماسندن باعث
اولور نوشروان دیدی ظلمك بنیادی جهانده اول از اجق ایمشدر و هر کیمسه کیمی
سلاطین و حکامدن کلدی اول بنیاد اوزرینه زیاده ایلدی تاکم بو حده و بو
و بو غایته واردی و دنیا ظلمله طولدی معلوم اوله که فقها خلفاء راشدیندن
صکره کلن سلاطینه عادل اطلاقندن منع ایلمشلر حتی بعض فتاواده کفرینه
حکم ایلمشلر مکر کم عادل عدلدن مأخوذ اوله اهل اسلام پادشاهلری ایکن
اما نوشروان کافر ایکن اکا عادل اطلاقندە اتفاق واردر قطعه اکر زباغ رعیت
ملك خورد سیبی بر آورند غلامان او درخت از بیخ باغ رعیتدن لامیه
خورد فعل مضارع مفرد غائب فعل شرط سیب المادر که تفاح دیرلر تانك

ضمی و فانك تشدیدیله و یا حرف وحدت بر آورند بوندن چیقاردیرلر دیمکدر غلامان
قولر و خدمتکارلر معناسنەدر او ضمیری ملکه راجعدر بیخ بایە عربیسی کبر ایله اغاجك
و غیرینك کوکنه دیرلر محصول بیت اکر رعیتك باغ و باغچه سندن پادشاه غضب
و تعدی طریقیله برالما ییمك جائز کورورسه قوللری و خدمتکارلری اول الما اغاجینی
کوکندن چیقاردیرلر یعنی اول باغی خراب ایدرلر به پنج بیضه که سلطان ستم روا
دارد زنند لشکریانش هزار مرغ بسیخ بیضه بانك فتحیله یومورطه که حرف بیان
ستم سینك کسری و تانك فتحیله ظلم معناسنەدر روا دارد فتحیله بوندە جائز دیمکدر
دارد طوتار یعنی جائز طوتار زنند فعل مضارع جمع غائب اوردیرلر لشکریان یا حرف
نسبت و الف و نون ادات جمع لشکر بلور دیمکدر هزار بیك دیمکدر الف معناسنه
مرغ لغتده هر قوشه دیرلر اما بوندە تاوق مراددر مرغ خانکی معناسنه غلبه استعمال
ایلە مرغ تاووغه دیرلر عربیجه دجاجه دیرلر سیخ کباب دموری که ترکیجه شوغلی دیرلر
محصول بیت بش یومورطه جه ظلمی که پادشاه جائز کوره یعنی بش عدد یومورطه مقداری
طمع ایدوب غصب ایلسه آنك عسکری و سپاهی بیك طاوغی شیشه صاپلرلر کباب
ایدرلر یعنی پادشاهك اولمقدار ظلمی عسکره کلی ظلمه اجازت اولور بیت نماند
ستمکار بد روزکار بماند برو لعنت پایدار نماند فعل نفی مستقبل مفرد
غائب قلماز دیمکدر ستمکار ظالم دیمکدر زیرا کار دکاف عجمله ادات فاعلدر
چی معناسنه که سابقا مفصل بیان اولندیدی نماندك فاعلیدر بد روزكار
روزکاره اضافتی بیانیهدر بد روزکار وصف ترکیبیدر بوندە روزکار
زمان معناسنەدر برامز زمانلو دیمکدر برامز لق کتدی بنشیند روزکاره
نسبت دکل بماند قالور فاعلی لعنتدر پایداره اضافتی بیانیهدر محصول بیت
ظالمی بد عهد و بد زمان قلماز یعنی برکون دنیادن کوچوب کیدر باقی قلمز
البته ولکن آنك اوزرندە لعنت ثابت و باقی و مؤبد و برقرار قالور حاصلی
قبایح احوالی هر کم ایشیدرسه اکا نفرین و بد دعا ایدر ستمکاری وصف ترکیبی
دینلر خطا ایلمشلر فارسیده موصوف صفتیه مضاف اولمق جائز دکل دیسیلر

قونك فادسلرندن دکل ایمش حکایت عاملی را شنیدم که خانهٔ رعیت

ردکلمه

خراب كردى تا خزينهٔ سلطان ابادان كند بى خبر از قول حكما كه كفته اند
هر كه خداى تعالى را بيازارد تا دل خلقى بدست آرد خداى تعالى همان خلق را
بروى كمارد تا ازو دمار برارد عاملى يا حرف وحدت و را ادات مفعول
كه حرف بيان خانهٔ رعيت لاميه كردى يا حرف حكايت كرد بنك خانه مفعول اولى
وخراب مفعول ثانيسى تا حرف تعليل خزينهٔ سلطان لاميه آبادان الف ممدوده ايله معمور
معناسنه در كندك خزينه مفعول اولى وابادان مفعول ثانيسى بى خبر از قول حكما
حالدر كندك فاعلندن كه حرف بيان هر كه اصلنده هر كسى كه ايدى نته كم مراد ببا
اولدى تعالى را را ادات مفعول بيازارد فعل مستقبل مفرد غايب بونده انجيدر
ديمكدر تا حرف تعليل دل خلق لاميه و يا حرف وحدت وخلق مخلوق معناسنه در
بدست با حرف صلهٔ اردك دل خلق مفعول صريحى و بدست غير صريحى همان هم
ايله آندن مركب اولمغله جايز مفرد اولمقده جايز خلق را را ادات مفعول بر
حرف استعلا وى ضمير غايب عامله راجع كمارد كاف عجمك ضميله حواله ومسلط ايد
ديمكدر خلق مفعول صريحى وبروى غير صريحى تا حرف تعليل دمار لفظ مشتركدر
عرب ايله عجم بيننده عربيده اولنجه هلاك معناسنه در عجميده اولنجه كه مشتركدر اصل وكوك
ايله انتقام بيننده برآورد بوندن چيقاره ديمكدر دمار مفعول صريحى واز
روزكار غير صريحى تقدير كلام دمار ش از روزكار برآرد در محصول تركيب
بر ظالم عاملى اشتدمكه پادشاهك خزينه سنى معمور وآبادان ايتمك ايچون
رعايانك خانه لرينى ظلمله خراب و يباب ايدردى حكما وعقلا قوللرندن بيخبر
اولدوغى جهتدن بويله ايدردى كه ديمشلردر هر كيمسه كه الله نك سخط وغضبنه سبب
اوله بر مخلوقك كوكلينى الكتورمك ايچون حق تعالى اول مخلوقى يعنى كوكلينى
الكتورمكه سعى ايلدوكى مخلوقى اوزرينه مسلط وحواله ايدر تا كيم روزكاردن
اصلنى و كوكينى چيقاره يعنى آنى هلاك ايليه معلوم اوله كه خداى تعالى نك
خصومندن آزار واذى وجفا ممتنع و محالدر بلكه رضاى شريفنه نسبت
مخالفت سبيله مستوجب عذاب وعقوبت اولمقدن كنايتدر بيت
آتش سوزان نكند با سپند ۞ انچه كند دود دل مستمند آتش سوزان

يانيجى در سوزان صفت مشبهه يقيجى ديمكدر سوز يقمقدن بونك كبى يركرده
يا فجى ويا نده بحجى معناسنه در با حرف صله وسپند سينك كسرى وباء عجمك فتحيله
يوزرلك ديدكلرى نباتدر يانوب كوردمك ايچون يقارلر باسپند نكندن متعلق
انچه كندك مقدم مفعوليدر ديمك نكوز سوليمشدر دود دل لاميه وكندك فاعلى
مستمند مست ميمك ضمى وسينك سكونيله لفظ مشتركدر شكايت وغم وغصه
ومخافت بيننده يعنى ضعيف ومخيف ولمق ومند ادات نسبتدر دردمند
دردلو ديمكدر پس مستمند غملو وغصه لو ومخيف ديمكدر محصول بيت يانيجى آتش سپند
اولحالى اول كارى ايلمز كه بر فقيرك دوددلى وآنكنا رقلبى ايلر يعنى بر مسكين
مظلوم كوكلندن چيقدوكى آهى وبدعاسى ايلدوكى تاثيرى آتش سوزان سپنك
ايلمز حضرت شيخ سپندى تخصيص بالذكر ايلدوكنك نكته سى اولدركه آتشه يانديغى
حيتده سائر نباتاتدن وجوهله زياده در بعض شراح ديمشدر خفى ولميه كه بعض
ديارده بوزرلك وقوت اوزره اولوب اغستوس زماننده شدت حرارتله
برحالت واستعداد پيدا ايدر كه بر صحرانك برادنده جزئى آتش دوقونسه طرفة
العين ده بالتمام يانوب كل اولور وحضرت شيخ بو بيتله اكا اشارت وسرعت تاثيره
دن كنايت ايتمشدر سپندى تخصيص بالذكر ايتدوكنك وجهى بودر ديمش خفى
دكلدر كه جميع نباتات قوريدقدن صكره بو استعدادى بولور دفعة بر سوزانى
مكتبه ايلر بيان ايلمشلر غلط ايلمشلر لطيفه ۞ كويند سر و دجلهٔ حيوانات شيرست
وكمترين جانوران خر و باتفاق خردمندان خر باربر به از شير مردم در
سرور ترنس معناسنه در وسبتدا جلهٔ حيوانات اضافتلرى لاميه لردر شيرست
خبر مبتدا شير بونده ياء مجهول ايله ارسلان معناسنه در كم اكسك بونده الحق
ديمكدر و تر ادات تفضيل و يا حرف نسبت ونون حرف تاكيد جانوران اضافت
صفتك موصوفينه اضافتيدر جانورنونك سكونيله جانلو ديمكدر زيرا و
واوك فتحيله ادات نسبتدر والف ونون ادات جمع با حرف مصاحبت كلمك
خبره متعلق اتفاق خردمندان مصدرك فاعلينه اضافتيدر عقلا اتفاقيله
ديمكدر خر باربيانيه باربر وصف تركيبيدر يوك يوك بدن ماننك فتحيله يلتك معناسنه

در كلي
در ابى سبيلى و دردى

ده ابن سيد علي وسروري وكافي

بار بوندن بوكه باربر بيوك كتوريجي يعني چكيجي بري بردندن اخذ ايدنلر احوال
اشتقاقدن كليا غافل ايمشلر خر بار بر مبتدا به يك ديمكدر كه من تفضيليه معناسنه
در بعض نسخه ده كه بر به آز واقعدر شبر مردم دربيانيه وخبر مبتدا ومردم دروصف
تركيبده ديدندن دالك فتحيله زيرا دالنده فتحه وكسره جائزدر محصول تركيب
دير كه جميع حيوانانك سروري وريشي اولسلرندر وجانلولرك الك الچغي خر
زيرا غايتله احمق وابلهدر وعقلا اتفاقيله بيوك چكيجي خر آدم بيرنجي شبردن
بهتر ومقبولتر ومرغوبتردر زيرا انجا اموره استخدامي قابلدر مثنوي مسكين
خر اگرچه بي تميزست چون بار همي كشد عزيزست مسكين خواصلنده خر
مسكين ايدي موصوفك صفتنا اضافتي قبيلندندر يعني بيانيه ضرورت وزن ايچون اضافت ايدلك
فك اولندي تميز اصلنده تميز درتفعيل بابندن مصدردر كي اعجام باي مصدر
حذفيله استعمال ايدر چون ادات تعليل همي ها حرف تأكيد ومي بونلك كبي يرلرده
ادات استمراردر كشد فعل مضارع مفرد غائبدر كشيدندن چكردي ديمكدر مسكين خبر مبتدا
ومابعدي خبري وبار همي كشدنك مقدم مفعولي وجملهٔ فعليه مقتل عزيزدر محصول بيت
خر مسكين اگرچه كيم ادراكدن محروم وفهم ودرايتدن دور وتميز وتشخيصدن مهجوردر اما
چونكه بيوك چكر وضرورت حالنده مركوب دره عزيزدر يعني بولهجي عنبر وبلد دالك
ايكن بعض جهتدن استخدامي قابل اولدوغي ايچون اولسلرندن اعز واكرمدر كاوان
وخران باربردار به ز آدميان مردم آزار كاوان مبتدا وخران اكا معطوف
باربرداره اضافت بيانيه در باربردار وصف تركيبيدر برداريدن بانك فتحيله جيب القلم
بيوك قالدريجي ديمكدر اما كتوريجي مراد دربه يك ذاء مفرده بوندن من تفضيليه معناسنه
در آدميانندن وصلا همزه ساقطا ولمشدر مردم آزاره اضافت بيانيه در مردم آزار
وصف تركيبيدر ازاديدندن مردم اينجيدجي يعني موذي مصراع ثاني خبر مبتدادر محصول
بيت يوك چكيجي كاولر وخرلر خلقي اينجيد وب موذيلق ايدن ظالم آدملر اوغلنلرندن
يكدر يعني يادكش حمار وكوردون كش كاولر دلازار وخاطرشكن بني آدمدن يكدر زيرا انجه
فائده لري وار در وهيچ ضررلري يوقدر خراني باربرداره وآدمياني مردم ازاره
اضافت ايلمين يعني اضافتلرين نحو برايلمين فارسيده باشقه بر صاحب مذهب ايمش

كوردون
قاكافي
ده كافي

حضرت

حضرت شيخ مذكور لطيفهٔ معترضه طريقيله ذكر ايلدوكدن صكره ينه اصل حكايه يه شروع
ايدوب بيوردر ملك را طرفي از ذمائم اخلاق او معلوم شد بشكنجه كنندش
وبا انواع عقوبت بكشت ملك را ده را ادات مفعول طرف طانك وراتك فتحه لريله
بوندن بعض معناسنه در وي حرف وحدت ذمائم ذميمه نك جمعيدر مذمومه معناسنه
اخلاق اضافتي صفتك موصوفنا اضافتيدر اصلنده اخلاق ذميمه ايدي شمدي علامه
در شكنجه باحرف صلة وشكنجه عذاب معناسنه در كنيدش فعل مضارع مفرد غائب فاعلي مخذوف
ملكه راجع ضمير وشين ضمير عامل ظالمه راجعدر باحرف مصاحبت انواع عقوبت لامته
در بكشت دبلدي محصول تركيب پادشاه بر مقدار عاملجا ترك اخلاق ذميمه لرندن معلوم
اولدي يعني خلق عالمه ايلدوكي جفا وظلمي كلادي ني اشكنجه يه چكدي وانواع عقوبت
واصناف عذاب ايله اني هلاك ايلدي قطع حاصل نشود رضاي سلطان
تا خاطر بنده گان نجويي رضاي سلطان لاميه ومبتدا وحاصل نشود مقدم خبر
تا حرف توقيت خاطر بنده گان لاميه وبجوييك مقدم مفعولي وبجويي فعل مضارع
مفرد مخاطبدر جوييدندن جستندن ديمشلر غلط سويلمشلر زيرا جستندن فعل ماضي
ايله اسم مفعولدن غيري نسنه مشتق اولمز معلوم اولكه فارسيده مصادرك آواخري
نوندر ونونك ماقبلي تا در ويا دالدر ودالك ماقبلي يا اولوربه جميع مشتقات
اندن اخذ اولنور قياس مطرد ايله اما اول ايكي صورتده اولان مصادردن يعني تالي
مصدردن وشول داللي مصدردن كه ماقبلي يا اوليه مثلا شدن وبودن كبي الزودن
ماضيا اسم مفعولدن غيري نسنه مشتق اولمز بو اسلوبي ضبط ايدنجه جميع مشتقات عجم
قياسي اولور هيچ نسنه سماعي اولمز نهايتي فكره برمقدار رياضت وير مك كركدر فقد
محصول بيت پادشاهك رضاسي حاصل اولمز يعني پادشاه سندن راضي وخشنود اولماز
مادامكه قوللرينك وفقرا ورعاياسينك خاطرلرين استميجه يعني خاطرلرين رعايت
ايدوب الكتورميجه زيرا مقرردركه مادامكه فقرانك خاطرلرين رعايت ايلميه سك
ورعيت برورا اولميه سك وداد كستر اولوب خلقه عدلك كوسترميه سك البته پادشاه
سندن راضي اولمز پس رضاي پادشاهي وعطاي شهنشاهيه مظهر اولمق بهر تقدير
رعايا وفقرايه عدل وداد ايله ميسر اولور خواهي كه خداي بر تو بخشد باخلق

ده ابن سيد علي وسروري
وشمعي وكافي

خدای کن نکوبی خواهی فعل مضارع مفرد مخاطب معنای شرطی متضمن دیلرمبك
دیمکدر که حرف بیان خدای مبتدا برحرف استعلا بخشد فعل مضارع مفرد غایب فاعلی
خدایه راجع تحتنده ضمیر وجمله فعلیه خبر مبتدا دروجمله اسمیه مفعول خواهیده باحرف
صلاخلق خدا لامیه بونك کبی یرلرده مخلوق معناسنه در نکوبی یاء اولی اصلیه یاء
ثانیه مصدریه در ایلك دیمکدر مخصوصیت آیت میسك که الله تعالی سکا رحمت ومغفرت
ایلیه یعنی خدای سکا رحمت ومغفرت ایلیه وکین دیلرسك خدانك مخلوقینه اکر انسان
واکر غیر بد رایلك ایله یعنی سن مخلوقاتی اسرکه که الله سنی اسرکه سون معلوم اوله که
بخشیدن مصدری مشترکدر بغشلمق اسرکه مك بخشد وایکی معنانك بیله مضارعی
بخشد کلور بونده اسرکمك معناسنه در که بخشودن وبخشاید ن ایله مرادفدر
نته که خیام بر رباعیده ذکر ایلمشدر **رباعی یارب توکریمی وکریمی کرمست**
عاصی زچه روبرون زباغ ارمست ۞ **آمرزش اکر بطاعتست نیست کرم**
درمعصیتم اکر ببخشی کرمست اکر ببخشی اکر رحمت وغفران ایدرسك دیمکدر
بس بیت سابقك شرحنده ذکر ایلدوکمز قاعده اوزره بخشد بخشیدن مصدرندن
مشتقدر بخشودن مصدرندن مشتق اولمق احتمالی یوقدر زیرا دالك ماقبلنده
یا یوقدر و بخشایدندن مضارع بخشاید کلور بخشد کلمز بس شراح عموماً بخشد
بخشودن مصدرندن دیدکلری الحق خطا ایتدیلر **یکی از ستم دیدکان**
بر وبکذشت وکفت ستم دیده وصف ترکیبیدر ظلم کورمش یعنی مظلوم بر وحرف
استعلا و او ضمیری عامل مفعوله راجعدر بکذشت کچدی یعنی یانندن مرور ایلدی
ودیدی مخصوص ترکیب مظلوم ملوك برینی عامل مقتولك او ستینه اوغرادی وحال
مستقبحیه نظر ایدوب دیدی **قطعه** ۞ **هرکه قوت بازو ومنصبی دارد** ۞
بسلطنت بخورد مال مردمان بکزاف نه حرف نفی مصراع ثانیده بخورد فعلینه
ناظردر هرکه اصلنده هرکس که ایدی نته که مراد اکا مرور ایلدی ایدی قوت بازو لامیه
منصبی یا حرف وحدت ویا حرف تنکیر با حرف مصاحبت سلطنت قهر وغلبه یعنی تسلط
معناسنه بخورد فعل مضارع مفرد غایب ییه دیمکدر مال مردمان لامیه بکزاف با حرف
مصاحبت کزاف کاف عجمك ضمی وزاء معجمه ایله مفت وایلق بیره دیمکدر یعنی بیهوده

ودر شراح عموماً

و

وضایع بیره مخصوصیت ایلدکلردر هرکیمه نك که قوت قاهره سی وقوت منصبی وبا بر
منصبی اوله قهر وغلبه ایلدونتسلط ایله خلق عالمك مالینی خذ ایلیه دایکان ومفت وبیهوده
وضایع بیره اکل ایلیه حاصلی بو معنا میسر کلمه البته بر کون هضم ایده میوب بوغازنده
کلور یعنی بلا سبب وجفا وجزا سبب جکر البته **توان بحلق فرو بردن استخوان درشت**
ولی شکم بدرد چون بکیرد اندر ناف توان امکان وقدرت معناسنه اسمدر
فرو بردنه مقید با حرف تاکید وحلق حاء مهمله نك فتحیله وسکون لام ایله بوغاز در
کلو معناسنه فرو بردن لفظ مرکبدر فرو ایله بردندن یوتمق معناسنه که عربجه
بلع دیرلر بانك فتحی ولامك سکونیله استخوان واو رسمیله کمك که عربجه عظم دیرلر
عینك فتحی وظانك سکونیله درشت دالك وراءنك ضمه لریله وشینك سکونیله
بوده ایری معناسنه در ایکی معنا ایله یعنی بیوك ویومشق مقابلی که عربجه کاخشن
دیرلر خانك فتحی وشینك کسریله ولی ادات استدراك شکم شینك کسریله کافك
فتحیله قارن دیمکدر عربجه بطن دیرلر بانك فتحیله باحرف تاکید در دد دالك فتحه وکسره
لغتدر وراءنك فتحیله بیرنار دیمکدر عربجه خرق دیرلر خاء معجمه نك فتحیله چوبادان
تعلیل باحرف تاکید کیرد فعل مضارع مفرد غایب مبنی للمفعول معناسنه طوتله
دیمکدر ناف کوبکدر عربجه سره دیرلر مخصوصیت بوغاز ایری وبیوك کمیکی
یوتمغه قادردر یعنی بوغاز بلع ممکندر اما قارنی بیرنار کوبکده طوتولوب قالنجه یعنی
روده بکچوب کتمنجه شکمه ضرر ایدر وجایزدر که بحلق با ربی آز معناسنه اوله وفرو
بردندن ترکیب معنا مراد اوله یعنی اشاغه ایلتمك کچورمك معناسنه بس مخصوص
بیت ایری کمیکی بوغازدن کچورمك ممکندر اما کوبکده طوتلوب اشاغه کتمنجه قارنی
بیرتار یعنی صاحبنی هلاك ایدر **حکایت مردم آزاری را حکایت کنند که**
سنکی بر سر صالحی زد ودرویش را مجال انتقام نبود سنکرا با خود نکاه
میداشت تا وقتی که ملک بران لشکری خشم کرفت ودر چاهش کرد مردم
آزار بدندن ویا حرف وحدت ورا حرف مفعولیت سنکی یا حرف وحدت
سر صالحی لامیه ویا حرف وحدت درویش مراد مذکور صالحدر ورا حرف تخصیص
مجال انتقام لامیه نبود یوق ایدی سنك را ادات مفعول نکه میداشت

د نسخی

حفظ ایدردی حفظ ایتدی دیمک معنای منطوقیده ور مخش تا انتهاء غایت ایچوندر
وقتی یا حرف وحدت که حرف بیان ورابط صفت ملك مبتدا لشکری یا حرف نسبت
خشم خانك فتحی وسکون شینله غضب دیمکدر کوفت فعل ماضی مفرد غایب فاعلی
تحتنده ملکه راجع ضمیر و مفعول صریحی خشم وغیر صریحی بران لشکری وجملهٔ فعلیه
خبر مبتدادر درچاه در زندان دیمکدر وشین ضمیر مردم ازاده راجعدر محصول
ترکیب بر انسان ایچیدیجی موذ دیمی حکایت ایدرلرکه بر صالحك باشینه بر طاش
اوردی درویش صالحك انتقامه مجالی یوق ایدی زیرا پادشاه قوللی ایدی
که قوت قاهره صاحبی ایدی پس اندن کینن المدی طاشی کندو ایله صقلردی
یعنی باشینه اوردوغی طاشی حفظ ایدردی شول وقته دك که پادشاه اول مردم
ازاد لشکرینه خشم ایدوب قویویه صالندی یعنی زندانه حبس ایلدی درویش درآمد
وآن سنگ را برسرش انداخت گفت توکیستی واین سنگ برسر من چرا
زدی گفت من فلانم واین سنگ همان سنگست که در فلان تاریخ برسر
من زدی گفت چندین مدت کجا بودی گفت ازجاهت اندیشه میکردم
اکنون که درجاهت دیدم فرصت غنیمت شمردم درآمد ایچرو کیردی
یعنی زندانه کیردی محصول ترکیب درویش صالح زندانه کیردی واول حفظ
ایلدوکی طاشی ظالمك باشینه اتدی یعنی اوردی ظالم دیدی سن کیمسین وبو طاشی
باشیمه نیچون اوردك درویش دیدی بن اول فلانم که باشمه طاش اوردك
وبو طاش اول طاشدرکه فلان تاریخده بنم باشمه اوردك مردم ازاد دیدی
بو قدر مدت وزمان قنده ایدك درویش دیدی سنك منصبك وقوت
قاهرکدن خوف ایدردم شمدی که سنی چاه وزندانده بولدم فرصتی غنیمت
بیلدم که عقلا دیمشلردر مثنوی ناسزایی راکه چون بینی بختیار عاقلان
تسلیم کردند اختیار نا حرف توصیف نفی سزا لایق ناسزا لایق اولمیان و یا حرف
وحدت ورا اداة مفعول چو حرف تعلیل بینی فعل مضارع مفرد مخاطبدر
بوندن کوره سك دیمکدر بختیار وصف ترکیبی اقبالمندندر بخت دولتدر
ویار قرین ومصاحبدر یعنی دولت کندو یار دیمکدر عاقلان مبتدا وتسلیم

کردندك

کردندك مفعولی اولی واختیار مفعول ثانیسی وجملهٔ فعلیه خبر مبتدادر محصول
بیت برنا اهل ونامعقول ونامقبول کیمسنه که بختیار ودولتمند وسعادتمند کوره سك
یعنی دولت اکا هم وجهله قوتی الاقتدار کوره سك عقلا الخلیین ناسزا وناهمواره
مقابله ایلیوب وانکله مجادله ایلیوب اکا تسلیم اولمالغی وسرفرو ایلکلی اختیار ایلدیلر
قهردن حفظ یعنی عاقللر بویله ایلدیلر سنده عاقل ایسك اکا تسلیم ورضالغی اختیار
ایله مصراع ثانینك معناسی عاقللر اول ناسزایه اختیارلرینی تسلیم ایلدیلر دیمکلر
ناسزا سوزلرینی چون نداری ناخن درنده تیز با بدان آن به که کم گیری ستیز
چون حرف تعلیل نداری فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب چونکه طوتمازسك یعنی چونکه
سنك یوقدر دیمکدر ناخن خانك ضمیله طرنقدر درنده یا اضافی بیانیه دریدن
درنده اسم فاعلدر دریدندن دالك فتحه وکسره جایزدر ودادهندن یدرکو
وزن ایچوندر زیرا الفلری ندر تند بدیو قدرنده که سابقا بیان اولندی تیز یا
مجهوله ایلکسکین دیمکدر با حرف مصاحبت بدان بدلك جمعیدر یرامزلر دیمکدر
آن اسم اشارتدر بر مقدره مثلا حال وشان کبی بر نسنه یه که حرف بیان کم کاف
عربك فتحیله الغنده اکسك دیمکدر اما بونك کبی یرلرده ترك کلمیدن عبارتدر
یعنی هیچ ایلمك معناسنه گیری فعل مضارع مفرد مخاطب طوتمیه سك یعنی هیچ طوتمیه
سك ستیز سینك وتانك کسریله اسمدر عناد معناسنه کم گیرینك مفعول صریحی
وبا بدان غیر صریحی محصول بیت چونکه سکین بیرتیجی طرناغك یوقدر یعنی خصمه معاونه
ومجادله حاصلی مقاومته ومقابله قادر دکلسك اول یکدر که یرامزلرله هیچ
ستیز وعناد ایلمیه سك یعنی ظلمه و بدکارلرله هیچ خصومت وعداوت اوزره
اولمیاسك مصراع ثانینك معناسی اول یکدر که یرامزلرله ونامعقوللرله ستیز
وعنادی ازطوتاسك دیمك وظالم و بدکارلرله چوقلق خصومت ومجادله
ایتمیه سك دیمك کم سوزلرینی زیرا بوندن کم محض عدمدن عبارتدر فقد کبی
هرکه با پولاد بازو پنجه کرد ساعد سیمین خود را رنجه کرد هرکه تقدیری
هرکیم که دیمکدر دیان اولندی با حرف مصاحبت پولاد بای عجمیله چلیك
دموره دیرلر تعریب ایدوب فولاذ دیرلر عربجه ذکر دیرلر ذالك وکافك

رد آن سبکلی و سروی
و نسخی

د نسخه وکلی

نجه لر ایله بولاد بازو وصف توکید دجلیك بازولو دیمکدر کمال قوتدن کنایه‌در
بنجه‌ها دیمی بونك کبی یرلرده تخصیص افاده ایدر زیرا هربنجه دیرلو صکره
هایلنش برمنو تخصیص ایلدیلر بنجه کوردك مفعول صریحی وبایولاد غیر صریحی ساعد
عینك کربله بیلکدر سیمینه اضافتی بیانیه در یاحرف نسبت ونون حرف تاکید درخوده
اضافت لامیه در وراحرف تخصیص دیجه ربح رانك فتحیله الم دیمکدر وهاء دیمی
نسبت وتخصیص معناسنی افاده ایدر در تلو والملود یمکدر ساعد کردك مفعول
اولی ورنجه مفعول ثانیسی محصول بیت هر کیمه که بولاد بازو ایله یعنی قولی قوتلو
ایله بنجه ایلدی یعنی طوتدی حاصلی زورلی ایله خصومتدن کنایه‌در کندی
کمش کبی نازك وبیاض بیلکینی رنجیده ودردناك ایلدی یعنی کندو مقداری
بلمیوب اولورلو ایله خصومت ایلین البته نجضور اولور دیمکدر باش تا دستش
بیند دروزکار نه بس بکام دوستان مغزش برار باش دوزمره لرینده صبر
ایله دیمکدر ننه که دیوان شاهیده واقعدر بیت تو در دل میری مهمان چه جای
صبر وعقل وجان زمانی باش کز نامحرمان خالی کنم جا را بس بوندن خاطر
باش وخاموش باش دیمی وخالك او زره اول دیمی مذکوردر اصطلاحدن
غافل ایمش تا انتها یه غایت ابچوند رالی معناسنه دستش ضمیری بولاد بازویه
راجعدر بیند فعل مستقبل باغلیه دیمکدر روزکار فاعلی ودست مقدم
مفعولی بس بوندن ادات تعقیبدر اندن صکره معناسنه بکام دوستان لاجل
بادن بونك کبی یرلرده ترکیبده بجه دیمکله تعبیر اولنور دوستلرك مرادیجه دیمکدر
مغز میمك فتحی وغینك سکونیله بیتی وایلك وفندق وفستق وبادم کبیلرك ایچیه
دیرلر شین ضمیر سابق کبیدر برار فعل امر مفرد مخاطب چیقار دیمکدر کیدر
برابلادن که فعل امر در آریدندن کتور معناسنه محصول بیت صبر ایله تا که
مذکور بولاد بازونك یعنی قوی وزورلو ظالمك روزکار روزکار الینی نغلبه
یعنی منصب ومرتبه دن آنی دوشور بخوار وذلیل ایتجه حاصلی روزکار کنه
کذارانی منکوب ایتجه صبر ایلد اندن صکره دوستلرك مرادیجه دیه سندن
بینینی چیقارکو کلکدن نجی کبی اندن انتقامك آلوب حقندن کل بیت خطاب

رد ابن صد علی و سرد کای

عام طریقیله سوق اولمشدر حکایت یکی را از ملوك مرضی هایل بود که اعاده
ذکران موجه نبود طائفه حکماء یونان متفق شدند که مرین درد را دوایی
نیست مکر زهره آدمی که بچندین صفت موصوف بود مرضی یاحرف وحدت
هایل قورقنج که حرف رابط صفت اعاده ذکر مصدرك مصدره اضافتیدر
اعاده افعال بابندن مصدردر اجوف واویدن لغتده دوندرمکدر امابونك
کبی یرلرده تکرار مراددر بوترکیبده حضرت شیخه اعتراض ایلمشلرکه مرض هایل برکره
ذکرا ولمادیکه اعاده سی موجه اولیه ولفظ هایل ذکرندن برکراهت اکلنمدیکی
که تکراری مستنکر اوله ذکرك آنه اضافتی لامیه در طایفه حکماء یونان اضافتلر
بیانیه ولامیه در لف ونشر طریقیله یونان مملکت قومانده حکماء مقدمین اندن
ظهور ایلمشلردرکه اسکندر بن دارانك یریدرکه حرف بیان مرین درد درامراك
دلالت ایلدوکی معنای مفعولیتی تاکید ایله تحسین لفظ ایچون زایددر کلیه
دوایی یاحرف تنکیر مکر ادات استثنا زهره اودکه جکرك یانندی اولورکه
عربجه مراده دیرلر زهره نك آخرنده هاء دیمی بونك کبی یرلرده تخصیص افاده
ایدر زیرا زهرا اغودر آغویه منسوب دیمکدرکاه اولورکه مجال معناسنده استعمال
اولنور نورك اودی یوق دیرعجم زهره ندارد دیرنته شاعر بیورر بیت زهره
ندارم که ببوسم لبت تیروکمان دارد ابروی تو بعض شراح اودمعناسنه
اولان زهره عربیه وفارسیده مستعمل اولان الفاظ مشترکدن ظن ایدوب غلط
ایلمش ولغات عربیه ده مستعمل اولدوغنی مختار صحاحدن نقل ایدوب افترا ایلمشکه
اندن بو بچندین نام ونشان یوقدر آدمه اضافتی لامیه در ویاحرف وحدت که حرف رابط
صفت بچندین باحرف مصاحبت چند بوندن الفاظ کنایه دندر عدد غیر معین
مراددر بود فعل مضارع مفرد غایبدر بوندن اوله دیمکدر محصول ترکیب پادشاهلر
دن برینك قورقنج مرضی واریدیکه انك ذکرینی دوندرمك یعنی آنی تکرار دیله
کتورمك والکو موجه ومعقول دکلدر طایفه حکماء یونان متفق اولدیلر وسوز
بریکدر دیلرکه بو مرضه هیچ علاج یوقدر الا اول آدمک اودی که اول آدم بنجه صفتلر
موصوف اوله وصفتلری بیان ایلدیلر ملك بغرمود طلب کردند دهقان

رد سعی

رد ابن سید علی

پسری یافتند بدان صفت که حکما گفته اند دهقان کویلو و اکنجی معناسنه در پسری
پسری یا حرف وحدت کویلو و اکنجی اوغلانی دیمکدر حاصلی زراعتدن بر اوغلان بولدیلر
محصول ترکیب پادشاه بیوردی طلب ایلدیلر بر کویلو و اکنجی اوغلانی بولدیلر اول
صفتلرله که حکما دیمشلردر ملك پدر و مادرش بخواند و بنعمت بی کران خشنود
گردانید و قاضی فتوی داد که خون یکی از رعیت ریختن برای سلامت نفس
پادشاه روا باشد سلامت ده یا حرف مصدردر و همزه اضافت ایچون کلمشدر
محصول ترکیب پادشاه دهقان پسرك آتاسنی و آناسنی دعوت ایدوب حدود
بی قیاس نعمتله خشنود ایلدی یعنی راضی و منتسلی ایلدی و قاضی فتوا ویردی پادشاه
زمانك صحت و عافیتی ایچون رعایادن برینك قانن دوکوب هلاك ایلك
شرعا جایزدر دیو جلاد قصد کشتنش کرد پسر روی بسوی آسمان کرد و بخندید
یعنی جلاد اوغلانی قتل الملك قصد ایلدی و اوغلان یوزینی آسمان جانبنه ایلدی
و کولدی حاصلی حیاتدن نا امید اولوب یوزین کوکه دوندروب تبسمدن کولدی
ملك گفت درین حالت چه جای خنده است پادشاه اوغلانه سؤال ایدوب یعنی
دیدی بو حالتده یعنی قتل حالنده نه کولمه نك یریدر زیرا اشانوب مبهوت اولمه
محلیدر پسر گفت ناز فرزندان بر پدر و مادر باشد و دعوی پیش قاضی برند
و داد از پادشاهان خواهند اکنون پدر و مادر بعلت حطام دنیا مرا
بخون در سپردند و قاضی بکشتنم فتوی داد و سلطان صحت خویش در هلاك
من بیند بجز خدای تعالی پناهی ندارم محصول ترکیب اوغلان ایتدی اولادك
نازلری پدر و مادرلرینه در یعنی انلر رحیم و شفیق اولدقلری ایچون ناز و شیوه
لرین چکرلر و شرعا دعواسی اولنلر بهر تقدیر قاضیه مرافعه اولورلر یعنی عدل و
انصافله اجرای حق ایدوب دفع ظلم اتمکی اهل شرعدن رجا ایدرلر و عدل و
دادی و دفع ظلم و بیدادی پادشاهلردن تمنی ایدوب اغیاردن جفا کور
لر انلره پناه ایلدرلر بونلرك جمیعی بنم حقمده بر طرف و یوق یره وجودم تلف
اولماسنی محقق بیلوب بو کار بو ایچون استغراب ایدوب کولدم شمدیکی حالده
پدر و مادرم متاع و اسباب دنیا ایچون یعنی نعمت دنیایه طمع ایدوب بنم قتلیمه

رضا

رضا ویردیلر و قاضی قتلیمه فتوی ویروب هلاکیمه حکم ایلدی و پادشاه کندو صحت
وجودینی بنم هلاکیمده اکلدیوب باعث حیاتینی بنم قتلیمده بیلور دیو بونلرك جمله
سندن مأیوس اولوب جنابندن غیری امیدگاهم و ملجأم و پناهم قالمدی اول
سببدن تعجب ایدوب خنده ایلدم بیت پیش که برآورم ز دستت فریاد
هم پیش تو از دست تو میخواهم داد پیش بونده اوك وقتی معناسنه در ولفظ
جایز و کاسمدرکیم معناسنه برآورم چیقارم و کتوردم دیمکدر ز دستت تا میم
خطابه فریاد برآورمك مفعول صریحی و ز دستت غیر صریحی هم ادات تاکید مثل تو
لامبه دست تو ده بو بلده میخواهم فعل مضارع متکلم و حلده درداد مفعول صریحی
و از دست تو غیر صریحی محصول بیت حضرت شیخ برك جانبندن پادشاهه تضرع
بیوردی یعنی سنك الکدن کیمه فریاد ایدیم و کیمك اوکینه واروب شکایت ایدوب حالم
اکلدیایم حاصلی سنك الکدن کیمه داد و نالش و فریاد ایدوب شکایت ایدیم
کنه سنك الکدن شکا شکایت ایدوب سنك انصافکه راضی اولوب عدل
و دادیکه سندن توقع ایدرم سلطان را دل ازین سخن بهم برآمد و آب
در دیده بگردانید و گفت هلاك من اولیترست از خون بیگناهی ریختن
سر و چشمش ببوسید و در کنار گرفت و نعمت بیکران بخشید و آزاد کرد گویند
که ملك هم دران هفته شفا یافت محصول ترکیب پادشاهك کوکلی بو سوزدن
متأثر اولوب رحمی و شفقتی غالب اولدی و کوزلری یاشیله طولدی و نامرادلك
حال پر ملالینه کریان اولدی و دیدیکه بر بیگناه مظلومك ناحق یره قانن
دوکمکدن بو مرضدن شفا بولیوب هلاك اولمام یکدر آنك هلاکینی عاقبته
کچدم دیر فقیرك معاینه حاصل اولان حیاتدن الچکدم و اول هوایی کوکلدن
چیقاردم اوغلانك باشینی و کوزینی اوپدی و آنی قوجدی حاصلی پادشاه
پسرك کلامندن متنبه اولوب بیچاره یه تسلیه و استمالت ایدوب یوزین و
کوزین اوپوب قوجدی و بی حد نعمت و مال احسان ایدوب آزاد ایلدی دیرلر
که پادشاه همان اول هفته ده الله ك عون و عنایتیله شفاخانه خدادن صحت
بولوب و مرض هائلدن خلاص اولوب کویا کیمی اولدی بعض شراح ازخون

مقدّد ابن سید علی

و نا بند سروری

بیکناهی ریختن تقدیر کلام از ریختن خون بیکناهی در دیمکی و بعضلر دد ایدوب
بو تقدیری بند ایلمشدر لکن بند ایلمسی نابند در **قطعه همچنان در فکر آن بیتم**
که گفت ✤ بیلبانی بر لب دریای نیل همچنان بو ندن الآن معناسنه در یعنی هنوز
فکر آن لامیه در که حرف رابط صفت بیلبان فیلجی دیمکدر زیرا پیل فیل در یعنی انلری
معربیدر و بان ادات فاعلدر حجی معناسنه لب بوندن کنار معناسنه در دریا ایضا
لامیه در و نیل بیانیه نیل ایرماغیدر دریا اطلاقی انک ایچوندر که دیار عربده انلری
عظیم صویه قدر والا حقیقتده تونه ایرماغی اندن اعظمدر لکن عربستانده او مقدار عظیم
بجوده یر لر محصولیت دریای نیلک کنارنده بر فیلجی سوبلدوکی بیت هنوز خاطرمده
درکه هرگز فکرمدن گتممشدر اول بیت بو قطعه نک بیت ثانیسیدر یعنی **زیر پایت**
گر ندانی حال مور ✤ همچو حال تست زیر پای پیل زیر پای لامیه و تا ضمیر خطاب
خطاب عام طریقیله ندانی فعل مستقبل مفرد مخاطب فعل شرط اگر بیلمز ایسک دیمکدر
حال مور ده لامیه در و ندانینک مفعولی و زیر پایت ظرف مکانی همچو ادات تشبیه
حال تست لامیه در زیر پای پیل اکجی اضافت بیل لامیه لر در محصولیت ایاغک آلتنده
قریجه نک حالی معلومک دکل ایسه و بیلمک ایسترسک همان سنک حالک کیبدر فیلک
ایاغی التنده یعنی کندوکی فیلک ایاغی آلتنده فرض ایلسک نه حالده اولاجاغک
معلومدر امدی مور ضعیفکده حالی سنک ایاغک آلتنده چاق ایلدر امدی
ضعیفلره مرحمت ایلکه قوتلیلر ایاغی آلتنه دوشوب پایمال حوادث اولمیه سک بیلبا
و سکبانی و دربانی و غیر بلری وصف ترکیبی دیمکلر و وصف ترکیبدن اکاه دکلل
ایمش و بان ادات نسبتدر دیبن ادات فاعل ایله ادات نسبتی فرق ایلمز ایمش
بیلبانی بر لب دریای نیلک معناسی بر فیلجی انیل دریاسنک کناری قتنده دیبن
اراده قصور ایلمش فتأمّل **حکایت یکی از بندکان عمرو لیث گریخته بود کسان**
در عقبش رفتند و باز آوردند وزیر را باوی غرضی بود اشارت بکشتن
کرد تا دگر بندگان چنین حرکت نکنند بنده پیش عمرو سر بر زمین نهاد و گفت
عمرو لیث تقدیری عمرو بن لیث در عالمین بیننده واقعا و لا ابن لفظنی حذف
ایلمک بو دیلده شایع در گریخته بود قجمش ایدی کسان جمع کس در عقبش عقبنک

وقادد

رد ابن سید علی و سروری

رد سروری

رد شمعی

و قافک فتحه لریله آرد معناسنه در وزیر را ادات تخصیص وزیرک دیمکدر باوی حرف
صله وی ضمیر غائب بنده به راجع غرضی یا حرف وحدت باحرف صله کشتن او مصدر بر
مفعولینه اضافید رتا حرف تعلیل عمرو ابن لیث دیدکلری پادشاهک بر قولی قجمش
ایدی بر نیچه کسنه آردیجه کیدوب طوتوب کیرو کتوردیلر و وزیرک آکا غرضی وار ایدی
پادشاهه آنی قتل ایتمکه القا و اشارت ایلدی تاکم سایر بنده لره عبرت اولوب
انلر دن بریسی بو بلا ناشایسته حرکتی تجویز ایلمیه اول بنده مستمند بیچاره وزیرک
کند و حقنده اولان قصدینی کوریجک پادشاه اوکنده یره باش قیوب دیدی
بیت ✤ هرچه رود بر سرم چون تو پسندی رواست ✤ بنده چه دعوی کند حکم
خداوند راست هر کلمه افرادی معناسنه در چه نه دیمکدر شیدن عبارتدر هرشی
که دیمکدر مبتدا او فقدر رود فعل مضارع مفرد غائب کیدر یعنی کچر دیمکدر
بر حرف استعلا رود ده متعلق چون ادات تعلیل ادات شرط دکل پسندی با
بچمک تعجیل فعل مضارع مفرد مخاطب بکنور و لایق کورسک دیمکدر رواجائز
دیمکدر وسینی و تا ادات خبر و مجموع مرکب خبر مبتدادر بنده مبتدا چه کندک
مفعول اولی و دعوی مفعول ثانیسی و جمله خبر مبتدا حکم سکونی میمله مبتدا و خدا
وند افندی دیمکدر را ادات تخصیص و سین و تا ادات خبر و مجموع مرکب
خبر مبتدا در تقدیر کلام خداوند راست ایدی دیبن قائلی فرسدن آکاه
دکل ایمش محصولیت بنده یه آبق عمروه خطاب ایدوب دیر هر نه حال و هر نه
کذشت و عقوبت که باشمدن کچرسه چونکه سن آنی مستحسن و جائز کوردسک لایق
و سزاوار در هیچ بر کمسه نک چون و چرایه و مخالفته قدرتی و امکانی یوقدر بنده
نه دعوی ایدر و نه سوزی وار یعنی بنده قادر و نیه ما لکدر حکم پادشاهکدر هر نه
دیلرسه آنی ایدر و هر نه که امر ایدرسه کیمسه معارضه و منافقه یه مالک دکل شارحک
بری خداوند راستک تقدیری بخداوند مفوضست دیمکدر دیمش و بر شارح
دیمش که خداوند راست خبر در تقدیره احتیاجی یوقدر و بر شارح تقدیره
احتیاجی وار در بو شارح اول جانبندن شارح ثانیه معارض اولمش و زیاده تطویل
کلام و اطناب مقال ایلمش که ذکری صداع ایراث ایدر اما حق بودر که معارضه

رد سروری

رد شمعی

شارح مقدد ابن سید علی

و شارح داد سروری

و شارح ناصر کلمی

بیهوده در سوز ناردخ نابینکلر اما بموجب آن که پرورده‌ٔ این خاندانم نخواهم
که در قیامت بخون من کرفتار آیی اگر این بنده بخواهی کشت باری بتاویل
شرع بکش تا در قیامت مؤاخذ نباشی با حرف مصاحبت موجب جیمله فتحه
بونده سبب معناسنه در آنده اضافت لامیه در که حرف بیان پرورده‌ٔ نعمت اسم مفعولدر
قائم مقام فاعل اضافتیده در واینده اضافت لامیه در وخاندان مشار الیه نخواهم فعل
نفی استقبال متکلم وحده که حرف بیان با حرف مصاحبت سببیتی متضمن خون من لامیه
کرفتار بونده مؤاخذ معناسنه آیی فعل مضارع مفرد مخاطب کرفتار کلمسك یعنی مؤاخذ
اولمسك دیمکدر بخواهی فعل مضارع مفرد مخاطب فعل شرط کشت بونده کشتن معناسنه‌در
باری یا اصلیه ایله ادات توسلدر ولی واخرالی اختیار معناسنه نتکه خواجه سلمان بیوردر
بیت دلا اگر بارکند بار نکاری باری ٭ ور کسی بار کزیند چو تو باری باری ٭ با حرف
مصاحبت تاویل شرع لامیه بکش فعل امر مفرد مخاطب دیه‌له دیمکدر تا حرف تعلیل مؤاخذ
مفاعل بابندن اسم مفعولدر معذب ومعاقب معناسنه مصادر ده مؤاخذه برکشی
ایشلدوکی کناه ایچون طوتمغه دیرلر دیمکی محصول ترکیب بنده‌یی کریخته بیمی‌او قودقدن صکره
پادشاه استدراك طریقیله بیوردی پادشاهم هرنه که بکا ایلمك قادر سك وکیمسه‌نك
بو خصوصده قیل وقاله مجالی یوقدر اما بو خاندانك نعمتیله مربا اولوب ولی نعمتم اولمق
سبیله استرم که قیامتده بنم قانم ایچون معذب ومعاقب اولمسك یعنی ناحق یره
ظلمیله قانم دوکمك سببیله روز جزاده معذب اولدوغك لایق کورمزم زیرا
اباقت عبد شرعا موجب قتل دکلدر بعض شراح بیچون من با سببی حرف صله اعتبار
ایدوب حرف مصاحبت وسببیت معناسنه طوتاز اعتراض المش لیکن بی وجه‌در
ملك کفت تاویلش چه کونه کنم کفت اجازت فرمای تا من وزیر را بکشم آنکه بقصاص
او مرا بفرمای کشتن تا بحق کشته باشی ملك بخندید ووزیر را کفت چه مصلحت
می‌بینی کفت ای خداوند بصدقه‌ٔ کور پدرت این حرام زاده را آزاد کن تا مرا هم
در بلا نیفکند کناه از منست که قول حکما را معتبر نداشتم که کفته اند محصول
ترکیب پادشاه دیدی نیجه تاویل ایده‌یم ویا نه وجهله صورت شرعیه قویه‌یم بنده دیدی
اجازت بیورك تا کیم بن وزیری قتل ایده‌یم اندن صکره انك قصاصی ایچون بنم قتلیمه حکم

ددکامی

بیورك تا کیم شرعیله قتل ایتمش اولمش اوله‌سك ووبالندن سالم اوله‌سك پادشاه بو سوزه خوش
کلدی ونیجه اختیار کولدی ووزیره دیدی بو سوزه نه دیرسك ونه معقول کوردیك
دیو دعوا ده جوابك نه در بنده‌نك قوللرله عمل ایدلمی دیو لطیفه ایلدی وزیر دیدی
پادشاهم باباك قبری صدقه‌سی ایچون یعنی باباك روحی ایچون بو حرام زاده‌یی آزاد ایله
تا کیم بنی ده بلایه دوشورمیه صوج بنده در که عقلانك سوزلرله عمل ایلمدم که بولیله عیّار
حرام زاده‌یی لازم دکل ایکن کنددمه خصم ایدوب باشمه بلا کتورده یازدم زیرا
عقلا دیمشلر قطعه چو کردی با کلوخ انداز پیکار ٭ سر خود را بنادانی
شکستی جو ادات تعلیل کردی فعل ماضی مفرد مخاطب ایلدك دیمکدر با حرف مصاحبت
کلوخ کاف عربك ضمیله کسك دیرلر بعض عجم فتحه کاف عربیله اوقور کلوخ انداز وصف ترکیبیدر
انداز ید ندن کسك آتیجی دیمکدر تیر انداز کبی اوق آتیجی دیمکدر حاصلی بونلری شولدیره ده
استعمال ایدرلر که آتندوغی یره دوشمیه پیکار یا عجمك فتحی وکاف عربیله صواش دیرلر
حرب وجنك معناسنه وبعضلر یانك عربك کسری وکاف عجمیله اوقودیلر سر خود لامیه
در با بطیله در وا ادات تخصیص با حرف مصاحبت نادان جاهل و یا حرف مصدر
نادانلغیله یعنی جاهللغله شکستی فعل ماضی مفرد مخاطب صیدك دیمکدر محصول بیت
جونکه استاد ماهر کلوخ اندازو سنك اندازیله جنك وحرب ایلدك سنك بو قلقله
جهالت ونادانلغله کندو باشك صیدك زیرا فتنه ماهر ددهرنه کیم ایتر سه اوردر
جون لفظیله ادات شرط معناسنه ویرن بوقته مهارنی یوقی‌ایش جو تیر انداختی
در روی دشمن ٭ حذر کن کاندر او ماجش نشستی جو ادات تعلیل در سابقی کبی
انداختی فعل ماضی مفرد مخاطب آتدك دیمکدر تیر مفعول اولی ودر روی ثانیسی‌در در
حرف صله در یا معناسنه دشمنه اضافت لامیه در حذر کن حذر ایله یعنی صاقن کاندر که
حرف تعلیل اندر ادات ظرفیه او ماج همزه‌نك ضمیله اوق نشانکاهی عرب هدف دیرلر
بوندن مراد ماج ده دیرلر الفه مدوده ایله نشین ضمیر دشمنه راجعدر نشستی فعل
ماضی مفرد مخاطب اوتوردك دیمکدر محصول بیت جونکه دشمنی یوزینه وموجهه
سنه اوق آتدك یعنی آنی تیر کلا اوروب هلاك ایلمك قصد ایلدك حذر ایله کیم
آنك نشانکاهنده اوتوردك یعنی سنك تیرك اکا وارد یعنی تقدیرجه آنکده

ددسروی

تیری سکا واصل اولور پس وزیر قصددن حصار ایدوب بو درکنی خصیصنی بیلمك گرکدر که
عزته که جایزه درکه ضرر بنشدرمه ملك مراد ایدیندوکك کیمه اول اسندن اول سکا ایرشدر
حکایت ملك زوزن را خواجه بود کریم النفس ونیك محضر که همگنا نرا در
مواجهه خدمت کردی ودر غیبت نکویی کفتی ملك کاف مکسور اضافتیله بجوی
زوزن ایکی زانك فتحیله وواو الوندن سکون واولر برشهرك اسمیدرکه معلقات شادی
اما زوزنی وتلخیص شارحی زوزنی اوله شهره نسبتدر پس ملك زوزن اضافتی لامیه دن
تخصیص افاده ایدر ودرا حرف تخصیص زوزن پادشاهنك دیمکدر خواجه وزیره و
دفتر داره اطلاق ایدرلر بوندن دفتردار مراددر وآخرنده یا حرف وحدت
وهمزه حرف توسل بر عجمك وکیل خرج دو اول مقولهدن مثلرده اولانه دیرلر دیبن
عندی سوبلنمی بود ادات زمانیه ایدی دیمکدر کریم النفس ترکیب اضافیله نیك نفس
معناسنه حاصلی بدنفس وبدخو دکل ایدی نیك محضر عطف تفسیری نیکلیدر حسن الخلق
یعنی کوزل خولو ایدی چرکین خولو دکل ایدی که حرف رابطه صفت همگنان هانك فتحی
ومیمك سکونی وکاف عجمك کسریله جمیع معناسنه اسمدر هم نك جمعیدر دیبی عندی
سویلنشدر را ادات مفعول در حرف ظرف مواجهه بوندن حضور معناسنه در که مقابل
غیبتدر کردی فعل حکایت ماضی ایدردی دیمکدر همگنان مفعول اولی وخدمت
مفعول ثانیسی ودر غیبت در مواجهه یه معطوف نکویی یا حرف مصدر کفتی
فعل حکایت حال ماضیدر کردی کبی وهمگنان مفعول اولی ونکویی مفعول ثانیسیدر
مواجهه ودر غیبت ظرف مکانلردر محصول ترکیب زوزن پادشاهینك بر کریم النفس
وخوبخوی دفتر داری واریدی که هر کسك مواجهه سنده وحضورنده خدمت
ایدردی وغیبتنده هر کسك ایلکینی سویلردی حاصلی افعال واقوالندن تمام خلق
راضی وشاکر ایدی اتفاقا ازوی حرکتی در نظر ملك ناپسندیده آمد مصا
دره کرد وعقوبت فرمود سرهنکان ملك بسوابق نعمت او معترف بود
ودیکران مرتهن بر در مدت توکیل او رفق وملاطفت کردندی وزجر
ومعاقبت روا نداشتندی اتفاقا بالاتفاق دیمکدر ازوی ضمیر غایب خواجهیه
راجعدر ناپسندیده نامطبوع مصادره مفاعل بابندن مصدر در ناحق یره

دکانی

دشمنی

برکمه نك مالنی آلمقه دیرلر عقوبت بوندن اشکنجه معناسنه در سرهنکان الف ونون
ادات جمعدر بوندن چاوشلر دیمکدر ملك اضافت لامیه ده در با حرف صلت سوابق سابقه نك
جمعیدر نعمت اضافت صفتك موصوفنه اضافتیدر تقدیری نعم سوابق در او خواجه یه
راجعدر معترف مقر معناسنه در باکه حرف صلت دیکران لامیه مرتهن اسم مفعولدر
افتعال بابندن لکن صحاحده مرتهن آخذ الرهن دیمشدر مناسب اسم فاعل ولمقدر
تقدیر بودرکه مقدرده قرینه سابقه ایله یعنی اوزرلرنده نعم سابقه سی جوق ایدی
شونکه شکری عهده سندن کلهمزلردی یعنی بودر او لنجه مدت زمان معناسنه در و
توکیل اضافت مصدرده اضافتیدر او ضمیرینه مصدرك مفعولنه اضافتیدر
رفق رانك کسریله وفانك سکونی ملایمت یعنی یومشقلق وملاطفت عطف تفسیری
کردندینك رفق مفعولی ودر مدت ظرف زمانی زجر زانك فتحیله سوء ملك ورد
آزار لامق معناسنه در معاقبت مفاعل بابندن مصدردر ما قبلنه عطف تفسیریدر
روا جایز معناسنه در نداشتندی یا حرف حکایت نداشتندینك زجر مفعول
اولی ودروا ثانیسی زجر یعنی جایز طوتمزلردی دیمکدر محصول ترکیب اتفاقا مذکور
خواجه دن پادشاه نظرنده بر نامطبوع ونامعقول حرکت صادر اولدی آنك
مالنی الدی واکا اشکنجه بیوردی اوزرینه حواله اولنان پادشاهك چاوشلری خواجه نك
دولت واقبالی ومنصبی زماننده کوردکلری احسان وکرمینه معترف ومقرلر ایدی
یعنی بر مرتبه لطفینی کورمشلر ایدیکه فراموش ایلمك ممکن دکل ایدی واول احسان و
کرمینه ونعمت سابقه سنه مرتهنلر ایدی یعنی شکرینك عهده سندن کلهممشلر ایدی
کانه شکرینه مرهونلر ایدی حاصلی نعمتنك ممنونلری ایدی پس آنك اوزرینه موکل
وحواله اولندقلری مدتنده اکا رفق وملاطفت ایلرلردی وزجر ومعاقبت جایز
طوتمزلردی حاصلی رعایت ایدرلردی وجور وجفایی لایق کورمزلردی
قطعه ، صلح با دشمن اگر خواهی هر گه که ترا · در قفا عیب کند در نظرش
تحسین کن خواهی فعل شرط دیلرسك دیمکدر صلح مفعول مقدمیدر وبا دشمن غیر صریح
هر که هر کاهدن مخففدر که حرف بیان ترا سکا دیمکدر قفا اکسه کذلك عیب مفعول مقدم
مفعولی در قفا ظرف مکان کند اشی تحسین مقدم مفعولیدر نظرش ظرف مکانی وشین ضمیر

دشمنه واجب در محصولی بیت اکر دشمنا صلح ایدوب بادشمنی ایترسک ولی کندو
دوست ایدوب مکر بندن سالم ولایندیرسک هربار کرا ولسنک اددکلری عیب
و مذمتنک و قدح و غیبتک ایلیسن آنک نظرنده و حضور و مواجهه سنده بلطف
ایدوب هر و ضعفنی تحسین و مدح ایلر هر دکلو سنکدل و بدخوی ولورسه البتّه
باذن الله تعالی عداوتی صداقته مبدّل اولور معلوم اولد که خواهی فعلنک یای
سکون ایله یعنی سکته ایله اوقنور اماحین تقطیعده یای کسره حرکت ویردلر سخن آخر
بدهن میکذرد موزیرا . سخنش تلخ نخواهی دهنش شیرین کن سخن مبتدا آخر
لفظ فارسیده تأکید و تقریر ایچون کلور الحق بدهن بانک کبی بر لرده ازمعناسنه
ازدهن تقدیرنده میکذرده متعلّق در موزی اسم فاعلدر فعال بابندن اذا ایچی
جفاکار معناسنه ورا اداة تخصیص موزینک دیمکدر میکذرده متعلق و جملهٔ فعلیه
خبر مبتدا سخنش شیرین ضمیر موزیه راجعدر تلخ آجی دیمکدر نخواهی فعل نفی استقبال معنا
نرلی منفی . اکر دیلرسک دیمکدر سخن مفعول اولی و تلخ مفعول ثانیسی دهنش شیرین
موزیه راجع درکنک دهن مفعول اولی و شیرین مفعول ثانیسی محصول بیت البتّه
بدکوی و بدزبان موزینک اغزندن سنک حقکده سوز کچر و چیقار یعنی سنک
حقکده هنوز سویلمکه قادر دکلدر البتّه سویلرا یمدی آجی سوزینی ایشتمک ایسترسک
اغزینی طاتلو ایله یعنی مدارا ایدوب رعایت ایله تا که حقکده بدکوی و بدزبان
اولماسون حاصلی موزینک بدکو بلقده اختیاری یوقدر دهان نه ایلرسک ایله
مدارا اوزره اول معلوم اوله که بو ابکی بیت اصل حکایه جوقلق جیان دکلدر مصرع
اولک معناسی یعنی سخن . تو آخر بدهن موزی میکذرد دیبی شارح اکر مرادی
سخن تودن سنک سویلدوکک سوزایسه نته که بعض شراح بونک توجیهنده یعنی
ذ سویلرسک آخر موزینک دهانته واصل اولور دیمش بو ترذیق محض در بونی کوم
جیندر دیوانه سویلر واکر مرادی سخن تودن سکا موزی البتّه سوز سویلر دیمک ایسه
شارح معترض و موجّه بو کلامی کلیوب بی تقریب دخل ایلمش بعض شارح یعنی
تحقیق موزی اغزیندن کلام اجرا ایلمکه قادردر سوزده اغزینه جاری اولور
و بو مصراع ثانینک معناسنه مناسبدر دیمشلکی زیاده نامناسب سویلمش و بعض

شارح اولاین سیلکی
و شارح معترض مردود
و شارح موجه کافی

رد سروری

شارح

شارح دیمش که آخر موزینک سوزی سکا دهن وسیله سی ایله کلور دایلر یعنی سکا ارای
اغزیندن چیقان سوز بدن در سایر اعضا ایله دکلدر بوده اغزیندن چیقان موذ
معناسنی بیلز ایمش و بعضیسی سوز بهر تقدیر موزی و بدزبانک دهانته جریان ایدر
غیر کنادکاهی یوقدر دیمش بوده ترذیق سویلمش سابقلره بیر ولق ایلمش عفا الله عنهم
ابجه مضمون خطاب ملک بود از عهده بعضی بیرون آمد و ببقیتی در
زندان بماند ابجه مبتدا اولنسنه که دیمکدر مضمون بونده معنا دیمکدر خطابه اضافتی
لامیه در خطابدن بونده مراد امردر ملکه اضافتی لامیه در عهده حقوق معنا سنه
در همزه اضافت ایچون کلمشدر بعضی ده یا حرف تنکیردر از عهده بعضی بیرون
آمده متعلقدر یعنی بعضی سینک حقندن کلدی کلدی طاشره کلمکدن مراد ادا
ایلمکدر جملهٔ فعلیه خبر مبتدادر ببقیتی با حرف سبب و یا حرف تنکیر محصول ترکیب
مذکور خواجه امر ملک مقتضاسنجه مصادره و مطالبه اولنان مالیبن بر مقدارین
تدارک ایدوب تسلیم ایلدی و باقی قالان بر مقدارین ادا سندن عاجز اولوب
عهده سندن کلمدوکی ایچون زندانده محبوس قالدی یکی از ملوک آن نواحی در
خفیه پیغامش فرستاد که ملوک آن طرف قدر چنان بزرکواری ندانستند
و بی عزتی کردند نواحی ناحیه نک جمعیدر طرف معناسنه خفیه خالک ضمی و فانک
سکونیله کیزلین پیغام و پیام و پیم خبر معناسنه در فرستاد فعل ماضی مفرد غائب کوندردی
دیمکدر فاعلی تحتنده یکی از ملوکه راجع ضمیردر که حرف بیان ملوک آن طرف لامیه و مبتدا
قدر چنان لامیه بزرکوار بزرکلک بانک و رانک ضمه لریله و رانک و کافک سکونیله عظیم
معناسنه وار نسبت و تخصیص معناسنی افاده ایدر عظیم الشان و نبیه القدر دیمکدر
و یا حرف وحدت ندانستند فعل ماضی جمع غائب بیلمدیلر دیمکدر قدر چنان مقدم مفعولی
و جملهٔ فعلیه خبر مبتدادر و بی عزتی کردنده متعلق و جملهٔ فعلیه ندانستنده معطوف
محصول ترکیب خواجه زنداده ایکن اول اطرافده اولان سلاطینک بری مخفی خبر
کوندروب یا اول جانبک سلاطینی سنک کبی واجب الاحترام و جلیل القدر صاحب
دولتک قدرین بیلمدیلر و حرمتسزلک و عزتسزلک ایلدیلر اکر خاطر عزیز فلان
احسن الله عواقبه بجانب ما التفات کند در رعایت خاطرش هرچه تمامتر

رد شمعی
رد کافی

سعی کرده شود که اعیان این مملکت بدیدارا و مفتخر اند و جواب مکتوب را
منتظر خاطر عزیز بیانیه و فلان اضافت لامیه احسن الله عواقبهم جملهٔ دعائیه معترضه
واقع اولمشدر اعرابدن محلی اولماز عواقب عاقبتک جمع مکسریدر منتهی الجموع دندر فواعل
وزننده اوزره خواجه‌یه دعاء لدر الله تعالی عاقبتلرین کوزل ایلسون یعنی خیر ایلسون
با حرف صله جانب ما لامیه التفات کندک مفعول صریحی و بجانب غیر صریحی رعایت
خاطر مصدرک مفعولنه اضافتیدر هرچه تمامتر هر نسنه که تمام و کمال مرتبه‌ده سعی
اولنورکه حرف تعلیل اعیان این لامیه و مبتدا مملکت مشار الیه با حرف صله مفتخر بن
متعلق دیدار لفظ مشترکدر بوراده کورمک معناسنه بو تدر ایکی وجه ایله جایزدر
مفتخر اسم فاعلدر افتعال بابندن و نون و دال ادات جمعله بدیدارا و مفتخر اند
خبر مبتدادر و جواب مکتوب لامیه و را حرف تخصیص منتظرک جواب مفعولیدر
محصول ترکیب اگر فلان کمسنه خاطر عزیزی یعنی خواجه‌مز کوردک الله تعالی
عاقبتلرین خیر ایلسون بیزم جانبمزه التفات ایلرسه یعنی بو دیاری قدم شریفی ایله مشرف
ایدرسه حاصلی بیزه کلورسه خاطرینی رعایت ایلمک و عزت و حرمتده هر نه کیم
وافر رعایتدر آنک خصوصنده سعی و اقدام اولنه زیرا بو مملکتک اکابر و اعیانی
دیدارینه مفتقر و جمال و کمالینی کورمکله مفتخرلردر و جواب مکتوبمزه منتظرلردر
کور مکتوبده خواجه‌یه غایب یرینه تنزیل ایلمکلرندن بعض شراح مکتوب بالذات
خواجه‌یه اولیوب بعض هواداراندر شیوا ولدیو زعم ایلمشلر لکن وهم ایلمشلر زیرا اکابر
و اعیان ناسه تعظیم قصدا ولندقده غایب منزلنه تنزیل ایدرلر خواجه برین
وقوف یافت و از خطر اندیشید جوابی مختصر چنانکه مصلحت دید بر ظهر
ورق نوشت و روان کرد یکی از متعلقان ملک برین واقعه مطلع شد و ملک
را اعلام کرد و گفت فلانرا که حبس فرموده با ملوک نواحی مراسلت دارد
برین اشارتدر مضمون مکتوبه خطر بوندن ضرر و فنا معناسنه در اندیشید فعل
ماضی مفرد غایب قورقدی دیمکدر جوابی با حرف وحدت مختصر صفت جوابدر
چنان انجلین دیمکدر که حرف رابط صفت دیدک مصلحت مقدم مفعولیدر حرف
استعلا ظهر ورق لامیه مکتوب ارقه‌سی دیمکدر نوشتک مفعول غیر صریحیله

وجو

وجواب صریحی چنانکه مصلحت دید معترضه روان کردک مقدم مفعولیدر
متعلقات جمیع متعلقدر ملک اضافتی لامیه در مملکت خواصندن بریسی دیمکدر
برین واقعه یعنی مکتوب قضیه‌سنه مطلع طانک تشدیدیله افتعال بابندن اسم فاعلدر
آگاه اولدی فلان را الفاظ کنایه دندر و را ادات مفعول که حرف رابط صفت
با حرف مصاحبت ملوک نواحی لامیه مراسلت مفاعله بابندن مصدردر مکتوبلشمک
معناسنه در محصول ترکیب خواجه مضمون مکتوبه وقوف بولدی یعنی مکتوبدن قصد
نه ایدوکینی بلدی و ضرر و فنادن قورقدی یعنی بو سر نهانی بیلنوب پادشاهدن
کندویه ضرر و خطر ایریشه دیو خوف ایلدی پس کند و معقول و مناسب کوردوکی وجه
اوزره کلن مکتوبک ارقه‌سنه بر مختصر جواب یازدی و کوندردی پادشاهک متعلقات
و توابعندن بریسی بو حاله واقف اولدی یعنی بعضلر مصاحبلرندن بریسی یعنی مصاحبی اولوب
ملازم دکل اتباعدن بریسی دیمکدر که مصاحب و کوکه غیریسی و پادشاهه اعلام ایلدی
و دیدی فلان کمسنه که حبس بیورمشسک اطراف پادشاهلریله مراسله‌سی وار یعنی
کبرلو مکتوبلشور ملک بهم برآمد و کشف این خبر فرمود قاصد را بگرفتند و رساله
را بخواندند نوشته بود که حسن ظن بزرگان بیش از فضیلت بنده است و تشریف
قبولی که فرموده‌اند بنده را امکان اجابت آن نیست ملک مبتدا بهم برآمد
خبری و کشف این خبر مصدرک مفعولنه اضافتیدر فرمود بیوردی قاصد
اصطلاحلرندن پیک دیرلر و عرب برید دیر بانک فتحیله و را ادات مفعول بگرفتند
با حرف تأکید و مدخولی فعل ماضی جمع غایبدر طوتدیلر معناسنه و رساله مکتوبه
دیرلر و را ادات مفعول بخواندند فعل ماضی جمع غایب نوشته بود یازمش ایدی
دیمکدر که حرف بیان حسن ظن بیانیه و بزرگان اضافت لامیه بیش با عربلک کربله ازید
زیاده معناسنه فضیلت علم و کمالات آرتقلغنه دیرلر بنده‌یه اضافت لامیه در
و تشریف قبول مصدرک مفعولنه اضافتیدر و یا حرف وحدت و تشریف مبتدا
که حرف رابط صفت فرموده اند بیورمشلردر بنده را ادات صله امکان اجابت
مصدرک مفعولنه اضافتیدر و اجابتک انده ده بویله در امکان مبتدا و نیست
خبری و جمله استخبر تشریفدر محصول ترکیب پادشاه غمازک غمزیندن بخصوص

يعني منقبض ومضطرب اولدي وبو خبرك كيفيتي بوردي يعني بو خبرك صحتي بلنمك
وحامل مكتوب بولنمق كركدر بدي بر قاصد يعني حامل مكتوب طو تدليلر وملكك حضورينه
كتوردبلر وكاغدي اوقودبلر رسالده خواجه يازمشيدي وبمكتوبده يازلمشيدي
يعني ظهر مكتوبده يازمشيدي كه صاحب سعادتلرك بو بنده نك حقنده حسن ظني تفضلاتي
زياده در يعني ظن ايلدكلري فضل وكمال اول سبب ايله رغبت والتفات لايق اولم
بنده ده اول حالت يوقدر وحد مثلوسني قبول ايلمك امكاني يوقدر يعني حضور شريفلرينه
مشرف اولمق قبولي كه بيورمشلر در حاصلي بنمه اولمق شرفيله متشرف ولمجي قبوللرينه كه
بيورلمشدر بنده يه اول تكليفي اجابت واول فرمانه اطاعت ايلمكه مجال وقدرت
يوقدر بحكم آن كه پرورده نعمت اين خاندانم وباندك مايه تغير خاطر
با ولي نعمت خود بيوفايي نتوان كرد كه كفته اند باحرف مصاحبت وحكم بونك
كبي يرلرده سبب معناسنه در كه حرف بيان پرورده نعمت اين اضافتلري
لاميه لردر خاندان اينك مشار اليهي وميم ضمير متكلم واو حرف حال وباحرف
مصاحبت اندك آز ديمكدر قليل معناسنه مايه بوندن اصل وسبب معناسنه در
وهمزه اضافت ايچون كلمشدر تغير وخاطره اضافتلر لاميه لردر بعض اعجام
مايه نك اضافتنه قائل دكلدر في الواقع مضافا لحوق اصلا دكيلكن اكثر خلق
اضافتله استعمال ايدر اولجهتدن اضافتنه ذاهب اولدق قدر ير وكلستانك سكزنجي
بابنده اضافتسز واقعدر كه بو بيتده اولمشدر بيت الا تا نشنوي مدح سخن
كوي كه اندك مايه نفعي از تو دارد باحرف صله ولي فعيل فاعل معناسنه در
نعمت اضافتي اسم فاعلك مفعولنه اضافتي قبيلندندر صاحب نعمت ديمكدر وخود
اضافت لاميه در بي حرف سلب وفا يي ياسي حرف مصدر در كرد بوندن كردن
معناسنه در زيرا نتوان ده بوي مضارعت وار محصول بيت بو رديلان تشريفي
قبول ايلمك ممكن دكل اول سبب كه بو خاندانك نعمتنك پرورده سي وهر تاسيم وجزئي
تغير خاطر سببيله كنديمك ولي نعمته وصاحب دولتنه وفاسزلق ايلمك جائز و
معقول دكلدر زيرا حكما ديمشلردر بيت ان راكه بجاي تست هردم كرمي
عذرش بنه اركند بعمري ستمي ان راكه تقديري ان كسي راكه دربجاي باحرف صله

تشريف بونك كبي يرلرده احسان ديمكدر

و

وجاي محمد دمر ورت وزنجون بونك كبي يرلرده جا بحق معناسنه وبرنلو افترا
ايلمنلر جايك تسنده اضافتي لاميه در هو دم هر ساعت ديمكدر كرم ايلمك ديمكدر
ويا حرف وحدت نوعيه عذرش ضميري آنكه راجعدر بنه باحرف تاكيد ونه نونك
كسري وهاء اصليه ايله قو ديمكدر عذرش بناني معذور طوت ديمكدر را ادات
شرط اكو دن مخفف با حرف ظرف عمر بونك كبي يرلرده زمان معناسنه در وياحرف
وحدت حرف تنكير وابهام ديي عذدي سو يلمش ستم ظلم ويا حرف وحدت فرد بمحصول
بيت اول كيمسه نك كه سكا هردم وهر ساعت بر نوع كرم واحساني وارد ريعني دائما سكا
لطف واحساني واصل اولدي آني معذور طوت وخاطرك پريشان طوتمه اكر سكا بر زمانده
بر جفا ايدرسه حاصلي نيجه لطف واحسان كوردوكك كيمسه نك بر جفاسي سببيله اندن
روكردان اولوب ترك وفاسين ايلمه بعض نسخه ده عذرش بنه ير بنه نازش بكشد ومحشي
وبعضيسنده عيشش مكن واقعدر بعض شراح جاي بوندن مكان معناسنه در ديمش يعني
كرمي سنك يرو كه اولنجه سكا نجاولمق كرك ديمش بوندن معلومدر كه بو كيمه بو مبدانك
فارسلرندن دكلدر ملك را حق شناسي اوپسند آمد نعمت وخلعت بخشيد وعذر
خواست كه خطا كردم ترا بي كناه بيازردم كفت اي خداوند بنده درين حالت
شمارا كناهي نمي بيند بلكه تقدير خداي تعالى چنين بود كه مرين بنده را مكروهي برسد
پس بدست تو اوليتر كه سوابق نعمت برين بنده داري واياديء منت ملك را دلحق
شناس وصف تركيبي در حق بيلجي واكلايجي معناسنه ويا حرف مصدر در كره او به
اضافت ايچون كلمشدر بعض نسخه ده ملك را سيرت حق شناسي او واقعدر بسند مقبول
معناسنه اسمدر وعذر خواستك مقدم مفعولي كه حرف بيان عذر بكنا كناهسز
ديمكدر بيازردم فعل ماضي متكلم وحده سني كناهسز انجيتدم ديمكدر كفت خواجه
ديدكه اي پادشاه شمارا را ادات تخصيص سيزك ديمكدر كناهي ياحرف تنكير نمي بيند
فعل نفي استقبال مفرد غائب سيزك كناهكز كورمزم بعض نسخه ده نمي بينم دو شش متكلم
وحده صيغه سندن كورمم ديمكدر بلكه ادات اضراب تقدير خداي تعالى مصدرك
فاعلنه اضافتيدر چنين بود بويله ايدي كه حرف بيان مر ادات تاكيد يعني را متضمن
اولدوغي معنايي تاكيد ايدر مكروهي يا حرف وحدت مكروهدن بوندن نشئت

رد نعمي

وكاني

رد كلمه

رد مردودي

والم مراد در برسد فعل مضارع مفرد غایب فاعلی تخدم مکروهه راجع ضمیر در
بس فاء جزائیه معناسنه در با حرف ظرف دست نو لامیه که حرف تعلیل سوابق سابقه
نك جمعیدر نعمه اضافتی موصوفینه اضافتیدر اصلده نعم سوابق در داری فعل
مضارع مفرد مخاطب لغتده طوتارسك دیمکدر اما استعمالده واولقدن کنایه در
ایادی ایدی نك جمعی وایدی یدك جمعی حاصلی منتهاه جمعدر منتهٔ اضافتی لامیه
در محصول ترکیب پادشاه خواجه نك حق شناسلغی سیرتی ووفادارلغی طبیعتی
و مطبوع کلدی یعنی بکندی وانصاف ایلدی خواجه یه نعمت وخلعت باغشلادی
واندن عذر دیلدی که خطا ایلدم وسنی بیگناه ناحق بیره انجتدم حوالجانیدی
ای پادشاه بندم کز بو خصوصده سیزك کناهکز بیلمم وبو حالده سیزه کناه
حاصلی بوندم سیزك کناهکز بوقدر بلکه خدانك تقدیری بویله ایدی که بو بنده
بو مکروه ایرشه یعنی باشمه بویله کله بس بو مصیبت وبلا سنك الکدن اولمادی
زیرا بو بنده نك اوزرنده نعم سوابقك وانعامات متواترك وار ومنت
لاحق ومزار اوزرمده ایادی واحسانك وار حاصلی قت قت نعمتك کورمشم
بس بر ذلتك وتحقیرك ایله چوق کوردم وحکما وعقلا دیمشلر مثنوی گر گزند
رسد ز خلق مرنج که نه راحت رسد ز خلق نه رنج کزند کاف عجمك ضمی و
زانك فتحیله ضرر معناسنه اسمدر رسد رانك وسینك فتحیله فعل مضارع
مفرد غایب ز خلق رسد ه ومرنجه متعلق اولمق قابلدر وَلِکُلٍّ وِجْهَةٌ که حرف
تعلیل نه حرف نفی معناده رسد مقید در رنج رانك فتحی وسکون نونله درد
والم دیمکدر محصول بیت اکر سکا خلقدن ضرر وزیان ایرشورسه انجمه وبا اکر سکا
ضرر ایرشورسه خلقدن انجمه زیرا خلقدن کیمسه یه نه راحت ایرشور ونه زحمت
و مشقت بلکه هب خدادندر شعر بیت ثانی بوردر از خدا دان خلاف دشمن
و دوست که دل هر دو در تصرف اوست دان فعل امر مفرد مخاطب در دانید
دانستن دن دکل بیل واکلا دیمکدر خلاف دشمن مصدرك فاعلینه اضافتیدر
دوست دشمنه معطوفدر و خلاف مفاعل بابندن مصدردر نا بنده دوستك
و دشمنك سکا مخالفتی زیرا بعض امورده کشینك دوستلك کندوسیه مخالفت

ودشمنی

ایدر

ایدر یا خود معنا بویله اوله دوست ودشمن سنك خصومکده متخالفا ولدکی
یعنی دوست صداقت ودشمن عداوت اوزره اولدقلرینی خدادن بیل زید وعمرودن
بیله علی کل حال دوست ووفاق عبارتنی مضاف تقدیر ایلمکه احتیاج یوق که حرف تعلیل دل
مرددر لامیه دریاء بطنیله تصرف اوست مصدرك فاعلنه اضافتیدر محصول بیت
دوستك ودشمنك مخالفتنی خدادن بیل یعنی سکا دوستی محب صادق ودشمنی عدو
مخالف ایلین خدادر زیرا ایکیسینك بیله کوکللری خدانك حکمنده وتصرفنده در یعنی
جمیع امورده ظاهرا وباطنا خدانك الندهدر دیلدوکی کبی تصرف ایدر گرچه تیر از
کمان همی گذرد : از کمان دار بیند اهل خرد همی ها حرف تأکید می گذرد فعل مضارع
مفرد غایب بونده چیقار کیدر دیمکدر کمان دار وصف ترکیبیدر یای طوتوجی دیمکدر
اما مراد تیر انداز در بیند فعل مضارع مفرد غایب کورر دیمکدر بیند ندن اهل خرد
لامیه در محصول بیت اکرچه ظاهرا اوق یایدن چیقار کیدر اما اهل عقل وبینش کماندار
وتیر اندازدن بیلور یعنی ظاهرا یایدن چیقار اما حقیقتده تیری اتان تیر اندازدر
وکمان آرا آده بر واسطه والتدر انجق افعال عباده بویله در ظاهرا فعل زید وعمرو
صادر اولور اما او فعلی انلردن اصدار ایدن خالق اشیادر که افعال عبادی خلق ایدن
اولدر زید وعمرو اراده والت ملاحظه در انجق حکایت یکی از ملوك عرب متعلقان
دیوان را فرمود که مرسوم فلان را چندانکه هست مضاعف کنید که ملازم درکاهست
ومترصد فرمان وسایر خدمتکاران بلهو ولعب مشغولند ودر اداء خدمت
متهاون صاحب دلی بشنید وگفت علو درجات بندکان بدرکاه حق جل وعلا
همین مثال دارد متعلقان دیوان اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر ودر اداء ت
مفعول که حرف بیان مرسوم بوندن وظیفه دیمکدر فلانی الفاظ کنایه دندر فلان
بنده دیمکدر مضاعف اسم مفعولدر مفاعله بابندن ایکی اولقدر دیمکدر که حرف تعلیل
ملازم درکاه اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر مترصد فرمان بویله در سایر
خدمتکاران سایر بونده باقی دیمکدر لهو لامك فتحی وسکون هایله اویون معناسنه در
لعب لامك فتحی وعینك کسریله مرادف لهودر اداء خدمت مصدرك مفعولنه اضافتیدر
خدمتی ادا ایلمکده دیمکدر متهاون اسم فاعلدر سست معناسنه در درجات درجه نك

ودکلی

جمعیده بوکلک بر جمعیت بصامقلره دیرلر تنکه الچی یره ایلیکه درکات دیرلر درکه
نک جمعی بندکانه اضافت لامیه در محصول ترکیب عرب پادشاهلرندن بریسی دیوان
متعلقاتی و لازم ارکان و اعیانه امر ایلدیکه فلان قولومک وظیفه سنی نقد راتبه سن اولدکلو
دخی ایلیک زیرا دائما استانمزه ملازمت و خدمت دیوانمزه مداومت و مواظبت
ایلرو هرنه یوزدن که امرمز وارد اولور در الحسن وجه بر نیه کتوردب دائما خدمت ایلکه
ناظر و حاضر و مترقبدر و باقی خدمتکارلر لهو و لعبه و هوای نفسلرینه مشغوللردر
وادای خدمتده کاهل وسست یعنی تهاون و تکاسل اوزره در لر اهل دل اولیادن بریسی
پادشاهک بو کلامنی استماع ایدوب دیدی الله تعالی قوللرینک درکاه حضرتنده علو درجات
و رفعت مقاماتی بوکه مانند در یعنی عبادت و طاعته ملازم اولنلرک مراتبی
رفیع و پایه لری منیع در و اهمال و تقصیر اوزره اولنلرک ابتلری خذلانک لطفینه
قالمشدر • فَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَاللّٰهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ • دو بامداد اگر
آید کسی بخدمت شاه • سوم هر آینه در وی کند بلطف نگاه • بامداد ایرته دیمکدر
یعنی اگر صباح کسی یا حرف وحدت با حرف صله خدمت شاه اضافت لامیه در سوم
سینک کسری و واوک ضمیله اوچنجی دیمکدر ننکه بالوده بیان اولندی هر آینه البته دیمکدر
بر لفظدر در حرف صله در یا معناسنه وی ضمیر غائب کسیه راجعدر کندک فاعلی
مختدن شاهه راجع ضمیردر با حرف مصاحبت لطف مصدردر ملاطفت معناسنه
نگاه نظر دیمکدر کندک مفعول صریحی و در وی و بلطف غیر صریحلری محصول بیت
ایکی صباح اگر بر کمسه پادشاه خدمتنه کلسه و مرتبه ملازمت و مداومت بولنسه اوچنجی
صباح اولکمسه یه هر حال لطف و شفقتله نظر و التفات ایلر امید هست پرستند
گان مخلص را • که نا امید نگردند ز آستان اله • امید مبتدا و هست خبر پرستنده
اسم فاعلدر عابد معناسنه و کاف عجم هاء رسمیدن بدلدر و الف و نون ادات جمع
مخلص اضافتی بیانیه در و را ادات تخصیص مصراع اول مصراع ثانیه مرهوندر که حرف
بیان نا امید مأیوس مبتدا نگردند خبری فعل نفی استقبال جمع غائب لفظ مشترکدر
اولمامق و دونمک بیننده گردیدندن مشتق کاف عجمله زاء مفرده از دن مخففدر
نگردنده متعلق آستان اله لامیه در محصول بیت خالص و مخلص عابد و زاهدلرک

امیدی

امیدی وار در یا معنا بویله اولدر خالص و مخلص عابدلر ایچون امید وار در یعنی امید
در که درگاه کبریادن محروم و نا امید و خائب و خاسر اولمیه لر و یا رجوع و عودت
ایلمیه لر بلکه نظر عنایت حقه مظهر و ثواب منظور خدا اولالر حاصلی دنیا پادشاهلرینه
ملازمت ایدنلر احسانلرینه امید وار اولجق بر جناب حقه خلوص طویتله عبادت و طاعت
ایدنلر امید وار اولملری اولی و احری در بو ایکی بیتی رباعی دیو یازنلر اسلوب شعردن
عجب بی بهره ایمشلر و نگردندی عودت و رجوعه تخصیص ایدنلر تقصیر ایلمشلر
مثنوی • مهتری در قبول فرمانست • ترک فرمان دلیل حرمانست • مهتر مهتر
اولوبه دیرلر و تر ادات تفضیلدر اولورق دیمکدر و یا حرف مصدر قبول فرمان مصدر
مفعولنه اضافتیدر ترک فرمان کذا مصدرک مفعولنه اضافتیدر دلیل حرمان اسم
فاعلک مفعولنه اضافتیدر مهتری مبتدا و ما بعدی خبری و ترک فرمان مبتدا و دلیل
حرمان خبری محصول بیت اولولق و دولت و سعادت بویرق قبول ایلمکدر یعنی امره
امتثال ایدوب عبودیت شرطنی یرینه کتورمکدر اما بویروغی ترک ایلمک یعنی امره
اطاعت ایلمیوب ترک فرمان دلیل حرمان و نشان خسران و سبب خذلاندر هر که سیمای
راستان دارد • سر خدمت بر آستان دارد • هر که هر کیم که تقدیرنده سیماسینک
کسریله علامت و نشان معناسنه در راستانه اضافتی لامیه در طوغریلر سیماسی دیمکدر
دارد طوتار دارلفظدن کنایه در ننکه مکرر بیان اولندی سر خدمت بیانیه بر حرف
استعلا آستان و استانه اشیکدر محصول بیت هر کیمنککه مستقیم و سعادتلولرک نشانی
اوله یعنی دائما استقامت طریقنی اوزره اوله حاصلی دولتلو بانیی اوله کیمسه خدمتی
اقدیمینک استانی اوزره اولور طوتار دیمکدن مراد اقدیمینک خدمتنده اولور
واندن ایرلمز دیمکدر حکایت ظالمی را حکایت کنند که هیزم درویشان خریدی بحیف
و توانگران را دادی بطرح صاحب دلی برو بگذشت و گفت ظالمی یا حرف وحدت
و را ادات مفعول که حرف بیان هیزم هانک کسریله و زانک ضمیله و هم هانک کسری و
میمک فتحیله اودون دیرلر عربجه حطب دیرلر درویشانه اضافت لامیه در خریدی
یا حرف حکایه صاتون آلوردی دیمکدر هیزم مفعول صریحی و بحیف غیر صریحی حیف
بو یرده ظلم معناسنه در توانگر بو یرده کوچلو دیمکدر یعنی غنی و الف و نون ادات جمع

ورادات مفعول دادي نك مقدم مفعول صريحي وبطرح غير صريحي دادي يابي
حرف حكايه در وطرح دن مراد صالقندر بر ويرا و تقديرنده در محصول تركيب بر ظالمي
حكايت ايدرلوكه فقرانك اودونوني كوجلا وجوز بهايله صاتون آلوردي واغنيايه جبر ايله
صالقون طريقيله صاتردي حاصلي فقرايه واغنيايه ظلم ايدردي زيرا انلردن اوجوزه الوردي
دي وبونلره بهالو صاتردي بر صاحب دل بركون يانندن كجدي وديدي بيت
مادي توكه هر كوا بيني بزني يا بوم كه بجا نشيني بكني مادي تو اخباده وانشايه محتمل وار
بس بريده فصل ايدنلر تقديرا ايتمشلر مادي بيت مبتدا خبر خطا يدر حرف وحدت ديبي اصابت ايتمشي
كه حرف تعليل ويا حرف بيان هر كرا هر كيمي ديمكدر بيني فعل مضارع مفرد مخاطب در بينيدندن
كورسك ديمكدر بزني فعل مضارع مفرد مخاطب در زنيدندن اورسك ديمكدر يا حرف
عطفدر او معنا بوم بيقوش ديدكلري طيردر تقديري يابومي توكه كنه سان بوكه بر
هر كجا هر قنده ديمكدر نشيني فعل مضارع مخاطب در نشينيدندن اوتورسك ديمكدر
بكني فعل مضارع مفرد مخاطبدر كنيدندن كه مشترك كدر قازمق وقوبارمق ويولمق بيتدن
بو نده تخريبدن كنايه در حاصلي كاف عربك فتحيله ونونك كسريله در كندندن مشتقدر
ديبلرلو الاشتقاقدن اكاه دكلر ايمشلر محصول بيت سن بيلدن سك ويا سن بيلا ديلمك
كه هر كيمي كه كوردسك صوقار سك ويا بيقوشي سك ويا بيقوشر ميسك كه هر نه يرده اوتورد
يعني هر قنده كه قونار سك خراب ايدرسك ايكي مصراعك تقريرنده ادات تشبيه ايراد
ايدن بجي وجه ايلمش قطعه ذورت ادبيش ميرود باماه بباخداوند غيب
دان نزود زور زوانك ضميل قوت معناسنه در وتا ضمير خطاب جنيان عربك كسريله
آرتق ديمكدر زياده معناسنه ميرود فعل مضارع مفرد غايب لفظ مشترك در كتمك
وواقع اولمق بيتدن با حرف صلا ما بيز ديمكدر بحق معناسنه با كه حرف صله در خداوند
غيب دان بيانيه غيب دان وصف تركيبيدر عالم الغيب معناسنه نزود فعل نفي استقبال
مفرد غايب كتمز وواقع اولمز ديمكدر اشتراك اوزره محصول بيت اكر زورك بيقوت
قاهرك بيزه زياده واقع اولوب تجاوز ايدرسه يعني فرض وقياس ايدهلم كه امرك و
حكمك وظلم وحيفك بيزوم اوستمزه وشمزده نافذ وجاري دوريده بالقرود تحمل
ايدوب دفع ومنعه قادر دكلوز ليكن عالم الغيب اولان خداوندك امرك جاري

ردس وري وشمعي وكافي وابن سيلي
انشادن مراد استفهام انكار يدر

ردابن سيلي وسروري وكافي

ردكافي

و

وحكمك نافذ وجورك وظلمك ساري ومتجاوز دكلدر البته غيرت حق بو ظلمه
وبو تعديه تحمل ايلمز بركون سني اخذ ايدر ذور منديي مكن بر اهل زمين تا دعايي
بر آسمان نرود زورمندي مندادات نسبتدر زورلو ديمكدر ويا حرف مصدر
مكن فعل نهي مفرد مخاطب ايلمه ديمكدر بر حرف صلا اهل زمين لاميه تا حرف تعليل دعايي
يا حرف تنكير وابهام بر حرف صلا آسمان سينك سكونيله فلك معناسنه در نرود كتميه و
واقع اولميه ديمكدر محصول بيت اهل زمينه يعني يريوزنده اولانلره قوت قاهره
اظهار ايدوب ظالملق وجفا كارلق ايلمه تا كم آسمانه دعا كتميه يعني كمسه شكايت دعا ايلميه
زيرا مظلومك بد عاسي ظالمه البته تاثير ايدر دعايي يا سي حرف وحدت طوتيلمق
لذت معنادن اكاه دكللر ايمش ظالم ازين سخن برنجيد وروي ازو درهم كشيد
وبر والتفاتي نكرد اخذته العزة بالاثم ازين سخن دن مراد ابيات مذكوره در
بر حرف صلا واو ضميري صاحب دله راجعدر التفاتي يا حرف تنكير اخذته فعل ماضي مفرد
مؤنث غايبه وضمير غايب مفعول صريحي اخنس بن شريف نام منافقه راجعدر والعزة لفظا
مرفوع فاعليدر اخذتك با على معناسنه حرفدر والاثم كسر همزه وسكون ثا ومثلث ايله
كناه معناسنه در بو نده اخذ تحمل معناسنه در وعزت تكبر وغيرت جاهليه معنا
در مذكور اخنس منافقدندر بر دليجا نلو تخص ايدي هر بار كه حضرت محمد عليه السلامه
ملاقي اولدقده مسلمانم وسني سورم ديو دعوا ايدردي ليكن بر موذي منافق ايدي جوف
فساد ايدردي حتي بعض مسلمينك اكينني بغاردي وجوف زيانلر ايدردي بس اللهدن
قورق بوبلا ايلمه دينلدكده غرور وتكبر آني كناه اوزره طوتاردي يعني عناد ايله فسادي
آرتق ايدردي آيت كريمه نك حقيقتده فحواسنه مطلع اولمق استين تفسيرلره مراجعت
ايلسون حق تعالي نك عزتي آني طوتدي كناهي سببيله ديبي عندي سويليلو خطا ايلمش
قندر محصول تركيب صاحب دلك مذكور كلماتندن ظالم بحضورا ولدي واندن
اعراض كوستروب يوزني بورتاردي يعني عبوس الوجه اولدي واكا هيچ التفات ايلمدي
تكبر وغرور بندن تا شبي كه آتش از مطبخ در انبار هيزم افتاد وسائر املاكش بسوخت
واز بستر نرم بر خاكستر كرم نشاند تا انتها غايت ايچوندر الي معناسنه شبي يا حرف
وحدت آتش مبتدا مطبخ اسم مكان در فتح بائيله بيمك بشور مجك بير ديمكدر در حرف

ردس وري وشمعي وكافي

ابن سيلي

صارده با معناسنه آثار معروف هیچ مه اضافت لامیه در شیئی ظالمه راجعدر بنا بر بوندن جمیع
معناسنه در باقی معناسنه ده تخلی وار املاکه اضافت اسم فاعلک مفعولنه اضافتیدر
املاکک مکیک جمیله میمک کسری ولامک سکونیله با حرف تأکید وسوخت فعل ماضی مفرد غایب
لازم متعدی یننده مشترکدر بونده اکیسنده تخلی وار لکن افتاده ونشاندن نسبت
متعدی فاعل بیتر یانک فتحی کسری وسکون سینله دوشنک دیمکدر بوم اضافت بیانیه در
خاکستر کافک عربک کسری وسکون سینله کول ادعیه رماد دیرلر رائک فتحیله کرم اضافت
بیانیه در دوشنی به ظالمه راجعدر نشاند فعل ماضی مفرد غایب اوج فعلک فاعلیدر
نخستین مسنکی ظالمه راجعدر محصول ترکیب ظالم مذکور خلقله بو معامله ایلدی
بریکیجه دک که مطبخندن آتش اودون انبارینه دوشدی وجمیع املاکنی وباء ودونیسی
غیری املاکنی یاقدی ویاندردی داخی بومنق دوشکدن آنی ایچون کولداونوز
یعنی عزتدن وحضوردن ذلت هواسنه دوشدی حاصلی اسباب واملاک باغتقادخورد
وحقیر اولدی ساریکی بوندن بقیه معناسنه اخذ ایلیی سی ودیه نقلید ایلمش لکن قبه
دمافیه اتفاقا همان صاحب دل برو بگذشت شنیدش که بایاران همی گفت
ندانم کاین آتش از کجا درسرای من افتاد گفت از دود دل درویشان
بو کتابده هر یرده که صاحب دل عبارتی مذکور در حضرت شیخ کند و مراد درد
دیرلر والعلم عندالله محصول ترکیب اتفاقا همان مذکور صاحب دل ظالمک یاننده گچدی
یعنی ولدوجی یره اوغرادی اشتد مکه ظالم یارانینه سویلردی بیلمزم که بو آتش بم سرایه
قندن دوشدی دبو مصیبت بکانه دن کلدی مذکور صاحب دل جوابنده دیدی بو آتش
سنک سرایکه فقرانک دود دلندن دوشدی یعنی فقرا به ایلدوکک ظلم وجفا سببیله
بو مصیبته اوغرادک وانلوک بد دعاسی وآه سوزناکی ایله خانمانک یاتوب یخام ونشان
اولدی تا نشی بوندن واقع اولان بکذشته مربوط ومتعلقدر دیین وهم ایلمش تأمل
قطعه حذر کن ز دود درونهای ریش که ریش درون عاقبت سر کند حذر دذکامیع
کن حانک وذالک فتحیله صاقین دیمکدر دود دود درونها اضافت لامیه در ودرونهای ریش اضافت
بیانیه در بوندن ریش یاره لو دیمکدر مجروح معناسنه در که حرف تعلیل ریش درونک
درون ودرونددن بوندن قلب مراد در یاره لو بودک ومجروح دل سرکند باش البر یعنی

اوج

اوج ویر حاصلی تا نیجه ایدر دیمکدر محصول بیت مجروح کوکللر تو تومندن حذر ایله یعنی
شکسته خاطرلرک آهندن وبد دعاسندن احتراز ایله حاصلی تحمه نک بد دعاسی الله زیرا عاقبت
ریش دل اوج ویر دیمی سندن اوتین اظهار ایدر حاصلی سینی مجروح وپریشان ایدر درون
دذای صدکلی ریشنک تقدیری دیش درونها دد دیمی تقدیره محلدر یوقمشی درونهای ریش وصف ترکیب
دذ سردیعی دیبن ترکیب اضافیله وصف ترکیبی خوب فرق ایلمش بعض شراح بعضیک کلامینی نقل
ایلدکدن صکره بو تکلفاتی ارتکاب اصل معنایه عدم اطلاعدن ناشیدر دیمش قیاس
دذکامی بو تکلفات دیمک ایدی تذکره جوهری ارتکاب الذنوب اتیانها یوردمش ذنوبه کلک
دیمکدر ذنوبی کلمک دیمک دکلدر دفتر بعض شراح سرکندک معناسینی ریش درون
عاقبت اوکیلور روانک اوکومللب موزنیک هلاکنه وطبیلا ولور دیمش برامز توجیه دکل
دذای صدکلی اکرا سنعماللرینه مطابق اولمه بهم بر مکن تا توانی دلی که آهی جهانی بهم بر کند
بهم بر مکی قادرسن مو ریش ایلمه دیمکدر یعنی بحضور وپریشان ایلمه دلی یا حرف وحدت
که حرف تعلیل آهی یا حرف وحدت وجهانی یا حرف تنکیر بهم بر کند قادرسن مو ریش
ایده یعنی زیروزبر ایدر محصول بیت مادام که قادرسک بر کوکلی پریشان وبحضور و
رنجیده ایلمه یعنی کوکل یقمه زیرا مظلومک بر آهی جهانی بری بربنه اوردیعنی عالمی خراب
ایدر حکایت بر تاج بگخر ونوشته بود بگخر وسیاوشک اوغلیدر وسیاوش افراسیاب
اوغلیدر تفصیلی شاهنامه لرده مسطور ومذکوردر نوشته بود یازلمش ایدی یازلی
بو قطعه در قطعه چه سالهای فراوان وعمرهای دراز که خلق بر سر ما بر زمین
بخواهد رفت چه بونک کبی یرلرده مبالغه افاده ایدر نته که خواجه حافظ چون
افتاده در دلها بیوردمش یعنی مبالغه خون دیمکدر سالهای فراوان بیانیه در فراوان
چوق دیمکدر عمرهای دراز ده بوبله در عمر بونک کبی یرلرده زمان ومدت معناسنه
تضمین قیلنور که حرف بیان خلق مبتدا بر حرف استعلا سرما لامیه بر حرف استعلا زمین
یر در ارض معناسنه بخواهد فعل مضارع مفرد غایب رفت بوندن رفتن معناسنه در
زیرا مضارع مفادندر بر سر ما وبر زمین وبخواهد رفت متعلقدر وجمله فعلیه خبر
مبتدادر محصول بیت نه چوق یللر ونه اوزون مدتلر وزمانلر که خلق عالم یر یوزنده
بیزم باشمز اوزره بچوب کچسه گرکدر یعنی توالوب ومقبره مزی باصوب کچسه گرک

رد ابن سيد علي وسروري

كوك بونده چه چندان معناسنه در ديني فارسيده چندان سيلي ايستلو چنان كه دست
بدست آمدست ملك بما * بدستهاي دگر همچنين بخواهد رفت * چنان
انجيلين ديمكدر كه حرف بيان دست بدست الدن اله ديمكدر عربجه يدًا بيد ديرلر آمدست
اصلنده آمده است ايدي حذف وايصالا آمدست اولدي ضرورت وزن ايچون
ملك ميمك ضميله مملكت وسلطنت معناسنه در بما با حرف صله ملك آمده استك فاعلي
وبا مفعولي بدستهاي با حرف صله دستهاي دگر بايائي وبالاميه اكي اعتبار ايله غير
الكره وبا غيريتك الكوينه همچنين بو نجلين ديمكدر بخواهد رفت كه رفتن ديمكدر محصول
بيت مملكت وسلطنت نيجه كه الدن اله بزه كلديسه يعني ملوك سالفه وسلاطين ماضيه
دن نيجه كه سلطنت بزه انتقال ايدوب كلمشدر غيريلرك الكوينه بو نجلين كيده جكدر
يعني دولتلر كيمسه يه باقي دكل والا بو زمان پادشاهلري دولت وسلطنتي قديم بو
لوردي مقصود بو قطعه دن بودر كه عالمك زياده فانيسي وعدم بقاسنه ملاحظه
ايدنلر جور وظلمه راغب ودنيانك مال ومكنته طالب اولمازلر حكايت يكي در
صنعت كشتي سرآمده بود وسيصد وشصت بند فاخر درين علم دانستي وهر
روز بنوعي كشتي گرفتي صنعت كشتي بيانيه كشتي ياء اصليه ايله كورش معناسنه در سر
آمده حد وغايه كلمشي يعني سرآمد وبي نظير اولمشي ايدي سيصد اوچيوز ديمكدر
واو حرف عطف شصت التمش ديمكدر سي ايله ده لفظه بند فاخر بيانيه بند باء عربك
فتحيله اول صنعتك هر برا و بونه بند ديرلر فاخر دن مراد معتبر ومقبول ديمكدر درين
علم يعني درين صنعت ديمكدر دانستي حكايت حال ماضيه دربيلوردي ديمكدر حرف
مصاحبت نوعي يا حرف وحدت كشتي كورش گرفتي يا حرف حكايه طوتاردي
ديمكدر محصول تركيب بري كورش صنعتنده حد وغايه ايرشمش ايدي يعني اوستاد
ماهر وسرآمد وبي نظير ايدي اوچيوز التمش مقبول ومعتبر اويون بيلوردي
صنعتندن وهر كون بر دورلو اويون ايله كورش طوتاردي حاصلي بر سنه ده هر كون
كورش طوتسه بر كون كوسترديكي فني بر كون دخي كوسترمكه قادر در وهر كون
طوتدوغنده بر غيري هنر عرض ايتمكه مالك ايدي ديمكدر مگر گوشه خاطرش
با جمال يكي از شاگردان ميلي داشت سيصد وپنجاه ونه بندش در آموخت

مگر

مگر يك بند كه در تعليم آن دفع انداختي مگر بونك كبي يرلرده كاه واتفاق معناسنه
در گوشه لفظنده بوجقه معناسنه اما بونك كبي يرلرده همان خاطر كندي مراد در اضافت بيانيه
طريقيله با حرف صله جمال يكي لاميه از حرف بيان شاگردان موصوف والف ونون ادات جمعدر
ميلي يا حرف تنكير داشت طوتدي يعني ايلدي پنجاه ياء عجمك فتحيله وسكون نون ايله اللي
ديمكدر ونه نونك ضمي وهانك اصليه ايله طقوز ديمكدر حاصلي اللي طقوز بندش ضمير شاگرده
راجعدر در حرف تأكيد آموخت فعل ماضي مفرد غايب لازم ومتعدي بيننده مشترك
بونده متعدي وافعدر فاعلي تحتنده استاده راجع ضميردر ومفعولي سيصد معطوف
فايه وبند تميز عدددر مگر ادات استثنا يك بند مستثنا كه حرف رابط صفت
در حرف ظرف تعليم آن مصدرك مفعولنه اضافتيه دفع مصدر در كيدرمك
معناسنه انداختي انداختن لفظنده آتدي ديمكدر اما بونك كبي يرلرده ايلك
معناسنه تضمين اولنمشدر ويا حرف حكايه در بعض نسخه ده وتهاون كردي وافعدر
يعني اهمال ايدوب تكاسل ايدردي ديمكدر محصول تركيب اتفاقا مذكور كشتي كيرك
خاطري كوننده شاگردلردن برينك جماليه ميل طوتدي يعني مايل اولدي حاصلي محبت
ايلدي واكا همتي وتعليم وتربيته غيريلردن زياده اولدي اوچيوز اللي طقوز
بندي بو فندن اكا تعليم ايلدي حاصلي بلدوكي فنلردن برينی اوكرتمدي غيريلري
جميعا اوكرتدي يعني بر بندك تعليمنده اهمال كوستروب آني تعليمده دفع ايدردي
واوكرتمزدي حاصلي برا و يوني كوسترمده تعلل وبهانه كوستروردي زيرا بيلوردي
باشنده كلجكي آموخت بربيه آموزاننده يا زوب آموزانيدن متعدي دريوب
اما آموزيد آموزيدندن لازمدر آموختن كبي ديديلره دانستن لغتي اوكرنمك
دركه غلط سويلرلر پس در صنعت وقوت سرآمد وكسي را با او امكان
مقاومت نبودي تا بحدي كه پيش سلطان گفت استاد را فضيلتي كه بر منست
از روي بزرگي وحق تربيتست والا بقوت از وكمتر نيستم وبصنعت با او برابرم
پس دن مراد مذكور شاگرد در در سرآمد حد وغايه كلدي يعني صنعتده وقوتده
كمالا ايرشوب سرآمد اقران اولدي كسي يا حرف وحدت را ادات تخصيص با حرف
مصاحبت او ضمير بره راجعدر امكان مقاومت مصدرك مفعولنه اضافتيه

رد ابن سيد علي وسروري وكافي

مقاومت بوندن فارشو قومقدر یعنی بو قدن بوکیمه فارشو قویوب طوردی تا
انتهاء غایتنا بجونلر یجلدی باحرف صله وباحرف وحدت که حرف بیان یعنی سلطان لامیه
کفت بر دیدی استاد را احرف تخصیص فضیلت زیاده ملك وباحرف وحدت که حرف
رابط صفت دری بزرکی لامیه در حق تربیت که بوبله والآ ادات استثنا بقوت
باحرف ظرف وباحرف مصاحبت ازو استاددن کنچ اکسکرك وآزرق بصنعت
بقوت کبی در باحرف مصاحبت او استاده راجعدر محصولی ترکیب بر صنعت و
قوتنده حد وغایته ایریشدی یعنی فنده وزورده کامل وسرآمد اولدی وهیچ
برکیمسه نك آنکله مقابله وفارشو قومغه امکان ومجالی یوق ایدی حاصلی نابق
الاقران وغالب الامثال اولدی برحده دك که برکون پادشاه اوکنده دعوای
مردو نفردنی الغرض ایدوب دیدی استاده یمك بنم اوزریمه فضیلتی ورجحانی ورتبه
اولوغی یوزندن واستادم اولوب بکا فن کشتی یی تعلیم ایلدوکی جهتدندر
حاصلی وسندن حق تعلیمی اولدوغندندر والا قوتده اندن اکسك دکلم وصنعتده
انکله برابرم یعنی بو فنده هر نه که او بیلور سه بنده بیلورم وآنکله طوطوشمغه قادرم
ملك را این ترك ادب ازوی بسند نیامد بفرمود تا مصارعت کنند
مقامی متسع معین کردند ارکان دولت واعیان حضرت حاضر شدند جوان
چون
پیل مست درآمد بصدمتی که اگر کوه آهنین بودی از جای برکندی استاد
دانست که جوان ازو بقوت برترست بدان بند غریب که ازوی نهان داشته
بود باوی درآویخت جوان دفع آن ندانست استاد بدو دست از زمین
برداشت وبر بالای سر برد وبر زمین زد غریو از خلق برخاست ملك را دا
ادات صله ترك ادب مصدر ترك مفعولیدر اضافتدر ازوی یعنی بردن بسند بیه
مفعول له حرف تعلیل مصارعت مفاعل بابندن مصدر در کورشمك معناسنه
مقامی باحرف وحدت متسع اسم فاعلدر افتعال بابندن واسع دیمکدر یعنی برکنش
یر معین بوندن مصدردر تعیین معناسنه چون ادات تشبیه پیل مست بیانیه با
حرف مصاحبت صدمت لغتده کوده ایله وجد ایله برنسنه یه طوقونمغه اما
بونده هیبت وجلادت وعظمت مراددر یا حرف وحدت که حرف رابط صفت

کوه اهنین بیانیه در آهن دمور و یاحرف نسبت و نون حرف تاکید دموره
منصوب یعنی دموردن طاغ برکندی برحرف تاکید وکندی کاف عربیك فتحیله وباء
حکایه ایله قوپاردی دیمکدر بند غریب بیانیه که حرف رابط صفت نهان کیزلو دیمکدر حرف
صله وی بیره راجعدر آویخت یاپشدی دیمکدر نتکه غلام عجمی قصه سنده بدو دست
درسکان کشتی درآویخت دید وکندی یاپشدی دیمکدر بوندن ده ایلرو قیاس بدو
دستش ایدی ثنی ضمیر ایلکی اکثر نسخ ضمیرش واقعدر فقدر دفع آن مصدر دن مفعولدر
اضافتدر جوان مبتدا ندانست خبری دفع آن مفعولی محصول ترکیب پادشاه بر
مذکور ترك ادب مقبول ومطبوع کلمدی حاصلی استادی حقنده مذکور دعوا شنی
بکمدی پادشاه بیوردی کوره شه لر یعنی امر ایلدی تا کیم استاد وشاکرد کوره شه طوتا
لر بیوك میدان وبر واسع مکان تعیین ایلدیلر ارکان دولت واعیان حضرت
ملك حاضر اولوب کلدیلر واوغلان مست فیل کبی میدانه کیردی بر هیبت ومهابتله
که اکر دموردن طاغ اولسه یرندن قوپاردی استاد بیلدی که جوان قوتده اندن اعلا
در اول بند غریب ایله وقتی عجیب ایلکه بردن کیزلودی یعنی اندن بندی نهان طوتار
دی اوغلانه اول بند ایله یاپشدی جوان اول بندی دفع ایلمکه بیلمدی ودفعینه
مالك اولمدی استاد بر ایکی ایله یردن قالدیردی وباشی اوزرینه ایلتدی و
یره اوردی خلقدن غریو وفریاد وفغان قالقدی نتکه عادتدر ملك فرمود
تا استاد را خلعت ونعمت دادند وبر را زجر وملامت کردند که با پرورنده
خویش دعوی مقاومت کردی وبسر نبردی کفت ای خداوند استاد بزور وقوت
بر من دست نیافت بلکه در علم کشتی دقیقه مانده بود که از من دریغ همی داشت
امروز بدان دقیقه بر من دست یافت استاد کفت از بهر چنین روز نکه می
داشتم که حکما کفته اند دوست را چندان قوت مده که اکر دشمنی کند بتواند
زجر بوندن قاقمق وآزارلق معناسنه در باحرف مصاحبت پرورنده اسم فاعلدر
مربی معناسنه خویش اضافت لامیه در دعوی مقاومت مصدر در مفعولیدر اضافتدر
بسر نبردی باشا ایلتمدك بر من دست نیافت بنم اوزریمه غالب اولمدی بلکه دقیقه
دن مراد برادیون وبر بند در دریغ همی داشت اسیر کردی وقصقنوردی

دیمکدر دوست دا ادات مفعول چندان اولقدر دیمکدر مدهلك دوست
مفعول اولی وقوت مفعول ثانیسی که حرف بیان دیمکدر یا حرف مصدر توانستن فعل ماضی
مفرد غائب فاعلی بخشیدم دوست راجع ضمیر دره محصول ترکیب پادشاه بیوردیکه
استاده خلعت ونعمت ویردیلر و بری زجر وملامت ایلدیلر که استادك وولی
نعمتکله دعوای مقاومت ومقابله ایلدك وباش چیقاره مدك وسوزیکی اثباته قادر
اولمدك دیو بیوردیلر ای خداوند استاد دوزبله زوریله بکا غالب اولوب اوزرمه
ال بولمادی بلکه علم کشتیدن بر دقیقه قالمش ایدی یعنی بوقدر براویون قالمش ایدیکه
همیشه آنی بندن دریغ طوتاردی بوگون اول دقیقه ایله بکا غالب اولدی وظفر
بولدی یا استاد دیدی اول دقیقه بو مجلس برکون ایچون صقلاردم که حکما وعقلا
دیمشلردرکه دوستکه اولقدر قوت وقدرت ویرمه که اگر دشمنلك ایلمك اولوب
کفران نعمت مسلکینه سالك اولورسه سکا ظفر بولمغه قادر اوله یعنی عداوته فرصت
بولمیه عداوت قصد ایدرسه نشنیده که چه گفت آنکه از پروردهٔ خود
جفا دید تتمهٔ قول استاددر دیرکه ایشتمشمیسك که نه دیدی اول کمسنه که کندو بسلدیکندن
جفا وجور گوردی یعنی بسلدیکندن انجینوب نه دیدی وکه ایشتمدکمی یعنی بو قطعه‌نك
فحواسنی ایشتمدکمی قطعه یا وفا خود نبود در عالم * یا مگر کس درین زمانه نکرد
یا بونده ابتداء کلامه واقع اولان اما معناسنه در خود واو ومیملا اسم ایله ادات
بینده مشترکدر بونده ادات اندر اگرچه تکلف ایدکند ومعناسنه اسم ولقمه قابلدر
نبود اولمدی دیو قدر معناسنه در یا حرف عطف مگر کاف معناسنه وادات تاکید
اولمق جائز واستثنا ایچون الا معناسنه اولمق جائز کس مبتدا نکرد فعل نفی ماضی
مفرد غائب خبر مبتدا ودرین زمانه ظرف زمان محصول بیت یا عالمده هرگز وفا
یوقدر یعنی دنیاده وفا وحقیقت دیدکلری هیچ یوقدر وهرگیز اولمامش حاصلی
برفردده وفا وحقیقت وجوده گلمامش یا خود زمان سابقده دنیاده دللك وبوللك
زمانده وار ایمش اما بو زمانده هیچ برکیمسه یه اظهار وابراز ایلمدی حاصلی هر وفا
وحقیقت یا دنیایه دینیه هرگیز گلمامش ویا بر زمان وار ایمش اما بو زمانده عنقا وکیمیا
گبی موجود الاسم معدوم الجسمدر کس نیاموخت علم تیر از من * که مرا عاقبت

مذکوردر بر رجل کوریلان دیو دیر سید کراولیجق
اعلا الرماة بکا اتقن لمن یکبر ایضا ذوی
المیدکا مجوا وناز لیلمی هجر

نشانه نکرد کس مبتدا ونیاموخت فعل نفی ماضی علم تیر لامیه ومفعول صریح نیاموخت
درو از من غیر صریح وجملهٔ فعلیه خبر مبتدادر که حرف بیان مرا بنی دیمکدر نکردك
مفعول اولی ونشانه مفعول ثانیسی نکرد فعل نفی محصول بیت کیمسه بندن اوق علمینی
اوگرنمدی یعنی تیراندازلق علمینی تعلیم ایلمدی که عاقبت بنی نشان تیر ایلمدی یعنی هر
کیمسه یه که تیراندازلق فننی تعلیم ایلدم ایسه عاقبت بنی نشان تیر وهدف سهام ایلمکه
قصد ایلدی قصددن حصه یعنی کیمه که بر لطف وکرم واحسان ایلدم ایسه اندن بکا
اسائت وشر وضرر دایوندی دیمکدر نتکه حضرت بیورمشدر اتق شر من احسنت الیه
بوندن کثیر الوقوع حدیث شریف اولمق قندر حکایت درویشی مجرد در گوشهٔ
صحرایی نشسته بود پادشاهی بروبگذشت درویش ازانجا که فراغ ملك قنا
عتست سر برنیاورد والتفات نکرد وپادشاه ازانجا که سطوت سلطنتست بهم
برآمد وگفت این طایفهٔ خرقه پوشان برمثال حیوانند درویشی یا حرف وحدت
مجرد اسم مفعول تفعیل بابندن گوشهٔ صحرا لامیه در و یا حرف وحدت یا دیمک
یا حرف وحدت ازانجا اول مقام ومرتبه‌دن دیمکدر که حرف رابطه صفت
فراغ ملك لامیه وقناعت اضافت بیانیه سر برنیاورد ك مفعولی والتفات
نکرد ك مفعول صریحی وغیر صریحی محذوف با و تقدیرینده درکه کنا باتوکبی
سطوت سینك فتحی وطانك سكونیله قهر وغلبه معناسنه مصدر در نصر بابندن
سلطنت اضافت لامیه در طایفهٔ خرقه پوشان بیانیه خرقه پوش وصف ترکیبی
خرقه گیجی معناسنه یعنی یالو قفتان گیجی والف ونون ادات جمع برمثال حیوانند
اضافت لامیه در محصول ترکیب بر درویش یعنی بر سالك مجاهد بر گوشهٔ صحرا
خلقدن منقطع اولوب عزلت گزین وتنهانشین اولمش ایدی اتفاقا درویش
اولدوغی مقامه بر پادشاه اوغرادی واول گوشه ده درویشی گوردی مگر
عالم مراقبه یه وارمش ایدی پس درویش اول مقامدن که فراغ ملك قناعتدر
یعنی ملك قناعت عالم وعالمیاندن فراغت بال ویردوگی جهتدن مراقبه
دن باشنی قالدرمادی وپادشاه وتوابعنه هیچ التفات ایلمدی وپادشاه
اول مقام وجهتدنکه سلطنت وقهر وغلبه سببدر یعنی سلطنت وقهر و

دیکله دوست دا ادات مفعول چندان اولقدر دیکلر مدهلك دوست
مفعول اولی وقوت مفعول ثانیسی که حرف بیان دشمن یا حرف مصدر توانند فعل مضارع
مفرد غایب فاعلی کختند دوست راجع ضمیر در محصول ترکیب پادشاه بوردی که
استاده خلعت ونعمت ویر دیلو وبری زجر وملامت ایلدیلر که استادك ودلی
نعمتلر دعوای مقاومت ومقابله ایلدك وباشجیقاره مدك وسوزینی اثباته قادر
اولمدك دیو بیردیدی ای خداوند استاده دوز بله زور تربکا غالب اولوب ادرجمه
ال بولمادی بلکه غلبم کنندیدن بر دقیقه قالمش ایدی یعنی بوقدر براویون قالمش ایدی که
همیشه آنی بندن دریغ طوتاردی بوکون اول دقیقه ایله بکا غالب اولدی وظفر
بولدی یا استاد دیدی اول دقیقه‌یی بوبخلیدن بر کوندا بچون صقلاردم که حکما وعقلا
دینلو درکه دوسته اولقدر قوت وقدرت ویرمه که اکر دشمنلك ایلملو اولوب
کوزان نعمت مسکینه سالك اولورسه سکا ظفر بولمغه قادر اوله یعنی عداوته فرصت
بولیه عداوت قصد ایدرسه **نشنیده‌ که چه کفت آنکه از پرورده‌ خود**
جفا دید تتمه قول استاد در دیرکه ایشتمش میسك که نه دیدی اولکه کندو بسلدندن
جفا وجور کوردی یعنی بسلدندن الجفینه نه دیدی وکه ایشتدکچی یعنی بو قطعه‌نك
مخواسینی ایشتدکمی **قطعه یا وفا خود نبود در عالم یا مکر کس درین زمانه نکرد**
یا بوندن ابتدا کلام واقع اولمش اما معناسنده خود واو دیمیلا اسم ایله ادات
بیتدن مشترکدر بوندن ادانده اکرچه تکلف ایلکند ومعناسنه اسم ولفظ قابلدر
نبود اولمدی وبوقدر معناسنه در یا حرف عطف مکرر کا معناسنه وادات تاکید
اولمق جائز واستثنا ایچون الا معناسنه ولفظ جائز کس مبتدا نکرد فعل نفی ماضی
مفرد غایب خبر مبتدا ودرین زمانه ظرف زمان محصول بیت یا عالمده هرکز وفا
بوقدر یعنی دنیاده وفا وحقیقت دیدکلری هیچ بوقدر وهرکیز اولماممش حاصلی
بوفردن وفا وحقیقت وجوده کلممش یا خود زمان سابقده دنیاده دلك وبونلك
زمانده وارمش اما بو زمانده هیچ برکیمسه یه اظهار وابراز ایلمدی حاصلی مهر ووفا
وحقیقت یادنیای دنیده هرکیز کلممش ویا بو زمان واریمش اما بو زمانده عنقا وکیمیا
کبی موجود الاسم معدوم الجسم در **کس نیاموخت علم تیر از من که مرا عاقبت**

نشانه نکرد کس مبتدا ونیاموخت فعل نفی ماضی علم تیر لامیه ومفعول صریح نیاموخت
در وازمن غیر صریح وجمله فعلیه خبر مبتدادر که حرف بیان مرا بنی دیمکدر نکردك
مفعول اولی ونشانه مفعول ثانیسی نکرد فعل نفی محصول بیت کیمسه بندن اوق علمینی
اوکرنمدی یعنی تیر اندازلق علمینی تعلیم ایلمدی که عاقبت بنی نشان تیر ایلمدی یعنی هر
کیمسه‌یه کیم تیراندازلق فننی تعلیم ایلدم ایسه عاق[...]
قصد ایلمدی قصدن حصه یعنی کیمه کیم بر لطف[...]
اسات دشروضو دایونندی دیمکدر تنکه حضر[...]
بوندن کثیر الوقوع حدیث شریف اول[...]
صحرای نشسته بود پادشاهی برو بکذشت[...]
غنت سر برنیاورد والتفات نکرد وپاد[...]
برآمد وکفت این طایفه خرقه پوشان[...]
مجرد اسم مفعولدر تنفیل یا بندن کوشه[...]
یا حرف وحدت اذا انجا اول مقام وم[...]
فراغ ملك لامیه وقناعته اضافت بیا[...]
نکردك مفعول صریحی وغیر صریحی محذ[...]
سقوطی سینك فتحی وطانك سکونیل[...]
سلطنته اضافته لامیه دد طایفه خ[...]
خرقه کیجی معناسنه یعنی یا لوقفنان کی[...]
اضافته لامیه در محصول ترکیب بود[...]
خلقدن منقطع اولوب عزلت کد[...]
اولدوغی مقامه بر پادشاه اوغراد[...]
عالم مراقبه‌یه وارمش ایدی پس درویش [...]
یعنی ملك قناعت عالم وعالمیاندن فراغت بال ویردوکی جهتدن مراقبه
دن باشینی قالدرمادی وپادشاه وتوابعنه هیچ التفات ایلمدی وپادشاه
اول مقام وجهتدنکه سلطنت وقهر وغلبه سببدر یعنی سلطنت وقهردن

احمد بك
مهبك
عزیز
نعمت
محمود
نخبه
مصطفی
سلیم
صالح
رشید
احمد
علی
جمیل

مذکوردر ... ...
اعلام الرماة ... ...
... ...

دیکلر دوست را ادات مفعول چندان اولقدر دیکلر مدهلک دوست
مفعول اولی و قوت مفعول ثانیسی که حرف بیان دیمکدر یا حرف مصدر تواند فعل مضارع
مفرد غائب فاعلی تخته دوسته راجع ضمیردر محصول بیت کیبی بادشاه بیوردیکه
استاده خلعت و نعمت ویردیلر و بری زجر و ملامت ایلدیلر که استادک و ولی
نعمتکله دعوای مقاومت و مقابله ایلدک و باشه چیقاده مدک و سوزیکی اثباته قادر
اولمدک دیو بیردیلر ای خداوند استاد دوزبله زور تله بکا غالب اولوب [illegible]
اول بولمادی بلکه علم کشتیدن بر دقیقه قالمشیدی یعنی بو قدر براو یوب قالمشیدی که
همیشه آنی بندن دریغ طوتاردی بوکون اول دقیقه ایله بکا غالب اولدی و ظفر
بولدی استاد دیدی اول دقیقه‌یی بویله کون ایچون صقلاردم که حکما و عقلا
دیمشلردر که دوستکه اول قدر قوت و قدرت ویرمه که اکر دشمنلک ایلرسه اولوب
کفران نعمت مسلکینه سالک اولورسه سکا ظفر بولمغه قادر اوله یعنی عداوته فرصت
بولیه عداوت قصد ایدرسه نشنیده که چه کفت آن که از پروردهٔ خود
جفا دید تتمه‌یه قول استاددن درکه اشتمش میسک که نه دیدی اول که کندو بسلدیکندن
جفا و جور کوردی یعنی بسلدیکندن انجیندی نه دیدی و که اشتدکمی یعنی بو قطعه‌نک
مخواسینی اشتدکمی قطعه یا وفا خود نبود در عالم ٭ یا مکر کس درین زمانه نکرد
یا بوندن ابتداء کلام ایچون واقع اولمشدر اما معناسنده در خود واو دیمکلا اسم ایله ادات
بیته مشترکدر بوندن اداندرکه هیچ تکلف ایلرکندو معناسنه اسم و لعقلا قابلدر
نبود اولمدی و بو قدر معناسنه در یا حرف عطف مکر کاه معناسنه و ادات تأکید
اولمغه جائزدر و استثنا ایچون الا معناسنه و لعقلا جائز کس مبتدا نکرد فعل نفی ماضی
مفرد غائب خبر مبتدا و درین زمانه ظرف زمان محصول بیت یا عالمده هرکز وفا
یوقدر یعنی دنیاده وفا و حقیقت دیدکلری هیچ یوقدر و هرکیز اولمامشدر حاصلی
برفردن وفا و حقیقت وجوده کلمامش یا خود زمان سابقده دنیاده دللک و بونلک
زمانده واردیمش اما بو زمانده هیچ برکیمسه‌یه اظهار و ابراز ایلمدی حاصلی هر وفا
و حقیقت یا دنیاده دینه هرکیز کلمامش و یا بر زمان واردیمش اما بو زمانده عنقا کیبی
کبی موجود الاسم معدوم الجسمدر کس نیاموخت علم تیر از من ٭ که مرا عاقبت

مذکور بیت [illegible] اولیه‌یه
اعلام الزمانه ایکن [illegible] بیتی ذکر
ایلدیکی [illegible]

نشانه نکرد کس مبتدا و نیاموخت فعل نفی ماضی علم تیر لامیه و مفعول صریح نیاموخت
در و از من غیر صریح و جمله فعلیه خبر مبتدادر که حرف بیان مرا بنی دیمکدر نکردک
مفعول اولی و نشانه مفعول ثانیسی نکرد فعل نفی محصول بیت کیمسه بندن اوق علمنی
اوکرنمدی یعنی تیراندازلق علمنی تعلیم ایلمدی که عاقبت بنی نشان تیر ایلمدی یعنی هر
کیمسه‌یه که تیراندازلق فنی تعلیم ایلدم ایسه عاقبت بنی نشان تیر و هدف سهام ایلکه
قصد ایلدی قد [illegible] م ایسه اندن بکا
اسات ونش [illegible] ثر من احسنت الیه
بوندن کنا [illegible] نی مجرد درکوشه
صحرایی نش [illegible] فراغ ملک قنا
عنت سر [illegible] ت سلطنت بهم
برآمد دکه [illegible] دیشی یا حرف وحدت
مجرد اسم مف [illegible] وحدت یا مع
یا حرف وحـ [illegible] رابط صفت
فراغ ملک [illegible] مفعولی و التفات
نکردک مف [illegible] دکه کنه یا توکیبی
سطوت س [illegible] د در نظر یابندن
سلطنت اض [illegible] وش وصف ترکیبیه
خرقه کیمی مع [illegible] مع بر مثال حیوانده
اضافتنه لام [illegible] مد بر کوشه صحرا
خلقدن منـ [illegible] انتفاقا دروش
اولدوغی م [illegible] نی کوردی مکر
عالم ما فیه [illegible] ع ملک قناعتند
یعنی ملک قا [illegible] نی جهتدن فراقه
دن باشنی قالدرمادی و بادشاه و توابعنه هیچ التفات ایلمدی و بادشاه
اول مقام و جهتده نکه سلطنت و قهر و غلبه سببدر یعنی سلطنت و قهر و

وغلبه‌سیه جهتندن حاصلی پادشاهلق قرار لق اولدوغی جهتندن منقبض و
بجخو راولدی یعنی رنجیده خاطر اولدی ودیدی یعنی پادشاه اولانلره سوبلدیکه
بوخرقه بوشلر طائفه‌سی یعنی صوفیون طائفه‌سی وعبا پوشلر زمره‌سی امثال حیوانانه‌که
مقادیرنا سی بیلمزلر وشاه وکدایی برابر کوردکلری اجانبلیکه ازان سبب معناسنه اخذ
ایدنلر لغت واصطلاحه مخالف سویلمشلر ازان مقام وازان جهت معناسینه ازان
سبب ظن ایلمشلر وسطوت سلطنت قوت سلطنت ایله شرح ایلین ضعیف
سویلمش وزیر کفت پادشاه روی زمین بر تو کذر کرد چرا خدمت نکردی وشرط
ادب بجای نیاوردی کفت بکو ملك را توقع خدمت از کسی دارد که توقع نعمت
از تو دارد ودیکر بدانکه از بهر پاس رعیتند نه رعایا از بهر طاعت ملوك
مذکور پادشاه بویله دیجك وزیر کلدی درویش مجرده دیدی ای درویش پادشاه ردشمعی وکاتی
روی زمین اضافتلری لامیه‌لردر یعنی یوزینك پادشاهی دیمکدر کذر اسم مصدر
کذر یدندن اوغرامه معناسنه کرد فعلیدر اوغرادی دیمکدر خدمت نکردی خدمت
مراد بوندن تعظیمدر نیچون تعظیم ایلمدك دیمکدر شرط ادب لامیه‌در بجای باء حرف ردشمعی
صله وجای محل معناسنه‌در نیاوردی فعل نفی ماضی مفرد مخاطب کتورمدك دیمکدر
کفت درویش وزیره دیدی بکو ملك را راحرف مفعول ملکه سویله دیمکدر توقع
تفعل بابندن مصدردر امید معناسنه خدمت اضافتی مصدرك مفعولنه‌در
کسی یا حرف وحدت دارد فعل امر مفرد مخاطب دردار یدندن طوت دیمکدر که حرف
رابط صفت توقع نعمت توقع خدمت کبیدر اعرابده دارد فعل مضارع مفرد
غایب طوتار دیمکدر واو حرف عطف دیکر داخی بدان درویش وزیره خطاب
ایدوب دیر بیل واکاه که حرف بیان بهر ادات تعلیلدر لاجل معناسنه پاسه اضافتی لامیه
در پاس باء عجمیله حفظ معناسنه پاسیدندن مشتق قورومق معناسنه رعیت
اضافتی مصدرك مفعولنه‌در ونون ودال ادات جمعدر ملوك اعتباریله نه
حرف نفی رعایا راء‌نك فتحیله رعیتك جمعیدر معلوم اولدکه نا قصدن فعیله وزنی
اوزره کلن اسم فعالا وزنی اوزره جمع اولور مثلا قضیه وهدیه وثنیه جمعلری
قضایا وهدایا وثنایا کلور فانك فتحیله قندر طاعت ملوك مصدرك

مفعول

مفعولنه اضافتیدر محصول ترکیب وزیر پادشاهدن مذکور مصاحبتی ایشیدنجه
دیدی ای درویش یر یوزینك پادشاهی سنك اوستوکه اوغرادی نیچون تعظیم ایدوب
خدمت ایلمدك وشرط ادبی یرینه کتورمدك درویش وزیره دیدی پادشاهه سویله
ودیدی پادشاه خدمت امیدینی برکسدن طوت که اول سندن نعمت امیدینی
طوتار دخی ای وزیر بیلکه پادشاهلر رعیتی حفظ وصیانت ایچوندر رعایا سلطنه
خدمت ایچون دکلدر قطعه پادشه پاسبان درویشست کرچه نعمت بعز
دولت اوست پادشه مبتدا پاسبان بان ادات فاعلدر دخی معناسنه قورودیجی
دیمکدر حافظ معناسنه درویش اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر وخبر
مبتدادر نعمت مبتدا باحرف مصاحبت سببیه متضمن فربوندن قوت معناسنه‌در
ونشد یده ضرورت وزن ایچوندر دولت اضافتی لامیه‌در واوست لفظنده
بویله‌در بعض مابعدیله خبر مبتدادر محصول بیت پادشاه درویشك یعنی فقرا و
رعایانك پاسبانیدر یعنی ظلمه‌نك شرندن حافظ وحامیدر اکرچه نعمت وحضور
فقرا ورعایا پادشاهلك دولتی قوتیله‌در یعنی سایه حمایتنده آسوده حال ومرفه
البال کچینورلر کوسفند از برای چوپان نیست بلکه چوپان برای خدمت اوست
کوسفند کاف عجمك ضمی وواو وسینك سکونی وفانك فتحیله قیونه دیرلر عربجه غنم
دیرلر عین ونونك فتحه‌لریله فایونیه بایله ده لغتدر برای یاء اصلیه ایله ادات تعلیل
وتخصیص‌در چوپان جیم ویاء عجمیله معروف کوسفند مبتدا برای چوپان لامیه ونیست
خبر مبتدادر بل حرف اضراب که حرف بیان چوپان مبتدا برای خدمت اوست لامیه
لر وخبر مبتدا محصول بیت اولکی توضیح وتقریر ایدوب بیوردقیون چوبانه خدمت
ایچون دکلدر بلکه چوبان قیونه خدمت ایچوندر نهایتی سود ایله وبنا غمی ایله منتفع واولور
یعنی آنکله فائده‌لنور قطعه اخری یکی امروز کامران بینی دیکری را دل از مجاهده
ریش یکی تقدیری یکی رادر دیکری را قرینه سیله بیننك مفعولیدر امروز ظرف زمان
کامران وصف ترکیبیدر رانیدندن مراد سوریجی دیمکدر مفعول ثانیدر بینی فعل مضارع
مفرد مخاطب کورسك دیمکدر دیکری یا حرف وحدت ورا ادات مفعول بر مفعول
بیننك مفعول اولی ودل مفعول ثانیسی از مجاهده مفعول غیر صریحی وریش صریحی

محصول بیت دنیاده بر شخصی بو کون کامران و کامبین کورد سك یعنی عیش و عشرت
و ذوق و صفاده برمراد و خوشحال و مسرور و مرفه البال کوردسك و بر غیری سنی و یا
غیر بسنیك بو ده کبی مجاهده و دردو المدن مجروح کوردسك یعنی دنیانك حالی
بویله در کیمی ناز و نعمتده و کیمی هوان و ذلتده در **روزکی چند باش تا بخورد دبه**
خاك مغز سر خیال اندیش روزکی کاف حرف تصغیر و یا حرف وحدت چند بجه
دیمکدر باش فعل امر مفرد مخاطب صبر ایله دیمکدر تا حرف تعلیل و یا حرف غایت بخورد
فعل مضارع مفرد غایب تا کیم ییه خاك فاعلی مغز بینی و ایلك سر اضافتی لامیه
در و خیال اندیش لامیه و یا بیانیه آکمی اعتبار ایله خیال اندیش وصف ترکیبیدر اندیشیدن
محصول بیت بر نیجه کون بکجز صبر ایله تا کیم طپراق خیال اندیشنك باشنك بینی سنی ییه و یا
خیال اندیش باشنك بینی سنی ییه یعنی بر نیجه کون جور رسوب طپراق اولنجه صبر ایله **زرق**
شاهی و بندکی برخاست چون قضای نوشته آمد پیش زرق شاهی مصدر
فاعلیه اضافتیدر بندکی معطوف در شاهیه برخاست قالقدی و رفع اولندی
چون ادات تعلیل قضا حکم ازلی نوشته یه اضافتی بیانیه پیش بو نده اوك دیمکدر
محصول بیت پادشاهلق و بندهلك فرقی قالقدی یعنی ارالرینده تمییز و تخصیص قالمدی
جونکه خدانك قضای نوشته سی اوکلرینه کلدی یعنی ایکیسنکده موت مقدری کلکله
مابینلرینده تفاوت و تغایر قالمیوب برابر اولدیلر **ار کسی خاك مرده باز کند**
نشناسد توانکر از درویش کسی یا حرف وحدت خاك مرده لامیه در مجازا خاك
مرده دن مراد قبریدر باز کند کافك فتحیله اولنجه قزه دیمکدر بس باز تاکید ایجون کلمش
اولور و کافك ضمیله اولنجه مجموع مرکب آچار دیمکدر نشناسد فعل نفی استقبال اکلامز
و تخصیص ایلمز دیمکدر توانکر مفعول صریحی و از درویش غیر صریحی محصول بیت اکر بر کیمسه
مرده نك مقبره سنی آچه یعنی ترسه غنی و فقیردن تخصیص و تمییز ایلمز یعنی طپراغه کیردکدن
ایکیسنك اراسنی یعنی مابینلرینی فارق اولمز مقبره یابوسیله کفنلو درکه پادشاهك
و بعض اغنیانك مقبره سنی طاشیله و یا کومیدایله و یا کریج یا بدیلر و استونلر ایله کفنلر
صردیلر اما درویشك بو حاللری اولمز لکن لاشه لری برابر اولور و بعض نسخه ده با الله
از خاك مرده باز کنند نشناسند توانکر از درویش جمع صیغه لریله باز کنند فعلی جمع

تخصیص

تخصیص ایلمز اوج جهتدن خطا ایلمشدر ضمیمه تخصیص و کورد ندن اشتقاقنده و فتح کافی
ترجیح ایلمسنده خطا ایلمشدر کندکاف عربینك فتحیله کندندن فعل مضارع مفرد در دیمی
حکم اشتقاقده خطا ایلمشدر زیرا کند کاف عربینك فتحیله کنیدندن مشتقدر زیرا که سابقا
قاعده اشتقاق بیان اولنمشدر باز کندك معناسنده کاف عربینك ضمیله اولدیغی
تقدیرجه آچه یعنی کشف ایلیه دیمکدر کیمو ایلیه دیمی حق ادا یه مالك دکلدر **ملك را**
کفتا درویش استوار آمد کفت از من چیزی بخواه کفت آن میخواهم که دکر زحمت
من ندهی کفت مرا بندی بده کفت کفتار بو نده کلام معناسنه در استوار همزه
نك ضمی و سینك سکونی و تانك ضمی ایله محکم دیمکدر زحمت من مصدرك مفعولنه اضافتیدر ندهی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب محصول ترکیب پادشاهه درویشك کلامی
محکم یعنی مؤثر کلدی و درویشه دیدی بندن بر نسنه استه درویش دیدی آنی استرم که
دخی بکا زحمت ویرمیه سن پادشاه دیدی بکا بر نصیحت ویر درویش دیدی **بیت**
دریاب کنون که نعمت هست بدست * کین دولت و ملك میرود دست بدست
دریاب فعل امر مفرد مخاطبدر دریابیدندن دریافتندن دیمی و یافتندن دیمی
حرف در سزا صابت ایله مثلا لفظ متنبه کدر اکلمقله تدارك بیتده آکله و تدارك
ایله دیمکدر ایرشمك آکلمق و درلمق معناسنه در دیمی آکسك سوالمش فهم ایله دیمی
ده کذالك کنون شمدی دیمکدر که حرف بیان و یا حرف تعلیل نعمت تا هاء خطاب معنا
جهتندن دسته مقید در بدست تقدیرنده کبی که حرف تعلیل و این اسم اشارتدر
دولت ملك میمك ضمیله سلطنت و مملکت معناسنه در میرود فعل مضارع مفرد غایب
فاعلی دولت و ملکه راجع تحتنده ضمیردر علی سبیل البدل دست بدست تقدیری
از دست بدست در الدن اله دیمکدر محصول بیت آخرته لازم اولان احوالی
تدارك ایده و بقایه کما اکلده نعمت و دولت وار یعنی فرصت الده ایکن فوت
ایلمه که صوکره پشیمانلق اصحا ایلمز زیرا بو نعمت و ملك و دولت الدن کیدیجیدر یعنی
سندن اول و لا ترك الدن قلمدوغی کبی سنکده الکده قالماز **حکایت**
یکی را از وزرای پیش ذو النون مصری رفت و همت خواست که روز
شب بخدمت سلطان مشغولم و بخیرش امید وار و از عقوبتش ترسان

ردسرودی
رجح فتح کاف ه ابن سیدکی
رد شمعی
رد شمعی
رد سرودی و ابن سیدکی
رد سرودی و ابن سیدکی

ذو النون بكريست وكفت اكر من از خداى تعالى چنين ترسيدمى كه تو
از سلطان از جمله صديقان بودمى بيت بوندن قبل معناسنده در ذو النون
ديكلده نياده اكثى كيمه مشهوردر بعضى انبيادندركه حضرت يونس پيغمبردر وبرسنده
اوليادندركه ذو النون مصري حضرتلريدر ذو النونى مشايخ تذكرهلرينده طبقه
اولى دهياذدلر واسم شريفى ثوباندر وكنيهسى ابو الفيض ولقبى ذو النوندر ووده
لقبيله ملقب اولمهسنده وجه تفصيله محتاجدر انك ايچون ترك ايلدك ترسيدمى د
بودمى يالرى حكايت ايچوندر محصول تركيب وزيرلردن برىسى ذا النون مصريلك
يانه واردي وهمت ديلدي كه كيجه كوندوز پادشاهك خدمتنه مشغولم ودنى
خير وحسناتنه اميدوارم يعني اميدلويم وعقوبت عذابندن قورقارم ذو النون
بو سوزي ايشيدجك اغلادي وديدي اكر بن اللهدن بو مجلس قورقديم كه سن
پادشاهدن قورقرسك صديقلرك بريسي اولوردم **قطعه كر نبودي اميد راحت**
ورنج پاى درويش بر فلك بودي نبودي فعل نفى ماضى ويا حرف حكايه اميد
راحت اضافتى مصدرك مفعولنه در رنج راحته معطوفدر بر مضاف تقديريله
يعني بيم رنج پاى درويشك لاميه در درويشدن مراد عابد وزاهددر بر حرف استعلا فلك
معروف بودي فعل ماضى حكايت حال محصول بيت اكر راحت ونعمت اميدي ايله
يعني جنتده راحت وحصول اميدي اولمايدي وجهنمده عذاب وعقاب قورقوسي
اولمايدي يعني اكر عباد وزهاد صدق نيت وخلوص طويتله مجرد خدانك عبادته
وطاعته استحقاقي ايچون وذاتنك تعظيم وتجليل واجلالي لياقتي ايچون عبادت
ايلسهلر درويشك اياغي فلك اوزره اولوردي يعني مذكور شرطله عباد وزهاد
خدايه عبادت ايلسهلر ملائكه مقربين كبي عرش عظيمه سير ايدرلردي حاصلي مقبول
خدا اولورلردي يعني مراتب عاليهيه واصل اولورلردي **وه وزير از خدا بترسيدى**
همچنان كز ملك ملك بودى وه اصلى واه ايدي ضرورت وزن ايچون تخفيف
قلندي بترسيد با حرف تأكيد ويا حرف حكايت قورقيدي ديمكدر مصراع اولك ثانيه
وهو ندر همچنان انچلين ديمكدر كز ملك اصلى كه از ملك در ضرورت وزن ايچون
تخفيف قلندي ملك بودي ملك اولوردي يعني ملك كبي مكرم ومعزز اولوردي

زيرا

زيرا ملائكه خدادن زياده قورقاركه دائما نظرنده وحضورنده در واكر وزير
پادشاهدن قورقدوغي كبي خدادن قورقيدي ملك كبي معزز ومكرم ومبجل اولوردي
حاصلي حضرت عيسى كبي عوائق وعلائق دنيادن پاك ومجرد اولوب فلكه عروج ايدوب
ملك مرتبهسنه بولوردي ودر بعضه كوريازيلور شرطي شرط عطف ملاحظهسين ايلمشلر
بعض شراح بو بيتك مصراع ثانيسنى چو ملك بر فلك ملك بودي يازوب تحميك كسريله
اوقيوب وتحميك ثانيسنه واكر قافيه رعايتى ولمايدي اكيجه كسر لامك وجهي
واريدي ديمش واكثر صحيح نسخهلرده مذكور مصراعك بدلي همچنان كز ملك ملك
بودي اولنيك كسري وثانيسنك فتحيله ديمش صحيح نسخهلرده اولانى ترك ايدوب غير صحيحي
يازمسي غريبدر بونك صحتى بيلوب انكا اعتراف ايلدكدن صكره **حكايت پادشاه**
بكشتن بى كناهى فرمان داد كفت اى ملك بموجب خشمى كه ترا بر منست آزار خود
مجوى كفت چكونه كفت اين عقوبت بيك نفس بر من برايد وبزه آن بر تو
جاويد بماند پادشاهى يا حرف وحدت بكشتن با حرف صله بى كناهى اضافتى لاميه در
بر مضاف تقديريله شخصى بى كناه ديمكدر حاصلي مصدرك مفعولنه اضافتيدر ويا
حرف وحدت فرمان داد فرمان ويردي يعني بيوردي كفت بى كناه ديديكي اى پادشاه
با حرف مصاحبت موجبده فتح جيم وكسر جيمله جائزدر فتحله مقتضا معناسنه وكسريله
سبب معناسنه قدر بر خشم اضافتى لاميهدر ويا حرف وحدت كه حرف رابط صفت
ترا سنك ديمكدر آزار خود مصدرك مفعولنه اضافتيدر مجوى فعل نهى مخاطب
جو يدن ديله ديمكدر چكونه نه وجهله ونصل كبى ديمكدر عقوبت بوندن عذاب
معناسنه در بيك با حرف ظرف نفس كندى معناسنه وساعت معناسنه اولنجا بر
برايد حاصل اولور ديمكدر يعني نتيجه وبزه آن اضافتى لاميهدر بزه با عربيتك فتحيله
كناه معناسنه در جاويد ابدي حاصلي باقي ودائم بماند فعل مضارع مفرد غائب
قالور ديمكدر مانيدن ماندن مشتقدر ماندن ديانلر غلط ايلمشلر محصول تركيب بر
پادشاه برى كناه مظلومي قتل بيوردي اول مظلوم ديديكي اي پادشاهم اوزرمه
اولان خشم وغضبك سبيله ومقتضاسيله حاصلي بني قتل ايلمكله كندو كوكلك اينجيدوب
آزار ايلمه زيرا حدت نفس مقتضاسيله بني هلاك ايدرسك لكن سن بندن زياده

دده ابن سبكلي ٥ وسرودي
وكاف ٥ وشمعي

دده ابن سبكلي

دده ابن سبكلي ٥ وسرودي

زحمت و خود جکورسك پادشاه دیدی سنی قتل ایلکلرین نه وجهله منتظر اولوردم
مظلوم دیدی بکا اینجکك عذاب و عقوبت بنم اوزرمدن برآنده وبر نفسده تمام
اولور یعنی بر نفسده انك المندن قورتولوردم اما انك کناهی ابدالآباد سنك اوزرکده
قالور زیرا قتل مستوجب دکلم که بنی قتل ایلکلرسن آخرتده معذب اولیه‌سك **دوران**
بقا چو باد صحرا بکذشت ۃ تلخی وخوشی وزشت وزیبا بکذشت دوران بقالامیه
زمان بقا دیمکدر یعنی زمان حیات زیرا بقادن مراد حیاتدر چو ادات تشبیهدر باد صحرا
لامیه صحرایه تخصیص ضرورت وزن ایچون و قافیه ایچوندر والّا باد مطلقا سریع المرور در
در صحرا ایله و غیرندن نسبتی برابردر بکذشت با حرف تأکید کذشت فعل ماضی مفرد غایب
کچدی دیمکدر بونك کبی یرلرده اولاجاغی ولمش یرینه تنزیل ایدوب ماضی فعلیله
تعبیر ایدرلر نته که قرآن شریفده مواضع عدیده‌ده خصوصا قیامت احوالنده واقعه
پس بوندن بکذرد معناسنه ویروب بو مقوله مواضعده معنای مضی معتبر دکلدر
دیو وکچدی دینلره دخل ایدن بی وجه سویلمش زشت چرکین زیبا الفتحده براشقه
اما بوندن خوب معناسنه در ضرورت وزن و قافیه ایچون زیبا دیمش محصول بیت
زمان حیات بی ثبات باد صحرا کبی سرعتله کچدی یعنی باقی قالمدی حاصلی عمر هر نقدرکه
ممدود و مطول ایسه ده دوکمنی مقرر در پس کچنی حکمنده در ایمدی دنیاده لذت
ولذتسزلك وکوزل وچرکین هر نه ایسه کچدی کندی باقی قالمدی باء مصدریله مفرددر
وزن ایچوندر والّا زشت وزیبا به نسبت بالالتزام دکل یعنی آجی و طتلو وچرکین
وکوزل دنیادن کچوب کتدی باقی قالمدی **بنداشت ستمکر که ستم بر ما کرد** خو
در کردن او بماند و بر ما بکذشت بنداشت ظن ایلدی ستمکر ستم ظالم وکزکاف
عجمیك فتحیله کاردن مخففدر ادات فاعلدر جی معناسنه ستمجی یعنی ظلمجی معناسنه که حرف
بیان بر حرف صله کردن بیون ضمیره اضافتی لامیه‌در بماند فعل ماضی قالدی دیمکدر
بر ما ازما محصول بیت ظالم ظن ایلدی که بیزه ظلم ایلدی یعنی خیال ایلدی که جور و جفا
بیزه ایدوب کندی حضور وصفا سوردی لکن خبری یوقکه بیزدن بر آنده کچوب
کندی وکناه و مظلمه‌سی ایدی کندونك بوینده قالدی زیرا دنیاده بدنام اولوب
آخرتده عذابه چکر العیاذ بالله من غضب الله **ملك را نصیحت او سودمند آمد**

ردکانی

د

وازسر خون او در کذشت وعذر نخواست پادشاه بی کناهك نصحی و نیکی
فایده ویردی یعنی تأثیر ایلدی و انك قتلی سوداسندن کچدی یعنی قتلدن عفو ایلدی
وعذر دیله‌یك سنی ناحق یره قتل ایدوب اولو کناهه مرتکب اولور ایدم که آخرتم اوینی
بیقاردم زیرا قتل نفس بغیر حق ایدر ایدم دیدی حاصلی لطف و احسانه خاطرین مسلی
ایلدی **حکایت وزرای نوشیروان در مهمی از مصالح مملکت اندیشه میکردند**
وهر یکی بر وفق دانش خود رأیی میزد ملك نیز همچنین اندیشه میکرد بوذرجمهر را
رأی ملك اختیار افتاد و زیران در سر کفتندش رأی ملك را چه مزیت دیدی
بر فکر چندین حکیم کفت بموجب آنکه انجام کار معلوم نیست ورأی همکنان در
مشیت خداست که صواب آید یا خطا پس موافقت رأی ملك اولیتر است تا اکر
خلاف صواب آید بعلت متابعت او از معاتبت او ایمن باشم مهم بوندن ضروری
معناسنه‌در ویا حرف وحدت مصالح مصلحتك جمعیدر مملکته اضافتی لامیه‌در
اندیشه فکر معناسنه‌در میکردند حکایت حال ماضیه‌در ایلرلردی دیمکدر وفق مصدر
در موافق معناسنه‌در دانشه اضافتی وخود ه لامیه‌لردر رأیی یا حرف وحدتدر میزد
فعل حکایت ماضی اوردی دیمکدر نیز دخی معناسنه‌در همچنین ویزداکبی دیمکدر میکرد
فعل حکایت ماضی ایلردی دیمکدر فاعلی ملکدر بوذرجمهر را را ادات صله رأی
ملکه لامیه‌در افتاد دوشدی یعنی واقع اولدی معناسنه فعل ماضی مفرد غایبدر معلوم
اولکه میم ایله مصدردر فعل ماضیلر حکایت حال ماضیه دلالت ایدر پس بونلره ماضی حکایه
معناسنه ویرلمی حرفنك معناسنه صنایع ایلمشلر وزیران مبتدادر سرّ یعنی خفیه کفتندش
ضمیر بوذرجمهره راجع و فعلك فاعلی وزرا و جمله فعلیه خبر مبتدادر رأی ملك را را
ادات تخصیص ملك ملك رأیینك دیمکدر مزیت میمك فتحی وزانك کسری ویا مشدده ایله
تفضیل فضیلت یعنی آرتقلق معناسنه‌در بو بر مصدردر که فعلی یوقدر یعنی مستعمل دکلدر
کفت بوذرجمهر دیدی با حرف مصاحبت موجب جیمك کسریله سبب دیمکدر وتحکیم مقتضا
معناسنه‌در آن لفظنه اضافتی لامیه‌در که حرف بیان انجام آخر وصوك معناسنه‌در
کاره اضافت لامیه‌در انجام مبتدا و نیست خبریدر رأی مبتدا همکنانه اضافتی لامیه
همکنان هانك فتحی ومیمك سکونی وکافك کسریله جمیع معناسنه اسمدر مشیت اراده

ردشیوه وکانی

معناسنه مصدر در یعنی مصدر میمی اللکه اضافتی لامیه در جمله ظرفیه خبر مبتدا که حرف بیان
صواب دوغری وخطا اگری بس شرطک جوابینه داخل ولان فا معناسنه در موافقت
رای ملک لامیه لر و مبتدای کلام اولیتوست خبر تا حرف تعلیل خلاف صواب مصدر
مفعولیه اضافتیدر با حرف مصاحبت علی متابعت لامیه معاینت او مصدرک
فاعلینه اضافتیدر ایمن همزه نک و میمک کسریله وا و الرنک سکون یا ایله امین معناسنه
در باشیم فعل مضارع متکلم مع الغیردر باشیدندن بونک اولاوزدیمکله محصول
ترکیب نوشیروانک وزیرلری امور مملکت و مصالح دولت خصوصنده بر مهم امرده
ضروری حالده تدبیر و مشاورت ایدرلردی و هر بری کندو بیلدوکی اوزره
بر رای و تدبیر ایدردی پادشاه دخی بونلرکبی بر رای و تدبیر ایدردی بزرجمهره
پادشاهک رای و تدبیری مختار واقع اولدی یعنی انک راینی ترجیح ایلدی سایر
وزیرلرک رای و تدبیرینه وزیرلر بزرجمهره خفیة دیدیلر پادشاه رای و تدبیرینک
نه فضیلتینی و نه مزیتنی گوردک بو قدر حکیمک فکر و تدبیری اوزره بزرجمهر دیدی
اول سبب ایله ترجیح ایلدم پادشاه فکرینی که ایشک صوکی معلوم دکلدر و جمیعنک
فکر و تدبیری اللهک ارادت و مشیتنده در که صوابی کلو یا خطامی کلو یعنی جمیع
تدبیر و تصرف خدانک ارادتینه معوضدر صواب امید ر خطامید ر اندن غیری کمسه
بیلمز بس پادشاهک رای و تدبیرینه موافقت ایلمک اولی در تا اگر رای صواب مخالف
کلورسه اکا متابعت سببیله معاتبندن و خشم و غضبندن امین اولاوز مثنوی
خلاف رای سلطان رای جستن ❊ بخون خویش باشد دست شستن خلاف
رای سلطان اضافتلری لامیه لردر رای جستن مصدردینک مقدم مفعولیدر بخون
با حرف مصاحبت خون خویش لامیه در دو شستن مصدرینک مفعول غیر صریحی و
دست صریحی محصول بیت پادشاهک رای و تدبیرینه مخالف تدبیر اسمک یعنی انک
ایلدوکی تدبیره مخالف تدبیره طالب ولوق کندی قانیله الی یومقدر یعنی پادشاهه
مخالفت ایلمک کندو باشندن و جانندن کچمکدر زیرا اولو الامره اطاعت لازمدر
اگر خود روز را گوید شبست این ❊ بباید گفتن اینک ماه و پروین خود ادات
تأکید روز را را ادات مفعول گویدک مفعول اولی و شبست تانیسی و این

اسم

اسم اشارتدر شب با حرف استقبال باید فعل مضارع مفرد غایب گرک دیمکدر
باید گفتن بایستن دن دینلر خطا ایلمشلر اینک اشته دیمکدر پروین اولکر یلدزیدر
دیرلر محصول بیت اگر پادشاه فرضا روزه دوشنه بو گیجه در گونز دکلدر دیرسه
اکا موافقت اید و بکلامینی تصدیق و تأیید اید وب گرچکدر بو در دو غیکز
حقیقت حال اینته آی و اینته اولکر گورینوب آشکاره طورر دیمک گرک
ظاهر بودر که حضرت شیخک بیوردوغی ظلم و جوره متعلق سوزا ولمدوغی
بیرده والا ظلمه متعلق سوزده تصدیق ظلم صریحدر حکایت شیادی گیسوان
بر تافت کہ من علویم و با قافله حجاز بشهر آمد که از حج می آیم و قصیده
پیش ملک برد که من گفته ام بونده نعمتش داد و اکرام کرد و نوازش بی کران
فرمود ترکیبنی زیاده ایلیین زاید سولیمش که هیچ بر نسخه ده موجود دکلدر یکی از
ندمای ملک در آن سال از سفر آمده بود گفت من او را در عید اضحی در
بصره دیدم حاجی چگونه باشد و دیگری گفت پدرش نصرانی بود در
ملاطیه علوی چگونه باشد و شعرش در دیوان انوری یافتند ملک
فرمود تا بزنندش و نفی کنند که چندین دروغ چرا گفتی گفت ای خداوند
روی زمین سخنی دیگر بگویم اگر راست نباشد بهر عقوبت که فرمایی سزا
وارم گفت آن چیست گفت شیاد شینک تحفیفیله زراق معناسنه در نته که
بوستانده بیوردمش بیت گره بر سر بند احسان مزند که این زرق و شیدست
وان مکر و فن قصد خوانلرده شیاد دیرلر بس بو بر لفظدر که رومده و عجمده
مستعملدر دیو مجمل قویان ظاهر بودر که معناسنی بیلمامغله فومازدی وغیریه
دخل ایلمزدی شیاد کذاب معناسنه در اما بونده تحکند و ظریف معناسنه در
دیین تحکندا فترا ایلمش گیسو صاچ بلوکی بر تافت اوردی دیمکدر امیرلر صاچلرینی
اوردوکی کبی که حرف بیان علوی یا حرف نسبت علیه منصوب دیمکدر حاظ
امام علی اولادینه علوی درلر قصیده ها حرف وحدت و همزه حرف توسل
بیش بونده قیت معناسنه در عید اضحی قربان بیرامینه ملاطیه سیواسدن
آمد یولنده بر شهرک اسمیدر انوری شعرای متقدمیندن بر مشهور ذو در لو

دداون صلتلی وسروی

ددسروی

ددسروی

ددتمی

شاعرك مخلصيدر اولنفينه ديواني دلالت ايدر محصول تركيب برشاد
صاحبلر يعني اوردي امير لركي كه بن علويم يعني اميرم ديو وحجاز قافله سيله
شهره كيردي كه حجدن كلوردين ديو وپادشاهه بر قصيده صوندي كه بن سويلادم ديو دن
اتفاقا اول اثناده پادشاهك نديمانندن بريسي يعني مصاحبلرندن بريسي اول يل سفر
كلمش ايدي ديديكه بن بو شيادي قربان بيرامنده بصره شهرينده كوردم حاجي نجه اولور
وحاجيلر ايله شهره كيرمكدن حج نجه ثابت اولور وبر مصاحبي دخي ديديكه ملاطيه
شهرينده باباسي بر نصراني ايدي يعني بر نصرانينك اوغليدر بن علوي نجه اولور و
حقنده نرق نه وجهله ثابت اولور وصوندوغي شعريني ديوان انوريده بولديلر
حاصلي اوج جهتدن كذبي ظاهر اولدي پادشاه بيوردي كه آني اوروب شهردن
سوره لر بو قدر ديلانه نيچون سويلادك ديو شياد ديديكه اي يريوزينك پادشاهي
بر سوز داخي سويليه يم اكر كرچك اولمزسه هر عقوبت وجفاكه بيورورسك لايق
وسزاوارم پادشاه بيوردي اول سوز ندر شياد ديدي قطعه غريبي كرت ماست
پيش آورد دو پيمانه آبست ويك چمچه دوغ غريبي يا حرف وحدت كرت تا
ضمير خطاب ماست سينك وتانك سكونيله يوغورت ديمكدر پيمانه اولچك چمچه كبچه
چمچك ديدكلري بدركه بوزه جيلر استعمال ايدرلر كيچه دينلر افترا ايلديلر محصول بيت
بر غريبي يعني بر ورد غريب اكر حضوركه وقاتوكه يوغورت كتوررسه ايكي پيمانه بي صو
وبر چمچه يي آيراندر يعني كتوردوكي يوغورت تنوردر صافي دكلدر حاصلي كتوردكي
تعشدن صوايله ايراندر بن يوغورت كتوردم ديو كذب ايلمز اولور باندركه عاد
ايكاز جر وعتاب وعقوبت اولمز وبكا اولور كر از بنده لغوي شنيد مرنج
جهان ديده بسيار كويد دروغ لغو لامك فتحي وسكون غينله كلام باطلدر مرنج
يا حرف وحدت مرنج فعل نهي مفرد مخاطبدر رنجيدندن انجيمه ديمكدر فعل
لازمدر جهان ديده وصف تركيبيدر سياح معناسنده دروغ كذب معناسنه
بيت پادشاهم يوغورت كتوره نك كذبندن انجيمه يك پس بن بنده دن ده برنا
فعل وبر بهتان قول اشتدك ايسه بجقتوراولوب بكا عتاب وعقاب ايلمه بوب معذور
بيور زيرا جهان ديده هرزه كرد هرجايي اولان كيمسه چوق كذب ايدر ايدي اكا

اعتبار

اعتبار ايدوب جفا وجور ايلمك كركدر ملك بخنديد وكفت ازين راستتر
سخن در عمر خود نكفته بفرمود تا آنچ مأمول اوست مهيا دارند عمر خود
در نكفته ده يا ضمير خطاب وهمزه حرف توسل همزه خطاب ايچوندر دينلر خطابه
قابلدر كل ايلتي تا حرف تعليل مأمول اسم مفعولدر بر نصربايدن اميدلنمش ديمكدر يعني
اميد ايلدوكي نسنه مهيا حاضر ديمكدر دارند فعل مضارع جمع غايب طوتالر يعني ايلديلر
محصول تركيب پادشاه بو ايكي جنك مضمونه كولدي وديدي بوندن كوچك سوزي
تمام عمركده ديمش دكلسن پس پادشاه بيوردي تا هر نه كه اميد ايلدي ايسه يعني آندن
طوندن واقچه والتوندن حاصلي پادشاهدن نه ايسه آني حاضر ايدوب ويره لر و
حاجتين بتوره لر تا كم خوش دل اوله حكايت آورده اند كه يكي از وزرا بر زير
دستان رحمت آوردي وصلاح همكنان جستي اتفاقا بخطاب ملك كرفتار آمد
همكنان در موجب استخلاص وسعي كردند وموكلان بروي در معاقبتش ملاطفت
كردندي وبزركان ديكر در سيرت نيك او بپادشاه كفتند تا ملك از خطاي
او دركذشت صاحب دلي برين حال اطلاع يافت وكفت آورده اند روات
ايلمشلر يعني راويلر روايت ايلمشلر زيردست وصف تركيبيدر والف ونون ادات
جمعدر يعني رعايا وفقرا والي المنذع اولان كمسه لر آوردي يا حرف حكايت صلاح همكنان
لاميه جمعينك ايلكيني وفائده سني ديمكدر جستي كه يا حرف حكايه ايتردي موجب
كسر جيمله سبب ديمكدر استخلاص اضافتي اسم فاعلك مفعوليه اضافتيدر وضمير اضا
مصدرك مفعوليه در موكلان كافك فتحيله موكلك جمعيدر اسم مفعولدر تفعيل
بابندن والف ونون ادات جمعدر معاقبت مفاعله بابندن مصدردر بونك
كبي يرلرده ايلكنجي وعقوبت معناسنده در ملاطفت ده مفاعله بابندن مصدر
ملايمت معناسنده در كردندي يا حرف حكايت ايلرلردي ديمكدر بزركان ديكر
بيانيه محصول تركيب روايت ايلمشلر در كه وزيرلردن برسي الي المنذع اولان رعايا
وفقرايه ترحم كوستردي يعني ايدر ايدي وجمعينك ايلكيني استيوب ديلر ايدي حاصلي
هركسه دوستلق ايدر ايدي اتفاقا پادشاهك خطابنه كرفتار ومبتلا كلدي يعني
برخصوصده پادشاه مذكور وزيره انجنوب حبس وعقوبت بيوردي جميع اعيان

وارکان آنك استخلامنه سعي ایله یلر یعني سبب خلاصنه کوشش ایله یلر واوزرینه
موکل اولانلر عقوبت وعذابندن ملاطفت ایلیلردي یعني ملایمت کوستردیلردي
زیرا جمیع انك احسان دیدکلری ملکا عقوبت ایلکدن مناهدا اوزره اولوب
لطف معامله ایدرلردي وعیری اولولر یعني دفتردارلر ونشانجیلر واغالر
وبکلر وپاشالر آنك خوب سیرت دروینی خصوصنده پادشاهه سویله یلر حاصلی
هر وجهله مدح وثناسنی وایلك جهتندن دعاسنی ایله یلر تاکم سوزلری پادشا
کوکلنه تاثیر ایدوب صوچندن کچدي یعني خطاسنی عفو ایلدي بر صاحبدل بو حاله
اطلاع بولدي یعني بومعامله مطلع اولدي ودیدي صاحبدلدن بونده مراد
حضرت شیخ کندیدر دیدیلر **قطعه تا دل دوستان بدست آري ٭ بوستان**
پدر فروخته به تا حرف تعلیل دل دوستان لامیه بدست با حرف صله آري
فعل مضارع مفرد مخاطب در بوستان پدر لامیه در مراد پدردن ارثا انتقال
ایلین بوستاندر ویا بالفعل پدرک اثري اولان بوستان مراد اوله زیرا لفظ
عامدر ایکی وجهه بیله محتملدر ولکن حقیقتده بستان مراد دکلدر بلکه ما ملکدر
یعني سنك وپدرک ما ملکنی بیع ایدوب دوستلره بذل وصرف ایله دیمکدر فروخته
اسم مفعولدر صاتلمش معناسنه به بانك کسري وهاء اصلیه ایله یك دیمکدر حسن
لفظیله شرح ایلین حیرکبی سویلمش محصول بیت تاکم دوستلرک کوکلنی الده کوره سن
یعني احبا کوکللرینی الده کتوروب تسلیه ایلمك ایچون پدرک بوستانینی صاتمش اولسه
بکدر ویا پدرک بوستانی صاتلمش اولدوغی بکدر فقد دن حصه در حاصلی احباب
قلوبینی رعایت وتسلی ایلمك ایچون پدرک وسنك ما ملککي بذل وصرف ایلیوب
بختن دیك نیك خواهان را ٭ هرچه رخت سراست سوخته به بختن دیك
مصدرک مفعولنه اضافتدر دیك یاء مجهولك کسریله وکاف عجمیله چولمك دیمکدر
کرعرب قدر درقافك کسري وسکون دالله کافرعربیله دینیلر غلط سویلنمشلر
نیکخواه وصف ترکیبی ایلك دیلیجی دیمکدر دوست معناسنه والف ونون ادات
مفعول ودیکك اضافتی لامیه در رخت دن بونده جایزدر که مطلقا اسباب
مراد اوله ویا نقدن بذل وصرف مراد اوله یعني صاتلیوب دوستلرک مصالح ومهماتنه

تلف

رد سروری

رد ابن سکلی وسروری

تلف ایلمك احسندر دیمکدن سرایه اضافتی لامیه اصلي سرا ایدر یا ضرورت وزن ایچون
حذف اولنمش محصول بیت مخلص وخیرخواه دوستلره قربان تمنا دوب طعام پشورد
مك ایچون هرنه که اوک اسبابی ومتاعیدر یانمش اولسه بکدر یعني هرنه که رخت خانه
در دوستلر یولنه صرف وبذل اولنمق اولی در زیرا احباب یولنه مصروف اولان
اسباب ومتاع ومال ومنال اسرافدن معدود دکلدر که بر کون نفعي وفایده سي
البته ظهور ایدر نتکه مذکور وذیر بوخونده در مصراع اولك معناسنی دوستلرک
چولمکینی قیناد وب پشرمك کبی پشورمك ایچون دیشه دخل ایلین کندو ومدخول
زیرا کندو چولمکی پشورمك ایچون دیو تعبیر ایلمش **بابد اندیش هم نکویی کن**
دهن سك بلقمه دوخته به با حرف صله بد اندیش وصف ترکیبیدر دشمن معنا
دهن سك لامیه بلقمه با حرف مصاحبت لقمه معروف دوخته لفظ مشترکدر دیکمك
ومیخلامق بیننده محصول بیت بد اندیشه یعني دشمنکده ایلك ایله یعني انده احسان
وکرمکی دریغ ایلمه زیرا ایتك اغزینی لقمه ایله طونتمش اولمق وغک بکدر یا خود ایتك
اغزینی لقمه ایله دیکلمش ومیخلنمش اولسه بکدر ضرب مثلدر ایتك اغزینی کمك طوناردیو
حاصلي حسن خلق واحسان دشمنلرینی دوست ایدر دیمکدر دشمنی وبد اندیشی کلبه
تشبیه ایلمش زیرا ایکسینك موذي ایدر مجلقدن ودیمکدن مراد اغزینی طوتوب یرامز
سوز سویلمکدر **حکایت یکي از پسران هارون الرشید پیش پدر آمد خشمناك که**
فلان سرهنك زاده مرا دشنام داد بمادر هارون ارکان دولت را کفت جزاي
این چه باشد یکي اشارت بکشتن کرد ودیکري بزبان بریدن ودیکري بمصادره
ونفي هارون کفت اي پسر کرم آنست که عفو کني واکر نتواني تو نیز دشنام مادرش
ده نه چندان که انتقام از حد کذرد آنکاه ظلم از طرف ما باشد هارون الرشید
خلفاء عباسیه نك التنجي خلیفه سیدر کنیتی ابو جعفردر تاریخ نبویه نك یوز یتمش
سنه سنده سریر خلافته جلوس ایلدي معلوم اوله که کتب عربیه ثلاثینك اسم فاعل وزني
اوزره اولان اعلام طاهر وظاهر کبي وفاعول وزني اوزره اولنلر الفسز یازیلور
هرون کبي وفارسي وترکیده الف خشمناك نانك ادات نسبتدر که حرف بیان محصول
ترکیب هارون الرشیده اوغللرینك برسي باباسي قاتنه کلدي خشم وغضب ایله که فلان

رد سروری

سرهنك زاده انامه شتم ویردی یعنی سوكدی هارون الرشید اركان دولته سؤال
ایلدیكه بونك جزاسی ندر یعنی خلیفه یه زمانك خاتوننه شتم ایلیه نك جزاسی نیجه اولق
كرك اركان دولتك بریسی قتلنه اشارت ایلدی یعنی قتل لازمدر وبریسی دلین كسمك
كرك دیدی وبریسی مصادره ایدوب یعنی وافر مالن الوب نفی بلد ایلمك كرك دیدی
هارون دیدی ای اوغل كرم ولطف اولدركه انتقامه مقید اولمیوب كناهندن
كچوب عفو ایلیه سك زیرا انتقام اللهم لا یفید در واكر كناهندن كچوب عفوه قادر
دكل ایسك سنده انك اناسنه شتم ایله اما اولقدر سوكمه كه انتقام حدندن تجاوز
ایلیه یعنی اول سكا سوكدوكی دكلو سوك زیاده سوكدوكك تقدیرجه كناه وظلم
بزم جانبمزدن اولور پس عداوتدن تجاوز ایدر ودعوای انتقام انك حقی اولور
ملك روزن حكایه سنده مصادره وشیاد حكایه سنده نفی بلدی شرح ایلدكدن
بونده ایكیسنده تكرار شرح ایلینه دخل ایلیین بی وجه دخل ایلمش زیرا التكرار حسن در

رد سروری

قطعه ه نه مردست آن بنزدیك خردمند * كه با پیل دمان پیكار جوید بیل
دمان بیانیه در دمان دمیدن دن صفت مشبهه در كوكرمش وباد زلنمش دیمكدر
جوید بوندن استمك معناسنه دكلدر بلكه ایلمك معناسنه در زیرا پیكار جوی
جنك جو صواش اریدر یعنی بهادره دیرلر پس پیكار جوید صواش وجنك قادر
اولور دیمكدر حاصلی قوت وقدرتدن كنایه در ایدی جنك ایلمك استیندی
مذكور اصطلاحجیلر ایمش محصولیت عاقل قتنده ار دكلدر اول كمسه كه كوكرمش

رد شمعی

فیلله جنك ایلمكه قادر اوله یعنی شویله بهادر اوله كه فیلله جنك ایلمكه مالك اوله
علی الخصوص فیلك خشم وغضبی وقتنده بلی مرد آنكسست از روی تحقیق *
كه چون خشم آیدش باطل نكوید محصولیت بلی تحقیق یوزندن مرد اولدر
چون خشم وغضبی كله باطل ولغو كلمات ایلیه حاصل پیل دمان وبیر یابانله جنك
وصواشه مالك اولوب انلرك حقندن كلمك یعنی انلره غالب اولمق جنك انلر
هنر دكل عقلا قتنده بلكه كمال هنر وزیاده ادلك اولدركه خشم وغضبی كلدكده
حیننده باطل وبیهوده سوز سویلیه مثنوی ه یكی را زشت خویی داد دشنام
تحمل كرد وكفت ای نیك فرجام زشت خو وصف تركیبیدر ویا حرف وحدت

رد سروری

ویا اصلیدر ویا مصدریه در یعنی معلوم دكل بو بیتك معناسنه واصل اولمامشلر
فرجام وصف تركیبیدر آخری وعاقبتی خیرلو معناسنه فرجامك معناسی عاقبتدر

رد سروری

اولدوغی انكار ایدن نادانلر انكار ایلمش محصولیت وبیت بریاوز وجركین خولو بر
دشنام ویردی یعنی شتم ایلدی حاصلی سوكدی اول سوكولن كمسه ده شتمنه تحمل ایلدی

رد ابن سید علی ورد سروری

ودیدی ای آخری وعاقبتی خیرلو كمسه نیك فرجام وصف تركیبی اولدوغی بیلمیلر
بیلمز ایمش بتر زانم كه خواهی كفتن آنی * كه دانم عیب من چون من ندانی بتر لفظنده
بعضیلر تفضیل ایدوب بدتردن مخففدر دیدیلر وبعضیلر دیدیلركه مخفف دكل بلكه
اول معنایه بر كلمه در والله اعلم زانم اصلنده از آنم در كه حرف بیان خواهی فعل مضارع
مفرد مخاطب آنی آن اسم اشارت ویا ضمیر خطاب كه حرف تعلیل عیب من لامیه چون
ادات تشبیه ندانی فعل مضارع مفرد مخاطب بیلمزسك دیمكدر محصولیت بن انلردن
بترم كرسن بكا اولسون دیجك سك بن انلردن بترم یعنی هر دیجككدن بترم زیرا بیلوردم كه
عیبمی بندن ایو بیلمزسك حاصلی بنی كما ینبغی سوكمك استرسك عیبلرمی بندن اوكرن اندن
صكره مرادجه سوك حكایه با طایفه بزركان در كشتی بودم زورقی در پی ما غرق شد
دو برادر در كردابی در افتادند یكی از بزركان ملاح را كفت بكیر این هر دو
برادر را تا ترا صد دینار بدهم ملاح تا یكی را خلاص كرد دیكری هلاك شد كفتم
بقیت عمرش نمانده بود از آن سبب در كرفتن او تأخیر افتاد ملاح بخندید وكفت
آنچه تو كفتی یقینست ودیكر خاطر من برهانیدن این بیشتر بود سبب آنكه وقتی
در بیابان مانده بودم این مرا بر اشتر نشاند واز دست آن دیكر تازیانه خورده بودم
در طفلی كفتم صدق الله العظیم كه من عمل صالحا فلنفسه ومن اساء فعلیها
با حرف مصاحبت طایفه بزركان اضافتی بیانیه در زورق زانك وراءنك فتحه لریله و
سكون واوله صندل معناسنه در در پی ما لامیه كرداب كاف عجمك
كسری وسكون راایله صو چوزلندیكی یره عربجه اكا دردور دیرلر ایكی داللك ضمه لریله یعنی صو چكرنتیسی
بركه انده غرق اولنور فی ولد ملاح لغتنده كشتیبان ندر یعنی كمیجی اما بونك كبی یرلرده دیك
مراد دركمی صاحبیدر دیمی غلط سویلمش بكیر فعل امر مفرد مخاطب دركیو بیدندن كوتر قتندن

رد ابن سید علی وسروری

دیمی لر غلط سویلمیلر تا حرف تعلیل صد دینار یوز التون دیمكدر هر بریجون یوز التون

برنیك الندن طفل ایکن فنجی بمش ایدم اول سببدن قلیمدن عقدن قالمش ایدی که استخلاصنه
متوجه اولمدم حضرت شیخ بو سوزی ایشدنجه دیدم الله تعالی کلام قدیمنده بیوردیغی
بوندن ظاهر اولدی که بیورمشدر من عمل الآیه فقد ه تا توانی درون کس مخراش
کاندرین راه خارها باشد تا حرف توقیت توانی فعل مضارع مفرد مخاطب درون کس
لامیه مراد خاطردر مخراش فعل نهی مفرد مخاطب طرملیه دیمکدر یعنی رنجیده خاطر ایلمه دیمکدر کی
حرف تعلیل راهدن مراد کشینك حیاتنده واقع اولن احوالدر خارها دیکنلردیمکدر محصول
بیت مادامکه قادرسك کیمه نك خاطرین پریشان ورنجیده ایلمه یعنی یمکی اولدیغی دکلو هر
کونکلین الکونور خاطرین رعایت ایله زیرا عمر وحیات یولنده نیجه دردلو دیکنلر یعنی مشکلات
ومعضلات وارحاصلی انسانك باشنه چوق ایشلر کلور هر خلقله شویله معامله ایلمك کرك کم یانکه
برحال کلیجك هرکس سنك بولیکه جان وباش فدا ایله بو یولده دیکنلر وار دیمکدن مراد یعنی
سن کیمه نك کونکلین خراش ایدرسن سنك کونکلك ایدرلر حاصلی کما تدین تدان وکما تکیل
تکال فقد بو کار درویش مستمند بر آر که ترا نیز کارها باشد مصراع اولدن اضافتلر
لامیه لر دربرآر حاصل ایله دیمکدر که حرف تعلیل ترا سنك دیمکدر سکا دیمك شکلده نیز داخی
دیمکدر کارها ایشلردیمکدر محصول بیت درویش وفقیر مستمند وبیچاره نکدن مصلحتن بوتون
یعنی انکه کارینه معاونت ومظاهرت ایله زیرا سنکده نیجه دورلو مصالح ومهماتك واقع
اولور بس غیریلرده سنك مصالحکه بولینوب مهماتك ادا ایلسونلر وباخدا ایلیه دیمك
اولمعلوم اولدکه بو حکایه وذبر شفیقك حکایه سنه متصل یازلمق کرك ایدیکه بو بابه فی الجمله
مناسبتی اولیدی فقد بو حکایت دو برادر بودند یکی خدمت سلطان کردی ودیکری
بسعی بازو نان خوردی باری این توانکر درویش را کفت چرا خدمت سلطان نکنی
تا از مشقت کار کردن برهی کفت تو چرا کار نکنی تا از مذلت خدمت رهایی یابی که
حکما کفته اند نان خود خوردن ونشستن به که کمر زرین بستن وبخدمت ایستادن
با حرف مصاحبت سعی بازو ان مصدر دك فاعلنه اضافتیدر بازو انده الف ونون ادات
جمعدر بازولر دیمکدر باری یا حرف وحدت بر کره دیمکدر خدمت سلطان مصدرك
مفعولنه اضافتیدر مشقت کار کردن اضافتلر بو یلده در برهی فعل مضارع مفرد مخاطب
قورتولاسك دیمکدر مذلت خدمت مصدرك فاعلنه اضافتیدر رهایی یا حرف مصدر

دبی عندی سولنمش ملاح تا خاطرمن تا حرف تعلیل خاطرمن لامیه یا حرف صله هلنند
مصدردر دقورتولمق معناسنه الف ونون ادات تعدیه در زیرا اصلی رهید ندر ایشتر
همزه نك وتانك ضمی وشینك سکونیله در ه یه دیرلر همزه نك حذفیله ده لغتدر شتر دیرلر
شینك وتانك ضمه لریله نشاند فعل ماضی مفرد غایب بو ندن بیندردی دیمکدر تا زبانه زانك
کربانجی دیمکدر طلقی یا حرف مصدر داوغلدن تعلق دیمکدر من اسم موصول محلا مرفوع
مبتدا عمل فعل ماضی مفرد مذکر غایب فاعلی تحتنده منه راجع ضمیردر صالحا لفظا منصوب
مفعولیدر جمله فعلیه اعرابدن محلی یوق صله سیدر اسم موصولك فلنفسه فا معنای
شرطیتی متضمن اولن اسم موصولك خبرینه داخل اولمشدر زیرا صله سی جمله فعلیه در لام
حرف جر مفید دکانه ویا کانه متعلق نفس روحه وجانه وجسمه دیرلر بو نده ذات
مراد در ضمیر محلا مجرور مضاف الیه جمله ظرفیه محلا مرفوع خبر مبتدادر دوجمله اسمیه
بونلك کبی بیرلرده مقول قول خداددر ومن سابق کبی مبتدا اساه فعل ماضی مفرد مذکر
غایب در افعال بابندن اصلی اسوء ایدی اعلال سبیله اساه اولدی وزنی افعل در
اساه نقیض احسن در یرامزلق ایلدی دیمکدر فاکثر سابق کبی در ضمیر مؤنث نفسه
راجعدر جار مجرور ایله سابق کبی یا فعل ویا اسم فاعل متعلقدر وخبر مبتدادر محصول
ترکیب یعنی هرکس نه ایشلرسه کندویه در اکر خیر واکر شر حاصلی عمل صالح ایشلرسه
کندویه در عمل فاسد ایشلرسه ده کندویه در محصول ترکیب حکایه شیخ سیاح عالم ایکن
کوردوکی وقایع حوادثندن برینی ایراد ایدوب بیوردی کا بو ناسل بر کمیده ایدم
بزم آدیمزده بر صندل غرق اولدی واول ذورقده اولن خلقك اراسنده ایکی
قرداش بر کردابه دوشدیلر دولتلولردن بریسی دیدی اول ایکی قرداشی طوت یعنی
خلاص ایله سکا یوز التون ویره یم ملاح ایکی قرداشك بریسی خلاص ایدنجه اوبریسی
هلاك اولدی یعنی غرق اولدی شیخ دیرکه ملاحه دیدیم بقیه عمری قلمدی اول سببدن
انی تخلیص ایلسنده تاخیر وتقصیر واقع اولدی یعنی بونی خلاص ایلمك مقید اولدك
وانی اهمال ایلدك ملاح کولدی ودیدی سن دیدیکك مقرر ومحققدر وداخی
بنم خاطرم بونی خلاص ایدوب قورتارمغه انده زیاده ایدی اول سببدن که بر
وقت بیابانده بیاده یوریلوب قالمش ایدم وبونی دوه یه بندردی واول

نهایتی خلاص معناسنه در یا بی فعل مضارع مفرد مخاطب بولاسک دیمکدر یابید نزدک
که حرف تعلیل و یا حرف بیان نان خود لامیه وخود دنک مقدم مفعولی به بیک دیمکدر تنکر
مکرر بیان اولندی بس حتی دیبی حتی ابدا اخفی فرق ایدر دکل ایمش که من تفضیلیه معناسنه
رد سروری
یعنی اذکوزدین بیانیه بستنک مقدم مفعولیدر بخدمت با حرف ظرف ایستادن ایاق
اوزره طورمق دیمکدر محصول ترکیب بر زمان ایکی قرداشی وار ایدی بریسی پادشاه خدمت
ایدردی و بریسی بازولری سعیله یعنی کد یمین و عرق جبینله اتمک ییوب تعیش ایدردی
حاصلی ارباب کیبدن ایدی برکز بو غنی قرداشی درویش قرداشه دیدی نیچون پادشاهه
خدمت ایلمزسک تا اینی ایلمک مشقتی والمدن قورتیلوب خلاص بولاسک درویش قرداشی
نیچون ایلمزسک تا خدمت ذلتندن خلاص بولاسک یعنی مخلوق قپوسنه خدمت ایلمک
ابتذالندن قورتیلاسک که حکما دیمشلر کند و امکین ییوب اوتورمق یعنی حضور ایلمک
یکدر التونلی قوشاق قوشانوب مخلوق خدمتنده طورمقدن یعنی کندی کبی بر مخلوقک
خدمتنده اولمقدن بیت ٭ بدست آهک تفته کردن خمیر ٭ به از دست بر سینه
پیش امیر آهک الف ممدوده وهانک فتحیله و کاف عجمیله آکی دکوج بوندن کرج مراددر
تفته قرینه سیله تفته به اضافتی بیانیه در قیزمش کرج دیمکدر کردن خمیر تقدیری خمیر
کردن در ضرورت وزن ایچون تقدیم و تاخیر اولندی یعنی قیزمش کرج یوغورمق
یعنی قادینه رمق پیش امیر لامیه محصول بیت ال ایله قیزمش کرجی خمیر ایلمک یعنی قادینه ب
یوغورمق بک و پادشاه اوکنده الی سینه اوزره قیوب طورمقدن یکدر یعنی اکابر
خدمتنده ال قاووشدروب ایاغ اوزره طورمقدن قیزمش کرجی ال ایله قادینه ب
یوغورمق یکدر آهک کافی عربیله ددینلر بیلمزلر ایمش و آهن ذنیی اوزره بر قیر
رد ان سیدعلی و سروری
مبزی مواد دکه نیجا کا الچو دیرلر دیبی هم لونده خطا ایلمش و هم کندیدن ذیل ابو اینده
رد ان سیدعلی
آهک تفته دن مراد سونمش طاش کرچ دعلی کل حال بوندن آهکی الچو به تخصیص ایدنلر
بیلدن مقصود ه و اصل ولمامنلر مصراع ثانیسی ٭ به از دست بر دست پیش امیر ٭
رد ان سیدعلی و سروری و شمعی
یازانلر نادر واقع اولانی اختیار ایلمشلر بعض نسخه ده آهن تفته واقع اولمش مبالغه
رد سروری و کافی
طریقیله قیزمش دمور دیمکدر دست بر دست نسخه سی به دست بر سینه نسخه سنه ترجیح
ایلدی نادری مشهوره ترجیح ایلمش تفته به ایچق معناسنه ویرن قنی موقوف سوکلنش
رد کافی
رد سروری

قطعه

قطعه ٭ عمر کرانمایه درین صرف شد ٭ تا چه خورم صیف و چه پوشم شتا ٭ عمر کرانمایه
بیانیه کرانمایه وصف ترکیبیدر کران کاف عجمیک کسریله لفظ مشترکدر اغیر و قیمتلو بیننده
رد ان سیدعلی
بونده قیمتلو معناسنه در پس معناسی اغیر اصللودر دیمکدر معنای لازمیسی قیمتلو دیمکدر
بس معنای مطابقیسی قیمتلو دیمک چوق قیمتلو و اغیر بهالودر بونلر معنای لازمیسی
رد سروری و شمعی و کافی
دیر مشارٌ درین اسم اشارت بر مقدر فکره مصروفدر که مصراع ثانی آنی بیان ایدر
تا بونک کبی یرلرده عجبا معناسنه در نتکه دیوان حافظ شرحنده مکرر بیان اولنمشدر
صیف صاد مهملنک فتحی و یانک سکونیله یاز معناسنه در وشتا شینک کسریله قیش
معناسنه در محصول بیت عمر کرانمایه بو فکره صرف اولدی عجبا یازین نه ییرم و قیشین
نه کیرم دیو یعنی فکر معاش قیدندن بردم آسوده و فارغ اولمدم و تفرقه خرج
و قید کسوه و لباسدن بر نفس خلاص بولمدم درین لفظنک مشار الیهی مصراع
رد سروری و شمعی
ثانینک مضموننده در دیینلر مشار الیهی اکلامامشلر ای شکم خیره بنانی بسازه تا نکنی
پشت بخدمت دوتا ٭ شکم شینک کسری و کافک فتحیله قارین دیمکدر خیره خانک معجمه نک
کسریله الچق و ذبون معناسنه در نتکه خیره رای دیرلر فاسد فکرلو کیمسه به بنانی با حرف
مصاحبت و یا حرف وحدت بساز با حرف تاکید و ساز فعل امر مفرد مخاطبدر دنا
زیدندن قانع اول دیمکدر تا حرف تعلیل نکنی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب ایلمسک
دیمکدر پشت مفعول صریحی بخدمت با حرف ظرف و یا حرف مصاحبت مفعول
غیر صریح دوتا ایکی قات دیمکدر نتکه دیباچه ده پشت دوتای فلک ده بیان اولندی
ایدی دوتا نکتینک مفعول ثانی صریحیدر محصول بیت ای فاسد شکم بر اتمک ایله
قانع اول و حیوانات کبی اکل و شرب و آب و علف قیدینه دوشمه تا کم اکابر
ملازمتنده و ملوک و سلاطین خدمتنده ارقاکی ایکی قات ایلمیوب پادشاه عالم
اولاسک زیرا القناعة کنز لا یفنی در خیره نک معناسنی لجوج و بداندیش
دیدکدن صکره خیره جشمی و خیره دستی بوکه ضم ایدوب قاتمش و بو تمثیل معنایی
رد ان سیدعلی
ذکر ایدن صدد دن کلیا خارج اولمش و لجوج و معاند و نادان و بداندیش
ایله تفسیر ایدوب بو محلده حریص و غیر قانع معناسی مراددر دیبی اکتفا ایلمش
رد کافی
رد سروری و شمعی
ایلمش بلا فایده و خیره لجوج و غیر قانع معناسنه در دیبی محله مناسب سوز سویلمش

حكايت كسي پيش نوشيروان عادل مژده آورد كه خداي عز وجل فلان دشمنت
را برداشت كفت هيچ شنيدي كه مرا فرو كذاشت برداشت قالدردي
يعني دنيادن رفع ايلدي حاصلي اولدردي ديمكدر هيچ شنيدي استفهام معناسنه
متضمندر هيچ ايشتدكمي ديمكدر فرو كذاشت ترك ايلدي و اهمال ايلدي ديمكدر محصول بيت
بركمسه نوشيروان عادل قاتنه كلوب مژده كتوردي كه الله تعالى فلان دشمنكي قالدردي
يعني دنيادن كتوردي نوشيروان بو خبري ايشيدجك كلن كمسنه ديدي كه هيچ
كمسه دن ايشتدكمي كه بني ترك ايدوب باقي و مؤبد قوده و غني يعني اصلا خيرلو نسنه
بويدي كه بني امانت ايلميوب دنياده باقي قويايدي والا اول بوكون كندي اسه
بنز يارين كيده ديو نهايتي براكي كون اول بنزدن اول كتمش اولوردي بوكا نه مشتلق
كرك و نه سرور وحبور بيت مرا بمرك عدو جاي شادماني نيست كه زندكا
ني ما نيز جاوداني نيست مرا بكا ديمكدر با حرف مصاحبت سببيه متضمن مرك
عدو لاميه جاي بوندن محل معناسنه در شادماني صفت مشبهه در ويا حرف مصدر
اضافت لاميه در محل مسرت و سرور ديمكدر كه حرف تعليل زندكاني يا حرف مصدر

شادمانيده دال ساكندر
وهر برده مانك ماقبلي
ساكن اوقونور
منه

ما به اضافت لاميه در جاودان يا حرف نسبت بعض نسخه ده مرا بمرك عدو برينه
اكر بمرك عدو دشمن محصول بيت بكا دشمنك مركي وهلاكي سببيله سرور و شادمانلق
محلي يوقدر دشمن اولمكله مسرور اولاجق يردكل زيرا بنم حياتم داخي مؤبد
و باقي و ثابت دكلدر يعني عدونك اولوميله مسرور اولمزوز زيرا بنزده عالمده
ثابت و پايدار دكلوز حاصلي اول بوكون اولديسه بنز دخي يارين ويا اوبر كون
اولمز مقرردر حكايت كروهي از حكما در باركاه كسرى در مصلحتي سخن ميكفتند
بزرجمهر خاموش بود كفتندش چرا درين بحث با ما سخن نكويي كفت وزرا بر مثال
اطبا اند وطبيب دارو ندهد جز سقيم را پس چون بينم كه راي شما بر نهج صواب
مراد دان سخن كفتن حكمت نباشد كروه كاف عجمك ضميله بولك معناسنه در ويا حرف
وحدت باركاه دن بوندن سراي و ديوان خانه مراد در كسرى عرب كاف عربك فتحي
و كسريله و سكون سين و فتح راايله اوقورلر اما عجم پادشاهلرينك لقبيدر نتكه رومك قيصر
و حبشه نك نجاشي و مصرك فرعون و خاقان چين و فغفورك لقبيدر كسرى خسروك

معربيدر

معربيدر جمعي اكاسره كلور خلاف قياس اوزره زيرا قياس كسرون ديمك ايدي عيسون
و موسون ديدكلري كبي سينك فتحيله كذا في مختار الصحاح محصول تركيب كسرى بارگاهنده
حكمادن بر بلوكي بر مصلحت خصوصنده سوز سويليورلردي بزرجمهر كه كسرينك وزير
اعظمي ايدي ساكت اولوردي و بونلرك تدبير و مشاوره سنه داخل دكل ايدي حكما ديديلر كه
نيچون بو خصوصده بزمله مشاوره و تدبيره داخل اولمازسك بزرجمهر ديدي وزرا
طبيبلر مثلدر و طبيب دوا ويرمز مريضدن غيريه پس چون كوررم كه سيزك راي و تد
بيركز طريق مستقيم اوزره در بكا اندن سوز سويلمك حكمت اولمز مثنوي چو كاري
بي فضول من برآيد مرا در وي سخن كفتن نشايد كاري يا حرف وحدت فضول
من لاميه در فضول فانك وضادك ضمه لريله عجم مصدر معناسنه استعمال ايدرلر انقلق
و زياده لك معناسنه اما صحاحده بو بابده بو وزن اوزره مصدر ذكر ايتمز محصول بيت
چونكه بر ايشم زياده لكمدن و انقلقمدن حاصل اوله يعني بر ايش كه بنم قاريشمدن قالمقسزن حاصل
اوله بكا اول ايشده سوز سويلمك لايق دكل زيرا تحصيل حاصل لازم كلور فضوللرز
ادخال ايدوب آدينه باء مصدر ديديلر زياده فضوللقي ايلمنلر دركه هضمي قابل دكل امل

رد شراح

تدبر و كر بينم كه نابينا و چاه است اكر خاموش بنشينم كناه است كه حرف بيان
نابينا اعمى يعني كوره ديرلر چاه جيمك عجمله قويو معناسنه در محصول بيت فاما شويله كه بر
يرده قويو اوله و بر اعمى كه اول محلده بولنوب قويودن بيخبر اولوب دوشمك احتمالي
اوله بنده بو حالي كوردم اكر نابينايي طريق سلامته دلالت ايلميوب اهمال ايدوب ديدم
كنهكار اولوردم زيرا اول حينده سكوتم تلف نفسه سبب اولور قصه دن حصه بودر
اكر سيزك راي و تدبيرده خطا كورايدم البته سويلردم سكوت ايلمزدم حكايت
هارون الرشيد را چون ملك مصر مسلم شد كفت بخلاف آن طاغى كه بغرور
ملك مصر دعوي خدايي كرد نبخشم اين مملكت را مكر بكمترين بندكان بخلاف
با حرف صله خلاف بولنه بيلورده دعوى ديكوردلك معناسنه در آن طاغيه اضافتي لاميه
در طاغي ازغون ديمكدر كه حرف رابط صفت با حرف مصاحبت غرور ملك لاميه
در مصره اضافت بيانيه ويا لاميه دعوى خدايي مصدرك مفعولنه اضافتيدر وياحرف
مصدر نبخشم فعل نفي مستقبل متكلم وحده بغشلميم ديمكدر الا استثنا دلالا معناسنه

باحرف صلہ کمزیدہ تر ادات تفضیل و یا حرف نسبت و نون حرف تاکید بندکانه اضافت
لامیه دن محصول ترکیب چونکه هارون الرشید ملک مصر مسلم اولدی یعنی خلافتنه و سلطنتنه
داخل اولدی دیدیکه اول ازغونک یعنی دعونک دغیه و کود لکیله که مصر سلطنتنی غرور
سببیله تکرلق دعواسنی ایلدی مملکت مصری بغشلیه مایم الا خوللتی یک غایتیله
دنی سنه یعنی الچی دغیه سیاهی داشت کودن نام او خصیب ملک مصر دا بوی
ارزانی داشت سیاه یا حرف وحدت داشت طوتاردی یعنی کندینک وار ایدی
کودن کاف عربیه و دال ایله لغت عربیه ترکیده دیرلر تشبیه و استعاره طریقیله
احمق کمسه یه کودن دیرلر نام اولامیه خصیب خانک ضمی و صاد ک فتحیله صورت تصغیرده
بوی یا حرف صلہ ارزانی لایق داشت طوتدی یعنی کوردی محصول ترکیب هارونک
بر قوه عربی وار ایدی که آدی خصیب ایدی مملکت مصری اکا لایق کوروب حاکملکنی
اکا ویردی کو یند عقل و کفایت او بجدی بود که طایفهٔ حراث شکایت اوردند
که بنبه کاشته بودیم بر کنار نیل باران بی وقت آمد تلف شد گفت بنبه بایستی
کاشتن صاحب دلی بشنید و گفت عقل و کفایت عطف تفسیری شکلیدر بعض
نسخه ده کفایت بریته کیاست دخی واقع زیرکلک معناسنه بجدی با حرف ظرف و یا حرف
وحدت که حرف بیان طایفهٔ حراث اضافت بیانیه در همزه اضافت ایچون کلمشدر بنبه
اول بیلدیکلری خطالری اوزده ذاهب اولمشلر حراث جمع حارث در تضاد و زنی
اوزره اکینجیلر دیمکدر ذوداع ده دیرلر مصره اضافت لامیه در که حرف بیان
بنبه باء عجمک اوج حرکتیله و سکون نونله پنبه معناسنه در کاشته بودیم اکمش ایدک
دیمکدر کاشتن مصدرندن مشتق بر حرف استعلاکنار معروف نیل و اضافت لامیه
مصر ایرماغی باران بی وقت آمد تلف شد ظاهر بوندن مراد نیلک طغیاننیدر
والا مصرده اولقدر یغمور یغماز که اکینلری افنا ایلیه بنبه باء عجمک فتحیله و سکون نونیله
یوکه دیرلر بایستی یا حرف حکایه در بایستی کرک اولمق کاشتن الملک محصول ترکیب
روایت ایدرلر که عقل و کفاینی و فهم و فراستی بر حد و بر مرتبه ده ایدی که یعنی بر طبقه ده
ناقص العقل و نادان و احمق ایدیکه مصرک اکینجی طایفه سی شکایت کتوردی بلکه نیل کنار
ینه اکمش ایدک یغمور و قفس کلدی یعنی نیل و قفسز طاشدی و پنبه مزه اسد و تباه اولوب

كياست
نسخه

ده کمیوه وکالی

و نیله ده یغمور یغمادیغی جهادیدیکنلو
قناپوس بو نسخه یغمور دیا غوب
اکینی افنا ایتمک دیدکلری
تامل

هب تلف اولدی بو شکایتدن مقصود لری بوکم آفت سماویدن نقصان و خسران
کوردک بو ییل بزدن بنبه جهتندن عشر و خراج طلب ایلمک دیمکدر خصیب دیدی
یوک اکمک کرک ایدی بوکه یغمور ضرر العیوب زیان کورمیه ایدی یعنی بونلر احمق و
نادان ایدیکه پوک یرینه کتان اکیلور و بجلو رضا نوردی بس بر صاحب دل بو سوزی ایشیدی
دیدی چاغردکه صاحب دلدن حضرت شیخ کندی مراد اوله و ایشیدی الذی روایت
طریقیله اوله مثنوی ه اگر روزی بدانش در فزودی ٭ ز نادان تنک روزی تر
نبودی روزی یای اصلیه ایله رزق معناسنه در با حرف مصاحبت و دانش اسم مصدر
در علم معناسنه ترکیبی بیلش دیمکدر در حرف تاکید فزودی حکایت حال ماضی ارتار ایدی
دیمکدر تنک تغیر طار دیمکدر اما بونک کبی یرلرده قلتدن عبارتدر تر ادات
تفضیلدر معناده تنک مقیددر تنکتر دیمکدر نبودی یا حرف حکایه در محصول بیت
اکر ارزاق و اموال و جاه و جلال عقل و دانش مقدارنجه آرتوب زیاده اولیدی
یعنی هر کسک رزقی عقلینه و فهمنه کوره اولیدی جاهلدن رزقی و ملکی آزراق کیمسه
اولمزدی یعنی جهلًا افقر ناسدن اولوردی لکن ارادت خدا ایله بویله دکل بلکه خدا
بنادانان چنان روزی رساند ٭ که صد دانا در آن حیران بماند با حرف صلہ
نادانان الف و نون ادات جمعدر رساند الف و نون ادات تعدیه در ایرشدرر
دیمکدر اصلندہ رسد ایدی ایرشور معناسنه که حرف بیان دانا صفت مشبهه در علم
معناسنه دران یعنی رزق ایرشدیرر صد دانا مبتدا اول حیران مبتدای
ثانی بماند فعل مضارع مفرد غائب فاعلی تحتنده حیراندن راجع ضمیر جمله فعلیه خبر
حیراندر و جملهٔ اسمیه خبر صد در و جملهٔ صغرا و کبرانک اعرابدن محلی یوق جملهٔ ابتدا
محصول بیت نادانلره خدا الجلیلین رزق و مال ویردکه یوز عاقل و دانا اول رزق
و مال و جاه و جلالی و یرمسندن حیران و سرکردان و مدهوش قالور عربیده بو مضمونی
ایراد ایلمشلردر لکن عربی بیلمین شرح اولمغه حفظ ایلمیه و کمجون ترک ایلدک مثنوی بخت
و دولت بکاردانی نیست ٭ جز بتایید آسمانی نیست با حرف مصاحبت کاردان
وصف ترکیبیدر ایش بیلیجی دیمکدر با حرف مصدر با حرف مصاحبت تایید تفعیل بابندن
مصدردر لغتده محکم ایلمکدر اما بونک کبی یرلرده مراد توفیق ربانی و لطف و احسان

صمد اندر آسمان اسناد مجازیدر زیرا فاعل حقیقی خلاق عالمدر آسمانی بابی حرف
نسبتدر محصول بیت بخت ودولت وسعادت ورفعت ابشن بلمجی لکلو ومبصر لغلله
دکلدر بلکه توفیق ربانی وتاییدصمدانیدن غیر یله دکلدر حاصلی بخت ودولت
قوت علم ومعرفت وکمالاتیله دکلدر بلکه فقر وغنا وبملك خلاق عالمك ارادتنه
منوطدر انجق اوفتادست درجهان بسیار خ بی تمیز ارجمند وعاقل خوار
اوفتادست اصلنده اوفتاده است در حذف وایصال طریقیله هاء رسمیه همزه
بجمله ترك ایلدك زیرا سین وتا کاداة خبر در فعل داخل ولزاسم مخصوص صدر
تمیز اصلنده تمییز در دایکی یا ایله اما نحو عین الفعل یا سینك حذفیله استعمال ایدیلر ارج
قیمت وبر مقدار معناسنه در ومنداداة نسبت معنا لازم سببی معزز ومکرم
دیمکدر معنا سی مقدار صاحبی تفسیر ایدر وبرمعزز ومکرم معناسنه کلدر وکنی
انکار ایلیوب تر زندار جمند معناسنی بیلمز ایمشلر جمند سکون جیمله درجیك مثیل در
دیبی خطا سولمشی زیرا مند لفظینك ماقبلی دائما ساکن اولور خوار واو رسمیله ذلیل
وحقیر معناسنه در مصراع اولک ثانیه مرهوندر محصول بیت دنیاده چوق واقع اولمدر
بی عقل دبی تمیز یعنی تخیص وتمیزه مالك اولمیان معزز ومکرم اولور وعاقل وعالم
خوار وذلیل اولور عالمده بوچوق واقع اولمشدر کیمیا کر بغصه مرده ورنج ابلانددر
خرابه یافته کنج کیمیا کاف عربیك کسریله علوم حیله نك برسیدرکه بعض حیله ایله التوندن
غیری معدنیاتی التون ایدرلر وکر اداة فاعلدر جی معناسنه کیمیا جی دیمکدر یعنی اول
فن جالشن دیمکدر با حرف مصاحبت غصه غم اما اصلنده یمك ییرکن بوغازینه
طوران لقمه در رنج الم معناسنه درابله همزه نك ولامك فتحه لریله احمق معناسنه در
خرابه ویرانه معناسنه در کنج بوندن دفینه معناسنه در محصول بیت کیمیا کر یعنی اول
عملی دکوششن ایلیین کیمسه غم وغصه ورنج ومحنت الم مفلس ولوب کیتمش وفقیر
فلاکتلی اولمش وبیتمش اما ابله وجاهل هیج الم وزحمت چکمکسزین وطالب ورانب
دکل ایکن ویرانه ده کنج ودفینه بولمق واقع اولمش حکایت یکی راازملوك کنیزك
چینی آورده بودند خواست که درحالت مستی باوی جمع آید دختر ممانعت
کرد ملك درخشم شد ومرد را ازبندکان بسیاهی بخشید که لب زیرینش از برده

دوسروی
ددالی سنلی وکمی

بینی در کذشته بود وزیرینش بکریبان فروهشته هیکلی بود که صخر جنی از
طلعتش برمیدی وعین القطر از بغلش بکندیدی کیبوك وکیبو جاریه یه دیدر
جینیر اضافت بیانیه در خشم خانك فتحی وسکون شینی ایله غضب دیمکدر شد بوندن رفت
معناسنه در مرا اداة تاکید یعنی رانك مضمونی تاکید ایدر لب زیرین بیانیه برده یعنی
بوروندن قولاغی دیمکدر زیرینش زیرینه معطوف بکریبان با انتهاء غایت ایجون در الی
معناسنه فروفانك ضمیله اداة تاکید هشته بوندن صارقمش معناسنه در هیکل بوندن
هیات معناسنه در وباحرف وحدت که حرف بیان صخر جنی صادك فتحی وخانك سکونیله
سلیمان پیغمبرك مهرینی سرقه ایلیین عفریت در دیدیلر که زیاده بد شکل وچرکین قیافت
ایمش که سایر عفریتلراندن اورکوایمش طلعت بوندن یوز معناسنه در رمیدی حکایت حال
ماضیه اورکردی دیمکدر قطر قافك کسری وطانك سکونیله بوندن قطران معناسنه دربس
عین القطر قطران بیکاری دیمکدر بغل بانك وغینی معجمه نك فتحه لریله قولتق معناسنه در
کرعجبه ابط دیرلر همزه نك وبانك کسره لریله باحرف تاکید کندی کاف عجمك فتحیله ایمك
یعنی برامز قوقو کر عجبه اکانتن درلر حضرت شیخ قاده نك اوصافنده مبالغه بیوردر
محصول ترکیب پادشاهلردن برینه جینی ویله بتمدن جاریه کتوررمشلرایدی پادشاه
استدیکه مستانه لك حالتنده آنکله مجامعت ایلیه جاریه منع ایلدی یعنی ال ویرمدی
ورضا کوسترمدی پادشاه غضب ایلدی وآنی قوللرندن بر قاره قولنه بخشلادی
کراوست طوداغی بورننك قولاغندن تاشمش ایدی والت طوداغی یقاسینه دك
صارقمش ایدی وشکل ایدیکه صخر جنی بویله بد شکل وبد قیافت ایکی یوزینی کورسه اورکوب
قجاردی وقطران بکاری قولتو غندن فوقاردی یعنی شکلی بد وکندی بغلی بدترایدی
بیت ه توکویی تاقیامت زشت رویی خ برو ختمست بر یوسف نکویی
کویی شرط مخذوف جوابدر یعنی قرانك شکلینی کوریدیك دیدیك فعل مضارع مفرد
مخاطبدر کوییدندن تا حرف انتها غایت زشت رو وصف ترکیبی وباحرف مصدر
چرکین یوزلولك دیمکدر برحرف استعلا وضمیری قاره یه راجعدر انك اوزرینه
نامدر دیمکدر نکویی یاء مصدریه ایله ایلك دیمکدر محصول بیت سن دیدیك قیامته
دك چرکین یوزلولك یعنی بو درجه کتلیکی انك اوزرینه مختومدر یعنی اکا ختمدر حاصلی

چرکینلك اندن او ته اولمز وحضرت یوسف اوزرده کوزللك یعنی حضرت یوسفك
حسنی بحد وبی پایان اولدوغی کبی بونك قبحی کذلك بحد وبی غایه دد قطعه تحفه
نه چنان کریه منظر که زشتی او خبر توان داد تحفه یا حرف وحدت کریه بونده
مکروه معناسنه در منظر بونده شکل معناسنه در کریه منظر وصف ترکیبیدر بدشکل
ومکروه هیئت معناسنه در اصلی کما ذکر ایدیکی حرف بیان زشتی یا حرف مصدریه واو یه
اضافت لامیه در داد بونده دادن معناسنه در محصولیت بر تخص ایدی اما ایله
بدشکل وکریه هیئت ایدیکه انك چرکینلکندن وزشتلکندن خبر ویرمك
ممکن اولمیدی یعنی چرکینلکی فوق الحد ایدیکه قابل تعبیر دکلدر وانکه بغلتش نعوذ بالله
مرداد با آفتاب مرداد واو حرف عطف که کاهدن مخففدر مرداد دن لاشه
جیفه مراددر با حرف ظرف افتاب مرداد لامیه در تقدیری ماه مرداد ایدیکی صورت
وزن ایچون حذف وایصال اولندی مرداد تاریخ جلالی حسابی اوزره شهور
صیفیه نك اورته آیك اسمیدر که اول ایده لاشه لر وجیفه لر زیاده بد قوقار خصوصا
کم عربلرك یعنی قاده لرك قوقوتولر محصولیت قاده نك شکل وصورتی معلوم
اولدقدنصکره قوقوسی نعوذ بالله افتاب مرداد ماهده لاشه وجیفه کبی ایدی
یعنی قاتی بد قوقاردی شویله که هیچ بر وجهله قوقوسنه تحمل اولنمزدی استعاذه بو
جهتدندر سیاه زاده را مدتی نفس طالب بود وشهوت غالب مهرش بجنبید
ومهرش برداشت بامدادان ملك کنیزك راجست ونیافت ماجرا کفتند خشم
کرفت وبفرمود تا سیاه را باکنیزك دست وپا استوار ببندند واز بام جوسق
بخندق دراندازند یکی از وزرای نیك محضر روی شفاعت بر زمین نهاد
وکفت سیاه زاده را درین خطایی نیست بلکه سایر بندکان وخدمتکاران بخشش و
انعام خداوندی معتادند کفت اکر درمفاوضه او شبی تاخیر کردی چه شدی
کفت ای خداوند نشنیدی که کفته اند سیاه را حرف تخصیص سیاهك دیمکدر
مهرمیلك کبی ایله محبت معناسنه در بجنبید دپرندی دیمکدر مهرمیلك قمیلدیغندن
عبارتدر مهرین قالدیردی یعنی بکارتن ازاله ایلدی بامدادان ایرته دیمکدر بام
دام اوستی معلوم اولدیکه بو قاروودیلامب اولرینك اوستی دوزدر یعنی سطحدر

اکا عجم بام دیر جوسق جیم عربك وسینك فتحیله برج اوزرده اولان کوشکه درقصر
معناسنه واضافت لامیه در با حرف صله وخندق معروفدر حرف تاکید انداززند فعل
مضارع جمع غائب وبا فعل امر جمع غائب حاصلی ایکیسنده صیغه ده مشترکدر اتالر ویا آتسونلر
دیمکدر خطایی یا حرف تنکیر ادات اضراب که حرف تقلیل سایر جمیع وباقی معنالرینه
مستعملدر مفاوضه لغتده مشارکت معناسنه در اما بونده مجامعت معناسنه در اوبه
اضافت مصدرك مفعولینه در کردی یا حرف حکایه شدی ده بویله در محصول ترکیب
اتفاقا سیاهك اول مدتده نفس خبیثی طالب وشهوت وتوقان وآرزوسی غالب
ایدی جاریه یه مهر ومحبتی حرکت ایلدی اختیاری الدن کتدی ومهرینی قالدیردی
یعنی قیزلغنی الدی ایرتسی که پادشاه شراب کیفیتندن آییلوب عقلی کلدی جاریه یی استدی
وبولمادی کیجه واقع اولان ماجرایی سویلدیلر غضب کلدی وبیوردی تا سیاهك
جاریه ایله الینی وایاغنی محکم بغلیه لر وبرج اوزرندن اولان کوشکدن حصارك
خندقنه اتالر ویا آتسونلر بویله اولیجق اویغون وزرالردن بریسی شفاعت یوزینی یره
قودی یعنی پادشاهه تعظیم ایلدی ودیدی پادشاهم سیاهك بو خصوصده خطاسی
یوقدر بلکه سایر قوللر وخدمتکارلر سعادتلو پادشاهك انعام واحسانه معتادلردر
سیاه بیچاره ده بونی معتاد اولان بخششلره قیاس ایدوب استرداد احتمالی خاطرینه
کتورمیوب حکادر ویردی دیو مالکانه تصرف ایلمشدر پادشاه وزیردن بو مصاحبتی
اینیدیکك دیدی اکر بر کیجه مجامعتی تاخیر ایلسه نه اولوردی وزیر دیدی ای پادشاه
مسموعکز اولمدیمی حکما وعقلا دیدیکلری قطعه تشنه سوخته درچشمه روشن
چو رسید تو مپندار که از پیل دمان اندیشد بعض نسخه ده روشن یرینه حیوان
واقعدر تشنه صوسز سوخته یه اضافتی بیانیه دد وهمزه حرف توسل ویاء بطنی اضافت
ایچون کلمشدر در حرف صله چشمه روشن بیانیه دد وعین بترا اشکلی که عربیده وفارسیده
همزه دن بدل کتابت اولنور بونك کبی یرلرده اضافته دلالت ایدر لیکن خالص همزه
تلفظ اولنمز بلکه یا ایله یعنی تلفظ اولنور بس بونده ایکی یرده بیله همزه اضافت ایچون
کلمشدر دیمی ذکر اولان تحقیق وتدقیقه واصل اولمامشلر تو مبتدا مپندار فعل نهی مفرد
مخاطب دد پنداردن ظن ایلمه دیمکدر مابعدی ایله خبر مبتدادر که حرف بیان پیل دمان بیانیه

مطلب

دد شمعی وکالی

کوکرمش وغضبه کلمش فیل ننکه بیرهاد ونه لجدی اندیشد فعل مضارع مفرد
غایب قودلمه دیمکدر محصول بیت نادر در ونده سوزان اولان تشنه وعطشان جونکه
صافی سو چشمه سنه ویا آب حیاته بیکاریه ایرشدی یعنی واصل اولسه ظن ایلمه اول وقتده
هیبتلو وکوکرمش فیلدن خوف ایده ویره والحکم بلکه خاطرینه بیله کلمز انده فیل وادن
وفیلدن اولادوغنی **ملحد گرسنه در خانهٔ خالی بر خوان * عقل باور نکند کز رمضان**
اندیشد ملحد اسم فاعلدر الحد یلحد دن یعنی افعال بابندن طوریق شریعتدن خارج
اولوب حمزه ونشره منکر اولان ظالمه دیرلر گرسنه بو نده کاف عجمک ضمی ورانك
سکونی وسینك کسریله آج معناسنه در که عربجه جایع دیرلر کاف عجمک ضمی ورانك — مطلب
کسری وسینك سکونیله لغتدر فاحفظ در حرف ظرف خانهٔ خالی بیانیه بر بای عجمک
ضمیله طولو دیمکدر عربجه ملآن دیرلر خوان بونده نعمت وطعام معناسنه در ملحد مبتدا
اول عقل مبتداء ثانی باور بای عربیله و واوك فتحیله کرد ویاکند لفظیله مستعمل در ویا
بعض مشتقاتیله نفی واثبات طریقیله تصدیق معناسنه در بونده نکند فعل نفی مستعملدر
که فعل نفی مستقبلدر اینانمز معناسنه تصدیق ایلمز دیمکدر باور نکند مابعدیله خبر مبتداء
ثانی وجملهٔ اسمیه خبر اول ومبتداء اول خبریله جملهٔ مستأنفه در کز که حرف بیان
رمضان معروف اندیشد مفرد مضارع مفرد غایبدر فکر ایدر دیمکدر محصول بیت
آج ملحد خالی اوده یعنی تنها خانه ده که کیمسه حالنه مطلع اولمیه وخانه نعمت وطعامله
ملآن اوله یعنی بر اوله عقل تصدیق ایلمز که رمضان فکرین ایدوب طعامدن صومعه
یعنی رمضان فکر ایدوب طعام یمیه یعنی اینانمز البته آج اولنجه یر لفظنی باء عجمیله
بر ظن ایدوب باء عربینك فتحیله وخوانه مضاف قیلدن وخوانی سفره معناسنه
اخذ ایلین عجب متصرفدر ایمش لفظنی بر خوانه مضاف قیلدن نه خوب موزون ایمش
وبری باء عربك فتحی ورانك سکونیله تجویز ایلین غلط سویلمش مذکور دلرك
اثر بجه کتمش عفا الله عنهم **ملك را این لطیفه خوش آمد وگفت سیاه را بتو بخشیدم**
کنیزك را جه کنم گفت کنیزك را بسیاه بخش که نیم خوردهٔ او هم او را شاید سیاه
را رادات مفعول بتو باحرف صله بخشیدم بو لفظ ایکی معنایه مستعملدر بری
وزن بغشلمق یعنی تملیك ایلمك وبری اکا موجب بغشلمق کنیزك را رادات

مفعول

مفعول جاریهٔ دیمکدر بسیاه باحرف صله سیاه دیمکدر بخش فعل امر مفرد مخاطب بغشله
نیم خورده بر کمسنه نك یعنی انسانك ویا حیوانك یدوکندن ویا ایجدوکندن ارتانه
دیرلرکه عربجه اکا سؤر دیرلر او یا اضافت لامیه در او را اکا دیمکدر شاید فعل مضارع
مفرد غایب معناسنه در محصول ترکیب پادشاهه وزیرك مذکور لطیفه سی خوش کلدی
ودیدی سیاهی سکا باغشلادم ایکی معنایله یا جاریهٔ نیجه ایدیم وزیر دیدی پادشاهم
جاریهٔ سیاهه بغشلا که آنك نیم خورده سی یعنی ارتغیدر که انك لائقیدر شمدن صکره
سیزك حرمیکزه ونزاکتکزه ممتنع اولدی جایز دکلدر بو فکری کلیاً خاطره کتورمدن جقمدی کرك
قطعه هر کرا او را بدوستی مپسند * که رود جای نا پسندیده او را آنی دیمکدر
اضمار قبل الذکر واقع در مرجعی الیهی مصراع ثانی اولنده مقدر انکسی ولدیا خود
او را انکس تقدیرنده اولدیو طریقیله اضمار اولمز با حرف صله دوستی یا حرف مصدر
مپسند فعل نهی مفرد مخاطب بکنمه ولائق کورمه که حرف رابط صفت جای ناپسندیده
بیانیه محصول بیت هر کرا او لکیمسه دوستلوغه بکنمه ولائق کورمه نا معقول ونا مقبول
یره واره یعنی اکر محبوبك ومطلوبك واکر غیری یعنی که اراذل کشیدن واراذل پرست اوله
آنی دوست اتخاذ ایلمه وکند ویار دویاورم دیو اکا اعتبار قیلمه بعض شراح جایز
درکه مپسند لفظی مفعول معناسنه اوله یعنی مرضی ومقبول اولمیون دیو لکن فسادی
زیاده واصحه در قندیر **تشنه را دل نخواهد آب زلال * نیم خورده دهان گنده**
تشنه را رادات تخصیص تشنه نك دیمکدر نخواهد فعل نفی مستقبل مفرد غایب فاعلی
نحن دله راجع ضمیر در مفعولی آب زلال اضافتی بیانیه ایله زلال طاتلو صوبه
دیرلر پس بونده زلال وصفیه اطناب ایلین مطنبدر نیم خورده نیم خورده بر
معنایه درکه سابقا ذکر اولندی ایدی ترکیب مزجی قبیلندندر دهان اضافتی لامیه
در وکندیده بیانیه مصراع ثانی آب زلالدن حال واقع اولمش محصول بیت تشنه نك
کوکلی آب زلالی استمز واکا مایل اولمز قوقمش اغزك آرتغی وسودی اولدوغی حالده
اول آب زلال یعنی هر نقدر که بر کمسه تشنه ایسه دخی اغزی قوقمش کمسنه نك ارتغیندن
وفضله سیندن ایجمز حضرت شیخ بو یعنی مبالغه طریقیله سوق ایلمش والا قوقمش آغزلو بر صو
ایجکلا اول صو متغیر اولماز وحلال ایکن حرام اولمز وجایزدر که تشنه انك اغزنك

تو قوسنده بیلیه دیلیجك اکراه لازم کلیر واقعا اکراه زه دن لازم کلور وخلقك جو غینك
اغزی قوقادوکه بیلورکن بری برینك سوزیکی بیر و بلکه بعض شراح نیم خورده هاء رسمیه دهمزه ایله
یازوب اکثر نسخه لره بو شکلی اسناد ایدوب افترا ایلمش حال بوکه بو نسخه کنده مترجمدن غیری
بیر ده کورمدك بوقدر تتبعمز وار ایکن **قطعه دست سلطان دکر کجا بیند ٭ جون**
بسرکین درا وفتاد ترنج دست سلطان لامیه کجا قنده دیمکدر استفهام انکاری بیند
فعل مضارع مفرد غایبدر بیند بیدن قنده کوره دیمکدر جون ادات تعلیل دات شرط
دیمی امانت ایلامش با حرف صله سرکین سینك فتحی وکسریله و رانك سکونی وکافك عجمیله کسریله
حیوانات ترسی دکوهیه تعریف ایدوب سرقین دیرلر در حرف تاکید او فتاد واو اصلیه ایله
دوشدی دیمکدر ترنج معروف او فتادك فاعلیدر و ملاحظه ده مصراع ثانی مصراع اولدن
مقدمدر زیرا علت معلولدن مقدمدر پس تقدیر کلام جون بسرکین درا وفتاد ترنج ٭
دست سلطان دکر کجا بیند ٭ در بویله اولنجه بیند واو فتاد ترنجده تنازع ایدر دیمکه
احتیاج اولمز بیندك فاعلی ترنجه راجع ضمیردر فقد بعض نسخه ده بیند یرینه یابد واقع
اولمش معناسی سهلدر محصول بیت قاذورات ومهملات ایچینه دوشن ترنج بر دخی پادشاه
الینی قنده کورردر زه ده بو تودیعی ترسه وکوبه دوشن ترنج هرکز پادشاه الینی کور
مدوکی و پادشاه آنی الینه المدوغی کبی حاصلی پادشاهه لایق اولمدوغی کبی سپاهك
ارتعی اولان کنیزك داخی پادشاهك نظر شریفنه و فراش لطیفنه هرکز لایق ومناسب دکل
قصه دن حصه در فتامل **تشنه وادل کجا بخواهد آب ٭ کوزه بکذشته بر دهان تلخ**
آبدن مراد مذکور آب ذلالدر ضرورت وزن ایچون حذف اولندی کوزه کاف
عربك ضمیله وهاء رسمیه فارسیده وهاتر کوزه عوبیدر باده دغه دیرلر بکذشته ماضیدن
فهم دکچشی دیمکدر بر حرف استعلاء دهان سلیخ بیانیه سلیخ سینك ولامك ضمیله ونونك
سکونیله دود اقدم بلامه دیدکلری مرضه غایله اغزیقان اولور مصراع اولدن استفهام
انکاری وار محصول بیت بو کوزه که اغزی یلامه کبی نك اغزیندن کچه یعنی سلیخ اغزلو
کیمه که اول کوزه دن صوایچه تشنه نك کوکلی اول کوزه دن صویه قنده طالب اولور
یعنی هر نقدر صوسز اولور سه ده کوکلی اندن صوایچمك مائل اولمز زیرا طبعی اندن اکراه
ایدر بو بیت حضرت شیخك اولدوغنه نظر وار ایرا ترکیبنده ترکیك واداسنده ضعف

ردکاله

ردکانی

ردابن سیدی
و س وردی

حاصل

حاصل وعلی الخصوص که بعض متونده موجود دکل بو بیتك شرحندن مکو وجهی ارتکاب
ایلمز بیی اداد مخلاف صحیح ارتکاب ایلمش فتامل **حکایه اسکندر رومی را کفتند که**
دیار مشرق ومغرب بچه کرفتی که ملوك پیشین را خزائن وملك وعمر ولشکر بیش
ازین بود وچنین فتحی میسر نشد کفت بعون خدای تعالی هر مملکتی که کرفتم رعیتش
نیازردم ونام پادشاهان جز بنکویی نبردم اسکندر مشهور در پادشاهك بیدر
علمانك بوتنده اختلاف ایلدیلر اصح قول بودر که نبی دکل ایمش لکن بر صالح وعابد ومنقی
حکیم کامل ایدیکه علمی ارسطاطالیسدن آلدی ابن فیلقوس رومی دیکله مشهوردر بعضلر
سلسله اجدادی نبی نوحك اوغلی یافثه ایصال ایلدیلر وبعضلر حضرت ابراهیم پیغمبره
وذوالقرنین لقبیله ملقب اولمسنده نیجه وجه یازمشلر لکن بو بر مقام استیفایی دکل
ایدی اسکندره دیدیلر که حرف بیان دیاردن بونده مملکت مراددر کرفتی فعل
ماضی مفرد مخاطب که حرف تعلیل ملوك پیشین بانته جز غیر معناسنه در با حرف مصاحب
نیکویی یا حرف مصدر محصول ترکیب اسکندر رومی یه دیدیلر که مشرق ومغرب
دیارینی نه وجهله ضبط ایدوب تخت تصرفیکه کتوروب مختوفلرك که ایلرو کی پادشاه
لرك خزینه لری وسلطنتی وعمر ولشکری سندن زیاده ایدی حال بوکه بو فتح وتسخیر
میسر اولمدی که سکا میسر اولدی اسکندر دیدی که خدانك عونیله هر مملکتی که فتح
وتسخیر ایلدم رعیتنی انجتمدم ونام سلاطین ماضیه ایلکدن غیریله آکمدم یعنی جمیعنی
خیرله ذکر ایلدم که الله تعالی جمیعنی اعطا ایلدی وکینی اعطا ایلدی **بیت بزرکش**
نخوانند اهل خرد ٭ که نام بزرکان بزشتی برد بزرکش شین اضمار قبل الذکر
طریقیله مصراع ثانینك اولنده مقدردر آن کس را جمله تقدیری انکس را که در
نخوانند اوقومازلر یعنی دیمزلر اهل خرد لامیه وفاعل نخوانند در که حرف رابط
صفت نام بزرکان لامیه در دیاه بطریقیله بزرکاندن بونده مراد اکابردر با حرف
مصاحبت زشتی یا حرف مصدر در چرکینلك دیمکدر برد فعل مضارع مفرد غایبدر
بریدندن بردندن دکل محصول بیت اهل عقل وفراست اوکیسه بزرك وکبیر اوقو
مازلر یعنی اکا اولو کیمسه دیمزلر اکابرك نامنی زشتلقله اکار حاصلی اکابر نامنی چرکین
لکله ذکر ایدنی عقلا رذل ناسدن عد ایدرلر **قطعه این همه هیچست چون**

[illegible]

ردکافی

رد سروری

مى بكذرد ** بخت وتخت وامر ونهى وكير ودار اين همه مبتدا ومصراع ثانينك مفهومنه
اشارتدر هيجست خبر مبتدا چون حرف تعليل مى حرف تاكيد زيرا مى حال وبا استقباله
دلالت ايدر بوراده استقبال مقامنده بكذرد فعل مستقبل مفرد غايب وفاعلى همه به
راجع تخت ضميرى وبعضلر مصراع ثانيده معدود اولنلرى فاعل ارد ايدى لكن فيه نظر
كير ودار وده اركير واو عطفله آلمق ايله صواش معناسنده مستعملدر كير كير ندن ودار
دار يدندن مشتقدر دكوفتى دن وداشتن دن دى اين احوال اشتقاقدن كليا غافلدر
محصول بيت جميع امور دنيا يعنى بخت وتخت ودولت وسلطنت وامر ونهى وحكم
وحكومت وعسكر چكوب اورمه وطوتمه وفتح ممالك هيچ نسنه دكلدر چونكه آخرى
فانيدر وكذراندر حكم عدمده در ديين عاقل اولان بونلره كوكل بند ايدوب عقد قلب
ايلمز بعض شراح كير ودار طمطراق وطنطنه وصاول بو درت معناسنه در بونك استعمالى
بودر غفلت آلتنده ديمش معلوم اولكه كند ديو استعمالدن كليا غافل ايمش فتدبر
نام نيك رفتكان ضايع مكن ** تا بماند نام نيكت پايدار نام نيك بيانيه ورفتكان
اضافت لاميه نام نيك مكنك مفعول اولى وضايع ثانيسى تا حرف تعليل بماند فعل
مضارع مفرد غايب قلدى بمعنى نام نيك بيانيه وبماندك فاعلى پايدار وصف تركيبى
دارندن ثابت وبرقرار معناسنه در اعرابده بماندك خبرى واقع اولمشدر محصول
بيت كچنلرك يعنى موتانك ايو آدينى ضايع ايلمه يعنى آدلرينى خير ايله ذكر ايله اذكروا
موتاكم بالخير فحواسنجه تاكم عالمده سنكده ايو آدك ثابت وپايدار وبرقرار قاله
يعنى تاكيم سنك صحيفه روزكارده خير ايله مذكور اوله سك
باب دوم در اخلاق درويشان حكايت
يكى از بزركان پارسايى را كفت كه چه كويى در حق فلان عابد كه ديكران
در حق او بطعنه سخنها كفته اند كفت در ظاهرش عيب نمى بينم ودر باطنش
عيب نمى دانم دوم دالك واوك ضميله ايكنجى ديمكدر اخلاق خلقك جمعيدر
خا مضموم ولام مضموم وساكن اولمق جايزدر درويشان اضافت لاميه در درويشاندن
مراد اهل سلوك صوفيلردر پارسايى يا وحدت ايله عابد وزاهد دیمكدر يا حرف وحدت
ورا ادات مفعول كه حرف بيان فلان الفاظ كنايه دندر كه حرف تعليل يا حرف
مصاحبت

مصاحبت طعنه ها تقدير اعتبار ايله انجامدندر زيرا بونك اصلى طعنه درطانك فتحى وعينك
سكونيله مصدردر نيزه ضربدن مصدرى طعانى دهكلور طانك فتحيله كفت مسؤل عنه
اولان پارسادر ظاهرش ده حرف ظرف دراكبى بوده بيله باطن ظاهر مقابليدر محصول
تركيب آكا بوددر بزركلردن بريسى بر زاهده صوردى كه فلان عابدك حقنده نه ديرسك زيرا
سندن غيريلر انك حقنده طعنله سوزلر سويلمشلردر كه زهد وصلاحه منافى ايشلرى واردر
ديو بونى ديرسك آنك حقنده پارسا جواب ويردى كه ظاهرنده عيب كورمم
وباطننده عيب بيلمم يعنى ظاهرنده وباطننده بر قصور ونقصانه مطلع دكلم زيرا
مؤمنه لايق اولان بودركه ظاهر حالنه ناظر اولوب احوال درونيه صلاح حمل
ايدوب سوء ظن اوزره اولميه قطعه هر كرا جامه پارسا بينى ** پارسادان
ونيك مرد انكار هر كرا هركيمه حرف رابطه ضرورت وزن ايچون كتورلمشدر جامه
پارسا وپارسا جامه وصف تركيبى اقامندندر زاهد وعابد لباسلو ديمكدر پارسانك
هر كرا مفعول اولى جامه پارسا ثانيسى پارسادانك مقدم مفعولى نيك مردى تركيب
مزجيدر اصلنده مرد نيك ايدى اضافه ضرورت وزن ايچون مزج ايلديلر انكارك
مقدم مفعوليدر انكار فعل امر مفرد مخاطبدر انكاشتن فعلندندر ظن ايله ديمكدر محصول
بيت هركيمه كه عابد وزاهد لباسلو كوره سك آنى زاهد وعابد بيل وايو آدم
ظن ايله يعنى آنى صالح بيل وايو كيمسه در ديو اعتقاد ايله حاصلى صلحا لباسنده اولانه
مادام كه شريعت مطهره يه مخالف بر حالى معلوم اولميه حسن ظن لازمدر مصراع اولك
معناسى هركيمكه پارسا جامه سيله كوره سك ديمك اولور مقصود الجملة فتأمل هر كرا دا
لام جاره معناسنه طوتان غلط ايلمشدر جامه اصلنده جامه ء ايدى همزه ء اضافتله ء صكره
همزه ضرورت وزن ايچون ساقط اولدى ديين بيتك مضموننك يانيده اولغوا ايمش
وانكار انكاشتن وانكاريدندن امردر ديو ويالكز انكاريدندن مشتقدر ديمك
اعتراض ايدن كند معترض واقع اولمشدر جامه پارسا حاجه سراكبيدن وسيله
اضافت اولان همزه محذوفدر ديين مقصود دينه واصل اولامامشدر سندنعبا جامه
پارسا جامه پارسا تقديرنده در ديين بو ميدانك نادر سلوندن دكلدر ورندانى
كه در نهادش جيست ** محتسب را درون خانه چه كار ورا اصلنده واكر دو

رد كاتبى
رد شمعى
رد شمعى وكاتبى
رد سرورى
رد سرورى
رد سرورى
رد كاتبى
رد شمعى

نداني فعل نفی مستقبل که حرف بیان در حرف ظرف نهاد نونك کسریله طبع وخلقت
معناسنه در محتسب دیار عجمده امر معروف نهی منکر ایلیی محتسب در اول داخی ازهد
واورع علمادن اولاغلندر در احرف تخصیص در لام جارّه معناسنه در درون اچ معناسنه
درخانه یه اضافتی فی معناسنه در محصول بیت واکر بارسا جامه لینك تلبندن ودرون
نه وارایدوکی یعنی خیردن وشردن نه حال اوزره دربلمزسك سنه لازم کلمز یعنی سکا
احوال درونیه اطلاع لازم دکل زیرا محتسبك اولیجندر ذاتیخی وار یعنی محتسبك امر
معروف ونهی منکرده وظیفه سی فساد ومنکری ظاهر اولانی اخذ ایتمکدر احوالی مستور
اولانه تعرض ایتمکه رخصتی دکلدر زیرا فقها بیوررلرکه الفسقُ الخفيّ لا یُسقِطُ العدالةَ
یعنی برکمسه که فسقنی اخفا ایلیوب اشاعت ایلمیه بیزانکا ظالم دیمه زوز حکایت درویشی
را دیدم که سر بر آستان کعبه نهاده مینالید ومی کفت یا غفور ویا رحیم تو دانی که
از ظلوم وجهول چه آید که ترا شاید درویشی یا حرف وحدت را ادات مفعول
که حرف بیان آستان کعبه لامیه کعبه نك اشیکی دیمکدر کعبه مکه شهرندن اولان تکوی اوبدر
نهاده ها یه دیمی حرف ترنده قویوب دیمکدر مینالید حکایت حال ماضیه ایکلردی دیمکدر
میکفت ده بویله در سویلدی دیمکدر یا حرف ندا غفور مبالغه ایله اسم فاعلدر غاینله یارلغیجی
دیمکدر رحیم بوده مبالغه ایله اسم فاعلدر زیاده اسیرکیجی دیمکدر ظلوم ده مبالغه ایله
ظالم جهول مبالغه ایله جاهل دیمکدر چه آید نه کلور یعنی نه حاصل اولور دیمکدر که حرف بیان
ترا سکا دیمکدر شاید فعل مضارع مفرد غایب بوندن برایه یعنی لایق اول معناسنه در
محصول ترکیب بر درویشی کوردم که باشینی کعبه اشیکینه قویوب ایکلردی وسویلردی
یا غفور ویا رحیم سن بیلورسك که ظلوم وجهولدن نه کلور ونه حاصل اولور که
سکا لایق اوله یعنی بن سکا لایق طاعت وعبادت کتورمکه قادر دکلم معلوم اوله
که عموما شراح نهاده لفظندن صکره بود وروی در زمین می نالید ترکیبی زیاده ایتدیلر
کتابك عرضینی بوزمشلر زیرا کعبه نك اشیکی یردن یوقارو آدم بویجه وار یعنی
بویکسك واقعدر بس باشینی اشیکه قودقدن صکره یوزینی یره سورتمك هرکز متصور
دکلدر زیرا مانعة الجمعدر ایکیسی بر آنده وبر ساعتده اولمق میسر دکلدر قطعه عذر
تقصیر خدمت آوردم نه که ندارم بطاعت استظهار عذرك تقصیره و تقصیرك

در شارح جمیعا

خدمته اضافتلری لامیه لردر وعذر آوردمك مفعولدر که حرف تعلیل بطاعت ندارمك
مفعول غیر صریحی استظهار استفعال بابندن مصدردر آرقه لنمق معناسنه مفعول صریحی
محصول بیت یا رب سنك ذات پاککه لایق خدمت وعبادت وطاعت کتوره میوب
بلکه خدمتکده واقع اولان قصور ونقصانك عذرینی کتوردم زیرا عبادت وطاعتمه
اعتمادم یوق وعملم موجب جنت اولمدوغنی بیلوردم بس اعتمادم محض لطف وکرمکه دردر
عاصیان از کناه توبه کنند عارفان از عبادت استغفار عاصیان الف
ونون ادات جمعدر مجرمان معناسنه یعنی کناهکارلر عارفان الف ونون ادات
جمعدر اهل عرفان اولان آدملر دیمکدر از عبادت تقدیری از تقصیر ویا از نقصان
عبادت در بر مضاف تقدیریله محصول بیت عاصیلر ومجرملر کناهلرندن توبه ایدرلر
اما اهل عرفان تقصیر ونقصان عبادتلرندن استغفار ایدرلر یعنی عبادتلرندن اولان
قصورلرینی بیلوب عبادتلرینی عین معصیت عدّ ایدوب استغفار ایدرلر عابدان
جزای طاعت خواهند وبازرکانان بهای بضاعت ومن بنده امید آورده ام
نه طاعت وبه دریوزه آمده ام نه بتجارت عربی اصنع بی ما انت اهله ولا
تفعل بی ما انا اهله فاریجه مذکور درت فقره وعربجه ایکی فقره تتمهٔ قول دروتیبدر
عابدان الف ونون ادات جمعدر ومبتدادر جزای طاعت لامیه وخواهندك مفعولیدر
وجمله فعلیه خبر مبتدادر بازرکانان بونك اصلی مفردی بازاره در بازاره مخصوص
معناسنه زیرا هاء دیمی بونك کبی یرلرده تخصیص افاده ایدر بس الف ونونله جمع اولنمق
سبیله هاء دیمی کاف عجمیه بدل ایدیلر بازرکانان اولدی رانك فتحیله مع کثرت استعمال
الف حذف اولنوب راساکن قلندی بازرکان اولدی بس بوعبارة تغییر بومقدار
یول بولمغی کثرت استعمال الاحکم مفرده واروب تکرار داخی جمع ایدوب بازرکانان
دیدیلر معلوم اوله که حضرت مولانا جامی سبحة الابرار نام کتابندن عقد هفتمده الفی
ورانك فتحیله اثبات ایدوب پایه سنبتله الف ونونی جمع ایلمشلر لیك بازارکیان
دیدن ور ند صدا زین جنس بیك جو نخرند وحضرت شیخ بوستانده بازرکان عبارتنی
مقام مفرد ده ذکر بیورمشلر شنیدستم که بازرکان بی جست در خیر بر شهر دو لشکر
بست ایدی بوندن بازرکان رانك فتحیله اوقنمق کرك فتأمل بضاعت لغتده تجارتده

بر مقدار مال ده مال ایلمکه دیرلر مثلا بر تاجر بر مقدار مال ویررسک که کندو مالی ایله
سنک ماکلی سنک ایچون تو للا نور اما بونده مطلق اسباب و متاع مراد در با حرف صله
در بوزه داللک فتحی و رانک سکونیله جز ایلمکه دیلمکه دیرلر تخفیف ایدوب عوام دروا
دیرلر اصنع فعل امر مفرد مذکر مخاطب افعل معناسنه یعنی ایشله یجی با حرف صله و یا متعد
متکلم بکا دیمکدر ما اسم موصول در الذی معناسنه اصنعک مفعول صریحی و بجی غیر
صریحی انت ضمیر مرفوع منفصل محلا مرفوع مبتداسی دیمکدر اهل بونده لایق معناسنه در
لفظا مرفوع خبر مبتدادر و ضمیر مجرور مایه راجعدر و جمله اسمیه نک اعرابدن محلی
یوق ماننک صلهسیدر لا تفعل فعل نهی مفرد مذکر مخاطب ایشلمه دیمکدر بی تا بوکیبه
انا اهل انت اهله کیبیه بعض نسخه ده بی بیرنه بنا دوشنی بیزه دیمکدر محصول ترکیب
عابدلر ایلدکلری عبادتک ثواب و جزاسینی استرلر و اول امید ایله طاعت ایدرلر
و بازرکانلر اسباب و متاعلرینک بهاسینی استدکلری کبی منفعت ننند و یررلر اما بن عبد
عاصیدر کاهلامید خالصله و لطف و کرمکا اعتماد لکالایم عبادت و طاعتم یوق کم
مقابلنده عوض جنت و جزای کوثر رجا ایدم و دخی تهی دست مجرد جرم و در یوزه
کلمشم بضاعت و سرمایم یوق و تجارته کلدم که قیمت و بها استیم بن بکا سن نه لایق
اولدیغی ایشله که مغفرت و مرحمتدر که عاصی بندک سندن آنی رجا ایدر و بکا بن لایق
و مستحق اولدوغمی ایشلمه که عذاب و عقابدر زیرا سندن لطف و احسان رجاسیله
قبوکه کلمشم **بیت ه کر کنی و در جرم بخشی روی و سر بر آستانم ؛ بنده را فرمان نباشد**
هرچه فرمایی برانم کنی ضم کاف عربیله فعل مضارع مفرد مخاطب قتل ایدرسک دیمکدر
کنید ندن کتی قدن در کل جرم جیم عربک ضمی و سکون رایله کناه معناسنه در بخشی
فعل مضارع مفرد مخاطب در بخشیدندن لفظ مشتق که ده بغشلمق عفو ایلمک بیننده
بونده ایکیسنده تحمل وار روی و سر تقدیری رویم و سرم در آستانم میمی معنا
جهتندن بونلره مصروف در بنده را حرف تخصیص دلام جاره معناسنه بندهنک
دیمکدر فرمان احمد دیبورق معناسنه فرمایی فعل مضارع مفرد مخاطب بیوررسک دیمکدر
بر حرف استعلا ان اسم اشاره ندرچه یه میم ضمیر متکلم محصول بیت اکر بنی قتل ایدرسک
کناهلرم ایچون و اکر کناهلرم بغشلیوب عفو و مغفرت ایدرسک هر نه که ایلرسک بوینم

در سردجی

وبانم

وبانم استان کرم و احسانکده در حاصلی هر نه کیم بکا ایشلرسک تسلیم و رضا اوزره یم
دوکودان دسرکش دکلم بن بنده عاصینک و مجرم قاصینک فرمانی ویبور دوغمی اولور یعنی
هیچ ننه سو یلمکه مالک و قادر دکلم هر نه که سن بیوررسک اول بویروغک و امرک
اوزره یم حاصلی هر نه کیم امر ایدرسک امرک تابع و منقادم **قطعه ه بر در کعبه**
سائلی دیدم ؛ که همی کفت و میکریست خوش بر حرف ظرف در کعبه لامیه سائلی یا حرف
وحدت که حرف بیان ها حرف تاکید و می حرف حکایه در ایکی فعلک بیله اصلی کریستن در
رادن صکره یالکز با ضرورت وزن ایچون ساقط اولدی خوش واو رسمیله و خاده ده روم
ضمیله بونده مبالغه معناسنی افاده ایدر محکم اغلردی دیمکدر محصول بیت کعبه قپوسنده
خدادن سائل بر در دیشکو کوردم که سویلردی و محکم اغلردی یعنی جان و کوکلدن دریله
کریه ایدردی **من نکویم که طاعتم بپذیر ؛ قلم عفو بر کناهم کش** با حرف تاکید بپذیر
باء عجمیله فعل امر مفرد مخاطب قبول ایله دیمکدر قلم عفو بانه کش کافک فتحیله فعل امر مفرد
مخاطبدر چک دیمکدر محصول بیت بو بیت اولکه همی کفتک مقولیدر یعنی یارب
بن دیمزم که عبادت و طاعتم قبول ایله حاصلی جزا و ثوابه مستحق عملم یوقدر بلکه
لطف و فضلکه و عنایت و کرمکه امیدوارم انجق بن عفو و صفحه قلمنی کناهم چک یعنی
صحایف سیئاتدن جرائم صغایر و کبائرمی اخراج ایله تا کیم مجرمین ایله حشر اولیام خاطی
سکالانیق اولیان عملدن کلیا کچ **حکایت عبد القادر کیلانی در حرم کعبه روی بر**
حصاه نهاد همی کفت ای خداوند ببخشای و اکر مستوجب عقوبتم در قیامت مرا نا
بینا بر انکیز تا در روی نیکان شرمسار نشوم کیلانی یا حرف نسبت کیلان کافک عجمیله
کسریله مملکت اسمیدر اصلنده کیلان دورند رمعتبرا و لان رشت و لاهیجان در عبد القادر
کیلانی رشتندر مشایخ عظام و اولیای کرامدن مناقب سنی و کرامات علیا صاحبی
بر عزیز در اولیا ارا سنده زیاده شهرتی وار در حرم کعبه لامیه حصاه ها ایله مهمله نک
فتحیله جمع حصات در که کعبه حرمنده دوکولن خرده چاقل طاشلر در که فارسیجه سنکریزه
دیرلر بو شول خرده طاشلر در که بیرام کونلرینده منا ده اتادقلری طاشلری خدام
کعبه جمع ایدوب حرمده دوکرلر نهاد ه ها حرف ترتید دقویب دیمکدر بو ها یی ترجمه
یا زمیان معنا ترتیبی بیلمز ایمش و یا زوب قومش معناسنی ویرنده کذلک ببخشای

در سوزی دکچی

فعل امر مفرد مخاطب ایمیرکه دیمکدر مستوجب عقوبت اسم فاعلك مفعولنه اضافتدر لایقِ
عقوبت دیمکدر نابینا نا حرف نفی یعنی حرف توصیف نفی بینا صفت مشبههدر نابینا
اعمی دیمکدر بر حرف تأکید آنگیز فعل امر مفرد مخاطبدر آنگیزیدندن آنگیختندن دکل
تا حرف تعلیل دوی نبیکاندن مراد نظر ومواجههٔ بیکاندر شرمسار دیمك سکونیله صفت
مشبههدر خجل معناسنه نشوم فعل نفی استقبال اولمیام دیمکدر محصول ترکیب عبد القادر
کیلانی حرم کعبهده یوزینی طاشه دوکوندیمی اوزره قیوب سویلردی یعنی مناجات
ایدردی که یارب رحمت وعفو ایله واکر عذابه مستحق ایسم یعنی عقوبت مقرر ایسه یارب
قیامتده بنی اعمی حشر ایله تاکیم مقبول قوللرك نظرنده ومواجههسنده خجل وشرمسار
اولمیم قطعه روی برخاك عجز میکویم ✻ هر سحرکه باد می آید روی مقدر
نهادهنك مقدم مفعولیدر تقدیری روی برخاك عجز نهاده میکویم در هر سحرکه
ظرف میکویهدر محصول بیت بو روی خاك عجزه منده قیوب سویلرم هر سحر وقتنده که
باد سحرکاه هبوب ایلدیکی انده ای که هرکز فرامشت نکنم ✻ هیچت از بنده یاد
می آید ای حرف ندا منادی محذوف تقدیری ای جانانه در که حرف رابط صفت
فرامش اصلی فراموش در واو ضرورت وزن ایچون حذف اولندی بوده بلهده ضمایرك
ماقبلی مفتوح اولمق قاعده اولدوغی ایچون تاء خطابیك ماقبلی مفتوح قلندی
حرکت فتح اخف اولدوغی ایچون دیبنلر عندی سویلنلر هیچت تا ضمیر خطاب تقدیری
هیچ تراد یاد انکقدر محصول بیت بو بیت میکویمك مقولیدر یعنی ای جانان که سن
هرکز فراموش ایدوب اونوتمم یعنی هیچ یادمدن کتمزسك عجبا بو بندهدن سکا هرکز
یاد یعنی انکلمك کلوردمی یعنی عجبا سنده بنده کبی هیچ یاد ایدوب اکار میسك حاصلی سن
سنك هیچ خاطرکه کلوردمیم یاد سحردن مراد باد صبادر زیرا عشاق دلفکارك خبر
وپیامینی وسلام وکلامینی ایصال واظهار شوق وغرامینی جانان قتنده ایلیی
اولدیغی ایچون آنکا برید عاشقان وپیك مشتاقان دیرلر برید باد صبادهدیرلر
حکایت دزدی درخانهٔ پارسایی درآمد چندانکه طلب کرد چیزی نیافت
دلتنك شد پارسا را خبر شد کلیمی که بران خفته بود در ره کذر دزد انداخت
تا محروم نکردد دزدی یا حرف وحدتدر حرف صلة خانهٔ پارسا لامیه ویا حرف

وحدت

وحدتدر آمد کیردی دیمکدر دلتنك وتنکدل وصف ترکیبیدر محزون معناسنه پارسا یا
را ادات مفعول کلیمی یا حرف وحدت که حرف رابط صفت خفته یاتمش واو یومش
دیمکدر ره کذر دزدانك فتحی وهانك سکونی وکافك ضمیله کچید یری دیرلر ترکیب
نحید راانداخت آتدی دیمکدر تا حرف تعلیل نکردد اولمیه ویاد ولمیه محصول ترکیب
براوغری بر عابدك خانهسنه کیردی بولسنه اوغورلامق ایچون اولقدرکه اوك
بر الاجق نسنه ارادی بولامدی محزون اولدی عابده خبر اولدی یعنی اوینه اوغری
کیردوکی معلومی اولدی بر کلیم که اوزرنده یاتمش ایدی دزدك کچیدینه آتدی
تاکیم محروم اولمیه ویا دولمیه قطعه شنیدم که مردان راه خدا ✻ دل دشمنان
را نکردند تنك مردان راه خدا لامیهلردر دل دشمنان بویلهدر ونکردندك
مفعول اولی وتنك ثانیسی محصول بیت اشتدم که خدا یولینك مردلری ورجال
الله یعنی مردان طریق حق دشمنلرین بیله دلتنك وپریشان خاطر ایلمدیلر بلکه عدولرینك
خاطرلرین رعایت ایلدیلر ترا کی میسر شود این مقام ✻ که با دوستانت خلافت
وجنك ترا سکا دیمکدر کی قچان دیمکدر وقتدن سؤالدر که حرف بیان محصول بیت
سکا قچن میسر اولور بو مقام یعنی دشمنلرك خاطرینی رعایت ایلمك مقامی که دوستلرکله
جنك وجدال ونزاع وخصومت ایدرسك یعنی سنکه دوستلرکله بد معاش وبلجه
زندکانی ایدرسك بس دشمنلرکله قچان حسن زندکانی وصفای معاشرت اوزره اولورسك
مودت اهل صفا چه در روی وچه در قفا ✻ نه چنان کز پست عیب کیرند
وپیشت میرند مودت محبت معناسنهدر اهل صفا اضافتی واهلك صفایه لامیهلردر
نه چنان ایلدکلردر دیمکدر که حرف بیان پس آرد معناسنهدر واز بوندن ادات
ظرفدر پست تقدیرنده کیرندك ظرف مکانی وعیب مفعولی کیرند فعل مضارع
جمع غایب کیرندندن طوتارلر دیمکدر دیبتی اوك وقیب معناسنهدر وتا ضمیر خطاب
ایچوندر میرند فعل مضارع جمع غایبدر میریدندن اولورلر دیمکدر محصول ترکیب
اهل صفا وذوقك محبت ومودتی حضورده وغیبتده یعنی اوکلرده وآردلرده برابر
در متفاوت دکلدر انلرك خالی ایلدکلری که اردکده وغیبتکده عیب ونقصانك
طوتالر ویانکده وحضورکده محبت ورأفت اظهار ایدوب بوکلده اولمك دعواسی

ایدی لر حاصلی حضورکده وغیبتکده صلفی دروغدر بیت ه در برابر چو گوسفند
سلیم ه در قفا همچو گرگ مردم خوار گوسفند قیون گرگ مردم خوار اضافتی
بیانیه در مردم خوار وصف ترکیبیدر آدم ییجی معناسنه محصول بیت یعنی اهل نفاقک
نفاقلری برابرکده وحضورکده قیون کبی سلیم وحلیم کوستره لر کندولری اما آرده
وغیبتکده آدم ییجی قورد کبیدر یعنی اهل نفاقک حاللری بویله در اما اهل صفا و
اصحاب وفاده بو حال یوقدر بلکه ظاهر وباطنلری معمور ودرون وبیرونلری
طیب وطاهر حضورده کده نیجه ایسه غیبتکده همان ایله در دیگر بو درلو واکچه بر درد
دکللر آرده کده واوکلرده برابر درلر بیت ه هرکه عیب دگران پیش تو آورد وشمرد
بیگمان عیب تو پیش دگران خواهد برد عیب دگران لامیه وآورد وشمردک
مقدم مفعولی وپیش تو لامیه وایکیسنک ظرف مکانی عیب تو لامیه ومفعول
خواهد برد پیش دگران لامیه وظرف مکانی برد مصدر معناسنه در محصول بیت
هر کیمسه که غیرلرک عیوب ومثالبنی سنک حضورکه کتوروب تعداد ایدر یعنی بیر
بیر سویلیه بیلمش وریب سنک داخی عیوب ونقایصکی غیرلره نقل ایدوب سویلیه
کرک حاصلی برامزکلر هر کسی ذم وقدح ایلمدن دیو زبیک احسان ایلمک فایده
انتمز زیرا بدنهاده درایلک بیلمز بلکه ایلک قتنده یرامزلقدر حکایت تنی چند
از روندگان متفق سیاحت بودند وشریک رنج وراحت خواستم که مرا
فقت کنم موافقت نکردند تنی یا حرف وحدت روندگان رونده نک جمعیدر
سیاحلر دیمکدر متفق سیاحت اسم فاعلک مفعولنه اضافتیدر سیاحت سینک
کسریله مصدردر ضرب بابندن بیر یوزنده یوریوب کزمکه دیرلر شریک رنج اضافتی
فی معناسنه در تقدیری شریک در رنج در رنجده والمده شریک دیمکدر راحت
رنجه معطوف که بودند مقدردر مرافقت مفاعل بابندن مصدردر یولداشلق
موافقت ده مفاعل بابندن مصدردر دوئیق معناسنه محصول ترکیب سیاحلردن
بر نیچه کیمسه سیاحته متفق ایدیلر یعنی سیاحت ایلمکه اتفاق ایلدیلمشلر ایدی ورنج
وراحتده شریک اولمشلر ایدی یعنی روزکارک کرم وسردینه وراحت ودردینه
بیلا حیکلوم دیو قول وقرار ایلمشلر ایدی تیخ بیوردم دیلدمکه بونلره یولداشلق ایدیم
یعنی

یعنی دنیالی بیلمکه کزمک مراد ایدندم لیکن بو خصوصده بکا موافقت ایلمدیلر یعنی یولداش
لغه قبول ایلمدیلر گفتم از کرم واخلاق بزرگان بدیعست روی از مصاحبت مسکینا
تافتن وفائده دریغ داشتن که من در نفس خویش این قدر قوت وقدرت میشناسم
که در خدمت مردان یار شاطر باشم نه بار خاطر اخلاق بزرگان لامیه در بعض
نسخه ده کرم اخلاق مضاف واقعدر بدیع عجیب وغریب معناسنه در بونده بعید
وجور معناسنه در مصاحبت مسکینان مصدرک مفعولنه اضافتیدر تافتن لغتده
دوندرمک وبوکمک معناسنه در اما بونده کبی یرلرده اعراض معناسنه در فایده
داشتنک مفعول اولی ودریغ ثانیسی که حرف تعلیل نفس خویش واو رسمیله کنده ومعناه
در میشناسم فعل مضارع متکلم وحده اکلارم دیمکدر که حرف بیان خدمت مردان
لامیه یار شاطر بیانیه یار یولداش شاطر ایاغی چابک خدمتکار بار خاطر لامیه خصوص رنج
بوردر روندن لر یعنی مرافقه قبول ایلمیجه دیدم که اولولرک کرملرندن واخلاق حمیده
لرندن زیاده بعیددر مسکینلر وفقیرلرک مصاحبتندن اعراض ایلمک وانلردن
فایده دریغ طوتمق زیرا بن کندو نفسمده وعقلمده بو مقدار قوت وقدرت ادراک
واحساس ایدرم که یارانک خدمتنده یار شاطر اولام بارخاطر اولمیم حاصلی
هر وجهله بدن حظ ایلرسکز اکلارم بوقدر اعراض بیورماک بیت ه ان لم اکن
راکب المواشی ه اسعی لکم حامل الغواشی ان ولم ایکیسیده حروف جازمه دندر
حتی بعض علما ما بعدنده کلن فعل مضارعده عامل اولمرنده اختلاف ایلدیلر بعضی
لم دردیدیلر اکن اصلنده اکون ایدی جزمله واو دوشدی فعل مضارع متکلم
وحده صیغه سیدر اسمی تحتنده متکلم ضمیری انا مستتر وخبری راکب در مواشی
اضافتی اسم فاعلک مفعولنه اضافتیدر مواشی ماشیه نک جمعیدر بونده بیننده
طوار مراد دروآت کبی وقاطر کبی اسعی فعل مضارع متکلم وحده در مجزوم وملعد
معلومدر که اکی ده عامل اولان لم دران دکل لکم اسعایه متعلقدر حامل لفظا
منصوبدر حالدر اسعانک فاعلندن غواشیه اضافتی سابق کبی در غواشی غاشیه نک
جمعیدر اکر قلیغنده در لر محصول بیت اکر طوارده سوار اولمز ایسم یعنی سیزکله مصاحب
ویاران وراکب وهمعنان اولمغه قابلیت ولیاقتم اولمز ایسه غاشیه داربکزه اولوب

محصول ترکیب

ددنمی

خدمتیکزا ایدرک کیدرم یعنی مصاحبکزا ولمز سوق خدمتکاریکزا ولمغه لیاقت و
استحقاق اکلاه‌ریکند ورده‌گی بودیمکه دیرلر بوندن سعی کوشش معناسنه اخذ ایلدی
لغة ایو سعی ایلمامش کبی ازان میان نکفت ازین سخن که شنیدی دل تنک مدار که دریی
روزها دزدی بصورت درویشان درآمد وخود را در سلک صحبت ما منتظم کرد
ازان میان اراولرندن دیمکده دل مدارکت مفعول اولی وتنک ثانیسی که حرف تعلیل روزها
روزلک جمعیدر کونلر دیمکدر با حرف ظرف صورت درویشان لامیه خود را ادات
مفعول وخود کوزدلک مفعول اولی ومنتظم مفعول ثانیسی درسلک درحرف صله سلک
دیزی و دیزی ایبلکی صحبت اضافت بیانیه ومایه لامیه درسلک کوزدلک مفعول غیر صریحی
محصول ترکیب بن مذکور سوزلری سویلمجک بر بیب اراولرندن دیدی بو سوزدن کیم
اشتدک کوکلوکی تنک طوتمه یعنی تنکدل اولمه وخاطرک بچقمو طوتمه زیرا سنی
بولداشلیغه قبول ایلمیوب سنکله موافقت ایلمدیکمزک اصلی بودرکه بوکونلرده بر
اوغری صورت درویشانده بیزه داخل اولدی یعنی بیزه یولداش اولدی وکندینی
بیزم صحبتمز دیزیسینه دیزدی یعنی بزمله همصحبت وهم عشرت اولدی بیت چه داند
مردم که در جامه کیست ؟ نویسنده داند که در نامه چیست مردم اسم جمعدر
که فعل جمعه فاعل اولمغه قابلدر که حرف بیان در حرف ظرف جامه لباس کیست های یکی
یایه تبدیل اولمشدر نویسنده اسم فاعل که حرف بیان نامه مکتوبه دیرلر که عرب صحیفه
دیر بعضی نسخه‌ده خامه دوشمش قلم معناسنه محصول بیت خلق عالم نه بیلورکه لباس ایچنده
کیدر یعنی صالح وطالح ظاهراً لباسدن معلوم اولمز زیرا نیجه صالح وزاهد وعابد
تستر حالی ایچون عوام سکلنده کزر ونیجه طالح وفاسق وفاجر زی زهاد وعباد
وصلحا ایله متلبسدر فسق وفجورینی اخفا ایچون حاصلی کیمسه‌نک حالی لباسدن معلوم
اولمز نتکه مخفی یازیلی مکتوبک ایچنده نه وار ایدوکین کاتب بیلور انجق یعنی یازان
کاتب بیلور ایچنده نه وار ونه یوق انجق بهر حال مخفی کاری خدا بیلور فقط از
آنجا که سلامت حال درویشانست کمان فضولش نبردند وبیاری قبولش
کردند ازآنجا اول مقام ومرتبه‌دن واول جهتدن که حرف بیان سلامت حال درویشان
لامیه لرده سلامت حالدن مراد صافی‌درون وبی غرض وبی علت اولملریندن کنایه‌در

ددنمی وکلی

کمان فضول لامیه در ظن فاسد ووهم باطل معناسنه در یعنی لباس فقراده اولدقلریچون
انی باطل وفاسد اعتقاد ایلمدیلر وآنی یاردیار واعتقاد ایدوب موافقة قبول ایلدیلر
محصول ترکیب اول مقام ومرتبه‌دن که درویشلر صافی درون وپاک ضمیرلردر و
هرکسه حسن حال معتقد اولدقلری جهتدن اول کیمسه‌یه یرامزدر دیو اعتقاد ایلمدیلر
وحقنده سوء ظن ایلمدیلر حاصلی زی صلحاده اولدوغیچون کندوبی صالح وعارف
اکلادیلر ومصاحبتلرینه آنی اختیار ایلدیلر مثنوی ظاهر حال عارفان دلقت
این قدر بسکه روی درخلقست ظاهر حال لامیه ومبتدا عارفان اضافت لامیه
عارف بالله دیمکدر یعنی من عرف نفسه فقد عرف ربه دیدکلریدر دلق دالک فتحی و
ولامک سکونیله فقرا خرقه‌سی خبر مبتدا دراین ظاهر حال عارفان دلق اولمغه اشارتدر
قدر مقدار معناسنه در بس یتر دیمکدر کافی معناسنه که حرف بیان روی یوزندن ظاهر
معناسنه در یعنی غیبت مقابلی حضور دیمکده تکرمرو ایلدیکچه در روی وجه در قفا
در حرف صله وبا حرف مصاحبت وخلق معروف محصول بیت بو بیت ماسبقه حکم تعلیلده
واقعدر یعنی یاران مذکوردندک زی صلحا ولباس عارفیندن اولمسیله اکتفا ایدوب
بولداشلغه قبول ایلدیلر وبونلک احوال درونیه اطلاع وباطنینی استکشافه مقید
اولمدیلر زیرا عارفینک ظاهر حالی خرقه صوفیه‌در وبو مقدار کفایت ایدر
ظاهرلرینک خلقه اخلاطینه یعنی ظاهرلری خلقه وباطنلری حقه اولمغه بو مقدار
کفایت ایدر زیرا باطنلرینه اطلاع میسر دکل آنی خلاق عالم بیلور انجق بس اراذله
آنک لباس صوفیانه سنه اعتبار ایدوب آنی عارفیندن ظن ایلدیلر ویاران و
مصاحب ایدیندیلر بو بیتی آکلیوب انواع تصرفات ایلمیلو بی فایده تکثیر کلام و
اطناب مقال ایلمشلر که هضم قابل دکل عفی الله عنهم در عمل کوش وهرچه خواهی
پوش ؟ تاج بر سر نه وعلم بر دوش در حرف صله کوش متعلق هرچه خواهیدک
مقدم مفعولیدر ومجموع پوشک فعل امر مفرد مخاطبدر قو دیمکدر علم معطوف
تاجه وعلمدن مراد دیار عربک وعجمک دلبجیلری اوموزینه قیوب آنکله جرا ایلدکلری
علمدر محصول بیت عمل سعی وکوشش ایله وهرنه لباس کیمسک کی یعنی عمل صالحه تقیید ایله
وهرنه استرسک کی تک همان حرام اولمسون حریر والتونلو اسباب کبی کرکه باشنکه

بادشاهلر تاجینی قومعنی بادشاهاز تاج ولباس گی کوکسه کدایاز زیرا اموزه علم قومقدن مراد کدالق ایلمکدر تنکر عرب وعجم کدالرینك دأبیدر بو بیتك معناسنده ده بعض شراح اولقدر یاوه لر سویلمشلردر که بالضروره صداع ایراث ایدر **زاهدی**

در پلاس پوشی غیبت ÷ زاهد پاك باش واطلس پوش زاهدی یا حرف مصدر در پلاس لغتده دوه نك سیرتی الیندن اوره دقلری چولدر که عربجه حلس دیرلر اما بونك کبی بر لوده اسکی یوبیکی لباسه دیرکه فقرا گیور پلاس پوش وصف ترکیبیدر خرقه پوش کبی یعنی دن بوندن کیمك دیمکدر پلاس گیجی دیمکدر یا حرف مصدر در زاهد پاك بیاننده باش فعل امر مفرد مخاطب اطلس بوندن معهود قماشدر پوش فعل امر مفرد مخاطبدر کی دیمکدر عرب البس دیر محصول بیت زاهدلك اسکی بوسکی گیجیلکده دکلدر یعنی فقرا خرقه لری گیمکله دکلدر زاهدلك زاهد پاك اول یعنی کرچکدن زاهد وعابد اول داخی اطلس وکمخا و دیبا وسراسر گی یعنی زهد وتقوی نه لباس فاخرله اولور ونه غیر فاخرله حاصلی صوفیلك مجرد کهنه پلاس وصوفیانه لباس گیمکله دکلدر بلکه اقتدایله معامله در حضرت شیخ بغدادی حرام لباس گیمکه اغرا دکلدر بلکه مرادی لباس فاخر زهد وتقوایه مانع دکلدر مادامکه اکا کوکلده تعلق اولمیه حاصلی قدکلر معامله ده درست اولدقدن صکره لباس فاخر وغیر فاخر برابر اولور نتکیم نفحات انسده حضرت مولانا جامی شاه شجاع کرمانیدن نقل ایدر که صاحب ولایات وکرامات ایکن قماش گیوردی واولادسلاطیندن ایدی

ترك دنیا وشهوتست وهوس ÷ پارسایی نه ترك جامه وبس ترك دنیا مصدر مفعولنه اضافتیدر شهوت وهوس دنیایه معطوفدر ترك خبر مقدم مبتدا پارسایی مؤخر مبتدا ویا حرف مصدردر نه حرف نفی ترك جامه اضافتی سابق گیبیدر وبس واو الحق دیمکدر فقط معناسنه محصول بیت زاهدلك وعابدلك وصوفیلك دنیایی ولذات نفسانیه وهوا وهوسی ترك ایلمکدر مجرد ترك لباس فاخرندیل سکل ظاهر ایلمك دکلدر یعنی صوفیلك انجق لباس فاخر گیمکله دکلدر وبس لفظنده کی واو ضرورت وزن ایچون کلمشدر دیبی بوکلمه نك استعمالندن اکاه دکل ایمش

در کزاغند مرد باید بود ÷ بر مخنث سلاح جنك چه سود کزاغند وکزاکند وقزاکند کاف عربك وقافك فتحه لریله وزای عجمیه ونونك ما قبلنده کاف عجمیله یعنی

ایکی

ایکی لغتده بیله کاف ثانی عجمیدر اما اولکیسی عربیدر قزاکندی بعضلر زای عربیله اوقو دیلر حاصلی ویجی بیله زره دیجه وجوشنه دیرلر بودمصدر معناسنده در مخنث بوننده تورفتق معناسنه در تنکر رومیلر تحریف ایدوب مخنث دیر ایکی نقطه ایله سلاح جنك لامیه در محصول بیت درع دیجه وجوشن الجندن مرد بهادر ودلیر یی یراکرك والا مخنث ونامرد وکدنك اوزرنده آلت حرب وسلاح جنك نه فایده ویرر حقیقیده کلیبجك قصه دن حصه بودرکیم دردمندلر لباسنه گیمك اول لباسك مقتضاسنی ویرمك کرك والا ترك ایلمك کرك **فی المجلد دوزدی تا شب رفته بودیم وشبانگه**

بپای حصاری خفته دزد بی توفیق ابریق رفیق بر داشت که بطهارت میروم

او خود بغارت میرفت فی الجمله محصل کلامم دوزدی یا حرف وحدتدر تا انتهای غایت ایچوندر شبانکه اختتام وقتی دیمکدر صبحك صباح وقتی اولدوغی کبی یا حرف ظرف پای حصار لامیه حصاردیبی دیمکدر ویا حرف وحدت خفته یاتمش اوبوسمش بینده مشترکدر تنکر بودیم معتقددر دزد بی توفیق بیاننده بی دولت وبدبخت دیمکدر ابریق رفیق لامیه بولداشك ابریقینی برداشت قالدیردی دیمکدر که حرف بیان ویا حرف تعلیل بطهارت با حرف صله طهارت دیمکدر او ضمیر مذکور دزد بی توفیقه راجعدر خود اداة تأکید بغارت با حرف صله غارت یغما میرفت کیدر مش دیمکدر محصول ترکیب محصل کلامم برکون اختتامه دك گیتمش ایدك واختتام وقتی بر حصارك دیبنده یاتمش ایدك دزد بدبخت وبی دولت یارانك برینك ابریقینی قالدیردی که طهارته کیدرم دیو اول نامرد مکر غارت ویغمایه کیدر مش دوزدی

تا شب یعنی دوزدی وشب یازان معنا جانبنه ناظر دکل ایمش **بیت پارسایی که**

خرقه دربر کرد ÷ جامه کعبه راجل خر کرد پارسانیك مقدم مفعولیدر که حرف بیان ویا حرف رابط صفت خرقه کورد ك مفعول صریحی دربر غیر صریحی در حرف صله وبر اوست معناسنه اسم در اوستنه ایلدی دیمکدر گیمکدن کنایتدر جامه کعبه لامیه یا وبطنیله ورا ادات مفعول جل خر لامیه در که یا یه بطنیله جامه کورد ك مفعو اولی دجل خر ثانیسی جل اصلنده جیمك ضمی ولامك تشدیدیله در ضرورت وزن ایچون تخفیف قلنمشدر معناسی معلوم محصول بیت عابد وزاهدی کوردکه خرقه

صوفيانى ولباس عار فانى آكينه آلدي وكيدي مكدر اودر توسنى خره جوالايدي يعني
بو بدبخت وبدكردار خرقۀ صوفيانى كيمك همان كبادر توسنى خره جول ايتمكدر
مصراع اولك معناسى پارسايى كوركه اوزرنده خرقه ايدي ديمك معناسنه ايولبا
كيدوده ممش چندانكه از نظر درويشان غائب كشت بيرجى بردفت
ودرخى بدزديد تا دزد روشن شد تا ريكدل مبلغ راه رفته بود در فقيا
بي كناه خفته با مداد ان همه را بقلعه بردند وبزندان كردند ازان تاريخ ترك
صحبت كفتيم وطريق عزلت كرفتيم كه السلامة في الوحدة بيرجى باحرف صله
برجدن مراد حصار برجيدر وباحرف وحدت بر برجه ديمكدر بر دفت جفيدي
ديمكدر عروج معناسنه بيرجى ازحصار لفظنه متعلق ايدنلر زايد ايلمشلر درج
جوهر حقه سى وباحرف وحدت انجوحقه سنه تخصيصلرى بلامخصص ايلمش بدزديد
اوغورلادي ديمكدر تا انتهاء غايت ايچوندر الى معناسنه دزد روشن شد صباح
اولنجه ديمكدر بوندن مقصد صوفى منده يازانلر عجب نه ملاحظه ايدوب
تاريكدل اوكلى قره ديمكدر تاريك يزيدان در تارك يازانلر متنى تحريف ايلمشلر
مبلغ بيرجيليجى ديمكدر رفيقان بي كناه يعنى خفته يا تغني واويو منور ديمكدر وبزندان
باحرف صله كردند ايلديلر يعني حبسه ايلديلر تاريخ تفعيل بابندن مصدردر وقت
تعيين ايلمك ديرلر توريخ ده ديرلر همزه نك بيرينه واو ايله تخت ووخت بر معنايه
بر نسنه نك وقتني تعريف وتعيين ايلمك ديرلر اما بونده وقت مرادددر ترك صحبت
مصدرك مفعولنه اضافتيدر كفتيم فعل ماضى متكلم مع الغير يعني يارانلر اتفاق
ايلدك وسويلشدك ديمكدر طريق عزلت لامية وياء بيانيه كحرف تعليل السلامة
زيرا سلامت وحضور في الوحدة تنهالقده ويالكزلقده در ديمكدر محصول بيت
اولقدركه درويشلرك نظرندن غائب اولدي يعني هانكه حضورلرندن وقت نظر
لرندن نا پيد اولدي بربرجه جيقدي بر جواهر حقه سنى اوغورلادي معلوم اولدكه
درج كيجه جواهر حقه سنه ديرلر وخاتونلرك زينت اسبابنه كه ظرف اولان بره
نسنه يه ده ديرلركه درمدن كاتيرجق ديو اطلاق ايدرلر ليكن بونده اهمال اوره
مذكوردر يعني الحذر نه وارايدوكى معلوم دكل بوده غريب قصه دركه حصارده
بنجه

بنجه كيردي وحقه ديي دوغى بيرى بنجه بيلدي بو كتابك بومقامى تردده خالى
دكلدر دزد روشن اولنجه يعني صباح اولنجه اول قراكوكلو خلي يول كتمش ايدي يعني خلي
مسافه قطع ايلمش ايدي ديكناه يولداشلر كه دخى اللرندن غافل ياتمش ايدي بر سنى
جمعيتى قلعه ايلتديلر وزندانه حبس ايلديلر اول زماندن برو بركسه ايله هم صحبت اولوب
اختلاط سمتني كسدك وهيچ كمسه ايله الفت وموافقت ايلميلم ديو قول وقرار ايلدك
وخلقدن انقطاع وعزلت طريقينى طوتدق زيرا سلامت وحدتنده در يعني
خلقله مناسبت والفتي قطع ايلمك حضور وصفايه سببدر حاصلى خلق ايله اشنا
باشلر غزسيدر قطعه چو از قومى يكى بى دانشى كرد نه كه را منزلت ماند
نه مه را قومى يا حرف وحدت بى حرف سلب دانشى اسم مصدردر علم معناسنه
بيلمش ديمكدر ويا حرف مصدر بى دانشى نادانلق ديمكدر كه كاف عربك كسريله
وهاء اصليه ايله بيجه ديمكدر ومه ميمك كسريله وهاء اصليه ايله اولو معناسنه در ورا لر
ادات مفعول منزلت بونده قدر ومرتبه ديمكدر كه ومه مانده مفعول اولدي
ومنزلت ثانيسى محصول بيت چونكه بر قومدن بريسى نادانلق وجاهللك ايليه خاطى
نا شايسته ايشليه اول قومك نه كبيرنه حرمت ورعايت قالور ونه صغيرنه
يعني برينك كناهى جميعنه سرايت ايدركه تعيين اوله دحكايه سندن سابق اولدي
نمى بينى كه كاوى درعلف زاره بيالايد همه كاوان ده را نمى بينى فعل نفى
استقبال مفرد مخاطب استفهامى متضمن كورمزميسك ديمكدر كه حرف بيان كاو كاف
عجمله صغر ديمكدر بيجه بقر ديرلر ويا حرف وحدت علف طوار اوتليجق نسنه
زار اداته مدخولينك وفرتينى افاده ايدركلزار ولاله زار كبى كه كلك ولاله
لك ديمكدر بونده علف زار اوتلق وچاير ليغو عامدر بيالايد فعل مضارع مفرد
غائب بولاشدرور ديمكدر معناى مطابقيسى بودر معناي لازميسى ايكيدرر
ديمكدر همه ادات تأكيد كاوان الف ونون ادات جمعدر ده اضافت لاميه در اصلى
ده ايدي ليكن ياسيز استعمالى زياده در اصلده كوى وكند معناسنه در ورا
ادات تخصيص محصول بيت استفهام طريقيله بيوردر كورمزميسك بر كاو اكيلكلكن
وياچاير لقده كويك جميع كاولرينى آلوده ايدر تازه او تى چوق ييمك سببيله يا

مجازا آلوده ایدی یعنی ایدہ یعنی اول برکاو زیان ایلمکل جیمی یاکونک بیر و یا فوق قلری
کیلور تنکرینجه کرت مشاهدہ اولنشدر حاصلی زیانکار یعنی ربی ایلرو اول سببدن غیریلرہ
جفاو بلا ایریشور قصہ دن حصہ بودکیم ادامزدن بریسی قباحت ایلمکله جمیعی زنداٰنہ
کیروب بخی عذاب و عقاب چکدک کہ کهتر معناسنہ در بکمالدن مخففدر دیبن
قنی کهتر لک ایلمش ماند ماند ندن مشتقدر دیبن لواحوال الاشتقاقدہ قنی کبرہ فی
قلمشلو مہ مهتر معناسنہ در بکمالدن مقصود دردیبن سابقدہ کی کبی کبی وجهلہ کهتر
ایلمش فتأمل علفزاری ترلایہ تخصیص ایدنلر تخصیص ایدہ مخصص ایلمشلر اسم مکانی سائر
اسم مکانلرہ قیاس ایدوب معلف دیبن یانلدن سویلمش زیرا بونک اسم مکانی معلف
کلور میمک کسری و عینک سکونی ولامک فتحی ایلہ آرتیق دہ کلور اصلی اردی در
قندیر آخور دہ آتلو اوکنز تکہ متکلمہ بر قشنہ یا برلراوتلوغی وصمانی وار یعنی
آنک ایچندہ بیر لو علفزار معناسنہ دکلدر ظن ایلدوکی کبی بونک ایچون ابن سیدعلی
علفزاری مرعی ایلہ تفسیر ایلمش بیالاید معنای مطابقیسی ترکیجہ بولاشدو دردوب
معنای لازمیسی اذا و جفا ایدر دیبنہ تعرض ایدن کند و معترضدر زیرا مقام لزوم
و مطابقتدن اعمدر **گفتم منت خدایرا عزوجل کہ از فواید درویشان محروم
نماندم اگرچہ از صحبت ایشان وحید شدم و بدین حکایت مستفید گشتم و
امثال مرا درهمہ عمر این نصیحت** بکار آید کہ حرف رابط صفت ویا حرف بیان
فواید فایدہ نک جمعیدر درویشانہ اضافت لامیہ در وحید یالکز دیمکدر تنها
معناسنہ بعض نسخہ دہ وحید یرینہ فرید دو شمش مستفید اسم فاعلدر استفعال بابندن
فایدہ لنیجی دیمکدر امثال مثلک جمعیدر بکدش دیمکدر مرایہ اضافت لامیہ و را ادات
تخصیص بنم کبی سیا حلرک همہ ادات تأکید عمری تأکید ایدر یا حرف صلہ امثال
مرا آیدک مفعول صریحی و بکار غیر صریحی و در همہ عمر ظرف زمانی محصول ترکیب
اول درویشلدن بو سوزی ایشیدیجک دیدم شکرا لله کہ درویشلرک ملاقاتی
برکتندن محروم قلمادم بلکہ فواید عظیمہ لرندن فایدہ مند اولدم اگرچہ شرف
مصاحبتلرندن و سعادت مرافقتلرندن تنها دو شدم یعنی کرچہ شرف مصاحب
و مرافق اولمدم اما انلردن منتفع اولدم حاصلی بوایشتدوکم حکایتلہ کبی

فایدہ

نایدہ حاصل اولدی دیو نصیحت بنم کیبیلرک تمام عمرندہ ایشنہ کلور یعنی بو نصیحتی
ایشیدن کمال مرتبہ منتفع اولور و بدیع حکایت اولکندہ واو برندہ اما بازان جمیع
نسخہ لرہ مخالف یازمشدر **منتهی بیک ناتراشیدہ در مجلسی** بر **بنجد دل
هوشمندان بسی** بیک یا حرف مصاحبت سببی منتفی نا حرف نفی تراشیدہ لغتدہ یونلمش
و ناتراشیدہ یونلماق دیمکدر حاصلی ناساز و ناهموار دن کنایہ در مجلسی یا حرف وحدت
برنجد یا حرف تأکید رنجد فعل مضارع مفرد غایب بوندہ فعل لازمدر اما متعدی دہ
کلوردل فاعلی هوشمندانہ اضافت لامیہ در عاقلان دیمکدر بسی یا اصلیہ ایلہ چوق دیمکدر
محصول بیت بر مجلسدہ بر ناساز و ناهموار کیمسہ سببیلہ عقلاو فضلا نک کوکللری چوق
رنجیدہ اولور خاطرلری زیادہ پریشان اولور بسی لفظنی هوشمندانہ قید ظن ایلیبی
ایلمش **اگر برکہ پر کنند از گلاب سگی در وی افتد کند منجلاب** برکہ یا آنک ضمی
ورانک سکونیلہ کول دیرلرکہ عربیجہ حوض و غدیر دیرلر سگی یا حرف وحدت
برکہ یہ راجعدر کلاب برا و لمق اعتباریلہ افتد معنای شرطی متضمن فعل مضارع مفرد
فاعلی سگہ راجع ضمیر در کند فعل مضارع مفرد غایب کنیدندن مشتق فاعلی
سگہ راجع ضمیر در کند فعل مضارع دگردیدندن دیبن غریب خطا ایلمش
منجلاب میمک و جیمک ضمہ لریلہ و سکون نون ایلہ مردار و ناپاک صویہ دیرلر محصول
بیت اگر بر حوضی گلابدن پر ایلسہ لر بر ایت ایچنہ دوشسہ مردار ایدر قصہ دن حصہ
بودرکہ بر برامزیجہ ایونک آدینی بر امزاید بر کہ یہ متصل ولانن همزہ وحدت ایچوند
دیبن اسکی خطابی اوزرہ مصر اولمش **حکایت زاهدی مهمان پادشاهی بود
چون بر سفرہ بنشستند کمتر از آن خورد کہ ارادت او بود و چون بنماز برخاست
بیشتر از آن کرد کہ عادت او بود تا ظن صلاحیت در حق او زیادت کنند** زا
یا حرف وحدت مهمان میمک کسری و هانک سکونیلہ قونوق معناسنہ در پادشاهہ
اضافت لامیہ در و یا حرف بود ادات زمانیہ و یا فعل ماضی چون حرف تعلیل بر حرف
استعلا سفرہ او سترہ یمک ییدکلری نسنہ بنشستند یا حرف تأکید نشستند فعل ماضی
جمع غایب اوتوردیلر دیمکدر کمتر اکسک و تر ادات تفضیل اکسکرک دیمکدر خورد
فعل ماضی مفرد غایب ییدی دیمکدر کہ حرف بیان ارادت افعال بابندن مصدر

دیلك معناسنده او ضمیره اضافتی لامیه‌در بونده ذات زمانده نماز باحرف صله بر
خاسته‌ند قالقدیلر برخاسته‌دن مشتقدر اوروده‌در مق معناسنه بیش بای عربیك
کسریله زیاده دیمکدر و ترادات تفضیل زیاده‌رك دیمکدر که حرف بیان عادت
اولامیه تا حرف تعلیل ظرف صلاحیت مصدرك مفعولینه اضافتیدر صلاحیت باء
محققه دمشده بازان حفت ایلمش حق اولامیه زیادت بونك کبی تالو عربیده کردر
یازیلور اما عجمده اوزون یازار محصول ترکیب بر زاهد بر پادشاهك قونوغی ایدی
ویا قونوغی اولدی چونکه سفره یه اوتوردیلر اشتهاسی اولدوغی دکلو یمدی یعنی
ایستدوکی دکلو یمدی بلکه ایستدوکندن اکسکرك یدی حاصلی قارنی طویوربر
آج قالدی وچونکه نمازه قالقدیلر نمازی عادتندن زیاده قیلدی یعنی معتاد اولان
وظیفه سندن زیاده‌رك قیلدی بوجهت ریا ایچون خلق آنك حقنده زهد و صلاح و دیانت
و پرهیزه اعتقادینی زیاده ایلیه‌لر دیو ایلدی **بیت ترسم نرسی بکعبه ای اعرابی**
کین ره که تو میروی بترکستانست ترسم فعل مضارع متکلم وحده‌در ترسیدندن
قورقارم دیمکدر نرسی فعل مضارع منفی یعنی نفی مستقبل با حرف صله کعبه خانه خدا
اعرابی صحرا لوده دیر و بیابانده قونارکوچر بر طایفه در حاصلی اسم جنسدر عربك جمعی
دکلدر یاسی حرف نسبتدر کین که حرف تعلیل وین اسم اشارتدر ره که حرف بیان میروی
فعل مضارع مفرد مخاطبدر کیدرسك دیمکدر با حرف صله ترکستان چیچون ایرماغندن
آن طرفینه دیرلر محصول بیت ای اعرابی قورقارین که کعبه مقصوده واصل اولمیه‌سك
حاصل کلام مرادك کعبه سینه وصول بولمیه‌سك زیرا بو یول که سن کیدرسن سنی ترکستانه
ایلتور یعنی مرادك سنی ایصال ایلمز حاصلی زاهد زرق وریا ایله حقه واصل اولمیوب نیتی
کندی گبی بعیدی آدم دورکندو وجانبنه ایلدوکی جفا قالور دالحق یعنی خطب دوزخه اولور
ایلدوکی ریا سببیله **چون بمقام خویش باز آمد سفره خواست تا تناول کند پسری**
داشت صاحب فراست گفت ای پدر در دعوت سلطان چیزی نخوردی
گفت در نظر ایشان چیزی نخوردم که بکار آید گفت نماز را هم قضا کن که چیزی
نکردی که بکار آید تا حرف تعلیل تناول اکل طعام معناسنه در پسری یا حرف وحدت
صاحب فراست اسم فاعلك مفعولینه اضافتیدر فراست بوندن ذکاوت و طبیعت

معنادر

معناسنده در دعوت سلطان مصدرك فاعلینه اضافتیدر چیزی یا حرف وحدت
نخوردی فعل ماضی مفرد مخاطب معنای استفهامی متضمن یمدکمی دیمکدر نظر ایشان لامیه
که حرف بیان گفت برددیدی محصول ترکیب چونکه زاهد مرایی دعوت سلطاندن کندی
کندو مقامنه کلدی سفره دیلدی که طعام اکل ایلیه بر صاحب فراست و ذکاوت فرزندی
واریدی دیدی ای پدر پادشاه دعوت و ضیافتنده بر نسنه یمدکمی زاهد دیدی که
آنلرك نظرنده بر نسنه یمدم که کفایت ایلیه حاصلی اکابر و اعیان نظرنده طویحه نسنه
یمدم بلکه آج قالدم پسر دیدیکه نمازیده قضا ایله زیرا بو نسنه ایلدك که کفرنه یارایه
یعنی ظاهر بودرکه اکل طعامده ایلدوکك ریانك اداء صلوتده ده ایلمش سك ایدی
آنیده قضا ایلکه اندن ایلدوکك ریا ایله قیلدوغك نماز حقه یرامز **قطعه ای هنرها**
نهاده برکف دست ✿ عیبها برگرفته زیر بغل ای حرف ندا منادیسی مقدردر هنر
صنعت و صنعتده اولان مهارته دیرلر حاصلی تحصیل مقبول ایلین نسنه عربیده منقبت
دیرلر وها ادات جمعدر نهاده نهاده‌دن بونك کبی یرلرده حرف ترتب اولور
معناسی قویوب دیمکدر کف دست لامیه‌در الك ایاسی دیمکدر هنرها نهاده‌نك
مفعول صریحی و برکف غیر صریحی عیبها برگرفته‌نك مفعولی و لکن زیر بغل لامیه
ومفعول ثانیسی زیر آلت معناسنه جهات ستدندر عربیده تحت دیرلر بغل
قولتق‌در عربیده ابط دیرلر همزه‌نك و بانك کسره‌لریله سکون بایله ده لغتدر
محصول بیت ای هنرلرکی الك آیه سنه قویوب عیبلرکی قولتوغك آلتنه
الوب کیزلین کیمسه معناده منادی دریعنی ای هنرلرکی اظهار ایدوب عیبلرکی
ستر ایدن کمسه **تا چه خواهی خریدن ای مغرور ✿ روز درماندگی بسیم دغل**
تا حرف تعجب عجبا معناسنه خواهی فعل مضارع مفرد مخاطب دیلرسك دیمکدر
خریدن خانك وراءنك کسره‌لریله مصدردر صاتون المق معناسنه ای حرف
ندا منادی محذوف تقدیری ایه دمغرور در مغرور بوندن غافل معناسنه
در روز درماندگی لامیه‌در کاف عجم هاء رسمیدن بدلدر و با حرف مصدر
روز عجز دیمکدر با حرف مقابله سیم دغل بیانیه دغل قلب و فاسد و نجز انجه
ناسره معناسنه محصول بیت مغروره خطاب ایدوب بیوردی عجبا آنلك کزك

اي مغرور يعني نه صاتون آلسك كرك عجزكو نندن قلبكو منلا حاصلي ريا ايله
اولان عمل فاسد وكاسددر ورده مطرود در پس خدا قتنده حيز اعتبار
ده دكلدر كه مقابلنده ثواب وجزا ميسر اوله يعني ريا ايله اولان عمل خدا الله
ايمدي بويله عمله اعتماد ايد وجنت اميد ايله حكايت ياد دارم كه در
عهد طفوليت متعبد بودم وشبخيز ومولع زهد وپرهيز ياد دارم
خاطرمده در ديمكدر كه حرف بيان عهد بونده زمان معناسنه در اضافتي لاميه در
طفوليت صباوت يعني اوغلنجقلق زماني ديمكدر متعبد اسم فاعلدر تفعل بابندن
عبادتله مقيد اولنجي ديمكدر شبخيز كيجه قالقجي يعني تهجد ومولع افعال بابندن اسم مفعو
حريص معناسنه بومعناده بولغت اسم مفعول وزني اوزره مستعملدر زهد وپرهيز
عطف تفسيري شكليدر محصول تركيب هنوز يادمده در فراموش ايلمديم كه
صباوت زمانده متعبد ومتزهد ايدم يعني عبادت وطاعته مشغول ايدم
وكيجه تهجده قالقجي وزهد وپرهيزه حريص حاصلي ايشم صوفيجه سنه ايدي شبي
درخدمت پدر نشسته بودم وهمه شب ديده بهم نبسته ومصحف عزيز در
كنار كرفته وطايفه كرد ما خفته پدر را كفتم از اينان يكي سر برنمي دارد كه دو
ركعت بكذارد وچنان خفته اند كه كويي مرده اند كفت جان پدر تو نيز اكر بخفتي
به كه در پوستين خلق افتي شبي درخدمت پدر دايه وحدت ايله بر كيجه بدرك
خدمتنده ديمكدر ديده بوندن كوز در بهم بري برينه نبسته نفي ماضي معناي لازمي
كوز يومدم ديمكدر حاصلي ترك نوم ده كنايه در كنار قوجقده ديمكدر كرفته
طوتمش ايدم بو مجملوك جمعنده بودم لفظي مقدردر وطايفه يا حرف وحدت
وهمزه حرف توسل كرد بونده اطراف معناسنه در ما يه اضافت لاميه در خفته
بونده اويومش ديمكدر پدر را را حرف صلا از اينان بونلردن يعني اطرافمده اولانلردن
سر برنمي دارد يعني باشين قالدرمز دو ركعت ايكي ركعت ديمكدر بكذارد ادا ايده
چنان انجلين كه حرف بيان كويي فعل مضارع مفرد مخاطب كفت پدر ديدي جان
پدر منادي حرف ندا محذوفدر نيز داخي ديمكدر بخفتي با حرف تاكيد خفتي فعل
ماضي مفرد مخاطب فعل شرط واقعدر به كه حرف بيان پوستين لغتده كوركدر

امّا اصطلاحده مساوي وغيبت معناسنه در افتي فعل مضارع مفرد مخاطب
جزاي شرط واقعدر محصول تركيب بركيجه پدر عزيزمك حضورشريفنده اوتوردم
ايدي يعني احياء ليل ايلدم ديمكدر معلوم اوله كه حضرت شيخك مناقبنده ياز
مشلردر كه بير نظر حضرت شيخ سعدي سلطان العاشقين شيخ روزبهان است
كوپند پدر حضرت شيخ سعدي يعني شيخ عبد الله خادم حضرت شيخ بوده است
وچون حضرت سعدي متولد شد بخدمت شيخ آورده وحضرت نظر فرمود
اندكه عشق را بخشش كرديم پدر وهم نصيبي داديم امّا مرشد او شيخ شهاب الدين
سهروردي است قدس الله سره العزيز وتمام كيجه صباحه دك كوزم يومادم
دادي بوزيني كوردم ومصحف شريفي الدن قومبوب تلاوت ايدردم حاصلي
صباحه دك ياتمدم ايدي وبر بولك طايفه يعني اوجماعت اطرافمده خواب غفلتده
ياتوب اويودلردي پدريمه ديدم بونلردن بريسي باشين قالدروب كه ايكي ركعت نماز
ادا ايليه شويله اويو مشلركه كويا كه اولمشلردر يعني خواب غفلته شويله مستغرقلردر كويا كه
مونادر پدر دبندن بوسوزي ايشيدنجك ديدي اي جان پدر سنده اكر اويويايدك
يكيدي كه خلقك غيبت ومساوي سين ايليه سك يعني خلقك معايب ومثالبين
سويلكدن او يومغك يكيدي زيرا انلر اكرچه خواب غفلته مستغرقلردر وعبادتده
مقصرلردر ليكن اول حالده كسب معصيتدن خالي وسالملردر امّا سن اكرچه عبادت
وطاعتده سن ليكن غيبت ومساوي سببيله ضايع بيهوده زحمت چكرسك كه بونك
سببيله عملك مبرور دكل قطعه نبيند مدعي جز خويشتن را كه دارد پرده پندار
در پيش نبيند فعل نفي مستقبل مفرد غايب مدعي افتعال بابندن اسم فاعلدر ديلاندن بري
برنسنه دعوي ايدن بونده مراد خود بين وخود بسند در جز غيري خويشتن خاده
دوم كسره ايله واو رسمله كندي ديمكدر را ادات مفعول كه حرف تعليل پرده
پندار بيانيه پندار ظن معناسنه در محصول بيت خود بين مدعي زياده كندودن
غيري كورمز يعني همان كندو طاعت وعبادتني كوردر انجق زيرا اوكوندن زعم ونندار
وعجب واستكبار پرده سي غيري كورمكه مانعدر وحال آنكه بو اطلاعي دانع كرش
جشم خدا بيني بخشند نبيند هيچ كس عاجز تر از خويش كرش كه حرف شرط وضمير

مدعیه واجمود دچشم خدابین بیانیه خدابین وصف ترکیبید رخدادن غیریبی فانی
ومطلق کوردن کوزد یمکدر و یا حرف مصدر بخشند فعل مستقبل جمع غایب نفیلیه ارکبکدر
نبیند فعل نفی مستقبل مفرد غایب کورمز دیمکدر هیچ کس مفعول اول صریح عاجز تر مفعول
ثانی صریحی از خویش مفعول غیر صریحی محصول بیت اکر مدعیه جناب کبریادن عنایت
وهدایت اولوب چشم خدابین عطا ایله لر حقایق اشیایی کماهی کورمکه و بیلمکه موفق
اولوب خلق عالمده کندیدن عاجزرک وحقیررک هیچ برکیمسه کورمزدی وکندو حالنی
بیلوب اصلا انانیت و وجوددن لاف اورمزدی حاصلی زبان بریده قالوردی
و هیچ کیمسه یه دخل و تعرض ایلمزدی بو بیتده نسخه لر مختلفدر لکن اصح نسخ بواولدیغی ذکر اولندی
حکایت بزرکی را در محفلی همی ستودند و در اوصاف جمیلش مبالغه می نمودند
سر برآورد و کفت من آنم که من دانم بزرکی یا حرف وحدت و را ادات مفعول
محفل اسم مکاندر مجمع معناسنه زیرا حفل کثرت معناسنه در ضرب بابندن و یا حرف
وحدت ها حرف تأکید و همی حکایت حال ماضی افاده ایدر ستودند فعل ماضی جمع غایب
اوکرلردی دیمکدر یعنی مدح ایدرلردی اوصاف جمیل بیانیه سر برآورد باشینی قالدردی
یعنی محفلده حاضر ایدی مذکور اوصاف و مدایحی ایشیدیجک باشینی قالدردی
ودیدی من آنم بن اول کیمسه یم که حرف بیان من دانم بن بیلورم محصول ترکیب
براولو کیمسه مواجهه سنده بر مجمعده اوکوب مدح ایدرلردی و اوصاف جمیله و اخلاق
حمیده ننده مبالغه کوسترلردی مذکور عزیز مبالغه لری ایشیدیجک باشینی قالدردی
ودیدی بن اول کیمسه یم که بن بیلورم یعنی سیز بنم حقمده هر نقدر مبالغه ایدرسکز
فایده سی یوقدر زیرا اوز حالمی بن سیزدن ایو بیلورم سیز بیوردیغکز مبالغه
در بنم حقمده بنده اثر دن نشان یوقدر بیت کفیت اذی یا من تعد محاسنی
علانیتی هذا ولم تدر باطنی کفیت فعل ماضی مفرد مذکر مخاطب ضرب بابندن
ناقص یائیدن مبنی للمفعول بنیه سی وکافی سکا دیمکدر اذی مصدر در اذایه
یعنی اذیتدن حسب بابندن مهموز الفاء معتل اللام جفا معناسنه در بونده تمییز
لفظا منصوبدر کفیت فاعلندن یا حرف ندا من اسم موصول منادی تعد فعل
مضارع مفرد مذکر مخاطب فاعلی تحتنده انت مستتر محاسن حسنك جمعید خلاف

قیاس اوزره مناجد وزنی اوزرینه مفعول تعد ده وجمله فعلیه ننك اعرابدن نصبده
محلی یوق موصولك صله سیدر و یا ضمیر متکلم محلا مجرور مضاف الیه محاسنده نعتدر
یالایاز وب تا الایاز اتو خلافی ظاهر محل مثالوردیبن خلاف ظاهره ذاهب اولمثلو
تدکه یا من بدا جالك دن ظاهر در علانیه اشکاره دیمکدر و یا ضمیر متکلم محلا مجرور
مضاف الیه علانیه محلا مرفوع مقدم خبر و یا مبتدا هذا مؤخر مبتدا و یا خبر مبتدا
ولم تدر فعل جحد مطلق لم ترم کبی ددی یدری دن ضرب بابندن ناقص یائیدن
بیلمدك دیمکدر مصدری درایت کلور باطن فاعل وزنی اوزره کیزلو دیمکدر لم تدر
ننك مفعولیدر و یا ضمیر متکلم محلا مجرور مضاف الیه محصول بیت ای بنم محاسن
و حسنلرومی یوزومه قارشو بر بر ذکر و تعداد ایدن و قارشمده مدح و ثنا اوقومقله
جمیلمه مشغول اولان بو جهتدن بکا جفا و اذی ایلمکده کافیسک زیرا بونلك و دانسته
تباحت واردر که نفسمه عجب و غرور ویردکه حقدن دور و طریق استقامتدن مهجور
اولمامه باعث اولور علی کل حال بکا بو جهتدن ضرر کلمی متیقندر و بو سنك سویلدیکك
بنم ظاهر حالمده در و مطلع اولدیغك بنم اشکاره و شمیده در اما باطنی بیلمدیك و بیلمزسك
زیرا خلقك احوال باطنیه سی خلاق مطلع و عالمدر انجق قطعه تحسم تخشم عالمیان
خوب منظرست ❊ وزخبث باطنم سر خجلت فتاده پیش تحسم دن مراد نظر
کلی وجودیدر را حرف صله چشم عالمیان لامیه یا حرف نسبت والف ونون ادات
جمع عالمه منسوب خلقك کوزینه دیمکدر منظر اسم مکاندر نظرکاه معناسنه خبث
باطن لامیه خبث خانك ضمی و بانك سکونیله مصدر در مردارلق معناسنه میم متکلم
معناده خجلت مفیددر سر خجلت بیانیه و یا میم بینه مفیددر پیشم تقدیرنده و یا یو
میم قرینه سیله بینه دمیم تقدیرا اولنه محصول بیت بنم وجودم و شخصیم خلق عالمك کوزینه
خوب سیرا کاهدر یعنی ظاهرم نظرلرینه خوب کورینور اما باطنم خبائثندن
وددونم قباحتندن شرمنده لك باشنی قالدوروب کیمسه یوزینه بقه مم بلکه خجالت
باشم اوکومه دو شمشدر سر خجلت اضافتی مجازیدر زیرا خجلتك باشی و ایاغی اولمز مقصود
خجلتندن باشم اوکومه دوشمشدر دیمکدر نته که او ثانی کیمسه خجالتندن باشنی اوکنه
صرقیدر طاوس را بنقش و نکاری که هست خلق ❊ تحسین کنند واو خجل

ازبای زشت خویش طاوس معروف حیواندر ودا حرف صله باحرف مصاحبت
سببیه منقش نقش و نکار عطف تفسیری و یا حرف وحدت نوعیه که حرف رابط
صفت خلق مصراع ثانیه مرهوندر کندك طاوس مفعول اول صریحی و تحسین
ثانیسی و بنقش عنبری صریحی و ضمیری طاوسه راجعدر جمله صفت مشبهه در و تاناه
معناسنه بای زشت بنایه و خویشه اضافت لامیه در محصول بیت طاوس بر دلو
نقش و نکار سبیکه انده وارد خلق تحسین ایدرلر اما اول کند و زشت ایاغیدن
شرمسار در فقدن حصه بودر کم ممدوح عزیز بیوردرکه بنم علم و معرفت و کمالاتله
آراسته و پیراسته اولدوغم ظاهر اسکا خوش کلور و بنی زیاده ممدوح و اطرا ایدرلر
اما بنم باطنم ظاهریله و عیبلریله و لجهتدن زیاده شرمندیم حاصلی عیوب درونده
زیاده محجوبیم که ظاهریه اوغیار **حکایت یکی از صلحای جبل لبنان که مقامات**
او در دیار عرب مذکور بود و کرامات او مشهور صلحای جبل لبنان صلحانك
جبل اضافتی لامیه در و لبنان بیانیه لبنان طرابلس ایله شام بیننده بر طاغك اسمیدر
عنان و زنی اوزرینه که حرف رابط صفت مقاماتدن بونده مراتب مراد در کبیره تعبیر
مناسبتیده مستعملدر محصول ترکیب جبل لبنان صلحاسندن بر صالح که دیار عربده مقاماتی
ومراتبی مذکور و کراماتی مشهور ایدی **بجامع دمشق در آمد و بر کنار برکه**
کلاسه طهارت میکرد پایش بلغزید و بحوض در افتاد و بمشقت بسیار از انجا
خلاص یافت چون از نماز بپرداختند یکی از اصحاب گفت مرا مشکلی هست شیخ
گفت آن چیست گفت یاد دارم که بر روی دریای مغرب می رفتی و قدمت
تر نمی شد و امروز در یك قامت آب از هلاکت چیزی نمانده بود در این
چه حکمت باحرف صله جامع دمشق لامیه در مراد جامع بنی امیه در که اصلنده کنیسه
ایمش صکره معاویه زماننده نصف شرقیسی صحابه نصارادن آلوب مسجد ایدرلر
الآن محرابلری دوردر اول محرابه محراب صحابه دیرلر صکره ولید ابن عبدالملك
نصارایه بعض کنیسه ویردی و اول نصفنی دخی آلوب مجموعنی بر اولو جامع ایلدی
پس مذکور جامع شریفی ترمیم و تطیین ایلدکده کرچه جامعك قربنده دیوار جامعه
متصل بر یرده بیغرلر ایمش یعنی جمع اولور مثانك ایچون اول یره کلاسه دیرلر

اظهر مدحده مبالغه دیو لومه

صنفی اوزره اولا ارض کلاسه تقدیرندر زیرا کلس کوچه ده آلچی دیرلر صکره نور الدین
محمود بن زنکی مذکور کلاسه ده سنة خمس و خمسین و خمسمائه ده بر مدرسه بنیاد ایلدی
و اول مدرسه نك اسمی الآن کلاسه در ارض کلاسه ده مبنی اولدوغی ایچون ائمه
شافعیه یه مشروطه در اما بو زمانده انده باقی بناسندن نام و نشان یوقدر زیرا
سنة سبعین و خمسمائه ده آتش یاندی اکا متصل جامع شریفك بر مناره سی که اکا
مادنة العروس دیرلر بر مجنبه زمان بویله قالدی صکره سلطان صلاح الدین
شام پادشاهی اولدقده بناسنه امر بیوردی لکن بچوره لرینی شویله کوچك ایلدیلر
که بر آدمدن غیری صغمازایدی مذکور برکه مذکور کلاسه نك اورتاسنده در
جامع شریفه چیقان بر کوچك قپونك قارشوسنده ودر دیکلکی بر یکیت آدم بویو
واریر جامع بنی امیه دیدکلری نصارادن اول آلوب جامع ایدن اندر اولدیلر
ایچوندر بر کنار برکه کلاسه بر کهءِ کلاسه نك کنارنده دیمکله فقدن دیمك
دکلدر طهارت میکرد طهارت ایدر دی پایش شین ضمیر صالحه راجعدر بلغزید
باء تاکید ایله طیرندی دیمکدر فعل ماضی مفرد غایبدر لغزیدندن باحرف صله
حوضدن مراد مذکور برکه در باحرف مصاحبت مشقت بسیار مصدردك
فاعلنه اضافتیدر چون حرف تعلیل از نماز نمازدن دیمکدر بپرداختند باء
تاکید ایله فارغ و خالی اولدیلر یکی از اصحاب مریدلردن بری گفت دیدی
یعنی صوردی مرا بنم دیمکدر مشکلی یا حرف وحدت شیخ گفت دیدی آن اشاره
در تند مشکل گفت مرید دیدی یاد دارم خاطرمده در که یك قامت آب بر آدم
بویی صو دیمکدر بعض نسخه ده قامت یرینه قلّه واقعدر قافك ضمی و لامك تشدیدی
ایله بر بویوك دستیه دیرلرکه ایکی یوز اللی بطمان صو آله بو صونك قلتندن کنایه
بیتدر هلاکت تا ضمیر خطابدر از هلاکت چیزی نمانده بود دك معناسنی
غیر از هلاکت تقدیرایدن معناسی هلاك ایلمش و کل هلاك بولوندی
واندن بر جزء دیر پاره اصلا قالمدی دیبن عجب معنا تصویر ایلمش محصول ترکیب
مذکور صالح جامع دمشقه یعنی بنی امیه یه داخل اولدی و کلاسه حوضنك کنارنده
ابدست آلوردی اللهك حکمتیله ایاغی طیرندی و حوضه دوشدی و چوق

ددس وردی
ردان سنبلی

مشقت و محنتلر بو غلقدن کوجله خلاص بولدی چونکه نمازدن فارغ اولدی
لر عزیزک مریدلرندن بریسی عزیزه خطاب ایدوب بیوردی بنم بر مشکلم وار
شیخ بیوردیکه اول مشکل ندر مرید دیدیکه یادمده درکه سن در نمازی مقرب
یوزندم کیدردک و اغلیک یاش اولمزدی یعنی اصلنمازدی و بوکون بر آدم
بو یحی صوده هلاک کلدن نسنه قالمامش ایدی حاصلی غرق اوله یازدک بر بحب
تفکر فرو برده و پس از تأمل بسیار سر بر آورد و گفت نشنیدۀ نشنیدکه هم سنی
خطاب ایچون طوتان بولنی کیمدن نه کورمش و نه اشتمش که سید عالم محمد مصطفا
علیه السلام گفت لِی مَعَ اللّهِ وَقْتٌ لا یَسَعُنی فیه مَلَکٌ مُقَرَّبٌ ولا نَبِیٌّ مُرسَل
و گفت علی الدوام باحرف صله جیب جمیک فحیلیقیه دیرلر تفکره اضافتی
بیانیه در فرو برده بحسب اللغة اشاغه ایلندی دیمکدر اما استعمالده ایندیردی
دیمکدر مراد فکره طالدی دیمکدر تأمل بسیار بیانیه سر بر آورد اوکی سر فرو
برد ک مفعول صریحی در بحسب غیر صریحی و ایکنجی سر بر آورد ک مفعولیدر لام حرف
جر و یا ضمیر متکلم محلا مجرور و لام متعلقدر مقدر حاصل کلمسینه که مقدم خبر بدر
موخر مبتدا انک که وقت در مع میمک و عینک فتحه لریله زمان مصاحبت
و مقارنتک و مکانلرینک اسمیدر محلینه کوره اضافت و ظرفیه ملازم مذکور
حاصل متعلق جلاله اضافتله مجروردر تقدیر کلام خدا ایله بنم بر وقتم وار دیمکدر
لا یسعنی فعل نفی استقبال مفرد مذکر غایب حسب بابندن اصلی یوسع در
واو بین یاء و کسره واقع اولدوغی ایچون حذف اولندی صکره حرف حلق
ایچون سین مفتوح قیلندی و ذلی اصل نسبت یفعل در کسر عینله اما فرع نسبت
یفعل در فتح عینله و نون حرف وقایه و یا ضمیر متکلم محلا منصوب مفعولیدر
و جملهٔ فعلیه محلا مرفوع صفتیدر وقتک یعنی بکا لایق و مناسب دکل و یا
بکا مجامع و مقارن دکل ملک فرشته لفظا مرفوع صفت ملکدر و او حرف
عطف و لا حرف نفی و نبی ملکه معطوف تقدیری لا یسعنی نبی در مرسل لفظا
مرفوع صفت نبیدر مرسل شول پیغمبره دیرلرکه خلقی بر تازه دینه دعوت
ایلمک جانب خدادن بر کتابی اوله حضرت محمد و عیسا و موسا و داود کبی

ردیمی

واو

واو حرف عطف گفت حدیث شریف اولندیکه معطوفدر علی الدوام مقول گفتنه
محصول ترکیب عزیزک مریدی آکی حالک بیننده اولان مخالفت و مغایرتک حکمتندن
سؤال ایدیجک عزیز باشینی فکر بیقاسنه ایلندی یعنی فکره طالدی دیمکدر فکره بیقه ایناجی
مجازلر در چوق تأمّلدن صکره باشینی قالدروب دیدی ایشتمشسنک که حضرت
محمد مصطفا صلی الله علیه وسلم دیدی یعنی بیورمش که بنم خدا ایله بر وقتم وار درکه اول
وقتده بکا ملک مقرب لایق و مناسب و با مجامع و مقارن دکل پیغمبر مرسل ده یعنی خدا به
المقدن یقین رقا و لوردم حضرت پیغمبر خدا ایله بر وقتم وار دیدیکی هر وقت و هر ساعت
دیمدکی حاصلی دائما حالم خدا ایله بویله در دیمدکی زیرا اول مقامه مقام محمود دیرلر
نوع انسانه میسر دکل دیبو سوبلر لولا یسعنی فیه ملک مقرب ولا نبی مرسل تک معناسی
ایله وقتکه بکا وسعت ویرمز اول وقتده مقرب ملک و مرسل نبی دیمی معنا ایله بو
وسعت ویرممش وقتی چنین که فرمود بجبرائیل و میکائیل نیز داختی و دیگر وقت
با حفصه و زینب در ساختی وقتی یا حرف وحدت چنین بو بخلیین دیمکدر که حرف
بیان بجبرائیل و میکائیل با حرف صله و با حرف مصاحبت نیز داختی فعل نفی حکایت
ماضی مقید و مشغول اولمازدی دیمکدر یعنی بونلره ملتفت اولمزدی و مناسبت ایلمز
دی نیز داختی نک معناسی مقارنت ایلمزدی دیمی عندی سوزلمش با حرف مصاحبت
حفصه حضرتک خاتونی و امام عمر حضرتنک قیزی هجرتدن ایکی سنه اول آنی تزوج
ایلدی و امام عثمان خلافتنده مدینه ده وفات ایلدی زینب آدلو ایکی خاتونی
اولمشدر اما بو نده خزیمه قیزی مراد در که حضرتک حال حیاتنده وفات ایلمشدر در
ساختی قانع و راضی اولوردی فعل ماضی حکایت حال یعنی بو ایله علو مرتبه صاحبی
انلرک مصاحبتی ایله قانع و راضی ایمش محصول ترکیب بر وقت بو بخلیین ایدیکه حفصه
بیوردی یعنی جبرائیل و میکائیل ایله مقید اولمزدی یعنی مرتبه سی آنلردن اعلا ایدی
انلرک مرتبه سنه تنزل ایلمزدی و بر وقت داخی حفصه و زینب ایله قانع و راضی اولوب
مصاحبت ایدردی یعنی انبیا و اولیانک ایکی حالی وار بری روحانیت و بری بشریت
روحانیت حالتری خدا ایله اولان حالتریدر و بشریت حالتری بشر ایله ولایح حالتری
در مشاهدة الابرار بین التجلی والاستتار می نماید و می رباید که حرف تعلیل

ردابی سیدلکی

ردسر ددیه و شمیه و کالیه

مشاهده مفاعله بابندن مصدردر بونده مشایخک سیر وتماشاسندن عبارتدر
ابرار ترک وبارک جمعیدر صفت مشبهه لردر ابولرده بکدر مراد مقربین خدادر تجلی
تفعل بابندن مصدردر یائی رعایت ایچون لام مکسور اولمش معناسی ظهوردر
استتار افتعال بابندن مصدردر رکیزلنمک دیمکدر می نماید فعل حال مفرد غایب
مبنی للمفعول معناسنه کورینور دیمکدر فاعلی خدادر واو حرف عطف می رباید
فعل حال مفرد غایب مبنی للمفعول معناسنه قاپار دیمکدر استتاردن کنایه در یعنی
کورنمک تنک می نماید تجلیدن کنایه در یعنی کورنمک محصول ترکیب حضرت حب
اللهک کاه حق وکاه خلق مناسبتی انک ایچوندرکه اولولرک سیر تماشاسی یعنی انبیا
واولیانک حقی مشاهده لری تجلی واستتار بیننده در یعنی بونلره کاهی جمالین عرض
ایدوب سیر ایدردر وکاهی اخفا ایدوب کیزلو حاصلی کاه کورینور وکاه کورنمز
حدیث شریفده مضمونی بودرکه فتدرمی نماید ومی رباید فعللرندن صکره قلوب
اولیانی ذکر ایدن معلومدرکه مقصوده واصل اولمامش ومذکور فعللر مفرد اولمغی
کرک جمع صیغه سیله ایراد ایلمیلر معنالری جمع اولمامشلر معنالرینی بردم کوسترلر
وبردم قپارلر دیبی وبردرلرکذا آلورلر دیبی ملاحظه ایدرمشلر والمسئلر

دیدار می نمایی وپرهیز میکنی * بازار خویش وآتش ما تیز میکنی دیداردن
مراد بونده یوزدر می نمایی فعل مضارع مخاطبدر دیدار مقدم مفعولیدر پرهیز
میکنینک بو مصراع مینماییینک معنالرینی متضمندر بازار خویش لامیه ومیکنینک
مفعول اولی وآتش ما معطوفدر اکا وتیز مفعول ثانیسی محصول بیت بیزه دیدار
یکی کوستررسک یعنی عرض جمال ایلرسک وپرهیز ایلرسک یعنی جمالکی کیزلرسک
حاصلی کاه تجلی ایدوب بیزی دیداریکه مشتاق ایدرسک وکاه مستتر اولوب
بیزی واله وحیران ایدرسک بوندن مرادک کندو بازارکی رونقلی کلکسین ورایج
ایدوب بیزم آتش عشقمزی زیاده ایلمکدر حاصلی کاه متجلی وکاه مستتر اولمقلکدن
آتش محبت وعشقکی قیزغین وبیزم عشق وشوقمزی کسکین وزیاده ایلرسک
خواجه حافظ بیورر **بیت** شیدا ازان شدم که نگارم چو ماه نو * ابرو نمود و
جلوه کری کرد ورو ببست **اشاهد من اهوى بغير وسيلة فيلحقني شأن**

اضل

ردس وری
ردس وری وکلی وکاف
ردسخ وکاف

اضل طريقا اشاهد فعل مضارع متکلم وحده در مفاعله بابندن کورورم دیمکدر
من اسم موصول محلا منصوب مفعولی اشاهددر اهوی فعل مضارع متکلم وحده
در علم بابندن تقدیری اهواه در اسم موصوله راجع ضمیر منصوب ضرورت وزن
ایچون حذف اولمشدر ضمیر ذکر ده حذفی جائزدر سوه دم دیمکدر بغیر باحرف جر
اشاهده متعلق وسیله بو شنیه اولیه شمور سبب دیرلر فیلحقنی فاسببیتی درترتیبی متضمن
حرف تعقیبدر یلحق فعل مضارع مفرد غائبدر علم بابندن نون حرف وقایه ویا ضمیر متکلم
محلا منصوب مفعول یلحقیدر یتیشور بکا اولاشور شان لفظا مرفوع فاعل یلحقیدر همزه
الف قلب ایلمک جائز حال معناسنه در اضل فعل مضارع متکلم وحده در ضرب
بابندن مضارعندن بیلورم یعنی کم ایدرم دیمکدر جمله فعلیه صفت شاندر
وموصوفه راجع ضمیر محذوفدر تقدیری اضل به در طریقا لفظا منصوب مفعول
اضلدر محصول بیت سودیکمی یعنی جانانمی وسیله سز کوریرم وسیر وتماشا ایدرم
حاصلی آشکاره تماشا ایلدوکم بس بکا برحال شان اولاشور برحال ولورکه بن اول
مشاهده سببیله یولمی کم ایدرم کمال حیرت ودهشتدن حاصلی عرض جمال ایدوب
بکا تجلی ایدیجه مدهوش اولوب کندومی بیلمزورم **يؤجج نارا ثم يطفي برشة**
لذاك تراني محرقا وغريقا یؤجج فعل مضارع مفرد غایب فاعلی بیت اولان مصراع
اولنده منه راجع ضمیردر تفعیل بابندن تأجیج آتش یالکلندرمق ایقاده دیرلر
نارا لفظا منصوب مفعولیدر ثم حرف عطف ترتیب وتراخی افاده ایدر یطفی فعل مضارع
مفرد مذکر غایب افعال بابندن اصلنده مهموز اللام درضرورت وزن ایچون همزه یایه
قلب اولندی سوندردی دیمکدر فاعلی مستتردر یؤجج فاعلی کبی منه راجع ضمیردر با
حرف جر اطفایه متعلق رشة رانک فتحی وشینک تشدیدیله چیسه دیرلر مثلا یغمور
چیسه سی کبی لذاک لام حرف جردر تعلیل ایچون ذاک اسم اشارتدر تأجیج ناره واطفایه
ترانی ترا فعل مضارع مفرد مخاطب اصلی ترأی ایدی همزه سماعا حذف اولمشدر نون
حرف وقایه ویا ضمیر متکلم محلا منصوب مفعولیدر بنی کوررسک دیمکدر دون
عین مراد اولسه مفعول ایله اکتفا اولنوردی ورؤیت قلب مراد اولورسه ایکی مفعول
آلوردی ترا افعال قلوبدن بونده ایکی سینده مساغ واردر محرقا افعال بابندن اسم

مفعولدر تري نبصر معناسنه اولورسه محرقا حالتلر منصوب اولور ثاني يا سندن
اما فعل قلبي اولورسه محرقا مفعول ثاني اولور يانغش كوردسك ويا يانغش اولدوغم
حالده كوردسك وغريقا اعرابي محرقا كبيدر فعيل مفعول معناسنه در مغرق
ديمكدر غرق اولمش معناسنه محصول بيت جانان آتش عشق ومحبتي تجلي سببيله ايقاد
ايدوب يا كلكنده يعني جمالني كوسترمك ايله عشق آتشني پيدا ايدر صكره استتار
واختفا ر تا شيله سو بوندر حاصلي تاجيج نار تجليدن كنايه در وتا شله
اطفا وستر واختفادن يعني كندوني جانان اذل عاشق ومحبتنه كوستر صكره
كيزلومي نايدومي ديا يدر ديمكدر رنا بقا بودر دوغي كبي قندير مصراع اولك معنا
فراقدم بني عشقي آتشنه يقار صكره وصال صويينك سربنديسيله اول آتشي سويو
نديردر يعني معناي بيني سوندرمش ومصراع اولك معناسي عشق ناديني ايقاد
ايدر فراقدن بر نوع لاندن صكره ماء وصالدن بر رشه ايله اني سوندرر ديمكدر
مذكور كبي معناي مصراعي سوندرمش ونار عشق جانان تاجيج ايدر داندن صكره
وصالك ازاجق صو بيله سوندردر يعني مذكوركبي تاجيج واطفاده زياده
ايهام بيورمش **حكايت منظومه بكي برسيد ازان كم كرده فرزند ؛ كاي**
روشن كهر بير خرد مند بكي يا حرف وحدت برسيد فعل ماضي مفرد غائب
صوردي ديمكدر كم كرده كم ايلمش يعني يتورمش فرزند اوغول كه حرف بيان روشن
لغتده آيدين ديمكدر اما بونك كبي يرلرده واضح وصحيح وپاك معناسنه در
كهر كافك ضمي وهانك فتحيله كوهر معناسنه در بوندن مراد اصل ونسب ونهاد
ونژاددر روشن كهر وصف تركيبيدر پاكيزه اصل وصحيح النسب وعالي نژاد تقديرنده
مرد روشن كهردر پير خردمند بيانيدر وروشن كهردن بدلدر روشن كهرك معنا
لفظي كبي روشندر ديوب صافي وپاك كوهر له تفسير ايدن اعتراض ايلمش
كندو معترض واقع اولمش محصول بيت برسي اوغلوني يتوردندن سؤال ايلدي
يعني حضرت يعقوب پيغمبردن كه يوسفي يتورمش ايدي بويلديو كه اي نبي پاك
وپاكيزه اصل ونسب اي پير خردمند **زمصرش بوي پيراهن شنيدي**
چرا در چاه كنعانش نديدي زمصرش شين ضمير معناده پيراهنه مقيددر

وزاء

وزاء مفرده ازدن محققدر پس بويله ديينه اعتراض ايدن كند ومعترض در بوي
پيراهن لاميه شنيدي فعل ماضي مفرد مخاطب ايشندك يعني دويدك ديمكدر شنيدن
يعني ايشتمك حاسه سمعه مخصوص ايكن مجاز احاسه شم ده استعمالي چوقدر نتكه خواجه حافظ
بيور در **بيت** بوي بنفشه بشنو وزلف نگار كير ؛ بنكر برنك لاله وعزم شراب كن ؛ معناسي
قوقو ديمكدر اسماعده استعمالي چوقدر تركيده ده بودر ثم قوقي دويار ديرلر در حرف ظرف
چاه كنعان لاميه چاه قويي وكنعان حضرت يعقوبك مملكتي وسرايندن قوينك ايراقلغي
ايكي فرسخ بر مقداري محقق وار والآن مذكور چاه مستعمل دكل يانده بر مسجد وار يولك
اوستنده بر كوچك كوپك يانده حاصلي شامدن قدس مباركه وارن يولك اوستنده
در ايكي بيني بلده يوسف را جعدر كه فرزندندن عبارتدر محصول بيت حضرت يعقوب
سائلدر كه مصردن حضرت يوسفك كوملكي قوقوسيني دويدك نتكه مشهور حكايه در
يا نيچون چاه كنعانده ايكي آني كورمدك يعني كنعاندن مصر اون بش كونلك يول
ايراغ ايكن قوت شامه ايله پيراهني بويني احساس ايلدك يا قوت باصره ايله بو قدر قرب
مسافه ده آني نيچون كورمدك **بكفت احوال ما برق جهانست ؛ دمي پيدا و**
ديكر دم نهانست احوال ما لاميه ومبتدا دربرق جهان تركيب توصيفي وخبر مبتدا
دربرق شيمشك در وجهان جيمك عربك فتحيله صفت مشبهه در جهيدن جيمك عجمي او قويا
عندي اوقورمش جيمك كسريله جهان اوقويانلر دنيا معناسنه ملاحظه ايلر اوقودقلري
ادات تنبيه مقدردر نيچون برق جهانست تقدير بوندن چراغ شيمشك كبي ديمكدر حسنين
وجهيدني فالغمفد شرح ايدنلر غلط ايلمشلردر دمي يا حرف وحدت بر دم وبر ساعت
ديمكدر دمي مبتدا وپيدا خبري تقديري پيداست در نهانست قرينه سيله ديكر دم
كه مبتدا ونهانست خبري مصراع ثاني جايزدر كه برق جهاندن بيان ايليه وجايزدر كه
مذكور احوالي محصول بيت حضرت يعقوب سائله جواب ويروب ديدي انبيا واوليا
نك معجزات وكرامات وخوارق عادتلري برق جهان كبيدر يعني استمرار ودوام اوزره
دكل حاصلي انبيادن ظهور معجزات واوليادن ظهور كشف وكرامات دائمي دكلدر
بلكه مفيض ازلدن درد افاضه ايدرسه مستفيض اولورلر والا فلا **كهي برطارم**
اعلي نشينم ؛ كهي بر پشت پاي خود نبينم كهي الف تخفيفا حذف اولنديغي يا حرف

وحدت بروقت دیمکدر برحرف استعلا طارم راده حرکات ثلاثله ترکیبدر طارم
دیدکلری ترکمان وکوچرا ولیلر تو روب کچیلار تدکلری اودرکه فلکی اکا تشبیه
ایدوب طارم دیرلر بونده مراد طارمدن فلکدر اعلا یه اضافتی بیانیه در برحرف
استعلا اولی بودرکه حرف صلا اولیت ادقه بایه وبایك خوده اضافتلری لامیه
لردر نبینم فعل نفی مستقبل بینید ندن محصول بت حضرت یعقوبك جانبندن بیوردر
کاه اولوردکه فلك اعلاده وفوق سماده اوتورودرم یعنی زمان تجلیده کند ومی اعلادی
علیینده بولوردم وکاه اولورکه ایاغمك ارقه سنی کورمم یعنی اسفل سافلینده دوشرم حاصلی
مصراع اول مقام سکردن خبرویرر ومصراع ثانی مرتبهٔ صحوه دن کهٔ بشریت عالمیدر
بعض شراح مصراع ثانینك معناسنده کاه اولورکه ایاغمك ارقه سی اوزنده اولان
نسنه یی کورمم دیمش فی الواقع نسنه کوره مینه بکرمز طارمی قاره او دیمکله تفسیر ایلینلر طاردن
بیلنمز یعنی زیرا قاره اوعرب صحرانشینك واکرادك وبعضی اولی ترکمانك اوبه دکه
طولانی اولورچرکه اسلوبنده قاره چولکی دن چاترلر نیس فلکله بونك هیچ بروجهله
مناسبتی ومشابهتی یوقدر زیرا بو او زوندا کا برکیلادی کبی بعض شراح اعجامك
بعض مقلدلرندن مصراع ثانینك مکتوب نسخه سینه مخالف کلمات نقل ایلدی وکذا اعتبار
اولنمیون که ناسخ غلطدر اکر درویش برحالی بماندی سر دست از دو عالم
برفشاندی حالی یا حرف وحدت ظاهر برحالدن مراد عالم کشف وتجلیدر یعنی عالم
سکرده بماندی فعل حکایت حال ماضی سربونك کبی یرلرده اوج معناسنه کلور
دسته اضافتی لامیه در بونده سردستدن مراد برمقلودر ذکر جزء وارادهٔ کل
طریقیله تفسودست مراد در برحرف تاکید فشاندی حکایت حال ماضی مفرد غایب
لفندن سلکودی دیمکدر اما بونده الجکوب فارغ البال اولمقدن کنایتدر محصول
بیت اکر درویش سالك برحال او زره قالیدی یعنی احوال کشف وتجلی ممتد ومتمد
ودایم وباقی قالیدی یعنی کاه کلوب کاه کتمه ایکی عالمدن الینی چکوب حضور ابدی
فارغ البال اولوردی حاصلی احوال سکر دوام اوزره قرار ایدیدی ماسوادن
منقطع اولوب دایما اقند یسیله معامله ده اولوردی حکایت درجامع بعلبك
کلمهٔ چند بطریق وعظ می گفتم با جماعتی افسرده دل مرده واز عالم صورت

معنى

بمعنی نبرده دیدم که نفسم در نمی گیرد وآتش گرمم در هیزم ترایشان اثر
نمی کند دریغ آمدم تربیت ستوران وآینه داری در محلهٔ کوران ولیکن در
معنی باز بود وسلسلهٔ سخن دراز جامع بعلبك بیوردوغی قصبه نك اوتاسنده
بربیوك جامعدر که جمیع قصبه لویی آلور یعنی جمیعنی اکا صغار خالدین وتید بنا سیله
دیرلر وبعلبك شامك بوویاننده بربوجی کوتلك یولده برشیربن قصبه درکه اول
وبلاتنده اندن او جوزتوق بیر یوقه هرنسنه سی ووفرت اوزره در خصوصا میوهٔ
کلمهٔ یا حرف وحدت وهمزه حرف توسل همزه یه حرف وحدت دیبی حرف وحدت بیلینی
جند یجه با حرف صلا جاعتی یا حرف وحدت افسرده دوکش دیمکدر عربجه منجمد دیرلر
جماعته صفتدر دل مرده وصف ترکیبیدر کونکلی اولمش معناسنه صفت بعد الصفتیدر
جماعتك راه یول عالم صورت بیانیه بمعنی با حرف صلا نبرده فعل نفی ماضیده بر
قیددر راه مفعول صریحی واز عالم وبمعنی غیر صریحلری راهك اولنده واو عطف
باز نلر صحیح نسخه لرده مخالف یاز منلر وجماعته صفت ثالث اولدوغی بیلمشلر که حرف
نفس نونك فاتك فتحه لویله بونده سوزمراد در یعنی نصیحت وپند در حرف تاکید
نمیکیرد فعل نفی استقبال مفرد غایب استعمالر نده تاثیر ایلمز دیمکدر نته که خواجه
حافظ بیوردر بیت دلم جز مهر مه رویان طریقی بر نمی گیرد ۰ زهر در میدهم
پندش ولیکن در نمی گیرد ۰ آتش گرم بیانیه ومنا اضافت لامیه در در حرف صلا
هیزم تر بیانیه هیزم اودوندر وتر یاش معناسنه ایشانه اضافت لامیه در دریغ
حیف معناسنه آمدم بکا کلدی دیمکدر تربیت ستوران مصدرك مفعولنه اضافتیدر
الف ونون ادات جمعدر ستور طوار دیمکدر یعنی بنیلی حیوان آت وقاطر قری
کبی آینه دار وصف ترکیبیدر دار یدندن آینه طوطیجی معلوم اولدکه آینه دار
وآینه کردان شول کیمسه دیرلرکه بر آینه الینه الوب کزه دوره دوملاقی اولدوغی
کیمسه یه صونار اولده بربارده آینه یه باقینور بو وضع اکثر هند وعجم فقراسنده در
آینه دن مراد مستقی آینه در که موردن صایجی اولور وانلر آینه دیسه لر اولور
در خواجه حافظ آینه داری مذکور معنایه قصد ایلمش بو بیتده بیت ۰ دل مرا ب
محبت اوست ۰ دیده آینه دار طلعت اوست پس آینه داری آینه فروش

رد شمعی
رد سروری ۰ وشمعی ۰ وکافی ۰

معناسنه اخذ ایدنلر وتفسیرینی کلیا اهمال ایدنلر معلوم مدکه مذکور تقریردن بی نصیب
ایمشلر ولیکن ادات استدراکدر معنی لامیه باز بوندن مفتوح دیمکدر سلسله بمعنی بند رد شراح جمیعا
زنجیره دیرلر سوزه اضافتی مجازیه دردداز دالک کسریله وتحتیله اوزون دیمکدر
محصول ترکیب بعلبک جامعنده وعظ طریقیله برنیجه کلمه سویلردم یعنی خلقه وعظ
ایدردم حاصلی کند ولری طوکمش وقبلری اولمش برجماعته نصح وپند ایدردم عالم
صورتدن جانب معنایه یول ایلممش حاصلی عالم معنایه ومقصد اقصایه وصول
بولمامش بربولک قاصیلوایدی کوردمکه نفسم وکلمات تقسیم یعنی وعظ دلپسندیم
وپندکیو دلپذیرم اول طاش یوزکلولره تأثیر ایلمز ونم ایسیجق آتشم یعنی آتش کبی سوزم
کلماتم انلرک یاش اودون کبی بارد طبیعتلرینه اثر ایلمز حاصلی ول حجر دلتو بعلبک
قومنه نفس سوزناکم وپند آتشناکم تأثیر ایلمز پس بکا حیف کلدی حیوانانه تربیه ایلمک
وکوزلر محله سندن آیینه دارلق قیلمق یعنی وعظ ونصحتدن فراغت ایلمک کلدی ایدی
لیکن معنا قپوسی آچق ایدی وسوز سلسله سی دراز ایدی یعنی وعظ ونصیحتی ترک ایلمک
بیری دکل ایدی زیرا بکا معنا ال ویرمش ایدی واوزون اوزاق سوزه بشلادم
حاصلی زیاده سوز کوتوردم ایدی **در بیان این آیت که ونحن اقرب الیه من**
حبل الورید بو آیت کریمه نک بیانندن ایدی که نحن ضمیر مرفوع منفصل محلا مرفوع
مبتدا اقرب اسم تفضیل یقین رک دیمکدر لفظا مرفوع خبر مبتدا دال حرف جر
وها ضمیر مجرور منفصل جار ومجرور اقربک صله سیدر من حرف جر اقربه متعلق حبل
مجروردر من حرفیله لغتده ایپ معناسنه در بوندن وریدن اضافتی بیانیه در ورید
واوک فتحیله بوین طمرینه دیرلر بونلر ایکی طمردر بری بوینک بر جانبنده وبری بر جانبنده
حبل الوریدی قرب امکنه ده ضرب مثل ایدرلر عرب محصول ترکیب وعظ ونصیحتم بو
آیت کریمه نک بیاننده ایدیکه بیز انسانک هر حالینه اعلمز حبل الوریددن اکا اقرب
اولان کبی یعنی هر حالینه بیز واقفز وبیزدن ایو آنک حالینی بیلور یوقدر **سخن بجایی**
رسانیده بودم که کفتم سوزی بر یره ایرشدرمش ایدم **قطعه . دوست نزدیکتر**
از من بمنست . وین عجبتر که من ازوی دوردم دوست مبتدا نزدیکتر یعنی
دیمکدر نزدیک ده بویله در تر اداة تفضیل وبمنست سین وتاسی معناده نزدیکتره

مفید

ویت

مفیددر حاصلی خبر مبتدادر از من بمن بندن بکا دیمکدر وین اصلنده واین ایدی
همزه ضرورت وزن ایچون حذف اولوب کسره سی واوه نقل اولدی ویا همزه کسره سیله حذف
اولوب واوک ضمی کسره یه مبدل اولدی ما بعدنده یا ساکن ایچون ولکل وجهة محصول
بیت حضرت شیخ بو قطعه ده آیت کریمه یه مناسب ذکر ایلمشدر دوست یعنی جانان بندن
بکا یقیندر امّا بو زیاده عجیب وغریبدرکه بن اندن دوردم یعنی بن انک نورینه
مستغرق وانک نوری بنده ساریدر امّا عوایق دنیویه وعلایق بدنیه بنی اول
نوردن دوردم مهجور ایلمشدر **چه کنم با که توان کفت که او در کنار من ومن**
مهجورم با حرف صله وکه اسمدر کیم معناسنه کفت مصدردر معناسنه در که حرف بیان
او ضمیری مذکوره راجعدر ومصراع ثانیه مرهوندر در حرف ظرف کنار یان
معناسنه در منا اضافتی لامیه وا وحرف حالدر من مبتدا ومهجور خبری محصول بیت
نیجه ایدوب نیلیه یم کیمه دیمک اولور دیمکه اکلادوب اذعان ایتدرمک ممکندرکه
جانان بنم یانمده در وبن اندن دوردم مهجورم **من از شراب این سخن مست**
وفضله قدح در دست من مبتدا وما بعدی خبریدر منک اولنده واو عطف ایراد رد سروری وکلی
ایدنلرک معنا جانبنه وصولی یوقدر ایش فضله آرتیغه وزیاده یه دیرلر قدحه اضافتی
لامیه محصول ترکیب بن آیت کریمه نک فحواسندن ومذکور قطعه نک مضمونندن مست ایدم
مست وبو اسرارک کیفیتندن واله وحیران ایدم واول جامک فضله سی واول باده نک
بقیه سی هنوز المده ایدی یعنی کلامم مطول ودوردراز اولوب سوزومی تمام ایتمدن
دکلمدم ایدی **که رونده از کنار مجلس گذر کرد ودور آخر در او اثر کرد ونعره**
چنان زد که دیگران بموافقت او درخروش آمدند وخامان مجلس در جوش
کفتم سبحان الله دوران با خبر در حضور ونزدیکان بی بصر دور که حرف
بیان روندهء اسم فاعل کیدیجی دیمکدر یعنی یولجی ویا حرف وحدت وهمزه حرف توسل رد شمعی وکلی
همزه یای حرف وحدت طوتان خطا ایلمش کنار مجلس لامیه کذر کرد کذرایلدی یعنی
کچدی دور آخر بیانیه مضاف الیه محذوف تقدیری دور آخر مجلس دیمکدر مجلسک
صوک دوری در او کنز کرد اکا اثر ایلدی دیمکدر زیرا در بوندن حرف صله در
نعره لغتده کلکدن یعنی خیشومدن چیقان صوته دیرلر امّا بونک کبی یرلرده

فتی جا غیر مفرد دیرلر چنان آنجلین دیمکدر که حرف بیان دیکران غیرلر با حرف مصاحبت
موافقت او مصدردرک مفعولنه اضافتیدر در حرف صله خروش خاء معجمه نك
و رانك ضمه لریله اسمدر خروشیدندن چوقرامق معناسنه مثلا طنجره و یا چولمك
قینادکی قیناغی اوسته قوسك اندن چیقان صونه چوقرامق دیرلر و فایده یجوش
خامان خامك جمعی ناپخته لر دیمکدر مجلسه اضافت لامیه در مجازا در حرف صله جوش
اسمدر جوشیدندن قینامق معناسنه سبحان مقام تنزیه و تعجبده مستعمل لفظدر
بونده تعجب مراددر جلاله اضافت مصدرك مفعولنه اضافتیدر دوران
دورك جمعیدر ایراقلر دیمکدر باخبره اضافت بیانیه و مبتدا با حرف مصاحبت
باخبر خبردار دیمکدر در حرف ظرف حضور بونده غیب مقابلیدر نیز دیکان
دوران معطوف بی بصره اضافت بیانیه و دو در خبر تر دیکان در تقدیر کلام در
حضورند و دوربند در ادات خبر قرینه قائم اولدوغی ایچون ترك اولندی محصول
ترکیب سوزومی هنوز تمام ایتمدین بر مجلس وعظك پایاننده کذر ایلدی مجلس
وعظك صوك دوری یعنی آخر مجلسده نقل اولنان کلمات اکا تأثیر ایلدی انجلین
برنعره اوردی که غیرلر آنك موافقتیله هایی وهوی و خروشه کلدیلر مجلس وعظده
اولان خام و ناپخته لری جوشه و شوقه کتوردی یعنی جمله سنه بر حال غلبه ایلدی که
آنکله فریاد و فغان و هایی وهویه باشلدیلر بو حالتدن بن تعجب ایدوب سبحان
الله دیدم نه غریب حالدر که مسافه بعیده ده اولوب عارف بالله و خبردار
و آگاه اولنلر مجلسده حاضر کبی اولدیلر بلکه حقیقتده حاضر اولدی و قریب مجلس و داخل
صحبت اولان بی فهم و بی ادراکلر ظاهرده حاضر ایکن معنی عالمنده غائبدر و
دور و جدا و مهجور اولانلر اصلا متأثر اولمیوب **لهم قلوب لا یفقهون بها**
فحواسنه ماصدق اولدیلر **قطعه فهم سخن چون نکند مستمع * قوت طبع از**
متکلم مجوی فهم سخن مصدرك مفعولنه اضافتیدر چون ادات تعلیل مستمع
اسم فاعل قوت طبع مصدرك فاعلنه اضافتیدر مجوی فعل نهی مفرد مخاطب
جوییدندن جستن دن دینلر خطا ایدیلر محصول بیت مخاطب و سامع متکلمك
سوزین فهم و اذعان ایلمینجه متکلمدن قوت طبع و شوق و تأثیر توقع ایلمه یعنی مستمع

ردان سید بلی و سروری

سوزی

سوزینی اکلیه سوزه طاقتی اولمز و سوز سویلیجکی کلمز حاصلی تقریره موقعی
بیاز مالك اولمز * فسحت میدان ارادت بیار * تا بزند مرد سخن کوی کوی * فسحت
وسعت کبی مصدردر میدانه اضافت مصدرك مفعولنه اضافتیدر و ارادته اضافت
بیانیه در بیار فعل امر مفرد مخاطبدر آوردندن که محققدر آوریدندن اوردندن فعل
امردر دیین خطا ایلدی فسحت بیارك مقدم مفعولیدر تا حرف تعلیل بزند فعل مضارع
مفرد غائب اوره دیمکدر یعنی چالا مرد سخن کوی بیانیه سخن کوی وصف ترکیبیدر
کوییدندن کفتن دن دینلر خطا ایلدیلر کوی کاف عجمك ضمیله طوب دیمکدر بزندك
مقدم مفعولیدر مرد سخن کوی فاعلی محصول بیت ارادت میدانك وسعت کتور
یعنی میدان ارادتکی واسع ایله یعنی ارادتکی چوق و بیوك ایله تا که سوز سویلیجی مرد کوی
سخنی مراد اوزره اوره یعنی استدوکی کبی بسط کلامه قادر اوله حاصلی سن ارادتکی وسیع
ایله تا که متکلم فصاحت و بلاغت کلتبنی واسع ایلیه **حکایت شبی در بیابان مکه**
از غایت بیخوابی پای رفتنم نماند سر بنهادم و شتربان را کفتم دست از من
بدار یا حرف وحدت در حرف ظرف بیابان مکه یعنی بر کیجه مکه لامیه غایت بیخوابی لامیه
زیاده اویخوسزلقدن دیمکدر پای رفتن بیانیه کتمك یعنی یوریمك ایاغی دیمکدر نماند فعل
نفی ماضی مفرد غائب قالمدی دیمکدر عجزدن کنایه‌در سر بنهادمك مفعولی یا اسم قودم
یعنی بر مقدار استراحت ایچون باشمی یره قودم شتربان شتر همزه نك حذفیله دوه در
وبان ادات فاعلدر دوه جی دیمکدر را ادات مفعول کفتمك مقدم مفعولیدر دست
بدارك مقدم مفعول صریحی و از من غیر صریحیدر دالك بندن طوت یعنی قویبی بر مقدار
بوندن اویوبایم محصول ترکیب بر کیجه مکه یولنده یوریدم و بیابانده حاصل بر نه سنده
زیاده اویخوسزلقدن حرکته و یورومکه مجالم قلمادی کتمکه ایاغم قلمدی کمال عجزدن
کنایه‌در دوه الای کیمنه نك الی و ایاغی اولمز حاصلی کلام مجازیدر دیو یا اویخه باشومی
قودم و دوه جیه دیدم الك بندن چك بر پاره استراحت ایدیم **قطعه * پای**
مسکین پیاده چند رود * کز تحمل ستوده شد بختی پای مسکین پیاده اصلنده
پای پیاده مسکین ایدی پس ضرورت وزن ایچون صفتی موصوف اوزره تقدیم ایدوب
پای مسکین پیاده دیدی مسکین پیاده نك ایاغی دیمکدر مسکینی پایه صفت ایدوب معناسی

ردن سروری

ردان سید بلی و سروری

رد سمی

بیچاره وقد رنسرایاق پیاده . بیچه برکیدن دیبن ترکیب عجمدن عجب متصرف ایمش کوز کجوف تعلیل
وزا حرف ابتدا محل تنقل بایندن مصدر در بوندن یوك کتورمك و تعب و مشقته صبر
ایلمك معناسنه در صتوده . سینك ضمیلة عاجز و فرومانده معناسنه در بیچی بانك ضمی
وحاء معجمه نك سکونیله بتراك دوه دیمکدر محصول بیت مسکین و نامراد و بیچاره پیاده
ایاغی بیچه برکید یعنی ندکلو یول یورومك وقطع مسافه ایلمکه قادر در یعنی مالك دکل
زیرا طی منازل وقطع مراحل ایلمکه بو راه رو مستقدن بتراك و توانا دوه لر بی طاقت
و بیمجال اولدی یعنی بوردلدی قالدی بس بتراك نه طاقتی وار دمحل ایلیه مصراع ثانی جمله
حالیه اعتبار ایدنلرك بودیلدن بحالاری بو قایمش تا شود جسم فربهی لاغری
مرده باشد از سختی تا حرف غایت دالی معناسنه شود فعل مضارع مفرد غایب
افعال ناقصه دن بیمیر معناسنه جسم ایمی فربهی اضافتی لامیه و یا حرف وحدت فربه
فانك فتحی و رانك سکونی و بانك کسریله وهاء اصلیه ایله سمیز دیمکدر عربجه سمین در
و یا حرف وحدت لاغرشودك خبریدر آریق دیمکدر عربجه غث دیرلر غینك فتحی وثاء
مثلثه ایله لاغری یا حرف وحدت و یا تنکیر بو لاغر دیا مطلق لاغر مرده باشد او ملکی
اولور یعنی اولور لاغری مبتدا و مرده باشد خبری و از سختی باشدن متعلق خبری محصول
بیت سفرلرك شدائد و الامی بدیهیاتدن اولدوغی هرکسك معلومی و معهودیدر
تعریفه احتیاج یوق وعلی الخصوص کعبه مکرمه سفری نه مرتبه صعب و شدیداولدوغی
کورن و چکن بیلور الحق ایدی بو مبارك سفرده بر سمیز حیوانك تعب و مشقتدن حسبی
لاغر یعنی الام و شدائدن محل ایدوب ضعیف و زبون اولمغه مرتبه سنه وار بیچه لاغر اولان
حیوان محنت و فلاکتدن صاغ قلمز اولور و توانالر بیمجال اولدقلری محلده ناتوانلر
طاقتکوز میوب هلاك اولور کفت ای براد حرم در بیفت و حرامی دیس
اکر دفتی بُردی و اکر خفتی مُردی کفت شتربان دیدی حرم یعنی حرم مکه دیمکدر حرامی یعنی
دنی حرامی ذکری حرمله صنعت اشتقاقه داخل و لسون ایچوندر بو صنعته جناس مطلق
دیبی مطلقا افترا ایلمش بیش و بیس ذکری صنعت تضاد دراکتر نحه ده دزد بیس برینه راس بیس
وا قعدر دفتی فعل ماضی مفرد مخاطب دراکر کیتدك یعنی کتدکسه حاصلی کیتد کسه که تقدیر
دیمکدر بُردی فعل ماضی مفرد مخاطب بوندن خلاص بولدك دیمکدر بولدی برده بو عبارت

اصطلاح

ردکاهی

اصطلاحلرینده مفعول تقاضیه ایلمز ظفر بولدك و مراد یکه واصل اولدك معنالرینده
استعمال ایدرلر یعنی بوندن جان و روح عبارتلری تقدیرا یدنلر بو استعمالدن غافللر
ایمش خفتی فعل ماضی مفرد مخاطب بوندن اویودك دیمکدر مردی یا ضمیر خطابدر اولدك
دیمکدر معلوم اولدکه عربیده شرط فعل ماضیه داخل اولسه آتی استقباله نقل ایدر اما
فارسیده نقل ایلمکده جایز بیربوندن ایکی وجه مساغ وار محصول ترکیب شتربان الك
بندن جك بربار اه استراحت ایدن دیمك دیدیکه ای براد حرم مکه اوکنده یعنی
ایلروده دیمکدر زیرا بوندن قریبه و بعدیته اشارت یوقدر اکرچه که ترکیبده اولکی عبارت
نوغاتر یدر دلالت ایدر و حرامی و عدو کیرود ده واردده دراکر کیدر رسك و یا کندکیه
خلاص بولورسك و یا بولدك یعنی مراد یکه غالب اولدك و اکر اویورسك و یا اوترب
قالدکیسه اولورسك و یا اولدك حاصلی کید رسك مرادیکه ظفر بولورسك اویورسك
هلاك اولکی کی مقرر دبیل بیت خوش است زیر مغیلان براه بادیه خفت بشب
رحیل ولی ترك جان بباید کفت زیر مغیلان لامیه مغیلان کعبه یولندن یعنی بریه ده
بردیکنلو اغاجك اسمیدرکه دیکنلری اوزون و سیاه اولور بیوکلوکی شفتالو اغاجی
دکلو اولور بریه نك اودونی اولدر زیر مبتدا و خوش است مقدم خبری و براه بادیه
خفته متعلقدر و خفت مصدر معناسنه در بادیه صحرا بوندن بریه مراددر شب رحیل
لامیه رحیل رحلتك اسمیدر کوچ معناسنه یعنی سفرا وزده کوچمك اسمیدر ولی ادات
استدراك ترك جان مصدرك مفعولینه اضافتیدر بباید باحرف تأکید باید فعل
مضارع مفرد غایب کوکدیمکدر کفت مصدر معناسنه در که مضارعه مقارندر محصول
بیت رحلت کیجه سی راه بریه ده مغیلان التنده یاتوب اویومق لطیفدر و حضور وصفا
در ولیکن جان ترکین سو یلمك کرك یعنی کچدم جاندن و باشدن اولور سم اولیم دیمك
مرتبه سینه وارمق کرك حاصلی هلاك اولوب اولمکی اختیار ایلمك کرك و جایزدر که
بوندن کفت مجاز اکور معناسنه اوله معلوم اولدکه مغیلان التنده یاتمقدن مراد کولکه
لنمکدر بو معنا ایسه شبده ملحوظ دکل زیرا کیجه ده هر یر کولکه در اما کوندز اکرچه بعض
یرلرده قبا قو تنقلرینده کولکه در لیکن هر یرده بولنمز و مغیلان اکثر یرده بولنور
علی کل حال بوندن مغیلان ذکری تردددن خالی دکل حکایت پارسایی را دیدم

رد نراح جمیعا

مغیلان نك اصلی ام غیلان دد لیکن ناس اراسنده تخفیف ایله مشهور دد

رد نخ

بركنار دریا كه زخم پلنك داشت ورنجه دارو بدنمی شد ومدتها دران رنجور
بود ودمبدم شكر خدای تعالی همی كفت الحمد لله كه بمصیبتی كرفتارم نه بمعصیتی

پارسایی یا حرف وحدت ورا ادات مفعول برادات ظرف كنار دریا لامیه كه حرف بیان
زخم پلنك لامیه زخم یاره و پلنك قپلان دارو دوانك ضمیمی دوا وعلاج دیمكدر رنجور
ایو معناسنه د یعنی اوكلمزدی رنجور مریضه دیرلر زیرا رنج الم ددیر رنجور المدار دیمكدر
كنج حزینه یه دیرلر كنجور حزینه دار ده دیدكلری كبی دمبدم ساعت بساعت یعنی هر دم وهر
ساعت شكر خدا مصدرك مفعولنه اضافتیدر مصیبت آدمه كلن بلا والم ومعصیت
كناه وعصیان ویالری وحدت وتنكیره قابلدر محصول تركیب حضرت شیخ بیورر سیا حتم
زمانمده دریا كناره بر عابد كوردم كه پلنك یاره سین طوتاردی یعنی آنی پلنك
یاره لمشدی وهیچ برد واایله اوكلمزدی ودایما خدایه شكر سوبلردی كه الحمد لله كه معصیته
كرفتارم یعنی مبتلایم معصیته كرفتار دكلم یعنی نقددركه عذاب والم چكرم بكا كناه
یازلمزدیبو دایماخدایه شكر ایدردی قطعه كرم زار بكشتی دهدان یار عزیز
تانكویی كه دران دم غم جانم باشد زار اسمدر ذلیل وحقیر معناسنه انك ایچون
زار ذلیل وحقیر وزار دیرلر عطف تفسیری طریقیله ایمدی زار ایكلیجی معناسنه در
دیبنلر زار ایله زارلی فرق ایلمزلرایمش ننكه دقایق الحقایق مرغ زار لمرغ زار دیبا
اكیلنده محققق ایلمش لیكن متتبع اولن اكثرلرینك مقالاتی كلماتی تامل ایتدر یا حرف
صلة كشتی مصدر دردر قتل معناسنه دهد فعل شرط مفرد مضارع غایب ان فاعلی ویار
عزیزه اضافت بیانیه ایله انك مشار الیهی ومراد هدن مفعول اول صریحی وزار مفعول
ثانی غیر صریحی وبكشتی غیر صریحی زار لفظی حال طوتانلر بیحال اعتبار دهد ایكی مفعول
الدیغینی انكار ایلیلر معنابه واصل دكلدرامش تا حرف تنبیه نكویی فعل نفی مستقبل
مفرد مخاطب كه حرف بیان در حرف ظرف آن اسم اشارت دم نفس وساعت معنا
در غم جانم لامیه باشد فعل مضارع مفرد غایب فاعلی تحتنده غم جانه راجع
در محصول بیت اكر اول یار عزیز یعنی جانانم بنی زار وذلیل قتل ایلكه ویر در سه
یعنی قتلمه فرمان ویره سه حاصلی بنی ذلت وحقارتله قتل ایده رسه زنهار دیمیه سك كه
اول دمده اول وقتده جانم غمی واردی یعنی جان غمی واولمك قیغوسی اولدی حاصلی او

رد آن سید علی وسروری وكلی
رد دقائق الحقائق

رد سروری وكلی
رد سروری وكلی

رد شمعی
رد كلی
رد سروری

پرواجكم مصراع اولك معناسی اكر بن ضعیفی قتل ایتمكه ویره دیبن ضعیف سوبلمش و
مصراع ثانینك تخفیفنده بو ایحال ایتمه كه اول حالده اولانی ناله وانینم یاش ویرمك
المندن اولدیبن زار لفظی ناله وانین معناسنه ظن ایلدوكی كبی زیاده فاسددر
وانینم جانم كیتدوكندن دكلدر دیبن بیتك معناسنی ایكلمش كویم ازبندة
مسكین چه كنه صادر شد كه دل ازرده شد از من غم آنم باشد بنده مسكین
بیانیه كنه كناهدن مخففدر كه حرف بیان دل آزرده وصف تركیبی اقسامندندر كوكلی
انجمش دیمكدر غم ان لامیه محصول بیت قتلم زماننده جان وباش غمین چكم بلكه دیرم
بنده مسكیندن نه كناه صادر اولدی كه بندن آزرده دل وپریشان خاطر اولدی
اول جانان بندن آنك غمی وار یعنی جانانك بنی قتل ایتمكه بندن مغبر البال وپریشان خاطر
اولدوغی ایچوندر الم وغم بو جهتندر یوخسه مقتول اولدوغمدن دكلدر حاصلی
جانان بندن پریشان خاطر اولدوغندن بجقوردم والا انك كنه سیه اولنوق جانات
جاودانیه بندن آزرده دل وپریشان خاطر اولدی دیبو ناله ایدرین دیبن پریشان
سوبلمش حكایت درویشی را ضرورتی پیش آمد كلیمی از خانه یاری بدزدید
حاكم فرمود كه دستش ببرند صاحب كلیم شفاعت كرد كه من او را بحل كردم
حاكم كفت بشفاعت تو حد شرع فرونكذارم كفت راست فرمودی اما هركه
از مال وقف چیزی بدزدد قطعش لازم نیاید كه الفقیر لا یملك شیئا ولا یملك
هرچه درویشانراست وقف محتاجانست درویشی را یا حرف وحدت ورا ادات
مفعول ضرورتی یا حرف وحدت پیش آمد اوكینه كلدی یعنی واقع اولدی كلیم كاف عربك
ولامك كسریله انواع بساطدن بر نوع بساطك اسمیدر كه هر كسك معلومیدر كاف
عجمك كسریله دیبنلر عندی سوبلمشلر و یا حرف وحدت خانه یار لامیه ویا حرف وحدت
بدزد بدار وغورلادی دیمكدر كه حرف بیان ببرند با تاكید ایله فعل امر جمع غایب دستش
مقدم مفعولی صاحب كلیم لامیه اضافتنده استعمال ایدر بونك كبیدری شفاعت
كرد شفاعت ایلدی كه حرف بیان بحل بانك فتحی وحاء مهملنك كسری وسكون لامله
حلال معناسنه مستعمل لفظدر باسببیه متضمن حرف مصاحبت شفاعت تو لامیه
حد شرع ده بو ایله درفروادات تاكید در بونك كبی بیرلوده نكذارم فعل نفی مستقبل

متكلم وحده ترك واهمال ايلمم ديمكدر راست نرمودي راست بوندن كرچك معناسنه
در كرچك بيوردك ديمكدر اما ادات استدراك كه اصلده هركسك كه دن حذف
وايصال طريقيله كس تركي اولنديعال وقفجنري يا حرف وحدت يدر دزد فعل مضارع
مفرد غايب اوغورليه ديمكدر قطعش تقديري قطع يدش دركه حرف تعليل الفقير لفظا
مرفوع مبتدا الايملك فعل نفي مستقبل مفرد مذكر غايب مبني للفاعل فاعلي تحتنده مستتر
فقيره راجع ضميردر وشيئا لفظا منصوب مفعوليدر هيچ برشيئه مالك اولمز ديمكدر ولايملك
فعل مذكوركبيدر مبني للمفعول قايم مقام فاعلي مذكوركبيدر كيمسه يه مملوك اولمز ديمكدر
درويشان فقرا مراددر وكا ادات تخصيص وسين وتا ادات خبر درويشلركدر ديمكدر
وقف محتاجانست مصدرك مفعولينه اضافتيدر والف ونون ادات جمعدر وقف
وتا ادات خبر محصول تركيب بر درويشك اوكه بوضرورت كلدي يعني احتياجي واقع
اولدي بريارينك يعني كندوكبي بر درويش بولداشنك اويندن بركليم اوغورلادي
حاكم يعني قاضي بيوردي كه اليني كسه لر السارق والسارقه حكميله بولداشي صاحب كليم
شفاعت ايلدي كه بن اكا حلال ايلدم ودعوا ونزاع ايلمزم ديو قاضي يه ديدي كه سنك شفاعتك
سببيله اقامت حد شرعي ترك ايلمم بونك كبيلره رعايت خاطر مشروع دكلدر البته
شرعيله لازم اولان حكمي اجرا ايدرين صاحب كليم ديدي كه كرچك بيوردك اما هركيمسه كه
وقف مالندن برنسنه اوغورلسه اكا قطع يد لازم كلمز زيرا فقيرده نياده برنسنه مالك
اولوركيمسه يه مملوك اولورهرنه كه درويشلركدر اول فقرايه ومحتاجلره وقفدر
يعني درويشلردن اخذ اولنان نسنه فقرايه موجب عقوبت اولمز زيرا معتاده كندو حقلري
المش اولورلر پس آنلره نه قطع مترتب اولور ونه ضمان حاكم دست ازو بداشت
وكفت جهان برتو تنك امده بودكه دزدي نكردي الا ازخانه چنين ياري كفت
اي خداوند نشنيده كه كفته اند خانه دوستان بروب ودر دشمنان مكوب
دست ازو بداشت اندن الني چكدي ديمكدر يعني النيي كسمكدن فراغت ايلدي برتو تنك
آمده بوداستوك طارمي كلدي ديمكدر استفهام طريقيله كه حرف بيان الا ادات استثنا
خانه در درويشان لاميه ومقدم مفعول بروب درك باء تاكيد لفعل امر مفرد مخاطبدر
روبيدندن رفتن دن ديلرخطا ايدربلر سو برد ديمكدر ودر دشمنان لاميه مكوب فعل نهي ده شراح جميعا

مفرد

ده شراح جميعا
دده ابن سيد على

مفرد مخاطبدر كوبيدندن كوفتن دن ديلر خطا ايدربلر در دشمنان مكوبك مقدم
مفعوليدر باء عجمه باء عربيه دبيريلز ايتش محصول بيت صاحب كليم مذكور تقريري ايلديكه
حاكم سارقدن الحكدي وديدي جهان باشنكه طارمي كلدي كه اوغورلق ايلمدك الا بونك
كبي بردرويشدن يعني بويله بر فقيرك خانه سندن سارق ديدي اي خداوند اشتمدمي
ميسنكه ضرب مثل طريقيله ديمشلر يعني كبارلر كلامنده دوستلرك خانه سني سوپور يعني خانه
سندن هرنه كه للاق قابل ايسه آل تكلف چكمه ودشمنلر قپوسني قاقمه يعني عرض احتياج ايلمك
ايچون دق الباب ايلمه حاصلي دشمنه عرض احتياج ايلمه بيت. چون فرومانى بسختي تن
بعجز اندر مده دشمنانرا پوست بركن دوستانرا پوستين فرومانى ماندنك
ومانيدن مصدرلري ومشتقاتى فرو ايلر مستعمل اولدقده عجز معناسنى افاده ايدر بوندن
كبي با ضمير خطاب در عاجز قالسك ديمكدر بسختي باحرف مصاحبت سختي ياء مصدر يله
شدت ومحنت معناسنه در تن بدن معناسنه در مراد وجودي وكندو سيدر بعجز
با حرف صله ويا حرف ظرف اندر بانك معناسني تاكيد ايدر مده فعل نهي مفرد مخاطب
ويرمه ديمكدر بعض نسخه ده منه دشمنه قومه ديمكدر اما مكن هيچ برنسخده موجوددكل ردسروري
دشمنانرا را ادات تخصيص دشمنلرك ديمكدر پوست دري ديمكدر بر حرف تاكيد كافي
عربك فجيل قوبار ديمكدر بوندن صوي معناسنه يعني دريسني يوز ديمكدر بركن كندن
اشتقاق ايلمشلر بلز ايتمشلر دوستانرا را حرف تخصيص دوستلرك ديمكدر پوستين كورك ردكافي • وشمعي
بركنك دشمنان مفعول اولي وپوست مفعول ثانيسي وطريق عطفله دوستان مفعول
اولي وپوستين ثانيسي محصول بيت چونكه شدت ومحنته عاجز قالسك تنوكي ووجوديكي
يعني كندوكي عجزه ويرمه يعني كوپت مشقتلري كاردبي نوا اوتورمه بلكه فرصت بولورسك
دشمنلر دريسني يوز ودوستلرك صرتندن كوركوني صوي حاصلي ضرورت ومحنت ايله
اوتورمه وكندوكي محنت والمده دوشورمه بلكه فرصت بولورسك دشمنك مال وخانه سني
قهرله وجبرله آل امان ويرمه اما ابتدا الا عرض حال واظهار حاجت كوسترمه ليكن دوستلرله
هرنه معامله ايلرسك ودفع ضرورت ايچون عرض حال واظهار عجز ايدرسك رخصت
واجازت وار حكايت يكي از پادشاهان پارسايي را كفت هيچت از ما ياد
مي آيد كفت بلي هركاه كه خدايرا فراموش ميكنم هيچت تا ضمير خطاب درسكا ديمكدر

ازمابودن دیمکدر یاد می آید آنکه کلوری می یعنی هیچ بیزی اکارمیسك محصول ترکیب بر پادشاه
برصالحی کوردی ودیدی هیچ بیزدن یادك کلورمی یعنی هیچ بیزی اکارمیسك اولدیمی
هرکه که خدایی فراموش ایدیم سنی یادم کتوردوم بونك کبیلر تعلیق بالمحال قبیلندندر یعنی هم
کز خاطرمه کلمزسك زیرا بن بر نفس ذکر خدادن خالی دکلم کرسن یادیمه کلسك بیت
هرسو دود آنکه ش ز در خویش براند ... وان را که بخواند بدر کس ندواند
سوسینك ضمیرا جانب دیمکدر دود دالك و واوك فتحه لریله فعل مضارع مفرد غائبدر دویدن
دن یلمك و یوکرمك معناسنه آن فاعلیدر کش که حرف بیان وشین ضمیر جائزدر که خدایه
راجع اوله قرینه قائم اولدوغیچون یعنی براندك فاعلی قرینه سیله وجائزدر که آنك
مقدم مشارالیهنه راجع اوله زیرا تقدیر کلام ان کس کش دراول کیمسه که آنی دیمکدر
ز در خویش کند وقپوسندن براند باحرف تأکید راند سوره دیمکدر فعل مضارع مفرد
غائب فاعلی خدادر واو معنای اسند راکی متضمن حرف عطفدر ان راکه اصلنده ان کس
راکه در حذف ایصال طریقیله کس ترك اولندی که حرف بیان بخواند دعوت ایلیه
یعنی مقبولی طوتب معزز ومکرم درکاهی ایلیه باحرف صله در کس لامیه ندواند فعل
نفی مستقبل مفرد غائب فاعلی خدادر الف ونون ادات تعدیه در یلدیرمز دیمکدر
محصول بیت هرجانبه یلکرر بوررر یعنی بی قرار وبی آرام اولوب هرجانبه تك وپو ایدر
اول کیمسه که خدا آنی درکاه لطف وکرمندن طرد وطرح ایلیه یعنی خدانك مقبول و
معززی اولمیان زایدیرم قپودن قپویه تك وپو ایدوب اسباب معاشنه دوزبدر
اولمسندن اکلر وحصول مرام ومقاصدی اکابر قپولرینه ملازمتندن بیلور العیاذ
بالله تعالی اما اول کیمسه که خدا کندویه دعوت ایلیه کیمسه نك قپوسنه آنی یلدیرمز یعنی کیمسه
محتاج ایلمز زیرا انك مقبولی اولان غیری کیمسه یه محتاج اولمز واغیارك قپولرینه
وارمز حاصلی پادشاه صورت ومعنی اولور وهرکس اکا محتاج اولور واول هیچ کسه
محتاج اولماز معلوم اوله که صحیح نسخه لرده مصراع اولده هرسو دود ان کش واقعدر شین
ضمیر که بس سین مهمله ایله یازنلر ضمیردن اشتباه دکل اعتبار حکایت یکی از صالحان ردسرورکه وکانی
پادشاهی را بخواب دید در بهشت وپارسایی را در دوزخ پرسید که
موجب درجات آن چیست وسبب درکات این چه که ما بخلاف این پنداشتیم

كفتند

کفتند این پادشاه بمحبت درویشان در بهشت واین پارسا بتقرب پادشا
هان در دوزخ باحرف ظرف وخواب بونده دوشدر پرسید مذکور صالح دوشنده
سؤال ایلدی ویا اویاندقدن صکره بعض کیمسه لره صوردی که حرف بیان موجب درجات
آن اسم فاعلك مفعولیدر ولامیه اضافتلریدر سبب درکات این اضافتلری لامیه لردر
درجات درجه نك جمعیدر یوکسك یره چیقاجق سبب اولن بعض مقلره دیرلر جنت
مقاماتنده مستعملدر درکات درکه نك جمعیدر یعنی الچق یره اینمکه سبب اولان بعض ملره
دیرلر مراتب دوزخده مستعملدر که حرف تعلیل ما بیزدیمکدر بخلاف باحرف تأکید ایله
اضافت لامیه در بنداشتیم مقدم مفعولیدر کفتند صالح جواب ویردیلر باحرف
مصاحبت سببیتی متضمن محبت درویشان مصدرك مفعولنه اضافتیدر تقرب
تفعل بابندن مصدردر پادشاهان اضافتی سابق کبیدر محصول ترکیب برصالح
دوشنده بر پادشاهی جنتده و برعابدی جهنمده کوردی سؤال ایلدی که اول پادشاهك
مقامات جنته موجبی ندر و بو زاهدك درکات جهنمه سببی ندر زیرا بز بونك
خلافنی ظن ایدردك دیدیلرکه اول پادشاه فقرا و درویشانه محبتی سببیله جنتده در
واول پارسا سلاطین وامرایه تقربی سببیله دوزخده در قطعه دلقت بچه کار
آید ومسحی ومرقع ... خود را ز عملهای نکوهیده بری دار دلق فقرا خرقه سی وثنا
ضمیر خطاب مسح میمك کسریله وسین مهمله نك سکونیله پلاس معناسنه در یعنی اسکی بوسکی
وباحرف نسبت پلاسه منسوب لباسه دیمکدر فقرا لباسی مراددر مرقع تفعیل بابندن اسم
مفعولدر یعنی پاره ایله یماللو خرقه هند فقرا لباسی کبی وکی خرقه کبی خود واو رسمیله بونده
کندو معناسنه در را ادات مفعول عملهای نکوهیده نونك کسری وکاف عجمك ضمیله
حقیر و ذلیل معناسنه در بری یانك سکونیله اصلنده بریءدر همزه ایله فعیل وزنی
اوزره لکن عجم اکثر همزه نك حذفیله استعمال ایدر دار فعل امر مفرد مخاطب خود را
بری دارك مفعول صریحی وز عملها غیر صریحی محصول بیت دلق سنك نه ایشوکه کلور
یعنی نه ایشوکه یرار حاصلی اندن سکا نه فائده مسح ده یعنی مسحی کیمکدن سکا فائده ایلمز مرقع
خرقه داخی یعنی درویشلك وصوفیلك فقرا لباسینی کیرمکله اولمز همان کندوکی یرامز
عمللردن بری وسالم وعاری طوت یعنی فقرا لباسیله تنها صوفیلق اولمز بلکه کندیکی دوزخلك

خلاص اولیبن اعمال صالحه وافعال مبروره درصوفیلك کسوه‌سیدر کل حاجت بکلاه ترکی
داشتنت نیست ٭ درویش صفت باش وکلاه تتری دار ٭ باحرف صله کلاه ترکی
بیانیه بره بانك ورانك فتحه‌لریله وهاء رسمیله قوزیبه دیرلرکه عربجه حمل دیرلر حانك ومیمك
فتحه‌لریله ایدی معلوم اولاکه شروان وقره باغ واذربایجان وبالجمله اکثر اعجام قوزی
دریسندن کلاه کیورلردی کاکلاه ترکی درلر یاء نسبتله خواجکی وبندکی کبی کاه اولورکه
تنها ترکی ده دیرلر اکثر مذکوردکلاهی فقرا جنسی کیدوکی ایچون بوندن آنی تخصیص بالذکر
ایلدی داشتن مصدردر تا ضمیر خطابدر درویش صفت وصف ترکیبیدر درویش صفتلو
یعنی درویش خویلو وصوفی قیلقلو دیمکدر باش فعل امر مفرد مخاطب اولدیمکدر کلاه تتری
بیانیه لغتلرده کلاه امیرانه ایله تفسیر ایلمشلردر کابر علماء اعجامدن مسموعمز بویله در
خصوصا نادرهٔ زمان واعجوبهٔ دوران صاحب تصانیف رایقه ومالك قصائد
مصنوعات فائقه افندمز وولی نعمتمز واستادمز مولانا حلیمی شروانی قدس الله تعالی
روحه وجعل فی غرف الجنان فتوحه که شام شریفده توطن ایدوب ادنی وظیفه ایله قانع
اولوب طلبه‌نك افاده سیله تقیید ایلمش بو بندهٔ دعاکویلرینه کلستان تعلیم ایلدکده بویله
افاده بیوردیلر وسایر طلبه‌یه دخی تعلیمده بویله افاده بیوردیلردیکه کلاه ترکی مقابلنده
واقع اولمغین اندن کلاه فقیرانه وبوندن کلاه امیرانه مراددرکه آنی تاتار خانلری و
میرزالری وسلطانلری کیورلر اکثری سمور وسنجابدن اولورمش ترکی کاف عربیله متاعدن بر
نوعدرکه صوفیلر آنی عمامه برینه کیورلردیمش ایکی وجهله خطا ایلمش کاف عربی دیمسنده و
متاعدن بر نوعدرکه صوفیلر آنی عمامه ایدرلر دیمسنده کاف عربیله جنس قلنسوه دن بر
نوعدر دیمسنده ایکی وجهله خطا ایلمش کاف عربی دیمکده وقلنسوه دیمکده وکلاه ترکی ترکو
درکه درویشلر کیوردیمی تحقیق مقام ایده‌مش کلاه تتریدن مراد قلنسوه درکه آنی جغتای
وتاتار طایفه‌سی کیور دیمی خطا ایلمش خراسانده کلاه ترکی دیرلر قوزی دریسندن بر جنس
طاقیه اولورکه اکثر درویشان ومشایخ کیورلر کاه اولورکه اول کلاهه اوزره لف عمامه ایدرلر
دیمنده ایکی وجهله قصور ایلمش خراسانه تخصیصده واکثر درویشان ومشایخه زیرا اغنیاء
اعجام داخی کاه اولورکه آنی کیورلر ترکی اصلنده تشدید یدیله در لکن کثرت استعمالده خصوصا
بو محلده ضرورت شعر ایچون مخفف اولمشدر دیمی خطا ایلمشدر زیرا سابقا مکرر بیانات

رد لامعی
رد سروری
رد شمعی
رد سروری
رد کافی
رد کافی

اولدیکه

اولدیکه اصل لغتلرینده تشدید یوقدر بعض شراح ترکی ایکی فتحه ایله دردیمش وبعضیسی اعتراض
ایدوب ایکی فتحه حالت افراده مخصوصدر اما حالت اضافتده کاف متصل اولان حرف
مکسور استعمال اولنور دیمش بو فاحش ایلمش زیرا ایکی حالتده بیله ایکی فتحه ایله در تتری بوندن
کافر معناسنه در تنکر محل اکا قرینه در بو معنیده مبالغه واردر دیمی افحش خطا ایلمش
زیرا بو کلامك فحواسیدر درویش صفت اول وکافر شیوه‌سی کبی دیمکدر بو ایسه هرکز
جایز دکلدر زیرا بر کیمسه ارکان اسلامی رعایت ایلسه وباشنه کافر شیوه‌سی کیسه ویا
بلندن زنار صارقسه اهل شرع آنك کفرینه حکم ایدرکه بونلر علامت تکذیب شعائر
اسلامیه‌در دیو بوندن خود مبالغه طریقیله کندو دیدوکی کبی شعار کفری اظهار ده رخصت
وجواز کوسترمك فهم اولنور العیاذ بالله ٭ حکایت ٭ پیادهٔ سروپا برهنه با کاروان
حجاز ازکوفه بدر آمد وهمراه ما شد خرامان همی رفت ومیکفت ٭ پیادهٔ یا حرف
وحدتدر همزه حرف توسطدر یا حرف وحدت دینلر معهود خطالری اوزره مقصر اولمشلر
زیرا آخرنده هاء رسمی اولان کلملرده همزه حرف توسط دکل فقط وحدت معناسنی افاده ایلین
یاء مقدره غیر مکتوبه‌در نهایت متقدمین یاء هاء رسمیه‌دن مکرر کتابت ایدوب
اظهار ایدرلردی لکن متاخرین هاء رسمی اوزرینه برعین بتراشکلینی وضع ایدرلر
که هم یایه وهم همزه‌یه دلالت ایدر دو اول شکل همزه دیدکلری مجازلردر زیرا همزه‌نك
حروف علتدن غیری شکلی یوقدر فتامل سروپا برهنه باشی وایاغی چپلق برهنه بانك
فتحی وضمیله لغتدر چپلق دیمکدر باحرف مصاحبتدر کاروان حجاز لام مبتدادر کوفه مشهور
شهردر لکن بوزمانده جامعینك دردیواری وبعضی تربه‌لرك جدرانی وبعضنك
یادم قبه‌سی وبعضنك آرتق وکینك اکثری خراب اولمشدر وباقیسی شویله مندرس
اولمشدرکه آثار بنادن ذره مقداری بیدا دکلدر زیرا بخنك آدمیسی اساس بنانك
طاشینی وکرمیدینی چقاروب بابولرینه سور منلرینی تمدید حالنده بنادن اثر واد
ونه اساسدن وبالجمله عالمك فناسندن عبرت الملق استین بغداد جانبنه کیدر ایلیوب
کورسون که اول مشهور دکوزل مملکت نیجه خراب ویباب اولوب یاتور دیمی حضرت
شیخك بیوردوغی کوفه معمور ایکن دکه اندن حضرت مکه‌یه اول زمان مستقل محمل
چیقارمش بوزمانده مصردن وشامدن ویمندن چیقدوغی کبی بدر آمد چیقدی

رد شمعی
رد شمعی
رد شمعی وسروری

کذا حضرت امام علی [illegible] مدفون اولدیغی [illegible]
[illegible]
[illegible]

دیمکدر همراه مع الاّمید بیزم بولنامزدیمکدر خواهان صفت مشبهه در صالیناری دیمکدر
همی ها حرف تأکید محصول ترکیب بانیغ و ایاغی چیلق بربیاده کوزه شهر ندن قانله مجاز له
طشره چیقدی وبیز و مع همراه اولدی صالنمی صالنبی کیدردی و بو بیتلری اوقوردی

نظم ، نه براشتر بسوارم نه چو اشتر زیر بارم ٭ نه خداوند رعیت نه غلام شهر یارم

بر حرف استعلا بسوارم با حرف تأکید سوار آتلو دیمکدر یایاق مقابلی چو حرف تشبیه اشتر همزه نک
فتحی و سینک سکونیله قاتر دیمکدر عربجه بغل دیرلر بانک فتحی و غینک سکونیله بعض نسخه ده اشتر
یرینه استر دوشمش ظاهر مصحف طوتیله در زیر بار لامیه در یوک آلتنده دیمکدر غلام
شهر یار لامیه شهر یار یا بعواولک سکونیله پادشاه دیمکدر محصول بیت نه دوه اوزرینه سوارم
یعنی راکب دکلم نه استر کبی یوک آلتنده یم یعنی راکب دکل ایسم یوکلو یوق یعنی کیمسه نک
یوکی آلتنده دکلم رعیتک افندیسی ده دکلم یعنی صاحب رعیت و خدمه دکلم پادشاهک
دکلم حاصلی نه حاکم و نه محکومم بلکه دنیانک جمیع امورندن سالم و آزاده یم

غم موجود و پریشانی معدوم ندارم ٭ نفسی میزنم آسوده و عمری بسر آرم

غم موجود بیانیه و یا لامیه بالفعل موجود غم و یا بالفعل موجودک غمی پریشانی معدوم
بیانیه و یا لامیه در ندارم ایکی ترکیب اضافیه مصروفدر نفسی یا حرف وحدت و یا حرف
تنکیر میزنم اوررم آسوده راحت و حضور عمری یا حرف وحدت و یا تنکیر بسر با حرف
صله سر بونک نهایت و پایان معناسنه در آرم فعل مضارع متکلم وحدت عمر مفعول صریحی
و بسر غیر صریحی محصول بیت غم موجودم و پریشانی معدومم یوقدر یعنی هر کیز هیچ بر درلو
غمم یوقدر آسوده حال و مرفه البال نفس اوررم یعنی آسوده لکله و راحتلکله کچنورم
حاصلی اوقات و ازمانم حضورله کچر و بو وجهله پایانه عمر ایلدردم یعنی عمریمی صفا و
حضورله کچیررم حاصلی عمریمی نهایت و پایانه بی غم و غصه ایلدردم مذکور ایکی بیت
بحر رمل مجنون اقامند ندر اما بحور ده اشنا اولمیان بیت اولی ایکی بیت ظن ایدوب
دیمش خفی دکلدر مصراع ثالثده سکته وارددر اشعار قدماده چوقدر بی سکته اوقونسه
نه خداوند رعیت اوقنور دیمش حق بودر که ظن فاسد ایلمش بوندن بوقا دراولماز
معلوم اولدکه بو بیتلرک تقطیعی بویله اولور نه براشتر فعلاتن بسوارم فعلاتن نه چو اشتر
فعلاتن زیر بارم فاعلاتن سالم نه خداوند فعلاتن رعیت فعلاتن نه غلامی فعلاتن

شهریادم فاعلاتن غم موجود فعلاتن و پریشا فعلاتن نی معدو فعلاتن مندادم
فعلاتن نفسی می فعلاتن زنم آسو فعلاتن ده و عمری فعلاتن بسر آرم فعلاتن بیت اولک
قافیه لرینده واقع اولان الفاظ سالم تقطیع اولنور باقیسی جمیعاً مجنوندر فقد بر نفسی
میزنم آسوده و عمری بسر آرم بو مصراعی تمام بیت ظن ایدوب شرحینی استیفادن صکره
دیمش خفی اولمیه که اگرچه بو بیتک قافیه سی نظم سابقه موافقدر اما بحرلری مختلفدر دکلدر معلوم
اولدکه بو کیمسه نه وزن بیلور مش نه بحر بو مصراعک معناسینی بر نفس ویررم آسوده و بی قید
اولدیغمی بر عمر عهد ایدرم دیمکدر دیمی معنا یی یا لک عهد ایتمش پریشانیده هزه منا
ایچون کلشدر دیمی فتی پریشان سویلمش بو ایکی بیتک ترکیبی جمیع شراح ناموزون یازدقلری
صکره معنالرینی هب غلط ویرمشلر تأمل ایده و بعضیسی بو نظمی رباعی وزننده قید ایده.

نظم یزاجی پرده رباعی یازار اشتر سواری کفتش ای درویش کجا میروی بازکرد

که بسختی پیری نشنید و قدم در بیابان نهاد در برفت چون بخاک مجود رسیدیم
تو انکر را اجل فرا رسید و درویش ببالینش بیامد و کفت ما بسختی نمردیم و تو بر
بختی بمردی

اشتر سوار وصف ترکیبید در و ییه . بسختی معناسنه یعنی دوه راکبی و یا حرف
بازکیرو وکرد فعل امر مفرد مخاطبد رکردیدندن دون دیمکدر که حرف تعلیل بسختی یا حرف
مصاحبت و یا حرف ظرف و یا حرف مصدر شد تلمو یا شندن دیمکدر نهاد فعل ماضی
مفرد غایب قودی دیمکدر قدم مقدم مفعول صریحی و در بیابان غیر صریحی چون ادات
تعلیل با حرف صله خاک مجود کوه شهر بندن اوجنجی قونا قدر عین زر قانک منبعی یعنی نابنی
اولان یرک اسمیدر زبیده خاتون انده بر مسجد و بر خان یاپمشدر و اعلی برکه لو دخی منظر
بنا ایلمشدر حجاج انده اوج کون اوتوراق ایدوب حضور و صفا ایدرلر رسیدیم
فعل ماضی متکلم مع الغیر ایریشدک دیمکدر توانکر غنی دیمکدر مراد مذکور اشتر سوار در
را ادات تأکید با حرف صله بالین یصدیق و شین معجمه توانکره راجعدر بختی یانک صحیح
و خانک سکونیله برک دوه یه دیرلر محصول ترکیب مذکور درویش بر اشتر سوار دیدی
ای درویش قنده کیدرسک استطاعتک یوغیکن نسبیدن بو زحمت اختیار ایدرسک
سکا خود فرض دکل کیرو دون که بلا و شدتلر اولورسک حاصلی بو مبارک یوله بر آغر
یوکدر تحمل ایده میوب هلاک اولورسک درویش سوزینه دکلیوب بیابانه قدم

رد کاتبی
رد سروری
رد شمعی
رد شراح جمیعا
رد شمعی

رد کاتبی

قوبوب آلدي بوديو ويردي جونكه نخلۀ محموده ابريشدك انتر سواده اجل ايرشدي
واولدي دردوتي يصد وغد يعني باشي وجنه كلدي ودديدي بيز ضعيفلك وبياقلق
زحمت ومشقتيله اولمدك وسن بزلرك دوعاوزده حضور وراحتده ايكي اولدك
بيت شخصي همه شب بر سر بيمار كريست ٭ چون روز شد او بمرد وبيمار بزيست
شخصي يا حرف وحدت سر بيمار لامية دربيمار خسته ديرلر اصلنده وصف تركيبيدر بيم
كتوريجي معناسنه مكره خسته يه اسم اولدي اكثر خسته لر اولدكي اولدوغي ايجون خسته يه
بيمار ديديلر يعني اولمك قورقوسي كتوردوكي ايجون بيمار ديديلر كريست كاف عجميك
وراانك كسريله فعل ماضي مفرد غايب اغلادي ديمكدر بيمار مبتدا بزيست باء تأكيديه
خبري زانك كسريله فعل ماضي مفرد غايب صاغ اولدي ودير اولدي ديمكدر محصول بيت بر شخص
يعني بر كيمسه بتون كيجه بر بيمارك باشي اوزرينده اغلادي حاصلي اولوطن ايدوب خونقد
صباحه دك كوريه وبكا ايلدي جونكه صباح اولدي كيجه صباحه دك قورقديغي جهتدن كريان
اولان اولدي وبيمار اولان صاغ اولدي ودير اولدي يعني بو قضيه دنياده چوق واقع
اولمشدر قورقولان خسته صاغ اولوب وطول امللي بيلداني صاغ اولوردي
ناكهاني اولمك قطعه اي بسا اسب تيزرو كه بماند ٭ كه خر لنك جان بمنزل برد
اي حرف ندا منادي محذوف اي يار ديمكدر بسا چوق ديمكجه اسب تيزرو بياني تيزرو
وصف تركيبيدر رودن يدندن تيز يوريجي ديمكدر كه حرف بيان بماند فعل ماضي مفرد غايب
يوريلوب قالدي ديمكدر كه بوندن حرف استدراك در خر لنك بيانيه اقسق اشك ديمكدر
برد فعل ماضي مفرد غايب جان مفعول صريحي بمنزل غير صريحي جمله فعليه خبر مبتدادر كه
خرلنكدر بعض نسخه ده خر لنك واقعدر كاف تصغيريله محصول بيت اي يار نيجه نيجه
چوق واقع اولمشدر كه يوكك ويورغن آت بولندن يوريلوب طوردي وقالدي وچوق اقسق
اشكلر وخيزان ضعف حالله اقاييرق قطع منزل ايدوب مقصوده جان ايلتدي
يعني بو قضيه چوق واقع اولدي تيز دوده دوكلمسيني رفتندن الاغلر غلط ايلمشلر
بس كه درخاك تندرستانرا ٭ دفن كردند وزخم خورده نمرد بس چوق كه
حرف بيان درخاك در حرف صله تندرست وصف تركيبيدر صحيح البدن معناسنه الف
ونون ادات جمع را ادات مفعول مصراع ثانيه رهوند كردند تندرستان

رد ابن سينكلي وسروري

مفعول

مفعول اولي دفن ثانيده واو حرف حال زخم خورده وصف تركيبي ومبتدا نمرد فعل
نفي ماضي مفرد غايب خبر مبتدا اولمدي ديمكدر محصول بيت چوق كره واقع اولمشدر
كه صاغ وسالم تندرست اولان كيمسه لري اجللري كلوب خاكه دفن ايلديلر يعني ناكهان صاغ و
سالم ايكن اجلي كلوب واولوب خاكه تسليم ايلديلر وياره لنوب زخم شديد ييين كمسه
اوليوب قورتلدي يعني مجروح اولوب حياتدن نا اميد اولان كمسه يه اجل كلميوب بهموتدن
امان بولوب يعني اوليوب قورتلدي باذن الله تعالى حكايت عابدي را پادشاهي
طلب كرد عابد انديشيد كه دارويي بخورم تا ضعيف شوم مگر اعتقاد در حق
من زيادت كند آورده اند كه دارويي قاتل بخورد وبمرد انديشيد كه
حرف بيان دارويي يا حرف وحدت تا حرف تعليل مگر ادات تمني دارويي قاتل يا تنبيه
بودادات زمانيه محصول تركيب بر عابدي بر پادشاه طلب ايلدي يعني كلسون كنديله
مشرف اولالم عابد فكر ايلديكه بر دارو يعني بر معجون اكل ايده يين ويا بر شربت نوش ايديه
تا ضعيف اولايم اولكه بنم حقمده اعتقادي زياده ايليه يعني بويله ايلكله شايدكه پادشاه
بكا زياده اعتقاد ايليه حاصلي بني كوجكدن زاهد ومرتاض خيال ايدوب كمال صلاحيله
حسن ظن اوزره اوله دوايت ايدرلركه اول دارودن بيو تناول ايلدوكي مكر زهر قاتل وسم
هلاهل ايمش همان بيدوكي كبي هلاك اولدي قطعه آن كه چون پسته ديدمش همه مغز
پوست بر پوست بود همچو پياز آن كه تقديري انكه در حذف وايصال طريقيله
انكه قالدي چون ادات تشبيه پسته باء عجمك وفتحي كسريله فندق ديمكدر لكن مراد
حلب فستقيدر ديدمش شين ضميران كه راجعدر بعض نسخه ده ديديش دوشمش ياء خطاب
ديدندن بوندن مراد فعل قلبيدر ظن معناسنه همه هب ديمكدر مغز بيني وايلك دادم
وفستق وفندق كبيلرك ايچنه ديرلر پوست باء عجمك ضميله حيوانات درسينه وهرشينك
تبوغينه ديرلر بوندن قابوق مراد در بود بوندن ادات زمانيه دد ايمش معناسنه
همچو ادات تشبيه پياز صوغان معناسنه در محصول بيت اول كيمسه كه فستق كبي هپ ايچ ظن
ايلدم زيرا فستقيك ايچي صاغ اولدوغي تقديرجه يعني ظاهرينه باقوب باطنيني داخي
معمور ظن ايدوب صلاح حالنه اكا معتقد اولدم اولا يلدكلا ايمش بلكه اول كوردوكم
بري بري اوستنده قشر وقابوق ايمش ايچنده هيچ نسنه سي يوق ايمش پياز كبي يعني مغني

برقوري صورت ایمش پارسایان روي در مخلوق ﴿ پشت بر قبله میکنند نماز
پارسایان جمع پارسادر عابدلر دیمکدر رویه اضافت بیانیه در در مخلوق در حرف صله در رویه
متعلقدر پشت ادات برقبله بر حرف صله محصول بیت پارسایان مبتدا و مصراع ثانی خبر واقع
اولمش یعنی یوزلري توجهی مخلوق جانبنه اولان عابدلر و زاهدلر آرقه لرینی قبله دن یکا
ویروب نماز قیلورلر حاصلی انلر بو حکمده در زیرا قلب که حقدن معرض اوله قالب دخی
قبله دن روکردان اولمش حکمنده در حاصلی عبادتده قالب قبله تابعدر بیت چون بنده
خدای خویش خواند ﴿ باید که بجز خدا نداند چون ادات تعلیل خواند فعل مضارع مفرد
غائب دعوت ایلیه دیمکدر خدای خویش لامیه و مقدم مفعولیدر باید فعل مضارع مفرد غائب
کرك دیمکدر که حرف بیان بجز باء حرف زائد غیر معناسنه در نداند فعل نفی مستقبل مفرد
غائب بونده بیلمیه دیمکدر خدا مفعول صریحی و بجز غیر صریحی محصول بیت چونکه بر قول خدا
حضرتنی کندونك معبودی بیلور و دعا ایدر دیمه کرکدر که اولان و لائق و سزاوار اولدر که
خدا حضرتندن غیریني بیلمیه و ماسوایه توکل بنده ایلمیه خواندك فاعلی خدایه راجع ضمیر
در و مفعولی بنده در دیدی ظاهر ترکیبه مخالف سویلمش حکایت کاروانی را در زمین ردابن سید علی
یونان حرامیان بزدند نعمت بی بردند بازرگانان گریه و زاری کردند و خدا و
رسول شفیع آوردند فائده نداد زمین یونان قره مان ولایتنده دیرلر زاري یاء
اصلیه ایله فریاد و فغان معناسنه در محصول ترکیب یونان مملکتنده بر کاروانی حرامیلر
اوردیلر و بی حد و بی پایان نعمت و مال الدیلر بازرگان طائفه سی کریه و فریاد و فغان
ایلدیلر و خدا و رسولی حرامیلره شفیع کتوردیلر یعنی چوق یلواروب یالواردیلر لیکن فائده
ویرمدی بیت چو پیروز شد دزد تیره روان ﴿ چه غم دارد از گریه کاروان
پیروز باء عجمك کسریله مظفر و غالب معناسنه دزد تیره روان بیانیه تیره روان وصف
ترکیبی قره جانلو دیمکدر زیرا روان روح انسانیه دیرلر قره جانلو اوغری معناسنه
در گریه کاروان لامیه محصول بیت چونکه جانی قره دزد یعنی بی رحم و سنکین دل اوغری
مظفر و غالب اولدی کاروانك کریه و زاریسندن نه غم طوتار یعنی غمی وارمیدر یوقدر
جکر خاصلی فرصت الدیروب مال مردم مظفر اولدقدن صکره بیك کره فریاد و فغان
و تضرع و زاری قیلسه لر متأثر اولوب مرحمت ایلمزلر تیره روان جمع تیره رودر یعنی وصف

ترکیبدر

ترکیبدر مشبه معناسنه در دیدی تیره روان ایمش و بوندن صکره غیرینك قولینی نقل ردابن سید علی
ایدوب دیمش که تیره ظرفدر روان صفت مشبهه در رفتندن روان کبی رونده
یعنی دزدي که رونده است در تیره یعنی فی ظلمة اللیل اصلی و نقلی فاسد اولدوغنده اشتباه
بو قدر مصراع اولك معناسنی چون مظفر اولدی جانی بولانق و جانی قرارکوا اوغری رد ابن سید علی
دیبی بولانق سویلمش لقمان حکیم را دیدند میان بودیکی از کاروانیان گفت کلمه رد سروری
چند از حکمت و موعظت با اینان بکوی باشد که طرفی از مال ما دست بدارند که
دریغ باشد که چندین نعمت ضایع شود لقمان گفت دریغ باشد کلمه حکمت با ایشان
گفتن کاروانیان کاروان اصلی کار باندکار ایش و بان ادات فاعلدر جمع معناسنه ایشجی
دیمکدر بایلواوك بیتدن توانجی و تبادل اولدوغی جهتدن واو لده بایلره مستعملدر مثلا
کاربان سرای و کاروان سرای دیرلر و یا حرف نسبت و الف و نون ادات جمع موعظت
مصدر میمیدر وعظ دیمکدر طرفی یا حرف وحدت بر مقدار دیمکدر دست بدارند ال
چکه لر دیمکدر محصول ترکیب لقمان حکیم اول کاروان اراسنده ایمش کاروانیلرك برنجی
لقمانه دیدیلر بونلره حکمت و موعظه دن برنچه کلمه سویله اولکه بو مقدار مالمزدن ال چکه لر
یعنی بر مقدارین کیر ویره لر طرف شرف وزنی اوزره بعض دیمکدر ال طوتالر یعنی
ترك ایده لر دیمکدر زیرا حیفدر که بو قدر نعمت و مال رایکان یره ضایع اوله الیمزده
سرمایه اولاجق بر مقدار مبلغ قلیه لقمان دیدی حیفدر بو ظالملره کلمه حکمت
و موعظت سویلمك زیرا بونلره سوز تأثیر ایلمز که متأثر اولوب سیزه مرحمت ایده لر
قطعه آهنی را که موریانه بخورد ﴿ نتوان برد ازو بصیقل زنگ آهن دمور
و یا حرف وحدت و را ادات مفعول که حرف رابط صفت موریانه دمور قوردی دیه
و باسه دیرلر نتوان برد برد مصدر معناسنه در از و بصیقل با حرف مصاحبت صیقل
فیعل وزنی اوزره پاس آچیجی استاده دیرلر نظر باینده مصدر دی صقل کلور صادك
فتحی و قافك سکونیله صقال ده کلور صادك کسریله مصقل اسم آلت یعنی پاس آچیجی آلت
زنگ زاء عربیك فتحیله پاس معناسنه در و بعضیلر تصحیف ایدوب زاء عجمیله اوقودیلر
محصول بیت بر دموره که موریانه یمش اوله آنك پاسنی صیقل سببیله کیدرمك اولمز
زیرا پاس آنك ماده سنی افساد و جوهرینی افنا ایلمشدر بو نده موریانه نك ایکی معناسی

ردابی سائلی

اولمغہ قابلدر اوکیکہ تخصیص اولنمیہ بلا تخصیص الجنس بونقوبربعض لغتلرك بازنیشنہ کوره
دراما بعضیہ دریکه مور یازه شول باسه دیو کوکه دموریه دلبك دلیك ایلیکه آنی صیقل
آجوب جلادیرمکه قادر اولمیه زیرا ماده بی فاسد وجوهر فانی اولمشاولور حضرت
شیخك کلامینده ملایم اولان بو دراما زنك مطلق پاسه در **باسیه دل چه سود**
کفتن وعظ ٭ نرود میخ آهنین درسنك باحرف صلا سیه دل وصف ترکیبی قرا کوکل
کوکلو دیمکدر سابقا تیره روان دیبوب قره جانلو مرادایلدوکی کبی کفتن وعظ مصدر
مفعولینه اضافتیدر میخ آهنین بیانیہ آهنین یا حرف نسبت ونون حرف تاکید دردر حرف
صلا سنك طاش محصول بیت قره کوکلو کیمسه یه وعظ ونصیحت سوزینی سویلمك نه فایده
ویرر دیمکی فایده ویرمز مصراع ثانیسی تعلیل طریقیله ذکر اید وب بو دردر زیرا دمور میخ طاشه
کیرمز یعنی بویله ظالمره نصح وپند ایلمك طاشه دمور میخ قاقمقدر حاصلی پند بذر اولوب
متاثر اولمق احتمالی یوقدر **بروزکار سلامت شکستکان دریاب ٭ که جبر خاطر مسکین**
بلا بکرداند باحرف ظرف روزکار سلامت لامیه شکستکان الف ونون ادات جمعدر
دل خسته ومکسور خاطر اولان فقرا مراددر دریابك مقدم مفعولیدر دریاب فعل امر مفرد
مخاطب آکله وتدارك ایله دیمکدر تقدیری حال شکستکان دریابدر که حرف تعلیل جبر
جیمك فتحی ویانك سکونیله برصنیقی سبکلمکدر واول سیك مخذولرینه جیره دیرلر خاطره
اضافتی مصدرك مفعولینه دره ومسکین لامیه بلا بکرداندك مقدم مفعولیدر با حرف
تاکید کرداند فعل مستقبل مفرد غایب کرداندن دوندرر دیمکدر الف ونون ادات
تعدیه در محصول بیت صحت وعافیت وسلامت ورفاهیت زمانکده فقرای شکسته
دل ودرویشان مکسور خاطرلری یوقلیوب وبولوب تفقد وتدارك ایله یعنی
احسان وصدقه وزکاته خاطرلرینی تسلی ایله زیرا مسکین فقیرك خاطرینی تسلی ایدوب
خیر ایلمك بلایی دفع ایلر یعنی صدقه وزکات مالی وجانی حفظ ایدوب بلیاتی
دفع ایدر **چو سائل از تو بزاری طلب کند چیزی ٭ بده وکرنه ستمکر بزور بستاند**
چو حرف تعلیل سائل دیلنجی باحرف مصاحبت زاری فریاد وفغان چیزی یا حرف
وحدت بده فعل امر مفرد مخاطب وکرنه والا دیمکدر ستمکر ظالم باحرف مصاحبت
زور بونده قوت وقدرت وقهر دیمکدر یعنی کوجله بستاند فعل مضارع مفرد غایب

الود

الود دیمکدر محصول بیت چونکه سائل سندن تضرع وزار ایله فقیر برنسنه ایسته یه البته ویر
واما السائل فلا تنهر ٭ حسبحه والا دیو میوب حت ایدر سك ظالم سندن زور ایله یعنی
کوجله آلور مذکور کار وان خلقندن الدوغی کبی **حکایت چندانکه مرا شیخ اجل**
شمس الدین ابو الفرج ابن جوزی بترك سماع فرمودی وبخلوت وعزلت اشارت
کردی عنفوان شبابم غالب آمدی وهوا وهوس طالب ناچار بخلاف رای
مربی رفتمی واز سماع ومخالطت حظی برکرفتمی چون نصیحت شیخم یاد آمدی کفتمی
چندانکه اول قدر که دیمکدر اجل تشدیدله لام ایله اصلی اجلل ایدی ادغام اولدی شمس الدین
لقب ابو الفرج کنیت بن جوزی صفت بترك باحرف صله ترك سماع ترك سماع مصدرك
مفعولینه اضافتیدر سماع بونك کبی یرلرده ساز آواز ینه وخوانندهء کوینده آواز
زینه دیرلر نته که حضرت شیخ بوستانده بیورر **بیت** نه مطرب که آواز ستم سنود
سماعست اکر عشق داری سنود بالبداهه معلوم مدکه بونده آوازجنسنه سماع بیورمش
فتاملہ بی از سماع ومخالطت حظی برکرفتمی معناسیه سماع ایدردم دیمکله معلوم اولدیکه
سماعی بونده صوفیلرك رقصی معناسنه اخذایدرلر ایمش ایدیکی معلوم مدکه بیچاره
رك اوتوز دوردنجی عقیده بنك مرادینه واصل اولمازلر ایمش عنفوان اول معنا
شباب یکتلك اولی دیمکدر مرا بکا غالب آمدی غالب کلوردی یاحرف حکایه ناچار
بالضروره بخلاف باحرف صله خلاف رای مربی لامیه لردرمربی اسم فاعلدر تفعیلدن
تربیه ایدیجی دیمکدر مراد ابن جوزا حضرتلریدر رفتمی کیدردم یاحرف حکایه مخالطت
خلقه قارشمق اختلاطدر حظی بر حرف تاکید کرفتمی طوتاردم یاحرف حکایه محصول
اول قدر که بکا شیخ اعظم ابن جوزا حضرتلری که اول زمانده حضرت شیخك مربیسی ایمش
سماع ترکینی بیوردی ودخی خلوت وعزلته اشارت ایدردی جوانلغمك اولی یعنی
تازه لکی غالب کلوردی وهوا وهوسم مقتضای نفس اولان احوالی وآرزوی
خاطری طالب اولوردی بالضروره مربینك رایی خلافنجه خلوت وعزلتدن کیدردم
ودخی سماع واختلاطدن حظ آلوردم چونکه شیخك نصح وپندی یاد ایدوب کلوردی
یعنی چونکه نصیحتی اکاردم دیردم مذکور افعالك آخرینده اولان یا حکایه
ایچوندر نتکه بونه اشارت اولدی **بیت قاضی ار با ما نشیند برفشاند دست را**

محتسب کرمی خورد معذور دارد مست را بو بیتی کفتمی بودر غینك مقوله در

آرا کودن محققدر بر قناند فعل مضارع مفرد غایب فاعلی محتسبدر قاضیه راجع ضمیر
الترصاد دیدیکلر زنکه خوانندهوکوینده ساز یا تنجه الاصولینی طوتادلی السکلمك
دینلور غلطا الجنلور محصول بیت قاضی بزم اولوتورمه یعنی مجلسمزه داخل اولسه ذوق وشوقدن
مجلسده الترصاد دی حاصلی بزم محال دعم دنك اولوردی محتسب اکر باده ایچرسه مستلری
معذور طوتار یعنی کندو باده نوش اولغله احکام شرعی اجرا ایدمز بو مصراع مصراع
اوله نسبت مقام تعلیلده ونثیلره واقعدر یعنی حضرت ابن جوزی اکر بزم مجلس و محفلمزك
رونق وصفاسینی کوردی وبیلیدی داخل مجلس اولوب بیزم عمرنك دمجنس اولور
دیهر نقدر که متورع وزاهد ایسه ده نتکیم محتسب اورع ناسدن اولدیغی تقدیرجه
باده مجلسنه داخل اولوب باده نوش اوله میسوشلری معذور طوتادی مصراع
اوللك معناسنده قاضی السکو دی یعنی سماع ایدردی دینلور دست افشاندن مرادی
بیلمز لوایمش سماعدن دخی فندیر محتسب بو محلده صوابنی معناسنه دردیبی محتسبی
بیلمز ایمش تا شبی مجمع قومی برسیدم ودوان میان مطربی دیدم تا انتهاییه غایت
ایچوندر الی معناسنه شبی یا حرف وحدت مجمع با حرف صله مجمع مجلس قومی یا حرف
وحدت محصول ترکیب سماع ومخالطه دن حظ آلوردم بر کیجه بردك که بر قومك مطرب
مجلسینه ایرشدم یعنی اول کیجه بردك بو یلا ایدردم واول قومك اورتاسنده بر
کوردم مذکور بیتده بیوردیغی کبی بیت کویی دك جان میکسلد زخمه سازش
ناخوشتراز آوازه مرك بد آوازش کویی فعل مضارع مفرد مخاطب دیردك
ویا دبییدك دیمکدر یعنی حافظا اولوب اشیت سك دیردك دك دانك فتحی وکاف
عجمیله طمر معناسنده درکه عربیده عرق دیرلر عینك کسری وراانك سکونیله جاندا اضافتیه
لامیه دردو یا بنائیه میکسلد می بو نده حرف تأکید واقعدر کسلد کاف عجمك ضمی وکسریله
وسینك فتحی وکسریله کسلیدی مصدرندن فعل مضارع مفرد غائب اوزد وقیرد دعکدر
مثلا ایپ وایپلك قیرلمق کبی قطعه تعبیر ایدنلر خطا ایلدیلر زخمه سازچاله قلوی
انخ ویکلوك ویابونوز پاره سیکه سازنده لر اکا تازیانه دیرلر سازه اضافتیه لامیه
درشینی ضمیر مطربه راجعدر تا ادات توصیف فتحی خوش واو ادیلا یو دیمکدر وتر

در سروری وکافی وشمعی

رد سمعی و کافی

رد کافی وشمعی

رد شراح جمیعاً

ادات

ادات تفضیلدر ناخوشترك دیمکدر آوازه مرك بد لامیه لودر یعنی بر کیسه بابانك اولدیغی
دیو موحش خبر ویرمك صداسندن اول مطربك صداسی جان کاه وبدتر ایدی بو فقسه
اکثره بنائدر والا نتیجه ناخلف وارد که باباسینك اولمسی خبرینه فرده کاذ دیرلر محصول
بیت مذکور مطربك خصوصنده بیوردی که مذکور مطربك زخمه سازینی اشیدسك
دیردك که جان طمرینی قیردوار وز دسازینك زخمه سی شول مرتبه مزعج ومولم ایدی
وآوازی بد اولمسی آوازیندن دخی ناخوش وموحش ایدی حاصلی سازنده کبی
کمال مرتبه منفور وقبول طبعدن زیاده دور ایدی زخمه ربنه نغمه یانلره نغمه ایلیلور دی
کاهی انکشت حریفان از ودد کوشش وکاهی برلب که خاموش محصول ترکیب مذکور
مطربك زخمه سازینی ونا ساز آوازینی ایشتیلوم دیو کاهی اهل مجلسك برمقلری قولقلرنده
ایدی وکاهی خاموش اول دیو لبنده ایدی حاصلی سکوت ایله دیو اشارت ایدرلردی
یهاج الی صوت الاغانی لطیبة وانت مغن ان سکت تطیب یهاج فعل
مضارع مبنی للمفعول اجوف یائی ضرب بابندن مصدری هیجان کلور هانك
ویانك فتحه لریله میل ورغبت معناسنه الی حرف جر مجرورله قائم مقام فاعل یهاج در
وجایزدر که کند مصدرینه مسند اوله صوت صادك فتحی وسکون واو ایله آواز معنا
دراغانیه اضافتی لامیه در اغانی منتهای جموعدن اغنیه نك جمعیدر همزه نك
ضمی وغینك سکونیله ونونك کسری ویانك تشدیدیله امانی امنیه نك جمعی اولدیغی کبی امنیه آرزوده
ومرآده دیرلر واغنیه غنا معناسنده در کسر غینله والف ممدوده ایله لاحق معناسنه
فارسیجه سرود دیرلر لطیبه لام حرف تعلیل یهاج فعلنه متعلق وضمیر مذکور صوته
راجعدر لطیبها یزانلر خطا یازدیلر وانت واو حرف حال انت ضمیر مرفوع منفصل
محلا مرفوع مبتدا مغن اسم فاعل مفرد مذکر مخاطب تقدیرا مرفوع خبر مبتدا الام الفعلی
اعلال اسا قطا اولمشدر ان حرف شرط سکت فعل شرط تطیب فعل مضارع مفرد مخاطب
جزاء شرط جمله شرطیه اعرابدن محلا مرفوع صفت مغندر بعض نسخه ده تطیبدر شمعی
نون متکلمله وبعضنده یطیب در شمعی یا ایله غیبه فاعلی مفتدر اولاان سکوت اولور محصول
بیت مغنیلر صوتنه میل ورغبت اولنور لطیف اولدیغی ایچون یعنی لطیف وخوب اولدیغی
تقدیرجه دروح اصواته مائل وراغب اولور حال بو که سنده مغنیسك اکر ساکت

رد شراح جمیعا

رد سمعی و کافی

اولسك زياده طيب سك حاصلي سكوت ايتسك سكوتك موسيقي يرينه كچر يا خود سكوت
ايلسك بيزه طيب اولوب خوش حال اولورز يا خود سكوتك طيب اولور رفتند بر بيت
نبيند كسي در سماعت خوشي ۞ مكر وقت رفتن كه دم دركشي نبيند فعل نفي مستقبل
مفرد غايب كورمز ديمكدر كسي يا حرف وحدت سماعت تا ضمير خطاب سماع كبي نغمه و
صوت معناسنه در خوشي خانك ضمه ايله وواو رسميله و ياء مصدريله ايلك ديمكدر مكر
ادات استثنا وقت رفتن لاميه كيتمك وقتي ديمكدر دم نفس در حرف تاكيد كشي فعل مضارع
مفرد مخاطب محصول بيت كيمسه سنك سماعكدن ايلك كورمز يعني سنك ساز و آوازكدن
بر ذوق يوقدركه اندن كيمسه صفا كسب ايليه مكر كيتمك وقتنده كه نفسك چكه سك يعني سكوت
ايليه سك حاصلي مجلسدن كيدوب سكوت ايليه سك هركس مسرور اولور زيرا سنك
ناهموار سازكدن و ناساز آوازكدن خلاص اولورلر بونده سماع صوت و آواز معناسنه
اولدوغي زياده بديهيدر بعض سماع صوفيلر رقص معناسنه و استماع اتمك معناسنه اخذ
ايدنلر بو معنايه بيلمزلر ايشتدي خوشي خانك فتحيله اوقودقلري قافيه اولمغا ايچون ديدلر دوم
ضمه دن اكاه دكلر ايمش وقت رفتن معناسي موت معناسنه اخذ ايليلر بيتك معناسي
فوت ايلمش بو بيتك دلالت وارددركه اول ناساز بد آواز ناساز و ناهموار اولدوغي
غيري صويني مغرور اولوب دركه بلائيله ديكيدكينه زيرا ناسازلرك حالي بويله دركه
چنغ معقدن اوصاغو مثنوي چون در آواز آمد آن بربط سراي ۞ كدخدا را كفتم
از بهر خداي چون حرف تعليل در حرف صله در با معناسنه بربط سراي وصف تركيبيدر
قپوزايلوا ايرلايجي يعني قپوز چالدو يانچه ايرلايه بربط ايكي بانك فتحيله قپوزه ديرلر اما
مشهور باء ثانينك ضميه در سراي سينك فتحي وكسريله لغتدر فتحيله درست ايلو ديلينه كخد
كاف عربك فتحيله اواسي صاحب خانه معناسنه بهر ادات تخصيص محصول بيت چونكه اول
قپوزجي آوازه كلدي يعني قپوز يانچه ايرلامغه باشلدي يعني خوانندهلك آيكه باشلدي
او اسيته ديدم الله ايچون زيبقم در كوش كن تا نشنوم ۞ يا درم بكشاي تا بيرون
روم زيبق زانك كسري و بانك فتحيله زيوه يه ديرلر ميم معناده كوش متقيد در تا حرف
تعليل يا حرف عطف ددم در قپو و ميم ضمير متكلم يعني ميم ضمير منصوب متصل معناسنه
در تا حرف تعليل دروم فعل مضارع متكلم وحده در محصول بيت كخدايه ديدم الله ايچون

رد شمعي وكلي
رد شمعي وكلي
رد شمعي
رد سروري

قولاغمه زيوه ايله يعني قوي تا كه صاغر اولوب بو ناسازك آوازيني ايشيتميم زيرا قولاغمه
زيوه كوكجه صاغر ايدر يا بكا قپويي آچ تا كم طشره كيدم يعني بو ايكي ايشدن برينه ايله ديو او
صاحبخانه يه يالورديم تا كم مذكور بربط سراي ناسازي نه كوره يم و نه ايشيديم في الجمله
پاس خاطر يارا را موافقت كردم وشبي بچندين مجاهدت بروز آوردم پاس حفظ
معناسنه در خاطره اضافتي مصدرك مفعوليله در يارا لاميه شبي يا حرف وحدت
ويا حرف تنكير در و باحرف صله محصول تركيب حاصل كلام يارانك خاطري ايچون يا رايچه
يارانه موافقت ايلدم وكيجه يي نچه زحمت ومشقتله كوندز ايلدم يعني صباحه چيقاردم
قطعه مؤذني بانك بي هنكام بر داشت ۞ نمي داند كه چند از شب كذشتست بانكدن
مراد بونده نجيه ويا صباح اذانيدر برداشت قالدردي يعني اوقودي محصول بيت مؤذن
بانكي وقتسز قالدردي يعني اذاني وقتسز اوقودي بيلمزكه كيجه دن نقدر زمان وساعت كچدي
درازي شب از مژكان من پرس ۞ كه يكدم خواب در چشمم نكشتست درازي يا حرف
مصدري شب اضافت لاميه مژكان من لاميه جمع مژه در بين فارسي غريب تتبع الجلي يعني
پرس باء عجمك ضمي و رانك سكونيله فعل امر مفرد مخاطب صور ديمكدر سؤال الا معناسنه كه حرف
تعليل دم نفس وساعت معناسنه در خواب اويقو ديمكدر نكشتست فعل نفي ماضي مفرد غايب
اولمامش وباجكر تمنيه بمكدر اشتياك اوزره محصول بيت كيجه نك اوزنلوغني بنم كوكلمدن
سؤال ايله يعني كيجه اوزنلوغني مؤذن نه بيلور كه صباحه دك بستر نازده ياتور بلكه بنم
مژكانم اوبيلور زيرا اونفسي كوزمه اويقو كيرمشدر يعني كوزمه اويقو دولانمامشدر
حاصلي كوزم اويقو كورممشدر بامدادان بحكم تبرك دستار از سر و دينار از كمر
بكشادم و پيش مغني نهادم و در كنارش كرفتم و بسي شكر كفتم ياران ارادت من در
حق او برخلاف عادت ديدند و برخفت عقل من حمل كردند و نهفته بخنديدند يكي
از ايشان زبان تعرض دراز كرد وملامت كردن آغاز كه اين حركت مناسب حال
خردمندان نكردي خرقه مشايخ بچنين مطربي دادي كه همه عمرش درمي در كف نبوده
است وقراضه در دف بامدادان وبامداد ايرته ديمكدر با حرف مصاحبت حكم تبرك
لاميه تبرك تفعل بابندن مصدر در تحقق و هدية معناسنه تبرك رسميله و اسلوبيله ديمكدر
دستار دلبند دينار آلتون كمر قوشاق ديمكدر معلوم اوله كه عربك و عجمك قرابيه نقد يعني

رد سروري

ددكاتب
ددنسخه

هونه ايسه قوشاغينه بغلوزيرا انلوك قوشاقلري بزدن اولوربس دينارا ذكر بيوردوغي
بومعنايه كوره دربس بومعنايي بيلوب كيسه وجيبده ن ديناري چيقاردم ديبن خلاف قسمه
سلوك ايلمش دستارو ديناري ياء وحدتله ايرادايلبن جميع نسخه لره مخالف ايلدوكنده عزي
معنايه حل بيورمشدر فندبر معتقيدن مراد مذكور مطربدر ارادت من مصدرك فاعلنه
اضافتيدر بو حرف صله خلاف عادت لاميه عادتك خلافنجه ديمكدر خفت عقل مصدرك
فاعلنه اضافتيدر ومنه اضافت لاميه در بعض نسخه لرده ونهفته بخند يدند دوشمنه
يعني حفيظ بقيله بنى موره لنوب كولنديلر زبان تعرض بيانيه اغازدن صكره بركوده مفعوله
دركه حرف بيان مناسب حال اسم فاعلك مفعولينه اضافتيدر خردمند انه اضافت لاميه
در بعض نسخه ده حال بربنه ذاي دوشمنه خرقه مشايخ اين حركتدن بدلدر وداد ينك
مقدم مفعول صريحيدر وبجنين غير صريحي مطربي يا حرف وحدت دادي فعل ماضي مفرد
مخاطب ديردك ديمكدر كه حرف رابط صفت مابعدي مطربه صفتدر درم دالك كسري
ودانك فتحيله اقجه معناسنه دركف ايه يعني اوج قراضه التون خرده سيفارسيجه ريزه زر
ديرلر دف دالك فتحي وفانك تشديديله لفظ مشتركدر عربله عجم بينده تركيجه دفي
ديرلر دالك ضمي وميمك سكونيله ودانك كسريله محصول تركيب اولكيجه نك ايرسي
تبرك حكيله يعني تحفه وهديه رسميله باشمدن دستاري وقوشاغمدن ديناري چيقاروب
مغني اوكنه قودم وانى دركنار ايلدم يعني قوجدم وچوق شكر ايلدم يادانه ايم اوادي
مغنى حقنده عادتمك خلافنجه كور ديلر يعني بو بلا ايله كوندركلد يدم خصوصا بو مجلس
نا ساز مغنيدر بوا وضاعمي خفت عقله حمل ايلديلر وكيزلوجه يعني حفيظ طريقيله بو حالمه كولشديلر
بس بو سببدن بكا تعرض ايلدي وطعن زبانيني دراز ايلدي حاصلي بكا اعتراض ايلدي
دخي يعني لوم وملامت ايلكه باشلدي كه بو حركتي عقلا رأي وحالينه مناسب ايلمدك بر
مشايخ خرقه سني بو مجلس مطربه ويردك كه جميع عمرينده البندن واوجنده بر اقچه اوله
يعني بر اقچه يه مالك اولمامشدر و بر قراضه يعني بر التون اوفاغي دفنده كوندرمشدر حاصلي
كمه اندن حظ ايدوب الينه واووجنه بر اقچه وبر جه ويرمش كلدر دستار خرقه مشايخ
بيوردوغي مجازيدر حضرت شيخك مبارك باشنده اولدوغي اعتبار يله در بحكم تبرك
اولنمش بركه يا زان باشنده ياز مش در حقاو برنده درحق ان ياز ان اولدانك معناسي

ددنسخه

ددنسخه ، ددنسخ جيمنا
ددس ورقي ، ونسخه
وكاتب

بيلمزايمش حركتدن صكره دايرانلرجميع نسخه لره مخالف يازمشلرخرقه مشايخ اولنمش كه
يازنلرده بويله يلمشلر مثنوي مطربي دوراز ين خجسته سراي ٭ كس دو بارش نديد در
يك جاي مطربي مطرب اسم فاعلدر افعال بابندن سويند يجي ديمكدر نفسي بو سازنده
وكوينده دن مسر در اولدوغي ايچون مطرب ديديلر يا حرف وحدت دور تقديري دور
باد در خجسته قوتمو ديمكدر مبارك معناسنه كس تقديري كه كس دركه حرف رابط صفت
در مذكور ورت وزن ايچون ترك اولنديغي دكس قلدي دوبارا يكي كره ديمكدر نديد ماضيدر
قسم كورمشدر ديمكدر در حرف ظرف در يك جاي بريرده دوراز ين خجسته سراي جمله معترضه
دركه بدبعده حشو مليحه در بولو صفتلر موصوف بينده اعتراض ايلمش محصول بيت بو مطرب ايراغ
اولسون بو مبارك سرايدن بو معترضه سرايه نسبت دعاءية ده در ومطربه نسبت دعاء عليه
دركس دو بارش دو بار ايكي كره ديمكدر وشين مطربه راجعدر الحاصل مطرب كه كيمسه انى
برمحفلده وبر مجلسده ايكي كره كورممشدر يعني شو يله نا ساز و نا هموار دركه بر كره انى ديكلين
بر داخي مجلسنه اوغرا تمز بي ايكي كره بر يرده كورمز بو تقرير مبتداء محذوفه خبر ومصراع ثاني
صفت اولدوغي تقديرجه دردر جائزدر كه مصراع ثاني حشو مليح مقام تعليلده اوله فندبر
معلوم اولدكه حضرت شيخ بو ابياتي مذكور معترضه جانبندن نقل بيوردي يعني بو مضمونده
بر نا سازه سن بو قدر تعظيم وتبجيل ايلمك ندن لازم كلدي ديبك استر داست چون
بانكش از دهن برخاست ٭ خلق را موي بر بدن برخاست داست كرچك يعني
نتك وشبه چون ادات تعليل بانك كاف عجميله اواز معناسنه در برخاست قالقدي يعني
صادر اولدي ديمكدر خلق را حرف تخصيص خلقك ديمكدر محصول بيت چونكه
اوازي اغزندن صادر اولدي خلقك يعني اهل مجلسك بدننده موي قالقدي يعني اودبي
مويي زياده مزعج اولدوغندن جائزدر كه بونك كبي يرلرده ريايه حكايه تقديرا ولنه
يعني قالقاردي راستك معناسي مستقيم ديبنلر مستقيم سويلمشلر وبراوغوردنلر دي
قتي اكري كتمش و تقديري موي بر بدن راست برخاست در ديبي بيتك تركيبنه غريب
تعقيد صالمش مرغ ايوان ز هول او بپريد ٭ مغز ما برد و حلق خود بدريد مرغ
مطلقا قوشدر ايوان بويونك كبي يرلرده كوشك يعني چاردق معلوم اولدكه قرلنامشي
بدمعانده اول شيرازشهرينك داب وعادتي بوايمش كه كوشكلرينك عليي برنه الجد

ددابن سدكلى وسرددركي
ددنسخه
ددكاتب

بر قوش تواشل بدوب وضع ایدرلر ایمش کیمی ال دیکیمی وبیل طوطی وکیمی باغش دیکیمی کبوتر و قمری
وطاوش وشاهین وغیریلیری و بوم غانک ایجنه بجوبیف ایدرلر ایمش یعنی بجلوبنی قوغوش
ایدرلر ایمش واغزلرینه بر دسیبه وضع ایدرلر ایمش بو هر باکه بر باد حرکت ایلسه بو جیوانلر
دن نوب بو نلردن اصناف اصوات صادر اولور ایمش بو حضرت شیخ مرغ ایوان ذهولی
او بیر ید بیورد دوغی مبالغه طریقیله دریعنی اول ناساز مطربک مزعج و هولناک صدا
مرغ ایوان جامد ایکن اوروکوب قاجدی ایدی قیاس ایله نه مرتبه مولم و موحش اواز اولوق
کرک آوازی هول قورقی بیر ید بابا مؤکد فعل ماضی مفرد غایب اوجدی دیمکدر معنی
سابقا مفصل بیان اولندی نه بیرده استعمال اولندوغی حلق حانک فتحی ولاملک سکونیله
بوغاز در خوده اضافه لامیه در با حرف تأکید دریده دالک فتحی وکسریله فعل ماضی مفرد
غایب بردک و دریدک فاعلی هر برینک تحتنه مطربه راجع ضمیردر محصول بیت
مرغ ایوان اول مطرب ناسازک اوازی هولندن اوروکوب اوجدی یعنی محل ایدی
یرندن بر آن اولدی کندی بزم بیلور و مزی الدی ابلندی و کندی بوغازنی یرتدی
حاصلی هم بزه جفا ایلدی و هم کندو یه شرح هیچ بریسی مرغ ایوانه تعرض ایلدی و کندی
معلومدر که جمیعنک مجهولی ایمش کفتم مصلحت آنست که زبان تعرض کوتاه کنی که مرا کرامت
او ظاهر شد کفت مرا بر کیفیت آن مطلع کردان تا همکنان تقرب نماییم و مطایبه کردن
استغفار کنیم کفتم بحکم آن که مرا شیخ بارها بترک سماع فرموده بود و موعظهای بلیغ
کفته و در سمع قبول من نیامده امشب مرا طالع میمون و بخت همایون بدین بقعه رهبری
کرد تا بدست این مطرب توبه کردم که دکر باره کرد سماع و مخالطت نکردم زبان تعرض
بیانیه که حرف تعلیل کرامت او لامیه کفت معترض دیدی کیفیت یاء منددر تا ادات
مصدر در بحجه لک معناسنه انه اضافه مصدر دک مفعولنه اضافتی قبیلندندر کردن
ان فعل امر مفرد مخا[...]طلع ایله دیمکدر الف و نون ادات تأکید در مصدری کرد انید
کلور تا حرف تعلیل همکنان جمیعمز دیمکدر تقرب تفعل بابندن مصدر در غایتک مقدم مفعولی
مطایبه مفاعل بابندن مصدر در لطیفه وحشر لق معناسنه و یا حرف وحدت و همزه
حرف توسل که حرف رابط صفت کفتم حضرت شیخ معترضه دیدم دیر با حرف سبب
حکم بونک کبی برلرده علت معناسنه در ان لفظینه اضافتی مصدر دک فاعلنه در که حرف

دد شراح جمیعا

بیان بارها ها ادات جمعدر کرآنا دیمکدر با حرف تأکید ترک سماع مصدر دک مفعولنه
اضافتیدر فرموده بود بیورمش ایدی و موعظه میمک فتحی و عینک کسریله مصدر میمیدر
وعظ معناسنه و ها ادات جمع بلیغ اضافتی بیانیه کفته یعنی کفته بود واو حرف حالدر
حرف صله سمع قبول بیانیه و من اضافتی لامیه طالع میمون بیانیه مبارک طالع دیمکدر
واو حرف عطف بخت همایون عطف تفسیری با حرف صله بقعه بانک ضمی و قافک سکونیله
باده [...] عرض معناسنه در یعنی یردن بو باده بوندن مراد مذکور مطربله جمع اولدقلری خانه
در رهبر وصف ترکیبیدر قلاغوز معناسنه و یا حرف مصدر در قولاغوزلق دیمکدر تا حرف
تعلیل با حرف ظرف دست این لامیه مطرب مشار الیه که حرف تعلیل دکر باره دخی دیمکدر
کرد سماع لامیه کرد کافک عجمک کسریله و سکون رائیله دکرمی و اطراف معناسنه در مخالطت
مفاعل بابندن مصدر در اختلاط معناسنه نکردم کاف عجمله فعل نفی استقبال متکلم وحده
در کردیدن ده دونمک وچکرنمک معناسنه محصول ترکیب معترضه دیدم مصلحت اولدر که
تعرض دیلنی کوتاه ایلیه سک یعنی دخل و طعن دیلنی بندن چکه سک زیرا بکا بونک کرامتی
ظاهر اولدی پس اول جهتدن بوکه بوندن تعظیم ایلدم معترض دیدی بنی بونک
کیفیتنه مطلع ایله یعنی بو درعک احوالی بکا اکلت تا کیم جمیعمز بونکا تقرب کوستره لم
و بزدن صادر اولان مطایبه و لطیفه استغفار ایده لم دیدم اول جهتدن که بکا شیخ کرارا
سماعی ترک ایتمکه بیورمش ایدی و مبالغه ایله نصیحتلر سویلمش ایدی حال بوکه بنم قبولم
قولاغنه کلمدی یعنی سوزینی قولاغمه قومادم و قبول ایلمدم بو کیجه بکا مبارک طالعم
و قوتلو بختم بو خانه یه قولاغوزلق ایلدی تاکیم بو مطربک الندن توبه ایلدم تاکیم بر
دخی سماع اطرافنده واختلاط چوره سنده چکرنمیم یعنی نه سماع دکلیم و نه کیمسه ایله
اختلاط ایلیم قطعه آواز خوش از کام و دهان و لب شیرین که نغمه کند و رنکند
دل بفریبد آواز خوش بیانیه کوزل آواز دیمکدر کام کاف عربیله دماغ و آغزک ایچی
لب شیرین بیانیه او چنبیله قیدا ولمقدن قابلدر نغمه کندک مقدم مفعولیدر و در و
اکردن مخففدر دل مقدم مفعولیدر بفریبدک کوکلی الدادر دیمکدر محصول بیت
کوزل آواز طاتلو چکه دن و طاتلو طوداقدن کرک نغمه ایلسون کرک ایلمسون کوکلی الدادر
میل ایندورر یعنی آواز کوزل اولدقدن صکره نغمه اتسزده کوکلی جذب ایدر

ور پردهٔ عشاق وصفاهان وحجازست ٭ از حنجرهٔ مطرب مکروه نزیبد معلوم اولکه عشاق ودخی کوچک ولد راستك دخی بعض اهل فن قولنجه پرده اطلاق اولنور امّا صفاهان نه قولنجه نه پرده بلکه اصول اربعه نك اصل رابعی وحجاز دخی نه قولنجه ونه اصل بلکه مایه وبو سلك آواز یدر دیمش حضرت شیخ اوچینه بیله پرده بیوردوغی یا تغلیب طریقیله دریا پردهٔ مقام ونغمه معناسنه اعتبار الجنس اولدی حنجره وحنجور حانك فتحیله خلقوم مدر یعنی بوغاز حنجرهٔ مطرب لامیه ومکروهه اضافت بیانیه نزیبد فعل نفی مستقبل مفرد غایب یراشماز دیمکدر محصول بیت کام ودهان ولب شو بندن صاد دا ولان آواز بویلهدر امّا اکر نغمهٔ عشاق وصفاهان وحجاز ایسه ده مکروه وناساز مطربك خلقومندن زیبا وکلمه یعنی مقبول دکلدر بلکه دل خراشندر **حکایت لقمان را کفتند ادب از که آموختی کفت از بی ادبان هرچه از ایشان در نظرم ناپسند آمد از فعل آن پرهیز کردم** لقماندن مراد عاقیلدر که دیباچه ده ذکر اولندیغی که بو نده اسمه دکیم معناسنه آموختی فعل ماضی مفرد مخاطب اوکرندك دیمکدر بی ادبان الف ونون ادات جمعدر ادبسزلر دیمکدر مابعدی بی ادبانی بیان ایدر هرچه از ایشان هر نه که انلردن در نظرم در حرف ظرف نظر مدح دیمکدر نا حرف توصیف نفی پسند اسمدر مقبول معناسنه فعل فانك فتحیله مصدر در ایشلك معناسنه امّا فانك کسریله اسمدر ایش معناسنه پرهیز بانك کسریله وهانك سکونیله وهانك کسریله صاقنمق دیمکدر محصول ترکیب لقمانه دیدیلر ادبی کیمدن اوکرندك دیدی ادبسزلردن زیرا هر نسنه که انلردن نظرمده نامقبول کلدی آنی ایشلمکدن پرهیز ایلدم **قطعه نکویند از سر بازیچه حرفی کزان پندی نکیرد صاحب هوش** نکویند فعل نفی مستقبل جمع غایب بونك کبی فعللرك کاه اولورکه فاعلی خلق ویا ناس ویاقوم تقدیر اولنور نته که عربیده ایدرلر **ع** یقولون لیلی بالعراق مریضة ٭ یقولون فاعلی واو ضمیر در که مقدّر مذکور لوك یرینه راجعدر فتأمّل سر بونك کبی یرلرده جهت معناسنه در بازیچه تصغیر بازیدر اویون معناسنه بس بازیچه اویونجق دیمکدر اضافت لامیه دریاء بطنیله حرفی یا حرف وحدت نکویندك مفعول صریحیدر واز سر غیر صریحی کزان که حرف بیان وآن اسم اشارتدر حرفه بندی یا حرف وحدت ویا تنکیر نکیرد فعل نفی مستقبل مفرد غایب صاحب هوش یاء بطنیله

لامیه

لامیه دروتکیر دك فاعلی مکنندکی نکویند ونکیرد فعللرینه تنازع طریقیله فاعل اوله دیبین معنا جهتنه ناظر اولمدوغندن غیری ایکی فعلك ازاده وجمعی جهتنه التفات ایلدیکی محصول بیت لطیفه ومزاح جهتندن بر سوز وبر حرف سویلمزلر که صاحب عقل اندن یعنی اول حرفدن بر پند ونصیحت آلمیه حاصلی لعب وبازی طریقیله ده بر سوزی خلق سویلرسه اهل ادراك اولانه اندن منتفع اولوردیمکدر افتعال بابندن اسم فاعلدر نصیحت قبول ایلیجی معناسنه امّا تفعّل بابندن متنصّح ناصحاره تشبه معناسنه در بس بو نده متنصّح دینیلو اصابت ایلمدی **وکر صد باب حکمت پیش نادان ٭ بخوانند آیدش بازیچه در کوش** واو حرف حالیدر کر حرف شرط باب حکمت لامیه عدم اضافتی تجویز ایدنلر باب حکمتدن خبر دارد کل ایمشلر باب حکمت بخوانندك مقدّم مفعولیدر پیش نادان ظرف مکانیدر واضافتی لامیه بخوانند فعل مستقبل جمع غایب فعل شرط اوقوسه دیمکدر آید جواب شرط وشین ضمیر نادانه راجعدر امّا معنا جهتندن کوشه مقیّد در تقدیری در کوشش آید در حرف صله محصول بیت امّا حال وشان بویله در که اکر یوز ابواب وفصول حکمت نادان اوکنده اوقوسه لر قولاغینه بازیچه کلور یعنی اندن عبرت الوب منتفع اولمز زیرا عقلی قاصردر وطبعی پژمرده اولمش وقولاغی غفلت پنبه سیله طولمش **حکایت عابدی را حکایت کنند که شبی ده من طعام خوردی وتا سحر ختمی در نماز کردی صاحب دلی بشنید وکفت اکر نیم نانی بخوردی وبخفتی بسیار فاضلتر از آن بودی** عابدی یا حرف وحدت ورا ادات مفعول که حرف بیان شبی یا حرف وحدت تقدیری هر شبیدر وتا انتهاء غایت ایچون ختمی یا حرف وحدت بر ختم دیمکدر کردی یاء حرف حکایه نیم نان لامیه ونا حرف وحدت یاتمك نصفی دیمکدر بخوردی یاء حرف حکایه ییسیدی دیمکدر وبخفتی اویویایدی از آن یعنی اون بطمن طعام ییوب نمازده بر ختم قرآن ایلمکدن فاضلتر ثوابلوراك دیمکدر محصول ترکیب بر عابدی حکایت ایدرلر که بر کیجه ده اون بطمن مقداری طعام یردی وصباحه دك بر ختم نماز قیلوردی بر صاحب دل بو حالینی ایشتدی ودیدی اکر بر اتمك نصفنی ییسیدی واویویایدی چوق مرتبه اندن خیرلورق وثوابلوراك اولوردی زیرا هر نه که واردایسه آچلیقده در **قطعه اندرون از طعام خالی دار ٭ تا در و نور معرفت بینی** اندرون مادرون شکمده خالی بوش دیمکدر تا حرف تعلیل در واصلنده دراو دو همزه ضرورت وزن ایچون

رد ابن سید علی

رد سروری و شمعی

رد ابن سید علی و سروری

ساقط اولمشدر ضمیر انده دونه راجعدر نور معرفت بیانیه و بجینك مقدم مفعولیدر یعنی
فعل مضارع مفرد مخاطب بجیند ندن کوره سك دیمکدر محصولبیت ایچر و کی طعامدن
بوش طوت یعنی کند و کی آج طوت تاکم درونکده معرفت نوری کوره سك حاصلی سکا
تاکم معرفة الله میسر اوله تهی از حکمتی بعلت آن که پری از طعام تا بینی تهی خالی دیمکدر
حکمتی یاسی ضمیر خطابدر با حرف مصاحبت در علت آن لامیه که حرف تعلیل بری امر
خطاب طولیسك دیمکدر تا انتهاء غایت ایچون یعنی یاء اصلیه ایله بوردن دیمکدر که
عرب انف دیر محصولبیت اول علت و اول سبب ایله حکمت و معرفت و کمالدن خالی و
عاریسك که بورنوکه دك طعامدن مملوسك یعنی درونك طعامدن طوبطولی
اولمق سببیله نور معرفت و حکمته انده یر یوق زیرا بر ظرف که بر نسنه دن مملو اوله انده
غیری نسنه صغماز حکایت بخشایش الهی کم شده را در مناهی چراغ توفیق فرا
راه داشت تا بحلقهٔ اهل تحقیق در آمد بیمن صحبت درویشان و صدق نفس ایشان
ذمایم اخلاقش بحمائد مبدل کشت و دست از هوا و هوس کوتاه کرد و زبان
طاعنان در حق او دراز ستدکه همچنان بر قاعدهٔ اولست و زهد و صلاحش نا معول
بخشایش اسم مصدردر بخشایدندن بخشودندن دیمکلر خطا ایلمشلر دانش داننددن
مشتق اولدیغی کبی دیدکلری فاسددر زیرا دانش دانیدندن مشتقدر داننددن
دکل الهی یا اضافت بیانیه دردر یا حرف نسبتدر الهی صفت بخشایشدر دیمک ظاهر
بوردکه اضافه قائل دکلدر کم کاف عجمك ضمیله بیتکدر یعنی ضایع شده یا حرف وحدتدر
و همزه حرف توسل همزه حرف وحدتدر دیمک زائد سویلمش واداة تخصیص کم شده
دیمکدر در مناهی ظرف کم شده در مناهی منهیك جمعیدر که اسم مفعولدر مرعی کبی
چراغ توفیق بیانیه فرا فانك فتحیله اداة صلهدر راه مفید داشتك چراغ توفیق
مفعول اولی و فرا راه مفعول ثانیسی فرا بوندن فوق معناسنهدر تحته مقابل دیمکلر
فوق و تحت و زیر بالانك فرقی ایلمدکلری ایمش و فرا بوندن قریب معناسنهدر دیمک
توزیق سویلمك مذکورلره قریب ایمش تا حرف تعلیل با حرف صله حلقه حانك فتحی و
لامك سکونیله انسان دائرهسنه مستعملدر و لامك فتحیله غیریسنه بوندن مراد مجلسدر
مرادمز دردیمك حلقهنك معناسنی بیلمز ایمش اهل اضافتی و اهلك تحقیقه لامیه لوردر

حرف

در نسخه

در نسخه

در نسخه

حرف مصاحبت سببیه متضمن یمن یانك ضمی و میمك سکونیله برکت معناسنهدر مبارکلك
دیمکدر صحبت اضافتی صحبتك درویشانه لامیهلردر صدق نفس ایشانه لامیهلردر
نفسك فتحیله بوندن سوز معناسنهدر یعنی انلرك کلمات طیبهلری ذمایم ذمیمهنك
جمعیدر مذمومه معناسنه یعنی اخلاق مذمومه با حرف صله حمائد حمیدهنك جمعیدر محموده
مبدل اسم مفعولدر تفعیل بابندن ذمایمك اخلاقه اضافتی صفتك موصوفه اضافتی
حمائده دهبو یله تقدیر اولنور دست کو دك مفعول اول صریحی و کوتاه ثانیسی و از هوا
غیر صریحی زبان طاعنان لامیهدر حرف ظرف حق او لامیهدر دراز تقدیری دراز شد
دراز کشت درکه حرف بیان همچنان بالجلیی دیمکدر بر حرف استعلا قاعده اول لامیه نا
حرف توصیف نفی معول اسم مفعولدر تفعیل بابندن اعتماد شدر دیمکدر بعضی معول دیبی
خطا ایلمش زیرا بو اسماء جوامده و اسماء مصادره مخصوصدر مشتقاته داخل اولمز
فتدبر محصول ترکیب خدایه منسوب ترحم و لطف و احسان طریق مناهیده کم اولمش
یعنی ضال اولمش بر کمسهنك یولینه توفیق و هدایت چراغنی طوتدی یعنی طریق مستقیمه
دلالت ایدوب انصاف و یردی که جمیع مناهی و معاصیدن توبه و استغفار ایلدی
تاکم اهل تحقیق مجلسنه داخل اولدی درویشلرك صحبتی برکتیله و انلرك مبارك
نفسلرینك صدقی قبلیله اخلاق ذمیمه اخلاق حمیدهیه مبدل اولدی و الینی هوا و هوسدن
کوتاه ایلدی یعنی جمیع نفسانی آرزولردن کچدی اما اهل طعن حسودلرك زبانلری
آنك حقنده دراز اولمش ایدی که الجلیی قاعدهٔ اولی اوزرهدر یعنی اولکی کبی
هوا و هوسی و آرزوی نفسانیسی سوروب کچورمکدهدر زهد و صلاحی و تقوی
فلاحی بی اعتباردر اعتماد دردیدیلر بیت بعذر و توبه توان رستن از عذاب خدای
ولیك مینتوان از زبان مردم رست با حرف مصاحبت عذر و توبه لامیه عذاب
خدای ده لامیهدر مینتوان تقدیری نمی تواند ضرورت وزن ایچون تقدیم
و تأخیر قلندی زبان مردم لامیه رست بوندن رستن معناسنهدر زیرا نتواندن
بری مصارعدر محصولبیت توبه عذریله و سببیله خدانك عذابندن خلاص بولمق
ممکندر اما زبان خلقدن خلاص بولمق ممکن دکل یعنی خلق البته هر کسی اغتیاب ایدر
کرکه هواده اوجسه و دریاده یوروسه حاصلی بد کویلردیلندن خلاص ممکن دکل

در نسخه

طاقت جور زبانها نیاورد درویش بیشکایت پیر طریقت برد شیخ بگریست و گفت شکر
این نعمت چه گونه گذاری که بهتر از آنی که پندارند طاقت جور زبانها لامیه‌لردر
بیش پیر طریقت ده بولیده باحرف تأکید گریست کاف عجمک ورانک کسریله اغلادی دیمکدر
شکر این نعمت مصدرک مفعولنه اضافتیدر گذاری کاف عجمک ضمیله فعل مضارع مفرد
مخاطب ادا ایده‌سک دیمکدر زیرا بونده ذال یازانلر بو لفظک املاسندن آکاه دکلدر
اینکه حرف تعلیل بهتر یعنی یکرک از حرف ابتدا وان اسم اشارت ویا ضمیر خطاب آندن
یکرکسک دیمکدر که حرف بیان پندارند فعل مضارع جمع غایب ونا ضمیر خطاب سنی ظن
ایدرلر دیمکدر محصول ترکیب مذکور مهتدی خلقک دیللری جور وجفاسنه طاقت
کتوره‌مدی وطریقت پیرینک یانینه شکایت ایلدی یعنی پیرینه شکایت ایلدی شیخ اغلادی
ودیدی بو نعمتک شکرینی نیجه ادا ایده‌سک که سنی ظن ایلدکلرندن یکرکسک حاصلی خلقک
سنی ظن ایلدکلرندن یک اولدیغی بر نعمتدر پس بو نعمتک شکرینی نیجه ادا ایده‌سک
قطعه چند گویی که بداندیش وحسود ۞ عیبجویان من مسکینند کوینی فعل مضارع
مفرد مخاطب نیجه سویلرسک که حرف بیان بداندیش وصف ترکیبیدر اهر صانجی بدکمان
معناسنه حسود معروف عیبجو وصف ترکیبیدر یعنی عیب آستیجی دیمکدر اما مراد
عیبلیجی معناسنه‌در الف ونون ادات جمعدر من اضافت اسم فاعلک مفعولنه اضافتیدر
مسکینه ومسکینند بیانیه دریاء بطنیله محصول بیت نیجه سویلرسک که دشمن ایله حسود بن
مسکینه عیب ایدیجیلردر یعنی دائما بنم معایب ومثالبم سویلیجیلردر حاصلی نیجه غیبت
ومساوی ایدرلر گه بخون ریختنت برخیزند ۞ گه ببد خواستنت بنشینند نجون
یا حرف صله ریختن مصدر دوکمک معناسنه ونا ضمیر خطاب بر حرف تأکید خیزند
فعل مضارع جمع غایب خیزیدندن قالقرلر دیمکدر مراد اتفاق ایلرلر معناسنه‌در ود
واگر دیمکدر بید با حرف صله خواستن دیلمک یعنی برنسنه مراد ایدینمک وتا ضمیر
خطاب بنشینند فعل مضارع جمع غایبدر اوتورورلر دیمکدر یعنی قصد ایدرلر محصول
بیت شیخ درویشه تأکیدیدر ودا اگر سنک قانک دوکمکه قالقرلر یعنی اتفاق ایدرلر
یعنی سکا ظلم ایلمک مراد ایدینرلر واگر سنک یرامزلغیکی استمکه اوتوررلر یعنی سنک یرامز
لغیکی مراد ایدینمک ایچون جمع اولورلر حاصلی هر خصوصده طرف خلافکده اولورلر ایسه

رد ابو سید علی و سروری و شمعی

دیکدر

دیمکدر ایکی مصراعده بیله ادات شرط یرینه که یازانلر وایکی مصدرک آخرنده تا
خطاب یرینه میم متکلم یازانلر صحیح نسخه‌لره مخالف یازدقلرندن غیری عقل سلیمی طبع
مستقیمی اولان بیلور که معناجهتی زیاده دکیک اولور بوندن غیری صحیح متن یازانه
اعتراض غرابتدندر نیک باشی وبدت گوید خلق ۞ به که بد باشی ونیکت بینند
باشی فعل مضارع مفرد مخاطب ایو اولاسک دیمکدر وبدت تا ضمیر خطاب سکا یرامز
دیمکدر گوید گوک مقدم مفعولیدر وخلق فاعلی نیکت تا ضمیر خطاب سنی ایو دیمکدر
بینندک مقدم مفعولیدر محصول بیت سن ایو اولاسک ویا ایو اولسک وخلق سکا یرامز
دیسه‌لر ویا یرامازدیرلرسه یکدر که یرامز اولاسک ویا یراماز اولسک وسنی ایو کوره
ویا ایو کوره‌لر حاصلی سن ایو اولوب خلق یرامز ظن ایلدکلری سن یرامز اولوب خلق
سنی ایو ظن ایلدکلرندن یکدر گوید فعلینی جمع صورتنده یازان احتیاجسز وزنه
خلل ویرمشلر ولیکن مرا بین که حسن ظن همگنان درحق من بکمالست ومن درعین
نقصان محصول ترکیب شیخ مریده تأکید ایدر سنک حالک لطیفدر اما بنی کور که
جمیعنک حسن ظنی بنم حقمده کمالده‌در وکمالیمده‌در اما حالم بو که بن عین نقصانده‌یم
ومن درعین نقصان عبارتنی مصنف کلامیدر دیبی ناقص طبعینچ عفا الله عنه
بیت گرانها که میگفتمی کردمی ۞ نکوسیرت وپارسا مردمی انها اقوالدن عبارتدر
که حرف بیان میگفتمی معلوم اوله که گفت فعلینک اولنده مجی وآخرنده یا ادات حکایه
لردر علی کل حال نکره‌دن تأکید افاده ایدر کردمی یا حرف حکایه نکوسیرت وصف
ترکیبیدر ایو خویلو دیمکدر پارسامرد تقدیری مرد پارسادر ضرورت وزن وقافیه
ایچون تقدیم وتأخیر ارتکاب قلندی مردمی یاسی حرف حکایه‌در محصول بیت
اگر اول نسنه‌لری که سویلردم یعنی خلقه پند یوزندن سویلدکلرمی ایلیه ایدیم
یعنی عمل کتوره یدم ایو خویلو کیمسنه ومرد عابد وزاهد اولوردم حاصلی افعالم
اقواله مطابق اولسه عباد وزهاددن اولوردم بو بیت مذکور شیخک جانبندندر
مردمی یرینه بودمی یازانلر صحیح نسخه‌لره مخالف یازدقلرندن غیری قافیه‌ده خطا
ایلمشلر پارسامردمی پارسا مرد ایدیم دیمکدر یعنی معناسی پارسامرد بودمی دردینی
بیوجه سویلمشلر بیت عربی انی لمستتر من عین جیرانی ۞ والله یعلم اسراری واعلانی

رد سروری و شمعی

رد ابن سید علی و سروری و شمعی

رد سروری

رد ابن سید علی و سروری و شمعی

انتي یا ضمیر متصل محلا منصوب اسم انّ لمستتر لام حرف تأکید مستترا اسم فاعلدر
انفعال بابندن لفظا مرفوع خبر انّ من حرف جر مستتره متعلق عینی مجرور دروس ایله
مضافدر حیرانکه جارك حمیدر قوکنیلو دیمکدر اصلی حیران ایدی میزان کبی واو
اعلال اولدی اسرار همزه نك فتحیله سرك جمیدر وکسریله مصدردر افعال بابندن کیزلمك
معناسنه اعلانك بویله در علن دن که آشکاره دیمکدر محصول بیت بن تحقیق قوکنیلو
کوزیندن کیزلویم یعنی احوالمه واقف و مطلع دکلدر دامّا خدای ذو الجلال بنم
کیزلولوم و آشکاره لوم و یا کیزلدیکم و آشکاره ایلدیکم یعنی احوال ظاهر و باطنمه
مطلعدر حاصلی علام الغیوبدر اکا نسبت کیزلو یوق بلکه بیزه کوره در قطعه
دربسته بروی خود ز مردم ٭ تا عیب نکسترند مارا بو قطعه عربی بیتك ترجمه سی
شکلیدر دربسته نك مقدم مفعول صریحیدر بروی خود ز مردم غیر صریحلری بروی
خود باحرف صله و اضافت لامیه در تقدیری دربسته ایم در ماقرینه سیله تا حرف تعلیل
عیب نکسترندك مقدم مفعولی نکسترند فعل نفی استقبال جمع غایب دوشمیه لر
یعنی مطلع اولوب افشا ایلمیه لر دیمکدر مارا را ادات تخصیص بیزوم دیمکدر محصول
بیت اوستوزه و یوزوزه خلق عالمدن قپویی بغلرز یعنی مردمدن عیبزی کیزلرز
تاکم عیبزی دوشمیه لر یعنی واقف اولوب فاش ایلمیه لر دربسته چه سود عالم
الغیب ٭ دانای نهان و آشکارا دربسته تقدیری دربسته شدن در عالم الغیب
اسم فاعلك مفعولینه اضافتیدر و مصراع ثانیه مرهون دانای نهان اسم فاعلك
مفعولنه اضافتیدر و خبر مبتدادر یوسین و تا تقدیریله تنکخیرده قاعده در
تقدیری دانای نهانست در آشکارا نهانه معطوف آشکارا و آشکاره و آشکار بر معنایه
در کیزلو مقابلی یعنی واضح محصول بیت قپو بغلو اولمق نه فایده که غایبی بیلیجی الله
کیزلی و آشکارا نسنه لری بیلیجیدر یعنی اکا هیچ بر نسنه کیزلو یوق هب آشکاره در بلکه
کیزلو دیدیکمز بیزه کوره در عالم الغیب کند مصراعنده مصروفدر دیبی معناسنه
کند و بیلور انجق حکایت کله کردم پیش یکی از مشایخ که فلان در حق من کواهی
داده است بفساد کفت بصلاحش خجل کن کله کاف عجمك کسریله شکایت دیمکدر
که حرف بیان کواه کاف عجمك ضمیله شاهد دیمکدر ط انق معناسنه و باحرف مصدر فساد

باحرف

باحرف صله بصلاحش باحرف مصاحبت صلاح نقیض فساد در خجل صفت مشبهه
در او تانغق معناسنه محصول ترکیب مشایخدن برینك قتنده شکایت ایلدم که فلان
کمسه بنم حقمده فساده شهادت ویرمشدر دیدیکه صلاحی آنی شرمنده ایله یعنی صلاحه اوزره
اول تاکم حقکده فاسد سوز سویلمکه قادر اولمیه نظم تو نیکو روش باش تا بد سکال
بنقص تو کفتن نیابد مجال نیکو روش وصف ترکیبیدر ایو یورو یشلو معناسنه روش
اسم مصدردر یورویش معناسنه باش فعل امر مفرد مخاطب اول دیمکدر باشیدندن
تا حرف تعلیل بد سکال وصف ترکیبیدر سکالیدندن سینك فتحی و کسریله صانمق معناسنه
بد سکال یرامازصانیجی دشمن معناسنه با حرف صله نقص مصدردر نقصان معناسنه
تو با اضافتی مصدرك مفعولینه در و کفتنك مقدم مفعولی نیابد فعل نفی مستقبل
فاعلی مجال بد سکاله راجع ضمیر و مجال مفعولی محصول بیت سن ایو یورو یشلو اول
تاکم یرامازصانیجی دشمن سنك نقصانك سویلمکه مجال بولمیه یعنی سن صلاح و تقوی
اوزره اول تاکم بداندیش سنك ذمك ایلمکه ظفر بولمیه چو آهنك بربط بود مستقیم
کی از دست مطرب خورد کوشمال چو ادات تعلیل آهنك بربط و سازآوازی بربط
قوپوز کی نجی دیمکدر خورد فعل مضارع مفرد غایب یر دیمکدر اکل ایدر معناسنه کوشمال
وصف ترکیبیدر قولق اووجی معناسنه امّا استعمالده قولق بورمق معناسنه در حاصلی
تأدیبدن کنایت ایدرلر بوندن بورغوبی بورمق معناسنه در محصول بیت بو بیت سابقه
مقام تعلیلده در چونکه قوپوز آوازی دوزنی مستقیم اوله یعنی پرده سی راست اوله
مطرب الندن نیجه کوشمال یر یعنی آوازی سازاولنجه مطرب بورغوسین بورمز بو ایکی
بیت رباعی دینیلور احوال و زواندن بیخبر ایمش حکایت یکی را از مشایخ شام پرسیدند
که حقیقت تصوف چیست کفت پیش ازین طایفه بودند در جهان پراکنده
بصورت و بمعنی جمع و امروز قومی اند بظاهر جمع و بباطن پریشان طایفه ده یا حرف
وحدت در همزه حرف توسل همزه یه حرف وحدت دیبی غلط سویلمش پراکنده کاف عجمك فتحیله
طاغنیق دیمکدر بصورت باحرف ظرف بمعنی باسیله بویله در امروز بوکون دیمکدر قومی
یا حرف وحدت و اند استك جمعیدر بظاهر و بباطن باللری ظرف ایچوندر پریشان پراکنده
کبی طاغنیق معناسنه در محصول ترکیب شام مشایخندن برینه سؤال ایلدیلر که حقیقت تصوف

ردشمع

ردشمع

ندره دیدي بو ندن اول جهانده بر طائفه واردي صورتده پراكنده ومعناده جمع يعني
ظاهرلري زي عوامده وباطنلري زهد وتقوا ايله آراسته ايدي حاصلي ظاهرلري
دوزوب قوشمغله مقيد دكللر ايدي اما دللري نور معرفت ايله مملو اولوب جمعيت
خاطره مالك لر ايمش معلوم اوله كه اك اول صوفيلر ايچون خانقاه بنياد ايلين شام شريف
ويلايتنده رمله شهرينده امراي نصارادن بر اميردر نتكم حضرت مولانا جامي نفحات
الانسده تحقيق بيورمشدر پس بو نده طائفه بودند در جهان پراكنده دن
لفظلري قيد اكليوب علتيني بيان ايدوب ديمشي زيرا ازمان سابقده صومعه صوفيه
يوق ايدي بلكه اك اول رمله ده امرادن بر امير بنياد ايلدي ديني عجب كج رفتار ايمش
نعوذ بالله قطعه چو هر ساعت از تو بجايي رود دل ٭ بتنهايي اندر صفايي نبيني رد سروري
بجايي با حرف صله ويا حرف وحدت با حرف ظرف تنهايا كلنز ويا حرف مصدر داندر
معناي ظرفيتي تأكيد ايدر يعني با متضمن اولدر وفي ظرفيتي نتكه مكرر بيان اولنمشدر
صفايي يا حرف تنكير نبيني فعل نفي مستقبل مفرد مخاطب كورمزسك ديمكدر محصول بيت
چونكه هر دم وهر ساعت كوكلك سندن بربيره كيدر يعني كوكلوكي كه عوايق وعلايق
دنيويه ايله مشوش وپريشان ايلدسك تنهالقده يعني خلوت وعزلتده جمعيت خاطر
نزلغله صفا كورمزسك حاصلي سنك صفاك جمعيت خاطرله در كوكلك خلوتده اول
كركه كثرتده كرت مال وجاهست وزرع وتجارت ٭ چو دل با خدايست خلوت
نشيني جاه منصب ذرع اكين خلوت نشين وصف تركيبي ويا ضمير خطاب بو بيت
بيت سابقي تنوير ايدر محصول بيت اكر سنك مال ومنصبك وزراعت وتجارتك واريسه
يعني ظاهرا بونلره مقيد ايسك چونكه كوكلك خدا ايله در خلوت نشين سك يعني هر نكه
اينلسك وهر نيه كه مشغول اولسك كوكلك خدا ايله اولنجه حاصلي ماسوايه تعلقك
اولميجه سكا ضرر ايلمز بلكه كثرتده وحدت ايلوسك حكايت ياد دارم كه شبي
دركاروانی همه شب رفته بوديم وسحر دركنار بيشه خفته شوريده كه در آن سفر
همراه ما بود نعرهٔ بر زد وراه بيابان كرفت ويكنفس آرام نيافت چون روز شد كفتمش
این چه حالتست كفت بلبلانرا ديدم كه بنالش در آمده بودند از درخت وكبكان
از كوه وغوكان از آب وبهايم از بيشه انديشه كردم كه مروت نباشد همه در تسبيح رفته

و

ومن بغفلت خفته ياد دارم يادمده در يعني خاطرمده در ديمكدر كه حرف بيان شبي
يا حرف وحدت دركاروانى بر كاروانده ايچنده يعني ارالرنده بيشه عربيده اجمه معناسنه
در عجم بيشه در ويا حرف وحدت وهمزه حرف توسل همزه حرف وحدتدر ديمك غلطدر شمعي رد شمعي
خفته يا اغش واو بومشدر ديمكدر شوريده عشقندن بر اثري اولان كيمسه يه ديرلر ويا حرف
وحدت وهمزه حرف توسل بشوريده مخصوص ديمكدر كه حرف رابط صفت نعرهٔ يا حرف
وحدت وهمزه حرف توسل شوريده نك همزه لري يعني وحدت ايچون طوتان بيخبر ايمش رد شمعي
نالش اسم مصدر در ايكليش معناسنه يعني فرياد وفغان كبكان كبكك جمعيدر كلك
ديمكدر غوكان غوكك جمعيدر قور بغه لر ديمكدر بهايم بهيمه نك جمعيدر جاندار حيوا
معناسنه عربيدر در تسبيح رفته تقديري در تسبيح رفته باشند در يعني تسبيحه طالمش وكتمش
اوله لر محصول تركيب ياد مده دركه بر كيجه بتون كيجه بر كاروانده كتمش ايدوك وسحر وقتنده
بر بيشه كنارنده ياتمش واويومش ايدوك بر شوريده كيمسنه كه اول سفرده بزمله بولنمش
ايدي بر نعره اوردي وبيابان يولني طوتدي يعني بيابانه كتدي وبر نفس وبر ساعت آرام
وقرار ايلمدي چونكه صباح اولدي اول شوريده يه ديدم بو ندحالدركه سنده ظاهر
اولدي شوريده ايتدي بلبللري كوردم ايدي كه اغاجلردن فرياد وفغانه كلمشلر ايدي
يعني لسان حال الله خدانك تسبيحه مشغول اولمشلر ايدي وككليكلر طاغدن وقوربغه لر
صودن وحيوانات مشه دن فكر ايلدم كه مروت دكلدر كه كلي اشيا خدانك تسبيحنه
مشغول اولالر وبن خواب غفلتده اولام بالخصوص كه بن اكرم واشرف مخلوقات و
خدايه تعبد ومحبت ايچون خلق اولنمشم قطعه دوش مرغي بصبح مي ناليد ٭ عقل
وصبرم ببرد وطاقت وهوش دوش دون كيجه مرغي يا حرف وحدت بصبح با جاره
دركه حرف ظرف اوله وجايزدركه حرف انتها اوله يعني صبحه دك محصول بيت دون كيجه
بر مرغ صباح وقتنده ويا صباحه دك ايكلدي يعني ناله وفغان ايدردي عقل وصبر
وطاقت وهوشمي ايلتدي يعني ناله سي بني مدهوش ايلدي يكي از دوستان مخلص را
مكر آواز من رسيد بكوش دوستان مخلص بيانيه ورا حرف تخصيص مكر كاه معناسنه
در آواز من لاميه بكوش با حرف صله محصول بيت مخلص دوستلرك برينك قولاغنه
مكر بنم آوازم ايرشدي يعني احبادن برينك كوشنه بنم فرياد وناله م واصل اولدي

مرآد حضرت شیخده دكفت باور نداشتم كه ترا نیز بانك مرغی چنین كند مدهوش
معلوم اوله كه لفظ باور كردن و داشتن و بونلرك مشتقاتیله استعمالی محتاجدر كه معنا
افاده ایلیه باور نداشتم ایناندم دیمكدر كه حرف بیان ترا نیز بانك مرغ لامیه و یاحرف
وحدت مدهوش متحیر معناسنه در محصول بیت محب مخلصم بدی اینانمادم كه سنی
بر مرغك آوازی بویله مدهوش و متحیر ایلیه یعنی بر قوشك آوازی سنی بویله اختیاردن
ایلیه كه راه بیاذه و شوب كیده سك تصدیق ایدم مم كفتم این شرط آدمیت نیست
مرغ تسبیح خوان و من خاموش شرط آدمیت لامیه آدمیتك یاوتا ادات مصدردر
مرغ مبتدا و تسبیح خوان وصف تركیبی خبر مبتدا واو حرف حال و من مبتدا و خاموش خبریدر
تقدیری كلام مرغ تسبیح خوان باشد و من خاموش باشم شرط فارسیده لای نوعنا
مستعمل دكلدر دیبی انترا ایلمش محصول بیت محب مخلصك جوابنده بو در دیدم بو آدملك
شرطی دكلدر كه مرغ تسبیح خوان اوله و بن خاموش اولام یعنی بن عبادت و طاعت ایچون
مخلوق اولوب تسبیح و تهلیلدن خالی اولام و مرغ بی عقل و ادراك اولوب مسبح اوله
بو انسانیت شرطی دكلدر بو قطعه شیخك حسب حالیدر مذكور شوریده نك حسب
حالی دكلدر دیبی بر حضرت شیخ انك حالنی بیان ایلدیكندن غافل ایمش دیمك اولور
بوخود فاسد در حكایت وقتی در سفر حجاز طایفه جوانان صاحب دل همدم من
بودند و همقدم وقتها زمزمه كردند و بیتی چند محققانه بكفتندی و عابدی در
سبیل منكر حال درویشان بود و بیخبر از درد ایشان تا برسیدیم بنخیل بنی هلال كودكی
سیاه از حی عرب بدر آمد و آوازی برآورد كه مرغ از هوا در آورد دیدم اشتر عابد
را دیدم كه برقص برآمد و عابد را بینداخت و راه بیابان كرفت كفتم ای شیخ در حیوان
اثر كرد و ترا اثر نمی كند وقتی یاحرف وحدت سفر حجاز لامیه مراد مكه در طایفه جوانان
بیانیه جوانلر بولوكی دیمكدر صاحب اضافتیله بویله در صاحبك دله اضافتی جایز عدم
اضافتیله همدم همنفس یعنی مصاحب همقدم ایاقداش یعنی یولداش وقتها جمع وقت
كاه كاه دیمكدر زمزمه كوكلك كوردلك آوازی بونده مراد مطلق آوازدر و یاحرف تنكیر
و همزه حرف توسل كردندی یاحرف حكایه ایلرلردی دیمكدر یعنی یاحرف وحدت
چند بیچه دیمكدر محققانه محقق اسم مفعولدر تفعیل بابندن والف و نون و ها یه دیجی

نسبت

نسبت و لیاقت معناسنی افاده ایدر حاصلی توحیدانه دیمكدر بكفتندی یاحرف حكایه
عابدی یاحرف وحدت سبیل بول منكر حال اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر درویشانه
اضافت لامیه در درد ایشان دخی بویله در تا حرف انتها باحرف صله نخیل لغتده خرما اوزدی كه
دولمادر بونده بر بیوك اسمدر كه كوفه دن اون اوچنجی منزلدر اندن مدینه منوره یه دورت
قوناق تالودر اصل نخیل بجی بن بنی هلالدر حذف و ایصال طریقیله نخیل بنی هلالده واقع اولمش
نخیل ربنی حی یا ذات جمیع نخسه لی مخالف یازمش كودك كاف عربینك ضمی و سكون كافله وداله
فتحی ذكاف عربیله اوغلان دیمكدر صبی معناسنه و یاحرف وحدت حی عرب لامیه عرب قبیله سی
دیمكدر بدر آمد چیقدی دیمكدر آوازی یاحرف وحدت برآورد چیقاردی دیمكدر یعنی برصدا
ایلدی كه در آورد ایندردی دیمكدر یعنی اوچار قوشی یره ایندردی محصول تركیب برده وقت
سفر حجازده صاحب دل جوانلر بولوكی یعنی برنیچه صاحب دل جوان بنمله همدم و همقدم ایدیلر یعنی
مصاحب یولداشلرم ایدیلر كاه كاه بو جوانلر زمزمه ایدرلردی یعنی تغنی ایدر ترنمات ایدر
لردی و برنیچه محققانه و توحیدانه بیتلر اوقورلردی درویشلرك حالنه منكر بولندی بر
عابد وار ایدی انلرك دردندن بیخبر یعنی اهل حال دكل ایدی بو حال اوزره بولنوركن
نخیل بنی هلاله ایرشدك بر قاره اوغلان عرب قبیله سندن طشره چیقدی و بر آواز قالدردی
كه قوشی هوادن ایندردی یعنی بر موثر آواز كه طیور دپرده دوشوردی حاصلی
اوچقندن الیقودی عابدك دوه سنی كوردم كه رقص ایلدی و عابدی اوستندن یره
دوشوردی و بیابان یولنی طوتدی یعنی صحرایه كتدی بویله اولنجه دیدم ای شیخ بر حیوانه
خوب آواز تاثیر ایلدی و سكا تاثیر ایلمدی یعنی بولك بونده كلنجه بو قدر اصوات طیبه
دكلدك و سكا هیچ تاثیر ایلمدی تعجب شد بد القلب ایمش سك نظم دانی چه كفت مرا
آن بلبل سحری تو خود چه آدمی كز عشق بی خبری دانی فعل مضارع مفرد مخاطب
استفهامی متضمن بلبل سحری بیانیه وزن ایچون اصلی كبی اوقنور مدله خود ادات تاكید
آدمی یاء اولكی حرف نسبت و ثانی ضمیر خطاب كز كه حرف بیان بیخبری یاضمیر خطاب
محصول بیت بیلورمیسك اول سحر بلبلی بكا نه دیدی یعنی بكا سویلدی و كنی بیلورمیسك
دیدی بكا سن نه آدمیسك كه عشقدن بیخبرسك یعنی بكا بویله خطاب ایلدی حاصلی
عشقدن بی بهره اولان انسان دكل دیمكدر بعض نسخه ده مرا نه دوشمش مرادن صكره

الفنز دیمک کبی مسکین زیاده ناموزون ایمش اشتر بشور عرب در حالتست وطرب رد ابن سید علی
کر ذوق نیست ترا کج طبع جانوری بشر عرب باحرف مصاحبت واضافت لامیه
حالدن مراد شوق وذوقدر وطرب شنلکدر کاف عربک فتحی وجیم عولمه اکری دیمکدر
کژ ده دیرلر کاف عربک فتحی وزاء عجمیله بیکج سهو واقعدر زیرا کج کبره جده دیرلر دیلر
اکجی وجرلر سهو ایتمشلر کج کژه مرادف اولدوغنی بیلمدکلری بر سببدر کج کبی جدر دیمکدر
زیرا کیوج کج دکاف عجمله عربیله دکل حاصلی بونلر بو مقدار بضاعتله کلستان کبی کتابک شرحنه
اقدام ایلمک زیاده جونندر عفا الله عنهما کج طبع وصف ترکیبیدر اکری طبعلو دیمکدر رد ابن سید علی وسروری
جانور جانلو دیمکدر یا ضمیر خطاب محصول بیت اشتر عرب شعرایله حالت طربده در
یعنی ذوق وشوق وصفاده در اکر سنک اشعار واصوات طیبه دن ذوق وشوقک
یوغیسه اکری طبعلو جانورسک یعنی دوه دن دون دنی بر حیوانسک معلوم اوله
دیار عربده دوه جیلر سفرلرده دوه لری یانجه بر نوع صوت ایدرلر که آکا حدی
دیرلر دوه لر حدایی ایشتدکده زیاده سرعت وجلادتله یوردرلر بس شیخک در حالتست
وطرب بیوردوغی بو حالتلرینه اشارتدر معلوم اوله که مذکور نظمک بحری بحر بسیط
دیرلر که عربه مخصوصدر وعجم بو بحرده شعر سویلمز لیکن حضرت شیخ التزام ایلمشدر که
کلستاننده جمیع بحوری اجرا ایلیه و بو بحرک اصلی مستفعلن فاعلن مستفعلن فاعلن در
لیکن بونده فاعلن مخبون مستعملدر یعنی ایکنجی ساکنی که الفدر محذوفدر بس تقطیعی
بویله در دانی چه کف مستفعلن ثمرا فعلن آن بلبلی مستفعلن نحوی فعلن وقس الباقیه
علیه بو بیتلره رباعی دینلور رباعی نه وجهله اولدوغنی بیلمزلر ایمش بیت شتر را جو رد ابن سید علی وسروری وشمعی
شور وطرب در سر است ☆ اکر آدمی را نباشد خرست شتر را اداة تخصیص
شترک محصول بیت جونکه شترک شور وطربی واردر باشنده یعنی باشنده سودا وهوا
وار اکر آدمینک اولمزا ایسه خردر یعنی عشق وشوق اهلی اولمیان خردن زیرا اخس
حیوانات ندر بیت وَعِنْدَ هُبُوبِ النَّاشِرَاتِ عَلَى الْحِمَى تَمِيلُ غُصُونُ الْبَانِ لَا الْحَجَرُ
الصَّلْدُ هُبُوبُ مصدردر دخول وزنی اوزره معناسی عند دیمک اسمک معناسینه
ناشراته اضافتی لامیه در ناشرات ریاح معناسنه در بیلکده یعنی علی هبوبه متعلقدر
حمی جانک کری ومیمک فتحیله جا یکه دوادن قوروقلر یقدیر مجرور در علی ایله تمیل

فعل مضارع

فعل مضارع مفرد مؤنث غائبه اجوف یائی ضرب بابندن میل ایدر صالینور
غصون غصنک جمعیدر دالدر بوداقلر دیمکدر بان اضافتی لامیه در بان
صورقون اغاجی لا حرف نفی صلد صادک فتحی ولامک سکونیله صفت مشبهه در
قتی معناسنه صفت حجردر محصول بیت بیلکلر قوری وجار وحمی اوزره اسدوکی
حینده بان اغاجینک تازه داللری وفدانلری صالینور قتی طاش صالنمز خلاصه
اصوات طیبه دن والحان نفیسه دن عقل سلیم وطبع مستقیم صاحبی لذتلنور یابس
طبیعتلر دکل مثنوی بذکرش هرچه بینی درخروشست ☆ دلی داند دراین معنی
که کوشست باحرف مصاحبت ذکر ذالک کسریله دیل ایله اکمک دیرلر وضمیله کوکل
ایله مصدردر مفعولینه اضافتندر شین ضمیر دیلمه مذکورا ولان خدایه راجعدر
خروش خانک ورانک ضمه لریله لغتده جوقرامقدر اما بونده صیت وصدادن
کنایتدر دیمکدر باحرف وحدت در حرف ظرف وآن اسم اشارتدر خروش با
ذکره معنی داندک مفعولیدر که حرف رابط صفت محصول بیت هرنسنه که عالمده
کورورسک اللهک ذکریله خروش وجوشنده در یعنی جمیع اشیا ذکرینه مشغولدر
بو خروشنده وذکر ده معنایه بر کوکل بیلورکه سرتاسر قولاقدر حاصلی هر شی
خدانک ذکرینه مشغول اولدوغنی کوزو قولاغی آچق اولانلر بیلور اما یحق
غافللر بو معنادن آکاه دکللردر بلبل بر کلش تسبیح خوانست ☆ که هر خاری
بتسبیحش زبانست کلش شین خدایه ویا بلبله راجعدر تسبیح خوان وصف ترکیبیدر
نعت خوان وعشرخوان کبی تسبیح اوقویجی دیمکدر یا حرف تنکیر که بونده معنای
اغراب افاده ایدر خاری باحرف وحدت باحرف مصاحبت ویا حرف ظرف
زبانی باحرف وحدت محصول بیت یالکز بلبل کل اوزره خدانک تسبیح خوانی
دکلدر بلکه هر بر دیکن اللهک تسبیحنه بر دیلدر حضرت شیخ خاری زبان بلبله
تشبیه ایلمش زیرا طیور جنسینک دیللری سیوریدر بلبل وکل وخار جمع مراعات
نظیر قبیلندندر بونلرک اجتماعی صنایع شعریه اقسامندندر دیوب اسم صنعتی
رد سروری تعیین ایلمبی ظاهردرکه نه صنعت اولدوغنی بیلمز ایمش حکایت یکی را از ملوک
مدت عمر سپری شده وقائم مقامی نداشت وصیت کرد که بامدادان نخستین کسی که

از دو شهر در آید تاج پادشاهی بسر وی نهید و تفویض مملکت بدو کنید سپری

سینك و باء عجمك ضمه لریله و سینك کسری و باء عجمك فتحه لریله در دوکمك معناسنه سپری شد

دوکندی دیمکدر اتمام اولدی معناسینه در بو ذلر قائم مقام لامیه در و با حرف وحدت تحسینی

یا حرف نسبت و نون حرف تأکیدکه یا حرف وحدت که حرف رابط صفت در آیدلر و کیره

دیمکدر بر حرف استعلا سر وی لامیه نهید فعل امر جمع مخاطب قوك دیمکدر و ضع ایلك معناسنه

بعض نسخه ده نهند در و شش یا ریه نون ایله یعنی فعل امر جمع غائب صیغه سیله و لکن وجهه توسی تولر

دیمکدر تفویض مملکت مصدرك مفعولیه اضافتیه در بدو باو دیمکدر همزه دالا ابدال المحرکسی

کنید و یا کنند نهید کبی ایکی وجه متحمل در محصول ترکیب ملوکدن برینك مدت عمری دوکندی

یعنی عمری آخر اولدی و قائم مقامی یوق ایدی وصیت ایلدی که اولدیکی ایرتسی اول بر

کیمسه که شهر قپوسندن ایچرو کیره پادشاه منصوب تاجی آنك باشینه قوك و یاقوسونلر و مملکتی

اکا تفویض ایلك و یا ایلسونلر اتفاقا اول کسی که از در شهر در آمد گدایی بود که در همه

عمر لقمه لقمه اندوختی و خرقه بر خرقه دوختی ارکان دولت و اعیان حضرت وصیت ملك

را بجای آوردند و ملك و خزاین بدو ارزانی داشتند درویش مدتی مملکت راند

گدای یا حرف وحدت که حرف رابط صفت اندوختی یا حرف حکایت قزانوردی یعنی

دیلنوردی خرقه بر خرقه یه اوزرینه دوختی یا حرف حکایت دیکردی یعنی دیلنجی جمع ایدنجه

بر کیمسه ایدی ارزانی لایق داشتند طوتدیلر یعنی لایق کوردیلر محصول ترکیب اتفاقا اول

بر کیمسه که شهرك قپوسندن ایچرو کیردی بر دیلنجی ایدی که لقمه لقمه قزانوردی یعنی دیلنوردی

و یه اوزره دیکردی یعنی یاردی ارکان دولت و اعیان حضرت پادشاهك وصیتنی

یرینه کتوردیلر و ملك و خزینه لری آکا تسلیم و تفویض ایلدیلر درویش بر زمان ملك سوردی

تا بعضی از امرای دولت گردن از اطاعت او بپیچانیدند و ملوك دیار از هر طرف

بمنازعت برخاستند و بمقاومت لشکر آراستند فی الجمله سپاه و رعیت بهم بر آمدند

و برخی از بلاد از قبضه تصرف او بدر رفت تا حرف انتها و یا حرف تعلیل بعضی

یا حرف وحدت برخ بعض یعنی بر بخش امرا امیرك جمعیدر یعنی بکلر دولته اضافت

لامیه گردن بیون طاعت اطاعت معناسنه در بپیچانیدند فعل ماضی جمع غائب الف

و نون ادات تعدیه در دوندردیلر بمنازعت با حرف صله منازعت چکشمك با کنده حرف

صله مقاومت مقابله و مقاتله معناسنه در بهم بر آمدند قوشدیلر و بخفنوده مضطرب

اولدیلر حاصلی اضطرابه دوشدیلر یاخود عاصی اولان بکلرك سپاه و رعیتی جمع اولوب

متفق اولدیلر و برخی بعضی دیمکدر بلاد بلدك جمعیدر شهرلر دیمکدر قبضه تصرف بیانیه

قبضه بوندن ال و آوج معناسنه در او به اضافت لامیه در بدر رفت چیقدی دیمکدر

محصول ترکیب درویش سلطنت سوردی تا امرای دولتك بعضیسی اکا اطاعتدن بیون

دوندردی حتی امرای دولتك بعضیسی اکا اطاعتدن بیون دوندردیلر یعنی بوینی

چوردیلر بعض نسخه ده از متابعت اودوشمش یعنی پادشاهلق قبول المیوب عاصی اولدیلر

و غیری ممالکك پادشاهلری هر جانبدن منازعه یه قالقدیلر و مقابله و مقاتله یه عسکر ترتیب

ایلدیلر حاصلی درویشه جنك مهیا اولدیلر حاصل کلام اطراف پادشاهلرینك سپاه و عسکری

جمع و متفق اولدیلر و یاکندونك سپاه و رعیتی یاد عسکره تحمل ایده میوب مضطرب

و مضطر اولدیلر و بعضی مملکت قبضه تصرفندن چیقدی درویش ازین واقعه خسته

خاطر همی بود تا یکی از دوستان قدیمش که در حالت درویشی قرین او بود از سفر باز

آمد و او را در چنان مرتبه دید و گفت منت خدای را عز و جل که بخت بلندت یاوری

کرد و اقبال رهبری تا گلت از خار و خارت از پای بر آمد و بدین پایه رسیدی

همی حرف تأکید تا حرف انتها دوستان قدیم بیانیه که حرف رابط صفت بخت بلند

بیانیه و تا ضمیر خطاب یاور یاردیمجی دیمکدر معاون معناسنه و یا حرف مصدر تا حرف

تعلیل گلت از خار گلك دیکندن چیقدی یعنی دیلنجیلك اضطرابندن سلطنت ذوقینه

واصل اولدك دیکنك ایاغکدن چیقدی یعنی هر وجهله فراغت خاطر الدیکك محصول

ترکیب درویش مذکور واقعه دن خسته خاطر ایدی تا کیم قدیم دوستلرندن بر کیمسه که

درویشلك حالنده اکا قرین ایدی بو لداش ایدی سفردن کلدی و آنی بو یوجه مرتبه ده کوردی

و دیدی منت خدانك عز و جل که بخت بلندك و طالع میمونك معین و ظهیرك اولدی

و اقبال و دولت دلیلك تا گلك دیکندن و دیکنك ایاغکدن چیقدی یعنی فقیرلك و دیلنجیلك

اضطرابندن خلاص بولدك و بو عالی مرتبه یه واصل اولدك إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا

عسر زحمت و مشقت دیرلر و یسر آسانلیغه و خوشلیغه دیرلر یعنی تحقیق عسرله یسر مقرردر

یعنی جفایه صبر ایدن ایرر وفایه یعنی بو قدر فقر چکدکك اول واسطه ایله خدا یعنی

غایت غنایه ایصال ایلدی بیت شکوفه گاه شکفتست وگاه خوشیده ¤ درخت
وقت برهنست وگاه پوشیده شکوفه مطلقا چچکدر شکفتست اصلنده شکفته است
در ضرورت وزن ایچون حذف وایصال واقع اولمشدر آچلمش دیمکدر خوشیده ماضیدن
ضم دال ایله قورومش و بوزلمش و صولمش دیمکدر برهنست بوده اصلنده برهنه است در حذف
وایصال طریقیله برهنست اولدی پوشیده اورتلمش یعنی یپراغیله مستور اولمش در وبونده
تمثیل بو در محصول بیت چچک گاه تازه آچلمش اولور وگاه پژمرده و صولمش اولور یعنی گاه
تازه وگاه پژمرده اولور آغاج گاه یپراقدن چپلق اولور وگاه یپراقله مستور اولور
سن ده نیجه زمان فقر و فاقه چکدک وکیم منت خدایه که آنک سببیله سلطنته قدم بصدک
خوشیده اسم مفعولدر دیدی مفعولیت و فاعلیت معناسنی ادراک ایلمز ایمش شکفته
استک معناسنی آچلمش دیمکله تعبیر ایلدی ایوجه اچامامش گفت ای پادر تعزیتم کن که
جای تهنیت نیست آنکه تو دیدی غم نانی داشتم وامروز تشویش جهان تعزیت مصیبت
وقتنده برکسه یه صبر ویرمکدر تلذیذ غم ایکلودر صبر معناسنه تهنیت مبارکباد معنا سنه
در غم نانی لامیه ده یا حرف وحدت تشویش جهان مصدرک مفعولنه اضافتیدر و یا حرف
تنکیر محصول ترکیب درویش شاهه رفیقندن دیدی ای بابنی تعزیه ایله زیرا تهنیت یری دکل
اول وقت که سن بنی کوردک ایدی بر اتمک غمنی چکردم انجق یعنی بوغادم قیدی وار یدی
فقط اما بوکون دنیا غمنی یعنی رعیت و عسکر و غیرنک وجودینه چکرم بعض نسخه ده جهان
یرینه جان در و غم جهانیدر اولان یا وحدت ونسبت ایچون اولمق جائزدر دیدی نسبت
معناسنی بیلمز ایمش مثنوی اگر دنیا نباشد دردمندیم ¤ وگر باشد بمهرش پای بندیم
دنیادن مراد اموال واشغالدر ذکر محل واراده حال طریقیله بمهرش با حرف صله ومهر بوندن
محبت معناسنه در وشین دنیایه راجعدر پای بند ایاق باغیدر یعنی محصول بیت اکر دنیا
اولمزسه فقر و فاقه جهتندن دردمند و بیچاره یوز اما اکر اولورسه محبتنه پای بندز
یعنی ایاغمز بغلیدر حاصلی اولدوغی تقدیرجه مهر و محبته کرفتارز بلایی زر وجهان
آشوبتر نیست ¤ که رنج خاطرست ار هست ور نیست بلایی یا حرف وحدت زر
ازیدن محققدر جهاندن مراد دنیادر مذکور معنایه آشوبتر مشوشترک ویرنلرک
دیمکدر زیرا آشفتن و آشوبیدن قرشدرمق و برهم یوقومق معناسنه در حاصلی

تشویشدن

درس دری

در ابی بیدلی

در ضمی

تشویشدن عبارتدر که حرف تعلیل در رنج خاطر لامیه در الم خاطر معناسنه محصول بیت
بو دنیادن مشوشترک بر بلا یوقدر یعنی دنیا تشویش و غصه دن عبارتدر زیرا خاطر المیدر
اکر وار و اکر یوق یعنی وار اولسه رنج و المدر یوق اولسه غصه حاصلدر وار اولسی دنیاده خوف
و بیم و آخرتده حساب و عذاب و یوق اولدوغی ذلت و هوان آرا کودن محققدر در اکر
دن ذاله مفرده ازدن محققدر اولدوغی بو تحقیق انکار ایلدی بو دیلده بر هیچ یوق ایمش
قطعه مطلب گر توانگری خواهی ¤ جز قناعت که دولتیست هنی مطلب فعل نهی مفرد
مخاطب طلب ایلمه یعنی استمه طلبیدندن مشتقدر عربی الفاظدن عجم تصرف ایلمه اکا سوال
دیرلر توان قوت دیرلر و گر کاف عجمک فتحیله ادات فاعلدر و یا حرف مصدر خواهی فعل
مضارع مفرد مخاطب فعل شرط واقع اولمش و مطلب جزاسی جز غیر معناسنه در و مطلبک
مفعولی که حرف تعلیل دولتی یا حرف وحدت هنی فعیل فاعل معناسنه در مهنیء دیمکدر
محصول بیت اکر توانکرلک دیلرسک یعنی اکا بولق ایسترسک قناعتدن غیری شی طلب
ایلمه زیرا آسان هضم بر دولتدر حاصلی قناعتدن کوا دولت و سعادت اولمز گر غنی
زر بدامن افشاند ¤ تا نظر در ثواب او نکنی غنی فعیلدر فاعل معناسنه غنی مبتدا
وافشاند فعل مضارع مفرد غائب خبری و زر مفعول صریحی و بدامن غیر صریحی و جمله
اسمیه شرطیه تا حرف تنبیه در حرف صله در با معناسنه ثواب او لامیه وا و ضمیری غنیه
و زره اولمق جائز نکنی نک نظر مفعول صریحی و در ثواب غیر صریحی محصول بیت اکر غنی
کیمه احسان و یا تصدق طریقیله التونی انکیله بذل ایدوب نثار ایدرسه صاقن آنک
ثوابینه نظر و التفات ایلمیه سک یعنی غنینک ثواب قصد ایتدوکنا ایندن الدیغک ذلی
ثواب ایتملک قصد ایلمکه حاصلی زری قبول ایلمه هر نه وجه ایسه کز بزرگان شنیده
ام بسیار ¤ صبر درویش به که بذل غنی کز کاف حرف تعلیل بیت سابقه علتدر ودال
مفرده ازدن محققدر بزرگان الف و نون ادات جمعدر اولولر دیمکدر صبر درویش
مصدرک فاعلنه اضافتیدر به یک دیمکدر که من تفضیلیه معناسنی افاده ایدر بذل
غنی ده مصدرک فاعلنه اضافتیدر محصول بیت غنینک اتکلمالی نثار ایلدیکنه
التفات ایلمه زیرا اکابردن چوق ایشتمیشم که درویشک صبری غنینک بذلندن وثناندن
یکدر زیرا درویشه مالی ایچون حساب و عذاب یوقدر بیت اگر بریان کند

دردوری

بهرام کوردی ✻ نه چون پای ملخ باشد زموری معلوم اوله که بهرام تواریخده
ایکیدر بیری بهرام چوبین درکه بر بهادر کیمسه ایمش بریسیده بهرام کوردرکه بر جبار پادشاه
ایمش کور کاف عجمک ضمیله قولاندیر لر یعنی یبان اشکینه مذکور پادشاه شکاری تخصیص
ایلدوکی ایچون ادنی ملابسه ایله بهرام کورد دیدیلر حاصلی اندن غیری شئه آولامزدی
حتی بر کون شکارده بر کورک آردینه دوشوب کتدی کور بر مغاره یه کیردی بوده
اردینجه اندن صکره معلوم اولمدی نیجه اولدیغی حتی اناسی سلاحداری جوقداری
اشکینده هلاک ایلدی که اوغلومی نیجه ایلدیکز دیو بهرامک مذکور قصه سنه خیام
اشارت ایدوب بیوردر رباعی ✻ این قصر که بهرام دروجام کرفت ✻ آهو بچه کرد و
روبه آرام کرفت ✻ بهرام کو دمی کرفتی همه عمر ✻ بنکر که چه کونه کور بهرام کرفت ✻ کوردی
یا حرف وحدت کور کیندک مفعول اولی و بربان ثانیسی و بهرام فاعلی نه حرف نفی
چون حرف تشبیه پای ملخ لامیه میمک و لامک فتحه لریله چکرکه دیرلر که عربجه جراد دیر
موری یا حرف وحدت بر قریجه دیمکدر محصول بیت اکر بهرام کور بر کوری بریان
ایدوب فقرایه بذل ایدرسه خدا قتنده بر موردن چکرکه ایاغی مقداری دکل زیرا
موره نسبت چکرکه ایاغی چوقدر اما بهرامه نسبت بیک کورد چوق دکلدر حاصلی خدا
قتنده اعتبار فقر و صبره در غنایه تکبره دکل حکایت یکی را دوستی بود که عمل
دیوان کردی مدتی اتفاق دیدنش نیفتاد کسی گفت که فلان را دیر شد که ندیدی
کفت من اورا نمی خواهم که بینم قضارا از کسان او یکی حاضر بود کفت چه خطا
کرده است که از دیدن او ملولی کفت خطایی نیست ولی دوست دیوانی را
وقتی توان دید که معزول باشد که حرف رابطه صفت عمل دیوان مصدرک مفعولی
اضافتیدر مدتی یا حرف وحدت اتفاق افتعال بابندن مصدردر و اضافتی
مصدرک مصدره در دوشی ضمیر دوست دیوانییه راجعدر نیفتاد واقع اولمدی
دیمکدر دیرلر لغتده بچک معناسنه در اما بونک کبی یرلرده چوق زمان دیمکدر که حرف
بیان ندیدی کورمدک دیمکدر کفت فاعلی یکیه در دیدی یعنی سو بلدی قضارا
ناکهانی و اتفاقی دیمکدر معناسی قضای الهی ایله دیمک بی نظر و بی بصر المعنی
کسان اولامیه دوست دیوانینک کیمسه لرندن دیمکدر محصول ترکیب بر ینک بر دوستی

دادیدی

دادیدی که دیوانه خدمت ایدردی یعنی اهل دیوان ایدی بر مدت و زمان
کورمک اتفاقی واقع اولمدی بر کیمسه دیدی چوق زمان اولدی که فلان اهل دیوانی
کورمدک دیدی که بن آنی کورمک استمم یعنی کوریجکم کلمز ناکهانی اهل دیوانک کیمسه
لرندن بیری مجلسده حاضر ایدی دیدی که نه خطا ایلمشدر که آنی کورمکدن ملولسن یعنی محصو
سک دیدی که خطا یوقدر یعنی بر خطا ایشلمدی اما دیوانه متعلق دوستی بر وقتده کورمک
ممکندر که معزول اوله زیرا مادام که عملده در مصالح دیوانه و خدمت اناسه مشغول اولور
لر دوستلرله مصاحبته فرصت بولمزلر حاصلی آنی کورمک ایستمدوکم بوجهتدندر
غیری معنا ایچون دکلدر قطعه در بزرکی وداروکیر عمل ✻ ز آشنایان فراغتی دارند
بزرکی یا حرف مصدر دار و کیر و دار طوتمه قاپه معناسنه در عمل اضافت لامیه در
فراغتی یا حرف تنکیر حرف مصدر طوتان بیلر ایمش محصول بیت اکابر کلام و عمل هنکامه و قوغا
سنده یعنی شغل حالنده آشنالردن فراغتلری اولور یعنی آشنالری یاد ایلمزلر که دنیا
ذوقینه مشغول اولورلر روز درماندکی و معزولی ✻ درد دل پیش دوستان آرند
روز ظرف زمان مابعدینه اضافتی لامیه درماندکی درماندن عاجز معناسنه در
و کاف عجم هاء رسمیدن بدل و یا حرف مصدر معزولی بو یله در درد دل لامیه پیش
دوستان ده بویله در آرند فعل مضارع جمع غائب محصول بیت علاوه اولدقلرنده بولیه
دللرا اما عاجز لق و معزوللق کونندن کوکللری دردینی دوستلر یانینه ایلدرلر یعنی اظهار
عجز و شکایت ایدرلر حاصلی دردسر لرینی دوستلره عرض ایدرلر حکایت ابو هریره
صحابه دن بر عزیزک کنیتیدر اسمی عبد الرحمن در ابو هریره دیمک کدیجک باباسی دیمکدر
مکر مرحوم کدی جنسنه مائل ایمش و کون حضرت محمد صلی الله تعالی علیه و سلم بونی کوردکده
اسنابندن بوننی کوتوردسؤال ایدرکه یا عبد الرحمن نه وار اسنا بکده بیوردکه کدیدر
یا رسول الله حضرت بیوردکه انت ابو هریره یعنی سن ابو هریره سک کدی باباسی دیمکدر
بس بو اسمله مشهور اولدی و شوددی بو اسمله چاغر لدی و غیری نبی کاذیرا اکا بو اسمی حضرت
قودی ابو هریره حضرتی حضرت پیغمبردن بش بیک اوچیوز قرق حدیث شریف
روایت ایلمشدر هر روز بخدمت مصطفی صلی الله علیه و سلم آمدی کفت
یا ابا هریره زرنی غبا تزدد حبا یعنی هر روز میا تا محبت زیاده کرددد زدنی زر آنک

من المقامات
لا تزر من تحب في كل شهر غير يوم ولا تزده عليه
فاجتلاء الهلال في الشهر يوم ثم لا تنظر العيون اليه

ضمی ودانک سکونیله فعل امر مفرد مخاطبدر و نون حرف وقایه و یا ضمیر متکلم نبی زیادت
ایلدیمکدر عنیا غینک کسریله کون آشوبی دیمکدر غبیزلک ایله منصوبدر تز دخی فعل مضارع
مفرد مخاطب در اشتغال یابندن جواب امر اولمغله مجزومدر زیاده اولسک دیمکدر حبا
حانک ضمیرله محبت معناسنه در تمییزلک ایله منصوبدر محصول حدیث شریف یا ابا هریره
بنی گاه گاه زیارت ایله محبت جهتندن زیاده اولسک یعنی محبتک زیاده اوله حضرت
شیخ معناسنی بیوردی یعنی هر کون کلمه تا محبتک زیاده اوله لطیفه صاحب دلی را گفتند
بدین خوبی که آفتابست نشنیدیم ایم که کسی اورا دوست گرفته باشد گفت از برای
آن که هر روزش میتوان دید مگر در زمستان که محجوبست و محبوب محصول ترکیب
بر صاحب دله دیدیلر بو کوزللکله که کونشدر هیچ ایشتمدک که کمسه آنی سومش اوله یعنی
انکا عاشق اولمش اوله صاحب دل دیدی آنکیچون که هر کون کورمک اولور مگر قیشین که
محجوب و محبوبدر زیرا الکثرة المشاهدة قلة الحرمة مشهوردر یعنی زمستانده گاه
قار یاغوب و گاه بلوده کیروب ناپیدا اولدوغیچون مقبول و محبوبدر دشمک
ضیادن غیری اسباب جهتندن نفسی بوقدر دیبی حس صاحبلوبی کونشه تشبیه
ایلدکلوندن آگاه دکل ایمش مسکین قطعه بدیدار مردم شدن عیب نیست ولیکن
نه چندان که گویند بس باحرف صله دیدار اصلنده وصف ترکیبیدر آرنده دیکر معناسنه
ترکیب اضافیله صکره گاه بوزده و گاه زیاده استعمال ایلدیلر بوینده زیارت معناسنه
در مردم اضافت مصدرک مفعولنه در شدن بوینده افتی معناسنه در محصول بیت
مردمک زیارتنه وارمق عیب دکلدر زیرا زیارت مستحبدر اما اولقدر چوق وارمه
که یتر کلدک دیبلر واحیانا وار دیمک تقدیرجه چوق اوتورمه که اوتوردوغکدن
ملول اولیلر اگر خویشتن راملامت کنی ملامت نباید شنیدن ز کس خویشتن
کندو معناسنه در را ادات مفعول کنینک مفعول اولیدر و ثانیسی ملامتدر نباید
شنیدن جواب شرط و ملامت مفعول صریحی و ز کس غیر صریحی جواب شرطی محذوف
اعتبار ایدنلر شرطی بیلور لر و نه جزای محصول بیت اگر کندو کی لوم ایدرسک یعنی
کندو که بنده ایدرسک کیمسه دن لوم و بنده ایشتمکه محتاج اولمازسک حکایت یکی را
از بزرگان باد مخالف در شکم بپیچید و گرفت و طاقت ضبط آن نداشت بی

اختیار

ددنسر ودری

ددای صلطی وکرودری

اختیار ازوی صادر شد گفت ای دوستان مرا در آنچه کردم اختیار نبود و
بزه بر من ننویسند و راحتی بمن رسید شما نیز بکرم معذور دارید باد مخالف
بیانیه بپیچیدن بوینده طولاشمق و بورلمق دیمکدر بپیچیدن کوفت طولاندی و بوردلدی
دیمکدر و طاقت ضبط مصدرک مفعولنه اضافتیدر و آن اضافت که مصدرک
مفعولنه در و طاقت نداشتک مقدم مفعولیدر محصول ترکیب اکابردن برینک
قارننده مخالف یل طولاشدی و بورلدی باشلادی حاصل قارنی دیوره کی بوردی و ضبطنه
طاقت طوتمادی یعنی ضبط ایدمدی بی اختیار اندن صادر اولدی دیدی ای
دوستلریم ایلدوکمده اختیارم یوق ایدی یعنی بنده بی اختیار صادر اولدی و بو
خصوصده بنم اوزریمه بر گناه دخی یازمزلر و بکا راحت ایرشدی یعنی اول آنسادکمکله
بکا حضور قلب حاصل اولدی سزده کرمکزله معذور طوتک بعض نسخه ده بزه آن دو نسخش
اضافتله مثنوی شکم زندان بادست ای خردمند ندارد هیچ عاقل باد در بند
شکم مبتدا زندان باد لامیه و خبر مبتدا ندارد دک فاعلی هیچ عاقلدر و باد مفعول صریحی
و در بند غیر صریحی بند دن مراد حبس و زنداندر محصول بیت شکم بادک زندانیدر
ای عاقل پس بر عاقل باد بنده و زندانده طوتماز زیرا ثقلت و ضرر ویرر چو باد
اندر شکم پیچید فروهل که باد اندر شکم بارست بر دل بپیچد باد مفعول صریحی
و اندر شکم غیر صریحی فروادات تأکید در هل هانک کسریله فعل امر مفرد مخاطبدر
هلیدندن صالیویرمک معناسنه که حرف تعلیل باد مبتدا بارست خبری بر دل
متعلق و اندر شکم باد دن و یا ضرورت وزن ایچون اضافتدن مقطوع صفتی
محصول بیت چونکه باد شکمده طولاندی و بوردلدی یعنی سکا اضطراب ویره صالیویر در
باد شکمده بوردک اوزره یوکدر یعنی ثقلت ویرر حاصلی اگر بادی واکر افسانی همان
الم ویردیکدن کیدرمک گرک مگر که حجاب ایدجک کیمسه اوله انکا دخی بر چاره یوقدر
تدارک مقید اولمق گرک زیرا حکما تأخیرینه اذن ویرمزلر اگرچه حضرت شیخک بو حکایه
سی صورت هزلده در لکن محض نصیحتدر بیت حریف ترش روی ناساز گار
چو خواهد شدن دست پیشش مدار حریف اصطلاحلرینده باده مصاحبنه
دیرلر اما بوینده مطلقا مقارن دیمکدر ترش رو یه اضافتی بیانیه در ترش رو صفت

ابو سنکل وبرودری

ترکیبدر اکثر نسخه لرده صورتلو معناسنه نادات نفی سازنکار موافق معناسنه در ناسازکار
ناموافق دیمکدر چو حرف تعلیل خواهد شدن کِل ایستیه دیمکدر دست مدارك مفعول
اولیدر بیش ثانیسی ومدار فعل نهی مفرد مخاطب طوتما دیمکدر محصول بیت ناموافق کیشی
صورتلو حریف جون کتمک ایسته الکلکی اوکینه طوته یعنی مانع اوله تو کتسون اللهم احفظ
حاصلی ناسازك صحبتی عذاب روحدر مصراع • روح را صحبت ناجنس عذابیست
الیم • حکایت • از صحبت یاران دمشقم ملالتی پدید آمده بود سر در بیابان
قدس نهادم وبا حیوانات انس کرفتم تا وقتی اسیر قید فرنك شدم در خندق
طرابلس با جهودانم بکار کل بداشتند تا یکی از رؤسا حلب که سابقه معرفتی
میان ما بود کذر کرد ومرا بشناخت کفت این چه حالتست وچه کونه کذاری کفتم
صحبت یاران دمشق لامیه لردر ملالتی یا حرف وحدت نوعیه پدید بدیعجم یا عجمه ادد
وردو میلو باء عربیه در بیابان دده حرف صله در با معناسنه قدس اضافت لامیه قدس
مبارك مراددر تا حرف انتها جو حرف انی کوستردکه بیابانده بر مدت اولنی اولدفنی
یا حرف وحدت که حرف بیان اسیر قید فرنك لامیه لردر خندق خانك فتحی ونونك
سکونیله معروف طرابلیسه اضافتی لامیه طرابلوس آق دکز کنارنده شام نواحیسنده
بر شهرك اسمیدر حصاری وار شهری وحصاری دریادن بر میل براقدر لیکن بر
دریاده جابجا برجلر وار که دریا جانبنی حفظ ایدر تایکی بو تاده انتهائیچوندر
وبوندنك استمداد فهم اولنور رؤسا رأسك ضمی وهمزه وسینك فتحیله لر بادر بیسك
جمعیدر حلبه اضافت لامیه در که حرف رابط صفت سابقه یا حرف وحدت وهمزه
حرف توسل تقدیری معرفت سابقه دده وبعض نسخه ده سابقه معرفتی واقعدر میانما
لامیه کذاری بو ندنك بکجنورسك دیمکدر محصول ترکیب دمشقدن اولان یارانك
صحبتندن بکا بر ملالت ظاهر اولدی باشمی قدس بیابانینه قودم وحیوانات
ایله انس طوتدم شول وقته دك که فرنك قیدینه اسیر اولدم وطرابلوس خندقنده
بنی جهودلر ایله بالجق اینینه طوتدیلر شول وقته دك که حلب اکابرندن بریسی که
آنکله آرامزده معرفت سابقه وار ایدی ایشی ایشلدکوزیره اوغرادی وبنی بیلدی
ودیدی بو نه حالتدر ونیجه بکجنورسك دیدم قطعه همی کریختم از مردمان بکوه

وبدشت بیت که از خدای نبود دم بدیکری پرداخت همی ها حرف تأکید میکریختم
حکایت حال ماضی متکلم وحده قچاردم دیمکدر مردمان آدم مراد انلردر بکوه بالحرف
سلکه حرف تعلیل بنوددم میم معناجهتنه پرداخت کلسنه مقیددر پرداختم بنوددر
تقدیرنده محصول بیت انساندن ومردماندن کوهه وصحرایه قچاردم زیرا خدادن غیریله
مصاحبت ومقارنتم یوق ایدی یعنی متقرب الی الله اولدوغم ایچون مردمدن نفرت
ایدوب کوه ودشته قچاردم که صحبت ومقارنتم اکا مخصوص اوله فقط حاصلی اعتاد
مانع تقرب وصحبتم اولمسون دیو اعیاددن قچاردم بعض شراح دیمش طاغه وصحرایه
قچاردم خدادن غیریه مقارن اولمیام دیو لیکن معنای منطوقی بویله دکلدر فتأمل
مصراع ثانینک معناسی زیرا حق تعالی حضرتلرندن غیری بر کمسنه ایله بکا مصاحبت
ومقارنت اولمدی دیمی حق ادابه مالك اولماش قیاس کن که چه حالم بود درین
ساعت بیت که در طویله نامردم بباید ساخت که حرف بیان دراین ساعت بو ساعتده
وبو حالده دیمکدر که حرف تعلیل طویله نامردم لامیه میم متکلم معناده بباید مقید
دربکا کرك دیمکدر ساخت بوندن مصدر معناسنه دردر راضی وقانع اولمق دیمکدر
محصول بیت قیاس ایله که نه حالم اولور بو دمده وبو ساعتده که ناجنس ونامرد صوا
ودرزیسنده بکمنك واختلاط ایلمك کرك یعنی بر بلوك جهودایله طپراق وبالجق
خدمتنده فرنکه اسیر اولان مسلمانك حالینه اولدوغی معلوم مدد قیاسیله
احتیاجی حاصلی بونك کبی محنت وعذاب بدیهیاتندر تعریفه محتاج دکل
بیت • پای در زنجیر پیش دوستان به که با بیکانکان در بوستان بیکانکان کاف
ثانی هاء رسمیدن بدل کلمشدر والف ونون ادات جمعدر محصول بیت دوستلر
قتنده ایاق زنجیرده اولوب محبوس اولمق بیکانه لرله بوستانده اولوب اذاذده
یکدر حاصلی دوستلر قتنده محنتده اولمق بیکانه لر وناجنسلر ایله راحتده اولمقدن
اکرچه که بیکانه لرله راحت مشکلدر برحالت من رحم آورد وبده دینار از قید
فرنکم خلاص کرد وباخود بحلب برد دختری داشت بعقد نکاح من آورد در
بکابین صد دینار چون مدتی برآمد دختر بدخوی بود وستیزه روی ونافرما
زبان درازی کردن کرفت وعیشم را منغص داشتی چنانکه کفته اند دختری

ابن سبکتکین وسروردی

یاحرف وحدت عقد نکاح بیانیه کابین کاف عربیله عقد نکاح ومهر مؤجلدر
بوندن مراد خبردر بدخوی وصف ترکیبیدر ستیزه روی بوده اوبله در معاند
دیمکدر بعض نسخه ده نافرمان در دیمش غیر مطیع معناسنه در منقض اسم مفعولدر تنفیل
بابندن مکدر دیمکدر محصول ترکیب مذکور دیمیشم مذکور ابتر حالیمه رحم کتوردی
واون دیناره قید قوتکدن یعنی خلاص ایلدی وکندو ایله جلبه ایلتدی برفیزی وارایدی
آنی بنم عقد نکاحمه کتوردی یعنی بکا نکاح ایلدی یوز التون مهره چونکه برمدت
مرور ایلدی دختر بدخوی وستیزه روی ایمش وغیر منقاد ومطیعمش زبان دراز
ایلکه باشلدی وبنم عیش وصفامی مکدر قیلمغه شویکه دینلر **مثنوی زن بد در سرای**
مرد نکو ❊ هم درین عالمست دوزخ او زن بد بیانیه سرای مرد نکو لامیه وبیانیه در
دوزخ او لامیه ومؤخر مبتدادر بو عالم مقدم خبر محصول بیت ایو کشینک اونده
یرامز عورت بو جهاندن آنک جهنمیدر دنیا اول اوانک جهنمیدر **زنیهار از قرین**
بد زنهار ❊ وَقِنَا رَبَّنَا عَذَابَ النَّارِ زنهار زانک کسری ویا ایله ونونک سکونیله
یاسره ده لغتدر منتقدر که دردع وتحذیر وامان بیتده بوندن تحذیر وامان
معنالری ملایمدر قرین بد بیانیه واو حرف ابتدا قنا قافک کسریله فعل امر متکلم
مع غیرهدر وقا یقی دن یعنی لفیف مفروقدر ضرب بابندن بیزی صقلا دیمکدر
ربنا تقدیری یا ربنا در منادای مضافدر اول جهتدن منصوبدر عذاب
نزع خافض لغل منصوبدر تقدیری عن عذاب النار در محصول بیت زنهار یرامز
یولداشدن زنهار یعنی صاقن یرامز یولداشدن ویا امان یرامز یولداشدن
یاربی بیزی صقلا یرامز یولداشدن که عذاب ناردن کنایه در نتکه حضرت
امام علینک بو دنیاده جهنم یرامز عورتدر حضرت شیخک بوندن مرادی کندینک
بدخوی وستیزه روی ونافرمان خاتوننده **باری زبان تعنت دراز کرده**
همی کفت تو آن نیستی که پدرمن ترا از قید فرنک بده دینار باز خرید کفتم
بلی بده دینار باز خرید وبصد دینار بدست تو کرفتار کرد باری یا حرف
وحدت زبان تعنت بیانیه کشینک ذلت وحقارتنی دیمکه تعنت دیرلر کرده
بونک کبی یرلرده هاء رسمیه هاء ترتب دیرلر درازکرده اوزادوب دیمکله

درازایلمش ولدوغی حالده دیمن مذکور تونبدن اکاه دکلایمن همی کفت حکایت
حال ماضیده بولنور دی دیمکدر تو واو رسمیه انت معناسنه در ان اسم اشارت تدر برمقدر
که ویا مخصوص وغیری ییننه تقدیری تو آن کس نیستی دیمکدر من اول مخصوص کلیسک استفهام
انکاری طریقیله که حرف رابط صفت پدر من لامیه باز ادات تأکید در خرید فعل
ماضی مفرد غایب صاتون الدی دیمکدر بلی عربیده لا امک نقیضیدر قیود وفاردر سیده
کسریله اوتّ دیمکدر فاردسیده آدی دیرلر بده دینار یاحرف مقابله اون التونه دیمکدر
بصد دیناره یوزیله در بدست تو یاحرف صله واضافت لامیه در محصول ترکیب
حضرت شیخ بو ذر مذکوره خاتون برکون هوان وذلت زبانینی درازایدوب
سویلردی سن اول کیمسه دکلیسک که بابام سنی اون دیناره قید وحبس فرنکدن صاتون
آلدی بلی دیدم کوچک اون دیناره صاتون الدی وسکا یوز دیناره کرفتار ایلدی
مثنوی شنیدم کوسفندی را بزرکی ❊ رهانید از دهان ودست کرکی کوسفند کافک
عجمک ضمی وواو وسینک سکونی وفانک فتحی وفادن بدل بایله قیون دیمکدر یا حرف
وحدت ورا ادات مفعول بزرک بانک وزانک ضمه لری وزانک سکونیله اولو دیمکدر
رهانید فعل ماضی مفرد غایب والف ونون ادات تعدیه در قورتاردی یعنی خلاص
ایلدی کرک کاف عجمک ضمیله وسکون رایله قورد دیمکدر عربیده مشهور آدی دیب
ردخی بخه آدی وار محصول بیت اشتدم که بر قیونی بر اولو کمسه بر قوردک اغزندن
والندن خلاص ایلدی **شبانکه کارد برحلقش بمالید ❊ روان کوسفند از وی بنالید**
شبانکه کیجه بی کارد کاف عجمله واوج ساکنه بچق دد عربیجه سکین دیرلر حلق خانک
مهمله نک فتحی وسکون لامله بوغازدر عجم کلو دیر کاف عجمله بمالید فعل ماضی مفرد غایب
لغتدر اوومقدر بوندن سورتمک مراددر حاصلی بوغازلادی دیمکدر روان بوده
جان معناسنه در زیرا روان روح انسانه مستعملدر وجان حیوانه کوسفند
اضافتی یاء بطنیه محصول بیت قو یونی کورک بچه سندن خلاص ایلین کیجه اول قیونک
کلوسنه بچق سوردی یعنی ذبح ایلدی ناپاک وملعون دیو زیرا قورددن الندن جمله سی
بولیا ید نجه جان کوسفندانک ذبحدن ناله ایلدی **که از چنکال کرکم در ربودی**
چو دیدم عاقبت کرکم تو بودی چنکال قینق معناسنه در یعنی آو وبجی حیوانلک

بچه سي امنافية لامية در دد حرف تاكيد بودي داده فتح وضمله مفرد مخاطب قابدك ديمكده
تو بودي سن ايدك ويا سن ايتمشسك محصوليت دوان كوسفند نا الا يلديكجكال كوكدن
بني تابدك خلاص ايلدك چونكه نظر صالحلم عاقبت قورد من اولدك يعني بني خلاص ايدن
وهلاك ايدن سن اولدك قصه دن حصه بودر كه حضرت شيخي دنيي قيد فرزندن تخليص ايلدي
اما بو بله بدخوي دختر ينه كرفتار ايلدي حكايت يكي از پادشاهان عابدي را پرسيد
كه اوقات عزيزت چه كونه ميكذرد كفت همه شب در مناجات وسحر در دعا
وحاجات وهمه روز در بند اخراجات ملك فرمود تا وجه كفاف او معين داد ند
تا بار عيال از دل او برخيزد بند بو نده قيد معناسنه در اخراجاتدن مراد اهل وعياله
نفقه وكسوه ايچون خرج تدارك ايلكدر قلبدن خواطر اخراجي مراد دكل تا حرف تعليل
وجه بونده جهت معناسنه در كفاف كاف نك فتحيله دذق و آذوق معناسنه در وجه كفاف
بيانيه وبا لامية مجازا اوليه اضافة لاميه كفاف كسريله فيدالبين كافي دكل ايمش بار عيال
لاميه در مجازا بار بوكدر اما بونده ثقلت مراد در عيال عينك كسريله عيلك جمعيدر عيلك
فتحي وياء مكسوره تشديديله چيا دجيدك جمعي ولد وعجي كبي محصول تركيب بو پادشاه بر عابد
صوردي كه عزيز وشريف وقتلرك نيجه نجه وخالك ندر ديدي عابد ديدي بتون كيجه
مناجاتده وسحر وقتي دعا وحاجاتده وبتون كون اخراجات نفقات اهل وعيال ده
يعني بونلرك لوازمي تدارك قيدنده يم پادشاه بيوردي تا كم جهت معاش وكفاف
معين طوتالر يعني تعيين ايدلر تا كم كوكلندن عيالي يوكي وثقلتي قالقه يعني قيوددن
مقيد او مطلوب عبادته مشغول اوله مشغول اي كرفتار پاي بند عيال نه دكر آزادكي
مبند خيال كرفتار اصلنده وصف تركيبيدر تركيب جنسيده دن صكره مبتلا معناسنه
استعمال ايلدبلر پاي بند ده اصلنده وصف تركيبيدر صكره اياق باغي معناسنه استعمال
ايلديلر پاي واوه قلب ايد وب پايبند ده ديرلر نته كه اتلره اياغنه اوردقلري بنده
پايبند ديرلر حاصلي اياق باغي ديمكدر معناسي اياغي بغلو ديمك وكي فتاده عطف تفسير
ديمك ايكي اداسنده بر احط فاحش ايلمش اضافتلر لاميه وبيانيه در آزادكي فتاده
مقابله در صنعت تضاد دد ويا حرف مصدر بعضي نسخه ده آسوده كي در وشمش مبند
فعل نهي مفرد مخاطب آزادكي مفعول اولي وخيال ثانيسي محصوليت اي عيال اياق باغلنيه

در شمعي

دور سروري
در سروري

مبتلا اولان يعني اهل وعيال قيد يله مقيد اولان كيمسه دخي آزاده لك وآسوده
لك خيالني بغلمه يعني تمدن كبير وسكا صفاي عبادت وحضور قلب ميسر دكلدر غم
فرزند ونان وجامه وقوت نه بازدارد ز سير در ملكوت ملكوت لغتده ملك
معناسنه در ملكوت عراق ديرلر ملك عراق معناسنه بونده مراد عالم ملكوتدر يعني
عالم قدس محصوليت اوغوللري واتمك ولباس ورزق غمي يعني بونلرك غملري سني
عالم ملكوت سيرندن آليقو ديعني اول عالمك سيرينه مانع اولور ديرلر خدايه
وصول ادنانسه مانع اولور بونلر خود كليا ندر مصراع ثانينك معناسي عالم
ملكوتده اولان سير ومشاهده دن سني كير وكتور در ديمك اداي ايو كتورمش
ومصراع اولي غم فرزند ديار دجامه وقوت يازارلر جميع نسخه لره مخالف يازمشلر
همه روز اتفاق ميسازم كه بشب با خداي پردازم ميسازم بونده التوم ديمكدر
كه حرف بيان بشب با حرف ظرف با خداي تقديري با عبادت خداي در با حرف صله
پردازم فعل مضارع متكلم وحده مقيد اولازم ديمكدر محصوليت بتون كون اتفاق
ايدرم يعني تمتع وفكر مده طوتارم كه كيجه عبادت خدايله مقيد اولايم ديو يعني جناب
عزته توجه ايدوب كوكلمي ماسوادن خالي وسالم ايدم باخدا پردازم معناسي خدايله
اختلاط ايدم ديمك اختلاط لائق دكل ايمش شب چو عقد نمازمي بندم چه
خورد بامداد فرزندم شب دد شب تقديريله در لوزا ايدايلمشلر محصوليت بتون
كون مذكور اتفاق او زره اولوردم اما چونكه كيجه عقد نماز بند ايدرم يعني تكبيرة
الافتتاح ايدرم ايدوب چون نمازه شروع ايدم خاطريمه بو كلوركه ايرته اوغلنجغلرم
نه يه ديو حاصلي غم فرزند ونان وجامه وقوت خاطرمده صفاي عبادته خلوص طاعته
مجال ويرمز على كل حال سلوك حقده هيچ بر جهتدن مانع راه اولمق كرك مذكورلر خود
هر بريسي بر دمانعدر جايز در كه چه خورد اوليه بر اتفاق تقديريله وجهدنه خلل دكل
حكايت يكي از متعبدان شام در بيشه سالها عبادت كردي وبرك درختان خوردي
پادشاه آن طرف بحكم زيارت بنزديك او رفت وكفت اكر مصلحت بيني در شهر
از براي تو مقامي سازيم كه فراغت عبادت از ين به ميسر شود وديكران
بيركات انفاس شما مستفيد شوند وبر اعمال صالح اقتدا كنند متعبد نقل ايلدن

در شمعي
در اوسنكلي وسروري

در سروري وشمعي
در اوسنكلي وسروري

اسم فاعلدر عبادت ایدیجی یعنی خدایه قوللق ایدیجی منسک معناسنه الف ونون ادات
جمعدر شاه اضافتی لامیهدر بیشه منه معناسنه در و یا حرف وحدت و هم حرف توکیلدر
منه دیمکدر سالها بیللر کردی یا حرف حکایتدر یک در ختان لامیهدر خوردی یا حرف حکایت
بحکم یا حرف مصاحبت حکم بونک کبی بیرلرده علت و بهانه معناسنه در زیادته اضافت
لامیهدر مقامی یا حرف وحدت که حرف تعلیل در یا حرف رابط صفت فراغت عبادت
مصدرک فاعلنه اضافتیدر و یا مفعولنه یا حرف مصاحبت برکات برکتک جمعیدر مبارک
معناسنه انفاس نفسک جمعیدر بوندن مراد کلمات در اعمال صالح بیانیه و ثمایه اضافت لامیه
اقتدا مصدردر افتعال بابندن برنسنه یه اویمق مثلا امامه اویمق کبی محصول ترکیب
شاه عابدلرندن بریسی بو منده بیللرله عبادت ایلردی و اغچلر بیراقلرینی طعام ایدردی
اولجانبه پادشاهی زیارت سببیله عابدک یاننه واردی دخی دیدی اگر
مصلحت کوردسک یعنی لایق کوردسک شهرده سنک ایچون بر مقام بینا ایدم که تا
فراغ عبادت بوندن یک میسر اولور وغیرلر دخی سیزک مبارک نفسکزله مستفید اولور
یعنی ارشاد وپند کزله بیچه مسترشد و منتفع اولور حاصلی نیچه محب و مرید بیدا
ایدرسز دخی سیزک اعمال صالحه کزه اقتدا ایدرلر یعنی اوداد کار و سایر عبادات سیزه
تابع اولورلر زاهد این سخن قبول نکرد ارکان دولت کفتند پاس خاطر ملک را
مصلحت آنست که چند روزی بشهر در آیی و کیفیت مقام معلوم کنی پس اگر
صفای وقت عزیزان از صحبت اغیار کدورتی پذیرد اختیار باقیست آورده
اندکه عابد بشهر در آمد بستان سرای خاص ملک را از برای او پرداختند مقامی
دلکشای و روان آسای پاس باء عجمی احفظ معناسنه اسمدر خاطره اضافتی مصدر
رک مفعولنه در و ملکه لامیه و را ادات تعلیل صفا ءالف ممدود ایله مصدردر
بولانقلق مقابلی وقته اضافتی لامیهدر مجازا عزیزانه لامیه مراد مذکور متعبددر
ادات جمع تعظیما کلمشدر صحبت اغیار مصدرک فاعلنه و یا مفعولنه اضافتیدر
کدورتی یا حرف وحدت پذیرد فعل مضارع مفرد غایب قبول ایلیه یا ایلرسه دیمکدر
فاعلی تحتنده صفایه راجع ضمیردر معنا جهتنده فعل شرط واقعدر اختیار مبتدا
و باقیست خبری و جمله اسمیه جواب شرط واقعدر بستان سرای اصلنده سرای بستانیدی

بستانه

بستانه اولان سرای دیمکدر صکره اضافتدن قطع ایدوب تقدیم و تأخیرله ترکیب
مزج ایدوب بستان سرای دیدیلر مرای بستان معناسنه خاصه اضافتی بیانیه و ملکه لامیه
و را ادات تخصیص پرداختند فعل ماضی جمع غایب خالی ومهیا قلدیلر دیمکدر مقامی
بستان سرایی بیان ایدر یا حرف وحدت دلکشای وصف ترکیبیدر کوکلی آچیجی معناسنه
کنایه ندر روان آسای ده وصف ترکیبیدر روح راحت اولاجق یر دیمکدر
اشایدندر محصول ترکیب زاهد پادشاهک سوزینی قبول ایلمدی ارکان دولت دیدیلر
ملکک خاطرینک رعایتی ایچون مصلحت اولدرکه بر نیچه کون شهره کلسک اگر عزیز
لرک صفای وقتی صحبت اغیاردن کدورت قبول ایدرسه یعنی ملکدر الاوقات اولور
حاصلی ازدحام عوامدن خاطر شریف بجفضو اولورسه اختیار یکز باقیدر روایت اولنور
درکه عابد شهره کلدی پادشاهک خاص باغچهسی سراینی آنک ایچون خالی قلدیلر یعنی الجند
اولان اسباب وانتقالی قالدروب عابده تسلیم ایلدیلر بر دلکشای و روان آسای
مقام ایدی مذکور بوستان سرای که اوصافی بیتلردن فهم اولنور مثنوی کل سرخش
چو عارض خوبان ٭ سنبلش همچو زلف محبوبان کل سرخ بیانیهدر شین بستان سرایه
راجعدر ادنی مناسبتله اگرچه حقیقتده کل بستانه اولور چو ادات تشبیه عارض اسم
فاعلدر زینی او زره اصلنده صقل اسم ایدی صکره صقال یعنی بره اطلاق ایلدیلر
اما عجم عارضک حائنک وکافرک عین الفعلینی سعت کلامده مفتوح اوقورلر
خوبانه اضافت لامیهدر کل سرخ مبتدا و ما بعدی خبری سنبلش مبتدا و ما بعدی
خبری محصول بیت مذکور بستان سرایک کل سرخی محبوبلر عارضی کبی ایدی دنکده
وطراوتده سنبلی خوبلر زلفی کبی ایدی بو بیتده و کونده همچنان از نهیب برد عجوز
شیر ناخورده طفل را به هنوز هم ادات تأکید چنان الحلبی عربیده کذلک
دیرلر نهیب خوف وبیم معناسنه در تورقو دیمکدر برد عجوزه اضافت لامیهدر برد
عجوز قیشک آخرنده بهاره قارشو یدی کوندر اسمیه حضرت لوط قومنه ییل اصابتی
اول یدی کونده واقع اولمش واول کونلردن عجوزه هر بیرینک بر اسمی وار قطعه
هشت ایام عجوز ای سرور دانا سه روز ٭ ز آخر ماه شباط و اول آذر چهار ز
خس و صنبر وست و بر وعامر است و موتمر ٭ مطفئ الجمر است و مکفی الظعن هفتم بر شمار

شتر بو ندن سوت معناسنه در نا ادات توصیف نفی خورده بونك ایجمز دیمکدر نا خورده
ایجمز دیمکدر طفل نازه در غنجه ده غنچه و بوری یعنی حیوانات جنسنك اوشاقی دایه ایضا
لامیه در مجاز ادایه او غنجهلر بلبل خاتون جنسندر دیرلر تربیت طراح دیرلر دایه ایضا
تربیت جهتندندر هنوز الآن دیمکدر محصول بیت گل و سنبلی مذکور اوصافله اولدیغی
کبی بر عجوزك یمندن الآن سوت ایجمز طفل دایه در یعنی رنك و بوی کمالدن اولدیغی
کبی طراوت و تازه لکلرینه کمال مرتبه ایدی بیتك نتیجه سنده یعنی آنك گل و سنبلی بر
عجوزك خوقندن ویند تندن تمام آجلمش ایدی اما آجلمش غنچه وصف ایلدی کبی و بر
دیدین بیتك معناسنه ایوجه آجلمامش **بیت وافانین علیها جلنار ۞ علقت**
بالنجر الاخضر نار مجرور مل مسند تر مجنون افانین جمع افنا ندر که جمع فنن در داغ دالکز
و فدانلری دیمکدر لفظا مرفوع مبتدا علیها ها محلا مجرور افانینه راجعدر جلنار
کلنارك کاف عجمك ضمیمله معربیدر لکن عرب لامی مضمومك تشدیدیله استعمال ایدر بو
انارینك چچکیدر دیرلر ظرفك فاعلیدر و جمله ظرفیه صفت افانین در علقت فعل ماضی
مفرد مؤنث غائبه در تفعیل بابندن مبنی للمفعول آصلدی دیمکدر یا ثمقدن کنایه در
تعلق ایلدی معناسنه بالنجر علقت متعلق الاخضر صفت نجر در دیشل آغج دیمکدر نار لفظا
مرفوع قایم مقام فاعلیدر علقت تعلیلنك جمله فعلیه اعرابدن محلا مرفوع خبر مبتدا
در جمله اسمیه نك اعرابدن محلی یوقدر جمله ابتدائیه در محصول بیت کلنار تعلق ایلدی افانین
حاصلی کلنار دالاری و یداقلری چچکیدر کانه یشل اغاجه یا بشمش آتشدر یعنی مذکور
مقامك شکوفه سی یعنی کل و سنبلی وصف ایلدی بر شمدی در ختستانك شکوفه سنی
وصف ایدر حاصلی نار اغاجینك چچکی کویا که اغاجه آتش یا پشمشدر انار اغاجینك
چچکی آتشه تشبیه ایلمش جلنار نارك دالری ساکی او فنودر **ملك درخال کنیز کی**
خوب دوی بیش فرستاد نظم **از بن مه باره عابد فریبی ۞ ملایك صورتی** استعمال
طاوس زیبی معلوم اوله که فاد سیده بعض مقامده از بن لفظنی تشبیه معناسنه
ایدرلر نتکه وصد تبریزی تجنیس خط بیتنده ایراد ایلمش **بیت بری نداد دای صنم**
بروشنی جبینی ۞ بشر دهداز بن برکه به بود زحود عین از بن بسر بونك کبی بسر دیمکدر
مهپاره آی پاره سی دیمکدر یا حرف وحدت و همزه حرف توسل عابد فریب وصف ترکیبدر

عابد

عابد الدایجی معناسنه فریب ایدندن و یا حرف وحدت ملایك صورت وصف ترکیبدر
و یا حرف وحدت طاوس زیب ده وصف ترکیبدر و یا حرف وحدت محصول بیت
بیت ثانیه مرهون در بونك کبی بر عابد الدایجی بر ملایك صورتلو بر طاوس بزاقلو
مهپاره ایدی یعنی بو صفتلوله متصف بر کوزل کنیزك ایدی **که بعد از دیدنش صورت**
نبندد ۞ وجود پارسایان را شکیبی که حرف بیان دیدنش مصدرك مفعولنه اضافه
و شین کنیزکه راجعدر صورت نبندد ك مقدم مفعولیدر و شکیب فاعلی و یا حرف
تنکیر شکیب شبنك و کاف عربك کرم لریله صبره دیرلر وجود پارسایان لامیه پارسای
عابده دیرلر و الف و نون ادات جمعدر و را ادات تخصیص بو ابیاتك مضمونه شراح
واصلا و ملامش محصول بیت بر مهپاره که آنی کورمکدن صکره عابدلر وجودینك
صبره شکیبی صورت بغلامز یعنی آنی کوردکدن صکره عابدلرك زاهدلرك وجودنده
صبر و قرار قلماز حاصلی بو زینی کوردکجه تاب وطاقتلری قلمز دیمکدر بو نظمی رباعی
دیو یازانلرك احوال اشعره هیچ شعورلری یوق ایمش **همجنان در عقبش غلامی بدیع الجمال**
لطیف الاعتدال یعنی جاریه کبی جاریه اردنجه جمالی غریب یعنی حسنده بی نظیر اعتدالی لطیف
یعنی لطیف و معتدل بر قول ارسال ایلدی متعبد حاصلی بی مثل و مانند بر جاریه و بر غلام
احسان ایلدی **قطع هلك الناس حوله عطشا ۞ وهو ساق یری ولا یسقی** هلك
فعل ماضی مفرد مذکر غائب الناس لفظا مرفوع فاعلی حول ظرف فیه لا منصوب بدر ضمیر
غلامه راجعدر عطشا تمیز لفظا منصوبدر هلك ناسه اسناد ندن و هو محلا مرفوع
مبتدا ساق تقدیری مرفوع خبری و جمله اسمیه محلا منصوب جمله حالیه یری فعل مضارع
مفرد مذکر غائب در افعال بابندن فاعلی تحتنده ساقیه راجع ضمیر و جمله فعلیه محلا
مرفوع صفتدر ساقینك لا یسقی جمله فعلیه معطوفدر ماقبلنده جمله فعلیه یه و ایکی
فعلك مفعوللری محذوفدر تقدیری یریهم الکاس ولا یسقیهم الشراب محصول بیت
ناس اول غلامك اطرافنده صوسزلق جهتندن هلاك اولدیحال بو که اول بو ساقیدر
باده کاسنی کوسترر ویکند و کوندرمز اما بونلره شراب ایچورمز یعنی مرحمت ایلمز
فنده یری افعال بابندن مبنی للفاعل اولوب مفعوللری محذوف اعتبار اولنق
اولیدر مبنی للمفعول اولمقدن فندبر **دیده از دیدنش نکشتی سیر ۞ همچنان کز فرات**

ده شمعی

ده شراح جمیعا

ده شراح جمیعا

ده سروری

مستغنی دیده مبتدا از دیدنش مصدر مفعولنه مضاف قدر و شیئی غلامه راجعدر کنشته یا حرف حکایه اولمزدی دیمکدر و فاعلی دیده یه راجع تحتنده ضمیر و سیر مفعول له یحی واز دیدنش غیر صریحی کز اصلنده که از دد فرآن فاتك ضمیرا بوندن طناو صومراد در مستغنی اسم فاعلدر استعمال بابندن استقامه ضنه مبتدا او لان کیمه محصولبیت کوزاول غلام ناز نینی کورمکدن یعنی سیر و تماشا ایتمکدن سیر اولمزدی یعنی نقدر بقسه طویمزدی الحاصل کرطناو صودن مستغنی هر نقدر کہ ایجه قالنز باخصوص کہ کند و یه ضرر دی وار حاصلی کمال حسنندن کوزباقدقجه باقاجاغی کلور عابد لقمهٔ لذیذ خوردن کرفت و کسوهٔ لطیف بوشیدن واز فواکه مشموم حلاوت و تمتع یافتی ودد جمال غلام و کنیزك نظر کردن دخو د منداں کفتہ اند زلف خوبان زنجیر پای عقلست و دام مرغ زیرك لقمهٔ لذیذ بیایه خوردن کرفت یمک بشلادی بونك کبی عبارتلو برابنه شروعدن کنایه در بونلرك آخرینه وار نجه هر فقره ده بر کرفت تقدیرا ولنور و بو کرفتك ما قبلنده برعادتلو لفظی تقدیر ایدن زایدا یلمش فواکه فاکهه نك جمعیدر تازه میوه دیمکدر مشموم خوش قوقولو سنه حلاوت مصدر در لذت معناسنه حلاوت یافتی کرفت یعنی لذتلنمکه بشلادی تمتع تفعل بابندن مصدر در لغتده متاعلنمك یعنی فایده لنمکدر اما بونده ذوقلنمك معناسنه در جایزدر کہ حلاوت و تمتع فواکه مشمومه لف و نشر طریقیله مصروف اوله وجایزدر کہ ایکسی یلہ هر برینه در حرف صله جمال غلام لامیه خردمنداں مبتدا کفته اند خبری جملهٔ اسمیه حالیه واقعه زلف خوبان لامیه و مبتدا زنجیر پای عقلست لامیه لردر و خبر مبتدا دام مرغ زیرك لامیه و بیانیه در خبر معطوف دام دوز اغدر و آغ دیر لر محصولبیت عابد لذیذ و نظیف لقمه یمك بشلادی و پاك و لطیف کسوه کیمك و فواکه و مشموماتدن حلاوت و ذوق بولمغه و غلام و جاریه نك جمالنه نظر ایتمکه خالا بو عقلادیمشلر محبوبلرك زلفی عقل آیاغینك زنجیریدر یعنی عقلی زنجیر ایدیجیدر و زیرك و جابك قوشنك دوزاغیدر یعنی هر نقدر کہ بر کمسنه زیرك و دانا اولسه محبوب قصدینه دوشر آنی صید ایدر بیت در سر کار تو کردم دل و دین با همه دانش مرغ زیرك بحقیقت منم امروز تو دامی در حرف صله و یا حرف ظرف سر بوندن سودا و هوا معناسنه در کار دکاره ك تو یه اضافتی لامیه لر در دخی ایشك سوداسنه و یا سوداسنده

رد سروری

دیکدر کردم بونك کبی فعللرك ما قبلنده برحرف عادتلو تقدیر اولنور صرف کردم دیمکدر دل مفعولیدر و دین اکا معطوف با حرف مصاحبت کردم فعلنه متعلق دانش اسم مصدر در بیلیش معناسنه بوندن مراد علمدر مرغ زیرك بیانیه و مبتدا بحقیقت زیرکه متعلق و یا حرف مصاحبت و یا حرف ظرف منم خبر مبتدا و امروز ظرف زمان و تو مبتدا و دامی یاء خطابله خبری یانك وحدت ایچون اولماسی تجویز ایدنلر بی ذوق ایمشلر محصولبیت ای جانان سنك ایشك هواو سوداسنده و یا سوداسنه صرف ایلدم دل و دینمی جمیع علم و معرفتمله یعنی مالکمی سنك عشقك هواسنه بذل ایلدم بن مرغ زیرك بوکون بنم و سن دوزاغسك کہ بنی ایکی یا غمدن صید ایلدك قطعه دولت و قت مجموعش بزوال آمد چنان کہ کفته اند دولت وقت لامیه مجموعه اضافت بیانیه بزوالی با حرف صله حاصل کلام عابدك وقت مجموعینك دولتی زوال کلدی یعنی جمعیت وقت و صفای خاطری زایل اولوب کیتدی حاصلی بناءً و قتی اوکلی ذوقندن آتی دورایلدی شو کم علما و عقلا دیمشلر قطعه هر کہ هست از فقیه و پیر و مرید وز زبان آوران پاك نفس کہ بونده احمد دیکیم معناسنه از حرف تبیین فقیه بوندن عالم معناسنه در و پیر مرشد زبان آور وصف ترکیبیدر فصیح و بلیغ معناسنه بوندن مراد واعظ و ناصحدر آور و آور دیدی مشتقدر آوردندن مشتقدر دیدی خطا ایلمش الف و نون ادات جمعدر پاك نفس اضافتی بیانیه در پاك نفس وصف ترکیبیدر بوندن مؤثر سوزلو و ناصحلر مراددر محصولبیت هر کمسنه کہ وار در فقیهدن و پیردن و مریددن و پاك و مؤثر نفسلو فصیح و بلیغ و اعظلردن زبان آورانی تحت دانا یلمز شرح ایلدی بیلمز ایمش چون بدنیای دون فرود آمد بعسل در بماند پای مکس چون ادات تعلیل بدنیا با حرف صله دونه اضافت بیانیه در لجی دنیایه دیمکدر فرود بوندن داله دو آمد ترکیبله میل و تنزلدن عبارتدر بعض مقامده اشاغه لق معنالرینده مستعملدر بوندن اشاغه کلدی دیمکدر بیلمز اشقادن سو یلمشلر بعسل با حرف ظرف و در حرف تاکید تندکه مکرر مرور ایلدی بماند فعل ماضی مفرد غایب پای مکس لامیه مصراع ثانی تمثیل و تشبیه طریقیله وارد اولمش محصولبیت مذکورلردن هر بری چونکه الجق و دنی دنیایه میل ایدوب تنزل ایلدی یعنی اکا تعلق ایدوب تثبث ایلدی انك لذتینه الدانوب قالدی عسلده مکس ایاغی

رد لامعی و سروری

رد سروری

رد لامعی

رد شراح جمیعا

تاالدوغي كبي حاصلي دنيايي عمل واهل دنيايي مكر تشبيه ايلمشدر يعني كه مكر عملا ميل

ايدوب كرفتار اولور واهل دنيا ده خطامنه ميلا يدنجه انجلين كرفتار اولور بلكه مكر دينه

هجو مكري برانلر نجه لره مخالف يازدقلرندن غيري بوسعيتي ما الدن جيقماز مذكور قطعه

دن صكره كلنلار خارجدن برقطعه الحاق ايدوب شرح ايلين معتوه بونك كبي نقرفلري

داخل معرفت ظن ايدوب فهم اولنور بويلايه يعني النظم وبئس الفهم بادي ملك بديدن او

رغبت كرد عابد دا دبدا زهيات تختين بكرد يدم وبرخ وسفيد وفربه شد ودر

بالش دينا تكيه زده وغلام پري پيكر با مروحه بر طاوس بالاي سرش ايستاده بر

خاطرش شادماني كرد واز هر دري سخن كفتند تا ملك بانجام سخن كفت من اين هردو طايفه

را درجهان دوست ميدارم علما وزهادرا وزيري فيلسوف جهان ديده حاضر بود

كفت اي ملك شرط دوستي آنست كه با هردو طايفه نيكويي كني علما را زر بده

تا ديكر بخوانند وزهاد را چيزي مده تا زاهد بمانند بد يدن او باحرف صلة واضافت

مصدرك مفعولنه درهيات بوندن شكل وسيما معناسنه در تختين اضافت بيانيه دد

بكرديم دولمش يعني اوكلي شكلندن بو شكل دخي كيو منش بالش ديبا بيانيه منسوب ديكد

قاننده تكيه زده طايانمش ديمكدر لفظ تكيه تركيده مستعملدر غلام پري پيكر بيانيه پيكر

باء عجمك فتحي وسكون يا وفتح كاف قلاصورت معناسنه در باحرف مصاحبت مروحه

ميمك كسري ورانك سكوني وواوك وحانك فتحلريله اسم آلتدر يلبزه يه دير ترجم

باديزن ديرر يلبزن ديمكدر طاوس بيه اضافت بيانيه باحرف نسبت طاوسه منسوب

ديمكدر بالاي سرش لاميه يا شيني اوزره ديمكدر ايستاده دوردمش يعني ايا غي اوزره

وازهر دري باحرف وحدت هر بر بابدن وهر بر فصلدن ديمكدر تا ملك تا بوندم

حتي معناسنه در باحرف ظرف انجام آخر ديمكدر سخن اضافتي لاميه در وزيري

باحرف وحدت فيلسوف بوندن عاقل ودانا معناسنه درجهان ديده اضافت بيانيه

جهان ديده وصف تركيبيدر جهان كورمش ديمكدر مراد مجرب روزكاردر نكويي

باحرف مصدر تا ديكر تا حرف تعليلدر ديكر دخي يعني زياده ديمكدر بخوانند اولوقوبالو

يعني علمده ترقي ديكر يوينه ديكران يازدوب معناسنده تا كم غيري بلحاول دعا بني كوندروب

دخي اوقو يالو دبين جميع نسخه لره مخالف يازدوب معقوده واصل اولمشدر مقبولدر

ودخي

بركزه ملك عابدي كوردمكه رغبت ايلدي عابدي كوردي اوكلي شكل وبنيادندن دونمش

وقيز يلجه قيزل دآنچي آغ اولمش وسمرمش ودبيا يصد وغدطيا نمش وبري سيما الوجوات

طاوس تويلرندن معمول يلبزه ايله باشي اوزره طوروب بيلبزه اوردر بادشاه عابدك سلامت

حالنه وصفاي ظاهرينه شادمانلق ايلدي يعني ايو حالده بولدوغنه مسرور اولدي و

هر بابدن وهر جهتدن سوز سويلدي حتي بادشاه آخر كلامنده بيوردي كه بن بو ايكي

طايفه جهانده سوديرم يعني علما وزاهدلري بر عاقل ودانا وزير او مجلسده حاضر

ايدي ديدي اي بادشاه محبتك ودوستلوغك شرطي اولدركه ايكي طايفه يه بيله

احسان ولطف ايليه سك علمايه التون واقجه ويرتا علمده ترقي ايليه لر يعني احسان ولطف

سببي ايله علمه زياده كوشش ايليه لر وزاهدلره نسنه ويرمه تا كيم زاهد قاله لر يعني زهد

وصلاحه مانع اولميه تا نكيكه عابده مانع اولدي حاصلي زهد وتقوي لري

دنيا الدني افساد ايليه بيت نه زاهد را درم بايد نه دينار چو بستد زاهدي

ديكر بدست آر بستد فعل ماضي مفرد غايب ستديدن فعل مضارع ديني زياده غلط

سولنمشدر چونكه الدي ديمكدر زاهدي يا حرف وحدت بدست باحرف صله آر فعل امر مفرد

مخاطبدر آوردندن كتور ديمكدر محصول بيت زاهد اولانه كيمسه يه نه اقچه كرك ونه التون

زيرا بونلر زاهدلكي بوزار چونكه زاهد درم ودينار الدي بو غيري زاهد الدكتوزدير

بو درم ودينار قبضي ايله زاهدلكدن خارج اولدي قطعه انراكه سيرت خوش

وسريتست باخداي بي نان وقف ولقمه دربوزه زاهد ست انراكه تقديري

انكس راكه در حذف وايصال طريقيله ترك اولنديي سيرت خوش بيانيه درياي

بطنيله سريت ياحرف وحدت وياتنكير لقمه دربوزه لاميه در دربوزه جره ديرلر

تحريف ايدوب دومده دروازه ديرلر محصول بيت اول كيمسه نك كه كوزل خلقي وحسن

سيرتي والله ايله بر سري وار وقف اكمكي ولقمه جرتي زاهدد يعني زاهد حقيقي اولانه

فقرالقمه سي بر يمك لازم دكل هر تدبير ساكا مقرر ايله انكشت خوب روي وبنا كوش

دلفريب بي كوشوار وخاتم فيروزه شاهد ست انكشت خوب روي لاميه در

انكشت برموقع خوب روي وصف تركيبيدر كوزل يوزلو ديمكدر بناكوش قولق توزي

دلفريبه اضافت بيانيه در دلفريب وصف تركيبيدر فريبيدندن كوكل الدايجي ديمكدر

كوشوار كوپه خاتم فيروزه بيانيه فيروزه بر جوهرك اسميدر كه عجم بيروزه دير
ظاهر اولور بدر بيروزه دن شاهد بوندن محبوب معناسنه در محصولبيت لفظا
ونثرا غير مرتبط بقيلدر بو دخي بو ربك انكشتنه وكوكله الدانجي بناكوشني كوپه سز بناكوشن
وخاتم فيروزه سز انكشتني محبوب ومقبول ايدر يعني بر كوزه لك خلقتي مقبول اولورسه
صكره اسباب زينته هيچ احتياجي اولماز خاصل حسن ذاتيه اسباب زينت لازم دكل
قطعه درويش نيك سيرت فرخنده راي را نان رباط ولقمه دريوزه كو
مباش درويش نيك سيرت بيانيه نيك سيرت وصف تركيبيدر ايو خويلو ديمكدر
فرخنده را به اضافتي بيانيه در بعض نسخه ده فرخنده واو عطفله ايراد ايلمش لكن اسلوب
عجمه مخالفدر فرخنده راي وصف تركيبيه مبارك فكرلو ديمكدر ورا اداة مفعول
باء صله نان رباط لاميه بوندن رباطدن مراد خانقاه وتكيه يرلردر بو مقامده
رباطك مشترك معنالريني ذكر ايدوب تطويل كلام ايلمك اطناب بي فائده المعنى
لقمه دريوزه ملاميه كو فعل امر مفرد مخاطب سويله ديمكدر مباش فعل نهي مفرد مخاطب
اولمه ديمكدر كو مباشك معناي مطابقيسي اولمدي وديدي اولمه ديمكدر ومعناي التزامي
ديمه اولسون ديمكدر كو فعلني بعضي يرده امر ونهي صيغه لو بله استعمال شايعدر ديو نيته كوده
معنادر بو رخطاب عام مراد در محصولبيت مبارك فكرلو ايو خويلو درويشه
رباط اتمكي ودريوزه لقمه سي دي اولسون يعني بر كمسنه نك كه درويشلكي پاك وصافي
اولا اكا وقف اتمك يمك لازم دكل مراد بو دركه درويشلك خانقاهلرده
ياتوب فقرا لباسين كيمكله دكلدر كو مباشدن مراد سلبدر دعمان اولمسون ديمكدر
بس كو تاكيد افاده ايدر دبي بي ملاحظه سويلمش بو نك كبي يرلرده كو مفرد
دبي اثر نجه كمتش خاتون خوب صورت وپاكيزه روي را نقش ونگار
خاتم فيروزه كو مباش خاتون خوب صورت بيانيه خوب صورت وصف تركيبي
پاكيزه پاك معناسنه در پاكيزه روي وصف تركيبيدر بو ايكي وصف تركيبي عطف
تفسيري طريقيله واو داخل اولمش را اداة مفعول له در حرف صله معناسنه وبا حرف
نقش ونگار عطف تفسيري خاتم تانك فيحيابوزك ديمكدر محصولبيت خوب صورت
وپاكيزه روي خاتونه وپا خاتونك نقش ونگاري دخي خاتم فيروزه سي ديمه اولمه

رد سروری

رد سروری

رد او بیدکلی

ويا

ويا اولمسون يعني خاتون كه روي خوب وچهره سي پاكيزه اولا اكا اسباب زينت
اولمسون يعني لازم دكل زيرا اسباب زينت خلقتي ناقص اولانه كوره در كامل
حسنه احتياجي يوقدر بيت تامرا هست ودر بكوم بايدت كو نخواند زاهدم شايد
هست رابطه در است معناسنه يعني تاكه مرا چيزي دكر چه خداي بايد دست ديمي عجب
تقرير مالك ايمش تا حرف توقيت در ما دام معناسنه مرا بنم ديمكدر هست وار در ديمكدر
يعني مادامكه بنم برشيئم وار در هر نه اولورسه اولسون ديكر غيري بايد فعل ماضي مفرد غايب
كرك ديمكدر نخوانند فعل نفي مستقبل جمع غايب اوقومياليريني ديمكدر زاهدم ميم مفاده
نخوانندك مفعوليدر ضمير منصوب متصل معناسنه شايد فعل مضارع مفرد غايب لايق ديمكدر
محصولبيت مادامكه بنم برشيئم وار در هيچ نه ايسه دخي بر غيري نيه كركم اوله يعني بر وار نكي بر
دخي سن طالب اولام اكر بكا زاهد ديمسه لر لايقدر زيرا بر شيئك تكرارينه طالب
زاهدلكه منافيدر حاصلي زاهد اولدركه هيچ بر شيئك تكرارينه طالب اولميوب بريله
اكتفا ايليه مصراع اولك معناسيني نجي كه بنم سندر دمق مقدار اولدو غيري طالب
اولام ديمي معناي مصراعي سد ايلمش ومادامكه بنم قوت لايموت مقداري نسنه يه
قدرتم وار دروانده غيري بكا كوك اولدي اثر نجه بو دومش حكايت مطابق
اين سخن پادشاهي را مهمي پيش آمد كفت اكر انجام اين حالت بمراد من باشد
چندين درم زاهدانرا بدهم چون حاجتش برآمد و وفاي نذرش بموجب شرط
لازم آمد يكي را از بندكان خاص كيسه درم داد كه بزاهدان تفرقه كند كويند
غلام عاقل وهشيار بود همه روز بكرديد وشبانكه باز آمد ودرمها را بوسه داد
وپيش ملك نهاد وكفت زاهدانرا نيافتم كفت اين چه حكايتست آنچه من دانم
درين شهر چهار صد زاهد ند كفت اي خداوند جهان آنكه زاهد ست نمي ستاند
وانكه ميستاند زاهد نيست ملك بخنديد وندمارا كفت چندانكه مرا در حق
اين طايفه خدا پرستان ارادتست واقرار اين شوخ ديده را عداوتست
وانكار وحق بجانب اوست مطابق اين سخن اسم فاعلك مفعولنه اضافتيدر اين
سخن اشارتدر ابيات سابقه يه يعني بو حكايه آنلرك مضموننه موافق ومطابقدر مهمي
يا حرف وحدت انجام اين حالت لاميه دركه چندين بونده الفاظ كنايه دندر عدم

رد سروری

رد شمعی

نفیس دن عبارتدر درم دالك فتحی و کسریله و دانك فتحیله اقجه یه دیرلر وفای نذر مصدرك
مفعولینه اضافتیدر یا حرف مصاحبت موجب اسم فاعل وزنی اوزره اولمغه سبب معنا
درو اسم مفعول وزنی اوزره اولمغه مقتضا معناسنه در شرط اضافتی بوکه کوده درد
تغرق مصدردر تفعیل بابندن یاء مصدر حذف اولندی بدلینه تا وبرلمشدر بو خدا
وبدل سامادر سماعیدر اماتا قصدم قیاسیه بکودیدکجکوندی وطولاندی وشیاکندیگی
ندیمان مصاحبان معناسنه در طایفهٔ خداپرستان بیانیه در خداپرست وصف ترکیبیدر
زاهد وعابد معناسنه والف ونون ادات جمعدر شوخ دیدن اصطلاحلرنده گستاخ
معناسنه در ورا ادات تخصیص وحق واو حرف حال وحق مبتدا با حرف ظرف جانب
اولامیه در محصول ترکیب بو حکایه مذکور بیتلر مضمونه مطابقدر بر پادشاهك
اوکینه بر مهم ایش کلدی یعنی بر مهم مصلحت واقع اولدی دیدیکه اگر بو حالتك دبو مهمك
عاقبت وپایانی بنم مرادم اوزره اولورسه زهاده بو قدر اقچه ویره یم چونکه حاجتی
حاصل اولدی ایلدوکی شرط موجبنجه نذره وفا لازم کلدی خاص بندلرندن
برینه بر کیسه اقچه ویردی تاکم زاهدلره تقسیم ایده دیرلرکه بنده عاقل ودانا ایدی
بتون کون کزدی وچکزیندی وکیجه سی کیرو کلدی واقچه‌یی اوپدی پادشاه اوکینه قویدی
ودیدی هیچ زاهد بولمدم پادشاه دیدی بو نه حکایتدر اوکدر بیلورم بو شهرده دورت
زاهد وار بنده دیدی ای خداوند جهان اول که زاهددر الماز واول که الور زاهد دکلدر
پادشاه کلدی ومصاحبلرینه دیدی اول قدر که بنم بو خداپرستلر طایفه‌سی حقنده ارادت
واقرارم وار بو گستاخك عداوت وانکاری وار حال بوکه حق انك جانبنده در ذکرا
سوزی حقدر بیت زاهد که درم گرفت و دینار ✿ زاهد تر از او کسی بدست آر
که حرف رابط صفت درم ودینار گرفتك مفعولیدر زاهد تر زاهدك دیمكدر کی یای
وحدت بدست با حرف صله آر الف حذفیله فعل امر مفرد مخاطبدر آوردن آوردند
دیمك پیدا آور درجالتش محصول بیت زاهد که اقچه والتون قبض ایلدی یعنی قبول ایلدی اندن
برزاهدرك کیمسه الکتور یعنی دنیایه مایل اولان زاهدی ترك ایله ومایل اولمیانی اله کتور
یعنی تحصیل ایله حکایت یکی از علمای راسخ را پرسیدند که چه گویی در نان وقف
گفت اگر از بهر جمعیت خاطر و فراغ عبادت ستانند حلالست اگر مجموع ز بهر نان

نشینند حرام علمای راسخ بیانیه در راسخ محکم دیمکدر ورا ادات مفعول که حرف بیان
در نان وقف تقدیری درحق نان وقفدر ستانند فعل مضارع جمع غایب فعل شرط
واقعدر حلالست جزای شرط محصول ترکیب علمای راسخدن برینه صوردیلر که نان وقف
حقنده نه دیرسك دیو دیدیکه اگر جمعیت خاطر وفراغ عبادت ایچون آلورلرسه حلالدر
واگر جمع اولوب وقف اتمك ایچون اوتوررلرسه حرامدر بیت نان از برای کنج عبادت
گرفته اند ✿ صاحبدلان نه کنج عبادت برای نان کنج عبادت لامیه در مجازا
نان گرفته اندك مفعول صریحیدر واز برای غیر صریحی وصاحبدلان فاعلی محصول
بیت صاحبدللر اتمکی کنج عبادت ایچون المشلردر یعنی گوشهٔ عبادتده عزلت ایدوب
اوتوردقلری ایچون نان وقفی آلوب یرلر صاحبدللر کنج عبادتی وگوشهٔ عزلتی
اتمك المق ایچون وقفك حقیقی بیلمکیچون طوتمدیلر حاصلی وقفك اتمکینی کنج عبادت
اختیار ایلدکلری ایچون آلورلر کنج عبادتی اتمك المق ایچون اختیار ایلمدیلر حکایت
درویشی بمقامی رسید که صاحب بقعه کریم النفس بود و طایفهٔ اهل فضل و بلاغت
در صحبت او هر یکی بذله و لطیفه چنانکه رسم ظریفان باشد همی گفتند درویش
راه بیابان قطع کرده بود و مانده شده و چیزی نخورده یکی از آن میان بطریق
انبساط گفت ترا هم چیزی بباید گفت درویش گفت که مرا چون دیگران فضل
و بلاغت نیست و چیزی نخوانده ام بیك بیت از من قناعت کنید همگنان
برغبت گفتند بگوی گفت محصول ترکیب بر درویش بر مقامه ایرشدی که صاحب
مقام کریم النفس کیمسه ایدی اهل فضل و بلاغت طایفه‌سی انك مجلسنده هر بیری نکته
ظرفانك رسمی وآیینی در بذله ولطیفه سویلرلردی درویش راه بیابان قطع ایلمش
ایدی وقالمش ایدی ونسنه ییمامش ایدی اول بیندن بریسی حرارتی طریقیله دیدی سنده
برنسنه سویلمك گرکسك درویش دیدی بنم سایرلر کبی فضل و بلاغتم یوقدر و برنسنه
اوقومامشم بندن بر بیتله قناعت ایلك جمیع اهل مجلس ارادت ورغبتله سویله دیدیلر
درویش دیدی بیت من گرسنه در برابرم سفرهٔ نان ✿ همچو عزبم بر در
حمام زنان من گرسنه مصراع اولك تقدیری من گرسنه‌ام در برابر سفرهٔ نان
در ضرورت وزن ایچون میم تأخیر اولندی وجایزدر که دیه وزمیم ضرورت ونون

ايچون كلشندر و معنا جهتندن اكا هيچ احتياج يوقدر و من كوسنه مبتدا اولور و مصراع
ثاني خبري تأمل ندر كوسنه بوندن كاف عجمك ضمي و دالك سكوني و سينك كسريله در آج
ديمكدر جوعان معناسنه سفره شنان لاميه غرب عينك و ذالك فتحيله آدكي معناسنه در
در حمام زنان لاميه لردر محصول بيت اتمك سفره سي قاز نوسندن بن كوسنه عورتلر حمامي
قبوسندن آدكي يم يعني آدكي اولان كيمنه عورتلر حمامي قبوسندن نيجه كه محروم ايسه
كوسنه اتمك سفره سي قازنوسندن اولنلي محروم و جايزدر كه من كوسنه مبتدا اوله
و سفره شنان مبتداي ثاني اوله و در برابرم خبر ثاني اوله و جمله اسميه حال اوله و مصراع
ثاني خبر مبتداي اول اوله قندبر بيستند بدند و سفره پيش آوردند صاحب
دعوت كفت اي يار زماني توقف كن كه پرستارانم كوفته بريان ميسازند زود
بر آورد كفت پرستار قوللغي ديمكدر اصلنده وصف تركيبيدر آدندن پرستن معناسي
طابق كونديجي يعني طابوجي صكره خدمتكار جنسنه اسم قلندي الف و نون ادات جمعدر
اكثر جواري جنسنه اطلاق ايدرلر كوفته دوكمه يعني قيمه سندن ايدرلر اما انلر
اول اتي خرده خرده طوغرارلر صكره ها وانده قيوب دوكرلر حقيقتده كوفته بو جنس
اولانه ديرلر بريان سوزي پيشمش اته جنسنه ديرلر ميسازند ايدرلر يعني قيمه سنه
كوفته ديرلر عجم كوفته سنه و يدكلري بيلمزلر ايمش محصول تركيب جميع اهل مجلس
درويشك پيشنده بكند يلر و او كينه سفره كتوردلر صاحب دعوت ديدي اي يار برزمان
توقف ايله قوللغيلرم كوفته بريان ايدرلر درويش باشيني قالدردي و ديدي
بيت كوفته در سفره من كو مباش كوفته دا نان تهي كوفته است بيت اولنده
اولان كوفته مذكور كوفته در و مصراع ثانيده اولنده اسم مفعولدر دوكلمش معناسنه
يعني سفره ده و الاجنبي چكمش كوسنه كيمسه دا ادات صلدر نان تهي يالنيز تهي بوش ديمكدر
مراد قانقسزلغيدر قانيده كي كوفته مذكور كوفته در محصول بيت كوفته بنم سفره مده
دي يعني بكا كوفته لازم دكلدر يا بول كوفته سنه قاتقسزلغك كوفته در خاصلي آج اولانه
كيمسه قوري اتمك شكر ين چيقاردتك بولونور حكايت مريدي كفت پيري را
چكنم كه از خلايق بزحمت اندرم از بسياري كه بزيارتم همي آيند و اوقات
عزيزم مرا از تردد ايشان تشويش حاصل مي شود كفت هرچه درويشانند ايشانرا

وامي

دداي سدكلي وسروري

وامي بده وهرچه توانكرانند از ايشان چيزي بخواه كه ديكر كرد تو نكردند ياخرف
ظرف زحمت صيقلق وصيقنتو معناسنده در اندربا افاده ايلدوكي ظرفيتي تأكيدايچون
بسياري ياخرف مصدر كه حرف بيان بزيارتم ياحرف صلدر تردد منقل اينلدن مصدر
در كلم وكتد معناسنه ايشانه اضافت مصدرك فاعلنه اضافتيدر هرچه بو كتابك
بو مقامي بويله واقعدر جميع نسخه ده اكرچه غيري ذوي العقولده استعمالي اغلبدر لكن
ذوي العقولده ده استعمال اولنور عربيده ماكبي واي ياخرف وحدت و تنكيركه حرف
تعليل كرد تولاميه نكردند فعل نفي مستقبل جمع غايب محصول تركيب برمريد بر پيره
ديدي نيجه ايدهيم كه خلايقدن زحمتده يم زيارتمه چوق كلدكلرندن زحمت چكرم
و اوقات عزيزمه آنلرك كلوب كيتملرندن تشويش حاصل اولور يعني كثرت ناسدن
اوقات عزيزمه انلرك كلوب كيتملرندن تشويش حاصل اولور يعني كثرت ناسدن اوقاتم
مضبوط دكلدر پير ديدي اول كه درويشلردر انلره ويريعني مديون ايله و اول كه
اغنيادر انلردن برشي ايسته كه برداخي سنك اطرافكده چكومنيلر ويا نكه اوعزيمه
لوزيا مديونلر اداي دين ايتمك لازم كلمسون ديو يانكه كلمزلر و اغنيا ايسه ديو كك
نسنه ويرمك لازم كلمسون ديو قورقولرندن يانكه اوغرامزلر حاصلي ايكي فرقه
دن بيله بو وجهله خلاص بولورسك بيت كر كدا پيش رو لشكر اسلام بود
كافر ازبيم توقع برود تا در چين كه ادن بوندن مراد ديلنجيدر پيشرو وصف تركيبيدر
اوكجه كيديجي ديمكدر لشكره و اسلامه اضافت لاميه لردر كافرفانك عجم مفتوح اولور
بيم توقع لاميه توقعدن مراد سؤالدر يعني ديلنمك برود فعل مضارع مفرد غايب
كيدر ديمكدر اما مراد قحقدر قرار معناسنه در چين لاميه مراد سرحد چين دن در حرف
ظرفدر يا معناسنه ديمي چين سو لمش يعني خطا ايلمش محصول بيت اكر كدا لشكري اسلامه
مقدمي اولورسه يعني ديلنجي قولاوزي اولورسه كافر ديلنمك قورقوسندن سرحد چينه
دك قچار يعني بو كاني عسكر هب ديلنجيلردر بيزي ديلنورلر ديو خوفندن دور ولنجيد
يبتر دد لفظنه وبرود فعلنه رفتن دن اخذ ايدنلر خطا ايلمشلردر حكايت فقيهي بدر
را كفت هيچ ازين سخنان دلاويز متكلمان در من اثر نمي كند بعلت آنكه نمي بينم
ايشانرا كرداري موافق كفتار فقيهي يا حرف وحدت بدر رابعني بدرشي را از حرف

جينك بومعنايه كوچك ديمكدر رحمه
دد كوروزي دخمي
دداي سدكلي وسروري

تأكيد واين اسم اشارتدر مخاطب ده دلالت ايدر اضافت بيانيه در دلالت وصف تركيبيدر
اوزره بيدندن كوكل تعلق ايديجي ديمكدر متكلمان اضافت لاميه در متكلمان دن مراد
واعظلر وناصحلردر درمي در حرف صله در بامعناسنه با حرف مصاحبت علت سبب
ديمكدر آن اضافت لاميه در كه حرف بيان ايشان را را حرف تخصيص انلرك ديمكدر
كودار اصلح وصف تركيبيدر كودك فعل معناسنه اسمدر آدل آدندن مرخمدر
تقديري آدنك كوددركاف عربك فتحيله ابتني كتوريجي معناسنه مجموع مركبي فعل معنا
اسم ايله بللو ايدي كودار كاف عربك فتحيله عمل ديمكدر پس كافك كسريله اوقويانلر بو لفظك
حقيقتنه واصل اولمامشلر كفتار دخي كودار كبي وصف تركيبيدر تقديري آدنك كفت
در كفت اسمدر قول معناسنه پس مجموع مركبي كلام معناسنه اسم ايله بللو محصول تركيب
بر فقيه باباسنه ديدي هيچ بو واعظلرك وناصحلرك كوزل داللريچون وكوكل تعلق ايدجي
سوزلري يوقميدر تأثير ايلمز اول سببدندر كه انلرك اقوالي كوره موافق اعماليني كورمز حالكي
ايشلري سوزلرينه اويماز يعني خلقه كوزل پند ايدرلر اما كندولري عمل ايلمزلر منتصح
اولمزلر مثنوي. ترك دنيا بردم آموزند ٭ خويشتن سيم وغله اندوزند ٭
ترك دنيا مصدرك مفعولنه اضافتيدر برد دم با حرف صله آموزندك ترك مفعول
صريحي وبردم غير صريحي خويشتن واو حرف عطف بوندن كند ولردر ديمكدر مبتدا واقعدر
غله حبوب جنسندن مستعملدر مثلا بغداي واربه وغيري سندن اندوزندك سيم وغله
مقدم مفعوللريدر وجمله فعليه خبر مبتدادر قزانورلر يعني كسب ايدرلر ديمكدر
محصول بيت مذكور واعظ وناصحلر دنيا تركني خلقه سويلرلر اما كندولري كثير غله
كسب ايدرلر حاصل خلقه سويلدكلريني كندولري ايشلمزلر بلكه عكسني ايشلرلر عالمي را
كه كفت باشد وبس ٭ چون بكويد نكيرد اندر كس عالمي يا حرف وحدت
ورا حرف تخصيص كفت بوندن اسمدر قول معناسنه واو لدر مستعمل ولان بس فقط معنا
سنده لحق ديمكدر نكيرد تأثير ايلمز ديمكدر فعل نفي مستقبل مفرد غائبدر اندر ادات
صله در با معناسنه حرف صله در في معناسنه ديني سهو ايلمشلر كيمسه نك قلبنده تأثير ايلمز
ديني ظاهر ومتبادر اولدر اندر حرف في اندرون معناسنه اخذ ايلمشلر كيمسه ده تأثير ايلمز
ديني اندر حرف صلهدر ولدر غفلتدن اكاه دكل ايمش محصول بيت بر عالمك كه عمان قولي

ردنزاح جميعا
دد صرورکی
دراي يصلكي
ردشيمي

اولدیغی یعني قولنه كوره فعلي اولميه يعني قوليله عامل اولميه چونكه خلقه نصيحت ايدوب
سويلر نصيحتي كيمسه يه تأثير ايلمز عالم انكس بود كه بد نكند ٭ نه بكويد بخلق وخود نكند
محصول بيت عالم اول كيمسه در كه يراماز ايش ايشليه عالم اول كيمسه دكلدر كه خلقه سويليه وكندو
سويلدكني كندو طوتميه حاصلي كندو نصيحتيله متنصح اوليه حاصلي عالم عمليله عامل اولا ندر
اولميه دكلدر اتأمرون الناس بالبر وتنسون انفسكم ٭ بيت عالم كه كامراني وتن
پروري كند ٭ او خويشتن كمست كرا رهبري كند كه حرف بيان كامران وصف
تركيبيدر راندندن راندن دكل مراد سور ديمكدر و يا حرف مصدر ددر تن پرور
وصف تركيبيدر پروردندن بدني بسليجي ديمكدر و يا حرف مصدر در او عالمه راجعدر خويشتن
مبتدا كمست خبري كرا اسمدر كيم معناسنه را ادات مفعول رهبر وصف تركيبيدر بردن
دن قولاغوز معناسنه عربجه دليل وهادي دير محصول بيت عالم كه كامرانلق وتن
پرورلك ايليه يعني حضور وصفاي نفسانيه وبدنني تربيه ايليه مقيد اولور كندو سي
ضالدر يعني يمنين وضايع اولمشدر پس كيمه هدايت ايدر تحاصلي كندو يا نفسنه جاره يوق
يا غيره جاره يوق اول بيد كفت اي پسر بجود اين خيال باطل نشايد ددي
از تربيت ناصحان بر تافتن وراه بطالت كرفتن وعلما را بضلالت منسوب
كردن ودر طلب عالم معصوم از فوايد علم محروم ماندن مثل همچو ان نابينا بي
كه شبي در وحل افتاد وكفت اي مسلمانان چراغي فرا راه من داريد زني فاجره
بشنيد وكفت تو كه چراغ نبيني بچراغ چه بيني همچنين مجلس وعظ كلبه بزاز است
انجا تا نقدي ندهي بضاعتي نستاني وانجا تا ارادتي نياري سعادتي نبري
خيال باطل بيانيه تربيت ناصحان مصدرك فاعلنه اضافتيدر بر تافتن دوندرمك
بعض نسخه ده كرداندن دونمك مال بر در طلب عالم مصدرك مفعولنه اضافتيدر
معصوم اضافت بيانيه در فوايد علم لاميه در هر بر فقره به بر نشايد تقدير اولنور نابينا
كوردكمكدر و يا حرف وحدت ويا تنكير كه حرف رابط صفت وحل واوك وحانك فتحيله
صوق بلجق دير لر چراغي يا حرف وحدت فرا بونك كبي يرلرده با صله معناسنه در
فرا ايلري دردر زياده بعد كنش دراهمن لاميه داريد فعل امر جمع مخاطب طوتوكز
ديمكدر زني يا حرف وحدت فاجره فاسقه ديمكدر همچنين مجلس وعظ بعض نسخه ده همچنين

ردداي صبرنقلم و صرورکی
ردشیمي

مجلس وعظ بو مجلس وعظدر دیمکدر کیلمکدن کاف عجمک ضمی ولامک سکونیله بونده دکان معناسنه مجلس
در بزآزان لفظیه اضافتی لامیه در بزآز مبالغه اسم فاعلدر والف ونون ادات جمعدر بزجیلر
دیمکدر انجا یعنی کلمهٔ بزآزانی نا حرف توصیف نفیدر یا حرف وحدت وتا تنکیر یعنی اسمیله
بولیدر ندیمی وتنا فی فعل نفی مستقبلدر درانجا یعنی مجلس علمده تا حرف توصیف ادات افعال
باینده مصدر درد انیستنک وطلب معناسنه وبا حرف تنکیر سعادتی یا سببیه حرف تنکیردر
نیاری ونبری که فعل نفی مستقبلدر محصول ترکیب فقیهک بدری اوغلندن بو معقول
سوز ایشدیجه دیدی ای اوغل مجرد بو خیال باطل ایله یعنی ادلهٔ عقلیه ونقلیه سز همان بو ظن
فاسد ایله لایق دکلدر تا صحابر تربیه سندن یوز دوندروب انلرک مجلسندن اعراض ایلک
وکلیا بطالت بولیه طوتمق یعنی بطال اوتوروب وعلما وتا صحلرک ضلالته نسبت ایلیک وعالم
معصوم طلبنده یعنی عالم ایلک وخالصا طلبنده علم تابع اولمیندن محروم قالمیه یعنی علما
علیا عامل دکلدر بو علم مجلسندن کلیا تقاعد ایلک لایق دکل شول نابینا کبی که بر کیجه
بالجمله دوشندی یعنی سنک حالک اکا بکزر دیدی ای مسلمانلر بولیه بر چراغ طوتوکز فاسقه
زن احمالنک بو سوزنی ایشیدی ودیدی سنکی چراغ کوردمک جاغلانه کوردمک قصد
دن حصه بودر که سنک علماء حسن ظن واعتقاد خالصک بو قدر بس علمدن نه بوزدوه رضا
کسب ایدرسک حاصلی علماء حسن ظنک تو کدرکم علوم مهتدی اولسک ایدی مجلس
وعظده بزازلو دکانی کبیدر مادامکه انده نقد الیمزسک بر بضاعت الامزسک وبونده
مادامکه ارادت صادق ومحبت کامل کتورمیه‌سک علم سعادتیله مسعود اولمزسک قطعه
کفت عالم بکوش جان بشنو ؛ ور نماند بکفتنش کردار کفت بونده قول معناسنه
اسمدر عالمه اضافتی مصدرک فاعلنه اضافتیدر با حرف مصاحبت کوش جان بیانیه
ور دا کودن مخففدر نماند فعل نفی مستقبل ماند ندن بکزمز دیمکدر مانستن دن
دینلر خطا سویلدی با حرف صله کفتنش مصدر وشین ضمیر عالمه راجعدر کردار کاف
عربک فتحیله عمل معناسنه در محصول بیت عالمک قولنی جان قولاغیله ایشت اکر عملی قولنه
بکزمزسه ده یعنی عالمک فعلی قولنه اویمازسه ده قولنی جان قولاغیله استماع ایله باطلست انکه
مدعی کوید ؛ خفته را خفته کی کند بیدار مدعی بونده شول جاهلدرکه عالم ومجنون
یعنی دعوای علم ایدر لکن علمی یوق محصول بیت عالمک قولنی هرچه ایسه دکلدر امامده مجنونک

دة شراح جمیعا

سوزی

سوزی وجاهلک سویلدوکی باطلدر زیرا ادیب بو مشتی اوبو مشتی اویاردر یعنی جاهلک کندی
چاره سی یوقدر یا غیره نه چاره سی اولور وچاره نه درکه مذهبیدن حکیم سنائی مراد اوله
دکویدک معقولی مصراع ثانی اوله زیرا حکیم سنائی عبرت نامه نام قصیده سنده
بو بیت ایراد المشدر که حضرت شیخ ذکر ایلدوکی مصراع ثانیسیدر بیت عالمت خفته است
وتو خفته ؛ خفته را خفته کی کند بیدار بیلم سنجک مرادی بو اوله مرد باید که کیرد
اندر کوش ؛ ور نوشتست پند بر دیوار باید فعل مفرد غایب که حرف بیان کیرد
فعل مضارع مفرد غایبدر طوتار دیمکدر اندر ادات ظرف قولاغنه طوتا یعنی خاطرینه اله
نوشتست اصلنده نوشته است در ضرورت وزن ایچون حذف وایصال اولندی محصول
بیت مرد عاقل ودانا کوکدر که کم قولاغنه طوتا یعنی قولاغنه اله ومنتفع اوله واکر
نصیحت دیوارده یازلمش ایسه دکلکه عالم غیر عاملدن حاصلی نشان اولدکه هر نه بولندن
اولورسه پند پذیر اوله پندی دیوارده منقوش کوردیسه عالم غیر عاملدن خود بطریق
اولی حکایت منظومه صاحب دلی بمدرسه آمد زخانقاه ؛ بشکست عهد
صحبت اهل طریق را دلی یا حرف وحدت با حرف صله مدرسه مبالغه ایله اسم مکان
معرب خانکاهدر صوفیلر تکیه سی عهدک صحبته وصحبتک اهله واهلک طریقه اضافتلری
لامیه لردر را ادات تخصیص محصول بیت بر صاحب دل خانقاهدن مدرسه یه کلدی
یعنی خدادوستلریندن بر کیسی صوفیلر طریقنی ترک ایلیوب علما طریقنه داخل اولدی
بو ایله اهل طریقک عهد صحبتنی کسر ایلدی یعنی انلر ایله هم صحبت ودم جنس وهم پیشه
اولمغه عهد ایلمشکن اول عهدی نقض ایلدی کفتم میان عالم وعابد چه فرق بود
تا اختیار کردی ازان این فریق را تا حرف تعلیل ان اهل طریقه مصروفدر واین اهل
مدرسه یه فریق اسم جمعدر بلوک معناسنه محصول بیت حضرت شیخ بیوردر مذکورد
صاحب دله دیدم عالم ایله عابد بیننده فرق نه ایدی تا کیم اول طائفه دن مدرسه
قومینی اختیار ایلدک یعنی علما زمره سنی اختیار ایلمکه مرجح نه ایدی کفت ان کلیم
خویش بدر میبرد زموج ؛ وین سعی میکند که بکیرد غریق را کلیمدن وجود
مراد خویشه اضافتی لامیه بدر طاشره دیمکدر بعض نسخه ده بدر یرینه برون در وشمش
ومیبرد یرینه میکند دو ثمش وسعی برینه جهد واقعدر غریق فعیل مفعول معناسنه در

بوغولي كند و را ادات مفعول محصول بيت صاحب دل ديدي اول اهل خانقاه كندو
كلميني موجددن چيقاردالحق يعني جهنم عذابندن كندويي قورتاردالحق اما اهل مدرسه
جهدايلرك موجددن غريقي بيله تخليص ايليه يعني كندويي خلاص ايلدوكندن غيري غذاب
دوزخه مستحق اولانلريني بيله تخليص ايله سعي ايلرحاصلي عالم بندبلاخلقي مناهيدن منع
ايدرذ بواطريقي ضلالتي وهدايتي نفسيه ايدرديب بو وجهيله خلقه جنت يولني كوستورد
حكايت يكي بوسر داعي مست خفته بود ودزمام اختيار از دست رفته عابدي
بوسراو كذركرد ودرحالت مستقبح او نظركرد جوان سر بر آورد وكفت واذا مروا
باللغو مروا كراما سر داعيه يولداجي وصوفاق باشنده ويا حرف وحدت خفته بوند
يا تتش معناسنده دزمام ذاتك كذريله اويان دزكبي اختيار اضافت بيانيه در از دست
رفته تقديري از دستش ايدي دربوده مقدر دعابدي يا حرف وحدت بو سراو
لاميه انك باشنه اوزرندن كذر كردي يعني حالت مستقبح بيانيه او بو اضافت لاميه
واو حرف عطف اذا ادات شرط غيرجازم مروا فعل ماضي جمع مذكر غائب باللغو
تقديري باهل اللغو دمروا جواب شرط كراما حاليتله منصوبدر جوابك فاعلنده
مكرمين معناسنه محصول تركيب بر يكي بر يول اوجنده مست يا تمش ايدي وزمام اختياري
الندن كيتمش ايدي بر عابد آنك باشنه اوزرندن كذر ايلدي ومستك حالت مستقبحه
نظر ايلدي جوان مست باشني قالديردي و ديدي كه حق تعالى كلام الله قولنده بر اهل لغوك
وصاحب كناهك يانندن كچرلر نفسلرينه تكريم ايله كچرلر يعني انلرك
احوالندن اعراض ايلدكلري حالده و يا انلرينه طور مدقلري حالده كچرلر حاصلي اهل
لغوك جركين حالنه تريبه مقيد او لمدقلري حالده كچرلر ويا انلرينه اكلنزلر نظم اذا
رأيت اثيما كن ساترا وحليما اذا ادات شرط رأيت فعل ماضي مفرد مذكر مخاطب
كوردوك ديمكدر فعل شرط اثيما مفعول رأيت در فعيل معني فاعلدر اثم يا اثم دن يعني
علم يابنده مهموز الفا كناهكار ديمكدر كن فعل امر مفرد مذكر مخاطب اول ديمكدر كان
يكون دن يعني نصر يا بندك اجوف واويسندن اسمي تحتنده مستترانت ساترا لفظا
منصوب خبري وحليما معطوفدر ساتره محصول بيت قحنكم بركناهكاري كوردك
كناهني ساتر و كند وحليم اول يعني انك حالني تعيب و تقبيح ايله يامن نفخ لغوي

لم لا تم كريا يا حرف ندا من اسم موصول منادي نفخ فعل مضارع مفرد مذكر مخاطب
تنفيل بابندن جركين كوردسك لغوي تقديرا منصوب مفعوليدر نفخ نك جمله فعليه
اعرابدن محلي يوق صله سيدر اسم موصولك لم لامك كري وصل سكون ايله اوقنور جزم
دن انجون اصلنده لم ده ميمك تخفيفيله لا تم فعل نهي استقبال مفرد مذكر مخاطب نيچون
بجز سك كريما منصوب دحاليتله محصول بيت اي اول كمسنه كه بنم يرامز و جركين ايشومي
تقبيح و تعيب ايدرسك نيچون يا غمدن كرامتله ايلكلر يجز سك يعني نيچون يانمدن معزز
و مكرم كچرسك حال بو كه خدا واذا مروا باللغو مروا كراما بيورمشدر قطعه
متاب اي بارسا روي از كنهكار ببخشايندكي در وي نظر كن متاب
فعل نهي مفرد مخاطب چويرمه ديمكدر تابيدندن تافتن دن ديدلر خطا ايدنلر متابكي
روي مفعول صريحي واز كنهكار غير صريحي يا حرف مصاحبت بخشاينده اسم فاعلدر بخشايدن
بخشودندن ديدي سهو ايدنلر اسركه يعني ترحم ايلمك كاف عجمي هاء رسميدن بدلدر ويا حرف
مصدر ددر حرف صله در يا معناسنه وي واو ك فتحيله ضمير غائبدر كناهكاره راجع
محصول بيت اي عابد دوكي كنهكاردن چويرمه ترحم ولطفيله اكا نظر ايله يعني بر مجرم كوردك
سك اندن يوزدكي دوندرمه بلكه اكا لطف و رفق نظر ايله اكرمن ناجوانمردم
بكردار تو بر من چو جوانمردان كذر كن ناجوانمرد جوانمرد نقيضيدر ضيعي كسنيه و كريم كمسنه
دير لر ناجوانمرد نقيضيدر با حرف ظرف كردار كاف عربيك فتحيله مطلق عمل در لو كسبي برامر
عمل ديلو ذايدسو بيلشني محصول بيت اكر بن عملده ناجوانمرد ايسم يعني اكر افعال و اعمالم بد
سن بنم يانمدن جوانمردلر كبي كذر ايله يعني يانمدن كرعلو وحليملر كبي كچ بو قطعه نك اولنده
بيت ياز انلر يعني قطعه دن فرق ايلمزلر ايمش حكايت طايفه رندان بانكار درويشي
بدر آمدند و سخنان ناسزا كفتند و بزدند نكايت بيش بير طريقت برد
وكفت چنين حالتي رفت كفت اي فرزند خرقه درويشان جامه رضاست هر كه
درين كسوة تحمل نامرادي نكند مدعيست وخرقه بروي حرام طايفه رندان بيانيه
طايفه همزه سي حرف وحدت ديبو آيكي وجهله خطا ايلمش بر نسبي معناي اضافيني فهم
ايلمدوكي بريسنده همزه يه حرف وحدت ديدوكيدر يا حرف صله انكار ددر ويشي مصدر
مفعولنه اضافتيدر ويا حرف وحدت بد رآمدند خارج اولديلر يعني انكار نيه كلديلر

رد شراح جميعا

رد سروري

رد لامعي سودي و سروري

رد شراح جميعا

رد شمعي

حاصلی حالینه منکر اولدیلر سخنان ناسزا بیانی حالینه یا حرف وحدت ویا تنکیر وفت
واقع وصادر اولدی دیمکدر خرقهٔ درویشان لامیه جامهٔ رضاده لامیه در مجاز
محل آنا مرادی مصدرک مفعولنه اضافتیدر نامرادی وبنبه جی مرادی یازانلر نابسیله
بینک استعمالری ندن اکاه دکللر ایمش وخرقه بروی حرام پنبه نه درویش یازانلر مصحح
نسخه لره مخالف یازمشلر بعض نسخه ده بانکار پنبه بخلاف دوختن خلاف نسخه دیمکدر محصول بیت
رندلر طائفه سی بر درویشک انکارینه کلدیلر یعنی درویشکندن خارج ایش ایدیلر و
ناسزا سوزلر سویلدیلر واینجیتدیلر درویشی عدم تحملندن بر طریقت اوکه شکایت ایلدی
ودیدی بو مجلسده بر حالت واقع اولدی پیره دیدی ای اوغل درویشلر خرقه سی جامهٔ
رضادر یعنی بو خرقه یی کیین هر بلایه صابر کرکدر هرکه که بو کسوه ده نامراد لغه تحمل ایلمز
مدعیدر یعنی اکا درویشلک دعواسی کذبدر و آنک اوزرینه خرقه حرامدر حاصلی
فقرا خرقه سنه استحقاقی یوقدر بانکار دردنجی بیتده آمدندک معناسینی بر درویشه
انکار لطائفه کلدیلر دیو فهم ایدوب قافیه کمش **بیت دریای فراوان نشود تیره بسنک**
عارف که برنجد تنک آبست هنوز دریای فراوان بیانیه چوق دریا دیمکدر عظمتندن
کنایه تیره بولانق دیمکدر تنک تانک فتحی ونونک ضمی وکاف عربیله یوفقه دیمکدر هنوز
الان دیمکدر محصول بیت اولو دریا طاش آتمغله تیره اولمز یعنی بولانمز بس عارف که اینجینور دخی
اول یوفقه صو در دریا اولمغه قریب دکلدر حاصلی دخی بر صغیر دردکر دکل **قطعه کر کزند**
رسد تحمل کن ٭ که بعفو از کناه پاک شوی کزندکاف عجمک ضمی وزانک فتحیله ضرر
معناسنه در که حرف تعلیل بعفو یا حرف مصاحبت محصول بیت اکر سکا ضرر ایرشورسه ک
تحمل ایله مضطرب اولوب شکایت ایلمه زیرا عفو سببیله کناهدن پاک اولورسک
که اکا انتقام قصد ایلسک جائزدر که حددن تجاوز ایدوب مجرم اولورسک علی کل حال
تحمل محموددر **ای برادر چو عاقبت خاکست ٭ خاک شو پیش از انک خاک شوی**
محصول بیت ای برادر چونکه عاقبت خاکدر یعنی فنا مقرردر خاک اول اندن اول که
خاک اولورسک یعنی اولوب خاک اولمزدن اول خاک اول حاصلی **موتوا قبل ان تموتوا**
مقامینه واصل اول **حکایت منظومه ٭ این حکایت شنو که در بغداد ٭ رایت**
وپرده را خلاف افتاد شنو شنیدنک کری دیو تنک فتحیله فعل امر مفرد مخاطبدر خطاب

عام طریقیله شنو بدندن شنیدندن دینلور خطا سویلدیلر که حرف بیان بغداد مشهور
بر شهرک اسمیدر عرب دال اخیری نقطه ایله اوقور رایتدن مراد سنجقدر که علم دخی دیرلر
پرده دن مراد پرده سیدر خبر پرده سی که کلیدر بعضلر ظن ایلدوککبی رادات تحقیقی محصول
بیت بو حکایه یی ایشیت که بغداد شهرنده رایت وپرده نک خلافی واقع اولدی یعنی
بحث وجدللری واقع اولدی **رایت از کرد راه ورنج رکاب ٭ کفت باپرده**
از طریق عتاب کرد راه لامیه یول توزی رنج رکاب بوینله اوزنکی زحمتی دیمکدر زیرا
رایتک اغاجی اوزنکیه طایانه ضبطی مشکل اولور حاصلی اغاجینک اوجنی رکابه طیادرلر
که ضبطی قابل اوله اما بوزمانده قایشدن برشی بیدا ایدرلر که اکوک اوک تاشندم
صرقیدرلر و سنجاق اغاجینک ایاغنی اکا کچوررلر که ضبطی قابل اوله عتاب اذادن مقدر
محصول بیت رایت یول توزی زحمتندن واوزنکی رنجندن پرده یه عتاب وخطاب
جهتندن دیدی **من وتو هر دو خواجه تاشانیم ٭ بندهٔ بارکاه سلطانیم**
خواجه تاش ترکیب تحریف ایدوب خواجه دش دیدکلر بدر یعنی ایکیمز بر افندی قوللریه
بر سنکله والف ونون ادات جمع ویا ومیم ادات تکلم مصراع ثانیده اولکی بیان ایدر
محصول بیت رایت پرده یه خطاب ایدوب دیدی بن سنکله خواجه دشلریز یعنی بر افندی
قوللرییوز خواجه افندی معناسنه در سلطان بارکاهینک بنده لری یز یعنی ایکیمز بر پادشاه
قوللرییوز **من ز خدمت دمی نیاسودم ٭ کاه وبیکاه در سفر بودم** دم نفس
وساعت ویا حرف وحدت بر نفس ویر ساعت دیمکدر نیاسودم فعل نفی ماضی متکلم وحده
کاه وبیکاه دقتلو وقتسز دیمکدر محصول بیت رایت دیدی بن خدمتدن بر نفس ویر ساعت
اناشیلمدم یعنی دیکلنمدم وقتلو وقتسز سفرده اولدم **تو نه رنج آزموده نه حصار**
نه بیابان وباد کرد وغبار رنج زحمت آزموده یه ماضیدن فعل مفرد مخاطب یا ضمیر
خطاب وهمزه حرف توسل صنامشسک دیمکدر حصار قلعه معناسنه در حصاردن صنبا
مقدن مراد اولدرکه حصارده یوردوشسل ایلدکلری وقت سنجاغی ایلرو چکورلر حصاره
دیکمک قصد ایلدیلر حصار الحجره اولان خلق توفنک واوق وطاش وغیری سبی
سنجاغه آتارلر دوشورمکه ایچون شویله اولورکه بیچاره سنجاق دلک دشیک اولور اعدی
حصار صنامامشسک دیمکدن غرض بو معنادر یعنی بن بو محنتلری هپ چکمشم باد کرد

بو کتابك بو مقامی بویله واقعدر اما کرد باد دیمه ده وزن حلل ویرردی غالبا تعلیم ایچوندر
کم معلوم اوله که بونك کبی ترکیب مزجی نك اصلی اضافیدر یعنی کرد بادك و کرد آبك اصلی
باد کرد و آب کرد ایمش دگیرمی یل و دگیرمی صو دیمکدر صکره کرد باد عقریبه یه و کرد آب
صو چوکیندیسنه دیدیلر بونلر کافك فتحیله اوقیان بیلمز ایمش محصول بیت یرده یه دیرکه منم نه
زحمت صیادلر یعنی صیادملك و نه حصار صوانتیه و نه بیابان کوردلر و نه سکانه ...
صارلدی و نه سبب بنم کبی نوز پاصدی حاصلی سن هیچ بر مشقت کورمدك قدم من بسعی
بیشترست بیت بس چرا عزت تو بیشترست قدم ایاق یعنی باحرف مصاحبت بیشتر
ایلرودر دیمکدر بیشترك معناسنه اشد تعذبا دیمی غلط ادا ایلمش قدر ترعزت تو
لامیه در یاء بطنه بیشتر یا عربله زیاده دك دیمکدر محصول بیت بنم ایاغم سعی و کوشش
ایله ایلرودر که زیرا سحابانی صوانتده و حصار بودره بوشنده ایلرو چکرلر بس نیچون سنك
حرمت و عزتك زیاده در که تو بر بندکان مه رویی بیت با کنیزان یاسمین بویی
بر بندکان لامیه وم رویه اضافت لامیه در مه رویی وصف ترکیبیدر آی یوزلو دیمکدر
و یا ضمیر خطاب باحرف مصاحبت کنیز جاریه ده کاف عربینك فتحی و نونك کسریله
و الف و نون ادات جمعدر یاسمین بو باضافتی بیانیه یاسمین بو وصف ترکیبیدر یاسمین
و یاسمین بو معنابه در و یا ضمیر خطابدر محصول بیت بو بیت بیت سابقده مذکور اولان
عزتك بیانی ایدر دیرده یه دیرکه سن ای یوزلو قوللر و محبوبلر قتنده سن یاسمین قوقولو
جاریه لر ایلمک حاصلی ادتك و دیشی کوزللرله مصاحب و مقارن سك من فتاده
بدست شاکردان بیت بسفر پای بند و سرکردان فتاده تقدیری فتاده ام در
باحرف صله شاکردان لامیه شاکرد اندن مراد خدمتکارلر طائفه سیدر بسفر باحرف ظرف
پای بند وصف ترکیبیدر ایاغی بغلو دیمکدر سرکردان استعمال اولنور متحیر معناسنه در
اما بونده مراد بیلو آنی تحریك ایدوب انواع زحمتلر چکدوکیدر محصول بیت دایت
دیرکه بن قدرمی قیمتی بیلمز خدمتکارلر الینده و تمنم یعنی انواع حقارت و هوان چکوم
اللرینده سفرده ایاغم بغلو سرکردان و سراسیمه کیدرم حاصلی هر وجهله رنج و المدیم
کفت من سر براستان دادم بیت نه چو تو سر بر آسمان دادم محصول بیت یرده
دایندن بو قدر کلمات ایشدیجك جواب ویروب دیدی بن باشمی آستانه طوتارم

د ه سخی

د د س و ری

سنده

سنك کبی کوکه طوغازم یعنی بنم حرمت و عزتمه سبب یوزم یرده اولوب تکبر
ایلمدکمدندر و خاك کبی تواضع ایلدکمدندر سنك کبی کبر و غرور ایله باشم کوکه ارده
دکل زیرا من تواضع رفعه الله ومن تکبر وضعه الله دره هر که بیهوده کردن افرا
زد بیت خویشتن را بکردن اندازد بیهوده زائد و باطل معناسنه در کردن افرازدك
مقدم مفعولیدر افرازد رفع ایلیه یعنی بوجلاره حاصلی تکبر و تعظم ایده کنایه در خویشتن
اندازدك مفعول صریحی و بکردن غیر صریحی افرازد و اندازد فعل مضارع مفرد غائبلر
در اندازد دادر دیمکدر محصول بیت حضرت شیخ بیورر هر کیمسه که باطل و زائد تکبر و تعظیم
ایلرکند بینی بوینی اوزره براغور یعنی ایلدوکی تکبر و غرور کندوینی هلاك ایدر
زیرا تکبر خدایه لایق صفتدر الحق حکایت یکی از صاحب دلان زور آزمائی
را دید که بهم بر آمده و در خشم شده و کف بر دهان آورده کفت این را چه حالتست
کسی کفت فلان ورا دشنام داده است کفت این فرومایه هزار من سنك برمی دارد
و طاقت سخنی نمی آرد زور آزما وصف ترکیبیدر آزمایدن زور صنایجی دیمکدر
آنلو زور بازه زور آزمای دیرلر را ادات مفعولدر بهم بر آمده قافیمش و غضبلنمش
و در خشم شده خشمه وارمش دیمکدر ما قبله عطف تفسیریدر واقعدر کف کوبوکدر
فلان تقدیر فلانتی در دشنام داده است و یرمشدر یعنی سوکمشدر فرومایه الحق
اصلسز یعنی بد اصل دیمکدر من نونك تشدیدیله بطمن دیمکدر برمی دارد قالدرر دیمکدر
طاقت سخن مصدرك مفعولنه اضافتیدر یا حرف وحدت نمی آرد فعل نفی استقبال
مفرد غائب استفهامی متضمن کتورمزمی دیمکدر محصول ترکیب صاحب دللردن بیری
بر زور بازی کوردی که قافیمش و غضبه وارمش و اغزنده کوبوك کتورمش یعنی کوپرمش
صاحب دل دیدی بوکه نه حالت اولدی بو کمسه دیدیکه فلان کیمسه آنی سوکمشدر
صاحب دل دیدی بو بد اصل بیك بطمن طاشی قالدرور و بر سوزه طاقت کتورمزمی
یعنی بر سوزی کتورمزمی قطعه لاف سر پنجکی و دعوی مردی بکذار بیت عاجز
نفس فرومایه چه مردی چه زنی لاف سرپنجکی لامیه در اصطلاحلرنده سرپنجه قوی
و غالبه دیرلر یاء مصدریه لاحق اولمق سببیله هاء رسمی کاف عجمیه ابدال اولنمشدر
تو یاك لاف فخر دیمکدر دعوی مردی مصدر مفعولنه اضافتیدر یا حرف مصدر

مردلك دعواسنی بكذاد بانك ضيفلغ وكاف عجمك سكونيله ترك ايله ديمكدر عاجز نفس
فرومايه لاميه در و بيانيه در بو عبارتده انجام اختلاف ايلديلر بعضلر ديديلر كه عاجز
منادادر تقديري عاجز ديمكدر بعضلر ديديلر كه فرومايه ده بر يا خطاب مضمر
در تقديري فرومايه در دولكلي وجه جرمردي چه زني بالاضمير خطابدر و بو عبارتدن لوك
معنا بی ادلكك و زنلكك بيننده فرق بر قدر ديمكدر يعني بو ايكي صفتك بيننده فرق يوق
محصول بيت سربنجه لك لافني و مردلك دعواسني ترك ايله اي نفسك عاجزي سنك
اركلك و زنلكك بيننده فرق يوقدر بلكه زنلكك غالبدر فرومايه عاجز صفت
اعتبار ايلين فرومايه لك ايلمش كرت از دست بر آيد دهني شيرين كن ٭ مردي
آن نيست كه مشتي زني بر دهني كرت تا بی معنا جهتنده دسته مقيد در از دست
ديمكدر دهني يا حرف وحدت مردي يا حرف مصدر در مشتي يا حرف تنكير بزني فعل
مضارع مفرد مخاطبدر دهني يا حرف وحدت محصول بيت اكر الكدن كلور سه بر اغزي
طاتلو ايله يعني بر كوكلي الكوده كه سندن شيريني دهن اولنون كه سكا خير دعا ايلسون بد دعا
ايلسون مردلك اول دكلدر كه بر اغزه منت اوره سك يعني بركسه نك خاطرني برنادن و دري
بخضو ايلديسك حاصلي مردلك بر خاطري تسلي ايلمكدر پريشان ايلمك دكلدر قطعه
اكر خود بر درد پيشاني پيل ٭ نه مرد ست انكه در وي مردمي نيست خود
ادات تاكيد بر ده بويله در درد دالك فتحي وكسري ايله و رانك فتحيله فعل مضارع مفرد غايب
پيشاني پيل لاميه در پيشاني بانك كسري و يانك اصليله الني ديمكدر عرب جبهه در
ان كه اصلنده انكي كه ايدي تنكه مكرر بيان اولندي وی مذكور كسه راجعدر مردمي
يا حرف مصدر محصول بيت اكر فيلك آلنني چاك ايلمكه قادر ايسه يعني فيل ايلجكه
مالك ايسه ده مرد دكلدر اول كمسه كه انده مردملك و انسانيت يوقدر يعني شجاعتدن
سخاوت و كرم معتبردر بني آدم سرشت از خاك دارد ٭ اكر خاكي نباشد
آدمي نيست سرشت سينك و رانك كسري و شينك سكونيله اسم مصدر در خلقت
معناسنه فعل ماضي مجهول ديني مجهول سوئلنمش خاكي يا حرف نسبت محصول بيت
بني آدم اوغلانلرينك سرشتي و خلقتي خاكدندر زيرا حضرت آدم ترابدن تخلق اولندي
بس بني آدم خاكي اولمز سه آدمي دكلدر بلكه جنيدر و يا شيطاندر علي كل حال تحمل و تواضع محمودر

رد ابی سیدلی

رد سروري

حكايت

حكايت بزركي را پرسيدند از سيرت اخوان صفا كفت انكه مراد خاطر ياران
بر مصالح خود مقدم دارد و حكما كفته اند كه در بند خويشتن نه برادر ست
ونه خويشتن بزركي يا حرف وحدت ورا ادات مفعول سيرت خوي و خلق معناسنه
در اخوان اخ لك جمعيدر قرنداشلر ديمكدر سيرت اخوان صفا لاميه لردر ديكيمز كم اكسك
و يا حرف نسبت ونون وها ادات تاكيد اكسكلكي ديمكدر يعني اشاغه مرتبه جي اخوان صفانك
بو مرتبه دركه ان كه يعني انكوكه مراد دخاطر ياران لاميه لردر مصالح خود ده بويله
در محصول تركيب بر اولو به صوردیلر اخوان صفا اخلاق و اطوارندن يعني صفا و وفا ايلين
كمسه لر دن ديدي بر اكا اكسكلكي اولدركه يارانك كوكلي مرادني كندو مصالحي
او زره مقدم طوته و حكما و عقلا ديمشلردر بر اده كه كندو مرادي و فايده سي ايجون قيدنده
يعني كندو نفسي هواسنه مقيددر او حقيقتده نه برادر و نه خصم در زيرا انا قرنداشلغه
نسبت انك تفاوتي هيچ يوقدر بيت همراه اكر شتاب كند همره تو نيست ٭ دل
در كسي مبند كه دلبسته تو نيست همراه يولداش شتاب اسم مصدر در ايواشمق معناسنه
يعني عجله همره تو لاميه در در كسي در حرف صله و يا حرف وحدت مبند فعل نهي مفرد مخاطب
بغلامه ديمكدر كه حرف رابط صفت دلبسته وصف تركيبي قامنده در تو يا اضافتيله لاميه در
محصول بيت يولداشنك اكر ايو ديرسه سنك يولداشك دكل زيرا سكا مناسب و موافق
دكلدر ابدي كونكلو كي بر كمسنه بغلمه كه سنك دلبستك دكل يعني كونكلو ني سكا بغلامايه
سن اكا كونكلو كي بغلمه حاصلي سكا مقيد اولمين سن مقيد اولمه بيت چون نبود خويش
را ديانت و تقوي ٭ قطع رحم بهتر از مودت قربي خويش بو نده خصم معناسنه
ورا ادات تخصيص قطع رحم مصدرك مفعولنه اضافتيدر رحم رانك فتحي و حانك
مهملنك كسريله قرابتدر خصملق معناسنه مودت مصدر ميميدر محبت معناسنه قربي يا
اضافت مصدرك مفعولنه در قربي خصملق ديمكدر محصول بيت چونكه خصمك ديانت
و تقوي سي اولمیه يعني ديندار و متقي اولمية انكله خصملق محبتندن خصملق علاقه سني
قطع ايلمك اولي در زيرا جايزدر كه قرابت محبتي سبيله اكا تابع اولوب خلاف
شرع مصلحته ارتكاب ايليه سك ياد دارم كه مدعي در اين بيت بر قول من اعتراض
كرد و كفت حق جل وعلا در كتاب مجيد از قطع رحم نهي كرده است و بمودت

ذوی القربی فرموده • وانچه توکفتی مناقض آنست کفتم غلط کردی موافق
قرآنست قال الله تعالی وان جاهداك علی ان تشرك بی ما لیس لك به علم فلا تطعهما
مدتجی باحرف وحدت ان شرط جاهدا فعل ماضی تثنیه مذکر غایبدر مفاعل بابندن
تثنیه النی والدا راجعدر وکاف ضمیر منصوب متصل علی جاهدایه متعلق مفعول به غیر
صریحیدر ان تشرك تاویل مصدرده محلا مجرور علی ایله یجار مع المجرور ان تشرك به
متعلق مفعول غیر صریحیدر ما محلا منصوب مفعول صریحی لیس فعلدر افعال ناقصه دن
علم لفظا مرفوع اسمی ولك محلا منصوب خبری به علم متعلق فلا تطعهما جزاء فعل جواب
شرط محصول ترکیب خاطرمه ده ذکر برمدعی بو یرده بنم قولمه اعتراض ایلدی و دیدی
خدای تعالی کتاب مجیدنده قطع رحمدن نهی ایلمشدر و مودت ذوی القربی یه بیورمشدر
واولکه آنی سن دیدك خدانك دیدوکنه مناقضدر دیدم که غلط ایلدك موافق
قرآندر اکر سکا والدینك زحمت ویر دلرسه بکا شریك توتماکه اول نسنه یکه سنك
اکا علمك یوقدر یعنی شول نسنه یکه بکا شریك اولمغه استحقاقی اولمیه دخی بیلمیه سك
وانلر سکا تکلیف ایلسه آنی بکا شریك ایلمکه صاقن انلره اطاعت ایلمه بیت • هزار
خویش که بیکانه از خدا باشد ؛ فدای یك تن بیکانه کاشنا باشد هزار خویش
مبتدا که حرف رابطه صفت فدای یك تن بیکانه خبر مبتدا ده که حرف رابطه صفت
محصول بیت بیك خصم که خدادن بیکانه اوله یعنی خدا ایله آشنا اولوب تقرب الی الله
ایلمیه یدی بو مجلس بیك خصم بر بیکانه نه یعنی بر بیکانه وجوده فدا اولسون که خدا ایله
آشنا اوله یعنی تقرب الی الله ایلیه حکایت منظومه پیرمردی لطیف در بغداد
دخترش را بکفش دوزی داد پیرمردی یاء حرف وحدت یا حرف صله وکفش دوزده
وصف ترکیبیدر دوزید ندن بشتق دیمکی بنی بشمخی محصول بیت بر لطیف پیرمرد بغداده
قیزینی بر بشمجی یه ویردی یعنی اکا نکاح ایلدی دوزی دوختن مصدرندن اخذ ایلنمش
خطا ایلمش مردك سنك دل چنان بکزیده ؛ لب دختر که خون ازو بچکید
مردك تصغیر مرددر سنك دله اضافت بیانیه ده سنکدل وصف ترکیبیدر طاش
یورکلو دیمکدر بکزید باء حرف تاکید کزید فعل ماضی مفرد غایب ایصردی دیمکدر
فاعلی تحتنده مردکه راجع ضمیر ومفعولی لب دختر اضافت لامیه ایله که حرف بیان بچکید

باحرف

ردای صدعلی

باحرف تاکید چکید فعل ماضی مفرد غایب طامدی دیمکدر محصول بیت طاش یورکلو
ارجکز قیزك دوداغنی انجلین ایصردیکه اندن قان طامدی بامدادان بدو چنان
دیدش ؛ بیخود امادر رفت ورسیدش بیخ بوندن ضبط معناسنه در داماد کوکیو
محصول بیت ارته قیزك باباسی قیزی اوله کوردی کوکیکینك قیشنه واردی واکا صورت
کای فرومایه این چه دندانست ؛ چند خایی لبش نه انبانست کای که حرف بیانندر
سؤالی ای حرف ندا منادا اسی محذوف تقدیری کای مردك فرومایه ده بداصل دیمکدر خایی
فعل مضارع مفرد مخاطب چیغنر سك دیمکدر لبش مفعولی انبان همزه نك فتحی وسکوننه
لغتدر طغار جیغه دیرلر اما بونده دباغت اولمش ده دیمکدر مراد در مطلقا محصول بیت دلماده
صوردیکه الجق اصلو بوندنه دیمکدر نیجه چیغنر سك دوداغنی انبان دکلدر یعنی قیزك
دوداغنی صختیانمی ظن ایلدکز بوبله چیندك بمزاحت نکفتم این کفتار ؛ هزل بکذار
وجد ازو بردار باحرف مصاحبت مزاح ایمك ضمیرا اسمدر لطیف معناسنه ومیمك کسریله
مفاعل بابندن مصدر ثانیدر هزل لطیفه وجد جیمك کسریله کچکلدر محصول بیت حضرت
شیخ بیوردکه بشمجی دختر قصد سنی بن سکا لطیفه ایله دیدم خطاب عام طریقیله سن لطیفه
ترك ایله واندن کوچکلی آبل قالدر مقصدن مراد اخذ ایلمکدر یعنی سکا لایق اولانی اولدکه
بو کلامدن هزلی ترك ایده وب جدنی اخذ ایده سك اول جد بودر که بو بیتك مضمونیدر
خوی بد در طبیعتی که نشست ؛ نرود جز بوقت مرك از دست خوی بد
یا تر طبیعتی یا حرف وحدت که حرف بیان محصول بیت بر طبیعتده که یرامز خوی اوتوردی
اجل کوندن غیری کونده اندن کیتمز اول یرامز خوی و یا طبیعت یعنی اولکه الجق خلقی
بولوداول یرامز خویدن اول طبیعت حکایت فقیهی دختری داشت بغایت زشت
روی وبجای زنان رسیده باوجود جهاز ونعمت کسی بمناکحت او رغبت نمی نمود
فقیهی یا حرف وحدت دختری یا اسیله بو یلده زشت ده وصف ترکیبی چرکین یوزلو
دیمکدر جهاز جیمك فتحی وکسریله قیز وکلین وسفر اسبابینه دیرلر با حرف صله مناکحت مفاعله
بابندن مصدردر ونکاح مصدر ثانیسی عورتی اره ویرمکه دیرلر او یا اضافت
مصدرك مفعولنه در محصول ترکیب بر فقیهك بر قیزی واریدی غایتله چرکین یوزلو
وعورتلر مرتبه سنه ایرشمش ایدی یعنی بالغ اولوب حیض کورمش ایدی واقرجهاز ونعمت

وجوده کلمجه بر کمسه منا کحه سنه رغبت کوستر مزدی بیت زشت باشد دبیقی و دیبا

که بود بر عروس نازیبا دبیقی د الك فتحی و بانك کسریله مصر نواحیسنده بر قصبه نك

اسمیدر و یا حرف نسبت یعنی دبیقی اول قصبه ده اشلنن قماشه دیرلر بغداد شهرنده اشلنن

قماشه بغدادی دیدکلری کبی دیبا ترکیجه شیب دیدکلری قماشدر که حرف رابطه صفت

عروس کوردك اولمزدن اول ادهده عورتده دیرلر مثلا رجل عروس وامرأه عروس

دیرلر نا حرف توصیف نفی زیبا یراشق و نا زیبا یراشقسز محصول بیت دیبقی و دیبا

قماشلری چرکین او کورکه یراشقسز عورت اوزرده اولالر یعنی چرکین عورت اوزرده کوزل

قماشلر یراشمز فی الجمله بحکم ضرورت با ضریری عقد نکاحش بستند آورده اند که

دران تاریخ حکیمی از سرندیب رسیده که دیده نابینا یان روشن کردی فقیه را

کفتند چرا داماد را علاج نکنی کفت ترسم که بینا شود دختر مرا طلاق

دهد با حرف صلهدر ضریر اعمایه دیرلر بونده حکیمدن مراد کحالدر سرندیب هندده بر بلده

بر یرك اسمیدر محصول ترکیب حاصل کلام امر ضرورتله دختر زشت رویی بر اعمایه عقد

نکاح ایلدیلر روایت ایلمشلر در که اول تاریخده سرندیب طرفندن بر حکیم کحال کلدی

ایرمشدی که نابینالرك کوزلرینی روشن ایدر یعنی کوزلرك کوزلرینی اچاردی فقیه

دیدیلر نیچون کویکوکه علاج ایلمزسك دیدی قورقرمکه بینا اولوب قزیمی طلاق ویره

مصراع شوی زن زشت روی نابینا به شوی عورت اری زن زنه اضافت لامیه در

زشت روی بیانیه شوی مبتدا نابینا به خبری محصول مصراع چرکین یوزلو عورتك

اری نابینا اولمق یکدر که کورمیه اندن اکرنیه حکایت پادشاهی بچشم حقارت

در طایفه درویشان نظر کردی یکی از ایشان بفراست دریافت وکفت

ای ملک ما درین دنیا بجیش از تو کمتریم وبعیش از تو خوشتر وبمرك برابر

وبقیامت بهتر در طایفه ده در حرف صله در با معناسنه درویشان اضافت بیانیه

نظر کردی یا حرف حکایه دریافت اکلادی دیمکدر یا حرف مصاحبت و با حرف

ظرف وجیش عسکردر و بعیش باسبع بوله در و بمرك و بقیامتده بوله در محصول

ترکیب بر پادشاه طایفه درویشانه حقارت کوزیله نظر ایدر دی درویشلرك

بریسی حقارت نظرینی اکلادی و دیدی ای ملك بز بو جهانده عسکرله و با عسکر

خصوصنده

خصوصنده سندن اکسکز و عیش وصفاده سندن خوشرکز و موتده برابر و قیامتده

یکرکز مثنوی اکر کشور کشایی کامرانست وکر درویش حاجتمند نانست کشور

وصف ترکیبیدر مملکت آچیجی دیمکدر و یا حرف وحدت کشور کاف عربیك کسری وسکون

شین وفتحه واوله اقلیم معناسنه در کامرانده وصف ترکیبیدر دانیدندن مراد سورجی

دیمکدر حاجتمند منددیمك فتحیله ادات فاعلدر و جی معناسنه یعنی حاجتلو دیمکدر نانه

اضافت اسم فاعلك مفعولینه اضافتی قبیلندندر محصول بیت بو بیت بیت آتیه

مرهوندر اکر بر کشور کشا یعنی بر فاتح مملکت پادشاه کامران ایسه یعنی مراد دیجی جیور سه

واکر درویش بیچاره نانه حاجتلو ایسه یعنی محتاج نان ایسه دران ساعت که خواهد

این وآن مرد نخواهند از جهان بیش از کفن برد مردیو نده مصدر معناسنه

در زیرا مضارعه مقارندر برد ده مصدر معناسنه در محصول بیت او ساعتده که

درویش و پادشاه اولیسر در جهاندن کفندن زیاده نسنه ایلتمیسر در یعنی بیره ایلد

چکلری کفندر فقط چو رخت از مملکت بربست خواهی کدایی خوشترست

از پادشاهی مملکتدن مراد جهاندر بر حرف تأکید بست بستن معناسنه در قیاس خواهی

ربست ایدیکه ضرورت وزن ایچون و قافیه ایچون بو اسلوب ارتکاب ایلدی محصول بیت

چونکه دنیا ملکندن اسباب آخرتی بغلیسر سن یعنی آخرته نقل ایلمك استیه سك کدا

یکدر پادشاهلقدن زیرا پادشاهلرك بیجه دوردلو سؤالی و جوابی و بیجه دوردلو

حسابی اولور اما کدانك بو بجلبی اولمز ظاهر درویش جامه ژنده است وموی

سترده وحقیقت آن دل زنده است ونفس مرده ژنده زاء عجمیله اسکی لباسه

مستعملدر موی سترده مولانا حلیمی شروانی و مولانا مصلح الدین لاری و مولانا میر حمید

بدخشی اضافت بیانیه ایله ژنده یه عطف ایلدیلر تقدیری جامه موی سترده در

یو کدن طوقونان جامه دیمکدر عبا و کبه کبی مثلا اما شراح وصف ترکیبی طوتب

جامه یه عطف ایلدیلر و بجردن کنایت ایلدیلر محصول ترکیب درویشك ظاهری

اسکی عبالو تقتاندر و بو کدن طوقنمش جامه دراما حقیقتی دل زنده و نفسی مرده در

قطعه نه آن که بر در دعوی نشیند از خلقی وکر خلاف کنندش بجنك برخیزد

نه انکه شرنا بقدن مستثنادر یعنی ظاهر درویش مذکور اولانلر دربو بیتده ذکر

رد شراح جمیعا

ایدوکی دکلدر بو بونک کبی بیرلرده ظرفیت معناسنی افاده ایدر دردعوی بیانده
دعوی قبوسندن دیمکدر اسلوب عجم دعویدن واونک کربلا او قومقدر ازخلقی تنشنه
متعلقدر و یا حرف تنکیر و کوکا کوردن محققدر بونک بربنده کوی یازانلر صحیح نسخه لره
مخالف یازدقلرندن غیری معناجهتی ترزیف اولور کتندشی فعل مضارع جمع غایب
وشین ضمیر اسم اشارتک مشار الیهنه راجعدر یعنی بک یا حرف صلهدر بخیزد فعل مضارع
مفرد غایب قالقر یعنی قیام کوستره محصول بیت ظاهردر درویشی اول دکلدرکه خلقدن
دعوی قبوسندن اوتوره یعنی خلقدن تقاعد ایدوب دعوای درویشلک ایلیه واکر
مزاحمه مخالف ومنع ایلر ایسه جنک وجدال قیام کوستره حاصلی درویش اول دکلدر
که دعوای مرد ایدوب خلقک جفاسنه تحمل ایلیه ازخلقی عبارتنی مصراع ثانیه قید ایدوب
معنا یعنی خلقدن بریسی کسنه اکر مخالفت ایدرسه تحمل ایمیوب جنک وخصومت ایتمکه
قالقر دیو بینک فرایاسند ذره دکلو اصل اولماسی اکر ز کوه فرو غلطد اسیا سنکی
نه عارفست که از راه سنک برخیزد بونده کوی یازانلر و کو یازانلر صحیح نسخه لره
مخالف یازمشلر فرو بوندن اشغالق معناسنی افاده ایدر ادات اولق اوزره جائز
در ادات تاکید اولمقده جایز غلطد فعل مضارع مفرد غایب یووالنمق دیمکدر اصل لغتده
غلتانلدر طاتادن بدل اولمشدر تنکر عربیده بعض یرلرده بدل اولور زیرا الفاظ
طابوندر تنکر سابقا بر قطعه ایله بیان اولمشدی اسیاسنک ترکیب توجیدر اصلنده
سنک اسیا ایدی اضافتله و یا حرف وحدت راه سنک لامیهدر محصول بیت اکرطاغدن
بردکرمن طاشی یووالنور ایسه عارف دکلدرکه اول کمسه که طاشک یولندن قالقه یعنی
درویشلره تسلیم ورضا اولقدر کوکلدرکه هرنه که اوکنه کلورسه خداندن محض عطیه
بلوب کوکلده حاصلی قضایه رضا ویروب توکل ایدوب طورمق کرکدر طریق درویشان
ذکرست وشکر وخدمت وطاعت وایثار وقناعت وتوحید وتوکل
وتسلیم وتحمل ذکردن مراد دیمکدن وکوکلکدن الله آدینی دوشونمکدر وشکر
دن مراد ویردوکی نعمته شاکر اولوب شاکلی ولمقدر وخدمتدن مراد هر مؤمنک
مهما امکن قوللوغنی ایلمکدر نتکم حضرت بهاء الدین نقشبندی بیورمشدر
طریق ما خدمتست وطاعت طاعت خدمته عطف تفسیریدر مقامنده در

رد شراح جمیعاً

رد شمعی

رد شراح جمیعاً

ایثار

ایثار ما ملکی بذل ایدر قناعت قلیله اکتفا ایدوب قسمته رضا ویرمکدر توحیددن خدای
برلکده اولدن اوج قسمدر توحید افعال وصفات وذاتدر مشایخک هر بربنده قوللری
واردر لکن بو مقام استیعابی دکل توکل اللهه اعتماد ایدوب خلقک الندهکینه طمع ایتمیه
بونده ده بعضی قول وار وتسلیم اظهار عبودیت تحمل دنیا اجنبیسی بونقوبوب یوزینه
کوزینی اکشتمیکدر هرکه بدین صفتها موصوفست بحقیقت درویشست اکرچه در
قباست اما هرزه کوی بی نماز وهوا پرست هوس باز کرو زها بشب آرد در بند
شهوت وشبها بروز کند درخواب غفلت بخورد هرچه در میان آید وبکوید
هرچه بر زبان آید رندست اکرچه درعباست هرکه تقدیری هرکیم کهایدی بدین
دال اهرده دن مبدلدر صفتها صفتک جمعیدر قبا اوکلجی قفتان هرزه کوی وصف
ترکیبیدر هرزه زاید وباطل معناسنهدر بعض نسخهده هرزه کرد در ویخنجی نمازه اضافتی
بیانیهدر وهوا پرست وصف ترکیبیدر هوا ایله طامجی یعنی اهل هوا هوس باز اضافتی بیانیه
درهوس اوینادیجی یعنی اهل هوس که حرف رابط صفتدر وزها روزک جمعیدر اسلوب
عجم اوزره شبها ده بویله درخواب غفلت بیانیه رند بوندن مباحی وفاسق معناسنه
در محصول ترکیب هرکیمکه بو صفتلر ایله موصوفدر حقیقتده درویشدر قبا ولباس فاخره
اما هرزه کوی بی نماز وهوا پرست هوس باز که کوندوزلری کیجه یکتورور لذت دنیا قیدنده
یعنی ایام اوقاتنی شهوات دنیویه ده کچوره وکیجه لرینی صباح خواب غفلتدن چیقاره هر نه
که اوررتابه واوکینه کله ییه وهرنه که دیلینه کله سویلیه رند وفاسقدر عباده ایسه ده
حاصلی درویشلک عمل کورهدر لباسه کوره دکل قطعه ای درویش برهنه زتقوی
وزبرون جامه ریا داری ای حرف ندا منادی مصراعک آخرندن تقدیر اولنوب
درویشدن مراد درلدر وتا ضمیر خطاب برهنه بانک ضمی وتخفیف فتح را ایله وسکون
ها ایله چپلق دیمکدر عریان معناسنه وز اصلنده وازدر واو حرف حال بعض نسخهده کز
وانقد ری که حرف رابط صفت اولور جامه ریا لامیهدر مجازا داری طوتارسک
دیمکدر وار لفظدن کنایهدر محصول بیت ای درویش تقوادن چپلق اولان کیمسه یعنی قلبی
زهد وتقوادن خالی اولان کیمسه حال بو که طشره دن جامه ریا وارد یعنی ظاهری
ریا لباسیله بزه مشسک پرده هفت رنک در مکذار تو که در خانه بوریا داری

برده هفت رنك بيانيه يدي رنكلو برده دده اضافت لاميه در مكذا د فعل نهي مفرد
مخاطب قومه دعكدر يعني صادقمه بودريا بانك ضمي و دانك كسريله بردوده لو حصير دركه قادغو
قيشندن اوردلوده دادعربده وترك مملكتنده جوق اولور اوجوز اولدوغيچون فقرا
استعمال ايدر اول برحصيرلركبي د بونوعلر يعني رومك ومصرك حصيرلري كبي بلكه هما
تخت كبي دوشنور محصول بيت قبونك يدي رنكلو برده سني يعني قبوكه يدي رنكلو برده
آصمه سن كه او بكده بوده باطونه سك يعني سنك خانك كه اثواب واثقال وفراشدن
خالي اولوب فقركدن بوده باد دوشمكه محتاج سك قبوكه يدي رنكلو جوقه دن ويا
قماشدن برده صارقيدوب اصمه باطني نقوددن خالي اولوب ظاهري ديبا اسبابيله
مزين اولان كيمسه ايجو يعني اسبابدن وفراشدن خالي اولوب قبوسنه يدي رنكلو
برده اصلمنجانه تشبيه ايلمش بو بيتده د لفظي زايد طوتان زايد سويلمش حكايت منظومه
ديدم كل تازه جند دسته ؛ بر كنبدي از كياه بسته كل تازه بيانيه كنبد كاف عجمك
ضمي و نونك سكوني و بانك فتحيله معناسنده عرب تعريب ايدوب جنبذ ديرلر
جمك و بانك ضميله و يا حرف وحدت از كياه بسته يه متعلقدر از بونده با معنا
محصول بيت بر قبه نك اوزرنده تازه اوتلو بر نيجه دسته تازه كل كوردم زيرا
عادتدر كلستانده ايلك بولنمسه برنوع اوزون اوتلوق اولور كه كللرك آنكله بند ايدرلر
بر از كياه عبارتي كنبده قيد ايدوب معناسي برقاج دسته تازه كلي كوردم
اوتدن بر بيغن اوزره بغلنمش يعني بر مقدار كلي بر مقدار كياه اوزره بغلنمش كوردم
ديمك معتوه بغلنمش سوز سويلمش كفتم چه بود كياه ناچيز ؛ تا در صف كل نشيند از نيز
چه بود عبارتنده استفهام تحقيري وار يعني نه شيدر كياه ناچيز يعني تا حرف تعليل
صف كل لاميه نيز دخي ديمكدر ادات عطفدر محصول بيت حضرت شيخ بو دركلي اوته بغليو
كوردكجه ديدم بونلك كبي نقشه لردن قوتي اولمز بلكه فرض وتخمين طريقيله ديعني ديدم كياه
يعني لاشي كياه نه شيدر كه او ده كل صفنده اوتوره يعني كلا همنشين ومصاحب اولدعليه
بيان اونده كل مقارن اولمق مناسب دكلدر مجموع بيتك معناسنده فايده براودونير
اعتباري وار در كه لاشي وحقير اوت كه اول كياه دخي كل صفنده اوتوره ديبي عجب استغنا
طبعه مالك ايمش كه بويله خوب معنا تصوير ايلمكه قادر در بكريست كياه وكفت خاموش

در سر دكياه

در شيخ

در شيخ

محـ

صحبت نكند كرم فراموش با حرف تاكيد كريست فعل ماضي مفرد غايب كياه فاعلي
كفت كريسته معطوفدر خاموش مقول كفت وفعل امر مفرد مخاطبدر ابيم اول ديمكدر
صحبت مبتدا نكندك كرم مفعول اولي وفراموش مفعول ثانيسي محصول بيت حضرت شيخ
بيوردركه كياه بندن مذكور كلامي ايشيدنجه اغلادي وزبان حالله ديدي ابيم اول
مصاحبت كرم واحساني فراموش ايلمز يعني مصاحبت ومقارنت كرم ولطفي اونتمازه مطلع
كرم واحسان اقتضا ايدر ايدي بندن كلاير باعث اولدوغي ندر كه بو قدر كرم و
احساننه مظهر دوشيم ايدي صحبتي نكندك مقدم مفعولني وكرمي فاعلني اعتبار
ايدنلر معناي مقصوده واصل اولمامشلر مصراع ثانينك معناسيني اهل كرم سابقده
اولان مصاحبتني ودوستلغي فراموش ايلمز ديبي تصوير معناده عجب متصرفدرلر
كرنيست جمال ورنك وبويم ؛ آخر نه كياه باغ اويم آخر فارسيده تقرير وتاكيد
مقامنده استعمال ايدرلر مصراع ثاني استفهام تقريري افاده ايدر كياه باغ او
اضافتلري لاميه لردر محصول بيت كياه ديركه اكر بنم كل كبي جمال ورنك وبويم
يوغيسه كلك باغنك كياهي دكلميم مقرر اويله يم ايدي صحبت كرمي فراموش ايلمز
بس كلك ميانينه صاريلمم غريب دكلدر من بندۀ حضرت كريمم ؛ پرورده
نعمت قديمم بنده حضرت لاميه در و كريمه اضافت بيانيه در پرورده نعمت قديم
لاميه لردر محصول بيت حضرت شيخك كل وكياه ذكرندن مقصودي تمثيلدر يعني
كندويي كياه وحضرت كريمي كل مقامنده تنزيل ايدر ديركه بن حضرت كريمك بنده سيم
نعمت قديمك پرورده سيم يعني خدانك قولي ونعمتك پرورده سيم كرني هنرم وكر
هنرمندم ؛ لطفست اميدم از خداوند محصول بيت اكر كياه كبي بي هنر ايسم
واكر كل كبي صاحب هنر ايسم خداوندن اميدم لطف واحساندر يعني هر حالده مأمولم
دكلم يا آن كه بضاعتي ندارم ؛ سرمايۀ طاعتي ندارم بضاعت سرمايه دن ياخود
وحدت ويا حرف تنكير سرمايۀ طاعت بيانيه و يا مذكور كبي محصول بيت اكر چه بر كره
بضاعتم يوقدر يعني باخصوص كه بضاعته مالك دكلم سرمايۀ طاعته قادر دكلم كه انكله
بر ثواب اشترا ايدم مصراع ثاني اولي بيان ايدر وجادۀ كار بنده داند
جون هيچ وسيلتش نماند او مبتدا و داند خبري جادۀ كار بنده لاميه لردر

در شيخ

ردانندك مقدم مفعولی محصولبیت اولخداوند بنده سنك ایشینك چاره سینی
بیلوریعنی ایشینه درمان نه اولدوغنی اول خداوند بیلور چونكه بنده نك هیچ بر چاره
وسیله سی قالمیه یعنی هیچ شفیعی اولمدوغی نقد وجود درمانی انك اللرنده در رحمتیت
كه مالكان تحریر آزاد كنند بندهٔ پیر دیم عادت دیمكدر كه حرف بیان مالكا
تحریر اسم فاعلك مفعولینه اضافتیدر تحریر بوندن آزاد ایلمك معناسنه مصدر در
تفعیل بابندن حر ایلمك معناسنه بندهٔ پیر بیانیه وكنندك مفعول اولی و آزاد مفعول
ثانیی محصولبیت عادتدر كه قول آزاد ایلمكه قادر اولانلر قوجه قوللری آزاد ایدرلر
ای بار خدای كیتی آرای بر بندهٔ پیر خود ببخشای ای حرف ندا بار خدا افندی
دیمكدر تنكری انوری بیورر بیت علم مجدكه بر بار خدایان ملكست مجد دین ابن بشر
بر ملكان بار خدای بار خدای افندی دیمكدر بوده انوریكدر بیت خواجهٔ
كل جهان انكه خدایش كردست جاودان روحه احرار جهان بار خدای بیل صلتدر
باری ایدی یائی وبابی ضرورت وزن ایچون حذف اولندی دیمی ظاهردركه — رد ابن سیدعلی
بونده لفظ عربی ظن ایلمش خالق معناسنه لیكن ظنی فاسد ایلمش كه بو لفظ مجدد دكیتی
آرای اضافتی بیانیه در كیتی آرای وصف تركیبیدر آرایبدن دن جهان بزكیجی دیمكدر
بر حرف استعلا بندهٔ پیر خود بیانیه ولامیه در ببخشای فعل امر مفرد مخاطب ببخشایبدن
اسیركه یعنی ترحم ایله دیمكدر محصولبیت ای كیتی بزكیجی افندی یعنی ای عالم مخلوقات و
مصنوعاتلرین بزین ایدیجی افندی كندو بیر قولوكه ترحم ایله حاصلی بیر قوللری آزاد
ایلمك عادتدر بن ده سنك بیر قولوكم بنی جهنم عذابندن آزاد ایله سعدی دهٔ كعبهٔ
رضا كیر ای مرد خدا ره خدا كیر سعدی منادی حرف ندابی محذوف دهٔ كعبهٔ
رضا لامیه و بیانیه در كیر فعل امر مفرد مخاطب طوت دیمكدر مرد خدا لامیه ده ره خدا
بوبله در ایكی مصراعده بیله ره لفظی كیر فعلینك مفعولیدر محصولبیت ای سعدی
رضا كعبه سنك یولنی طوت یعنی طریق رضایه سالك اول حاصلی رضا اوزره اول
ای مرد خدا خدا یولنی طوت یعنی خدایه لایق بویلكیب كه طریق انبیا واولیادر
بدبخت كسی كه سر بتابد زین در كه دیكر نیابد بدبخت وصف تركیبیدر كسی
یا حرف وحدت سر بتابدك مقدم مفعولیدر زین در بتابده متعلقدر كه حرف

تقلیل

تقلیل در دكر بیانیه در ایكی اعتبار ایلهده بیابدك مقدم مفعولی محصولبیت بدبخت
بر كسه دركه باشنی بو قپودن چویره یعنی باب خدادن اعراض ایلیه زیرا غیری قپو ویا
غیرینك قپوسینی بولماز حاصلی باب خدادن اعراض ایلین بدبخت اولوب بر باره دكجی
مالك اولماز تابد تابیدن دن مشتقدر یابد یابیدن دن اولدوغی كبی یافتن ونافتن
دن مشتقدر دینلر خطا ایلمشلر حكایت حكیمی را پرسیدند كه از شجاعت وسخاوت — رد ابن سیدعلی و سروری
كدام بهترست كفت آنرا كه سخاوت هست بشجاعت حاجت نیست محصول تركیب
بر حكیمه صوردیلر كه شجاعت وسخاوتدن قنغیسی یكركدر یعنی قنقیسی افضلدر جواب ویردی
دیدی اول كمسنه نك كه سخاوتی وار شجاعته حاجتی یوقدر بیت نوشته است بر كور بهرام
كور كه دست كرم به ز بازوی زور نوشته اصلنده نوشته استدر ضرورت
وزن ایچون حذف وایصال اولندی بر عادت سیما همزه كتابت ایدوب صحتنه حكم ایدنلر
سهو ایلمشلر كور كاف عجمك ضمیله قبر دیمكدر بهرام كور سابقا مفصل بیان اولندی كه حرف — رد ابن سیدعلی و سروری
بیان دست كرم بیانیه بازوی زور لامیه در محصولبیت بهرام كورك قبرینه یازلمشدر كه
كرم الی بازوی زوردن یكدر یعنی كرم واحسان صاحبی اولان ال زور صاحبی اولان
بازودن یكدر قطعه نماند حاتم طائی ولیك تا بابد بماند نام بلندش
بنیكویی مشهور نماند قالمدی یعنی اولدی دیمكدر حاتم حاء مهمله ایله اسم فاعلدر نتی
اوزره مشهور دیمی عربك اسمیدر لیكن عجم تائك تحریرا استعمال ایدر طائی طی قبیله
منسوبدر خلاف قیاس اوزره ولیك ادات اضراب تا حرف انتهادر با حرف صله ابتغاء
ونهایت معناسنه در نام بلند بیانیه ش ضمیر حاتمه راجعدر با حرف مصاحبت نیكو
واو كتابت اولنور اما تلفظ اولنمز ضرورت وزن ایچون یاء ثانیه حرف مصدر در
محصولبیت حاتم طائی قلمادی اولدی اما ابده دك یعنی انقراض عالمه دك نام بلندی
ایلكه مشهور قالدی جواد صاحبی آدی عالمده ایلكله داستان قالدی زكاة مال بدر كن
كه فضلهٔ رز را چو باغبان ببرد بیشتر دهد انكور زكاة معروف قرآنده القرین
واو تكلفده یازیلور اما ثانیی كتابه ده كند وتكلفده كتابت اولنمز جایزدر مال لامیه
لامیه در با حرف صله در بو نده ظرفیه معناسنده در مجاز اكه حرف تقلیل فضلهٔ زیاده یه
دیرلر رز دانك قفحی وزاء معجمه ایله باغ چبوغی ور ادات مفعولیجو حرف تقلیل

باغبان باغ بكچيسي مراد باغه تمارايدن كمسه در بيرد كه مراد بوداغقد دانكوزدوزم
محصول بيت مالك زكاتني طاشره ايله يعني مالكدن اخراج ايله زيرا اصمنك فضله
سيني جونكه باغبان كسه يعني بوداية اوزومي زياده درك ويرد كسلدكده نكو مجرب
قضيه دربي زكاة ظاهرا وصورتا نقصاندر اما حقيقتا زياده در باغ جيبوغني كيبي

باب سوم در فضيلت قناعت

قناعت مصدر در علم بابندن مالك اولدوغنه راضي اولمغه ديرلر اما فتح بابندن دلنمكه ديرلر
نتكه ديرلر العبد حر ان قنع والحر عبد ان قنع **حكايت** خواهنده مغربي در
صف بزازان حلب ميكفت اي خداوندان نعمت اكر شمارا انصاف بودي ومارا
قناعت رسم سؤال از جهان برخاستي خواهنده مغربي بيانيه ويا حرف نسبت عرفه
وحدت ايچون طوتب معناسني بر مغرب دلينجه ديبي غريب مغربيلك البلجي صف فاتك
تشديديله صيره معناسنه در مراد دكان صيره سيدر بزازان اضافت لاميه دربي
حلب ده بويلر در حلب حانك ولامك فتحلريله دياد عربده بر معمور ومشهور شهردر بزازا
مبالغه ايله اسم فاعلدر بز صاتيجيلر ديمكدر مراد بزازستاندر والف ونون ادات جمعدر
خداوندان نعمت يعني اغنيا اصحاب نعمت ديمكدر اسم فاعلك مفعولنه اضافتيدر شمارا
ادات تخصيص انصاف عدالت ديمكدر افعال بابندن مصدر در رسم سؤال لاميه
در عادت سؤال ديمكدر بودي ويرخاستي يالري حرف حكايه در محصول تركيب
مغرب دلينجه حلب بزجيلري بازاردن سويلردي اي نعمت اصحابي اغنيالر اكر سزك
انصافكز اوليدي يعني زكوات وصدقاتكزي بغير سؤال ادا ايلسكز وبيز [illegible]
ويرددكمزله قناعتمز اوليدي ديلنجيلك عادتي وقانوني جهاندن قالقاردي
يعني مرفوع اوليدي **قطعه** اي قناعت توانكرم كردان كه وراي تو هيچ نعمت
نيست توانكرم ادات فاعلدر جي معناسنه توانكر غني معناسنه در ميم متكلم
كردان تعليله مقيددر ضمير منصوب متصل معناسنه كردان كاف عجمك فتحيله فعل
امر مفرد مخاطب در بونده تصيير معناسني افاده ايدر ضمير مفعول اولي وتوانكر
ثانيسي بني غني ايله ديمكدر كه حرف تعليل وراء اكادر ديمكدر تو به اضافت لاميه در محصول
قناعته مجازا خطاب ايدوب بيوردي اي قناعت بني غني ايله زيرا سندن اونده اكادر

در صح

صح

هيچ نعمت بوقدر يعني جميع نعمتلرك منتهاسي سنسك كنج صبر اختيار لقمانست هر كرا
صبر نيست حكمت نيست كنج كاف عجمك فتحيله بوجقدر كه عرب زاويه ديردكاف عجمك
فتحيله خزينه معناسنه در بونده اكسنده ده مساغ وار صبره اضافت بيانيه ومبتدا اختيار
لقمان لاميه وخبر محصول بيت كنج صبر يعني صبر بوجاغني وياخزينه سي لقمانك مختاريدر
يعني حكيم مشرب كوكلدركه كنج صبر اختيار ايلدي زيرا هر كمسه نك كه صبري يوقدر حكمتي يوقدر
يعني كنج صبر اختيار لقماندر هر كيم كه آنك مختاريني اختيار ايلدي حكيم مشربدر **حكايت**
دو اميرزاده در مصر بودند يكي علم آموخت ودكري مال اندوخت آن علامه
عصر شد واين عزيز مصر كشت پس اين توانكر بچشم حقارت در فقيه نظر كردي
وكفتي من بسلطنت رسيدم وتو همچنان درمسكنت بماندي كفت اي برادر شكر
نعمت باري تعالى بر منست كه ميراث پيغمبران يافتم يعني علم وتو ميراث فرعون
وهامان يعني ملك مصر آموخت واندوخت بوايكي فعلدن فياس بوله حكايه اولنور ايكي
بعض نسخه ده اندوختدن صكره عاقبة الامر واقعدر ان اسم اشارتدر كاسب علم
واين كاسب مال علامه عصر لاميه در مبالغه صيغه سيدر مذكر ومؤنثه صفت اولور
عصر زمانه ديرلر عزيز مصر لاميه در باحرف مصاحبت جشم حقارت بيانيه در حرف صلة
فقيه يعني كاسب علم فقيره يعني فقيه يازان متن صحيح مخالف يازمش كردي وكفتي يالري
حرف حكايه در باحرف صلة سلطنت بادشاهلقدر همچنان اوكلكي ديمكدر يعني كسب علمدن
اول نيجه كه مسكين ايدك كه انجليين مسكين مسك ديمكدر مسكنت مصدر در شكر نعمت
مصدرك مفعولنه اضافتيدر وبارنيه اضافت لاميه در باري عربيدر خالق معناسنه
در يعني علم بو تفسير مصنفكدر ميراث فرعون لاميه هامان وزير فرعوندر ديرلركه
فرعونك ديو بيتنه اول اقرار واعتراف ايلين ودعواي الوهيتي تصديق ايلين هامان در
يعني ملك مصر بوده ديمكدر محصول تركيب مصرده ايكي بك زاده وار ايدي برسي
كسب علم ايدردي وبريسي كسب مال عاقبت اول علامه عصر اولدي وبو عزيز مصر
يعني حاكم مصر پس بو غني قرداشي عالم قرداشينه حقارت كوزيله بقاردي وديردي
بن سلطنته ايرشدم وسن اول كلكي كبي مسكنتده قالدك عالم ديدي اي قرداش خدا
شكر نعمتني بنم اوزريمه در كه انبيا ميراثني بولدم كه العلماء ورثة الانبياء درد وسن

میراث فرعون وهامانکه انلر بر زمان بو سلطنت سببیله دعوای الوهیت ایدرلر ایدی مثنوی
من آن مورم که در پایم بمالند ¤ نه زنبورم که از نیشم بنالند که حرف رابطه صفت
در حرف ظرف پایم میم معناده بمالند فعلیله متعلقدر ضمیر منصوب متصل معناسنه بمالند
فعل مضارع جمع غائب اوواره لر دیمکدر یعنی چیکنه لر زنبور آری جنسنه دیرلر که حرف
رابط صفت نیش اول ایکنه در که آری وغیری انکله صوقار نیش پرنه دست یازان
اولی وانسب بیلنز اینلی یا حرف تأکید نالند فعل مضارع جمع غائب انکلرلر دیمکدر محصول
بیت بن اول قرنجه یم که بنی آیقده چیکنه لر یعنی اول حقیریم که حقارتدن بنی ایاق
مال ایدرلر اول آری دکلم که نیشمدن ایکلرلر یعنی اول موذی دکلم که مظلوملر بندن
زار وفغان ایدرلر کجا خود شکر این نعمت کزارم ¤ که زور مردم آزاری ندارم
خود ادات تأکید شکر این نعمت مصدرک مفعولنه اضافتیدر کذارم فعل مضارع
متکلم وحده ادا ایدرم دیمکدر بو معنایه اولان کذارم ذال ایله یازیلور پس ذال ایله یازیلو
بوادایی بیلمزلر اینلی که حرف بیان نعمتی بیان ایدر زور مردم آزار مصدرک مفعولنه
اضافتیدر مردم آزار وصف ترکیبیدر مردم انجیدیجی دیمکدر ندارم یا حرف مصدر
طوتمام یعنی بنم بو قدر محصول بیت بو نعمتک شکرینی قنده ادا ایدرم یعنی ادا ایدمم
که مردم انجیدیجیلک زورم یوقدر یعنی کیمسه یه جفا و اذا ایلمکه قادر اولمدیغم بر عظیم
نعمتدر پس بو نعمتک شکرینی قنده ادا ایدیم بیلوردم یعنی ایدمزم حکایت درویشی
را شنیدم که در آتش فاقه میسوخت وخرقه برخرقه میدوخت وتسلی خاطر
خود بدین بیت میکرد آتش فاقه بیانیه فقر آتشی دیمکدر خرقه بو ندن پاره معناسنه در
اوکلی خرقه برینه رقعه یازان یاتندن یا زخند میسوخت ومیدوخت ومیکرد
حکایت حال ماضیلردر تسلی تفعل بابندن مصدردر خاطره اضافتی مصدرک
مفعولنه اضافتیدر وخوده لامیه محصول ترکیب بر درویشی اشتدم که فقر آتشنه یانادی
وپاره پاره اوزره دیکردی یعنی یاماردی وکندو خاطرینی بو بیتله تسلی ایدردی بیت
بنان خشک قناعت کنیم وجامه دلق ¤ که بار محنت خود به که بار منت خلق
خشک بیانیه جامه دلق ده بویله که حرف تعلیل بار محنت خود بیانیه ولامیه در بار منت
خلق ده بویله در محصول بیت قوری اتمکله قناعت ایدرز ویا ایدرم فعل مضارع

ویا

رد سعی

بو آری بال آرسی دکل بلکه یابان آرسیدر
برآری دیار دردر که
اتنک آدیی دیر
غایتده بک
مراد اولدر

رد سعی ، وکاف ، ولامی

رد سعی

ویا فعل امر اولور خرقه فقرا خرقه سی یعنی لباس فاخراسته ز دراکند ومحتشم بوکلیکدر
خلقک منتی یوکندن بنی خلقک نقابش ولباسی ایچون منت داری اولمقدن محنت
دار فقر وفنا اولمق یکدر کسی کفتش چه نشینی که فلان در این شهر طبع کریم دارد و
کرم عمیم میان بخدمت آزادکان بسته ودر دلها نشسته اکر بر صورت حال
تو مطلع کردد پاس خاطر عزیزان منت دارد کفت خاموش که در نیستی مردن
به که حاجت پیش کسی بردن که کفته اند کسی یا حرف وحدت کفتش شین ضمیر درویشه
راجعدر که حرف تعلیل فلان بو ندن مخصوص ذوی العقولدن کنایه در کرم عمیم بیانیه
در کرم عام معناسنه در یا حرف صلا خدمت آزادکان مصدرک مفعولنه اضافتیدر
در دلها لامیه در مجازا صورت حال تو لامیه لردر پاس یادی عجمیله حفظ معناسنه در
وخاطره اضافتی مصدرک مفعولنه در وعزیزانه لامیه خاموش فعل امر مفرد مخاطب
ایسم اول دیمکدر که حرف تعلیل نیستی یا حرف مصدر در یوقلق دیمکدر که حرف تفضیلدر
من معناسنه حاصلی من تفضیلیه معناسنه در حاجت بردنک مقدم مفعولیدر
وپیش ظرف مکان وکسیه اضافتی لامیه در ویا حرف وحدت محصول ترکیب ترجمه
درویشه دیدیلر او نوردیسک که فلان کمسه بو شهرده طبع کریم وکرم عمیم صاحبیدر
آزاده لره یعنی ایولره خدمته بل بغلمشدر اکر سنک صورت حالکه مطلع اولورسه عزیزلرک
خاطرینی رعایت ایدر یعنی سز عزیزلرک خاطرینی رعایت ایلمکی جانینه منت دوتر
دیدی ایسم اول زیرا یوقلوقده اولمک یکدر کیمسه یه اولکیزه احتیاج ایلدوب عرض
ایلمکدن زیرا دیمشلردر قطعه ¤ هم رقعه دوختن به والزام کنج صبر ¤ کز بهر جامه
رقعه بر خواجکان نوشت رقعه بو ندن یامه معناسنه در دوختن مصدردر
دیکمک معناسنه رقعه مقدم مفعولیدر الزام کنج صبر مصدرک مفعولنه وبیانیه
اضافتلریدر الزام مصدردر افعال بابندن برنسنه یه یا پشدرمق
بوندن مراد کنج صبری نفسینه لازم ایلمکدر ویا کنج صبره ملازم اولمقدر صبر کنج
اضافتی استعاره طریقیله در زیرا صبرک بوجاغی اولمز نهایتی اولور صبر
ایلدوکی بوجاغه مجازا کنج صبر دیرلر سائر لرندن بوکه قیاس ایله الزام بونده
اعتناق معناسنه در دیمی مقامه مناسب سویلمش زیرا اعتناق قوچقلدکه عجم

رد سروری

دراغوشیله نعبیر ایدر اولا بسه التزامک معناسیدر التزامک ذکر کوزمی تفضیله
معناسنه در بعض نسخه ده کز بر باز داغد رامح بو یله اولمقدر اکرچه اکثر نسخه ده کزد اولمقدر
بهر جام لامیه رفع بوندن کاغد باده سیدرکه اندن حسب حال ویا عرض حال یازیلور
اکا ورقه صونادلور برخواجکان لامیه دراکابر قتیه دیمکدر نوشت بوندن نوشتن معناسنه
در محصول بیت یارم باده ورقه دیمک ونفسه صبر بوجاغنی لازم ایلمک یکدر
جام ایچون اکابر قتیه دفع و عرض حال یازمقدن یعنی یا لولنامو کیوب بر بوجقده
صبر ایدوب اوتور مق خواجه لره لباسی ایچون عرض حال یازمقدن افضل واحرادر

حقا که باعقوبت دوزخ برابرست ۞ رفتن بپای مردی همسایه در بهشت

بو حقا لفظی عرب فمدن استعمال ایدر حرف نفیله حقا لا آیتک دیرلر عجم صدق مقامنده
استعمال ایدر حقیقت حال وحقیقت امر دیمک یرده قسم معناسیله مراد اولنمغلی
وارکه حرف بیان باحرف مصاحبت عقوبت شکنجه معناسنه در دوزخه اضافت لامیه در
دربا حرف مصاحبت پای مرد اصطلاحلرنده شفیع ومعین معناسنه در نتکیم
بیورمشدر ۞ بیت ۞ یکی کفتش ای مجلس آرای مرد ۞ که بوداندین مجلست پای مرد
پایه مصدری لاحق اولمغله شفاعت معناسنی افاده ایدر نتکیم لسانی دیوانده واقعدر
بیت ۞ خود کرده ایم لسانی در دست ودل است ۞ دیگر بپای مردی همت ندیده ایم
پس بوندن پای مرد وپای مردم یازانلر مذکور اصطلاحه واصل اولمامشلردر همسایه
اضافت لامیه در درحرف صله در بامعناسنه محصول بیت حقیقت حال که جهنم عذابنه
برابر درکه کشی شفاعتیله ومعاونتیله جنته کتمک یعنی غیر یاردیمی وعنایتیله حضوره
وذوقه واصل اولمق جهنم عذابنه مقارن اولمقدر حکایت یکی از ملوک

عجم طبیبی حاذق بخدمت مصطفی علیه السلام فرستاد سالی چند در دیار
عرب بود کسی تجربتی پیش او نیامد ومعالجتی ازوی درنخواست روزی پیش
سید الانبیا علیه السلام آمد وکله کرد که مرا برای معالجت اصحاب فرستاده
اند و درین مدت هیچکس بمن التفات نکرد تا خدمتی که بر بنده معینست
بجای آدم رسول علیه السلام فرمود که این طایفه را طریقتست که تا اشتها غالب
نشود چیزی نخورند وهنوز که اشتها باقی باشد دست از طعام باز دارند

حکیم

حکیم کفت اینست موجب تندرستی پس زمین خدمت ببوسید و برفت
حاذق ماهر دیمکدر کسی یا حرف وحدتدر باحرف مصاحبت تجربتی یا حرف وحدتدر وبا
نکیر معالجتی یاسیدر بو یله دردرنخواست درحرف تاکیددر روزی یاحرف وحدتدر تنکیر
کاف عجمیله کریله شکایت معناسنه درمرا بنی دیمکدر برای معالجت اصحاب برای باید
اصلیه ایله ادات تعلیل معالجه باضافت لامیه دروا صحابه مصدرک مفعولیدر اما
درین مدت یعنی بو قدر زمانده که بوندن اونوردم هیچ کس هیچ کیمسه دیمکدر تاحرف
تعلیل خدمتی یاحرف وحدتدر بجای آدم یرینه کتوردم یعنی ادا ایدم دیمکدر طریقت
یعنی قاعدته یاحرف وحدتدر که تاحرف توقیت مادام معناسنه وهنوز که بوکه حرفی
هنوزدن صکره یا زمیوب باشدن صکره یازان مخلترم یا زمامش یازدارند
لفظی کیرو جکرلر دیمکدر اما مراد دنیانک اکل ایدرلر دیمکدر متون قدیمه ده بدارند
دوشمش یازدارند بدلی بدارند دینه اعتراض ایلیین کند معنی شدر زیرا ایکی
ادادن مقصود بردر موجب جمعک کسریله سبب دیمکدر تندرستی یاء اضافتی لامیه
وبا حرف مصدر دور بازدارند دک معناسینه کیرو طوتولور دیمک معناسنه کیرو طوتولور
محصول کتب عجم پادشاهلرندن بری بر حاذق طبیب حضرت پیغمبرک خدمتنه
ارسال ایلدی برنیچه ییل دیار عربده اولدی کیمسه تجربه طریقیله اوکنه کلمدی یعنی
اصحابدن کیمسه بونی تجربه ایلدی که بونک بوقدر حذاقتی وار مید ر دیو ودخی
برمعالجه ده طلب ایلمدی بر کون حضرت سرور کائناتک قتنه کلدی وشکایت ایلدی
کوبنی معالجه اصحاب ایچون ارسال ایلدیلر وبو قدر مدتدر که دیار عربده اولدم هیچ
کیمسه بکا التفات ایلمدی تا بر خدمت که بوبنده نک اوزرینه تعیین اولنمشدر ادا
ایلیم حضرت بیوردی که بوطایفه اصحابک بر قانونلری وار در مادام که اشتها
لری غالب اولمیه بر نسنه یمزلر والان اشتهالری باقی ایکن اللرینی طعامدن چکرلر
حکیم دیدی صحت وتندرستلوکه سبب بو معناد راندن صکره زمین خدمتی
اوبدی وکتدی مثنوی ۞ سخن آنکه کند حکیم اغاز ۞ یا سر انکشت سوی لقمه دراز
سخن کندک مقدم مفعولیدر اغاز ابتدا دیمکدر ومفعول ثانیسیدر یاحرف عطفدر
اودوام معناسنه انکشت بر معقددر اما مراد الدر مجاز مرسل طریقیله سر انکشت برمق

ردشی

ردس ورکی

ردشی

اوجی دیمکدر بونك کبیلو اضافتلرده اوقنور وزن محلّ ابلدکی بیرده مرانکشت
کندك مفعول اولیٰ وسوی لفظ لامیه ومفعول ثانیسی ودر واز ثالثیدر واز داللک
فتحی وکسریله اولوردن دیمکدر محصول بیت بو بیت لف ونشر طریقیله ما بعدینه مربوطدر
بودرکه حکیم سوزه اول وقت ابتدا ایدر یعنی سوز سویلمکه اول وقت باشلور یا
لقمه جانبنه یعنی اول وقت اوزادر یعنی اکل ایلمکه اول حینده ابتدا ایدر که زنا
کفتنش خلل زاید یا زنا خوردنش بجان آید که حرف بیان تا گفتنش سویلمک وشین
ضمیر حکیمه راجعدر خلل بونده ضرر معناسنه‌در زاید فعل مضارع مفرد غایب بوندن
طوغر دیمکدر زاییدندن یعنی صادر اوله یا حرف عطف تا خوردن یمك شین
حکیمه راجعدر یا حرف صلجانه کلمکدن مراد محضه‌یه قریب اوله دیمکدر محصول بیت
حکیم سوزه شول دمده ابتدا ایدر که سویلمکدن برضرر مترتب اولمیه ویمکه الی اول
وقت اوزادر که یمکدن مضطرب اوله یعنی محضه‌یه قریب اوله لاجرم حکمتش بود
کفتار یا خوردنش تندرستی آرد بار لاجرم لا شك ولا شبهه دیمکدر حکمتش
شین معناده کفتاره مقیددر کفتارش حکمت بود دیمك اولور مبتدا وخبر
طریقیله خوردنش مبتدا آرد فعل مضارع مفرد غایب فاعلی تحتنده خوردنه راجع
ضمیردر وتندرستی مفعول اولی وبار ثانیسی وجمله فعلیه خبر مبتدادر بار حاصل
ونتیجه معناسنه‌در محصول بیت حکیم مذکورکبی ایدیجه شك یوقدر گفتاری حکمت اولور
ویمسی تندرستلکی حاصل ونتیجه کتورر یعنی کلامی محض حکمت وطعامی اکل ایلمسی محض
صحت اولور حکایت یکی توبه بسیار کردی وباز بشکستی تا یکی از مشایخ بدو گفت
چنین میدانم که بسیار خوردن عادت داری وقید نفس از موی باریکترست
یعنی توبه ونفس را چنین که تو می پروری زنجیر بکسلاند وآید روزی کترا بدرد
یکی مبتدا توبه کردیک مفعول اولی وبسیار ثانیسی وجمله فعلیه خبر مبتدادر
وجمله اسمیه مستانفدر وتوبه‌یی بسیاره اضافت ایدنلر بی وجه ایلمشلر وباز شکستی
تقدیری توبه را باز شکستی‌در یا لو حرف حکایه‌در تا جایزدر که حرف انتها ولیه
الی معناسنه وجایزدر که حرف تعلیل اوله قید نفس لامیه‌در نفسك باغی دیمکدر بارك
بای عربی ورانك کسریله اینجه معناسنه‌در وتر ادات تفضیل اینجه‌رك دیمکدر یعنی توبه

ددس وردی وتمم

حضرت

حضرت شیخك مذکور شیخك قید نفس قولینی تفسیریدر ونفس را چنین که تو می پروری
واو حرف حال نفس مفعولی پروینك مقدم مفعولیدر ورا ادات مفعول پروری فعل مضارع
مفرد مخاطب پروردبدندن زنجیر موی مناسبتیله مذکوردر بکسلاند با حرف تاکید
کسلاندکاف عجمك ضمی وسینك فتحیله فعل مضارع مفرد غایبدر کسلیدندن قپارد
دیمکدر وآید فعل مضارع مفرد غایبدر آییدندن وفاعلی روزدر برکون کلور
یعنی برکون اولور که حرف بیان ویا حرف صفت تراسنی دیمکدر با حرف تاکیددر در
داللك فتحی وکسریله ودانك فتحیله فعل مضارع مفرد غایبدر دریدندن محصول حکایت
برکمسه چوق توبه ایدردی وکنه صیدردی حتی مشایخك بری آکا دیدی شویله اکلرم
چوق یمك عادتکدر حال بوکه نفس قیدی که توبه‌در قیلدن اینجه‌درکه دونفسی شویله بسلرسك
کربسلرسك زنجیر قیرار وبرکون واقع اولورکه سنی یرتار بیت یکی بچه گرگ
می پرورید چو پرورده شد خواجه را بردرید بچه بای عربی وجیم عجمیله انکره در
لر بورویده تشدید مورث وزن ایچون کلمشدر وکرك اضافتی لامیه‌در می پرورید
حکایت حال ماضیه‌در بسلردی دیمکدر چو حرف تعلیل پرورده شد بسلندی دیمکدر
زیرا اسم مفعول آلوده افعال عامه‌نك بریله مقید اولامقدر کاه اولورکه قید حذف
اولنور قرینه قایم اولدوغی یرده پس بسلنمش اولدی دینلر بو حقیقتدن آگاه دکل
ایمش خواجه‌دن مراد صاحبیدر ورا ادات مفعول بر حرف تاکید دریدفعل ماضی
مفرد غایب بر تدی دیمکدر محصول بیت برکمسه قورد اینکنی بسلردی یعنی تربیه ایدردی
چونکه تمام بسلندی یعنی بیودی صاحبنی بر تدی یعنی هلاك ایلدی حکایت دردبیرت
اردشیر بابکان آمده است معلوم اولاکه شاهنامه‌ده مسطور اولان اردشیر
ایکیدر بریسی اردشیر بن اسفندیار گشتاسب شاه که اسفندیار روئین تن دیمکله
مشهوردر بریسی ده اردشیر ساسانیاندرکه بابکانك قیزندن اوغلیدر زیرا
بابکان قیزینی ساسانه ویردی واردشیر اندن متولد اولدی ایدی بابکان قید
احترازیدر اردشیر بن اسفندیاردن که اردشیر بابکانك بدیجی جد اعلاسیدر
بوده معلوم اولاکه حضرت سید الانبیادن اول بر پادشاهك فوتندن صکره دولت
سلطنتی قالمه ساسانیلردن بریسی آلوب پادشاه ایدرلردی امام عمر خلافتنده

ددس وردی وتمم

حال بولنمايدي اندن صكره بو قانون مرفوع اولدي فاحفظ كه حكيم عربرا پرسيدكه
روزي چه مايه طعام بايد خورد گفت صد درم سنك كفايت ميكند گفت اين
قدر چه قوت دهد گفت هذا المقدار يحملك وما زاد على ذلك فانت حامله يعني اين
قدر ترا بر پاي همي دارد و هر چه زيادت كني تو حمال آني بايكان ده مابك ده ماددوان
نام پادشاهك بكلريندن برينك اسميدر عجم بابكانه جمع ظن ايليني اصل قصرته بيلزايش در
حكيم لفظي ياء وحدتله ايراد ايليني جميع نسخه لره مخالف ياذدبغندن غيري معناسي بوقدر
روزي يعني هر روز مايه بونده مقدار معناسنه درم درهم معناسنه در صد درم سنك
يوز درم طاش وزني ديمكدر قدر قافنك و داللك فتحه لريله و سكون داللا ايله معناسي در
يعني مقدار معناسنه هذا اسم اشارت محلاً مرفوع مبتدا المقدار لفظا مرفوع نعتي
ويا عطف بياني يحملك فعل مضارع مفرد مذكر غائب فاعلي هذا يه راجع تحتنده
ضمير وكاف ضمير منصوب متصل مفعولي وجمله فعليه محلاً مرفوع خبر مبتدا ده وجمله
اسميه نك اعرابدن محلي يوقدر جمله مستأنفه در واو حرف عطف ما الذي معناسنه اسم موصول
محلاً مرفوع مبتدا زاد فعل ماضي مفرد مذكر غائب فاعلي تحتنده مايه راجع ضمير على ذلك
جار مع المجرور زاده متعلقدر جمله فعليه اعرابدن محلي يوق صله سيدر ماننك فانت
فا مبتدا اسم موصول اولدوغيچون خبره داخل اولمشدر انت ضمير مرفوع منفصل
محلاً مرفوع مبتدا حامل لفظا مرفوع خبر ضمير محلاً مجرور مضاف اليه جمله اسميه محلاً مرفوع
خبر مبتدا اولدركه اسم موصولدر وبو جمله نك اعرابدن محلي يوق معطوفدر جمله
اولى يه حضرت شيخ بو عربيه تركيبي شرح ايدوب بو ده معني اين قدر بو مقدار ديمكدر
همي ها حرف تأكيد زيادت معلوم اولكه مصادر اواخرنده واقع اولان تالري
عرب كرد باذاذ واكا تاء مربوطه ديرلر اما عجم كاه هاء دكي شكلنده يازاردوو افود
وكاه اوزون يازوب تا اوقوردو دولت وسعادت تالري كبي و بو تايه تاء مطوله
ديرلر فاحفظ حمال ان اسم فاعلك مفعولنه اضافتيدر ويا ضمير خطاب مجموعي كب
ادر شيوه بابكانك اخلاق واطوارنده وار داوملشدر يعني آنك طريقنده مذكور
دركه عرب حكيمنه صوردي كه كوننده مقدار طعام ييمك كركك حكيم ديدي يوز درهم
طاش اغيري كفايت ايدر دادر شيوه بدي بو قدر نه قوت ويرر ديمك بدنه بو مقدار

يتر مي حكيم ديدي بو مقدار سزي كوتورر و بو مقداردن زياده سن كوتورديك
يعني بو مقدار طعام سزي ياقاوزره طوتار حاصلي قيام بدنه كافيدر و هر نه كه بو
مقداراوزره زياده ايدرسك سن انك حماليسك ديمكدر بيت خوردن براي
زيستن وذكر كردنست تو معتقدكه زيستن ازبهر خوردنست خوردن مبتدا
ما بعدي خبري براي ادات تعليل وزيستن اضافتي لاميه در وذكر كردنك مقدم
مفعوليدر تو مبتدا معتقد خبري افتعال بابندن اسم فاعلدر كه حرف بيان زيستن
مصدردر ياشامق معناسنه برادات تعليل خوردنه اضافتي لاميه در محصول بيت
ييمك ايچمك حياتك اولوب ذكر حقه مشغول اولمق ايچوندر سن ايسه معتقدسك كه
حياتك اولمق ييمك ايچمك ايچوندر يعني صاغ اولمق طعام اكل ايلمك ايچوندر حكايت
دو درويش خراساني ملازم صحبت يكديكر سياحت كردندي يكي ضعيف بودكه بهر دو
شب افطار كردي واين ديكر قوي كه روزي سه بار خوردي قضارا بر در شهري
بتهمت جاسوسي كرفتار آمدند هر دو را بخانه كردند ودر بكل برآوردند بعد
از دو هفته معلوم شدكه بي كناهند در بكشادند قوي را ديدند مرده وضعيف
جان بسلامت برده در اين عجب بماندند حكيمي كفت خلاف اين عجب بودي كه
آن يكي بسيار خوار بود طاقت بي نوايي نداشت هلاك شد وان ديكر خويشتن
دار بود بعادت خود صبر كرد و بسلامت بماند خراساني يا حرف نسبت
ملازم صحبت اسم فاعلك مصدره اضافتيدر ملازم اولدي كه حرفني زياده ايلمي
زائد ايلمش ويكديكره مصدرك مفعوليدر سياحت سينك كسريله مصدردر
ساح يسيح دن يعني ضرب بابندنك اجوف يائيسندن كزمك ديمكدر ذهاب معناسنه
كردندي يا حرف حكايه بهر يا حرف ظرف وهر ادات تخمين افطار لغتده صومي اچمقدر
اما بونده مطلق اكل مراددر افطاري ياء وحدتله ايراد ايليني زائد ايلمش كردي يا حرف
حكايه در قوي دن صكره بر بود مقدر در كه حرف تعليل در وبونده خوردنك ظرفيدر
ويا حرف وحدت سه بار اوچ كره ديمكدر خوردي يا حرف حكايه قضارا ناكهاني ديمكدر
بعض نسخه ده اتفاقا دوشمش در شهري لاميه ويا حرف وحدت يا حرف مصاحبت سببيتي
متضمن تهمت جاسوسي لاميه و يا حرف مصدر بخانه بعض نسخه ده زندانه دوشمش در حرف

سلادر با معناسنه و یا حرف وحدت وهمزه حرف توسل برخانه یه ایلتدیلر یعنی حبس ایلدیلر
دردش ضمیر خانه یه راجعدر با حرف مصاحبت بکل برآوردند بالجمله بایدیلر یعنی دیوار اوزره دیلر
بو معنا برحرف یا مستعملدر دیمیه دیمیه بازیلو بو استعمالدن اکاه دکل ایشانلو عجب بو دی که حرف
تعلیل بسیار خوار وصف ترکیبیدر جوق ییجی معناسنه طاقت بی نوایی مصدر دل منعولیته
اضافتیدر نوا بو نده التزاما آذیق معناسنه در نوانک لغتلرده مذکور اولان معنالرینی
بونده جمع ایدوب محل مناسب و ملا یمینی تعیین ایلیوب نوایی زاد ایله تفسیر ایلینه اعتراض
ایلین معترض اولمشلردر با حرف مصدر خوبشتن دار وصف ترکیبیدر کندینی حفظ
ایدیجی یعنی پرهیزکار که طعام اکل ایلمکلر زیاده تقید ایلمزدی بکه احتمالا اوزره اولوردی
بسلامت با حرف ظرف و با حرف مصاحبت محصول ترکیب ایکی خراسانلو در ویشی برینک
صحبتنه ملازم اولوب سیاحت ایدرلردی یعنی متحد اولوب عالم سیرین ایدرلردی
برنجی ضعیف ایدی که ایکی کیجه ده بر افطار ایدردی و اول برنجی قوی ایدی که کونده اوچ
کز ییمک بردی ناکهان برشهرک قپوسنده جاسوسلق تهمتیله کرفتار اولدیلر ایکیسینی
بیله برخانه یه حبس ایدوب قپوسینی دیوار ایلدیلر یعنی طاشله و با کرپچله اوردیلر ایکی هفته
دنصکره معلوم اولدیکه بیکناهلر در قپوسینی آچدیلر قوتلیسینی کوردیلر که اولمش و ضعیف جانینی
سلامت ایله قورتمش یعنی اولمکدن خلاص بولمش خلق بو خصوصدن عجبه قالدیلر یعنی تعجب ایلدیلر
بر حکیم انده حاضر بولنوب دیدی بونک خلافنی عجب ایدی یعنی ضعیف اولوب قوی سالم
قالسه زیرا اول برنجی اکول ایدی که کونده اوچ کره ییردی بینوالیغه یعنی آجلیغه طاقت کتورمدی
هلاک اولدی و اول برنجی کندینی اکل و شربدن حفظ ایدوب پرهیز ایدردی
بس عادتی اوزره آجلیغه صبر ایلدی و سلامت قالدی قطعه چو کم خوردن طبیعت
شد کسی را ٭ چو سختی پیشش آید سهل کیرد طبیعت بونده عادت و خوی معناسنه در
سختی یا مصدریله شدت معناسنه در سهل آسان معناسنه در محصول بیت چونکه برکمسنه یه
آز ییمک عادت و خوی اولدی یعنی جوق ییمک معتاد اولدی اوکنه شدت کلنجه آسان
طوتر یعنی بر نیجه کون طعام بولمسه و یا مدت مدید حبس اولسه مذکور کبی جوق زحمت چکمز
و کر تن پرور است اندر فراخی ٭ چو تنکی بیند از سختی بمیرد تن پرور وصف ترکیبیدر
تنی بسلیجی یعنی جوق ییجی فراخ کلمه معناسنه در یعنی واسع و یا مصدر وسعت دیمکدر تنکی

روا ای سلطان و سرورکی

دد کوردی

نقیض فراخدر محصول بیت واکر برکمسه وسعت و بوللقده تن پرور اولوب اکول و یمکه
بی صبر دیبی اختیار اولورسه جونکه طار لق و معنا بقه کوره آجلق شدتدن یعنی محمدن اولوردی
حکایت یکی از حکما پسرش را نهی کرد از بسیار خوردن که سیری مردرا رنجور دارد
گفت ای پدر کرسنکی بکشد نشنیده که ظریفان گفته اند بسیری مردن به که بکرسنکی
بردن گفت اندازه نکه دار که قال الله تعالى كلوا واشربوا ولا تسرفوا سیری یا حرف
مصدر در رنجور مریض دیمکدر کرسنه کافک عجمیک ضمی و رانک کسری و سینک سکونیله آج دیمکدر که
عربیده جوعان دیرلر و کاف عجمی عادده دیمیدن بدلدر و یا حرف مصدر با حرف مصاحبت
سیر سینک کسری و یانک مجهولیله طوق دیمکدر که عربیده شبعان دیرلر و یا حرف مصدر بریکی
که حرف تعلیل اندازه مقدار نکه دار حفظ ایله کلوا کافک و لامک ضمیله فعل امر جمع مذکر
مخاطبدر نصّ با جنک مهموز الفاسندن اکل ایلک یعنی ییک واشربوا واو حرف عطف
اشربوا فعل امر جمع مذکر مخاطب علم بابندن ایچکز دیمکدر ولا تسرفوا فعل نهی جمع مذکر مخاطب
در افعال بابندن اسراف ایلمک یعنی ییمک و ایچمک حددن تجاوز ایلمک دیمکدر محصول ترکیب
حکمادن برنجی او غلینه جوق ییمکدن نهی ایلدی که طوقلق بختی مریض طوتار یعنی رنجور ایدر
اوغلی دیدی ای بابا آجلق اولدرور حاصلی طوقلقدن آدم مریض اولور اما آجلقدن
اولور ایشتمدیکنک که ظریفلر دیمشلر طوقلوغله اولمک یکدر آجلقجکمکدن بابا دیدی
ای اوغل اندازه یه رعایت ایله یعنی طوق اول که امتلا اولوب مریض اولمیسک زیرا
خدا تعالى حضرتلری بیورمشدر ییک و ایچک اما اسراف ایلمک یعنی حد اعتدالی رعایت ایده
تجاوز ایلمک دیمکدر بیت نه چندان بخور کز دهانت بر آید ٭ نه چندان که از ضعف
جانت بر آید حرف نفی معناده بخور امر بیه مفیددر نهی معناسنه چندان بخور تقدیرنده
کز که حرف بیان و یا حرف تعلیل مصراع ثانیده نه چنداندر صکره بر فعل تقدیر او لنور تقدیری
چندان کرسنه مبانی دیمکدر که حرف تعلیل محصول بیت اول قدر جوق ییمه که اغز کدن چیقا
یعنی استفراغه محتاج اولمیسک اول قدر دخی آجلق چکمه که ضعفدن جانک چیقه یعنی
حالت مخمصه یه وارمق مقداری آج اوله حاصلی آیت کریمه ایله عامل اول نته که شاعر دیمیشدر بیت
کرچه خدا گفت کلوا واشربوا ٭ در عقبش گفت ولا تسرفوا ٭ بر آیدک معناسنی بو قادری کلام
دیمکله تعبیر ایلین استعمالدن خبردار دکل ایمش قطعه با آن که در وجود طعامست

کرچه خدا گفت کلوا واشربوا
در عقبش گفت ولا تسرفوا

حفظ نفس به رنج آورد طعام که بیش از قدر بود طعام مبتدا وسببی وتامعنادر بقیه
قید در وحفظ نفس لامیه وخبر مبتدا رنج آورد ک مقدم مفعول لیدر وطعام فاعلی که حرف
رابط صفت بیش یاء عربینک کسریله زیاده معناسنه قدر فاقک ودالک فتحیله مقدار
معناسنه محصول بیت انک بر که یعنی بو بیله ایکن حاصلی وجود حیوانک طعام اگرچه حفظ
نفسدر یعنی حفظ نفس ایکن طعام مرض ایراث ایدر چونکه مقداردن زیاده اولحاصل طعام
بدنه نافع ایکن حد اعتدالدن زیاده اولنجه مرض کتوردر کز کلشکر خوری بتکلف زیان
کند به ور نان خشک دیر خوری کلشکر بود کلشکر وکل با شکر وکل بشکر شکر ایله کل مربا سی
دیرلر امتلاء به نافعدر زیرا مسهلدر تکلفدن مراد طوقلقدر نان خشک بیاتیه دینور یعنی
اتمک دیمکدر یعنی قاتقسز دیرکه دیمکدر بوندن آچلقدن کنایتدر محصول بیت اگر طوقلق
کل بشکر یرسک نافع محض ایکن زیان ایدر زیرا امتلا ایدر اگر چه بر مقدار شکلدر مکلد
اسهال ایدر اما قاتقسز قوری اتمکی آچلیسک فایده در کلشکر حکمنده در حاصلی طوقلق
ییمک ییمک ضرر محضدر اما آچ اعتدال ایله ییمک نفع محضدر حکایت رنجوری را گفتند
دلت چه میخواهد گفت انکه دلم هیچ نخواهد بعض نسخه ده انکه دلم چیزی نخواهد در نسخه
مآل برد محصول ترکیب بر مریضه دیدیلرکه کوکلک نه ایستر دیدی کوکلم هیچ نسنه استمدکی
ایستر یعنی کوکلم هیچ بر نسنه یه طالب وراغب اولمدوغینی ایستر حاصلی کوکلم نسنه استمدکین
ایستر بیت معده چو پر گشت وشکم درد خاست به سود ندارد همه اسباب راست
معده میمک کسری وعینک سکونیله ومیمک فتحی وعینک کسریله ایکسیده بر معنایه لغتدر
عربیدر حیوان جنسنک شیرانی مقامنده در انساندن شکم معطوفدر معده یه واو
عاطفه سزا اولماسینه نجومنایدوب معناسینه چونکه شکم طعام طولدی معده یه دردر
قالقدی یعنی مرض حاصل اولدی دیمک ترزیق معناو بو معنی نظیر در درد مبتدا
وخاست خبری در دن قالقدی یعنی ظاهر وهویدا اولدی سود مبتدا فایده دیمکدر ندارد
فعل نفی مستقبل طوتماز یعنی ایلمز دیمکدر خبر مبتدا در همه ادات تاکیددر جمیع کبی اسباب
راست بیانیه اسباب ندارد فاعلیدر راستدن مراد صحتدر یعنی صحیح اسباب یعنی
تجربه صحیح ایله مجرب اسباب مراد اسباب معالجه در اسباب معاش دیمکی بیننک غراسنده
ذنده واصل اولماش غرابت بوندن دیکه تجربه صحیح ایله مجرب اولان معالجه نفع ایلمز دیو
کلامه

کل من اعتراضا یلیق که مقامه مناسب دکل دیو اماکند معترضا ولدوغندن خبری
یوق در عفاالله عنه مصراع ثانی بر مقدر کلام اقتضا ایدر دو یا بریمی لفظی محصول بیت
معده ایله شکم که ممتلی اولدی درد و رنج هویدا و ظاهر اولدی بوله اولنجه نفع ایلمز معالجات
صحیحه وجایزدر که درد خاست جمله سینک اولکی بر حرف عطف تقدیر اولنیمی مصراع ثانی
بر مقدره محتاج اولماز بو تقدیرجه معنا معده ایله شکم که ممتلی اولدی ودرد ورنج حاصل
اولدی جمیع معالجات صحیحه ایله صحت بولماز اولو حضرت شیخک بیوردوغی ما اتلو طریقیله در
والاعلاج که صحیح اولا البته مرضی دفع ایدر حاصلی نافع اولور حکایت قصابی را دری
شهر واسط بر صوفیان در می چند گرد آمده بود هر روز مطالبت کردی وسخنهای
با خشونت گفتی اصحاب از تعنت او خسته خاطر بودند وجز از تحمل چاره نبود صاحب
دلی زان میان گفت نفس را وعده دادن بطعام آسانترست که قصاب را
بدرم بعض نسخه ده قصاب یرینه بقال در دیمش وشراح آنی اختیار ایلمشلر لکن خطا ایلمشلر
زیرا بوندن صکره مذکور قطعه نک قافیه سی فاسد اولور زیرا بو ایله بقال قافیه اولماز
بو که قطعه ده مذکوردر اولان کوشت وقصابدر بقال دکل شهر واسط بغداد ایله بصره بیننده
بر شهردر که بغداده جانبندن کلن سیاه قلم اول دیاره حاصل اولور اانک ایچون قلم واسطی
دیرلر لکن شراح شهر واسطی ذکر ایلمشلر ظاهر بودر که بو کتابه جوق کوده منلر یعنی جوق
نسخه سینی کوردیمنلر گرد آمده جمع اولمش دیمکدر مطالبت نابی اسلوب عجم اوزده مطول
کتابت اولنور سخنهای با خشونت بیانیه نامعقول کلمات دیمکدر گردی وگفتی بالری
حکایت ایچوندر اصحاب یعنی صوفیلر تعنت تعقل با بندن مصدر در زلت دیمکدر
یعنی بو که نک سور چوب بیقلدوغینی ایستمکدر بوندن مراد جفا وازادر صاحب دلدن
بوندن مراد حضرت شیخ کندیدر دیو کتابده هر یرده که صاحب دل بیوردکلری کندولرمراد
در دیمشلر والعلم عندالله ازان میان یعنی اصحاب ارالرنیدن نفس را وعده دادن
بطعام الخ طعام ایله وعده ویرمکک معناسی اولدرکه دیه سکا ای نفس ان شاالله
صدقات وزکوات کلدکده سکا اعلا نفایس بیدروم دیو محصول ترکیب بر
قصابک شهر واسطده صوفیلر اوزرده بر نیچه آقچه سی دین طریقیله جمع اولمش ایدی وهر
کون آقچه سینی مطالبت ایدردی وبونلره خشونتلر یعنی ایری یاری سوزلر سویلردی

در مروری

دد شراح جمعا

دد شراح جمعا

اصحاب انك نعمت جفاسندن خسته خاطر اولورلردي لكن مخلّدن غيريسي چاره لري
يوق ايدي زيرا فقيرلر ايدي واد اسينه مالك دكللر ايدي اولجهتدن هر بلا ايسه
چكرلردي اد الوينده بر صاحب دل ديدي تقد طعاملو علم ورمك آسانز كدر قضابه
اقچه ايله دير مكدن تنك اداره دنيه مالك اوليان مدبونلر وعده ويرد لر باخشونت بريته
ناخوش يازلر نحده لره مخالف وناخوش يازمثلو **قطعه ترك احسان خواجه اوليتر**
كاحتمال جفاى بوابان ترك احسان مصدر دك مفعولنه اضافتيدر خواجه اضافت
مصدرك فاعلنه در ترك مبتدا اوليتر خبري كه من تفضيليه معناسنه در احتمال جفاى
بوابان ليكن اضافت بيله مصدرك فاعلنه اضافتيدر بوابان بواب نصّادد زنجي اوزره
نبوجي ديكلدر والف ونون اداة جمعدر محصول بيت خواجه نك يعني وزيرلك وبايز
اكابرك احساني ترك ايلمك اولى دركدر قبوجيلرك جفا واذاسني چكمكدن **بتمناى**
كوشت مردن به كه تقاضاى زشت قصابان باحرف مصاحبت تمناي كوشت
مصدرك مفعولنه اضافتيدر تمنّا تفعل بابندن مصدردر نونك مفتوح قلوب
يانك الفه قلب ايلمك تصرفات عجمدر كه بنه حرف تفضيل يعني من تفضيليه معناسنه در
ديكلدر تقاضا تفاعل بابندن مصدردر وضادي مفتوح قلوب يانك الفه قلب ايلمك
عمّا كيدر زشته اضافت بيانيه در وقصاب لاميه قصاب مبالغه ايله اسم فاعلدر
ات باده لغتجه ديكلدر مصدري قصب كلور قافك فتحي وصادك سكونيله محصول بيت
آدم ات ذو سيلا اولمك بكلدر قصابلرك جركين تقاضالرندن يعني انلرك جركين تقاضا
لريني چكمكدن آشتنلك چكمك بكلدر **حكايت جوانمردي را در جنك تاتار جراحتي**
هول رسيد كسي كفتش فلان بازركان نوش دارو دارد اكر بخواهي شايد كه
قدري بدهد وكويند ان بازركان بنجل معروف بود جوانمرد يني معناسنده
مستعملدر تقدر جوانمرد جوان ديكلدر ديني نامردلك ايلمش وياحرف وحدت دا
حرف صله در با معناسنه تاتار دن مراد هلاكو تاتار يدر كه كافرلر ايدي جراحتي باحرف
وحدت هول هانك فتحي ايله قورقنج كه عرب مخوف دير جراحت صفتيدر نوش دارو
بو نك فائق لو معناسنه در يعني ابو مرهم قدري قافك ودالك فتحيله وياء وحدتيله
بر مقدار ديكلدر وكويند واو حرف حال محصول تركيب ويني اوده هلاكو تاتاردي

سكن

جنكنن بو قورقنج ياره ايرشدي يعني جنكده ياره لندي بركمسه اكا ديدي فلان بازرك
كانك نوش داروسي وار يعني نافع مرهمي وار اكر ديلرسك جايزدركه بر مقدار ويره
ودير لر كه اول بازركان بخل ايله معروف ايدي **بيت كر بجاى نانش اندر سفره بودي**
آفتاب تا قيامت كس نديدي روز روشن در جهان بعضلر بيت مطلع اولمق
ايچون در جهان يرينه خوبخواب يازمشلر لكن صحيح نسخه لره مخالف يازمشلر محصول بيت
اكر منكود بازركانك سفره سنده اتمك يرينه آفتاب اوليدي قيامته دك كمسه جهانده
ايدينلق كوندوز كورمزدي زيرا كمسه يه سفره سي اچمازدي حاصلي هيچ بركمسه اتمكنه يولدرمزدي
كورمزدي **جوانمرد كفت اكر نوش دارو خواهم دهد يا ندهد واكر دهد منفعت**
كند يا نكند بهر حال از وي خواستن زهر قاتلست محصول تركيب جوانمرد ديدي
اكر نوش دارو ايستسم ويره يا ويرميه واكر ويره فايده ويره يا ويرميه بهر حال انندن ايستمه
ايستمك زهر قاتلدر **بيت هرچه از دونان بمنت خواستي در تن افزودي واز جان**
كاستي دونان دونك جمعيدر الچقلر ديكلدر خواستي فعل ماضي مفرد مخاطب ديلدكسه
ديكلدر افزودي لازم ومتعدي بينه مشتركدر بونده لازمدر آرتدك ديكلدر در
كاستي ده بويله در لكن اكسلدك ديكلدر تنكر عربيده نقص لازم ومتعدي بينه مشتركدر
محصول بيت هرنه كه الچقلردن منت ايله ايستدك اكرچه تنده آرتدك اما جاندن
اكسلدك يعني تنكه اندن منفعت حاصل اولدي اما جانيكه نقصان محققدر زيرا اول
تننه ديلكلا عرضكر ديردك **وحكيمان كفته اند اكر آب حيات في المثل بآب روي**
فروشند دانا نخرد في المثل مثلا ديمكدر ثانك فتحيله فرضا وتقديرات ده مستعملدر ضا
ديكلدر باحرف مقابله آب روي يوز صويي دير عرض معناسنه فروشند فعل مضارع جمع
غايبدر صاتالرديا صاتسه لر دانا عالم ديكلدر لكن مراد عاقلدر الترامايي دانليي
عاقل ايله تفسير ايدر نخرد خالي ايلي كند ومعدوله در نخرد خانك فتحي وكسريله فعل نفي مستقبل
صاتون المازدديكلدر محصول تركيب وحكيملر ديمشلردر اكر آب حياتي مثلا يوز صويي
صاتسه لر عاقل ودانا صاتون المازدديكلدر **كه مردن بعزت به از زندكاني بذلت**
كه حرف تعليل بعزت مردن متعلقدر زندكاني كاف عجميله وياء دن بدلدر والف و
نون تخصيصي كلام ايچون كلمشدر وياحرف مصدر باحرف مصاحبت مذلت مصدر ميميدر

حقارت معناسنه محصول ترکیب دانا آب چاهنی بوزموبیله الماز زیرا غزنله اوملك
ذلت وحقارتله زندکانیدن یکدر بیت اکر حنظل خوری از دست خوشخوی
به از شیرینی از دست ترش‌روی حنظل حاء مهمله ایله وظاء معجمه ایله ابوجهل قاربوزی
دیرلر که بر نبتدر غایتده آجی اولور اما ایری اولمز بکلرجهان بیلادنجی مقدار دنبه اولور نادره
آجیدر قرعه بوکی کبی لکن اطبا بعض علاجلر اجیبین آلوب آنکله بعض امراضه علاج ایدر
لر خوشخوی وترش‌روی دانك سکونیله وصف ترکیبلریدر ایو خویلو واکشی یوزلو دیمکدر
محصول بیت اکر مثلا حنظل ییرسك خوشخوی المدن ترش‌روی المدن لذیذ وطاتلو
نسنه ییمکدن یکدر تنکه شاعر دیمشدر بیت اکر زهر است خوشترد زیار النده . کوکز سکری
اغیار الندن حکایت یکی از علما خورنده بسیار داشت وکفاف اندك یا یکی
از بزرکان که حسن ظن بلیغ در حق او داشت بکفت روی از توقع وی درهم کشید
وتعرض سؤال از اهل ادب در نظرش ناپسند آمد خورنده اسم فاعلدر یعنی معناسنه
دردر مراد اهل وعیالیدر خورنده بسیار مضاف ایدنلر معناجانبنه ناظر دکلدر کفاف
بونده رزق معناسنه در یا یکی یا حرف صلدر از بزرکان یکی بیان ایدر که حرف رابط صفتدر رد سروری وشمعی
حسن ظن مصدردر فاعلنه اضافتیدر وبلیغ بیانیه حق او لامیه روی درهم کشیدن مفعول
صریحی واز توقع غیر صریحی وی اضافت مصدرك فاعلنه در توقع امید معناسنه
دربونده مراد عرض حال وطلبدر روی ضمیری عالمه راجعدر داشت ودرهم کشید فاعلی
یکی از بزرکان در تعرض سؤال مصدرك مفعولنه اضافتیدر بلکه تعرض دیمکدر نظرش
شین ضمیری یکیه راجعدر محصول ترکیب علمادن برینك اهل وعیالی چوق ایدی وکفافی
آز اکابردن برینه که آنك حقنده حسن ظن بلیغی وار ایدی حالینی سویلدی بو ذاتی آنك
توقعندن یوز دوندردی یعنی عبوس الوجه اولدی واهل ادبدن دیلنمك عرض ایلمك نظرنده
ناپسند کلدی حاصلی نامقبول ونامعقول کلدی قطعه زجفت روی ترش کرده پیش
یار عزیز مرو که عیش برو نیز تلخ کردانی روی کردنك مفعول اول صریحی وترش
ثانیسی وزجفت غیر صریحی کرده ده ها وصفیه حرف ترتیبدر ها ترتیبی بیلنمکی کرده مرودن
حالدر طونب خطا ایلملر یعنی یار عزیزه لامیه وبیانیه در پیش مرودن مقدم مفعولیدر رد شارح جمیعا
مرو فعل نهی مفرد مخاطب درویدندن کیتمه دیمکدر که حرف تعلیل عیش عینك فتحیله بونده دیر

مراد د

مراد دربو حرف استعلاء دروار ضمیر غایب یار عزیزه راجعدر آنك اوزرینه دیمکدر
عرب علیه دیر بونده معنا اکا دیمکدر تلخ تانك فتحی ولامك سکونیله آجی دیمکدر نیز حرف
عطفدر واو کبی در بدم کل تازه چند دسته حکایه سندن کلمش ایدی وبعض شارح اندن
ذکر یعنی اهمال ایدوب بونده ذکر ایدوب واو عطف معناسنه در دیمش وبعض شارح انی
اهمال ایدوب بونده ذکر ایلدوکنی خطا سنه حمل ایدوب زیاده تعرضلر ایلمش لکن حقیقت
حاله نظر ایدیجك محل تعرض دکل فتأمل کردانی فعل مضارع مخاطب در کردانیدندن رد سروری
ایلرمك دیمکدر عیش مفعول اول صریحی وتلخ ثانیسی در برو غیر صریحی محصول بیت طاتلوك
دن یوزك اکشیدوب عزیز یارك اوکنه وارمه زیرا اکا دیرلکنی وصفایی تلخ
ایدرسك یعنی سنك بحضورلغکدن اولده بحضور اولور بحاجتی که روی تازه روی
وخندان ره به فرونبندد کار کشاده پیشانی بحاجتی یا حرف صله که حرف بیان وبا
رابط صفتدر وی فعل مضارع مفرد مخاطبدر رویدندن کیدرسك دیمکدر تازه
روی وصف ترکیبیدر تازه یوزلو دیمکدر کولج یوزلو معناسنه خندان تازه رویه معطوفدر
خندان دوتقدیرنده یعنی کولج یوزلو دیمکدر ره دانك فتحیله فعل امر مفرد مخاطبدر
رویدندن کیت دیمکدر تنازع طرفینده ایکی وصف ترکیبی به مصروفدر مصراع ثانی مقام
تعلیلده واقعدر فرو بونده ادات تأکیددر نبندد فعل نفی مستقبل بناء مجهول معناسنه
بغلنمز دیمکدر کار کشاده پیشانی مضافدر یاء بطنیه بر یاء بطنیه حرف وحدتدر بیتی رد لاری سیلعی
ظاهردر که یا بحر کتابنده اثبات ایلمش بو بلا ایدیجك خطا ایلمش کشاده پیشانی وصف ترکیبیدر
آچق آلنلو دیمکدر آلنی آچق معناسنه محصول بیت بر حاجته که کیدرسك تازه روی
وخندان روکیت زیرا آچق آلنلینك ایشی بغلنماز یعنی ایشی فتح اولور منعقد اولمز رد لاری سیلعی وسروری
خندانی حالده تانلر بیحال ایتملر ودرورفتی دن مشتقدر دیمی ایو وا دماشی رد سعی
مصراع ثانینك معناسنی آلنی آچیلمش اولان کمسه‌نك ایشی آچلمز دیمی قبحی اشوددن سوکلمی
آورده اند که یکی در وظیفه او زیادت کرد وبسیاری از ارادت کم بس از
چند روز چون محبت معهود بر قرار ندید کفت آورده اند روایت ایلملردر که
حرف بیان اندکی یا حرف تنکیر زیادت تا اسلوب عجمی معقول یازلمشدر بسیاری
یا سی حرف تنکیر در ارادت افعال بابندن مصدر در وتامعقول یازلمشدر

زيادت كبي محبت معهود بابته محصول تركيب روايت ايلملو دركه صاحب دولت وظيفه
سندن ازاجق زياده ايلدي وارادت ومحبتدن چوق نقص ايلدي يعني ادادتيني ناقص ايلدي
عالم بجه كوندن صكره چونكه معهود محبتي قرار اوزره كورمدي ديدي بيت • بئس
المطاعم حين الذل تكسبها القدر منتصب والقدر مخفوض بئس فعلدر افعال
ذمدن المطاعم موقوف باللام فاعلي مفردي مطعم كلور ميمك فتحي وطانك سكوني وعينك
فتحيله تيبنلو نسنه نك اسميدر مخصوص بالذم محذوفدر تقديري بئس المطاعم مطاعم
حين منصوبدر تكسبك ظرفيتيله مضافدر ذل تكسبها فاعلي محذوفدر مخاطبدن كنايت
ضميردر ها ضمير منصوب متصل مفعوليدر راجعدر مطاعمه القدر فانك كسريله چولمك
لفظا مرفوع مبتدا منتصب انفعال بابندن اسم فاعلدر وخبر مبتدا انتصاب لغتده
ديكلوب طورمقدر بوندن مراد چولمك قيمقدر واو حرف عطف قدر قافك فتحي
ودالك سكونيله مرتبه ودرفعت ديمكدر لفظا مرفوع مبتدا مخفوض اسم مفعول انخفاض
مرفوعدر خبر مبتدا مصراع ثاني اولك نصب مقام تعليلده در محصول بيت نه يرامز
يمكلردر شول يمكلركه انلرى ذل وهوان وقتنده كسب ايدرسك زيرا اكرچه چولمك
آتش كنارنده مملو ديكلوب قيناريعني اكرچه ذل وهوانله مكسوبك ازدياد نعمه
سببدر اما مرتبه وحرمتك انتقاصنه باعثدر حاصلي چولمجيك يوزي قاره نوزي ايله
طولو ديمكدر بيت نانم افزود وآبرويم كاست بي نوائي باز مذلت
خواست نانم مبتدا الحكم ديمكدر افزود فعل ماضي مفرد غايب لازم متعدى جهتنده
مشتركدر بونده لازمدر ارتدي يعني زياده اولدي ديمكدر خبر مبتدادر آبرويم لاميه
ومبتدادر كاست كاف عربيله فعل ماضي مفرد غايب لازم متعدى جهتنده مشتركدر
بونده لازمدر اكسلدي معناسنه خبر مبتدادر بي نوائي ازبسزلق وفقيرلق معناسنه
در مذلت خاست لاميه در مذلت مصدر ميميدر حقارت معناسنه وخواست فعل
ماضيدر خواستن معناسنه يعني ديلمك محصول بيت اكمكم زياده اولدي اما يوزم صوبي
اكسلدي بي نوالق يكدر ديلمك مذلت وهواندن يعني خلقه عرض حاجت ايدوب
عرض وناموسي تلف ايلكدن نوالق ايله وفقرله كچمك اولادر حكايت درويشي را
ضرورتي پيش آمد كسي كفتش فلان نعمت بي قياس دارد اكر بر حاجت نوواقف
كردد

كردد همانا در قضاي آن توقف روا ندارد كفت اورا نداتم كفت رهبري
كنم دستش بكرفت تا بمنزل آن كس در آورد درويش يكي را ديد لب فروهشته
وتند نشسته سخن نكفت وبازكشت كفتش چه كردي كفت عطاي او بلقاي او
بخشيدم درويشه ضرورتي بالري حرف وحدت نعمت بي قياس بابته همانا كامه و
مالر مولدر ديمكدر قضاي ان مصدرك مفعولنه اضافتيدر منت بن سكا ديمكدر
رهبر وصف تركيبيدر بويدندن قولاغوز معناسنه بياحرف مصدر تا حرف غايت
باحرف صله منزل ان كي لاميه در حرف تأكيد آوردكتوردي فروبوندن حرفدر آشغه لق
معناسني افاده ايدر هشته ماضيدن فعلدر لغتده صالمق وبرقمق معناسنه در اما فرو
لفظيله مرقبدن معناسني افاده ايدر لب مقدم مفعولدر طوداغني صارقتمش ديمكدر
تند تانك ضمي ونونك سكونيله لغتده ايتي ديمكدر يعني كسكين اما بونده عبوس الوجه
اولمقدن كنايتدر بازكشت كيرودوندي عطاي او مصدرك مفعولنه اضافتيدر
باحرف صله لقاي او لاميه لقا بوزه ووكورمكه ديرلر بونده بوزمراددر محصول تركيب
بردرويشك اوكنه بر ضرورت كلدي يعني بر ضرورتي واقع اولدي بركمسه اكا ديدي فلان
كمسه نك بي قياس نعمتي واردر اكر سنك حاجتكه واقف اولورسه اميددركه آني قضا
وادا ايلمده توقفي روا طوتميه درويش ديدي بن آني بلمم اول كمسه ديدي بن سكا قولاغو
ز لق ايدرين درويشك اليني طوتدي اول ديدوكي كمسه نك اوينه ادخال ايدي
آني بدي درويش بو شخصي كوردي طوداغني صارقتمش وغضبناك وعبوس الوجه
اوتورمش هيچ سوز سويلميوب كيرو دوندي قولاغوز درويشه نيلدك ديدي
درويش ديدي انك عطا واحساننه لقاسنه يعني صورتنه بغشلدم قطعه مبر
حاجت بنزديك ترش روي كه از خوي بدش فرسوده كردي مبر فعل نهي
مفرد مخاطبدر بريدندن ايلتمه ديمكدر حاجت مفعول صريحي وبنزديك غير صريحي
باحرف صله در ترش روي اضافت لاميه در ترش روي وصف تركيبيدر آكشي صورتلو
معناسنه كه حرف تعليل خوي بد بيانيه وشين ضمير ترش روي به راجعدر فرسوده لغتده
اشنمش معناسنه در ماضيدن فعلدر اما استعمال اولنور اضطراب وبجعونلق معناسنه
دربونك كبي صيغه لره اسم مفعول اطلاق ايدرلر فرسوده شين ضمير

ودسروري

دیبن خطا ایلمش زیرا آزمك سودنك معناسیدر فرسودنك دكل كردی كاف عجمك فتحیله
وسكون رایله فعل مضارع مفرد مخاطب اولورسك دیمكدر صیر ودرت معناسنه مصدری
كردیدن كلور اصلنده دونمكدر مولوی كبی ودكرمن كبی وعربه تكرلكی كبی وطولابی كبی
صكره انقلاب معناسنده استعمال ایلدیلر بر حالدن بر حاله دونمك معناسنه بوندندر
اولمق معناسنه استعمال ایلدیلر فاحفظ محصول بیت اكر كه صورتلونك یا شتاجتك المهم
یعنی عبوس الوجه اولاندن عرض حاجت ایله زیرا اجركینی خو بدن ویدمشربدن بخصوص
مضطرب اولورسك یعنی حاجتك ترشرو بر بخصوصدرلق لازم كلور اگر گوئی غم دل
با كسی گوی كه از روی ترش نقد آسوده كردی گوبی فعل مضارع مفرد مخاطب
غم دل لامیه و گوبینك مفعولی یا حرف صله كبی یا حرف وحدت با كسی گوبك مقدم مفعولی
كه حرف رابطه صفت بنقد الآن و بالفعل دیمكدر آسوده ماضیدن قسمدر دیمكلنفی
دیمكدر راحت معناسنه محصول بیت اگر كوكل غمنی سویلرسك و كمسه یه سویلكه كوكلكبو
حالا و بالفعل آسوده و راحت اولاسك یعنی كوكل غمنی دیمك لازم اولنجه بر كمسه یه سویله
كه روی خندانندن مستریح و راحت پذیر اولاسك شارحك بو بیتی مصراع ثانینك
معناسی كولر یوزندن فرح و مستریح اولاسك دیمش و بربیت مستریح عبارتنی ترك
ایدوب تعصب طریقیله یالكز فرح عبارتنی اسناد ایدوب اعتراض ایلمش لكن بو
خصوصده كندی معترض دره مصراع ثانینك معناسی كه انك یوزندن اولحالده
مسرور دوترسك دیبن معنایی یانلدوندمش حكایت خشك سالی در اسكندریه
بدید آمد چنان كه عنان طاقت خلق از دست رفته بود در های آسمان
بر زمین بسته و فریاد اهل زمین باسمان پیوسته خشك سال قوراقلق یل یعنی قیتلق
و یا حرف وحدت حرف مصدر دیبن یا ایس سویلنمش اسكندریه دن مراد مصرك اسكندریه
سیدر پدید عجم باء مجهلا اولنور ورنه مبلو بایه عربیلر آشكاره دیمكدر عنان طاقت
خلق بیاننه ولامیه در درهای آسمان لامیه در مجاز المحصول تركیب اسكندریه ده
بر قوراقلق یل ظاهر اولدی شویله كه خلقك عنان طاقتی الدن كیتمش ایدی زیاده
قیتلقدن و اجلقدن و كوك قپوسی یر اوزره بغلنمش ایدی یعنی یغمور یغماز دی و یرین
یوزندن بر كنت قالقمز ایدی و اهل زمینك فریاد و فغانی آسمانه اولنمش ایدی اجلقدن

و قیتلقدن

رد سروری

رد سروری

رد شمعی

رد سروری

وقیتلقدن خلق بر نیه دو پریشان یاز تلو تحمله لری تتبع ایلمشلر قطعه نه انكه جانور از
وحش وطیر وماهی و مور ته كه بر فلك نشد از بی نوایی افغانش جانوردنونك
سكونیله وواوك فتحیله جانلو دیمكدر زیرا وواوك فتحیله ادات نسبتدر ازبوندن
حرف تبیین در وحش انسانه مانوس اولمیان حیوان كه حرف بیان نشد بوندن نوف
معناسنده در بی نوایی بی زادی و بی نعمتی دیمكدر در ... حكایه سندن
نوانك معناسی بوندن صحاح فرسدن نعمت تفسیر ایدن تعرض ایلمیه بی وجه تعرض
ایلمش افغانش ضمیر جانوره راجعدر محصول بیت وحش وطیر وماهی و موردن
جانلو قالمدی كه نواسزلقدن فلكه افغانی كتمدی یعنی كتمدی قتدلك فاعلی افغا
حاصلی جمیع جانلولر محنت و عذابده ایدی قیتلقدن عجب كه دود دل خلق جمع
می نشود ته كه ابر كردد و سیلاب دیده باران ش دود دل خلق لامیه لر در مجازا
می نشود تعدیری نی نشود در صیر ودرت ودن ایچون بویله اولدی كه بوندن حتی معنا
در كردد فعل مضارع مفرد غایبدر كردیدن كه اصلنده دونمك معناسندندر
تنكردی فعلنده مفصل بیان اولندی ایدی علی كل حال صیر ودرت معناسنده استعمال
طریقیله در سیلاب موكبدر سیلاب آبدن سیل عربیدر صو سیلی دیمكدر دیده یه اضافتی
استعاره طریقیله در باران ش ضمیر ابره راجعدر محصول بیت عجیبدر كه حرف
اغلیوب باش دوكمكدن و آه و ناله ایتمكدن خلقك كوكلی دودتونی بولوت اولوب
كوزلری سیلاب باران اولمیه یعنی عجیبدر كه خلقك كوكلی تو تونی جمع اولمیه بولوط
اولمه و كوزلری سیلابی اول بولوطدن یغموری اولمه حاصلی بو محلده عجیبدر زیرا حدّن
زیاده آه و ناله و كریه ایلرلر دی قیتلقدن محنت و عذابدن در چنین سال مخنثی دور
از دوستان كه مخنث در وصف او ترك ادبست خاصه در حضرت بزركان به طریق
اهمال از سران در گذشتن هم نشاید كه طایفه بر عجز گوینده حمل كنند پس برین
دو بیت اختصار كنیم كه اندكی دلیل بسیاری بود و مشتی نمونهٔ خرواری سالی
یا حرف وحدت مخنثی یا حرف وحدت مخنث تفعیل بابندن اسم مفعولدر بو كلمه
دیمكدر ظاهر بود كه پشت انساندن كنایه در دور از دوستان دعادر لدد دوستلر
دن ایراغ اولسون دیمكدر بو دعانك معناسنده كه حرفنی ایراد ایدن یعنی بر مخنث كه دوستلر

رد سیلابی و سروری

رد سروری

دن ایراغ اولسون دیبی ادا ایحلال و یرمش کہ حرف رابط صفت یعنی مبتدا او صف
او مصدرک مفعولنہ اضافتید دو ترک ادب داخی بویلہ در و خبر مبتداء دخاصۃ
خصوصا دیکدر نتہ کہ نظامی مخزن الاسرارده بو در بیت هست زیاری هم دانا کری
خاصہ زیاری کہ بود دستکیر تشدید ضرورت وزن ایچون کتمشد دحضرتجعفر
معناسنہ در یوزکاه اضافت لامیہ در یا حرف مصاحبت طریق اهمال بیانیہ سرآن
لامیہ سرجهت وسودا معناسنہ در وان اشارندر وصف محنتہ دیدکدر شیخ نحاوز
ایلمک دیمکدر دیمہ اهمال ایلمک شایدلائق دکل کہ حرف تعلیل طایفہ یا حرف وحدت
وهمزه حرف توسل همزه حرف وحدت دیبی خطای سابق اوزره ذاهب اولمشی
عجز کوینک لامیہ در عجز کوینک حل کوتندک مقدم مفعولیدر یرینہ بوندہ بدیب مناخ
دنکہ بعض نسخہ ده بویلہ واقعدر باحرف مصاحبت ویا حرف ظرف کنیم فعل مضارع
متکلم مع غیره دیا فعل امر متکلم مع غیره در اختصار ایچون دذو یا اید لم دیمکده
کہ حرف تعلیل اندیکہ مبتدا دلیل بسیار لامیہ در و مبتدای ثانی بو دفعل مضارع مفرد
غایب خبر مبتدای ثانی وجملہ اسمیہ خبر مبتدای اول وایکی یا حرف تنکیر حرف مصدر
وحرف وحدت طوتانلر معناجهتنہ ناظر اولمامشلر مثنی یا حرف وحدت بوندہ
برآووج دیمکدر نمونہ اوزنک دیمکدر وهمزه اضافت ایچون کلمشد دخروار اصلنده
اشک یوکنہ دیرلر صکره هر یوکہ اطلاق ایلدیلر تخفیف ایدوب ترکیبی خوارد یدیلر
شول معروف ظرفدر بعضلر خوار غوار دیدیلر غینی خایہ تبدیل ایلدیلر یا حرف وحدت
حرف اصلیہ در دیبنلر عندی سویلنلر نمونہ خرواری لامیہ در محصول ترکیب سوزینک
برقحط وغلا سنہ بر محنت دوستلردن ایراغ اولسون کہ انک وصفندہ سوز سویلمک
ترک ایدر دخصوصا کاه بو نظر ندہ وطریق اهمالہ آنک اوصافی ذکر ندن تجاوز
ایدوب یکمکدہ لائق دکل زیرا بعض طایفہ کوینک عجز یدہ حمل ایدرلر کہ قادر
اولمدی شاعرنہ کوره آنی وصف ایلمکہ دیرلر بس بو ایکی بیتہ اختصار ایدہ لم ازاجی
جوغک دلیلی اولور دیر آووج نمونہ یاشک یوکندن اوزنک **قطعہ کر تتر بکشد**
آن محنت را یعنی **تتر یاد کر نباید کشت** تتر تاتار دن محففدر ضرورت وزن ایچون
بکشد یانک ضمی وسکون کاف عربیلہ ضرورت وزن ایچون تتری یا حرف تنکیردر

ادات

ادات مفعول دکر لفظ مشترکدر دخی معناسنہ غیری معناسیہ جیتندہ دکر کہ دیمکدر
نباید کشت کشتن معناسنہ در شراح دکر یرینہ بدان یازدیلر لکن صحیح نسخہ لره مخالفدر
مثال محصول ابیات اکر اول محنتی تاتار اولدر دیو قتلینہ تاتاری تعیین ایلدیکہ آنلر
ایچون ندرکہ اول زمان عرب وعجمک پادشاهی هلاکو ایدی و اول جمیع عسکر یلہ کافر
لر ایدی و تاتار زیاده بی رحم و خونریز اولورلر علی الخصوص کہ کافر اولہ تتری دخی
انلر ایچون قتل ایلمک کرک ویا غیریکہ تتری یانی قتل ایلدی ایچون اولدرمک کرک
حاصلی بویلہ محنتی قتل ایدن تاتاری قصاص ایلمک کرک **چند باشد چو جسر بغداد**
آب در زیر وادمی بر پشت جسر جیمک کسری وسینک سکونیلہ کیلو اوزره قودولان کوپری
کہ بغداد کوپریسی بویلہ در و شین ضمیر مذکور محنتہ راجعدر آب باشندک اسمی ودر
زیر خبری آدمی آ معطوف بر پشت در زیر کیبی در محصول ترکیب نیجہ یہ دک بغداد
کوپریسی کبی اوستندن آدم التندن صوکچہ یعنی اوزرندن آدم التندن صو اوله آب
در زیرو جینک صولنماسندن کنایہ در **جنی نحمی کہ طرفی از نعت او شنید**
دران سال نعمت بی کران داشت تنک دستان را سیم وزر دادی ومسافران
را سفره نهادی کروهی درویشان از جور فاقہ بجان آمده بودند اهنک دعوت
او کردند ومشورت بمن آوردند سر از موافقت باز زدم و کفتم نحمی
یا حرف وحدت کہ حرف رابط صفت نعت بوندہ وصف و یاصفت معناسنہ در
زیرا نعت مدحدہ مستعملدر او یہ اضافت لامیہ در نعت بی کران بیانیہ تنکدستان
وصف ترکیبیدر بحسب اللغہ الی حادیعنی یوقدر فقیردن کنایہ در والف ونون ادات
جمع در احرف صلہ دادی یا حرف حکایہ نهادی یا سینہ بویلہ در کروه بولک دیمکدر
و یا حرف وحدت درویشان یدلدرکہ وهدن جور فاقہ لامیہ در بجان یا حرف
صلہ جان کلہ بلہ استعمالدہ جاندن اوصاندیلر دیمکدر آهنک دعوت او مصدر ترک
مفعولنہ ولامیہ اضافتلریدر بو کلامدن معلومدر کہ حضرت شیخک درویشلری
دعوت ایلمشلر اولہ مشورت میمک و واوک ودانک فتحلریلہ وشینک سکونیلہ
ومشورت میمک فتحی وشینک ضمی و واوک سکونیلہ وشوری شینک ضمی ودانک
فتحیلہ بر معنایہ در طا نشقلق دیمکدر سر از موافقت باز زدم باشمی انلره موافقت

ایلمکدن کیرو واوردم اعراض ایلمکدن کنایه در محصول ترکیب بودخیلی بر شخصه که نعمتدن
بر مقداربی اشتدلک اولسنده نعمت بی نهایه‌یی وار ایدی حاصلی اهل مکنت وقدرت
ایدی آلتی یوقدی اولنلره آلتی والتون ویردی ومسافران وغربایه سفره قوردی
یعنی ضیافت ایدردی بربولکدر ونیلر فقرجو دندن جاندن اوماغشلرایدی
انک دعوت وضیافتنه قصد ایلدیلر وبکا مشورت کوردیلر یعنی بنمله مشاوره ایلدیلر
انلره موافقتدن اعراض ایلدم ورد ایلدم قطعه نخورد شیر نیم خورده سك
ور بسختی بمیرد اندر غار نخورد فعل نفی استقبال شیر فاعل نیم خورده نیم دن
واجزدن برکمه نك ویا برشئه نك آرتغیدر یرلوقنه معناسنه که عربجه سؤر دیرلر
سك اضافت لامیه ایله آرتغی دیمکدر ور واو حرف حال ورا مفرد حرف
شرط اکردن مخفف‌در شراح واو نزاکریازمشلر لکن صحیح نحولره مخالف یازمشلر
بسختی با حرف مصاحبت ویاظرف ویامصدر دغار مغاره معناسنه در محصول
ارسلان ایت آرتغنی یمز حال بوکه مغارده شدتدن جوعله اولورسه تن بیچارگی
وکرسنکی بنه ودست پیش سفله مدار تن مصراع ثانیه اولنده بنه فعلنك مقدم
مفعولیدر با حرف صله بیچارگی کاف هاء رسمیه‌دن بدلدر یا حرف مصدر در دل
بیچاره لك دیمکدر کرسنکی کاف عجمك ضمی ورانك سکونی سینك کسریله ویا مصدر
آجلق دیمکدر بواکی لفظ بنه فعلنك مفعول غیر صریحلری یدر بنه با حرف تأکید
ونه نونك کسریله وهاء اصلیه ایله فعل امر مفرد مخاطب قو دیمکدر واو حرف عطف
ومدار معناده بنه فعلنه معطوفدر ودست مفعولی وپیش ظرف مکانی ودو سفله
اضافت لامیه محصول بیت تنکی بیچاره لك واجلغه قو یعنی تسلیم ایله والکی آجلق
اوکبه طوت یعنی احتیاج عرض ایله دیمکدن کنایه‌در کرفریدون شود بنعمت ومال
بی هنر را بهیچ کس مشمار بهیچ کس با حرف تأکید مشمار فعل نهی مفرد مخاطب صاحبه
یعنی حسابه الما محصول بیت اکر نعمت ومالله فریدون اولورسه هنرسزی هیچ کمسه صاحبه
یعنی بی هنرا والخی هیچ صایمه یعنی انسان یرینه قومه دیمکدر پرنیان ونسیج بر نااهل
لاجورد وطلاست بر دیوار پرنیان منقش قماش جنسنه دیرلر ونسیج اغربها الوقیا
دیرلر یعنی معتبر قماشه دیرلر بر حرف استعلا نااهلدن مراد نادانلر لاجورد موقف

وطلا

دو شراح جمیعا

وطلا طانك کسریله یالدز والتونه دیرلر محصول بیت نادانك اوزرنده بر نیانله
نسیج دیوارك اوزرنده لاجورد دل طلا کبیدر دادات تشبیه مضمردر یعنی نااهلك
اوزرنده آغربها الو قماشلر لاجورددر والتون صوبیله منقش دیوار دیوارده طلا کبی عجم امالة
ایله طلی درموسی موسی وعیسی عیسی ایلدکلری کبی حکایت حاتم طائی را کفتند
از خود بزرکتر همت درجهان دیده یا شنیده کفت دو روزی چهل شتر قربان کرده
بودم وبا امرای عرب بکوشه صحرا بیرون رفتیم خارکنی دیدم که پشته خار
فراهم آورده کفتم بمهمانی حاتم چرا نروی که خلقی بر سماط او کرد آمده اند کفت
بیت هر که نان از عمل خویش خورد منت حاتم طائی نبرد من او را بهمت
جوانمردی برتر از خود دیدم حاتم عرب تانك کسریله اوغود اسم فاعل وزنده اولوردم
اما عجم تانك فتحیله استعمال ایدر شارحك بری عجم تلفظی مفتوح اوقوردیغنده واقف
اولمدوغندن فتح تایه منکر دوردطایی اضافت بیانیه در طائی اسم منسوبدر طی
قبیله سنه نسبتدر وزنده اولورده بس طای قبیله سنه منسوبدر دیدی اصل لقب طی واوکی
نسبت شاذ دن اولدوغنه آکاه دکل ایمش بزرکتر اسم تفضیل وهمت هانك فتحی وکسریله
فاعل معناسنه قصد وارادتدر دیده ده وشنیده یده او ولان یا ضمیر خطاب وهمزه
حرف توسل همزه لر خطابا بیچوندر دیدی قایل خطاب دکل ایمش دوروزی یا حرف وحدت
چهل قرق امرای عرب لامیه امرا امیرك جمعیدر زیرا فعیل وزنده اوزرده اولان اسم
اکثر بو وزنده اوزرده جمع اولور فقیرك فقرا کبی خارکن وصف ترکیبی دکنیدندن
دیکنی قازیجی ویا حرف وحدت دیکن یولیجی دینده جائزدر اما قوباریجی دیمزلر
بعض شارح دیدیکی که حرف بیان ویا حرف رابطه صفت پشته دیه ویغبه دیر
بو نده مراد بیغندر دیمیادر یوکی دیدی غلط سوینلمشدر اضافت بیانیه در پشته‌در
اولان همزه وحدت ایچوندر دیدی آکی وجه خطا ایلمش قندیر فراهم آورده جمع الجمع
دیمکدر یا حرف صله مهمان میمك کسری وهانك سکونیله قونوغه دیرلر که عربجه ضیف
دیرلر ضادك فتحیله ویا حرف مصدر که حرف تعلیل خلقی یا حرف وحدت بر حرف استعلا
سماط بونده سفره معناسنه در کرد آمده اند جمع اولمشلردر هرکه تقدیری هرکس که در
وایضا الطریقه ترك اولندی بس هرکه مبتدا نان خوردك مقدم مفعول صریحیدر واز

ده صحیح

دو مروی

ده صحیح

ده صحیح

ده صحیح

ده صحیح

عمل غیر صریحی عملا خوش لامیه دد خود دد او دمیرا غانك و رانك فتحه لریله فعل مضارع مفرد
غایب بیو دیمکدر منت حاتم طائی مصدرك فاعلنه اضافتید ر نبرد فعل نفی مستقبل
مفرد غایب اتلمز دیمکدر بوندن کوتورمز مراد ددمی اوراین آنی دیمکدر بهمت باحرف ظرف
و یا حرف مصاحبت جوانمردی یا حرف مصدر و تو جه رك یعنی علی محصول الحکایه
حاتم طائی یه دیدیلر کندکدن اولو رق همتلو کیمسه جهانده کوردك و یا اشتدك میسك
حاتم دیدی بر کون قرق دوه قربان ایلمش ایدوم و عرب بکلریله کوشه صحرایه طشره
کتمش ایدك بر خارکش کوردم که دیکن بیغینی جمع ایلمش دیدیم نیچون حاتمك ضیافتنه
وارمزسك که بو لوك خلق انك ضیافتنه وار دوب سفره سی اوزره جمع اولمشلر
خارکش بو بیله جواب ویردی یعنی هر کیم که کند و عملندن اتمك ییر یعنی هر کیم که کندو
کسبیله معاش ایدر حاتم طائینك منتنی کوتورمز حاصلی انك منتنی یوکونی کوتورمز
و چکمز حاتم دیدی بن آنی همتده و جوانمردلکده کندمدن یوجه رك کوردم یعنی
کندمدن زیاده بلند همت کوردم حکایت موسی پیغمبر علیه السلام دد ویش را
دید کاز برهنگی بریک اندر نهان شده بود کفت یا موسی دعایی بکن تا خدای
تعالی مرا کفافی دهد کاز بی طاقتی بجان آمدم موسی علیه السلام دعا کرد
تا حق تعالی او را دستگاهی داد پس از چند روزی که از مناجات باز آمد
دیدش کرفتار و خلقی انبوه برو کرد آمده کفت این را چه حالتست کفتند خمر خورده
و عربده کرده و یکی را کشته اکنون قصاص میکنند در ویش را یا حرف وحدت
و را ادات مفعول برهنه بار ده فتح و کسر جائزدر و را مفتوحه رجیلق دیمکدر برهنگی
عربان دیرلر عینك ضمیله و کاف عجم ها و دمیدن بدل اولدر یا حرف مصدر چیلقلق
دیمکدر یا حرف ظرف دیك را انك کربی و کاف عجمله قوم دیمکدر عربجه دمل دیرلر رانك
فتحی و میمك سکونیله اندر با منقضی اولدر و نجی معناء ظرفیتی تاکید ایدر نهان نونك
کسریله کیزلو دیمکدر دعایی یا حرف وحدت و یا تنکیر تا حرف تعلیل کفافی حرف وحدت
و یا تنکیر که حرف تعلیل دستگاه دالك فتحی و سینك و تانك سکونیله قدرت و مکنت
دیمکدر در یا حرف وحدت و یا حرف تنکیر حرف وحدت تخصیص ایلیی امعان نظر
ایلمش دستگاهی دن صکره داد یرینه دهد له اجابت آمد یاز نلر صحیح نسخه لره مخالف

ده سروری

ازمنلر

یازمنلر دید فاعلی موسا و شین ضمیر ددویش بوهنه یه راجعدر خلقی یا حرف تنکیر
انبوه فتح همزه و سکون نون و ضم بادها و امتیازیله چوق معناسنه یعنی کثیر عو بو سر خوش
صواشیند دیرلر محصول ترکیب حضرت موسی بر دد ویشی کوردی چیلقلقدن قوم اچنده
پنهان اولمز یعنی کزدی قوم ایله ستر ایلمش دیدی یا موسی دعا ایله خدا بکا کفاف ویره
طاقتسزلکدن جاندن بیزار اولدم موسی دعا ایلدی تا حق اکا قدرت و مکنت ویردی
نیجه کوندن صکره که موسی مناجاتدن کلدی حریفی مؤاخذ و کرفتار کوردی و اوزرینه
خلق کثیر جمع اولمش دیدی بوکه نه حالدر دیدیلر که خمر ایچمش و سرخوش اولوب غوغا ایلمش
و بریسی قتل ایلمش شمدی حریفی قصاص ایدرلر بیت کربه مسکین اکر پر داشتی تخم
کنجشك از جهان بر داشتی کربه مسکین بیانیه بربابه تخمك فتحیله بو نده قنات معناسنه
در داشتی حکایت حال ماضی مفرد غایب قنات طوتایدی یعنی قنادی اولیدی تخم
معروف کنجشك کاف اولی بعض اعجام عربی د بعضیسی عجمی اوقودیلر و جیم عربیدر کاف تانیده
بر داشتی فعل ماضی حکایت حال مفرد غایب جزای شرطدر قالدیردی دیمکدر محصول
بیت مسکین کربه نك اکر قنادی اولیدی سرچه نك تخمینی جهاندن قالدردی یعنی قرمزی
الی کبریه دنیاده بر سرچه قومازدی المادق بیت بو بیت تجربه و اخرب اوزانندن
اولدی و نیچون شراح بو بیتی نترظن ایلمشلر که نثر شکلنده یازمشلر عاجز باشد که دست
قدرت یابد ۞ بر خیزد و دست عاجزان بر تابد عاجز تقدیری شخص عاجز
باشد که اولور که دست قدرت بیانیه در د و یابدك مقدم مفعولیدر یابد بو نده بولمق معناسنه
در یابیدندن بر خیزد فعل مضارع مفرد غایبدر بر خیز بدندن قالقار واو حرف
عطف دست عاجزان لامیه و بر تابدك مقدم مفعولیدر حرف تاکید تابد فعل مضارع
مفرد غایبدر تابیدندن تافتن دن دبیلمرخطا ایلدیلر محصول بیت عاجز و زبون کیمسه
اولور که قدرت الینی بولور یعنی قادر اولور قالقار و عاجزلرك الینی بورر حاصلی
عاجز اولور که اکا قدرت ال ویرمیجه ضعیف و زبون اولنلره جور و جفا ایدر نتکه
عالمده تکرار مشاهده در باشند بو نده اولور و اوله معناسنه محتملدر یعنی چوق واقع
اولور که عاجز اولان کیمسه قوت و قدرت صاحبی اولور یعنی اکا قدرت ال ویریجه عاجز
اولان کیمسه لرك الینی بورر یعنی جفا و اذا ایدر موسی علیه السلام بحکمت جهان آفرین

دد ابن سید علی و سروری

ده شراح جمیعا

ده شراح جمیعا

اقرار کرد و از تجاسر خویش استغفار کرد و آیت ولو بسط الله الرزق لعباده لبغوا فی الارض بخواند باحوف ملاحظت جهان آفرین وصف ترکیبید ر تقدیری خدای
جهان آفرین دد تجاسر تفاعل بابندن مصدر در جرأت معناسنه تلاشی جسارت دریس
تجاسره کتنا خلق دیمن کتنا خلق ایلمند ر خویش اضافت لامیه دد استغفار دن مکره یوکرد
لفظی منددر دد لو حرف شرط بسط فعل ماضی مفرد مذکر غایب فعل شرط الله لفظا مرفوع
فاعل الرزق دانک کبری مفعول صریحی لعباده غیر صریحی لبغوا فعل ماضی جمع مذکر
غایب جواب شرط فی الارض ظرف مکانیدر لبغوا فعلینک محصول ترکیب حضرت
موسی خدانک حکمتنه اقرار ایلدی و کندینک اول حرکته اجون ایلدوکی دعایه جرأت
استغفار ایلدی و مذکور آیتک مضمونتی اوقودی واکر خدا قوللرینه رزقی واسع
ایلسه یربوزنده البته بری برینه آزغونلق ایدرلردی یعنی جمیعنی غنی ایلسه
بری برینه ظلم ایدرلردی واکر قومنی فقیر ایلسه هلاک اولورلردی دیدیلرکه بو
آیت کریمه اصحاب صفه نک بوطا ثقه سی حقنده نازل اولدی که وسعت رزق و
غنا طلب ایلدیلر بیت ماذا الخاضك یا مغرور فی الخطر حتی هلکت فلیت النمل
لم یطر ماذا اسلوب عربیت اوزره ایکی وجه اعراب اولوربیری ما اسم استفهام
محلا مرفوع مبتدا و ذا اسم موصول الذی معناسنه و الخاض فعل ماضی مفرد مذکر
غایبدر انفعال بابندن ادخال معناسنه اما اصلنده صورده منفعلدر یعنی صویه
ایلتک مثلا اخاض دابته فی الماء اذا ادخلها دیرلر یعنی طواریی صویه ادخال ایلدی
لازمدر انفعال نقل ایلمکله متعدی اولور خاض یخوض خوضا و خیاضا نصر بابندن خوض
واوبندن کاف ضمیر منصوب محلا منصوب مفعولی جمله فعلیه اعرابدن محلی یوق
صله سیدر ذانک و ذا صله سیله اعرابدن محلا مرفوع خبر ما دد و جمله اسمیه نک اعرابدن
محلی یوق جمله ابتدائیه بیر معنا نه نسنه در شول که سنی ادخال ایلدی دیمکدر ایکنجی وجه
اولدر که ماذا مجموعی اسم واحد اعتبار اولنوب ای شیء معناسنه محلا مرفوع مبتدا
نه نسنه دیمکدر اخاضك جمله فعلیه اعرابدن محلا مرفوع خبر مبتدا معنا بی ای شیء
جعلك خائضا دیمکدر یعنی سنی نه نسنه داخل و منغمس قلدی دیمکدر یا حرف ندا مغرور
منادای مفرد معرفه مبنیدر ضم اوزره فی الخطر جار مع المجرور اعرابدن محلا منصوب

مفعول

مفعول فیه در اخاض فعلینک یعنی غیر صریح ظرفیدر خطر خانک معجمه نک و طانک مهمله نک
فتحیله اشراف علی الهلاک کلمه تفسیر ایدرلر یعنی هلاکه قریب اولمق حتی بوندن تا یه غایه
معناسنه در هلکت فعل ماضی مفرد مذکر مخاطبدر ضرب بابندن هلاکا و هلوکا
و مهلکا و مهلکا و مهلکا و مهلکة کلور مصدرلری اسمی هلك کلور هانک ضمیله
مصدری تهلکه ده کلور شذوذ اقا حقفظ فلیت فا شرط محذوفه جوابدر لیت لامکه
تحمل حرفدر حروف مشبهه بالفعلدن تمنی ایچون کلمه ترجیه دیمکدر النمل لفظا منصوب اسم
لیت در لم یطر طانک کسریله فعل جحد مفرد مذکر غایب جمله فعلیه اعرابدن محلا مرفوع
خبر لیت در ایکنجی راضرورت وزن ایچون کسرلک اشباعیله اوقنور که تقدیری یا مفعول الله
اولور بعض شارح لم یطر طاسی مفتوح اوقونمق کرك خطرك طاسنه قافیه ده
موافق اولدیغمز و بعضی فتحك جوازینه حکم ایلمش لیکن ایکیسی بیله سهو ایلمش زیرا
طا حرکتی حروف و حرکات قافیه به داخل دکلدر قنده بولم یطرده طا فتحیله و کسریله
اوقنور قافیه ضرور و ایچون دیمین خطا ایلمش زیرا طانك حالی مذکور کبیدر اقا
دانک کسری تولد یابی ضرورت وزن ایچوندر ضرورت قافیه به تعلقی یوقدر
تأمل محصول بیت ای مغرور سنی نه شروع ایتدردی خطرناك محلنا تا کم هلاك
اولدك یعنی مخوف محله سنی نه نسنه ادخال ایلدیکه هلاکک سبب اولدی نه اولایدی
قرنجه اوچمایدی جمیع دیلردر قرنجه نک قناتلنمه سی ضرب مثلدر مذکور عربک
ضرب مثلیدر و عجمك کبی بوندن صکره قطعه ده کذی حضرت شیخ ایراد ایدر
در ترکیب قرنجه نک قناد بدرد والی نظم سفله چو جاه آمد و سیم و زرش
سیلی خواهد بضرورت سرش بو ایکی بیتی رباعی دیو یازنلر احوال نظمدن بی خبر
بی بهره ایمشلر و بو نظم بیت اطلاق المبوب و شرحنده بیت یا زان هنوز بیت
نه یه دیرلر بیلمز ایمش سفله اصل لغتده سینك فتحی و فانك کسریله اسم جمعدر ایکنجی قوم
معناسنه کلور بعض عرب فانك کسرتی سینه نقل ایلر بعده سلب حرکت سین و سفله
دیدیلر که جمع معناسنه لیکن عجم بو شکلی مفرده استعمال ایلدی بوندن که کبی ایچون معنا
بر دانقدر بیله آمدك مقدم مفعولیدر زرش ضمیر سفله یه راجعدر سیلی سینك
ولامك کسریله و یاء اصلیه ایله ترکیبده سیل معناسنه در هیبرده دیرلر سیلینك

دداو سدّ علی، وسروی

دداو صد علی، وسروی

دد صحیح

ردّ شراح جمیعاً

یاسینه کسره حرکت ویره دیلو ضرورت وزنیچون دبینلرك صورتنه سیلی اورمق کرك
احوال وزنده مطلع دکل ایکن بویله کمان ایلیه . شرح یازده قلوری ایچون یا به کسره ویرمکسزین
موزوندر نتکه حضرت مولانا جامی عروضنده بیماره تقطیع ایلدکلری مفعول کنی
مفعولن فاعلات بیورمشلردر بونده اولکی مفعولن کلکلد ناموزون اولمزنها
سائر مصاریع تقطیعه موافق اولماز لیکن ضرورده بر فرق نتکه اوزانی تتبع ایدن معلومدر
نظامینك مخزن الاسراری اولکی ونوائینك حیرت الابراری اولکی بحله ایلد واقع اولمشی
وسائر ابیاتك تقطیعاته موافق دکل لیکن موزوندر حضرت مولانا جامینك تقطیع
ایلدکلری کبی سیلی بعض شارح او غلاتخفلرك اساءت حینده بوزبیه اوریلان
تباعیچ ایله بیان ایلمش وبعضیسی اکریه اوریلان سیلیه تخصیص ایلمش لیکن ایکیسندن
تخصیصی خطا ایلمش زیرا استعمالده اعمدر نتکه ترکیبی ابوبیلنه معلومدر سیلی
سیلی معناسنه ددر اکا متصل اولان همزه وحدت ایچوندر دیمین ایکی جهتدن خطا
ایلمش زیرا بونده همزه نك وجودی بوغبکی همزه اثبات ووحدت ایچون منصوص
اولان یا ایکی وحده ده لانیه همزه بحکم ایلمش بحقیقت یاحرف ظرف ویاحرف مصاحب
بعض نسخه ده حقیقت برینه ضرورت دوتر سرتش ضمیر که سفلیه راجعدر محصول بیت
الحق کیمه یه که منصب والتون واکچه بعینی بومذکورلره مالك اولدن نامتندن
نامعقول وناشایسته ایشلر ایتلو وتکبر وغرور ایتلو بس آنك باشنه بالضرورت
وبالحقیقت طبانچه ایستر حاصلی اکا تادیب لازمدر ابی مثل آخرنه حکیمی زدست کر
مورهمان بکه نباشد برش ابن اسم اشارتدر مصراع ثانیه ومثلدن مراد ضرب مثلدر
مصراع ثانیدن عبارتدر آخر ادات تاکید وتقریر بونده ادات استفهام انکار
ریدر حکیمی یاحرف وحدت زدست اصلنده زده است در حذف رف وزن ایچون
حذف ایصال ایلدی محصول بیت بوضرب مثلی برحکیم اورمادی یعنی البته اوردی
فرنجه نك اول بکدرکه قنادی اولیجه حکیمك سوزی حاصلی بودرکه فرنجه نك قنادی بدر
زوالی فقدن حقه بودرکه حضرت موسی دعا ایلدکی کیمه نك غنا سبب
خساره اولدی حکمت . بدرد اعسل بنیادست ولکین بس کرمی دادست
کرمی دار وصف ترکیبدر حرارت دار معناسنه زیرا کرمی یا مصدریله حرارته
دركر

٤٤

ردّ ای سکلی و سروری

ردّ شمعی

ردّ ای سبک تکی

کرکه ذاتی اولسون کرکه عارضی حار المزاج دیمین ذاتیه تخصیص بلا مخصص ایلمش محصول
ترکیب بو حکمت سابق حکایه تمثیل طریقیله واقع اولمشدر بیورورکه بعدك عسلی چوقدر
اما اوغل حرارت وار ددیمه بابایه اوغلنه عسل ویرمدوکی بخلدن وخساستندن
دکلدر بلکه ضرر ویرندن خوف ایدرکه حرارتی اوتارده بو فوقادر ایدی الله تعالی هرکیمی
غنی ایلدیکی اولجهنده ندرکه هرکیمی غنا یه تحمل ایلمز حضرت موسی حقنده دعا ایلدوکی
فقیرکبی بیت تمام مقصودی توضیح وتنویر ایدر بیت. انکس که توانکرت نمی کرداند
او مصلحت تو از تو بهتر داند توانکر قوت وقدرت صاحبی دیمکدر ونا معبر خطابدر
کرداند فعل مضارع مفرد غائبدر کردانیدندن تغییر معناسنه سابقا مذکور اولان
کبی محصول بیت اول کیمه که سنی غنی ایلمز یعنی الله که سنی اغنیادن وصاحب ثروتدن ایلمز
اول سنك مصلحتکی وسکا لایق وموافق اولانی سندن یکرك بیلور زیرا هرکس غنایه
تحمل ایلمز فقیر دیک نتیبی کبی که سابقا مرور ایلدی حکایت اعرابیء را دیدم در حلقهء
جوهریان بصره حکایت همی کرد که وقتی در بیابان راه کم کرده بودم واز زاد معنی
بامن چیزی نمانده بود ودل بر هلاك نهاده بودم که ناکه کیسهء یافتم پر از مروارید
هرکز آن ذوق وشادی فراموش نکنم که بپنداشتم که کندم بریانست وباز آن تلخی
وناامیدی که معلوم کردم که مروارید است اعرابی بریه ده ساکن اولان قومك
اسمیدر اسم جنسدر جمعی اعاریب کلور دیمش تنجك اعرابی بودر دوتی یاء وحدتلدر
ورا ادات مفعول خلفه دن جار سولر بدرمل دجوهریان یا حرف نسبت والف ونون
ادات جمع جواهر صاتیجیلردن عبارتدر حلقه نك اضافتی بیانیه در وبصره لامیه
در زاد معنی بیانیه در یعنی ... عبارتدر زاد سفرایچون الینان طعام
ومعنی ذخیره ایدیلن طعام دیمین یاتندن سویلمش دل بر هلاك نهاده بودم کوکلمی
هلاکه قومش ایدم یعنی هلاك اولمغی مقرر ایلدم ایدی که حرف بیان ناکه کیسه یا حرف
وحدت وهمزه حرف توسل مروارید بیلمك صحی وراناك سکونیله انجی دیمکدر شادی
یاحرف مصدر ددر بپنداشتم باء تحسین کریله فعل ماضی متکلم وحدهدر ظن ایلدم دیمکدر
کندم بریان بیانیه کندم کاف عجمیك فتحیله بغدای دیمکدر بریان بوندن قورودلمش معنا
دررنارجه برپی قاورلمش بغدای دید کده نفکره بعضلر دیدیلرکه اوتمه بغدای ددر

ردّ شمعی

رد شروری

دیمش و بعض شارح قودلمش بغدایدر دیدیکنی کندویه اسناد ایدوب اوتمه یه
مذکور شارحه اسناد ایدوب تعقب ایدوب دخل ایلمش لیکن بو قولی مدخولدر
تلخی وناامیدی یالری مصدریه لردر محصول ترکیب بصره جوهر فروشلری مجلسنده
براعرابیه کوردم یعنی بربریه نشین کوردم که حکایت ایلردی که بر وقت بیابانده یول
یتورمش ایدم و زاد معنی دن بنده هیچ بر نسنه قالمامش ایدی کوکلومی هلاکه قودم یعنی
مولمی مقرر بلدم ناکاه اینجو دن طولو بر کیسه بولدم هرکز اول ذوق و شادلغی و فرحی
الجزم که بولدم و غمدن ظن ایلدم که قاودلمش بغدایدر و کذا اول امیدسزلکی و اجلیغی
تحقیق بلدم که اینجو ایمش قاودلمش بغدای دکل ایمش معنی بونده مراد و لازم اولان مشتهی
معناسنه در دیمی یی معنی سویلمش دلک ما قبلنده بر دوا ویراد ایدنلر زاید ایلمشلر
و بار لفظندن صکره فراموش نکنم عبارتنی ذکر ایدنلر یعنی کتابته کتورنلر بی فایده
ذکر ایلمشلر قطعه • در بیابان خشك و ریك روان • تشنه را در دهان چه در
چه صدف • ریك رانك کافی عجما قوم دیمکدر روان صفت مشبهه در اقاغان معنا
تشنه را اداة تخصیص صدف معروف محصول بیت قوری بیابانده و اقاغان قومده
یعنی بریة قومده تشنه نك دهاننده اینجو نه صدف نه در یعنی ایکیسی برابردر زیرا کسه
عطشی ایدوب صوبولمیجق قاندرمز شارحك بربیجی مصراع ازلك معناسنده یعنی
در بویة دیمش دربیجی شویله ظن ایلمش که ریك روانی بیاندر و اعتراض ایلمش لیکن
مقصوده عدم وصولندن کندو معترض اولمش بیت فکم من عائب قولا صحیحا
وآفته من الفهم السقیم • مرد بی توشه کاو فتاد از پای • در کمربند او چه زر چه
خزف • مرد بی توشه بیانیة توشه آزیقدر کاو فتاد اصلی که او فتاد ایدی ضرورت وزندن همزه
حذف و ایصال اولدی که حرف رابطه صفتدر و او فتاد واول واوسز لغتده در دوشدی
دیمکدر سقوط معناسنه بعض شراحکا واصلندر که او ایدی او ضمیر غائب مرد بی توشه یه
راجع و فتاد فانك کسریله بعضیسنك قولی اوزره • و مجترا بعضیسنك و بری بر بینك
قولنه دخل و تعرض ایلدکلری هب فاسددر فاد سیدن بو مقدار بضاعتله بویله مغلق
کتابه شرح یازمق غرایبندندر از پای او فتاد فعلنه متعلقدر در حرف ظرف کمربند
قوشاغه دیرلر ورد من وقف خزف فتحا و زاء معجمه ایله صفیح دیمکدر خزف یعنی بادیه دیدیکی

رد سعی و در اسکیه و شروری

رد شراح جمیعا

رد شروری

رد شراح جمیعا

اعتراض

اعتراض ایلین زاید ایلمش محصول بیت آز یعنی زادکه ایاقدن دوشیجی یوردومکه که
طاقت و قدرتی قالیه انك قوشاغنده التون اولمق زه صیقی اولمق زه یعنی التون ایله
طبراق اکا کوره برابردر زیرا بونلوری طویورمز قوشاقده التون اولماغك معناسی
یوقدر که عرب و عجم قولنده التونی والحجر قوشاغنده بغلوسی دربوبه بیارلر بو معادن
اکاه دکلدر ایمش حکایت یکی از غایت تشنگی همی گفت نظم یالیت قبل منیتی یوما
افوز بمنیتی یا حرف ندا منادی محذوف تقدیری یا الله لیت حروفدن حروف مشبهه دن
اسمی و خبری محذوفدر تقدیری لیت الحال کما اشتهی قبل ظرف افوز در منیة فعیله وزننده
اوزره اسمدر موت معناسنه و یا ضمیر متکلم محلا مجرور مضاف الیه یوما بدلدر ظرفدن
یومدن بونده مراد مطلق ظرفدر یعنی مطلق وقت پس یومی تعریف مشهور ولام تعریف
ایلدکدن صکره اما بونده مناسب اولان یومدن مراد مطلق وقت اولمقدر دیمه
اعتراض ایلین بی تقریب تعقب ایلمشلر افوز فعل مضارع متکلم وحده ظفر بولم
دیمکدر نصر بابندن اجوف واویدر باحرف جر منیة میمك ضمی و نونك سکونیله آرزو
و مراد معناسنه در و یا ضمیر متکلم محلا مجرور مضاف الیه و جار مجرور افوزیه متعلقدر
محصول بیت یا الله نولایدی موت و فوتدن اول بر کون آرزو و مراده ظفر بولیدم
نهر تلاطم رکبتی فاظل املأ قربتی نهر مجروردر منیه دن بدل اولمغله مرفوع اولمقده
جایز مبتدا محذوف خبرا ولمغله تقدیری تلك المنیة نهر تلاطم فعل ماضی مفرد مذکر
غایب تفاعل بابندن او ضمیر مقدردر اما مراد موج جاریقدر زیرا تلاطم بربینه طوقنمقده
مستعملدر رکبة رانك ضمی و کافك سکونیله دیز دیمکدر یا ضمیر متکلم وحده محلا مجرور
مضاف الیه و رکبه تقدیرا منصوب مفعول به صریحیدر تلاطم نك و جمله فعلیه
صفت نهردر فاظل آن مقدر ده منصوب جواب تمنیدر تقدیری فان اظل در
ظل افعال ناقصه دن اصیر معناسنه فاعلی تحتنده مستتر انا عبارتدر متکلمدن
املأ فعل مضارع متکلم وحده در فتحه یا بینك مهموز اللامندن طولدرورم دیمکدر
قربه قافك کسریله طولوم دیرلر که عجم مشك دیر میمك فتحی و شینك سکونیله یا ضمیر
متکلم وحده محلا مجرور مضاف الیه و قربه تقدیرا منصوب مفعول به صریحیدر املأ
نك و جمله فعلیه محلا منصوب خبریدر اظل نك محصول بیت منیه دیدیکم بر نهردر که

رد شروری متعقب

موجی دیوبلی چادر یعنی بنم مرادم دیو دنک نیردن حاصلی دیو دنک ایو ملدز کبی یم
وقربی طولدوردر اولسم یعنی ناولایدی بویله برایرماغه ظفر بولسم اولوجه دک اوتل
تله کم فعل ماضی صورتنده کلدی دکجه تقاتل قصد بله دکدر قندر حکایت در قاع
بسیط مسافری گم شده بود وقوت وقوتش نمانده ودرمی چند بر میان داشت
بسیار بگردید وراه بجایی نبرد وبسختی هلاک شد طایفهٔ برسیدند ودر
مها پیش نهاده دیدند وبرخاک نبشته قاع بوندن صحرا معناسنه در و
بسیط مبسوط معناسنه در یعنی اوزون وکنکش حاصلی بول صحرا دیمکدر مسافری یا حرف
وحدت کم کاف عجمک ضمیله بیتک دیمکدر کم شده بو دیتمش ایدی دیمکدر وقوت قدر
دخی قوت وتوشه سی نماند قالمامش ایدی بر بوده نقدی بله تنکه ایجاعدن قاعدم در بکوردی
جکزندی یعنی مذکور صحراده جوق کزدی یا حرف صله جایی حرف وحدت راه بردک
مفعول صریحی وبجایی غیر صریحی باحرف مصاحبت سختی یا حرف مصدر شدتله
دیمکدر طایفه یا حرف وحدت وهمزه حرف توسل در درمها ادات جمع ایله اقجه لر
دیمکدر درمها نهاده نک مفعول اولی وپیش مفعول ثانیسی ومجموعی دیدند لرک مفعولی
برخاک نبشته نک مفعول غیر صریحی ومضمون بیت صریحی محصول ترکیب مذکور ایکی
عریض بینی اوقیان عرب کبی بر بیوک صحراده بر مسافر ضایع اولمش ایدی وقوت
وتوشه سی قالمامش ایدی وبلنده بش اقجه سی وار ایدی صحراده جوق طولاندی
وجکزندی وبر بیره یول ایلتمدی یعنی سلامت بقاسنه یول چیقارامدی وشدتله
هلاک اولدی هلاک اولدوغی بیره بر بولک طایفه ایرشدی وکوردیلر اقجه
یوزنی اوکنه قومش وطپراق اوزرینه بو قطعه یی یازمش قطعه گر همه زر جعفری
دارد مرد بی توشه بر نگیرد گام زرده زاده شد بدمز ورت وزن اجوندر
جعفری اضافت بیانیه در جعفر منسوب التون دیمکدر که ایو بلکه خالص کلدی
مشهور در توشه بیانیه بر نگیرد قالدیرمز کام کاف عجمله ادیم معناسنه در که
عرب خطوه دیر خاء معجمه نک ضمی وطاء مهمله نک سکونیله وجائزدر که کام کاف عربله
مراد معناسنه اوله زیرا قرینه سیله حاصلی مقام قرینه سیله ذکر قرینه سی تعارض ایدر
محصول بیت مرد بی توشه آدیم قالدرامز یعنی آدم ادام حاصلی حرکته مالک اولامز

ویا مرادینی قالدرامز یعنی مرادینی الوب مالک اولمازکورکه مالی جمیعا جعفری التون
ایسه یعنی مسافرده توشه اولمایجق زر خالص حرکته قوت ویرمز التون اکل اولنمز
بعض شراح کاف عربیله کام اولسنه تجویز ایلمش وبعضیسی تجویزینی رد ایلمش لکن
رد سروری — ردی مردوددر در بیابان فقیر سوخته را شلغم پخته به که نقره خام
فقیر سوخته بیابانه شلغم پخته ده بویله در نقره ی خامده بویله در نقره خام سکه
لنمش کومش محصول بیت بیابانده سوخته فقیره یعنی هوا وکنشک اسجاغندن یانمش فقیره
بشمش شلغم خام کومشدن یکدر زیرا شلغم غدا اولور اما سیم خام اولمز نقره سبیکه
رد سروری — کومش معناسنه در دیبن مسامحه ایلمش حکایت هرگز از دور زمان ننالیده بودم
وروی از گردش آسمان درهم نکشیده مگر وقتی که پایم برهنه بود واستطاعت
پای پوشی نداشتم بجامع کوفه در آمدم دلتنگ یکی را دیدم که پای نداشت
سپاس وشکر نعمت حق بجای آوردم وبر بی کفشی صبر کردم هرگز لفظی قید در
رد سروری — شراحک بری اصلا دیمکله تفسیر ایلمش وبری اعتراض ایلمش لکن اعتراضینک اصلا
اصلی یوقدر دور زمان لامیه در مجازا زیرا تغییرات زماندن عبارتدر دوران زمان
ایله متغیر اولمز بلکه احوال الناس متغیر اولور دیمکدر نالیده بودم نون حرف نفی
ایکلمش ایدم دیمکدر یعنی جفور اولمقدن کنایه در کردش اسم مصدردر دونش معناسنه
اسمانه اضافتی لامیه در دور فلک دیمکدر مکر ادات استثنا در الا معناسنه وقتی یا حرف
وحدت که حرف رابطه صفت استطاعت قدرت معناسنه در پای پوش وصف
ترکیبیدر پابوج معناسنه ویا حرف وحدت یا حرف صله جامع کوفه حضرت
امام علی امامت ایلدوکی جامعدر که کوفه شهرینک اندن غیری جامعی یوق
حضرت شیخک بولندوغی زمانده معمور ایمش اما بو زمانده جدا نادر یوسی قالمشدر
باقیسی شهر کوزکبی خراب ویبان در شویلکه اثر بنادن نام ونشان قالمامشدر امدیم
داخل اولدم دلتنک وصف ترکیبیدر کوکلی داردیمکدر فوت قلبدن کنایه در
شکر نعمت مصدرک مفعولنه اضافتیدر وحق اضافت لامیه در بر یا صله معنا
دربی ادات سلب کفش کاف عربک فتحیله وسکون فایله پاپوج دیمکدر ویا حرف
مصدر محصول ترکیب هرکز دور زماندن ایکلمش ایدم وکردش آسماندن یوزم

بورتارمش ایدیم یعنی بجضور و مضطرب اولامش ایدیم الاتبو قتده کم ایاغم جیلاق
قالمش ایدی یعنی یالنایاق قالدم ایدی دیوبابوج للغه قدرتم یوق ایدی جامع
کوفه قاسی القلب یعنی کوکل طار لیغیله و بجضور لغله کیرودم بر بینی ایاقسز کوردم بابا
برایاقسز یاکی ایاقسز بی حقتك نعمتنه شکر ایلدم و بیخوتزلغه صبر ایلدم مکه پشیمنم یوغیدی
الحمد لله الم وایاغم صاغدر دیجاوکه دن عبوت الادم قطعه مرغ بریان
بچشم مردم سیر نیکترازبرك تره برخوانست مرغ ظاهر بود رکه بوندن مراد
مرغ خانکیدر یعنی تاوق مطلق دکلدر شنك استعمالات خلقدن معلومدر بس
مطلق قوشله بیان ایدنلر اصابت ایلمشلر بریان اضافت بیانیه یا حرف صله
چشم مردم سیر لامیه و بیانیه طوق ادمك کوزنیه دیمکدر برك تره شدیدهضرورت
وزن ایچون یدر و اضافت لامیه دره ترکیب ده بواسلهدر خوان بوندن سفره
معناسنه در محصول بیت پشمش تاووق طوق کشینك کوزنیه تره بیراغندن
سفره سندن اکسکودر یعنی اندن بی قدر قیمتدر حاصلی بحال اعتباردر زیرا طوق اولو
غندن کوزنه کورنمز وانکه داد سگاه قدرت نیست شلغم پخته مرغ بریانست
وان رااصلنده وانکس راکه در حذف ایصال طریقیله ترك اولندی دستگاه قدرت
عطف تفسیری شکلیدر شلغم پخته بیانیه مرغ بریانده بویله در محصول بیت اما اول
کیمسنه نك که قدرت و مکنتی یوقدر یعنی فقیر او لان کیمسه یه پشمش شلغم همان پشمش تاوقدر
یعنی تاووق کبی خوردر حاصلی اشتهاسی دایردر حکایت یکی از ملوك باتنی چند
ازخاصان در شکارگاهی بزمستان از عمارت دور افتاد شب در آمد خانه
دهقانی دید ند ملك گفت شب انجا رویم تا زحمت سرما نباشد یکی از وزرا
گفت لایق قدر پادشاهان نباشد انجا بخانه دهقانی رکیك بردن هم انجا
خیمه زنیم و آتش افروزیم ازخاصان تنی چندی بیاندر باحرف ظرف زمستان
زانك و میمك کسره سیله قیش دیمکدر خانه دهقانی لامیه در رو یاحرف وجلب
رویم نعل امر متکلم مع الغیر کیدهلم دیمکدر تاحرف تعلیل زحمت سرما لامیه مو
زحمتی الچا انتقال یا بندن مصدردر صعقوق دیمکدر رکیك ضعیف دیمکدر زنیم
واو وزیم نعل امر متکلم مع الغیر دور زننیدندن وافروزیدندن محصول ترکیب

دوشراح جمیعاً

پادشاهلردن برسی خاصلردن برنیچه شخصله شکارگاهده بولندی قیش کونی عمارتدن
ایراق دوشندی یعنی اولدوغی شهریندن دور دوشدی کیجه کلدی بر کویلو اوینی
کوردیلر پادشاه دیدی کیجه انده کیده لم تاکم صووق زحمتی اولیه یعنی صوق زحمتی
چکمیه لم وزرادن برسی دیدی پادشاهلرك قدرینه لایق دکل بر ضعیف کویلونك
خانه سنه پناه ایلمك یعنی اوینه صغنمق بوندن چادر قوراله و آتش یاقه لم
دهقان را خبر شد ما حضری طعام ترتیب کرد و پیش سلطان برد و زمین خدمت
بوسید و گفت قدر بلند سلطان بدین قدر نازل نشدی ولیکن نخواستند که
قدر دهقان بلند شود دهقان را اداة مفعول ما حضری یا حرف وحدت
بر ما حضر دیمکدر زیرا ما اسم موصول حضر فعل ماضی مفرد مذکر غایب صله سیدر
الذی حضر دیمکدر از طعام ما حضری بیاندر ما حضر ترتیب کردك مقدم مفعولیدر
زمین خدمت لامیه در قدر قافك فتحی و دالك سکونیله مقدار معناسنه در
بلند اضافت بیانیه و سلطان لامیه بدین دال همزه دن بدلدر اشارتدر پادشاهك
کندینك خانه سنه مهمان اولمغه قدر قافك و دالك فتحه لریله کذ مقدار معناسنه
در نازل نشدی انجا اولمزدی یعنی مرتبه سندن دوشمزدی محصول ترکیب دهقانه
خبر اولدی پادشاه انك خانه سنه میل ایدوب و نزوله مانع اولدوغی طعامدن
بر ما حضر ترتیب ایدوب پادشاه اوکینه ایلتدی و زمین خدمتی بوس ایلدی و دیدی
پادشاهك بلند مقداری بنم خانه مهمان اولمغله نازل اولمزدی یعنی قدرینه نقصان
کلمزدی ولیکن استمدیلر که دهقانك قدری بلند اوله ملك را سخن گفتن او مطبوع
آمد شبانگاه بمنزل او نقل کردند بامدادان خلعت و نعمتش بخشید شنیدم که در
رکاب ملك قدمی چند میرفت و میگفت محصول ترکیب پادشاهك سوزی سوکلی
مقبول و مطبوع کلدی کیجه سی یعنی همان اول کیجه انك منزلینه نقل ایلدیلر ایرتسی پادشاه
اکا خلعت و نعمت بغشلدی ایشتدم که پادشاهك اوزنکیسنده برنیچه قدم یعنی
برنیچه ایاق کیدردی و سویلردی قطعه ز قدر و شوکت سلطان نگشت چیزی کم
ز التفات بمهمان سرای دهقانی شوکت شینك و کافك فتحه لریله و سکونیله اوله
شدت حرب یعنی قتی صواشق و التحرب کامل کیرومك حاصلی التحرب تمام او شدت

الملرده دیرلر اما عجم هیبت و عظمت معناسنده استعمال ایدر سلطان اضافت لامیه
در نکنت کاف عجمک فتحیله فعل ماضی مفرد غایب اولمادی دیمکدر زیرا کشتن و کردید
مترادفلردر اصلنده دونمک معناسنهدر سابقا ذکر ایلدیکمز کبی هر نه وجهله اولورسه
دونمک بوندندرکه انتقال معناسنده مستعملدر مثلا شراب سرکه یه دوندی کبی پس
صیرورت معناسنده استعمال بوندندر فاحفظ فانه من المهمات فی هذه اللغة
چیزی یاحرف وحدتله کاف عربیک فتحیله اکسکدر ناقص معناسنه نکسنک چیزی
اسمی کم خبری ز التفات نکسنه متعلق زا مفرده ازدن مخففدر بعض نسخه ده
لوده واقعدر حاصلی بو مجرده ایکیسی جائزدر بلا تفاوت التفات افتعال بابندن
مصدردر لغتده کیدکی باشینی دوندروب بقمغه دیرلر یاحرف صله
مهمان سرای ترکیب توصیفیدر اصلنده سرای مهماندر امنا ضیا قوناق معناسنهدر دوم
ایلنده عرنجاندر دیرلر دهقان اضافت لامیه در و یاحرف وحدت و یا تنکیر
محصولیدر پادشاهک عظیم قدرندن و عظمت و هیبتندن هیچ برنسنه اکسلک
اولمدی یعنی هیچ نقصان ویرمدی بر دکیک و ضعیف کوبلینک مهمان سرایینه التفات
ایلکدن یعنی بر ضعیف کوبلینک اوینه نزول ایدوب قوندوق اولمقدن شان
سلطنتنه نقصان ویرمدی کلاه کوشه دهقان بآفتاب رسید * که سایه
بر سرش افکند چون تو سلطانی کلاه کوشه هانک سکونیله ترکیب توصیفیدر اصلنده
کوشه کلاه ایدی اضافت ایله کلاه اوجی دیمکدر دهقان اضافت لامیه در با حرف
صله آفتاب فانک سکونیله کونش رسید فعل ماضی مفرد غایب فاعلی تحتنده کلاه
کوشه یه راجع ضمیردر بآفتاب مفعول غیر صریحی که حرف تعلیل سایه کولکه بر حرف
استعلا سرش سین ضمیری دهقانه راجعدر افکند فعل ماضی مفرد غایب فاعلی
سلطان و مفعول صریحی سایه و بر سرش غیر صریحی سلطانی یاسی حرف وحدت
و یا تنکیر محصولی کوبلینک بورکی اوجی قدر و شرفدن آفتابه ایرشدی
یعنی دهقان مکرم و معزز اولدی زیرا باشینه سایه صالدی سنک کبی بر عظیم الشان
پادشاه حاصلی سلاطین هما مثالدر هر کیمک باشینه سایه رأفت و عنایت صالسه
لر قدر و شرف صاحبی اولور حکایت کدایی هول را حکایت کنند که نعمت وافر

داشت

داشت یکی از ملوک کفت می نماید که مال بیکران داری و ما را مهمی هست اکر
برخی از آن دستکیری کنی بحکم رعایت چون ارتفاع ولایت رسد وفا کرده
شود کفت لایق قدر بلند خداوند جهان نباشد دست همت بمال چون من
کدایی آلوده کردن که جو جو فراهم آورده ام کفت غم نیست که بتاتار میدهم که
الخبیثات للخبیثین کدایی یا حرف وحدت هول الخوف یعنی قورقو یعنی هر کس بو یلدیغی
اولمقدن خوف ایدردی شهر آمده مولانا مصلح الدین لاریدن سؤال ایلدمکه
کدایی هول کیمدر دیدیکم شول کدادر که سؤال ایلدوکی کیمسه دن الماغه اولمایه کرکنه
ذوالوجه الوقاحدر دیدی کدایه صفتدر بعض نسخه ده امنا قتلو اقعدر بنا به طریقه
را ادات مفعول کنند ک کدا مفعول اولی و حکایت ثانیسی که حرف بیان و یا حرف
رابطه صفت نعمت وافر بیانیه در داشتک مقدم مفعولی می نماید فعل مضارع
مفرد غایب مبنی للمفعول معناسنه کورینور دیمکدر که حرف بیان مال بیکران ترکیب
مال بی حد دیمکدر داری فعل مضارع مفرد مخاطب طوتارسک یعنی سنک
وار دیمکدر مهمی یاحرف وحدت یا حرف مصاحبت برخ بانک فتحیله بعض معنا
در یاحرف وحدت بر مقدار ایله دیمکدر دستکیر وصف ترکیبیدر کیرندن
الطوطوجی دیمکدر یاء مصدریه معاونت معناسنهدر کنی فعل مضارع مفرد
مخاطب عاریت یانک تشدیدیله قرض مراددر چون ادات تعلیل ارتفاع ولا
مصدرک فاعلنه اضافتیدر کرده شود کرده انفعالیله شود فعل مضارع
مبنی للمفعول معناسین افاده ایدر کفت کدا دیدی لایق قدره اضافتی اسم
فاعلک مفعولینه در وقدرک بلنده بیانیه و بلندک خداوندیه خداوند
جهانه لامیه لردر دست همت بیانیه باحرف مصاحبت مال چون من لامیه
کدایی یاحرف وحدت آلوده کردن آلوده بولاشق دیمکدر که حرف تعلیل
جو جو یعنی حبه حبه حاصلی آزار دیمکدر فراهم آورده ام جمع ایلشم دیمکدر کنف(?)
پادشاه دیدی بتاتار باحرف صله تاتار بونده کفار معناسنهدر زیرا اول
زمانده بعض سلاطین هلاکویه جزیه طریقیله مال تعیین ایلمشلر ایدی بعض نسخه ده
بکافران دو ششتر خبیثات خبیثک جمعیدر مرداردر دیمکدر محصول ترکیب

بر قورقنج دلنجی حکایت ایدر ذکر که وار مال و نعمتی وار ایدی پادشاهلردن
برینی اکا دیدی کوردیکوز که بحد و بی قیاس مالك وار بزم ایسه بو مهم ایشمز
وار اکر بو مقدار ایله بزه عادت و دین طریقیله معاونت و دستکیرلك ایدر ایسك
محصول مملکت ایرشنجه وفا اولنه یعنی قرض طریقیله استرم غصب طریقیله دکل که
دیدی جهان پادشاهینك بلند قدرینه لایق دکل همتی الینی بنم کبی بر کدانك
مالیله آلوده ایلمك یعنی بولاشدرمق که آزدن آزدن جمع ایلمشم پادشاه دیدی غم
دکل که سندن الاجنم مالی کافر تاتاره ویره جکم زیرا خبیثلر خبیثلر ایچوندر
یعنی سندن الاجاغم مال مردار ایسه غم دکل زیرا آنی کافره ویره جکم که مردار
مرداره لایقدر **بیت قالوا عجین الکلس لیس بطاهر قلنا نسد به شقوق المبرز**
عجین فعیل بمعنی مفعولدر یعنی خمیر کلس کافك کسری و سکون لام ایله کیجا ملو بخوره دیرلر
اندن دوزرلر عجین الکلس جمله قطعیه کبیدر لیس اسمی تحتنده بخمنه راجع ضمیر بطاهر
باء زائده ایله محلا منصوب خبریدر قلنا جواب قالوا نسد فعل مضارع نفس متکلم در
نصب اتمك معناسندن سد ایدرز مثلا بر کدیکی و یا بر دلیکی یاغلمق و اصلاح ایلمك
استعمال ایدرلر به نسدیه متعلقدر و ضمیر عجین کلسه راجعدر شقوق المبرز
لامیه شقوق شقك جمعیدر اصلاح مصدر در اما بونده یاریق و کدیك مراددر
مبرز دانك زاسی ورینه تقدیمیله اسم مکاندر محل بروز معناسنه یعنی جیفاجق
بر مراد خلادر محصول بیت دیدیلر که کیرج و الچی خمیری طاهر دکلدر یعنی ناپاکدر
بز بویله دینلرك جوابنده دیدك باکی یوقدر یعنی قایوغر زیرا آنکله الجانه
یارقلرینی و دلیکلرینی سد ایدرز **بیت کر آب چاه نصرانی نه پاکست**
جهود مرده میشویم چه باکست آب چاه نصرانی لامیه لودر نصرانی شاملدر
برکوبه درلر که بو طایفه اندن ظهور ایلمشدر یا حرف نسبتدر نه پاکست ناپاکست
معناسنه در جهود مرده بیانیه یا بطنیله میشویم فعل مضارع متکلم وحده در
شوییدندن محصول بیت اکر بت پرست کافرك قیوسی صویی پاك دکل ایسه یعنی
ناپاك ایسه قایورغز زیرا آنکله اولمش جهودی یودرم حاصلی مرداری مردار ایله یورم
شنیدم که سراز فرمان ملك باز زد و بحجت آوردن کرفت و شوخ چشمی

کردن

کردن ملك فرمود تا مضمون خطاب از زجر و توبیخ مستخلص کردند فرمان ملك
مصدرك فاعلینه اضافتیدر بازدکیروار و ردی یعنی ملکك قولینه اطاعت ایلمدی
و سرکشلك ایلدی شوخ چشم بونده یوز سوز و حرزی معناسنه در یا حرف مصدر
تا حرف تعلیل زجر توبیخ بونده عطف تفسیری شکلیدر سرزنش معناسنه مستخلص
لامك فتحیله اسم مفعولدر استعمال بابندن محصول ترکیب اشتدکه ملکك
فرمانندن باش چوندردی یعنی سوزینی قبول ایلمدی و دلیل و حجت کتورمکه
باشلادی و ادبسزلك و کستاخلق ایلکه پادشاه بیوردی تاکم مضمون خطابنی
یعنی بیوردوغی مقداری مالی اندن زجر و توبیخ یعنی سرزنش و غضبله استخلاص
ایلدیلر **مثنوی بلطافت چو بر نیاید کار سر بی حرمتی کشد ناچار** بر نیاید
حاصل اولمز دیمکدر سر تقدیری مرتش در سر بونده اوج دیمکدر یعنی حدی و غایتی
دیمکدر شین کار راجعدر یا حرف صلبی ادات سلب حرمتی یا حرف مصدر
کشد فعل مضارع مفرد غایب مبنی للمفعول معناسنه چکیلور دیمکدر فاعلی کاره
راجع ضمیردر تامل ثمه دید یعنی منقلب اولور نته که دیرلر شراب سرکه یه چکلدی ناچار
بالضروری دیمکدر محصول بیت لطافت و رونق و ملایمتله چونکه ایش حاصل اولمیه
یعنی ایلکه کر مصلحت بتمیه حد و غایتی حرمتسزلکه مجر و متحول و منقلب اولور
حاصلی حرمتسزلکه مودی اولور بالضروره **هر که بر خویشتن نبخشاید کر نبخشد**
بر وکسی شاید هر که یعنی هر کیم که بر حرف صله خویشتن کندی معناسنه در نبخشاید فعل
نفی مستقبل مفرد غایب بخشاییدندن ترحم ایلمز دیمکدر کر حرف شرط نبخشد فعل نفی
مستقبل مفرد غایب بخشیدندن کرم متنوکدر امر کیکله بغشلق جینده بونده امرکله
معناسنه در بخشودندن مشتقدر دیمی لغوا الجنی شاید لایقدر محصول بیت هر کیم که
کندویه ترحم ایلمز کیمسه اکا ترحم ایلمزسه لایقدر و سزاواردر **حکایت بازرکانی را دیدم**
که صد و پنجاه شتر بار داشت و چهل بنده و خدمتکار شبی در جزیرهٔ کیش مرا بحجرهٔ
خویش برد و همه شب نیارامید از سخنهای پریشان کفتن که فلان انبارم بترکستانست
و فلان بضاعت بهندوستان و این قباله فلان زمینست و فلان چیز را
فلان ضمین کاه کفتی که خاطر اسکندریه دارم که هوای خوشست و کاه کفتی نه که دریا

و دتعلی

مغرب مشوشست سعد یا سفري دیکر در پیشست اکر آن کرده شود بقیت عمر خود بکوشه بنشینم و ترك تجارت کنم گفتم آن کدام سفرست گفت کوکرد پارسی بچین خواهم بردن که شنیدم که آنجا عظیم قیمتی دارد و از آنجا کاسهٔ چینی بروم و دیبای رومی بهند و پولاد هندي بحلب و آبکینهٔ حلبی بیمن و برد یمانی بپارس و از آن پس ترك تجارت کنم و بدکانی بنشینم چندان ازین مالیخولیا فرو خواند که بیش طاقت گفتنش نماند گفت ای سعدي تو نیز سخنی بکوی از آنها که دیدهٔ و شنیدهٔ گفتم شنیستی باد دده بوکی
جزیرهٔ کیش مراد هندده بر جزیره نك اسمیدر دیار امید فعل نفی مستقبل مفرد غایب در آرام یعنی دکلمدي ارامید ندن اشباع فتح همزه ایله نربك دیمکدر او رتاق معناسنه در کرکتاب
یا حرف ظرف بضاعت بو ندن سرمایه معناسنده در قبالهٔ فتح قاف قباله مکتوبه فلانه
اضافتی لامیه در ضمنی کفیل معناسنه در خاطره اسکندریه دیمکدر که حرف تعلیل هوای
یا حرف تنکیر هوا مبتدا و خوش خبری در یعنی اسکندریه کیتم که حرف تعلیل دریای مغرب
لامیه و مبتدا مشوش خبر دریای مغرب یازلو متنی تتبع ایله مثلو در سفري دیکر
دیدیکندن یا وحدتله معلوم در که مقصود اسفارك مسافات بعیده ده واقع اولورکز
بر سفر عقاید دکرده شود ایلحقوا اولدیکونده یا حرف وحدت و همزه حرف توسل
ترك تجارت مصدرك مفعولنه اضافتیدر کدام قنقی دیمکدر کوکرد ایکی کافك عجله
ترکیچه ایکی کاف عوبیله کوکرد دیدکلریدرکه عرب کبریت دیر پارسی اضافت بیانیه در
کاسهٔ چینی ده بیانیه در دیبای رومی بویله در پولاد هندیده بویله پولاد چلیق در آبکینهٔ
حلبیده بویله برد یمانیده بویله برد بر نوع الاجه در که یمندن کلور اکثرا مکه خلقی انی
کیبرچندان اولقدر دیمکدر ازین بونك کبی دیمکدر معنی تشبیه افاده ایدر تنکسا بقا
بیان اولندي مالیخولیا فکر فاسد دیمکدر فرو ادات تاکید خواند او قودي یعنی سویلدي
که حرف بیان بیش زیاده طاقت کفتن مصدرك مفعولنه اضافتیدر محصول کلیه
بر بازدکان کوردمکه یوز اللی دوه یوکی تجارت اسبابنه مالك ایدي و قرق عدد
قول و خدمتکاری وار ایدی بر کیجه جزیرهٔ کیشده بنی حجره سنه ایلتدي و بتون کیجه آرام ایلمدي
پریشان سوزلر سویلکدن که فلان شریکم ترکستانده در و فلان بضاعتم هندده در و بوکاغد فلان یرك قباله سیدر و فلان نسنه یه فلان کیسه کفیلدر کاه دیر دیکه خاطرم

اسکندریه

اسکندریه یه سفر ایلمکدر که هواخوشدر و کاه دیر دیکه یوق دریای مغرب مشوشدر
یعنی مخوفدر کفاردن ولو ندلردن بعض نسخه ده دریای مغرب یرینه دریای عرب
واقعدر دیدي ای سعدي اوکومده بر سفرم دخی واردر اکر او سفر ایلمش اولورسه
بقیهٔ عمرمده بر کوشه ده اوتوررم و تجارتی ترك ایدرم شیخ دیر دیدم که اول
سفر قنقی سفردر دیدي فارسی کوکردی چینه ایلدیسرم ایشتدم که انده عظیم قیمتی
واردر و انده کاسهٔ چینی کتوررم و رومی دیبای هنده و پولاد هندی حلبه و حلب
شیشه سنی یمنه و برد یمانیسنی فارسه و اندن صکره تجارتی ترك ایدرم و بر دکانده
اوتوررم اولقدر بونك کبی مالیخولیا اوقودي که آرتق سویلمکه طاقتی قالمدي
اندن صکره دیدي ای سعدي سنده بر سوز سویله انلردن که کورمشسك و ایشتمشسك
یعنی کوردکلرندن و ایشتدکلرکدن بنده دیدم نظم آن شنیدستی که در صحرای غور بار سالاری بیفتاد از ستور آن اسم اشارتدر بیت ثانیه شنیدستی
سین و تا ادات خبر و یا ضمیر خطاب ایشتمشمیسکدر دیمکدر صحرای غور بیابانه غور
اکید دیربی تهامه ایلدیعی ما بینده اولان ددربی دخی هندایله اراسنده در تنکه
انوري شعرندن فهم اولنور بارسالار بار بای عربیله و سکون را ایله یوك که و سالار
اولو یه دیرلر مراد تجاراسنده کاروان باشی دیدکلري بازرکاندر دیمي باری
بای عربیله بار بای عجمله اعتبار ایدوب بیلدر معناسنه اخذ ایدنلر و معناسنی بجنی بیل
بر سالاردینلر ترکیب فارسیده غریب منصرفلردر بو تصرفدن صکره تصرف
حاصل ایدوب باری بای عربیله سالاره اضافت ایدوب سالارك باري دیمی
اغرب تصرف ایلمشلر غرایب بو مقدار بضاعت و مطالعه ایله صحیح معنایه و اصل
اولمادن اعتراض ایلمکده در بیت فکم من عایب قولا صحیحا و آفته من الفهم السقیم
ستور طوار معناسنه در آت و قاتر و عزیمتی کبی حاصلی بیتك مرادده محصولی بیت
انی ایشتمش میسکدر که صحرای غورده بر کاروان باشی طواردن دوشدي یعنی دوشدي
کبی ایشتدکمی گفت چشم تنگ دنیادار را یا قناعت پر کند یا خاك گور
کفت فاعلی بار سالاردر چشم تنك بیانیه در طار کوز دیمکدر یعنی آج کوز دنیا
دار اضافتی لامیه در دو دنیادار وصف ترکیبیدر مال دار و خزینه دار کبی اهل دنیا

ومحب دنیا دیمكدر یاء عربیده امّا كبیده دكاه ابتدای كلامده وكاه مقام عطفده
واقعدر خاك كو دلامیه در مقبر طبراغی دیمكدر محصول بیت بادسالار طواروندن
دوشجك دیدي دنیادارك آچ كوزینی یعنی مالدار اولیجق كوزینی یا قناعت برله ایدر
یا مقبر طبراغی یعنی قناعت كوزینی دویورر ویا اولدكده مقبره طبراغی بو ایكی مبنی زباعی
برانلر اقسام شوری غریب ابو بیلورلر امیش حكایت مالداری را شنیدم كه بخل
چنان مشهور بود كه حاتم طائی بسخا ظاهر حالش بنعمت آراسته وخبث نفس
جبلّی درنهادش همچنان متمكن كه نانی بجانی از دست ندادی وگربهٔ ابی هریره را
بلقمهٔ ننواختی وسگ اصحاب كهف را استخوانی نینداختی فی الجمله خانهٔ او را
ندیدی در كشاده وسفرهٔ او را سر كشاده ٭ بخل با حرف مصاحبت حاتم طائی
بیانیه سخا با حرف مصاحبت ظاهر حالش لامیه آراسته بزنمش یعنی معمور ورخبث نفس
جبلّی مصدرك فاعلیه وبیانیه اضافتلو یدر جبلّی خلقی دیمكدر نهادك كسریله ویا
حرف نسبت برله بلنمش دیمكدر نهاد طبع معناسنه در متمكن تمكّن بابندن اسم فاعلدر
ثابت معناسنه كه حرف بیان نانی یا حرف وحدت بجان یا حرف مقابله ویا حرف
وحدت ندادی یا حرف حكایه وگربه كدی كاف عجمك ضمی وراتك سكونیله ابی
هریره یه اضافت تعظیمیه در را حرف تخصیص با حرف مصاحبت لقمه یا حرف وحدت
وهمزه حرف توسل ننواختی فعل نفی ماضی مفرد غایب ویا حرف حكایت نواختن
دن اوخشاردی یعنی رعایت ایلمزدی كهف را ادات مفعول اصحاب كهفك
سگنه دیمكدر نینداختی فعل نفی ماضی مفرد غایب ویا حرف حكایت انداختندن
اتمازدی دیمكدر فی الجمله حاصل كلام خانهٔ او لامیه ودر حرف تخصیص ندیدی یا
حرف حكایه كورمزدی دیمكدر در كشاده قپوسی آچق دیمكدر سفرهٔ او لامیه ودر
ادات تخصیص سر كشاده سر بونده اوست معناسنه در اوستی آچق دیمكدر محصول
تركیب بر مالداری اشتدم كه بخله شویله مشهور ایدی كه حاتم طائی سخاوت وكرمله
یعنی حاتم طائی سخاوت وكرمله نیجه كه مشهور ونامدار در مذكور مالدار بخل الله مشهور
ایدی ظاهر حالی نعمتله مزین وپیراسته یعنی نعمتی چوق ایدی ونفسنك خبثی وبخل
جبلّیسی طبعنده شویله متمكن ایدیكه بر اكمكی بر جانه دكشمزدی یعنی یا منع اتمك جاندن

دد كوردی و شقی

یز

عزیز ایدی وابو هریره حضرتنك كدیسنی برلقمه ایله اوخشامزدی یعنی برلقمه ویروب
رعایت ایلمزدی واصحاب كهفك ایتنه اتمك اتمازدی ایكیسنك بیله رعایته استحقاقی
واربكن حاصل كلام انك اوینك كیمسه قپوسینی آچق كورمزدی سفره سنك اوستنی
واقربنی كیمسه آچق كورمزدی حاصلی كیمسه اوكنه سفره چكمزدی یعنی هیچ بركیمسه اتمك بیدرمزدی
بیت ٭ درویش بجز بوی طعامش نشنیدی ٭ مرغ از پس نان خوردن او ریزه نچیدی
درویش یعنی فقیر بجز با حرف زاید بوی طعام لامیه وش مذكور بخیله راجعدر
نشنیدی فعل نفی حال ماضی مفرد غایب بونده دویمازدی دیمكدر بجا زاشتمك
معناسنه دكلدر نزاح ظن ایلمه وكمی نتكه توهم كیدبودیم قوقی دویمازدی برلر
مرغ ظاهر مراد مرغ خانگیدر یعنی طاووق مطلق مرغ دكلدر پس با عجمیله آدرو صوك
معناسنه در نان خوردن اضافت لامیه در نان خوردنك مقدم مفعولیدر واو
اضافت لامیه در ریزه دوكوندیی معناسنه بونده اتمك خورده سی مراددر نچیدی
فعل نفی ماضی مفرد غایب ویا حرف حكایت درزدی یعنی دوشورمزدی دیمكدر یعنی
خاستندن اتمك دوكوندیسی بیله دوشوروب بیردی محصول بیت فقیر
یعنی فقراجی طعامنك قوقوسندن غیریسنی دویمازدی یعنی بولدن بیتشن
طعامینك قوقوسنی انجق استشمام ایدردی یوزینی كورمك ویا اكل ایلمك هركز
میسر دكل ایدی طاووق دخی انك یمك واتمك یدوكندن صكره اوفاغینی دوشور
مزدی یعنی كندی دوشوروب بیردی تا ووغه قالمزدی زیاده خاستندن نشیلم
بدریای مغرب راه مصر بگرفته بود وخیال فرعون درسر قوله تعالى حتى اذا
ادركه الغرق راه مصر لامیه وبگرفته نك مقدم مفعولی خیال فرعونی بیانیه و
راه مصره معطوف تقدیری خیال فرعونی درسر گرفته بود در اذا ادات شرط
ادرك فعل ماضی مفرد مذكر غایب در افعال بابندن وضمیر فرعونه راجع محلا
منصوب مفعولی غرق لفظا مرفوع فاعلی مذكور كلام فرعونك حقنده نازل
اولان آیت كریمه نك بعضیدر محصول تركیب ایشتدمكه مغرب دریاسنده
مصر یولنی طوتمش ایدی یعنی مصره كیدردی وفرعون منسوب خیالی یعنی تكبر و
غروری باشنده طوتمش ایدی حتى اكا غرق اولمق ایرشدكده ناگاه باد مخالف

دد نزاح جمیعا

کرد کشتی بر آمد چنان که گفته اند محصول ترکیب حریف فرعون گبی غرورله مصره
گیدرکن ناگاه مخالف یل گمی اطرافنه دولاندی کرد بر آمد طولاندی دیمکدر شو بلیه
که دینلر در بیت با طبع ملولت چه کند دل که نسازد شرط هو وفنی
نبود لا یق کشتی با حرف مصاحبت و با حرف صلهٔ طبع ملول بیاننه و تای ضمیر امثا
لامیه چه کند بو نده نیه مالك و قادر در دیمکدر کندك دل فاعلی که حرف بیان
فعل نفی استقبال مفرد غایب اویمایه دیمکدر یعنی موافقت ایلمیه فاعلی دل در جمیع
شراح باء مکسوره ایله یازمشلر لکن خطا ایلمشلر که بو نده با ایله اولمجه معنا یه اوملاز
فتامل شرط شینك فتحیله بو براز دیدکلری بیلك اسمیدر دینیلر فکرمز بو بلنبادر
زیرا موافق بیل کشتیه لایق اولمامغك معناسیه بو قد داد نافکره مالك اولان سلود
وفنی یاحرف تنکیر لایق کشتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر محصول بیت کوکل
نیه مالکدر که سنك ملول طبعکه اویمیه یعنی موافق اولمیه حاصلی اولمایه ضرور بدر
زیر صاحبی انی اقتضا ایدر یعنی موافقت ایدر سه بالطبع ایلمز بلکه بالقسر ایلر
تنکر دیج شرط بالطبع کشتیه لایق اولمز مثلا مصره گیدن کشتیه بو براز لایقدر
اما کلنه لایق دکل بلکه لودوز لایقدر مصراع ثانی مصراع اوله نسبت مقام تعلیلده
واقعدر دست بر آورد و فریاد بی فایده کردن گرفت قال الله تعالی فاذا
رکبوا فی الفلك دست دعا لامیه در مجازا بر آورد قالدردی دیمکدر بو قاری
کتوردی دیمك دکلدر فریاد بی فایده بیانیه کردن گرفت ایلکه بشلادی یعنی شروع
ایلدی اذا ادات شرط رکبوا فعل ماضی جمع مذکر غایب در علم بابندن مجنکم
بنسه لودیمکدر یعنی الفلك فی حرف جر رکبوا فعلنه متعلقدر فلك خانك ضمی و
لامك سکونیله کشتی معناسنه در بو کلام شریف بر محذوف کلامه شریف بر محذوف
کلامه متصلدر که بونده ن اول حال مشرکین اکا دلالت ایدر و بو مقامده مفصل
بیانی تطویلا مؤدیدر محصول ترکیب شیخك بو کلامی ناگاه باد مخالف کلامینه
مربوطدر دعا الیتی قالدردی یعنی دعا ایچون ال قالدردی دیمکدر وفایده سز
فریاده بشلادی شول طایفه گبی که خدایه شریك اثبات ایدرلر اما کیمه بندکلرند
اللهم دعا و تضرع ایدرلر الله ایچون دینی خالص ایلدکلری حالده مؤمنلر گبی

ردشراح جمیعاً

ردکوردی وسمعی

ردسمعی

یعنی کندولر یعنی مؤمنلر صورتنده مخلص اظهار ایلدکلری حالده دعایه مشغول
اولورلر لکن خدا انلری گمی اضطرابندن قورتاروب نجات ویردکده کنه اول گبی
شرك اوزره اولورلر بیت دست تضرع چه سود بنده محتاج را بنه وقت
دعا بر خدا وقت کرم در بغل دست تضرع بیانیه تفعل بابندن مصدردر
زاریلق ایدوب عرض نیاز ایلکه دیرلر بنده محتاج بیانیه ورا ادات صله وقت
دعا لامیه بر حرف صله دربا معناسنه وقت کرم ده لامیه در در حرف ظرف بغل بانك
وغینك فتحیله قولتوق معناسنه در که عربجه ابط دیرلر همزه نك و بانك کسریله
محصول بیت محتاج بنده یه تضرع و نیاز له دعا به ال قالدرمقده فایده مصراع ثانی
اوله نسبت مقام تعلیلده در تضرع و نیاز فایده ویرمدوکی انکچوندر که ضرورت
وقتنده دعا الی خدایه در یعنی حین مضایقده خدایه دعا ایچون ال قالدورر
حاصلی خدادن دعا ایله مرادك دیلرلر اما کرم و احسان وقتنده الك قولتوغنده
یعنی محتاجلره ویرمنز اعطا ایچون الك اوزاتمازسك بلکه اکیکی قولتوغکه
قیصدیررسك حاصلی فقرایه نسنه نقد قالمزسك پس دعاك یعنی مقبول اولسون
وقت دعا بر خدانك معناسی دعا وقتی الی خدا اوزره اولدیغی خطاسو یلنمشلردر
قطعه از زر و سیم راحتی برسان خویشتن هم تمتعی برگیر راحتی یاحرف وحدت
ویاحرف تنکیر یاحرف تاکید رسان فعل امر مفرد مخاطبدر رسانیدندن ایرشدر
دیمکدر الف و نون ادات تعدیه در اصلی رسیدندر ایرشمك معناسنه خویشتن
واو رسمیله کندو دیمکدر تمتع تفعل بابندن مصدر در فایده لنمك دیمکدر و یا
حرف وحدت و یا تنکیر بر حرف تاکید و گیر فعل امر مفرد مخاطب اخذ ایله دیمکدر
محصول بیت زر و سیمدن محتاجلره راحت ایرشدر یعنی فقرایه مال بذل ایله اول
حال ایله کندك دخی بذل و احسان سبیله فایده اخذ ایله یعنی الصدقة ترد البلاء
ایله عامل اول که بوندن ایو فایده اولماز دانی که این خانه از تو خواهد ماند
خشتی از سیم و خشتی از زر گیر دانکه یرینه چونکه یازانلر وانکه یازان صحیح نسخه لرده
مخالف یازمشلر این خانه یعنی کندو خانك ماند بونده ماندن معناسنه در
مضارع مقارنه در خشتی یا الری حرف وحدت گیر طوت یعنی فرض ایله ترکیبده

ردسمعی

رداعی سیلی وسروری
وسمعی

طوت فرض ايله معناسنده مستعمل در محصول بيت سن بيل كه بو ندنكه اولك سنده
كبر وقاليس دد بوكز بيجنبى كومندن وبوكز بيجيبى التوندن فرض ايله يعنى خانه كيه هر
نقد دن نه يي ايد دمك غيرى ايجون ايد دمك يس ماكلى خانه زينته صرف ايله يكه
صدقات وزكوات واخرت يولنه صرف ايله كه منتفع اولاسك تاكه وددنه قلميه
زيرا انلر عدولوكدركه سنك موت وفوتك تمنى ايد دلر آورده اند كه در مصر
اقاربى درويش داشت ببقيت مال او توانكر شدند وجامهاى كهن برك
او بدريدند وخز دمياطى بربريدند هم دران هفته يكى را ديدم از يشان
بر بادپاى روان وغلامى برى پيكر دربى او دوان با خود گفتم آورده اند
روايت ايلمشلر ديمكدر اقارب اقربانك جمعيدر واكثر قاصد يعنك جمعى ولدوغى
كبى درويشه اضافت بيانيه در خز خاء معجمه نك فتحى وزاى معجمه ايله شدنده دلدكبى
فيونى وآنك يوكنه ديرلو سمور وسنجاب ووشق هم حيوانيه دهم كودكينه ديدكلر
كبى دمياط مصرده طوقونان الاجه جنسيدر بريدند فعل ماضى جمع غايبدر كيدبيلر
يعنى بجيند يلر بادپاى اتك صفتلونيدن وصف تركيبيدر يل ايالو ديمكدر روان
صفت بادپادر يوروكى معناسنه صفت مشبهه در غلامى يا حرف وحدت
برى پيكر وصف تركيبيدر برى يوزلو معناسنه دوان صفت مشبهه در غلامه
دويدندن يلجى ديمكدر محصول تركيب روايت ايلمشلردر مصرده فقرا اقربابه
وار يدى اتك مالينك بقيه سيله يعنى دد ياده كندوايله غرق اولان مالدن غيرى ايله
غنى اولديلر واسكى لباسلرينى اتك اولملرى سيبيله بير تديلر بوندن ابهام وار قيد
وخز ودمياطى بجيند يلر هم اول غرق اولدوغى هفتده انلردن برينى كوردم
بر بودغا اتك اوزرنده واردى بر برى پيكر قول بيلوب كيد دكندو مردم بدم
قطعه وه كه كر مرده باز كرديدى ؛ بميان قبيله وپيوند وه واو فتحى وهاء
اصليه ايله ادات حسرت وتغابن دروا وده ديرلر مرده اولى باز كيرو كرديدى
فعل حكايت مفرد غايب دونيدى يعنى كينه دنيايه كليدى با حرف صله ميان
قبيله لاميه قبيله اورتاسنه واراسنه ديمكدر پيوند خصم وقوم معناسنه در محصول
بيت حيف كه اكر ميت كيرودونيدى يعنى حى اولوب كنه دنيايه كليدى قبيله سى

واقربابه اراسنه حاصله تكرار حيات بولوب قبيله سي وپيونديله سابقده كبى
كيبى اختلاط ايلسه رد ميراث سخت تربودى ؛ وارثان را ازمرك خويشاوند
رد ميراث مصدرك مفعولنه اضافتيدر سختتر اسم تفضيل قتيرق ومشكلرك
وارثان فاعلدرد درراالات صله زاء معجمه من تفضيليه معناسنه مرك خويشاوند
مصدرك فاعلنه اضافتى قبيلندندر خويشاوند اسم جمعدر اقربا معناسنه مفرد
مقامنده مستعمل در محصول بيت اكرمرده مذكور كبى كه كليدى وارثلره ميراث
رد ايلمك خصملرك موتندن قتيرق ومشكلرك اولوردى يعنى مال جاندندر
بس مال ويرمك همان جان ويرمكدر بسابقه معرفتى كه ميان ما بود آستينش
بكشيدم وكفتم با حرف مصاحبت ببتى منضمن سابقه موفت لاميه موفت بو
آشنالق معناسنه در يعنى بجكش اشنالق سببيله كه حرف رابط صفت ميان ما لاميه
محصول تركيب بودغا اتى اوزره سوار اولان خصيمه بجكش اشنالق سببيله كه اداده
واريدى يكنى جكدم ودديدم بيت بخور اى نيك سيرت سره مرد ؛ كان نكون
بخت كرد كرد ونخورد نيك سيرت وصف تركيبيدر خوش خوى معناسنه سره مرده
اضافت بيانيه در نيك مرد ديمكدر زيرا اصلنده لجكش ابوالجه برد يرلو سره مردى
اكا عطف ايدنلر اسلوب عجمه مخالف ايلمشلر كان اصلنده كه آنددكه حرف تعليل
نكون بخت وصف تركيبيدر نونك كسرى وكاف عجمك ضميله باشى اشاغه ديمكدر
كه عربيده منتكس ديرلر افتعال بابندن اسم فاعلدر عجم دوستايبلوى نونك ضميله
او قودلر بس بضم النون ديين دوستاييلو ايلمش بد بخت معناسنه در كرد كرد
كاف اول عجمى ومكسوردر دو ثانى عربى ومفتوحدر جمع ايلدى ديمكدر نخورد
خانك فتحى وواو ديمله فتحه قافيه ضرورتى ايجوندر وزن ضرورتى ايجون ديين
خطا سويلمش محصول بيت ياى ايو خويلو ايو مرد زيرا اول بد بخت جمع ايلدى و
يمدى يعنى جونكه اول بد بخته يمك ميسر اولمدى اى نيك مرد سن يه نوش جان
اولسون حكايت صياد ضعيف را ماهى قوى در دام افتاد طاقت ضبط
آن نداشت ماهى بروغالب آمد ودام از دستش در ربود وبرفت صياد
ضعيف بيانيه ودادات تخصيص ماهى قوى بيانيه در حرف صله دام بوندم آغ معنا

ردمروری

رداي بيتلكى

دركه عربیده شبکه دیرلر طاقت ضبط مصدرك مفعولنه اضافتیدر و ضبطك
آنه مصدر مفعولیته ماهی مبتدا غالب غالب آمد خبری در حرف تأکید ربود
فعل ماضی مفرد غائب قاپدی دیمکدر محصول ترکیب صیاد ضعیفك قوی بالغی یعنی
ایری و قوتلو بالق آغنه دوشدی آنی ضبط ایلمکه طاقتی اولمدی یعنی ضبط ایده‌مدی
ماهی اکا غالب کلدی و آنی الندن قاپدی و کیتدی قطعه شد غلامی که آب
جوی آرد ۞ آب جوی آمد و غلام ببرد شد بوندن رفت معناسنه در
غلام بوندن اوغلان دیمکدر و یا حرف وحدت که حرف بیان آب جوی لامیه
ایرمق غلام ببردك مقدم مفعولیدر محصول بیت اوغلان کتدیکه ایرمق
صوبینی کتوره یعنی ایرمقدن صو کتوره ایرمق صوبی کلدی و اوغلانی ایلتدی
یعنی کتوردی ماهی دامی یعنی آغنی کتوردیکی دام هر بار ماهی آوردی
ماهی این بار رفت و دام ببرد باد بوندن کره معناسنه در محصول بیت آغ
هر زمان بالق کتورردی یعنی بالق آولردی ماهی بو کره کتدی و آغنی ایلتدی
یعنی آغنی قاپدی و کتوردی دیکر صیادان دریغ خوردند و ملامتش
کردند که چنین صیدی در دامت افتاد و نتوانستی نکاه داشتن کفت ای
برادران چه توان کرد که مرا روزی نبود و ماهی را همچنان روزی مانده بود
دریغ دالك کسریله مشهور در اما میر حسین معناسنه ضم ایلدی کلمه حیف
دیمکدر دریغ ییدیلر یعنی حیفلندیلر که حرف تعلیل چنین صیدی یا حرف وحدت
بویله بر صید دیمکدر واو حرف حال نتوانستی فعل نفی ماضی مفرد مخاطب
نکاه داشتن حفظ ایلمك یعنی ضبط ایتمدك مرا روزی یا اصلیه ایله رزق
و نصیب معناسنه در اینجی روزی ده رزق و نصیب معناسنه اولمق جائز و یاء
تنکیر ایله یوم معناسنه اولمق جائز محصول ترکیب غیری صیادلر حیفلندیلر
و آنی ملامت ایلدیلر که بویله صید دامکه دوشدی و ضبطنه مالك اولمدك
دیو دیدی ای قرداشلر نیجه ایلمك کرك که بنم نصیبم دکل ایدی و ماهینك بنم نصیبم
اولمدوغی کبی نصیبی قالمش ایدی و یاد دیاده دیری کزمکه کونی قالمش ایدی
یعنی اجلی دخی کلمش ایدی حکمت صیادی بی روزی در دجله ماهی نکیرد و

ماهی

ماهی بی اجل بر خشکی نمیرد محصول ترکیب نصیبسز صیاد دجله ده ماهی
طوتماز دجله ماهی چوقلوغنك مقامیدر یعنی و اجلسز ماهی قراده اولمز زیرا آکاه
اولورکه صیاد شبکه سنده بالقلری قراده دوکر و بعضیسی طالابنرق کنه صویه
دوشوب خلاص اولور حکایت دست و پا بریده هزار پایی را بکشت
صاحب دلی برو بکذشت و کفت سبحان الله با هزار پایی که داشت چون اجلش
فرا رسید از بی دست و پایی نتوانست کریخت بریده اسم مفعولدر و یا حرف
وحدت و همزه حرف توسل هزار پا قرق ایاقلو دیدکلری بوجك و یا حرف وحدت
در آدات مفعول سبحان مصدر لفظا منصوبدر بر فعل مقدرله تقدیری اسبح در
اینمك معناسنه یعنی انزه الله تنزیها اکثر مقام تعجبده مستعملدر بوندن کبی فرا حرف
تأکید کریخت بوندن کریختن معناسنه در محصول ترکیب برالی وایاغی کسلمش کیمسه بر هزار
پایی قتل ایلدی بر صاحب دل اوزرینه اوغرادی و دیدی سبحان الله بیك ایاغله
طوتاردی یعنی بیك ایاغی که انك وار ایدی چونکه اجلی یرشدی بر السز و ایاقسز
دن قچمغه قادر اولمدی یعنی خلاص بولمدی مثنوی چو آید ز پی دشمن جان
ستان ۞ ببندد اجل پای مرد دوان پی بوندن آرد معناسنه در دشمن جان ستان
بیانیه در جان ستان وصف ترکیبیدر جان النجی معناسنه ببندد فعل مضارع مفرد غائب
اجل فاعلی در پای مرد لامیه و مفعولی دوان اضافت بیانیه محصول بیت چونکه ارتدن
جان النجی دشمن ایرشه یعنی کلا اجل النجی مردك ایاغنی بغلر شویله که بر آدم آدم ملحقه
قادر اولمز حاصلی اولجك وقتی کلدکده دشمندن خلاص بولمماز در آن دم که دشمن
بپای رسید ۞ کمان کیانی نشاید کشید دم بوندن وقت و ساعت معناسنه در که
حرف رابط صفت بپای بری برسی اردیجه کمان کیانی بیانیه سلاطین ماضیه نك بر قسمنه
کیانیان دیرلر اولری کیخسرو و آخرلری اسکندر بن دارا در نشاید فعل نفی مستقبل
مفرد غائب لایق دکل دیمکدر بوندن عدم امکاندن عبارتدر کشید مصدر معناسنه
در زیرا مضارع مقارنندر محصول بیت اول دمده که دشمن بری بری آردیجه کله
ایرشه کمان کیانی چکمك ممکن دکل یعنی هر نقدر که کمان کشی و زوربازلی ایسه الی و
ایاغی دترشویله که کمانی چکمکه قادر اولمز کمانی کیانه تخصیص ایلدی زیرا انلرك

کتانلري هم ایوده قالیئ اولودمش وانلر جمیعًا کان کش اولودلودمش تنکر بعض نواالجده
ذکر اولنمش حکایت ابلهی را دیدم سمین وخلعتی دربرثمین ومرکب تازی درزیر
وقصب مصری برسر کسی گفت ای سعدی چه گونه می بینی این دیبای معلم برین
حیوان لایعلم گفتم خطی زشتست که بآب زر نوشتست ابلهی یا حرف وحدت
وراادات مفعول سمین فعیل وزنی اوزره سمیز دیمکدر وثمین بهالو دیمکدر زیراثمن
قیمت معناسنه در اسب تازی عربی آت دیمکدر بعض نسخه ده مرکب عربی در وقصب مصری
اوینجا ایبک وارجاجی کتاندن طوقنور بر دورلو الاجه بزدر که مصرک تازه جوالری
ولوندلی باشنده صردا الان اراولینده مستعملدر دیبای معلم بیانده معلم اسم مفعول
افعال بابندن مراد طرازدر که اول زمانده لباسه آلتی نشان ایدرلری اوموز لرنده
وکوکسلرنده اما بوزمانده مهجور ومتروکدر الا آل عثمانک سرایلرینده ایچ اوغلانی
استعمال ایدرحاصلی ابیکدن بهار نقشلرینی یعنی کل وسنبل وقرنفل وغیریلر کبی ایدرلر
بس نوبدن بر پاره درکه ایکی اوموزه دیکرلر دیبی طرازی بیلر اینی محصول ترکیب
بر سمیز ابلهی کوردم اوزرنده آغربها لو خلعت والتنده عربی آت وباشنده قصب
مصری برکسه بکا دیدی ای سعدی نجه کوردک بو دیبای معلم ومطرزی بو حیوان لا یعلم
ولا یفهم اوزرنده دیدم بر چرکین خطدر که التون صویله یازلمشدر بیت قد
شابه بالوری حمار عجلا جسدا له خوار قدحرف تحقیق شابه فعل ماضی مفرد مذکر
غائب در مفاعله بابندن با حرف صله وری واوک ورانک فتحه لریله خلق دیمکدر حرف جر
فعل متعلقدر تقدیرا مجرور مفعول به غیر صریحیدر وحمار لفظا مرفوع فاعلیدر عجلا
قیاس مرفوع اولمق ایدی حماردن بدل الکل کبی قرآندن اقتباس دلالت ایلمک ایچون
نصب ایلدی زیرا انده منصوبدر مفعول لتا التخذ فعلندن اما بونده جائزدر که تشبیه
کبی حکایة اوله جائزدر که اعنی تقدیریله اوله وجسدا بدل در عجلادن له خوار له مقدم
خبر وخوار موخر مبتدا وجمله اسمیه صفت جسدا در خوار خانک ضمی ایله بقر آوازینه
دیرلر محصول بیت مذکور ابلهی حماره تشبیه ایلدی وکاه بقره تحقیق حماربنی آدمه
مشابه اولدی اعنی بوزانی جسدی که صغر آوازی صاحبیدر حاصلی صغر آوازلو
بر بوزاغی جسدلو حماربنی آدمه مشابه اولدی قطعه بادمی نتوان گفت ماند این

حیوان

حیوان نه مگر دراعه ودستار ونقش بیرونش یا حرف صله آدمی انسان گفت
مصدر معناسنه در ماند فعل مضارع مفرد غائبدر ماندن بکزر دیمکدر ماندن
دبین خطا ایلمش مصراعده تقدیم وتاخیر وار تقدیری نتوان گفتن که بادمی ماند این
حیوان دراعه دالک کسریله طیلسان دیدکلری لباسدر که بوزمانده مهجور ومتروکدر
دستار بوندنده وبلند در محصول بیت دیمک اولورکه آدمیه بکزر بو حیوان مگر طیلسانی
ودبلند ونقش وشکل بیرونی یعنی حقیقتده انسان دکلدر وانسانه بکزمز مگر صورت
ظاهرسی بعض نسخه ده مگر بیرونه نجزدو نمشدر بگرد در هم اسباب وملک هستش
او نه که هیچ چیز نیابی حلال جز خونش یا حرف تاکید کردکاف عجمک فتحیله فعل امر
مفرد مخاطبدر کردیدندن جکزن ودولان دیمکدر ملک هستی بیانده محصول بیت
جمیع اسباب ووارلغی ملکنده یعنی ماملکنده جکزن ودولان یعنی تجسس وتفحص ایله که
هیچ برننه سنی حلال بولمزسک قاننددن غیری یعنی قانی حلال وسایر اسباب
واملاکی جمیعا حرامدر قطعه شریفی اگر متضعف شود خیال مبر نه که پایگاه
بلندش ضعیف خواهد شد متضعف تفعل بابندن اسم فاعلدر ضعفدن که ضدی
ونقیض قوتدر که حرف بیان پایگاه بایه محلی بونده مرتبه مراد در بلنده اضافتی بیانیه در
شد مصدر معناسنه در محصول بیت شریف اگر ضعیف ده اولورسه خیال ابلهیه
یعنی ایلچاحاصلی خیال طوتمه که انک بلند مرتبه سی وعالی منصبی ضعیف اولیسردیمی
شریفک وجودی ویا امردنیوسی ضعیف اولمغله شریفلک مرتبه سنه ضعف ونقصان
کلمزکه شریف شریفدر ور آستانه سیمین بمیخ زر دوزد نه گمان مبر که یهودی
شریف خواهد شد استانه سیمین بیانده با حرف مصاحبت میخ زر ده بیانده در
دوزد فعل مضارع مفرد غائب دوزیدندن مخلیه دیمکدر زیرا دوختن ودوزیدن
مشترکدر دیمکله مخلق بینده بعض نسخه ده بونده دوختن که بو معناده شریف بونده
عزیز ومقبول معناسنه در محصول بیت واکر کومش اشیکی التون اکسر یله مخلو یعنی
بوقدر اموال واسبابه مالک اولورسه ظن ایلمه که یهودی شریف وعزیز اولیسردر
یعنی مال وملک چوقلغیله یهودی معزز ومکرم اولمز دز دی کدایی را گفت
شرم ندادی که از برای جوی سیم دست پیش هر لئیم دراز میکنی گفت محصول

براوغري بر دلنجي ديدي اوتانمزميسك كه اد به مقدار دنجه كومثل ايچون الكلي هر
لنجفك اوكينه اوزاد دسيك دلنجي ديدي **بيت دست دراز ازپي يك جو سيم**
بركه ببرند به دانكي و نيم دست دراز تقديري دست درازكردن در بر دست
كردنك مفعولي اوليجق دراز ثانيسي يني دراز وصف تركيبيدر ديني معناسنه
واصلده كلاينش بعض نسخه ده دست درازي ده دنمش يائله بو تقديرجه وصف تركيبي اولور
يي يا مجهول فتحيله ادات تعليلدر جه شني قلبلدن عبارتدر ببرند فعل مضارع
جمع غائب تشديد ضرورت وزن ايچوندر كسرله ديمكدر دانك كاف عجمله دنهدن
التي حصه دن برحصه به ديرلر محصول بيت بر جبه كومثل ايچون الا وزون ايلمك يعني
الاوزاتمق بكدر كه كسه لر برد انك كومثل ايچون ويا يارم دانك حاصلي اوغرلق ايدوب
ال كسلكدن ايسه دلنجيلك ايدوب الصاغ قالمق اوليدر بوندن يني بعض معناسنه
در دييي خطا ايلمش **حكايت مثت زني را حكايت كنند كه از دهر مخالف بجان**
آمده بود وازحلق فراخ ودست تنكي بفغان وشكايت پيش پدر برد و اجازت
خواست كه عزم سفر دارم تا مكر بقوت بازو دامن كامي بكف آرم مثت زني
وصف تركيبيدر بومرووق اوروجي ديمكدر بونك اصلي بودركه مثت زنلك برفند
صاغ الك باش بارمغيني سبابه وسطي بيننه الوب وصولي الندن برننه سيرايدر
ومطرق اوبوني كبي اوتنادحاصلي صاغ الينى مطرق برينه استعمال ايدر وبو طائفه
بو فندن اولقدر ماهر ايدرلر كه صاغ الينك هر بر پرمانعي چاره ده دخي در
تحصيلم زمانندن شام شريف ده بر سمرقندي طالب علم كلدي وبعضينك بو فنده
بو مقدار مهارتي وار ايدي صنازلر در ديو بولري محيك حمامنه ايلتدك الجزوده
بو مقدار دره لدكدن صكره حمامك ديوارينه اولقدر مشت اوردي كه قابل تعبير
دكل مكر انواع ادمانلرندن بور نوع ادمانمش وبركره بونلري اتوب مجاتته سيره
چيقاردق حين مصاحبتده بر ديرماني بر ضعيفجه سنه قالق بر مقدار اوينا يلوم
ديدي قالقديلر واو ينايرق اول ضعيف توانانك قولاغني تو زنيه بر مشت اوردي
همان دبي اوزره كلدي وكوم كوك اولدي بيزبر قاج دوجي طالب علم اول خوف
ايلدك كه اولدي ديو اما انزعج التهدي وقالقديلر اول مضروبي اوده يلر عقلي

رده سروري

رد لامعي علي

باشنه كلنجه يني مشت زني زور بازو ايله تغيير ايدنلر تعبير ايلمشلر يا حرف وحدت
ورا ادات مفعول دهر مخالف زمان غير مساعد دن عبارتدر اضافت بيانيه
در حلق فراخ ده بوپله در حلق نقطه عربيله بوغازه ديرلر وفارسيده كلو ديرلر
كاف عجمله فتحي وضميله فراخ فانك فتحي وكسريله كلمش ديمكدر واسع معناسنه در كثرت
اكل وعدم قناعتدن كنايه در دست تنك وصف تركيبيدر ويا حرف مصدر ال
طار ليغي ديمكدر صغر اليد معناسنه حاصلي افلاسدن كنايه در دست تنك ديمك
تانك كسريله تنبيه ايدوب اضافتله اوقيانلر تنك طبع ايمشلر بفغان يا حرف صله تقديري
بفغان آمده بود در شكايت پيش پدر برد بعض نسخه ده مشورت دنمش شكايت
برينه كه حرف بيان عزم سفر مصدر دك مفعولنه اضافتيدر تا حرف تعليل مكر حرف
تمني تا اولكه ديمكدر با حرف مصاحبت قوت بازو مصدر دك فاعلنه اضافتيدر
دامن كام لاميه در مجازا ويا حرف وحدت ويا حرف تنكير مراد انكيني ديمكدر
با حرف صله كف ال اياسي در مراد الدر مجاز مرسل طريقيله ارم فعل مضارع متكلم
وحدهدر الكتوردم ديمكدر بعض نسخه ده بچنك دنمش محصول تركيب بر مثت زني
حكايت ايدرلركه دهر مخالفدن جانه كلمش ايدي يعني جاندن اوصانمش وبيزار
اولمش ايدي وكثرت بوغازدن والطارلقدن فغانه واضطرابه شكايتني بابا
تقديم ايلدي يعني باباسنه حالندن شكايت ايلدي واجازت ديلدي كه سفره
نيت ايدرم اولكه قوت بازو ايله مرادي انكينه الكتوردم ديو **بيت فضل وهنر**
ضايعست تا ننمايند **عود بر آتش نهند ومسك بسايند** تا حرف توقيت
در مادام معناسنه محصول بيت فضل وهنر ضايعدر مادام كه كوسترميه لر ويا
كوسترمه لر لزوم تعدي طريقيله مصراع ثاني تمثيل طريقيله واقعدر يني عودي آتش
قودقلرنده قوقوسي ظاهر اولمق ايچون ومسكي ازدقلري زيرا ازلدكلر قوقوسي زياده اولور
حتى زلفه وكاكله وكيسوبه مثك سادركلر بو معنا اعتبار يله قندكه **پدر كفت**
اي پسر خيال محال از سر بدر كن وپاي قناعت در دامن سلامت كش كه
بزركان كفته اند دولت نه بكوشيدنست چاره كم جوشيدنست خيال
محال بيانيه پاي قناعت لاميه در مجازا دامن سلامت بو يله در كش فعل امر مفرد

رد شراح جميعا

رد لامعي علي وسروري

مخاطبه دکشیده ندن که حرف تعلیل کوشیدن دن دوشمك دیمکدر یعنی سعی ایلمك کم بونك کبی یرلرده ترك کلیدن عبارتدر جوشیدن لغتده قینمقدر اما بونك کبی یرلرده اضطراب ومشقتدن عبارتدر محصول ترکیب بابا سه دیدی ای اوغل خیال محالی باشکدن چیقار یعنی اخراج ایله وپای قناعتی دامن سلامته چك یعنی ممکن اولدوغی دکلو قناعت ایدوب اضطراب ومشقتدن سالم وآزاده اول زیرا اکابردینلر دولت وسعادت سعی وکوشش ایله دکل یعنی جالب تحصیل دولت الدیوزمادامکه جانب حقدن عنایت اولمیه پس چاره اضطراب ومشقتی ترك ایلمکدر یعنی صبر ایدوب بیحضور اولمقدر بیت نتواند کرفت دامن دولت بزور ؛ کوشش بی فایده است وسمه برابروی کور کرفت مصدر معناسنه در دامن دولت لامیه در مجاز کوشش بی فایده بیانیه در وسمه واوك فتحی وسینك سکونیله بر نوع اوتدر که بعضی اهالی قاشلرینه چکرلر ابروی کور بیانیه در زیرا بونده کور عدم ابرودن عبارتدر اعمی معناسنه دکل یعنی ابرونك قبلی اولمایجه ابرویه داستق چکمك فایده ویرمز شراح کوردك بو معنایه تعرض ایلمدکلرندن معلوم در که کوری اعمی معناسنه اخذ ایدرلر محصول بیت دولت اتکینی زور ایله طوتمازسن یعنی قوت بازو ایله دولت الدیوزمز زیرا ابروی کوره وسمه چکمك کبی بی فایده در دولت وسعادت سعی جانب حقدن عنایت اولمیجه بیت اکر بهر سر موییت هنر دو صد باشد ؛ هنر بکار نیاید چو بخت بد باشد بهر باحرف ظرف سر مو لامیه قیل اوجی دیمکدر هنر دو صد ضرورت وزن ایچون تقدیم وتأخیر اولنمش اصلنده دو صد هنر در محصول بیت اکر هر بر قیلك اوجنده ایکی یوز هنرك اولورسه هنر ایشه کلمز یعنی فایده ایلمز چونکه بخت وطالع بد اولمزا اوله یعنی طالعده مساعده اولمایجه هنر فایده ایلمز بیت چه کند زورمند وارون بخت ؛ بازوی بخت به که بازوی سخت زورمند زورلو دیمکدر زیرا مند ادات نسبتدر پس زورمند وصف ترکیبیدر دینی خطا ایلمش وارون بخت وصف ترکیبیدر بختی طالعلو دیمکدر زورمندك اضافتی بیانیه در بازوی بخت وبازوی سخت لامیه لر در مجاز المحصول بیت زورلو کوشش

در شراح جمیعاً

در اکثر نسخه وسروری

طالعلو نا ایلمسون یعنی بنم قلمده ددوبنه ماکلدر طالع اینلمیجه مصراع ثانی مقام تعلیلده در زیرا طالع بازودن یکدر قوی بازودن یعنی طالع قوی اولمیجه بازو قوتی فایده ایلمز بواکی بیتی بر بجود ظن ایدوب مثنوی یازنلر غریب بی تحقیق ایتمشلر پس کفت ای پدر فواید سفر بسیارست از نزهت خاطر وجر فواید ودیدن عجایب وشنیدن غرایب وتفرج بلدان ومحاورت خلان وتحصیل جاه وادب ومزید مال ومکسب ومعرفت یاران وتجربت روزکاران چنانکه سالکان طریقت کفته اند فواید سفر لامیه از حرف تبیین نزهت خاطر مصدرك فاعلنه اضافتیدر وخاطردیمکدر جر فواید مصدرك مفعولنه اضافتیدر فایده لوجلك یعنی فواید تحصیل ایلمك دیدن عجایب وشنیدن غرایب ایکیسی بیله مصدرك مفعوله اضافتیدر تفرج بلدان مصدرك مفعولنه در بلدان بلدك جمعیدر شهرلر دیمکدر محاورت مفاعل بابندن مصدردر خلان اضافتی مفعولنه در تابعلر کبی خلان خلیلك جمعیدر تشدید لام ایلمز بدر مصدر دیمیجه اضافتی فاعلنه در ومعرفت یاران مفعولنه در تجربت روزکاران تجربت تفعیل بابندن مصدردر سماعی در زیرا معتل اللام اولمایجه یاء مصدری حذف ایلمك سماعیدر فتأمل روزکاران اضافتی مفعولنه در روزکاران الف ونون ایله جمع اولمایجه خلاف قیاسدر محصول ترکیب پسر دیدی ای پدر سفرك فایده لری چوقدر خاطر سروری وجر فواید دن وعجایب احوال کورمکدن وغرایب قصه لر ایشتمکدن وشهرلری سیر ایتمکدن ودوستلرله مکالمه دن ومنصب وادب تحصیلندن ومال ومکسب زیاده لکندن ویارانی بیلمکدن وروزکارلر تجربه سندن بویله که طریقت سالکلری دیمشلردر قطعه تا بدکان وخانه در کروی ؛ هرکز ای خام آدمی نشوی تا حرف توقیت مادام معناسنه بدکان باحرف ظرف در حرف تأکید کروکاف عجمیك کسریله وراانك نخیله رهن معناسنه در ویا ضمیر خطاب نشوی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب محصول بیت مادامکه دکان وخانه ده رهن سك یعنی انلرله مقید سك هرکز ای خام کیمسه آدمی اولمازسك یعنی مادام که دکان وخانه دن چیقوب غربته کتمزسك هرکز خاملغك کتمز وانسان اولمزسك برو اندر جهان تفرج کن ؛ پیش از آن

در اکثر نسخه ... ومروی

محاورت جائز مصاحبت وجدالده کتشلی معناسنه در

روز کز جهان بروی بو فعل امر مفرد مخاطب کیت دیمکدر اند دهرنك فتحیله اداة
ظرفدر کز اصلنده که اذ ایدی محصولی بیت وار جهاندن تفرج ایله اول کوندن اول
جهاندن کید رسك یعنی دکاندن واو دن چیقوب وار عالمی سیر ایله اول کوندن اول
که عالم فانیدن عالم باقیه کید رسك یعنی اولمزدن اول بد دکفت ای پسر منافع
سفر بری منظ که کفتی بسیار ست ولیکن پنج طایفه را مسلمست اول بازدکانی
که با وجود نعمت ومکنت غلامان وکنیزان دلاویز وشاکردان چابك دارد
هر روز بشهری وهر شب بمقامی وهر دم بتفرجکاهی از نعیم دنیا متمتع شود
منافع سفر لامیه منظ نونك ومیمك فتحه لریله اسلوب دیمکدر بعض نسخه ده بسیار در بیته
بی شمار در دیمش پنج طایفه را دا اداة صله ویا اداة تخصیص فندر بعض نسخه ده
مسلم بر نیه سین وتاکه اداة خبر در واقع اولمش پنج طایفه راست دیمش بعض
شراح بویله یازمش بعضیلر وبعضیلر افترا ایلمش که بیچك اوله بریاء صله ایراد المش دیو
لیکن یا غرده اولان نسخه مذکور شارحك نسخه سنده یازلمش غایتده صحیح نسخه ده واقع
افترا ایلدکی بادن نام ونشان یوق ببی معلوم اولدیکه یانده واقع اولان نسخه
یا زیاده سقیم ایمش ویا تعصبا افترا ایدرمش وبویله اعتراضلر چوق واقع اولیبور
اعوذ بالله من شرور انفسنا ومن سیئات اعمالنا بعض نسخه ده اول بر بنده تحتنیی وافقدر
بازرکانی یا حرف وحدت که حرف رابط صفت یا حرف مصاحبت سبیتی متضمن وجود
نعمت لامیه مکنت وقدرت دیمکدر غلامان دار دك مقدم مفعولیدر وکنیزان
اکا معطوف الف ونونله جمع اولدقلری ذوی العقولدن اولدقلری ایچوندر بعض
شراح عبریدن نقل ایدوب کنیزان کنیزکك جمعیدر دیمش صکره بحر الغرایبدن
نقل ایدوب دیمش کنیزان کنیزك جمعی وکنیزکان کنیزکك جمعیدر موجوددر که کنیزان
کنیزك جمعی اولدیمش وبعضیلر تعصب ایدوب بوکه بو تقریردن اسناد جهل ایدوب
خلیلی پریشان کلمات ایلمش غلامان اوله بوکه حرفنی ایراد ایلیی حق معنایه واصل
دکل ایمش دلاویز وصف ترکیبیدر آویزیدندن لغتده اصمقدر اما استعمالده تعلق
معناسنه در کوکل تعلق ایلدوکی نسنه لرده استعمال ایدرلر بو نده غلامان وکنیزانه
صفت واقع اولمش اشتراك طریقیله شاکردان چابك بیانیه در وغلامان وکنیزانه

ده سروری

ده سروری

ده سمع

معطوف شاکردلرده خدم مراد ددر یعنی خدمتکار جنسی دارد فعل مضارع مفرد
غایب مذکورلر مقدم مفعوللری وبازرکانه راجع تحتنده ضمیر فاعلی بشهری یا حرف
ظرف در یا حرف وحدت بمقامی ده بویله در بعض نسخه ده هردم یرینه هر لحظه دیمش
بتفرجکاهی ده بویله در نعیم دنیا لامیه نعمت دنیا دیمکدر متمتع تنعل بابندن اسم فاعلدر
فایده لنیجی معناسنه محصول ترکیب بدر دیدی ای پسر بو اسلوب اوزره کیمسن بیان
ایلدك سفر فایده لری چوقدر اما بش طایفه مسلمدر اولکیسی بر بازرکاندر که نعمت و
قدرت وجودیله دلاویز جوانلری وجاریه لری اوله وچابك خدمتکارلری دخی اوله
هرکون بر شهرده وهر کیجه بر مقامده وهر لحظه بر سیرانکاهده دنیا نعمتلرندن فایده لنه
قطعه منعم بکوه ودشت وبیابان غریب نیست ٭ هرجا که رفت خیمه زد وخوابکاه
ساخت منعم اسم فاعلدر افعال بابندن صاحب نعمته اطلاق ایدرلر حاصلی اهل
دولت دیمکدر غنی معناسنه اسم مفعولده تب عینی فتحیله فیدالیین تصرف خاص ایلمشی
بکوه با حرف ظرف دشت دالك فتحی وشینك سکونیله اوو اوو صحرا معناسنه منعم مبتدا
وغریب تانیسی ونیست خبر ثانی وثانی خبر یله جمله اسمیه خبر اول واول خبر یله جمله ابتدا
خیمه جادر زدك مقدم مفعولی خوابکاه یتاجق یر یعنی یتاق وراحت یری دیمکدر
ساخت مقدم مفعولیدر محصول بیت منعم وغنی اولان کیمسه طاغده واوواده وبیا
بانده غریب دکلدر هر یره که واردی چادر قوردی ویتاق وحضور یری بنا
ایلدی حاصلی هر نه یره که وارسه حضور وصفا ایدر دیمکدر یعنی اهل دنیا هر قنده
ذوق وصفاده در دیمکدر وانرا که بر مراد جهان نیست دست رس ٭ در زاد
وبوم خویش غریبست وناشناخت واو بونك کبی یرلرده استیناف معناسنه
متضمندر که حرف بیان مراد جهان بیانیه دست رس وصف ترکیبیدر رسیدندن
قدرت ووسعت معناسنه زاد وبوم جمیع کلستان نسخه لرنده واو عطفله کلور اما
سید علی زاده دیمشدر الله واو سز ایراد ایلمشلر وهیچ بریسی تعرض ایلممشدر که ترکیب
اضافیدر مزجی ونادر لغتلرده بوم زمین وفواد کاهد دیمشلر اما زاده مستقلا
معنا ویرمشلر لیکن اهالی اعجام دیدیلر که زاد وبوم عطف تفسیر یدر اما زاد دیرلر
بوندن غیری یرده بو معنایه دلالتی یوقدر والعلم عندالله ناشناخت نامعلوم دیمکدر

محصولِ بیت منعک خالی مذکور کیبید داما اولکیمسه نك که جهان مرادینه الجی بر شیر یعنی
قدوت دوستی یو قدر حالیا فقیر و مفلسدر کندو نك دوغدوغی و تو بدوغی
برده یعنی کندو مشهوریدر و مملکتده غریب و مجهول و منکوردر حالیا آنی کیمسه بیلز و نام
و نشانینی الماز دوم عالمی که بمنطق شیرین و قوت فصاحت و مایهٔ بلاغت هر جا
که رود بخدمتش اقدام نمایند و اکرام کنند دوم نجی طایفه نك ایکنجیسی عالمیدر حرف
وحدت که حرف بیان یا حرف مصاحبت سببیه مفتیٔ منطق شیرین بیانیه مصدریه
نطق معناسنه یعنی تکلم قوت فصاحت واو لك تشدیدیله لامیه مایهٔ بلاغت ده بو یله در
بخدمتش باحرف صله اقدام نمایندك مقدم مفعولیدر محصولِ ترکیب ایکنجیسی بر عالمدر که
شیرین تکلم و فصاحت قوتیله و بلاغت سرمایه سیله هر یره که کیدر خدمتنه اقدام کوستیرو
لر و اکا اکرام ایدرلر قطعه وجود مردم دانا مثال زر طلاست * که هر کجا که
رود قدر و قیمتش دانند وجود مردم دانا لامیه و بیانیه در و مثال زر طلاست لامیه
لر در داده تشدیدیله ضم و رت وزن نحو ندر طلا طانك کسریله یالدوز التونیدر
حرف رابط صفت مابعدی جایزدر که مردم دانایه صفت و جایزدر که زر طلایه
محصولِ بیت مردم دانانك وجودی یالدوز التونی کیبیدر که هر یره کیدر سه
قدر و قیمتنی بیلورلر یعنی خالص و صافی التون نیجه که هر یرده معزز و مکرم ایسه اهل
علم ده انجلیندر معتبردر بزرگ زادهٔ نادان بشهر وا ماند * که در دیار
غریبش بهیچ نستانند بزرگ زاده وصف ترکیبیدر اکابر زاده معناسنه نادانه
اضافت بیانیه در با حرف صله شهر وا بر لفظدر اما اصلنده مرکبدر شهرلفظی و وا
لفظندن معلوم اولکه از منهٔ ماضیه ده بر پادشاه کلدندر که کوزه سکه و نامنی ضرب
ایدوب التونی التون یرینه و اقچه اقچه یرینه یورید وب کندو حکم سلطنتنده خلق
انکله معامله ایدوب بیع و شرا ایدرلر ایمش حتی بو زمانده بر کیمسه نك ظلمندن تعبیر الملوك
اولسه لر مملکتده کون یوریدر دیرلر بس شاهدن محققدر واحاد معناسنه
در اول شاه مذکور قضیه جایز کوردوکیجون اول کوندن اقچه و التونه شهروا
دیدیلر پس شراحك بونده انواع پریشان اقوالنه التفات اولنمیون که تقید تضییع
اوقاتدر ماند فعل مضارع مفرد غایب در ماندندن بکوزمك دیکدر ماندن دن

ددنراح جمیعا

دیبلر خطا ایدر بلکه حرف رابط صفتدر حرف ظرف دیار غریب بیانیه شیر معنیو
شهروا به داجعدر نستانند فعل نفی مستقبل جمع غایب صاتون المازلر دیمکدر حاصلی
اعتبار ایلمزلر محصولِ بیت جاهل اکابر زاده شهروایه بکزر که آنی اول پادشاهك
ملکندن غیری دیارده هیچ المازلر سوم خوب رویی که درون صاحب
دلان بمخالطت او میل کنند و صحبتش را غنیمت شناسند و خدمتش منت
دانند که گفته اند اندکی جمال به از بسیاری مال و روی زیبا مرهم دلهای خسته
است و کلید درهای بسته سوم نجی طایفه نك اوچنجیسی خوبرو وصف ترکیبیدر کوزل
یوزلو معناسنه یا حرف وحدت که حرف رابط صفتدر درون صاحبدلان لامیه
صاحب دل سکون بایله اولنجه وصف ترکیبیدر اما کسر بایله لامیه در حالیا بونك کبیلر
ایکی وجهله اوقنور و الف و نون ادات جمعدر با حرف صله مخالطت مفاعله بابندن
مصدردر و تا اسلوب عجم اوزره مطول یازیلور و تلفظ اولنور اختلاط و مخالطه
ترجمه دار و اضافت لامیه در میل کنندك مفعول صریحی و مخالطت غیر صریحی و جمله فعلیه
خبر مبتدادر که درون در محصولِ ترکیب اوچنجیسی بر خوبرودر که صاحب دللرك درونی
انك اختلاطینه و یا آنکله اختلاطه میل ایدر و صحبتنی یعنی مصاحبتنی غنیمت اکلرلر
و خدمتنی منت بیلورلر که اولولر دیمشلردر اندکی جمال یا مصدریه و اضافتله
از اجق جمال بسیاری مال دن یکدر بو یله در بعینه حاصلی جمال آز لیغی مالك چوقلغندن
یکدر روی زیبا خسته کوکللر مرهمیدر و باغلو قپولر مفتاحی کلیدی کاف عربی
کسر سی تخصیص ایدنلر خطا ایلمشلر زیرا انجلا افصحدر قطعه شاهد آنجا که رود
عزت و حرمت بینند * ور برانندش بقهر پدر و مادر خویش شاهد بونك کبی
یرلرده محبوب معناسنه در رود واکر دن مخففدر بقهرش شین ضمیر معناده برانندم
متعلقدر محصولِ بیت محبوب اول یره که کیدر یعنی هر یره که کیدر عزت و حرمت
کورور و اکر آنی کندینك اتاسی و اناسی یانلرندن قهرله ده سورر لرسه حاصلی کیم
اولورسه اکا اتالق و انالق ایدر پر طاوس در اوراق مصاحف دیدم
گفتم این منزلت از قدر تو می بینم بیش پر باء عجمیله و تخفیف رایله لفظ مشترکدر
قناد ایله یلك بیندن اما بونده یلك مراددر قنات دیین خطا سویلدی زیرا مصاحف

ددمرورک دکی
ددنیخ

بلك قونور قنات قونلماذ و بونی هر کس بیلور بر بك واسنی قند بدله قید اید نلو ضرورت
وزن ایچون دیبو وزن طبع مالك دكلدر ایمش دد بریله بر بازانلو معنا جانبنه ناظر اولمز
لر ایمش اوراق مصاحف لامیه مصاحف مصحفك جمیدر منزلت نا مرتبت تابی کبی اسلوب
عجم اوزره معلول بازیلور و معلول تا کرکی تلفظ اولنور دیبی ضمیر خطاب اعتبار ایله
غفلت ایلمش بیش باوه عوبلر زیاده معناسنده در محصول بیت طاوس بلکی مصحفلرك
اوراقی اراسنده کوردم نتکه عادت ناو غلا مخفلو طاوس بلکینی مصحفلرك اوراقی
اراسنه قو باغنلو دیبی مصحفلرك ورقلری اوزره طاوس قنادینی کوردم دیبی
ایو کوره ممش کورجك دیدم بو مرتبه و منزلی و مقامی سنك قدر کدن و حد کدن
زیاده کوردم یعنی بو مکرم و معزز مقام سنك لایقك دکلدر کفت خاموش
کر هر کس کجالی دارد بز هر کجا پای نهد دست ندارندش بیش خاموش فعل
امر مفرد مخاطب ایسم اول دیمکدر که حرف تعلیل جالی یا حرف تنکیر ندارندش شینی ضمیر
معناده بیت مقید در بیشش تقدیرنده ندارندی وبنه نونله بدارندی یازنلو بالکه صحیح نسخه
لره مخالف یازمشلو اکرچه تاویل ایله معنا ویرمك قابلدر محصول بیت حضرت شیخ
بیوردی طاوسه بن بو بلد دیرنجه دیدی ایسم زیرا هر کیمك که جالی وار هر نریه ایاقن
قور یعنی کیدر او کیمه الطونمازلر یعنی کیمسه دد و منع ایلمز بلکه هر کس کلی بر وجانم دیرلر
زیرا صاحب حسنه هر کس طالبدر نظم چون دیبر موافقت و دلبری بود
اندیشه نیست کبد از وی بری بود جمیع شراح بو ایکی بیتی رباعی دیو یازمشلو
حال بوکه رباعینك بحری معین بحردر نهایتنی بوده بحر هزج اقتضا مند در یعنی
بحر مضارع اخرب در و رباعی بحرینه قریبدر قندی دلبری یا حرف مصدریدر
بری بوندنی بیزار معناسنه در محصول بیت چونکه بر دیده دلبرلك و موافقت
اوله یعنی کوزل اوله و اختلاط لایقی و قابل اوله غم یوقدر اکر بابی اندن بیزار
اولور ایسه زیرا هر کس اکا بابا لنور خاصله هر کیمسه انك کبی فرزندی جانم اوغلوم دیر
او کوهر ست کو صدفش در میان مباش نز در یتیم را هر کس مشتری بود
او ضمیر بیت سابقده بسره راجعدر و مبتدادر و کوهر خبریدر کو فعل امر مفرد مخاطبدر
کو ییه ندن کفتن دن دینلر خطا سویلدیلر صدفلودن مراد یا یا سیدر تشبیه طریقیله

رد ابن سید علی و سروری
رد سروری و شمعی
رد ابن سید علی
رد شمعی
رد ابن سید علی
رد شراح جمیعاً
رد ابن سید علی و سروری

مباش

مباش فعل نهی مفرد مخاطب اول دیمکدر دد یتیم شول انجو یه دیرلرکه بر صدفده
یالکز اوله امّا انسانده یتیم باباسی اولمانه دیرلر و حیوانده اناسی اولمیانه دیرلر و فی
جادانده نظیری اولمیانه محصول بیت اول بسر کوهر در سویله صدفنی آراده اولما
یعنی صدفنی مقبول دکلدر کوکوز زیرا در یتیمه هر کس مشتری اولور دریا مشتری بدر
یعنی هیچ کمسه دلبری باباسیلا ایستمز یالکز ایستر نتکه صبوحی بیورر دبیت بدره رانا
یکی همراه ان شیرین پسر بینم الهی باشدان دوزی که او را بی پدر بینم جهارم
خوش اوازی که آب از جریان و مرغ از طیران باز دارد دیبر بوسیلت این
فضیلت دل مردمان صید کند و ارباب معنی بمنادمت او رغبت نمایند
دوردنجی سبی بش طائفه نك خوش آواز وصف ترکیبی ویا حرف وحدت که حرف
رابط صفت جریان مصدر دد جری یجری یدن یعنی ضرب بابینك ناقص یائیسندن
افتی معناسنه طیرانده مصدر دد طار یطیر دن یعنی ضرب بابینك اجوف یائیسندن
اوچمق دیمکدر باز دارد آلیقور یعنی مانع اولور با حرف مصاحبت وسیلت نوله
سنه در که انکله غیره اولاشیلور یعنی غیره یقین اوله تابی نقطولر اسلوب عجم اوزره
در فضیلت معرفنده آرتقلغه دیرلر و تابنه مذکور کیبیدر دل مردمان لامیه
و کندك مفعول اولی و صید تانیسی ارباب ربك جمیدر اصحاب معناسنه معناسنه
اضافت لامیه در با حرف صلة منادمت مفاعل باندن مصدر در ندیملك یعنی
مصاحبت معناسنه او یه اضافت لامیه در رغبت نمایندك مفعول صریحی و منادمت
غیر صریحی محصول ترکیب دوردنجیسی بر خوش آواز در که صوتی القدن و قوتنی
اوجمقدن منع ایلر حضرت داود پیغمبرك آوازی کبی پس بو فضیلتك وسیله سیله
خلقك کوکلونی شکار ایدر و ارباب معنی انك مصاحبته رغبت کوستر
لر بیت سمعی الی الحسن الاغانی من ذا الذی جس المثانی سمع سینك فتحی ویمك
سکونیله قولاق معناسنه در یاء متکلم اضافت لامیه در و تقدیرا مرفوع مبتدا و
جایزدر که سمعی سماعی و اصغائی معناسنه اوله ایشتمك و دکلمك دیمکدر بسی حرف
جر مقدره متعلق اولماز حسن صفت مشبهه در اغانیه اضافت صفتك موصوفینه
اضافتیدر اغانی جمع اغنیه در که غنا معناسنه در بس اغنیه جمع غناد در دیمك

كند ودعيله سويلمش من اسم استفهام محلا مرفوع مبتدا ذا اسم اشارت محلا مرفوع
خبري الذي اسم موصول جمع جمله فعل ماضي مفرد مذكر غايب يا ايشدي ديمكدر
متن كبي جمله فعليه اعرابدن محلي يوق صله سيدر الذي نك والذي صله سيله محلا مرفوع
صفت ذادر المثاني جمع مثنادر ايكي قيللو سازه ديرلر نته كم مثالث جمع مثلث در كه
اوج قيللو سازه ديرلر مثاني جمع نك منعولندر وسكون يا ضرورت وزن ايچوندر
محصول بيت بنم قولاغم كوزل غناله دد و يا خود بنم سماع واصغام كوزل آوازه
مفيددر يعني ميلم كوزل آوازه دركمدر شول كيمسه كه ايكي قيللو سازه چالور يعني اكا
نه اعتبار مذكور بودركه كوزل آوازي سازه ترجيح ايدر حاصلي بنم ميلم حسن صوته
در سازه دكل على الخصوص قيللو سازه بكلك حرامدر مصراع ثانينك تحقيقنده
مراد حسن صورتدر ديدي جيد نه مرادي بيلامش قطعه چه خوش باشد آواز نرم
وحزين بكوش حريفان مست صبوح آواز نرم بياني حزين ايچه و نازك معناسنه
در با حرف صله كوش قولاق حريف باده مصاحبي الف و نون ادات جمع در كوشه متعلق
حريفان لاميه مست اضافت بيانيه وصبوحه لاميه صبوح مصدر در صباح و
شراب ايچمكه ديرلر نته كم غبوق عكسنه ديرلر حاصلي فعول وزني اوزره مصدرلر
در صبوح صباح وقتنده ايچلن شرابه اسميدر ديين مخالف سويلمش محصول بيت
نه خوش اولور بو مشتاق ايچه آواز صبوح مستي اولان حريفلر قولاغنه يعني قولاغنه
لطيف كلور به از روي خوبست آواز خوش كه آن حظ نفس است واين قوت
روح ان روي خوبه اشارتدر واين آواز خوبه محصول بيت روي خوبدن خوب
آواز يكدر زياده روي خوب حظ نفسدر و آواز خوب قوت روحدر حاصلي حضرت
شيخ آواز خوبي روي خوبه ترجيح ايدر لكن في مافيه بحث ايتديكي وركه سعي بازو
كفافي حاصل كند تا آب روي از بهر نان ريخته نشود چنان كه خردمندان كفته
اند يعني مذكور طايفه نك تحصيلي بيش بازو ايچمك كربله صنعت ديمكدر وروولك
تحصيل ادات نسبتدر لي معناسنه اوزره بقالي لوديرواو على كل حال صنعتلي
ديمكدر يعني اهل صنعت ويا حرف وحدت كه حرف رابطه صفت با حرف مصاحبت
سعي بازو مصدر در فاعلنه اضافتدر و كفافي يا حرف وحدت تا حرف تعليل

اب

اب روي لاميه بهر نان ذم ريخته نشود دوكلمش اوليه يعني دوكلميه محصول
تركيب تحصيله براهل صنعتدركه سعي بازو ايله كفاف حاصل ايليه تا كم اتمك ايچون يوزي
صوبي دوكلمه حاصلي جزء محتاج اوليه شويله كه عقلا ديمشلردر قطعه كر بغريبي رود
از شهر خويش سختي ومحنت نبرد پينه دوز با حرف صله غريبي يا حرف وحدت سختي
يا حرف مصدر پينه يا دولو پينه دوز وصف تركيبيدر دوز پينه ده ردرودك و
بردك تنازع طريقيله فاعليدر لغت پنبه پاديكجي ديمكدر اما استعمالده اسكيجي يه ديرلر
محصول بيت اكر غريبلك كيدرسه يعني ديار غربته كيدي شهرندن شدت ومحنت ايكمه
يعني چكمز پينه دوز يعني اسكيجيلك بر جزوي صنعت ايكن آنك اهلي هر زيه وارسه اول
صنعتله كچنور ور بخرابي فتد از مملكت كرسنه خسبد ملك نيم روز ورود كه
دن محققدر نته كم مذكور بيان اولندي با حرف صله خرابي يا حرف مصدر خراب معمور معنا
مقابليدر معمور لفظ قد يعني شنلك فتد فاده كسر وضم جايز اصلي افتد در همزه نك فتحي
وضميله مصدري افتادن افتيدن كلور همزه حذف ويحيى فاكسر وضم ايله فاحفظ
از مملكت فتده متعلقدر كرسنه بو لفظ ايكي وجهله مستعملدر بريسي بو نده كه كي
يعني كافك ضمي ورانك سكوني وسينك كسريله و بريسي كافك ضمي ورانك كسري
وسينك سكونيله فاحفظ خسبد خانك ضمي وسينك سكوني وبانك فتحيله فعل
مضارع مفرد غايب ياتور دواو بور ديمكدر خسبيدن دن ملك خسبدك وفتدك
فاعليدر تنازع طريقيله نيم روزه اضافتي لاميه در نيم روز كستاننده بر شهرك
اسميدر ملكي نيم روزه تخصيص ايتمه دوز قافيه ولمق ضرورتي ايچوندر والا مذكور
معناده هر ملك بردر محصول بيت پينه دوزك حالي معلوم اما اكر كندي مملكت
وسلطنتده بر خراب اباده دوشرسه نيم روز پادشاهي ايسه ده البته بر كمالي
وصنعتي اولمدوغي تقديرجه آج ياتور يعني آج قالور بونده مراد خرابلقدن كندي
مملكتندن غيريدر والا حقيقتده خراب اباد ده مملكت بو الوري كبي ذخيره سي
اولمدوغي تقديرجه هر كس آج ياتور حاصلي مراد غربتلدر والا حقيقتده بويله اولق
لازم دكل چنين صفتها كه بيان كردم در سفر موجب جمعيت خاطرست و
داعيه طيب عيش اما آنان كه ازين جمله بي بهره است بخيال باطل در جهان برود

و دیگر کس نام و نشانش نشنود چنین صفتها بو مخلص صفتلر که حرف رابط صفت
و یا حرف بیان موجب جمعیت خاطر لازمه‌لردر سبب جمعیت خاطر دیمکدر داعیه
باعث دیمکدر طیبه اضافتی اسم فاعلك مفعولینه اضافتیدر وعیشه اضافت صفتك
موصوفینه‌در بی بهره بی نصیب دیمکدر با حرف مصاحبت خیال باطل باء ثانیه دخی
حرف صله‌در با معناسنه جهان دنیا دیگر دخی دیمکدر معناسی دخی کیرو دیمی بوری
کیرودن اکلا ایش محصول ترکیب بدر دیر بو مخلص صفتلر که بیان ایلدم سنوده جمعیت
خاطره سبیدر و کوچك دیرلك باعث اما اول کیمسه که بو جمله‌دن یعنی مذکورلردن
طائفه‌دن اولیوب جمیع سندن بی نصیب اوله سیاحت جهان باطل خیال و وهم
فاسد ایله کیدر و دخی کیمسه نام و نشانینی ایشتمز یعنی نیجه اولدوغنی کیمسه دونیاده ذکر
مشهور و نامدار کیمسه دکلدر که اندن خبر الموق ممکن اوله قطعه هر آن که کردش
کیتی بکین او برخاست بغیر مصلحتش رهبری کند ایام کردش اسم مصدر
در کردیدندن دونش دیمکدر کیتی یه اضافت لامیه‌در کیتی کاف عجمك کسریله دنیا
اصلده ایلجهان دیمکدر با حرف صله و کین کاف عربیك کسریله عداوت دیمکدر
اویه اضافت لامیه‌در برخاست قالقدی یعنی قصد ایلدی با حرف صله و
غیر بونده خلاف و عکس معناسنه‌در مصلحت اضافتی لامیه‌در رهبر قولاغوز
وصف ترکیبیدر رهبر دیدندن یول ایلتمك دیمکدر لازمی قولاغوزلقدر رهبر
کندك مفعول صریحی و بغیر غیر صریحی و ایام فاعلی محصول بیت هر اول کیمسه که
عالمك تبدل و تغییری یعنی احوال عالم انك عداوتنه قیام ایدوب قصد ایلدی
ایام و روزگار آنك مصلحتنك خلافنه و عکسنه اکا قولاغوزلق ایدر یعنی اکا
مرادینك خلافنه دلالت ایدر کبوتری که دگر آشیان نخواهد دید قضا
همی بردش تا بسوی دانه و دام کبوتر کوکرجین و یا حرف وحدت که حرف رابط
صفت و یا حرف بیان دکر دخی دیمکدر آشیان یووا نخواهد دید دیدن معنا
کورمیسردر یعنی کورمك میسر اولمیسردر قضا مبتدا همی ها حرف تأکید محرف
استمرار دشیی کبوتره راجعدر تا بونده الی معناسنه‌در با حرف صله سوی جانب
دیمکدر دانه یه اضافت لامیه‌در دام بونده طوزاق معناسنه‌در محصول بیت

دکور

بر کبوتر که دخی آشیانینی کورمیسردر یعنی کورمك میسر و مقدر اولمایسردر قضای
آسمانی آنی دانه و دام جانبنه ایلدر یعنی شکاره اولور حاصلی آنی یا آوجی اولدر و یا مرغ
شکاری اولور پسر گفت ای پدر قول حکما را چگونه مخالفت کنم که گفته اند رزق
اگرچه مقسومست باسباب حصول آن تعلق شرطست و بلا اگرچه مقدرست
از ابواب دخول آن احتراز واجب با حرف صله اسباب حصول آن لامیه‌لردر اسباب
سببك جمعیدر تعلقدن مراد مباشرتدر ابواب دخول آن لامیه‌لردر محصول ترکیب
بر بابا سنك جوابنده دیدی حکمانك قولینه نه وجهله مخالفت ایدیم که دیمشلردر
رزق اگرچه مقسومدر یعنی ازلده هر کسك رزقی تعیین اولنمشدر لیکن انك حصولینك
سببلرینه مباشرت شرطدر یعنی عقل مباشرت اقتضا ایدر بلاده اگرچه مقدردر
اما اکا داخل اولدق ابواب و اسبابندن احتراز واجبدر قال الله تعالی ولا تلقوا
بایدیکم الی التهلکة حاصلی بونك کبیلر مقتضیات عقلدندر نظم رزق اگرچند
بی گمان برسد شرط عقلست جستن از درها اگرچند اگرچه که معناسنه مستعمل
لفظدر بو اکری ادات شرطدر چندی کم خبر معناسنه اعتبار ایدنلر چندان کیبی بوف
چندان دقوتلری بوقابلی محصول بیت رزق اگرچه کد بی کمان و بی شك ایریشور یعنی
مقدر اولان رزق البته حیوانه کلور واصل اولور لیکن عقلك شرطیدر قپولر
دن استمك یعنی عقل رزقی اهل دنیادن رجا ایلمك اقتضا ایدر ورچه کس بی اجل
نخواهد مرد تو مرو در دهان اژدرها مرد بونده مردن معناسنه‌در مرو کتمك
وارانك نهی لوبد کمه دیمکدر فعل نهی مفرد مخاطبدر در حرف صله‌در با معناسنه دهان
اژدرها لامیه عربیه اژدرها ثعبان دیر محصول بیت دخی اگرچه کیمسه اجلسز اولمیسر
دریعنی کیمسه بی اجل اولمز اما سن اژدرها اغزینه کیتمه یعنی هلاك اولاجق یره وارمه
درین صورت که منم با پیل دمان بزنم و یا شیر ژیان پنجه درافکنم مصلحت
آنست که سر کنم که از بیش طاقت بی نوا بی ندادم با حرف صله و یا حرف
مصاحبت پیل دمان بیانه قوتلو و هیبتلو فیل بزنم اوردوردم و اوروشوردم جنك
ایلدم قادردم دیمکدر با حرف صله شیر ژیان بیانه ژیان بیری تیجی حیواناتك صفتلرندندر
کوکرمش و غضبه کلمش دیمکدر که حرف تعلیل از بیش بونده زیاده دیمکدر یعنی شمدن کیرو

ردای صد علی و سروری

طاقت بی نوایی لامیه در بی‌نوایی قدرت و بی‌زاد معناسنه‌در در یا حرف مصدر محصول
ترکیب بو صورتده‌در که منم یعنی بو قوت و زور و بو مشقت زنلک که بندن وار قونلو و هیهاتلو
فیل کندو جای او ردم یعنی اکایی بر وامشت اوردم و یا آنکله صواشه قادرم و شیر
زیاده بیجه یا غوردم یعنی آنکله بیجه نو توتمغه قادرم اکرچه که اولیجه اوردم ماهر در
بس مصلحت اولدر که سفر ایده‌مکه بوندن آرتق تواناسزلیغه طاقت کتوردم قطره‌ چو درد
دردفتاد زجای و مقام خویش : دیگر چه غم خورد همه آفاق جای اوست
در حرف تاکید فتاد فانک کسریله و ضمیله دوشندی دیمکدر بوندن آیرلدی معناسنه
در جای و مقام عطف تفسیری خویشه اضافت لامیه دیگر یائله دخی دیمکدر آفاق
بوندن اطراف معناسنه‌در جای او لامیه محصولیت چونکه اودیعنی کیتی کندی مقام
و وطنندن دوشندی یعنی مفارقت ایدوب آیرلدی دخی نه غم بیره ذیرا جمیع اطراف
عالم آنک مقام و مکانیدر شب هر توانگری بسرایی همی رود : درویش هر
کجا که شب آمد سرای اوست سرایی یا حرف وحدت محصولیت کیجه هر بر غنی بر سرایه
دیراوه کیدر یعنی هر کس کندی اوینه کیدر اما درویشک کیجه هر ده که کیجه کلدی
یعنی قرا کولق بصدیغی آنک سرایدر حاصلی کیجه کندوکی نره‌ده طوتار ایسه آنده یاتور
قالور یعنی جمیع عالم اکا نسبت برابردر این بگفت و همت خواست و پدر داغ
کرد و روان شد و در هنگام رفتن شنیدندش که میگفت محصول ترکیب
بو مذکور قطره سو یادی همت دیلدی و باباسنه وداع ایلدی و کیتدی کیتمک
وقتنده ایشتدیلر که سویلردی یعنی بو بیتی اوقوردی بیت هنوز در که بخشش نیافته
بکام : بجایی رود کش ندانند نام هنوز در اهل کال دیمکدر هنوزلو معناسنه‌در
کیبی که سابقا کچدی که حرف رابط صفت بکام مراد یعنی دیمکدر بجایی یا حرف صله
و یا حرف وحدت رود فعل مضارع مفرد غایب کشی کافک فتحیله‌در ذیرا ما قبلی
بو دیلده مفتوح اولور ضرورت وزن اوکیجه والا ساکندر اولور دیو کسر کافله اوقویانلر
خلاف قاعده او ذده اوقومش که حرف رابط صفت و یا حرف تعلیل و شین ضمیر
هنوز وره راجعدر معناده نام معتبددر نامشی تقدیرنده محصولیت اهل
هنر که طالعی مرادیجه اولیه یعنی اکا کو بخت و دولت مساعد اولمیه بر یره کیدر و یا بر یره

رد سمعی

کسونکه

کسونکه آدینی بیلمزلر و یا بیلمیه‌لر حاصلی نام و نشانی اکلماز و ایشتدیلمز بره کیده و یا
خود برخلاف سمته کیدر که نام و نشانی چیقمیه و یا کسونکه نام و نشانی چیقمیه تا برسید
بکنار آبی که سنگ از صلابت او بر سنگ همی آمد و آوازش بفرسنگ همی رفت
تا حرف انتها الی معناسنه برسید فعل ماضی مفرد غایب یعنی ذهب الی ان وصل یاخود
حتی وصل با حرف صله کنار آب لامیه و یا حرف وحدت که حرف رابط صفت صلابت
شدت یعنی پکلک و قتیلق اوی ه اضافت لامیه در و ضمیرا به راجعدر همی ها حرف تاکید
می آمد حکایت حال ماضیدر و آوازش ضمیری نه آبه راجعدر با حرف صله فرسنگ
عربجه فرسخ دیدکلریدر که اون ایکی بیک آدیم بر مقداردر بندیر لو همی رفت حکایت
حال ماضیدر کیدردی دیمکدر محصول ترکیب مشتزن کیتدی تا بر صویه ایرشدی
که یعنی بر صویک کنارینه که صلابت و شدتندن و حدت جریانندن طاشر طاشی
اوزره کلوردی یعنی اوکینه کلن طاشلری بو والاردی تنکه‌یک اقار صولارک
شاتندندر و اوازی بر میل یره کیدردی یعنی خروشی و چغلدیسی بر میل مقداری
یره کیدردی بیت سهمگین آبی که مرغ آبی در وایمن نبودی : کمترین موج
اسیاسنگ از کنارش در ربودی سهم فارسیده خوف معناسنه‌در معلوم اوله
که آخری میم اولان کلمه‌یه ادات نسبت داخل اولوق مراد اولنسه اکثریا بر کاف عجمیه
توسط ایدرلر غمکین و عکین و شرمکین کیبی اما مطرد دکل ذیرا غمین ده دیرلر کما قیل
بس غمکین اصلنده غم آکینده‌در بین سهوا المشیر ذیرا الف ممدوده‌نک لغتلرنده
حذفی جایزدر خصوصا علی الخصوص سهمگین ده اول ملاحظه غایتله فاسددر سهمگین
قورقنج دیمکدر آبی یا حرف وحدت که حرف بیان مرغ آبی اوردک دکلدر ایمن امین
معناسنه‌در کمترین تر ادات تفضیل و یا و نون ادات نسبت اسیاسنگ دکرمن
طاشی در حرف تاکید ربودی داده فتحه و ضمله لغتدر یا حرف حکایه محصولیت
بر قورقنج صو ایدی اوردک اکا بجنده امین دکل ایدی یعنی اوردک که صو قوشیدر
اول صویک صلابتندن و شدت جریانندن ایچنده یوزمکه خوف ایدردی
مبادا که صو تو بار لایه دیو اک کوچک موجی دکرمن طاشینی کنارینده قاپوب
کوتوردی حاصلی قرا صو کبی و یا طونه کبی طاشندقلرنده شدت و صلابتلو آقردی

رد دقایق الحقایق

کرو هي مردما نزاد بدکه هر یك بقراضه در معبر نشسته ورخت سفر بسته
جوان از دست عطا بسته بود زبان ثنا بکشود چندانکه زاری کرد یاری نکر
دند وکفتند کروهی کاف عجمك ضمیله وباء وحدتله بر بولك مردما نزاد ادات مفعول
کرحرف بیان با حرف مصاحبت سیتي منتفي قراصه قافك ضمیله وتخفیف دایله النون
او فاغبه دیرلر که فادیمجه دیرز زره دیمکله تعبیر ایدرلر ظاهرا انجق مراددر والا النون
او فانی معامله لرنده جاری دکلدر آخرنده یا حرف وحدت وهمزه حرف توسل همزه
حرف وحدتدر دیمك غلط سویلمش معبر سامی لغتنده معبر کشتی کذرکاه دیمش
یعني بجیب کمسه که خلقي صودن کچوردلر اسکدار قایقلري کبي اسم آلت وزنیدر اوزره
واولچه کلوري یره معبد دیرلر اسم مکان وزنیدر اوزره دست عطا اضافت بیانیه
دردور مك ایجي یعني هیچ بر نسنه به مالك دکل ایدي که معبر اجرتنه ویره زبان ثنا بکشاد
یعني کیجي به دعا وثنا ایلدی بر کشود آجدي یعني ملاحي مدحه باشلادي زاري یاي
اصلیه ایله تضرع معناسنه دریاه مصدریدر بو دیجه سیلر ایمش یاري یا حرف مصدر
محصول ترکیب منت ذن صو یك کنارنده ایرشدکده بر بولك مردمي کورد دیکه هر
بریسي بر قراضه سببیله یعني بر قراضه اجرتیله معبرده اوتوردمشلر ایدي وسفر اسبابنی
بغلمشلر منت ذنك عطا الي بغلو ایدي یعني اجرت کشتیه ویرمکه نسنه به مالك دکل
ایدي ملاحه مدح وثنا ایلکه باشلادي اولقدرکه فریاد وفغان ایلدي یاردم
ویو لداشلق ایلمدیلر حاصلی رحمت وشفقت ایلمدیلر و دیدیلر بیت بی زر نتوانی
که کني بر کس زور ور زر داري بزور محتاج نه بی زر التونسز نتواني فعل
نفي مستقبل مفرد مخاطب قادر دکلسك دیمکدر نه یا ضمیر خطاب وهمزه حرف توسل
محصول بیت زرسز کیمسه یه زور ایلمکه قادر دکلسك اما زرك وار ایسه زوره
محتاج دکلسك حاصلی قوت وزور دیلم مراد حاصل اولمز لکن زرك وار ایسه
ظلم وزوره محتاج دکلسك زیرا زرله جمیع مصالح حاصل اولور ملاح بی مروت
از وبخنده بر کردید وکفت محصول ترکیب ملاح بی مروت اندن خنده ایله یعني
کولمکله دوندی ودیدی یعني مزه لمك طریقیله بوکا توجه ایلدي ودیدي بیت
زر نداري نتوان رفت بزور از دریا زور ده مرده چه باشد زر یك مرده بیار

ددنسخه

ددسروري

زور ده مرده لامیه وهاء دیمي مقدار معناسني افاده ایدر بك سنا له ویك ماهه
کبي بر سیللق وبر ایلق دیمکدر بو نده ده بر آدم ملك دیمکدر یعني بر آدم اجرتي مقداري
واون آدم قوتي مقداري محصول بیت اکچك بو قدر یعني چونکه اکچك ویو لك یو قدر
دریادن زورله کچمك اولماز اون کشي زوري مقداري نه اولور وبوندن نه فایده ویرر
بر آدم ملك اکچه کتور یعني بر آدمك اجرتي مقداري اکچه زیرا دریادن قوتله کچلمز مغبوله
کچیلور دریا بو دوکمي مبالغه طریقیله دریا دیر اولا دریا جاري اولمز مکوکم اسکدار
بوغازي کبي ویو اوله فقد بو جوانرا ازین طعنه دل بهم بر آمد خواست که ازو
انتقام کشد کشتي رفته بود آواز داد که اکر بدین جامه که پوشیده ام قانع شوي
دریغ نیست ملاح طمع کرد وکشتي را باز کردانید جوانرا ادات تخصیص
طعنه لغتده نیزه ایله اورمقدر اما بونده خاطر طوقنمقدر بهم بر آمد مخصوص دی
منقبض اولدي دیمکدر کردانید دوندردي دیمکدر زیرا الف ونون ادات
تعدیه در اصلی کردیدندر دوندك دیمکدر محصول ترکیب جوانك ملاحك بو طعنه
سندن کوکلی منکسر ومنقبض اولدي دیلدیکه ملاحدن کنبین الا کشتي کچمش ایدی
آواز ویردیکه اکر بو قفتانکه کیمشم قانع اولورسك دریغ دکلدر ملاح طمع ایلدي
وکشتي کیرو دوندردي بیت بدوزد شره دیده هوشمند در آرد طمع مرغ
وماهي ببند با حرف تاکید دوزد فعل مضارع مفرد غایب ددوزیدندن دیکك
دیمکدر دوختن دن دیملو زاید سویلمشلر شره شینك وزانك فتحه لری ایله غلبه حرص
دیرلر صفتي شره کلور فرق ونیي اوزره علم بابندن هاء اصلیه ایله اما فارسیده
هاء دیمي یکلنده اوقومقده جایز دربدوزد دك فاعلیدر دیده هوشمند لامیه
درحرف تاکید آرد فعل مضارع مفرد غایب طمع فاعلي مرغ مفعول صریحي وماهي اکا
معطوف وببند غیر صریحي محصول بیت غلبه حرص عاقل کیمسه نك کوزیني دیکر یعني بغلو
حاصلی کور ایدر طمع مرغ وماهي بی بنده کتورر یعني طوزاغه حاصلی طمع سببیله طاغه
کرفتار اولور چندانکه دست جوان بریش وکریبان ملاح رسید او را بخود
در کشید وبی محابا فرو کوفت یارش از کشتي بدر آمد که پشتی کند همچنان درشتي
دید پشت بکردانید مصلحت آن دیدند که با او مصالحت کنند وباجرت کشتي

ردای سید علي وسروري

مسامحت نمایند چندانکه او لقدرکه یعنی هانکه دیمکدر دست جوان لامیه جوانک
الی دیمکدر یا حرف صله دردرتی دانک کسریله بوندن صقلاد دیمکدر کوبیان معطوفدر
دینه و ملاح اضافتلری لامیه در دست مبتدا در سید خبری اورا ملاحی دیمکدر
بجود یا حرف صله کند وبه کشید چکدی دیمکدر بی ادات سلب محابا مفاعل بابندن
مصدر در اصلی محابادر تا اسلوب عجم اوزره حذف اولنمشدر زیرا مفاعل
نک تا قصندن یایی حذف ایلمک قاعده لرندندر یعنی باک وبی پروا دیمکدر
بی میل توقف دیمن بولغت وقوفی بوغمش قرو بوندن ادات تأکید دکوفت کاف
عربک ضمیله دوکدی یعنی ضرب منه بد ایله ضرب ایلدی که حرف تعلیل پشتی پشت
باء عجمک ضمیله ارقه دیمکدر ویا حرف مصدر مظاهرت معاونت معناسنه در
همچنان ملاح کبی دیمکدر درشتی ایری دیمکدر یعنی خشن درولر خانک فتحی وشینک
کسریله ویا حرف مصدر مراد یاوزلقدر حاصلی کویتک بااوجوانلادیمکدر یا حرف
مصاحبت اجرت کشتی مصدرک فاعلینه اضافتیدر مسامحت مفاعل بابندن
مصدر در لغتده مساهله در یعنی اسانلق اما بوندن سخاوجومردلک معناسنه
در بس مختار صحاحدن المسامحة المساهلة وتسامحوا تساهلوا دیبن اجال ابلنش
محصول ترکیب هانکه جوانک الی ملاحک صقلینه ویقاسینه یابشدی آنی کندوه
چکدی وبی پروا وافر دوکدی بولدانتی کیدن کوردی بو دوکدوکنی و
کیدن طشره کلدیکی که مظاهرت ومعاونت ایله مذکور دکلمی کبی خشم وحدت
کوردی بس ارقس چوبردی یعنی قرار ایلدی ایعدی مصلحت آنی کوردیلرکه
آنکله مصالحت ایدرلر وکمی نولونبله جومردلک ایدرلر وسخا کوستره لر مثنوی
چو پرخاش بینی تحمل بیار ، که سهلی ببندد در کارزار پرخاش باء عجمک فتحیله
وضمیله ورانک سکونیله صواشمق وحرب معناسنه که حرف تعلیل سهل سینک فتحیله
وسکون هائله اسان دیمکدر قولایی معناسنه ویا حرف مصدر بس معناسنه لک
دیمکدر درکارزار لامیه دردکار زار کاف عربله حرب وجنک معناسنه در محصول
بیت چونکه صواش وجنک کوره سک تحمل کتور یعنی تحمل وصبر کوستر زیرا سهولت
ورفق جنک وحرب قپوسنی بغلر حاصلی ملایمت وبوایشلق جنک وجدالی مانع اولور

دد سروری

دد سروری

لطافتکی

لطافتکی انجاکه بینی ستیز ، نبرد فرو تم دار تیغ تیز نبرد فعل نفی مستقبل
مفرد غائب دادی تشدیدی ضرورت وزن ایچوندر قر قافک فتحی وتشدیدی زایله عرب
ایرتیمی دیو مبالغه ایله اسم فاعلی قرناز کلور اما بوندن ضرورت وزن ایچون زا مخففدر
زم اضافت بیانیه در در الدات مفعولدر تم نونک فتحی وزانک سکونیله یوق مشق
تیغ تیز بیانیه تیز تانک کسریله ایتی دیمکدر کسکین معناسنه محصول بیت لطافت وملایمت
ایله شول یرده که ستیز وعناد کوره سک زیرا بو مشق ایو دیمکی کسکین قلچ کسمز حاصلی رفق
وملایمت بومشق ایلک کبیدر وعناد وستیز کسکین قلچ کبیدر که انکا کار ایلمز بشیرین
زبانی ولطف وخوشی ، توانی که پیلی بموی کشی شیرین زبان وصف ترکیبیدر
طاتلو دیللی دیمکدر ویا حرف مصدر دیل طاتلیلغیله دیمکدر خوشی یا حرف مصدر
توانی فعل مضارع مفرد مخاطب که حرف بیان پیلی یا حرف وحدت با حرف مصاحبت
موی یا حرف وحدت کشی یا ضمیر خطاب یعنی کشی فعل مضارع مفرد مخاطبدر محصول
بیت شیرین زبانلغیله وملایمت وخوشلغیله یعنی ایلکه قادرسک که بر فیلی قیل ایله چکوب
یدرسک یعنی رفق وملایمتله سکا منقاد اولور بویله قوتلو وزورلو حیوان کی حاصلی
ملاح مدارائله منتزنک الجسندن خلاص بولدی بعذر ماضی در قدمش
افتادند وبوسه چند بنفاق برسر ورویش دادند ویکشتی در آوردند وروان
شدند تا رسیدند بستونی که از عمارت یونان درآب ایستاده بود ملاح گفت
کشتی راخللی هست یکی از شما که دلاورتر است ومردانه تر وزورمندتر باید که
برین ستون برود و ریسمان کشتی بگیرد تا عمارت کنیم یا حرف مصاحبت سببیتی
متضمن عذر ماضی بیانیه در حرف صله قدمش ضمیر جوانه راجعدر بوسه یا حرف
وحدت وهمزه حرف توسل یا حرف مصاحبت نفاق نونک کسریله مفاعل بابنک
مصدر تابسیدر بکشتی یا حرف صله درآوردند ادخال ایلدیلر روان شدند
کتدیلر دیمکدر تا حرف انتها با حرف صله ستون سینک وتانک ضمیله دیرک
دیمکدر یعنی عمود دیرلر ویا حرف وحدت که حرف رابط صفت عمارت یونان لامیه
یونان قرمانده ویلدیتنده دیرلرکه اول ویلایتده مذکور صو کبی صو بو قدر
مکر اقلاطون بیکاردر دیدکاری صو اولدر لیکن اول بیان آقمز بلکه بر بیوک مغاره

دوکلو رحاسلبا بو کتابك بو دلیبی شبهه دن خالی دکلدر ظاهرا ولان بو درکه بو حکایه
تضیق درتحقیقی دکلدر زیرا ظاهر حال مخالف بری جوقدر فندیرا ایستاد طودمش دیمکدر
مراد دیکلوب دو رمقدر خلقی یا حرف تنکیر که حرف رابط صفت دلاورد وصف ترکیبیدر
آور یدندن بهادده دیرلو وترادات تفضیل بایدکوك دیمکدر که حرف بیان بری ستون
بو ستون اوزده دیمکدر دیمان کشتی لامیه کیمنك ایبی دیمکدر تا حرف تعلیل محصول ترکیب
کجی عذر سبیله یعنی بو فی کشتیه الماوب طعن ایلدکلری سبیله اپاغنه دو شدیلر و بر
بوسه تقاق ایله باشینه وکوزینه وبردیلر یعنی باشینی وبوزینی وکوزینی اوبدیلر وکیبه
کتوردیلر یعنی کیه توید یلر ودوان اولوب کتدیلر بر دیره که ایرنشجه که بو نان بناسند
صوایحنه دیکیلوب دورمش ایدی ملاح دیدی کشتیه خلل وضرر وار یعنی کیمنك بو زغون
یری وارکه اصلاحه محتاجدر بکز سیزدن که بهادر دیکدر ومرداندر ورزور لیر
دو مرادی ملاحك بو سوزلر یله جولنی مغرور ایلکدر اوکه کندو یه حسن ظنده سوزیجی
طوتبی کرکدر که بو ستون اوزره وار وکیمنك ایبی طوته تاکم کمیه عادت واصلاح
ایده لم یعنی خلل وضرریی دفع ایده لم جوان بغرور دلاوردی که در سرداشت
از خصم دل آزرده نیند بشید و قول حکما را کار نفرمود که کفته اند هر کرا رنجی
بدل رسانیدی اکر در عقب ان صد راحت برسانی از پاداش آن یك
رنج ایمن مباش که پیکان از جراحت بدر آید و آزار در دل بماند یا حرف
مصاحبت سببیتی متضمن غرور دلاور دلامیه ویا حرف مصدر که حرف رابط صفت
خصم دل آزرده بیانیه کوکلی انجینش خصم ویا کوکلی انجیند وکی خصم نیند یشید فاعل
دی یعنی باك ویروا چکمدی کار نفرمود ایش بیورمدی یعنی ایش ایدیمدی وعمله
کتورمدی که حرف بیان هر کرا ادات تخصیص هرکیمك دیمکدر حرف رابط مقدر
دربعنی که حرفی رنجی یا حرف وحدت برالم دیمکدر بدل با حرف صله رسانیدی
فعل ماضی مفرد مخاطب والف ونون ادات تعدیه ایر یشد ردك دیمکدر در
حرف ظرف عقب آن لامیه عقب بو نك آرد وصوك معناسنه در برسانی فعل
مضارع مفرد مخاطبدر والف ونون بنه ادات تعدیه در دفعل شرط واقعدر
ایشد در سك دیمکدر یاداش با وعجمله جزا وعوض معناسنه در آن اضافتی لامیه در

ابن

ابن مباش جزای شرطکه حرف تعلیل پیکان باو کاف عجمله دمره نه دیرلو حرب
جیمك کبر یاره به در لو بدر آید طشره کلور یعنی جیقار آزار الم دیمکدر برشی فعلك
در آزار ش دیمکدر ضمیر پیکانه راجعدر محصول ترکیب جوان بهادر غرور یله که
باشنه ایدی خصم دل آزرده دن اینمدی یعنی باك چکوب قایرمادی و قول
حکمایی کار بیورمدی یعنی سوزلرینی عمله کتورمدی که بیورمشلردر هرکیمك که کوکلنه
برالم ایرشدره سك ایسه اکر اول الملك اردینجه یوز راحت کوکلنه ایرشد درسك
اول بر رنجك جزا و عوضندن امین اولمه زیرا دمرن یاره دن جیقار اما رنج والم
کوکلده قالور دیرلر اندن حذر ایلمك کرك بیت چه خوش کفت بکتاش با خیلتاش
چو دشمن خراشیدی ایمن مباش بکتاش اوکاف عربیله باادات صله بکتاش
وخیلتاش شاهنامه ده مذکور اولان ایکی پهلوانك اسمیدر چو ادات تعلیل
خراشیدی فعل ماضی مفرد مخاطب طرمالادك دیمکدر انجمکدن کنایه در محصول
بیت مصراع ثانی مقول بکتاشدر یعنی بکتاش خیلتاشه نه خوش دیدی یعنی ابو
دیدی جونکه دشمنی طرمالادك انك مکرندن امین اولمه قطعه مشو ایمن که تنك
دل کردی چو از دست دلی تنك آید مشو فعل مفرد مخاطب اولمه دیمکدر
که حرف تعلیل تنك دل وصف ترکیبیدر قیاس تنكدل یازمق ایدی لیکن مبتدیه
بو اسلوب کوردی کاف عجمله فعل مضارع مفرد مخاطبدر اولورسك دیمکدر
کردیدندن صبرورت معناسنه دلی یا حرف وحدت با حرف صله تنك طار
دیمکدر اضطرابدن کنایه در محصول بیت خطاب عام طریقیله بیورر امین والمه
که تنك دل اولورسك یعنی کوکلك طار اولور و بحضور اولورسك جونکه الکه
بر کوکل طار الدی یعنی جونکه بر کمسه نك کوکلینی انجیتدك البته سندن انجینورسك
شراحك بعضیسی مصراع ثانیسی جمله شرطیه واولی جزائیه طوتمش وبعضیسی تعرض
طریقیله جزا مقدم دکلدر دیمش زیرا جزا شرطا وزره مقدم اولماز لکن ایکسینك
بیلمجو لفظی ادات شرط طوتقدم سوزنده نظر وار زیرا جو وجون بونك کبی
یرلرده ادات تعلیل در ادات شرط دکل وجزا شرط اوزره مقدم اولمز دیمک
ضبط عشوا ایلمشدر زیرا عدم تقدم علما نحو قتنده در اما اهل منطق واهل فرس

دداس سنك حکم وسرودی

تنتده اولاعتبار يوقدر. فتأمل سنك بر بارهء حصار مزن ٭ كه بود كز حصار
سنك آيد سنك مزن فعلنك مقدم مفعول صريحي و بر بارهء غير صريحي بارهء حصار دجمله
حصار ديواري بارو ده ديرلر وبعض نسخه ده بارو دوتمش حصاره اضافت لاميه
در مزن فعل نهي مفرد مخاطب اورمه ديمكدر كه حرف تعليل بود فعل مضارع
مفرد غايب اولور معناسنه كز اصلي كه از ايدي كه حرف بياني سنك بودك فاعليدر
محصول بيت حصار ديوارينه طاش اورمه يعني آتمه زيرا اولوركه حصار دن ده طاش
كلور حاصلي سن آتدوغك بره جايزدركه اندن سكا طاش آتالر بو بيتك معناسي
بودر بس مصراع ثانينك معناسي جايزدركه حصار ديواردن طاش منقطع
اوله يعني قوبه وسنك اوزرك دوشه ديمكدر بوتركيبه مخالف معنا ورمش چند آنكه
مقود كشتي بر ساعد بپچيد وبر بالاى ستون رفت ملاح زمام از كفش در كسلد
وكشتي براند بيچاره متحير بماند روزى دو بلا ومحنت ديد وسختي كشيد سيوم
روز خوابش كريبان كرفت وباب انداخت چندان كه اولقدر كه قلتده
وقصر مكنده كنايه در هانكه ديمكدر مقود لغتده بولاردر اما بونده كمي يدكلري
ايپ مراددر ديتمان كشته ديمكدر ساعد بيلك معناسنه در عربيده بپچيد بونده
دولادي ديمكدر بالا بوي اوست معناسنه در زمام يعني مقود زمام فارسي
ومقود عربيدر بولار معناسنه در بونده يدك ايپي مراد در كف عرب فاتك
تشديديله اوقور اما عجم تخفيف الا ايا سنه ديرلر در حرف تاكيد كسلانيدك كاف
ضمي وسينك تخفيله قيردي معناسنه در يعني اوزدي ديمكدر بعض نسخه ده ربوددر
كلانيد يرينه كشتي براند كمي سوردي يعني قرارايلدي كتدي بيچاره مثبت زن
اوزده متحير قلدي خوابشنين معناده كريبان معتيد در مجاز ايقاسيني طوتدي
يعني غلبه ايلدي باب با حرف صله انداخت اندي ديمكدر يعني دوشوردي محصول
تركيب هانكه مثبت زن كمي ايپني قولينه طولادي و ديرك اوزدينه واردي ملاح
كشتي ايپني الندن چكدي قيردي و يا قايدي اندن صكره اكلمندي كمي سوردي كتدي
بيچاره ديرك اوزده حيران وسركردان قالدي بر ايكي كون انده بلا ومحنت كوردي
وزحمت وشدت چكدي اوچنجي كون اويقو يقاسيني طوتدي وصويه آتدي يعني

اويقو

اويقو غلبه ايدوب صويه دوشوردي بعد از شبانروزي بكنار افتاد از حياتش
رمقى مانده بود برك درختان خوردن كرفت وبيخ كياهان بر آوردن تا اندكى
قوت يافت سر در بيابان نهاد و برفت تا تشنه وكرسنه وبي طاقت بر سر چاهى رسيد
قومى ديد بر او كرد آمده بودند وشربتى آب بپشيزى مى آشاميدند جوانرا
پشيز نبود آب طلب كرد وبا كو ندند دست تعدى دراز كرد ميسر نشد تني چند
را فرو كوفت مردان غلبه كردند وبي محابا بزدند ومجروح كردند شبانروزي
بر كون بر كيجه معناسنه در حضرت شيخك بو سوزيدن غرضي بودركه يوزكوچ آدم بر
وبر كيجه دن صكره صويك كنارينه دوشمكدر يا كرك دردياده ايسه جريان اولماز
وحضرت شيخ ابتداء كلامده آبي تندن جريانله وصف ايلمشدي بس ايكي كلام
بينده تطبيقا بلكه صعوبت وار واكر بر كيمه ديرسه كه دريا ده ده جريان بولنور
اسكدار بوغازي كبي جواب اولدركه شتا دبونك كبي يرلري بر ساعتده كيجه بر كونده
وبر كيجه اكلمز واكر ديرسه كه ستونده در دياده بر كون وبر كيجه اولمسون جواب اولدر
بو رمش ايدي سيوم روز خوابش كريبان كرفت ديو على كل حال محل اضطرابدر حال كل
رمق رانك وميمك فتحيله جانك باقيسنه وصوكنه ديرلر و يا حرف وحدت ويا
حرف تنكير برك درختان لاميه خوردن كرفت يمكه باشلادي ديمكدر بيخ كياهان
لاميه نباتات كوكيني بر آوردن يردن چيقارمق حاصلي اغاجلر يبرانجني ونباتات
كوكلريني چيقاروب يمكه باشلادي تا ادات تعليل در حتى معناسنه اندك كي يا حرف
وحدت بر پاره ديمكدر سر دربيابان نهاد باشيني بيابانه قودي يعني باشيني الدي
بيابانه دوشدي بو فقره نك اولنده بر واو زياده ايدوب وسر دربيابان ديين نسخه
سو ايلمش تا ادات غايه دالى معناسنه تشنه صوسز كرسنه آج بي طاقت زبون
ديمكدر بر حرف صله سرچاه لاميه قويي باشي ديمكدر مراد صو قيوسيدر قومي يا حرف
وحدت ورا ادات مفعول بر او ضمير چاهه راجعدر كرد آمده كاف عجمك كسري
وسكون رائله جمع اولمش ديمكدر شربتي يا حرف وحدت بر ايچيم ديمكدر با حرف مقابله
پشيز پولدر يعني منغر ويا حرف وحدت مى آشاميدند حكايت حال ماضي ايچرلردي
ديمكدر را بااضافت امتناع معناسنه در يعني ايچجك مانع اولدى لوحاصل بولمز ايچرمدرلر ودت

تعدي لازمه دن مجازا دراز كورداوزاندي يعني صويي قره ليه وزور له ايچمك ايستدي
ميسر شديعني غصيله ايچه مدي يعني يا حرف وحدت چند دا را ادات مفعول يعني بر نجه
نه وكوفض محكم دوكدي ديمكدر محصول تركيب ستوندن صو ايدر وشدكده محكم بر كون
وبر كيجه بوزه بوزه صويك كنارينه دوشدي جاندن بوزمق قالمشدي يعني زياده
ضعيف وزبون اولمشدي اچلق بر اغنبي و بناتاتي كوكيني چيقاردب يمكه باشلادي
تاكم بر بادمقوت بولدي باشني الوب بيابانه دوشوب كتدي حتي آچ وصوسز وبي
طاقت بر نوبه باشنه ايرشدي بر طايفه كوردي قويجنك اوزرنده جمع اولمشلر
وبر ايچم صويه بر متنزه ايچلردي جوانك منزوي بوغيدي كه دوب صوايچه دي
صود بلدي ايچمكه اياايله بلر يعني رايكان صوايچيرمه دبلر تعدي اليني اوزادوب
كوچله ايچمك استدي ميسر اولمدي يعني دوزله ايچه مدي يعني كيمسه محكم دوكدي
دوكدكدي كيبي ادلر چوق ايدي يعني قوتي صاحبلري چوق ايدي اوشديلر وجوانه غلبه
ايلديلر ويالك دبيه بر داخي دوكدلر ومجروح ايلديلر قطعه پشه چو پرشد
بزند پيل را با همه تندي وصلابت كه اوست پشه يايجك تحليل سوزي سكك
شيي ده تشديد ضرورت وزن ايچوندر لغت تشديد ايله اولادي ظن ايلين وهم ايلمش
بونده چوق معناسنده در بزند با حرف تاكيد زند فعل مضارع مفرد غايب فاعلي
تحتنده بر عايد ضمير ومفعولي بيل تندانيي ديمكدر يعني بادوز و يا حرف مصدر
بوندر باوز لغل ديمكدر صلابت شدت معناسنده در جسامت وقوت زوردن
عبارتدر كه حرف بيان اوضمير غايب فيله راجعدر وسببي وتا ادات خبر تندي
بر بنه مردي يا ذات نامردلك ايلمش محصول بيت سوزي سككه چوق اولدي فيلي
ايچيدر يعني صو قادر والم ويرد فيله يعني استعادده جمع ايلدكلري انك ايچوندر كه
فيل كبي خرطومي وار وبرپشه فيلك خرطومنه كيدرسه غايتده متألم اولوب زبون
اولور وحاصلي اكثر زوالي پشه دندر ديرلر بوقدر تندلك وصلابتك فيله يعني
بوقدر جسامت وصلابت صاحبي ايكن پشه چوقلغندن عاجز وزبوندر
مورچكانرا چو بود اتفاق شير ژيانرا بدرانند پوست مورچكان مورچه
نك جمعيدر قياس بونده چه ادات تصغير اولمقدر لكن استعمالده مطلق نمله

معناسنده در را ادات تخصيص شير ژيان بيانيه كوكره مش ارسلاندن ديمكدر
ورا ادات تخصيص يا حرف تاكيد درانند فعل مضارع جمع غايبدر يعني ديرتارلر ديمكدر
دالك فتحي وكسري جائزدر فاعلي تحتنده مورچكانه راجع ضمير ومفعولي پوست در
محصول بيت چونكه قريجه لر اتفاق ايدرلر يعني كه اتفاق ايليه لر قفان ارسلانك دريسني
يرتارلر يعني ارسلان بر تحمللك پادشاهي ايكن قريجه چوقلغندن عاجز وزبون اوله
حاصلي ارسلان قريجه دن زياده عاجزدر فيل پشه دن اولادوغي كبي قصه دن حصه
بودر كه مشتدن بويله زورلي پهلوان ايكن كثرت ناسدن عاجز وزبون اولديغي
كبي بحكم ضرورت خسته ومجروح در پي كاروان افتاد ورفت شبانكاه برسيد
بمقامي كه از دزدان درخطر بود كاروانيان را ديدم لرزه براندام افتاده ودل بر
هلاك نهاده كفت انديشه مداريد كه يكي منم درين ميان كه به پنجاه مرد را جواب
دهم وديكر جوانان هم ياري دهند مردمانرا بلاف او دل قوي شد وبصحبت اوشادماني
كنند وزاد وآبش دستكيري كردند جوانرا آتش معده بالا كرفته بود ولقمه
چند از سر اشتها تناول كرد ودمي چند آب از سر اميد تاديو درونش بياراميد
وخوابش در ربود وبخفت در پي كاروان لازمه كاروان ارديجه ديمكدر شبانكاه
اول كيجه ديمكدر بمقامي يا حرف صله ويا حرف وحدت كه حرف بيان ويا حرف
رابط صفت لرزه اسم مصدردر ديتره معناسنه كه حرف تعليل يعني بوني
بر ديمكدر آتش معده لازمه بالا كرفته بود قالقمش ايدي يعني زياده آجلقدن معده
آتش اولمش ايدي بعض نسخه ده وعنان صبر وطاقت از دست رفته بود دوتمش
از سر اشتها اشتها جهتندن تناول كرد اكل ايلدي ديمكدر دمي چند آب بر نيچه بودم
صو ديمكدر از سر امید ايچدي تا حرف تعليل ديو درون بيانيه بياراميد فعل ماضي
مفرد غايب ساكن اولدي ديمكدر وخوابش در ربود وجواني اويقو قاپدي يعني
واردي محصول تركيب بالضرورت جوان خسته ومجروح كاروان ارديجه كيدي
كيجه بر مقامه ايرشديلر كه اول مقام حراميلردن خوف اوزره ايدي يعني قورقولو
يبر ايدي جوان كوردي كاروان خلقينك اندامنه لرزه دوشمش وكوكللري
هلاكه قومشلر يعني هلاك اولماليرين مقرر بيلمشلر جوان كاروانيلره ديدي انديشه

طوتمك يعني قايرمك و يروا جلمك كه بوا داده يعني اراكوزده بريم كه اللي ادجواب
ويردم وغيري جوانلر دخي معاونت ايلسونلر دهند بونده فعل امر دركاروان
خلقينك كوكلي آنك لاغر قوي اولدي وآنك مصاحبيله شادمان وخرم اولديلر
وآزيق وصوايله دستكيرلك يعني معاونت ايلديلر جوانك آتش معده سي تا نفسش
ايدي وعنان صبر وطاقتي اليندن نكمشيدي اشتها جهتندن برنججه لقمه تناول ايلدي
وبرنججه يودم صو ايجدي تاكم ايجريسي شيطاني ساكن اولدي يعني زياده آجلغي كيدي
وشيطان نفسي راحت اولدي وكندوسي اويخو قاپدي واويودي بيرمردي بخته
وجهان ديده دركاروان بود كفت اي ياران من ازين بدرقه شما انديشناكم
نه چنان كه از دزدان چنان كه حكايت كنند كه عربي را درمي چند كرد آمده
بود شب از تشويش لوريان درخانه تنها خوابش نبردي يكي را از دوستان
نزد خود برد تا وحشت تنهايي بديدار او منصرف كرداند شبي چند در صحبت
او بود چندان كه بر درمهايش وقوف يافت ببرد وسفر كرد بامدادان عرب را
ديدند عريان وكريان كفتند حال چيست مكر آن درمهاي ترا دزد برد كفت
لا والله بدرقه برد بيرمردي ياخوف وحدتي بخته صفتي جهان ديده وصف تركيبي
جهان كورمش يعني سياح عالم اولمش بدرقه شما لاميه بدرقه لغتده اجونك قولاغزلق
ايلين وساعجي وامين ظاهر بونك كبي يرلرده امين وحافظ معناسنده در بدرقه
فارسيده دونداره معناسنه در دينن ايكي وجهله خطا ايلمش برسي فارسيده بدرقه
زيرا بوني عربي لغتلرده يازمشلر بو خطاسيدر دونداره ديدوكيدر كه لغتلر بونججه
يازمامشلر ولفظ دونداره ده خطا ايلمش كه دمدار دردميله دونداره دكلدر بوتله
عسكرك آرديننه ديرلر كه عربيده ساقه ديرلر نهايت دومك جهله سي تحريف ايدوب
دونداره ديرلر انديشناكم يعني انديشناكم يازان ادات تفضيل خطاسين ايلماز
ايمش چنان كه يعني چندان كه بازميده جميع نسخه لره مخالفدر عرب يعني اعراب
بازميده نسخه لره مخالفدر تشويش لوريان لاميه در تشويش بونده خوف معناسنه
لوري ولولي عجمك قراجيسنه ديرلر الف ونون تا جمع ايدوب لوريان ولوليان ديرلر
بعض نسخه ده لوريان يرينه دزدان در وبعض شراح بو نسخه يه اتخاذ ايلمش

دزد سروری

دزد مع نسخه

دزد نسخه

متوني

دزد مروری

متوني عدم تتبعندن اكا اعتراض ايلمش ليكن اعتراضي زايددر دزد يرالوري
جنسي البته دزد اولور دومك جنكانه كبي خوابش نبين عربه راجعدر نبردي
ياحرف حكايه نزد خود لاميه كنديتك تقدي دعكدر تاحرف تعليل وحشت تنهايي
لاميه در يالكزلق وحشتي دعكدر صحبت او ضميري عربه راجعدر چندان كه اولقدر
يعني هماكه دعكدر عدم تواجدن عبارتدر ببرد باء اولك كسري وثانينك
ضميله ايلندي دعكدر عجمك روستايلري ايكي باي بيله ضميله اوقورلر وانلره
تابع اولنلر عجب روستايلر اعيش بامدادان ابرته يعني على الصباح عريان
لفظي ذكر ايلدوكي كريان لفظيني مؤدرج صنعتي رعايت ايلمك ايجوندر والا
بركمسه نك اقجه سي كيمكله عريان اولمق لازم دكل كريان صفت مشبهه دركريه دن
اغلەيجي دعكدر اما مراد اغلاديجيدركه باكي معناسنه دركو بونك كبي يرلرده
كانه معناسنه در والله بدرقه برد بدرقه بونده امين وقولاغوز اولمغه
قابلدر يعني وحشتي ازاله ايلكه دليل وهادي معناسنه در محصول تركيب بخته
وجهان ديده برپير كمسه كاروانده بيله ايدي ديدي اي ياران بو سزك بدرقه
كزدن قورقارم حراميلردن قورقدوغم كبي دكل بلكه انلردن زياده الخلين كه
حكايت ايدرلركه برعربك برنجه اقچه سي جمع اولمش ايدي وكيجه لورياندن خانه سنده
يالكز عربي اويخو المازدي يعني اوغري قورقوسندن اويخو اويومازدي دوستلرندن
بريني كندو ايله خانه سنه ايلندي تاكم يالكزلق وحشتني انك ديداري سببيله ازاله
ايليه برنججه كيجه عربك صحبتنده اولدي هماكه اقجه سنه وقوف بولدي يعني اقچه سي
نه يرده اولدوغني بيلدي الدي كتوردي وسفر ايلدي ابرته سي عربي عريان وكريان
كورديلر حال ندر يوخسه اقجه كي اوغرلمي ايلندي عرب ديدي لا والله بدرقه
ايلندي قطعه هركز ايمن زمار ننشستم * تا بدانستم اينچه خصلت اوست
تا ابتداي غايت ايجوندر زمار ننده كبي عربيده خصلت خوي معناسنه
محصول بيت هركز يلاندن امين اولتورمادم يعني اندن امين وغافل اولمادم
اول وقتندن بروكم بيلدم انك خويني وعادتني حاصلي انك حالتني بيلدن بروا
اندن امين وفراغت اوزره اولمادم دعكدر ننشستم يرينه ننشينم كتورن فعل

دزد مروری و نسخه

مضارع خطای فاحش ایلمش زیرا بداشتیم فعل ماضیدر و هرکز دخی فقط معناسنی رد لامعی
ادا ایدر و فقط خود ماضیه مخصوصدر مضارعك استعمالی الحنددر و جمیع نسخه
لرده ماضی نقل اولنمشدر علی کل حال بو یرده بازانلرك معنایه دقت قلمامشلری بو قایش رد سروری • و شمعی •
زخم دندان دشمنی بتر است ٭ که نماید بچشم مردم دوست زخم دندان دشمنی
لامیه لردر و یا حرف وحدتدر بتر بدتر معناسنه لغتدر که حرف رابطه صفت
نماید فعل مضارع مبنی للمفعول معناسنه کورینور دیمکدر با حرف صله چشم مردم
لامیه نماید که بچشم مردم مفعول غیر صریحیدر و دوست صریحی و نائب فاعلی دوشمنه
راجع مستتر ضمیر محصول بیت بر دوشمنك زخم دندانی مادامكه زخم دندان
بتردر که مردمك کوزینه دوست کورینور زیرا ماده ده انسان البته حذر ایده
اما دشمن کاشحدن یعنی عداوتنی اخفا ایلیندن دکه و جهله احترازایلمز زیرا
قلبنده اضمار ایلدوکی عداوتی علی وجه الکمال معلوم اولمز بیتده مفضل مادیدر
و مفضل علیه عدوی کاشحدر لکن شراح مفضل عدوی صریحی و مفضل علیه دیمی
غیر صریحی طوتدیلر و خبط عشوی ایلدیلر بو ایکی بیت عربك بدرقه سنه مناسب رد شراح جمیعا •
ذکر اولندی پس کنه بیرجهان دیدی نك سوزینه کلدك اهل قافله دیدی
چه دانید ای یاران من که این جوان هم از جمله دزدان باشد و بعیاری
در میان ما تعبیه شده تا بوقت فرصت یاران را خبر کند بس مصلحت آن بمی
بینم که مر او را خفته بگذاریم و برانیم جوانانرا تدبیر پیر استوار آمد و مهابتی
از مشت زن در دل گرفتند رخت بر داشتند و جوان را خفته بگذاشتند
انگاه خبر یافت که آفتاب بر کتفش تافت سر بر آورد و کاروان رفته دیدی
بگردید و ره بجایی نبرد تشنه و بی نوا روی بر خاك و دل بر هلاك نهاده مبلغی
با حرف مصاحبت عیار لغتده چوق کزیجی ذکی و زیرك کمسه و اصطلاحده عیار
دیرلر صید آدامده چوق کزدیکی ایچون اما بو نك کبی یرلرده چوق بیلور
معناسنه در و یا حرف مصدر در عیار عرفده معروفدر دیو ابهام ایلیی عیارلق
ایلمش تعبیه تفعیل بابندن مصدر در بر نسنه یه بر نسنه یه سبکلك مثلا بر نسنه یه رد سروری
بر نسنه نك قوقوسی سبکمك کبی بو نده مراد سبکمکدر تا حرف تعلیل بو وقت فرصت

باحروف

باحرف ظرف و اضافت لامیه در مرد دامر بونك کبی یرلرده را نك معناسنی
تأکید ایدر خفته اویومش بگذاریم فعل امر متکلم مع الغیر کذاریدندن ترك ایدلیم
و یا ابنه رود زور انیم سوره لم و یا سوره وزد دیمکدر مهابتی مهابت خوف و یا حرف
وحدت تو ینیه و حرف استعلا کتف کاف عربك فتحی و تانك کسریله یغرین دیمکدر
او موزدن اشاغی کوره که دیرلر تافت فعل ماضی مفرد غایب قیزدی دیمکدر لکن
افتاب قیزماز بلکه قیزدورر دیمی معنای لازمیسی اد قوسنی قیزدردی دیمکدر
سر بر آورد باشنی قالدردی بسی بکردید چوق چکزیندی یعنی او یوردنی یرده
کزدی و دولاندی ره بجایی با حرف وحدت یولی بر یره ایلتمدی یعنی بر یول
بولمادی نهاده نهادن دیمی بوندن حرف زنند دقویوب دیمکدر محصول ترکیب
پیر دیدی نه بیلورسیز ای یم یولداشلرم که جوان جمله دزدلردن اوله و عیارلقله
بیزم ارامیزه سکیشدر اوله تاکم فرصت وقتنده یولداشلرینه خبر ایلیه بس مصلحت
آنی کوردم که اویومش ترك ایدوب کیده وز جوانلره بیوك تدبیری محکم کلدی
و مشت زندن بر نوع خوف کوکللرینه الدی یعنی اندن قورقدیلر اسبابلرینی قالدر
دیلر یعنی یوکلندیلر و بیچاره اویومش قودیلر اول وقت خبر دار اولدیکه کونش
ار قوسنی قیزدردی باشنی قالدیردی و کاروانی کتمش کوردی او یوددخی صحراده
چوق چکزندی کزدی و بر یره یول ایلتمدی یعنی هیچ بر یره کیده جك یول بولمدی
صوسز و آز بقصر یوزینی خاکه و کوکلنی هلاکه قیوب سویلردی یعنی یوزینی یره
قیوب هلاککنی مقرر بیلوب سویلردی یعنی بو عربی بیتی اوقوردی بیت
مَنْ ذَا الَّذِی یُحَدِّثُنِی وَذُمُ الْعِیسُ ٭ مَا لِلْغَرِیبِ سِوَی الْغَرِیبِ أَنِیسُ من اسم استفهام
محلا مرفوع مبتدا اسم موصولدر الذی معناسنه یحدثنی تفعیل بابندن فعل
مضارع مفرد مذکر غایب فاعلی مستتر ذا یه راجع ضمیر و نون حرف وقایه و یا
ضمیر منصوب متصل مفعولی و جمله فعلیه نك اعرابدن محلی یوق صله سیدر
اسم موصولك و اسم موصول صله سیله اعرابدن محلا مرفوع خبر مبتدا در و جمله
اسمیه نك اعرابدن محلی یوق جمله مستأنفه واو حرف حال و حرف قد مضمره در ذم
فعل ماضی مفرد مذکر غایب مبنی للمفعول ایکی معنایه وار بری زمام لندی یعنی

باشنده بولنداوردولدي بولكمك ایچون ويريني بولدي ايلروكندي قايم مقام
فاعلی عبس درعینك كسریله كه جمع اعیش درضاربه مابلاق دوه لره درلرمالبس
معناسنه حرف تقیید دلغريب جارومجرور مقدم خبريدر وابش موخر اسمي وسوبي
بونده سينك كسري وواوك فتحيله غیر معناسنه در وتقديراظرفیتله منصوب
ومابعدي مستثنا لفظا مجرور مضاف اليه محصول بيت اول كيمسه دريعني كيمسه اول
كمسه كه انله مصاحبت ومكالمه ايدر يعني اندن يالكزلق وحشتي ازاله ايده ويبني
الحاصل كيمسه درحال بوكه دوه لرك يولدكمك ايچون باشنه يولدرطاقلدي يعني
ايلرو يولدكندي ديني بيچاره ني تنها قلدم بن غريبك غريبدن غيري مونسي يوا
يوق يعني غريبك اكلنجه سي ينه غريبدر **بيت دردشتي كند باغريبان كسي**
كه نابوده باشد بغربت بسي دردشت دالك ودالك ضميله وشينك سكونيله
ايري ديمكدر يومشق مقابلي غربچه خشن دركلوخانك فتحي وشينك كسريله حرف
صلاكيني ياحرف وحدت كه حرف رابط صفت نابوده باشد اولمامش اوله
ديمكدر بغربت باحرف ظرف بسي باء اصليله ايله چوق ديمكدر بسيار معناسنه
محصول بيت غريبلره بركيمسه خشونت وناسزالق ايدر يعني غلظت وبوغنلق
ايدركه غريبده چوق اولمامش اوله يعني غريبلك چكمش غريبلره جور وجفا ايده
يوخسه جهان ديده ايلمز اوردي **سخن بودكه پادشاه زاده دربي صيدي**
ازلشكريان دورافتاده بود وبالاي سرش ايستاده اين سخن بشنيد ودر
هيأتش نظركرد صورت ظاهرش پاكيزه ديد وحالش پريشان پرسيدش
ازكجايي وبدين جايكه چكونه افتادي برخي ازانچه برسرش كذشته بود
اعادت كرد ملك زاده رابروي رحم آمد خلعت ونعمت داد ومعتمدي همراه
اوكرد تابشهر خويش باز آمد اوردي سخن منثور ذكر اولنجه دكه حرف بيان
پادشاه زاده ياحرف وحدت وهمزه حرف توسل يه صيد لاميه ادر ديمكدر
لشكري ياحرف نسبت والف ونون ادات جمع بالاي سرلاميه باشي اوستنه
ديمكدر بالانون كبي بيرلرده اوست معناسنه درايستاده دورمش يعني
قايم اولمش هيأت بوندن شكل معناسنه دربا كيزه پاك معناسنه درجايكه

جایکاهدن

جايكاهدن محققدر محل ومكان معناسنه دربرخي بعض ديمكدر كذشته بود
كچمش ايدي يعني باشندن آشاني اعادت افعال بابندن مصدردر وتا اسلفني
عجم اوزره معطول يازيلور معتمد اسم مفعولدر افتعال بابندن اعتقاد اولنمش
كيمسنه به ديرلر تا حرف تعليل ويا حرف انتها باحرف صله شهر خويش لاميه
محصول تركيب منثوردن بوسوزده ايدي يعني مذكوردر يعني اوقومادهايدي
كه پادشاه زاده بر صيده آردينجه لشكرليندن يعني سپاهيلريندن ايراق
دوشمش ايدي وباشي اوزره طورمش ايدي بو اوقودوغي سوزي يعني بيني
ايشتدي وشكل وصورتنه نظر ايلدي صورت ظاهريني پاكيزه كوردي اما
حالني پريشان كوردي صوردي كه نره دن سك وبومقامه نه وجهله دوشدك
منثوردن دخي بر مقداراول نسنه دنكه باشندن كچمش ايدي يعني سركذشتني
اكا اعادت ايلدي يعني تقرير ايلدي ملك زاده نك بوكا رحمي كلدي يعني بيچاره
اسيركدي خلعت ونعمت ويردي وبر معتمد كيمسه اكا يولداش ايلدي تاكم كندي
شهرينه كيروكلدي **پدرش بديدن او شادمان شد وبرسلامت حالش**
شكر كفت شبانكه ازانچه برسراو رفته بود ازحالت كشتي وجور ملاح ودوستا
بيان وغدر كاروانيان باپدر مي كفت ديدن او مصدرك مفعولنه اضافه
شده ر وسلامت حال فاعلنه شبانكه كيجه سي يعني كلديكي كونك كيجه سي محصول
تركيب پدري آني كورمكله شادمان اولدي وسلامت حالنه شكر سويلدي كيجه سي
اول نسنه دن كه باشندن كچمش ايدي كمي حالتندن وملاح جفادن ودوستلردن
وكاروان غدريندن يعني ترك وفاسندن باباسنه سويلدي **پدر كفت اي پسر نكفتمت**
دروقت رفتن كه تهي دستان زادست دليري بسته است وپنجه شيري
شكسته نكفتمت استفهام انكاريدر ديمدي مي ديمكدر وقت رفتن ظرفك مصدره
اضافتيدركه حرف رابط مقول دقولدر تهي دستان وصف تركيبيدر ايلي بوش ديمكدر
صفت اليه معناسنه پنجه شيرين بولايدر محصول تركيب باباسي جوانك تقريريني
ايشيدنجه ديدي بن سكا ديمديمي كتمك وقتنده اي اوغول كه ايلي بوشلرك يعني مفلس
لرك بهادرلقلري ايلي بغلودر وارسلانلر پنجه سي صنقدر حاصلي تهي دستلر هر جريه

وهر بيرده عاجز وزبوندر **بيت چه خوش كفت آن تهى دست سلحشور**
جوى زر بهتر از پنجاه من زور تهى دست سلحشور انكى وصف تركيبيدر تركيب
اضافت بيانيه در سلح سلاحدن مخفف در ضرورت وزن ايچون شور بونده فرند
مؤمعناسنه در يعنى الآن حربلك كاه برينى الآلوب اوبنادر كاه برينى جوى ياحرف
وحدت تقديرى مقدار جوى در زر بونده التوندر واخچه يه دا دزيرا اقچه يه ده زر دير
پنجاه من اضافتنده من اصلنده تشديد بلد بونلد ضرورت وزن ايچون تخفيف قلنديرى
بتن ديكدر زور بونده قوت معناسنده در محصول بيت نه كوزل سويلدى اول الحى بوش
يعنى مفلس سلحشور بديكى مصراع ثانيدر كه برارپه زر بكركدر الليتمن قوتدن
حاصل اللى بتمن چه آغيرسنه قالدرمقدن ويا باى چككدن يكدر ديكدر حاصلى زرايله
اولان مصلحت زور ايله اولماز **نبر كفت اى پدر هو آينه تارنج نبرى كنج بندارى و
تاجان در خطر ننهى بردشمن ظفر نيابى و تا دانه پريشان نكنى خرمن بر ندارى
نبينى كه باندك مايه رنجى كه بردم چه مايه كنج آوردم و بنيشى كه خوردم چه
مايه نوش حاصل كردم** باندك باحرف سبب مايه سرمايه ومقدار معناسنه در
رنجى ياحرف وحدت نيشاريك وجانك وغيريك موندر نى ايكنه يه ديرلر نيش
بونده آرى صوقوندوبى معناسنه در ديني غير مصموعه بونا زاده اولور مندر محصول
تركيب بردى اى پدر مادامكه رنج والم چكميه سك كنج قالدرمزسك يعنى حاصل
ايده مزسك ومادامكه جانيكى خوف وخطره قومبه سك دشمن اوزره ظفر بولمازسك
ومادامكه دانه يعنى تخم پريشان ايدوب صاچمه سك خرمن قالدرمزسك يعنى حاصل
ايده مزسك كوردرميسك ازاجق مايه رنج سببيله كه ايلدم يعنى چكدم نه مايه كنج
كتوردم وبرنيش ايله كه يدم نه مقدار نوش حاصل ايلدم مايه مابعدينه اضافت
ايدنلر بيلمزايش **بيت كرچه بيرون زرزق نتوان خوردن در طلب كاهلى
نبايد كرد** نتوان خوردن يمك اولمز خوردن بونده مصدر معناسنده در وفتحه مابلد
فتحه ايله اوقنور بونك كبى يرلرده عدم امكان معناسنه و برنده دخل اليمين عدم
وتوقفندر كاهل كاف عربيله وفتح هايله سست واو يا ديمكدر وياحرف مصدر
نبايد فعل نفى استقبال مفرد غايب لايبوى دكلدر ديمكدر كرد بونده كردن معناسنه در

محصول

محصول بيت كرچه رزقدن طاشره يمك اولمز يعنى بر رزقكه مقدر اولمامش اوله
آنى يمك ممكن دكل لكن طلبده اهمال وتكاسل ايلك لايق دكل البته تحصيلنده
وبااوزره مقدور كوركك تك دوره ما مقدور كوك **بيت غواص اكر انديشه كند كام نهنك
هركز نكند در كرانمايه بچنك** غواص مبالغه ايله اسم فاعلدر صويه طالنج ديمكدر
انديشه بونده فكر معناسنه در كام كاف عربيله بونده چكه معناسنه در نهنك كاف عجميله
تمساحدر كه نيلده كزر نه چوق اولور معلوم اولكه نون ساكندن صكره طوقنده
واقع اولان كاف عجميدر فاحفظ در كرانمايه بيانيه در كرانمايه كاف عجميله كسر بله
آغير بهالو ديمكدر چنك بونده آوج معناسنه در محصول بيت غواص اكر نهنك چكه
سنى فكر ايدرسه يعنى انجى ايچون طالدقده بنى قبار بودار ديو فكر ايدر سه هركز
آغير بهالو انجو بى آوجنه كتورمز يعنى تمساح قودقوسندن دريايه طالمزكه الينه
انجو كتوره ضرب مثلدر ورملدر سرچه دن قورقان دارى اكمز ديرلر **حكمت آسيا
سنك زيرين متحرك نيست لاجرم تحمل بار كران ميكند** آسيا سنك دكرمن
طاشى زيرين اضافت بيانيه در يا دنون ادات نسبتدر لاجرم لامحالة ولاشبهة
ديمكدر لاجرم بونده سبب معناسنه در ديني عجب بوله دينك سببى ندر
بار كران بيانيه آغير يوك ديمكدر تحملك بوكه اضافتى مصدرك مفعولنه در
محصول تركيب دكرمنك آلت طاشى متحرك دكلدر بى شبهه بو قدر آغير يوكه تحمل
ايدركه اوست طاشيدر **قطعه چه خورد شير شرزه در بن غار باز افتاده
را چه قوت بود** چه خورد استفهام انكاريدر شير شرزه بيانيه غضبناكه ديني
صبرايدن حيوانك صفتيدر بيرتيجيلر صفتلو بندن در بن غار لامت در مغاره
ديبى ديمكدر باز افتاده بيانيه ورا ادات تخصيص چه قوت بود استفهام انكاريدر
محصول بيت مغاره ديبنده شيرشرزه نه ييه يعنى غاردن چيقوب صيد المينجه بغى
آجلقدن اولور على كل حال معاشى ايچون حركت لازمدر دوشمش طوغانكه ايدينى
اولور يعنى رمندن يا بيركدن دوشكون طوغانك رزقى وآزيغى نه اولور
يعنى پرواز ايدوب شكار طوتمينجه طوتدوغى بيرده اكا قوت بولنمازيهرحال
قادر طوتوب مفر حركت ضرورى بدر **كر تو در خانه صيد خواهى كرد دست**

و بایت چو عنکبوت بود کوردبو ندم کوردن معناسنه در عنکبوت عربیدر اوردو محك
معناسنه محصول بیت خطام عام طریقیله بو دنیا کورسن حرکت ایلیوب خانه ده صید
و شکار ایلمك ایسترسك الك و ایاغك عنکبوت کبی بر یره مقید اولوب بر ملکی
مقداری نسنه ایله قناعت ایلمك کرکسك یعنی قوت لایموت احتیار ایدوب توکل
و قناعت ایلمك کرك بد دکفت ای بسر د بن نوبت فلك ترا یاوری کرد
و اقبال رهبری تا کلت از خار و خارت از پای بد رآمد و صاحب دولتی
بتو رسید و بر تو بخشید و ترحم کرد و کر حال ترا بتفقدی جبر کرد و چنین
اتفاقی نادر افتد و بر نادر حکم نتوان کرد یاوری واوك فتحیله یوز دانش و معاونت
و یا حرف مصدر معاونت دیمکدر اقبال بونده دولتدر رهبر وصف ترکیبیدر
قولاغوز دیمکدر و یا حرف مصدر قولاغوزلق دیمکدر خارت از پای تقدیری
خار از پایت در بو اداه اضطراب مشقتدن خلاص اولمق معناسینه و بردجانه
فقر و فلاکتده ذلت و غریبتدن قورتولدك کر حال مصدرك مفعولیدر اضافت قیدیه
و ترایه لامیه در ادات تخصیص با حرف مصاحبت تفقد تفعل بابندن مصدر
دریتیك آرامق معناسنه بونده یوقلامق معناسنه در و یا حرف تنکیر جبر تفقده
بر فانوق شنده شکلمکدر و شکه جبیره دیرلر بونده فقردن غنا و یرمك معناسنه
در افتد بونده واقع اولور معناسنه در محصول بیت جوان باباسینه مذکورده
احوالی واقعی بیان ایلدکدن صکره باباسی دیدی ای اوغول بو نوبتده فلك
سکا معاونت و نصرت ایلدی و دولت و اقبال قولاغوزلق تا کم کالك دیکندن
و دیکنك ایاغکدن چیقدی و سکا بر صاحب دولت ایرشدی و سکا ترحم
ایلدی و سنك حالك ضعیفینی تفقدله جبرا ایدی یعنی مکسور پریشان حالکی
یوقلیوب اصلاح ایلدی و بونك کبی اتفاق نادر واقع اولور و نادره حکم
ایلمك اولمز زیرا النادر کالمعدوم در بیت صیاد نه هر بار شغالی ببرد افتد
که یکی روز پلنکش بدرد صیاد مبالغه ایله اسم فاعلدر آوجی نه حرف نفی معناده
برد فعلیه مقیددر بار بونده کره معناسنه در شغال شینك فتحیله فارسیده چقال
دیرلر بو شغال عربیده دیکو و فارسیده چقال دیرلر دیمی ای دیکولك ایتشدر

رد شمعی

باحرف وحدت و یا تنکیر ببرد فعل مضارع مفرد غایب باء اولی ضمه ایله قید ایلیی
روشنایلیك ایلمش ببرد بونده آلوردو آورلو معناسنه در یعنی طوتار یعنی صیاد هر وقت
صید برندن خانه سنه بر شغال الجتردیعی قیاسیله سوق ایلمش ببرد یرینه کیرد دیازان قافیه
ارادن کوتوردمش افتد بونده واقع اولور معناسنه در یکی بونده بك معناسنه دربلنکس
فعل مضارع مفرد غایب در بیر نادر معناسنه بدرد یرینه بجوردد یازانلر تکلفه در شغلی
محصول بیت صیاد هر کره شغال الموز یعنی اولامز حاصلی هر کره که آوه وار بر شکار الماز
بلکه واقع اولور که بر کون آنی قپلان بیرتار یعنی بیرتیجی حیوانانك بریسی بر کون آنی
پاره لر تمثیل چنانکه یکی از ملوك پارس نکینی کرانمایه در انکشتری داشت
باری بحکم تفرج با تنی چند از خاصان بمصلای شیراز بیرون رفت و فرمود
تا انکشتری را بر کنبد عضد الدوله نصب کردند تا هر که تیر از حلقه انکشتری
بکذراند خاتم او را باشد اتفاقا چهار صد حکم انداز که در خدمت او بودند
بینداختند جمله خطا کردند مکر کودکی که بر بام رباطی بازیچه از هر طرف تیر
انداختی باد صبا تیر او را از حلقه انکشتری بکذرانید انکشتری را بوی ارزانی
داشتند و نعمت بی قیاس دادندش پس بعد از این تیر و کمان را بسوخت کفتند
چرا چنین کردی کفت تا رونق اولین بجای بماند حضرت شیخ بو حکایه یی تمثیل طریقیله
ایراد ایلمش نکینی نونك و کافك کسریله بونك قاشینه دیرلر انکشتری همزه نك فتحی
و کافك ضمیله بوزوکه دیرلر باری بر کره بحکم تفرج ظرف لغو با حرف صله مصلای شیراز
لامیه در شیرازك مشهور سیرانکاهیدر نتکم خواجه حافظ بیوردر بده ساقی
می باقی که در جنت نخواهی یافت کنار آب رکنا باد و کلکشت مصلا را تا حرف
تعلیل کنبد عضد لامیه مراد عضد الدوله در که خلفای عباسیه دن بریسینك وزیری
ایمش که شیرازده متوفی اولمش بو کنبدن مراد تربه سیدر نصب کردند دکدیلر
دیمکدر تا حرف تعلیل حلقه حانك و لامك فتحیله اسانك عنبر بیع و انسانده
سکون لام ایله در انکشتری یه اضافت لامیه در حکم انداز وصف ترکیبیدر شول
کمسه یه دیرلر که دعوی ایله یکی بیره اوقی اوره البته که حرف رابط صفت خدمت
او لامیه و ضمیر ملك پارسه راجعدر مکر ادات استثنا در الا معناسنه کودك

رد سروری
رد شمعی
رد ابن سید علی
رد ابن سید علی و سروری

اوغلانجغی ویا حرف وحدت كه حرف رابط صفت بام طارم اوستی ورباط رنك
كبی كاروان سرای واضافت لامیه در معلوم اوله كه عربستانك وعجمستانك اوتمنك
اوستی مسطح اولور یعنی اوستاوی دوزدر اكا بنا بر بام رباط بیورمشدر بازیچه
یا حرف مصاحبت وبازی یاء اصلیه ایله اویون دیرلر وچه فتح جیم ادات تصغیردر
اویونجغلر یعنی حرز لفظ بیازیچه اولنه كه حرفی بازوب وبام رباط اولنه بازمیا تالر
معنای مستفیدن بچه ره ایشلر وایكی برده بیلا یازنده كذلك انداخته یا حرف حكایه
بعض نسخه ده می انداخته واقعدر مال بردر باد صبا بیانیه صبا قیدی اتفاقی واقع
بگذراند فعل ماضی مفرد غایب والف ونون ادات متعدیه در كچوردی دیمكدر ماضی
ادر دبوی با حرف صله ودوی ضمیر غایب كوده راجعدر ادزانی یاء اصلیه ایله لائق
دیمكدر داشتند طوتدیلر لائق طوتدیلر یعنی لائق كوردیلر دادند فعل ماضی
غایب وشین ضمیر كوده راجعدر دونق بوندن اعتبار معناسنه محصول تركیب
منت زنه بابابی تمثیل طریقیله دیرای بر بوسنك قصك نادردر اتفاقی بر قضیه دن
شویله كه پارس پادشاهلرندن برینك یوزیكنده آغیر قیمتلو قاشی وار ایدی بركره
تفرج طریقیله خاصلردن برینه كیمه ایله شیرازك مصلاسینه طشره كندی ویوزی
كه یوزوكی عضند ولفك برسی اوزدنه دكه بلوتا هر كیم كه اوقونی یوزك
حلقه سندن كچوردرسه خاتم یعنی یوزك انك اوله اتفاق دریتوز حكم انداز
پهلوان كه آنك خدمتنده ایدیلر آندیلر جمله خطا ایلدیلر هیچ بریسی اصابت ایلمدی
الا بر اوغلانجق كه كاروان سرای طارمی اوزرده اویونجغله هر جانبه اوق آتردی
انك اوغلانجغلوك عادتیدر بادصبا یوزیكی آكا ویرمكه لائق كوردیلر دخی بخشش مالی
نعمت ویردیلر كودك بوندن صكره اوقونی ویایینی آتشه یاقدی دیدیلر كه نیچون
بویله ایلدك دیدیكه تا اولكی اعتبار دونق یرینده قلسون معلوم دكه بیر عاقل
ایتمكه بو تدبیری ایلمشدر بابایی جواز دیركه ای اوغول سنك حالكدن بو بلیه
اتفاق قصد درشمدن كیرو دخی بیازكیمه كه هر زمان وهر یرده بر پادشاهزاده
موجود اولمز كه سكا رعایت ایدوب بو بلیه اوبكه ارسال ایلیه قطعه كه بود كز
حكیم روشن رای ٭ بر نیاید ز دست تدبیری حكیم روشن رای بیانیه در

روشن

روشن رای وصف تركیبیدر روشن فكرلو دیمكدر حاصلی پاك فكرلی دیمكدر
بر نیاید كلمز یعنی حاصل اولمز دیمكدر درست بوندن صاغ وسالم دیمكدر یعنی
نقصاندن وخطادن مصون تدبیری یا حرف وحدت محصول بیت كاه واقع
اولور كه حكیم پاك تدبیرو پاك رایدن بر درست تدبیر چیقماز یعنی تدبیرنده
سهو وخطا واقع اولور كاه باشد كه كودكی نادان ٭ بغلط بر هدف
زند تیری كودكی یا حرف وحدت یا حرف مصاحبت غلط بوندن سهو معناسنه
در هدف هاء دالك فتحلریله اوق نشانه دیرلر تیری یا حرف وحدت ویا حرف تنكیر
محصول بیت كاه واقع اولور كه بر نادان اوغلانجق یعنی استاده مقادن اولمقسزین
وتعلم ایلمكسزن سهو وخطا ایله نشانه اوق اوردیغی ابیدركه بونك كبیلر اتفاقی
ونادر دخی اعتبار ده دكلدر حكایت درویشی دادیدم در غاری نشسته
ودر بروی خود از جهان بسته وملوك وسلاطین را در چشم همت او شوكت
نمانده غار مغاره ویا حرف وحدت ودر بروی خود تقدیری ودر اخلاط
با خلق بروی خود بسته محصول تركیب بر درویشی كوردم بر مغاره ده اوتورمش
دخی خلقله اختلاط قپوسینی تمام جهاندن كندی یوزینه باغلمش یعنی هیچ بركیمه ایله
دنیادن الفت ایلمزدی وپادشاهلرك وبكلرك انك همتی كوزنده شوكت وعظمتی
قالمامشدر حاصلی اهل دنیانك نظرنده هیچ اعتباری یوق ایدی قطعه هر كه بر خود
در سؤال كشود ٭ تا بمیرد نیازمند بود در سؤال بیانیه تا حرف انتها نیازمند
محتاج دیمكدر محصول بیت هر كیمسه كه كندو اوزرینه دیلنجیلك قپوسنی آچدی یعنی
كدالكی عادت وخوی ایدیندی اولنجه اولكیمسه محتاج ونیازمند اولور حاصلی
احتیاجدن خلاص بولماز آز بگذار و پادشاهی كن ٭ گردن بی طمع بلند بود
آز الف ممدوده حرص معناسنه در بگذار فعل امر مفرد مخاطبدر ترك ایله دیمكدر
گردن بی طمع بیانیه بلند باده فتح وضم جایزدر محصول بیت خطاب عام طریقیله
بیورر حرصی ترك ایله وپادشاهلق ایله یعنی دنیا بلاسندن آزاده وسالم اول
زیرا طمعسز بویون بلند اولور یعنی احتیاج ایچون كیمسه یه تواضع ایدوب سر فرو
ایلمز زیرا بی نیاز دایما سرفرازدر یكی از ملوك آن طرف اشارت كرد كه نوع

بکرم اخلاق عزیزان است که با نان و نمک با ما موافقت کنند شیخ رضا
داد که اجابت دعوت سنتست دیکر روز ملک بعذر خدمتش رفت
عابد برخاست و ملک را در کنار گرفت و تلطف کرد چون ملک غایب
شد یکی از اصحاب شیخ را پرسید که چندین ملاطفه پادشاه خلاف عادت
بود درین چه حکمت گفت نشنیده که گفته اند محصول ترکیب اول طرفیدر پادشاه
لرینده بو یبی اشادت ایلدیکه عزیزلرک اخلاقی کرمندن مرجودر که نان و نمکده
بزوم‌له موافقت ایلیه لر شیخ رضا ویردیکه اجابت دعوت سنتدر دیدی ایرتسی کون
دخی شیخک خدمتنه عذری سببیله پادشاه یانینه واردی عابد قالقدی و پادشاهی
قوجدی و تلطف درفق ایلدی چونکه پادشاه شیخک یانندن کندی اصحابندن
بری شیخه سؤال ایلدیکه پادشاهه بو قدر ملاطفه خلاف عادتکز ایدیکه بوندن
حکمت ندر شیخ دیدی ایشتمدکمی که دیمشلر بیت هر کرا بر سماط بنشستی ٭
واجب آمد بخدمتش برخاست هر کرا را اداة تخصیص بنشستی فعل ماضی
مفرد مخاطب اوتوردک دیمکدر با حرف صله خدمتش شین ضمیر هر کراده کی
کره راجعدر برخاست بونده مصدر معناسنه در محصول بیت هر کیمه نکه سماطنده
و سفره سنده اوتوردک یعنی نان و نمکینی ییدک واجب کلور خدمتنه قالقمق
زیرا او سنکده حقی ثابت اولمش اولور مثنوی گوش تواند که همه عمر وی ٭
نشنود آواز دف و چنگ و نی عمر وی لامیه دروی واوی فتحله ضمیر غایبدر
کوشه راجع نشنود فعل نفی مستقبل مفرد غایب ایشتمیه دیمکدر آواز دف لا مبنی
محصول بیت قولق قادردر که کندینک تمام عمرنده دف و چنگ و نینک آوازی
ایشتمیه یعنی آلات لهوک آوازنی قولق ایشتمکله هیچ نقصان کلمز دیده شکیبد
ز تماشای باغ ٭ بی گل و نسرین بسر آرد دماغ شکیبد فعل مضارع مفرد
غایب صبر ایدر دیمکدر تماشای باغ مصدرک مفعولنه اضافتیدر نسرین
و نسترن و نسترون واوله و نسترن دالادر و ملع کل ناصری دیدکلری چچکدر
قوقوسی خوب اولور بر آرد چیقور و عو کچور دماغ فاعلیدر دماغدن مراد
مشامدر محصول بیت گوز باغ و راغ تماشاسندن صبر ایدر یعنی باغ و صحرا تماشا

ایلر صبر ایدر و نقصانی کورمز مشام و دماغی گل و سنبل و نسرین قوقلمه
عمری حتی و غایت ایلدر و بی تقصیر گچینور بسر آردیر بینه بسر آید یازان عندی
یازمش کر نبود بالش آکنده پر ٭ خواب توان کرد حجر زیر سر بالش لامک رد شمعی
کسریله دیلی کذلک بیصدیق و غه دیرلر آکنده الف ممدوده ایله و کاف عجمک فتحیله اسم
مفعولدر آکندن دن بو نسنه یه طیقمق مثلا بیصد و غه و دوشک یوکی طیقمق
آکنده طیقلمش دیمکدر پر بای عجمیله بونده مراد قوش توییدر توان کرد ایلمک اولور
دیمکدر یعنی ممکن و قابلدر دیسه امکانه تعبیر ایلینه دخل ایلمی بی ترتیب نقصب ایلمشی رد سروری
حجر مبتدا زیر سر خبری و جمله اسمیه حال واقع اولمش محصول بیت اکر قوش توییله
طقیلمش و طولمش بیصدیق اولمازسه که اکا یرک دوشکلری و بیصد یقلری
بو بیله اولور کر و متعه اکا بو بله دیرلر اویخو اویومق اولور باشی التنده طاشی
اولدوغی حالده یعنی طاش بیصدانوب اویومق اولور حاصلی بیصد یقسز و
دوشکسز اویخو اویومق ممکندر مصراع اولک معناسی اکر قوش توی قنادیله طوتیک
بیصدیق اولمیه دیبی برک معنالرینی لحاظ ایلدکندن غیری بو بله ناایله اولور
بیلمز ایتش در نبود دلبر همخوابه پیش ٭ دست توان کرد در آغوش خویش رد شمعی
ورمعروف دلبر همخوابه یعنی بیانیه همخوابه دوشک دوشیدیرلر یعنی بر دوشکده بیله
یاتان هر کم ایسه ادکلدن و دنیدن بیش بونده قیت معناسنه در پیشی بونده
اولک معناسنه آلوب معناسی اکر بر دوشکده اوکنده بیله یاتور دلبر اولمیه
دیبن دلبری بک جرکبی یاتورمش دست مبتدا توان کرد خبری قادردر دیو رد شمعی
ایلمک در آغوش کرد فعلینه مقیددر زیرا در آغوش کردن قوچمقدر دیو ندر
کرد مصدر معناسنه در خویش اضافت مصدرک مفعولنه اضافتیدر
محصول بیت واکر همبستر دلبر فقکه اولمازسه یعنی سنکله بر دوشکده یاتور
یاتقده دلبر اولمزسه آل کندوکی قوچمغه قادردر یعنی اللرنیکی در آغوش ایلکه
قادردر حاصلی سنی قوچمق ممکندر بونده توان ممکن معناسنه در مصراع
ثانینک ترکیبی معناسی الی ایتمک اولور کندی قوجاغکده دیبن ترزیق معنا
قوچمقده عجب هنری وار دالینی کندی قوجاغنده ایلمک ممکندر یعنی اللرنی قوچوب رد سروری

يانوق ديين اوتنجه كمش عفا الله عنهما وبن نشكم بى هنر بيچ بيچ ٭ صبر
نداردكه بسازد بيچ معلوم اولدكه بيچ بيچ عبارتى اضداددندركه هم مقام
مدحده وهم مقام ذمده مستعملدر بونده مذموم معناسنه در مدحه معنا
منفعتى بيچ بيچ بوستانك بو جنبد رست بدو كفت كاى دلبر بيچ بيچ ٭
زيغاجه آورده كفت بيچ ٭ وذى منفعتى بو بيتد ٭ نديدم چنين بيچ بيچ كس
مكن هيچ رحمت بر بيچ كس ٭ شكم بى هنر بيچ بيچ بيانيه لردر بسازد فعل مضارع
مفرد غايبدر ساز بدندر قناعت وموافقت معنالرينه مستعملدر محصول
رست واما بو هنر مذموم شكم صبرى يوقدركه هيچ قانع اولمز البته كجنير
كيرمك كرك ذيرا بونك قيامى اكل وشربله در آنسز اولمز البته مصراع اولك
معناسى تركيبى دولاشيق بغرسقلو والمراد الامعاء ديين غريب بيان كمش و
نامعقول بيرلرده دولاشمش مسكين بسازدى نشاختندن اشتقاق ايدنلو
عجب ناسازلق ايلمشلر مصراع ثانينك تحقيقنده فالمعنى بالتركى دوزلمه هيچ
ديين هيچ سنده يه مالك دكل ايمش فقير باب چهارم در فوايد
خاموشى ٭ حكايت يكى را از دوستان كفتم امتناع سخن كفتنم
بعلت آن اختيار افتاده است كه در غالب اوقات در سخن نيك و بد
اتفاق افتد ودي در دشمنان جز بر بدى نمى آيد كفت اى برادر دشمن آن به
كه نيكى نبيند امتناع سخن كفتنم مصدرك مفعولنه اضافتيدر كفتنى مصدر
ميم متكلم مضاف وسخن مقدم مفعولى ومجموعى مضاف اليه واقعدر باحرف
مصاحبت وعلت سبب معناسنه در آنده اضافت لاميه با اختيار متعلقدر امتناع
مبتدا وافتاده است خبرى وجملهٔ اسميه مقول كفتم در كه حرف بيان علت غالب
اكثر ديمكدر واوقات اضافت لاميه در افتد واقع اولور ديمكدر واو حرف
حال ديده دشمنان لاميه بر حرف استعلا بد برامز نمى آيد فعل نفى استقبال الغيبه
كلمز ديمكدر واما مراد دوشمنز ديمكدر كفت مذكور دوست در بدى آن به كه اولدر يكدر
نيكى يا حرف مصدر نبيند فعل نفى استقبال مفرد غايب دعا عليه در ايلك
كورميه ديمكدر محصول تركيب حضرت شيخ بيوررر دوستلرمدن برينه ديدم

سوز سويلكه ابا ايلدوكم يعنى اكثر اوقات سوز سويليوب خاموش اولدوغم اول
سبيله اختيار واقع اولمشدر كه اكثر اوقاتده واتفاق سوزده ايو ويرامز واقع
اولور حال بوكه دوشمنلرك كوزى يرامزدن غيريسنه دوشمز ديدى اول دوست
اى برادر دشمن اول يكدر كه ايلك كورميه ٭ هنر بچشم عداوت بزرکتر عيبست
كلست سعدى ودر چشم دشمنان خارست هنر معروفدر كه عربچه منقبت
ديرلر ومعك وقافك وبانك فتحه لريله حاصلى عيبك مقابليدر باحرف صلهٔ چشم عدا
وت باتيه دربمجاز اهنر مبتدا بزرکتر مبتداى ثانى تر ادات تفضيلدر اولورق
ديمكدر عيبست خبر مبتداى ثانى وثانى خبريله خبر اول وجملهٔ اسميه مستانفه در
كلست مقدم خبر وسعدى مؤخر مبتدا چشم دشمنان لاميه وخار ظرفك فاعليدر
محصول بيت عداوت كوزيله هنر اولورق عيبدر يعنى عدو كوزيله باقانه هنر
اولو عيب كورينور سعدى حضرتلرى كلدر اما دشمنلرك كوزينه ديكندر يعنى عدا
وت كوزيله باقانك كوزينه ديكندر ٭ واخو العداوة لا يمر بصالح ٭ الا
ويلمزه بكذاب اشر واو حرف ابتدا واخ قرداشدر عداوته اضافتى لاميه
دربمجاز امراد صاحب عداوتدر وملازمى لا يمر فعل نفى مستقبل مفرد مذكر غايب
در نصر بابينك مضارعندن بچمز ديمكدر بصالح لا يمر يه متعلقدر تقديرى
برجل صالح در موصوف حذف ودت وذن ايچون ترك اولنديى اخ مبتدا وجملهٔ
فعليه خبرى وجملهٔ اسميه مستانفه الا حرف استثنا واو حرف حال يلمزه فاعلى تحتنده
اخه راجع ضميرى ومفعولى صالحه راجع ضمير منصوب متصلدر لامك فتحى ودالك
سكونيله اصلنده كوزيله اشارتده بركيمسه نك عيبيله طعن ودخل معناسنه استعمال
ايدلور بكذاب يلمزه يه متعلق اشر همزه نك فتحى وشينك كسريله صفت مشبهه در
علم بابندن اشر همزه نك وشينك فتحه لريله مصدر در محصول بيت عداوت
قرداشى يعنى صاحبى بر صالح كيمسه دن مرور ايلمز الا كه طعن وتشنيع ايدر
كذاب اشر ايله يعنى كذاب ومتكبر ومغروردر ديو صالحه كوز ديكى يرده
طعن ايدر حاصلى كيمسه نك كه بر صالح كيمسه يه عداوت وبغضى اوله ياننده
كچدكجه اكا سوز آتاركه مرائيدر وخود بيندر وبوندن غيرى بيت

نودکبتی فروزچشمهٔ هور ٭ زشت باشد بچشم موشك کور نودکبتی فروزدر
بیانیه دد کبتی فروز وصف ترکیبید رعالم یا کلکند رنجی یعنی روشن ومنور ایدیجی
دیمکد رچشمهٔ هور ه اضافت لامیه دررچشمهٔ هور بیانیه هور هادر هوز ایله آفتاب
معناسند ر باشد ادات زمانیه دراست معناسنه باحرف صلدر چشم موشك لامیه
کوره اضافت بیانیه در محصول بیت کونش چشمه سینك عالمی یا کلکند رنجی نورکی
یعنی افتابك ضیاسی چرکیندر موشك کورك یعنی یراصنك کوزینه یعنی یراسه جنبی
کونشدن کودم اولجهتدن کوزینه چرکین کورینوردیو بو دمش بعض نسخه ده زشت
باشد برینه دوبنماید واقعدر یعنی کوزینه کیبوم جاسیا عیننه الماذ دیمکدر بو نسخه
بو مقاما اولکیدن انسبدر زیرا حقاشی کونشدن کورمکلا کوزینه چرکین کورنمك
لازم کلمز کبتی فروزی وصف ترکیبی اعتبار ایلك شبپره چشم اولمقدن کلوزدو
فروزی افروختن دن اخذ ایلك بصیرتسز لکدن کلودر وهوریه خورباز مق
قوافیدن عدم اطلاعدندر حکایت بازرکانی را هزار دینار خسارت
افتاد پسر را گفت نباید که این سخن با کسی در میان نهی گفت ای پدر فرمان
تراست نگویم ولیکن مرا بر فایدهٔ این مطلع گردان که مصلحت در نهان
داشتن چیست گفت تا مصیبت دو نشود یکی نقصان مایه و دیگر شماتت
همسایه بازرکانی یا حرف وحدت ورا ادات تخصیص خسارت زیان افتاد
واقع اولدی دیمکدر نباید فعل نفی مستقبل مفرد غایب کرکمز دیمکدر که حرف
بیان این سخن را ادات مفعول با کسی با حرف مصاحبت ویا حرف وحدت
در حرف صلدر میان اورته وآرا نهی فعل مضارع مفرد مخاطب قویاسك یعنی
اورتایه کتوروب سویلیه سك تراست را ادات تخصیص وسین وتا ادات
خبر سنکدر دیمکدر فایدهٔ این لامیه گردان فعل امر مفرد مخاطب دردر
گرداندن صیرورت معناسنه ایله دیمکدر یعنی بنی مطلع ایله دیمکدر که حرف
بیان تا حرف تعلیل مایه سرمایه معناسنه در شماتت عدونك بلاسنه سویمکی
دیرلر همسایه اضافت لامیه در محصول ترکیب بر بازرکانك بیك التون خسارت
واقع اولدی اوغلنه دیدیکم اولمیاکم بو سوزی یعنی زیان مصاحبتی بر کیمسه ایله

ددشیع
دداوسیدکی
دداوسیدکی وسرودکی

اورتایه قویاسك یعنی ارایه کتوروب سویلیه سك بردیدی ای پدر فرمان
سنکدر اما بنی بو فایدهیه واقف ومطلع ایلکه سرّی کیزلی طوتماده مصلحت ندر
پدر دیدی تا کم مصیبت ایکی اولمیه بری سرمایه نقصانی وبریسی عدونك سویو
کولمسی یعنی ابنبدروب دشمنلر حظ ایلموه بیت مکوی اندوه خویش با دشمنان
که لاحول گویند شادی کنان مکوی فعل نهی مفرد مخاطب کوییدندن سویلیه
دیمکدر گفتن دن اخذ ایلمی بیلزایمثی اندوه فتح همزه ایله اندوهدن مخففدر
غصه معناسنه خویش اضافت لامیه با دشمنان با حرف صله که حرف تعلیل لاحول
کویندك مقدم مفعولیدر شادی سویمك کنان صفت مشبهه در شادی
وصف ترکیبیدر شادلق ایدیجی والف ونون ادات جمعدر وبو وصف ترکیبی
حال در کویندك فاعلندن که دشمنانه راجع ضمیردر محصول بیت دشمنلره
غصه کی سویلمه زیرا لاحول ولا قوة دیه رك سوینورلر ویا خود لاحول ولا
قوة دیرلر سوینرك یعنی ظاهرا بویله دیرلر اچیق سکلیله اما کوکللری مسرور
اولورکنانی بونك کبی یرلرده اسم تفضیل ظن ایلیین وهم ایلمش حکایت
جوانی خردمند که از فنون فضایل حظی وافر داشت و طبعی نافر چندان
که در محافل دانشمندان نشستی هیچ سخن نگفتی باری پدرش گفت ای پسر
تو نیز از آنچه دانی چرا نگویی گفت ترسم که بپرسند از آنچه ندانم و شرمساری
برم جوانی یا حرف وحدت خردمند صفتیدر که حرف رابط صفت فنون فضایل
لامیه انواع فضایل دیمکدر فضایل جمع فضیلتدر علوم مدحیه تبلیغه دیرلر حظ
حصه ونصیب معناسنه در ویا حرف تنکیر طبعی یا سیدر بویله دد نادر بی مثل
ومانند دیمکدر محافل مجالس معناسنه در واضافتی لامیه در نشستی یا حرف حکایه
نگفتی یا سیدر بویله ددر بپرسند فعل مضارع جمع غایب ومیم ضمیر منصوب متصل
کنایه در متکلمدن شرمساری یا حرف مصدر برم فعل مضارع متکلم وحدهدر
محصول ترکیب بر عاقل جوانك انواع فضایلدن وافر نصیبه مالك ایدی و
خوب بی نظیر طبعی وار ایدی اولقدر که دانشمندلر مجالسنده اوتوردی
هیچ سوز سویلمزدی بر کره باباسی دیدی ای اوغول سنده بیلدوکلکدن نیچون

ددسرودکی
ددشیع

سویلزسك جوان دیدی بابا سنه قورقارمه بکا بیلدیکمدن صوڭره الوب
بلیم وینز مساد لق ایلدم یعنی جواب حکم **قطعه آن شنیدی که صوفی میکوفت**
زیر نعلین خویش میخی چند که حرف بیان صوفی یا حرف وحدت میکوفت حکایه
حال ماضیده در کوبدی یعنی میخلودی زیر نعلین خویش لامیه لر در نعلین لامك مجلد
نعلك تثنیه سیدر مراد ترکیده نعلین دیدکلری بدر یعنی دکلدر زیرا صوفیلر اکثر
کیدوکی بودر میخدن مراد اکسر بدر که نعلینك التنه قاقادلر صبر ایلاسون دیو
بس نعلدن مراد بشمقدر و میخدن مراد کبکدر دیمی معنایه ایاغنه بر اقچه دمیحی
یا حرف وحدت محصول بیت آیا اشتدکمی که بر صوفی نعلینی آلتنه برنج میخ قاقاردی
یعنی نعلینی محکم اولمق ایچون التنه برنج اکری قاقاردی **آستینش کرفت سرهنکی**
کریا نعل بر ستوردم بند آستین یك شیء ضمیر صوفیه راجعدر سرهنك جری یاغی
وجلادیه دیرلر کبی که اطلاق ایدرلر و یا حرف وحدت که حرف تعلیل یا نعل امر مفرد
مخاطب نعل بو ندم آن تعلید در حرف صلدر یا معناسنه حرف استعلا طوتوب معناسینه
بنم ستوردم اوزره نعل نعلا دیمی معنایه برامر بعلا مشتق نعل امر مفرد مخاطبدر بند
نعلا دیمکدر ربتیدن اخذ ایدنلر نعلوا ایتملرد محصول بیت بر صوفی نعلینی آلتنه
میخ قاقارکن یکینی بر سرهنك طوتدی که کل طوار دیه نعل نعلا یعنی بنیمی نعلادیو آستینی
غرض بوکه صوفی نعلینه اکری قاقاسه سرهنك اکا آت و یا قاطر نعلکی تکلیف ایلردی
بعض نسخه ده بوستانك بر جنبی بو نده یا زمشلر **بیت** نکفته نداد کسی با تو کار
ولیکن جو کفتی دلیلش بیار **نکفته** نا کفته معناسنده ر یعنی سویلمدیك حالده سو یلمنی
ایکن دیمکدر محصول بیت سویلمنی ایکن سنکله کیمسه نك ایشی یوق یعنی مادامکه دعوای
رد ایدوب بن فلانم و یا فلان شنده بیلورم دیمیه سك کیمسه نك سنکله کاری و دعوای
اولمز اما چونکه دیدك بن فلانم و یا بن فلان ایشده ماهرم دیدك سویلدك و کذا دلیل
کتور تا کم دعوای بی معنا اولمیون **حکایت یکی را از علمای معتبر مناظره**
افتاد با یکی از ملاحده و با او بحث بر نیامد سپر بینداخت و برکشت کسی
کفتش تو با چندین علم و ادب و فضل و حکمت با بی دینی بر نیامدی
کفت علم من قرانست و حدیث و کفتار مشایخ و او بدینها معتقد نیست

در سروری

در شمعی

دنا و سد شمعی و سروری

دنی

دنی شنود و مرا شنیدن کفر او بچه کار آید علمای معتبر یانی مناظره بحث دیمکدر
ملاحده جمع ملحددر که حشر و نشره قائل دکل با او ملحد ایله بر نیامد چیقشمادی یعنی مقابل
و معارضه ایده مدی سپر قالقان بینداخت آتدی قلقان آتمق عجزدن کنایه در زیرا عرب
عدوسندن عجز جمیع اتوابنی بردبر دریا زا آتر جان قورتارمق ایچون و اول سپر ینجی آتدی
بیرادر الرینه بو عبارت مقام عجزده مستعملدر برکشت دوندی یعنی اعراض ایلدی بر نیا
چیقشمادك یعنی مقابله ایده مدك بدینها الف همزه دن بدلدر یا بینها دیمکدر یعنی شنود
دیکلر و قبول ایلمز دیمکدر نکه ترکیده سوزم دکلدی یعنی آسلمدی و تتوز ایلمدی دیمکدر
شنیدن کفر او مصدرلك مفعولینه اضافتیدر و لامیه محصول ترکیب معتبر علمادن
بر ینك ملحد لردن بریله بحث و جدلی واقع اولدی و اول ملحدله حجت و برهانله چیقشه
نامدی یعنی مقابله ایده مدی عاقبت قلقانی آتدی یعنی عاجز قالدی و اعراض ایلدی
بر کیمسه عالمه دیدی سن بو قدر علم و فضل و حکمت و ادبله بر دینسزله مقابله ایده مدك
عالم دیدی بنم علمم قرآن شریف و حدیث نبوی و کفتار مشایخدر و اول ایسه بونلره معتقد
دکلدر و قبول ایلمز و بنم انیمه کلور انك کفرینی ایشتمك یعنی نه فائده و یردر **بیت**
آنکس که بقرآن و خبر زو نرهی ٭ آنست جوابش که جوابش ندهی آنست
مقدم خبر جوابش مؤخر مبتدا که حرف بیان جوابش مبتدا ندهی فعل نفی مستقبل مفرد
مخاطب و یر میه سك دیمکدر خبر مبتدادر محصول بیت اول کیمسه که قرآن و حدیثله اندن
قورتلوب خلاص اولمازسك یعنی بونلر قوی حجتلر ایله کا ظفر بولمازسك انك جوابی اولدر که
اکا هیچ جواب ویرمیه سك حاصلی انکلاهرکی مکالمه ایلمیه **حکایت جالینوس ابلهی**
را دید که دست در کریبان دانشمندی زده و بی حرمتی کرده بعض نسخه ده زده
بی حرمتی میکرد در بو تقدیرجه ها دیمی حرف ترتیب اولور اور و بحرمتلک ایلر
دی دیمکدر **کفت اکر این دانا بودی کار او با نادان بدینجا نرسیدی**
جالینوس بر مشهور حکیمك اسمیدر کریبان دانشمندی لامیه و یا حرف وحدت در کردی
ایلمشدی دیمکدر بعض نسخه ده میکرد دو شمش جا بکه جایکاهدن مخففدر مقام مرتبه دیمکدر
نرسیدی یا حرف حکایه ایر شمزدی دیمکدر محصول ترکیب جالینوس بر ابلهی کوردی
که بر دانشمندك یقاسنه ال اورمش و حرمتسزلك ایدر جالینوس دیدی اکر بو

دانشمند دانا و عاقل اولیدی انك اینجی برنادانله بومرتبه به ایرشمزدی **مثنوی دو**
عاقل را باشد کین و بیکار ٭ نه دانایی ستیزد با سبکسار دو عاقل را دا
ادات مخصص کبی بعض دیمکدر بیکار صواش دانایی یا حرف وحدت سبکسار
خفیف معناسنه در محصول بیت ایکی عاقلك بعض و صواشی اولمز یعنی ایکی عاقل نه
جکیشور و نه صواشور دنزیرا عاقل و دانا بیلور و خفیف کمسنه ایله عناد ایدر یعنی بر دانا
ایله بر سبکسار نادان برخصوصده جمع اولسه لر دانا اول حقیقله عناد و جدال
ایلمز بیکار کاف فارسیله ددیبی بعجمك ایلمش مصراع اولك معناسنی لکن عاقلك
بیننده نباغض و حروب اولمز دیبنه اعتراض ایلمین کندی معترض ضد سبکسار ده
کثرت معناسنی افاده ایدر دیبن سادس معناسنه اولدیغنی بیلمزایمش **اکر نادان**
بوحشت سخت کوید ٭ خردمندش بنرمی دل بجوید یا حرف مصاحبت
وحشت بونده نفرت معناسنه در یعنی خشونت و درشتلك یا حرف مصاحبت
نرم نونك فتحی و رانك سکونیله یومشق دیمکدر و یا حرف مصدر بجوید فعل
مضارع مفرد غائب دیلر دیمکدر کو کلاله المقدن عبارتدر محصول بیت اکر نادان
وحشت و سرکشلکله بك سویلرسه یعنی ایری باری سویلرسه خردمند آنك ملایمت
ولطافتله کوکلینی اله آلور یعنی تسلی خاطر ایدر **دو صاحب دل نکه دارند**
مویی ٭ همیدون سرکشی و آزرم جویی نکه دارند حفظ ایدرلر مویی
یا حرف وحدت همیدون ادات تشبیه همچنان دیمکدر عربیده کذلك کبی الخلیی معنا
سرکشی یا حرف وحدت و حرف عطف آزرم الف ممدوده و زاء مفتوحه و
سکون رایله حرمت معناسنه در اما بونده واو مفتوح والف ساکن اوقنور
ضرورت وزن ایجون آزرم جو وصف ترکیبیدر حرمت استیجی یعنی تکریم و تعظیم
صاحبی دیمکدر یعنی اهل عرض و وقار و یا حرف وحدت بو ایکی یائی حرف مصدر
طوتانلر بو بیتك معناسنده اصل اولمامشلر محصول بیت ایکی صاحب دل بر قیلی
رعایت ایدرلر یعنی بر قیلجه ارالرینه شقاق و خلاف اولمز بو سوز کمال اتفاق
وعدم اختلافدن عبارتدر کنه بو بحلین بر سرکش و بر صاحب حرمت بر مویی
رعایت ایدرلر یعنی ارالرینه بر قیلجه خلاف و شقاق اولمز زیرا دانا نادانه

مخالفت

مخالفت ایلمز که ارالرینه اختلاف اوله بو بیتك تقریر معناسنده شراحك غریب
تصرفلری وارددر که عقلا کوکلنه لائقدر **و کر از هر دو جانب جاهلانند**
اکر زنجیر باشد بکسلانند بکسلانند فعل مضارع جمع غائبدر کسلانند ده
الف و نون که ادات تعدیه در ضرورت وزن ایجون کلمشدر و الا کسیخنن و
کسلیدن لازم ایله متعدی بیننده مشترکدر کسیختن لازمدر دیبن اشتراك
احوالندن اکاه دکلایمش محصول بیت ایکی صاحب دلك و بر سرکشله بر عاقلك
احوالی ذکر اولندیغی کبی دراما ایکی جانبدن بیله جاهلر ایسه اکر زنجیر اولورسه
قرار لردکلکه بر موحاصل ایکی جانبدن بیله جاهل و نادان ایسه شقاقدن خالی
اولمازلر **یکی را زشت خویی داد دشنام ٭ تحمل کرد و کفت ای نیك فرجام**
محصول بیت بر بد زرجرکین خویلو دشنام ویردی یعنی سوکدی اولده تحمل ایدی
و دیدی ای سوکی یعنی عاقبتی خیر نیك فرجام وصف ترکیبیدر عاقبتی خیرلو
دیمکدر **بتر زانم که خواهی کفتن آنی ٭ که دانم عیب من چون من ندانی**
بتر بدتر معناسنه زانم اصلنده از آنم درکه حرف بیان خواهی فعل مضارع مفرد
مخاطب دیلرسك دیمکدر آنی آن اسم اشارت و یا ضمیر خطاب اولسون دیمکدر
که حرف تعلیل عیب من لامیه محصول بیت اندن بترم کرسن بکا اول سوکدیکك
کرك یعنی بکا دیدیکدن بترم زیرا بیلورمکه بنم عیبمی بن کبی بیلمزسن حاصلی بن کندی
عیبمی سندن ایو بیلورم **حکایت سحبان وائل را در فصاحت بی نظیر نهاده**
اند سالی بر سر جمعی سخن کفتی و لفظی را مکرر نکردی و اکر همان معنی اتفاق
افتادی بعبارت دیگر کفتی و از جمله آداب ندماء ملوك یکی اینست
سحبان سینك فتحی و حاء مهمله نك سکونیله حضرت نبینك مداحلرندن صحابهدن
بر فصیح و بلیغ شاعری ایدی وائل اسمیدر اضافتی لامیهدر و وائل بر قبیله نك اسمیدر که
ابن قاسط بن وهب بن افصی بن دعمی در را ادات مفعول نهاده اند فعلمشلردر
یعنی تعیین ایلمشلردر سالی یا حرف وحدت بر حرف ظرف سر جمع لامیه جمعدن مراد
مجلسدر یعنی صدر مجلسده دیمکدر و یا حرف وحدت کفتی یا حرف حکایه لفظی یا
حرف وحدت و را ادات مفعول نکردی یا حرف حکایه و اکر همان معنی تکرار لوك

بعضیده معنی بربینه لفظ واقع اولمشدر خاصّه متون بو خصوصده تعارض ایلدی بر لفظا
عباره‌یی اختیار ایدن تعرّض ایجی بو زیید دافتادی یاحرف حکایه جمله‌ء اداب ندما‌ء ملوک
لامیه لرد رمحصول ترکیب بحبان وابل فصاحت وبلاغتده بی نظیر تعیین ایلمشلر
یعنی دیلولر بر بیل بمحفل ومجلسک صدرنده سوز سوبلیه بر لفظی مکرر ایلمزدی
واگرهمان اول لفظ ویا اول معنا بعینه اتفاق واقع اولیدی آنی بر غیری عباره ایله
سویلروادا ایدردی وسلاطینک مصاحبلری بینک جمله‌ء ادابندن بر بیسی بودرکه
بر مجلسده بر سوزی تکرار سویلیه مثنوی سخن گرچه دلبند وشیرین بود ؛ سزاوار
تصدیق وتحسین بود دلبند وصف ترکیبیدر کوکل بغلایجی یعنی کوکلی کندویه
متعلق قیلیجی سزاوار لایق محصول بیت سوز اگرچه کوکل آلیجی ولذیذ ده اولورسه
تصدیق وتحسین مرتبه‌سنه لایق اولورسه کرچک اولوب کوزل اولدوغی
چو یکبار گفتی مگو باز پس ؛ که حلوا چو یکبار خوردند بس باز پس اتباع
قبیلندندر محصول بیت بو بیت اولکی معنده‌در یعنی سوزی نقد دعدوح اولدقده
ده چونکه بر کره سویلدک بر دخی سویلمه یعنی تکرار ایلمه زیرا حلوای چونکه بر کره
یعنی حلوا لذیذ وشیرین ایکن بر کره که یندی کفایت ایدر تکرار دیمک لازم
حکایت یکی را از حکما شنیدم که میگفت هرگز کسی بجهل خود اقرار نکند
مگر آن کس که چون دیگری در سخن باشد هنوز تمام ناکرده او سخن آغاز کند
محصول ترکیب حکمادن بری ایشتدم که سویلردی هرگز بر کیمسه کندو جهلنه اقرار
ایلمز مگر اول کیمسه که چون غیری کیمسه سوزده اوله هنوز سوزینی تمام ایلمش ایکن اول
سوزه باشلایه مذکور منددن مکرم بر جهل خود اقرار کرده باشد یا ذات جهلنه
اقرار ایلمش اولور مثنوی سخن را سرست ای خردمند وبن ؛ میاور سخن
در میان سخن بن دیب دیمکدر محصول بیت سوزک باشی وار ودیبی یعنی انجی
حاصلی آخری وار واوّلی ابدی سوز اور تا سبنه سوز گتورمه یعنی بر کیمسه سوزده
ایکن سن سوزه باشلامه اول سوزینی تمام ایتمجه خداوند فرهنگ وتدبیر وهوش
نگوید سخن تا نبیند خموش خداوند فرهنگ لامیه‌در فرهنگ هنر محصول
بیت هنر وتدبیر وعقل واوراک صاحبی سوز سویلمز مادامکه خموش کورمیه

یعنی

یعنی اسم کورمیه حاصلی حضور مجلسده اولانی ساکت کورمیجه عاقل وذکی سوز سویلمز
حکایت تنی چند از بندگان سلطان محمود حسن میمندی را گفتند که سلطان
امروز ترا چه گفت در فلان مصلحت گفت بر شما هم پوشیده نماند گفتند تو دستور
مملکتی آنچه با تو گوید بامثال ما گفتن روا ندارد گفت باعتماد آن که داند که بکس
نگویم پس چرا می پرسید سلطان محموددن مراد مشهور پادشاهدرکه حسن میمندی
ایکی مبمک فتحه لریله انک وزیری ایدی آیازده وزیری وهم محبوبی ایدی دستور
دالک وتانک ضمه لریله اصطلاحده وزیره دیرلر محصول ترکیب سلطان محمودک
قوللری بندن برنچه حسن میمندی یه دیدیلرکه پادشاه فلان مصلحت خصوصنده
نه دیدی حسن میمندی دیدی سیزه ده گیزلی قلمز یعنی سیزه ده سویلر دیدیلرکه
سن مملکت وزیری سن سکا دیدیکنی بیزم کیبیلره سویلمکه روا گورمز حسن دیدی
اول اعتماد ایلمکله بیلور کیمسه یه دیمزم یعنی کیمسه یه دیمیه جکمی بیلور پس نیچون صورارسز
بیت نه هر سخن که بداند بگوید اهل شناخت ؛ بسر شاه سر خویشتن نشاید باخت
نه حرف نفی معناده گوید فعلنه مقیددر که حرف رابط صفت هر سخن بداندک
وبگویدک مقدم مفعوللری بددر اشتراکدروزده شناخت بو نده اسم مصدر در
علم معناسنه بر اهل شناخت اهل دانش دیمکدر با حرف مصاحبت سر شاه لامیه‌در
سر خویشتن ده بویله‌در با ء بطنبل باخت بو نده باختن معناسنه‌در یعنی اوینامق
متعدی معناسنه زیرا لغت مشترکدر لازم ومتعدی بیتک محصول بیت اهل کمال
هر سوزی که بیلور آنی سویلر اهل دانش یعنی هر بیلدیکنی سویلمز زیرا شاهک سرّیله
یعنی سرّینی افشا سبیله کندی باشنی اوینامق لایق دکل حاصلی پادشاهلرک
امور سلطنت وتدبیر مملکته متعلق اسرارلرینی اظهار وافشا ایلمک هلاکه سببدر
حکایت در عقد بیع سرایی متردد بودم جهودی گفت من از کدخدایان
قدیم این محلتم وصف این خانه چنانکه هست از من پرس بخر که هیچ عیب
ندارد گفتم بجز آن که تو همسایه‌ء اوئی عقد بیع سرای عقدک بیعه وبیعک
سرایه اضافتلری مصدرک مفعولینه اضافتی قبیلندندر عقد عینک فتحی ایله
مصدردر تعلق معناسنه وبیع کاه اولور اشتراک معناسنده مستعمل‌در حاصلی

اضداد دندر و یا حرف وحدت جهود یهود بیه دیرلر و یا حرف وحدت
کدخدا او ایستی دکوی ایستی و سایر نسنه‌لرك صاحبلرینه دیرلر قدیمده اضافت
بیانیه در و محله لامیه وصف ابن خانه مصدرك مفعولیدر بچو یا حرف تأکید
و خوخاه مجمك فتحی و کریله فعل امر مفرد مخاطب صاتون آل دیمکدر همسایه‌ء اولی
لامیه و یا ضمیر خطاب محصول ترکیب بر اولو عفیف اسندی مفرده ایدم یعنی بر
اولو استردم بر جهود دیدی بن بو محله‌نك قدیمی کتخدالریندنم بو اولك صفیه
شوبلکه وارد در بندن صو صاتون آل کرچه هیچ عیبی یوقدر دیدم اندن غیری
سن آنك قومشوسی سك یعنی سنك همسایه‌لیغك مذکور خانه‌نك عظیم عیبیدر زیرا
الجار قبل الدار در **قطعه خانه‌ء را که چون تو همسایست ۲ ده درم سیم کم**
عیار ارزد خانه‌ء یا حرف وحدت و همزه حرف توسل و را حرف تخصیص همزه‌ء
حرف وحدت دیبی وحدتی بیلز ایمش که حرف بیان چون ادات تشبیه همسایه
ده هاء رسمی و همزه‌ء مجتلب لفظده و کتابتده ترك اولنمق کرك نتکه خمسه‌ء نظامینك
لیلی و مجنونندن واقعدر **بیت** در بند کشادن خزینم ۰ ترسم ز کلید آبکینم ۰ اصلنده
خزینه‌ام و آبکینه‌ام در ضرورت وزن ایچون حذف و ایصال اولدی لیکن شراح
جمیعا بو حذف و ایصاله اشارت ایلمشلر ده درم اون ایچه سیم کم عیار عینك
کسریله مفاعل بابینك مصدری نا بیسد در بسننك وزنینی بیلمکدر یعنی ثقلت
و خفتنی تخمین ایلمکه که ترکیده آدار دیرلر ارزد فعل مضارع مفرد غایب دکر یعنی
بهایه دکر دیمکدر ارزیدندن محصول بیت حضرت شیخ جهوده خطاب ایدوب
بیوردر براولك که سنك کبی همسایه‌سی اوله عیاری اکسیك اون درهم کومشه دکر
یعنی قلب کومشك اون ایچه‌سینه دکر معلومدر که کومش قلب اولنجه ایچه‌سی قلب
اولور بیرا اون دغل ایچه‌یه دکر ایمش **لیکن امیدوار باید بود ۲ که پس از**
مرك تو هزار ارزد امیدمیمی تشدیدیله ضرورت وزن ایچوندر وار بونده
بودن معناسنه در تونك ضمی اشباع اولنور ضرورت وزن ایچون بر واو متولد
اولور یعنی واو دیمی و او اصلی کبی اوقنور محصول بیت جهوده خطاب ایدوب بیوردر
اما امیدلی اولمق کرك که سنك مرك کردن صکره بیك دکر ظاهر بیوردی دیمکدر

ده درم

ده درم شراح جمیعا ۰

کامل

کامل عیار مراد در زیرا بیتده مقدار مسکوت عنه در یعنی همسایه‌لکدن سنك کبی
پلید و خبیث اکسك اولنجه بیك درم سیم تام عیار دکر **حکایت یکی از شعرا پیش**
امیر دزدان رفت و ثنا گفت فرمود تا جامه‌اش بستدند و از ده بدر کردند
سگان در قفای افتادند خواست تا سنگی بر دارد زمین یخ بسته بود عاجز شد
گفت این چه حرامزاده مردمانند که سگ را گشاده‌اند و سنگ را بسته امیر
از غرفه بشنید و بخندید و گفت ای حکیم از من چیزی بخواه گفت جامه‌ء
خود می خواهم اگر انعام فرمایی پیش امیر دزدان لامیه‌لردر حرامیلر بکی قتینه
دیمکدر تا حرف تعلیل بستدند فعل ماضی جمع غایب الدیلر دیمکدر ده کسر دال ایله
هاء اصلیه ایله کوی یعنی قریه معناسنه سکان الف و نون ایله جمع اولدی ذی حیات اولدیغی
ایچون در حرف صله قفا قافك فتحیله آکسه دیمکدر فا دیسیجه حیره‌ء دیرلر حاصلی
ایله تا حرف تعلیل یخ یانك فتحیله بوز دیمکدر بسته ماضیدن ضمه در بغلنمش دیمکدر طوکمش
معناسنه مبتدا و بسته بود خبری و زمین مقدم مفعولیدر خبرك غرفه غینك
ضمی و رانك سکونیله چارطاق معناسنه در محصول ترکیب شعرادن بری حرامیلر
بکینك یانینه واردی و دعا و ثنا دیدی بك بیوردی تا که لباسینی الدیلر و
کویدن دشره ایلدیلر ایتلر اردینه دوشدیلر دیلدی تا بر طاش الا ایتلره
اتمق ایچون طپراق طوکمش ایدی عاجز اولدی ایتلر هجوم ایتدیلر دیدی بو نه
حرامزاده مردملر در که ایتلری اچمشلر یعنی چوزمشلر و طاشلری بغلامشلر امیر
دزدان چارطاقدن ایشیتدی و کولدی و دیدی شاعره ای حکیم بندن بر نسنه
دیله یعنی بندن بخشش ایسته شاعر دیدی کندی لباسم ایسترم اکر انعام بیوردر سك
یعنی بکا کندی لباسم ویرر سك همان عین احساندر **بیت** امیدوار بود آدمی
بخیر کسان ۲ مرا بخیر تو امید نیست شر مرسان ۲ امیدوار تخفیف میمیله با حرف صله
خیر کسان لامیه مرا را حرف تخصیص با حرف صله خیر تو لامیه امید تشدید میمله شر
رسانك مقدم مفعولیدر رسانیدندن فعل نهی مفرد مخاطب ایرشدرمه دیمکدر
الف و نون ادات تعدیه در محصول بیت آدمی یعنی انسان کیمسه‌لرك خیرینه امیدوار
در حاصلی انسان خلقك خیرات و مبراتینه راجیدر اما بنم سنك خیرکه

امیدم بو قدر همان بکا شرابی بند رمه حاصلی فائده و جائزه دن کچدم همان بکا
ضرر و زیانك طوقونماسون مصراع رَضِينَا مِنْ نَوَالِكَ بِالرَّحِيلِ رضینا فعل
ماضی متکلم مع الغیر در علم بابندن من اکا متعلق نوال نونك فتحیله احسان
و عطیه معناسنه در کاف محلا مجرور مضاف الیهدر نوالك با حرف جر رضینایه
متعلق رحیل فعیل وزنی اوزره اسمدر کوچ یعنی سفر و کتمك معناسنه مصدری
رحلت کلور تشدید ت وزنی اوزره حرف من بو نده بدل معناسنه در محصول
مصراع رضینا بالرحیل من نوالك یعنی سنك احسانکدن کتمکله راضی اولدق
حاصلی سلامتله بو ندن کتمك سندن بزه عظیم عطیه در سالار دزدان را
برو رحمت آمد جامه اش بر هنه بود و قبا پوستینی برو مزید کرد و درمی چند بداد
سالار هرشینك اولوسینه دیرلر مثلا سپه سالار عسکر باشینه و خوان سالار دخی
چاشنکیر باشیه دیرلر دزدان اضافتی لامیه و را ادات تخصیص حرامیلر اولوسی
دیمکدر برو ضمیر شاعره راجعدر قبا پوستین ترکیب مزجی کورککلی اوکی آچق
قفتان دیمکدر و یا حرف وحدت بو ترکیبی حرف عطفله ایراد ایدنلر استعماللره
آکاه دکللر ایمش مزید مصدر میمیدر زیاده معناسنه محصول ترکیب دزدان
اولوسینك او شاعره رحمی کلدی پس لباسنی ویردی و بر کورککلی قفتانجه اوزرینه
زیاده ایلدی و بر نیچه آقچه ویردی حکایت منجمی بخانه خود در آمد مرد بیگانه
را دید با زن او بهم نشسته دشنام داد و سقط گفت فتنه و آشوب
برخاست صاحب دلی برین واقف شد و گفت منجم اسم فاعلدر تفعیل
بابندن زمانی تجصص ایدنه دیرلر نتکه احمد داعی عقود جواهرده نظم ایلمشی
مصراع منجم آنکه زمانی بجند یاده کند و یا حرف وحدت با حرف صله خانهٔ
خود لامیه در آمد کیردی دیمکدر مرد بیکانه بیانیه با حرف مصاحبت زن او
لامیه بهم بری بریله نشسته اوتورمش سقط نامعقول کلمانه دیرلر فتنه دشنام
و سقط منونیدر آشوب فتنیه عطف تفسیریدر محصول ترکیب بر منجم
کندی اوینه کیردی بیکانه ارکوردی عورتیله اوتورمش حریفه سوکدی
و سقط سویلدی پس فتنه و آشوب قالقدی حاصلی غوغا پیدا اولدی بر صاحب

دعا و سیلکی و سرودی

دکه

دکه حضرت شیخ اولمق احتمالی وار در و قصه یه واقف اولدی و دیدی بیت
تو بر اوج فلك چه دانی چیست ٭ چون ندانی که در سرای تو کیست
اوج بو نده اوست معناسنه در همزه نك فتحیله فلکه اضافتی لامیه در سرای
بو نك کبی یرلرده او معناسنه در یعنی خانه محصول بیت منجم خطاب ایدوب
دیرسن فلك اوزره نه بیلورسك نه وار چونکه بیلمزسك که سرایکده کیم وار یعنی
اوکده سطح زمینده و شهرکده و محلکده اولان و الجنده کیم اولدوغنی بیلمزسك
بس فوق سماده واقع اولان کواکبك احوال و اطوارینی و دور و سیرینی نه
بیلورسك و نیجه اکلرسك دیمکدر حکایت خطیبی کریه الصوت خود را خوش
آواز پنداشتی و فریاد بی فائده برداشتی کفتی نعیب غراب البین در پرده
الحان اوست یا آیت إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ در شان او خطیبی
یا حرف وحدت کریه الصوت یعنی قبیح الصوت چرکین آوازلی دیمکدر خوش آواز
وصف ترکیبیدر کوزل آوازلو معناسنه پنداشتی یا حرف حکایه ظن ایدردی
فریادبی فائده بیانیه برداشتی یا حرف حکایه قالدردی یعنی فریاد ایدردی
کفتی دیدیك یعنی صوتنی ایشیدیدك دیدیك نعیب نونك فتحی و عینك
کسری و سکون یا ایله فعیل وزنی اوزره قرغه آوازی نعب ینعب نعبا و نعیبا و نعابا
و تنعابا فتح بابندن ضرب دنده مستعملدر قلتله حاصلی قرغه آوازینه دیرلر غراب
البین الاجه قرغه که عرب آنکله تطیر ایدر و تشؤم ایدر زیرا عربك عادتیدر که بحکم
اوبندن سفره و یا بر مهم مصلحته چیقسه اکر بو قرغه یولده بولینوب صاغ جانبنه
اوچرسه مبارکدر دیو حکلوب کیدر و اکر صول جانبنه اوچارسه نامبارکدر
دونوب اوینه کیدر بین بانك فتحیله اضداددندر وصال و فراقده مستعملدر بو نده
فراق معناسنه عبارت ظاهردن مفهوم اولان شامت آوازینه اولان الحان
بونك کبی یرلرده آواز پرده سی معناسنه در یا حرف عطف آن حرفدر حروف
مشبهه بالفعلدن انکر اسم تفضیل چرکینی راك دیمکدر اصوات اضافتی لامیه در
لام ادات تأکید صوت الحمیر ترکیب اضافی لفظا مرفوع خبر ان در شان بو نده
حال معناسنه محصول ترکیب بر کریه الصوت خطیب کندینی خوش آواز ظن

ایدردي وبي نایدن فریاد وفغان قالدیردي دیبیدك كه غراب البین وآزی آنك الحانی یرده سندن دیعنی آوازي همان غراب البین آواز یدر دو دیبیدكلة

مذكور آیت آنك شانده نازل اولدي **بیت اِذَا نَهَقَ الخَطِيبُ اَبُو الفَوَارِسِ لَهُ صَوتٌ يَهُدُّ اصْطَخْرَ فَارِسِ** اذا ادات شرط نهق فعل ماضی مفرد مذكر غائب حار آغیردی دیمكدر خطیب لفظا مرفوع فاعلی ابو الفوارس لفظا مرفوع بدل خطیبدن ویا عطف بیان اصلندن ابو الفوارس اوسلانه كنبند دامّا بو نده جماد مراددر نهق قرینه سیله لهٔ صوت جملهٔ اسمیه جواب اذا دریهد فعل مضارع مفرد مذكر غائب ییقار دیمكدر جملهٔ فعلیه صفت صوتدر اصطخر فارس ملكنده بر محكم حصار اسمیدر یهد نك مفعول بهیدر مجیدر فارسا اضافتی لامیه در سینلو ساكن اوقونور كولكم ناموزون اولور محصول بیت نجانكم خطیب ابو الفوارس نهاق ایلیه یعنی حمار كبی آكیره آنك بر صوتی وار در كم فارسك اصطخر نام قلعه سنی هدم ایدر یعنی ییقار زیرا اصوات شدیدنك هدم بنیانده تأثیر خاصی وار در تنكیه شرح مواقفده

بحث اصواتده مذكوردر **مردمان ده بعلت جا هی كه داشت بلیتش می كشید ند واذیتش مصلحت نمی دیدند تا یكی از خطبای آن اقلیم كه باوی عداوت نهانی داشت باری بپرسیدن او آمده بود گفت ترا خوابی دیده ام خیر باد گفت چه دیدی گفت چنان دیدم كه ترا آواز خوش بود ومردمان از نفست در راحت بودند خطیب اندرین لختی بیندیشید وگفت چه مبارك خوابست كه دیدی كه مرا بر عیب خویش مطلع كردانیدی معلوم شد كه آواز ناخوش دارم وخلق از نفسم در رنجند توبه كردم ازین پس كه خوانم مگر بآهستگی** مردمان ده لامیه با حرف مصاحبت علت جاه لامیه یعنی خطابت منصبی علتیله وبا حرف وحدت بلیتش بلا معناسنه در واذیت اول ونده اذا معناسنه در تا حرف انتها خطبا خطیبك جمعیدر آن اقلیم اضافتی لامیه در كه حرف رابط صفت باوی یعنی خطیب مذكور له عداوت نهانی بیاننده خواب بوندن دوشند آواز خوش بیانده نفس حركات مراد كلام مدلختی یا حرف وحدت شدت بر باده دیمكدر آواز ناخوش بیانده در حرف ظرف و یا حرف تأكید رنج اسمدر الم معناسنه

ونون ودال ادات جمع رنجند در لر دیمكدر ویا رنجند فعل جمع مضارع غائب حرف تأكید اولدر رنجند انجور لردیمك اولور لیكن بو قول ذهندن خالی دكلدر مگر الم معناسنه در محصول تركیب كویك خلقی بر منصب علتیله كه آنك وار یدي یعنی خطابت منصبی سببیله بلاسنی چكرلردي واذاسنی مصلحت كورمزلردي تا اول اقلیمك خطباسندن بری كه آنكله نهانی عداوتی وار یدي بر كره آنك زیارتنه كلوب آنی صورمغه كلدي حاصلی حالنی پرسش ایلدكلمش ایدی كاهن خطیب دیدي سكا بر دوش كوردم خیرا ولد دیدي نه كوردمشسك دیدي شویله كوردم كه سنك خوب آوازك وار ایدی وخلق نفسكدن راحتده ایدیلر خطیب بوندن بر پاره فكر ایلدي اندن صكره دیدي بو نه مبارك دوشدر كه كوردك كه بنی كندي عیبمه مطلع ایلدك معلوم اولدی كه آوازم ناخوشدر وخلق نفسمدن زحمتده درلر توبه ایلدم كه بوندن صكره خطبه اوقومیم الا یا بجه

نظم از صحبت دوستان برنجم ٭ كاخلاق بدم حسن نمایند صحبت دوستان مصدرك مفعولنه ویا فاعلنه اضافتیدر برنجم بو صیغه اسم وفعل محتملدر اسم اولجه با حرف ظرف معناسی الم ورحمتده یم دیمك اولور فعل اولجه با حرف استمرار اولور معناسی انجنوردم دیمكدر ولكل وجهة بس استیتنی قبول ایدنده خلل الیلین كندي مدخولدر مصراع ثانی مقام تعلیلده در كه حرف تعلیل اخلاق بد بیانیه ومیم ضمیر متكلم معناده نمایند مفیند در حسن سینك فتحیله كوزل دیمكدر نمایند فعل مضارع جمع غائب كوسترلر دیمكدر معتدیدر نماینددن محصول بیت دوستلرك مصاحبتندن رنج والمده یم ویا انجنورم زیرا یرامز اخلاقمی یعنی خولرمی بكا كوزل كوسترلر **عیبم هنر وكمال بینند ٭ خارم گل و یاسمن نمایند** محصول بیت عیبمی هنر وكمال كوردلر ویا كوسترلر دیكنی بكا كل ویاسمن كوسترلر یعنی بكا محتاج ندن جو كبی برلویمی كوزل كوسترلر **كو دشمن شوخ چشم چالاك ٭ تا عیب مرا بمن نمایند** كو كاف عربیك ضمیله ادات استفهامدر دشمن شوخ چشم بیانیه در وچالاكه اضافتدر بو یلده شوخ چشم وصف تركیبیدر كستاخ معناسنه وچالاك بونده بی پروا در دشمنده اسم جنس ویا اسم جمع معنالري ملحوظ در

دوشمن وركي

كرك دديكدر واقع اولان فعل مطابق وموافق اولانا خرق تعليل عيب مرالا ايتدد
ونما بندك مفعول صريحي بني با حرف ... وبن مفعول غير صريحي محصول بيت
فنى بر واكستاخ دشمن تا كم بنم عيبمى بكا كوستره لر يعنى حجاب ايلموب ديلينه
كلنى بى پروا سويليه لر حكايت يكى در مسجد سنجاريه بتطوع بانك نماز كفتى
بآوازى كه مستمعان را از و نفرت بودى وصاحب مسجد اميرى بود عادل
ونيكو سيرت نمى خواستش كه دل آزرده كردد كفت اى جوانمرد اين مسجد راى
مؤذنان قديمند كه هر يكى را پنج دينار داده ام ترا ده دينار ميدهم تا بجاى
ديكر روى برين اتفاق افتاد و برفت بعد از مدتى پيش امير باز آمد و كفت
اى خداوند بر من حيف كردى كه بده دينارم ازين بقعه روان كردى انجا
كه رفته ام بيست دينارم ميدهند كه جاى ديكر روم قبول نميكنم امير
بخنديد وكفت زنهار نستانى كه به پنجاه دينار هم راضى شوند مسجد سنجاريه
تقديري قصبهٔ سنجاريه در وسنجار سينك كسرى ايله بغداد جانبنده موصل يقين
بر كوزل قصبه در لكن بو زمان خرابه منزوى اولمشدر بتطوع بتفعل بابندن مصدر
در اجرتسز معناسنه بانك نماز يعني اذان كفتي يعنى اوقودى بآوازى با حرف
مصاحبت ويا حرف وحدت نمى خواستش فعل نفى ماضى فاعلى تحتنده مستتر امير
راجع وشين ضمير منصوب متصل مذكور مؤذنه راجع كفت امير ديدى ادر اد
وظيفه معناسنه در وديدى فعل مضارع مفرد مخاطبدر كيدرسك ديمكدر بقعه باده
ارض معناسنه در اما بونده مراد مسجد مذكوردر نستانى فعل نفى استقبال
مفرد مخاطب الميه سك ديمكدر محصول تركيب بريسى مسجد سنجاريه ده راتكان
بلا اجرت آذان اوقوردى برآوازله كه مستمع اولنلرك آوازيندن نفرتى اولوردى
ديعنى آوازيندن نفرت ايدرلردى حال بوكه مسجدك صاحبى بر عادل وبر
نيكو خلق بر بك ايدي ديلمز ديكه دل آزرده اوله بك ديدي اى جوانمرد بو مسجد
قديم مؤذنلرى واردر كه هر برينه بشر التون ادرادى ووظيفه سى واردر سكا
اون التون ويره يم تا كم غيرى يره كيده سك بو حال اوزره اتفاق واقع
اولدى يعنى اون التونى قبول ايتدى وكندى بر مدتدن صكره كيتمك اوكه
كلدى و ديدي اي خداوند بكا حيف ايلدك كه بو بقعه دن بنى غيرى يره كوندر
دك اول يره كه بو ندن كتدم يكرمى التون ويره رلر غيرى يره كيدم اما قبول ايلميه
كوللدي و ديدي زنهار المياسك كه اللى ديناره راضى اولورلر بيت بر تيشه كس ند
خراشد ز روى خارا كل چنانكه بانك درشت تو ميخراشد دل تيشه كسر
وكولنك وجا به بونده چا به مراد دد نخراشد فعل نفى مستقبل مفرد غايبدر ملام
دقوره بونده ايكى سبنده مساغ وارخاد بونده قاره طاش معناسنه دربانك
درشت بيانيه درشت دالك ورانك ضمه ليله ايرى معناسنه در ملايم مقابلى نوبه
اضافت لاميه در ميخراشد فعل مضارع مفرد غايبدر طرمالار ديمكدر محصول بيت
قاره طاش يوزندن چا به ايله كسه الجيفى قادير دقاشيمز وطرمالانز انجلين كه سنك
ناساز ايرى آوازك كوكلى طرمالار حاصلى قاره طاشك اوزرينه چابه چركتندن
واقع اولان ميخردى كوكلى انجلين طرمالامز كه سنك بوغون وناهموار اوازك
ميخراشدك فاعلى تحتنده بانكه راجع ضمير در ومفعولي دلدر حكايت ناخوش
آوازى ببانك بلند قرآن همى خواند صاحب دلى برو بكذشت وكفت ترا مشاهره
چندست كفت هيچ كفت پس اين زحمت بخود چرا ميدهى كفت از بهر خدا ميخوانم
كفت از بهر خدا مخوان مشاهره ماه بماه تعيين اولان وظيفه ديرلر ذراعيجه
ماه شهر در محصول تركيب بر ناخوش وناساز آوازلى كمسه بلند آواز ايله قرآن
اوقوردى بر صاحب دل كه احتمال حضرت شيخ كنديلريدر مراد دد قارئ ناسا
زك يانندن كچدى و ديدى سنك آيلق وظيفهك نقدر در ديدى هيچ ديدى
بر بو زحمتى كندوكه نيچون ويررسك ديدى الله ايچون اوقورم ديدى الله
ايچون اوقومه يعنى الله ايچون اولسون اوقومه يعنى اوقومامك الله ايچون اولسون
كلامده ايهام وار قندبرست كر تو قرآن بدين نمط خوانى ببرى رونق
مسلمانى نمط نونك وميمك فتحه لريله اسلوب ديمكدر خوانى فعل مضارع مفرد مخاطب
در بونك كبى فعللرك آخرينده يا الخطاب ايچوندر ديمك زايده در بونلرك
افعالى خطاب ايچون اولدقلرى يا ضمير اعتبار ايله در بس يايى افراد بالذكر ايلمك
امر زايد اولور ببرى فعل مضارع مفرد مخاطبدر باى استقبالى ظرفاء عجم مكسود

رد مردودك و ...

رد شراح جمیعا

اوقوراما دوستا بیلری منظوم اوقودیغی نظم ایله اوقوبانلر دوستا بیلور ابدرلر
رونق حسن ولطافت معناسنه در مسلمانیه اضافت لامیه در ویا حرف مصدر
محصول بیت اگرسن قرآنی بو اسلوب وطریقیله اوقورسك مسلمانلق لطافت
وصفاسنی ازاله ایدرسك حاصلی مسلمانلغك عرض ونام وناموس قومیوب
هپ هبایه ویررسك باب پنجم در عشق وجوانی
بشنجی باب عشق وجوانلق بیاننده در حکایت حسن میمندی را کفتند سلطان محمود
چندین بنده صاحب جمال داردکه هر یك بدیع جهانند چه کونه است که
با هیچ یك از ایشان میلی ومحبتی ندارد چنانکه با ایاز که او زیاده حسنی نیست
کفت هرچه در دل فرو آید در دیده نکو نماید میمندی را اداة مفعول بنده
صاحب جمال بیانیه که حرف رابطه صفت بدیع غریب وعجیب معناسنه در جهانه
اضافت لامیه در با هیچ باحرف صله میلی ومحبتی یالری حرف تنکیر حسنی یا حرف
تنکیر در در دل در حرف صله فرو آید کیره دیمکدر یعنی هرنسنه که کوکله کیره و
مقبول خاطر اوله دیمکدر در دیده در حرف صله دیده یه دیمکدر نکو ایو نماید
فعل مضارع مفرد غائب مبنی للمفعول معناسنه کورینور دیمکدر محصول ترکیب
سلطان محمودك وزیری حسن میمندیه سؤال ایلدیلرکه سلطان محمودك بو قدر
بنده صاحب جمالی وارکه هربری جهانك بدیعلریدر یعنی هربرسی یکتای عالمدر
نیچوندرکه هیچ برینه انلردن ایازه اولدیغی کبی میل ومحبتی بوقدرکه انك اونلر حسنی
بوقدر یعنی صاحب جمال دکل ایکن بوکه بو قدر انجذاب وتوددندر دیو میمندی
دیدی هرنسنه که کوکله کیره دکوکل آنی قبول ایده کوزه ایو کورینور میل ومحبتی
حسنی یالری وحدت ایچون اعتبار ایدن ذا اعتبار اولنور مثنوی هرکه سلطان

رد شمعی

مرید او باشد کرهمه بد کند نکو باشد محصول بیت هر کیمه که سلطان آنك
مریدی اوله یعنی طالبی اوله اکر جمیع ایشلدوکی ایشی یارامازیسه ده اکا ایو اولور
یعنی کوزینه کوزل کورینور بو نظمك اوللرنده مثنوی یرینه بیت یازانلرك هیچ تحصیلی
یوق ایمش وانکه را پادشه بینداز در کسش از خیل وخانه ننوازد

رد ابن سلكی وسروری

خیل فارسیده بولك وقبیله معناسنه در بعض نسخه ده خیل خانه اضافتله واقعدر

رد ابن سلكی وسروری

یعنی اوجاغندن دیمکدر ننوازد فعل نفی مضارع مفرد غائبدر نوازیدندن
نواختن دن دیمکدر احوال استفاقدن آشنادكلدر ایشی محصول بیت اما اول کمسه یه
که پادشاه اتار یعنی رد ایدر آنی اوجاغندن وتوابعندن کمسه او خشامز یعنی رعایت
ایلمز حاصلی پادشاهك مردودی اولان تمام آده مبغوض مردود ایدر زیرا الناس
علی دین ملوکهم دربر ناسك قبولی سلطانلرك قبولنه موقوفدر قطعه کسی
بدیده انکار اکرنکاه کند نشان صورت یوسف دهد بناخوبی
کسی یا حرف وحدت یا حرف مصاحب دیده انکار بیانیه نشان صورت یوسف
لامیه لر دربا حرف مصاحبت نا حرف توصیف نفی ویا حرف مصدر محصول بیت
بر کیمسه اکر انکار کوزیله نظر ایلرسه یعنی محبت نظر ایتمسه وکوکل کوزیله التفات ایلمسه یوسفك
صورتنك نشانی بو قدر حسنله مشهور ایکن ناخوبلقله یعنی حضرت یوسفك حسنی بر
کالی جرکنلکله وصف ایدر دیمکدر نشان دهدك مقدم مفعول صریحیدر وبنا
خوبی غیر صریحی وکر بچشم ارادت نکه کند در دیو فرشته ایش نماید بچشم کروبی
واو حرف عطف واداة شرط سابقه معطوف با حرف مصاحب چشم ارادت
بیانیه در حرف صله دیو شیطان دیرلر فرشته هاء رسمیله فارسیده ملکه دیرلر کروبی دخی
دیرلر در حرف مجتلبه ویا حرف وحدت وشین ضمیر نکه کندك فاعلی کمسه یه راجعدر
راجعدر نماید فعل مضارع مفرد غائب مبنی للمفعول معناسنه کورینور دیمکدر
فاعلی دیوه راجع ضمیردر بچشم با حرف صله شین سابق معناجهتندن چشمه مقید در
بچشمش تقدیرنده کروبی کافك فتحی ورائك تشدیدیله ملائکه مقربینی در
شرح موافقده تخفیف رائله ایراد ایدی بو نده تشدید مقروفدر وزن ایچوندر
وعوام دبللرنده تحریف ایتدیلر فرشته یه صفتدر محصول بیت واکر مذکور کمسه
چشم ارادت ومحبتله دیوه نظر ایدرسه انك چشمنده دیو فرشته وکروبی کورینور
حاصلی بر بد شکل شخصه عین مودت ومحبتله نظر ایلسك کوزل کورینور یوسف ثانی کورینور
اما بر خوب جماله انکار نظریله نظر ایلسك کوزل کورینمز اقبح ناس کورینور حسنی کروبیه
اضافت ایدنلر اعاظم ایلمشلر حکایت کویند خواجه را بنده نادر الحسن
بود وبا او بر سبیل مودت ودیانت نظری داشت بایکی از دوستان کفت

رد ابن سلكی وسروری

دریغ اگر این بنده با چنین حسن و شمائل که دارد زبان دراز و بی ادب نبودی
گفت ای برادر چون اقرار دوستی کردی توقع خدمت مدار که چون عاشقی
و معشوقی در میان آمد مالکی و مملوکی برخاست خواجه لفظ مشترکدر
وزاده و بازرگانلرده و تعظیمی واجب اولنلرده مستعملدر خواجه و بنده ده یالری
حرف وحدتدر و همزه لر حرف توسط همزه لری حرف وحدت طوتانلر نادرسیدن
خبر دار دکلار ایمش نادر الحسن بونده بی نظیر معناسنه در نظیری یا حرف تنکیر حرف
وحدت دیین اصابت ایلمدی یا بکی یا حرف صلادر شمائل شمال جمعیدر شینک کسریله
خلق و خوی معناسنه اما بونده مطلق جمالدن عبارتدر که حرف رابط صفت
زبان دراز وصف ترکیبیدر اوزون دیلی معناسنه اقرار دوستی مصدرلری
مفعولنه اضافتیدر توقع خدمت ده بویله در عاشقی و معشوقی و مالکی و مملوکی
یالری حرف مصدردر محصول ترکیب حکایت ایدرلر که بر خواجه نک فائق الجمال
بر بنده سی وار ایدی و اول بنده یه محبت و دیانت طریقی اوزره نظری وار ایدی
یعنی اکا نظری حقیقی ایدی نفسانی دکل ایدی خواجه بر وجه شکایت دوستلرندن
برینه دیدی حیف اگر بو اوغلان بو مثللو حسن و جمال ایله مالک ایکن زبان دراز
و بی ادب اولمیدی اول دوست دیدی ای برادر چونکه دوستلق و محبت اقرار ایتدی
ایلدک اندن خدمت و حرمت امید ایتمه زیرا چونکه عاشقلق و معشوقلق
ارایه کلدی افندیلک و قوللق مرتبه لری قالقدی بلکه قضیه عکس اولدی نته کم قطعه
نک بیتلرندن مفهومدر قطعه خواجه با بنده پری رخسار ÷ چون در آید
بباز و خنده خواجه مبتدا و بیت ثانی خبریدر بو بیت احکام هوندر با حرف مصاحبت
بنده پری رخسار بیانیه پری رخسار وصف ترکیبیدر پری یوزلی دیمکدر بباز و بازی
با حرف صلادر و بازی یا اصلیه ایله اویون معناسنه در خنده اسم مصدردر کولمک
و کولمه دیمکدر محصول بیت خواجه پری رخسار بنده سیله چونکه اوینامغه و کولمکه
کلا یعنی مصاحبت جانی منزلنه تنزل ایلدیه چه عجب گر چو خواجه ناز کند ÷
وین کشد بار ناز چون بنده ناز کندک فاعلی بنده یه راجع ضمیر در وین اشارتدر
خواجه یه کشدک فاعلی ده اکا راجع ضمیر در بار ناز بیانیه محصول بیت خواجه بنده

لا تکلف

لا تکلف اولنجه استفهام انکاری طریقیله بو در تعجب یعنی عجب دکلدر اگر بنده
خواجه گبی فخر و نازا یلدرسه و بو خواجه ناز یوکنی چکرسه بنده گبی یعنی بو بلا اولنجه قول
افندیلک ایدرسه عجب دکل بعضی نسخه ده بو بیت واقع اولمش بیت غلام آبکش
باید و خشت زن ÷ بود بنده نازنین مشت زن آبکش سقا دیمکدر وصف
ترکیبیدر صو چکیجی معناسنه خشت زن ده وصف ترکیبیدر کرپیجی و کرمیجی دیمکدر حاصلی
خدمتکار دیمکدر خشتک خاسنه کسر و ضم جایزدر لکن بونده ضم ... مشت زن
ده وصف ترکیبیدر سابقا بیان اولنان گبی محصول بیت قول اولنجه سقا و کرپیج و کرمید
کسیجی کرک یعنی دلبر جنسی کرکمز زیرا نازلی قول افندیسنه یومرق اوریجی اولور یعنی افندیسنه
حرمت ایدیجی اولمز بو بیت نثر شکلنده یازان اوزاندن خبر دار کلامیش حکایت
پارسایی را دیدم بمحبت شخصی گرفتار و رازش از پرده بر ملا افتاده چندان
که ملامت دیدی و غرامت کشیدی ترک تصابی نکردی و گفتی پارسایی را
یا ادات وحدت و را ادات مفعول شخصی یا حرف وحدت شخص تعبیر بنده ابهام
ایلمشدر بر ملا یعنی فتحه ایله ضد خلادر یعنی آشکاره اولمش غرامت بونده عذاب
و الم معناسنه در ترک تصابی مصدرک مفعولنه اضافتیدر تصابی اشتیاق و
محبت معناسنه در نکردی و گفتی یعنی عشق و محبتی ترک ایلمزدی و دیردی یالری
جمیعا حکایت افاده ایدر محصول ترکیب بر عابدی کوردم بر کیمسه نک محبتنه گرفتار
و مبتلا اولمش و راز محبت و عشقی کتمانه مالک اولمدیغندن ملاده یعنی عالمه
فاش اولمش و اولقدر که سودیکندن و رقیبادن ملامت و جفا کوردی و عذاب
محنت چکردی تصابی و عشق جانانی ترک ایلمزدی قطعه کوته نکنم ز دامنت
دست ÷ ور خود بزنی بتیغ تیزم کوته کوتاهدن مقصوردر قیصه دیمکدر
قصیر معناسنه محصول بیت ای دوست سنک دامنکدن الیمی کوتاه ایلمم یعنی الیم چکمم
واگر خود بنی ایتی پیچاق کسکین قلچ ده اورر سک یعنی الیمی اتکندن و کوکلی محبتکدن المام
بعد از تو ملاذ و ملجائم نیست ÷ هم در تو گریزم ار گریزم بعد از تو سندن
صکره و غیری دیمکدر ملاذ و ملجا اسم مکانلردر صیغنه جق یر دیمکدر در تو
در حرف صلادر با معناسنه گریزم فعل مضارع متکلم وحده قچارم دیمکدر محصول

بیت ای جانان سندن صکره وسندن غیری بناه کاهم یوقدر کنه فهر وخشمکدن
قچرسم سکا قچارم جا میاد نباده بنم سندن غیری کیمسم یوقدر دیمکدر باری
ملامتش کردم وکفتم عقل نغیست را چه شد که نفس خسیس برو غالب آمد
زمانی بفکرت فرو رفت وکفت باری یا حرف وحدت عقل نفیس بیانیه نفس
خسیس ده بویله در نفیس ایو وخسیس الچق دیمکدر بفکرت با حرف صلة فرو رفت طالدی
دیمکدر محصول ترکیب ترکوه بن عابدی ملامت ولوم ایلدم ودیدم دریغ سنک
عقل نفیسکه نه اولدی که نفس خسیسک اکا غالب کلدی بر زمان فکره طالدی و
دیدی قطعه هرکجا سلطان عشق آمد نماند ✤ قوت بازوی تقوی را محل
سلطان عشق بیانیه عشق سلطان دیرلر عقل غالب اولدوغی ایچون قوت بازوی
تقوی لامیه وبیانیه در رادات تخصیص محل مکان معناسنه در محصول بیت هر یره
که عشق پادشاهی کلدی انده تقوی بازوسینک قوتنه محل ومکان قلمدی یعنی عشق
وتقوی بر محلده جمع اولمز بن عشق کلنجه تقوی تلقادلغا ندک فاعل محلدر فندیب
پاک دامن چون زید بیچاره ✤ اوفتاده تا کریبان در وحل پاک دامن صفت
ترکیبیه در طاهر الذیل دیمکدر یعنی معصیتدن بری چون واو اصلیه ایله ادات استفهام
کیف معناسنه زید ذالک کسری وبانک فتحیله فعل مضارع مفرد غایب در زیستندن
زیستن دن دیبنلو خطا ایمتلو دیرلک ایدر یعنی معاش اید ربیچاره یا حرف وحدت
ده همزه حرف توسل حرف وحدت همزه در ره یی زاید سولمشیجا ره زیدک فاعلیدر
اوفتاده واو اصل اوزره صفت بیچاره در تقدیری بیچارهٔ کراوفتاده باشد حذف
وایصال طریقیله ترک اولندی تا حرف انتها کریبان کاف عجمک ودانک کسره لریله یقه
دیمکدر در حرف الصاق وحل واوک وحاء حطینک فتحه لریله صبوق الچق دیمکدر
چامور وبتاق معناسنه محصول بیت عابد عاشق دیرکه بر بیچاره یقه یه پاک دامن دیر یلیر
بیلورکه بقاسنه دک بتاغه وچاموره دوشمش اوله یعنی آرزوی طبع وهوای عشقه دوشمش
یقه یه یه هنوز اید وب راه تقوایه وارمه بیلور حکایت یکی را دل از دست رفته بود
وترک جان کفته ومطمح نظر او جای خطرناکی وورطهٔ هلاکی نه لقمهٔ متصور
شدی که بکام آید ویا مرغی که در دام افتد یکی را تخصیص دل از دستند فت

در نسخهٔ جیغا
در نسخه

بود کو کالادن کتمش ایدی یعنی عاشق اولمش ایدی ترک جان مصدرک مفعولنه اضافتیه
وکفته نک مقدم مفعولیدر جانک ترکینی سویلمش ایدی دیمکدر یاکو کالادن ویاد تدن
ویا خود کفته مجاز اکرده معناسنه اولمقدر مطمح نظر لامیه در مطمح ایکی میمک فتحیله
اسم مکاندر فتح بابندن مرتفع یر دیمکدر پس مطمح نظر کشینک کوزی مرتفع یره دیمکدن
کنایه در یعنی نظرده ونجکه بوکسک یر جای خطرناک بیانیه مطمح مبتدا وجای خبریدر
خطرناک بوندن خوفناک معناسنه وجایز درکه ورطه کردابندن کنایت اوله ترکیبه
جولک وعربجه دوردر لقمهٔ با حرف وحدت همزه حرف توسل همزه به حرف وحدت
دیبی بیلز ایتش که حرف رابط صفت متصور شدی یا حرف حکایه که حرف بیان یا حرف
صله کام کاف عربیله داماغ وحکه معناسنه در مقصود دهاندر کاف عجمیله ضبط ایدنلر
خطا ایلدیلر مرغی یا حرف وحدت که حرف رابط صفت دام طوزاق معناسنه در
محصول ترکیب برینک کوکلی الندن کتمش ایدی یعنی کوکلینی آلدیروب عاشق اولمش
ایدی وجان ترکینی سویلمش ایدی یعنی دار جانانده هلاک اولورم اولمنی دیمش
ایدی زیرا سودیکی شاهزاده ایدی ومطمح نظری خطرناک وورطهٔ هلاک یودیکی
یوجهتدندر بر لقمه ایدیکه متصور اوله دیکه آغزه کلور یعنی بونک اغزینه دوشر
لقمه دکل ایدی دخی بر مرغ دکل ایدیکه طوزاغه دوشمک ممکن ومتصور اوله حاصلی
انجلیی عالیجناب شاهزاده سومک بونک وظیفه سی دکل ایدی بیت چو در چشم
شاهد نیاید زرت ✤ زر وخاک یکسان نماید برت در چشم در حرف صله
شاهد بوندن محبوب معناسنه در نیاید کلمز یعنی کوزینه کورینمز نماید فعل مضارع مفرد
غایب مبنی للمفعول معناسنه کورینور دیمکدر بر بوندن قیت معناسنه در عربیده عند
کبی محصول بیت خطاب عام طریقیله بیوردرکه جونکه آلتونک واقچه ک شاهد کوزینه
کیرمز یعنی دلبرکه مالیکه اعتبار والتفات ایلمز زر له خاک سنک قاتکده برابر کورینور
زیرا وسیلهٔ حصول مرام اولمز یاران بنصیحتش کفتند که ازین خیال محال تجنب
کن که خلقی هم بدین هوس که تو داری اسیرند وپای در زنجیر بنالید وکفت
بنصیحتش یعنی برلرینی نصیحت خیال محال بیانیه تجنب تفعل بابندن مصدر در سقید
واحتراز معناسنه که حرف تعلیل خلقی یا حرف وحدت هم حرف عطف بدین با حرف

صلدودال عمزه دن بدلدر بعض نسخه ده هوس برینه کز واقعدر که عالی جناب سوملک
کناهیدر که حرف رابط صفت محصول ترکیب عاشق بیچاره یه یارلنی ودوستلری نصیحت
طریقیله دیدیلر که بو خیال محالدن تبعد واحتراز ایله یعنی بو زایله افکاردن واوهامدن
صقین که سندن غیری نیجه خلق بو سودایه که سنک وار یعنی سن کرفتار اولدوغک
درده کرفتار واسیر اولدیلر وایاقلری زنجیر عشقده ثابت وبرقرار حاصلی سنده
غیری نیجه کمسه بو تمنا زاده ی پر درد کی دل عشقه کرفتار اولوب باشلرینه بلالر کلمش و
مقصودلرینه وصول بولمامشلردر پس هوسک ترکی اولی واحرادر بو نصیحتی ایشدیب نیجه
ایکلدی ودیدی قطعه دوستان کو نصیحتم مکنید * که مرا دیده بر ارادت
اوست دوستان منادی حرف ندا محذوف کو فعل امر مفرد مخاطبدر خطاب عام
طریقیله مکنید فعل نهی جمع مخاطب ایلک دیمکدر که حرف تعلیل بر ارادت بر حرف صله
محصول بیت ای فلان دوستلر ودی ای دوستلر بکا نصیحت ایلک زیرا بنم کوزم
وکوزم اول جانانک ارادتنده در بکا زیاده سیله اویمون کرک لطفلر دیر کو دون و
کرک قهرلر اولدد دون ارادتن واختیار ایتکدر جنک جویان بزور بنجه وکتف
دشمنان را کشتند وخوبان دوست جنک جو وصف ترکیبیدر جو جوییدندن
جنک دیلیجی معناسنه در اما استعماللری بهادر وصواشجی ارینه دیرلر والف ونون
ادات جمعدر مبتدا ومصراع ثانینی خبری با حرف مصاحبت زور نیجه لامیه کتف
بونده کاف عربینک کسری وسکون تا ایله یغرین معناسنه که فارسیده شانه دیرلر دشمنا
کشتندک مقدم مفعولی ورا ادات مفعول خوبان معطوفدر جنک جویانه و
مبتدا ودوست خبری محصول بیت بهادرلر نیجه قوتیله وشانه وبازو قوتیله
دشمنلری قتل ایدرلر وخوبلر دوستلرینی یعنی عاشقلرینی شرط مودت نباشد
باندیشه جان دل ازمهر جانان برکرفتن شرط مودت لامیه با حرف سبب اندیشه
جان لامیه خوف جان دیمکدر دل برکرفتنک مقدم مفعول صریحیدر وازمهر جانان
لامیه غیری برکرفتن قالدیرمق معناسنه در یعنی محبتی ترک ایلمک معناسنه کوکل
بوقاری طوتمق دیمی قلبی اشغادن طوتمش محصول ترکیب محبت شرطی دکلدر که جان
خوفیله کوکلی جانانک عشقندن قالدیروب محبتندن فراغت ایلمک مثنوی توکه دربند

خوشتن

ردنسخه

خوشتن باشی عشق بازی دروغ زن باشی بند خوشتن لامیه عشقباز وصف
ترکیبیدر محبوب دوست معناسنه اکثریا عشقی معناسنده استعمال ایدرلر ویا
ضمیر خطابدر دروغ زن وصف ترکیبیدر زدن زننددن یلان اوروجی دیمکدر یعنی
یلانجی معلوم اوله که بعض الفاظ زدن ایله در بونک مشتقاتیله مستعمل در مثلا خنده
زدن طعنه زدن دروغ زدن دیو لوردن غیری باشی فعل مضارع مفرد مخاطب
بنک اولندم توبندا وما بعدی صفتی وایکی وصف ترکیبلر تکرر خبر قبیلندندر
محصول بیت سن که کندی بندکده وهوا وهوسنده اولسک یعنی مهر ومحبت جانانه
مقید ایلمیه سک عشقباز سک یلانجیسک یعنی محبوب دوست مدعیسک عاشق دکل
سک عشقبازی باشی حرف مصدر اعتبار ایدوب در عشقبازی تقدیر ایدن
بلایمش وحرف مصدر ظن ایدوب در ترکیبی معناسنی عشقبازلیغی یلان اوروجی اولاسک
دیو عشقبازی دروغ زن مفعولدر دیمی معناده جرکین اوینامش ویایی حرف
وحدت طوتب معناسنی یلانجی بر عاشق اولورسک یعنی یلانجی بر عاشقسک دیمی
بی نظیر بر یلان سویلمش کر نباید بدوست ره بردن * شرط یاریست در طلب
مردن نباید فعل نفی مستقبل مفرد غائب عدم امکاندن عبارتدر بدوست
با حرف صله ره بردن یول بلمک یعنی واصل اولمق ره بردنک مقدم مفعولیدر شرط
یاری لامیه در با حرف مصدر دوستی ونا ادات خبر محصول بیت اکر دوسته یول بلمک
یعنی واصل اولمق ممکن ومیسر دکل ایسه یارلق ودوستلق شرطیدر طلبنده اولمک یعنی
وصال میسر دکل ایسه عشقیله فراقنده اولمک کرکدر حاصلی عاشقه لایق اولان آتش محبتیله
یانوب کل اولمق ومحبتی ترک ایلمامکدر رباعی خیزم چو نماند بیش ازین تدبیرم
خصم از همه شمشیر زند با تیرم خیزم فعل مضارع متکلم وحده قلقادم ویا اقالقام
چو ادات تعلیل نماند فعل نفی ماضی مفرد غائب قالمدی دیمکدر بیش بای عربینک کسریله
زیاده معناسنه در بونده غیر معناسی مستعمل در ازین بیت ثانیه اشارتدر تدبیر
نماندک فاعلی خصم دن جنس خصم ویا اسم جمع مراد در وهمه اکرچه تنده دشمنیره و
تیره دکل بعضلر ظن ایلدکی کبی با حرف عطف وتیر شمشیره معطوفدر بعض نسخه ده
با واقعدر بر نقطه ایله موه معناسنه تیرلر دیمک اولور میم معناده زند فعلینه مقیددر

ردنسخه

زندم تقدیرنده محصول بیت قالقوم و یا قلقایم چونکه بو ندن غیری تدبیرم
قلمدی کورکه جمله رقبا وخصما بکا قلیج اوداولوکورکه اوق ویا بکا قلیجله اوق اوراز یعنی
بنی قتل ایچون بکا براق اوشوره نز کردست رسد که آستینش کیرم ❊ ورنه بروم
بر آستانش میرم کردست رسد اکر ال ایرشوررسه یعنی ممکن اولورسه که حرف بیان
آستین یک کیرمک مقدم مفعولی وشین ضمیر دلده منذ کور اولان جانانه راجعدر
کیرم فعل مضارع متکلم وحده بو ندن طوتام دیمکدر بو شرطنک جوابیدر و
نیهاده نعمت دیمک بیردرور نه والا معناسنه دربروم فعل مضارع متکلم وحده
دربدندن برحرف استعلا آستان معروف وشین کنیه جانانه راجعدر میرم فعل
مضارع متکلم وحده درمیرمدندن اولورم دیمکدر محصول بیت قالقارم اکوم
ایریشورسه که یکیمی طوتوب یاپشم یعنی جانانه واصل ولام فیها ونعمت والا اورنیم
اشیکنده جان ویروب اولورم حاصلی یا وصال الاحباب بولورم ویا فراقیله ممات
ایکسینده عاشقه نسبت سعادت ابدیدر متعلقانش راکه نظر دوکار او بود
وشفقت بر روکار او بند ش داد ند و بند ش نهاد ند سودی نداشت
متعلقانش را دادات تخصیص متعلقلرینک دیمکدر که حرف رابط صفت درحرف ظا
کار او لامیه آنک ایشنه یعنی لسینه ایدی شفقت شین وقافک فتحه لریله مرحمت دیمکدر
باحرف صله روز کار او لامیه دراحوال واطوار او دیمکدر بند یا یعجمله تفحص و بند
یاء غربله قید وحبس دیمکدر سودی یا حرف تنکیر نداشت فعل نفی استقبال مفرد غایب
طوتمدی یعنی ایلمدی محصول ترکیب متعلقلرینک که نظری آنک ایشنه ایدی یعنی
ایکیکنه ولسینه ایدی یعنی عمر وحیاتی اوکدو غینی استرلردی واحوال واطوارینه
شفقت ومرحمتلری وار ایدی بوکه بندو بردی واوسینه زنجیر دبوفا ئده قودیلر
یعنی اوردیلر فایده طوتمادی یعنی ویرمدی نظر دوکار او بودنک معناسی ایشنده
انلرک نظری وار ایدی یعنی آنی کوروب کوزه دورلردی دینلر مقصود جمیان
ایدن ممثللر بیت درد داکه طبیب صبر میفرماید ❊ وین نفس حریص را شکر
میباید صبر ایهام طریقیله منذکوردر بری آرام وقرار معناسنه دردور بیسیدر که
اجی اوت که بعض حماماتده شادروان اوزره ترکوبه ترقید دلوکه قودرومیوب بناید

ه درد سوزی ه ورسعی ه

دوردلیکن بو نک اصلا بانک کسریله درنفس حریص بیانیه ور احوف صله میباید فعل
مضارع مفرد غائب کرک دیمکدر محصول بیت درد او حرنا که طبیب عشق صبر بوردر
اما بو نفس حریصه شکر کرک یعنی احباء دوستان محبت جانان ترکینی بکا القاایدر
لربو ایسه تمم قائل و ز هو هلا هلادر نفس بو که تحمل ایلمز بلکه خالینه ملائم ومناسب
شنذ ایستر یعنی وصال جانان مثنوی آن شنیدکه شاهد بنهفت ❊ باد لاز
دست رفته میکفت آن شنیدی استفهام دره مخاطبدن که حرف بیان شاهدی
یاحرف وحدت یاحرف ظرف نهفت بو نک وهانک فتحه لریله کیزلی دیمکدر مخفی
معناسنه یاحرف صله دل از دست رفته کوکلی الدن کیتمش یعنی عاشق رفته ده یاحرف
وحدت وهاحرف توصیف ایکی بایله میکفت متعلقدر محصول بیت آنی ایشتدکمی که بر
محبوب مخفی یعنی نهاده کندینک کوکلی الدن کیتمشنه یعنی عاشقنه سویلردی مقول
قول کلی بیندر تا توا قدر خویشتن باشد ❊ پیش چشمت چه قدر من باشد
تا حرف توقیت توا سنک دیمکدر تخصیص معناسنی افاده ایدر پیش چشمت لامیه محصول
بیت جانان بیچاره سنه در مادام که سنک کندی قدرک اولور یعنی مادام که سن کندی
قدرکی وشانکی معتقد اولاسک چشمک قتنده بنم نه قدردم ونه شانم اولور حاصل
سن کندکی معتقد او لیجوب بلکه کوزک وکوکلک وظاهر وباطنک بنم محبت وعشقیله
مقید اولمق کرک که سنک قتکده بنم مقدارم اوله پادشاه زاده که مطمح نظر او
بودخبر دار ندکه جولانی برسرابن میدان مداومت مینمایدخوش طبع وشیرین
زبان سخنهای لطیف ونکتهای غریب از ومیشنویم چنین معلوم میشود که بو
دردمر وسوزی درد دل دار دکه شیدا صفت مینماید بردانست که دل آویخته
اوست واین کردیله انکیخته او مرکب بجانب او راند جوان دیدکه شاه زاده
بنزدیک او عزم آمدن دارد بکریست وکفت پادشاه زاده را دادات مفعول
که حرف رابط صفت مطمح نظراو لامیه لردر عاشق جوانک بلند نظر کاهی معناسنه
در که حرف بیان جولانی یا حرف وحدت مداومت وملازمت معناسنه در
خوش طبع وشیرین زبان وصف ترکیبلردر سخنهای لطیف ونکتهای غریب
بیانیه لردر شوری وسوزی یالری حرف وحدت ویاتنکیر که حرف تعلیل شیدا

صفت وصف ترکیبی که حرف بیان دل آویخته وصف ترکیبیدر واو ضمیر بنه اضافت لامیه
در معنا شاه زاده نك دل آویخته سیدر یعنی کوکلی اکا متعلقدر کرد بلا بیانیه کردد
بلادن مراد عشق جواندر انکیخته واو لامیه یعنی شاه زاده نك قوبارلمشیدر مرکب دانك
مقدم مفعول صریحیدر وبجانب غیر صریحی واو به اضافت لامیه اودن مراد جوان
عاشقیدر داند فعل ماضی مفرد غایب در سوردی معناسنه عزم آمدن مصدردر
مثلنیا اضافتیدر کلمك نیتی دیمکدر محصول ترکیب پادشاه زاده بر که جوانك بلند نظر
کامی ایدی یعنی منظور نظری ایدی خبر ایلدیلر ود بدیلر بر جوان بو میدان اوجنده
مداومت وملازمت کوستر خوش طبع وشیرین زبان لطیف سوزلرو غریب نکته لری
اندن ایشیدیرز شویله معلوم ده که باشنده برشوری وسودایی وکوکلنده بر سوز وکدازی
وار که شیدا صفت وعاشق کبی کورنور شاه زاده بلدیکه آنك دل آویخته سیدر یعنی
مبتلا وکرفتار بدر یعنی جوانك کوکلی اکا متعلقدر بو بلا توزی آنك قوپارلمشیدر
یعنی بو بلایی اول پیدا ایلمشدر آنینی شاه زاده جوانك جانینه سوردی جوان جون
کوردیکه شاه زاده آنك جانینه یعنی یانینه کلمك قصدینه طوتار یعنی ایلرو اغلادی
ودیدی بیت ان کس که مرا بکشت باز آمد پیش ✻ مانا که دلش بسوخت بر کشته
خویش باز ادات تأکید در و باکیرو معناسنه پیش قتیت معناسنه در مانا عربیده
کانه معناسنه در یکرد دیمکدر بر حرف صله در با معناسنه محصول بیت اول کیمسه که بنی
قتل ایلدی یانمه کلدی و یاکیرو یانمه کلدی بو کلمشندن بکزر که کوکلی کندی مقتولینه
یاندی ویا قیلدی یعنی عاشق بیچاره سینه ترحم ایلدی چندانکه ملاطفت کردن
برسیدش که از کجایی وچه نام داری وچه صنعت دانی جوان در بحر غم ومود
چنان غریق بود که مجال دم زدن نداشت غریق بونده فعیل مفعول معناسنه در
یعنی غرق اولمش حاصلی بونولمش دیمکدر محصول ترکیب شاه زاده اولقدر ملاطفت
وملاینت ایلدی وصوردیکه نه یردنسك ونامك ندر ونه صنعت بیلورسك
جوان محبت دریاسنك دیبنه شویله غرق اولمش ایدیکه نفس اورمغه مجالی یوق
ایدی حاصلی هیچ تکلمه قدرتی یوق ایدی بیت اکر خود هفت سبع از برخوانی
چو آشفتی الف بی نی ندانی سبع سینك ضمیله ویانك سکونیله یدیدن بیره دیرلر

نی

نی ناتك ضمی وجمعك سکونیله سکزدن بیره دیرلر وهفت سبع تمام مصحفدن کنایه در
زیرا قول اجماج ظالم زماننده قرآنی یدی اجزایه تقسیم ایلدیلر اندن صکره بیر دخی
اوتوز اجزایه بیناسك یدی مصحف دیدکلری اول یدی اجزانك مجموعندن عبارتدر
شرعة الاسلامده یازمشدر که بو کمسه قرآنی بو یدی اجزا ترتیبی اوزره اوقوسه
اندن صکره دعا ایلسه الله امر ایلدعاسی مقبول اولور جمعه کونی اولندن سوره
انعامه دك وسبت کونی انعامدن سوره یونسه دك واحد کونی سوره یونسدن
سوره طه یه دك واثنین کونی طهادن سوره عنکبوته دك وثلاثا کونی عنکبوتدن
سوره زمره دك واربعا کونی زمردن سوره واقعه یه دك وخمیس کونی واقعه
دن آخره دك آشفتی فعل ماضی مفرد مخاطب پریشان حال اولدك دیمکدر بی نی
باییله اسلوب عجمده والفبا یاتا اسلوب عربدر بی نی یاییله غلط مشهوردر رد ابن سبکی
دبی غلط سویلمش محصول بیت اکر خود هفت سبعی یعنی تمام مصحف شریفی ازبر اوقور
سك یعنی حافظ قرآن اولورسك چونکه عشق آلفته سی وآشفته سی اولدك الفی
بایی وتایی بیلمزسك یعنی عشق دیوانه سی اولنجه هب بیلدوکلری اونودرسك دیمکدر
خطاب عموم اوزره در شه زاده گفت که با من سخن چرا نگویی که من هم از حلقه
درویشانم بلکه حلقه بگوش ایشانم اگر بقوت استیناس محبوب از میان تلاطم
امواج محبت سر بر آورد و گفت آنکه اندن صکره دیمکدر با حرف سبب قوت
استیناس محبوب لامیه لر در استیناس استفعال بابندن مصدر در دانشمك طلب ایلمك
دیمکدر بونده مراد یقینلقدر میان تلاطم امواج محبت لامیه لر در تلاطم تفاعل
بابندن مصدر در دوکوشمك بونده طوقشمه امواج بر بری بربرینه طوقشدوغی کبی سر برآورد
باشینی قالدردی محصول ترکیب شه زاده جوانه دیدی نیچون سوز سویلمزسن
که بنده درویشلر حلقه سندنم یعنی انلردنم بلکه انلرك حلقه بکوش بنده سییم اندن
صکره جوان محبوبك قوت استیناسی سببیله محبت امواجی تلاطمی ورناسندن یعنی
محبت دریاسی امواجی طوقشمه سی اراسندن کلام مجاز بدر تأمل ایده باشینی
قالدردی ودیدی بیت عجبست با وجودت که وجود من بماند ✻ تو بگفتن
اندر آیی ومرا سخن بماند بگفتن با حرف صله وگفتن مصدر در تکلم معناسنه

رد نزاح جميعا

اندر يانك معناسنى تأكيد ايدر آيى فعل مضارع مفرد مخاطبدر آيد ندن ديبلور
خطا ايلديلر محصول بيت مجيد در سنك وجودكله كه بنم وجودم قالديغى سنك قتنكده بر
محو اولورم كه بندن اثر وجود قلماز سن تكلم كلسك وبكا سوز قالديو مجيد ر حاصلى
سن تكلم كلدكدن صكره بندن سوز سويلمكه مجال قالمق مجيددر اين بگفت ونعرۀ بزد
وجان بحق تسليم كرد ياحرف وحدت وهمزه حرف توسل محصول تركيب جوان بو سوزى
سويلدى و بر نعره اوردى وجانى خدايه تسليم ايلدى رحمة الله عليه بيت عجب از
كشته نباشد بدر خيمۀ دوست ؛ عجب از زنده كه چون جان بدر آورد سليم
محصول بيت دوستك خيمه سى قپوسنده كشته اولنده عجب دكل يعنى قتيل اولانده
تعجب ايلمك اولمز زيرا قتيلى بر بدر بلكه عجب زنده در كه نيجه جانينى اندن سليم
چيقاردى حاصلى اول قتيل بدندن جانينى سلامتله خلاص ايدوب قورتاردى
تعجب اندن قتيل اولاندن دكلدر حكايت يكى از متعلمان كمال بهجتى داشت ومعلم
از انجا كه حس بشريتست با حسن بشرۀ او ميلى داشت بمثابتى كه غالب اوقات
درين سخن بودى كه متعلم اوكرنيجيدر ومعلم اوكرديجيه بهجت بانك وچيك
تحقلريله حسن وجمال معناسنه در حس بشر لاميه در حس بودر ادراك معناسنه در
بشرك جمعى يعنى انسانك ادراكى يا حرف صله حسن بشره لاميه بشره بانك وشنيك
تحقلريله انسان دريسينك يوزينه ديرلر حسن بشره يه ميلى حس بشريه تخصيص زيرا انابه
حيوانات حسن بشره يه ميل اولمز ديمشلر يا حرف ظرف مثابه مرتبه معناسنده در وياحرف
وحدت كه حرف بيان محصول تركيب متعلملردن بريسينك زياده حسن وجمالى وار ايدى
ومعلم اول مقامدندكه حس بشريتدر يعنى مرتبۀ بشريتدن آنك حسن بشرهسينه ميلى
وار ايدى بر مرتبه ده كه اكثر اوقات بو سوزده ايديكه قطعه نه انچنان بتو مشغولم
اى بهشتى روى ؛ كه ياد خويشتنم در ضمير مى آيد بهشتى روى وصف تركيبيدر
اهل جنت يوزلى معناسنه يا حرف نسبتدر كه حرف بيان ياد خويشتن لاميه كندى
يادم يعنى كنديمى انكوم ميم متكلم ضمير ومقيدر ضمير بوندن خاطر معناسنه در
محصول بيت اى اهل جنت يوزلى سكا انچلين مشغول دكلم كه كنديمى انكوم خاطرمه
كلديعنى سكا شويله مقيد ومشغولم كه كنديمى فراموش ايلمشم ز ديدنت نتوانم

كرد ديده بردوزم ؛ وگر مقابله بينم كه تير مى آيد بر حرف تأكيد دوزم فعل
مضارع متكلم وحده ديكمك ديمكدر كوزيمى يومقدن كنايتدر مقابله تقديرى
از مقابله در ضرورت وزن ايچون حذف وايصال ايلدى محصول بيت سنى كورمكدن
كوزم ديكمكدر يومغه قادر دكلم يعنى سكا بقمقه قادردكلم واكر كوردم قادشمدن
اوق كلور حاصلى سندن كوزمى يردم آيريلمغه قادر دكلم دوزى ديدر
اشتقاق ايلمك كرك دوختن دن اشتقاق ايدنلر خطا ايلديلر بارى بدو گفت
انچنان كه در آداب درس من اجتهاد ميكنى در آداب نفس هم نظرى فرماى كه اگر
در اخلاقم ناپسندى مى بينى كه مرا آن پسند نمى نمايد بر آنم مطلع گردان تا
بتبديل آن مشغول شوم گفت اى پدر اين از ديگرى پرس كه آن نظر كه مرا
باتست جز هنر نمى بينم بارى يا حرف وحدت بر كره ديمكدر اجتهاد سعى وكوشش
ديمكدر نظرى يا حرف وحدت ناپسندى يا حرف وحدت گردان فعل امر مفرد
مخاطب گردانيدندن تصيير معناسنه ايلدى ديمكدر الف ونون ادات تعديه در
محصول تركيب بر كره اوغلان معلم ديدى انچلين كه آداب درسمده سعى وكوشش
ايدرسك اداب نفسمده بر نظر بيوركه اكر اخلاقمده بر نامعقول كوردسك كه بكا
اول معقول كورنمز اول ناپسندك اوزرينه يعنى اكا بنى مطلع ايله تاكه آنك
تبديلنه مشغول اولايم معلم ديدى اى اوغلم بونى غيريدن صوركه اول نظركه
بنم سكا در سنده هنردن غيرى نسنه كوردم قطعه چشم بد انديش كه بركنده باد
عيب نمايد هنرش در نظر كه بركنده باد جمله معترضه دعائيه در كندن قلع
وقوپارمق وبولمق معناسنه در بوندن قوپارمقدن مراد چيقارمقدر چيقمش اولسون
ديمكدر هنرش نك شينى معناده نظره مقيدر محصول بيت عدونك كوزى چيقمش
اولسون انك نظرنده هنر عيب كورينور زيرا چشم عداوتله ناظردر ور هنرى
دارى وهفتاد عيب ؛ دوست نبيند بجز آن يك هنر ور واو بونك كبى
يرلرده استدراك معناسنى افاده ايدر واما اكر تقدير بوندر هنرى يا حرف
وحدت محصول بيت بد انديشك حالى مذكوردكيدر اما اكر بر هنرك وار ايسه
ويتمش عيبك دوست كورمز اول بر هنردن غيرى زيرا چشم مودتله ناظردر بونده

رد ابو سيدلی وسروری

ردای سنگلخی و سروری

ردای سنگلخی و سروری

محصول ترکیب

قطعه یو نه بیت یازانلو قطعه الا یعنی فوق الاثنین بیت ثانینک اولندن ویرینده اولو
کر یازانلو کافلا صحیح نسخه لو محالف یازد قلو ندن غیری معنا مهتدی دهن ودین واد

حکایت شبی یاد دادم که یاد عزیزم اذ در درآمد چنان بی اختیار از جای
برآمدم که چراغم باستین کشته شد خاطرمه ددکه بر کیجه یاد عزیزم قاپیدن ایجری
کیردی جیره قدن شویله بی اختیار یرمدن قالقدمکه یکلا چراغ سوندیردی بیت
سَرَى طَيفُ مَن يَجلُو بِطَلعَتِهِ الدُّجَى ÷ شگفت آمد از بختم که این دولت از
کجا سری فعل ماضی مفرد مذکر کیجه کلدی دیمکدر طیف طاتک خیال معناسنه
در لفظا مرفوع فاعل سری در مضاف در مَن موصل یجلو فعل مضارع مفرد مذکر
غایب در نصر بابینک ناقص واویسندن یکشف دیمکدر اجلا معناسنه فاعلی
منَ راجع ضمیر در جمله فعلیه اعرابدن محلی یوق صله سیدر اسم موصولک اسم
موصول صله سیله اعرابدن محلی مجرور مضاف الیهدر طیفک باحرف جر یجلوه
متعلق طلعت یوز در وجه معناسنه ضمیر مجرور مَنَ راجعدر دجی داللک ضمی
وجیمک فتحیله قراکولیغه دیرلر تقدیرا منصوب مفعول یجلودر شگفت شینک
وکاف عربینک کسری وضمیله لفتدر عجب معناسنه که حرف بیان محصول بیت طلعتیله
کیجه قراکولیغنی کشف ایلینک کیجه خیالی کلدی کاتی که اول وقتده جانان کلدیکمی
استبعاد ایدردوا ثانی حالیه اسناد ایدر طالعمدن بکا عجب کلدیکه بو دولت
قندن طلوع وظهور ایلدی یعنی جانانک بووقتده کلدیکنی استبعاد و استغراب
ایدرکانه که سعادت غیر منتظره در بو بیت بحر طویلک ایکنجی ضربندندر و بونک
کبی شعره ملمع دیرلر و بو عربی مصراع حضرت شیخک بو عربی غزلندن بو بیتنک
مصراع اولیدر و مصراع ثانیسی وسائر لیل المقبلین صباح جنشست و
عتاب آغاز کرد که مراد رحال که دیدی چراغ را بکشتی گفتم گمان بردم که
آفتاب برآمد و نیز ظریفان گفته اند محصول ترکیب جانان اوتوردی و عتاب
وخطاب ایتمکه باشلادی که فی الحال کلدیکوردکده چراغی سوندردک دیدیم
ای جانان ظن ایلدمکه آفتاب طلوع ایلدی و دخی ظریفلر دیمشلردر قطعه
کر کرانی بپیش شمع آید ÷ خیزش اندر میان جمع بکش کر اتی باحرف

وحدت

ردشمع

ردای سنگلخی و سروری

رد سروری

وحدت بوشئ ثقیل دیمکدر پس رجل ثقیل برابدن یعنی رجل ثقیل دیرلر وهم المثل
خیز فعل امر مفرد مخاطب در خیزیدندن قالق دیمکدر خاستندن اخذ ایدلمشدر
ایلمشلرشین ضمیر کرانه راجعدر ومعناده بکش فعلنه مقیدد در ضمیر منصوب منفصل
معناسنه بو امرابه ذاهب اولانه در دایلیمیوردد ایش بکش فعل امر مفرد مخاطب
لفتدر اولدر یعنی قتل ایلد دیمکدر اما بوندن مراد دفع ایله دیمکدر محصول بیت اگر بر
ثقیل شئ شمعک اوکینه کلوب ضیاسنه مانع اولورسه قالق اول شئ ثقیلی جماعت
مجلس اورتاسندن شمعک اوکندن دفع ایله یعنی کیدر ور شکر خنده ایست
شیرین لب ÷ آستینش بگیر و شمع بکش ور معطوفدر که شکر خنده وصف
ترکیبیدر دانلو کولو شلو دیمکدر هم حرف مجلدر و باحرف وحدت شیرین لب وصف
ترکیبیدر شکر خنده یه صفت محصول بیت واگر مذکور کران شکر خنده شیرین لب
ایسه آستیننی طوت و شمعی سوندردر زیرا بو آفتاب دربو وار یکن شمع اصباح اولمز
حکایت یکی دوستی را مدتها ندیده بود گفت کجایی که مشتاقیم گفت مشتاقی
به که ملولی دوستی با حرف وحدت درادات مفعول مدتها ادات جمعدر
نیجه مدت دیمکدر گفت یکی دیدی دوستنه کجایی یا ضمیر خطاب که حرف بیان
مشتاقیم یا و میم ضمیر متکلم مع غیره در گفت دوست دیدی مشتاقی یا حرف مصدر
به بک که من تفضیله معناسنه در ملولی یا حرف مصدر محصول ترکیب بر کیمسه
بر دوستی نیجه زمان کورمش ایدی سودیکینه دیدی کوردوکی حینده قنده سک
که مشتاقیز یعنی سنی چوقدن کورمدک اولده دیدی مشتاقلق یکدر ملوللقدن
یعنی صیق کوروب اوصانوب ملول اولمقدن سیرک کوروب مشتاق اولمق یکدر
مثنوی دیر آمدی ای نگار سرمست ÷ زودت ندهیم دامن از دست
دیر کیچ دیمکدر نگار سرمست بیانیه در سرمست لفتدر باشی مست اما استعماله دبی
پرواهوایی معناسنه در زود تیز دیمکدر مقابل دیردر و تا ضمیر خطاب ندهیم
فعل نفی مستقبل متکلم مع غیره در محصول بیت ای بی پرواهوایی نگار د
کیچ کلدک بس بو ایلادنجه الدن اتکلی تیز قوبی ویرمز یعنی تیز کتمکه مانع اولورد
معشوقه که دیر دیر بیند ÷ آخر کم از آن که سیر بیند معشوقها علا مت

نقلاندر عوضنده و غیر یده اولدوغی کبی یعنی عربیدن عجمیه نقلك علامتیدر دیب
معشوقه اختیار ایلدیکی معشوق اوزره ضرورت وزن ایچون ندر دیبی بو معنا یه
واصلدر کل ایش که حرف رابط صفت بیننده فعل مضارع جمع غایب جنبیدندن کوردر
دیکدر آخر ادات تأکید و تقریر در و فارسیده عربی در کل کم از ان بو عبارت مقام
استفهامده مستعملدر اندن آکسکی یعنی اندن قالورمی دیجك بردر که حرف بیان سیر
طوق دیکدر محصول بیت جانانی که کجه کوردرلو یعنی سیرك سیر ایدرکی
اندن آکلمیدر و اندن قالورمی که طوق کوردرلو یعنی سیرك کوروب مشتاق اولمغی
صیق کوروب او صانمقدن آکسکی و اندن قالورمی دیکدر بس بو عبارتنك معناسی
اندندکم میدر اخی دیبی و آخر اندن کم میدر که طوق کورده لور دیبی زیاده ایهام
ایلمشلر شکایت شاهد که یار قیفان آید بجفا کردن آمده است بحکم آن
که از غیرت و مضادهٔ یاران خالی نباشد مضاده مفاعل بابندن مصدر
در بجهٔ نسخده یاران لفظی موجود اولدوغی ایچون یازلدی بعض نسخده مضادهٔ
نك تابعی معطوف بولندی علی کل حال مضاده موجود اولدوغی یرده آن که
عبارتنی ایراد ایلیوب و بحکم میمنی ساکن اوقیوب مناسبی البته دینلمز بو کتابه
هیچ وقوفلری یوقدر ایش محصول ترکیب دلبرکه رقیبلر ایله کلر جفا ایلکه کلمشدر اول
علتله که یارانك یعنی عشاقك غیرت و ضدیتندن خالی اولمز بوکلامی حضرت
جانانی یعنی تنها کلدکه کوره در قندر بیت اِذَا جِئْتَنِي فِي دُفْعَةٍ لِتَزُورَنِي
وَاِنْ جِئْتَ فِي صُلْحٍ فَاَنْتَ مُحَارِبُ اذا اسمدر ظرف مستقبلدر شرطی متضمن جئت
جئت فعل ماضی مفرد مذکر مخاطب و نون حرف وقایه و یا ضمیر منصوب متصل
کنایتدر متکلمدن فی حرف جر ما قبلنه متعلق دفعه رانك ضمی کسری ایله دفعك جمیعدر
بو لدا نلور دیکدر لِتَزُورَنِي لام حرف جر جئت یه متعلق تزور فعل مضارع آن مقدر
منصوب و نون حرف وقایه و یا ضمیر متکلم وان جئت بونك کبی یرلرده واو حرف
عطفدر جئتدی قبلنده ان لم تجیٔ وان جئتنی تقدیرنده اما جمهور قتنده حرف
حالدر بونك کبی یرلرده ان حرفنده معنای شرطیتدر منسلخ حرف وصلدر
فی صلح ما قبلنه متعلقدر فانت فا جواب و جزایه داخل و لان حرفدر انت ضمیر

مرفوع منفصل محلا مرفوع مبتدا محارب اسم فاعلدر مفاعل بابندن لفظا مرفوع
خبر مبتدادر و اعرابدن محلی یوقدر جواب اذادر محصول بیت جانانه خطاب
بیوردیغی بکا رقیبلرك او اسنده یعنی انلر ایله کلمك بنی زیارت ایلمك ایچون
صلحده کلوب کلمك یعنی مصالحه طریقنده کلوب سن سوانجمك زیرا انلر
بیله کلمك شقاق و خلاف عناد باعثدر قطعه بیك نفس که بر امیخت یار با
اغیار بسی نماند که غیرت وجود من بکشد یا حرف ظرف و یا حرف زائد بیك
نفس بردم و بر ساعت دیکدرکه حرف بیان بر حرف تأکید امیخت فعل ماضی مفرد
غایب قرینه دیکدر یار فاعلیدر با حرف مصاحبت اغیار غیرك جمعیدر قسلر
مراد در بسی با اصلیه ایله چوق دیکدر نماند فعل نفی ماضی مفرد غایب قالمدی
دیکدر لکن مقصود زمان استقبالدر که حرف بیان غیرت مبتدا وجود من
مبتدای ثانی بکشد بانك کسریله فعل مضارع مفرد غایب خبر ثانی و ثانی خبر
خبر اول محصول بیت بر دم و بر ساعت که یار اغیار ایله مختلط اولدی چوقدر
قلمازکه غیرت بنم وجودمی قتل ایدر یعنی هلاك ایدر بخنده کفت که من شمع
جمع ای سعدی مرا ازان چه که پروانه خویشتن بکشد شمع جمع لامیدر یعنی
بن جمیع عشاقك محبوبیم کیبی مخصوصکلم محصول بیت جانان مذکور بنك
مضمونیمی بندن ایشیدیجك خنده ایله دیدی بن مجلس عشاقك شمعیم ای سعدی
یعنی سکا و غیره مخصوصکلم بکا اندن ضرر و زیان مترتب اولورکه پروانه کندی
شمعنه اوروب بال و پرینی یاقوب وجودینی هلاك ایلیه یعنی بکا نسبت سن شمعه نسبت
پروانه کبی سك بنم یوزیبك طالبم وار در عالمده بریم سعد یدر بکشدك
یاسی ضمیر قیدایدنلر دوستایلق ایلمشلر حکایت یاد دارم که در ایام پیشین
من و دوستی چو دو مغز بادام در پوستی صحبت داشتیم ناگاه اتفاق سفر
افتاد پس از مدتی که باز آمد عتاب آغاز کرد که دری مدت قاصدی
نفرستادی گفتم دریغ آمدم که دیدهٔ قاصد بجمال تو روشن گردد و من
محروم باشم بیتی یا حرف نسبت و نون حرف تأکید دوستی و پوستی یا الوی
حرف وحدتدر اتفاق سفرلا میه در قاف سکونیله اوقونور دیبی سهو المنتقاصدبو

بیك معناسنه در و یا حرف وحدت نون ستادی فعل نفی ماضی مفرد مخاطب كوندر
مدك دیمكدر محصول تركیب خاطرمدن دركه اول كیم ایام بعنی جوانلیغم زمانده
بن ور دوستلر یعنی محبوبلر ایكی بادام ایچی كیبی بر بوستك ایچنده یعنی ایكی بادام ایچی بر
قابوقده بیچه كه متحد و صیق اولورسه بیز آنكله بویله ایدك كمال اتحاد و اتفاقدن
كنایه در صحبت طوتاردق دیمكدن غرض مصاحب ایدك دیمكدر ناكاه اتفاقی
سفر واقع اولدی بریچه مدتدن صكره كه كیدوب سفردن كلدی بكا عتاب و خطاب
ایلمكه باشلدی كه بوقدر مدتده بكا بر بیك ادسال ایلمدك دیدیمكه بكا حیف
كلدی كه قاصدك كوزی سنك جمالكله دوشن اولدی بن محروم اولام قطعه یاد
دیر بند مرا كو بزبان تو بدم ٭ كه مرا تو بشمشیر نخواهد بودن یاد دیربنه
بنائیه دیر لغتده چوقدن دیمك معناسنه در و یا حرف نسبت و نون و ها حرف تأكید
كو فعل امر مفرد مخاطب دی دیمكدر یاد دیربنه مقدم مفعولیدر و بعضیلر دیدی
یاد دیرینه منادادر دكو امر بلا مخاطب اولور و مفعولی محذوف جانا ندر تقدیری
ای یاد دیرینه سویله جانانه و بعضیلر دیدیكه كو بونده تأكید افاده ایدر الحق
بس معنا اسان اولور تأمل ایده ركه حرف تعلیلدر مصراع ثانی مقام تعلیلده
در محصول بیت بر مخاطب تجریدایدوب بیوردی ای فلان یاد دیرینه سویله بكا
زبانله توبه ویرمه بویلدی یاخود ای یاد دیرینه سویله جانانه بكا زبانله توبه ویرمه
ای جانان یعنی محبتی ترك ایله دیمكانه كه قاصد ارسال ایلمدوكیچون جانانه بو كره طعن
ایدركه بنی سومز سك بو خبر قاصد ارسال ایلمدوك دیمه یاخود معنا ای
یاد دیرینه بكا زبانله توبه ویرمه دیمك اولور یعنی قاصد ارسال ایلمدكیچون بنی
سومزسك دیمكانه كه بویله دیدكی جانانك ترك عشقنه توبه ویرمیدر زیرا
بكا شمشیرله توبه اولمیسر دیمك اوستومه شمشیر طوتسك بن سنك عشقكدن
توبه ایلمم دیمكدر ظاهرا بو بیتك سباق و سیاقه چوقلق مناسبتی كوریلمز فتدبر
رشكم آید كه كسی سیر نظر در تو كند ٭ باز كویم نه كه كس سیر نخواهد بودن
رشك بونده غیرت معناسنه در غبطه معناسنه اخذ ایلمك مراد دیمنه و اصلا دكل
ایمش سیر لغتده طوق دیمكدر اما بونلك كبی یرلرده طویمجه دیمكدر ده تو در حرف

ددنس ورق

صله ادات اضرابدر سیر نظر در تو كند دن و كه حرف تعلیل نخواهد بودن
ایكی یرده بیله اولمیسر در معناسنه در محصول بیت بكا غیرت كلور دكه بر كمسنه سكا
طویمجه نظر ایلیه یعنی سنی طویمجه كوره كذر دیمكه بویله دكل یعنی بكا حسد كلمز زیرا كیمسه
سنی طویمجه كورمز یعنی سكا نقدر باقسه بر كیمسه كورمدن طویمز بو ایكی بیت اول قطعه دندر
بو بیت یاز نلرمه بوالمثل و مدهو دهید ندن مشتقدر داد ندن دسینلر خطا
ایلمشلر زیرا دادندن ماضیدر اسم مفعولدندر غیری ننه مشتق اولمز سیر نظر وصف
تركیبیدر دیمی بیتك معناسنه طویمجه نظر صالامش نه كه كمسی سیر بنه كه نه كسی سیر
یازان جمیع متوننه مخالف یازمش حكایت دانشمندی را دیدم بمحبت شخصی
كرفتار و رازش از و بكفتار جور فراوان بردی و تحملی كران كردی باری بطریق
نصیحتش كفتم دانم كه ترا در محبت این منظور علتی نیست و بنای مودت
بر ذلتی نه با وجود این معنی لایق قدر علما نباشد خود را متهم كردن و جور
بی ادبان بردن كفت ای یار دست عتاب از دامن روزكارم بدار كه بار
درین مصلحت كه تو كوئی اندیشه كردم صبر بر جفای او سهلتر نماید كه صبر
از و و حكما كفته اند كه دل بر مجاهدت نهادن اسانترست كه چشم از مشاهده
بر كرفتن علتی و ذلتی یالری حرف وحدت و یا حرف تنكیر دست عتاب و
دامن روزكار اضافتلری بیانیه لر در مجازا بدار طوت یعنی چك كه حرف تعلیل
یارها كرا ایله دیمكدر كه صبر از و كه من تفضیلیه معناسنه در كه چشم كه من تفضیلیه معنا
در محصول تركیب بر دانشمندی كوردم بر شخصك محبتنه كرفتار یعنی مبتلا و
انده بر كفتاره راضی یعنی همان مصاحبتنه راضی و قائل غیرینه ایستمز دی چوق
جور و جفا كوتوروردی یعنی چكردی و نهایتسز تحملر ایدردی بر كره اكا نصیحت
طریقیله دیدم بیلورمكه سنك بو منظورك محبتنده بر علتك و غرضك یوقدر
و بنای مودتك بر ذلت نفسانی اوزره دكلدر بو معنی وجود ایله یعنی علما قدرینه
لایق دكلدر كندینی متهم ایلمك واد بسزلر جورینی چكمك دانشمند بو پندمی
ایشیدنجه دیدی ای یار عتاب الینی روزكارم اتكندن چك یعنی عتابی ترك ایله
بنی آزار ایلمه زیرا اكر ایله بو مصلحتده كه سن دیرسك فكر ایلدم لیكن آنك جفاسینه

دداین سبد علی وس ورق
دداین سبد علی وس ورق

صبر آسانز قوکودیتودکه اندن ایسه یعنی آنی ترك ایلمك بلا سینه صبر ایلکدن
آنك جفا سینه صبر ایلمك آسانز قدر دحکما دیمشلوددر کوکلی مجاهده و زحمت
عشقه قومق قولاي وقد دچشمي مشاهدهٔ جمال جانانادن قالدرمقدن **مثنوی آن که**
بی او بسر نشاید برد ؛ **گر جفایی کند بباید برد** بسرباحرف صله نشاید لانفی
دکل یعنی ممکن دکل برد مصدر معناسنه در ببایدکوکدر دیمکدر برد یعنی بردن محصول
بیت اول کیمسه که عمري آنسز بایاز ایلمك اولمز یعنی دیرلمك وکچمك ولمز حاصلی انسز
اولمق ممکن دکل اکر بو جفا ایدرسه کوتوروملك کرك یعنی جوربنه تحمل ایلمك کرك
هر که دل پیش دلبری دارد ؛ **ریش در دست دیگری دارد** محصول بیت
هرکیمسه که کوکلنی بر دلبره ویرمشدر صقالینی غیرینك الندهطوتار یعنی کوکلنی بر دلبره ویره
صقالینی غیرینك الندهطوتار حاصلی هرکیم که کوکلنی بر دلبره ویرمشدر صقالینی
غیرینك الینه ویرمشدرکه مجبوبیدر بعض نسخه ده بو بیت واقعدر اگرچه که قافیه سی
عیبلودر فندبر **آهویی بالهنگ در کردن** ؛ **نتواند بخویشتن رفتن**
آهوبي یا حرف وحدت بالهنگ اصلنده بالاهنگ ایدي جلبر و یولار معناسنه
محصول بیت کردنده بالهنك اولان آهو کندي اختیاریله استدیکی یره کتمکه
قادر دکلدر قصد دن حصه بو در که کردنده یولار اولان آهو نیجه که کندی
کندیسه کوکلی استدیکی یره کتمکه مالك دکل ایسه صقالی غیری النده اولان کندی
اختیاریله حرکت ایدمز **دوزی از دوست گفتمش زنهار** ؛ **چند ازان**
روز کردم استغفار دوزي یا حرف وحدت دستِ کفتن سوبلمك النده
دیمکدر یعنی نیجون سویلدم دیبو شین ضمیر دلده مذکور اولان جاناندر
زنهار مقول قولدر چندك تقدیری چند بار در محصول بیت برکون جانانه
سنك الکدن زنهار یعنی امان دیدیکمدن مکر برکون جانانه امان الکدن دیمش
ایدم اول کوندن برو نیجه کره بو سوزدن استغفار ایلدم یعنی نیجون جانانه
امان الکدن دیدم دیبو پشیمان اولدم بعض نسخه ده از دست گفتمش یرینه
از دست کغمش واقعدر و بعض شارحلر اول نسخه اختیار ایلمشلر لکن طبعنده
ذره مقداری استقامتی اولان کیمسه بیلورکه اول نسخه فاسددر و بعض نسخه ده

ددنسرودری ۵ ونسخه

از دست

ددانو سید

از دست کغمش واقعدر بو داوکلی کبیبدر بعضیده اختیارده **نکند دوست زینهار**
از دوست ؛ **دل نهادم بر آنچه خاطر اوست** محصول بیت مآل استغفار بو
بیندر دوست دوستدن امان ایلمز حاصلی عاشق معشوقدن امان دیلمز بس
ایمدي کوکلی قودم اول نسنه یه که دوستك خاطري اکادر یعنی دوستك خاطري
هرنه که مراد ایدیتورسه کوکلی اکا بند ایلدم **گر بلطفم بنزد خود خواند** ؛ **ور بقهرم**
براند او داند جائز دركه اکي شرطیه بیلا بیتك آخرنده اوداندجمله سی جواب
اوله وجائزدركه مصراع اولك جوابي محذوف اوله فبها ونعمت تقدیرنده محصول
بیت اگر جانان لطف احسانلا بني کندي قتنه دعوت ایدرسه اول بیلور واگربني
یانندن قهریله سوررسه کنه اول بیلور اختیار آنکدر **حکایت در عنفوان**
جوانی چنانکه افتد و دانی با خوش پسری سری و سری داشتم بحکم آنکه حلقی
داشت طیب الادا و خلقی کالبدر اذا بدا عنفوان عینك مهمله تك و فانك ضمه
لریله اول معناسنه در جوانی یا حرف مصدر چنانکه افتد و دانی الجملتین که وقوع
اولور و بیلورسك یعنی جوانلقي یا متدن انسانك نیجه دُرلو احوالي اولور بو کلام
جمله معترضه در یا حرف مصاحبت خوش پسر کوزل اوغلان سر سودا ومحبت
و یا حرف وحدت سرّی کذا یا حرف وحدت داشتم لفنده طوتاردم دیمکدر اما
استعمالده برنسنه نك وارلغندن تعبیردر مثلا داشتم بنم واریدي و دادم
بنم وار و فی حلق حاء حطینك فتحی وسکون لامیله لغتده بوغازدر کلو معناسنه
اما بونده مراد آواز در و یا حرف وحدت و یا حرف تنکیر طیب الادا خوش
ادالو یعنی کوزل آوازی وادا سی واریدي دیمکدر وخلق یا رعقدم مراد مصدر
مبني للمفعول مخلوقیت دیمکدر یعنی وجه حسنه مالك ایدي دیمکدر و یا کنه حرف
وحدت وکنه بر داشت مقدّردر او کلي قرینه سیله کلبدر اذا بدا فحکم ظاهر
اولسه یعنی انی سعادتده و یا میغدن بیدا اولسه حاصلی بوزکاوندن دورن کیجه لکی
آی کیبي ایدی کوزلکده محصول ترکیب جوانلق اوانده شویلکه واقع اولور و بیلورسك
یعنی آدم تازه لکنده جوان سومك مقرر و معینی در بر کوزل محبوبیله محبت و سر
عشقم واریدي یعنی برکوزل دلبر سوردم اول بهانه ایله که کوزل نغمه لو آوازي

سیغ لغندم بولنده

واردی حاصلی خوش آواز ایدی و یوزی کوزل ایدی بر دکی افقدن و یا مغیدن
طلوع ایلسه کانه که محبتنه بو ایکی سنه سبب اولمش ایمش **بیت آن که نبات عارضش**
آب حیات میخورد ٭ در شکرش نگه کند هر که نبات میخورد آن که تقدیری
آنکس که در ضرورت وزن ایچون و ترتیبه قائم اولدوغی ایچون حذف و ایصال
اولدی و که حرف ایکی اسم مقامنه قائم اولدی نبات عارضی لامیه در نباتدن
مراد خطیدر سبز اولدوغی اعتباریله زیرا تازه صقل سبزه در لکن تازه جهتنه تشبیه طریقیله
بس مصراع اولده نباتدن مراد بر ده بیتده نبات دیدی مذکور تشبیه و استعاره
بیلمز ایمش عارضی دانک که ایله عرب صقلده استعمال ایدرلر اما عجم دانک فتحیله صقل
بیتی یره اطلاق ایدر و شینی که بر راجعدر خوشی یره ارجاع ایلین هر کسه معنا
رد سروری
جانبیله آشنالق ایلمش معلوم اولور که فاعل و نفی اوزره اولان بعض الفاظ عربیده
عجم تصرف ایدوب عین الفعلینی مفتوح اوقور مثلا عارض و حاتم و کافر لفظلری
رد سروری
عینی مفتوح اوقور فاحفظ آب حیاتدن مراد عارضیدر زیرا عارضی آبه تشبیه
ایلمش اضافت لامیه در میخورد ایچر دیمکدر در حرف صله و شکردن مراد لب
جاناندر تشبیه طریقیله و شینی ضمیر که سابق کبی که بر راجعدر نگاه دن مخفف
نظر معناسنه و کند لفظ مشترکدر فعل مضارع علی فعل امر بیتده نظر ایلر و نظر
ایلسون معنالرینه بس بو مقامده بر دینه تخصیص ایلینلر تخصیص بلا مخصص ایلمشلر
ردای سیالکی و سروری
نبات یعنی شکر میخورد اکل ایدر دیمکدر زیرا خوردن اکل و شرب بیتده مشترک
لفظدر محصول بیت اول کیمسه که آنک نبات عارضی آب حیات ایچر آنک شکر
لبینه نظر ایلر و یا نظر ایلسون هر کیمسه که قند ییر یعنی شکر ییی آنک شکر لبینه
نظر ایلر و یا نظر ایلسون زیرا لبیله شکرک بیتده مناسبت کلی وار **اتفاقا مخالف**
طبع از وحرکتی دیدم که بپسندیدم دامن از و در کشیدم و مهره مهرش
در چیدم وکفتم مهره بو نجق جنسندن در لر مهره اضافتی بیانیه در او کلی میم
ضمیله و نانیک کسریله در محبت بو نجقنی دیمکدر بر حرف تاکید چیدم فعل ماضی
متکلم وحده در چیدن دیوشرمک معناسنه بو نجق یعنی دیوشورمکدن مراد
قطع تعلق و اختلاطدر محصول ترکیب اتفاقا طبعمه مخالف اندن بر حرکت

کوردمکه

کوردم که بگنمدم آنکله اندن چکلدم یعنی مناسب و مخالطه اندن کسدم و محبتی
بو نجوغنی دیردم دروشوردم و دیدم **بیت برو و هر چه میباید بپیش گیر**
سرما نداری سر خویش گیر میبایدت فعل حال مفرد غائب و تا ضمیر خطاب سرما
لامیه در دیار بطلیله بزم سوداءمز و هوامز دیمکدر نداری اخباره و انشایه محتمل در
طوتمازسک دیمک اخبار اولور طوتمازسک دیمک انشا اولور زیرا معنای
شرطیه متضمن اولور سر خویش لامیه در کندی سودا و هواکی دیمکدر کیر مقدم
مفعولیدر سرما ندارینک مقدم مفعولی اولدوغی کبی محصول بیت وار هر نه که
سکا کرکسه او کوکه طوت یعنی دیلدیکک نسنه یه مشغول اول بزم سودا و هوامزه
طوتمازسک و طوتمازسک یعنی چونکه بزمله موافقت و مرافقت یوقدر و بزه
متابعت ایدوب اوغرامازسک کندی سودا و هواکی طوت یعنی کندی سودانکه
ردای سیالکی
مشغول اول و هواکه متابعت ایله یعنی دیلدیکک ایله حاصل شمدن صکره بیلدیککی
رد شمعی
قاله سرما ندارینک معناسی چون با ما سر نداری دیدی اداده مسامحه ایلمش
رد سروری
بزم یا شمزی طوتمازسک کندی باشیکی طوت دیدی معنالی ایو طوتامش سر خویش
گیرک معناسی وار تنها کیت دیدی بو معنالی تنها ده سویلمش شنیدم که مرتی
و میکفت یعنی بی وار بیلدیکدن قالمه دیدیکدن صکره ایشتدم که کیدردی
و سویلردی یعنی بو بیتی اوقویوب کیدردی **بیت شب بره کر وصل آفتاب**
نخواهد ٭ رونق بازار آفتاب نکاهد شبپره یراسه که عربجه خفاش دیرلر
خانک ضمیله وصل آفتاب مصدرک مفعولینه اضافتیدر رونق بازار آفتاب
لامیه لر رونق لغتده قلیجک و غیرینک صوییه دیرلر اما بونک کبی یرلرده لطافت
و صفا مراددر آفتابه بازار اضافتی مجازدر نکاهد فعل نفی مستقبل کاهیدن
کاستندن در بینلرک فارسیده رونقلری یوق ایمش معناسی اکسلمز دیمکدر
ردای سیالکی و سروری
محصول بیت یراسه اکر آفتابه واصل اولمق ایسترسه یعنی آفتابدن حظ الملزسه
زیرا یراسه کونشده کورمز اولدیغندن کونشی سومز پس آنک سومدیکندن
آفتاب بازارینک رونق و صفاسی اکسلمز یعنی لطافتینه نقصان کلمز **این**
بگفت و سفر کرد و بر پیشانی ٭ او در من اثر کرد یعنی مذکور جوان بو بیتی

سو بلدی یعنی اوتودی و سفرایلدی یعنی مسافر اولدی واتك بو بنا ایلمغی بنده اثر ایلدی
یعنی فراقی بکا تأثیر ایلدی **بیت فَقَدْتُ زَمَانَ الْوَصْلِ وَالْمَرْءُ جَاهِلٌ ۞ بِقَدْرِ**
لَذِيذِ الْعَيْشِ قَبْلَ الْمَصَائِبِ فقدت فعل ماضی متکلم وحده در بیتردم دیمکدر
زَمَانَ لفظا منصوب مفعول بهیدر وصل اضافتی لامیه در واو حرف حال المرء
لفظا مرفوع مبتدا جاهل لفظا مرفوع خبر بدر بقدر جار مع المجرور جاهله متعلقدر
با تقویت ایچون کلمشدر لذیذه اضافتی مصدرك مفعولنه در و لذیذك عیشه
اضافتی صفتك موصوفنه در جرّه قَطْعِيَّة قبلندن قبل ظرف جاهله در مصائبه
اضافتی لامیه در مصائب مصیبتك جمعیدر محصول بیت وصل زماننی بیتردم
حال بوکه کشی بیلمیه یعنی بیلمز لذیذ عیش قدرینی مصیبتلردن اول یعنی جانانك
وصالی ایکن قدرن وصالی بیلمزدم شمدیکه فراقنه دوشدم وصالك لذیذ دیو
قدرینی بیلدم بو بیت حضرت شیخك بافاقیه سنده بو غزلنده بو بیتده مقام غزلی
یاز منجانبز ایدی لیکن شرح اولنجه صفاو برمدو کیچون ترك اولندی **بیت**
بازآی ومرا بکش که پیشت مردن ۞ خوشتر که پس از تو زندکانی بردن
آی الف ممدوده ایله فعل امر مفرد مخاطبدر آیندن آمدندن دیمکدر فاء سببیه
اشنا القلوبی قلبل ابتی که حرف تعلیل خوشترا ذات تفضیلدر وکم من تفضیلیه
معناسنه در زندکانی دیرلك حیات معناسنه بردن ایلتمك یعنی ایلك بردن
ربته کردن یا ذانلوفی قافیه دن نجی بهره ایمشلر محصول بیت کیروکل وبنی قتل ایله
زیراسنك اوکنده اولمك خوشترکدر سندن صکره یعنی سنك فراقکده دیرلك
ایلتمکدن یعنی صاغ اولمقدن حاصلی سنك قتلکله مقتول اولمق سنسز حیاتده
اولمقدن خوشترکدر **اما بشکر ومنت بادی بس از مدتی باز آمد آن حلق**
داوودی متغیر نشده وجمال یوسفی بزیان آمده وبرسبب زنخدانش چوبه کردی
نشسته ورونق بازار حسنش شکسته متوقع که در کنار دستش کیرم کناره کرفتم
وکفتم بادی اسم فاعلدر بوکی یتوریدن ضرب بابندن ناقص یائیدر حلق
دیمکدر مراد خداد حلق داوودی بیانیه در با حرف نسبت جمال یوسفی ده بو یله
در سبب الماده بو بیده تفاح دیرلر تانك ضمی وفانك تشدیدیله زنخدانه اضافت
بیانیه در

بیانیه در زنخدان اکنکه دیرلر عربجه ذقن دیرلر ذلك وفاتك فتحیله جواد آت
تشبیه در به کبر بانله وهای اصلیه ایله آیوه دیمکدر آبی ده دیرلر و عربیده سفرجل
دیرلر شوراد بیرلوك اکنکینی آیوه یه تشبیه ایدر دکوکود یوزده غبار معناسنه در یا
حرف وحدت در باحرف تنکیر نشسته اوتورمش یعنی توتمش رونق بازار حسن معلوم
وشین مسافر جانانه در اجمد و شکسته صمیمش یعنی کسر کلمش دیمکدر متوقع نقفل ابندن
اسم فاعلدر که حرف بیان در حرف صله در با معناسنه کناردن بو نده مراد قوجقدر
وکناره دن مراد جانبدر محصول ترکیب **اما** اللهك شکر ومنتی بر مدتدن صکره
کیرو کلدی واول داوودی آواز متغیر اولمش و یوسفی جمال زیاد کلمش یعنی کوزلکی
کتمش دخی سبب زنخدانه یعنی اکنکنه آیوه کیبی یوزاو تورمش یعنی یوزینه آیوه تویی
کیبی توز اوتورمش یعنی یوزینه آیوه تویی کیبی خط کلمش وحسنی بازارینك رونقی
صفاسی صنمش امید وارکه اوکلی معانقه ایده وب آنی در اغوشه ایدم نته کم سوزدن
کلن کمسنه ایله تعانق ایدرلر اما بن وجانبی طوندم یعنی یان ویردم و دیدم **قطعه**
آن روز که خط شاهدت بود ۞ صاحب نظر از نظر براندی آن روز یعنی
آن وقت وزمان که حرف بیان خط شاهد بیانیه یعنی خط محبوب ومقبولدر دیمکدر
تو خط اولمقدن کنایه در که عرب اکا مُتَحَشِّش دیر اسم مفعول صیغه سی اوزره
وزما نرده بو نلر کیبی یه مُذَنِّف دیرلر تا صمیر خطابدر صاحب نظر وصف ترکیبیدر
مردصاحب نظر تقدیرنده لیکن صفت کلامده اضافتدن جائزدر براندی سوردك
دیمکدر فعل ماضی مفرد مخاطب محصول بیت اول وقتکه مقبول ومحبوب خطك
وار ایدی یعنی تو خط ایدك عاشق صاحب نظری نظر کدن سوردك یعنی
آنی ترك ایدوب کتدك دیمکدر براندی یا سنی حرف حکایه اعتبار ایدن زیاده
خطا ایلمش زیرا بو تقدیرجه فعل مفرد غائب اولمق کرك بو ایسه ترزینه منددر
قندبر **امروز بیامدی بصلحش ۞ کش فتحه وضمه بنشاندی** با حرف صله وصلحش
اضافتی لامیه وشین صاحب نظره راجعدر کش ضمیری خط راجعدر کافی کسر ایله
قیدایلین قاعده یه مجعدن نجی بهره ایتمش زیرا ضمائرك ماقبلی الوده مفتوح ویا الوده
الا ضرورت وزن ایچون ساکندر اولور فاحفظ فتحه دن مراد بیقدر ضمه دن

ردای سکلی و سرورکه

ردای سکلی و سردکی

ردسروری

ردنسخ

بیانه در

سیوری صفلادر لکن حضرت شیخک و بر سبب زنخدانکچون کردی نشسته بود
دوشبنه مناقضدر فتأمل بر حرف تأکید نشاندی فعل ماضی مفرد مخاطب نشاندن
تندوردک دیمکدر قایلہ برقنادی باز توجیه نسخه لره مخالف یازمشلر محصول بیت
برکون صاحب تقرلک صلحنه کلدک یعنی آنکله صلح ایلمکه کلدک که اول خط محبوبه
فتح وظفر اونورتدک یعنی قوندردک حاصلی تو خط ایکی نظره استغنا ایدردک
شمدیکه دیشر آورد اولدک آنکله صلح طالب سن ظفردن مراد بیغی و فتحدن عذار نبید
دیبی تشبیه دن هیچ خبری یوق ایمش مثنوی تازه بهارا ورقت زرد شد ٭
دیک منکاتش ماسرد شد تازه بهارا الف حرف ندا ای تازه بهار دیمکدر ورقت
زرد شد یعنی ورق گلزار حسنک زرد شد تقدیرنه در دیک دالک کسریله
وکاف عجمیله چولمک دیمکدر منه فعل نهی مفرد مخاطب قومه دیمکدر که حرف تعلیل آتش ما
لامیه سرد شد صوق اولدی یعنی صوغودی محصول بیت ای تازه بهار حسنک
گلزارینک ورقی صارردی یعنی بهار حسنک خزان ایرشدی یعنی دینک کلدی
بس محبت دیکنی آتش عشقره قومه یعنی یاقلندیرمه زیرا آتش عشقم صوغودی
یعنی بیزه معشوق و محبوب اولمغی ترک ایله زیرا بیزده سکا عشقدن و محبتدن
اثر قالدی چند حوامی وتکبر کنی ٭ دولت بادینه تصور کنی دولت بادینه
بیانیه کچی بیلک دولتی دیمکدر باد بیلدر و با حرف نسبت و نون وها ادات
تأکید محصول بیت نیچه رضا البورسک و نیچه بر تکبر ایدرسک یعنی نیجه بر نیجه
صاترسک کچی بیلک دولتی نیچه بر تصور ایدرسک یعنی نیجه بر کندوکی محبوب
ظن ایدرسک باد بیلدر کچی دیمکدر پیش کسی رو که طلبکار تست ٭ نازبران
کن که خریدار تست طلبکار کاف عجمیله ادات فاعلدرجی معناسنه برحرف
صله خریدار وصف ترکیبی مراد مشتریدر تو یا اضافت لامیه در محصول بیت
برکمسه نک قتنه وارکه سنک طلبکارکدر یعنی سنی استیجیدر نازی و شیوه یی اول
کمسه یه ایله که سنک مشتریکدر حاصلی عاشقک اولان ناز و شیوه ایله که بیزده
سکا عاشق یوق قطعه سبزه در باغ گفته اند خوشست ٭ داند آنکس که
این سخن گوید این سخن گویدک مقدم مفعولیدر و گویدک فاعلی تحتنده

انکه

ددسروری و شمعی

دد شمعی

انکه راجع ضمیردر محصول بیت دیمشلردر که باغده سبزه خوشدر یعنی سبزه
سبز باغک صفاسی یوقدر اول کمسه بیلور که بو سوزی سویلر یعنی سبزه در باغ
خوشست دیبی یعنی باغدن مراد روی جانانه در و سبزه دن خطیدر بیتدن
مقصودی بیت آتی بیان ایدر یعنی از روی دلبران خط سبز ٭ دل عشاق
بیشتر جوید یعنی بیت اولک فحواسینی تفسیر ایدر و اضافتلر لامیه لردر و خط
سبز بیانیه و مبتدا و مصراع ثانی خبری دل عشاق جویدک مفعولیدر جوید
فعل مضارع مفرد غایب بونده آلور معناسنه در و فاعلی تحتنده خط سبزه راجع
ضمیردر خط سبز جویدک مفعولی و از روی دلبران دانک مفعولیدر دیبی
زیاده بو معنی سویلمش و دل عشاق بیشتر جویدک فاعلی و خط سبز مفعولیدر
دیمشلر اثر نیچه کمسنه لر محصول بیت سبزه در باغ خوشستک معناسی بیان ایدر
بودر یعنی دلبرلر رویندن خط سبز دل عشاقی زیاده دلک آلور حضرت شیخک
مذکور مضمونی ادعا ایدر زیرا ساده رولر خط آورد جوان جذب قلوبده
برابردر کل قنده قالدیکه زیاده دلک اوله بوستان تو گند نازاریست ٭
بسکه بر می‌کنی و می‌روید بوستان تو لامیه گندنا کاف عجمیک فتحیله بیراساد دیدکلری
مرساغه بکزر سبزه در عربیده کراث دیرلر کافک کسری و رانک تشدیدیله گندنا فارسیده
و ترکیده مشترک لفظدر بعضیلر اشتراکلرندن ترکیبی ذکر اولنان کیبی بیراساد زار
لفظی مبالغه ولکن قصد ایدلدکاری یره استعمال ایدرلر مثلا لاله زار و بنفشه زار
وگلزار دیرلر بس گندنازار گندنالک دیمکدر و یا حرف وحدت بس چوق دیمکدر
که حرف بیان بر حرف تأکید می‌کنی فعل مضارع مفرد مخاطب کنیدندن کندندن دیمکدر
بیلرلر یعنی قازمق دیولق و قوپارمق معنالرنده مستعملدر می‌روید فعل مضارع
مفرد غایبدر روییدندن بیتمک معناسنه رستن دن دیبی خطا ایلمشدر محصول
بیت بو بیتک ابیات سابقه به دخلی یوقدر ابتدای کلامدر یعنی بوستانک سنک
گندنالکدر بونده چوقدر بولادر و قوپاررسک که بتر یعنی بولنجه بتر هیچ بکلمز
ایکی بیت سابقه بو بیتک هیچ مناسبتی یوقدر فتأمل قطعه تو یاد برفته چو آهو
امسال بیامدی چو یوزی معلوم اوله که بو قطعه از منارده بو لبینور لیکی شراح

رددسروری و شمعی

رد شراح جمیعا

رد ابو سعید کلی و سروری

رد شمعی

یازدیغی ایچون بیزده یازدیق یار باعجله بیلدردیکدر نته کیم سابقا کچدی برقته
یا ضمیر خطاب در همزه حرف توسل هره خطاب ایچوندر دیین قائل خطاب دکل ایمش
جواداتن نتیبا آهو معروف امثال بو بیل معلوم اوله که سال دروزدر و شبده ایم کسره همزه
ایله اسم اشارتدر این معناسنه فاحفظ یوز یاری دیمکدر جیوانددر یا حرف تنکیر
حرف خطاب در حرف وحدت اعتبار ایدن معنا جانبنه ناظر دکل ایمش زیرا خطاب
ایچون اولان یا حرف اولمز ضمیر اولور اقسام اسمدندر تأمل ایله محصول بیت
سن ایچون بیل جنی بیلدیردیوندن آهو کبی مقبول و مطبوع کمش سن یعنی سنی کوردیکمه
بی اختیار سکا مائل و راغب اولوردی اما بو بیل یاری کبی قبل النوب کلدک که یوزده
هیچ کسر نگار خیوانات آراسنده یوزی اختیار ایلدوکی آنک ایچوندر که جوالدوزده
نابیه اول معلوم اوله که دفته عبارتی اوزره بعضلرینی فائده وردی تیجا و لقد راطنا
کلام و اکثار مقال الحاصل که تقیدی صداع ایراث ایدر سعدی خط سبز دوست
دارد نی هو الف جوالدوزی سعدی مبتدا و خط سبز بیاننده و دارد لک مفعو
اولی و دوست ثانیسی و دارد فعل مضارع مفرد غائب خبر مبتدادر نی ادات سلبدر
ز کبی الف جوالدوز اضافتی بیانیه در عمان جوالدوز دیمکدر محصول بیت سعدی خط
سبز سوریعنی تازه خط سور هر تیلی جوالدوز کبی اولان صقللی سومز جوالدوزی ایسے
حرف تنکیردر حرف وحدت دیین بیلمز ایمش قطعه کر صبر کنی ور نکنی موی بناکوش
این دولت ایام نکویی بسر آید ور واکردن مخففدر نکنی فعل مضارع مفرد
مخاطبدر کنید ندن کند ندن دیبلر خطا الحاصل موی بناکوش لامیه بناکوش قولاق
توزنیده بیلو بونده موی بناکوش ندن غرض صقلدر این ما بعدینه اشارتدر دولت
ایام نکوئی لامیه لردر نکو بیلوم تا حرف مصدر در مراد نکو بیدیده کوزلکدر
بسر آید غایته و نهایته کلور دیمکه نهایت بولور تمام اولور محصول بیت اگر خطک
کلدکده صبر ایدوب دینمازسک و اگر کلدوکده صبر الحبوب موی بناکوش نکی بولدیکی
سک حاصلی اگر که بولنکرکه بولده بو کوزللك ایامنک دولتی نهایت بولور یعنی تمام اولور
در کنور اکثر نسخه ده بو بیت بولده واقعدر و بعضنسنده مصراع اول بو یله واقعدر
کر صبر کنی ور نکنی موی بناکوش دانسته او عاطفه ایله محصول مصراع اگر صبر

ایلرسك

رد نسروری و نسخه

رد نسخه

رد این سبکلی و سروری ه

رد نسخه

رد این سبکلی و سروری ه

ایلرسك و موی بناکوشکی یولمازسك یعنی موی بناکوشك بولوب آچیسنه صبر ایلرسك
دیمکدر و بعضیلر منده نکنی یرنه ناکنی واقعدر نولد یولمازسك دیمکدر بونك قرینه
سیدر تقدیره مصراع بویله اولور اگر موی بناکوشنی کنی و صبر کنی و اگر نکنی یعنی اگر موی
بناکوشکی بولوب صبر ایدرسك و اگر یولمازسك بس بو ایکی مصراع بو منوال اوزره ترجمه
ایدینه اعتراض ایلیوب دکند بیتك معناسنك ترجیحه بر وجهله منعقد اولمیاب
ظاهر بودر که بیتك معناسنده اصل اولمامش کردست بجان داشتمی همچو تو بر دستی
نکذاشتمی تا بقیامت کر بر آید بجان با حرف صله داشتمی یا حرف حکایه طوتاردم دیمکدر
دیمکدر نکذاشتمی فعل نفی مستقبل متکلم وحده و یا حرف حکایه تا حرف انتها
محصول بیت اگر بنم جانمه الیم ایریشیدی سنك دستك ایریشیدیکی کبی یعنی سن دستکه
قادر اولدوغك کبی بن جانمه قادر و مالك اولیدم قیامته دك قومازدم که جیفه
مصراع ثانینك معناسنده قومازیدم که قیامته دك که جانم بو قادری کلا اما سن قادر
سك بیونه سبب دن ترانشه ایتمزسك دیبن مقصود بیته واصل اولمامش قطعه سؤال
کردم و کفتم جمال روی ترا چه شد که مورچه بر کرد ماه جوشیدست
جمال روی ترا لامیه لردر را حرف تخصیص مورچه دن بونده مراد قریچه در تصغیری
دکلدر کرد ماه لامیه آی چوره سنده دیمکدر جوشیده ماضیدن قصد رهار نکی
صنو ورت وزن ایچون حذف اولنمشدر محصول بیت جانانه سؤال ایلدم و دیدم
سنك رویک کوزلکنه نه اولدی که ماهك چوره سنده قریچه قبنا مشدر یعنی اطرافنه
قریچه اوشمش مراد یوزنه قریچه ایا نمی خط کلدوکیدر بخنده کفت ندانم چه بود
رویم را مکر بماتم حسنم سیاه پوشیدست بود بونده فعل ماضیدر شد
معناسنه رویم را را حرف صله در مکر کانه معناسنه در بماتم با حرف سببیه حسنه
اضافتی لامیه در محصول بیت بن جانانه مذکور سؤالی ایدیجک خنده ایله دیدی
بلمم نه اولدی رویمه کانه حسنم ماتمی سببیله سیاه کیمشدر یعنی ماتم زده لرك عادتی
کبی سیاه کیمشدر دلبر مصیبت کونلرنده حضرت شیخك مذکور جوابی زیاده مخفور لیفی
واقع اولمشدرکه آنک خصوصنده بو قدر تعریفات بیوردی حکایت یکی از
متعربان بغداد را پرسیدند که ما تقول فی المرد کفت لاخیر فیهم مادام احدهم

رد سروری

رد نسخه

لطیفا یتخاشن فاذا اخشن یتلاطف یعنی تا خوب ولطیفند درشتی کنند وچون
درشت شوند تلطف کنند ودوستی نمایند مستعرب دانك کسریله استفعال بابندن
اسم فاعلدر ومستعرب دخی دانك کسری وشدیدیله تفعّل بابندن اسم فاعلدر خالص
عرب اولمیانه دیرلر ترکیجا کاملکز دیرلر بغداده اضافتی لامیه درکه حرف بیان ما
استفهام تقول فعل مضارع مفرد مذکر مخاطب نه دیرسك دیمکدر فی حرف جر تقولیه
متعلق مرد ییمك معنی دانك امردلر جمعیدر دخی احوك جمعی اولدوغی کبی یوزنده قیل
اولمیانه دیرلر شکر جرد اجردلر جمعیدر بدننده قیل اولمیانه دیرلر اما بونده مراد ماد
دو بالك یوزلیدر لا حرف نفی حکم جنسه در خیر فتح اوزره مبنی اسم مفردی فیهم جار
ومجرور محلا مرفوع خبری ما حرف دوام مصدریه وظرفیه ده دیرلر دام فعلدر
افعال ناقصه دن احد لفظا مرفوع اسمی هم ضمیری موده را جعدر لطیفا لفظا منصوب
خبر مادام یتخاشن تفاعل بابندن فعل مضارع مفرد مذکر غائب خشونت ایدر
یعنی غلظت ایدر زیرا اخشن خانك فتحی وشینك کسریله ایری معناسنه در بو مشق
مقابلی فاذا اذا ادات شرط اخشن حسن بابندن فعل ماضی مفرد مذکر غائب
یتلاطف تفاعل بابندن فعل مضارع مفرد مذکر غائب جمله فعلیه جواب شرط
مادام ما بعدیله مقام تعلیلده واقعدر محصول ترکیب بغداد مستعربلرندن
برنه صوردیلرکه امردلر حقنده نه دیرسك دیو دیدی انلرده خیر یوق زیرا
مادامکه بریسی انلردن خوب ولطیفدر خشونت وغلظت ایدر فاما ایریلوب
صقاللندقده ملایمت ایدوب دوستلق کوستررلر وچون درشت شوندر
قولندن مکره چنان که بکاری نیایند قولنی زیاده ایدوب معناسنی اکمالی
برابشه یرامیه لر یعنی بوس وکناره یرامیه لردین زیاده یرامزایش ایتملرینی نظم
امرد آنکه خوب روی بود * تلخ کفتار وتندخوی بود خوب رویده صفت
ترکیبیدر تلخ کفتارده بویله در آجی سوزلو دیمکدر تندخوی ده بویله در زیاده
خویلو دیمکدر محصول بیت امرد اول وقت که خوب روی در یعنی لطیف وخوبدر
حاصلی مادامکه دلبردر آجی سوزلو وباوزخویلی اولور یعنی سرد وسرکش اولور
نسخه ده خوب وشیرینست واقعدر وشارحك بریسی آنی یازمش ودیمشکه بعضی

رد نسخه

نسخه ده

نسخه ده خوب روی بود بو تقدیرجه قطعه اولمز رباعی اولور دیمش مسکین عربیه فارسی
تحصیلنده اقتا ایلمش دخی رباعی هجی بیتنی اوکرنمش بو نظمك اولنده رباعی یازیلو شوردن
عجب بیکانه ایلشلر چون بریش آمد وبلعنت شد * مردم آمیز ومهرجوی بود *
بریش باحرف صله صقلله یعنی صقللنه وبلعنت باسیده صله در شد رفت معناسنه در
لعنت کیتمك مقبول ومطبوع اولمقدن بعید اولمقدر زیرا لعن بعد معناسنه در
ایراغ اولمق دیمکدر مردم آمیز وصف ترکیبیدر آمیزیدندن فعل نهی اولور یعنی
ناسله مختلط اولور مهرجوی ده وصف ترکیبیدر مهر میمك کسریله محبت معناسنه در
وجوی جوییدندن مهر طلب ایدیجی اولور دیمکدر یعنی هرکسله مهربان ومشفق اولور
دیمکدر محصول بیت امرد ساده روی ایکی مذکور کبیدر اما چونکه صقللی ودلبر
کلدن بعید اوله یعنی کوزللکی کیده مردم آمیز یعنی خلقله مختلط اولور ومشفق و
مهربان اولور یعنی هرکسه اظهار محبت ایدر حکایت یکی را از علما پرسیدند که
کسی با ماه رویی درخلوت نشسته ودرها بسته ورقیبان خفته ونفس طالب
وشهوت غالب چنانکه عرب کوید التمر یانع والناطور غیر مانع هیچ دانی
که بعلت پرهیزکاری از وبسلامت بماند کفت اکر از ماه رویی بماند از بدکویان
نماند تمر خرما ومبتدا یانع خبری ینع بنکو بونکمك یعنی بیشمك دیرلر ناطور وناظر
باغبان معناسنه در ومبتدا غیر مانع خبری محصول ترکیب علمادن برنه صوردیلر
برکمسه برآی یوزلی کوزل ایله خلوته اوتورمش اولسه وقپولر بغلو اولسه رقیبلرده اویومش
اولسه ونفس طالب وشهوت غالب اولسه نتکه عرب دیر خرما یتشمش یعنی کامل اولمش
باغبان ایسه مانع دکل هیچ بیلورمیسك که پرهیزکارلق علتی قوتیله اول ماه روی
سلامتله قالورمی جواب ویردی ودیدی اکر ماه رویدن سلامتله قالورسه
بدکویلردن قالماز بیت وان سلم الانسان من سوء نفسه * فمن سوء
ظن المدعی لیس یسلم ان حرف شرط سلم فعل ماضی مفرد مذکر غائب علم بابندن
انسان لفظا مرفوع فاعلی من سلم یه متعلقدر سوء مجرور ومضاف الیه اولمز دیمکدر
نفسه اضافتی لامیه در وضمیر انسانه راجعدر فمن سوء لیس یسلم یه متعلقدر وفا
ضرورت وزن ایچون لیس یسلم دن نقل اولمقدر سوء ظن المدعی لامیه لردر لیس یسلم

رد نسخه
ردای سلطان وسرور

جواب شرطدر محصول بیت اگر انسان برامر تقییدندن سالم اولوب قورتولورسه
لیکن مدعینک سوء ظننندن سالم دکلدر یعنی آنک دیلندن قورتلماز **بیت**
شاید ببرکار خویشتن بنشستن ٭ لیکن نتوان زبان مردم بستن شاید بوندە
ممکندر دیمک اولور برکار خویشتن لامیە دە زبان مردم لامیە محصول بیت ممکندرکە
کیمسنە جمیع مناهی و نامشروع ایشلردن فارغ اولوب کندی ایشی آدە بندە و بونی
یعنی سلامتلە کندی حالینە مشغول اولە لیکن خلقک دلیننی باغلمق ممکن دکلدر زیرا
خلق هر کسک غیبتنی ایلر البتە حتی انبیا و اولیانک دخی خدایە دخی افترا ایدرلر
حکایت طوطی را با زاغی در قفس کردند طوطی از قبح مشاهدە او مجاهدە
می بود و میگفت این چە طلعت مکروهست و هیئات ممقوت و منظر ملعون
و شمایل ناموزون یا غراب البین یالیت بینی و بینک بعد المشرقین طوطیه
ثانی حرف وحدت و را ادات مفعول همزە حرف وحدتدر دیین غلط سویلمشدر زیرا
بونده همزە بوقدر واولدوغی تقدیرجە همزە هرگز وحدت افادە ایلمز یا حرف
مصاحبت زاغی یا حرف وحدت در حرف صلە قفص قوش جسلاییە جک نسنە
عرب صادله و عجم سینله استعمال ایدر قبح مشاهدە مصدردر مصدرە اضافتیدر
حاصل لامیەدر قبح قافک ضمیلە نقیض حسن دیمکدر مناسبتی مشاهدە مفاعلە
بابندن مصدردر گورمک دیمکدر مجاهدە مصدر مفاعلەدر زحمت معناسنە
طلعت مکروە بیانیە هیئات ممقوت هیئات صورتلر و ممقوت مغضوب و منظر
ملعوندە بیانیە در منظر بونده روی معناسنەدر و ملعون قوولدن بعید یعنی
نامعقول شمائل ناموزونە بیانیە در شمائل جمع شمالدر اخلاق دیمکدر یا غراب
البین یا حرف ندا غراب البین خطب حکایەسندە تفصیلی گچدی یالیت یا حرف
ندا منادی محذوفدر یعنی یا غراب البین تقدیرنده اولور لیت حرف تمنادر حروف
سنەدن مقدم خبر بعد مؤخر اسمی یا ضمیر متکلم محلاً مجرور مضاف الیه بینک
ظرفیتله منصوب و کاف ضمیر مخاطب محلاً مجرور مضاف الیه بعد بانک ضمی و
عینک سکونیلە مصدردر ایراقلق معناسنە مشرقین لفظاً مجرور مضاف الیه
بعددر مراد بعد المشرق من المغرب در تغلیب طریقیلە مشرقین دینلمش یا خود

مراد

مراد مشرق صیف و مشرق شتا اولەبیلر تغلیب اولمز یالیت بینی و بینک بعد
المشرقین قرآندن مقتبسدر محصول ترکیب طوطی بر قرغە ایلە قفسە حبس ایلدیلر
طوطی قرغەنک قبح مشاهدەسندن یعنی چرکین گورنشندن ایلە یردی یعنی
زحمت و مشقت چکردی دردی بونە مکروە یوزدر و صورت مغضوبدر
یعنی شکلین گورن عفو ایلمز دخی نە ملعون نظرگاە و سیرانگاهدر و نە ناموزون
اخلاق و اطوار صاحبیدر یا فراق قرغەسی نە اولەیدی بنم سنک آرامزدە
مشرقلە مغرب مابینی مقداری ایراقلق اولەیدی یعنی نە اولەیدی سنکلە هرگز
بولوشمیەیدق **قطعە علی الصباح بروی تو هر کە برخیزد ٭ صباح روز سلامت**
بر و مسا باشد بروی تو لامیەدر صباح روز سلامت لامیەلردر مسا ایمک
فعل اختتام معناسنەدر محصول بیت صباح وقتندە هر کیم کە سنک یوزکی گورە
یعنی دوشکندن قالقدقدە سنک یوزوکە ناظر اولوب بقە سلامت گوننک
صباحی اول کیمسەیە اختتام اولور حاصلی گونی ماتم گونی گبی سیاە اولور **بداختری**
چو تو در صحبت تو باشی ٭ ولی چنان کە تویی در جهان کجا باشد بداختر بد
بخت دیمکدر یا حرف وحدت صحبت تو لامیە باشی یا بیت یانک کسریلە فعل ماضی
مفرد غائب و یا حرف حکایە ولی و لیکن دن مقصوردر کە حرف بیان تویی یا ثانی
ضمیر خطابدر محصول بیت سنک مصاحبتکدە بر سنک گبی بدبخت قرە صورتلو گرک
ایدی اما شول کە سنک یعنی سنک کبی جهاندە قندە اولور یعنی سکا بگزر بدشکل جهاندە
بولنماز بو بیتلر اولندە قطعە یرینە بیت یازلمق نادانلق گوسترمشلر **مجبرا آنکە**
غراب از مجاورت طوطی بجان آمدە و لا حول کنان از گردش گیتی همی نالید
و دستهای تغابن بیکدیگر همی مالید و میگفت این چە بخت نگونست
و طالع دون و ایام بوقلمون لایق قدر من آنستی کە با زاغی بر دیوار باغی
خرامان همی رفتمی مجبرا زیادات تفضیلدر مجاورت مفاعلە بابندن مصدردر
قوکشلق معناسنە بعض نسخەدە نقطەسز واقعدر مجاورت مصاحبت معناسنە
کنە فاعل مصدردر لا حول کنان لاحول ایدرک یعنی لا حول و لا قوة الا بالله
العلی العظیم دیرک گردش گیتی لامیە گردش اسم مصدردر دونش دیمکدر گیتی جهان

د دام سیدلکی و سروری

جهانك دونوشندن یعنی روزكارك تغییر و تبدلندن دستهای تغابن بیاننده تغابن
تفاعل بابندن مصدردر زیان كورمك بخت نكون بیاننده یعنی باشی اشاغی طالع و
الحق بخت دردر بو قلمون یعنی دودلی دودلی رنكلره كیریر ایام زیرا بو قلمون بر قماشدر
كه انواع الوان كوریتور حاصلی متغیر و متبدل الایام دیمكدر یعنی عالم هر كون بر صورت
كوستررلا یبقی قدرمن لامیه لردر آتشی یا حرف حكایه كه حرف بیان یا حرف مصدر
زاغی یا حرف وحدت دیوار باغ لامیه و یا حرف وحدت خرامان صفت مشبهه صالیندی
دیمكدر هی رفتی نسخه لر جمیعا بویله در لكن قیاس هی رفتیم ایدی زیرا هی و با ایكیسیده
حكایت حال ماضی افاده ایدر مكر كه با محض تأكید ایچون كلمش اوله یا حرف تمنیدر دیدی
عندی سوییلنور قاملز محصول تركیب عجبا رك اولدی كه غراب طوطینك مجاور دی
بیزار اولمش ایدی و لا حول دیه رك كوردش كیتیدن ابكار دی و زبان اللوینی بری بر
اوواردی و سویلر دیكه بو نه بخت نكونه در یعنی باشی اشاغی بخت در و نه طالع دور
یعنی الحق طالع در و نه ایام بو قلمون در یعنی نه متغیر و متبدل الحوال روزكار در بیم
قدرمك لا یبقی اول ایدیكه بر زاغ ایله باغك دیواری اوزره صالنارق كیدر ایدم یعنی
سك سك كزیدم **پارسا دا بس این قدر زندان ؛ كه بود در طویلهٔ زندان**
پارسادا ادات صلا بس بتو دیمكدر طویلهٔ زندان لامیه طویلهدن مراد دیزی در
صبرا معناسیدر بعض نسخهده در طویله یرینه هم طویله واقعدر محصول بیت عابده بو
مقدار زندان كافیدر كه رندلرله صحبت و هم مجلس اوله و یا صحبتلرنده و مجلسلرنده
اوله رندی اكثر طائفهٔ مباحیلردر استعمالا ایدرلر اما استعاره باده نوشلردن
كنایت ایدرلر **تا چه گناه كرده ام كه روزكارم بعقوبت آن در سلك صحبت**
چنین ابلهی خود رای و ناجنس یاوه درای بچنین بند بلا مبتلا كرده است
تابونك كبی یولرده عجبا معناسنه در بعقوبت آن با حرف سبب و اضافت لامیه در در
سلك دیزی و دیزی ایپلكی صحبت اضافت لامیه در چنین ده بویله در و طوطیه اشاره در
ابلهی یا حرف وحدت خود رای وصف تركیبیدر كندی فكرلی یعنی كندی فكری ایله عامل
اولوب كیمسه فكری ایله عامل اولمیانه دیرلر نا حرف نفی جنس معروف یاوه كلام لغو یعنی
زاید سوز دیمكدر درای ده بو معنایه كلور ایكیسی تركیب اولسه لركه كلام لغو معنا

كلور

كلور نتكه كمال اسمعیل بوردر **بیت** زبس كه بكذارد تنم زغصه و رنج ؛ بجان رسیدم
از این شاعران یاوه درای ؛ بو عبارت خورشید عباراتی كبی در كه خورشید هر
برسی مستقلا كونشه اطلاق اولنور كن ایكیسی تركیب ایدوب كنه كونشه اطلاق ایدرلر
فنده بو بن ناجنس یاوه درای بیاننده در بچنین با حرف صله بند بلا بیانیه محصول تركیب
عجبا نه كناه ایلمشم كه روزكار بنی آنك عقوبتی سببیله بو بخیلی بر خود رای و ناجنس یاوه
درای ایله صحبتی سلكنده یعنی مجلسی دیزیسنده و صحبتی صبراسنده بو بخیلین بلاسینه
كرفتار ایلمشدر درای بونده جرس معناسنه در یعنی دره و قطیر چاكی دیبی زاید اولمشدر
قطعه كس نیاید بپای دیواری ؛ كه بر آن صورتت نكار كنند با حرف صله پای
دیوار لامیه دیوار دیبی دیمكدر و یا حرف وحدت كه حرف تعلیل آن اسم اشارتدر
دیواره صورت تا ثانیه ضمیر خطابدر نكار بونده نقش معناسنه در كنند فعل مضارع
جمع غایبدر محصول بیت كیمسه بر دیوار دیبینه كلمز كه اول دیواره سنك شكل و صورتكی
نقش ایدرلر یعنی زیاده بد شكل اولدیغك ایچون سنی كیمسه بر یره نقش ایلمز **گر ترا در بهشت**
باشد جای ؛ دیگران دوزخ اختیار كنند محصول بیت اكر سنك یرك جنت
اولورسه یعنی مقامك فردوس برین اولورسه غیریلر دوزخ اختیار ایدرلر سندن
زیاده نفرت ایلدكلرندن **این مثل بدان آوردم تا بدانی كه چندان كه دانا**
را از نادان نفرتست صد چندان نادانرا از دانا وحشتست مثل ایراد ایلدك بر
مثال معناسنه در بدان با حرف سبب آنكیچون دیمكدر تا حرف تنبیه بدانی فعل مضارع
مفرد مخاطب بیلسك دیمكدر كه حرف بیان محصول تركیب حضرت شیخ بیوردر كه طوطی ایله
زاغ مثالنی آنكیچون كتوردم تا كه بیلسك كه اولقدر كه دانانك ناداندن نفرت
و بیزارلغی واردر یوز اولقدر نادانك دانادن وحشت و بیكانكلكی وار دور **قطعه**
زاهدی در سماع رندان بود ؛ زان میان گفت شاهد بلخی زاهدی با
حرف وحدت سماع ساز آوازی و انسان نغماتی رندان اضافتی لامیه در شاهد
بلخی بیانیه محصول بیت رندلر مجلسنده بر زاهد واردی یعنی صحبتلرینه داخل ایدی
اول رندلر آراسندن بلخ شهرندن بر محبوب زاهده دیدی **كر ملولی ز ما**
ترش منشین ؛ كه تو هم در میان ما تلخی ملولی یا ضمیر خطاب منشین فعل نهی مفرد

مخاطب که حرف تعلیل میان ما الامیه تلخی یا ممیز خطاب محصول بیت شاهد تلخی زاهده
دیدی اگر بزدن وسماعمزدن ملول ایسك ترش روو منقبض اولورمه زیرا سنده بزم
ارامزده آجیسك یعنی سن بزدن نقدر ملول ایسك بزده سندن بو زاو لقدر ملولز
رباعی جمعی چوگل ولاله بهم پیوسته ؛ تو هیزم خشك در میانشان رسته
جمعی یا حرف وحدت برجماعت یعنی برقوم بهم پیوسته بری برینه اولاشمش وقرشمش تو
زاهده خطابدر هیزم خشك بیانیه اودون وخشك قوری قوری اودون دیمکدر
میان شان میانك نونی ضرورت وزن ایچون ساکن قیلندی قیاس مفتوح اولمقدر
زیرا ضمایرك ما قبلی مفتوح اولور رسته بیتمش دیمکدر خشك لفظندن ورسته دن
یاء خطابلر حذف اولنمشدر اصلنده خشکی ورسته ء در محصول بیت برجماعت
گل ولاله کبی بری برینه قرشمش واولاشمش یعنی کمال اتحاد له متحد اولمشلر سن قوری اودون
مثلك انلر اراسنده بیتمش ویا بیتمش سك جمعی لفظنه هذه جماعة دیو برجماعت دیو
تقدیر ایدنلر زائد ایلمشلر چون باد مخالف وچو سرما ناخوش ؛ چون برف رد شراح جمعا
نشسته ء وچون یخ بسته مخالف وناخوش ونشسته وبسته عبارتلرینه بیرده
یاء خطاب تقدیر اولنور که حمل صحیح اوله برف قار یخ بوز دیمکدر وبسته بوزنمه
طوکمش معناسنه در محصول بیت بیت تتمه ء مقول شاهد در تلخی دیو ای زاهد سن بزم
ارامزده باد کبی مخالف سك وصووق کبی ناخوش سك وقار کبی اوتورمش سك
وقرار ایلمش سك که قالقمق بیلمزسك وبوز کبی طوکمش سك که چوزلمك بیلمزسك
حاصل ارامزده هیچ بر وجهله حظك یوقدر بو ایکی بیتك اولنده رباعی یرینه مثنوی
یازانلر اوزان شعری عجب تتبع ایلمشلر حکایت رفیقی داشتم که سالها باهم
سفر کرده بودیم ونان ونمك خورده وبی کران حقوق صحبت ثابت شده رد ابن سبکی و سروری
آخر بسبب نفعی اندك آزار خاطر من روا داشت ودوستی سپری
شد وبا این همه از هر دو طرف دلبستگی حاصل بود بحکم آنکه شنیدم که دو
دو بیت از سخنان من در مجمعی همی کردند رفیقی ونفعی یالری حرف وحدتدر
ودوستی یاسی حرف مصدر سپری سینك ضمه وکسره سی جائز وباء عجمینك فتحه وضمه
دوکنمك معناسنه سپری شد دکندی دیمکدر دلبستگی یا حرف مصدر وکاف عجمی

عار حمیدن بدل

عار حمیدن بدل کلمشدر دلبسته کوکل باغلو وصف ترکیبی اقامتدندر سخنان الف ونونله
جمعیدر در مجمعی یا حرف وحدت همی کنند سویلرلردی یعنی اوقورلردی محصول ترکیب
بر یولداشم واریدی بو بابده رفیق یولداش ایلدیکندر ظاهردر که مجموب ایشی که حرف
رابط صفت بیللولیدی سفر ایلمش ایدك وتوز اتمك بیمش ایدك ونهایتسز حقوق
صحبت ثابت اولمش ایدی آخر الامر براز اجق فائده سببیله بنم خاطرمی انجتمکه جائز
طوندی یعنی روا کوردی وارامزده اولان دوستلق تمام اولدی وبونك برله یعنی
دوستلق تمام اولمغله که ایکی جانبدن ارتباط قلب حاصل ایدی یعنی بند نده اند
علاقهء قلب واریدی اول سببدن که اشتدم مکر برکون بنم سوزلرمدن برمجلسده
بو ایکی بیتی اوقورلردی قطعه نگار من چو درآید بخنده ء نمکین ؛ نمك زیاده
کند بر جراحت ریشان نگار من لامیه محبوب من دیمکدر بخنده یا حرف مصاحبت
ویا حرف صله نمکینه اضافت بیانیه در یا حرف نسبت ونون حرف تاکید وکاف عربیدر
نمکی دینلر زیاده عجیله ایلمشلر بر حرف جراحت جیمك کسریله یاره معناسنه در ریشدن رد ابن سبکی و سروری
یاره معناسنه در ریشی نفسنه مضاف اولور ایدی بر مضافی محذوفدر جراحت
دلهای ریشان دیاخود جراحت عاشقان دلریشان دیعنی کل حال حمل کلام بر مبالغ
پیدا ایلمك کرك ریشك الف ونونله جمع اولمشدر محصول بیت بنم نگارم چونکه
خنده ء نمکینه یعنی مقبول وشیرین خنده ایله ویا خنده ء بکار باده لی بولدیکلرك یاده
سینه توز زیاده ایدر یعنی توز سبوب یاره لری تازه لر حاصلی دلریش عشاقك
یاره لرینی یکیلر یعنی محنتلرینی وشور وسغلرینی زیاده دیمکدر توز سبمکدن مراد
زیاده اضطراب ویرمکدر معلوم اوله که نمکدر ریشی ذکری عجمده چوق واقع اولور
بعض شراح جراحت دلریشان تقدیر ایلمش صحت معنا ایچون وبعضیسی تقدیره احتیاج رد سروری
یوقدر زیرا ریش یاشی یارنده دیمش بیرکه محذوفدر یالفی ودذك هیچ فائده سی یوقدر
چه بودی ار سر زلفش بدستم افتادی ؛ چو آستین کریمان بدست درویشان
بودی یا حرف حکایه ادکردن محققدر سر زلف لامیه وضمیر نگاره راجعدر افتادی
یاسیده حرف حکایه در آستین کریمان لامیه در یا حرف صله دست درویشان
محصول بیت نه اولیدی نگارك زلفی اوجی بنم الومه دوشیدی کریملرك یکی

دروبنلرك الینه دوشدوكی كبی حاصلی نه اولایدی وصالیندن دست دربر اولیدم
دیمكدر طایفهٔ دوستان نه بر لطف ابن سخن بلكه بر حسن سیرت خویش كواهی
داده اند او هم در آن میان مبالغه كرده و برفوت صحبت قدیم تأسف خورده
و بخطای خویش اعتراف نموده معلوم كردم كه از طرف او هم رغبت هست این
بینها فرستادم وصلح كردم طایفهٔ دوستان بیانیه طایفه نك همزه سی وحدت
ایچون طوتان ایكی وجهله خطا ایلمش بریسی اولدر كه همزه اندن اضافت ایچوندر بر سبیده
اولدر كه وحدت ایچون منصوص اولان یاده همزه دكلدر نه بر لطف ابن سخن بیوردوغی
تواضع وهضماً لنفسه طریقیله در والا كلام مندن لطافت وصفا مفرددر حسن سیرت
بیانیه وخویش اضافت لامیه در كواه كاف عجمك فتحیله شاهد معناسنه در ویا حرف مصدر
نون فانك فتحی وواوك سكونیله مصدردر نصر بابنك اجوف واویسندن بر نسنه
بیچمك معناسنه صحبت اضافتی لامیه وقدیم بیانیه تأسف تفعل بابندن مصدر
در غصه معناسنه از طرف او هم رغبت هست از طرف او هم عبارتندن مفهوم
اولان اولدر كه حضرت شیخدن ده رغبت وارمش فرستادم فعل ماضی متكلم وحده
كوندردم دیمكدر محصول تركیب دوستلر طایفه سی بو سوزك لطافت وصفا
سنه دكل بلكه كندیلرك حسن خلقنه شهادت ویرمشلر اول رفیق انلرك اراسنده
دخی مدحنده مبالغه ایلمش وصحبت قدیمك فوتنه تأسف وغصه یمش وكندینك
خطاسنه اعتراف كوسترمش معلوم ایلدم كه انك جانبندن ده رغبت وار ده
بو كلیجك بیتلری كوندردم وصلح ایلدم قطعه نه ما داد درمیان عهد وفا بود
جفا كردی وبد مهری نمودی عهد وفا مصدرك مفعولینه اضافتیله وفا
دارلغه عهد یعنی قول وقرار وفاء عهده عطف ایدنلر معنایه واصلا دكلدر ابنش
بد مهر وصف تركیبیدر الچی محبتلو دیمكدر ویا حرف مصدر نمودی فعل ماضی مفرد
مخاطب كوستردك دیمكدر محصول بیت استفهام انكاری طریقیله بیوردبیزم
سنكله ارامزده وفادارلغه عهدمز یوقیدی یعنی وار ایدی حاصلی بری برنجه وفادار
اولمه وزعهد ایلمش ایدك جفا ایلدك ومحبت ترك كوستردك یعنی ترك محبت
ایلدك بعض نسخه ده ما را برنه یادا وافعده نداطریقیله بیكبار از جهان دل

در

د: سمع

د: مزاج جمیعا

در تو بستم نه دانستم كه بر كردی بزودی بیكبار كلیا ویا او غورددن دیمكدر
در تو در حرف صله بر كردی بر حرف تأكید كردی كاف عجمك فتحیله فعل مضارع مفرد
مخاطبه كرد یدندن دونمك معناسنه یعنی رجوع ایلمك بزودی با حرف مصا
ویا حرف مصدر بیزلكله دیمكدر محصول بیت براو غورددن كوكلمی تمام جهاندن بكا
بغلادم بیلمدمكه تیزلكله بنم مهر ومحبتمدن دونوب رجوع ایلیجكسك حاصلی بو
علی الفور بندن اعراض ایلیجكك بیلسم براو غورددن بكا كوكلمی بنده ایلمزدم هنوزت
كر سر صلحست باز آی كزان محبوبتر باشی كه بودی هنوزت تا صمیر خطاب
سر سودا و هوس معناسنه در صلح اضافت لامیه در باز بونده كیرو معناسنه در آی
فعل امر مفرد مخاطبدر كل معناسنه باز آی كیرو كل معناسنه در ایكنجی كزه كل دیك
دكلدر بعضیلر ظن ایلدوكی كبی كزان كه حرف تعلیل ازان اشارتدر اول كه حال محبوبیه
تر ادات تفضیل محبوبرك دیمكدر باشی فعل مضارع مفرد مخاطب اولاسك دیمكدر
كه حرف بیان بودی جائزدر كه فعل ماضی مفرد مخاطب اوله وجائزدر كه ادات زمان
اوله محصول بیت ای جانان الآن اكرسنك صلح سودا و هوسی وار ایسه یعنی صلحه میلك
وار ایسه كیرو كل یعنی بیزدن نفرت ایدوب قاچمه تا كیم محبوبرك اولاسك كه اولده
اولدك ایدی ویا كه اولده ایدك مرصلحك معناسی اكرسنك صلحه بانی وارتسه دیمی
باشدن خطا ایلمشكه اندن زیاده اولمز حكایت یكی را زنی صاحب جمال بود
دركذشت ومادر زن پیر فرتوت بعلت صداق درخانه متمكن بماند مرد
از محاورت او بجان رنجیدی وبحكم صداق از محاورت او چاره ندید یكی
از ین طایفه گفت چه كونه در فراق یار عزیز گفت نادیدن زن برمن چنان
دشوار نمی آید كه دیدن مادر زن بعض نسخه ده زن صاحب جمال واقعدر ام فلز
نبا سده بولیدا اوملفدر دركذشت كچدی یعنی فوت اولدی دیمكدر مادر زن قیین انا
پیر فرتوت بیانیه وصفت مادر زن فرتوت بونامش دیمكدر با حرف مصاحبت علت
صداق لامیه صادك فتحی وكسریله كابین دیمكدر بعض نسخه ده بعلت كابین واقعدر
محاورت مصاحبت معناسنه در محاورت جیمله قوكشیلق دیمكدر چاره درمان
دیمكدر چاره لغتلرده شایعدر دیمكدر مقام بیانده ابهام ایلمش یكی از ین طایفه یعنی

د: سروری

د: سروری

د: سروری

اولیلردن بری دوستلردن بری دیبن بیلمز ایمش چه کونه یا ضمیر خطاب وهمزه حرف
توسل همزه خطاب ایچوندر دیبن قابل خطاب ذکر ایمش دشوار مشکل محصول ترکیب
برینک بر صاحب جمال خاتونی وار ایدی فوت اولدی ویربو نا منزلتین انا کا بری
علتیله یعنی سببیله کتینک خانه سنده متمکن و ثابت قالدی کیتی انک مصاحبتندن حاصل
رنجیده ایدی یعنی زیاده اینجینوردی وکا بین سببیله اولمدن جاده کوردی
یعنی مهرینی ادا ایده مدوکندن بالضروره بیله اولمغه اختیار ایدردی اولیلردن
برسی برکون دیدی یار عزیزنک فراقنده نیجه سک اولکیسی دیدی خاتونی کورمک
بکا اولقدر کوچ کلمزکه اناسنی کورمک یعنی اناسنی کورمک آنی کورمکدن مشکل
کلور یعنی فراق جانان بکا اولقدر دشوار کلمزکه وصال اغیار **مثنوی کل بتاراج**
رفت وخار بماند ۶ گنج برداشتند ومار بماند یا حرف صله وتاراج یغما
محصول بیت کل یغمایه کتدی یعنی کلی دیو شویردیلر ودیکنی برنده قالدی گنجی یعنی
دفینه قالدیردیلر ومار برینده قالدی مشهوردرکه دفینه فوق ییلان صکره
ییلان تصرف ایدر دیرلر بو کلام آکا کوره در **دیده بر تارك سنان دیدن**
خوشتر از روی دشمنان دیدن دیده دیدنك مقدم مفعول صریحیدر
برنارك عنوصریجی تارك هرنسنه نك دبه سینه دیرلر سنان اضافت لامیه در محصول
بیت کوزی دمرن اوجنده یعنی دبه سنده کورمك دشمنلر یوزینی کورمکدن
خوشتر در یعنی یکرکدر **واجبست از هزار دوست برید ۶ تا یکی دشمنت**
نباید دید برید مصدر معناسنه در تا حرف تعلیل دشمنت تا ضمیر خطاب دیدن
مصدر دردیدن معناسنه محصول بیت بیك دوستدن کسلمك واجبدر بردشمنکی
کورمك ایچون حاصلی بیك دوستدن کچمك کرك تاکم بردشمنکی کورمیه سك
حکایت یاد دارم که در ایام جوانی گذر داشتم بکویی ونظر با ماه رویی در
تموزی که حرورش آب دهان بخوشانیدی وسمومش مغز استخوان بجوشانیدی
از ضعف بشریت تاب آفتاب هجیر نیاوردم والتجا بسایه دیواری کردم مترقب
که کسی زحمت حر تموز از من ببرد آبی فرو نشاند ناگاه از تاریکی دهلیز خانه
روشنایی دیدم یعنی جمالی که زبان فصاحت از بیان صباحت او عاجز باند

چنان که در شب تاریك صبح بر آید یا آب حیات از ظلمات بدر آید قدحی
برف آب در دست وشکر دران ریخته وبعرق بر آمیخته ندانم که بگلاب مطیب
کرده یا قطرهٔ چند از گل رویش دران چکیده فی الجمله شراب از دست نگارینش
برگرفتم وبخوردم وعمر از سر گرفتم یاد دارم خاطرمده که حرف بیان ایام
جوانی یا حرف مصدر کذر داشتم کذر طوتاردم یعنی کچردم بکویی یا از معناسنه
در ویا حرف وحدت وکوی کاف عربیله منزل سیل محله دیمکدر یا حرف صله ماه رویی ترکیب
ترکیبی مقصود بوددکه جوان ایکن دلبری محله سینه ملازمت ایدروب دوشنده جانانی
سیر ایدرمش تموز تموزدن بونی اوزده باذك اوزدن آییدرکه اول آینك آدیدر رانده
واوردن آبینك تموز در ودرجینك آب درکه آغستوس درینی تموزی آغستوس ایله بیان
ایلینی بیلك اون ایکی آینی دردن منزلنج بیلبوب آکلماز ایمش بعض نسخه ده ایام تموز
واقعدر اضافتلر که حرف رابط صفت حرورینجی ایلداسی اسیجق بیلشین ضمیر تموزه
راجعدر آب دهان دن مراد توکورك وآغز یادیدر بجوشانیدی یا حرف حکایه
قوردردی دیمکدر والف ونون ادات تعدیه در زیرا خوشیدن لازمدرکه
قوردمق دیمکدر بجوشانیدی یا زوب نون وجملد ونون نافیه نك فتحیله قیدایلی
ویحلك معناسنه صحیح ویره نك قصد یعنی خدا ایبلو دنجی سموم کونده اسی اسیجق
بیلدر وشین یه تموزه راجعدر مغز استخوان لامیه در مغز ایلك دیمکدر واستخوان
همزه نك وتانك ضمه لریله وواو دمیله کمکدر بجوشانیدی یا حرف تاکید ویا حرف حکایه
قیناددری دیمکدر والف ونون کذا ادات تعدیه در ضعف بشریت لامیه تاب آفتاب
هجیر لامیه لردر تاب بو نده طاقت دیمکدر وهجیر غایتده اسیجق زمانك کونه اوردن
یعنی نصف نهاره دیرلر نیاوردم کتوره مدم یعنی زیاده اسیجق تحمل کتوره مدم
التجا افتعال بابندن مصدر دردر صیغنمق معناسنه یا حرف صله سایه دیوار لامیه در ویا
حرف وحدت در دیوار کولکه سنه دیمکدر مترقب تفعل بابندن اسم فاعلدر منتظر
معناسنه که حرف بیان کسی یا حرف وحدت زحمت حر تموز لامیه لردر تموز اسیجقلیك زحمتنی
ببرد آبی یا حرف مصاحبت بر دآب موصوف صوویا حرف وحدت فرو ادات تاکید
نشاند فعل مضارع مفرد غایب سوینده ورده دیمکدر زیرا نشاندن مشترکه لغ

دیمکله سویندردمك بیتندن ناکاه بجّاةً دیمکدر نادیکی دهلیز خانه‌ٔ الامیدلو ددناردیکی
قراکولق یا حرف مصدردر وهمزه اضافت ایچون کلمشدر دیدی افترا ایلمشدر که بوندن
همزه یوقدر دهلیز صوقق قپوسیله او قپوسینك آرا الیغیدر درلوخانه‌ٔ یا حرف وحدت
وهمزه حرف توسّل روشنایی پرآید بیلوق یعنی جمالی یا حرف وحدت بعض نسخه‌ده یعنی عبارتی
یوقدر بر جمال بدلدر روشنا بیدن که حرف رابط صفت زبان فصاحت بیانیه‌ده
بیان صباحت ده بولدر صباحت جمال وحسن معناسنه‌در برآید طلوع ایلیه دیمکدر
بدرآید چیقادیمکدر قدحی یا حرف وحدت برف آب فانك سکونیله قارلی صو
دیمکدر ترکیب ترجی قیلمشدر وصف ترکیبی دیمکدر خطادر بیتلر مطیب اسم مفعولدر
تفعیل بابندن کوزل قوقولی نسنه یا حرف عطف قطره‌ٔ چند بیانیه ویا خود اضافیه
حکم اولنیه ویا حرف وحدت همزه حرف توسّل اولیواولی دراضافتدن چکیده بو
طامزه‌مش معناسنه‌در دست نکارین بیانیه نکارین لفظندن منقّش دیمکدر خضابلنمش
محمول اولورسه شربتی کتوردن نشوه جنسی اولمق کولك واکر کوزل ومقبول الدن
عبارت ایسه محبوب جنسی اولمق ممکندر برکرفتم قوردم یعنی الدم بعض نسخه‌ده نستدم
واقعدر فعل ماضی متکلم وحده آلدم دیمکدر بجوردم بوندن ایجدم دیمکدر
سرکرفتم باشدن طوتدم دیمکدر یعنی استینافایلدم محصول ترکیب یادمده دریم
جوانلق زمانندن بر محلیه ملازمت ایدردم یعنی بر محلده جوان سوردم دخی
محله سینه واروب آنی سیر ایدردم یعنی جمال بو کالینه نظر ایدردم بر تموز آینده که
انك حروری آب دهلنی کمال حرارتندن قوروددی وصومی کمیکك ایلیکینی
زیاده اسیجاغندن قیناددی ضعف بشریتدن هجیر آفتابه طاقت کتوره‌مدم
پس ورد بوارك سایه سینه صیغندم بناه ایلدم مترقّب ومنتظر اولدوغم حالده
برکیمسه تموز حرارتنی وشدتی زحمتی بندن بوصوغوق صوایله سویندوره یعنی
ازاله ایلیه ناکاه اوول دهلیزی قراکولغندن پرآید بیلوق کوردم یعنی بر جمالکه دیبا
فصاحت انك کوزللکی وحسنی بیاننده عاجز قالور دشونیلکه قراکولق یحده صبح طلوع
ایلیه ویا آب حیات ظلماتدن چیقوب ظاهر اوله برقدح قار لوصو الندده واکا
شکر ودمکشی حاصل قارلی شکر شربتندن عبارتدر وعوقلقارینندر مثغ یعنی کلاب

فاتمش

قاتمش بیلزمکه شربتی نقش امورده کلاب امی مطیب ایلمش بوخسه زمان اسیجاغندن
بریچه قطره بوزی کلندمی اکا طامزه‌مش ایدی حاصل کلام شرابی آنك دست
نکارینندن الدم وایچدم وکچمش عمری بنده باشدن طوتدم یعنی تازه عمر کسب ایلدم
بیت ظَمْآءُ بِقَلْبِي لَا يَكَادُ يُسِيغُهُ ﴿﴾ رَشْفُ الزُّلَالِ وَلَوْ شَرِبْتُ بُحُورًا ظلماء
الف مقصوره ایله عطشی وزنی ومعناسی اوزره یا حرف ظرف مقدّم حاصل کلامیدر
سینه متعلق قلبی یا ضمیر متکلم متعلق ومتعلق اعرابدن محلا مرفوع خبر مبتدادر که
ظماءدر ظماء نکره موصوفدر تقدیری ظماء شدیددر لا یکاد افعال مقاربه‌دن
دندر قریب اولمز دیمکدر یسیغ فعل مضارع مفرد مذکر غایب درافعال بابندن
وضمیر مذکر ظماءه راجعدر یوله دیمکدر یعنی تسکین ایدوب کیدرمز دیمکدر رشف
الزلال لامیه یعنی مصدرك مفعولنه اضافتیدر رشف رانك فتحی وشینك
سکونیله برنسنه‌یی صورمقدر مثلا الخیر وامرود صورموق کبی رشف لفظا
مرفوع یسیغه فاعلدر دشغی سر بندیله بیان ایلیین رشف دشغی قریبه قالمز ایمش ولو
ادات وصل لا یکاده متصل شربت فعل ماضی نفس متکلم وحده‌دن علم بابندن بحور
جمع بحردر دکزدیمکدر محصول بیت قلبمده بر عظیم وشدید عطش یعنی تشنه‌لك
حاصلدر آنی سوبندوروب ازاله ایلمکه یعنی کسر ایلمکه قریب اولمز حاصلی اول عطشی
بندن کیدرمکه ممکن دکل صافی صوبی صورمه صورمه ایچمك صافی دن دکزلرده
ایچسم عطشی کسر ایلمکه رشغی تعیین ایلدی زیرا صوبی صورمه صورمه ایچمك صوسوزلغی
قندرامقدن تنکر ضرب مثلده وارددر که الرشف انقع دیو صورمه صورمه ایچمك
عطشی آرتوق کسر ایدر دیمکدر قطعه خرّم آن فرخنده طالع را که چشم ﴿﴾ بر چنین
روی اوفتد هر بامداد خرّم خاء معجمه‌نك ضمیله وراء مهمله‌نك فتحیله وتشدیدیله
شاد یعنی شن دیمکدر که فرح فانك فتحی وراءنك کسری صفت مشبهه معناسنه
مستعملدر وکاه تزه بنا اولنمق اوزره یعنی اراسته وپاك معناسنه فرخنده
فانك وخانك فتحیله مبارك دیمکدر طالع لعله وصف ترکیبیدر خرّم شاد معنا
اولدوغی تقدیرجه را حرف زایدا ولور اما معنای مصدریت متضمّن اولسه
را حرف تخصیص اولور که حرف رابط صفت چشم مصراع ثانیه موهوندر تقدیر

د د سمع

د د نامی سند ... وس ورد ی

چشمش درضرورت وزن ایچون حذف وایصال اولدی چشمك معنی ضرورت
وزن ایچون تلفظ اولنماز دبنلر زائد سویلنلر او فقد واولدوشه دیمکدر
بامداد بونده صباح معناسنه در محصول بیت سعادت وسرور اول مبارك
وطالعلو کیمسه نکدر که آنك چشمی بو بخلیندر وبه دوشر هر صباح یعنی دولت
وسرور هر صباح یوزینی کوره نکدر و یوزینه بقانکدر **مست می بیدار کردد**
نیم شب ۞ مست ساقی روز محشر بامداد مست می لامیه در بیدار بانك عربك
کسریله اویانق دیمکدر نیم شب اضافت فی معناسنه در نصف اللیله دیمکدر مست
ساقیده لامیه در روز محشرده بولیه در بامداد ایرته دیمکدر محصول بیت شرابك
مستی یعنی خمردن سرخوش اولان نصف اللیلده بیدار اولور یعنی هشیار اولور
آیلور اما ساقینك مستی محشر کوننده طاکه یعنی محشر کوننك صباحی آیلور
حکایت سالی سلطان محمود خوارزمشاه با خطا برای مصلحت صلح اختیار
کرد بجامع کاشغر درآمدم پسری دیدم در خوبی بغایت اعتدال ونهایت
جمال چنانکه در مثال او گفته اند سالی یا حرف وحدت محمود خوارزمشاه ثانیه
دربو اول سلطان محمود در که هلاکو ایله محاربه ایدوب اندن شهید اولدی با حرف
مع خطادن مضاف محذوف در ملك خطا دیمکدر اول زمانده خطا و ختن کافرستان
ایدی خطا فتح خا ایله در کسر خا ایله خطادر برای مصلحت لامیه در بر مصلحت ایچون
دیمکدر بو کلام جواب سؤال مقدر در که سؤال کلدی که اسلام پادشاهی نه
ضرورتکه کفرله صلح اختیار ایلمك جوابی برای مصلحتی در فقد بر صلح کردك
مفعول اولی واختیار ثانیسی اول زمانده حضرت شیخ سلطان محمودك استادی
ومصاحبی ایمش و بو شیخك سیاحتی زمانی ایمش بر شیخی خطا پادشاهینه ایلچیلك
طریقیله ارسال ایدر کاشغر ترکستان شهرلرندن برینك اسمیدر که طائفهٔ نقش
بندیه دن حضرت سعد الدینك شهریدر که حضرت مولانا جامینك پیر
ارشادیدر وقبرلرینك یرینی حضرت ملا یه و یرمش و یرینی رشحات صاحبی
صفی یه قدس الله ارواحهم پسری یا حرف وحدتن یا حرف ظرف غایت اعتدال
ونهایت جمال لامیه لر در محصول ترکیب بریل سلطان محمود خوارزمشاه خطا ملکنك

بادشاهید

بادشاهیدر مصلحت ایچون صلح اختیار ایلدی یعنی بنی خطایه ارسال ایلدیکه ارا
لرینی اصلاح ایلیم کاشغر شهرینك بر اولو جامعی وار درکه مشهور عالمدر اول
شهره واردوب قوندقده اول جامعك سیرینه واردوب کیردم بر پسر کوردم اول
جامعك کوزللکده غایت اعتدالده ونهایت جمالده شویلکه آنك مثالنده دینلمش
در **نظم معلمت همه شوخی ودلبری آموخت ۞ جفا وناز وعتاب**
وستمگری آموخت معلم مبتدا و تاء ضمیر معناده آموخته متعلقدر ضمیر منصوب
متصل معناسنه شوخ بونك کبی یرلرده اسیجی قبلی دیمکدر مطبوع معناسنه ویا
حرف مصدر در دلبری یا سبب بولیه در آموخت فعل ماضی مفرد غائب متعدی
اوکرتدی دیمکدر خبر مبتدا در عتاب مفاعله بابنك مصدر ثانیسی فاتحق
وآزارلق معناسنه در ستم سینك کسریله ظلم معناسنه در وکرادات فاعلده
جی معناسنه کاردن مخفف ویا حرف مصدر در آموخت عین اول محصول بیت
معلمك سکا جمیعا شوخلق ودلبرلك اوکرتدی یعنی سکا همان بونلری اوکرتدی
جفادخی نازدخی ظالملق اوکرتدی حاصلی در سك همان بونلری ایلدی وجایز
درکه بو ایکی فعل معنای استفهامی متضمن اوله یعنی همان بونلری می اوکرتدی هیچ بیچاره
عشاقه مرحمت اوکرتدی دیمك اوله **من آدمی بچنین شکل وخوی وقد وروش**
ندیده ام مگر این شیوه از پری آموخت بو نده آموخت فعل لازم در وایکی
سابقلر متعدی ایدی یعنی مشترکدر لازم ومتعدی بینده روش مصدر در
یورویش معناسنه مگر کاف معناسنه در محصول بیت شیخ حضرتلری خطابدن
غیبته التفات ایدوب بیوردیکه نوع آدمی بو بچلین شکل وخوی وقد وروش
واسلوبله کورمدم بیلکه بو ناز وشیوه یی پریدن اوکرنمشدر یعنی آدمده اولمیجه
پریدن اوکرنمشدر بیلوراولنده نظم یرینه رباعی یازانلر نظم عجمده عجب مقرر اولدی
مقدمهٔ نحو زمخشری در دست همی خواند ضرب زید عمرا وکان المتعدی عمرا
کفتم ای پسر خوارزم وخطا صلح کردند وزید وعمرو را همچنان خصومت
باقیست بخندید و مولدم پرسید گفتم خاك شیراز گفت از سخنان سعدی
چه داری گفتم مقدمهٔ نحو لامیه در روز محشره اضافت ده بولیه در تقدیری

ردای سپید... وسرودی

ردّ شراح جمیعا

زمخشری
اسمی محمود در

محمود زمخشری بلده معقدمه‌دن مراد متن عمرونك فتحی و ضمیله لغتده انوزجدر زمخشر
خوارزم نواحیسندن بر کویك اسمیدر که کشاف صاحبی اول کویدندر اسمی محمود در
وزمخشر زانك و میمك فتحه‌لریله صفت نسبیه در هم خواندا او قوردی دیمکدر ضرب
زیدٌ عمرًا زیدعمروی ضرب ایلدی وکان المتعدّی عمرًا و متعدی یعنی اوده ولشن عمرو
عمرو دارا دادن تخصیص هجان الخلین دیمکدر یعنی اولکیی خصومت باقیست
بوکلام استفهامی متضمّن درخصومتی باقیمیدر دیمکدر مولد اسم مکاندر مجلس
کبی جه داری نك واو دیمکدر محصول ترکیب مذکوره بیرك زمخشریه منصوب
نحو مقدمه‌سی الندم ایدی او قوردی زید عمروی ضرب ایلدی حال بوکه متعدی
و مضروب عمرو اولدی اندن بو ترکیبی ایشیدنجه دیدم ای بر خوارزم وخطا ملح
ایلدیلر وزید و عمرونك خصومتی عین اولا باقیمیدر بو سوزدن کولدی و
مولدم صوردی دیدم خاك شیراز دیدی سعدی سوزلی ندن نك وار دیدم
قطعه **بُلِیتُ بِنَحْوِیٍّ یَصُولُ مُغَاضِبًا ❊ عَلَیَّ کَزَیْدٍ فِی مُقَابَلَةِ الْعَمْرِو** بلیت فعل
ماضی متکلم وحده مبنی للمفعول نصر یا بینك ناقص واوی بندن مبتلی اولدم
دیمکدر باحرف صله بلیت به متعلق نحوی نوننك فتحی و حانك سکونیله یا نسبتیله
اسم منسوبدر تقدیری بمحبوب نحوی دیمکدر یصول فعل مضارع مفرد مذکر
غائب نصر بابینك اجوف واویسندن حمله و هجوم ایدر دیمکدر فاعلی نحویه
راجع تحتنده ضمیر جمله فعلیه اعرابدن محلا مجرور صفت نحو یدر علی جار و
مجرور یصول یه و یا مغاضبا کلمه سنه متعلقدر کزید کاف اسمدر مثل معناسنه
محلا منصوب مصدر محذوفه صفتدر تقدیری یصول صولة مثل صولة زید
فی مقابلة العمرو محصول بیت بر نحو او نوعی محبوبه مبتلا اولدم که بکا حمله و هجوم
ایدر غضبناك اولدوغی حالده یاخود بکا غضبلو اولدوغی حالده حمله و هجوم ایدر
زیدك عمرو مقابله سنده حمله و هجومی کبی **عَلَی جَرِّ ذَیْلٍ لَیْسَ یَرْفَعُ رَأْسَهُ ❊ وَهَلْ**
یَسْتَقِیمُ الرَّفْعُ مِنْ عَامِلِ الْجَرِّ علی حرف جر جرّ مجرور در علی ایله و ذیل اضافتله
علی مجرور بالمحلا منصوب حالدر لیس یرفع فاعلندن که نحویدر ضرورت
وزندن ایچون مقدم اولمشدر رأس لفظا منصوب مفعول یرفعدر و ضمیر

یه نحویه دلجعدر واو حرف ابتدا هل حرف استفهام یستقیم فعل مضارع مفرد مذکر
غائب در استفعال بابندن الرفع لفظا مرفوع فاعلیدر مراد اقسام اعرابدن
اولان رفعدر ایهام طریقیله من حرف جر یستقیم یه متعلق عامل جر اسم فاعلك مفعو
اضافتیدر بو مصراع استفهام انکاری طریقیله واقعدر و ایهام لطیفی مشتمل‌در
محصول بیت یعنی مذکور نحوی بور و دکرم باشنی قالدرمز انکلین چکیجی اولدوغی
حالده یعنی کندی اعتبار و التفات ایلمز بلکه اکا برانه تکبر و ناز و شیوه ایله اتکین
چکرك یعنی سوریه رك و سوروکلیه رك کیدر نتکه متکبر اولان محبوبلرك اعتیادیدر
معلوم اولکه اکابر ناسك اتکلری یعنی لباسلری اوزون اولور زیرا اوزون
ایدیکلرندن تکلری وارددر اما فقرانك اوزون اولمز قیصه اولور زیرا اوزون
بحکم وسعتلری اولمز بس جرّ ذیل وسعتدن و اکابرلکدن کنایه‌در نتکه حضرت شیخ
بوستاننده بیورر **بیت** بسا تلخ عیشان تلخی چشان ❊ که در خلد باشند دامن
کشان ❊ و عامل جردن هرکز رفع مستقیم اولور می یعنی رفع عملنی ایلیی عوامل
غیر یدر و جر عملنی ایلیی غیری بس جاردن رفع عملی راست دکل بو کلام مصنف
جانبندن نحوی جوان ایچون اعتذاردر یعنی اتکین چکرك متکبرانه ناز و شیوه
ایله یورید کده باشنی قالدیروب کمسه‌یه اعتبار و التفات ایلمدوکنه حاصلی
عامل جار دافع اولمز **لختی باندیشه فرو رفت وگفت غالب اشعار او دری**
زمین زبان فارسیست اگر بگویی بفهم نزدیکتر باشد کلم الناس علی قدر
عقولهم گفتم لخت بونده پاره معناسنه‌در و یا حرف وحدت پاره دیمکدر
باحرف صله اندیشه بونده فکر معناسنه‌در فرو رفت باتدی و طالدی معناسنه
زیرا رفت فرو ایله مستعمل اولدقده بو معنایی متضمن اولور غالب اشعار اولنجه
لوردر غالب بونده اکثر معناسنه‌در دری زمینی بور و ده یعنی دیارکا نغزده
اگر بگویی یعنی بخوانی بفهم باحرف صله کلم فعل امر مفرد مذکر مخاطب تفعیل
بابندن سویله دیمکدر الناس لفظا منصوب مفعولیدر علی حرف جر کلم متعلق
قدر عقول مصدرك فاعلنه اضافتیدر و ضمیره اضافت لامیه‌در محصول
ترکیب بن بو اکیجی عربی بیتی او قوینجه بر پاره فکره طالدی و دیدی سعدینک

اکثر و اغلب اشعاری بو دیارده زبان فارسیله در اکر فارسی شعر بیلمز او قوسه‌ك
فهم ایده‌مز دق اولوردی نتکم حضرت محمد صلی الله علیه وسلم بیورمشدر یعنی خلقه
عقللری مقدارنجه سویله یعنی آکلایه جقلری سوزی سویله دیمکدر رنجیده دیدم شعر رد سروری و شمعی
طبع ترا تا هوس نحو شد ❊ صورت عقل از دل ما محو شد طبع تو لامیه در دورا
ادات تخصیص تا حرف ابتدادر زمانده منتهی غایتدر هوس نحو مصدرك
مفعولنه اضافتیدر صورت عقل بیانیه دل ما لامیه محو شد زیرا بو علم معقولاتدن
دکلدر و سماعی مسائلی قیاسیسندن زیاده در و کثرتندن ضبط احاطه سی
حتی امتناعده در و بو علمده اقوال علما نامعدود در و اختلافات مشایخ نامحدود
و بیوده در و نحوی کلام کلام مجازی او لمقده جایز یعنی حقیقی او لیوب ادعائی
اوله فتأمل پس دیدیسی اغیاردن اوقودوغی ایچون صورت عقلمز محو اولدی
دینیلر مقامه مناعلت سوق الامثلی محصول بیت ای جانان اول زماندن
بروکه سنك طبعکك نحو هوسی اولدی یعنی طبعنك علم نحوه هوسی ایدوب
میل ایدلی بیزم کوکلمزدن عقل صورتی محو اولدی یعنی کوکلمزدن عقل زایل
اولدی زیرا مسائلی چوق و سن ایسه نازك مزاج حفظنده و ضبطنده زحمت
چکرسك بیز سنی زیاده آجد یغمزدن لا یعقل اولمشز **ای دل عشاق بدام تو
صید ❊ ما بتو مشغول و تو با عمرو و زید** ای حرف ندا منادی محذوفدر ای جانان
دیمکدر دل عشاق لامیه و مقصود بالندا پس منادای محذوف و صفت طوتانلر
بو استعمالدن دردر دکلو آکاه دکلر ایمش با حرف صله دام تو لامیه صید بوندن
مصید معناسنه در یعنی مصدر مفعول معناسنه شکار دیمکدر بتو با حرف
صله و با حرف مصاحبت با عمرو و با سیده بویله در محصول بیت ای جانان
عشاقك کوکلی سنك طوزاغکه شکار در یعنی عشاقك کوکللری هپ ضبطکه
المش سك بیز سکا مشغولز و سن عمرو و زیدله یعنی بیز سکا مقیدز و سن
اغیار ایله مصراع ثانیده ایهام لطیف وار در تأمل تدبر **بامدادان که عزم سفر
مصمم شد مگر کسی از کاروانیان گفته بود شنیدم که فلان سعد بیست دیدم که
دوان آمد و تلطف کرد و بدرود و داع تأسف خورد که چندین روز چرا نگفتی** رد شارح جمیعاً

منم تا شکر قدوم بزرگان را بخدمت میان نبستمی بامدادان یعنی مصاحبت
واقع اولان کونك ایرتسی دیمکدر و با مطلق ایرته که حرف رابط صفت عزم سفر
مصدرك مفعولنه اضافتیدر مصمم تفعیل بابندن اسم مفعولدر مقرر دیمکدر
از حرف تبیین گفته بود شنیدم دیمش ایمش دیمکدر که حرف بیان فلان یعنی سکا دون
مصاحبت ایلین سعد بیدر در بو دیدم کوردم که حرف بیان دوان صفت مشبهه
در دوید ندن یلرك دیمکدر تلطف ملایمت دیمکدر و داع دن داول تعجیل
بوتنده فراق مراد در چندین روز بو قدر کون دیمکدر چرا نچون دیمکدر نگفتی
فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب که منم یعنی سعدیم دیو تا حرف تعلیل شکر قدوم
بزرکان لامیه لردر دورا ادات تعلیل بخدمت با حرف صله نبستمی با حرف حکایه
محصول ترکیب ایرتسی که عزم سفر مقرر اولدی مگر کاروانیدن یعنی یولداشلر
دن برکیمسه مذکور دیمش ایمش نم ایچونکه اینته بو سعدیدر کوردم یلرك
یانمکلدی و تلطف ایدوب ملایمت کوستردی و وداع و فراق تأسف
ییوب غضبچکدی که بو قدر کون که بو شهرده اقامت ایدوب اکلندك
نیچون دیمدك که بن سعدیم تاکم او لولرك کلمسی شکرانه سی ایچون خدمت
بل بغلییدم بستمی یا سنه حرف نفی دیمی نفی معناسنی بیلمز ایمش حضرت شیخك بامدادان
بیوردو غیلا چندین روز بیور دوغی بینده ظاهرا منافات آکلنور تأمل
تدبر **مصراع با وجود تو زمن آواز نیامد که منم** محصول مصراع سنك
وجود کلی بندن آواز کلمدی که بن سعدیم حاصلی سنك قتکده عقلمی حیرت
آلدی شویله که کندومی بیلمدیکمدن بنم دیمکه مالك اولمادم بو مصراعك نقللنده
زیرا ایلدی محو اولور دکونتنك طلوعی قتنده دیمی مناسبت سیز سویلمش
**گفتا چه شود که درین بقعه چند روز برآسایی از خدمت مستفید
شویم گفتم نتوانم بحکم این حکایت** بقعه دن مراد شهر کاشغردر برحرف
تأکید آسایی فعل مضارع مفرد مخاطبدر راحت اوله‌سك یعنی دیکلنه‌سك
تا حرف تعلیل از خدمت بعض نسخه‌ده بخدمت واقعدر مآل بردر محصول
ترکیب پس دیدی نه اولور که بو دیارده بر نیچه کون آسایش ایلسك تاکیم خدمت

رد شمعی
جواب حضرت شیخك بامدادان
مرادی سفر قصد ایتدکاری
کونك ایرتسیدر و مجموع
چندین روزدن مرادی
سعد ایله ملاقات ایتدکلری
مقدم بحثیدر
فتدبر
رد سروری

شریفدن مستفید اولمادق بر دیدم قادرد کلم بو حکایه سبیبله مثنوی
بزرکی دیدم اندر کوهساری ٭ قناعت کرده از دنیا بغاری بزرکی یاحرف
وحدت دد یدمك مقدم مفعولید رکوهسار طاغلق دیمکدر زیرا سار مبالغه
افاده اید ربغاری یاحرف ظرف غار مغاره و یا حرف وحدت محصول بیت بر
طاغده بر اولو کمسنه کوردم دنیا و ما فیها سندن اعراض و فراغت ایدوب بر
مغاره ده قناعت ایدوب اوتورمش چرا کفتم بشهر اندر نیایی ٭ که بار بند
از دل بر کشایی چرا کفتم تقدیری کفتم چرا در صرورت وزن ایچون قلب مکان
ایلدی بشهر باحرف صله و اندر دانی تاکیدا ند نیایی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب
کلمزسك دیمکدر که حرف تعلیل بار بند بنا اید در اکثر نسخه بو یله واقعدر و اقل
قلیلنده باری یائله واقعدر و بو تکلفو قرینه او لوب معناسی بر کره کوکلدن بند
جوزه سك یعنی غمی دفع ایده سك دیمی ایکی وجهله خطا ایلمش باری کره معناسنه
اخذ ایلمسنده و بندی غم معناسنه بو ندی خود باددن مراد بو کدر و بنددن اکل
و شرب و سایر لوازم انسانیه در و بند ضد معناسنه اولدوغیچه بر کشایی دلیل
واضحدر بر حرف تاکید کشایی فعل مضارع مفرد مخاطب آچاسك دیمکدر محصول
بیت دیدم شهره نیچون کلمزسك تا کم قید آخراجات بو کینی کوکلکدن آچاسك
یعنی ازاله و دفع ایده سك بکفت انجا پری رویان نغزند ٭ چو کل بسیار
شد پیلان بلغزند پری روی وصف ترکیبیدر و الف و نون ادات جمعدر نغز
کوکچك یعنی ایو معناسنه بو ندی کوزللر مراددر کل کاف عجمك کسریله بلچیق بلغزند
فعل مضارع جمع غایبدر طیر نورد دیمکدر محصول بیت مغاره نشین نیچون کلمزسك
دیجك دیدی انده کوزل پری رولو وارددکه بیزی بولوردن چیقاردیرلر مصراع
ثانی مقام تعلیلده در یعنی چونکه بلچیق چوق اوله فیللر البته طیر نورد اشترکبی
زیرا ثقلیدر و ملاذ هرنقدر عابد و زاهد ایسم ده کوزللر چوق اولیجه بی اختیار
کوکل میل ایدر دا بن بکفتم و بوسه بر سر و روی هم دیگر دادیم و وداع کردیم
هم دیگر بری بریمزك دیمکدر بعض نسخه ده هم دیگر یرینه یکدکر واقعدر مآل برد سی
محصول ترکیب بو بیتلری سویلدم یعنی اوقودم و بری بریمزك باشنی و یوزینی اوپدی

ردشمعی

وداع ایلدك یعنی ایریلمدق مثنوی ٭ بوسه دادن بروی دوست چه سود
هم در آن لحظه کردنش بدرود لحظه بوندن ساعت معناسنه در کردنش ضمیری دوسته
راجعدر بدرود بای عجمیله استعمال ایدر عجم و رومیلر بای عربیله استعمالك معناسنه برجمله
تحیت دیرلر مثلا سفره کیدن کمسنه خدایه اصمرلادی دیرلر قلان بو یله دیوب
شادو اسن فال دیمکدر بدرود دیرلر محصول بیت دوستك و جانانك دوینه بوسه
ویرمك یعنی کیدجك زمانده یوزینی اوپمك نه فایده در اول وقتده آنی بدرود
ایلمك نه فایده زیرا انیز الم و محنت فراقی کینه باقید دکلمیدر ددددکلمیدر منقطع اولمز
سیب کویی وداع یاران کرد ٭ روی ازین نیمه سرخ وزان سو زرد سیب
سینك کسریله الما دد کویی کاف معناسنه وداع تودیع معناسنه اسعد دسلام تسلیم معناسنه
اولدوغی کیبی یاران اضافت مصدرك مفعولنه اضافتیدر روی تقدیری روی
دد ازین نیمه ازین سو دیمکدر سرخ تقدیری سرخست دد زان سو اولجانبدن زرد
یعنی زرد دست در محصول بیت الماکو یاکه یاران تودیع ایلدی یعنی دوستلرندن
مهجور و مفروق اولدیکه یوزینك بو جانبی قیزل و اول جانبی صاریدر یعنی فراق
المندن نصفی زرددر و لطو حاصلی آتش عشقله نصفی قیزرمش و الم و محنت فراقله نصفی
صارارمش معلوم اولدکه ازین و ازان بیتده تقابل اولدوغی بعضلر بیلیدکلرندن
ازین عبارتیچه اولدن تعلیلا عتبارا الجنسه اجلمعناسنه بوندن سو لفظینه نصف
معناسنی ویرمك مجازدر مثنوی یرینه بو قطعه نك ابیاتی اولدیغی بیت باز ان
سهوا ایلمش بیت ان لم امت یوم الوداع تأسفا ٭ لا تحسبونی فی المودة منصفا
ان حرف شرط لم امت فعل جحد مطلق متکلم وحده در مات یموتدن یعنی
بابینك اجوف واوییندن اولمز ایسم دیمکدر یوم ظرف زمانیدر وداع اضافتی
فی معناسنه در وداع و اول قیجلر سنا بقا مذکورداو لان کیبید اما اول کسریله
مفاعله بابینك مصدریدر تأسف تفعل بابندن مصدر در اتصالی
تمیزلقله و یا حالیتله در متاسفا تقدیرنده لا تحسبوا فعل نهی جمع مذکر مخاطبدر
علم بابندن نون حرف وقایه و یا ضمیر منصوب متصل مفعولی فی المودة جار
مجرور منصف متعلقدر منصف اسم فاعلدر افعال بابندن تحسبونك مفعول

رداین سبدقلمی و سروری

رد سروری

تانبسيد محصول بيت دداغ جانان كوئندم غم وغصه جهتندن اكر اولرسم
يعني فراق جانانندن غمناك اولوب اولرسم محبت ومودتدم بني منصف يعني اهل
انصاف حساب ايلمك حاصلي بني عاشق ظن ايلمك وعشق جاناندن بكا صادق ديمك
بو بيت حضرت شيخك بو غزلينك مطلعدر وما بعدي ﴿ او وقفت راحلتي بارض موضع
وبكيت حتى ان بلكت الموقفا ۰ من مات لا تبكوا عليه ترحما ۰ وابكوا الحي فارق
المتألفا ۰ حكايت خرقه پوشي دركاروان حجاز همراه ما بود يكي از امراي
عرب مر ورا صد دينار بخشيده بود تا نفقه عيال كند ناكاه دزدان خفا
چه بر كاروان زدند وپاك ببردند بازركانان كريه وزاري كردن كرفتند
وفرياد بي فايده خواندن خرقه پوش وصف تركيبيدر وياحرف وحدت بر خرقه
كيجي يعني بر فقير كاروان حجاز لاميه حجازدن مرادي مكه در بوندن غيري بوكتابده
وانكي يرده بوبله بيورمشدر همراه ما الاميه امرا اميرك جمعيدر ديمك معناسنه مو يه
اضافت لاميه در مر بونك كبي يرلرده ادات مفعول اولان راني تاكيد ايدر لحرف
تعليل نفقه عيال لاميه در عيال عينك كسريله جمع عيل در عينك فتحي ويانك تشديدي
كسريله فقير ديمكدر دزدان خفاجه لاميه خفاجه حراميلري ديمكدر خانك فتحي وجيم
عجميله بني عامردن بر قبيله نك اسميدر پاك ببردند جميع مالكلري الديلر هيچ نسنه
قومادلر ديمكدر محصول تركيب بر خرقه پوش فقير كاروان حجازده بيزه يولداش
اولدي عرب بكلرندن بريسي بو فقيره يوز التون باغشلامش ايدي تاكم اهل
وعيالنه نفقه ايليه ناكاه خفاجه حراميلري كاروانه اوردلر يعني فافله يه بصديلر
وجميع مالكلري الديلر هيچ نسنه قومادلر بازركانلر كريه وزاري يعني ناله وفغان
ايلمكه باشلديلر وبي فايده فرياد او فغانه باشلديلر يعني ايلديلر بيت كر تضرع
كني وكر فرياد ۰ دزد زر باز پس نخواهد داد تضرع تفعل بابندن مصدر
دد زاريلق ايلمك معناسنه دزد مبتدا ونخواهد داد خبري وزر خبرك
مفعولي وباز پس اصلنده باز وپس ايدي عطف تفسيري طريقيله صكره تركيب
ايدوب باز پس ديديلر كيرو معناسنه پس معناسنده كيرو وصكره ديمكله استعمال ادلنه
آكاه ۰ دكلمي تراكيب محصول بيت خطاب عام طريقيله بيوردكه تضرع ايدرسك واكر

فرياد

فرياد حرامي التوني كيرو ويرميسر دد مكرا ن دد ويش كه برقرار خود مانده بود
وتغير دد وبنامده كفتم مكر آن معلوم ترا نبرده اند كفت بلي برده اند وليكن مرا
باآن چندان الفتي نبود كه بمفارقت آن خسته دل باشم محصول تركيب جميع اهل
قافله زيادو فغان ايلديلر الا اول درويشكه كندي قراري وثباتي او زره قالمش
ايدي وآكا هيچ وجهله تغير كلمش ايدي ديدم مكر اول سنك معلومكي الماديلر اوله
ديدي بلي الديلر اما بنم آكا اولقدر الفت ومحبتم يوغ ايدي كه آنك مفارقتي سببيله
خسته دل اولام بيت نبايد بستن اندر چيز وكس دل ۰ كه دل بر داشتن
كاريست مشكل نبايد فعل نفي مستقبل كركمز ديمكدر اندر اداة صله چيز اشيادن
عباردر وكس انساندن كه حرف تعليل كاري ياحرف وحدت مشكل كاره صفتدر
محصول بيت نسنه يه وكمسه يه كوكل بغلمق كركمز يعني هيچ بر شيئه تعلق قلب ايتمك كركمز
زيرا اندن كوكل قالدرمق مشكل ايشدر خبري كسه اضافت ايليين سهو ايلمش
كفتم موافق حال منست آنچه تو كفتي كه مرا در عهد جواني باجواني اتفاق
مخالطت بود وصدق مودت بجايي كه قبله چشمم جمال او بودي وسود سرمايه
عمرم وصال او محصول تركيب درويشك حالني بيان ايدنجه بن درويشه ديدم اول
نسنه كه سن سويلدك بنم حالمه موافقدر كه بنم جوانلق زمانمده بر جوان ايله اتفاق
واختلاطم واريدي وصدق مودتم بر مرتبه كه كوزمك قبله سي آنك جمالي ايدي
ونقد عمرمك سود وسرمايه سي آنك وصالي قطعه مكر ملايكه بر آسمان وكرنه بشر
بحسن صورت او در زمين نخواهد بود مكر بونك كبي يرلرده ترجي معناسنه
متضمن اولور وكرنه والا معناسنه دربشر مصراع ثانيه مرهوندر بحسن باحرف
مصاحبت حسن صورت او اضافتلري لاميه در درزمين دن نون تاكيد ضرورت
قافيه ايچون حذف اولنمشدر زيرا زمين صوغوق معناسنه دردر ياحرف نسبت
ونون حرف تاكيد نسبت وادخل بارد بالطبع اولدوغيچون اكا زمين اسم ايلديلر
ناحفظ محصول بيت مكر آسمانده ملايكه آنك حسن صورتيله اوله والا يبر يوزنده
بشرآنك حسن وصورتيله اوليسر ديمكدر يعني آكا مشابه ونظير مكر فلكده ملك
اوله يوخسه يبر يوزنده آكا مشابه بشر اولمز بدوستي كه حرامست بعد از وصحبت

دداي شبكلي

كر هيچ نطفه چو او آدمي نخواهد بود بدوستي باحرف قسم ويا حرف وحدت با
حرف مصدر كه حرف رابط صفت ويا حرف بيان حرامست مقدم خبر وصحبت
مؤخر مبتدا كه حرف بيان نطفه بوندن ادراك صوبنه ديرلر اما معنى اعمدر
محصول بيت بر دوست جفجون انجليس دوستك اندن صكره بر غيري دوستلق
صحبت حرامدر يا خود دوستلق جفجون كه مذكور دوستدن صكره غيري دوستلق
صحبت حرامدر كه هيچ بر آدم نطفه سي آنك كبي آدمي اولمايسر ددر دوستي بابي حرف معيدر
اولنجه مصراع ثانيده كه حرف تعليل اولور غفلت اولنميه ناكاه باي وجودش
بكل اجل فرو رفت ودر فراق از دودمانش بر آمد دودها بر سر خاكش
مجاورت كردم واز جمله بيتها كه در فراق او كفتم اين بود باي وجود بيانيه
فرو رفت باتدي ديمكدر دود فراق بيانيه دودمان قوم وقبيله ديمكدر بر حرف
استعلا سر خاك مقبره اوجي ديمكدر مجاورت مفاعله بابندن مصدر قومشولق
معناسنه اما بوندن ملازمت ومداومت مراددر جمله بيتها لاميه در كه حرف رابط
صفت محصول تركيب ناكاه مذكور جوانك باي وجودي كل اجل باتدي وفراق
دودتوني قوم وقبيله سندن قالدي يعني ماتمي چكديلر بندن بيچه زمان مقبره سي
باشي اوجنده مجاور وملازم اولدم وآنك فراقنده سويلديكم ابياتدن بو بيتلر
بعضيدر قطعه كاش كان روز كه در پاي تو شد خار اجل ❊ دست كيتي بزدي
تيغ هلاكم بر سر كاش كاشكه معناسنه در كه حرف بيان ان روز اول كون ديمكدر
كه حرف رابط صفت در حرف صله پاي تو لاميه شد رفت معناسنه در خار اجل
بيانيه دست كيتي لاميه در مجازا بزدي حكايت حال ماضي اورايدي تيغ هلاك
بيانيه در مجازا ميم متكلم معناده سره مقيددر محصول بيت كاشكي اول كون كه
سنك اياغكه كتدي يعني باتدي اجل ديكني دست كيتي باشمه هلاك تيغيني اورايدي
يعني نه اولايدي من اولدكم بندن هلاك اولوب كيديدم تا درين روز
جهان بي تو نديدي چشمم ❊ اين منم بر سر خاك تو كه خاكم بر سر تا حرف تعليل
جهان نديد ينك مفعول صريحيدر وبي تو غير صريحي در چشم فاعلي اين بوندن
ايشته معناسنه اسم اشارتدر بر سر خاك تو لاميه لردر كه حرف تمني خاكم بر سر

مع

ميم متكلم معناده سره مقيددر دعائيه در طپراق باشمه ديمكدر محصول بيت
نولايدي بن هلاك اولايدم تاكم بو كوندن جهاني سنسز كورمز كورميدي
ايشته بنم سنك قبرك اوجنده كه طپراق باشمه يعني طپراق باشمه اولسون ديمكدر
جهانده جانانسز قالدوغمه كنديمه بد دعا ايدر قطعه آنكه قرارش نكرفتي
وخواب ❊ تاكل ونسرين نفشاندي بخت آنكه اصلنده آن كي كه در كه حرف
وايصال طريقيله ترك اولنوب كه يرينه قايم اولوب حرفيتدن اسميته دونديي
قرارش مصدرك فاعلنه اضافتيدر وضمير كه يه راجعدر جيبه ارجاع ايلينلر
مذكور حذف وايصال احوالني بيلمزلر ايمش نكرفتي يا حرف حكايه طوتمزدي ديمكدر ردّ شراح جميعاً
فاعلي بختدر كه راجع ضمير ومفعولي قرار وخوابدر اما فاعليني بختدر قرار دير راجع
ضمير ومفعوليني مذكور شيئي ضميري طوتانلر عجب پريشان سويلمشلر ظاهر بودر كه ردّ سروري وشمعي
علوم عربيه ده مطالعه لري يوغيدي اولسه كرك غرابت بوندندر كه استقامت
اوزره معنا ويره نك مراديني بعضيلر فهم ايدن ميوب تعرض ايلمسيي واز خواب ردّ سروري
قراره معطوفدر او نيجو ديمكدر تا حرف توقيت نفشاندي فعل نفي حكايت حال
ماضي صاچمايدي بخت اول محصول بيت اول جانانكه قرار خواب طوتمازدي
يعني قرار ايلمزدي واديجو او يومازدي مادامكه اول دوشكنه كل ونسرين صاچمايدي
حاصلي دوشكنه كل ونسرين صاچمايجه ياتوب او يومازدي كردش كيتي كل رويش
بر يخت ❊ خار بنان بر سر خاكش برست كردش اسم مصدر كيتي يه اضافتي لاميه در
دركرد شدن مراد تغير وتبدلدر كل رويي بيانيه خار بن ديكن اوجاغي ننك
كل بن ديرلر كل اوجاغي حاصلي شنكلدن وكوكلدن كنايه در والف ونون
ادات جمعدر شذوذا بنان ديبه مراد اولدقده يعني مضاف ايدرلر ور بن
خار ديرلر بيربوندن ديكن ديبلري ديدر اصطلاحدن آكاه ده كلدر ايمش باحرف ردّ شراح
تاكيد رست رانك ماضي بيتدي ديمكدر محصول بيت فراشنه كل ونسرين صاچمايجه
اويومايانك تمدي كردش كيتي وتغير وتبدل احوال جهان كل كبي دونيني دوكدكه
مقبره سي طپراغي اوزره قوجق قوجق ديكنلر بتدي يعني مقبره سينه ديكنلر
تاپلادي بعد از مفارقت او عزم كردم ونيت جزم كه بقيه زندكاني فرش

هوس در نوردم وكرده مجالست نكردم مفارقت او مصدرك مفعولينه ويا
فاعلينه اضافتيدر عزم قصد معناسنه در نيت ده قصد معناسنه در جزم بو نيتي
اسم مفعول معناسنه در يعني نيت مجزوم ومعقود ديمكدر كه حرف بيان بقيه زندكاني
لاميه ويا حرف مصدر فرش هوس بيانيه در حرف تأكيد نوردم فعل مضارع متكلم
وحده در دوردم ودوشودم يعني هوا وهوسي ترك ايدم ديمكدر كرده مجالست لاميه
در مجازاً مجالست چوره سنه ديمكدر نكردم فعل نفي مستقبل چكزنيم ديمكدر
محصول تركيب مذكور جانانك مفارقت وفاتندن صكره عزم ايلدم ونيت
جزم كه عمرمك وحياتمك بقيه سنده يعني مادامكه زنده يم فرش هوا وهوسي
دوردم يعني ترك هوا وهوس ايدم ومجالست ومصاحبت اطرافنده وجوده
چكزنيم يعني شمدنكيرو دلبر سوميم ديمكدر حاصلي عزلت وخلوت اختيار
ايدم قطعه سود درياينك بودي كر نبودي بيم موج ✤ صحبت كل خوش
بدي كر نيستي تشويش خار سود دريا لاميه بودي يا حرف حكايه بيم موج لاميه
صحبت كل مصدرك مفعولينه اضافتيدر بدي اصلنده بودي ايدي ياء
حكايه ايله واو مضموم وزن ايچون حذف اولندي نيستي يا حرف حكايه يوق ايسه
ودكل ايمش سه ديمكدر تشويش خار مصدرك فاعلينه اضافتيدر محصول بيت
درياينك فايده سي ايو اولوردي اكر موج قورقوسي اولمايدي كلك صحبتي
خوش ايدي ويا خوش اولوردي اكر ديكن زحمتي وبلاسي اولماسه يعني كوزللرك
مصاحبت ومخالطت لطيف ايدي اكر هجران المي ويا فراق بلاسي اولماسه
دوش چون طاوس مينازيدم اندر باغ وصل ✤ ديكر امروز از فراق يار مي
پيچم چو مار مينازيدم مي ماضيه اولنده حكايت حال ماضي افاده ايدر
نازلنوردم ديمكدر باغ وصل بيانيه محصول بيت دوين كيجه طاوس كبي وصل
باغنده كوكره نوردم وقوانوردم يعني وصل جانانله تفاخر ونازايدردم لكن
بوكون يارك فراقندن مار كبي بوروبلوردم وبوكيلوردم يعني اضطراب و
بي حضورلغمدن ييلان كبي قيوريلوردم ودوريلوردم حكايت يكي را از
ملوك عرب حديث ليلي ومجنون بكفتند وشورش حال او كه با كمال فضل

وبلاغت سر در بيابان نهاده است وزمام اختيار از دست داده
بفرمودش تا حاضر آوردند وملامتش كردن كرفت كه در شرف انسان چه
خلل ديدي كه خوي حيواني كرفتي وترك عيش آدمي كفتي مجنون بناليد وكفت
بر سيه عرب بكلرندن ليلي ومجنون قصه سيني سويلديلر شورش اسم مصدردر
قرينش قوزش معناسنه يعني اختلاط حالي اضافت مصدرك فاعلينه اضافتيدر
او ضميري مجنونه راجعدر كه حرف بيان با حرف مصاحبت كمال فضل مصدرك
فاعلينه اضافتيدر بلاغت فضل معطوف سر نهاده نك مفعول صريحي در بيابان
غير صريحي در حرف صله در زمام اختيار بيانيه بفرمود فاعلي ملك عرب وشين
ضمير مجنونه راجعدر ومعناده آوردند قيدر ملامتش ضميري مجنونه راجعدر
كه حرف تعليل شرف انساني بيانيه كه حرف تعليل خوي حيوان بيانيه ترك عيش مصدرك
مفعولينه اضافتيدر آدمي به اضافت لاميه كفتي ترك لفظيله مستعمل اولنجه كردي
معناسنه در مجنون بو سوزلري ايشيدنجك ابكلدي وديدي محصول تركيب
عرب پادشاهلرندن بري ليلي ومجنونك قصه سيني سويلديلر ومجنون حالنك
تربشقلغني كه كمال فضل وبلاغتله باشيني بيابانه قومش وزمام اختياريني الدن
ويرمش پادشاه بيوردي تا كم مجنوني احضار ايلديلر مجنوني ملامت ايلمكه باشلادي
كه شرف انسانيده نه خلل ونقصان كوردك كه حيوانلق خويني طوتدك وانسان
ديرلكني ترك ايلدك يعني نوع انساندن قاچوب طاغلره دوشدك مجنون
ابكلدي وديدي بيت وَرُبَّ صَدِيقٍ لَامَنِي فِي وِدَادِهَا ✤ أَلَمْ يَرَهَا
يَوْمًا فَيُوضِحَ لِي عُذْرِي بو بيت حضرت شيخك بر غزلندندر هاء مؤنث ضمير
لري كندي حبيبه سنه راجعدر ليلايه ادعا مجازيله شويله معلوم اولكه رب
بونده تكثير افاده ايدر حرف جردر صديق دوست ديمكدر بتخفيف دوستلر ديمكدر
لام فعل ماضي مفرد مذكر غايب لوم ايلدي يعني قاقدي وآزارلدي نون حرف
وقايه ويا ضمير منصوب متصل مفعولي في حرف جر لاميه متعلق ودادك
فتحيله دوستلق ديمكدر وضمير مؤنث معهود بر حبيبه راجعدر الم يرها همزه
حرف استفهام لم بر فعل جحد مطلق مفرد مذكر غايب فاعلي تحتنده صديقه

راجع ضمیردر وضمیر منصوب متصل معهود جبیبه راجعدر بوماظرف زمان
ایامدن برکون دیمکدر فتوضح جواب استفهام آن مقدر له منصوب فان
توضح تقدیرنده فاعل مخاطب جبیبه راجع ضمیردر افعال بابندن که اوضح
یوضح دردلی جار مجرور توضح یه متعلق بنم ایچون یعنی بنم مفعول غیر صریحیدر
توضح نك وعذری عینك ضمیر تقدیرا منصوب مفعول صریحی محصول بیت
بحه دوست بنی لوم وآزار ایدر اولجانانه نك محبتندن آنی برکون کورمدیمی
تاکم بنم عذرمی ایضاح واظهار ایلیه یعنی جانانی برکون کورمش اولسه
یعنی آزار ایلمیوب عذرمی قبول ایدردی بو غزلك مطلعی بیت امطلع تفسیر
بَابُ دَارِكِ أَم بَدرٌ • أَقَدُّكِ أَم غُصنٌ مِنَ البَانِ لَا أَدرِي قطعه کاش
کانانکه عیب من جستند • رویت ای دلستان بدیدندی کانان که حرف
بیان ایکنجی که حرف رابط صفت در عیب من لامیه وجستندك مقدم مفعولی
رویت بدیدندینك مقدم مفعولیدر محصول بیت کاشکه انلرکه سنك محبتکده
بنم عیبم ایستدیلر یعنی عشقکده سنك بنی تعیب ایلدیلر ای دلستان یعنی
ای کوکل آلیجی جانان سنك یوزکی کوره لردی تابجای ترنج در نظرت
بیخبر دستها بریدندی تا حرف تعلیل یا حرف صله جای ترنج لامیه بدل ترنج
دیمکدر در نظرت یعنی در حضورت مصراع ثانی مقام حالده واقعدر
بدیدندی و بریدندی یالری حرف حکایه در محصول بیت ای دلستان
کاشکه بکا طعن ایدنلر یوزیکی کوره لردی تاکم سنك نظریکده وحضورکده
سکا حیران اولدوقلرندن کندیلرندن بیخبر ایکن ترنج یرینه اللرین کسرلردی
حضرت یوسفی کورن مصرك خاتونلری کبی نتکه آیت کریمه نك بیاننده کلجکدر
ان شاالله تعالی تا حقیقت معنی بصورت دعوی کواهی دادی تا
حرف تعلیل حقیقت معنی لامیه مراد حسن لیلادر بر حرف استعلا صورت
دعوی لامیه مراد دعوای عشق ومحبت صادقدر کواه کاف عجمك ضمیله وهاء
اصلیه ایله شاهد دیمکدر طانق معناسنه محصول ترکیب کاشکه ای دلستان
یوزیکی کوره لردی تاکم سنك حسن وجمالك بنم دعوای صدق عشق ومحبتمه

شهادت

شهادت ویریدی حضرت یوسفك کالجمالی زلیخانك افراط محبتنه شهادت
ویردیکی کبی قال الله تعالی فذلکن الذی لمتننی فیه معلوم اوله وقتاکه زلیخا حضرت
یوسفی افراط محبت ومودتله سودیسه وانواع حیله لرله وصالینه طالب اولدی
مصرك خاتونلری بو حالی ایشتدیلر وتعییب ایلدیلرکه عزیزك خاتونی عبد
کنعانی سنه عاشق اولمش دیدیلر وقتاکم زلیخا بونلرك عیبت ومکرلرینی
استماع ایلدیسه بونلری یانینه دعوت ایلدی وحضرت یوسفی برحجره یه پنهان
ایلدی وبونلرایچون برعالی مجلس بنا ایلدی وکلدکلرده هر برینه برکسکین بچاقله
برترنج ویردی که صویوب یسونلر ترنج مربا سی تدارك ایدم دیدی بونلر
ترنجی صویارکن یوسفه چیق بونلره برجلوه ایله دیدی حضرت یوسف بونلره
کوروندکده کمالده هشت وخیرتلرندن ترنج یرینه اللرین طوغرادیلر ویوسفك
حسننی اکبار واستعظام ایلدیلر ودیدیلر حاش لله بو بشر دکلدر الا ملك کریمدر
یعنی مکرم ومعزز فرشته در دیدیلر اندن صکره زلیخا دیدی • فذلکن الذی
لمتننی فیه • ذلك حضرت یوسفه اشارتدر وکن ایله خاتونلره خطابدر الذی اسم
موصولدر لمتن فعل ماضی جمع مؤنث مخاطبه در قلتن کبی ونون مکسور حرف
وقایه ویا ضمیر منصوب متصل متکلمدن کنایه در فعلك مفعول صریحیدر فیه ضمیری
راجعدر ومضاف محذوفدر فی افتتانه دیمکدر محصول ترکیب اینته بودر ای
خاتونلر اول عبد کنعانی که بنی لوم ایلدیکز انك محبتنده والکا مفتون اولدیغمدن
واکربوندن اول بونك جمال باکمالینی کوردیکز بنی معذور طوتوب لوم ایلمزدیکز
ملك را دردل آمدکه جمال لیلی را مطالعه کند تا بداندکه چه صورتست
که موجب چندین فتنه است بفرمود طلب کردن درحیای عرب بکردیدند
وبدست آوردند وبیش ملك در صحن سراچه بداشتند ملك در هیات
او نظر کرد شخصی دید سیه فام ضعیف اندام درنظرش حقیر آمد بحکم آن که کمترین
خدام حرم او بجمال ازو بیش بود وبزینت بیش مجنون بفراست دریافت وکفت
ای ملك از دریچه چشم مجنون بجمال لیلی نظر بایست کرد تا سر مناهدش او
بر تو تجلی کند ملك را ادات تخصیص دردل درحرف صله تا حرف تعلیل احیا

جنك جمعيدر قبيلا معناسنه بكر ديدند فعل ماضي جمع غائب چكزنديلر يعني اراد ايلرسه
جه تصغير سرادر قام كونه ديكدر يعني رنك مكتوبي خدام حرم اولامبه لور دي جمال ايلة
ظرف مصاحب بيش پاي عجلا الجرود يكدر بعض نسخده دربيش وامقدر مآل بر در زينت
بايد سانوكيده بيش زياده ديكدر ردبچه تصغير در درقيوجي معناسنه مجنونه
اضافت بيانيه در وبو لامية با حرف صله جمال ليلي لامية يابست كورك ديكدر كود مصدر
معناسنه در تا حرف تعليل نه مشاهده اولامية لور در مجلي تفعل بابندن مصدر
ظهور معناسنه محصول تركيب ملكك كوكلينه كلديكه جمال ليلاديني مطالعه ايليه ايديلكه
زنبور تدريكه بوقدر فتنه به باعث رطلب ايلمكيبو ردي عرب قبائلنده دولتندلر
يعني ارابوب الدكنور دبلر ويادشاهك اوكنده وقاد شوسنده سر امحقبنك مبدا
طورغودر يلر پادشاه آنك هيانه يعني شكلنه نظر ايلدي قره ياغز وضعيف اندام
بر شخص كوردي يعني ليلا بو ايدي نظر به حقير كلدي يعني حقير كوردي اول
سبب ايلدكه حرمينك خدامينك اكثري كوزلكده اندن الجرو ايدي وزينت
وزيوردن ه اندن آدتوق مجنون ملكك ليلاديني حقير كوردوكيني فراسته اكلادي
ودبدي اي ملك مجنونك كوزي بنجره سندن جمال ليلايه باقمق كرك تاكم آنك
مشاهده سينك حقيقتي سكا تجلي ايده وب ظاهر اوليه ايدي مثنوى ترا بر دردي
من رحمت نيايد ؛ رفيق من يكي همدرد بايد محصول بيت سكا بنم دردمه
رحمت كلمز يعني سن بني اسير كورمسك بنم رفيقم وبادم بر همدرد كوكده يعني كندي حالنه
موافق ومناسب بر اهل درد كوكدر كه با او قصة ميكويم شب وروز ؛ دو هيزم
دابهم خوشتر بود سوز كه حرف تعليل با حرف صله هيزم اودون بهم بري بريله
بيت بكا بنم كبي بر اهل درد كرك تاكم اكا قصه درد عشق ومودني كيجه وكوندز
سويليم زيرا ايكي اودونك يانمسي بري بريله خوشتر كدر تنها بريسنك يانمسندن يعني
كندي درد بني اهل درده سويلك بكر كدر بي درده سويلكدن نظم ها من ذكر
الحمى بسمعي ؛ لو سمعت ورق الحمى صاحت معي ما اسم موصولدر الذي معناسنه
كي مر فعل ماضي مفرد مذكر غائب نقر باينك مضاعفندن مرور ايلدي يعني كچدي
ديكدر جمله فعليه اعرابدن محلي يوق صله سيدر مانك وما صله سيله اعرابدن محلا

مرفوع مبتدا من حرف جر اسم موصولدر اولان ايهامي بيان ايدر مرة متعلقدر
ذكر لفظا مجرور من ايله مضاف اولمشدر حاي وحى تقدير ا مجرور مضاف اليه در وحمي
حانك كسري ومينك فتحيله جابر قورومشدر لوركاه اولور كه جانانك منزلنه حمي
دير لر آهوا ولان حايه تشبيه طريقيله مسجعي با حرف جر مرة متعلقدر مسمع ميم اولك
كسري وسكون سين ايله وميم ثانينك فتحيله اسم آلت سمعه ذكر مراد قولقدر وياء متكلم
ضمير مجرور منفصل محلا مجرور مضاف اليه در لو حرف شرط سمعت فعل ماضي مفرد مؤنث
غائبه علم بابندن اعرابدن محلي يوق فعل شرط ورق واوك ضمي وراينك سكونيله
جمع ورقاء در حمره حمراءنك جمعي اولدوغي كبي طاغ كوكرجيني كورك دنكده اولور
وابري اولور نيجه بخته كوكرجيني ديرلر وهيال ديرلر لفظا مرفوع فاعلي سمعت
در مضاف اولمشدر حمايه صاحت فعل ماضي مفرد مؤنث غائبه در ضرب بابندن فاعلي
تحتنده در راجع ضميردر جمله فعليه اعرابدن محلي يوق جوابي لودر وجمله شرط
وجواب اعرابدن محلا مرفوع خبردر صيحه صوتي قالدرمقدر يعني آواز چاغرمقدر
مع ظرفيتي لازم اسمدر مضافدر ضمير متكلم جار مجرور بلا اعرابدن محلا منصوب
حالدر صاحت فاعلندن محصول بيت شول نسنه كه بنم قولاغمدن كچدي منزل
جانان ذكرندن يعني منزل جاناندن بنم سمعدن مرور ايلدين خبرلركه اول نسنه
يعني اول مذكور ورقحما ايشيت سيدي بنم ايله صيحه وفرياد ايدرديلر ذوق
وصفادن لفظ حمي كه منزل جاناندن عبارتدر آنك تكراري ظاهرا ذكرا يله وكجه
استلذاذ طريقيله در والا اضمار مقامي ايدي زيرا معرفه معرفه لك ايله اعاده اولنسه
اكثر بو دركه ثاني عين اول اوله بيت تا الله يا ظبيات القاع قلن لنا ؛ ليلاي
منكن ام ليلى من البشر ؛ يا معشر الخلان قولوا المعانق ؛ لست تدري ما بقلب
الموجع يا حرف ندا معشر ميم وشينك فتحي لريله وعينك سكونيله اسم جمعدر قوم
ورهط كبي لفظدن مفردي يوقدر بولوك ديمكدر خلان اضافت بيانيه در
خلان خانك ضميله خليلك جمعيدر دوستلر ديمكدر قولوا فعل امر جمع مذكر مخاطب
سويلك ديمكدر للمعانق لام اول حرف جر قولوا يه متعلق وثاني حرف تعريف معانق
مفاعله بابندن اسم مفعول مفرد مذكر غائبدر ناقص بابندن تقديري دجل

معانادر یعنی عشق درد و بلاسندن عافیت و سلامت بولمش کیمه مراد در معلوم
اولکه مصراع اول معانی نک الجی اوزره تمام اولور فی مصراع ثانینک اولجی ابتدا
اولور و بو اسلوب اشعار عربده چوق واقعدر و بو اسلوبه موهون دیرلر و بونک
کبی اشعار مصرع یازلمز بلکه متصل یازیلور فاحفظ و لا تغفل لست افعال ناقصه
دن مفرد مذکر مخاطب دکلسک دیمکدر تدری فعل مضارع مفرد مذکر مخاطبدر
ضرب بابیندن ناقصه دن لست تدری اکلادر بیلور دکلسک دیمکدر ما اسم موصول
الذی معناسنه با حرف ظرف و یا حرف الصاق قلب معروف موجع اسم مفعولدر
افعال بابندن یعنی مفرد مذکر غایب مثال واویدن وجمع واوک و جیمک فتحه لریله
اغریده دیرلر موجعک جیمی تشدید ایله قیدا یلیی وجود شریف عجب و زن طبعه
مالک ایمش جزاه الله محصول بیت ای دوستلر زمره بی عشق درد ندن سلامت
و عافیتده اولان کیمسه یه سویلک سن بیلور دکلسک یعنی بیلمزسک شول نسنه که
درد لیکو کلده دریعنی عشق دردندن خبردار دکلسک دیمکدر تقدیری ما
حصل فی قلب الموجع و یا متعلق بقلب الموجع دیمکدر موجع ده عیندن صکره
یا اثبات ایلین اشعار عرب املاسندن آگاه دکل ایمش نظم تن درستا نوانبا شد
درد دیش جز بهم درد دی نگویم درد خویش تندرست صاغ معناسنه در
زیرا تنی بوتون دیمکدر الف و نون ادات جمعدر را حرف تخصیص درد دنگ
لامیه یاده آغریسی دیمکدر بهم با حرف صلا هم درد درد تنی دیمکدر درد خویش
لامیه در محصول بیت صاغ اولان کمسه لرک یاده اغریسی اولمز یعنی بی درد اولور
پس کندی دردیمی همدرد اولان کیمسه دن غیریسه دیمزم گفتن از زنبور بی حاصل
بود با یکی در عمر خود ناخورده نیش زنبور آری دیمکدر عربیده زنابیر فارسیده
منج دیرلر میمک ضمیله با حرف صلا نیش بوندن آری اکنه سید محصول بیت
آریدن و ایکنه سندن سوز سویلمک بی فایده در برکسه که تمام عمرنده آری اکبنه
سینی یمیشن اوله یعنی اهل درد اولمیان اهل دردک حالنی بیلمز تا ترا حالی
نباشد همچو ما حال ما باشد ترا افسانه پیش تا حرف توقیت در مادام
معناسنه ترا را حرف تخصیص حال با حرف تنکیر حرف وحدت دیمکدر خطا

ایلمش حالمه لامیه در محصول بیت مادامکه سنک حالک بیزم حالمز کبی اولمیه
بیزم حالمز سنک قتکده افسانه اولور یعنی بی فایده حکایه و آورده دنادر دلولور
سوز من باد یگری نسبت مکن او نمک بر دست ومن بر عضو ریش
محصول بیت بنم سوزی کذا دیمی غیره نسبت ایلمه یعنی بر سوزکه سندن وار غیره بدیه
دهواد دردیمه زیرا تو زانک یاده سنی آلو و جانده در و بنم یاده لی عضوم ده در
حضرت شیخ مذکور ابیاتی مجنون جانبنده بیورر خطاب عام طریقیله مقصود قصه
دن حصه در قندر حکایت قاضی همدان را حکایت کنند که با نعلبند پسری
سرخوش بود و نعل دلش در آتش دود کاری در طلبش متلهف و پویان
و مترصد و جویان در حسب واقعه گویان قاضی همدان را لامیه در را ادات مفعول
امام یافعی تاریخنده یازمش همدان هانک و میمک و ذال معجمه نک فتحه لریله دیار عجمده
بر شهر در اما هانک فتحی و میمک سکونی و دال مهمله ایله عنده بر قبیلانک اسمیدر بویله
بیورمش لکن مذکور همدان دال مهمله ایله مشهور در قاضینک اضافتنده همزه اثبات
ایلین املادن آگاه دکل ایمش با حرف صلا اعتبار اولنور سه سرخوش مست معناسنه
اولور اما حرف مصاحبت اعتبار اولنور سه باشی خوش ایدی دیمک اولور نعلبند
بیرده دره ایکی وجهه محتملدر نعلبند او غلانی و نعلبندا و غلی دیمک اولور نعل دلش
بیانیه و لامیه در در آتش بونده بر بعود تقدیر اولنور بونک اصلی بودرکه بر کمسه به
مطیع و منقاد ایلمک مراد اولسه طالبک و مطلوبک اسمینی و سرایندی یمی
اسمی استعمال کلمنش برات نعلبند یا ذوب آتشه برآغوز لر علی الفور تانیرا یدر بوندن
استفاده طریقیله قاضینک کو کلنده نعل اطلاق ایلمش آتش عشق دود شوب یا بندن
ایجون دود کاری یا حرف وحدت یعنی بر زمان متلهف تفعل بابندن اسم فاعلدر
متحسر معناسنه یعنی حسرتلو ایدی پویان متلهف معطوف صفت مشبهه در پویید
یلکن دیمکدر بو یانی حال طونانلرقنی بی حال اعتنا متر صد تفعل بابندن اسم فاعلدر
مترقب معناسنه دریعنی او غلانی گوزده دیمی ایدیکه نه حالده و نه کارده در
دیبو تنک عشاقک عادتیدر معشوقیله مقید اولمق جویان ده صفت مشبهه در
جوییدندن جستن دن دینیلور خطا ایلمشلر حسب حانک و سینک فتحه لریله

رد سروری و شمعی

مقدار معناسنده در واقعه یه اضافت لامیه در کویان ده صفت مشبهه در کوید ندن
کفتن دن دینلر بیلزلك ایلشلر محصول ترکیب قاضی همدانی حکایت ایدرلر حضرت
شیخك بو سوزندن ایهام ظاهر در یعنی متخلدر که همدان قاضیلرندن بر قاضی اولوب
شیخك زماننده اولان قاضی اولدر که بر نعلبند پسره عاشق و مست ایدی یعنی وصالینه
طالب ایدی و آنك محبتندن نعل دلی آتشده ایدی بر زمان آنك طلبنده حسرتلی
دیوبنده ایدی و مترقب و جوینده و بر مقدار واقعه سینه و حسب حالینه نسبت کوینده
یعنی جوانلر کذشته کورده بو رباعی اوقوردی رباعی در چشم من آمد آن
سهی سرو بلند ۞ بربود دلم ز دست و در پای افکند در حرف صله چشم من
لامیه آمد بونده کیردی کوزیمه کلمکدر مراد آنی کوزمکدر سهی سروه و قده صفت
اولکلمشدر یعنی کاه مقدم کلور موصوفدن وکاه مؤخر طوغری سرو دیمکدر
بلند بانك فتحی و ضمیله یوجه دیمکدر بربود با حرف تاکید در ربود دانك فتحی و ضمیله
فعل ماضی مفرد غایب قاپدی دیمکدر بونده راضرورت وزنیچون ساکن اوقنور
دلم ز دست تقدیری دل ز دستم در در پای در حرف صله افکند فعل ماضی مفرد
غایب بیراقدی دیمکدر محصول بیت بنم کوزومه دوشی اولدی اول طوغری سرو
یعنی اول سرو کبی سهی قد و بلند قامت جانان حاصلی منظورم اولدی بو بله
اولنجه کوکلومی المدن قاپدی و ایاغه بیراقدی یعنی دلمك قدرینی بلمیوب اهانت
وحقارت ایلدی این دیده شوخ میکشند دل بکمند ۞ خواهی که بکس
دل ندهی دیده ببند دیده شوخ بیانی کستاخ دیده دیمکدر کندی دیده
سینه اشارت ایدر یعنی دیده شوخی مطبوع عبارتیله تفسیر ایدنلر بونی مجوز
صفت ظن ایدوب خطا ایلشلر دل میکشندك مفعول صریحی و بکمند غیر صریحی
خواهی فعل مضارع مفرد مخاطب معنای شرطی متضمن ایسترسك دیمکدر که
حرف بیان بکس ندهینك مفعول غیر صریحی و دل صریحی دیده ببندك مقدم
مفعولیدر و جمله تعلیله جواب شرط محصول بیت بو بنم کستاخ کوزم کوکلی کند
عشق و محبته چکر یعنی کوز کورر و کوکل بی اختیار سودر پس دیلرسك که
کیمسه یه کوکل ویرمیه سك کوزلکی باغلا یعنی کوزلره باقدرمه که کوکل سودر

رد ابن سید علی و سروری

بلا

رد ابن سید علی و سروری

بلا یرد و شیمه دیمکدر ببندك باء استقبالیه مضموم اوقویانلر دوستانیلق ایدیجی
بیت از یاد تو غافل نتوان کرد بهیچ ۞ سرکوفته مارم نتوانم که بپیچم یاد تو مصدر
دلك مفعولینه اضافتیدر زیرا یاد ذکر معناسنه در غافل نتوان کرد تقدیری نتوان
غافل کرد در کرد مصدر معناسنه در زیرا نتوان مضارعت معناسنی متضمن در
بهیچ با حرف مصاحبت هیچ دیمکدر سرکوفته مار اصلنده مار سرکوفته ام در اضافت
بیانیه تقدیریله زیرا سرکوفته وصف ترکیبیدر ضرورت وزنیچون موصوف خبر تقدیم
نتوانم قادر دکلم دیمکدر که حرف بیان بپیچم فعل استقبال متکلم وحده بوریلیم
و بوکلم دیمکدر یعنی کمال درد مندن و زبونلکمدن حرکته مالك دکلم دیمکدر بعض
نسخه ده نپیچم نون نافیه ایله واقعدر یعنی سرکوفته دن ازلمش مراد اولمز بلکه اوروش
مراد اولور یعنی باشینه اوروش مار کبی مالك دکلم پیچ و تاب ایلمکه حاصلی اضطراب
ایلمکه و بحضور اولمغه قادر دکلم دیمکدر محصول بیت ای جانان سنی آکمقدن هیچ
بر شئ ایله بنی غافل ایلمك ممکن دکل یعنی هیچ بر شئ سنی تذکر ایلمکه بکا مانع اولمز
مار سرکوفته ام یعنی باشی ازلمش مارم قادر دکلم که پیچ و تاب اورام تنکه صاغ
اولان ییلان بورلور و بوکیلور حاصلی درد عشقدن مقتول مار کبی حرکته مالك
دکلم مصراع اولك معناسی سنی آکمقدن غافل ایلیو بیلمك اولمز یعنی هیچ دیمکدن
مقصوده واصل اولمامشدر هیچ پیچ با سینك زیاده سینه قائل اولان ایچون اتمش
شنیدم که در کذری پیش قاضی باز آمد برخی از ین معامله بکوشش رسید
رنجیده دشنام بی محابا داد و سقط کفت و سنك بر داشت و هیچ از بی
حرمتی فرو نکذاشت قاضی با یکی از علمای معتبر که همعنان او بود کفت
کذر لغتده کچیدی معناسنه در اما بونك کبی یرلرده یول مراددر باز آمد باز
بونده ادات تاکید در تنکه سابقا بر فتح یرده تنبیه اولنمشدر برخی بعضی دیمکدر
بعض نسخه ده طرفی واقعدر مال یردر معامله دن مراد سودیکی فصدیبی اولور ویا
اوقودوغی ابیات و اشعار اوله رنجیده هاء رسمی بونك کبی یرلرده حرف ترتیب
اولور انجنوب دیمکدر دشنام بی محابا بیانی دریغ بیاك و بی پروا دیمکدر سقط
یرامز و نامعقول سوز برداشت قالدردی دیمکدر حرمتی یا حرف مصدر فرو نکذا

رد سروری
رد شمعی

الحق قومادی یعنی قادر اولدوغی اهانتی اشاعه قومادی یا ایکی یا حرف صله علمای معتبر
بیانیه همعنان دیرکبی دیرکینه بیک کیده نده دیرلر بونده مراد مصاحبدر محصول ترکیب
ایشته مکبر بر بولده قاضینک اوکنه کلدی و بر مقدار بو عنق معامله سندن وریا
اولدوغی ابیات و اشعاردن اوغلانک قولاغینه ایرشدی ایچبوب قاضینه
بی پرواسوکدی و نامعقول کلمات ایلدی وطاش قالدیردیکه قاضی یه اوره یعنی
طاشه چاپندی و هیچ حرمتسزلکدن اشغا قومادی یعنی بولدوغی اهانتی ایلدی
قاضی معتبر علمادن بریکه کندیله دیرکبی دشایدی دیدی بیت آن شاهدی
وخشم کرفتن بینش ؛ وان عقده بر ابروی ترش شیرینش یا حرف مصدر
حرف وحدت دیمک خطا ایلمش خشم کرفتن شاهدی یه معطوفدر و ایکی بیله
بینک مقدم مفعوللری دربین یا یعنی بینک کسریله فعل امر مفرد مخاطبدر بینیدن
وشین ضمیر بره راجعدر عقده لغتده دوکومه دیرلر اما بونده قاشده اولان بوروشوق
مراددر ابروی ترش یا تبدر شیرین عقده یه صفتدر وشین ضمیری بره راجعدر
محصول بیت اول بیرک محبوبلغنی وخشم طوتقلغنی کور سیر ایله بوندن مخاطب همعنان
قاضیدر و اول ترش شکل ابروسی عقده شیرینی کور یعنی اول شیرین و مقبول
قاشینی چاتمسینی کور سیر ایله ابروی ترشه مضاف قیلمایوب ترشی عقده یه و شیرینی
ابرویه صفت طوتنی نامطبوع و نامعقول تقییداته ارتکاب ایدنلر غریب تماشاذ
و ناهموار طبع صاحبلری عشر العباذ بالله در بلاد عرب کویندکه ضرب الحبیب
زبیب ضرب الحبیب مصدرک فاعلنه اضافتیدر و مفعول متروک و حبیب
فعیل مفعول معناسنه در زبیب زانک فتحی و بانک کسریله قوری اوزومه دیرلر محصول
ترکیب قاضی مذکور بیتی اوقودوقدن صکره دیدی بلاد عربده سویلرلر محبوبک
ضربی یعنی کوتککی عاشقه قوری اوزمدر یعنی شیریندر دیمکدر بیت از دست
تو مشت بر دهان خوردن ؛ خوشتر که بدست خویش نان خوردن بر دهان
بر حرف صله بدست خویش با حرف مصاحبت و اضافتی لامیه در محصول بیت سنک
الکدن ای پیر آغزه یومروق یمک کتینی کندی الیله اتمک یمکدن خوشدر کدر همانا که
ازو قاحت او بوی سماحت می آید پادشاهان سخن بصلابت کویند و باشد

در زمان صلح جویند اندن صکره قاضی دیدی همانا کانه دیمکدر که حرف بیان و
قاحت قلت حیا معناسنه در سماحت عطا واحسان معناسنه در با حرف مصاحبت
صلابت شدت معناسنه در پادشاهان مبتدا و مابعدی خبری محصول ترکیب
بکزرکه بیرک قلت حیاسندن احسان قوقوسی کلیر یعنی بو یاچجلق مع ملایمت دلالت
ایدر زیرا پادشاهلر سوزی ظاهرا خصم بیک سویلرلر اما اولورکه کیزلیجه صلح استرلر
بس چاتورد که بیرده دخی ظاهر اخلق یا شدت سرکشلک کوستره اما نهانیسی ملایمت
اوزره اوله بیت انکور نو آورده ترش طعم بود ؛ روزی دو سه صبر کن
که شیرین کردد انکور نو آورده بیانیه نو آورده ترو تازه معناسنه در یعنی قورلمه
مجمع غوره دیر ترش طعم وصف ترکیبدر اکشی لذتلو معناسنه در زیرا طعم طانک
فتحیله لذت دیمکدر روزی یا حرف وحدت محصول ترکیب ترو تازه کوکورلمش
اوزم اکشی لذتلو اولور بر ایکی اوچ کون صبر ایله که لذتلو اوله یعنی دادیه این
بکفت وبفرستاد قضا باز آمد نی چند از عدول که ملازم او بودند زمین
خدمت ببوسیدند که باجازت سخنی دادیم در خدمت بکوییم اکرچه
ترک ادبست و بزرکان کفته اند با حرف صله مسند عنها لامیه در محل حکم
دیمکدر باز ادات تاکیدتی یا حرف وحدت چند نیچه دیمکدر یعنی بر نیچه شخص
عدول عینک و دالک ضمیله جمع عدلدر عادل معناسنه بعض نسخه ده عدول یرینه
واقعدر متقبل بابندن اسم مفعول یعنی پاک عادلدر دیمکدر اسم فاعل طوتانلر بیلمز
اینش که حرف رابط صفت ملازم او اسم فاعلک مفعولینه اضافتیدر زمین
خدمت بیانیه که حرف بیان باجازت با حرف مصاحبت سخنی یا حرف وحدت
محصول ترکیب قاضینک نظم ونثر سوزلرینی سویلدکدن صکره مسند حکم وقضا
کلدی بر نیچه کمسه عادللر دنکه آنک ملازملری ایدی تعظیم وتبجیل طریقیله زمین
خدمتی اوپدیلر یعنی قاضینه تعظیم ایلدیلر که بو سوزمز وار در اجازت ایتکز لاجل مذکور
ده سویلیهلم اکرچه که ترک ادبدر واولولر دیمشلر بیت نه در هر سخن بحث
کردن رواست ؛ خطا بر بزرکان کرفتن خطاست نه حرف نفی روایه
مقیددر محصول بیت هر سوزده بحث ایلمک روا دکلدر اولولر اوزرینه خطا

طوتوق خطادر یعنی هر سوزده کلمات ایلمك جائز دکلدر واکا براو زده مقصود
طوتوق مقصوددر ندر اما بحکم آنکه سوابق انعام خداوندی ملازم دوردکلر
بندکانست مصلحتی که بینند واعلام نکنند نوعی از خیانت باشد طریق
صواب آنست که بیرامن این طمع نکردی وفرش ولع درنوردی که منصب
قضا پایکاهی منیعست تا بکناهی شنیع ملوث نکردانی حریف اینست که دیکی
وحدیث این که شنیدی سوابق جمع سابقه در مبتدا انعامه اضافت صفتك
موصوفنه اضافتیدر تقدیری انعامات سابقه در وخداوند بیانیه ملازم
خبر مبتدا دوزکاده اضافت اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر و بندکان لامیه
مصلحتی یا حرف وحدت که حرف رابط صفت بینند فعل مضارع جمع غایب کوردکلر
نوعی یا حرف وحدت طریق صواب بیانیه بیرامن اطراف این طمع اضافتی لامیه دد
نکردی فعل نهی استقبال مفرد مخاطب کردیدندن کاف عجمك فتحیله دونمك
معناسنه نکردی دولاشمه سك دیمکدر فرش ولع بیانیه ولع واوك ولامك فتحیله
حرص معناسنه دردد حرف تاکید نوردی نونك فتحی وضمیله فعل مضارع مفرد مخاطب
دوره سك دوشوره سك دیمکدر که حرف تعلیل منصب قضا بیانیه پایکاه بوند
مرتبه دیمکدر ویا حرف وحدت منیع محکم دیمکدر تا حرف تنبیه بکناهی یا حرف
ویا حرف وحدت شنیع ملوث اسم مفعولدر بولاشق معناسنه نکردانی فعل
نهی استقبال مفرد مخاطب ایلمیه سك دیمکدر نکردانی فعلنی نون یونیه میم یازوب
فعل نهی ظن ایدوب ای لا تجعله ملوثا بالذنب الشنیع دیبین فاحش غرب ملوث
بیلوایمش محصول ترکیب قاضیه عدول دیوکه اما اول سببدنکه اقندینك انعامات
سابقه‌سی بندلرك زمانه ملازمدر یعنی بیوسنك نعمتی حاصل اولمشوز تمام
عمرمزده نعمتك بیزه ملازم اولوب بیزدن منفك اولمامشدر امدی بو بنده‌لر
بر مصلحت که کوره لر واعلام ایلمیه لر خیانتدن بر نوع اولور پس طریق صواب اولدر
بو طمعك اطرافنده جکرنیه سك وشدت حرص فرشنی دوروب دیوشوره سك
زیرا منصب قضا بلند مرتبه در احتراز ایت تا شنیع اولان منصبی ملوث ایلمیه سك
حریف بودرکه کوردك یعنی تعلیلدا وغلانبی کوردك نه ماهیتده در وسوزی

بودرکه

بودرکه اشیدنك که سکا بو قدر دناسز کلمات ایلدی مثنوی یکی کرده بی آب
روی بسی ❊ چه غم دارد از آب روی کسی یکی بربیی ادات ربط مزورت
وزن ایچون حذف اولنمش تقدیری بربیی که ایلشیبی ادات سلب جوامد آب رودی
لامیه دربوز صویی یعنی عرض دیمکدر ویا حرف مصدر بیبی یای اصلیه ایله جوق
دیمکدر آب روی کسی لامیه لردر محصول بیت بربیسیکه جوق یوز سوزلك ایلمش
اوله نه غم طوتار کمسه نك آب روینده یعنی نه غمی وار نه پرواسی وار کمسه نك عرض اکسکلکندن
بسا نام نیکوی پنجاه سال ❊ که یک نام زشتش کند پایمال بسا بسی کبی جوق معناسنه
در نیکو پنجاه سال لامیه لردر که حرف بیان نام زشت بیانیه وشینی ضمیر نام نیکویه راجعدر
کند فعل مضارع مفرد غایب فاعلی تحتنده نام زشتدر راجع ضمیر ومفعول اولی
نام نیکو و ثانیسی پایمالدر لغتده چکنکدر اما بونده کبی یرلرده ضایع معناسنه در
محصول بیت جوق واقع اولور اللی ییللق کسب اولنان نام نیکو که بر چرکین آدلغی
پایمال وضایع ایدر برآنده وبرساعتده قاضی را نصیحت یاران یکدل پسند آمد
بر حسن رای وحفظ وفای ایشان آفرین کرد وکفت نظر عزیزان در مصلحت
حال من عین صوابست ومسئله بی جواب ولیکن محصول ترکیب قاضیه صادق
یارانك نصیحتی مقبول کلدی وانلرك حسن رای وتدبیرنه وحفظ وفاسنه آفرین
دیدی وایتدی عزیزلرك نظری بنم حالمده عین صوابدر ومسئله بی جوابدر ولیکن
بیت ولو ان حبا بالملام یزول ❊ لسمعت افکا یفتریه عذول واو حرف ابتدا
لو حرف شرط ان حرف ناصب ورافع حبا حانك ضمیله لفظا منصوب اسم انك
بالملام با حرف جر ملام لوم معناسنه مجروردر بالجار مجرور ویزوله متعلقدر
فعل مضارع مفرد مذکر غایب کیدر دیمکدر جمله فعلیه اعرابدن محلا مرفوع خبر
ان دروان اسمیله وخبریله اعرابدن محلی یوق جمله شرطیه مقامنده واقعدر لسمعت
فعل وفاعل اعرابدن محلی یوق جواب لو واقعدر افکا لفظا منصوب مفعولی
یفتریه فعل مضارع مفرد مذکر غایب افتعال بابندن ناقص یائیدن وضمیر منه
کوره محلا منصوب مفعولی افکه راجع عذول عینك فتحی وذال معجمه نك ضمیله مبالغه
عاذلدر ملامت ایدیجی معناسنه لفظا مرفوع فاعل یفتریه در وجمله فعلیه اعرابدن

محلا منصوب صفت افكاد ربعض نحه ده عذول واقعدر عنبك و دال المهمله نك
ضميرٍ دخول و زبی او زره عادل معناسنه عدلك جمعيد رسابقانتی چنداز عدو
ده مناسبدر محصول بيت اكر محبت ملامت وازاله ذايل اولوب كيد بدي البته
بر كون ابنيدرم و بربيله نكرآني عذول و يا عدو لا فترا ايدر يعني فلانك محبتي
ملامت وازاله زايل اولوب كيندي ديوا ايندر دم سب ملامت كن مرا
چندان كه خواهي ۞ كه نتوان شستن از زنگي سياهي كه حرف تقليل نتوان شستن
يو مغا اولمز يعني ممكن دكل زنكي باء نسبيله قاده عبر ايدر ده مستعملدر زنگ دبادنبه منسوب
ديمكدر سياهي يا حرف مصدر محصول بيت عذوله خطاب ايدوب ديرني ملامت
ايلهرنه قدر ايسترسك فايده سي يوقدر بكا تاثير ايلمز زيرا زنكودن سياهلغي
يو مغله كيدرمك اولمز يعني بكا محبت جاناني ترك ايله ديمك سياه عربدن قاره
لغي كيدرمكه سعي ايلمك كبيدر اين بگفت و كسان را بتفحص حال او بر انگيخت
و نعمت بي كران بر يخت كه گفته اند هر كه را زر در ترازوست زور در بازوست
كسان دارا ادات مفعول متعلقاتندن كمسه لري ديمكدر با حرف صله تفحص تفعل
بابندن مصدر در تجسس ديمكدر حالا اضافتي مصدرك مفعولنه در واو بي لامية
يعني حالني يوقلمغه بر انكيخت فعل ماضي مفرد غائب حواله و مسلط ايلدي ديمكدر
محصول تركيب قاضي مذكور بينلري ديدي و متعلقاتندن بعضي كمسه لري اوغلانك
احوالي تجسسنه حواله ايلدي كه آني بجنلبوب قلبني ملايم ايدوب قاضي يه مايل ايده
و اوغلانك يولينه بي نهايت و پايان نعمت دوكدي زيرا ديمشلردر هر كسنك
التون ترازوسنده در زور بازوسنده در بو ضرب مثلدر يعني هر كسنك كه مالي
چوق اوله شويله كه صايلمق ايله اولچيوب ترازو ايله طارتمغه محتاج اوله زور بازو
سنده در يعني هر نكم ايسترسه ال وير ديمكدر حاصلي مالك ور زبندن كنايه در
و آن بود نيا دست رس ندارد در همه عالم كس ندارد دست رس وصف
وصف تركيبي در رسيدن وسعت و قدرت دن عبارتدر محصول تركيب
مال دار اولانك حالي مذكور كبيدر اما اول كه آنك دنياده الي ايرشمز يعني ماله
مالك دكل عام دنياده كمسه سي يوقدر يعني مراد اتيه ظفر بولمز كمسه اكا معين اولمز

و دستگير

و دستكير اولمز بيت هر كه زر ديد سر فرود آورد ۞ ور ترازوي آهنين
دوشست هر كه يعني هر كس كه حذف و ايصال طريقيله كه اسم اولدي فرود فرود
دالتير معناسنه در استفاد يعكدر آورد فعل ماضي مفرد مذكر غائب كتوردي ديمكدر
يعني باشني اكدي حاصلي ميل ايلدي ديمكدر ترازوي آهنين آهن دمور يا حرف نسبت
و نون تاكيد دوش قول معناسنه يعني ترازو قولي امود معناسنه ديرني خطا اليفني
محصول بيت هر كمسه كه التون كوردي اكا باشني اكدي يعني اختيار ميل ايلدي كركه
دمر قوللي ترازو ايسه ده يعني التون ترازو ايله وزن ايديجه كاملاً اولنجه وزنده بر مقدار
اغر چكلو ديس ميزانك اولحالته سر فرود آورد ديو رمشدر حاصلي التونده بر
مرتبه ده جاذبه وار در كه انساندن غيري جمادبيله اكا ميل ايدر نوشروان مجلسنده
بر كون حكما ايندبلر صابون غم دنياده ندر كمي ديديكه منسيد دو كمي ديديكه
كوزل يوز بنه نعقد بزرجمهر ديدي باده در جميعي بوكه قايل اولدي نوشروان
ديدي حقيقتده صابون غم التوندر كه جميعاً بونلر انكله حاصلدر جميع حكما
بو سوزه سر فرو ايلديلر في الجمله شبي خلوتي ميسر شد و هم در ان شب تيحه را
خبر شد كه قاضي همه شب شراب در سر و شاهد در بر از تنعم نخفتي و ترنم گفتي
في الجمله حاصل كلام شبي و خلوتي يالري حرف وحدتدر و جائزدر كه خلوتي ياسي تنكير
اوله فتأمل تيحه شبنك فتحي وحانك سكونيله الفقدر نايب ديمكدر اما بونده صوباشي مراد
در دار ادات صله كه حرف بياندر قاضي مبتدا و شراب در سر و شاهد در بر حاليه
لردر بونده ايهام طريقيله ذكر اولنشدر قيد و از تنعم نخفتي متعلق و يا حرف حكايه در
جمله خبر مبتداده در همه شب نخفتيك و گفتيك ظرفيدر و ترنم گفتي متعلقدر و
از تنعم نخفتي معطوف محصول تركيب حاصل كلام بر كيجه انلخلوت ميسر اولدي
و هم اول كيجه صوباشي خبر اولدي كه قاضي بتون كيجه شراب باشنده يعني سرخوش و دلبر
سينه سنده و باتنده تنعم و ذوق و صفادن اويومازدي و يا اويومادي و ترنم و نغمات
ايله سويلردي و يا سويلدي يعني ايرلادي نظم امشب مگر بوقت نمي خواند اين خروس
عشاق بس نكرده هنوز از كنار و بوس امشب بو كيجه مگر كه تا بوقت با حرف ظرف
نمي خواند فعل نفي استقبال مفرد غائب اوقوماز يعني اوتمز ديمكدر حكايت حال ماضي

رد شراح جمیعا

معناسینی احذ ایدنلو نه لفظدن خبردار ایمش و نه معنادن خروس لفظنی مفرد
ایراد ایلمك ضرورت وزن ایچوندر والا خروسان مقامنه ایدی ویاخود جنس خروس
مراددر عشاق مبتدا نکرده خبری بر بایه عمر بلا ینده دیمکدر اکتفادن عباردندر
بر بر نکرده نك معناسینی چوق ایلمش دیبی چوق خطا ایلمش نکرده ماضیدن فعیدر

رد شمعی

ایلمش دیمکدر بر اسم مفعولدر دیبی فاعلیت ومفعولیت معنالرینی تخصیص و تمییز
ایلمز ایمش هنوز الآن دیمکدر کناردن بونده آغوش مراددر حاصلی پهلو دیمکدر
و بوس اسم مصدر در اوپمه معناسنه محصول بیت بویلجه کانه وقته او بوس

رد سروری

خروس زیرا عشاق هنوز اکتفا ایلمش کنار دبوسدن یعنی دلبری اوپمه دن و قوچمه
دن طویامش بعض نسخه ده بو وزنده و بو قافیه ده بر بیت واقع اولمش بونده

رخسار یار درخم گیسوی تابدار ؛ چون کوی عاج درخم چوگان آبنوس

رخسار یار لامیه در حرف ظرف گیسوی تابدار لامیه و بیانیه در تابدار وصف ترکیبیدر
تاب بونده اسمدر بوکلم معناسنه و دار داریدن طوتوجی دیمکدر تاب بونده
تافتن دن مشتقدر دیبی بو قته تاب و تولنی یوق ایمش چون ادات تشبیه کوی

رد سروری

عاج بیانیه کوی طوب عاج فیل کوکی خم چوگان آبنوس لامیه و بیانیه در چوگان
جیم و کاف عجمیله اوجی اکریجه عصادر که اکثر دهیا تلو یعنی کتبنلر استعمال ایدرلر
وآت اوزرنده اکلا طوب چلرلر عجم سپاهیلری جریدا اوینی بیرینه آنی اوینادلر
تعریب ایدوب صولجان دیرلر صادك و لامك فتحیله آبنوس بانك سکونیله آب

خروس ...

ایله نوسدن مرکبدر آب صو و نوس سینی مهمله ایله نوشدن مصحفدر شینی معجمه ایله
و تصحیف ایلیپ قوم هنددر زیرا شینی نقطه ایله اتلوسینی اوقودلر و بو اغاچ
هندك بلوطیدر که هندده باسنده بر زمان یاتقله قرار [illegible] و نامی آبنوس اولور
فاحفظ محصول بیت یارك رخساری یعنی یوزی گیسوی تابدارك بوکلمنده فیل
کوکندن طوب کبیدر آبنوسدن چوگان بوکلمنده تشبیه خاصدر مذکور
بینك قاضی قصه سینه مناسبتی بوقدر لیکن شرح ایلدکلری ایچون شرح ایلدك

بکدم که چشم فتنه بخفتست زینهار ؛ بیدار باش تا زود عمر در فسوس

فتنه لامیه در مجازًا بخفتست اصلی بخفته است در ضرورت وزن ایچون حذف در

اولدی

اولدی بونده اویومش دیمکدر زینهار یا ایلاد ادات تشبیهدر بیدار بیدار اسمدر
اویانق معناسنه باش فعل امر مفرد مخاطب بیدار اول دیمکدر تا حرف تعلیل زود فعل
نفی مستقبل مفرد غایب عمر فاعلی در حرف صله فسوس افسوسدن مخففدر بونده حیف
معناسنه محصول بیت بکدم که فتنه کوزی اویومشدر یعنی بردمکه عالم اغبار دن
خالیدر زینهار صاقین بیدار اول اویقوییی ترك ایله تا که عمر نازنین حیف که یعنی
ضایع بیهوده صرف اولمیه تا نشنوی ز مسجد آدینه بانك صبح ؛ یا از در سرای اتابك
غریو کوس تا حرف توقیت در مادام معناسنه و نشنوی فعل نفی مستقبل مفرد
مخاطب مادام که ایشتمیه سك دیمکدر مسجد آدینه جمع مسجدی دیمکدر زیرا آدینه دالا
و ذال اعجمله کوتندیرلر دال الاشهوردر اما ذالا میرحسینی مقتاینك آدینه معناسنه
معلومدر بانك صبح صباح اذانی اضافتی لامیه در یا حرف عطف در سرای
اتابك لامیه لردر غریو کوس لامیه در غریو آواز اغلمقدر بونده زیاد و فغان مراد
در کوس سابقا مفصل بیان اولنمشدر محصول بیت مادامکه مسجد جمعه دن صباح
اذانی ایشتمیه سك ویا اتابك سراینك قپوسندن کوسك ناله و افغانینی لب از
لب چو چشم خروس ابلهی بود ؛ بر داشتن بکفتن بیهوده خروس لب بر داشتن
مفعول صریحی و از لب غیر صریحی چو چشم اضافتی بیانیه در خروسه لامیه ابله افعل
وزنی اوزره صفت مشبهه در احمق معناسنه ی یا حرف مصدر ومبتدا بود بانك
ضمی و واوك فتحیله فعل مضارع مفرد غایب خبر مبتدا در ابلهلك اولور دیمکدر
رجانیدر که ادات زمانیه اولور بر داشتن بوده فاعلدر بکفتن با حرف مصاحب
برداشتنه متعلق بعض نسخه ده بکفتن یرینه بکفته واقعدر سوز معناسنه بیهوده یه
اضافت بیانیه و خروسه لامیه از لب یرینه بر لب یازانلر معنایه و اصله دکل ایمش
محصول بیت اولمرتبطه دلبی یعنی عاشق لبنی چشم خروس کبی قیزل و صافی
اولان معشوق لبندن تا اذی خروسك وقتسز و تسبیله ابلهلك اولوروبا
ابلهلکدر حاصلی زاید بر خروس و تسبیل صباح دیو جانان صفاسندن فراغت
ایلمك ابلهلکدر قاضی درین حالت بود که یکی از متعلقان در آمد و کفت که
خیز و تا پای داری کریز که حسودان بر تو دقی کرفته اند که حقی کفته اند

اول زمانده وزرا قبولنده صباح
وقتنده و انکدی دشنه کوبلر
چالنوب دیوان اولور ایمش بعض
دیار کرده حالا بوبلدر خصوصا
مصرده دلان قلعلرده ایشته
صباح اولنده نوبت
چالنور ایمش

رد سروری و شمعی

تا مكر اين آتش فتنه كه هنوز ماندكست با آب تدبير فرو نشانيم مباد اكه فرد الجون
بالا كيرد عالمى دا فرا كيرد قاضى تبسم دردو نك كرد و كفت كه رابط مقول و
قول خيز فعل امر مفرد مخاطب قالق ديمكدر خيز بدندن خاستن دن بيلور خطا المثال
تا حرف توقيت باى دارى اياغك وار يعنى قوت وقدرتك اولدقچه كر زفعل امر
مفرد مخاطب قاچ ديمكدر كريز بدندن كريختن دن ديلور بكلمش قاچمشلر كه حرف
تعليل دق غم و غمه ديمكدر و ياحرف وحدت و يا تنكير بل حرف اضراب حقى يا حرف
وحدت تا حرف تعليل مكر حرف تمنى آتش فتنه بيانيه دركه حرف بيان هنوز الآن
ديمكدر ياحرف مصاحبت آب تدبير بيانيه و ياحرف وحدت و ياحرف تنكير فرو
حرف تاكيد نشانيم فعل مضارع متكلم مع الغير در سوندرلم ديمكدر كه لفظ مشترك
آتش سونديرمكه بر نسنه يه نصب ايلمك يعنى بر مصلحت اوزره بر كسنه دكمك
بتيده مباد افعل نهى مفرد غائب اولميه ديمكدر دعا مراد دركه حرف بيان فردا
يارين چون حرف تعليل بالا ارتفاع كيرد طوتا ارتفاع طوتا يعنى قالقه ديمكدر
فاعلى آتش فتنه در عالمى ياحرف تنكير و را ادات مفعول قاضى مبتدا تبسم ياحرف
مصاحبت نك كرده متعلق تبسم تقيل بابينك مصدر يدر كولومسومك ديمكدر در
حرف صله و او ضميرى نبودن انجيو كلمه راجع در نك كرد نظر ايلدى ديمكدر محصول كتب
قاضى بو حالنده ايدى يعنى بر لب بوس و كنار ده ايدى كه منغلقلو ندن بر سبى الجوى
كبردى و ديدى قالق واياغك اولدقچه قاچ يعنى اياغك تحمل ايد و بقدر اولدقچه
قاچ زيرا حسودلر سنك اوزرينه دق طوتمشلر يعنى غمز ايلمشلر بلكه حق سويلمشلر نا اولكه
بو آتش فتنه هنوز كه ازاجقدر بر تدبير صو ايله سونديره وز اولمايادين چونكه
مرتفع اولوب قالقه تمام عالمى احاطه ايليه قاضى تبسمله اكا نظر ايلدى و ديدى قطعه
پنجه در صيد برده ضيغم را ٭ چه تفاوت كند كه سك لايد صيد بونده مفعول
معناسنه در يعنى صيد پنجه برده نك مفعول صريحى و در صيد غير صريحى در حرف صله
و برده ماضيدن فمد رالبمش معناسنه ضيغم ضادك وغينك فتحه لو بلا ارسلان
و را حرف صلا و ياحرف تخصيص لايد فعل مضارع مفرد غائب آفقور ديمكدر لايد بدندن
ايت افقرمق معناسنه محصول بيت پنجه سين صيده يعنى آوه ايلتمش يعنى ايا برمش
ارسلانه

ارسلانه نه تفاوت ايدر كه ايت افقر ديعنى بانينه كلوب سنكا دن آليمز ديمكدر
يعنى اعدانك وحسادك بكا ضررى يوقدر همان جانان بنم اولسون ديمكدر مصراع
قوندير لر سه ديو نلر طونه كوديارانكن دوى دردوى دوست كن بكذار نم
تا عدو پشت دست ميخايد دوى كندك مفعول صريحى و در دوى غير صريحى
و دوستنه اضافت لاميه بكذار فعل امر مفرد مخاطب قو يعنى اهمال ايله تا حرف تعليل
عدو مبتدا پشت دست لاميه و مفعول ميخايد كه فعل مضارع مفرد غائبدر خبر
مبتدا محصول بيت خطاب عام طريقيله و يا كلى متعلقه بيوردكه يوزيكى دوستنه طوتوب
ايله يعنى لب لبه و سينه سينه به اول جانانله وقو ديمه تا كيم تا كيم عدو والى ادقه سينه چنيه
عداوت وحسدندن حاصلى سن جانانله صفاده اول وقو عدو وحسد آتشنده يانوب
كل اولسون ملك را هم دران شب آكاهى داد ندكه در ملك تو چنين منكرى
حادث شده است چرا مانع كفت من او را از جمله فضلاى عصر و يكانه زمانه
ميدانم باشد كه معاندان در حق او بغرض خوض كرده باشند اين سخن در سمع
قبول من نيايد مكر انكه كه معاينه كردد كه حكما كفته اند ملك پادشاه و را ادات
مفعول اكاهى ياحرف مصدر خبر دارلق ديمكدر كه حرف بيان ملك تو لاميه منكرى
اسم مفعولدر افعال بابندن و ياحرف وحدت حادث شده است پيدا اولمشدر
جمله فضلا يه عصر لاميه لو ددنكانه يه فضلا به و جمله يه عطف ايلمك جائز يعنى احتماللده
در حرف ظرف حق او لاميه بغرض ياحرف صلا غرض لد ديمكدر خوض شروع معناسنه
در سمع قبول من بيانيه و لاميه در نيايد كلمز يعنى كيرمز ديمكدر مكر الا معناسنه در
كه حرف تعليل محصول تركيب پادشاهه دخى اولكيجه خبر دارلق وير ديلر كه سنك مملكتكده
شو بچلين بر چركين ايش ظاهر اولدى نه بيورد رسك پادشاه ديدى بن آنى جمله فضلاى
عصردن يعنى زمان فاضللرينك برى بيلوردم و فريد دهرك برى بيلورم بيحتمل كه معاندلر
لر و حسود و عدولر آنك حقنده غرضه شروع ايلمشلر ولكن بو سوز بنم سمع قبولمه
كيرمز الا اول وقت كه معاينه و اشكاره اوله زيرا حكما ديمشلر در بيت بنده ى
سبك دست بردن بتيغ ٭ بدندان برد پشت دست دريغ ياحرف
مصاحبت تند لفظ مشترك كه تركيده اينى كيبى بر يبى كسكين معناسنه در بيده

حدتلو یعنی یاوز معناسنه در و تا حرف مصدر درپس بو نده حدتلو و تیز لکله دیکدر سبک لغتده بینی دیکدر خفیف معناسنه اما بو نده فوری دیکدر یعنی تأخیرسز و فکرسز دیکدر بردن مصدر دینه مرتبطدر دسنده بو بلده دخی با حرف صله در بردن متعلق در تیغ قلیجه دسیف معناسنه بدان بردن مفعول غیر صریحی و بیشتر صریحی بیشت دست در تیغ بیانندر محصول بیت حدتلو فوری قلیجه ال اُوزادمق یعنی الله ورمق حیف و پشمانلق الی ادق ییسینی دیشنه ایلدر حاصلی اول حالتی ایلمک حیفلنوب و پشمان اولوب اللرنی دیشنه ایلدر اسناد مجازیدر قندر بعض نسخه ده بردیرینه کزدوانقهدر ایصیردیکدر یعنی بو حدتک سبیل حیف دیوال ادقسین ایصیر مصراع اولک دو زمان دشواری و صحبرت دست بتیغ بردن بشتاب واستعجال دیمین معنانی دشوار ایلمش وصرلغلدینی ایلمک قلیجه دیمین معنایی صربیری چکمش و بردن فعل مضارع در بردندن دینلو صوق سو یلنلر شنیدم که یکی از ملوک پارسی چند از خاصان بر بالین قاضی رسید شمع داد بدایستاده و شاهد نشسته و می ریخته و قدح شکسته و قاضی در خواب مستی بی خبر از ملک هستی بلطفش بیدار کرد و گفت برخیز که آفتاب بر آمد قاضی دریافت که حال چیست گفت از کدام جانب بر آمد گفت از جانب مشرق گفت الحمدلله که هنوز در توبه بازست بحکم این حدیث که لا یغلق باب التوبة على العباد حتى تطلع الشمس من مغربها و گفت استغفر الله واتوب اليه یکی از ملوک باعرابها یرده یکی ملک پادشاه باحرف مصاحبتی یا حرف وحدت بر یکی نه دیکدر بر حرف صله بالین قاضی لامیه یاصدوغی اوجند یعنی باشی اوجند ایستاده واستاده تخفیف یانه طورمش دیکدر ماضیدن فمدر اسم مفعول دیمین فاعل مفعولدن فرقا یلزامتش و قاضی مبتدا درخواب مستی مستلک اویقوسنده خبر مبتدا در بی خبر از ملک هستی خبر بعد الخبر در یافت اکلادی در توبه لامیه در مجازا حضرت شیخک یحیبرازملک هستی دیدکدن صکره دریافت بیوردوغی تردددن خالی دکلدر فتأمل باز بونده آچیقده مفتوح معناسنه بحکم این حدیث باحرف مصاحبت واضافت لامیه در حکم بونده سند و حجت معناسنه در که حرف بیان لا یغلق فعل مضارع نفی استقبال مفرد مذکر غائب مبنی للمفعول لا یجعل مغلقا

ردّ ای شمعی
رد سروری
رد ای لامعی

رد سروری

دیکلدر

دیکلدر باب التوبة فاعل لا یغلق ولامیه در مجاز على العباد لا یغلق متعلق حتى تطلع آنی مقدره ایله منصوبدر الى ان تطلع دیکدر الشمس لفظا مرفوع فاعل من مغربها تطلع متعلقدر استغفر فعل مضارع متکلم وحده الله لفظا منصوب مفعولی واتوب استغفره معطوف فعل مضارع متکلم وحده در نصر بابندن اجوف واویدندر اليه اتوب متعلق محصول ترکیب ایتدکلری اول صباح وقتنده پادشاه خواصندن بریسی مخصل قاضینک باشی اوجنه ایرشدی یعنی کلدی شمعی کوردی بریننده طوروب یانار و دلبر مجلس کنارنده اوتورمش و باده دوکلمش و قدح صنمش یعنی بونلری بویله کوردی و قاضی مستلک اویقوسنده وارلق عالمندن بی خبر ملک آنی لطفله بیدار ایلدی یعنی اویاردی و دیدی قالقکه آفتاب طلوع ایلدی قاضی اکلادیکه حال نه در دیدی آفتاب نه جانبدن طلوع ایلدی پادشاه مشرق جانبندن دیدی قاضی دیدی الحمدلله که توبه قپوسی هنوز آچیقدر بو حدیث شریف استنادیله که توبه قپوسی بغلنماز عباده اوزره شمس مغربدن طلوع ایدنجه اندن صکره قاضی دیدی الله تعالی حضرتلرندن مغفرت وعفو طلب ایدرم و دخی بو بیله نامشروع و نامعقول ایشلرندن خدایه توبه و رجوع ایدرم یعنی جمیع نامشروع ایشلردن تمدن کیر و فراغت ایدرم قطعه این دو چیزم بر گناه انگیختند بخت نافرجام و عقل ناتمام چیزم یمی معناده گناه مفعولدر انگیختند فعل ماضی جمع غائب اغرا ایلدیلر یعنی قیندردیلر دیکدر بخت نافرجام بیانیه نا حرف توصیف نفی فرجام عاقبت کار معناسنه محصول بیت قاضی توبه واستغفار ایلدکدن صکره بو ایکی چیزه اعتذار ایدرکه بو ایکی نسنه بنی گناهه قیندردیلر یعنی عاقبتسز یعنی ابتر و ناقص طالعم و بریبیده ناتمام و ناقص عقلم مصراع ثانی مصراع اولی بیان ایدر حاصلی طالعک و عقلک قصوریدر بنی معصیته اغرا و اغوا ایلدی گر گرفتارم کنی مستوجبم ور ببخشی عفو بهتر ز انتقام مستوجب استحقاق بابندن اسم فاعلدر مستحق معناسنه با حرف تأکید ببخشی فعل مضارع مفرد مخاطب فعل شرط و اقعدر باغشلرسک دیکدر عفو مبتدا بهتر خبر ز انتقام بهتره متعلق جمله اسمیه جواب شرطدر محصول بیت اگر بنی جرمم ایچون مؤاخذه ایدوب گرفتار

عقوبت وعذاب ایدرسك لایق ومستحقم واکر حملنی صفتیله متصف اولوب کناهمی
وجرممی باغشلرسك بهرحال عفو وغفران انتقام ایدوب عقوبت ایلمکدن یکرکدر
ملك کفت توبه دربن حالت که بر هلاك خود اطلاع یافتی سودی ندارد
قال الله تعالی فلم یك ینفعهم ایمانهم لما رأوا بأسنا یافتی فعل ماضی مفرد مخاطب
سودی یا حرف تنکیر یا وحدت دینلور فکورتر سو بلنمشدر فا جواب شرطه داخل
اولان فادر لم یك اصلی یکون ایدی لم جازمه داخل اولمغله التقاء ساکنین
اولدی واودن ونوندن واو حذف اولندی جواز طریقیله نون دخی ینفع فعل
مضارع مفرد مذکر غائب هم ضمیر منصوب متصل مفعولی ایمان لفظا مرفوع فاعلی
هم ضمیر مجرور متصل مضاف الیه لما وقتا دیمکدر رأوا فعل ماضی جمع مذکر غائب
مهموز العین معتل اللام واو ضمیر ما بعده مذکور کفاده دلجعدر بأس لفظا منصوب
مفعولی نا محلا مجرور مضاف الیهیدر محصول ترکیب پادشاه دیدی بو حالتده
توبه که کندی هلاکیکه مطلع اولدك فائده ویرمز نتکم خدا بیوردر مشرکلره ایمان
کتورمك نفع ویرمز وقتاکه شدت عذابمزی کوردیلر سه یعنی ایمان یأس وخوفده
مقبول دکلدر سنده ای قاضی هلاك اولاجغك بلدك که توبه واستغفار ایدیه
قطعه چه سود از دزدی انکه توبه کردن ✻ که نتوانی کمند انداخت بر کاخ
دزدی یا حرف مصدر که حرف بیان نتوانی فعل نفی استقبال مفرد مخاطب لفظ ضمیر
در فارسیده وترکیده وترکجه اوقرغ دیرلر کاخ کاف عربیله قصر وکوشك معناسنه
محصول بیت اوغرلقدن نه فائده اول وقت توبه ایلمك که کوشك اوزره کمند آتمغه
قادر اولمیه سك یعنی قصره چیقمغه عدم قدرت کلدکدن خبرلقدن توبه نه فائده
ایلك ایمدی سنده ای قاضی عقوبتمدن خلاص اولمیه جغك بیلورسك که توبه
ایدرسك بلند از میوه کو کوتاه کن دست ✻ که کوته خود ندارد دست بر شاخ
بلند کونك مقدم مفعولیدر از میوه کوتاه کنه متعلقدر مخاطب نجویه ایدوب
انکا خطاب ایدوب کودیر یعنی بلنده سویلکو بونده ادات تأکید دیبی زائد
سولنمش دست کنك مفعول اولی صریحی وکوتاه ثانیسی واز میوه غیر صریحی که حرف
تعلیل کوتاه مبتدا خود ادات تأکید ندارد فعل نفی مستقبل مفرد غائب فاعلی نحند

کوتاه

ددسرودی وجمع

ددسرودی

کوتاه راجع ضمیر دردست مفعول صریحی وبر شاخ غیر صریحی وجمله فعلیه خبر
مبتدادر محصول بیت بلند اولانه کسنه سویله ای مخاطب محو که اکلی میوه دن کوتاه
ایله یعنی قیصه ایله حاصلی الك چك اوزانمه میوه یه یعنی بو نسنه بلند قامته لازمدر
کوتاه قدا ولنه لازم دکلدر زیرا کوتاه قامت خود دالده بوداغه ال طوتماز یعنی
ال ایرشدرمز که آکا تنبیه لازم اوله ترا با وجود چنین منکری که ظاهر شد
خلاص صورت نبند داین بکفت وموکلان عقوبت دروی آویختند کفت
مراد رخدمت سلطان یك سخن باقیست ملك پرسید آن چیست کفت
منکری یا حرف وحدت که حرف رابط صفت خلاص ترا قرینه سیله خلاص تو
تقدیرنده در ومبتدادر صورت نبند دخبری ملحوظ ومقصود در دیمکدر
موکلان عقوبت لامیه موکل جمعی جلاددن اعم طوتان زاید سولنمش در حرف صله
وی ضمیر قاضیه راجعدر آویختند یاپشدیلر دیمکدر آویختند برینه آویخت یازان
وفاعلی پادشاهی طوتان غریب مطالعه سی وارد ایمش کفت قاضی مرادم دیمکدر
سنك بو بخلیکدر نامشروع ایشك وجود یله که سندن ظاهر اولدی خلاصلك
صورت بغلماز یعنی خلاص ایلکه معقول دکلدر پادشاه بو سوزی سویلدی و
اینکچی موکلار یعنی جلادلر قاضیه یاپشدیلر قاضی دیدی بنم بر سوزم پادشاه
حذمتنده باقیدر یعنی بر سوزم دخی واردیمکدر پادشاه صوردیکه اول ندر
قاضی دیدی قطعه باستین ملالی که برمن افشانی ✻ طمع مدار که از دامنت
بدارم دست باحرف مصاحبت سببیتی متضمن طمع مداره متعلق آستین
ملال یا تنوین یا حرف وحدت ویا حرف تنکیر حرف مصدر دیبی یکلنش سولنمش
که حرف رابط صفت افشانی فعل مضارع مفرد مخاطب سلکرسك اعراضدن
کنایه در طمع مدار دك مفعول صریحی وباستین غیر صریحی مدار فعل نهی مفرد
مخاطب داردیدندن طوتمه دیمکدر که حرف بیان از دامنت بدارمك مفعول
غیر صریحی ودست صریحی محصول بیت بر ملال آستینی سبیله ویا ملال استیق
سبیله که بنم اوزریمه سلکرسك یعنی که بندن اعراض ایدرسك طمع طوتمه یعنی
امید ایلمه که دامنکدن الم طوتم یعنی اتککدن الم چکم اکر خلاص محالست

ددسرودی

ددسرودی محصول ترکیب

ددسرودی

از این کنه کم مراست ❊ بدان کرم که تو داری امید واری هست بدان با
حرف صله که حرف رابط صفت امید واری یا حرف مصدر محصول بیت اکر خلاص
محالسه یعنی قورتلمق ممکن دکل ایسه بو کناهدن که ایتدم یعنی بنده اولان کناهدن
خلاص جائز دکل ایسه اول کرمه که سنک وار امیدلیلک وار یعنی کرم ولطفکه
امید وارم اندن رجامی قطع ایلمم ملک کفت این لطیفه بدیع آوردی واین
نکته غریب کفتی ولیکن محال عقلست وخلاف شرع که ترا امروز فضل وبلاغت
ازجنک عقوبت من برهاند مصلحت می بینم که ترا از قلعه بشیب اندازم تا دیکران
عبرت کیرند کفت ای خداوند جهان پرورده نعمت این خاندانم ونه تنها
من این کنه کرده ام دیکری انداز تا من عبرت کیرم ملک را ازین سخن خنده امد
وبعفو از سر خطای او درکذشت ومتعنتان را که اشارت بکشتن او کرده بودند
کفت ملك دیدی لطیفه آوردی دینك مفعول اولی و بدیع ثانیسی بدیع عجیب دیمکدر
ونکته کفتینک مفعول اولی و غریب ثانیسی غریب معناسنده لطیفه بدیعه ونکته
غریبه مضاف ایدن عجب نه ملاحظه ایلدی اولدیجنك عقوبت بیانیه ومنه اضافت
لامیه در با حرف صله وشیب نشیبدن مخفف لفظدر نشیبدن مخفف اولدیغی
کبی آشغا والت وانش معنالرینده مستعمل لفظدر کاه اولورکه اتباع ونزاوجه
طریقیله نیب لفظی بوکه عطف ایدوب شیب ونیب دیرلر عربیده حیص بیص و
ترکیده قرن قرن دیدکلری کبی پرورده ء این خاندانم لامیه لردر پرورده
اسم مفعولدر بسودا وجهت معناسنده در خطابه اضافت لامیه در متعنت
تعفلدن اسم فاعلدر بر کمسه نک زلتنی استمکه دیرلر الف ونون ادات
جمعدر محصول ترکیب پادشاه دیدی بو لطیفه عجیب کتوردك وبو نکته غریب
سویلدك ولیکن محال عقلدر وخلاف نقلدر که سنی بوکون فضل وبلاغتك
عقوبتم پنجه سندن قورتاره یعنی خلاص ایلیه مصلحت آنی کوردم که سنی قلعه
دن اشغا اتام تا کیم غیریلر عبرت طوتالر یعنی الاخر فانی بو سوزی
ایشیدیجه دیدی ای جهانك پادشاهی بو خاندانك نعمتی پرورده سیم وبو کناهی
یالکز بن ایشلمیشم بندن غیری آت تاکیم بن عبرت الایم پادشاه بو سوزدن

دد سروری

خنده

خنده کلدی یعنی کولدی وعفو ایدوب آنك خطاسی سوداسندن کچدی وآنك
متعنتلرینه که بونك هلاکنه اشارت ایلمشلر ایدی دیدی جب هر جمال
عیب خویشتنید ❊ طعنه بر عیب دیکران مزنید حالك عیبه اضافتی اسم
فاعلك مفعولینه اضافتیدر وخویشتنید لامیه در طعنه هاء دکلی علامت
نقلدر عرض ومعشوق کبی عیب دیکران مصدرك مفعولنه اضافتیدر مزنید
فعل نهی جمع مخاطبدر اورمك دیمکدر محصول بیت جمیعکز کندی عیبکزك
حمالیسز یعنی هر بریکزده نیجه دورلو عیب وار در ایدی غیریلرك عیوبنه طعن
ایلمك حکایت منظومه ❊ جوانی پاکباز وپاک رو بود ❊ که با پاکیزه
رویی در کرو بود جوانی یا حرف وحدت پاکباز وصف ترکیبیدر پاك نظرلو
دیمکدر مصلح معناسنه پاکرودرده وصف ترکیبیدر پاك یورولی معناسنه مستقیم
دیمکدر که حرف رابط صفت یا حرف صله پاکیزه پاك معناسنه در پاکیزه روی
وصف ترکیبیدر کوزل یوزلو یا حرف وحدت در حرف ظرف کرو کاف عجمك
کسریله ورانك فتحیله رهن معناسنه در محصول بیت بر پاك باز ویاکرو جوان
وار ایدی یعنی صالح و پاك دامن که بر پاك رویه مرهون ایدی یعنی کرفتار ومبتلا
ایدی بعضیلر کرو برینه کرو یاز دیلر کاف عربینك وراتك فتحیله کشتی معناسنه
ودر با عبارتنی بوکه قرینه طوتدی لیکن عربیده بو بیده واو اعلالی اولمق
خلاف قیاسدر آنك ایچون مشهور لغتلرده موجود دکل وفارسی لغتلرده
کرو قوق دینلر دیرلر یعنی ایچی بوش نیزکه قوددمیش اولدغی حال عربی وفارسی
لغتلرده موجود اولمایجق نیجه وارویجه اولملق کوك جنین خواندم که در
دریای اعظم ❊ بکردابی در افتادند باهم که حرف بیان صله کرداب کاف
عجمك کسریله صوجوکلی یعنی صو جوریلوب باندقی یرکه هلاك اولمق خوفی واو
عربیجه دردور دیرلر یا حرف وحدت در حرف تاکید افتادند دوشدیلر باهم
بیله محصول بیت حکایه لرده شویله اوقودمکه دریای اعظمده بر کردابه دوشدیلر
ایکیسی بیله حضرت شیخ بو بیتده اجمال ایلمش یعنی نیجه دوشدکلری بیان اولنمدی
جو ملاح آمدش تا دست کیرد ❊ مبادا کاندران حالت بمیرد ملاح

دد شمع

کیمی آمدش سنی مناده دستہ معتبد دردستش تقدیرنده تا حرف تعلیل
مباد افعل نهی غائب کاند دان که حرف بیان بیرد فعل مضارع مفرد غائب فاعلی
تحنده جواز راجع ضمیر در محصول بیت چونکه ملاح کلدی تاکیم عاشق جوانک
الین طوتا وملبا کیم اولحالتده اوله دیو همی گفت ازمیان موج وتشویر
مرا بگذار و دست یار من گیر همی ادات حکایه میان موج لامیه در یا یعنی
تشویر تانک فتحی وشینک سکونیله خجالت معناسنه در تشویش معناسنه ده کلور
بعضلر موجه عطف تفسیری طوتدیلر بگذار قو یعنی ترک ایله دست یار من
لامیه لر در گیر امر مفرد مخاطب طوت دیمکدر محصول بیت جوان ملاحه موج
تشویر یعنی حجاب دریا اورتاسندن سویلردی بنی قو یارمک الین طوت
یعنی خلاص ایله بوغولوریم بوغولایم ددین گفتی جهان بروی برآشفت
شنیدندش که جان میداد ومیگفت جهان مبتدا وبرآشفت خبری شنیدندی
سنی جوان معهوده راجعدر که حرف بیان محصول بیت بو سوزی سویلکن
جهان اوزرینه پریشان یعنی قرشمور دیش اولدی اکا نیقیبی اولان کیمسه لر آنی
ایشتدیلر که جان ویروردی وسویلردی سویلدوکی کلام بیتک مضمونیدر
حدیث عشق ازان بطال منیوش ٭ که در سختی کند یاری فراموش
حدیث عشق لامیه بطال بیکار دیمکدر یعنی درعشقدن خالی منیوش فعل نهی
مفرد مخاطبدر بنوشیدندن ایشتمک در دیکلمک معناسنه که حرف رابط صفت
سختی یا حرف مصدر یاری یا سیده بویله در دوستلق معناسنه فراموش اسم
مصدردر اونتمق دیمکدر محصول بیت عشق قصه سنی اول بطالدن دیکلمه که شدت
حالده یارلغی ودوستلوغی فراموش ایلیه یعنی اونوده چنین کردند یاران زندگانی
٭ زکار افتاده بشنو تا بدانی یاراندن مراد عشاقدر زندگانی یا حرف
مصدردر دیرلک دیمکدر کار افتاده مجرب احوال دیمکدر یعنی باشنه ایش
دوشمش دیمکدر بو بیتک مصراع اولی ابیات سابقه ناظردر ومصراع ثانیسی
ابیات آتیه یه قیددر محصول بیت مذکور جوان کبی ایلدیلر یاران دیرلکی بیت
باشنه ایش دوشندن یعنی احوال روزکاری تجربه ایلیندن ایشیت مراد مجرب

احوالدن

احوالدن حضرت شیخ کند بدر آنک ایچون بودرکه تا بیله سک که سعدی
راه و رسم عشقبازی ٭ چنان داند که در بغداد تازی که حرف بیاندر مصراع
ثانیسی سعدی مبتدا رسم یونده عادت وقانون معناسنه در عشقباز یونده
عاشق معناسنه در ویا حرف مصدر عاشقلق دیمکدر مصراع ثانی خبر مبتدا
درکه حرف بیان تازی عربی دیمکدر عربی دیل مراددر بغداده تخصیص ایلمنک
وجهی بودر که کندی زماننده بغدادلی عرب وعجم دیلنی فصیح سویلرلردی اما
بوزمانده ایکی سندن بیجی بره بربولك جهله در محصول بیت سعدی عاشقلق
راه ورسمنی انجلین بیلورکه بغدادده عربی دیلی یعنی اهل بغداد لسان عربی
ایو بیلدکلری کبی سعدی عشق بازلق طریقنی انجلین ایو بیلور مصراع ثانینک
معناسنی انجلین بیلورکه بغداددده عربی بیلور یعنی شبهه سز بغدادده عرب
وارایدی وکیمی بیلدوکی کبی عشقبازلغک رسم وراهنی دخی انجلین بیلور دیمی
کیمسه هیچ نسنه بیلمز ایمش دلا رامی که داری دل دروبند ٭ دکر چشم ازهمه
عالم فروبند بو بیت حقیقیه ومجازیه محتملدر دلارام وصف ترکیبیدر
آرامیدندن دیکتمک یعنی راحت اولمق ویا حرف وحدت که حرف رابط
صفت دلارام دارینک مقدم مفعولیدر طوتارسک دیمکدر واو لقدت
تعبیردر در دل بندك مفعول صریحی ودر غیر صریحی او ضمیری دلارامه راجعدر
بند فعل امر مفرد مخاطبدر بند بدندن بغله دیمکدر دکر دخی دیمکدر چشم فروبندك
مفعول صریحی واز همه عالم غیر صریحی فروبند یوم دیمکدر محصول بیت بردلارامك
کر وار ایسه کوکلکی اکا بغله یعنی اکا تعلیق ایله دخی کوزکی جمیع عالمدن یوم یعنی ازدن
غیریسنه التفات ایله اکر ظاهر دلارامیدر اکر باطن مصراع ثانینک معناسنی کوزه
دوکلی عالمدن چشمکی اشاغه باغله دیمی معناسی قنی بدبخلش اکر لیلی ومجنون
زنده کشتی ٭ حدیث عشق ازین دفتر نوشتی دفتردن مراد کتاب کلستاندر
کشتی ونوشتی یالری حرف حکایه در محصول بیت اکر لیلی ایله مجنون زنده اولسه لر
یعنی صاغ اولسه لر ایدی عشق قصه سنی بو کتابدن یازرلردی یعنی هر بریسی
حضرت شیخک بو سوزی بشنجی بابه نسبتدر که عشق باید د

باب ششم در ضعف و پیری حکایت

با طایفهء دانشمندان در جامع دمشق بحثی همی کردم ناکاه جوانی از در درآمد
وکفت درمیان شما کسی هست که زبان فارسی داند اشارت بمن کردند کفتم خیرست
کفت پیری صد وپنجاه ساله در حالت نزعست وبزبان فارسی چیزی میکوید
ومفهوم ما نمی کردد اکر بکرم قدم رنجه شوی مزد یابی باشد که وصیتی کند
چون ببالینش فراز شدم این میکفت باحرف مصاحبت طایفهء دانشمندان
بیانیه طایفه همزه سی حرف وحدتدر دبی خطا البحثی بحثی یا حرف تنکیر بیری خبرایاقی
وحدت صد وپنجاه ساله یوز اللی یاشلو دیمکدر حالت نزع لامیه باحرف مصاحبت
زبان فارسی بیانیه چیزی یاحرف وحدت واو حرف حال مفهوم ما لامیه نمی کردد
اولماز دیمکدر نمی شود معناسنه بکرم باحرف مصاحبت اقدم رنجه شوی رنجه الم
وزحمت معناسنه در قدم زحمت کیردسك بیاغی یورومکدن کنایه مزد بمعنی
صمیله وذلك سکونیله اجرت وکرا دیمکدر اما بونلرکبی یرلرده ثواب معناسنه
دریابی فعل مضارع مفرد مخاطبدر یابیدندن بولمق معناسنه یافتندن دیمک
خطا ایدیلر باشد که اولاکه یعنی موجود در که دیمکدر وصیتی یاحرف وحدت ویا
حرف تنکیر ببالینش باحرف صله بصدد وغند دیمکدر فراحرف تاکید رسیدم فعل
ماضی متکلم وحدت ایرشدم دیمکدر این میکفت بواکی چنی اوقودی محصول
ترکیب دانشمندلر طایفهسیله بحث ایلردم جامع دمشقده یعنی بنی امیهده ناکاه
برجوان قپودن ایچرو کیردی ودیدی سزك اراکزده برکمسه وارمیدرکه عجم
دیلنی بیلور شیخ دیرکه بکا اشارت ایلدیلر یعنی اشته بوبیلور دیدیلر بن دیدم
خیردر جوان دیدی یوز اللی یاشنده بر پیر حالت نزعده در وفارسی دیلیله
برنسنه سویلر حال بوکه بزاکلامزز اکر کرمله قدم رنجه اولورسك یعنی زحمت کوریر
ثواب بولورسك موجود درکه بروصیت ایلیه مبادا فوت اوله چونکه بصدد وغند
یعنی باشنه اوجنه ایرشدم بو ایکی بیتی اوقوردی قطعه دمی چند کفتم برآرم
بکام ❊ دریغا که بکرفت راه نفس دم نفس یاحرف وحدت چند بچه
دیمکدر ضرورت وزن ایچون تقدیم وتاخیر قلنمشدر تقدیری کفتم دمی چند

برادرم چیقادم دیمکدر بکام باحرف صله ویاحرف مصاحبت کام ویا کامله
دیمکدر کام کاف عربیله بوندده ایهام طریقیله مذکور در مراد له دماغ بیننده
فتامل دریغا الله کسره وضم لغتدر الف حرف ندا یعنی حرف ندبه بکرفت فعل
ماضی مفرد غایب مبنی للمفعول معناسنده طوتلدی دیمکدر راه نفس لامیه
محصول بیت دیدم که برقاچ نفس مراد مجه کتوردم یعنی چیقادم باخود اغزیمه
کتوردم حاصلی برقاچ زمان یاشایوب عمر سوردم دریغ وحیف که نفسی یولی طوتلدی
چیقمغه مجال قالمدی حاصلی اجل کلدی ایرشدی مصراع اولك معناسنی ایتدیکه
برقاچ نفس مرادمله بوقاری کتوردم دیبی ایو کتورمدمش دریغا که برخوان
الوان عمر ❊ دمی چند خوردیم وکفتند بس بعض نسخهده دمی خورده بودم
واقعدر خوان الوان عمر بیانیه لر در محصول بیت حیفا که عمرك درلو درلو
نعمتی سفره سنده یعنی انواع نعم عمرده برنیچه نفس یدك وایچدك ویتیریك
دیدیلر حاصلی نفقه مقطوع ایلدیلر خوان بوندده سفره معناسنده دردبی کیمجه
بید کبی بیلمزایمش معنای این سخن با شامیان بعربی کفتم تعجب کردند از عمر
دراز وتاسف خوردن او برحیات دنیا کفتمش چه کونه در این حالت کفت
چه کویم محصول ترکیب بو سوزك یعنی بو ایکی بیتك معناسنی شام قومنه عربجه
سویلدم تعجب ایلدیلر آنك اوزون عمرندن وحیات دنیایه تاسف وغصه ییه
بره دیدم نیجه سك بو حالتده دیدی نه دییم قطعه ندیدهء که چه سختی همی رسد
بکسی ❊ که از دهانش بدر میکنند دندانی ندیدهء استفهام انکاری کورمدك
میسك دیمکدر که حرف بیان بکسی باحرف صله ویاحرف وحدت که حرف رابطه
صفت دهانش نون ضرورت وزن ایچون ساکن اوقونور کرك بدر طشره دیمکدر
میکنند کاف مضموم اوقونیجق کبنونت معناسنه اولور ابدلر دیمکدر یعنی طشره
ابدرلر چیقاررلردن عبارت اولور اما کاف مفتوح اوقونیجق میکنند قوپاررلر
دیمکدر علی کل حال چیقاررلردن کنایه در دندانی یاحرف وحدت محصول
بیت کورمدمی میسك که نه شدت والم ایرشور برکمسه یه که دهانندن بر دیشی
چیقاررلر یعنی بر دیشی چیقارنجه نقدر الم چکر ندیدهء همزه سی خطاب ایچوندر

دیمك یاء خطابدن وهمزه دخی توسلدن آکاه دکل ایمش **قیاس کن که چه حالش**
بود در آن ساعت ❊ که از وجود عزیزش بدر رود جانی حالش ضمیر کسیبه
راجعدر وجود عزیز بیانیه وشین ینه سابق کیبیجانی یاحرف تنکیر محصول بیت قیاس
ایله حالی نه اولور اول ساعتده که وجود عزیزندن جانی چیقه کیده یعنی روحی
بدننددن چیقا کیده مصراع ثانینك معناسی که انك عزیز وجودندن بر جان
طشره کیده دیمك قصنده اسناده بر قاچ جان وار ایمش کیبی **گفتم مقصود مرك**
از خیال بد دکر وهم را بر طبیعت مستولی مکردان که فیلسوفان گفته اند
که مزاج اکرچه مستقیم بود اعتماد بقا را نشاید و مرض اکرچه هایل بود دلالت
کلی بر هلاك نکند اکر فرمایی طبیبی را بخوانیم تا معالجه کند که بر شوی گفت
هیهات مقصود مرك مصدرك مفعولنه اضافتیدر مستولی غالب دیمكدر
استفعالدن اسم فاعلدر مکردان فعل نهی مفرد مخاطب ایله دیمكدر الف
ونون ادات تعدیه در که حرف تعلیل فیلسوف فانك ولامك فتحیله حکیم معناسنه
در که رابط مفعول وقول اعتماد بقا مصدرك مفعولنه اضافتیدر ورا ادات
صله هایل قورقنج طبیبی یاحرف وحدت ورا ادات مفعول تا حرف تعلیل هیهات
یعنی محالدر محصول ترکیب بیره دیدم که اولومی مقصود ایدینی خیالكدن اخراج ایله
ووهم وخوفی طبیعتك غالب ایله زیرا حکما دیمشلردر مزاج اکرچه مستقیم
وقوی اولور بقایه اعتماد ایلمك لایق دکل ومرض اکرچه هایل ومخوف اولورد
اما هلاکه کلیا دلالت ایلمز اکر بیورر ایسك سکا بر طبیب دعوت ایدهلم تا کم
سکا معالجه ایلیه که ایو اوله سك یعنی صغالهسك هیهات دیدی یعنی بو محالدر
مثنوی خواجه در بند نقش ایوانست ❊ خانه از پای بست ویرانست
خواجه وزرا ده وتعظیمی واجب اولان ارباب دولتده مستعملدر بونده مطلقا
دولتلی مراد در بند بو نده قید وهوس وآرزو معناسنهدر نقش ایوان مصدرك
مفعولنه اضافتیدر ایوان کسر همزه ایله جار طاقدر عربیدر اما عجم فتح همزه ایله
اوقور پای بست باء عربك فتحیله تمل معناسنهدر که عربجه اساس دیرلر باء عجمله
اولمسنده تجویز ایلین افترا ایلمش ویران خراب دیمكدر محصول بیت

خواجه

خواجه قصرك نقشنه قید بند ده در لیکن خانه تملدن خرابدر یعنی سن بیم ایچون
طبیب تدارك ایلمه سك لیکن بناء وجود فنایه مشرفدر **دست بر هم زند**
طبیب ظریف ❊ چون خرف بیند اوفتاده حریف دست زندك مفعول
صریحی وبرهم غیر صریحی وطبیب فاعلی وظریف اضافتی بیانیه در خرف خاء معجمهنك
فتحی وراء مهملهنك کسریله صفت مشبهه در بوناماش معناسنه خرف بیندك مفعول
ثانیسی واوفتاده واو لا کافیدر در حریف یعنی شخص مفعول اولی محصول بیت
ظریف اولان طبیب الینی بری برینه اورر تأسف وتعجب طریقیله اما علاجه
مباشر اولماز چونکه حریفی بونامش دوشمش کوره یعنی حالت نزعه قریب
ومشرف علی الموت کوره زیرا بیلور که علاج بر وارلیوب سعی ضایع اولور
پیرمردی ز نزع مینالید ❊ پیره زن صندلش همی مالید پیرمرد پیر تقدیر
در بر قوجه ادکیشی نزع بر مضاف مقدر در زتلخی نزع دیمكدر می نالید حکایت
حال ماضی معناسنهدر اینکلردی دیمكدر زیرا جان آچیسی سانز آجیلور بکره
پیره زن تقدیری پیره زنی در ضرورت وزن ایچون وقرینه قائم اولدیغیچون یاء
وحدت ترك اولندی بونده بر قوجه قری دیمكدر ذوجهسی وفتز قری داخی
ومتعلقاتندن برقری اولمق جائزدر صندل هند دیارندن کلور بر خوش
قوقولی اغاجدر آنی دکرمنده وباد دیبله اون ایدرلر وآنی کلاب ایله خلط ایدوب
دفع صداع ایچون باشه سورترلر ودفع حرارت ایچون الوه وایاقلره سورترلر
شین ضمیر پیره راجعدر همی مالید حکایت حال ماضیدر لغتده اوومق دیمكدر
اما بونده سورمك معناسنهدر محصول بیت بر پیرمرد نزع آجیسندن اینکلردی
وبر پیره زن اکا صندل سورردی **چون مخبط شد اعتدال مزاج ❊ نه**
عزیمت اثر کند نه علاج چون حرف تعلیل مخبط تفعیلدن اسم مفعولدر
لغتده دوشمش دیمكدر اما بونده مختل معناسنهدر اعتدال مزاج مصدرك
فاعلنه اضافتیدر نه حرف نفیدر معناده کند مقیّددر عزیمت بر دردهه بر نسنه
اوقیوب اوفورمك دیرلر دقیده دیرلر دانك ضمی وفانك سکونیله وفاء دیجه
افسون دیرلر علاج مفاعله بابنك ایکنجی مصدریدر عزیمته معطوف عزیمت

مبتداي اول واثر ثاني وكندحبر بلحبر اول تقديري غربت اثر نكند در محصول بيت
جونكه اعتدال مزاج مختل اولدي يعني مزاج اعتدالدن دوشدي اكا افسون
تأثير ايدر نه علاج **حكايت پيري حكايت كند كه دختري خواسته بودم**
وحجره بكل آراسته وبخلوت بااو نشسته وديده ودل دروبسته شبهاي دراز
نخفتمي وبذلها ولطيفها گفتمي تاباشد كه وحشت نگيرد ومؤانست پذيرد از
جمله شبي ميگفتم كه بخت بلندت يار بود وچشم دولت بيدار كه بصحبت پيري
افتادي پخته وجهان ديده كرم وسرد روزگار چشيده ونيك وبد آزموده
حق صحبت بداند وشرط مودت بجاي آرد مشفق ومهربان خوش طبع وشيرين
زبان دختر دالك ضمي وخاء معجمه نك سكونيله وتانك فتحيله قيزه ديرلر وياحرف
وحدت شبهاي دراز بيانيه نخفتمي نخفتم فعل نفي ماضي متكلم وحده وياحرف
حكايه بذله لطيفه ديمكدر وها ادات جمعدر لطيفها عطف تفسيري گفتمي لعرابي
نخفتمي كبيدر تاحرف تعليل بخت بلند بيانيه وتا معناده ياره مفيد دربو دجايزدر
فعل اوله وجايزدركه ادات زمانيه اوله يارك اولدي ويا يارك ايدي ديمك اوله
چشم دولت بيدار مذكور فقره يه معطوف كه حرف بيان ويا حرف تعليل يا حرف صله
صحبت پير مصدرك مفعولنه ويا فاعلنه اضافتيدر ويا حرف وحدت جهان
ديده وصف تركيبيدر جهان كورمش ديمكدر مشفق افعال بابندن اسم فاعلدر و
مهربان عطف تفسيريدر يعني اسير كيجي ومحبتلو معناسنه محصول تركيب بر پير حكايت
ايدر كه بر قيزه دلدم يعني بر قيز نكاح ايلدم وكردكه امي كلا آراسته وبيراسته ايلدم
وخلوتده انكلا اوتوردم وكوزومي وكوكلومي اكا باغلادم يعني اكا كوكل ويردم
بونده كلجه بردبود تقديرا اولنوداوزون كيجه او يومادم وبذله لو ولطيفه لر سويلر
كه وحشت طوتميه يعني توحش ايليه وبكا انس ومؤانست قبول ايليه حاصلي جمله البشه
ذكر ايلدوكم احوالك جميعندن بري بودركه بر كيجه سويلردم كه بختك بلند يارك ايدي
ويا يارك اولدي وچشم دولتك بيدار ايدي ويا بيدار اولدي كه بر پيرك صحبتنه
دوشدك پخته وجهان كورمش روزگارك ايسي سيني وصوغني طاتمش وايو وكرم
ايشلو صنامش حق صحبتي بيلور وشرط محبت ومودتي يرينه كتوردرم وجحلو
خوش
خوش طبع وشيرين زبان **مثنوي تا توانم دلت بدست آرم ۞ ور بيازاريم نيازارم** تا حرف توقيت توانم قادرم ديمكدر بدست باحرف صله آرم فعل
مضارع متكلم وحده كتورورم ودر واكثر ده مخفف بيازاريم فعل مضارع مفرد
مخاطب وميم ضمير منصوب متصل مفعولي ياء ضمير يعني ضمير خطاب مفتوح اوقنور كه
كوزر خلل كلمه واكثر نخ بخجيد رسك ديمكدر بونده متعديدر نيازارم فعل نفي مستقبل
متكلم وحده لازم متعدي جنده مشترك يعني انجمم وباسني انجمم ديمكدر نيازارم
دينلور تونك كسريله نيازكتوردرم يعني حاجت كتوردرم معناسنه يني مردف
ايدوب منقا المهملر محصول بيت مادامكه قادرم كوكلكي اله كتورورم يعني اله
آلورم حاصلي اليمدن كلدكجه كوكلكي رعايت ايدرم ويا ايده يم واكر فرضا بني
انجيد رسكده انجمم وباسني انجمم **ور چو طوطي شكر بود خورشت ۞ جان شيرين فداي پرورشت** بو شرطيه مذكور شرطيه يه معطوفدر بت بونده ورينيه
كرد كوايدنلر متون مخالف ذكر ايلمشلر خورش لغتده اسم مصدردر يمش معنا
اما بونده طعام مراددر جان شيرين بيانيه فداي پرورشت مصدرك مفعولنه
اضافتيدر پرورش اسم مصدردر بسلمك معناسنه در مراد طعامدر محصول بيت
واكر فرضا طوطي كبي شكر اولورسه طعامك جان شيرين سنك سكري غدالريكه
فدا اولسون ويا جانانه سنك سكري طعاملريكه فدا ايده يم حاصلي سكوتدبليه يم
نه گرفتار آمدي بدست جواني معجب وخيره راي سرتيز وسبك پاي كه هر دم هوايي پزد وهر لحظه رايي زند وهر شب جايي خسبد وهر روز ياري گيرد
پيرك دختره تمته قولنلندر جواني يا حرف وحدت معجب افعال بابندن اسم
فاعلدر متكبر ديمكدر خيره راي وصف تركيبيدر ضعيف وزبون فكرلي يعني سفيه
سرتيز وصف تركيبيدر يني معناسنه اغزياشلي مقابلي سبك پاي ده وصف تركيبيدر
بيني ايافلي يعني يلر اوكز معناسنه هوايي يا حرف وحدت پزد فعل مضارع مفرد
غايب باء عجمك فتحيله پزيدندن بشمق دن دينلور خطا ايلمشلر بشير ديمكدر رايي
يا حرف وحدت زند فعل مضارع مفرد غايبدر زنيدندن اوردر ديمكدر
جايي يا حرف وحدت خسبد خانك ضميله فعل مضارع مفرد غايب در يا توردواوبور

در دابن سبك ... وشتعه
در ذ شراح جمعا
در دبروري ... وشتعه

دیمکدر خسبید ندن یادی یا حرف وحدت محصول ترکیب قبتره دیرکه بر منکبر جوان
الینه کرفتار کلدک یعنی مبتلا اولدک سفید وخفیف و بکز اولنمز که هر نفس بر هوا
وهوس ببتوره وهر ساعت بر فکره قوللنه وهر کیجه بر بیرده بیتا وهر کون بر نکاره طوته
بیت وفاداری مدار از بلبلان چشم * که هر دم بر گلی دیگر سرایند وفادارن
وصف ترکیبیدر ویا حرف مصدر مدار فعل نهی مفرد مخاطب طوتمه دیمکدر از بلبلان
مداره متعلقدر چشم مدارک مفعول صریحی اولیدر ووفاداری ثانیسی واز بلبلان
غیر صریحیدر لکن تقدیری چشم وفاداری مدار دریعنی وفادارلق امیدینی طوتمه بلبلکردن
که حرف تعلیل کلی یا حرف وحدت دیگر غیر معناسنه در سرایند سینک فتحی وکسریله
فعل مضارع جمع غایب ایرلارلر دیمکدر محصول بیت بلبللردن وفادارلق امید
طوتمه یعنی انلردن وفا کلمز زیرا هر نفس وهر ساعت بر غیری کلی اوزره ایرلادر
یعنی بر یرده قرارلری یوقدر جوانلرک احوالی بویله در سابقا ذکر ایلدکلری
اما طایفه پیران بعقل وادب زندگانی کنند نه بر مقتضای جهل وجوانی
طایفه پیران بیانیه زندگانی یا حرف مصدر دیرلک دیمکدر مقتضای جهل مصدر
میمینک فاعلینه اضافتیدر جوانی یا حرف مصدر واضافت بیانیه در محصول ترکیب
جوانلرک احوالنی بیان ایلدک اما طایفه پیران عقل وادبله دیرلک ایدرلر جهل
جوانلق مقتضاسی اوزره دکل بعض نسخه ده جوانی جهله عطف ایلمش بیت زخود
بهتری جوی وفرصت شمار * که با چون خودی گم کنی روزگار بهتری یا حرف
وحدت جوی وشمار فعل امر مفرد مخاطب لردر که حرف تعلیل یا حرف مصاحبت
چون ادات تشبیه خودی یا ضمیر خطاب کم کاف عجمک ضمیله ضایع معناسنه در کم کنیک
مفعول اولی صریحی روزکار ثانیسی وبا چون خودی غیر صریحی محصول بیت خطاب
عام طریقیله نصیحت ایدوب بیوررکه کندکدن ایوسنک یعنی ارایوب بولروآنی
ارایوب بولمغی فرصت صای یعنی براولو نعمت بیل زیرا کندک کبیله روزکار دکلی یعنی
احوال واوقات وایامکی ضایع ایدرسین حاصلی کندکدن ایو برکسه ایله صحبت و
آنکله مصاحبتی غنیمت بیل زیرا کندک کبیله مصاحبت تضییع احوال واوقات و
ایام واتلاف عمریله فایده در گفت چندان برین نمط نگفتم وگمان بردم که دلش

در

در قید من آمد وصید من شد ناگاه نفسی سرد از دل پر درد برآورد و
گفت چند ازین سخن که گفتی در ترازوی عقل من وزن آن یک سخن ندارد که
از قابله خویش شنیده ام که زن جوان را اگر تیری در پهلو نشیند به که پیری
گفت بیوردیدی نمطا ونسقا اسلوب وکونه معناسنه در در قید در حرف صلة قید
دن مراد بند در من اضافت لامیه در صید من اضافتی مصدرک فاعلینه در
نفسی یا حرف وحدت وزان مفاعل یا بینک مصدر ثانیسیدر قابله دومده
آورده دیدکلری خاتوندرکه طوغان اوغلجغک کوبکین کسر بنکه در دبینی کلشی
سوللمش قابله یرینه قبیله یازان صحیح متنلره مخالف یازمش تیری وپیری یالری
حرف وحدتدر پهلو یان معناسنه درکه عربیده جنب دیرلر محصول ترکیب پیر
دیدی بواسلوب اوزره اولقدر سوز سویلدم وظن ایلدم که کوکلی بنم قیدمه
کلدی یعنی بکا مقید اولدی وبنم صیدم اولدی یعنی بکا شکار اولوب رام اولدی
ناکاه دل پر دردندن بر صووق نفس کتوردی یعنی بر آه چکدی ودیدی بوقدر
سوزکه سویلدک بنم عقلم ترازوسنده اول بر سوزک وزنی طوتماز یعنی انک میزه
زن دکلکه کندی ابه مدن ایشتمشم که دیدی تازه زنک اکر پهلوسنده اوق ویا
یعنی یانینه اوق یا توب دورسه یکدر یاتنده بر پیر اوتوروب طورمقدن حاصلی
پیرلر عنینی وعمیز اولمقدن اوق یاره سینی چکمک یکدر نظم لما رأت بین یدی
بعلها * شیئا کارخی شفة الصائم لما بوملا به وجودیه دیرلر مشایخ عربک یعنی
اسمیتنه ذاهب اولدی وبعضیسی حرفیتنه اسمیتنه ذاهب اولانلر جمله یه اضافتی لازمه
دیدیلر حاصلی وقت معناسنی متضمندر وقتا که دیمکدر رأت فعل ماضی مفرد
مؤنث غایبه مهموز العین معتل اللام اصلنده رأیت ایدی اعلال لا رأت اولدی
نعت وزنی اوزره وقتا کیم کوردی فاعلی پیرک زوجه سیدر بین ظروف مکانیه
دندر مضاف اولمشدر یدی لفظینه اصلنده یدین در حالت رفعی یدان در
نصب وجری یدین در نون اعراب بعد اضافت ساقط اولمشدر نته که نحو کتابلر
مسطور در دیو ندر معناسی اوکنده دیمکدر بعل لفظا مجرور مضاف الیه در زوجی
بعل دیرلر بانک فتحی وعینک سکونیله وزوجه یه بعله دیرلر وضمیر تانیث راجع

دد شیع
رذابی سید علی وسرور علی

فاعلی اولان زوجه به داجعدر شیئاً لفظاً منصوب مفعول دانده‌ر شیئادن مراد
آلت بیردر کاف نحی کاف مثل معناسنه در و ارنحی اسم نقفیلدر نحوه دن دانک
فتحی و کسری ایله بومشاقلق و کوشکلک معناسنه در بونده سست دك دیمکدر شفقة
لفظاً مجرور مضاف الیه ادخادر شفقه دوداغه دیرلر صایمه اضافتی لامیه در دی
صایم اورد وج طونوجی کسه در و آنك دوداغی غایتله کوشك اولغانده‌ر و احمد
بیرك ذکوبنی صایمك کوشکوك دوداغینه تشبیه ایلمشدر محصول بیت و قتا کیم
بیرك زوجه‌سی بیرك اوکنده یعنی زوجك اوکنده بر شیئ کوردیسه یعنی ذکرینی
کوردیسه صایمك کوشکوك دوداغی کبی یعنی غایتله سست و زبون کوردیسه
نقول هذا مومیت ‌‌ ن وانما الرقبة للنائم نقول جواب لمادر قیاسی قالت
دینك ایدی لیکن مراد حکایت حال ماضیه‌در سویلدی دیمکدر و بعض کمسه دیدی که
لما مضارعی ماضیه دو ایدر آن مصدریه ماضی معنای استقباله دو ایلدکی کبی
پس نقول قالت معناسنه اولور بو ایله دیبی زیاده خطا ایلمش و هیچ بر وجهله کندو
دوشرسوز دکلدر زیرا دیدکی لمانك جازمه دو بو خود لمانك وجودیه در که اسم اولدقده
تقدیرجمله به مضاف اولمقدر شرطی فتامل نقول فاعلدر انك فاعلیدر یعنی بیرك
زوجه‌سی هذا اسم اشاره‌در مذکور شیئه محلاً مرفوع مبتدا و میت خبری و معه
میته متعلق و ضمیر مذکوره بعلاً داجعدر واو حرف ابتدا انما حرفدر حروف مشبهه
بالفعلدن و ما حرف کافه که انّ حرفی عملدن کف و منع ایدر الرقبه انك محمی وفا
سکونیله مرمضی اوزره اوقیوب اوقورملکدر تا که انافت بوله لفظاً مرفوع مبتدا
افنون دیمکدر که سابقا بو معنا به عرضیت ایله تعبیر ایلمش ایدی لیکن بونده مراد شیئ
وناز در للنائم لام حرف جر بر مقدره متعلق نائم اسم فاعلدر نومدن اویوبان
کمسه به دیرلر بونده مراد جوانك ذکریدر جار مجرور اعرابدن محلاً مرفوع خبر مبتدا
در و جمله اسمیه اعرابدن محلی یوق جمله مستأنفه محصول بیت و قتا کیم بعلی بیر ذکرینی
کوردیسه دیدی بو آلت بیر کنده بله بیله مینه‌در یعنی ذکندیده حیات واردر التنده
رقبه افنون خود نائمه نافعدر یعنی فتح و دلاله جوانك جوکون تحریك ایدر
بیرك مرده ذکرینی تحریك ایدر حاصلی جوانك جوکونی تخصی نائمه تشبیه ایلمش و بیرك

ذا ابن سیدلی

تخصی

تخصر مرده به دباعی زن کز پیرمرد بی رضا برخیزد ن پس فتنه و جنك ازان
سرا برخیزد زن مبتدا و برخیزد خبری و ما بینلری خبره متعلق کز اصلا که از ایدی
ضرورت وزن ایچون حذف و ابطال الالیلدی پیرمرد لامیه در پیر بونده ضبف معنا
در بی رضا رضا سز دیمکدر یعنی مجامعتدن برخیزد قالقه حاصلی دوشکدن که
موطوءه قالقمه مرادن یا ضرورت قالقه وزن ایچون ترك اولندی محصول بیت زن
اربنك یاتندن یعنی دوشکندن رضا سز قالقه حاصلی موطوءه قالقمه جوق فتنه
وجنك اولادن قالقار یعنی آجلیغو و جلقلغو صبر ایده اماکه دوشك حذمتی
اولنجه صبر ایلمز مصراع اولك معناسنی عورت که زوجینك فتندن رضا سز و
اجازتسز قالقار دیمك اجازت عبارتندن معلومدر که معنا بی خلافینه صرف
ایلمش اوله پیری که زجای خویش نتواند خاست ن الا بعصا کیش عصا برخیزد
پیری یا حرف وحدت که حرف رابط صفت جای خویش لامیه خاست ماضی مصدر
معناسنه در زیرا مضارعه مقارندر الا اداة استثنا در نتواند خاست بر کسبند
بعصا با حرف استعانت کی بحتی دیمکدر شین ضمیر پیره راجعدر عصا برخیزد تقدیری
عصا بش کبی برخیزد یعنی ضمیر معنا ده عصایه مقیددر محصول بیت بر پیر که کندی
یرندن قالقمغه قادر اولمیه الا عصا ایله آنك عصاسی یعنی ذکری ایچان قالقار
حاصلی یرندن دکنکسز قالقمغه قادر اولمیانك دکنکی قالقار فی الجمله امکان موافقت
نبود و بمفارقت انجامید چون مدت عدت برآمد عقد نکاحش با جوانی
بستند تندترش روی تهی دست بدخوی جور و جفا میدید و رنج و عنا
میکشید و شکر نعمت حق همچنان میکفت که الحمد لله که ازان عذاب الیم برهیدم
و بدین نعمت مقیم برسیدم فی الجمله حاصل کلام امکان موافقت مصدردر که
فاعلینه اضافتیدر نبود اولمدی واو حرف عطف با حرف مصاحبت مفارقت
مصدر در مفاعله بابندن ایرلشمق دیمکدر انجامید آخر اولدی یعنی ایرلشدق
دیمکدر مدت عدت لامیه برآمد چیقدی عقد نکاحش مصدردر که مفعولینه اضافتیدر
وشینه اضافت لامیه در با حرف صلا جوانی یا حرف وحدت تند یاوز ترش روی
اضافتی بیانیه اکشی صورتلو دیمکدر تهی دست وصف ترکیبیدر صفر الید معناسنه یعنی

مفلس و فقیر بدخو یه اضافتی بیانیه در بو اوصاف صفت بعد الصفت وافعدر
مبدیدحکایت حال ماضیدر کوردردی دیمکدر میکشید ده بو یلدر شکر نعمت حق
مصدرک مفعولنه اضافتی و لامیه در بهجنان الجلیس یعنی میکفت عبارتندن صکره
حمدکمی دیمکدر عذاب الیم بیانیه در مولم معناسنه برهید فعل ماضی متکلم وحده
قورتلدم دیمکدر و بدین باحرف صلا نعمت مقیم یعنی نعمت ثابت یرسیدم ایریشدم
حاصل واصل اولدم محصول ترکیب حاصل کلام موافقت ایلکه امکان اولمدی زیرا
آلت مساعده ایلمدی و کار مقادرقتل تمام اولدی یعنی آخره ایرشدی انجامیدک
معناسینه ایریشدی دیمک لغه مخالف سویلمشجونکه مدت عدت چیقدی یعنی تمام و الذی
عقد نکاحه برجوان بغلادیلر یا وز آکنی صورتلی فقیر بدخوی اندن جور و جفا کوردی
و درنج و عنا یعنی درد و الم چکردی و خدانک نعمته بویله شکر ایدر دیکه الحمد لله
کاول عذاب الیمدن خلاص بولدم و بو نعمت مقیمه ایرشدم دیو **بیت با این همه**
جور و تندخویی ٭ نازت بکشم که خوب رویی تندخو وصف ترکیبیدر یاوز خویلی
معناسنه و یا حرف مصدر نازت تا ضمیر خطابدر بعض نسخه ده یارت در و تنخو یعنی یوکک
خورور وصف ترکیبی و یا ضمیر خطاب محصول بیت بو جمیع جور یله و یاوز خویلغله
نازک چکرم زیرا کوزلسک یعنی کوزللغک ایچون هر نه یلدک وار ایسه چکرم **قطعه**
با تو مرا سوختن اندر عذاب ٭ به که شدن باد کری در بهشت شدن صیرورت
ایچوندر اولمق معناسنه دکری یا حرف وحدت محصول بیت قتیجوانه دیرکه یا کسنکله
جهنمده یانمق یکدر که غیر یله یعنی بیریله جنتده اولمق یعنی بیر یله جنتده اولمقدن سنکله
دوزخده اولمق یکدر **بوی پیاز از دهن خوب روی ٭ نغزتر آید که گل از دست**
زشت نغز کوکچک یعنی ایو و ترادات تفضیل محصول بیت صوغان قوقوسی کوزلک
آغزندن ایورک کلور که کل چرکین الندن یعنی چرکین الندن کل قوقوسندن کوزلک
آغزندن صوغان قوقوسی یکو کلدر بونده بعض شراح ایکی بیت ایراد ایلمشکه منقوله
موجود دکل لیکن آنلره تقلید ایراد ایلدک بیز ده **قطعه روی زیبا و جامهٔ دیبا**
عرق و عود و رنگ و بوی و هوس روی زیبا و جامهٔ دیبا یعنی دیبا شیب
دیدکلری قماشدر عرق کلاب عود معروف خوش قوقولی اغجدرکه هنددن کلور رنکلک

مراد

مراد خاتونلو استعمال ایلدکلری آللق و فوللقدر بوی کوزل قوقو هوس بونلری
آرزو ایلمک محصول بیت کوزل یاقیشقلی یوز و دیبا و سراسر قماش قفتان کلاب و عود
و رنک و بوی و بونلرک آرزوسی بو بیت بیت ثانیه مرهوندر **این همه زینت**
زنان باشد ٭ مرد را کیر و خایه زینت بس زینت زنان لامیه باشد ادات
زمانیه اولمق جایز و فعل مضارع مفرد غایب اولمق جایز کیر جوک یعنی ذکر و خایه
خصایه بس یتر دیمکدر محصول بیت بیت سابقده مذکور اولانلر جمیعا عورتلر زینتی
اما اره کیر و خایه زینت یتر معلوم مدرکه بو ایکی بیت بو کتابدن دکلدر لکن بعض
جهلا دخل ایلمسون دیو یازدق **حکایت مهمان پیری بودم در دیار بکر که**
مال فراوان و فرزند خوب روی داشت شبی حکایت کرد که مرا در همه عمر خویش بجز
این فرزند نبوده است درختی درین وادی زیارتگاهست که مردمان بحاجت
خواستن آنجا روند شبها در پای آن درخت بحق نالیده ام تا مرا این فرزند
بخشیده است شنیدم که با رفیقان آهسته میگفت چه بودی که من آن درخت
را بدانستمی که کجاست تا دعا کردمی که پدرم بمیرد مهمان پیر لامیه و یا حرف
وحدت بودم حکایت حال ماضی دیار بکر و دیار ربیعه بری برینه متصل مملکتلر
در دیار بکرک تختی آمد درکه شیخ محمد آمدی حضرتلری مذکور آمد شهرندندر
و ربیعه نک تختی موصلدرکه ابن خبار موصلی که قرآن شریفه معرب و اسباب نزول
یازمشدر آندندر که حرف رابط صفت مال فراوان بیانیه فرزند خوب ده بو یلدر شبی
یا حرف وحدت حکایت کرد یعنی حکایت ایلدی بو سوز اول معلمیه کوستریرد که
حضرت شیخ بر زمان بو پیرک مهمانی اولمش اولد که حرف رابط مقول و قول مرا را
ادات تخصیص عمر خویش لامیه کندی عمرمده دیمکدر بجز با حرف زائد درختی مبتدا
و یا حرف وحدت وادی دره زیارتگاهست خبر مبتدادر یعنی مستجاب الدعوات
بر مقامدرکه حرف رابط صفت مردمان مبتدا و روند خبری و بحاجت خواستن خبره
متعلق شبها کیجه لر مبتدا و نالیده ام خبری و در پای آن درخت و بحق بایه صلهٔ
خبره متعلق تا حرف تعلیل آهسته یاوش یاوش میکفت حکایت حال ماضی چه بودی
ادات تمنی نه اولیدی دیمکدر بدانستمی حکایت حال ماضی بیلیدم دیمکدر کردی ده

دد سروری
و شمعی

بویله دربلیدیم دیمکدر محصول ترکیب حضرت شیخ بیوردرکه سیاحتم زمانده دیار بکرده
بر پیره قونوق اولدم که وافر مالی وار ایدی وکوزل اوغلی بر کیجه حکایت ایلدی که بنم تمام
عمرمده بو براوغولدن غیری اوغلم اولمامشدر بوده ده بر زیارتکاه آغاج وار در که خلق حاجت
دیلکه انده وارلر نیجه کیجه اول اغاجك دبنده حق تعالی یه آغلیوب ابکلیشم که خدای تعالی بکا
بو اوغلی بغشلمشدر حضرت شیخ دیر که بابا سی بو سوزی سویلیجك ایشتدمکه اوغلان
یولداشلرینه آهسته سویلردی که ناولیدی اول آغاجی بن بلیدیم قنده در ده دعا ایدیدیم
بابام اولیدی حکمت خواجه شادی کنان که فرزندم عاقلست وپیر طعنه زنان
که پدرم فرتوت خواجه مبتدا شادی کن وصف ترکیبی یا حرف مصدر الف ونون
مبالغه افاده ایدر یعنی شادلق ایله کیده حاصلا سونیکده در خبر مبتدا واقعدر که حرف
تعلیل فرزندم مبتدا عاقل خبری وپیر مبتدا وطعنه زنان خبری شادی کنان کبی که
حرف تعلیل پدرم مبتدا وفرتوت خبری محصول ترکیب خواجه شادلق ایلکده در که
فرزندم عاقلدر وپیر طعنه اوراغنده در که بابام فرتوت در یعنی بونامشدر حاصلا بنك
حلاوبله دبرك حلاوبولمه قطعه سالها بر تو بکذرد که کذری ٭ نکنی سوی تربت
پدرت سالها مبتدا بر تو بکذرد اوستکدن مرور ایدر یعنی اوزرکدن کچر خبر مبتدا
در که حرف بیان کذر ذال المعجمه ایله وکاف عجمك ضمیله اسم مصدر در کچمه واوغرام معناسنه
مصراع ثانیه مرهوندر نکنی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب سوی تربت اضافت لامیه
وپدرت کذلك محصول بیت خطاب عام طریقیله بیوردبلرکه کچرسنك اوزرکدن بابالك
مقبره سی جانبنه کذر ومرور ایلمزسك یعنی جانبنه بر دعا ایلمك ایچون ویا زیارتنه
اولنه رمك ایچون قبرینه اوغرامزسك توبجای پدرچه کردی خیر ٭ تاهمان
چشم داری از پسرت با حرف صله جای پدر لامیه حق یده دیمکدر تا حتی معناسنه
دردادینك مفعول صریحی واز پسرت غیر صریحی محصول بیت که خطاب عام طریقیله
بیوردرسن بابالك حقینه نه خیر ایلدك یعنی نه لطف واحسان ایلدك تاکه همان اول
احسانی اوغلوکدن رجا ایلیه سك یعنی سن باباکه نیجه عمل ایلدك ایسه اوغلك
همان اول عملی ایله کرکدر ٭ ان خیرا فخیر وان شرا فشر حکایت روزی بغرور
جوانی سخت رانده بودم وشبانکه بپای کریوه سست مانده پیرمردی ضعیف

از

از پس کاروان همی آمد وکفت چه خسبی خیز نجای خفتنست کفتم چون روم
که نه پای رفتنست کفت نشنیده که کفته اند رفتن ونشستن به که دویدن وکسستن
سخت رانده بودم محکم سوردم ایدی یعنی یولده قتی یلك کیتدم ایدی شبانکه کیجه
با حرف ظرف پای کریوه لامیه پای بونده دیب معناسنه در کریوه کاف عجمك ودانك
کسریله طاغ بلکیدر بللو ویا حرف وحدت وهمزه حرف توسل سست بونده عاجز
وبیمجال معناسنه در مانده قالمش که یربودم مقدر در خسبی فعل مضارع مخاطب
بونده یاتورسك دیمکدر دویدن مصدر در یلمك معناسنه کسستن کاف عجمك
ضمی وکسریله وسینك فتحی وکسریله بونده اوزلمك معناسنه مصدر در محصول
ترکیب بر کون جوانلق غروریله محکم کتمش ایدم وکیجه یر یلك دیبنده عاجز وبیمجال
قالمش ایدم بر ضعیف پیر کشی کاروان آردیندن کلوردی وبکا دیدی نه یاتورسك
قالق بنا حق یر دکل دیدمکه نیجه کیدهیم که کیدهجك ایاق یوق یعنی ایاقدن چقدم
دیدی ایشتدمی که عقلا دیمشلر در کتمك واوتورمق یعنی دکنمك کتمك یکدر
یلوب اوزلمکدن نشنیده ده اولان همزه خطاب ایچوندر دیمی قابل خطاب کل الفی
قطعه ای که مشتاق منزلی مشتاب ٭ پند من کار بند وصبر آموز ای حرف
ندا منادی محذوف تقدیری ای آنکس که در حذف وایصال طریقیله که حرفیندن
اسمیه نقل اولندی نتکم مکرر بیان اولندی مشتاق اسم فاعلدر افتعال بابندن منزل
اضافتی مفعولینه اضافتیدر ویا ضمیر خطاب مشتاب فعل نهی مفرد مخاطب شتا
بیدندن ایومه دیمکدر شتافتن دن اخذ ایلین خطا ایلمش پند من لامیه وپندك
مفعول اولی وکار ثانیسی وصبر آموز مقدم مفعولیدر محصول بیت ای شول کمسه که
منزله مشتاقسك ایومه یعنی منزله تیز ایرشمك دیلرسك عجله ایلمه بنم پندمی
ایش بغلا یعنی کار ایدین وصبر اوکرن حاصلا آهسته کیت یولده قالمیه سك پند
بستن دن امر حاضر در دیبی الخذ اشتقاقنده خطا ایلمش ذیرا بند بندن دن اخذ
اولنور اسب تازی دو تك رود بشتاب ٭ اشتر آهسته میرود شب وروز
اسب تازی بیاننه دو تك ایکی سکردم دیمکدر ذیرا تك اسم مصدر در تکیدندن
یله معناسنه پس اصطلاحلرنده ایکی سکردم دیمکدر ذیرا سکورتمکه تك دیرلر که

رد شمعی
رد سروری وشمعی
رد شمعی

حل دیدکلری کبی تانك فتحی وکاف عربیله آتك مجموعی دیمکدر ابو مجموعنا منثور عربی
آت ایکی یلك کیدر مرحلة یعنی بر ایکی قوتمقلق بوربلور دیمکدر خیل بورولمش منزلنده
تازی عرب و تازی آت عرب آت دیدکلرندن صکره تك بونده تکیدن معناسنه در
بتر کی یلك دیمکدر ایکی یرده خبط عشوا ایلمش فندبر یا حرف مصاحبت شتاب
اسم مصدر در ابو معناسنه اسب تازی مبتدا و دو تك مبتدای ثانی و رود خبر ثانی
و ثانی خبریله خبر اول بعض نسخه ده دو دیرینه دود واقعدر دالدیلر دیمکدر
دیدندن تکید نامرادف اولور اشتر مبتدا آهسته مبتدای ثانی و میرود خبر
ثانی و ثانی خبریله خبر اول محصول بیت عربی آت ایکی سکردم کیدر ابو بله اما
شتر کچه وکوندز آهسته کیدر قلماز حاصلی اسب تازی بر ایکی منزل سکردکده
بور بلور قالور اما دوه شب و روز آهسته کیدوب قلماز قصددن حضره وردیکم
بولدیجه ایلدیمک کرك حکایت جوانی چست و لطیف و خندان و شیرین
زبان در حلقه عشرت ما بود که دردلش از هیچ نوعی غم نیامدی و لب
از خنده فراهم نیاوردی روزکاری برآمد که اتفاق ملاقات نیفتاد بعد از آن
دیدمش زن خواسته و فرزندان خاسته و بیخ نشاطش بریده و کل هوسش
پژمرده پرسیدمش که چه حالتست گفت تا کودکان بیاوردم دکر کودکی نکردم
جوانی یا حرف وحدت چست چابك و ظریف معناسنه در حلقه عشرت ما بیانیه
ولامیه در یعنی مجلسمزه داخل اولوب مصاحبمز ایدی که حرف رابطه صفت نوعی
یا حرف وحدت بعض نسخه ده از هیچ نوع واقعدر یاسنه نیامدی یا حرف حکایه
فراهم بری بریته دیمکدر جمعدن عبارتدر نیاوردی یا حرف حکایه در بر یره کتورمز
دی دیمکدر که حرف بیان اتفاق ملاقات مصدردك مصدره اضافتیدر بعد
از آن مذکور روزکاره اشارتدر زن خواسته اولمش فرزندان خاسته بیدا
و حاصل اولمش بیخ نشاط بیانیه شنلك کوکی کل هوس ده بیانیه پژمرده با ایله عجمك
فتحی و زاء عجمك سکونی و میمك ضمیله صولمش دیمکدر تا حرف ابتدا در منذ کبی
زمانده کودك اوغلان الف و نون ادات جمعدر کودکی یا حرف مصدر محصول
ترکیب چست و لطیف و خندان و شیرین زبان یعنی طاتلی دللی بر جوان بزم مجلس

عشرتزده

عشرتزده ایدی یعنی بزمله مصاحب ایدی سنویلکه هیچ بر نوعدن غم یوق ایدی یعنی
کوکلنه غم کلمزدی و دوداقنی کولمکدن جمع ایلمزدی یعنی بوزمزدی بر روزکاردکه
که اتفاق آنکله ملاقات واقع اولمدی اندن صکره آنی کوردم اولنمش و اوغل
قیز بیدا و ظاهر اولمش و شنلکی کوکی کسلمش و کل هوسی صولمش حاصلی اولندن اولاد
ذوق و شوق و صفایی کیتمش صوردمکه بو نه حالتدر دیدم دیدی اوغلانجقلو
کتوردلدن بری یعنی اولاد صاحبی ولالی اولدقده اوغلانجقلق ایلدم بیت
ماذا الصبی والشیب غیر لمتی ۞ وکفی بتغیر الزمان نذیرا ماذا ای شیء معنا
در محلا مرفوع مبتدا الصبی صادك کسریله و هوا و هوس میلیدر لزالف مقصوره
اما صاد مفتوح اولنجه الف ممدوده در واو حرف حال الشیب بیاض دیمکدر لفظا
مرفوع مبتدا غیر فعل ماضی مفرد مذکر غائبدر تغییر بابندن لمتی کسری و
میمك تشدیدیله اوموزلره اینن صاچه دیرلر و یا ضمیر متکلم محلا مجرور مضاف
الیه و جار مجرور و محلا منصوب مفعول غیر در و جمله فعلیه محلا مرفوع خبر
مبتدا در و جمله اسمیه نك محلی نصبدر حالیتدن کفی فعل ماضی مفرد مذکر غائبدر ضرب
بابندن ناقص یائیدر سندن بتغیر با حرف زائده فاعلدر و جار مجرور ایله محلا مرفوع
فاعل کفی در و تغیر ل زمانه اضافتی مصدرك فاعلنه اضافتیدر و نذیرا تغییر
الزمانه تمییز ایدر انذار معناسنه انذار اعلام مع تخویفدر و کفی متعلقاتیله بر نذیرا
محلا منصوب حالدر محصول بیت نه در بو جهل و هوا و هوس میلی دخی آدوزه نفسانیه
رکون و اجابله طرب و شوقه بر حال بو که بر لك که نذیر موت و شیب قونده
صچلک لونی تغییر ویردی بالایدی و نه عمرك آخری ترتیب اوسنلطه انذار و تخویف ایلدی
یعنی مونذیر بنده دلالت ایلمکله حال بو که صچلک لونی زمانك تغییری بکا نذیر مخوف
بتر حاصلی شومی زمانك تغییر ایلدوکی کافی ایکن و موتك تزیینله نذیر ایکن بر لك
شومی آغزیقی نه بلاده بیت چون پیر شدی ز کودکی دست بدار ۞ بازی
و ظرافت بجوانان بکذار کودکی یا حرف مصدر دست بدارك مفعول صریحیدر
کودکی غیر صریحی بداردر بدندن فعل امر مفرد مخاطبدر بونده طوت چك معناسنه در
بداری داشتندن احذیله امرحظا بالمنار بکذار فعل امر مفرد مخاطب قو دیمکدر

ترك و تسليم ايلمك معناسنه محصول بيت بيرلوه خطاب عام طريقيله بيوردر چونكه بيراولدك
اوغلانلق هوسندن الچك يعني اول هوالي ترك ايله اويوني و ظرافتي جوانلره قو يعني آنلره
بغشله مثنوی ، طرب نوجوان ز پیر مجوی ؛ که دگر ناید آب رفته بجوی
طرب نوجوان مصدرك فاعلنه اضافتيدر كه حرف تعليل نايد اصلي نيايد ايدي
ضرورت وزن ايچون همزه دن منقلب اولان يا حذف اولندي بجوی با حرف
صله مجوی فعل نهيدر جوييدندن جستن دن ديرن پكلشي سويلمش محصول بيت تازه
جوانك شنلكني و شادلغني پيردن استه يعني پير تازه جوان كبي اهل شوق و ذوق اولماز
زيرا ايرماقدن آقوب كيدن صو بردخي ايرماغه كلمز ايدي جوانلق كيدنجه كدنصكره بر
دخي كلمز ، ذرع را چون رسيد وقت درو ؛ نخرامد چنان كه سبزه نو
ذرع اكين و را حرف تخصيصدر يا حرف مفعول وقت درو لاميه درو بيچم وقتي ديمكدر
درو دالك كسري و رانك فتحيله اسم مصدر در بيچم معناسنه درويدندن نخرامد
فعل نفي استقبال مفرد غايب سبزه نو بيانيه نو بو نو تازه معناسنه در محصول بيت
ذرعك و يا ذرع چونكه بيچم وقتي ايرشدي يعني بيچلجك زماني اولدي تازه سبزه كبي
صالنماز يعني بيردخي تازه جوان كبي شادان و خندان اولمز قصه دن حصه در قطعه
دور جواني بشد از دست من ؛ آه و دريغ آن زمن دلفروز دور جواني
زمان جواني بشد بو وقت معناسنه در زمن زانك و ميمك فتحيله زمان معناسنه در
دلفروزه اضافتي بيانيه در دلفروز وصف تركيبيدر فروزيدندن كوكلي يالكلنديجي
يعني قلبي روشن ايديجي ديمكدر محصول بيت الدن جوانلق زماني كتدي يعني بير
اولدم آه و دريغ اول دلفروز و نورلي زمان حضرتنه جوانلق زمانيه تأسف
چكوب دريغ و حسرت ييرم ، قوت سرپنجه شيري برفت ؛ راضيم اكنون بپنيري
چو يوز ، قوت سرپنجه شيري لاميه و بيانيه در بپنيري با حرف صله پنير معروف
يوز ياپرسق ديدكلري حيوان مفتوحدر كه پنيره زياده مائلدر محصول بيت بير كندي
شكوي ايدوب بيوردر اسلاننه منسوب سرپنجه قوتي كتدي يعني جوانلق روزي
كندي قالدي شمدي بيرا اولوب ديشلوم قاليجق يادرس كبي پنيره راضيم اولدم
قوري اولمق شرطيله بو بر قاچ بيت كه بيرلك احوالنده واقع اولمشدر سودي

ددسودكی ، وابن سكلخی

نامرادك

نامرادك تمام وصف حاليدر عفي عنه ، بيره زني موي سيه كرده بود ؛ كفتمش اي
مامك دیرینه روز ، مامك مام ماد معناسنه در و كاف ادات تصغيردر ديرينه
روزه اضافتي بيانيه در ديرينه روز وصف تركيبيدر اسكي و چوق دانكر كونلي ديمكدر
زيرا ديرينه اسكي و چوق دنكلي ديمكدر محصول بيت بر بير قري صاچيني سياه ايلمش ايدي
يعني بويامش ايدي بن اكا ديدم اي چوق كونلي باشلي انا جغم ، موي بتلبيس سيه كرده
كيرم ؛ راست نخواهد شدن اين پشت كوز ، بو بيت مقول قولك تتمه سيدر پشت
كوز بيانيه در كوزك كاف عجميك ضمي و زاي عربيله بوكري ديمكدر زاي عجميله دبنيلور بوليانك
قافيه لوسنه ناظر اولماملر محصول بيت بيره زن ديدم مويكي تلبيس و حيله ايله سياه
ايلمش يعني بويامش فرض و قياس ايلدم اما بو كلمش ارقه و منحني قامت راست اولميسه
دكلدر حاصلي صاچ قرارمغله بوكلمش ارقه طوغري اولماز ، حكايت روزي بجهل جواني
بانك بر مادر زدم دل آزرده بكنجي نشست كريان همي كفت مكر خردي فراموش
كردي كه درشتي ميكني ، بانك برمادر زدم يعني انا م اوزده بك چاغردم حاصلي
اوسنه غضبله سوز آتدم دل آزرده بكنجي نشست كوكلي اينجوب بر بوجقده اوتوردي
آزرده ده هاء ده كي حرف تربندر كريان صفت مشبهه در اغلايارق ديمكدر همي كفت
سويلردي محصول تركيب بر كون جوانلق جهليله انامك اوسنه بك چاغردم كوكلي
انجنوب بر بوجقده اوتوردي اغلايارق سويلردي حالده كانه او شقلغي اونتدك
كه خشونت و غلظت ايدرسك ، قطعه چه خوش كفت زالي بفرزند خويش ؛ چو
ديدش پلنك افكن و پيل تن ، زال قري ده عجوز معناسنه با حرف صله فرزند خويش
لاميه كنديك اوغلنه ديمكدر پلنك افكن وصف تركيبيدر افكنيدندن پلنك براغوجي
يعني بنججي حاصلي بهادر لقدن عبارتدر پيل تن ده فيل كوده لي يعني زورلي ديمكدر
محصول بيت بر قري كندي اوغلنه كوزل ديدي چونكه آني ارسلان اوره و فيلز اولر
غالب و زورلي كوردي ، كر از عهد خردیت یاد آمدی ؛ كه بیچاره بودی
در آغوش من ، عهد خردي لاميه و ياء ساكنه حرف مصدر دو تا ضمير خطاب
كه حرف رابطه صفت در حرف ظرف آغوش قوجق ديمكدر محصول بيت فرزندي
فرزند ديراكر او شقلق زمانندن ياد كه كليدي يعني كوچك كك

ددحلبي ونحوالله
منحنی يعني بوكري
اردكده ديمكدر

حاصل خرده . لکن اکا یدک بنم قوجا عمده بیچاره وبی تاب وتوان ایدک نکردی
دربن زود برمن جفا . که تو شیر مردی ومن پیره زن نکردی جواب شرط واقع اولمغله
ونرط وجوابی مفعول قوله ذ الدر که حرف تعلیل شیر مرد بهادر معناسنه تو کیدم تخریب ایدوب
مرقد دیرلر محصول بیت اکو سن قوجا عمده اکبی عجزمی وبیچاره لکمی بیلیدک بوکونده بنم
اوزریمه جفا ایلمزدک یعنی بکا اذا وجفا ایلمزدک زیرا سن بهادر دارسک وبن قوجه
قری حاصل اول حالی اکایدک بکا رحم ایدردک حکایت توانکری بخیل را پسری
رنجور بود نیک خو هانش کفتند مصلحت آنست که از بهر او ختم قرآن کنی ویا بذل
قربان باشد که خدای تعالی شفا دهد لختی باندیشه فرو رفت وکفت ختم مصحف
مهجور اولیتر که گله دور دست صاحب دلی بشنید وکفت ختمش بعلت آن اختیار
افتاد که قرآن بر سر زبانست وزر در میان جان رنجور مریض نیک خواه وصف
ترکیبیدر خواهیدن دن ایلک دیلیجی والف ونون ادات جمع دوستلر دیمکدر ختم
مصحف بحضور اولیتر که گله دور دستن ختم مصحف مصدر دن مفعولنه اضافتدر
باحرف ظرف حضورده یعنی حاضر گله کاف عجمک فتحیله سوری یعنی قویون سوریسی وغیری
بعض یرده لام ضرورت وزن ایچون مشدد دیلندی محصول ترکیب بر بخیلک بر نیک اوغلی
مریض ایدی ویا مریض اولدی دوستلری اکا دیدیلر مصلحت اولدر که انکیچون ختم قرآن
ایلیه سن ویا بذل قربان اوکه خدای تعالی شفا ویره بر زمان اندیشه یه باتدی یعنی
فکره طالدی ودیدی حضورده واقع اولان مصحفی ختم ایلمک اولیدر زیرا سوری
ایراقدر قیون کچی کلوب بر صاحب دل بو مصاحبتی ایشتدی ودیدی ختم قرآن آکا
اول علتله اختیار واقع اولدیکه قرآن دل اوجنده دردر والتون جان اورتاسنده
دیمکدر یعنی نشد یدلایمدیدیلرا زایدالمنار مثنوی دریغا کردن طاعت نهاده
کرش همراه بودی دست دادن دریغا الزحرف ندبه مصراع ثانیه مصروفدر
کردن طاعت بیانیه در مجازا کردن کاف عجمک فتحیله بوین دیمکدر که عرب جید دیر
کرش ضمیر کردن طاعته راجعدر همراه بو لداشه قرین معناسنه بودی اولایدی
یا حرف حکایه دست دادن بیانیه محصول بیت حیفا ودریغا اکر کردن طاعته
کرم وسخا الی همراه اولیدی یعنی کردن طاعتی قومغه اولیدی اعطا واحسان

الی

الی قربی اولیدی حاصلی شویلکه عبادت وطاعته سرفرو ایدوب باشی ایندوردکلری
حیف اکر صدقات وزکوت وسخا وکرم بوکه منضم اولیدی زکوتلی اولوردی یعنی
عبادت وطاعتی زیاده مبرور ومقبول اولوردی حاصلی عبادت وطاعته سخا
وکرم قرین اولمد ونهیند دریغ وحیف جکر مصراع اولک معناسی ای دریغ انک
طاعت بوینی توسنه یعنی طاعتنه دینی معنایه حیف المشی ومصراع ثانینک نیچه سنده
حیف آنک طاعتنه که سخا سیز وعطا یرلمزدیدیکی اوکلیدن دخی یرلمز بدیناری
چو خر در کل بماند ٭ ور الحمدی بخواهی صد بخواند یا حرف مصاحبت سببیتی
متضمن دینار آلتون ویا حرف وحدت الحمدی یا حرف وحدت محصول بیت
بر دینار سبیل یعنی صدقه یه ویا زکاته ویا بر عطیه یه بر التون ویرمک تکلیف اولنسه
خر بالجفده قالدیغی کبی قالور یعنی ویرمده عجز جکر خر بالجفده قالمغی عجم چوق استعمال
ایده زیرا مسکین بالنچه جیقمه زیاده عاجز اولور واکر بر الحمد یعنی بر سورهٔ فاتحه
طلب ایلسک یوز اوقور بلکه دخی زیاده زیرا جیب دن چیقماز دیل اوجندن جیقار
حکایت پیر مردی را کفتند چرا زن نکنی کفت با پیره زنانم الفتی نباشد کفتند
زن جوان بخواه چون مکنت داری کفت مرا که پیرم با پیره زنانم الفت نباشد
او را که جوان باشد با من که پیرم چون دوستی صورت بندد زن کردن اولنمک
معناسنه در نتکه دیباجه ده کچدی که مرتب بیا زمای وانکه زن کی بیوه مشیدی
الفتی یا حرف تنکیر حرف وحدت دیمی بیلمزامیش بعض نسخه ده یعنی واقعدر دیلک
معناسنه ویا حرف تنکیر در مکنت قدرت معناسنه در مرا راحرف تخصیص بنم دیمکدر
ادات مفعول اولمغله جائز بوراده مذکور اولان را کبی در چون واوله صلیته
ایله بحیه دیمکدر کیف معناسنه دوستی یا حرف مصدر محصول ترکیب بر پیره دیدیلر
نیچون اولنمزسن بیره بدی قریلوله الفتم یوقدر وآنلوله عیش وزندکانه ایدمم
دیدیلر تازه زن دیله چونکه جماعه مکنت وقدرتک وار دردیدی بنم که پیرم قریله
الفتم اولمیه یا خود بکا که پیرم قریله عیش والفت اولمیه انک که جوان اوله بنمله که پیرم
نیچه دوستلقی صورت بغلریا خود اکا که جواندر که نیچه دوستلق صورت بغلر
حاصلی بیر اهل انصاف ایمش که بویله جواب ویرمش بیت زور باید نه ذر که بانو را

کزدی دوستر کرده من کوشت بانو خاتون دیمکدر کوز کاف عجمك فتحی وزاء
عربیله هاوج معناسنه در و یا حرف وحدت من بتمن دیمکدر نون مضمومدر و دینجون
مخفف قلندی کوشت کاف عجمله ضمیله ات دیمکدر لحم معناسنه محصول بیت زوج کرکدر
ذوج کوز دیرایقا دیمکدر کزدمسوکلی دکدر اون بتمن اتدن حاصل آج اولوب جیلق
اولور اما کندیسز اولمز یانلرنده مقبول و مکرم کبیر سخندر اندن غیری بونسنه کل
حکایت منظومه شنیده ام که در روزها کهن پیری ز خیال بست به
بیرانه سر کیرد جفت کهن کاف عربیك ضمی وهانك فتحی ومجمله اسکی دیمکدر هاء
ضمه یه تخصیص ایدنلرینی وجه المثل بیرانه سر بیر لك وقتنده دیمکدر استعمالده جفت
جیم عربیك ضمی وفانك سکونیله بونده زوجه مراددر زیرا طوقنه جفت دیرلر محصول
بیت ایشتمیشم که بوزمانده بر اسکی بیر یعنی بر کجکین قوجه خیال بغلادی بیرلك وقتنده
که زوجه اله یعنی تاهل ایله حاصل اولنمك خیالنی بغلادی بو وقفه حضرت شیخك زمانده
کندینك معلومی اولان قصه لرندندر بو نظمك آخرنده تصریح ایلر بخواست
دخترکی خوب روی کوهر نام ۞ چو درج کوهرش از چشم مردمان بنهفت
دخترکی کاف حرف تصغیر و یا حرف وحدت خوبروی وصف ترکیبی صفت دخترددر
کوهر نام اضافتی بیانیه در اولده وصف ترکیبی قامنددر چو آدان تشبیه درج
دالك ضمی ورانك سکونیله جواهر حقه سنه دیرلر کوهرش اضافتی لامیه تعریب ایلدکز
جوهر دیرلر شین ضمیر دختره راجعدر چشم مردمان لامیه بنهفت باحرف ظرف
ویا حرف تأکید و نهفت نون نك وهانك ضمیله کیزلی دیمکدر بونده مراد مستعمی
لقدر محصول بیت کوهر آدلی خوب روی بر قیز جغز دیلدی حاصلی برکوزل قیز دیلدی
جوهر حقه سی کبی خلقك کوزندن مستور ایدی مصراع ثانینك معناسی فرجی
کیمی مردمك کوزندن مخفی ایدی دیمن قصد ایلر و کتمش جنان که رسم عروسی بود تمنا
بود ۞ ولی بحمله اول عصای شیخ بخفت عروسی یاء نسبتله دوکونه دیرلر بود
فعل مضارع مفرد غائب اولور دیمکدر و بود فعل ماضی مفرد غائب اولدی دیمکدر
ولی ادات استدراك با حرف ظرف حمله اول بیانیه عصای شیخ لامیه بخفت
خانك ضمیله فعل ماضی مفرد غائب بونده یاتدی دیمکدر محصول بیت انجلین

دوکونك

دوکونك عادت و قانونی اولوردغاشا ولدی اما حمله اولده یعنی اول اسکر دیمده
شیخك عصاسی یاتدی حاصلی آلتی ازاله بکارت ایده مدی یعنی درج عقیقی دمله
دولت مساعد اولمدی نشانا ونیه مهیا یاز انلر جمیع متونده مخالف یاز مشلر کمان
کشید و تیر بر هدف که نتوان دوخت ۞ مکر بسوزن پولاد جامه هنکفت
هدف هانك ودالك فتحه لریله اوق نشانه سنه دیرلر دوخت مصدر معناسنه در
مکر الاّ معناسنه در با حرف صله سوزن سینك ضمیله ایکنه یه دیرلر پولاده اضافتی
بیانیه در پولاد بای عجمك ضمیله جلیك دمیره دیرلر جامه هنکفت بیانیه هنکفت
هانك فتحی وکاف عجمك ضمیله صیق دوقنمش نسنه محصول بیت بیر کمانی چکدی اما
نشانه اوره مدی یعنی ازاله بکارته مالك اولمدی زیرا دیکمك اولماز مکر پولاد
ایکنه ایله صیق دوقنمش اسبابی حاصلی آلت مساعده ایده میجاز ازاله بکارت میسر
اولمز بدوستان کله آغاز کرد و حجت ساخت ۞ که خانمان من این شوخ دیده
پاك برفت کله کاف عجمك کسریله شکایت معناسنه در خانمان او و برق معناسنه
اما تعمیم اله مال و ملك و طوار دینیلمش مال وزرق دینه دخل ایدن زاید الجنس
حاصل ترکیب اولوب املا اولمنی کرك شوخ دیده کستاخ معناسنه پاك
برفت پاك سوپوردی یعنی هرنم وارایسه اتلاف ایلدی دیرا پاك بیرد دیرلر هر
واربه آلوب کتورمکه یعنی برینه نسنه قومیه محصول بیت بیر حجاب ایلکیجون
دوستلرینه شکایت ایلمکه باشلیوب حجت و دلیل بیدا ایلدی که بنم مال و ما ملکمی
بو کستاخ پاك سوپوردی نسنه قومدی کمی مهر معجله و کیمنی دوکونه صرف ایدوب
فقیر اولدم بو خود فقیر دکل ایمش بن مغبون اولدم دیو اظهار شکوی ایلدی پاك
برفتك معناسی نم وار ایسه اتلاف و اتابه اوبه ایلدی دیمن معنای مرادی فقی
بیاز ایلمیش میان شوهر و زن جنك و فتنه خاست چنان ۞ که سر بشحنه و
قاضی کشید و سعدی کفت شوهر شینك فتحی وضمیله عورتك اری بشحنه با حرف
صله خاستك فاعل جنك و فتنه یه راجع کشیده ضمیر در علی سبیل البدل سر بونده
غایت و نهایت معناسنه در تقدیری سرش در شین جنك و فتنه یه راجعدر
طریق مذکور ایله کشید فعل ماضی مفرد غائب مبنی للمفعول معناسنه که فاعلی

د ذ او سیلکی و سروی

د ذ ابن سیلکی

د ذ سروی کی و سخه

د ذ سروی

مذکور کبی درجکلدی یعنی منتهی اولدی دیمکدر وسعدی کفت مابعد به مرهوندر
محصول بیت آدر عورت اراسنده جنك وفتنه شویله قالقدیکه اوجی یعنی اوتربی
تخته وقاضیه منتهی اولدی یعنی دعوانك اوجی قاضیه وصوباشیه چکلدی حاصلی
دعوالر صوباشیه وقاضیه وارد یلر پس از خلاف وشنعت کناه دختر نیست
تراکه دست بلرزد کهر چه دانی سفت تا بونده اسلوب عجم اوزره داخلدر
زیرا بونك اصلی خلاف ودر که مفاعله بابندن مصدر ثلاثیدر شنعت وشناعت
چرکینلك معناسنه در ترا را حرف تخصیصدر سنك دیمکدر بلرزد بای استمرار دله
فعل مضارع مفرد غائب تحته ده راجع ضمیر در کهر سفتنك مقدم مفعولیدر
وسفت سفتی معناسنه در دلمنك مفعولیدر دانی فعل مضارع مفرد مخاطب
بیلورسن یعنی نه قادرسن دیمك اولور محصول بیت سعدی دیدی بو قدردن
مخالفت وشناعتدن صکره دخترك کناهی یوقدر سنکدر زیرا سنك کبی الی
الك دترر کهر دلمکه نه بیلورسن یعنی قادر دکلسن دخترك ناهی کهر اولدیغی
جهتندن بینده ایهام لطیف وار فتدبر

باب هفتم

در تأثیر تربیت حکایت یکی از وزرا پسری کودن داشت پیش یکی از
دانشمندان فرستاد که مر این را تربیتی کن مکر عاقل شود مدتی تعلیمش کرد
مؤثر نبود پیش پدرش کسی فرستاد که این عاقل نمی شود ومرا دیوانه کرد کودن
کاف عربیه ودالك فتحیله ویا عوبید دلفنده سرآنیه دیرلر صکره غبی واحمق معنالرینه
تابع اولدی تربیتی یا حرف تنکیر مکر ادات تمنی مدتی یا حرف وحدتدر محصول
ترکیب وزیرلردن برینك بر احمق اوغلی واریدی دانشمندلردن برینك قتنیه
کوندردی که بونی تربیه ایلیه اولکه عاقل ودانا اوله بر مدت بوکه تعلیم ایلدی مؤثر
اولمدی باباسی قتنه برکسه کوندردی که بو عاقل اولمز وبنی دیوانه ایلدی حاصلی بو عاقل
اولمدوغندن غیری بنیده دیوانه ایلدی قطعه چون بود اصل جوهری قابل
تربیت را در او اثر باشد اصل جوهر لامیه دروبا حرف وحدت تربیت تفعیل
بابندن مصدردر تا یا مصدر ردن بدلدر ورا حرف تخصیص در حرف ظرف
او ضمیری اصل جوهره راجعدر محصول بیت چونکه بر جوهرك اصلی یعنی ذاتی قابل

اولد

اولد تربیتنك انده اثری اولور یعنی تربیت مؤثر اولور هیچ صیقل نکو نداند کرد
آهنی را که بدکهر باشد صیقل صادك وقافك فتحیله ویانك سکونیله دمردن
پاس آجیجی کیمه یعنی صاقلك اسمیدر عجم صانعدن صنعته نقل ایدوب استعمال ایدردی
افترا ایلمش بلکه اسم آلتی که مصقله در آنك معناسنه استعمال ایدرلر نداند بونك کبی
بیلیده شوتواند معناسنه در کرد کوردن معناسنه در آهنی دمودر یا حرف وحدت
ورا ادات مفعول که حرف رابط صفت کهر بونده اصل معناسنه در محصول بیت
هیچ بر استاد صیقل ایوایلمکه قادر دکلدر بر دمودیکه اصلی وذاتی یرامز اوله سك
بدریای هفتکانه مشوی ؛ که چو تر شد پلیدتر باشد سك مشویك مفعول
صریحی ودریا غیر صریحی هفتکانه اضافتی بیانیه در اصلنده هفتکانه ید بتشدید غین
دیمکدر اما بونده دریای هفتکانه دن یدی دریا مراد دربس یدی دریدی در یالر
تفسیر ایدنلر تفسیرا یلملو مشوی فعل نهی مفرد مخاطبدر شویه ندن شستشوی دن
دینلر غلط ایلملر که حرف تعلیل تر یاش معناسنه در پلید بای عجمك فتحی ولامك کسریله
مردار دیمکدر ترادات تفضیل محصول بیت کلبی پاك اولسون دیو یدی دکزله
یومه زیرا چون یاش اولدی اولکیدن دخی مردار اولور خر عیسی کرش بمکه برند
چون بیاید هنوز خر باشد کرش ضمیر خره راجعدر محصول بیت حضرت عیسانك
خرینی اکر فرضا مکه به دهایلدوب کتوردلر سه چونکه مکه دن کلدی الآن خردر مکه یه
واروب کلمك خرلقدن آنی اخراج ایلمز حکایت حکیمی پسرانرا همی پند داد که
جانان پدر هنر آموزید که ملك ودولت دنیا اعتماد را نشاید وجاه از در
وازه بدر نرود وسیم وزر در سفر محل خطرست یا دزد بیکبار ببرد ویا خواجه
بتفاریق بخورد اما هنر چشمه زاینده است ودولت پاینده واکر هنرمند از
دولت بیفتد غم نباشد که هنر در نفس خود دولتست هنرمند هرجا که رود
قدر بیند ودر صدر نشیند وبی هنر هرجا که رود لقمه چیند وسختی بیند
حکیمی یا حرف وحدت بر انلرا تقدیری پسرانش را در را ادات مفعول که حرف
بیان جانان الف ونون ادات جمعدر آموزید فعل امر جمع مخاطب که حرف تعلیل
ملك میمك کسریله اموال واثقال معناسنه در یعنی هر کسی مالك اولدیغی نسنه لر ملك

• در دفتراح جمیعا •
در ذای سیاهلی • ومروی

ضمیرلر مملکت و پادشاهلقدر یعنی مقصد معناسنه دولت دنیا لانمه اعتماد را دا
ادات مفعول نشاید فعل نفی استقبال مفرد غائب لایق دکل دیمکدر جاه منصب
دروازه شهر قپوسی که سوقاق باشلرنده اولور که کوندز آچق دور دیجه ایله
قپانور زیرا در قپو درواز باز معناسنه در آچق دیمکدر وهای دکی ادات تخصیص
در آچق دور در دیمکی ایچون بوجنس قپو یه کوچه بند ده دیرلر سوقاق باشنی بغلایجی
ایچون زیرا کوچه تصغیر کودر که کوی بدن مقصود در که محله در سوقاق بغلیجی دیمکدر
ایلدی دروازه سوقاق وقلعه قپوسی دیمن حقیقتن بیلیوب غیریلره تقلید ایله
سویلمش و سیم وزر در سفر محل خطرست یعنی خوف محلدر در باد زدیکبار ببرد	در سروری ، در شمعی
وباخواجه بتفاریق بجوردیکبار بر اوغوردن دیمکدر خواجه یعنی صاحب سیم وزر
بتفاریق آزاد آز رجشمه زاینده بیانش زاینده دن طوغیجی چشمه یعنی دائما اقار کلز
دولت پاینده ثابت دیمکدر زیرا پایندن کو دیمکدر لقمه چیند لقمه دیو شوردر یعنی دیلنجیلک
ایدر فعل مضارع مفرد غائبدر چیندندن دکل بعضیلر ظن ایلدوکی کبی محصول	در شمعی
ترکیب بر حکیم اوغلانرینه نصیحت ویردیکه ای بابانک جانلری هنر تحصیل ایلک
زیرا دنیانک ملک ودولتی اعتماده لایق دکل وجاه ومنصب شهر قپوسندن طیشره
سنکلر کتمز یعنی غربته کتسک منصب سنکله بیله کتمز بلکه بیده کلک برده قالور دخی
والتون وکموش خوف مقامنده در یا اوغریلر براوغوردن آلیلر وباصاحبی آز آز
یاب یاب ییر اما هنر دائما اقیجی بکاردر که هیچ کسلمز وثابت دولتدر اکر اونجه
سندن آیریلمز هر قنده ایسک سنکله بیله در واکر اهل هنر دولتدن دوشرسه غم دکل
زیرا هنر نفسنده دولتدر اهل هنر هر قنده که کیدر قدر وعزت وحرمت کورر
وصدر مجلسده اوتورر اما صاحب رعایت بولور اما هنرسز هر یره که کیدر دیلنجیلک
ایدر وروزکاردن شدت کورر بیت سختست پس از جاه تحکم بردن
خو کرده بناز جور مردم بردن سختست مقدم خبر بردن مؤخر مبتدا
پس از جاه خبرک ظرف زمانی تحکم تفعل بابندن مصدر در برکسنک حکمی
التنده اولمق یعنی حکومتی چکمک برده نک مفعولی خو کرده مانوس والیشمش دیمکدر
بناز باحرف صله و یا حرف مصاحبت نازه ویا ناز ایله جور مردم لامیه در برده نک

مفعولی

مفعولی بردن مبتدا ومقدر سختست خبری محصول بیت منصبدن صکره یعنی منصبدن
ایرلدقدن صکره اللرک حکمینی وامرینی کوترمک شدیدر یعنی مشکلدر نازه نعمت ویا نعمتله
مانوس اولانن خلقک جور وجفاسنی کوترمک شدیددر قطعه وقتی افتاد فتنه
در شام * هرکس از کوشه فرا رفتند وقتی یا حرف وحدت فتنه یا حرف وحدت
وهمزه حرف توسل در حرف صله حرف ظرف اعتبار ایدن بیلمش کوشه یاسیده حرف	در شمعی
وحدت وهمزه حرف توسل فتنه وکوشه همزه لری حرف وحدت دیمک غریب افترا لطیفی	در شمعی
محصول بیت بر وقت شامه بر فتنه دوشدی پس هر کس بر کوشه دن یعنی وطنندن
ایرلوب دیار غربته طاغلدیلر روستازادکان دانشمند * بوزیری پادشاه رفتند
روستا کوی یعنی قریه معناسنه روستازادکان کویده تولد ایلین اولاد دانشمند
اضافت بیانیه در بوزیری باحرف صله ویاء اولکی حرف مصدر وثانیه اضافت ایچون
کلمشدر که لامیه در پادشاهدن هاء فانیه ضرورت ایچون حذف اولندی ضرورت وزن
ایچون دیمک خطا ایلدی محصول بیت کویلک دانشمند اوغلانجقلری یعنی اوقومش	در ابن سید علی
کویلیلر پادشاهک وزیرلکنه کتدیلر یعنی سلاطینه وزرا اولدیلر پسران وزیر
ناقص عقل * بکدایی بروستا رفتند پسران وزیر لامیه ناقص عقل وصف ترکیبیدر
پسرانه صفتدر وزیره دکل بکدایی باحرف صله ویا حرف مصاحبت ویا حرف
مصدر بروستا باحرف صله محصول بیت وزیرک ناقص عقلو اولانن اوغلانلری
کدالق کویه کتدیلر یعنی شهرده دیلنجیلک ایلمک محالندن روستالرده جرارلق
ایدرلردی زیرا اعتبار علم وکمالدر نسب ومالده دکل بیت میراث پدر خواهی
علم پدر آموز * کین مال پدر خرج توان کرد بده روز میراث پدر لامیه
خواهی فعل مضارع مفرد مخاطب معناسی شرطی متضمن علم پدر لامیه وآموزک
مقدم مفعولیدر آموز فعل امر مفرد مخاطب اوکرن دیمکدر کین اصلی که این در
که حرف تعلیل واین اشارت قریبه مال پدر ده که لامیه در وتوان کردک مفعولی
اولی وخرج ثانیسی کرد مصدر معناسنه در بده روز باحرف ظرف ده دونده
اون کون محصول بیت اکر بابانک میراثنی دیلرسک بابانک علمنی اوکرن یعنی
بابانک منصبنی دیلرسک بابانک هنرینی تحصیل ایله زیرا بو مال بده دی اون کونده

خرج ایلمك ممکندر اما هنوز بردوکمز مالدر حکایت یکی از فضلا تعلیم ملك زادهٔ
کردی وضرب بی محابا زدی وزجر بی قیاس کردی پسر از بی طاقتی شکایت
پیش پدر برد وجامه از تن دردمند بر داشت پدر را دل بهم بر آمد استاد را
بخواند وگفت پسران آحاد رعیت چندین جفا وتوبیخ روا نمی داری که پسر مرا
سبب چیست گفت باندیشه باید گفتن وحرکت پسندیده باید کردن همه خلق را
خاصه پادشاهان را که هر چه بر دست وزبان ملوك رفته شود هر آینه بافواه گفته
شود وقول وفعل عوام را چندان اعتبار نباشد تعلیم ملك زادهٔ مصدرك
مفعولنه اضافتیدر زادهٔ یا حرف وحدت وهمزه حرف توسل همزه حرف وحدت
دیمك زائد سویلمشکردی یا حرف حکایت ضرب بی محابا یاندیی توقفسیز بردی
زدی یا حرف حکایت زجر بی قیاس بیانسز زجر لغتده سورمکدر اما بونك کبی یرلرده
جور وجفا مراددر کردی یا حرف حکایت بی طاقتی یا حرف مصدر تن دردمند
بیانیه بهم بر آمد منقبض اولدی آحاد رعیت افراد رعیت دیمکدر پسر مرا لامیه
نیم بسر یعنی دیمکدر بعض نسخه ده فرزند مرا واقعدر بوندن پسر مرا ازان بوندن
معلومدر فادسیده رسوخی نحن باید گفتنك مفعول صریحی وباندیشه غیر صریحی
بعض نسخه ده اندیشیده واقعدر وبعض نسخه باید گفت وباید کرد واقعدر خاصه
خصوصا دیمکدر پادشاهان را ادات مفعول که حرف تعلیل هر آینه البته بافواه
با حرف ظرف افواه فمك جمعیدر آغزلر دیمکدر محصول ترکیب فضلادن برسی بر
پادشاه زادهٔ تعلیم ایدردی وبی توقف وبی پروا بوکا کونك اوروردی وبی
اورانسز جور وجفا ایدردی شه زاده طاقتسزلکدن باباسنه قتینه شکایته الیندی
یعنی بدرینه اولبی رحم استاددن شکایت ایلدی ومجروح کوده سندن
تفتانن چیقاردب جومق نشانلرین کوستردی باباسی بونك حالنی کوریجك منقبض
ومکدر اولدی حاصلی غضبه کلدی استادی دعوت ایلدی ودیدی افراد رعیت
اوغلانلرینك اوزرینه بوقدر جور وتوبیخی روا یعنی جائز طوتمزسك که بنم اوغلومه
روا طوتارسك سبب ندر استاد دیدی سوزی فکرله سویلمك کرك وحرکتی
مقبول ایلمك کرك جمیع خلقه خصوصا پادشاهلره زیرا هر نسنه که ملوکك

اللذن ودیلندن صادر اولور البته دیلرده سویلنور یعنی خلق ارا سنده
شیوع بولور اما عوامك قول وفعلنه اعتبار یوقدر یعنی ملوکك اقوال وافعالی
کبی معتبر دکلدر قطعه اگر صد ناپسند آید ز درویش ❊ رفیقانش یکی
از صد ندانند محصول بیت اگر یوز قول وفعل نامقبول کلور یعنی صادر اولور
مرد درویشدن یولداشلری یوزدن برینی بیلمزلر یعنی اعتبار ده اولمازلر
دن دکلدر وگر یك ناپسند آید ز سلطان ❊ ز اقلیمی باقلیمی رسانند ❊
محصول بیت اما اگر سلطاندن بر قول وفعل ناپسند صادر اولورسه آنی اقلیمدن
اقلیمه ایریشدیررلر یعنی مملکت مملکت یایارلر پس در تهذیب اخلاق خداوند
زادگان انبتهم الله نباتا حسنا اجتهاد بیش از آن باید کرد که در حق عوام
تهذیب تفعیل بابندن مصدردر تطهیر معناسنه اخلاق اضافتی مصدرك
مفعولنه در اخلاق خلقك جمعیدر خانك ضمی ولامك ضمی وسکونیله خوی وعادت
معناسنه خداوند زادگان اضافتی لامیه در انبت فعل ماضی مفرد مذکر غائب در
افعال بابندن انبات بیتمکدر هم ضمیر منصوب متصل مفعول صریحیدر انبت
نك وجلهٔ له فاعلی نباتا مفعول مطلق حسنا صفتی اجتهاد افتعال بابندن مصدر
در سعی وکوشش معناسنه بیش باء عجمینك کسریله زیاده معناسنه در محصول ترکیب
وفتاکم سلاطینك اقوال وافعالی عوامك اقوال وافعالی کبی اولمدیسه پس پادشاه
زاده لرك اخلاقی پاك ایلمده الله تعالی انلری کوزل نبات بتوردسون یعنی کوزل
ومقبول نبات کبی مقبول عالم ایلسون جمله معترضه دعائیه در پس بونلرك تهذیب
اخلاقنده سعی وکوشش اندن زیاده ایلمك کرك که عوام زاده لرك حقنده مقام
اعتبارده بونلرده عوام زاده لرده کل قطعه هر که در خردیش ادب نکنند ❊
در بزرگی فلاح از و برخاست هر که یعنی هر کیمسه که تنکه مکوردیبان اولندی
خردی یا حرف مصدر وشین کیمه را جعدر بزرگی یا حرف مصدر اولوکی و
بویکلك فلاح اسم دردر قرتولوش ونجات معناسنه یعنی صلاح حال معناسنه ثلاثیده
فعل مستعمل دکلدر افعال بابندن مستعملدر مفلح دیرلر ایوایشلو کشیه محصول بیت
هر کیمسه که خرده لغنده یعنی اوشاقلغنده آنی تادیب ایلمزلر ایرلکده وبیوکلکده

اندن فلاح قالقار بونده ماضی مستقبل معناسنده درحاصلی کوچیجک ایکن مؤدب اولمیان بیوک اولنجه بی ادب اولور **چوب تر را چنان که خواهی پیچ ٭ نشود خشک جز بآتش راست** چوب تر بیانیه چوب آغج و تر یاش پیچ فعل امر مفرد مخاطبدر بجیدندن بونده اکمک و بوکمک معناسنده در نشود فعل نفی مستقبل مفرد غایب اولمزدیمکدر خشک تقدیری چوب خشکدر بآتش با حرف مصاحبت در راست بوجهی طوغری معناسنه در چوبی عصا ایله بیان ایدن آغجی بیلمامش محصول بیت یاش اغاجی نه کونه دیلرسن اکه و بوکه اما قوری اغاج آتشدن غیری ایله راست اولمز یعنی طوغری اولماز بیت **إِنَّ الغُصُونَ إِذَا قَوَّمْتَهَا اعْتَدَلَتْ ٭ وَلَيْسَ يَنْفَعُكَ التَّقْوِيمُ بِالخَشَبِ** غصون غصنک جمعیدر دال و بوداق معناسنه اذا معنای شرطی متضمن اسم ظرف قومت فعل ماضی مفرد مذکر مخاطبدر تفعیل بابندن مصدری تقویم کلور طوغرو و غاق معناسنه ها ضمیر منصوب متصل مفعول صریحی غصونه راجع اعتدلت فعل ماضی مفرد مؤنث غایبه در افتعال بابندندر فاعلی تحتنده غصونه راجع ضمیر معتدل بونده مستوی و مستقیم معناسنه در همزه سی وصلا ساقط اولور لیس اسمی مقدر ضمیر شاندر لیس الحال و الشأن دیمکدر ینفع فعل مضارع مفرد مذکر غایبدر فتح بابندن و کاف ضمیر منصوب متصل مفعول صریحی التقویم لفظا مرفوع فاعلیدر و جمله فعلیه اعرابدن محلا منصوب خبر لیس در بالخشب جار مجرور ایله تقویم متعلقدر خشب خانک و شینک ضمیله خشبه نک جمعیدر خانک و شینک فتحه لریله بونده قوری اغاجلر مراددر محصول بیت تحقیق تازه بدا قلرو فدانلری نیجه دیلرسن انلری طوغرو و غاق مراد ایلسک طوغرو اولور اما حال شان بودر که سکا فایده ویرمز قوری آغاجلری طوغرو غاقمه سعی و کوششک ملک نه که بیوردی آتشدن غیری ایله راست اولمز **ملک را حسن تدبیر ادیب و تقریر بحث او پسندیده آمد خلعت و نعمت بخشید و پایه منصب از آنچه بود بر ترکرد انید** محصول ترکیب پادشاها استادک حسن تدبیری و انک سوز تقریر ایلمسی مقبول کلدی خلعت و نعمت بغشلدی و مرتبه و منصبنی اولدوغندن یوجه رک ایلدی یعنی منصبنی زیاده ایلدی اولکیدن معلوم اولکه مذکور داد ییلک فضیلی و ادیبلر اما

معلمی

رد سروری

تعلیمی بوقا یلمش والاسلوب تعلیم مالك اولان شاکردی دوکمکه محتاج اولمز بلکه آزارلمغه بیله محتاج اولمز دکلکه دوکمکدن احسن تعلیم دادخداد دعلم و دقیقه نسبت دکلدر **حکایت معلم کتابی** اسم فاعلک ظرف مکانینه اضافتیدر معلم تفعیل بابندن اوکردیجی کیمسه و متعلم تفعل بابندن اوکرنیجی کیمسه بعض جهلا شاکردینه معلم دیرلر تفعیل بابندن اسم مفعول صیغه سی اوزره بو خود حیوانات جنسنده مستعمل انسانده استعمالی جایزدر دکلدر زیرا تعلیم متعلم بوکا قرینه در و فروع کتابلرنده کتاب صیدده کلب معلم بجنی خود منبعدر فتدبر کتاب کافک ضمی و تانک تشدیدیله لفظ مشترکدر مفرد و جمع بیننده مفرد اولنجه مکتب معناسنه اما جمع اولنجه کاتبلر دیمکدر بعض شراح مختار صحاحک کلامنی غلط چیقاروب خطای فاحش ایلمش دیمشلر بضم الکاف و تشدید التاء یعنی الکُتَّبَة و الکُتّاب والمکتب والمعنی علی الاول یا ترکی بر یازیجیلر معلمی و علی الثانی بر کتاب معلمی و علی الثالث بر مکتب معلمی و مختار صحاحک عبارتی بودر الکتاب بالضم والتشدید الکتبة والکتاب ایضا والمکتب واحدا انتهی تامل ایدنده منفردنده کتاب جمع کاتبدر اما بونده مکتب مراددر دینین جمع حضر ایله کندن اظهار جهل ایلمش بین معلوم اولدیکه کتاب مکتب ایله بر معنایه در و یا حرف وحدت و را ادات مفعول در **دیدم در دیار مغرب ترش روی و تلخ کفتار و بدخوی و مردم آزار و کدا طبع و ناپرهیزکار که عیش مسلمانان بدیدن او تبه کشتی و خواندن قرآنش دل مردم سیه کردی جمعی پسران پاکیزه و دختران دوشیزه بدست جفای او کرفتار نه زهره خنده و نه یارای کفتار که عارض سیمین یکی را طپانچه زدی و کاه ساق بلورین دیکری را شکنجه کردی القصه شنیدم که طرفی از خیانت او معلوم کردند بزدندش و براندند و مکتب او را بمصلحی دادند پارسای سلیم نیک مردی حلیم که سخن جز بحکم ضرورت نکفتی و موجب آزار کس بر زبانش نرفتی کودکان را هیبت استاد نخستین از سر بدر رفت و معلم دومین را اخلاق ملکی دیدند و یکان یکان دیو شدند و باعتماد حلم او ترک علم کردند و در اغلب اوقات ببازیچه فراهم نشستندی و لوح درست ناکرده در سر یکدیکر شکستندی** ترش روی وصف ترکیبیدر اکشی صورتلی دیمکدر تلخ

رد سروری

رد شمعی

كفناد وصف تركيبي آجي سوزلي ديمكدر بدخوي ومردم ازاده بوبله دد برامزخولي
آدم انجيديجي كدا طبع دليجي طبيعتلي يعني طمعكار دنا بوهير كار كادادات فاعلدر
بوهير سيز يعني فاسق وفاجر تهنانك وياء عربينك فتحه لريله وهاء اصليه ايله بناهدن
مخفف فاسد ديمكدر كشني باحرف حكايه اولوردي ديمكدر كردي يا سيده بوبله در
جمعي ياحرف وحدت بوبلوك ديمكدر بيران پاكيزه بنانيه پاكيزه پاك معناسنه در
دختران دوشيزه ده بيانيه دردو شيزه قيزاوغلان معناسنه در باحرف صله دست
جفاي او بيانيه ولاميه در گرفتار مبتلا ديمكدر زهره يخنده لاميه زهره لغتده جكر
يانيده اولان اوده ديرلر اما اصطلاحده مجال وقدرت معناسنه مستعملدر
نتكم شاعر ديمش بيت زهره ندارم كه بپوسم لبت ٭ تير وكمان دارد ابروي تو ٭ خنده
اسمدر كولمك معناسنه يار آي كفناد مصدرك مفعولنه اضافتيدر زيرا يارا قدرت
معناسنه اسمدر مصدري يارستن ويار يدن كلور كفناد كلمجي معناسنه در اما اصلنده
وصف تركيبيدر نهايت تركيبي خفي قيلندنده سوز كتورديجي معناسنه صكره نفس كلامه
اطلاق ايلديلر كه كاهدن مخففدر عارض سيمين بيانيه نجم رائي مفتوح اوقور نتكم
سابقا بيان اولندي بو نده عارضدن مراد يوزدر رخ نعيوا يدر نه دخل ايدر
بو نك ايكي يانيدر ديمي نه سويلرد كين بيلمز ايمش طپانچه بادوجيم عجميلر تركجه ميان ذ
وشپك ديرلر ساق ياقوري بيانيه بلور بانك كسري ولام مفتوحك شدبد يله در
اصلنده اما عوام تخفيف ايدوب لام مخففك ضمنا استعمال ايدر وياحرف نسبت
ونون حرف تأكيد ديكره اضافتي لاميه وياحرف وحدت ودا حرف تخصيص ظرفي
ياحرف وحدت بومقدار ديمكدر بنصلحي باحرف صله ويا حرف وحدت افعال ايلند
اسم فاعلدر اهل صلاح ديمكدر بارسلبي بدلدر مصلحدن وياحرف وحدت
سليم صفتي بنك مرد صفت بعد الصفت وياحرف وحدت وحليم بنك مرده صفت
كه حرف رابط صفت ياحرف مصاحبت حكم ام معناسنه در يعني شان وكار موجب
سبب معناسنه در موجبك آزاده وآزادك كه اضافتي لاميه لردر كودكان دا
الف ونون ادات جمع ودا حرف تخصيص هيبت خوف معناسنه در محنت نونك
وخانك ضمه لريله وسينك سكونيله اول ديمكدر وياحرف نسبت ونون حرف تأكيد

دومين يا ونون سابق كبي ودا حرف تخصيص اخلاق ملكوبيانيه وياحرف نسبت يا
حرف صله اعتقاد علم او مصدرك مفعولنه اضافتيدر ولاميه نرك علم ده مصدرك
مفعولنه اضافتيدر اغلب اوقات لاميه اكثر اوقات ديمكدر باحرف صله بازيچه او يونجق
چه حرف تصغير در فراهم مجموع معناسنه در لوح لامك فتحي وواوك سكونيله تخته
ديمكدر عربك وعجمك اولادي قرآن شريفي تختده ن اوكره نورلر درست ناكرده يعني
اتمه يازيلمش تمام ازبر ايكن دد سربكذكرد حرف صله نشستدي وشكستندي
يالري حرف حكايه لردر محصول تركيب بر مكتب خانه معلمني كوردم ديازمغز
اكشي صورتلي واجي سوزلي وبرامز خولي وآدم انجيديجي دنليجي طبيعتلي اهل
طمع وفاسق وفاجر كه مسلمانلرك درلكي آني كورمكله فاسد اولوردي وقرآن
اوقوماسي خلقك كوكلني قرار دردي بربولك پاك وپاكيزه اوغلنجقلر وبكر
قيزلر انك جفاسي الينه مبتلا انك خوف وخشيتندن نه كولمكه مجاللري ونه بري
بربله سويلشمكه قدرتلري وار يدي كاه بو نك عارض سيميننه طپانچه اوردي
وكاه بر غيرينك ساق بلوريني شكنجه يعني فلقه يه چكردي قضه نك اوته سي
بودركه بومقدار خيانتندن معلوم ايلديلر آني دوكديلر ومكتبدن سوردبلر
ومكتبي بر صالح كمسنه ويردبلر بر زاهد وعابد سليم وبر ابو حليم كمسنه يه كه سوزي
امرضرورتدن سويلزدي ديلندن كمسنه انجنك صادر اولمزدي بو بلا اوغلنجقلر
اوكلي استادك خوفي باشندن كندي وايكنجي معلمك اخلاق ملكي سني كوره يلر
بري برينه شيطان اولديلر وانك حلمنه اعتماد ايله علم اوقومغي ترك ايلديلر واكثر
اوقاتده بري بريله اويون اوينامغه اوتورد رلردي ولوحني تمام اوكره نوب بيلمزدن
اول بري بر نك باشنه قاددي بيت استاد معلم چو بود كم آزار ٭ خرسك
بازند كودكان در بازار كم بونك كبي يرلرده ترك كلي دن عبارتدر يعني كم آزار
انجنمجي ديمكدر خرسك خانك كسري ورانك سكونيله وسينك فتحه سيله اوزونجه
اشك ادبونيه ديرلر وبعضلر ديد يلر آبوددكاف حرف تصغير اينجا بو سكي
كبه لرده وكليلردن آبو شكلنده بر صورت بيلد ايدرلر وربيسي اول صورته
كيوب آني اويناد ر دومه ومعنان كونلرنده جالي اويناد قلوي كبي وكلكي

وجهٔ محصول بیت استاد معلم چونکه آزاد اولا یعنی حلیم وسلیم اولا اوغلجغلر بازاد
ده خوشلك اوینتی اوینادلر بعض نسخه ده استاد ومعلم دوکمش واو عاطفله بعد از
دو هفته بود در آن مسجد گذر کردم معلم اولین را دیدم که دل خوش کرده بودند
وبمقام خویش باز آورده انصاف برنجیدم ولاحول کنان گفتم که ابلیس را دکر
بار معلم ملائکه چرا کرده اند پیرمردی جهان دیده بشنید وبخندید وگفت
نشنیدهٔ که گفته اند بعض نسخه ده دل برو خوش کرده بودند واقعده انصاف
بونك کبی یرلرده زیاده معناسنه در لاحول ولا قوة الا بالله العلی العظیم دیمکدر
محصول ترکیب ایکی هفته دن صکره اول مسجدك قپوسنه گذر ایلدم کوردم اوکی
بازر معلمك کوکلنی خوش ایلمشلر وکنه کندی مقامنه کتورمشلر الحق بو معنا ایچون
زیاده انجندم ولاحول دیرك دیدم شیطانی کنه ملکلره نیچون معلم ایلدیلر
بر پیرمرد جهان دیده ایشتدی وکولدی ودیدی ایشتمش میسك که دیمشلردر
نشنیدهٔ همزه سی خطاب ایچوندر دیبی قابل الخطاب دکل ایمش مثنوی پادشاهی
پسر بمکتب داد لوح سیمینش بر کنار نهاد لوح لغتده مطلق تخته در اما
عرب وعجم اولادی اوستنده تعلیم ایلدکلری تخته نك جنسنه علم اولمشدر
پس کند ندر اولا اکا لوح دیرلر انك ایچون لوح سیمین دیمشدر معلوم اولدکه
ابنای سلاطینك لوحی کمشدن اولور اما غایت لطافتله اولورمش بو ندر سیمینك
نونی تاکیدی وشینی ضمیری ضرورت وزن ایچون ساکن اوقنور کوکك وضمیر پسره
راجعدر کنار یاندر اما بوندن مراد قوللقدر محصول بیت بر پادشاه اوغلنی
مکتبه ویردی کمشدن بر لوح قوللتوغنه یعنی اکا بر کمش لوح ویردی بر سر لوح
او نوشته بزر جور استاد به که مهر پدر سر لوح لامیه در او به اضافتنه
بونده نوشته واو بله وبانه لغتده جور استاد مصدرك فاعلنه اضافتیدر
مهر پدر لامیه در مهر بو ندر محبت معناسنه در محصول بیت اول شاهزاده نك
لوحی اوجنه التون ایله یعنی التون صو ایله یازلمش ایدی یازیلان بو مصراع در که
استادك جور وجفاسی بابانك محبتندن یکدر زیرا جور استاد علم وفضله
ایرشدر دو مهر پدر جهله حکایت پادشازادهٔ را نعمت بی قیاس از ترکه عمان

بدست افتاد فسق وفجور آغاز کرد ومبذری پیشه گرفت فی الجمله چیزی نماند
از سایر معاصی ومنکری که نکرد ومسکری که نخورد باری بنصیحتش گفتم ای
فرزند دخل آب روانست وعیش آسیای گردان یعنی خرج فراوان مسلم
کسی را باشد که دخل معین باشد پادشازادهٔ را یا حرف وحدت وهمزه
حرف توصل ورا حرف تخصیص همزه وحدت ایچوندر دیبی خطا ایلمش ترکه تانك
فتحی ودالك کسریله متروکه معناسنه در طلبة لاحمك کسریله مطلوبه معناسنه اولدیغی
کبی آخرنده همزه اضافت ایچون کلمشدر عمان عمك جمعیدر اسلوب عجم اوزره
عربیده اعمام کلور جمع قلب وزنی اوزره مبذر تفعیل بابندن اسم فاعلدر
مسرف دیمکدر ویا حرف سایر معاصی بیانیدر سایر جمیع دیمکدر ومعاصی معصیتك
معصیتك جمعیدر گناه معناسنه منکر اسم مفعولدر افعال بابندن نامشروع
معناسنه ویا حرف وحدت مسکر افعالدن اسم فاعلدر سکر ویرن نسنه
ویا حرف وحدت باری یا حرف وحدت بر کره دیمکدر بنصیحتش تقدیری
بطریق نصیحتدر دخل دالك فتحی وخاء معجمه نك سکونیله خارجدن کلوب الینه
کیرن نسنه یه دیرلر آب روان آقان صو یعنی سریع الزوالدر عیش یعنی
ذوق وصفا آسیای گردان بیانیه آسیا واسباب بائل دکرمن دیمکدر گردا
کاف عجمله صفت مشبهه کردیدن دونکن دیمکدر خرج فراوان بیانیه کبی
یا حرف وحدت ورا حرف صله دخل معین بیانیه محصول ترکیب بر پادشازاده
نك عملرینك متروکاتندن نعمت بی قیاس وبی حد الینه دوشدی یعنی
او را نشر مال مالك اولدی فسق وفجوره باشلادی واسرافی کندو به صنعت
طوتندی حاصل کلام هیچ بر نسنه قالمدی جمیع معاصیدن ومنکر ونامشروع
قالمدیکه ایلمدی یعنی جمیع منکراتی ایشلدی وبر مسکر یعنی سکر ویروب سرخوش
ایدن نسنه قالمدیکه ایچمدی واستعمال ایلمدی حضرت شیخ بیوردر بر کره بن اکا
نصیحت طریقیله دیدم ای اوغل دخل یعنی بو الینه کیرن نعمت بی کران آب روانیدر
یعنی آقار صو کبیدر کلمز کچر کیدر ذوق وصفا دونکن دکرمندر یعنی بو الینه
اوکوردر کیدر یعنی بیمك وایچمك مال طانتهر حاصلی چوق خرج برکسه یه مسلمدر که

دخل معيني اولحاصلي معين كلوري اول قطع چو دخلت نيست خرج آهسته
ترکن ٭ که میگویند ملاحان سرودی کہ حرف تعلیل در و دایرلاده قالیر یته
ویا حرف وحدت محصول بیت پارسازاده یه خطاب ایدوب بیورر چونکه معین
کلوردك یوقدر خرجی یاب یاب یوك ایلدیمی خرجی چوق ایلمه زیرا کیجیلر برابر سو بیلورلر
یعنی ایرلرلر ایر بیوردوغی بیت ثانیده اگر باران بکوهستان نبارد ٭ بسالی
دجله گردد خشك رودی باحرف صله کوهستان طاغلق بسالی باحرف ظرف ویا حرف
وحدت دجله دالك کسری وجیم عربك سکونیله بغداد ایرماغی گردد فعل مضارع مفرد
غائب فاعلی تحتنده مستتر دجله یه راجع ضمیر خشك قوری دیمکدر یا بر معناسنه رود
دره یه دیرلر ویا حرف وحدت محصول بیت اگر طاغلره باران یغمزسه بر ییلده دجله
ایرماغی بر قوری دره اولور یعنی بر یابس چای اولور حاصلی یغموردن معاونت دجله
دجله صویی آقوب دوکنور بیره تمثیل طریقیله بیوررسنکه چونکه معین کلوردك یوقدر
جو خرجی ایلکده بکی تیز دوکنور عقل و ادب پیش گیر و لهو و لعب بگذار کہ چون
نعمت سیری شود سختی بری و پشیمانی خوری چه از لذت نای و نوش این سخن
درگوش نیاورد و بر قول من اعتراض کرد و گفت راحت عاجل بتشویش محنت
آجل منغص کردن خلاف رای خردمندانست لهو قمعی لا یعنی اولیان نسنه یه
ایلکدیرلر لعب لامك فتحی وعینك کسریله وسکونیله ولامك کسری وعینك سکونیله الغده
لعب فرح طلب ایلکدر حتی اولیان نسنه ایله که حرف تعلیل سیری سینك ویا یغمك فتحیله
دوکمك معناسنه دیر یعنی پارسازاده نای لفظی مشترکدر بو غزلده دودوك بیننده
بوندن ایکیسنده مساغ وار وبنده قصرایلیی تعصیب ایلمنی نوش اسم مصدردر نوشیدن
ایچمه و ایچکی معناسنه عاجل شمدی حاضر معناسنه و آجل الف ممدوده ایله حاضر اولیوب
کلجك دیرلر منغص مکدر دیمکدر محصول ترکیب پیره دیدم عقل و ادبلی اول کہ طوت یعنی
عاقل و مؤدب اول و لهو و لعبی ترك ایله زیرا چونکه نعمت دوکنه شدت ایله رسین یعنی
چکرسین و پشیمانلق پرسین اوغلان بو غرو ایچکی لذتندن ویا ساز و سوز و ایچکی لذتندن
حاصلیله و ایچمه لذتندن بو سوزی قولاغنه کتورمدی یعنی قولاغنه قویمدی و بنم سوزمه
اعتراض ایلدی و دیدی شمدی حاضر راحتی و حضوری کلجك محنتك تشویشیله مکدر ایلمك

خلاف

خلاف فکر و تدبیر عقلادر مثنوی خداوندان کام و نیك بختی ٭ چرا سختی
برند از بیم سختی خداوند صاحب و مالك معناسنه در الف ونون ادات جمعدر
کام اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر واو حرف عطف نیك بخت وصف ترکیبیدر
ویا حرف مصدر چرا جیمك فتحی وکسری جائزدر سخت شدید معناسنه در ویا حرف مصدر
شدت دیمکدر برند فعل مضارع جمع غائب ایلدیرلر بیم قورقو سختی اضافتی لامیه
محصول بیت اصحاب کام یعنی مراد و اصحاب نیك بختی یعنی دولت ایچون شدت ایلدیرلر
یعنی چکرلر شدت قورقوسندن یعنی بر زمان زحمت و شدت چکرم دیو قورقوسندن
الآن نیچون شدت چکرلر حاصلی کلجك زمانده فقر و احتیاج چکرم خوفندن بالفعل
نیچون متألم اولورلر برو شادی کن ای یار دلفروز ٭ غم فردا نشاید خورد
امروز برو فعل امر مفرد مخاطبدر دو ید ندن کیت دیمکدر دقتی دن دیبلر خطا
ایلدیلر یا بعض ضمیره تخصیص ایلدیلر وسنایلو ایلدیلر منادی یا حرف مصدردر کن فعل
امر مفرد مخاطبدر کنید ندن ایلد دیمکدر یار دلفروز بیاننده دلفروز دالك کسری
ولامك فتحی وفانك سکونیله وصف ترکیبیدر فروزیدندن که محققدر افروزیدن
کوکل یاقلکندیجی یعنی روشن ایدیجی حاصلی مسرور ایدیجی دیمکدر غم فردا لامیه
ایرته نك غمی دیمکدر محصول بیت وار شنلك ایلدای دلفروز یار یعنی بوکونکی
خوشکودای برته نك غمی بوکون یمك لایق دکلدر دیمکدن شاعر بیوردر بیت
غم ناآمده خوردن بنقدم رنج میداد ٭ همان بهتر که باز دار کذاردم کار فردا را
تکیف مراکه در صدد مروت نشسته ام و عقد فتوت بسته و ذکر انعام
در افواه عوام افتاده تکیف خصوصا دیمکدر ابیاتك مضمونندن مستثنا
دردم ایکادیمکدر که حرف رابط صفت صدر مروت لامیه در مجازا عقد حل
فتوت ده بوبلدر ذکر انعام مصدرك مصدره اضافتیدر لامیه انعام انعا
باندن مصدردر احسان معناسنه افواه عوام لامیه محصول ترکیب هر کس
مذکوره مدعا ایله عامل اولنوق لازم خصوصا بکا که صدر مروته اوتوردم یعنی
کرم و احسانه باشندم و فتوت وجو مردلك عقدنی بغشلشم یعنی سخاو لطف
دوکومینی دوکنشم دانی انعام و احسانم افواه عوامده دوشمشدر حاصلی

ردای سبك ... وسرودی
ردای سبك ... وسرودی

جومردلك ايله مشهور عالم اولمشم مثنوی هر که علم شد بسخا و کرم ٭ بند
نشاید که نهد بر قدم علم بونده مشهور معناسنه در درم دالك كسری و رانك
فتحیله اقچه معناسنه در عربجه درهم دیرلر دالك كسری و رانك سكونی وهالك فتحیله
محصول بيت هر کیم که مشهور اولدی سخا و کرم ملا لايق دکلدر که اقچه سنه دو کمه
یعنی بذل ایلیوب صاقلیه دکرم و احسانی ترك ایلیه نام نکوئی چو برون شد بکوی
در نتوانی که ببندی بروی نام نکو بیانیه و یا حرف مصدر تقدیری نام نکو بیت
سنك آدك ایلکی معناسنه برون طشره دیمکدر ظرفدر ای عجم بانك کسریله اوقور امادو
بیلور ضمیله برون لفظنی بعضیلر عبارتیله قید ایلیور دوستایلق ایلمش شده بونده رفتن معنا
در بکوی باحرف صله در تو تقدیری در احسان وکرم در نتوانی فعل نفی مستقبل مفرد
مخاطب قادر دکلسین دیمکدر که حرف بیان ببندی فعل مضارع مفرد مخاطب بونده
بغلیاسین دیمکدر بروی باحرف صله تقدیری بر روبت در محصول بیت چونکه سنك
آدك ایلکی یعنی سخاوکرمك آدی محله یه طشره چیقدی یعنی فاش اولدی لطف و احسان
قپوسنی یوزه که بغلیه قادر دکلسین حاصلی سخاوکرمی ترك ایده مزسین زیرا شهرت
بندایلکه مانعدر بونده در دن مراد در خانه در دیبن بو بابده خطا ایلمش بر دیك
تقدیری بر وهیچکس دیبن معنای خطابدن غفلت ایلمش و المعنی بالنزکی قپویه بغلیو
بیلمزسین دیبن معنابی ابو بغلمش دیدم که نصیحت نمی پذیرد و دم گرم من در
آهن سرد او اثر نمی کند ترك مناصحت کردم و روی از مصاحبت او بکردانیدم
و کنج سلامت بنشستم و قول حکما کار بستم که گفته اند بلّغ ما علیك فإن لم
یقبلوا فما علیك نمی پذیرد فعل نفی مستقبل مفرد غائب قبول ایلمز دیمکدر دم گرم
من بیانیه و لامیه در حرف صله آهن سرد او سابق کبی بیانیه و لامیه در ترك مناصحت
مصدرك مصدره اضافتی لامیه در مناصحت مفاعله بابینك مصدر اولدر نصیحت
معناسنه بلّغ فعل امر مفرد مذكر مخاطب در تفعیل بابندن ایریشدر دیمکدر ما اسم
موصولدر الذی معناسنه علیك جار مجرور بله مقدردر ثبت مقدره متعلقدر و جمله فعلیه
اعرابدن محلی یوق صله موصولدر موصول صله سیله اعرابدن محلا منصوب مفعول
بلّغدر ان حرف شرط و لم حرف جزم یقبلوا فعل جحد مطلق علامت جزم نونك

دردانی بیلمکی و سردی

در دار بیلکی
در دار بیلکی
در سردی

سقوطیدر فما علیك ما اسم استفهام حرف نفیدر اولمقجا یو علیك اولکی کبیدر محصول
ترکیب کوردمکه بر نصیحت قبول ایلمز دیم استی نفسم آنك صوقق دمورینه اثر ایلمز یعنی
دمور کبی شدید کوکلینه کار ایلمز اکا نصیحتی ترك ایلدم و مصاحبتندن یوزم دوندردم
دم و کنج سلامته او توردم و حکما قولینی اشتغالدم یعنی کار اید ندمکه دیشلر در ك
سنك او زریکه لازم اولانی قولی ایصال ایله اکر قبول ایلمزلرسه سکا نسنه یوق یا خود
سکانه وار اندن یعنی قبول ایلمدکلرندن سکا ضرر یوق زیرا ما علی الرسول الا البلاغ
در قطعه گرچه دانی که نشنوند بگو ٭ هرچه میدانی از نصیحت و پند نشنوند فعل
نفی مستقبل جمع غائب بونده قبول ایلمزلر معناسنه در محصول بیت گرچه بیلورسین
که سوزیکی دیکلمزلر سن سویله هر نسنه بیلورسین نصیحت و پنددن یعنی سکالازم نصیحتدر
کرك قبول ایلسونلر کرکسه ایلمسونلر زود باشد که خیره سر بینی ٭ بدو پای اوفتاده
اندر بند خیره سر عاجز و زبون و سرا سیمه بینی نك مفعول اولی و مصراع ثانینك
مضمونی مفعول ثانیسی بدو پای باحرف مصاحبت اوفتاده واو له اصل اوزره
اندر ادات صله محصول بیت تیز اولور که نصیحت دیکلمین سرسمه یکی ایاغی طوناغی
دوشمش کوردسین یعنی بر مصیبته گرفتار کوردسین دست بر دست میزند کردریغ
نشنیدم حدیث دانشمند محصول بیت خیره سر الینی الینه اور در که حیف دانشمندك
سوزینی اشتمدم یعنی نادم و پشیمان اولوب نصیحت دیکلمدوکنه حیف دیر پس از
مدتی آنچه اندیشه کرده بودم از نکبت حالش بصورت بدیدم که باده پاره
برهم میدوخت و لقمه لقمه همی اندوخت دلم از ضعف حالش بهم برآمد مروت
ندیدم در چنین حالت ریش درونش را بملامت خراشیدن و نمك پاشیدن
باخود گفتم محصول ترکیب بر مدتدن صکره شول نسنه که اول فکر ایلمش ایدم انك
نکبت حالندن ظاهر اکوردم که پاره پاره اوزره دیکردی و لقمه لقمه قزانوردی یعنی
جرابدردی کوکلم ضعف حالندن وزیاده فقر و فناسندن مکدر و منقبض اولدی
بو یله حالنده مروت کورمدم دیش درونی یعنی خاطری یاره سینی جابیله رنجیده یعنی
ملامتله طرما لیوب او سینه تو ز صچوب یعنی آنی آزارلیوب کوکلینی مجروح ایلکی مروت
کورمدم کندی کوکلمده دیدم مثنوی حریف سفله در پایان مستی ٭ نیندیشد

زرورزننك دستی حریف سفله بپایان سینك کمری دخی لفظنده درحرف ظرف پایان
سیق لامیه و پا حرف مصدر نپذیرفتن فعل نهی مستقبل مفرد غایب زورزننکده سعی
لامیه و یا حرف مصدر محصول بیت دنی یعنی الحق باده نوش مستلك نهایتنده حاصلی
غایتی هلاکده الحاصل لغتده دفتردن قاییرمز یعنی صوکنی فکر ایدوب قاییرمامز حاصلی
الحاصل کونی پادینکلمز درخت اندر بهاران بر فشاند ❊ زمستان لاجرم
بی برك ماند درخت مبتدا اندر ادات ظرف بهاران جمع بهاردر خلاف قیاس
اوزره برعیش درمیوه معناسنه فشاند فعل مضارع مفرد غایب سیلکر و صاچار
معناسنه خبر مبتدا در بر فشاندك مقدم مفعولیدر زمستان زاده فتح و کسر جائز
قیش دیمکدر لاجرم لاشبهه ولامحالة دیمکدر برك یپراق وازیق بونده یپراق مراد
در ماند فعل مضارع مفرد غایب قالور محصول بیت ایام بهارده درخت یمشین
سلکور دولر تیشنی شبیهه سز یپراقسز بیله قالور وقصه دن حصه بودرکه بارما زاده
اول زیاده حرکت ایدوب آخرنهی دست قالدی شوبله که جوه محتاج اولدی
حکایت پادشاهی پسری بادیبی داد وگفت این فرزند تست تربیتش چنان
کن که یکی از فرزندان خود سالی بر وسعی کرد بجایی نرسید و فرزندان
ادیب در فضل و بلاغت منتهی شدند ملك دانشمند را مؤاخذه کرد
وگفت وعده را خلاف کردی و شرط وفا بجای نیاوردی گفت ای ملك
تربیت یکسانست ولیکن استعداد مختلف است پادشاهی وپسری بالرحرف
وحدت یا حرف صله ادیب مؤدب معناسنه در و یا حرف وحدت محصول ترکیب
بر پادشاه اوغلنی بر استاد ادیبه ویردی یعنی بر معلمه ویردی و دیدی بو سنك اوغلکدر
بوکندی اوغللرك کبی تربیه ویر معلم بر ییل مقداری بوکه سعی و کوشش ایلدی یعنی
تعلیمنده تقصیر ایلمدی لیکن بر مرتبه به واصل اولمدی حاصلی هیچ برشنه تحصیل ایده مدی
و معلمك اوغللری فضل و بلاغتده منتهی اولدیلر پادشاه ادیبی مؤاخذه ایلدی
کانه کرکناه ایلمش اوله پادشاهك اعتقادنجه زیرا مؤاخذ گناه کار اولور لیکن
بونده مراد عتاب در و پادشاه دیدی اوغلمك تعلیمنده خلف وعده ایلدك و شرط
وفایی یرینه کتورمدك کانه که معلم دیمش ایمش که کندی فرزندلرمدن اکا زیاده سعی
ایدییور

ایدییورکندی فرزندلری کامل اولوب و شاهزاده کالدن بی بهره اولدقده یعنی
ملك تعلیمده تقصیره حمل ایدوب ادیبی مؤاخذه ایدوب عتاب و خطاب ایلدی
ادیب دیدی ای پادشاه تربیت برابر در لیکن استعداد و قابلیت مختلفدر قطعه
کرچه سیم و زر زسنگ آید همی ❊ در همه سنگی نباشد زر و سیم زسنگ دیمکدر
مجازاً دیدر زیرا سیم و زر طپراقدن چیقار لیکن طاشك اصلی طپراقدر دیمش اصحاب علم
طبیعی علی الخصوص که سیم و زر چیقان یر اوفاق اوفاق طاش مزاولمازنکز مشاهده در
آید همی اصلنده همی آید در ضرورت وزنیچون تقدیم و تأخیر اولدی زر و سیم را ده
شد بر ضرورت وزنیچوندر محصول بیت شاهزاده ایچون تمثیل بیوروب دیرکه
کرچه سیم و زر طاشدن چیقار اما هر طاشده زر و سیم اولمز واقعه بوبله در بر هم
عالم همی تابد سهیل ❊ جایی انبان میکند جایی ادیم همی تابد پیلدا دریعنی پرتو
صلار سهیل سنك ضمی و هانك فتحی تصغیر شکلی اوزره بر کوکبدرکه دیار یمن اوزره
طلوع ایدر خاصه سی بعض اشیایه فیوضی لونقی ویرمکدر کره ارضك هر یرنده مرئی
دکلدر یعنی هر یرده کورنمز بس مصنفك بر همه عالم همی تابد دیدیکی ادعا ایدر جانبی بکردرك
وحدت انبان طوزجق و ادیم سختیان محصول بیت کینه تمثیل طریقیله بیورر که سهیل
بلدزی عالمه بر نوصا لر لیکن بر یرده طوزجق حاصل ایدر یعنی منبی و بر یرده سختیان
و بلغری یعنی هر نسنه یا استعدادینه کوره رنك ویرر یعنی قابلیتده تخلف بوق لیکن استعداد
مختلفدر میکند بو نده میشود معناسنه در دیبی بیتدن مقصود ده و اصل او لمندر
حکایت یکی را شنیدم از پیران مربی که مریدی را میگفت چندانکه تعلق
خاطر آدمی زاد بروزیست اگر بروزی ده بودی بمقام از ملائکه در
گذشتی تعلق خاطر مصدر دك فاعلنه اضافتیدر و آدمی زاده اضافت لامیه در
یا حرف صله روزی یا اصلیه ایله رزق معناسنه در اگر حرف شرط یا حرف صله روزی ده
وصف ترکیبیدر دهیدندن رزق ویریجی دیمکدر بمقام یا حرف ظرف و یا حرف صله
محصول ترکیب پیران مرشدن برینی ایشتدم که بر مریدینه سویلر دی اولقدرکه
آدم اوغلنك خاطرینك رزقه تعلقی و اد اکو رزق ویریجی خدایه اولیدی مرتبه
و مقامده ملائکه دن یکردی یعنی انلر دن خدایه اقرب اولوردی قطعه فراموشت

نکرد ایزد در آن حالت که بودی نطفهٔ مدفون و مدهوش ایزد همزه نك
کسری و یانك سکونی و زاء عربینك کسری ایله تکری دیمکدر خدای معناسنه که حرف رابط
صفت بودی یا حرف حکایه نطفهٔ مدفون بیانیه مدهوش معطوفدر مدفونه نطفه
آنا بلندن بیانیه مدهوش معطوفدر مدفونه آنا بلندن انا قرننده دوشن صوکه اوغلان
اندن منعقد اولور مدهوش لا یعقل دیمکدر محصول بیت سنی خدا فراموش ایلدی اول
حالده که نطفه مدفون و مدهوش ایدك یعنی انا ك قرننده مدفون لا یعقل نطفه ایدك
روانت داد و عقل و طبع و ادراك جمال و نطق و رای و فکرت و هوش
روان بونده روحدر محصول بیت خدا سکا روح و یردی دخی عقل و طبع و ادراك
و جمال یعنی حسن و نطق یعنی تکلم و رای یعنی تدبیر و فکر و هوش قاتنه صر دیت ایچون کلندر
والاعقلا اکتفا اولنور فکرتك تاسی علامت نقلدر دنکر سابقا بر ایکی یرده مرور
ایلدی بو نفس کلمه دندر دیو بو نقلدن خبر داددکلا بش ده انکشت مرتب کرد
بر دست دو بازویت مرکب ساخت بر دوش محصول بیت سنك الکده
اون برمق مرتب ایلدی یعنی ایکی الکه اون برمق و یردی و ایکی اوموزك اوزره
ایکی باز و ترکیب ایلدی یعنی سکا ایکی قول و یردی کنون بنداری ای ناچیز همت که
که خواهد کردنت روزی فراموش بنداری فعل مضارع مفرد مخاطب بندار یده
صانعقد ظن معناسنه معنای استفهامی متضمن ناچیز همت همتسز دیمکدر خواهد کردت
ایده یر دیمکدر و تا ضمیر خطاب روزی یا حرف وحدت اعتبار اولنور سه بو کون دیمکدر
امّا یا نفس کلمه دن اعتبار اولنور سه دزق دیمك اولور بس تقدیر کلام که خواهد روزیت
کردن فراموش او لود ولکن وجه محصول بیت شمدی ایله می ظن ایدرسین ای بی همت که سنی
بر کون اونودیر ده و یا که سنك رزقکی اونودیر دیو حاصلی بو قدر سکا اشیا اعطا
ایلین هیچ بر کون وظیفهٔ رزقکی فراموش ایلمز حکایت اعرابی را دیدم که بر خود را
میکفت یا بنیّ انّك مسؤل یوم القیمة ماذا اکتسبت ولا یقال بمن انتسبت یعنی ترا
خواهند پرسیدن که عملت چیست و نکویند که پدرت کیست اعرابی را یا حرف
وحدت و را ادات مفعول یا حرف ندا بنی با نك ضمی و نون و یاء مشدّدك فتحه سیله
ابن نك تصغیری بدر او غلجغم دیمکدر ما اسم موصول ترکیبا بر اسم حکمنده قلمشدر

زدسی

اىّ شىء معناسنه اکتسبت نك مقدم مفعولیدر اکتسبت فعل ماضی مفرد مذکر مخاطب
کسب ایلدك یعنی قزاندك بمن با حرف صله من اسم استفهام انتسبت فعل ماضی مفرد مذکر
مخاطب کیمه منسوب اولدك دیمکدر عملت تاسی ضمیر خطاب پدرت تاسیده بویله در
محصول ترکیب بر اعرابی کوردم که کندی اوغلنه سویلردی ای بنم اوغلجغم تحقیق
سن قیامت کوننده مسؤلسین یعنی صورلو رسین دنیاده نه کسب ایلدك و سکا
دینلمز کیمه منسوب سین یعنی سندن صورلمز که دنیاده خیرمی اینلدك شرمی و دخی
کوکه باباك کیمه دشر یعنی دخسیمه دخاصلی حسبکدن مسؤل سین نسبکدن دکل قطعه
جامهٔ کعبه را که میبوسند او نه از کرم پیله نامی شد جامهٔ یا حرف وحدت
و همزه حرف توسل کعبه را را ادات مفعول که حرف رابط صفت میبوسند فعل مضارع
جمع غائب کیدر در لو واو در تر لو دیمکدر بعض نسخه ده میبوسند واقعدر بای عربی ایله وسین
مهمله ایله بوسه ایدر لر یعنی اوپرلر دیمکدر بو تقدیرجه جامهٔ کعبه مضاف اولمق لازم در
او ضمیری جامه یه راجعدر نه حرف نفی معناده شده مقیدر در کرم پیله لامیه کرم کاف
عربینك کسریله و رانك سکونیله قورت دیمکدر پیله بای عجمینك کسریله ایبك دیمکدر نامی حرف
نسبتله دالی دیمکدر یعنی مشهور نابی اسم فاعلدر بیودن دیمی یوبنی عربیده ظن ایلمش
محصول بیت بر جامهٔ که کعبیه کیدر در لر یعنی آنکله کعبهٔ او در تر لر یاخود کعبه نك جامه
سینی که او پر لر یعنی اکا تعظیم و تبجیل ایدر لر او لجامه ایبك قورتندن نامدار و مشهور دکلدر
والّا ایبك قورتنده ده تعظیم ایدرلر او برلودی بلکه ایبدی اصلی بودرکه با عزیزی
نشست روزی چند لاجرم همچو او کرامی شد با حرف مصاحبت عزیزی یا حرف
وحدت روزی یا حرف وحدت کرامی کاف عجمك کسری و ضمیله و یاء اصلیة ایله عزیز معناسنه
در کرامی کرامه منسوب در دیمی خلاف سولمشدر محصول بیت بلکه جامهٔ کعبه بر عزیز ایله
اوتوردی بر قاچ کون یعنی کعبهٔ مکرمه مقارنت ایلدی بو شبهه یوق آنك کبی عزیز اولدی
یعنی شرفی اندن کسب ایلدی حکایت در تصانیف حکما آورده اند که کژدم را
ولادت معهود نیست چنانکه سایر حیوانات را بلکه احشای مادر را بخورند
و شکمش را بدرند و راه صحرا کیرند و آن پوستها که در خانهٔ کژدم بینند اثر
آنست باری این نکته را پیش بزرکی همی کفتم کفت دل من بصدق این حدیث کواهی

ردای صبکی

ردای سبکی

میدهد وجز چنین نشاید بود که درحالت خردی با مادر و پدر چنین معامله کرده
اند لاجرم در بزرگی چنین مقبول اند و محبوب تصانیف تصنیفك جمعیدر مصنف
معناسنه حکایه اضافت لامیه در آورده اند روایت ایلمشلر کژدم کافك عربك فتحی و زاء
معجمه سکونیله عقربه دیرلر و را حرف تخصیص ولادت معهود بیانیه ولادتن مصدر در
دوغمق معناسنه مراد بودر که سائر حیوانات کبی اناسی قرنندن ولادتی اولمز احشا جمع
حشا در ایچ وسبی معناسنه بجوزند جمع صیغه سینی ایراد ایلدی زیرا اوقرنندن بوقاچ چیقر
محصول ترکیب حکما مصنفاتنده روایت ایلمشلردر که عقربك سائر حیواناتك کبی
ولادتی معتاد دکلدر یعنی سائر حیوانات کبی اناسی قرنندن تولد ایلمز بلکه انالرینك
ایچ بیسنی یرلر و قرنینی یبرتادلر و صحرا یه … طوتارلر و اول … که عقربك خانه سنده
کوریلور بو ایلدکلری اوضاع اثر بدر کوره بو نکته یه اولونك تمنده سویلنیم در
شیخ دیدیکیم کوکلم بو سوزك کرچکلکینه شهادت ویردو بوندن غیری نسنه اولمز
لائق دکلدر زیرا خرده لك حالتنده انا یه و اتا یه بویله معامله ایلدیلر یعنی انلر بویله معامله
ایلدکلری ایچون بلاشبهه بیوکلکده بونجلین محبوبلر و مقبوللردر قطعه پسری را پدر
وصیت کرد ع کای جوانمرد یادگیر این پند پسری را یا حرف وحدت و را ادات
مفعول پدر تقدیری پدر دیش در ضرورت وزن ایچون ضمیر ترك اولندی که حرف بیان
وای حرف ندا جوانمرد ادبکت ویکی آدم یادگیر خاطرکده طوت یعنی ازبرله دیمکدر
این پند آتینك مضمونیه اشارتدر محصول بیت بر اوغلنه باباسی وصیت ایلدی که
ای جوانمرد بو پندی ازبرله هر که با اصل خود وفا نکند ع نشود دوست روی
و دولتمند با حرف صله اصل خود لامیه دوست روی وصف ترکیبیدر مقبول معناسنه
مستعملدر دولتمند منداداة نسبتدر دولتلو دیمکدر یعنی دولتمند وصف ترکیبیدر
دینیلر فارسی میدانی زیر دکلوا ایثر محصول بیت هر کس که کندی اصلینه وفا ایلمز
یعنی لطف و احسان اوزره اولمز اولکیمسه مقبول و دولتلو اولمز یعنی دولت و سعادت
یوزین کورمز لطیفه کژدم را گفتند چرا بزمستان بیرون نمی آیی گفت بتابستانم
چه حرمتست که بزمستان نیز بیایم محصول ترکیب عقربه دیدیلر قیشین نیچون طشره
کلمزسین یعنی چیقمازسین دیدی یازین نه حرمتم وار که قیشین ده طشره کلم فقره

حکایت

درویش حامله بود مدت حملش بسر آمده درویش را در همه عمر فرزند نیامده
بود گفت اگر خدای عز و جل مرا پسری دهد جز این خرقه که پوشیده ام هر چه ملك
منست ایثار درویشان کنم اتفاقا زنش پسری آورد و شادمانی کرد و سفره یاران
بموجب شرط بنهاد پس از چند سال که از سفر شام باز آمدم بمحلۀ آن درویش بر
گذشتم و از کیفیت حالش پرسیدم گفتند بزندان شحنه درست گفتم سبب چیست
گفتند پسرش خمر خورده است و عربده کرده و خون کسی ریخته و از شهر گریخته
پدر را بعلت آن سلسله در نای و بند گران بر پای نهاده اند گفتم این بلا را
بدعا از خدا خواسته است فقره درویش لامیه همزه وحدت ایچوندر دیمز ایکی
جهتدن خطا ایلمش اولکی اولدر که وحدت ایچون منصوص اولان یاء در همزه دکلدر ایکنجی
اولدر که وحدتینی قبول ایلدکو تقدیرجه اضافته مانع اولور و معنا فاسد اولور و حامله
و حامل بو کلمی عورتده یرلو حامل دیمز دیدیکی بو صفت زنانه مخصوصدر دیمش النساء
لازم کلوز اما حامله دیمز بونیفی جاری علی الفعل قیلدی جاری علی الفعل معناسی اولدر
صیغه سی مثلا حملت تحمل فهی حامله دیرلر بو اسلوبه مبنی علی الفعل دیرلر مرضع و مرضعه
بو قبیلدندر فقد جمیع شراح بو مقامده اهمال ایلمشلردر و بعضی حامل یازمش لکن
جمیع متونه مخالف یازمش مدت حملش لامیه بسر آمد نهایت کلدی یعنی وضع حمل
وقتی کلدی بعض نسخه ده آمد یرینه آورد واقعدر پس مدت مفعولی صریحی اولور
و پسر غیر صریحی درویش را حرف تخصیص پسری یا حرف وحدت ملك میمك کسریله
مالك اولدوغی اشیا ایثار درویشان مصدرك مفعولنه اضافتیدر بذل معناسنه
سفره یاران لامیه با حرف مصاحبت موجب جیمك فتحیله مقتضا معناسنه در شرط
اضافتی لامیه در با حرف ظرف زندان شحنه لامیه در با مقتضی اولدوغی معنای
ظرفیتی تاکید ایدر تنکیر مکرر دیرو در ابلدی عربده سرخوش صواشیدر دیرلر بد دیکی
شیئ پسر را جمعدر و را حرف تخصیص سلسله زنجیر در حرف صله نای بوندر بوغاز
معناسنه در بعض نسخه ده نای یرینه گردن واقعدر محصول ترکیب بر درویشك حامله
بو کلمی ایدی حمل مدتی نهایته واردی یعنی وضع قریب اولدی و درویشك جمیع
عمرنده هیچ فرزندی کلمش ایدی دیدی اکر خدای تعالی بکا بر اوغل ویررسه بو کیدیکم

خروه‌دن غیری هر نه که ملکم ایسه درویشلره بذل ایده‌یم اتفاق او غلی طوغوردی
شادمانلق ایلدی و موجب شرطیله درویشلره سفره قودی یعنی ضیافت ایلدی نتیجه
بیلدن صکره که شام سفرندن کیرو کلدم اول درویشک مجلسینه اوغرادم و کیفیت
حالندن سؤال ایلدم دیدیلر که صو باشی زندانده‌در دیدم که سبب ندر دیدیلر که
اوغلی خمر ایچمشدر و عربده ایلمش و بر نیک قانن دوکمش یعنی بر کیمسه قتل ایلمش و شهردن
قچمش یعنی قصاصدن قورقوسندن باباسنک اول سببله زنجیر بوغازنده یعنی بوینینه و آیق
بوقاغی آیاغینه قومشلر دیدم که بو بلایی خدادن دعا ایله دیلمشدر قطعه زنان
باردار ای مرد هشیار ❊ اگر وقت ولادت مار زایند زنان باردار
بیانیه باردار وصف ترکیبیدر یوک طوتوجی دیمکدر یعنی یوکلی خاتونلر مرد هشیار
بیانیه اصلی هوشیار ایدی ضرورت وزن ایچون واو حذف اولندی معلوم اوله که
عرب دیلندن غیری دیلده صفتله موصوف بیننده مطابقت لازم دکل انکیچون زنان
باردار مفرد ایکن صفت قیلدی پس ضرورت شعر ایچون مفرد ایراد ایلدی دیمک
مخالف سویلدی واداسنده مسامحه وار در زیرا ضرورت شعر ایچون دیمک ادا
دکلدر ضرورت وزن ایچون دیرلر و هشیار وصف ترکیبیدر هوش ایله دن عقل
کندیسیله دیمکدر آیقده و عاقله مستعمل لفظدر پس برینه قصر ایلینلر تقصیر ایلمشلر
وقت ولادت ظرف زمانک مصدره اضافتیدر و زایند که مفعول فیهی در
و مار مفعول بهی زایند فعل مضارع جمع غایب طوغورلر دیمکدر محصول بیت
حبلی عورتلر ای مرد هشیار اگر ولادت وقتنده ولد یرینه ییلان طوغورسه‌لر
ازان بهتر بنزدیک خردمند ❊ که فرزندان ناهموار زایند ازان مصراع
ثانینک مضمونینه اشارتدر که حرف بیان فرزندان ناهموار بیانیه ناهموار ناموافق
و نامساعد دیمکدر زیرا هموار دوز دیمکدر پس دوز اولمق معناسنه عدم وفاق
و مساعدت لازمدر فرزندان مفعول زایندر محصول بیت ولادت وقتی مار طوغورسه
لر عاقل قتنده اندن یکدر که ناموافق اولاد دوغوره‌لر یعنی بدبخت و بدخوی اولاد
طوغورمقدن زیرا ییلان تربیه اولندقدنصکره زحمت چکمزلر بلکه تولد ایلدوکی کبی
قتل ایده‌لر اما فرزندک آخری نتیجه اولماغین کیمسه بیلمز و تربیه‌سنده نتیجه زحمت و مشقت

چکرلر

چکرلر صکره اقاربندن غیری ابا عدینه نتیجه دورلی نکبتی ایریشور حکایت
طفل بودم که بزرگی را پرسیدم از بلوغ گفت در مسطور کتب آمده است
که سه نشان دارد یکی پانزده سالگی و دوم احتلام و سوم آمدن موی زهار
اما در حقیقت یک نشان دارد آن که در بند رضای حق جل وعلا بیش ازان
باشد که در بند حظ نفس هر که در وی این صفت موجود نیست محققان بالغ
نشمارندش که حرف بیان بزرگی را یا حرف وحدت و را ادات مفعول مسطور
کتب اسم مفعول قائم مقام فاعلینه مضافدر واصلی کتب مسطوره‌در بعض نسخه
ده کتب مسطورست واقعدر پانزده بای عجمله و نون و زانک سکونیله اون بش
دیمکدر سالگی یا حرف مصدردر کاف عجم های دمیدن بدلدر حرف توسط پس که معنای
مصدری افاده ایدر لرد بیتلر زاید سویلنلر آمدن موی مصدرک فاعلینه
اضافتیدر زهاره اضافت لامیه‌در زانک فتحیله قاسیق دیمکدر در حرف ظرف
بند رضای حق لامیه‌لردر بیش بای عربیله زیاده معناسنه‌در ازان بند حظ نفس
اشارتدر تقدیری نفس خوددر محققان جمع محققدر اهل تحقیق دیمکدر الف و
نون ادات جمعدر اسلوب عجم اوزره محصولی ترکیب طفل ایدم که برا اولویه بود
دم احتلام بلوغدن یعنی انسان نه وقت بالغ اولور و نشانی ندر دیدیم که کتابلرده
مسطوردر که اوچ نشانی واردر بیری اون بش یاشنده و ایکنجیسی احتلامدر و
اوچنجیسی قاسیق قیلی کلمکدر اما حقیقتده بر نشانی وار اولدر که خدانک رضاسی
قیدنده اندن آرتق اوله که کندی حظ نفسی قیدنده در یعنی کندی حظ نفسی قیدنده
اولمقدن خدانک رضاسی قیدنده آرتق اوله حاصلی هر وجهله خدانک رضاسنی
کوزده ده قطعه بصورت آدمی شد قطره آب ❊ که چل روزش قرار اندر
رحم ماند با حرف ظرف قطره آب بیانیه در همزه حرف وحدتدر دیین خطا
سویلمش که وحدت ایچون منصوص اولان یادر همزه دکلدر مصراعده تقدیم و
تأخیر وار قطره آب بصورت آدمی شد در که حرف تعلیلدر چهل دن مخففدر
قرق دیمکدر روزش شین قطره آبه راجعدر اما معناده قراره مقیددر قرار بوند
مستقر معناسنه‌در قرار ایدیجی دیمکدر رحم رانک فتحی و های مهمله‌نک کسریله اناقر

اوغلان بنا عیند دیولو لو ماند بو نده قالدی دیمکدر محصول بیت قطرهٔ آب
یعنی نطفه صورتا و یا صورتده آدمی اولدی زیرا فرق کون مقداری انا قرنده مستقر
اولدی یعنی انده قرار ایلدی وگرچل سال را عقل و ادب نیست ؛ بتحقیقش نشاید
آدمی خواند سال راهای رسمی مقدار افاده ایدر و را حرف تخصیص بتحقیقش شین
خواند فعلنه متعلق در و خواند خواندن معناسنه محصول بیت واکر قرق یاشلینک
عقل و ادبی و لوسه حقیقتده و یا حقیقتله اکا آدمی دیمک اولماز یعنی اهل تحقیق اکا
انسان دیمز قطعه جوانمردی و لطفست آدمیت ؛ همین نقش هیولانی مپندار
جوانمردی مقدم خبر و یا حرف مصدر سخا و کرم دیمکدر لطف معطوفدر اکا
آدمیت یاو تا ادات مصدر در اسلوب عرب اوزره انسانیت کبی مبتدا در
خبر مقدم همین انجق دیمکدر نقش هیولانی بیانیه هیولانی حقیقتلو بیلمک حکمت
کتابلرینی کورمکه موقوفدر اکثر منونده نونلو واقعدر اما قیاس هیولا ییدر بالکلیه
هیولا هرشینک ماده سنه دیرلو نقش هیولانی هنردن و کمالدن خالی نقش دیمکدر
مپندار فعل نهی مفرد مخاطبدر پندار پنداشتندن ظن ایلمه دیمکدر پنداشتن دن
دیبی غلط سویلدی محصول بیت آدمیلک جوانمردلک و لطفندر همان نقش یعنی
یعنی صورت بی هنر و بی کمال دکلدر انجق هنر باید که صورت میتوان ساخت
بایوانها دراز شنگرف و زنگار هنر مبتدا باید خبری که حرف تعلیل صورت
میتوان ساختنک مقدم مفعولی ساخت مصدر معناسنده در با حرف ظرف ایوانها
جمع ایوان دمادم چادر داقده سنکر سایقابیان اولندی در بانک مستقبلی اولدیغی
معنای ظرفیتی تأکید ایدر در دیک بونده با ب معناسنه اخذ ایلیس خطا ایلمش شنگرف
شینک کسری و نونک سکونی و کاف عجمک فتحی و رانک سکونیله زنجفر دیدکلری بویه
قیول مرکب اندن اولور و زنگار زای عجمک فتحی و نونک سکونیله فلی زنگار دیدکلری
دنکدر محصول بیت هنر کرکدر که چادرطاقلرده شنگرف و زنگاردن صورت دوزدمک
اولور یعنی صورتبی معنایه اعتبار یوقدر حاصلی انسان صورتنده اولوب بی هنر
اولمق نقش دیواره مشابه اولمقدر چو انسان را نباشد فضل و احسان ؛
چه فرق از آدمی تا نقش دیوار اکثر متون تا نقش واقعدر تا ابلاغیچون و از

عبارتی بوکه قرینه در محصول بیت چونکه انسانک فضل و احسانی اولمیه آدمیله
نقش دیوار آره دلک فرق نه در یعنی فرق یوقدر حاصلی معرفت اولمیان انسان نقش دیوار
برابر در بدست آوردن دنیا هنر نیست ؛ یکی را کر توانی دل بدست آر
بدست با حرف صله آوردن دنیا مصدر دل مفعولنه اضافتیدر یکی را را حرف
تخصیص دل اولک مفعول صریحی و بدست غیر صریحی آر فعل امر مفرد مخاطبدر آوردن
کمخففدر آوردن ندنکنو ردیمکدر محصول بیت دنیا الکتورمک هنر دکلدر اکر
قادرایسک برینک کوکلینی الکتور یعنی کوکل المقدر هنر یوخسه مال و اسباب دنیا
دکلدر ٭ دل بدست آور که حج اکبرست ٭ بیتلرینی دنیایی دیبو یازانلر غریب بی
دانش ایمش حکایت سالی تراع در میان پیادکان حجاج افتاد و داعی هم در آن
سفر پیاده بودم انصاف در سر و روی یکدیگر افتادیم و داد فسق و جدال بدادیم
کجاوه نشینی را شنیدم که با عدیل خود همی گفت یا للعجب پیادهٔ عاج چون عرصهٔ
شطرنج بسر می برد فرزین میشود یعنی به از آن میشود که بود و پیادکان حجاج
عرصهٔ بادیه بسر بردند و بتر شدند سالی یا حرف وحدت تراع یعنی جدال در حرف
صله میان پیادکان حجاج لامیه لو دردر داعی هم یعنی شیخ انصاف الحق دیمکدر مبالغه مراد
در در حرف صله سر و روی یکدیگر افتادیم بری برینه مدوشدک دیمکدر زیاده تراع
و جدالدن عبارتدر حاصلی محکم خصومت ایلدک و داد فسق و جدال بدادیم
فسق و جدالک عدالت و یردک یعنی فسق و جدالده قصور قومادق آیت کریمه یه
تلمیح بیوردرکه فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ یعنی فسوق و جدال منتهی ایکن
بز رعایت ایدمیوب حدندن آشوردق کجاوه نشین وصف ترکیبیدر کجاوه کاف
و جیم عربیلرله اوستی آجیق محفه در که مصردن و شامدن حاجیلر اکا بینرلر امثالی
هودج اوستی اورتولی یعنی مقبب محفه در که دوه یه بوستنی قوردلر انجق کمسه وردا
بیلور با حرف صله عدیل خود لامیه عدیل فعیل فاعل معناسنه در ترکیجه دکدشی دیمکدر
یعنی قارشولکی محفه یه بیننن کمسه یا للعجب فتح لام تعجبیله در یا للماء کبی کاه اولور
لام مکسور اولور و منادی محذوف اولمق اعتباریله تقدیری یا قوم اتو للعجب دیمک
اولور و بونده یا صاح ایت للعجب دیمکدر لامک کسرینه قائل اولمیان ظاهر بوده سه که

رداں سبکلی و سردی
ردس وری
انصاف

دد سروری

کتب نحویه‌ده تتبع ایلمشدر پیاده و عاج شطرنج بیانیه ولامیه در عاج فیلکه کمیکه
دیرلر شطرنج شیننك کسریله در صحیح ذیرا بو اسم عجمی اسم اعجمی تعریب ایلدکلرنده عربیده
وزنده شکوننه الحاق ایدرلر یعنی وزنده شکوننه رد ایدرلر عربیده لغت عربیده نحو
فعلل فانك فتحیله یوقدر اما کسریله وادجز دخل لفظی کبی بووزنده دوه‌یه دیرلر پس شطرنجی
جزدخل الحاق ایلدیلر اما کتب فارسیده بو اعتبار لازم دکلدر پس انکیچون فتح شیننله
مشهوردر اکثر متونده عاج لفظندن مکره شطرنج یوقدر همان عرصه‌دن مکره

دد شراح جمیعاً

وارانجی بیر یا حرف سلا دن نهایت وغایت مراددر بردّ فعل مضارع مفرد غایب
بریدندن ایلمدر دیمکدر بریدندن بانك ضمیله کسر دیمك دکلدر عرصه بادیه دالاحمد
ودر ادات مفعول محصول ترکیب بربیل عجاج پیاده لری اداسینه تاع وجدالده
بن دعاجیده اول سفرده پیاده ایدم الحق محکم بری بریمزه دوشدك وفسق وفجورده
عدالت دیدك یعنی فسق وجدالی کمال ایلدك واجراسنده قصور قومادق
حاصلی فلا رفث ولا فسوق آیت کریمه‌سنه تمام مخالفت ایلدك بر کجاوه نشینی اینشده
کندی عدیلیه سویلردی یا للعجب فیلکه کندن دوزیلن پیاده چونکه شطرنجده
میدانینی باشه ایلده فرزین اولور شطرنجیونی تفسیر ایدوب بیوردی یعنی اول اولده
یك اولور ذیرا بو اوبونده خصوصا فرزینکده فرزین دکن اعظمدر اما عجاج پیاده
لری صحرای مکه میدانینی غایته ایلتدیلر واولکیدن بتراولدیلر قطعه آذمن
بکوی حاجی مردم کزای را ؛ کو پوستین خلق بآزادمی دردد بکوی یای

دد ابن سید علی و سروری
دد سروری

تاکید ایله فعل امر مفرد مخاطبدر کوییدندن سویله دیمکدر کفتن دن دیتیلر خطا
ایلدیلر حاجی مردم کزای وصف ترکیبیدر کزاییدندن مردم دالانجی یعنی اینسیرنجی
دیمکدر کزیدندن اخذ ایدن احوال الاشتقاقدن آکاه دکلدر پس حاجی اصلنده حاج
دریعنی نفر یابینك مضاعفندن اسم فاعلدر اجتماع مثلین ثقیلاولدوغیچون
مثلینك ثانیسینی یایه قلب ایلدیلر نقضی البازی کبی حاجی اولدی کو اصلنده که او
ایدی که حرف رابط صفت اوضمیر غایب حاجیه راجعدر حذف وایصال طریقیله
کواولدی پوستین لغتده کوددر که عربجه فروه دیرلر اما عجم بوبله یرلرده غیبت
ومساویدن پوستین دیمکله کنایت ایدر مراد اذا رجفادر خلق اضافتی لامیه پوستین

یعنی استین یا زانله مذکوردر کنایه ایلدکلرندن جمیع نسخ مخالف یا زمسلو یا حرف

دد ابن سید علی و سروری

مصاحبت آزاد الف ممدوده اسم مصدردر آزادیدندن ایچمه دیمکدر میدر دفعل
مضارع مفرد غایب فاعلی تحتنده حاجیه راجع ضمیردر دردیدندن یوتمق معناسنه
داله فتح وکسر جایزدر محصول بیت بندن حاجی مردم کزایه یعنی مردم آزاده سویله
ایغلبن حاجی که غیبت ومساوی سببیله خلقك عرضنی خرق وکسر ایدر یعنی خلقی ازار
ایدر حاجی تونسیتی شتر ست از برای آنك ؛ بیچاره خار میخورد وبار می برد
برای ادات تعلیلدر اجل معناسنه از برای آنك مصراع ثانیه مرهوندر بیچاره یعنی
شتر باربونده یوك معناسنه در خار میخوردك وبار میبردك مقدم مفعوللری
محصول بیت ای مردم کزای سن دکلسین حاجی بلکه شتردر ذیرا بیچاره شتر
خار ییر ویوك ایلتدر یعنی یوك چکر سن ایسه اوزرینه یوکلنوب حضوروایده سین
لفظ بادده ایهام بیوردی تأمل ایلده حکایت هندوئی نفط اندازی همی آموخت
حکیمی کفتش تراکه خانه نیست بازی نه اینست هندوئی یا حرف وحدتیله نفط
انداز وصف ترکیبیدر اندازیدندن نفط نونك فتحی وکسریله وفانك سکونیله نفط
شروانیدن کلور ویا حرف مصدریدر مراد قومپره آتیجیلکه حصادلوردن وکیلاردن
اتادلر همی آموخت فعل لازمدر حکایت حال ماضی افاده ایدر اوکرنوردی دیمکدر
حکیمی یا حرف وحدتدر خانه اضافتسزدر قسنددر ویا حرف نسبت ونون حرف تاکید
نسبت یا ونون ایکیسی بیله نسبت ایچوندر دیتیلر بیلمزلر ایمش نیست اداتی ترکیب

دد سروری و شمعی
دد شمعی

الجیوب همزه مجتلبه ایله توسط ایدنلر املادن بی خبرلر ایمش بازی یا ونون معناسنه
ددانده ولای یا خطاب ایچوندر دیمه قابل خطاب دکل ایمش نه ادات نفی این اسم
اشارتدر نفط اندازلق محصول ترکیب بر هندو نفط اندازلق صنعتنی اوکرنوردی
یعنی قومپره آتیجیلق فننی بر حکیم اکا دیدیکه خانك یعنی اولك قسنددر اوبونك
بودکلدر شادحك بربیبی خانه نیی اولدر که قسندن بایله دیمش ویربیبی بواداینی
بکمیوب سنك اول قسنددر دیمش حق الانصاف مآل بردر دیمکدر وکی بی تقریبدر

دد سروری

بیت تا ندانی که سخن عین صوابست مکوی ؛ وانچه دانی که نه نیکوش جوابست
مکوی تا ادات توقیت ندانی فعل نفی استقبال مفرد مخاطب که حرف بیان مکوی فعل

نهی موّد مخاطب سویلمدیمکدر مصراع ثانینک تقدیری ؛ و اگر دانی که نه نیکوست
جوابش مگوی ؛ محصول بیت مادامکه بیلمیه سین که سوزک عین صوابدر اول سوزی
سویلمه و اول سوزکه بیلمیه سین که ایو دکلدر که اکا جواب سویلمه یعنی معقول ولمیان رد لامعی
سوزک جوابنه مقید اولمه یعنی حکمک هند و یه سویلدوکی سوزک عین صوابدر رد سروری
بی جواب حاصل بیتدن نصیحت عام چیقار بس بو بیتک ماسبقه مناسبتی قلیلدر رد شمعی
دیین بیلمامش و مصراع ثانینک معناسنی زیرا حقا اصابت ایلمزسین دعلک صنایع
ایدرسین دیین ده معنایه اصابت ایلمامش و اول نسنه بیلورکه ایو و معقول جواب
دکلدر سویلمه دیین معقول جواب ایلمامش حکایت مردکی را درد چشم خاست
پیش بیطاری رفت که مرا دوا کن بیطار از آنچه در چشم چهار پایان کردی در
دیده او کشید کور شد حکومت پیش داور بردند گفت بر وی هیچ تاوان نیست
اگر این خر نبودی پیش بیطار نرفتی مقصود ازین سخن آنست که ناآموزده را
کار بزرگ فرماید با آنکه ندامت برد بنزدیک خردمندان بخفّت رای منسوب
گردد مردک کاف عربی حرف تصغیر تحقیر در و را حرف تخصیص در درد چشم گوز
اغریسی خاست لغتده قالقدی دیمکدر اما مراد پیدا و حادث اولدی دیمکدر بیطار
بانک عربیک فتحیله و یانک سکونیله نعلبند دیمکدر بیطرده لغتدر که حرف بیان
دوا علاج دیمکدر از آنچه اول نسنه دن یعنی اول او تدن دیمکدر در حرف صله
چشم چهار پایان لامیه دورت ایاقلی حیوانات مراد در کردی یا حرف حکایت
در حرف صله دیده و او لامیه حکومت حانک و کافک ضمیله خصومت دیمکدر
داور حاکمدر بونده قاضی مراددر بر وی یعنی بر بیطار اوزرینه تاوان بیطار
خطا ایله دیدی دیمش لکن سهودر تاوان اوده که دیرلر که عربیده ارش
دیرلر ناآموزده صنعت اوکرنمامش یعنی تجربه اولنمامش و را ادات مفعول کار بزرک
بیانیه فرماید بیوره محصول ترکیب برادجغزک یعنی بر ابلهک کوزی اغریسی حادث
اولدی بیطاره کتدی وادی که بکا علاج ایله دیو بیطار دخی اول نسنه دن یعنی رد سروری
اول اوتدن که طوارلرک کوزلرینه ایدردی یعنی قوردی انک کوزینه چکدی
کور اولدی حکومتی یعنی خصومتی قاضی اوکینه ایلتدیلر طلب ارش ایچون قاضی

دیدی

دیدی نعلبنده بونده ارش لازم دکلدر زیرا اگر بو مردک خر اولمیدی بیطاره کتمزدی حضرت شیخ بو ورمقصود بو سوزدن اولدر که هر کمسه که مجرب و ممتحن
اولمیان کمسه یه اولو یعنی عظیم ایش بیوره انک برکه که بشیمانلق ایلدر یعنی چکر عقلا
قتنده خفت رأیه منسوب و سخافت فکرله مذموم اولور قطعه ندهد هوشمند
روشن رای بفرومایه کارهای خطیر ندهد فعل نفی مستقبل مفرد غایب
هوشمند روشن رای بیانیه روشن رای وصف ترکیبیدر آچیق فکرلی و کوزیدن بیلجی
دیمکدر با حرف صله فرومایه الچاق اصللی دنی الاصل معناسنه در کارهای خطیر
بیانیه عظیم و مخوف ایشلر دیمکدر محصول بیت آچیق فکرلی و کوز تدبیرلی عاقل
دنی الاصل اولانه عظیم و مخوف ایشلر ویرمز یعنی عظیم ایشلر بیورمز ندهدک
کارهای خطیر مفعول صریحی و بفرومایه غیر صریحی بوریا باف اگرچه بافنده است
نبرندش بکارگاه حریر بوریا باف وصف ترکیبیدر بافنده دن بوریا طوقوجی
دیمکدر بوریا سابقا بیان اولندی بونده مراد حصیر بافنده یعنی باقی دن احذ
ایدنلر سهو ایلمشلر بافنده است های رسمی و همزه یه محتاج ضرورت وزن ایچون رد ابن سید علی و سروری
لفظا و کتابة ترک اولندی حذف و ایصال طریقیله کتابنده اثبات ایدنلر خطا
ایلدیلر نتکه سابقا ادله سیله بیان اولندی نبرند فعل نفی مستقبل جمع غایب و رد شراح جمیعا
جایز در که فعل نهی غایب اوله شین ضمیر بوریا بافه راجعدر با حرف صله کارگاه
و کارخانه بر معنایه در حریر اضافتی لامیه در محصول بیت حصیر طوقوجی اگر
چه طوقوجیدر یعنی اکاده طوقوجی دیرلر لکن آنی حریر کارخانه سینه ایپک
ایشینی ایشلکه ایلتمزلر و یا ایلتمسونلر زیرا اول کاره استعدادی یوقدر حاصلی
هر کس قابلیتی کوره کاره تکلیف اولنمق کرکدر که آخرنده ندامت و خسران چکلمیه
حکایت یکی از بزرگان پسری شایسته داشت وفات یافت پرسیدند که بر صندوق
تربتش چه نویسیم گفت آیات کتاب مجید را عزت و شرف بیش ازانست که روا باشد
جایها نویسند که بروزگار سوده گردد و خلایق برو بگذرند و سگان برو
شاشند اگر بضرورت چیزی می نویسید این دو بیت کفایت میکند شایسته
یانک فتحی و کسر یله لایق معناسنه در معقول مقبول دیمکدر پرسیدند فعل ماضی

جمع غائب صو و دی بلود دیمکدر شین ضمیر یکیب د اجعد ر که حروف بیان مندوف
صادك ضمیرا مشهور ز کجه دیمکلو بدر جمعی مناد یقدر تربیه اضافتی لامیه در و شین
ضمیر بجره راجعد ر آیات کتاب مجید د الامیه و بیانیه د در ر احرف تخصیص که حرف
تعلیل بو ذکا ر با حرف مصاحبت زما نلد دیمکدر سوده کرد د سودن شورتمك و
ازملك کرد د کاف عجمك فتحیله پس سوده کرد د اذ بلود و آشینو یعنی محو اولود دیمکدر
شراحك بو بیتی کرددی شود معناسنه آلوب محو شد دیمش و برسی بو که افتر البلغی
محو شد دیدی دیمش لکن نسخه لری تتبع ایلدك هیچ بر نسخه شد بولنمادی جمیعا
نسخه ده شود بولندی پس معلوم اولدیکه محض افترا ایتمش شنا شنداکی شیند نبول
ایدر لو فعل مضارع جمع غائبد ر شنیدن مصدرندن سیند د ر دیدی خطا ایلمش اکو
بضرورت با حرف مصاحبت می نویسید فعل مضارع جمع مخاطب فعل شرط و قعدر
اکر بالضروره یازار سکز دیمکدر بو سوز آتی کوستر رکه نسنه یازمق لازم دکل و اکر
ضروری ایسه ایکی دو بیت کفایت میکند بو ایکی بیت کفایت ایدر محصول ترکیب
احکاردن برینك معقول مقبول اوغلی وار ایدی وفات ایلدی بعض کیمسه لر سوز دیلر
که مقبره سنه یازالم دیو دیدی کتاب مجیدك آیت لو ینك عزتی و شرفی ایلد
زیاده در که بو مجلین یر لره آنلری یازالوز بوا مرور ایام ایله محو اولور و خلق اوزرنه
جکنو بجر و کلاب اوزرینه بتول ایدر یعنی بشیر پس اکر بر نسنه یازمق لازم ایسه
بو ایکی بیتی یازك یعنی بالضروری بر نسنه یازر سکز بو ایکی بیت کفایت ایدر قطعه
وه که هر که که سبزه در بستان ❊ بدمیدی چه خوش شدی دل من ❊
وه واوك فتحی و هاء اصلیه ایله واه دن مخففدر که استغراب و تحزن و تحسر
و ندامت مقامنده مستعمل لفظدر دیو بعضی عربی ظن ایدر و بعض اسماء افعالدن اولان
واهادن مخفف اکلیوب که مقام تعجبده مستعمل لفظدر و تحقیقنی مختار صحاح
احاله ایلین کیمسه نك حقنده واه واه دیعلیدر که حرف بیان هرکه کاف عجمیله هر
مخففدر هر وقت دیمکدر که کینه حرف بیان سبزه در بستان واو له اسغال ایدر عجم
و واو سز عرب با حرف تأکید د میدی با حرف حکایت مصدری د میدن کوکرمك
بتمك و بلورمك واو قورمك و بیل اسمك و بر نسنه طلوع ایلمك بو نده بیتردی

دیمکدر

دیمکدر شدی باسیده حرف حکایه در دل من لامیه محصول بیت واه که هر
وقت که بوستانده سبزه بیتردی بنم جیانمده یعنی دیری ایکن نه خوش اولوردی
بنم کوکلم یعنی مسرور اولوب کشت باغ و راغ ایدر دم حاصلی بو ایکی بیت وفات
ایدن پسرك جانبندندر بدمیدی عبارتندن مصکره یعنی اکو در بستان هر
زمان سبزه و من بدمیدی یعنی آن پسر من ظاهر شدی دینك جمیع غولتند
بوادلبی اغو بدر بکذر ای دوست تا بوقت بهار ❊ سبزه بینی دمیده از
کل من بکذر فعل امر مفرد مخاطب کج دیمکدر تا حرف تعلیل بوقت با حرف ظرف
بهاره اضافتی لامیه بینی فعل مضارع مفرد مخاطب کوره سین دیمکدر دمیده
ماضیدن قسمدر بیتمش دیمکدر محصول بیت ای دوست قابیرمه کذر ایله یعنی اوغر
تا کم بهار وقتنده قبرم بالجقندن سبزه بیتمش کوره سین یعنی بن جیانمده ایکن
عالم سبزه زار یعنی سیر ایلدکم کبی سن بنم تراپمدن بیتن سبزه زاری سیر ایله
اذیوبنه بو بازانلر جمیع نسخه لره مخالف یازمشلر حکایت پادشاهی بر یکی از
خداوندان نعمت کذر کرد دید که بنده را دست و پای استوار بسته عقوبت
همی کرد کفت ای پسر همچو تو مخلوقی را خدای عز و جل اسیر حکم تو کردانیده است
و ترا بروی فضیلت نهاده شکر نعمت حق تعالی بجای آر و چندین جفا بروی
روا مدار نباید که فردا در قیامت این بنده از تو به باشد و شرمساری بری
پادشاهی یا حرف وحدت بنده ء را یا حرف وحدت همزه حرف توسل و را ادات
مفعول استوار محکم دیمکدر عقوبت ایشکنجه دیمکدر مخلوقی را یا حرف وحدت
و را ادات مفعول اسیر حکم تو لامیه لردر کردانیده کاف عجمك فتحیله ماضیدن
قسمدر تصییر معناسنه افاده ایدر مخلوقی مفعول اولی و اسیر مفعول ثانیسی
و فاعلی خدادر ترا را حرف تخصیص سنك دیمکدر بروی اول قولك اوزرینه
بجای با حرف صله آر فعل امر مفرد مخاطبدر آوردن دن که مخففدر آوردن
کتور دیمکدر امر در آوردن دن دینلر سهوا ایلمشلر بروی قولك اوزرینه دیمکدر
نباید فعل نفی مستقبل مفرد غائبدر بایستن دن دینلر خطا ایلدیلر
اولمیه که دیمکدر که حرف بیان شرمساری یا حرف مصدر و تا انفعالی بری ایلده

محصول ترکیب بر عابد اصحاب نعمتدن برینك یانته اوغرادی کوردی که برقوی لینك
الین وایاغین محکم باغلیوب اشکنجه ایدر زاهد دیدی ای اوغل سنك کبی بر
مخلوقی خدای تعالی سنك حکمکه وامرکه اسیر ایلمشدر وآنك اوزرینه سنلره فضیلتك
قومشدر یعنی سنی آنك اوزرینه سید وحاکم قومشدر خدانك نعمتنه شکری بریره کتورد
وآنك اوزرینه بو قدر جفایی رواداجایز کورمه اولمیاکه یارین قیامت کوننده
بوبنده سندن یك اوله واوتانلقلو ایده سنی یعنی حجاب چکه سنی دیمکدر مثنوی
بر بنده مکیر خشم بسیار ✤ جورش مکن و دلش میازار مکیر فعل نهی مفرد مخاطب
طوتمه دیمکدر خشم بسیار بیانیه ومکیرك مفعول صریحی وبر بنده غیر صریحی جورش
مصدرك مفعولینه اضافتیدر مکن فعل نهی مفرد مخاطب جورش مقدم مفعولی
دلش معطوفدر جورشه میازار فعل نهی مفرد مخاطبدر آزردیدندن انجیتمه دیمکدر
دلش مقدم مفعولی وضمیر لر بنده یه راجعدر محصول بیت خطاب عامدر طریقیله
بیورر قولك اوزرینه چوق خشم طوتمه یعنی زیاده غضب ایلمه اکا جور وجفا ایلمه و
کوکلینی انجیتمه حاصلی قولك مابینده اکا ظلم ایلمه اورا تو بده درم خریدی ✤ آخر
نه بقدرت آفریدی اورا اداة مفعول بده درم باحرف مقابله کلام مجازیده
خریدی خانك ورانك کسرهلریله فعل ماضی مفرد مخاطب صاتون الدك دیمکدر
آخر اداة تاکیدنه حرف نفی آفریدی به مقید آفریدی فعل ماضی مفرد مخاطب
یاراتدك دیمکدر محصول بیت اول بنده یی سن اون اقچه یه الدك بومقدار مالدن
کنایتدر آنی قدرتکله خلق ایلمدك حاصلی قولکده مخلوقك دکلدر پس بو قدر
جفایه اکا لایق کورمه این حکم وغرور وخشم تا چند ✤ هست از تو بزرکتر
خداوند خشم خانك فتحیله اصحدر تاحرف انتها دالی معناسنه محصول بیت
بوحکم وغرور وغضب نه یه دك یعنی نیچه بر سندن اولورق خداوندوار در
یعنی سندن بیوك افندی تکوبدر ای خواجه ارسلان وآغوش ✤ فرماندهٔ
خودمکن فراموش خواجه بونده افندی معناسنه در ارسلان وآغوش اضافتی
لامیه در بونلر بر قوللردن کنایتدر دومده سیاوش وفریدون کبی فرمانده
وصف ترکیبیدر بویرق ویریجی دیمکدر دهیدندن معناسنه قوت دهنده خود

دیبی

دیبی فتحی تو ذیق سویلمش خوده اضافت اسم فاعلك مفعولینه اضافتیدر فرمان
ده مکنك مفعول اولی وفراموش ثانیسی محصول بیت ای ارسلان وآغوشك افندیسی
کندیکه بویرق ویریجی خدایی فراموش ایلمه یعنی سنی قوللرده حد متکاره مالك ایلیین
خدایی اونوتمه پس قوللرکی رفقله طوت شدتله طوتمه درخبرست از پیغمبر علیه السلام
که بزرکترین حسرتی در روز قیامت آن باشد که بندهٔ صالح را ببهشت برند وخدا
وند فاسق را بدوزخ حسرتی یا حرف وحدت ویا حرف تنکیر بندهٔ صالح و
خداوند فاسق بیانیه لردر محصول ترکیب حضرت پیغمبردن حدیث شریفده
وارد اولمشدر که قیامت کوننده اولو رق حسرت اولدرکه بندهٔ صالحی جنته و
خداوند ظالمی دوزخه ایلتهلر یعنی قولی جنته کیدر وافندیسی دوزخه قطعه بر غلامی
که طوع خدمت نیست ✤ خشم بی حد مران وطیره مکیر غلامی یا حرف وحدت
که حرف رابط صفت طوع طانك فتحیله مصدر در انقیاد معناسنه خدمته
اضافتی مصدرك فاعلینه اضافتیدر ونیست لامیه خشم بی حد بیانیه ومرانك
مفعول صریحی وبرغلام غیر صریحی مران فعل نهی مفرد مخاطبدر راندندن سورمه
دیمکدر طیره قاتیقده غضب معناسنه خشم معطوف مکیر فعل نهی مفرد مخاطب
طوتمه دیمکدر محصول بیت برغلامك اوزرینه انجلیین غلامکسنك حدمتکه
مطیع ومنقاد دکل اول غلامه خشم بی حد سورمه واکا غضب طوتمه حاصلی بر غلامکه
خدمتکه طوع ورغبتله ایدر اکا حددن بیرون خشم سوروب اوسنه غضبلنوب
جور وجفا آوزره اولمه که فضیحت بود بروز شمار ✤ بنده آزاد وخواجه در زنجیر
که حرف تعلیل فضیحت فانك فتحی وضادك کسریله رسوالق دیمکدر باحرف ظرف
روز شمار ظرف زمانك مصدره اضافتیدر محصول بیت حدمتکه مطیع اولمیان
قولك اوزرینه بی حد غضب سورمه زیرا رسوالق اولور ویا رسوالقدر
یوم حسابده یعنی حشر کوننده بنده آزاده اوله یعنی جنته لایق اوله وافندی زنجیر
ده اوله یعنی دوزخه مستحق اوله حکایت سالی از بلخ بامیانم سفر بود وراه
از حرامیان بر خطر جوانی بدرقهٔ همراه ما شد سپر باز وچرخ انداز وسلحشور
وبیش زور که ده مرد توانا کمان او را زه کردندی وزور آوران روی زمین

پشت او را بر زمین نیاوردندی اما متنعم بودو سایه پرورده نه جهان دیده
و نه سفر کرده رعد کوس دلاوران بگوش او نرسیده و برق شمشیر سواران
ندیده سالی یا حرف وحدت بلخ خراسان توابعندن بر عظیم شهرک اسمیدر که
حضرت مولانانک پدری اول دیاردندر یا حرف صله دره دالی معناسنه شامیان
مرحله هندده بر مملکت اسمیدر عربستانده شام گیبی و روم ایلنده بوسنه گیبی شامیان
یرینه همدان یازان احوال کائناتدن هیچ خبردار دکل ایمش زیرا بلخدن همدانه دک
مسافه بعید در غیریسی دکلدر سفر بودر سفرم اولدی و یا سفرم وار یدی بو ددفعل
ماضی اولدی یا ادات زمانیه خطر بونده خوف معناسنه در ویر بود مقدردر
جوابی یا حرف وحدت بیدرقه یا حرف مصاحبت تقدیری بطریق بدرقه در
بدرقه اجوتلی یعنی کرایله قولاغوزلق ایلمکه دیرلر درجه یابندن مصدردر بدرقه
پر حارس دیبوب یعنی دوندار دیمکدر تفسیر ایلمی زیاده تفسیر ایلمش و مقام
بیانده بدرقه ایلدیکی معناسین بیلمز ایمش سپر باز وصف ترکیبیدر بازندن
قلقان اوینادیجی دیمکدر کبر او بوندر سلحشور لر اراسنده یعنی بوقیدر شراح
برقی اولدیغنی بیلمدکلرندن اهمال ایله گچمشلر چرخ انداز وصف ترکیبیدر
انداز یدندندر چرخ لفظ مشترکدر بورایه مناسب بک یایدر که کربنی النده
صکره ایکی یانی بر یره کله زنبورک یا بیندر چرخ دیرلر که دو منه اکا زنبورک
دیرلر و بونک اوقینه ناوک دیرلر کاف عربیله پس چرخ اندازدن مراد ناوک
اندازدر مجاز مرسل طریقیله یعنی ذکر محل واراده حال دیمکدر پس زنبورک اتیجی
و چرخ آتیجی دیمکدر مسامحه ایلمشلر سلحشور عجم اصطلاحلرندندر الحاصل حرب
اوینادیجی یعنی قولاغی بش زور زیاده زورلی دیمکدر ده اون مرد توانا
بیانیه دهمنفند دکان اولامیه زه زای عربیک کسریله بونده یای کریشی مراددر
کوردندی یا حکایت حال ماضیه افاده ایدر بعض نسخه ده نکوردندی واقعدر
ایده مزلردی دیمکدر زور آور وصف ترکیبیدر زور کتوریجی یعنی زورلی
والف و نون ادات جمعدر دره ورد ویک زمینه اضافتلری لامیه لردر
اولامیه ورا ادات مفعول بر زمین یا حرف صله نیاوردندی فعل نفی ماضی جمع

ویا حرف حکایه بو فقره ده در مصارع عبارتنی ایراد ایدن جمیع نسخه لره مخالف
ایراد ایلمش متنعم تنفعل بابندن اسم فاعل نعمت ایچنده بیومش و نعمته معتاد اولمش
دیمکدر سایه پرورده کولکه ده بسلنمش یعنی شدت و زحمت رونکار کورمش حاصلی
اودن طشره چیقمامش رعد کوس دلاوران لامیه لردر رعد رانک فتحی و عینک
سکونیله کوک کورلمکدر بونده مراد مطلقا آواز در کوسی سابقا بیان ایلمشز
بونده دلاورلرک کوسی صداسی مراددر رعدن دیبی یا زصدلمش دلاور
ددندان مراد بهادر دلاورلردر بکوش او یا حرف صله و اضافت لامیه در برق
سواران لامیه لردر محصول ترکیب بر بیل بلخدن شامیانه سفر واقع اولدی
و بولره امیلردن خطر ده ایدی بر جوان قولاغوزلق طریقیله بزه همراه اولدی
بو جوان سپر باز و ناوک انداز و سلحشور و بش زور ایدی که اون قوتلی رانک
یاینه کرش چکمه دردی یعنی اون زورلی آدم یاینی قوردرلردی و یا خود
قورامزدی و یر یوزینک زورلیلری ارقه سینی یره کتوره مزلردی حضرت
شیخ جوانک خصوصنده اطرا بیوردی اما بو جوان متنعم ایدی و سایه پرورده
یعنی اناغو بیتنده طشره چیقامش حضور و صفاده بیومش نه جهان کورمش
و نه سفر ایلمش بهادرلرک کوسی آوازی قولاغینه ایرشمش و آتلیلرک قلیجی بلدره
مسینی کورممش بیت نیفتاده در دست دشمن اسیر بگردش نباریده باران
تیر نیفتاده ماضیدن قسم همزه یایه قلب اولمشدر دوشمش دیمکدر در حرف صله دست
دشمن لامیه اسیر نیفتاده نک مفعول صریحی و در دست غیر صریحی یا حرف صله
و یا حرف ظرف کورده کاف عجمک کسری و دانک سکونیله بونده اطراف دیمکدر شین
ضمیر مذکور جوانه راجعدر نباریده ماضیدن قسم فعل نفی مفرد غایب باران
فاعلی تیر اضافتی بیانیه محصول بیت مذکور جوان دشمن الینه اسیر واقع اولمامش
حضرت شیخ طرابلس فرنکینه اولدیغی گیبی اطرافینه اوق یغموری یغمامش حاصلی
نه اسیر اولمش و نه صواش کورمش اتفاق من واین جوان در پی هم دوان
هر آن دیوار قدیم که پیش آمدی بقوت بازو بیفکندی و هر درخت عظیم
که دیدی بزور سرپنجه بر کندی و تفاخر کنان گفتی در پی هم یری بریزک ارد بجه

رد سعی
رد سروری
رد سعی
رد شراح جمیعا
رد سروری و سعی
رد شراح جمیعا
رد شمعی

دوان صفت مشبهه دردر یدندن یلدرك دیمکدر دیوار قدیم بنا نه آمدی
یاحرف حکایه بیغکندی یاحرف یقاردی دیمکدر درخت عظیمه بنا نه دکرهحرف
رابطه صفت دیدی یاحرف حکایه برکندی کاف عربیک فتحیله ویای حکایه ایله قوبار دی
دیمکدر محصول ترکیب اتفاقا بن بو جوانلری بر بوازدیچه یلدرك یعنی یلوب کیدرکن
هر اول اسکی دیوارکه اوکورمه کلوردی قوت بازو ایله یقاردی وهر اولو اغاجی که
کوردی زور سرپنجه ایله کوکندن قوپاردی وتقاخرایدرك دیردی **بیت**
پیلکو تاکتف بازوی کردان بیند ٭ شیرکو تاکف وسرپنجهٔ مردان بیند
پیل معروف کو کاف عربیک ضمیله قنی دیمکدر عربیده آین دیرلر تا حرف تعلیل عربیده
کی معناسنه کتف کاف عربیک فتحی وتانک کسریله یغرن معناسنه در فارسیجه شانه
دیرلر بازو قولده دار آرش ده دیرلر هنوزنک فتحی ورانک کسریله کردان کاف عجمک
فتحیله صفت مشبهه درکردیدندن دونکن دیمکدر مراد جسلك وجو یکلکدر
زیرا فیلك الحی صومدر یعنی سائر حیوانات کبی دونمز انکیچون کردانلق صفتی
بو لنماز بو نیی مصراع ثانیه قافیه دوشورن فیلک نسبت کتف بازوی کردان
مناسبتی بیلمامش کردان فتح کاف فارسیله صفتند کردانیدن دیبی بو
مکعاد مخطا ایلمش زیرا کردان لازمدر دونکن دیمکدر وکردانیدن متعدی
دوندرمک دیمکدر بازوی کردان اضافتی بیانیه در دونکن بازو دیمکدر
کاف عجمک ضمیله اوقودیلر کردك جمعی بهادرلر دیمک اولور بویله اولنجه هیچ تاویله
احتیاج اولمز زیرا حرف روی متحرك اولنجه حرف قید لك ماقبلنده اولان حرکت
مختلف اولمق جائزدر بوندن ایسه حرف روی دالدر ومتحرکدر وحرف قید رادر
پس ماقبلنك حرکتی مختلف اولمق جائزدر نتکم قافیه عالم اولان واقعدر
نتکم حضرت مولانا جامی قافیه رساله سنده ایراد بیورمشدر **رباعی** کرسوزن
توام یك نفس آهسته نشود ٭ ازدود دلم راه نفس بسته شود ٭ دردیده ما زاب
همی کردانم ٭ تا هرچه نه نقش تست ازو شسته شود ٭ بو رباعیده سینك
ماقبلی برنجی برده مفتوح وبریرده مضموم واقعدر پس کاف عجمک ضمیله کردان اوقیانلر
دد ایلین مردود در هم لفظا جهتندن وهم معنا جهتندن کتف آیه در که عربجه داخ دیرلر

رد سروری
رد سروری

کردان عبارتی مضمومیله اولدوغنه
یعنی کاف عجمک فتحیله دیرسه بعض
شراح بونی اختیار ایلدیکلردر
والا بوننده بونی استاد
لردن کافك ضمیله
ضبط ایلمشیم
منقول ملا
بودر
منه

واو حرف عطف سرپنجه ومنزاوجی پس کفی سرپنجه یه اضافت ایلین معنایه عالم ذکلی
ایمش مراد اضافتی لامیه مردان یرینه کردان یازان سرپنجهٔ کر داد اضافت ایلدکدن
سکره معنایی بویله تصویر ایدوب دیر والمعنی بالترکی ارسلان قنی تا پنجه اوجی
دوندیجی ایاغی کوره بو تصویرده اوج خطاسی وار بلکه زیاده الفاظ قافیه
تغییرنده وکفی سرپنجه یه اضافتده وکردانی متعدی طوتمسنده وسرپنجه یه اکامفاعی
قیلوب دونوب مفعول یایلمسنده حاصلی بو مصودك معناده هیچ وقوتی یوغمش
پس بو یلکتابلره شروح یازمق زحمت ایدی بونادر تابع اولوب الفاظ
قافیه تبدیل ایلمسنده مناسبت بیلمز ایمش محصول بیت فیل قنی تا کم بهادرلرك
بغزینی وقولینی کوره یعنی بهادرلرك قوت زوری نه مرتبه اولدوغنی کوره زیرا
بن انلوده نم یا ارسلان قنی شیرمردلرك کف وسرپنجه سینی کوره یعنی شیرلرك هنوزی
پنجه ده دیرا اما شیرمردلره نسبت مغلوبدر هنوزی وار ایسه کلسون بنمله پنجه طوتوشسون
کورسون نکف وسرپنجه نجه اولور **ما درین حالت بودیم که دوهند وازپس سنکی**
سربر آوردند وقصد قتال ما کردند در دست یکی چوبی ودر بغل دیکری
کلوخ کوبی جوان راکفتم چه پایی که حرف بیان پس سنك لامیه ویا حرف وحدت
قصد قتال ما مصدرك مصدره اضافتیدر ولامیه چوبی یا حرف وحدتندر
حرف ظرف بغل بانك وغینك فتحه لریله قولتوق دیمکدر عرب ابط دیر همزه نك وبانك
کسره لریله دیکره اضافت لامیه در کلوخ کوب وصف ترکیبیدر کوبی دندن کلوخ
کاف عربیک ولامك ضمه لریله کسك کرتانلادده اولور کوبنه کوفتن دن اخذ ایلی
سهو ایلمش کلوخ کوب ایکی کافی بیله وبایی فارسیلر دردیبی خطا ایلمش یا حرف
وحدت یا پی فعل مضارع مفرد مخاطب نه طوردسین دیمکدر محصول ترکیب بز بو
بوحالنده ایکن ایکی هند وبوطاشك اردندن باشی قالدردیلر وبیزم قتالمزه
یعنی بزمله مقاتله یه قصد ایلدیلر برینك الینده بر اغاج وبرینك قولتوغنده بر کسك
اذه جك اوجی توققلی بر آغاج جوانه دیدم نه اکلنورسك ایشته ادلك دمیدر
بیت بیا آنچه دادی زمردی وزور ٭ که دشمن بپای خود آمد بکور بیادامر در
آر بدندن دینلر غلط سویلمشلر دادی فعل مضارع مفرد مخاطب مردی یا حرف

رد سروری
رد شمعی
رد سروری
رد سروری
رد ثانی سیلکی
رد ثانی سیلکی وسروری

مصدر دکه حرف تعلیل دشمن مبتدا باحرف مصاحبت آمده متعلق پای خود لامیه
بکور باحرف صله آمده متعلق جملهٔ فعلیه خبر مبتدادر بکورك تقدیری بکوش در
محصول بیت جوان دیدم کتوردی اولبشته به مالك سببی وزوردن یعنی اولك ویبها
درلك وقیدر زیرا دشمن کندی ایاغیله قبره کلدی یعنی اولجك یرآدار بکوردی
تقدیر ایده‌نه دخل ایدن ذرهٔ مقداری معنایه دخولی یوقدر تیر وکمان دادیدم

ردّ سروری

از دست جوان افتاد ولرزه بر استخوان استخواندن صکره بر افتاد تقدیر ولنور
بوتقدیره قایل اولنلان بجمع احوالی بیلمز ایش محصول ترکیب کوردم که جوانك اوق

ردّ سروری

ویایی الندن دوشدی وکوکنه دتره‌مه دوشدی یعنی خوفندن اندامنه لرزه دوشدی
بیت نه هرکه موی شکافد بتیر جوشن خای ٭ بروز حملهٔ جنك آوران بدارد پای
نه حرف نفی معناده مصراع ثانیه معروفدر حاصلی بدارد فعلنه مقیددر که هر که
اصلنده هرکس که در تنکر مکور بیان اولندی شکافد فعل مضارع مفرد غایب یارد
دیمکدر موی مفعول صریحی و بتیر غیر صریحی تیر جوشن خای بیانیه جوشن خای
وصف ترکیبیدر خاییدندن جوشن چینیجی یعنی جوشن یرتیجی ودلیجی دیمکدر برحرف
مصاحبت زور حملهٔ جنك آوران لامیه‌لردر جنك آور وصف ترکیبیدر جنك
کتوریجی یعنی صواشیجی معناسنه بهادردن کنایه‌در الف ونون ادات جمعدر بدارد
فعل مضارع مفرد غایب پای مفعول صریحی وبروز غیر صریحی محصول بیت ایله کلدی
هرکمسه که جوشن چینیجی تیرله قیل یاره یعنی استاد تیر انداز اولجك آودلرك حمله‌سی
زورینه ایاق طوته یعنی تحمل ایلیه هر استاد تیر انداز وسلحشور صواش میداننده
ثابت قدم اولوب پایدار اولمز چاره جز آن ندیدیم که دخت وسلاح وجامه
رها کردیم وجان بسلامت بردیم محصول ترکیب اندن غیری چاره کورمدك
که اسباب ویراقی ولباسی ترك ایلدك وجانی سلامته ایلتدك یعنی مالملکزی
ویرمکله اولمکدن خلاص بولدق قطعه بکارهای گران مرد کاردیده فرست
که شیر شرزه در آرد بزیر خم کمند باحرف صله کارهای گران بیانیه گران کاف
عجمك کسریله اغیر دیمکدر ثقیل معناسنه اما بونده عظیم معناسنه در مرد کار
دیده بیانیه ایش کورمش دیمکدر فرست فانك وراءنك کسریله وسینك سکونیله

ردّ [illegible] وسروری

فعل امر مفرد مخاطبدر فرستیدندن فرستادن دیینلر غلط سویلمشلر که حرف تعلیل
شیر شرزه بیانیه شرزه یاوز لفندن دیش صریدان جانوردر حرف تأکید آرد
فعل مضارع مفرد غایب کتوره دیمکدر باحرف صله زیر خم کمند لامیه‌لردر زیر الت
معناسنه در عربیجه تحت دیرلر خم خانك فتحیله بو کلمه میمه تشدید [illegible]
ایکوندر حلقهٔ کمند مراددر محصول بیت عظیم ایشلره ایش کورمش مجرب دردد
کمسنه کوندر تا کم شیر شرزه یعنی کوکوزه متیل ارسلان کیبی بهادر پهلوانلری کمند
حلقه‌سی التنه کتوروب شکار ایلیه اولدیماندکه الانجی حریك بر نسبه که کندی ایش
حاصل اولور مصلحتلره تجارب کتورمش مجرب کمسه‌لر کوندره کار کورمش نا آزموده
کوندره خطاب عامه‌در جوان اکرچه قوی بال وپیلتن باشد ٭ بجنك دشمنش
از هول بکسلد پیوند قوی بال وصف ترکیبیدر قوی حال معناسنه در زیرا
بال بونده حال و بوی بوسی معناسنه اولمق محتملدر قول اولماقده ممکندر بازو

ردّ سروری وشمعی

معناسنه اما مهابت معناسنه نه عربی ونه فارسی لغتلرده پیلتن وصف ترکیبیدر
فیل جثه‌لی دیمکدر عظیم جسددن عبارتدر باحرف ظرف جنك دشمن لامیه‌در دشمن
جوانه راجعدر هول هانك فتحیله خوف معناسنه در باحرف تأکید کسلد کاف عجمك
ضمی وکسریله ولامك فتحیله فعل مضارع مفرد غایبدر کسلیدندن لازم ومتعدی
کلور بونده متعدیدر کسیختندن اخذ ایدوب لازمدر دیینلر ایکی قولنده

ردّ سروری

خطا ایلمشلردر که تحقیق معنادن معلوم اولیسردر پیوند بونده آلت اوردر قلبی
پیوندر کوستك معناسنه در ومنه اوزدی کوستکی دیدکلری کیبی قاچمق
مقامنده انلرده بکسیخت پیوند وبکسلد پیوند دیرلر یعنی بونده پیوندی

ردّ سروری

بند معناسنه اخذ ایدوب انکلا شرح ایلین زیاده فاسد شرح ایلمش زیرا
انلر اکی بندله تعبیر ایدرلر مثلا بند انکشتان دیرلر بر مقاله ده اولان بوغومه
پیوند انکشتان دیرلر سایر اعضاده ده تعبیر بویله‌در محصول بیت جوان که چه
قوی حاللی و بویلی بوسلی ومحکم قوتلی وتنا [illegible] ولورو فیل کوده‌لی وجانقلی
یعنی مجسم وعظیم جثه‌لی اولور دشمن جنکنده اول جوان قورقودن اوزدکوستکی
یعنی قرار ایدر قچار مصراع ثانینك ترکیبی معناسی دشمن جنکنده انك قورقودن

اوزبلور اگی دیمی معنانك بلمی اوزمش الله رحمت الیه مجموع بیتك معناسی چونكه اكوچه مها ئلودقو تلودخی اری كوده لولوا اولكیه دشمن جنكندن خوفندن بیوندی قرار اكوا اباغنده بیونداولسه دیمی مجا او بودكمی سوبلدی بو معنا عفاالله عنه **نبرد پیش مصاف آزموده معلومست که چنانكه مسئلهٔ شرع پیش دانشمند** نبرد نونك وبانك فتحلریله وداننك سكونیله جنك دیمكدر صواشی معناسنه مبتدادر پیش مصاف آزموده تقدیری پیش مرد مصاف آزموده در مصاف میمك ضمیله نبردله مراد قلندر مصاف آزموده جنك صنامش یعنی جنكه كیرمش وچیقمش دیمكدر مجرب حروب معناسنه معلومست خبر مبتدادر مسئلهٔ شرع پیش دانشمند لامیه لردن محصول بیت جنك صنامشك قتنده جنك یعنی صواشی كورمش وصواشه كیرمش وچیقمش كیمسنه قتنده حروب وقتال معلومدر شویله كه مسئلهٔ شرع دانشمند قتنده معلومدر یعنی اهلنه هر نسنه آساندر **حكایت توانكر زادهٔ دیدم بر سر كور پدر نشسته وبا درویش بچهٔ مناظره در پیوسته كه صندوق تربت پدرم سنگینست وكتابهٔ رنگین وفرش رخام انداخته وخشت پیروزه درو ساخته بگور پدرت چه ماند خشتی دو فراهم آورده ومشتی دو خاك بران پاشیده درویش پسر این بشنید وگفت خاموش كه تا پدرت این سنك گران بر خود بجنبیده باشد پدرم ببهشت رسیده باشد در خبرست موت الفقراء راحة** توانكر زاده همزه وحدت ایچوندر دیمی یاوه سویلمش بلكه یا حرف وحدت وهمزه حرف توسلدر دال ادات مفعول كورد كافك فتحی ضمیله قبر در سر كور لامیه قبراوجی دیمكدر پدر اضافت بیانیه لامیه شین توانكر زاده یه دالجعدر یا حرف مصاحبت درویش بچه درویش بورسی یعنی اوغلانجغی بچه یا حرف وحدت وهمزه حرف توسلدر بچه یرینه زاده یازانلر صحیح نسخه مخالف یازمشلر در حرف تاكید پیوسته اولاشدر مش یعنی ایصال ایلمش كه حرف بیان صندوق صادك ضمیله فتحیدر مراد قبر اوزره یاپلد قلری صندوقدر تربت وتربتك پدره وپدرك میم متكلمه اضافتلری لامیه لردر سنگینست عبارتی همزه مجتلبه ایله یازانلر املادن اكاه دكللر ایمش یا حرف نسبت ونون حرف

تاكید در

د ذ سروری

د ذ شمعی

د ذ شمعی

د ذ ان سینده وسروری

تاكید در سنك منسوب یعنی طاشدندر كتابهٔ رنگین بیانیه مراد قبر طاشلرینه یازیلی نسنه در فرش رخام بیانیه رخام رانك ضمیله مرمره دیرلر خشت كرپیچ پیروزه یه اضافتی بیانیه در حرف ظرف او ضمیری رخامه راجعدر مراد بوددر كه قبرینك مرمری فیروزه ایله مرصعدر درو ساخته بوكه قرینه در لكن خشت عبارتنه مسامحه ایلمشدر زیرا پیروزه خرده اولور خشت اولمق مرتبه سنده ایری اولماز بعض نسخه ده درو ساخته یرینه درو برده واقعدر كذ مراد صبوده یا حرف صلهٔ كور پدرت لامیه ماند فعل مضارع مفرد غائب فاعلی تحتنده كوددر پدر راجع ضمیردر بكذر دیمكدر ماندن ماندندن مشتق ماننتن دن دیینلر سهو ایلمشلر چه ماندا استفهام انكار بد در یعنی بكزمز دیمكدر خشتی یا حرف وحدت فراهم آورده بر بر كتورلمش مشتی یا حرف وحدت بر یعنی خشتك اوزرینه پاشیده اسم مفعولدر صاچلمش معناسنه درویش زاده یعنی درویش بچه خاموش فعل امر مفرد مخاطب اسم دیمكدر كه حرف تعلیل زیرا این سنك گران لامیه وبیانیه در گران اغیر معناسنه در یا حرف تاكید جنبیده اسم مفعولدر دپرنمش معناسنه موت لفظا مرفوع مبتدا فقرایه اضافتی مصدرك فاعلنه اضافتیدر راحة لفظا مرفوع خبر مبتدادر محصول تركیب بر توانكر زاده یعنی بر اكابر زاده كوردم كه باباسنك قبری اوجنده اوتورمش وبر درویش زاده ایله مناظره اولاشدرمش یعنی بحث ایدركه بنم بابامك قبری صندوقی طاشدندر واوزرنده رنگین وملون خط یازلمشدر یعنی تاریخ وفاتی وغیر نسنه سی التون صو ایله یازلمشدر شویله عادت بویله در واطرافنده مرمر فرش دوشنمش یعنی همجا طاشلوی والواح قبر پیروزه ایله مرصعدر سنك باباك قبرینه نه بكزر یعنی بكزمز برایكی كرپیچ بر یره كتورلمش یعنی برایكی كرپیچ جاتلمش وبرایكی اوچ طپراق اوزرینه صاچلمش یعنی برایكی اوچ طپراق اوسته دوكلمش درویش بچه بو سوزینی ایشتدی وبیدی ای بنم اوغل كه سنك باباك بو اغیر طاشك التنده كندی كندیه قملدانجه اولنجه بنم بابام جنته واصل اولمش اولور زیرا حدیث شریفده بیوردكه فقرانك اولومی راحت وحضوردر زیرا بر نسنه لری یوقدر كه آنك حسرتیله كیده لر

بيت خركمتر نهند بروى بار ٭ بره آسوده تركند رفتار كه حرف رابطه
صفت وى ضميرى خره راجعدر بار يوك يا حرف ظرف ده رانك تحميلدر اهدن محققدر
آسوده دبكمشدر دعكدر راحت معناسنه تر ادات تفضيلدر آسوده رك دعكدر يعنى
حضورليرك ور احتليرك رفتار يورويش دعكدر خبر مبتدا ومصراع ثانى خبرى
محصول بيت خركه اوزرينه يوكى آز ورق قويالر يعنى يوكى كه أزدرق ويننى ركاعا اولور
آسوده رك رفتار ايدر يعنى يينيرك يورر حاصلى يوكى خفيف اولمغله كندى حوركلى
يورور قطعه مرد درويش كه بار ستم فاقه كشيد ٭ بدر مرك همانا كه سبكبار
آيد مرد درويش بيانيه كه حرف رابط صفت بار ستم فاقه لاميه وبيانيه در فقر خلقى
يوكى دعكدر با حرف صله درمرك لاميه در مجاز اهمانا كانه معناسنه بكو دركدر
كه حرف بيان سبكبار وصف تركيبى اقتباسنده ندر يعنى يوكلى دعكدر وباديو كدر محصول
بيت مرد درويش كه فقر وجورى وجفا يوكنى دنياده چكدى يعنى دنياده فقرا تسنيد
ياندى وياقلدى بكور كه موت قپوسنه يعنى يوكلى كلر حاصلى دنيايه متوغل دكلدر كه
حساب وعذاب يوكلو بنى چكوب كوتوره تنكر شاعر بيو ديمشدر مصراع ٭ يا انا غه
اودين هركشى يوندن ايلدر نر وان كه در نعمت ودر راحت وآسايش زيست
مردنش زين همه شك نيست كه دشوار آيد محصول بيت اما اول كيمسه كه نعمت
وراحت وآسايشده ديريلدى وچكندى اوكيمسه نك اولمسى بونلرك جميعندن
يعنى نعمت وراحت واسايشدن شك يوقدر كه مشكل كلور زيرا اوتسبنك
حالى معلوم دكلدر حاصلى موت الفقراء راحة بهرحال اسيرى كه زبندى بهد
بهترش دان ز اميرى كه كرفتار آيد اسيرى يا حرف وحدت كه حرف رابط ددسرورى
صفت بندى ياسيده حرف وحدتدر حرف نسبت ديين خطا سويلمش بهد فعل
مضارع مفرد غائبدر رهيدندن فوتيلدر دعكدر مضارعدر رهانيدندن
ديين خطا ايلمش بهترش شين اسيره راجعدر اميرى ياسى حرف وحدت كرفتار
مبتلا دعكدر محصول بيت جميع احوالده براسيركه بربنددن خلاص بولوب قوتلر
آنى سن يكرك بيلور بكدن كه بربنده كرفتار ومبتلا اولا حاصلى محبوس بكدن
جسدن خلاص بولمشبنده يكدر حكايت بزركى را پرسيدم از معنى اين

حديث كه اعدى عدوك نفسك التى بين جنبيك كفت بحكم آنكه هر آن
دشمن كه باوى احسان كنى دوست كردد مكر نفس كه چندانكه مدارا بيش كنى
مخالفت زيادت كند اعدى اسم تفضيلدر عدا يعدودن تجاوز معناسنه اظلم
دعكدر عدو فعولدر فاعل معناسنه صديقك مقابلنده مذكر ومؤنث برابردر اسم
جنسدر جمع مقامنده زيرا اسم تفضيل نعدد اقتضا ايدن شيئه مضاف اولور معرفه
اولدقده اعدى تقديرا مرفوع مبتدا وعدوك مضاف اليه ونفسك لفظا مرفوع
خبر مبتدادر مراد نفس اماره در التى اسم موصول مفرد مؤنث محلا مرفوع صفت
نفسدر بين مقدر ثبت وياكانت فعلنه متعلق مضاف اولمشدر جنبيك تثنيه سيدر
حالت جرده وجمله ظرفيه نك اعرابدن محلى يوقدر صله سيدر اسم موصولك كفت
نزدك ديدى بحكم آنكه اول سببدنكه محصول تركيب حضرت شيخ بيورديركه اولو بو
بوحديثك معناسندن سؤال ايلدم كه سنك دشمنلريكك دشمنركى وظالمركى
نفسكدركه ايكى يانلوك بينتده در يعنى دائما سنكله اولوب وسندن برنفس منفك
اولميان نفس اماره كه ددى اول سببله اعداى عدو كدركه هراول دشمنه كه احسان
ايلرسين سكا دوست اولور والا نفس بويله دكل بلكه هرنقدر كه مدارا ورفق ايكا زياده
ايدرسين اول سكا مخالفتى زياده ايدر قطعه فرشته خوى شود آدمى بكم خوردن
وكرخورد چو بهايم بيوفتد چو جماد فرشته خوى وصف تركيبيدر ملك خويلى
وعادتلى دعكدر با حرف مصاحبت كم بونده آز معناسنه در خوردن مصدر در
اكل معناسنه قلت اكله دعكدر بهايم بهيمه نك جميعيدر جماد يا حيواناتك معناسنه
در با حرف تاكيد بوفتى اصلى او فتيد در با مفادر تبلاهمزه يايه قلب اولمشدر نتكم نشان
بنان اولمشدر فعل مضارع مفرد مخاطبدر او فتيدندن دوشرسين دعكدر افتادندن
ديين خطا ايلمش جماد جيمك فتحيله ازدبادا ونزده اولميان اشياده مستعملدر يعنى
بيومين وآرتميان اشياده محصول بيت آدمى قلت اكله فرشته خويلى اولور يعنى
خلوق وملايم اولور وعبادت وطاعته چابك اولور وغائبدن مخاطبه التفات
ايدوب بيوردوكه اكر حيوانات كبى چوق ييرسك جماد كبى ييقلوب دوشرسين
نه عبادته مالك اولورسك ونه طاعته حاصلى قلت اكل وشرب انسانى ملكيت

ددسرورى

صفتلوینه ایصال ایدر دوکثوی جوانیت مرادِ هرکه برادی مطیع امر تو شد
خلاف نفس کی کردن کند چو یافت مراد مراد هرکه بیانیه مراد مفعول براد بدر
هرکه اصلنده هرکس که در که حذف و ایصال طریقیله که حرفی ایکن اسم اولدی برحرف
تاکید آرکی فعل مضارع مفرد مخاطب درآر بدندن که محققدر آر و دبدندن مطیع
امر اسم فاعلک مفعولینه اضافتیدر و تو یه اضافت لامیه در خلاف نفس مصدر
فاعلینه و یا مفعولینه اضافتیدر که حرف بیان کردن کند بوینون جکر یعنی سرکشلک
و عناد ایدر محصول بیت هرکیمه نک که مرادینی حاصل ایلدیسن سنک امرکه مطیع
اما نفس ظالم بونک خلافنجه در که کردن کشی و معاند اولور چونکه مرادین بولدی
یعنی هر نقدر که رعایت ایلسک مطیع فرمان اولمز بلکه طغیانی زیاده اولور
مذ سنده خلاف نفسه مضاف دکلدر دیبن عجب جکر طبعمش جدال سعدی
با مدعی در بیان توانکری و درویشی یکی در صورت درویشان نه بر سیرت
ایشان در محفلی محفلینک ماقبلینه و ما بعدینه دیدم عبادتینی زیاده ایدنلری
زبان بطلان نشسته و شنعتی در پیوسته و دفتر شکایت باز کرده و ذم توانکرا
آغاز سخن بدینجا رسانیده که درویشان را دست قدرت بسته است و
توانکرانرا پای ارادت شکسته محفل مجلس و یا حرف وحدت شنعت رسوالق
و یا حرف تنکیر حرف وحدت دیبن اصابت ایلمشدر حرف تاکید پیوسته ماضید
قسم مفرد غائب اولانشدر مثلا یعنی مجلسه اضافت ایلمش حاصلی شنیع و فضیح کلات
ایلکه بنلمش بیندنی بر شنعتا اولا شمشدر دیبن خلی شنعت ایلمش آغازدن صکره بر
کرده مقدردر محصول ترکیب بربیسی درویشلر صورتده اما انلرک اخلاق
و سیرتنده دکل بر مجلسده اوتورمش و او توردوغی مجلسه شناعت و فضاحت
ایصال ایلمش یعنی قبیح سوزلر سویلیکه بنلمش و شکایت دفترینی آجمش یعنی شکایته
بنلمش و اغنیایی ذم ایلمکه آغاز ایلمش سوزی بو مرتبه یه ایرشدرمش که فقرانک
و درویشانک دست قدرتی بغلیدر یعنی بونلره مالک و قادر دکلدر درو
اغنیانک ارادتی آیاغی شکسته در یعنی درویشلره ارادت و محبتلری یوقدر
حاصلی فقرایه احسان و اعطا اوزره دکلدر در شکسته در حکره بر است مقدردر

در نسخه
در نسخه جمیعا
در نسخه
در نسخه

بیت کریمان را بدست اندر درم نیست ٭ درم داران عالم را کرم نیست
کریمان دارا ادات تخصیص بدست اندر یعنی اندر دست اندر بانک معنای ظرفیتی
تاکید ایدر درم دار وصف ترکیبیدر مالدار معناسنه و الف و نون ادات جمعیدر
عالمه اضافتی لامیه در ورا حرف تخصیص محصول بیت کریملرک النده درم یوق یعنی
کریم طبع اولانلرک سرمایه کرمی یوق یعنی الجید مالک دکلدر و عالم درم دارلرینک
کرمی یوق یعنی مالدار مالک او لنلرک طبع کرمی یوق حاصلی کریملرک مالی یوق و
مالدارلرک کرمی یوق مراکه پروردهٔ نعمت بزرکانم این سخن نا پسند آمد کفتم ای
یار توانکران دخل مسکینانند و ذخیرهٔ کوشه نشینان و مقصد زائران و
کهف مسافران و محتمل بار کران از بهر راحت دیکران دست تناول بطعام آنکه
برند که متعلقان و زیر دستان بخورند و فضلهٔ مکارم ایشان بارامل و پیران
و اقارب و جیران رسیده مرا بکا دیمکدر را ادات مفعول که حرف رابط صفت
پروردهٔ نعمت بزرکان لامیه لردر او لولک نعمتی پروردهسی یعنی بسلنمشی میم ضمیر
متکلم ناپسند نامقبول یعنی بنجه دکل تحت آمد دیمش توانکران مبتدا دخل مسکینان
لامیه و خبر مبتدا دخل کشینک خارجدن ملکینه داخل نسنه در الحج و غیری نسنه ذخیره
کوشه نشینان لامیه در دخل معطوف ذخیره ازیقد مقصد زائران لامیه در
مقصد اسم مکاندر ضرب بابندن زائران زائرک جمعیدر زیارت ایدیجی معناسنه
کهف مسافران لامیه کهف مغاره در بوندن ملجأ مراد در صیغنا جق یر دیمکدر
محتمل بار کران لامیه و بیانیه در بار کران آغیر یوک دیمکدر بهر راحت دیکران
لامیه لردر غیریلرک راحتیچون دست تناول لامیه در مجازاً طعام ییمکیچون ال
اوزاتمق بطعام باحرف صله انکه انکاهدن محققدر اول وقت دیمکدر برند
بانک و رانک فتحه لریله فعل مضارع جمع غائبدر ایلتدلر یعنی صونارلر که حرف بیان
زیر دست رانک سکونیله وصف ترکیبی اقامتیدر ال التنده او لانلر قول کبی
خدمتکار کبی لر و الف و نون ادات جمعدر فضلهٔ مکارم ایشان لامیه لردر فضله
زیاده در آرتق معناسنه مکارم مساجد کبی منتهای جموعدر و زنی اوزره در
مفردی مکرمت کلور ایکی میمک فتحی و رانک ضمیله ایلک دیمکدر کرم و احسان معناسنه

انلرك نعمتك فضلیسی دیمکدر با حرف صلادر آمل آذملك وارملنك جمعیدر زوجی
سی اولنلره یعنی وفات ایدن اره ارملدیرلر وزوجی وفات ایدن زنه ارمله اقارب
منتهای جوعدن اکابرکیبید دیفیین اولان خصملری اقارب جمع اقربا واقربا جمع قریب
دیمین احوال جوعی قیاسی ظن ایلمش جیران جمع جاردر قونشیلر دیمکدر بعض شارح رد شمعی
کلستانك بیچ لغتلرینی کاه فارسی عبارتله شرح ایلدوکی کاه ترکی غرابت بونده در
عنیوبینك ترکیبلردیاقا دسیله شرح ایلدکینه دخل ایدر محصول ترکیب بیکاکه اولولرك ردسروری
نعمتی بوردده سبیم بوکیسه نك سوزی نامقبول کلدی یعنی سوزین بکمدم دیدم
ای یادا اغنیا مساکیننك معینی یعنی کیلوبیدر وکوشه نشین اولان فقرانك ذخیره
لوبیدر وزیاد بجیلرك مقصد یدر یعنی زائرلر آنلرك انعام واحسانه قصد ایدوب
وادرلر ومسافرلرك صیغینجعی وقوناجق یرلری حاصلی مسافرخانه لویدر وغیرلرك
راحتیچون آغیر یوکه متحملردر یعنی فقرا ومساکین حضور وصفا سور مکیچون زحمت
اختیار ایدرلر اللرین طعامه اول وقت صونادرلرکه متعلقلری واللری التنده
اولان قوللری وحذمتکارلری یمك ییهلر وانلرك نعمتینك فضلیسی یعنی زیادهسی
طول عورتلره وبیرلره وخیصملره وقونشیلره ایرشمش اولحاصل بونلرك جمیعنه
طعاملر واصل اولیجه کندیلری طعامه ال صونادلر نظم توانکران را وقفست
ونذر ومهمانی * زکات وفطره واعتاق وهدی وقربانی توانکران را را
حرف تخصیص نذر آدق معناسنهدر یعنی برکسه برنسنهیه فقرایه ویا امیرلره ویا
علمایه آدار مهمانی یا حرف مصدر قونوقلق دیمکدر فطره رمضان بیرامنده فقرایه
ویردکلری بغدای وسایر نسنه اعتاق انعال بابندن مصدردر قولا آزاد ایلمك
هدی هانك فتحی ودالك سکونیله حرم شریفه اهدی اولنان طوار در قیون و
صغر ودوه کیبی نسنه قربانی یا حرف نسبت قربانه لایق طوار هرنهایسه محصولت
اغنیانك وقفی ونذری وقونوقلغی وزکاتی وفطرهسی وقول وجاریه آزاد
ایلمسی وهدیی وقربانی واریعنی مذکورلرك جمیعنه مالکلردر معلوم اولکه مصر اعی
اول سکنه او قوز بو نظمی رباعی دیینلر زیاده خطا ایلدیلر تو کی بدولت ایشان رد شراح جمیعا
رسیکه نتوانی * جزاین دو رکعت وان هم بصد پریشانی کی وقتدن سؤالدر

استفهام

استفهام انکاری طریقیله قچان دیمکدر با حرف صله دولت ایشان لامیه انلرك دولتنه
دیمکدر رسی فعل مضارع مفرد مخاطب ایرشورسین دیمکدر که حرف تعلیل نتوانی
فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب قادر دکلسین دیمکدر دو رکعت اقل صلاتدن
کنایهدر زیرا نماز ایکی رکعتدن اکسك اولمز پریشانی یا حرف مصدر محصول بیت
سن اغنیانك بو قدر خیراتیله دولتنه قچان واصل اولورسین قادر دکلسین
بو ایکی رکعت نمازدن غیریه آنیده یوز پریشانلغله زیرا فقر واحتیاج ایله
صفای خاطر بولنمز صفای خاطر بولنمایجق صفای صلاة بولنماز اگر قدرت
جودست واگر قوت سجود توانگرانرا به میسر میشود که مال مزکی دارند وجامه
پاك وعرض مصون ودل فارغ وقوت طاعت در لقمه لطیفست وصحت عبا
دت در کسوه نظیف پیداست که از معده خالی چه قوت آید واز دست
تهی چه مروت واز پای بسته چه سیر آید واز شکم گرسنه چه خیر قدرت جود
مصدرك مفعولنه اضافتیدر مخاطبه قدرت دیمکدر قوت سجودده بویلهدر که
حرف تعلیل مال مزکی بیانیه مزکی اسم مفعولدر تفعیل بابندن زکاتی چیقمش مال
مطهر معناسنه عرض مصون بیانیه مصون اسم مفعولدر صان یصون دن یعنی
نقصدن یابینك اجوف واوییسندن قوت طاعت مصدرك مفعولنه اضافتیدر
ومبتدادر حرف ظرف لقمه لطیف بیانیه وخبر مبتدادر صحت عبادت مصدرك
فاعلنه اضافتیدر ومبتدادر حرف ظرف کسوه نظیف بیانیه وخبر مبتدادر
پیداست مبتدای محذوفك خبریدر تقدیری این معنی ویا این حال پیداست
وکه حرف بیان معده خالی بیانیه معده میمك فتحی وعینك کسریله ومیمك کسری
وعینك سکونیله انسانده شیرده یرنیدر حیوانده شکم گرسنه بیانیه در بعض نسخه
ده شکم یرینه دست واقعدر بو تقدیرجه اضافت لامیه اولور اجلك الذن دیمکدر
محصول ترکیب اگر مخاطبه قدرت واگر سجوده یعنی عباده قوت اغنیایه فقراده
یك میسر اولور زیرا مال مزکیلری وار یعنی زکاتنی ویرمش ماللری پاك وطاهر
ولباسلری پاك وعرضلری جردن وفسق وفجوردن مصون ومحفوظلردر
وکوکللری تشویشاتدن وجامهدن فارغ وقوت طاعت لقمه لطیفهدر وصحت

عبادت کسوۀ نظیف وطاهر در معلوم وظاهر درکه معده یو خالیدن ذوقت
کلور یعنی معده خالی وبجق عبادت وطاعته مجال قالماز دیو شوالدن مروت کلور
وبغلی یا قدن نه سیر کلور یعنی وجه معاشه مقید اولان کیمسه سیره کیده مز دیو انکار
مقید در واج قرینیدن ویا آج کیمسه نك الندن نه خیر کلور جمیعا بونلر معده
خالیه یه معطوفدر واستفهام انکاری طریقیله حاصلی بونلر هپ ظاهر وهویدا
در صحت عبادتی مبتدا و پیداست لفظی خبر طوتیب معناسی عبادتك صحتی
پاك لباسده ظاهر در دیمك عجب ناپاك سویلمیش قطعه شب پراکنده خسبد
آن که بدید ٭ نبود وجه بامداد انش شب ظرف زمان خسبد فعل مضارع
مفرد غائب در خسبیدندن که مشترکدر یاتمق واویومق بینیده پراکنده یاور
یحمك فحد لری طاغنق دیمکدر پریشان معناسنه پرکنده ده دیرلر آن که آن کسی که
تقدیرنده در نتکه مکرر ذکر اولندی بدید بای عجمك فتحیله اوقوندی امادو مبلو
بای عربك مصراع ثانیه یه هو نزد آشکاره نبود فعل نفی مستقبل اولیه دیمکدر
وجه بامداد لامیه وجه بونده خرج معناسنه در بامدادان و بامداد ایرته دیمکدر
شبی مصراع اوله که بر داجمدر محصول بیت کیجه پریشان وبحضور یاتور دووار
اولکمسه که انك آشکاره اولیه ایرته خرجلغی یعنی ایرته خرجلغی اولمیان کیمسه کیجه
تشویشدن نه یتابیلور دو نه اویویا مور کرد آورد بتابستان ٭ تا فراغت
بود زمستانش مور مبتدا کرد آورد که کاف عربك کسریله بونده جمع معناسنه
در آورد فعل مضارع مفرد غائب ایکیسینك ترکیبندن جمع ایلر معناسی چیقار
خبر مبتدادر با حرف ظرف تابستان یاز معناسنه مستعملدر اصلنده تاب حرارت
وابیجی معناسنه در دوستان مدخولینك کثرتنی افاده ایدر کلستان و بهارستان
و نکارستان کیبی بس اصل معناسی ایسیلك دیمکدر اسماء منقوله دندر تا حرف تعلیل
فراغت مصدر در دلالت و ذنی او زرنه زمستان قیش فصلنده دیرلر تابستان
یاز فصلینه دیدکاری کیبی اصلنده زم زانك فتحیله صووغه دیرلر وستان کذا سابق
کبی در بس اصل معناسی صووقلق دیمکدر زمستان فراغتك ظرف زمانیدر
در زمستان تقدیرنده شین معناده فراغته مقیددر محصول بیت قرنجه یازین

رد شمعی

لوازمنی جمع ایدر تاکه قیشین فراغتی اوله یعنی آسوده حال اولوب حضور ایلیه
فراغت با فاقه نبوند وجمعیت در تنك دستی صورت نبند دو یکی تحرمه
عشا بسته و دیکری منتظر عشا نشسته هرکز این بدان کی ماند فراغت مصدر
در دلالت و ذنی او زره بونده مبتدادر با حرف مصاحبت نبوند ده متعلق
فاقه فقر نبوند فعل نفی مستقبل مفرد غائب خبر مبتدا حاصل اولمز یعنی جمع اولمز
جمعیت مبتدا یعنی جمعیت خاطر در حرف ظرف تنك دست وصف ترکیبیدر ویا
حرف مصدر در نبندد خبر مبتدادر صورت مقدم مفعولی تحرمه تفعیل بابندن
مصدر در بای مصدر حذف اولوب بدلینه تاء دیلمشدر یانك وجودیله
تا جمع ایدنلر غالبا بو قاعده دندر اکاه دکللر اعشی عشایه کسر عینله اضافتی لامیه
در تحرمه تکبیرة الافتتاح وعشا بونده اختتام نماز یدر منتظر عشا اسم فاعلك
مفعولنه اضافتیدر عشا عینك فتحیله اختتام طعامی در یعنی منتظر عشا با حرف صله
آن یعنی صاحب تحرمه ماند فعل مضارع مفرد غائب بکزر دیمکدر محصول ترکیب
فراغت فقره متصل اولمز یعنی فقرله حاصل وجامع اولماز وجمعیت خاطر الطاف
صورت بغلامز یعنی ایکیسی بر یرده جمع اولمز بری تکبیرة الافتتاح اله باغلمش یعنی
شروع ایلمش وبریسی عشایه منتظر اوتورمش یعنی اختتام طعامی نرده ن بیدا اولور
دیو هر جانبه متوجه اوتورمش حاصل معنی فراغت قلبله عبادت وطاعته شروع
اولور وفقیر نمازه شروع ایلیوب اختتام علکی نره دن کلور دیو منتظر اولور
هیچ بو فقیر اول غنییه بکزرمی استفهام انکاریدر یعنی بکزمز بیت خداوند روزی
بحق مشتغل ٭ پراکنده روزی پراکنده دل خداوند روزی لامیه صاحب
رزق دیمکدر مبتدادر بحق مشتغل متعلقدر که خبر مبتدادر و اسم فاعلدر
افتعال بابندن پراکنده مبتدا طاغنق دیمکدر روزی فاعلی پراکنده دل خبر
مبتدا و دل فاعلی محصول بیت رزق صاحبی اولان غنی حقه وعبادت وطاعته
صفای قلبله وفراغت خاطرله مشغول اولور اما دخی پریشان وپراکنده اولان
فقیر نه عبادتنی ونه طاعتنی طاعت اولور زیرا پراکنده دل و پریشان
خاطر اولمغله صحت عبادت بولماز بس عبادت ایشان بمحل قبول نزد یکتر است که

رد اول سنکه و سرو ری

جمعند و حاضرند پریشان و پراکنده خاطر که اسباب معیشت ساخته و باز داد
عبادت پرداخته عرب گوید اعوذ بالله من الفقر المکب و مجاورة من لا احب
و در خبرست الفقر سواد الوجه فی الدارین گفتا نشنیدۀ که پیغمبر علیه السلام
الفقر فخری گفتم خاموش که اشارت خواجۀ عالم بفقر طائفه ایست که مردان
میدان رضا اند و تسلیم تیر قضا نه اینان که خرقۀ ابرار پوشند و لقمۀ ادرار
فروشند پس بونده شرط محذوفک جوابنه داخل اولان فا معناسنه در عبادت
اینان مصدرک فاعلینه اضافتیدر لفظیا اشارتدر مجلا قبول یا حرف صلد ترد بکنه
متعلقدر و اضافت لامیه عبادت مبتدا و ترد بکنه خبری که حرف تعلیل جمعند یعنی
جمع اولوه اسناد مجازادر قلبلری مجموع اولوب پریشان اولمدوغیچون که حرف تعلیل
اسباب معیشت لامیه و مبتدا ساخته خبری ماضیدن قسمدر و فاعلی اغنیادر پس
اسم مفعول دیمک معلومدر که اسم مفعول معناسنه ملاحظه ایلمزلمش باز داد عبا
دت با حرف صله پرداخته یه متعلق و اضافت بیانیه پرداخته ماضیدن قسم مفرد
غائب فاعلی کذا اغنیادر بو کاده اسم مفعول دیمک محلی غیر مناسبدر
معنا لرو ورن عجب غافلی وجود تربیعنا عیش طیب الله تراه پرداخته بونده مشتغل
معناسنه در فقر موصوف مکب اسم فاعلدر افعال بابیندن مضاعفدن لغتده بوز
ناد دکلی افعالدندر که ثلاثیسی متعدی و افعالی لازم کلور دکبیته فاکب دیر بو فلان
یوزی اوزره دوشوردم او لدمدو شدی دیمکدر بو تقدیر اوزره مکب اولان
فقیردر لیکن بونده فقره اسناد اولدی مجاز ابو صورتده مبالغه وارد که اکباب
فقیر فقرده بر مرتبه وار دی که اکباب کندیدن غیری صفتنه که فقردر اکا بیله
عارض اولدی یعنی کندیدن غیری فقری بیله یوزی اوزره دوشدی و جایزدر که
اکباب ملازمت معناسنه اوله یعنی فقر ملازم و مداوم دن اللهم صفینو دیمک
اوله و لکل وجهة مجاورت مفاعله بابندن مصدردر جوار کبی که مصدردر تانیسیه
پس مجاورت جواردن مشتقدر دیمک همان مصدر مصدردن مشتق دیمکدر
بو ایسه کلام لغودر فتدبر مندنا اضافتی مصدرک مفعولنه اضافتیدر من اسم
موصولدر الذی معناسنه لا احب اصلی لا احبه دکدر بیجی رعایت ایلمک ایچون ضمیر

مفعول

رد شمعی

رد سروری

رد سروری

رد سروری و لامعی

مفعول حذف اولندی لا احب فعل نفی استقبال نفس متکلم وحده در جملۀ
فعلیه اعرابدن محلی یوق صله سیدر اسم موصولک الفقر لفظا مرفوع مبتدا سواد
الوجه لفظا مرفوع خبری سواد مصدردر قرالق معناسنه بونک ثلاثیسی فعلی
مستعملدر کلدر بلکه افعلالدن و افعیلالدن مستعملدر سایر الوانکده حالی بویله در پس
سواد الوجه یوز قرالغی دیمکدر فی الدارین جار مجرور بلا سواده متعلقدر تثنیه
همزه سنی خطابیچون طوتان قابل الخطاب دکل ایمش الفقر فخری جملۀ اسمیه بونده
گفتنک مقول قولی واقع اولمش الفقر مبتدا فخری جار مجرور بلا تقدیرا مرفوع خبری
یا ضمیر متکلمدر خاموش فعل امر مفرد مخاطب خاموشیدندر که حرف تعلیل اشارت
خواجه مصدرک فاعلینه اضافتیدر و عالم اضافت لامیه در با حرف صله فقر طائفه
لامیه و یا حرف وحدت و همزه حرف توسل همزه حرف وحدت طوتان اسکی
ضلالتی اوزره در بودو منی که حرف رابط صفت مردان میدان رضا لامیه و یا
در اند استک جمعیدر تسلیم مردانه معطوفدر میدانه عطف ایدن خطا ایلمش
و رضایه عطف ایلین خبط عشوا ایلمش شویله که هیچ ملاحظه یه مالک دکل ایمش
تسلیمک تیره اضافتی مصدرک مفعولنه در و تیرک قضایه بیانیه بعض نسخه ده
سپر تیر قضا واقعدر یعنی تسلیم یرینه سپر واقع اولمش قضادن صکره براند مقدر
نه حرف نفی فقر اینان لامیه و فقر طائفه دن مستفیددر که حرف رابط صفت خرقۀ
ابرار لامیه و پوشندک مقدم مفعولیدر ابرار بر ک و یا بارک جمعیدر ابو لر
دیمکدر پوشند فعل مضارع جمع غائبدر لقمۀ ادرار لامیه ادرار وظیفه دیمکدر
فروشندک مقدم مفعولیدر فروشند فعل مضارع جمع غائبدر فروشیدندن
فروختندن دیینلر خطا سو یلمشلر محصول ترکیب وقتا کیم اغنیانک احوالی مذکور
اولدی پس بونلرک عبادتی محل قبول یقیندر فقرا عبادتندن زیرا جمع و حاضر
لردر یعنی تشویش و غصه لری یوقدر پریشان و پراکنده خاطر دکللردر یعنی جمعیت
خاطر و صفای قلبه مالکلردر زیرا اسباب معیشتلرین دوزمشلردر و اوراد
و عباداته مشغوللردر یعنی اغیاردن فارغ اولوب عباداته مشتغللردر عرب دیرکه
اللهم الجا ایدرین یوزی اوزره دوشوفقردن یعنی شول فقردن که صاحبی آنک

رد شمعی

رد شمعی

رد لامعی

رد سروری

رد لامعی و سروری

سندت و زحمتندن بوزى اوزره دوشر يعنى خود وحقير اولور دنحى اللهم اجعلنى
سوندكم كسنك قوكشيليغندن وحديث شريفده وارد اولمشدركه فقر ايكى عالمده
يوزقرالغيد دردويشلرندن بوسوزلرى ايشيديجه ديدى ايشتمش ميسك كه پيغمبر عليه
السلام ديدى فقرى بنم فخرمدر كه فقرى كندى ذات شريفنه اضافت ايلدى بن ديليم
ايسم كه خواجهٔ عالمك الفقر فخرى بيوردوغى بر طائفه نك فقرينه اشارتدر كه رضا
ميدانتك اولويدر يعنى قضايه رضا كوسترن مردلره وقضا وقدر تيرينه تسليم وسپر
اولان دردويشلره اشارتدر بو طائفه نك فقرينه اشارت دكلدر كه ايولوك واولو
لوك خودسنى كيبولرو وظيفه لقلوب دنيا طمعلرندن صنالرحاصل دنيايه كمال
حرصلرندن بيعيوب صنادلو رباعى اى طبل بلند بانك در باطن هيچ
بى توشه چه تدبير كنى وقت بسيج اى حرف ندا طبل مجاز اسنادى بلند بانك اسنادى
بنابنه بونده طبلدن مراد كنديسى مدح ايلديه تصلّف ايلين كمسه در اما الغندره طالوره
درلو بلند بانك وصف تركيبيدر يوكسك آوازلى ديمكدر وبونك در باطن اضافى
بيانيه در در باطن ما قبلنه عطف ايدنلر صحيح نسخه لره مخالف ايلمشلر باطنكده
كه حرفنى ايراد ايدوب وباطن هيچ مضاف فيكوب معناسنى اى بلند آوازلى طبل
كه باطنكده هيچ معرفت وفضلتدن نسنه يوقدر ديو هم وزنده وهم معناده خطا
ايلمشلر فتأمل بى توشه ازيقسز وقت بسيج لاميه كيچ باء جيم عجمى اسق يراغيده ديرلر
بعضلر باى عربيله اوقوديلر اما جيمك عربى اولمسنى تجويز ايدن قافيه فنندن
آكاه دكلدر يعنى محصول بيت اى بلند آوازلى باطننده هيچ نسنه اولميان طبل يا خود
اى باطننده هيچ نسنه اولميان بلند آوازلى طبل توشه سز نه تدبير ايدرسين
آخرت يراغنى كورمك وقتنده يعنى هر كس آخرت اسبابنى تدارك ايلدكده
سن بوزدق ودنيا يوكيله نه تدبير ايدرسين روى طمع از خلق بپيچ ار مردى
تسبيح هزار دانه بر دست مپيچ روى طمع لاميه در مجاز ايچ فعل امر مفرد مخاطب
پيچيدندن بونده دونده ديمكدر اكر دن محققه درمردى يا حرف خطاب
تسبيح هزار دانه بيانيه ظاهر هزار دانه بيوردوغى مجرد وزن ايچوندر و
الا اعداد تا صد دانه اولمقدر بر دست ال اوزرنده ديمكدر جميع متون بر دست

وانفد

د دسمع

وانفدر معناده آنى انقضا ايدرسن در دست ياذان مخالف يا زمش مپيچ
فعل نهى مفرد مخاطب دوندرمه ديمكدر يعنى چويرمه محصول بيت خلقدن طمع
يوزينى دوندر اكر ار كيسك يعنى هيچ كمسه دن بر نسنه رجا ايلمه اكر كوچلكده دروش
ايسك بيك دانه لى تسبيحى الكه الوب چويرمه حاصلى صوفيلك ودر ويشلك
تسبيح چويرمكله اولمز همان خلقدن طمع يوزينى چويروب هيچ كمسه دن نسنه
اميد ايلمكدر درويشى بى معرفت نياد آمد تا فقر ش بكفر انجامد كه كاد
الفقر ان يكون كفرا نشايد جز بوجود نعمت برهنه را پوشيدن يا در استخلاص
كرفتارى كوشيدن ابناى جنس ما را بمرتبه ايشان كه رساند ويد عليا بيد
سفلى چه ماند نبينى كه حق جل وعلا در محكم تنزيل از نعمت اهل بهشت خبر
ميدهد كه اولئك لهم رزق معلوم فواكه وهم مكرمون فى جنات النعيم
تا بدانى كه مشغول كفاف از دولت عفاف محرومست وملك فراغت زير
نكين رزق معلوم درويش بى معرفت بيانيه نيارامد فعل نفى مستقبل مفرد

د دكرودى

غائب ارام ايلمز يعنى ساكن اولوب تك دورمز تا حتى معناسنه در فقرش ضمير
درويشه راجعدر بكفر با حرف مصاحبت انجامد آخر اولور يعنى فقرى كفر ايله
آخر اولور ويا فقر آنى كفره آخر ايده يعنى ختم ايده حاصلى فقر آنى كفره ايريشديرر
يس معناسنه فقرى كفره ايريشوردر يعنى معناى مطابقيسى سوكمشدر كه حرف تعليل
كا فعلده افعال مقاربه دن الفقر لفظا مرفوع اسمى ان يكون كفرا تأويل مفرد
ده خبرى با حرف مصاحبت وجود نعمت لاميه برهنه بانك فتحى وضميله
ورانك فتحيله چيلاق ديمكدر عريان معناسنه ويا حرف وحدت وهمزه حرف
توسل ورا ادات مفعول پوشيدن لفظ مشترك كيمك واورتمك بيتلرينه
بونده كيمك معناسنه يا فتحنه اورتمك معناسنه بولمكو بوشانيدن معنا
تضمين ايدر وز يعنى كيديرمك ويا اورتمك كيديرمكدن تعبير ايدر وز
استخلاص كرفتارى مصدرك مفعولنه اضافتيدر تخليص كرفتار معناسنه
ويا حرف وحدت ابناى جنس ما لاميه لردر ورا ادات مفعول با حرف
صله مرتبه ايشان لاميه در انلرك مرتبه سنه ديمكدر كه استفهام معنا

كيم ديكلر در ساندردانك فتحيله ابريشيدر معناسنه در ابناى جنس مفعول صريحى
ديمور تبه غير صريحى بعض نسخه ده كرپنه كى واقعدر بوتقديرجه رساندك فاعلى فتحى
اولور معنادخى مستقيم وحسبان اولور تأمل ايده ديد عليا بيانيه يد الدر دست
معناسنه عليا عينك ضمى ولامك سكونيله مؤنث اعلى در بوجه ديكلر بلند معنا
مراد دست اعطادر يعنى وير يجى ال يا حرف صله يد سفلى سينك ضمى و فانك سكونيله
اسفلك مؤنثيدر كه بيانيه الت الى دست زير معناسنه مراد فقيرك اليدر كه
الجيد دچه ادات استفهام ماندنونك فتحيله فعل مضارع مفرد غائبدر مانند
بكزمك معناسنه بنيمى فعل نفى استقبال مفرد مخاطب استفهامى متضمن كوردنز مبيك
ديكلر كه حرف بيان حق جل وعلادر حرف ظرف محكم تنزيل الاميه محكمدن مراد
ايكيدن خالى كل يا كتب اصولده ذكر اولنان اوله يعنى تأويله محتاج اولميا
آيت ويا معناى لغويسى مراد اوله ولكل وجه نعمت اهل بهشت لاميه كوردر خبر
ميدهدك مفعول صريحى وادنعت غير صريحى اولئك محلا مرفوع مبتدا لهم
جار ومجرور مقدر حصل يه متعلق ورزق لفظا مرفوع ظرفده در جمله ظرفيه خبر
مبتداء در ومعلوم صفت رزقدر فواكه رزقى تفسير ايدر بعضيلر عطف بيان
رزقدر ديديلر وبعضيلر بدلدر ديديلر فواكه فاكهه نك جمعيدر يعنى يمشلر
وهم مكرمون مبتدا وخبر جمله اسميه اعرابده محلا منصوب جمله حاليه في
جنات النعيم مكرمون متعلقدر نعيم نعمت معناسنه در تا حرف تنبيه بدانى
فعل مضارع مفرد مخاطب كه حرف بيان مشغول مشتغل معناسنه در كفاف
كاف عربك فتحيله رزق ديمكدر واضافت لاميه در دولت عفاف ده بويله
وعينك فتحيله ملك فراغت بيانيه ذير نكين رزق لاميه لوردر ومعلوم اضافت
بيانيه نكين نونك وكاف عجمينك كسريله يوزك قاشيدر ديرلر وعربجه فص ديرلر
فانك فتحى وصاد مشدده له محصول تركيب معرفتندر درويش ادام وفؤاد الملوك
يعنى تك دوردماز تا فقرى كفرله آخر اولوروبا كفره ايرشور ويا آنى كفره
ايرشدردر حاصل معرفتندر درويشلك اودرسى كفره چقار زيرا حديث شريفده
بيوردر فقر كفرا ولمغه قريبدر يعنى كفره قريبدر حاصل فقرنا اهل كمه عصمتدن

اخراج

اخراج ايدر وبكفره برابر ايشه ادخال ايدر نعمت دنيا وجودندن غير بلا ير
چيلقى كيدرمك قابل وممكن دكلدر يا بر اسيرى دشمن الندن ومحبوسى زندا
ندن تخليص ايلمك اندن غير يله ممكن اولمز واكا سعى وكوششش آنسز لايق وير ال
واردكل بيزم ابناى جنسمزى يعنى فقرا صوفيه اناك مرتبه سنده فقر فخرى ابضا
ايدر ويد عليا يعنى اعطا واحسان ايديجى ال يد سفلايه يعنى ذكوات و
صدقات واحسانات وعطيات قبول ايديجى الدن بكزر يعنى بكزمز استفهام
انكاريدر كوردر مبيسين كه الله تعالى محكم تنزيلده يعنى كلام مجيدنده اهل
جنت نعمتندن خبر ويروب بيوردركه انلرك معلوم ومعين رزقلرى وار
دركه اول رزق ميوه لردر واول اهل بهشت جنات نعيمده يعنى جنان نعمتلرنده
مكرم ومعززدر تا بيلسن كه رزق وكفافه مشغول ومقيد اولانى دولت
عفافدن يعنى حرامدن پرهيز ايلمدن محروم ايدر وملك فراغت رزق معلو
نكينى التنده در يعنى هر كسك كه رزق معلومى ونعمت معينى وار در صفاى
قلب وفراغت خاطره مالكدر بيت تشنكان را نمايد اندر خواب همه
عالم بچشم چشمه آب تشنكان تشنه نك جمعيدر را حرف تخصيص نمايد
فعل مضارع مفرد غائب مبنى للمفعول معناسى كورينور ديمكدر اندر ادات
ظرف خواب بونك دوش معناسنه در همه عالم جميع عالم ديمكدر عالم نمايدك
نائب عن الفاعليدر بچشم باى صله ايله مفعول غير صريحى وچشمه آب اضافت
بيانيه ايله صريحى محصول بيت تشنه لرك دوشنده كوزينه جميع عالم صو چشمه سى
كورينور يعنى هر كس اويانقده نه كه فكر وملاحظه ايدرسه اويوقده دخى
آنى كوردر حاصل قصه دن حصه بودركه فقراى بى معرفتلرده فراغت بال و
صفاى درون اولمز زيرا كوكلرى فقر جهتندن هزار وسوسه ايله موسوسدر
هركجا كه سختى كشيده ء وتلخى چشيده ء را بينى خود را بشره دركارهاى مخوف
انداذد واز توابعان بپرهيزد واز عقوبت اخرت نهراسد وحلال از
حرام نشناسد سختى يا حرف مصدر كشيده ء يا حرف وحدت وهمزه حرف
توسل تلخى يا حرف مصدر چشيده ء يا حرف وحدت وهمزه حرف توسل ورا ادات

مفعول ثمره فتح شين و واو های اصلیه ایله حرص معناسنه در نهراسد فعل
نفی مستقبل مفرد غایب محصول ترکیب هر برده که برسندت چکمشی و آجلق
دادینی کوررسین کندینی جرمه قودرقوچ ایشلره آثار و آیتک توابعنه صاحبم
وعقوبت آخرتدن قورتلمق وحلاللی حرامدن بیلمز قطعه سکی را اکر کلوخی
برسرآید ❊ ز شادی بر جهد کین استخوانست سکی یا حرف وحدت و را
حرف تخصیص کلوخ کاف عربک ضمی و فتحیله ولامک ضمیله کسک دیرلر تارلاده و
غیری یرده اولور و یا حرف وحدت بر حرف استعلا شادی یا حرف مصدر
بر حرف تاکید جهد جیمک عربک فتحیله فعل مضارع مفرد غایب صحرار دیمکدر
جهدی جهیدندن یعنی جیم عجمک ضمیله اشتقاق ایدنلر بقرف جدید ایله اشلرکین
که حرف تعلیل این اسم اشارت کلوخه و مبتدا و استخوان خبری محصول بیت
بر کلبک بر کسک باشنه اوز رینه کلسه یعنی برکیمسه بر کلبه بر کسک آتسه و او سنده
اشته شاد یلقدن صچرار که بو استخواندر دیو استخوانه زیاده تهالکندن قصه
دن حصه بودر که زیاده فقر واحتیاجدن یاننده بولمینچه ال اوره ظن ایدنه
که کندوسینه بر شی احسان ایدر در دکر نعشی دو کس بر دوش کیرند ❊ لئیم الطبع
بنداردکه خوانست نعش نونک فتحی و عینک سکونیله قبره میت کوتورجک
صال یعنی تابوت اکرایچنده میت اولورسه عربده آکا جنازه دیرچیک کسریله و اکر
میت اولمیوب خالی اولورسه آکا سریر دیرلر یا حرف وحدت بر حرف استعلا دو
اوموز کیرند فعل مضارع جمع غایب معلوم اوکرک عرب دیلنده غیریده تثنیه و جمع
صیغهده مشترکدر لئیم الطبع دیمکدر دنی الاصل و شحیح النفس معناسنه طبع اضافتی فعلک
فاعلینه اضافتید ربندارد فعل مضارع مفرد غایب پنداردیدندن ظن ایدر دیمکدر
که حرف بیان خوان بوندن سفره معناسنه در طعام دیبنلر پنداردلر سویلینلر محصول
بیت و اکر ایکی کیمسه بر نعشی اوموزنیه آلوب کوتورسلر دنی الاصل و شحیح النفس ظن
ایدر که سفره در کا ایچنده طعام وار لئیم الطبعی کلبه تشبیه ایلدی طعامه زیاده حرص
مراد فقیر بی موفقدر اما صاحب دنیا بعین عنایت حق ملحوظست وبجلال
ازحرام محفوظ من همانا که تقریر این سخن نکردم و برهان بیان بنا و ردم انصاف

رد نظم

رد شراح جمعا

از تو

از تو توقع دارم هرکز دیدی که دست دغابی برکتف بسته یابی نوایی در
زندان نشسته یا پردهٔ معصومی دریده یا کفی از معصم بریده الابعلت درویشی
شیر مردان را بحکم ضرورت در نقبها کرفته اند وکعبها سفته و محتملست که
درویشی را نفس اماره مطالبت کند چون قوت احصانش نباشد بعصیان
مبتلا کردد که بطن و فرج توامانند یعنی دو فرزند یک شکمند مادام که این یک
جا نیست این بر پاست شنیدم که درویشی را با حدثی خبثی بکرفتند با آن که
شرمساری برده بیم سنکساری بود کفت ای مسلمانان زر ندارم که زن کنم و
قوت ندارم که صبر کنم چه کنم لا رهبانیة فی الاسلام صاحب دنیا اسم فاعلک
مفعولینه اضافتیدر با حرف مصاحبت عین عنایت بیانیه و حق اضافت لامیه
ملحوظ منظور معناسنه در اصلنده لحظ کوز اوجیله بقمقدر همانا بوندن کنایه معنا
دلالت محضه و قیاسیدر تقریر این سخن مصدرک مفعولینه اضافتیدر برهان
دلیل معناسنه در بیان اضافتی اسم فاعلک مفعولینه اضافتیدر انصاف دارمک
مفعول اولی در توقع ثانیسی توقع بوندن امید معناسنه در هرکز بعض شراح مجهله
بیان ایلمش و بعضیسی دیمش هرکز لفظی بدیهیا تندر احتیاجی یوقدر لکن هرکز
عبارتی فارسیده ترکیب نسبت بیانه احتیاجی وار در کا لا یخفی دیدی فعل ماضی مفرد
مخاطب استفهامی متضمن دست دغا لامیه دغا و مکر بیه دیرلر که ظاهری باطننه اویمیه
حاصلی حیله بازو قلب و دغل معناسنه مستعملدر یا حرف وحدت بی نوا کبی
یا حرف وحدت پردهٔ معصوم لامیه تقدیری پردهٔ عرض معصومدر یعنی بر پاک
و پرهیزکار عرضی پرده سی دیمکدر دریده بوندن اسم مفعولدر یرتلمش دیمکدر
کفی یا حرف وحدت معصم میمک کسری و عینک سکونی و صادک فتحیله الدوبلک
برینه دیرلر بریده بوندن اسم مفعولدر کسلمش معناسنه الا ادات استثنا در مذکور
اولدن یا حرف مصاحبت علت درویشی لامیه در یای مصدریه ایله شیرمردان
ارسلان اولو بهادردن کنایه در نقب نونک فتحی و قافک سکونیله محرب یدو
لغم دیدکلری یردر بوندن مراد اوغریلق ایچون دیوار دلمکدر کعب طبوقله سفته
سینک ضمی و فانک سکونیله ماضیدن قسمدر اند تقدیریله دلنمش دیمکدر مراد

رد سروری

رد مرودی

بو قاعده‌دن طوبو قالوری مجروح اولمقدر سفته اسم مفعولدر دیبن مفعولی
فاعلدن فرق ایلمز ایمش دردونجی را نفس امّاره در احرف تخصیص و اضافت بیانیه
در تقدیری امّارة بالسّوء در یا امر لیغو اما یدن نفس دیمکدر قوّت احصان
مصدرک مصدره اضافتیدر دوشینه لامیّه بعصیان یا حرف صلهکه حرف تعلیل
بطن بانک و طانک سکونیله قارین معناسنه درکه فارسیجه شکم دیرلر فرجدن
مراد بو نده ادرک وعورتک قبلکبده یعنی اوکلری توأمان تانک و همزه نک فتحه
لویله ایکیز معناسنه در یعنی بر قارنیدن طوغان ایکی اوغلانه دیرلر فارسیجه همزاد
دیرلر شیخ شرح ایدوب یعنی بطن و فرج بو شکمک ایکی فرزندید دایی انشاد ندر
بطنه وان انشاد نده فرجه دردونجی را یا حرف وحدت و را حرف تخصیص یا
حرف ظرف حدث خبث بیانیه مراد حالده دیمکدر مراد زنا در یا انکه انک
بوله دیمکدر عرب مع ذلک دیرو شرمسار صفت مشبّهه در خجل معناسنه و یا حرف
مصدر دیم سنکنار لامیّه و یا حرف مصدر دن کتم اولتم دیمکدر زیرا زن کرد
اولمق معناسنه در ع مرد نیست بیازماى وانکه زن کن رهبانیّت رانک
فتحی و هانک سکونیله مصدر در رهب یرهب دن یعنی علم یا بندن مصدری
رهبت ده کلور رانک فتحی و هانک سکونیله لا رهبانیة فی الاسلام بر مطول
حدیث شریفه تلمیح در که انه لا رهبانیة ولا تبتّل فی الاسلام و اقعده یعنی دین
اسلامده افعال رهبان اولمز یعنی صوم دائمی و کشیشلر سیسین کیمک و ات
یعنی لحم یمک و بوندن غیری بنجه احوال تبتّل تفعّل بابندن مصدر در نکاحی
ترک ایدوب نسادن کلیًّا منقطع اولمقدر محصول ترکیب بی موقت دردونجی بیتک
احوالی مذکور کبیدر اما اصحاب دنیا یعنی اغنیا خدانک عین عنایتیله منظور
لور دوحلال سببیله حرامدن محفوظلر کانه کدن بو سوزی تقریر ایلدیم و بنانه
برهان و دلیل کتوردم دم سندن انصاف امیدبن طوتادم هر کوکور دیکیکه
بر عیار وحیله باذک الی آرد دینه بغلی اوله و بر بی نواز ندانده اوتورمش اوله یعنی
زندانده کیو مش اوله و یا بر معصومک عومی پرده سی پرتلمش اوله و یا بر آیه بلزک
برندن کسلمش اوله الاّ درو یشلک و فقیر لک علتیله شیوه مردلری و بهاد رلری

ضرورت فقر سببیله اوه کیرمک ایچون دیوار دلمکده طوتب ایاغنه بوقاغی
اوروب طوبوقلوی مجروح المشلر حاصلی کوجلکدن بهادرلر فقر ضرورتیله نامعقول
ایشلره ارتکاب ایدوب باشلرینه بلالر کلمش و احتمالدرکه دردونجی نفس امّاره
مطالبه ایلدیکی چونکه قوت احصانه یعنی صیانت نفسیه ولیده عصیانه مبتلا اولور
زیرا بطن و فرج ایکیزلردر یعنی بر قرندن طوغمش ایکی اوغلاندر ما دام که قارین
برنده در فرج ایاغنی اوزره در یعنی قارین طوق اولنجه فرج حرکت ایدر
ایشته مکه بردردونجی برنا مشروع ایشده طوتیلورلر یعنی زناده طوتیلورلر انک
بولکه حجاب چکدی طاشلنمق تورقوسی اولدی دردونجی دیدیکی مسلمانلر
انجم بو قدرکه اولتم و اولقدر قوتم بو قدر که صبر ایدیم بنجه ایدم بن دین اسلامده
رهبانیّت اولمز یعنی کشیشلر عادت و قانونی اولمز و از جملهٔ مواجب سکون
وجمعیّت درون که خداوندان نعمت راست یکی آنست که هر شب صنمی در بر
کیرند و هر روز جوانی از سر که صبح تابان دمیده ست از صباحت او بر دلست
وسرو خرامان را پای خجالت در کل جملهٔ مواجب سکون لامیّه لر در مواجب
جمع موجبدرکه مصدر میمیدر وجوب معناسنه بونده مراد سببدر اسم مکان
ظن ایدنلر ظن فاسد ایلمشلر که حرف رابط صفت خداوندان نعمت اصحاب
نعمت دیمکدر یعنی اسم فاعلک مفعولنه اضافتیدر در احرف تخصیص در لاجادی
معناسنه یکی مبتدا آنست خبری که حرف بیان صنمی یا حرف وحدت بر بونده
سینه و پهلو معناسنه در جوانی یا حرف مصدر از سر باشدن دیمکدر استیناف
معناسنه که کبیوند مقدّر در که حرف رابط صفت صبح تابان بیانیه و را حرف
تخصیص صباحت جمال معناسنه در او یا اضافت لامیّه در دل بونده یوزک
معناسنه در سرو خرامان بیانیه خرامان صفت مشبّهه در صالنقان معناسنه
پای خجالت لامیّه در مجازا پای در کل اولمق عجزدن و مغلوب لقدن کنایه در
محصول ترکیب جملهٔ اسباب سکون و جمعیّت دروندن که نعمت صاحبلرینکدر
یعنی انلره مخصوص در برسی اولدرکه هر کیجه بر صنمی پهلو یه چکرلر و هر کون باشدن
یکتلک کسب ایدرلر یعنی کوز الدرلر یا توب قالقمغله تازه جوان اولورلر الخلیق

ردّ شراح جمیعاً

صنم که صبح تابانک الی انک حسن وجالندن بوره‌کی اوزره در یعنی بو قدر حسن وجال صاحبیکن انک صباحتی رشک وحسدندن بوره‌کی صنجو بس البنی بوره اوزره طوتادنتکه بوره‌کی صنجان کیمسه بوبلاید ربو ندن دلدن سبنه‌ مراد ایدنلی معناء مقصوده واصل اولمامشلردنی اول صنمک صباحتندن وخرامان قا سروخرامانک خجالت ابا غنی بالجمله در رشک وحسدندن یعنی انک قامتی کبی خرامان اولمدوغندن خجالت خکوب حیرتده قالمشی کذ بیجع رعاینی ایجون ادات خبر یعنی سبن ونا مقدّردر **بیت بجون عزیزان فرو برجنک سرانکشتها کرده عتاب دنک** باحرف صلاخون عزیزان لامیه فرو برده ما قبله در مفرد غایب فاعلی مذکور ضمیر راجع تحتنده ضمیر در فرو برده اسم مفعول در یعنی فاعل مفعول لدر فرقالمز ایتمز جنک مفعول صریحی در بجون غیر صریحی جنکدن مراد پنجه دربار مقلو ددر یعنی خطا ایلمش سرانکشتها دانک سکوننیله بر اوجی کرده نک مفعول اولی عتاب دنک وصف ترکیبی ومفعول ثانیسی عتاب عینک ضمی ونونک تشدیدیله ایکده ربدکلری عتندر فاریجه سیجند دیرلر محصول بیت عزیزلرک یعنی عاشقلرک قانیمه پنجه سینی باتورمش یعنی پنجه عاشق قتل ایلمش وبر مقلو اوجینی قزاردوب اول قاندن عتاب دنک ایلمش حاصلی برمقلوبنک اوجینک قزللغی حنادن دکلدر بلکه قتل ایلدکلری عشاقک قاندندر دنک آمیزا ولمش **مجالست که باوجود حسن طلعت اوکردند مناهی کردندو یا قصد تباهی کنند** که حرف بیان باحرف مصاحبت وجود حسن طلعت او لامیه لردر بونده طلعت یوز معناسنه در کردمناهی لامیه کرد کاف عجمک کسری ورانک سکونیله اطراف معناسنه در مناهی منهینک جمعیدر یعنی شرع شریف نهی ایلدکی معنالر حاصلی نامشروع ایشلر دیمکدر کردند کاف عجمک فتحی ورانک سکونیله فعل مضارع جمع غایبدر جکزینلر دیمکدر قصد تباهی مصدرک مفعولنه اضافتیدر تباه تانک فتحیله فاسد دیمکدر قصد و باحرف مصدر فساد معناسنه محصول ترکیب مجالسدرکه اول صنمک حسن طلعتی وجودیله اغنیا نامشروع ایشلر اطرافنده جکزینلر ویا فساده قصد ایدرلر **بیت**

دلی

دلی که حور بهشتی ربود و یغما کرد کی التفات کند بر بتان یغمائی دلی یا حرف وحدت که حرف رابط صفت حور بهشتی یا نسبت حور رعو بیده احورک وحوراء نک جمعیدر حمراحمرک وحمراءنک جمعی اولدوغی کبی لیکن عجم حوری لفظنی مقام مفردده استعمال ایدر بهشتی یا حرف نسبت ربود رانک فتحی وضمیله فعل ماضی مفرد غایبدر دل ربودنک مفعولی ویغما کرد دک برحرف صلا بتان یغمائی بتانه یا حرف نسبت یغمایه منسوب بتلر دیمکدر محصول بیت برکوکلی که جنت حوری قپدی ویغما ایلدی یعنی برکوکل که جنت حورینه تعلق ایدوب انکا عاشق اولدی نجان التفات ایدر دنیانک یغماجی محبوبلرینه یعنی جنت حوری کبی کوزللره مالک اولان کیمسه انلردن ادنالره نجان التفات ایدر بتان یغمایدن مراد روسپی زنلر ومستعمل اوغلانلردر دیبی قتی بنادن سوبلنمش **من کان بین یدیه ما اشتهاها رطب یغنیه ذلک عن رجم العناقید** من اسم موصول وکان ل تامه بین یدیه لامیه اولکنده دیمکدر قدام معناسنه بو عبارتی بو معنایه استعمال ایدرلر وما بوندن مصدریه حینیه در یعنی دوام افاده ایدر اشتهاها افتعال بابندن فعل ماضی مفرد مذکر غایبدر ناقص یاییدن فاعلی تحتنده موصوله راجع ضمیر در رطب رانک ضمی وطانک فتحیله لفظا مرفوع فاعل کان در جمله فعلیه اعرابدن محلی یوق صله موصولدر موصول صلاسیله اعرابدن محلا مرفوع مبتدا یغنی فعل مضارع مفرد مذکر غایبدر ناقص یاییدن وضمیری بارز موصوله راجعدر ذلک محلا مرفوع فاعل یغنیه در و رطبه اشارتدر وجمله فعلیه اعرابدن محلا مرفوع خبر مبتدادر که موصول تشکیل ددعن حرف جر یغنی فعلنه متعلق رجم عناقید مصدرک مفعولنه اضافتیدر رجم طاشه آتمقدر ولو عناقید عنقودک جمعیدر لغتده اوزوم صالقیمیدر اما بونده مراد خرما صالقیمیدر محصول بیت برکمسه که اوکنده اشتهاسی ایلدکجه تازه خرما اولیعنی کوکلی استدکجه رطبه مالک اوله بو کامالک اولمق یعنی رطبه اکا استغنا ویرر خرما صالقیمنه طاش آتمقدن حاصلی حاضر وارایکن حاضر اولمیانه سعی ایلمکه احتیاج مصراع اولک معناسی شول کمسنه که تازه خرما اشتهاسی

اول وقت اول سنده انك اوكنده اولسه دين و مصراع ثانيى بوكه كوره بيان ايلى
معلوم مدركه بيتك معناسنه واصل اولمشدر **اغلب تهى دستان دامن عصمت**
بمعصيت آلايند وكرسنكانان ربايند اغلب اكثر ديمكدر تهى دستان اضافتيله
لاميه در تهى دست تانك فتحى وكسريله لغتدر وصف تركيبيدر يعنى افشامندندر
الى بوشدر ديمكدر صفركيد معناسنه والف ونون ادات جمعدر اغلب مبتدا و
آلايند خبرى دامن مفعول صريحى وبمعصيت غير صريحى دامن عصمت بيانيه
ياكلك معناسنه در با حرف مصاحبت معصيت كناه ديمكدر آلايند فعل مضارع
جمع غائبدر آلايندن وكرسنكان كاف عجمك ضمى وراءنك كسرى وسينك
سكونيله آج مكه لر كاه اولوركه ضرورت وزنيچون راء ساكن وسين مكسور
اوقنور بوندن مبتدا واقعدر اصلنده مبتدا مقدردر اغلب لفظيله تقدير
سابقده كبى وربايند راءنك فتحى وضميله فعل مضارع جمع غائبدر ربايندن
ربودندن دينلور خطا ايلشلو نان مقدم مفعولى جمله فعليه خبر مبتدا و
قپادلو ديمكدر محصول تركيب تهى دستلرك يعنى فقرانك اكثرى عصمت اتكنى
معصيتله بولاشدرلر يعنى كناه سببيله كنديني رسوا ايدرلر وآج اولنلرك
اكثرى اتمك قپادلرحاصلى بى عرض وقارا اولورلر **بيت چون سك درنده**
كوشت يافت نپرسد * كين شتر صالحست يا خر دجال سك درنده يا
داله فتح وكسر جائزدر وراء مفتوح وتشديد ضرورت وزنيچوندر يرتيجى كلب
ديمكدر سك مبتدا ويافت خبرى وكوشت كاف عجمك ضميله ات ديمكدر لحم معناسنه
يافتك مقدم مفعوليدر بولدى ديمكدر نپرسد فعل نفى مستقبل مفرد غائب
صورماز ديمكدر مصراع ثانيه موهوندر كين كه اين ايدى كه حرف بيان واين اشارت
كوشته شتر صالح لاميه يا حرف عطف خر دجال لاميه دجال مسيح كذاب
ديدكلرى لعينك اسميدر محصول بيت چونكه يرتيجى كلب يعنى كلب عقور ات
بولدى صورماز كه بو ات شتر صالحك اتميدر يوخسه خر دجالك اتميدر يعنى
حلال وحرام فرق ايلمز آج اولان فقير ده بويله دريسيك بوليجق حلال وحرام
ديمز البته بولدوغنى يرو نفسنى طغيان ايدنجه حرامدن احتراز ايلمز

بسيار مستوران بعلت درعين فنا افتاده اند وعرض ودين گرامى بباد
زشت نامى داده اند مستوراندن مراد پرهيزكارلردر دين كرامى بباد با
حرف صله باد زشت نامى بيانيه زشت نام وصف تركيبيدر چركين آدلى ديمكدر
ويا حرف مصدر عرض داده اندك مقدم مفعول صريحيدر وبباد غير
صريحى محصول تركيب چوق مستورلر فقيرلق علتيله محض فناده دوشمشلر
در وعرض ودين شريفى زشت نامليق يلنده ويرمشلردر يعنى حرامدن ارتكاب
ايلمك سببيله عرض ودين وقارينى هبايه ويرمشلردر **بيت باكرسنكى قوت**
پرهيز نماند * افلاس عنان از كف تقوى بستاند با حرف مصاحبت كرسن
ضرورت وزنيچون سابقا مذكور اولان كيدر وكاف عجم هاى رسميدندر
ويا حرف مصدر قوت پرهيز مصدرك فاعلنه ويا مفعولنه اضافتيدر
نماند فعل نفى مستقبل مفرد غائب قالمز ديمكدر افلاس مصدردر افعال
بابندن مفلس وفقير اولمق ديمكدر مبتدا واقعدر وبستاند خبرى
وعنان خبرك مفعول صريحى واز كف غير صريحى كف تقوى لاميه در مجازا
بستاند فعل مستقبل مفرد غائب باى تأكيديله آلور ديمكدر محصول بيت
آجلغيله قوت پرهيز قالماز يعنى آجلق پرهيزه مانعدر مفلسلق وفقيرلق
الندن عنان اختيارى آلور حاصلى فقر تقوى يه مانعدر زيرا تقوى غنا
اولمز **حالى كه من اين سخن بگفتم عنان طاقت درويش از دست تحمل برفت**
وتيغ زبان بركشيد واسب فصاحت در ميدان وقاحت جهانيد وبر من
دوانيد وگفت چندان مبالغه در وصف ايشان كردى وسخنهاى پريشان
گفتى كه وهم تصور كند كه ترياقند يا كليد خزانه ارزاق حالى
ديمك فى الحال ديمكدر كه حرف بيانيه در عنان طاقت درويش بيانيه ولاميه در
دست تحمل بيانيه تيغ زباندن بويله در اسب فصاحت وميدان وقاحت ده
بويله در فصاحت رسوالق وقاحت ادبسزلك جهانيد جيم عربك فتحيله
فعل ماضى مفرد غائبدر جهانيدندن صچراتدى ديمكدر دوانيد دال مهمله
نك فتحيله فعل ماضى مفرد غائبدر دوانيدندن يلدردى ديمكدر زهرفاق بيانيه

كليد خزينهٔ ارزاق لاميه لردر كليد كاف عربك فتحيله مفتاح معناسنه در
محصول تركيب فى الحال كه بن بو سوزلرى سويلدم درويشك طاقتى دريغ
تحملى اندن كيتدى يعنى سوزه طاقت وتحمل كتوره مدى واوزرمه دلى قليچنى
چكدى يعنى بنى دلكلكه باشلادى ودرسوابلق آتيه ادبسزلك ميداننده صچرايدى
يعنى درسوابلغو وادبسزلكه باشلادى ونيم اوزرمه يلدردى ودبدى اغنيانك
حقنده ووصفنده اولقدر مبالغه ايلدك واول دكلو ابلغو ايچون بو نيشان سوز
سويلدك كه قوت واهم بصقو دايدركه فقر وفاقه زهرينه ترياقلردر ويا فقرانك
دنقلو خزينه سينك مفتاحى دردلر مشتى متكبر ومغرور ومعجب ونفور و
مشتغل مال ونعمت ومفتتن جاه وثروت سخن نكويند الا بسفاهت
ونظر نكنند الا بكراهت علما را بكدايى منسوب كنند وفقرا را بى سرو
پايى معيوب كردانند بغرور مالى كه دارند وعزت جاهى كه پندارند
برتر از همه نشينند وخود را بهتر از همه بينند آن در سر دارند كه بكسى سر
بر دارند يعنى از قول حكما كه كفته اند هركه بطاعت از ديكران كمست وبنعمت
بيش بصورت توانكرست وبمعنى درويش مشتى مشت ميمك ضمى وشينك
سكونيله بونده اوچ معناسنه در قلتدن كنايتدر ومراد تحقيردر وياحرف
وحدت معجب اسم فاعلدر افعال بابندن متكبر خودبين معناسنه نفور
در فاعل معناسنه مبالغه ايچون زياده نفرت ايدجى معناسنه مشتغل مال اسم
فاعلك مفعولينه اضافتيدر مالا مشغول ديمكدر مفتتن اسم مفعولدر افتعال
بابندن جاه اضافتى قائم مقام فاعلينه اضافتيدر مفتون جاه ديمكدر ثروت
تانك وواوك فتحه لريله ودانك سكونيله غنا معناسنه در سفاهت خفت
معناسنه در مقابلى حلم در بى سر وپايى ياحرف مصاحبت جوف صله
دينى غلط سويلمش بى سر وپا شول كمسه يه ديرلركه بى پروا كزوب هيچ بركاره
وكسبه تقيد ايلميه كردانند بونده كنند معناسنه در ياحرف مصاحبت غرور در
لاميه ويا حرف وحدت كه حرف رابط صفت عزت جاه غرور مال كبيدر
ويا حرف وحدت كه كذ حرف صفت زان در سر دارند يعنى باشلرنده آنى

ردّ ابن سيد على

طوترلر

طوترلر حاصلى باشلرنده اول هوا وسودا بو قدر رد ديمكدر كه حرف بيان بكسى ياحرف
صله ويا حرف وحدت سر بر دارندك مقدم مفعوليدر يعنى بركيمسه يه التفات ايدوب
باشنى قالدرمزلر حاصلى تكبر كوسترورلر محصول تركيب اغنيا ديدوكك بر اوج
متكبر ومغروردلردر وخودبين ونفورلردر ومال ونعمته مشتغل ومنصب و
دولتك مفتونلرى سوز سويلمزلر الا سفاهتله وفقرايه نظر ايلمزلر الا كراهتله
علمايى ديلنجيلكه منسوب ايدرلر يعنى علما كدالردر ديرلر وفقرايى بى سر وپا
معيوب ايدرلر يعنى بربلوك باشى واياغى بلورسز بى پروا ونى كار وكسب
ايتمز وكوچنمز جونقلودر ديرلر بو مال غرورى ايله كه طوتارلر يعنى كنديلرده اولان
مالك غرورى سبيله وبر منصب عزتيله كه ظن ايدرلر يعنى منصبمز عزتيدر ديو
ديو ظنى سبيله مجلسده جميع ناسدن يوقارى اوتورورلر وكنديلرينى جميعندن
يكرك بيلورلر وباشلرنده اول غرور وتكبر بو قدر كه كمسه يه باشلرين قالدروب
التفات ايتمزلر قول حكمادن بحث ايدرلر دركه ديمشلردر هر كمسه كه طاعتله ويا
طاعتده غيرلردن اكسكدر ونعمتله ويا نعمتده زياده در صورتده غنيدر
اما معناده فقيردر در بيت كر بى هنر بمال كند كبر بر حكيم كون خرش
شمار اكر كاو عنبرست بمال باحرف سبب كبر كافك كسريله تكبر معناسنه
در كون خرش لاميه لردر كون كاف عربك ضميله وواو اصليه ايله كوت ديمكدر
دبر معناسنه كاه اولور كه واوى حذف ايدوب كن ديرلر شين ضميرى هنره
راجعدر شمار فعل امر مفرد مخاطب كاو عنبر لاميه در بعضلر ديديلر كه عنبر دن كرك
صغرندن حاصل اولور يعنى انك ترسندن پس بو سوزه كاكوره در محصول
اكر هنرسز مال سبيله حكيم اوزره كبر وغرور ايدرسه آنى كون خر صاى يعنى
كون خر عد ايله اكر كاو عنبر ايسه ده يعنى آنى احمق ناسدن عد ايله اشرافدن
عد ايلمه كفتم مذمت ايشان روا مدار كه خداوندان كرمند كفت خطا
كفتى كه بندهٔ درمند چه فايده كه ابر آذارند وبركس نمى بارند وچشمهٔ
آفتابند وبر كس نمى تابند وبر مركب استطاعت سوارند ونمى رانند
قدمى بهر خدا ننهند ودرمى بى منت واذا ندهند ومالى بمشقت فراهم

آورند وبخشش نكردارند وبجرت بكذارند وحكما كفته اند سيم بخيل
وقتى ازخاك برآيدكه وى بخاك رود ابرآذار الامية آذار وآذرالقلو والقشر
وذال برينه ذالدر بونده مارت آبى مراد ددبس صوك كوز آيى ديين تاريخ
جلاليه نسبت سويلمشكم بونده اول مراد دكلدر وتعميم ايدوب بهارك صوك
آيى وكوزك صوك آيى وقيش آيى ديبى اصابت الحمش ياخود بونده نيدر مز
لوديكلدر متعدى معناسنه يعنى بغود نبغد دمزلرد ديكلدر مراد كمسه يه احسان ايلمزلر
ديكلدر تاينده ده متعدد بدر يعنى كمسه اوزره برتو صالمزلر مركب استطاعت
بيانيه محصول تركيب ديدمكه اغنيانك منت مندى دواطوتمه زيرا كرم صاحبلرى
ديدى خطا سويلدك كه انجى قوللرى بدرنه فايدكه اذا ايلوطيده ومكه اوزره
يغمازلر وكونش جشمه سيدرلر وكمسه اوزرينه ضيا وبرتو صالمزلر ووقدرن مركبه
سوارلردر وآشوب كيمزلر يعنى كمسه يه احسان ايلمزلر خدا ايجون بر قدم قوماز
لر يعنى الله ايجون برآدم آدملرلر وبرانجى كمسه يه منتش واذا منز وبرمزلر
مشقتله مالى جمع ايدرلر وحسنله صاقلرلر وحسرتله كيدوب مالى بونده قورلر
وحكما ديمشلر مال البخيل اول وقت يردن جيقار كه كندى يره كيره يعنى اولور
بيت برنج وسعى كسى نعمتى بچنگ آرد ❊ دگر كس آيد وبى رنج وسعى برداد
برنج باحرف مصاحبت كسى باحرف وحدت نعمتى يا سيده بو يله ديچنك با
حرف صله در آرد فعل مضارع مفرد غايبدر آريدندن كتورر ديمكدر
آيد فعل مضارع مفرد غايب كلور ديمكدر بردارد قالدرور ديمكدر محصول
بيت رنج وسعيله زحمت ومشقتله بر كمسه بر نعمتى الكتوردر واكا نصيب اولميوب
غير كمسه كلور ودرنج وسعيسز يعنى زحمت ومشقتسز قالدرر يعنى ودنه بلا رنج
وزحمت آلوديبر كفتم بر بخل خداوندان نعمت وقوف نيافته الا بعلت
كدايى ودر نهركه طمع بكسو نهد كريم وبخيلش يكسان نمايد محك داند كه
زرجيست وكدا داند كه ممسك كيست كفتا بتجربه آن مى كويم كه متعلقان
بردر بدارند وغليظان شداد بركمارند تا بار عزيزان ندهند ودست
بر سينه صاحب تميزان نهند وكويند كس در سراى نيست وبحقيقت

داست

ددابو سعيد ملكى
دد سرورى

وابست كفته باشند برحرف استعلا بخل خداوندان نعمت لاميه لردر دوقو
واكوندن مخففدر بوخسه ديمكدر طمع نهدك مفعول اولى وبكسو ثانيسيدر
يكسان برابر ديمكدر نمايد فعل مضارع مفرد غايب مبنى للمفعول معناسنه كورنور
ديمكدر محك ميمك فتحى وكسريله اولمق جايزدر اسم آلت ويا اسم مكان اعتبار يله
ممسك اسم فاعلدر افعال بابندن خسيس معناسنه بتجربه آن با حرف مصاحبت
واضافت لاميه در غليظان شداد بيانيه شداد شديدك جمعيدر محكم معناسنه
بركمارند كاف عجمك ضميله نصب ايدرلر تا حرف تعليل بار عزيزان لاميه بار
بوندن اجازت معناسنه صاحب تميزان اضافتله وقطعله اوقومق جايزدر
سراى بونك كبى يرلرده خانه معناسنه در محصول تركيب ديدمكه اصحاب
نعمتك بخيلليننه وقوف بولمش سن الا كدالق علتيله والا هر كمسه كه طمعى برجانبه
قويه يعنى ترك طمع ايليه كريم وبخيل اكا برابر كورينور محك بيلوركه كومشى
آلتون ندر وكدا بيلوركه ممسك كيمدر يعنى خسيسى كدالر بيلوركه انلره نسنه
ويرمزدر ديدى اول تجربه ايله ديرم كه متعلقاتى قبوده قودلرو
محكم غليظلرى قبولرينه نصب ايدرلر يعنى قبوجى ايدرلر تا علما وصلحايه
اجازت ويرميه لركه ايجرى كيروب بولوشه لر وصاحب تميزك كوكسنه ال
قويالر ودير لركه اوده كمسه يوقدر ديو ليكن كرچك ديمش اولورلر
بيت آن راكه عقل وهمت وتدبير ورای نيست ❊ خوش كفت پرده
دار كه كس در سراى نيست آن را را حرف تخصيص پرده دار قبوجيدر كه
عرب حاجب دير محصول بيت اول كمسه نك كه عقل وهمت وتدبير وفكرى
يوقدر كوزل ديدى پرده داركه اوده كمسه يوقدر يعنى بونك كبى كمسه لر يوق
منا بسنده در كفتم بعذر آنكه از دست متوقعان بجان آمده اند واز
رقعه كدايان بفغان ومحال عقلست كه اكر ريك بيابان در شود چشم كدا
يان پر شود با حرف مصاحبت عذر آن لاميه در كه حرف بيان دست
متوقعان لاميه در متوقع تفعل بابندن اسم فاعلدر اميدلى ديمكدر
الف ونون ادات جمعدر رقعه كدايان لاميه بجان وبفغان باالرى حرف

صلهٔ در محال عقل لامیّه کرحوف بیان دیک بیابان لامیّه دیک دانک کسری وکاف عجمی قوم دیکدر عوب رملدیر دانک فتحی ومیمک سکونیله رمل بوینده دردالک ضمی ورای مشدّد دلاینجو دیمکدر لکن بوندن ساکن اوقنور دیر موافق اولمیجون چشم گدایان لامیّه برشود بر اولیعنی کوزلری طویا قناعتدن کنایتدر محصول ترکیب بن درویشه دیدیم متعلقان وغلاظ وشداد قبوبه قودقلری اکیجوندر یعنی اول عذرلردرکه احیانا انلری امیدایدنلرک الندن جان کلمسنلر یعنی جاندن بیزار اولمشلر وجوآدلر رقم سندن ناله وفغان حاصل دیلنجیلر الندن بیزار اولمشلر انکیجون قپولرینه آدم قودرلر ومحال عقلدرکه بیابانک قومی اینجو اوله کدالرک کوزی طویا یعنی اغنیا هرکون برخوبه اولسدر سه بونلره قناعت کلمز

بیت: دیدهٔ اهل طمع بنعمت دنیا ٭ پر نشود همچنان که چاه بشبنم

دیدهٔ اهل طمع لامیّه لر در واهلک اضافتی بطنیدر یعنی لامک کسره سنی اشباع او قومق کرککه موزون اوله باحرف مصاحبت نعمت دنیا لامیّه در نعمت تاسینک کسری اشباعله او قونمق کرک ناموزون اولمیه دینلر زیاده ناموزون نشوبلمشلر زیرا آنی اشباعله او قومق بیتی ناموزون ایدر همچنان که کافی ساکن اوقومق کرک وزنیچون دینلر اصلا او زاندن خبرلری یوق ایمش چاه قوبی باحرف مصاحبت شبنم چه معناسنه درکیم کیجه ایله یغار عربجه ندا دیرلر محصول اهل طمعک دیدهسی دنیا نعمتیله پر اولمز یعنی طویماز چاه شبنمله پر اولمدوغی کبی یعنی بو محال اولدوغی کبی اول محالدر

حاتم طائی که بیابان نشین بود اگر در شهر بودی از جوش گدایان بیچاره گشتی وجامه بر تن او پاره

محصول ترکیب حاتم طائی که صحرا نشین ایدی اکر شهرده اولیدی دیلنجیلر کثرتندن بیچاره ومضطر اولوردی واوزرندن لباس فقیرلردن پاره پاره اولوردی

گفتا من بر حال ایشان رحمت می برم گفتم نی که بر مال ایشان حسرت میخوری

محصول ترکیب درویش دیدی بن انلرک حالنه رحمت ایلرم که نعمت دنیایه مالک اولوب ثواب کسب ایلمزلر بن دیدم که ایله دکل

بلکه

بلکه انلرک مالنه حسرت یبورسین یعنی حسرت چکرسین

ما درین گفتار وهر دو بهم گرفتار هر بیدقی که براندی بدفع آن بکوشیدمی وهر شاهی که بخواندی بفرزین بپوشیدمی تا نقد کیسهٔ همت هم درباخت وتیر جعبهٔ حجت بینداخت

بیدق شطرنج آلاتندن پیاده دن معرّبدر وباحرف وحدتدر که حرف رابط صفت براندی باحرف حکایت سوردی دیمکدر باحرف صلهٔ دفع آن مصدرک مفعولنه اضافتیدر باحرف تأکید کوشیدمی حرف حکایه دودر یشیردم یعنی سعی ایدردم شاهی باحرف وحدت مراد شاه دیمکدن کشت شاه دن مراد بوندن کشت دیمکدر کافک ضمیله عوام تحریف ایدوب کشت دیرلر کافک کسریله دیبن تحریف عوام ایلمشلردر زیرا عجم کافک کسریله او قومیه تتبّع ایدن معلومدرکه حرف رابط صفت باحرف مصاحبت فرزین آلات شطرنجدن برمعروف آلتدر بپوشیدمی باحرف حکایه بوندن اورتردم دیمکدر تاحتی معناسنه در نقد کیسهٔ همت لامیّه وبیانیّه دردر حرف تأکید باخت اوینا ندی دیمکدر یعنی کیسهٔ همتدن وازبسندن قومیوب دوکندی وتیر جعبهٔ حجت لامیّه وبیانیّه در جعبه ترکش معناسنه در محصول ترکیب بز درویشله بو کلامده ایدک وایکمزده بری برینه کرفتار یعنی قاوراشمش ایدک هر بیدقی که سوردی انک دفعنه سعی ایدردم یعنی هر نه سوز که سویلردی آنی موجه جوابله رد ایدوب قارشیلردم وهر بارکه کشت شاه دیردی آنی فرزینله ستر ایدردم یعنی کلامنه هر بر حجت وبرهان که سوق ایدردی آنی قوی دلیللر ایله منع ودفع ایدردم تا کیم جمیع نقد کیسهٔ همتنی دوکندی یعنی سویلیجک سوزی قالمدی بلکه جمیع ماملکنی بالتمام اوینا ندی وافنا ایلدی وحجت ترکشینک اوقونی جمیعا آتدی یعنی حجت ودلیلی قالمدی حاصلی نمله حجتلشمکه مجالی قالمدی

هان تا سپر بیفکنی از حملهٔ فصیح ٭ کو را جز آن مبالغهٔ مستعار نیست

هان ادات تنبیه در آگاه اول غافل اولمه معناسنه یعنی حاضر باش دیبن مسامحه ایلمشلردر تا ادات تأکید در بونک کبی یرلرده سپر قلقان دیمکدر بیفکنی نعل

ردّ سروری و شمعی

ردّ شراح جمیعاً

ردّ سروری و شمعی

ردّ ابن سیّد علی

نهی مستقبل مفرد مخاطب بیراقمیه سك دیمکدر سیر مفعول امر یعنی واز حمله عنبر مجی
حملهٔ فصیح لامیه ویا بیانیه فصیحك حمله سندن ویا فصیح حمله دن کوروا اصلنده که
اورا ایدی حذف وایصال ایله بولمبالغه مستفاد بیانیه در محصول بیت اکاه
اول غافل اوله قلقانك بیراقمه سك یعنی محجوب کوسترمیه سك سپر بیراقمق محجزدن
کوسترمکدن عبارتدر فصیح کیمسه نك هجوم وحمله سندن یعنی فصاحتله تکلم ایلدکنده
اوشنمه زیرا انك مبالغه مستفاددن غیری نسنه سی یوقدر یعنی فصاحتله تکلمی
طبیعی کلدیکی نسنه لرطریقیله در حضرت شیخك خطاب عام طریقیله بندیدی فتدبر
دی ودزد و معرفت که مخندان بیجع کوی ٭ برد در سلاح داد و کس
درحصار نیست ودزد واوك فتحی ورانك سکونیله فعل امر مفرد مخاطبدر دود
زیدندن سعی ایلمك معناسنه در بن مقدم مفعولی ومعرفت اکا معطوف که
حرف تعلیل سخندان بیجع کوی بیانیه ایکی وصف ترکیبیدن مرکب در سخندان
سوز بیلیجی وبیجع کوی بیجع سویلیجی یعنی مسجع سوز سویلیجی دیمکدر برد دبر حرف
صله قبوده دیمکدر قبواوزده دیمکدر سویلمش سلاح سینك کسریله آلت حرب
محصول بیت دینه ومعرفه سعی وکوشش ایله زیرا بیجع کوی سخندان قبوده
طوتار اما حصارده کیمسه یوق یعنی سخندان بیجع کوی شول حصاره بکزرکه قبوده
آلت حرب اوله اما حصارده صواشجی اوله یعنی معرفتی کسبی کلدیکی جاهلقها
نسنه لرده اوتسی یوقدر انده اوشنمه زیرا شوندن بوندن دوشمه در دبری
برد سلاح داد دیك معناسنی قلوه قبوسنده سلاحجی واردر دیین ابوسلاحد
ابدمیش زیرا بو کلامدن مراد تشبیه در یعنی آغزلیلی نسنه لراولانی ایچریسی خالی
قبوسی براقلی حصاره بکزتمش عاقبة الامر ذلیلشر ماند ذلیلش کردم دست
تعدی دراز کرد وبیهوده کفتن آغاز وسنت جاهلیه نست که چون
ازخصم فروماند سلسلهٔ خصومت بجنباند چون آذر بت تراش که
بحجت بااپسر برنیامد بجنك برخاست که قال الله تعالی لئن لم تنته لاجمنك
دشنام داد سقطش کفتم کریبانم دریده زنخدانش کرفتم دلیلش ضمیر
راجعدر ذلیلش ضمیر بدر یعنی ادکهٔ قوتیله اکا غالب اولمغله آنی حقیر وخود

ایلدم

ایلدم دست تعدی لامیه در مجاز اتعدی تعقل ایلدندن مصدر در دالك کسریله
یاپی صنایت ایچوندر نتکم کتب معرفده مبیندر دراز کرد اوزاتدی دیمکدر یعنی
یکالااوزاتدی معناسنه خصومته شروع ایلدی دیمك بدسویلمش مدتسنده
تعدی تجاوز معناسنه در اما خصومت معناسنه استعمال اولنور دیمن افترا
ایلمش زیرا دراز کرد بو استعماله مانعدر بیهوده کفتن آغاز یعنی اغاز کرد دیمکدر
بیهوده زاید وباطل معناسنه در بعض شراح بالبن ترتب یحیی حکایه سنده
دماغ بیهوده بخت وخیال باطل بست بیوددر وغنده بیهوده هرزه وباطل
معناسنه در دیمش وبوندن بیهوده هرزه معناسنه در زیراهرزه باطل معنا
دروبعض شارح هرزه نك معناسنه واصل اوملدو وغندن حددن بیرون
هرزه سوزلو سویلمش نتکم دائما عادتی بویله سنت بونده سیرت وعادت
معناسنه در جاهلیه اضافتی لامیه در بعض نسخه ده واو یرینه که سنت واقعدر
واو حرف حال وکه حرف تعلیل اولورکه حرف بیان وجوده حرف تعلیل بدلیله حرف
مصاحبت ویاحرف ظرف دلیله ویادلیلده دیمکدر فروماند عاجز قلدو معنا
در زیرا ماندن قالمقدر وفروماندن عاجز قالمقدر سلسلهٔ خصومت بیانیه
در بجنباند دپرددر یعنی خصومت ایدر لوچون ادات تشبیه آذرزای معجمه
ورای مهمله ایله ابراهیم پیغمبرك علیه السلام اتاسنك آدیدر بت تراش اضافتی
بیانیه در بت تراش وصف ترکیبیدر تراشیدندن بت یونجی دیمکدر یعنی
وصنعی بت تراشلق ایمش نتکم بعض تواریخده مثبتدرکه آنك زمانینده آنك
کبی بت یونجی یوغیدی اکا انسان شکلنده واکو بعض حیوان شکلنده که حرفی
بیان بحجت باحرف ظرف ویاحرف مصاحبت بااپسر باحرف مصاحبت تعدیه
بااپسرش در حذف وایصال ایلدی برنیامد چیقیشامدی یعنی جنکلنه مدی
احتجاجده غلبه ایدمدی جنکه قالقدی یعنی اوغلیله جنکه مباشر اولدی نته که
کلام شریفده بیوردکه اراغب انت عن الهتی یا ابراهیم لئن لم تنته
لارجمنك واهجرنی ملیا دشنام داد سقطش کفتم کریبانم دریدزنخدا
کرفتم همزه حرف استفهام راغب اسم فاعلدر علم بابندن عن حرفیله استعمال

اولنسه اعراض معناسنه در انت ضمیر مرفوع منفصل محلا مرفوع فاعل راغبدر
عن حرف جر راغبه متعلقدر آلهه آلههك جمعیدر بونده اصنام مراد در یا ضمیر متکلم
محلا مجرور مضاف الیهدر بنم معبودلرمدن دیمکدر یا حرف ندا ابراهیم منادی
لئن لام حرف موطئه قسم ان حرف شرط لم تنته فعل جحد مطلق حرف شرط معناسنی
استقباله نقل ایلمشدر لئن تنته جمله شرطیه در جنك لام حرف جواب قسم ارجم فعل
مضارع متکلم وحده در رجمدن بونده مراد شتم وذم در شیطان رجیم
بوندندر یعنی لعنلنمش معناسنه و بعضلر دیدیلرکه مراد رجمدن طاش ایله اتقدر
زیرا رجمك معناسی رمی بالرجام در دیشلر رانك کسریله رجمه نك جمعیدر
وهمزه ولمزه وزنی اوزرینه یعنی سنی طاشلرله او دوردم اولسین و یابندن
قچاسین و نون مثقله حرف تأکیددر و کاف ضمیر منصوب متصل مفعولیدر والله
البتته سنی رجم ایدردم دیمکدر واهجرنی واو حرف استیناف اهجر فعل امر مفرد
مذکر مخاطبدر نقیضی یابندن و نون حرف وقایه و یا ضمیر منصوب متصل
مفعولیدر بندن ایرل دیمکدر واهجرنی تقدیرنده ملیا زمانا طویلا دیمکدر
ظرف زمانلغله منصوبدر محصول ترکیب عاقبة الامر دروینك اثبات مدعا
ایچون دلیلی قالمدی آنی علم سببیله ذلیل وحقیر ایلدم تعدی البغی بکا اوزاندی
یعنی بنی اوردی داخی باطل سویلمکه باشلادی وجاهللرك رسم وعادتیدرکه
چون دلیل للخصمدن عاجز قالوب زبون اولالر خصومت زنجیرینی دپره
درلر یعنی خصومت ایلمکه باشلرلر آزذر بت تراش کبی که احتجاجده اوغلیله
چیقیشامدی جنگه قالقدی یعنی اوغلیله صواشه باشلادی یعنی حضرت ابراهیم
آنی بته طپمقدن نهی ایدوب خدانك عبادتنه دعوت ایلدیسه دیدی
یا ابراهیم سن بنم معبودلرمدن اعراض ایدرسین والله اکر بو اعراضدن
منتهی اولمزسك یعنی بوندن یغلنوب منتهی اولمزسك البتته سنی رجم ایدرم
یادیلم و یا طاشلرله تاکم یا اولسك و یابندن قچاسك ایرل بندن و بنی ترك
ایله نیچه زمان سنی کورمیه یم درویش بکا سوکدی بنده اکا نامعقول سویلدم
اوله یقمی بیرتدی بنده صقلینه یاپشدم حاصلی دوکوشمکه باشلادق قطعه

اودر من و من دردو قتاده ❊ خلق از پی ما دوان و خندان اکی برده
دردمی ادان صلدر قتاده اکثر نسخه های دیمیله واقعدر و بعضنده قتادیم
واقعدر لیکن اندنده مراد بو در دوشدك دیمکدر او مبتدا وقتاده خبردر
و خلق مبتدا بی ما الامیه دوان صفت مشبهه دردوید ندن یلمك معناسنه
وخندانده خندیدندن صفت مشبهه در خبر مبتدا مقدردشدندو یا
بودندلو محصول بیت اول درویش بکا ویرن اکادوشدك یعنی بری بریله
چکیشه وصواشه دوشدك یعنی بری بریله چکیشه و صواشه دوشدك خلق بزم
آردمزجه یلکن وکولکن اولدیلر یعنی یلوك وکوله دك آردمزه دوشدیلر
انکشت تعجب جهانی ❊ از گفت و شنید ما بدندان انکشت تعجب بیانیه
و بالامیه در مجاز اجهانی یا حرف نسبت جهان خلقی دیمکدر گفت و شنید
اسم مصدردر دیدوایشتمه معناسنه گفتن و شنیدن معناسنه مصدردر
دبی خطا ایلمش مایه اضافت لامیه در با حرف ظرف دندان دیش دیمکدر
دردیمه
محصول بیت جهان خلقینك تعجب پرمغی بزوم دیه مزدن وایشتمزدن
دیشنده ایدی یعنی تعجب ایدوب پرمقلرین ایصیردلر دیدیلر مقام
تعجبده عادتدر پرمغی دیشه آلمق پرمق ایصیرمق معناسنه در القصه مرافعه
این سخن پیش قاضی بردیم و بحکومت عدل راضی شدیم تا حاکم مسلما
نان مصلحتی بجوید و در میان توانکران و درویشان فرقی بکوید قاضی
چون هیئات ما بدید و منطق ما بشنید سر بجیب تفکر فرو برد و بعد
از تأمل بسیار سر بر آورد و گفت ای آنکه توانکران را ثنا گفتی و بر درویشان
جفا روا داشتی بدانکه هرجا که گلست خارست و با خمر خمارست
و بر سر گنج مارو آنجا که در شهوارست نهنگ مردم خوارست لذت
عیش دنیا را لدغه اجل در پیست و نعیم بهشت را دیوار مکاره در پیش
القصه محصل کلام مرافعه این سخن مصدرك مفعولیدر اضافتدر وبردیك
مقدم مفعول اولی و پیش قاضی ثانیسی مرافعه ایکی خصم دعوالرین حاکم قتینه
وارمغه دیرلر مفاعله بابندن مصدردر با حرف صله حکومت مصدردر

حکم معناسنه عدله اضافت لامیه در وعدک بو نده عادل معناسنه در بعض
نسخه ده قاضی عدل واقعدر داضی شندیمک مفعول صریحی وبحکومت
غیر صریحی تا حرف تعلیل حاکم مسلمانان لامیه مصلحی بجویدک مقدم مفعول له
ویا حرف وحدت در حرف ظرف میان توانکران لامیه در ویشان اکا
معطوف فرقی یا حرف وحدت ویا حرف تنکیر فرق بکو یدک مفعول صریحی
ودر میان غیر صریحی قاضی مبتدا چون ادات تعلیل هیئات ما لامیه وبد
مقدم مفعولی منطق ماده لامیه در وبشنیدک مقدم مفعولیدر منطق
مصدر میمیدر نطق معناسنه بونده مراد حاصل بالمصدردر که کلامدر
صاجیب تفکر لامیه در مجاز اسر فرو بردک ومفعولی صریحی وبجیب غیر صریحی
وجملۀ فعلیه جواب تعلیل در وتعلیل جوابیله خبر مبتدادر فقد تر فرو بونک
کبی پرلرده تاکید افاده ایدر اکوچه که فی الجمله آشغالق معناسنه دلالت ایدر
تامل بسیار مصدر دک فاعلنه اضافتیله سر بر آوردک مفعول به
مفعول فیهی بر آورد قالدردی دیمکدر ای حرف ندا آن که تقدیری ان کسی که
در توانکران اکتفی نک مفعول اولی وثنا ثانیسی وجفا د اشتینک مفعول
اول صریحی ودروا ثانیسی وبر درویشان غیر صریحی داشتی فعل ماضی مفرد
مخاطب در شهوار بیانیه غایتله ایو وآری یعنی صافی وایری اینجو یعنی بویك
شاهانه دیمکدر حاصلی پادشاهه لایق اینجو نهنك مردم خوار بیانیه تمساح
دیمکدر که نیل دکزنده چوق اولور لیکن اینجو اولان دکزده تمساح
نظر وارمکرکیم کلام ادعائی اوله مردم خوار وصف ترکیبیدر لذت نعیم
دنیا لامیه لردر ودر احرف تخصیص لدغه اجل لامیه در مجاز الدغه لامك
فتحی ودالك سکونیله اصلنده عقرب صوقوب دیسیندیرلر بس مصدر
معناسنه ویرنلر اصابت ایلمسلر ز بر امصدری الدغ ونلد اغ کلور نعیم
بهشت لامیه ودر احرف تخصیص دیوار مکاره بیانیه مکاره مکروهك
جمعیدر بو کلام حدیث شریفه تلمیحدر قال علیه السلام حفت الجنة بالمکاره والنار بالشهوات حفت فعل ماضی مفرد مؤنث غائبه مبنی للمفعول

ددابن ستکلی وسروری

قابلندی دیمکدر احاطه دن عبارتدر تزیین اولندی دیمن خطا سوزلق
یعنی جنت زحمت ومشقتله قابلندی حاصلی جنته داخل اولمق ایستین تکالیف شرعیه
اختیار ایلمک کرك محصول ترکیب حاصل کلام بو سوزك یعنی اغنیا ایله فقرا بینی تخصیص
وتمییز ایلمک سوزینی قاضی قتنده ایلتدك یعنی بو مدعایی قاضی یه عرض ایلدك وقاضی
عادلك حکومتنه راضی اولدق تا که مسلمانلرك حاکمی بر مصلحت اراسوب بوله واغنیا
فقرا بینده بر فرق وتمییز سویلیه قاضی چو بکم در وبشنیدن هیئات وشکلمزی کوردی
وکلامزی ایشتدی باشنی تفکر یاقه سینه ایلتدی وچوق فکردن صکره باشنی
قالدردی ودیدی ای شول کمسه که اغنیایه ثنا سویلدك یعنی دعا وثنالرینه مشغول
سین ودرویشلره جفانی جائز کوردك یعنی درویشلری ذم وقدح ایدرسین
سن بیل که هر نه یرده که کل وار البته دیکن وار وهر یرده که خمر وار یعنی البته خمر
خمار وبرور وهر نه یرده که دفینه وار البته انی بکلر مار وار ذیرا دفینه فرق ایلدن
صکره اژدر تصرف ایدر دیرلر وشول یرده که در شهوار وار نهنك مردم
خوار وار یعنی هر شی ضدندن خالی دکلدر دنیا دیرلکی لذتینك اجل صوقوب دیسی
آرد ینده در یعنی جاندن صکره عاقبتی مقرردر وجنت نعمتلرینك دیوار
مکاره اوکنده در یعنی جنته داخل اولمغه اول بنجه زحمت ومشقت چکمك کرك
دیوار مکاره دن مراد موانع شدیده دیمکدر بیت جور دشمن چه کند کر نکشد
طالب دوست گنج ومار وکل وخار وغم وشادی بهمند مصراع اول قلبله محولدر
تقدیری طالب دوست کر نکشد جور دشمن چه کند نکشد ك فاعلی طالب دوست در
وجور دشمن مفعولی جور دشمن لامیه طالب دوست اسم فاعلك مفعولنه اضافتی
بهمند بوندن والاستك ادات جمعیدر محصول بیت دوستك طالبی یعنی دوستی
طالب اکر دشمنك جورنی چکمزسه نه ایلر یعنی نه قادر در والندن نه کلور البته
چکمك لازمدر مصراع ثانی مقام تعلیلده در زیرا دفینه ایله مار بیله در وکل ایله خار
بیله وغم ایله شادی بیله نظر نکنی در بستان که بید مشکست وچوب خشك
همچنان در زمره توانکران شاکرند وکفور ودر حلقه درویشان صابرند
وضجور نکنی فعل نفی استقبال مفرد مخاطب استفهامی متضمن نظر ایلمزمیسك

دیمکدر، در حرف صله بستان عرب واوستر عجم واوله استعمال ایدرلر که حرف بیان
بیدمسك لازمیه در بید سکوندر عربیده خلاف دیرلر اما بید مشك توافق
بر نوعدر که کوزل قوقوسی وار در چوب خشك بیابانه ذره توانکرانده بو بلادر
کفور فعول فاعل معناسنه در کفران نعمت معناسنه در حرف ظرفدر دائما ایکی یرده
حلقه در درویشان بیابانه تعلقی یوقدر انده ذره دیدی و بونده حلقه صبور دره
فعول فاعل معناسنه در مقابل صبور در ضجرتدن مشتقدر توکل طاقتی معناسنه
محصول ترکیب بستان نظر ایلرمیسك که انده بید مشك ده چوب خشك ده
وار که بونلر کبی اغنیا بلوکنده شاکرده وار کفران نعمته و حلقه درویشانده
صبورده وار ضجورده یعنی خوره تحمل المیوب اظهار عجز و ضجرت کوسترنلر
بیت اگر ژاله هر قطره در شدی ؛ چو خرمهره بازار ازو پر شدی ژاله
بوزده جه معناسنه در که بغداد قطره یا حرف وحدتدر و همزه حرف توسل
همزه حرف وحدتدر دیمك غلط سویلمش در تخفیف زائله در ضرورت
وزن وقافیه ایچون جواد ان تشبیه خرمهره اتك بونجق عینه دیرلر ازو املاند
ازاوایدی حذف وایصال ایله ازو اولدی اوضمیری دره راجعدر شمعو
بیت اگرچه نك هر قطره سی لؤلؤ اولسیدی خرمهره دن کبی بازارده ات
طوبطولو اولوردی کثرتندن قیمتدن حصه بودر که هر برغنی سخی وکریمه
ونه هر درویش اهل توکل وقناعتدر مقربان حضرت حق جل وعلا
توانکرانند درویش سیرت ودرویشانند توانکر همت مهین توانکران
کهغم درویشان آن که کم توانکران نگیرد قال الله تعالی ومن یتوکل علی الله فهو
حسبه مقربان حضرت حق لامیه ویا نبه در و مبتدا توانکران خبری درویش
سیرت وصف ترکیبید صفت توانکراند در درویشانند توانکرانه معطوف
توانکرهمت وصف ترکیبید صفت درویشانده مهین توانکران لامیه در مه
بیوك کری وهای اصلیه ایله اولو دیمکدر بزرك معناسنه در یا حرف نسبت
دنون حرف تاکیددر اولو یه منسوب دیمکدر معنای لازمیسی اولو قدر بو
مبتدا واقعدر انت خبری که حرف بیان غم درویشان لامیه و مبتدا نجوذ

فعل

فعل مضارع مفرد غائب خبر مبتدادر درویشلرك غمنی یبه دیمکدر و مهین در
لامیه بهین مهینه معطوف به بانك کری وهای اصلیه ایله بك دیمکدر و یا ونون
سابق کبی ان که تقدیری آنست که در کم توانکرن لامیه در کم کاف عربك ضمی
ومیم مشدده ایله عربیدر بك دیمکدر آستی معناسنه غم درویشان نجوردك
مقدم مفعولی اولدوغی کبی کم توانکران نگوردك مقدم مفعولیدر بعض
نسخه ده کم توانکر کیرد واقعدر کم لفظنده اکسك معناسنه در اما بونك کبی بر
لرده ترکدن کنایه در معناسی اغنیایی ترك طوتا یعنی اکابری ترك ایلیه
حاصلی حطام دنیا ایچون انلره عرض حاجت و اظهار عجز ایلیه بلکه توکل و قنا
بیشه ایده نته که کلام شریف بودر من اسم شرط یتوکل فعل یاسندن فعل مضارع
مفرد مذکر غائب فعل شرط علی الله جار و مجرور فعل شرطه متعلقدر فهو فا جواب
شرطه داخلدر هو ضمیر مرفوع منفصل محلا مرفوع مبتدا حسب لفظا مرفوع خبر
مبتدا و جمله اسمیه جواب شرط حسب حالك فحمی وحسبك سکونیله اسماء افعالدندر
کافی معناسنه محصول ترکیب قاضی بودر که حضرت خدانك مقربلری درویش
سیرتلی اغنیادر و اغنیا همتلی درویشلردر حاصلی خدانك مقبوللری ایکی
طائفه در بری صورتا غنی و سیرتا درویش اولانلردر و بری صورتا درویش و
همتا غنی اولانلردر اغنیانك اولوغی اولدر که غم درویشانی یه یعنی انلرك غائلهٔ
مقیداولدر درویشلرك اولودی اولدر که اغنیانك آستینی ابرام و الحاح طوتمیه یعنی
انلردن بر شی دیلمیه و یا اغنیایی کلیا ترك ایلیوب انلره عرض حاجت و اظهار نیو
ضر ایلمیه نته که خدا بیوردی هر کیم که خدایه توکل ایلیه الله اکا کافیدر غیره احتیاج ایتدر
پس روی عتاب از من بدرویش کرد و گفت ای که گفتی توانکران مشتغل ملاهی
اند و مست ملاهی نعم طائفه چنین که گفتی هستند قاصر همت و کافر نعمت ببرند
و بنهند و نخورند و ندهند اگر مثل باران نبارد و یا جهان طوفان برد
باعتماد مکنت خویش از محنت درویش نپرسند و از خدای تعالی نترسند
بیراندن صکره دیمکدر روی عتاب لامیه در مجاز ابده و بش یا حرف صله
ای که تقدیری ای آنکه در حذف و ایصال واقع اولدی مشتغل مناهی اسم

فاعلك مفعولينه اضافتيدر دمست ملاهي لامية مناهي شرعيت نهى ايلدوكي
امور در بعض نسخه ده مناهي يرينه بناهي واقعدر باطل وفاسد اينلر معناسنه
وملاهي لهوك جميدر بازى دعكدر يعنى اويون فخم نونك وعينك فتحيله
حرف نقيد بيقدر طابقه ء يا حرف وحدت وهمزه حرف توسل همزه وحدت
ايچوندر ديين غلط سويلدى قاصر همت وكافر نعمت وصف تركيبلودر اسنادى
نچوبرايدنلر قاصرهمتلر ايمش برند فعل مضارع جمع غايب ايلديرلر يعنى مالي
بيهنديكه مذكور كبي قورلر يعنى صقلرلر دعكدر نچورند فعل نفي استقبال جمع غايب
بيرلر دعكدر بعض نسخه ده بايلدوغمش نچورند كنديلرى يير لر معناسنه ندهند
سائلر كبي ديرمز يعنى خيراته صرف ايلمزلر دعكدر مثل مثلا معناسنه در نبادا فعل
نفي مستقبل مفرد غايب يعنى دعكدر جهان بار دك مقدم مفعوليدر طوفان
مبتدا بار دخبرى طوفان چوق يغمور وچوق موكه فيلمدق يير قومبر بار در
فعل مضارع مفرد غايب احاطه ايلديعني قبليه بار حرف مصاحبت اعتماد مصدر
در افعال بابندن طيانمق وسويكمك مكنت قدرت معناسنه مصدر در
لكين تلاشيدن فعلي مستعمل دكلدر خوبش وار ديمكلكندى دعكدر اعتماد مكنت
مصدرك مفعولينه اضافتيدر وخويشه اضافت لامية محنت درويش لاميه
درنبرسند فعل نفي استقبال جمع غايب صودنزلر نترسند ده بوبلهدر قورقرلر
محصول تركيب بس عتاب بوزينى بندن درويشه ايلدى بوسوز اول معنايه
اشارت ايدركه قاضي نيجي اغنيايى مطلقا درويشان اوزره ترجيح ايلديكچون
تخطيه ايلمش اولدقدن يعني قاضي كلام عتاب آميزينى بندن درويشه صرف
ايلدى ودبدى اى شول كيمسه كه ديدك اغنيا مشتغل بناهيلردر ومست
ملاهي يعني لهو ولعبك مستلرى در كرچك بونلردن بر طايفه دبيلكك
كيبدلر قاصرهمت وكافر نعمت يعني همتسز وكفران نعمتدرلر مالي ايلدلر وز
خزينه قودلر ويغزلر وخيراته صرف ايدوب كيمسه يه ويرمزلر وياكنديلرى ييرلر
اما كيمسه يه ويرمزلر اكر مثلا بادان يغيوب عالم قحط اولورسه وسر بسر جهاني
طوفان قبلرسه كنديلرك قدرتلرينه اعتمادله درويشك محنت وعذابند

ددنسخه
دردن بسدكلمي * وسردى

صودنزلر

صودنزلر وخدادن هيچ قورقمزلر ديرلر جيب، كر از نيستى ديكرى شد
هلاك * مرا هست بط را ز طوفان چه باك نيستى يا حرف مصدر ديكرى
يا حرف وحدت مرا نعم دعكدر را حرف تخصيص در بط بانك فتحيله قاز معناسنه
در اصلنده مشدددر لكن نظم تخفيف ايددر را حرف تخصيص ويا ادات مفعول
قازك ويا قازه دعكدر باك باى عربيله اينمك وقايرمق دعكدر عربجه مبالات
ديرلر محصول بيت مذكور اعتقاد بركه اكر بوقلقدن برغيرى كيمسه هلاك اوله
بنم وار درقازك طوفاندن نه باكى وار در زيرا غرق اولمز يعني كنديلرك مال
ومناليلنه اعتماد ايدوب بويله ديرلر اما فقرا جانبينه نظر والتفاتلرى يوق بيت
وَرَاكِبَاتٍ نِيَاقًا فِي هَوَادِجِهَا * لَمْ يَلْتَفِتْنَ إِلَى مَنْ غَاصَ فِي الْكُتُبِ واو حرف
رب در تقديرى ورب نساء راكبات در راكبات راكبه نك جمعيدر اسم فاعل
جمع مؤنث در موصوفه اعتماد ايلديكچون عمل ايلمشدر نياق ناقه نك جمعيدر ديشي
دوه لره ديرلر لفظا منصوب مفعوليدر راكباتك في هوادجها جار ومجرور
جمله ظرفيه حالدر نياقدن كه مفعول راكبات در هوادج هودجك جمعيدر بلوه
برنوع محفه دركه دوه نك اوزرينه بينى اوردرلر ايچى اوسته اوردكلى اولور عورد
مخصوص دادرلر ايچنده اوتورمز مكه خلقي عرفاته چيقدقده قيزلرى وكلينلرى
هودجلرله چيقاردخى ايلينلربيلور ضمير مؤنث راكباته راجعدر ايكي فتحه
لغتك بريسي اوزره يعني هوادجها وهوادجهن لغتدر النساء فعلت وفعلن
كبي نهايتي بوندهها اولور ايچون وزن ايچون لم يلتفتن فعل جحد مطلق
جمع مؤنث غايبه التفات ايلمديلر دعكدر جواب رب در الى من غاص الى
حرف جر فعل جحده متعلق من محلا مجرور اسم موصول غاص فعل ماضي مفرد
مذكر غايب اجوف واوى طالدى دعكدر غوصدن مشتقدر اكثر صويه
طالمقده استعمال ايدرلر غواص بوندندر في الكتب في غاص به متعلقدر
كتب كافك وتاء مثلثنك ضميله كتيبك جمعيدر دسر دسريك جمعي اولدوغي
كبي قومك چوقلوغينه ديرلر محصول بيت ناقه لره راكب چوق نسا اولور
ناقه لرانلرك هودجلرى ايچنده اولدقلرى حالده اول نسا التفات ايلمديلر

قوملره طالوب بتان كمسه يه يعنى دده لره بنى خاتونلو قوم بتابنا كيدن بياده لره
التفات ايلمدیلر ديمكدر بو بيت ما قبلنى توضيح و تنوير طريقيله كلمشدر بيت
چو كليم خويش بيرون بردند كويند چه غم گر همه عالم بمردند دونان جمع
دونند الف و نون ادات جمعدر چو حرف تعليل كليم خويش لاميه در بردندك
مفعول اولى و بيرون ثانيسى كويند جواب تعليلدر محصول بيت الحقار چونكه
كندى كليمى صودن قورتاردیلر يعنى محنت و بلای دنيادن خلاص بولديلر
ديرلر نه غم اگر جميع عالم اولدیسه حاصلى عجبا كندى نفس خبيثنى تداركا ايدوب
قايرر غيره بلا هيچ مقيد اولمزلر اما ابو لر كندی نفسنى قايردوغى كبى سائر خلقلرى
قايرر بلكه سائری نفسندن تقديم ايدرلر نتكه كتابلرده بعض كمسه لردن نقل ايده
قومى برين صفت كه بيان كردم و طائفه ديكر خوان نعم نهاده و صلاى كرم
در داده و ميان بخدمت بسته و ابرو بتواضع كشاده طالب نام و مغفرت
و صاحب دنيا و آخرت قومى با حرف وحدت و طائفه ديكر بيانيه با حرف
وحدت و همزه حرف توسل همزه حرف وحدتدر ديين غلط سويلمشلر خوان
نعم لاميه در زير اخوان سفره و نعم طعاملر معناسنه در اكرچه نعم جمع نعمتدر
و طعامدن اعم خوانی طعام معناسنه اخذ ايلين بيلمز ايمش صلاى كرم لاميه در در
حرف تأكيد داده ويرمش يعنى احسان و كرمينى عام ايلمشلر علما و فقرانك
خدمتنه بل بغلمشلر ابرو همزه نك فتحى و بانك سكونى و واو اصليه ايله قاش معناسنه
كشاده نك مفعول صريحى و بتواضع غير صريحى طالب نام اسم فاعلك مفعولنه
اضافتيدر و نون و دال اسنك جمعيدر محصول تركيب قاضى ديركه بر قومى توصيف
ايتدم ذكر بيان ايلدم و بر طائفه دخى نعمتلر سفره سينى قومش يعنى نعمت سفره سينى
دوشمش و كرم و احسان صلاسينى ديرمش يعنى كرم و احسانينى تعميم ايلمش و تواضع له
قاشنى آچمش يعنى كولمش يعنى يوزين و كوزين بوروشدروب اضطرابدن قاشنى
چاتماز بلكه لطف ايلكدن حظ ايلر ايو نامك طالبلريدر يعنى ايلكلرى آكلمغه
طالبلردر تاكم ذكر خيرله مغفرت نيه سبب اوله و صاحب دنيا و آخرتدر يعنى
هم دنياده خير ايله مذكور لردر و هم آخرتده يعنى اولدكلرندن صكره كذلك خير ايله

آكنلوردر

دڭسلغ

دڭسوری

آكنلولردر چون بندكان حضرت پادشاه عالم مؤيد من عند الله مظفر و منصور
على الاعداء مالك ازمة الانام حامى ثغور الاسلام وارث ملك سليمان اعدل
ملوك الزمان مظفر الدين ابو بكر سعد ادام الله ايامه و نصر اعلامه ظاهر بودركه
بو القاب ذكرى قاضى جانبندندر چون ادات تشبيه بندكان حضرت پادشاه
لاميه لردر بندكاندن مراد پادشاه ملازمتنده اولانلردر عالم اضافت لاميه
در بعض نسخه ده عالم يرينه عادل واقعدر مؤيد تفعيل بابندن اسم مفعولدر محكم
ديمكدر من عند الله مؤيده متعلق مظفر ده تفعيلدن اسم مفعولدر بو نده غالب
معناسنه در منصور معروف على الاعداء مظفر و منصوره متعلقدر على سبيل البدل
مالك ازمة الانام مالك ازمه يه اضافتى فاعلك مفعولنه اضافتيدر و ازمه زمامك
جمعيدر و انام اضافتى لاميه در و انام معرف باللام اولنجى ازمه يه تا الازمه دن اوليجى
لازم دكلدر قنده بر زمان اوياندر تركيبى و انام خلق معناسنه در حامى ثغور
الاسلام لاميه لردر حامى حافظ معناسنه در حمايتدن حامينك ثغوره اضافتى
اسم فاعلك مفعولنه در تركيب عربى اعتبار اولنه حامينك ياسى تلفظا و
اما فارسى اعتبار اولنسه مكسور اولور ثغور ثغرك جمعيدر دشمندن خوف
ايدجك يردر ديمكدر وارث ملك سليمان سابقا ايكى قرينه كبيدر اضافتيده و
اعرابده اعدل ملوك الزمان لاميه لردر اعدل اسم تفضيل مظفر الدين پادشاهك
لقبيدر و ابو بكر كنيتى تقديرى ابو بكر بن سعددر ادام فعل ماضى مفرد مذكر
غائبدر و افعال بابندن مقام دعاده در و الله لفظا مرفوع فاعلى و ايام
لفظا منصوب مفعولى و نصر اعلامه بودخى اعرابده قرينه سابقه كبيدر محصول تركيب
بو ذكر ايلديكمز اصحاب خيرات اغنيا پادشاه زمانك بنده لرى كبيدر يعنى پادشاه
عالمك اغنيا و اكابرى مذكور اغنيا كبى اصحاب لطف و كرمدر كه اول پادشاه
مؤيد من عند الله در دخى اعدا اوزرينه مظفر و منصوردر جميع خلقك زمام
لرينك مالكيدر يعنى جميع خلايق اكا مطيع در اسلام دربندلرينك حافظيدر
يعنى دشمن كلجك يرلرى حفظ ايدر سليمان ملكينك يعنى تختينك وارثيدر نتكه
ديباچه ده مفصل بيان اولنديغى زمان پادشاهلرينك عادليدر مذكور

القابله ملقب واو صافله موصوف مظفر الدین ابو بکر بن سعد در ادام الله تعالی ایامه یعنی دائم
ایلسون یعنی عمرینی و دولت و سعادتنی باقی و ثابت ایلسون و بختلرینی منصور
و مظفر ایلسون هر نه جانبه حرکت ایدرسه قطعه بدو بجای پدر هر که این کرم نکند ره
دست جود تو با خاندان آدم کرد بدو مبتدا با حرف صله جای بونک کبی یرده
تحسین لفظ و تکمیل وزن ایچون کلور و جائزدرکه حق معناسنه اوله و پدره اضافتی
لامیه اولا نکندک بجای پدر مفعول غیر صریحیدر و این کرم صریحی و جمله فعلیه
خبر مبتدادر که حرف بیان و یا رابط صفت دست جود لامیه در مجازا و مبتدا
و تو یه اضافت لامیه در با حرف صله خاندان ادم لامیه در و کردک مفعول غیر
صریحی و جمله فعلیه خبر مبتدادر محصول بیت اتا اوغوللرینه کی بو کرمی ایلمز کرمنک
جودک الی خاندان آدمه ایلدی یعنی اولاد و ذریات آدمه سن ایلدکک لطف
و کرمی کیمسه کندی اولادینه ایلمز خدای خواست که بر عالمی ببخشاید ** ترا برحمت
خود پادشاه عالم کرد خدای مبتدا خواست خبری که حرف بیان عالمی
یا حرف تنکیر و یا حرف نسبت عالمه و یا عالمه منسوب اولانه دیمکدر ببخشاید
فعل مضارع مفرد غایب دربخشایدن اسرکمک یعنی ترحم ایلمک دیمکدر
ترا سنی دیمکدر با حرف مصاحبت رحمت خود لامیه پادشاه عالم لامیه در
تراکردک مفعول صریحی اولی و پادشاه عالم ثانیسی و رحمت غیر صریحیدر محصول
بیت الله دیلدیکه عالمه و یا اهل عالمه ترحم ایلیه پس سنی کندی رحمتیله عالمه پادشاه
ایلدی یعنی سنی خدای تعالی عالمه رحمت کوندردی حضرت محمدک امتنی رعایت
ایلیه سک حضرت محمدی ایکی عالمه رحمت کوندردوکی کبی قاضی چون سخن بدین
پایه رسانید و از حد قیاس ما اسب مبالغه در گذرانید بمقتضای حکم
قضا رضا دادیم و از ما مضی درگذشتیم و بعد از ما جری طریق مدارا گرفتیم
و سر تدارک بر قدم یکدیگر نهادیم و بوسه بر سر و روی همدگر دادیم ختم سخن
بدین دو بیت بود قاضی مبتدا چون ادات تعلیل سخن رسانیدک مفعول
صریحی و بدین غیر صریحی پایه مرتبه دیمکدر رسانید فعل متعدی بدر ایرشدردی
دیمکدر حد قیاس ما لامیه لردر و گذرانیدک مفعول غیر صریحی اسب مبالغه

بیانیه

بیانیه و مفعول صریحیدر حرف تاکید گذرانیدندن الف و نون ادات تعدیه
در کچوردی دیمکدر با حرف صله مقتضای حکم قضا لامیه لردر و دادیمک مفعول
غیر صریحی و رضا صریحی و جمله فعلیه جواب تعلیل و جمله تعلیلیه خبر مبتدادر ما اسم
موصول مضی فعل ماضی مفرد مذکر غایب جمله فعلیه صله موصولدر در حرف تاکید
گذشتیم فعل ماضی متکلم مع الغیر کچدک دیمکدر با حرف مصاحبت عند دما
جری لامیه و ما موصول و جری فعل ماضی مفرد مذکر غایب جاری اولدی یعنی
نوروا ایلدی دیمکدر راه مدارا لامیه اصلی مدارات درلکن عجم مفاعلیابینک
تاسندن تاء مصدرک حذفیله استعمال ایدر گرفتیم ادیک مفعول صریحی و
بندارک غیر صریحی بر قدم یکدیگر ده بولدر و قدم یکدیگر لامیه در یری بریمزک
قدمینه بندارکله باش قودق و بوسه دادیمک مفعول صریحی و بر سر و روی همدگر
غیر صریحی ختم سخن لامیه در یعنی مصدرک مفعولنه اضافتیدر محصول ترکیب
قاضی سوزی چونکه بو مرتبه یه ایریشدردی و بیزوم حد و قیاسمزدن اسب مبالغه ی
کچوردی حکم قضا مقتضاسنه رضا ویردک و ما مضادن کچدک ما جری
و عذریله یعنی دارزده یه جنک و جدال عذریله یعنی بو سبیله مدارا طریقنی
طوتدق و تدارکله بری بریمزک ایاغینه باش قودق یعنی احوالمزدن تعذیره وادیمی
ایدیکچی غوغا ایچون بس مصالحه طریقنی طوتدق قیل و قال بعدن بینه برنسنه
توجه ایلسون دیو و بری بریمزک دوینه بوسه ویردک یعنی او بنداک تنکه
حالت مصالحه ده عادتدر و سوزک ختمی و تمامی بو ایکی بیتله اولدی قطعه
مکن ز گردش گیتی شکایت ای درویش ** که تیره بختی اگر هم برین نسق
مردی گردش گیتی لامیه در گردش اسم مصدر دردر دنش معناسنه گردیدندن
کاف عجمک کسریله جهان دیمکدر که حرف تعلیل تیره بخت وصف ترکیبیدر بی بخت
معناسنه و یا ضمیر خطاب نسق نونک و سینک فتحه لریله اسلوب و طریق معنا
سنه در هم بو یرده تحسین لفظ و تکمیل وزن ایچون کلمشدر مع معناسنده در دیمک
معلومدر که ذهنک معناسی بیلور دیمشیز مع نک مردی فعل ماضی مفرد مخاطبدر
ر دیدن محصول بیت جهان گردشندن یعنی دونشندن شکایت ایلمه ای درویش

ردسروری

زیرا سبب بخشیش اکر بو اسلوب وطوتی اوزره اولورسك یعنی درویشلك
توکل وقناعتده وتسلیم ورضاده وویشه شکایت لایق دکل زیرا شکایت بك
مخلقدر توانکرا چو دل ودست کامرانت هست ٭ بخور ببخش که دنیا
وآخرت بردی توانکرا الف حرف ندادر چو حرف تعلیل دل کوکل دست
کامران بیانیه بخور فعل امر مفرد مخاطب بخش ده بو یلدر بخشیدندن که حرف
تعلیل بردی فعل ماضی مفرد مخاطبدر بردندن ایلتدك دیمکدر محصول
بیت ای توانکر چونکه مراد سوردیجی الك وکوکلك وار در یعنی چونکه خدا
سکا مرادك ویردی یی وبغشله زیرا هم دنیا وهم آخرتی کوتردك یعنی
دنیا وآخرت سنك اولدی حاصل ییمکله دنیا وبغشلمغله آخرت سنك
اولدی یعنی ییوب ویرمکله دنیا وآخرته مالك اولدی باب
هشتم در آداب صحبت باب هشتم بیاننده آداب ادبك جمعیدر
خبرلی چوبلوك اجتماعنه دیرلر ادیب شول کشیه دیرلر که خبرلی چوبلو
انك جمع اول صحبته اضافتی لامیه دور حکمت مال از بهر آسایش عمرست نه عمر از بهر
کرد کردن مال عاقلی را پرسیدند نیکبخت کیست و بدبخت که گفت
نیکبخت آن که خورد وکشت و بدبخت آن که مرد وهشت مال سکون لام ایله
مبتدا وما بعدی خبری بهر آسایش عمر لامیه لر در آسایش دینجلمش معنا
اسم مصدر در آسایدندن بهر کرد کردن مال لامیه لر در کرد کردن
کاف عجمك کسریله وعربك فتحیله جمع ایلمك دیمکدر عاقلی یا حرف وحدت
ورا حرف مفعول نیکبخت وصف ترکیبیدر ایو بختلو معناسنه بدبخت
یرامز بختلو معناسنه در که تقدیری کیست در کشت کاف عربك کسریله وسکون
شینیله فعل ماضی مفرد غائبدر اکدی معناسنه وهشت هانك کسریله و
سکونیله فعل ماضی مفرد غائبدر قودی یعنی ترك ایلدی دیمکدر کشتن کشتندن
دن وهشت هشتندن مشتقدر محصول ترکیب مال عمرك آسایش وحضوری
عمر مال جمع ایلمك ایچون دکلدر بر عاقله صوردیلر که ایو بختلو کیمدر ویرامز
بختلو کیم دیدی ایو بختلو اولدر که اکدی وییدی اکدی دیمکدن مراد آخرت

ایچون

ایچون بذل ایلدی الدنیا مزرعة الآخرة اعتباریله و بدبخت اولکیم اولدی
وقودی یعنی ورثه وحساده ترك ایلدی وکندی وبدبخت کربه جیب ازان
احوال بحمدن غافل ایمش بیت مکن نماز بر آن هیچکس که هیچ نکرد
که عمر در سر تحصیل مال کرد ونخورد مکن نماز قیلمه دیمکدر هیچکس سفله
ودنی معناسنه که حرف رابط صفت هیچ نکرد یعنی بر فائده لی ایش ایشلمدی
حاصلی حقه لایق عمل ایلدی که حرف تعلیل عمر کرددن مفعول اولی ومقدم
حرف ثانیسی در حرف ظرف سر تحصیل لامیه مال اضافت مصدرك مفعولنه
در محصول بیت اولدو کمسنه صکره نماز قیلمه اول سفله وناکس اوزرینه
که خدایه لایق عمل ایشلمدی حاصلی آخرت بولنه بر خیر ایشلمدی زیرا عمرنی
تحصیل مال سوداسنده صرف وتلف ایلدی ویمدی یعنی نه کندی ییدی
ونه خدا ایچون ویردی پند حضرت موسی علیه السلام قارون را نصیحت
کرد که احسن کما احسن الله الیك نشنید وعاقبتش شنیدی قارون را
ادات مفعول که حرف بیان احسن فعل امر مفرد مذکر مخاطبدر افعالدن
احسان ایله دیمکدر کما کاف حرف تشبیه وما حرف مصدر واحسن فعل ماضی مفرد
مذکر غائب الله فاعلی الیك جار ومجرور فعل ماضیه متعلقدر نشنید فعل
نفی ماضی مفرد غائب فاعلی قارون پندرا ایشتمدی یعنی پندینی دیکلمدی و قبول
ایلمدی دیمکدر عاقبتش ضمیر قارونه راجعدر شنیدی فعل ماضی مفرد
مخاطب عاقبت نیجه اولدوغنی ایشتدك دیمکدر محصول ترکیب موسی
پیغمبر علیه السلام قارونه نصیحت ایلدی که خدانك قوللرینه احسان ایله یعنی
مالکدن زکات وصدقه اعطا ایله نته که الله تعالی سکا اعطا واحسان ایلدی
قارون موسانك پندینی دیکلمدی یعنی قبول ایلمدی عاقبت نیجه اولدوغنی
مفصل ایشتدك باب اولده قطعه آن کس که بدینار ودرم خیر نیندوخت
سر عاقبت اندر سر دینار ودرم کرد معلوم اولا که بعض مقامده آن کیم
نك تقدیری آن کس که ایدر درك بوندن معلوم اولسون اول تقدیر بدینار
ودرم با حرف مصاحبت نیندوخت فعل نفی ماضی مفرد غائب قزانمدی

ردن سوردی ونسخه

یعنی کسب ایلدی یا همزه دن منقلبدر نته که مفصل بیانی کچمشدر خیر مفعول صریحی
و بدینار غیر صریحی سرکردک مفعول اول صریحی و تلف و باحرف مقدر ثانی
و اندرسر مفعول فیهی او لکی سرباش معناسنه در و ایکنجیسی سودا معناسنه در
محصول بیت اول کیمسه که دینار و درم سببیله خیر کسب ایلدی یعنی مالی نه خیره
صرف ایلدی باشنی عاقبت دینار و درم سوداسنده تلف ایلدی یعنی
اول سودا ایله فوت اولدی قارون کبی خواهی متمتع شوی از نعمت دنیا
با خلق کرم کن که خدا با تو کرم کرد خواهی فعل مضارع مفرد مخاطب معنای
شرطی متضمن دیلرسک دیمکدر متمتع اسم فاعلدر تمتع بابندن فایده منده
بهره منددیمکدر بعض نسخه ده خواهی که متمتع شوی واقعدر تمتیع بابندن
اسم مفعول لکن معنا بردر شوی فعل مضارع مفرد مخاطب اولسین دیمکدر
باحرف صله که حرف تعلیل خدا مبتدا کرد خبری و کرم مفعول صریحی و با تو
غیر صریحی و باحرف صله محصول بیت دیلرسک که دنیا نعمتندن فایده مند
و بهره مند اولسک خدانک خلقنه کرم ایله چونکه خدا سکا کرم ایلدی عرب
کوید جد و لا تمنن فان الفائدة الیک عائدة جد جیمک ضمیله فعل امر مفرد
مذکر مخاطبدر جاد یجود دن یعنی نصر یا بینک اجوف واویسندن قل کبی
قال یقول دن جومرد لک ایله دیمکدر و لا تمنن فعل نهی مفرد مذکر مخاطب
منت ایله یعنی ایلک ایلدککی کیمسه یه منت ایله فان الفائدة فا حرف تعلیل
نهی در زیرا الحقیقت انک فائده سی دیمکدر الیک جار مجرور و عائدة یه متعلقدر
محصول ترکیب عرب دیر جومردلک ایله و منت قومه جومردلک ایلدککی
کیمسه نک او زرینه زیرا ایلدککی جومردلکک فائده سی کنه سکا عائددر یعنی
فائده سی سکادونر نته که شیخ شرح ایدوب بیوردی یعنی بخش و عطا ده
و منت منه که فائده آن بتو بازمی کردد محصول ترکیب یعنی بخشش ایله
و عطا ویر یعنی احسان ایله و منت قومه زیرا فائده سی کنه سکا دونر حاصلی
فائده سی سکا دراول ویردکک دکلدر قطعه درخت کرم هر کجا بیخ
کرد کذشت از فلک شاخ و بالای او درخت کرم بیانیه بیخ کرد

کوکدر

کوکدر بای عربک کسریله کوک ایلدی یعنی کوک صالدی دیمکدر درخت
مبتدا و کرد خبری و بیخ مفعول صریحی و هرکجا مفعول فیهی کذشت فعل ماضی
مفرد غائب کچدی دیمکدر یعنی تجاوز ایلدی از فلک مفعول غیر صریحی شاخ دال
و بدااق معناسنه در بالا بوی دیمکدر او بر اضافت لامیه در محصول بیت
کرم درختی هر یرده که کوک صالدی یعنی مستحکم اولدی یعنی نه یرده که ثابت و قائم
اولوب برلشدی آنک بوینی و دالی و بداغی فلکدن کچدی حاصلی ثوابی عرش
اعلایه واصل اولدی کر امید واری کز و برخوری بمنت منه اره بر پای
او امید وار امیدلی دیمکدر زیرا وار نسبت معناسنی افاده ایدر میمده تشدید
ضرورت وزن ایچوندر و یا ضمیر خطاب کز و تقدیری که از ودر که حرف بیان
و او ضمیری درخت کرمه راجعدر برخوردن حاصل و میوه معناسنه در خوری
فعل مضارع مفرد مخاطب یسک دیمکدر بمنت باحرف مصاحبت منه فعل
نهی مفرد مخاطب نهیدن نهادن نونک فتحی و کسریله نهادندن اخذ ایدنلر بیلدیلر الحق
اره دستره در تشدید ضرورت وزن ایچوندر بر حرف استعلا پای او لامیه
ضمیر درخته راجعدر اره منهک مفعول صریحی و بر پای و بمنت غیر صریحلری
محصول بیت اکر امیدلی ایسک که مذکور درختدن میوه و حاصل یه سک
منتله دیبنه دستره قومه یعنی ایلدککی کرمی منت ایله کلا ضایع ایله حاصلی ایلدککی
احسانی من و اذا ایله ابطال ایلمه کما قال الله تعالی لا تبطلوا صدقاتکم بالمن و
الاذی اره دن مراد منت در که احسان و کرمک ثوابنی ابطال ایدر بعض نسخه ده
امیدواری بر بیخ واو ایله امیدواری دو بیخ شی دالدر لکن معنالری متقاربدر قطعه
شکر خدای کن که موفق شدی بخیر زانعام و فضل او نه معطل کذاشتت
شکر خدای مصدرک مفعولنه اضافتیدر که حرف تعلیل موفق اسم مفعولدر تفعیل
بابندن توفیق و هدایت و یرلمش معناسنه شدی فعل ماضی مفرد مخاطب
اولدک دیمکدر بخیر باحرف مصاحبت و یاحرف صله خیرله و یاخیره دیمکدر
انعام و فضل او لامیه در نه حرف نفی معناده کذاشته مقیددر نکذاشتت
تقدیرنده محصول بیت خدایه شکر ایله که خیرله موفق اولدک و یاخیره توفیق

ده ابن سیدلکلی وسرورکاه

وهدایت بولدك خدای تعالی کندی انعام وفضلندن سنی معطل قومدی یعنی
لطف واحساندن سنی معطل ترك ایلمدی منت منه که خدمت سلطان همی
کنی * منت شناس ازو که بخدمت بداشت که حرف بیان خدمت سلطان
مصدرك مفعولنه اضافتیدر شناس فعل امر مفرد مخاطب از ضمیری سلطانه
راجعدر که حرف بیان بخدمت باحرف ظرف تقدیری بخدمتش در محصول بیت
منت قومه که پادشاهه خدمت ایدرسن دیو یعنی پادشاهه بن سکا خدمت
ایدرین دیو منت ایلمه بلکه پادشاهدن منت بیل که سنی خدمتنده طوتدی
یعنی سنی خدمتکار ایدندیکی ایچون منت بیل سنی خدمتکار ایدینمسه یخا ایله
حکمت دو کس رنج بیهوده بردند وسعی بی فایده کردند یکی آن که اندوخت
ونخورد دیگر آن که آموخت ونکرد * رنج بیهوده بیاننه سعی بی فایده ده بویله
دراندوخت تقدیری مال اندوخت دراموخت تقدیری علم آموخت
نکرد تقدیری عمل نکرد در محصول ترکیب ایکی کمسه باطل وزایده رنج وزحمت
ایلندیلر یعنی بوق یره امك چکدیلر وفایده سز یره سعی وکوشش ایلدیلر
برسی اولدر که مالی قزاندی ویمدی دیگری اولکه علم اوکرندی ومقتضای
علمه عمل ایلمدی مثنوی علم چندانکه بیشتر خوانی * چون عمل در تو نیست
نادانی علم خوانینك مقدم مفعولی محصول بیت علمی نقدر که زیاده ارك
اوقورسك چونکه سنده عمل یوقدر نادانسك یعنی جاهلسك نه محقق بود
نه دانشمند * چارپایی برو کتابی چند محقق تفعیل بابندن اسم فاعلدر
مسائلی دلائلله اثبات ایدنه دیرلر نه حرف نفی معناده فعل مقیده در نبود تقدیری
چارپا دورت آیقلو حیوان بنودك فاعلیدر یاحرف وحدت وکتابی
یاحرف وحدت جمله ظرفیه صفت چارپا در چند بیچه دیمکدر محصول بیت محقق
اولمز دانشمند ده بر حیوان که اوزرنده بر بیچه کتاب اوله یعنی اوستنده بر بیچه کتاب
اولان چارپا نه محقق اولور نه دانشمند یعنی علمیله عامل اولمیان کمسه بر بیچه کتابی
یوکلنمش حیواندر نتکه کلام خداده واقعدر کمثل الحمار یحمل اسفارا اسفار سفرك
جمعیدر کتاب معناسنه آن تهی مغز را چه علم وخبر * که بروهیزمست یا دفتر

تهی مغز

تهی مغز وصف ترکیبیدر عقلسز دیمکدر تاده فتح وکسر جایزدر را ادات تخصیص
که حرف بیان هیزم هانك کسری وزانك ضمیرا ودون معناسنده در دفتردن مراد
کتابدر بو بیت قافیه ضرورتیچون احتیار ایلدی محصول بیت اول بینی بیزك یعنی
عقلسزك نه علم وخبری وار یعنی علمی وخبری یوقدر که اوزرنده اود ودفتر
یوکسه دفتری حاملدر بوکدر چکر اما بیلمز که نه یوکدر چکر حکمت علم از بهر
دین پروردنست نه از بهر دنیا خوردن محصول ترکیب علم دینی تربیت
وتقویت ایچوندر دنیا یمك ایچون دکلدر یعنی تحصیل دنیا ایچون ووسیله
جاه ایچون دکلدر علم بیت هرکه پرهیز وعلم وزهد فروخت * خرمنی
کرد کرد وپاك بسوخت خرمنی یاحرف وحدت کرد کرد جمع ایلدی دیمکدر
پاك بسوخت تمام یقدی هیچ نسنه قومدی دیمکدر ادا تونده بو استعمالدر محصول
بیت هر کمسه که خلق عالمه پرهیز وعلم وزهد صاتدی یعنی بونلری وسیله تحصیل
مال وجاه ایلدی بر خرمن جمع ایلدی و پاك یقدی هیچ نسنه قومدی یعنی آخرتده
باعث مغفرت اولماز فایده سی همان دنیاده در ایچون حکمت عالم ناپرهیز
کارکوردیست مشعله دار یهدی ولایهتدی عالم ناپرهیز کار بیانیه در کار
کاف عجمله ادات فاعلدر چی معناسنه عالم مبتدا کوردیست خبری یاحرف
وحدت مشعله دار وصف ترکیبیدر دار بدندن مشعل طوتوجی دیمکدر
یهدی فعل مضارع مفرد مذکر غائبدر ضرب بابینك ناقص یائیسندندر
ناسه یول کوستر یعنی مطلوبه واصل اولاجق طریقی کوستر ولایهتدی فعل
نفی مستقبل مفرد مذکر غائبدر افتعال بابینك ناقص یائیسندندر مهتدی
اولمز یعنی هدایت بولمز محصول ترکیب پرهیز ایلمیجی عالم یعنی پرهیزسز اهل علم
مشعله دار بر کوردر یعنی آنکا بکزر زیرا اول مشعلیله خلقه یول کوستر اما
کندی آنکله یول کورمز حاصلی عالم غیر عاملدن بر کمسه علم کسب ایدوب عمل
ایلسه مهتدی اولور واعظ غیر متعظ دنده بویله ناصح غیر منتصح دنده
بیت بی فایده هرکه عمر در باخت * چیزی نخرید وزر بینداخت *
عمر در باخت مقدم مفعولیدر چیزی یاحرف وحدت زر بینداخت

مقدم مفعولیدر محصول بیت هر کیمسه که فاسد یره غیری اوینادی یعنی عبث
یره صرف ایدوب ضایع ایلدی شول کمسه به بکوز دکه هیچ بر نسنه آلمدی ولیجه اوتوشی
بنا انتدی یعنی نسنه صاتون آلمدی واقچه سینی طاغتدی و تلف ایلدی حکمت
ملك از خردمندان جمال گیرد و دین از پرهیزکاران کمال یابد پادشاهان
بنصیحت خردمندان محتاجترند که خردمندان بتقرب پادشاهان
ملکدن مراد مملکتدر دیندن مراد دین اسلامدر کمال یابد فعل مضارع مفرد
غایبدر یابیدندن یافتن دن دیین خطا سویلمش یا تزده واقع اولان متو
کمال یابد دن تمشی کرچه که قیاس مقدر کبردر اولمق ایدی بس یابد بازانه اعتراضی
یعنی نقریبدر محتاجترند تر ادات تفضیلدر که من تفضیلیه معناسنده در محصول بیت
مملکت عقلادن جمال طوتار یعنی شول مملکت که انده عقلا اوله کوزل اولور زیرا
عقلا زینت عالمدر دین اسلام دخی پرهیزکارلردن کمال بولور یعنی دین
اسلام اهل زهد و تقوادن کمال بولور زیرا اهل دینلری شرعی اولور پادشاهلر
عقلانك نصیحتنه محتاجرقدر عقلا پادشاهلرك تقربنه ایسه یعنی عقلا اولقدر
سلاطینك تقربینه محتاج دکلردر دکه سلاطین آنلرك نصیحتنه محتاجلردر
قطعه بندم اگر بشنوی ای پادشاه ✱ در همه دفتر به از این پند نیست
بندم بعض نسخه ده بندی واقعدر یای وحدتله اما بنده میمنز و یامز یا تزده
موجود اولان متونده بوقدر بس مصلی نسخه اختیار ایدوب اعتراض قلت
تتبعدن کلور دفتردن مراد کتابدر محصول بیت ای پادشاه اگر بنم پندمی
ایشیدرسك جمیع کتابلرده بوندن ایو پند یوقدر اول پند بیت ثانیدر
جز بخردمند مفرما عمل ✱ گرچه عمل کار خردمند نیست بخردمند باحرف صله
مفرما فعل نهی مفرد مخاطبدر فرمایدندن فرمودندن دیین خطا ایلمش
محصول بیت ای پادشاه عاقلدن غیریه عمل بیورمه اگرچه عمل عاقل ایشی
دکل یعنی سن عملکی عاقلدن غیریه ویرمه اگرچه که عاقل اولان عمل قبول ایلمز حکمت
سه چیز پایدار نماند مال بی تجارت و علم بی بحث و ملك بی سیاست
رحم آوردن بر بدان ستم است بر نیکان و عفو کردن از ظالمان جور ست

ه رد اوسید علی

رد سروری

رد سروری

رد سروری

بر درویشان اوچ نسنه ثابت و پایدار قالماز برنسی تجارتسز مال یعنی مال کیم
آنکله تجارت اولنمیه یاب یاب خرج اولنور کیدر و مذاکره سز علم ده فراموش اولنور
کیدر و سیاستسز مملکت و سلطنت دخی پایدار قالماز زیرا بو سببله ظالملر طغیان
ایدوب مملکت الدن کیدر تنکه سبیبنی کندی بیان ایدوب بیوردیکه اشرار لره
رحم کتورمك یعنی ترحم ایلمك ایولره ظلمدر و ظالملردن ظلمی عفو ایلمك درویش
یعنی فقرایه جور و جفادر بس ظلمه سلطنت قایم اولمز زیرا اشرار لر ایولره و
ظالملر فقرایه جفا ایدرلر بس بددعایه سبب اولورلر که سلطنت آنکله ثابت و
پایدار اولماز بیت خبیث را چو تعهد کنی و بنوازی ✱ بدولت تو گنه
میکند بانبازی خبیث مراددر کدر و را ادات مفعول تعهد تفعل بابندن
مصدردر تحفظ و رعایت معناسنه در بنوازی بای تاکیدله فعل مضارع
مفرد مخاطب اوخشایه سك دیمکدر بدولت باحرف ظرف و باحرف مصا
حبت تو یا اضافت لامیه در کنه میکند لك مفعول صریحی و بانبازی غیر صریحی
باحرف مصاحبت انباز اورتقدیر لو شریك معناسنه در و باحرف مصدر
محصول بیت خبیثی چونکه رعایت و حمایت ایلیوب اوخشایه سك سنك
دولتکده و یا دولتکله اورتاقلق کناه ایلر یعنی سن آکا رعایت ایلدکك
سببله ظلمه رضا ویرمکدر بس ظلمده آنکله شریك اولورسك حکمت بر دوستی
پادشاهان اعتماد نتوان کرد و بر آواز خوش کودکان غره نباید بود که آن
بخیالی متبدل شود و این بخوابی متغیر گردد بر حرف استعلا دوستی باحرف
مصدر و اضافت ایچون مکسور اولنور و اضافت لامیه در نتوان کرد که
بر دوستی مفعول غیر صریحی و اعتماد صریحی آواز خوش کودکان بیانیه و لامیه
در کودك ایکی کاف عربیدر و اولکیسی مضموم و دال مفتوح اوغلنجق دیمکدر
الف و نون ادات جمعدر غره غینك کسریله درلغت اما عجم فتح غینله اوقور غره
نباید لك مفعول صریحی و بر آواز غیر صریحی کردر بود مصدر معناسنه در
که حرف تعلیل آن اسم اشارتدر دوستیه باحرف مصاحبت خیال بو نده
ظن و وهم معناسنه در این اسم اشارتدر آوازه باحرف سبب خواب بونده

دوش دیمکده مراد احتلامدر محصول ترکیب پادشاهلرک دوستلغنه
اعتماد ایلمك اولمز واوغلنجقلرك کوزل آوازینه مغرور اولمق کرك زیرا پادشاهلرک دوستلغی بر خیالدر متبدل اولور یعنی بر سوء ظن ایله دوستلغی نوبر
واطفالك آوازی احتلام سببیله متغیر اولور بیت معشوق هزار دوست
را دل ندهی ور دهی آن دل بجدائی بنهی معشوق هزار دوست
هزار دوست وصف ترکیبیدر بیك دوستلی یعنی بیك عاشقلی ور
مفعول ندهی نونك فتحی ودالك فتحی وکسریله وهانك کسریله فعل نفی مستقبل
مفرد مخاطب ویرمیه سك دیمکدر معشوق مفعول اولی ودل ثانیسی ور
واکردن مخففدر تنکیر ایله ذکر اولندی میدهی فعل مضارع مفرد مخاطب
فعل شرطدر بجدائی باحرف صله ویا حرف مصدر بنهی باحرف استقبال نهی
نونك فتحی وکسریله وهانك کسریله فعل مضارع مفرد مخاطب قویاسك دیمکدر
جواب شرطدر آن دل مفعول صریحی وبجدائی غیر صریحی محصول بیت بیك
دوستلی معشوقه کوکل ویرمیه سك یعنی انکا عاشق اولمیه سك واکر انکا کوکل
ویروب عاشق اولورسك اول کوکلی فراقه قورسك یعنی وصاله مبتلا اولمیوب
فراق جکر جدا بیدر یای اول اشباعیدر دیبن فاسد سویلمش کیبای اصلیه
دربنهی نك نونینی کسره ایله تخصیص ایلدیکی بی وجه ایلمش ایکی مصراعك آخرنده
یا لر کسره نك اشباعندن حاصلدر دیبن خطا ایلمش حکمت هر آن سری که
داری با دوست درمیان منه چه دانی که وقتی دشمن کردد وهر کزندی که
توانی بدشمن مرسان باشد که وقتی دوست کردد رازی که خواهی نهان
ماند با کسی درمیان منه اکرچه معتمد بود که هیچکس بر سر تو از تو مشفق تر نباشد
سری یا حرف وحدتکه حرف رابط صفت با حرف مصاحبت دوست ایله دیمکدر
درمیان در حرف صله منه قومه دوستله اورتایه قومه یعنی دوسته افشا ایلمه وقتی
یا حرف وحدت کردد کافك عجمك ضمی ورانك فتحی ونونك سکونیله ضرورتا
درو یا حرف وحدت که حرف رابط صفت توانی فعل مضارع مفرد مخاطب
توانیدندن قادرسین دیمکدر بدشمن با حرف صله مرسان فعل نهی مفرد مخاطب

ایبندرمه

ایبندرمه دیمکدر الف ونون ادات تعدیه در باشد که اوله که یعنی جایزدر
که دیمکدر وقتی یا حرف وحدت رازی یا حرف وحدت که حرف رابط صفت
خواهی فعل مضارع مفرد مخاطب دیلرسك دیمکدر نهان کیزلی ماند فعل
مضارع مفرد غائب قاله دیمکدر معتمد اسم مفعولدر اعتماد اولنمش
ایناندوغك کیمسه که حرف تعلیل مشفق افعال بابندن اسم فاعلدر محبتلی
وشفقتلی معناسنه تر ادات تفضیلدر محصول ترکیب هر اول بر سرك که
وار در یعنی بر سرك که وار ایسه دوستله اورتایه قومه یعنی انکله اول سری سویلیوب
انکا افشا ایلمه بیلورسك که بر وقت دوشمنك اوله یعنی اراکزه عداوت دوشه
وخلقه رازیکی فاش ایلیه وهر بر ضرر که قادرسین دوشمنکه ایرشدرمه جایزدر که
بر زمان دوستك اوله صکره اوتانمق لازم کلور بر رازکه کیزلی قالدوغینی
دیلرسك کیمسه ایله ارایه قومه آنی ایلیکز اراسینه کتوروب آنی سویلیشمك حاصلی
آنی کیمسه یه دیمه اکرچه ایناندوغك کیمسه ایسه ده زیرا هیچ کیمسه سنك سرك سندن
محبتلورك ومشفقرك اولماز یعنی حفظ ایده میجك کندی رازکی غیریلر هیچ حفظ
ایلمز زیرا کیمسه کیمسه نك سرینه خزینه دار اولمز قطعه خامشی به که ضمیر دل خویش
با کسی کفتن وکفتن که مکوی خاموشی وخموشی وخامشی وخمشی یای مصدریه
ایله اسم اولمق ضمیر بونده سر در دل وخویش اضافتلو لامیه لردر با حرف صله
کسی یا حرف وحدت کفتن مصدردر سویلمك معناسنه ایکی یرده بیله که حرف
مکوی فعل نهی مفرد مخاطب سویلمه دیمکدر محصول بیت اسم اولمق بیکدر کندی
کوکلك سرینی برکمسه یه دیمکدن ودیمك که کیمسه یه سویلمه یعنی برکمسه یه رازکی دیمکدن
وتنبیه ایلمکدن که بو رازی کیمسه یه افشا ایلمه دیو اسم اولوب کیمسه یه رازکی
دیمك یکدر ای سلیم آب ز سر چشمه ببند که چو پر شد نتوان بستن جوی
سلیم بونده ساده دل معناسنه در یعنی بون آب ببندك مفعول صریحی وز سر چشمه
غیر صریحی سر چشمه رانك سکونیله بکار باشی دیمکدر ببند فعل امر مفرد مخاطب
بغله دیمکدر که حرف تعلیل پر شد چو قاولدی دیمکدر یعنی چونکه ایرمق اولدی
نتوان بستن بغلنمز اولمز جوی ایرمق بستنك مفعولی اما فتله او قومق دیه جایز

بس مصدر مفعولنه مضاف اولور بو تقدیرجه شدنك فاعلی آبه راجع صحیح
اولور دیبچویده شد ایله بستن تنازع ایلر دیبن معنای بینه واصل اولماسی
محصول بیت ای ساده دل آبی بکار باشندن سد ایله چونکه چوق اولوب
ایرمق اولدی ایر مغی بغلمق اولماز قصه دن حصه بوردکه سن سرك ابنی صرحه
دکلکه بند ایدوب آیکی دوداغکدن طاشره آنی چیقادمه والاتمام عالمه منتشر
اولور بیت سحتی در نهان نباید کفت ❊ که بهر انجمن نشاید کفت سخنی
یا حرف وحدت در حرف ظرف نهان کیزلی کفت کفتن معناسنه ایکی برده بیله
که حرف رابط صفت انجمن در ذنك دیمکدر مجمع معناسنه محصول بیت بر
سوزی کیزلیده دیمك کرکمزکه اول سوزی هر مجلسده سویلمك لایق دکل
یعنی بر کلام که هر مجلسده آنی آشکاره سویلمك لایق وجایز اولمیه اول کلامی
خفیه یعنی مخفی سویلمك کرکمز حکمت دشمنی ضعیف کدر طاعت اید ودوستی
غاید مقصود وی جزآن نیست که دشمنی قوی کردد وکفته اند بر دوستی
دوستان اعتماد نیست تا بتملق دشمنان چه رسد هرکه دشمن کوچك را
حقیر شمارد بدان ماند که آتش اندك را مهمل کذارد دشمنی یا حرف وحدت
ضعیف صفت دشمندر بعض نسخه ده دشمن ضعیف واقعدر اضافتله که حرف بیان
ویا رابط صفت در طاعت در حرف صله آید کله دیمکدر دوستی یا حرف وحدت
غاید کوستره دیمکدر غاید ندن بو فقره ما قبلینه عطف تفسیری حکمنده
اعتبار ایدن ملاحظه سی بو غیتش مقصود وی لامیه وی دو شمنه راجعدر
دشمنی یا حرف مصدر دکردد کاف عجمك فتحیله فعل مضارع مفرد غایب کردیدن
بوننده اولدیمکدر وعقلا دیمشلردر حرف صله دوستی ده دوستان یا حرف
مصدر واضافت لامیه در تا ادات تعجب نیجا معناسنه وبعضلر دیدیلرکه
حرف تنبیه در آکاه اول غافل اولمه معناسنه با حرف صله تملق تفعل بابندن مصدر
در یالتقلمق معناسنه چه رسد تقدیری چه اعتماد رسد در یعنی دشمنلرك
تملقینه نه اعتماد اولور بو استفهام انکاریدر یعنی اعتماد ایرشمز حاصلی اعتماد
یوقدر دیمکدر معناسی دشمنلرك تملقینه نه ایرشور یعنی اعتبار یوقدر دیبی

حق

ردّ ابن سعدی

رد شروری

حق ادایی ایده‌مش هر که یعنی هر کس که دشمن کوچك بیانیه ور ا ادات مفعول
شمارد دن مفعول اولیدر حقیر ثانیسی شمارد فعل مضارع مفرد غایب در شماریدن
دن بوننده صیاد دیمکدر بدان با حرف صله وآن اشارتدر بر مقدره محال
وقصه وقضیه وغیریلری ماند فعل مضارع مفرد غایبدر ماندن دن بکزمك
معناسنه زیرا مانستن ماندن وادر ماندن ماندن واداوکلیلری بکزمك
معناسنه در و ثانیلری قالمق وقومق معناسنه درقا حفظ پس بوننده ما نستن
دن مشتقدر دینلر غلط سویلمشلر که حرف بیان آتش اندك بیانیه ور ا
ادات مفعول کذارد دن مفعول اولیدر ومهمل ثانیسی کذارد کاف عجمك ضمیله
ترك ایلیه یعنی اهمال ایده محصول ترکیب بر ضعیف دشمن که طاعت کلا یعنی سکا
مطیع اولور دوستلق کوستره آنك مقصودی اندن غیری نسنه دکلدر
الا دشمنلك قوی ومستحکم اولر حاصلی دشمنلکینی زیاده ایلمك ایچوندر سکا
مطیع اولوب محبت کوستردکی تا کم فرصت وقتنده ایشینی اینلیه و
عقلا دیمشلردر که دوستلرك دوستلغینه اعتماد یوقدر یا دشمنلرك
یالتقلماسنه نه اعتماد ایرشور یعنی اعتماد یوقدر هر کم کوچك دشمنی حقیر
وضعیف عد ایلیه کا بکزر که آز اجق آتشی مهمل ترك ایده یعنی فرزندن
قورقوب سوندرمیه زیرا بر قلیلم بر شهر یقار قطعه امروز بکش که
میتوان کشت ❊ کاتش چو بلند شد جهان سوخت بکش فعل امر مفرد
مخاطبدر آتشده سوندرمك معناسنده مستعملدر وذی روحده اولدقده
قتل معناسنه پس بکشك مفعولی آتش اعتبار اولورسه سوندر دیمکدر و
دشمن اعتبار اولورسه قتل ایله دیمکدر که حرف بیان میتوان کشت کشتن
تقدیرنده یعنی سوندرمك ویا قتل ایلمك ممکندر دیمکدر مصراع ثانی
ایکی وجه ایله علت اولمق قابلدر زیرا آتش دیمکدر بلند باده فتح وضم
جایزدر پس فتحه انکار ایدنلر شبعلری یوق ایمش جهان سوختك مقدم
مفعولیدر محصول بیت بو کون سوندر ویا اولدر که سوندرمك و
اولدرمك ممکندر زیرا چونکه آتش حقیقی ویا آتش دشمنی بلند اولدی یعنی

رد شمعی

رد شراح جمیعاً

چو غلدی و بیوردی جهانی بقدی و فنایه ویردی حاصلی فرصت ال ویرمشکن مضرتك و فسادك ضررینی دفع ایلمك كرك زیرا بیویوب آرتدقدن صكره عالمی فنایه ویرر بعض شراح مصراع ثانیده شد یرینه شود اولسه بیت موزون و مستقیم اولوردی دیمش پس بوندن معلوم اولدی كه موزونی و ناموزونی تشخیص ایلمزایمش یا كلستانك شرحنی یازمق زحمت ایدی سوخت فعل ماضی مفرد غائب لازم ومتعدی بینده مشترك در مستعمل در بونده متعدی در

رد ابن سید علی

پس چو لفظی ادات شرط آكلیوب ماضیه مستقبل معناسنه ویرنلر معنای شرطی آكلمزلر ایمش **مكذار كه زه كند كمان را** ؛ **دشمن چو بتیر میتوان دوخت**

رد ابن سید علی و سروری

كمان كندك مفعول اولی و زه ثانیسی و دشمن فاعلی و جمله مفعول مكذاردر كه فعل نهی مفرد مخاطبدر زه یای كریشی ده كند كمان را یایه كریش كچوره یعنی یایین قوره بتیر تقدیری بتیر اش در ضمیر دشمنه راجعدر دوختك دشمن مقدم مفعولیدر حاصلی متنازع ضددر و بتیر مفعول غیر صریحیدر و بو عبارده منكر اولوب دشمنك مابعدی صفتیدر دیین معناجابنیله اشتالغی بوق ایمش

رد سروری

دوخت فعل ماضی مفرد غائبدر دوختن دن كه مشتركدر دوزنلر دیكمك و بزننده مخلوق بیتده بونده مراد مخلوقدر كه تركیده ده بو معنایه مستعملدر مثلا او قیل مخلادی دیرلر محصول بیت قومه كه دشمن یاینه كریش كچوره یعنی یایین قوروب جنك منهیئ اوله چونكه آنی او قیله مخلوق یعنی اوقله دیكوب هلاك ایلمك ممكندر حاصلی دشمنه فرصت و امان ویرممك كرك **پند سخن در میان دو دشمن چنان كوی كه اكر دوست شوند شرم زده نباشی** شرم زده وصف تركیبی قسامندندر شرم زده نباشی شرم زده اولمیاسك یعنی او تاغیاسك محصول تركیب ایكی دشمنك اراسنده سوزی سویله كه اكر بری بریله دوست اولورلرسه او تانمیاسك و اولمیاسك یعنی خجل و شرمنده اولمیاسك **مثنوی میان دو كس جنك چون آتشست** ؛ **سخن چین بدبخت هیزم كشست** میان دو كس لامیه و ظرف مكان و جنك مبتدا و مابعدی خبری آتش و كش عبارتلرینه سین و تایی املا ایلیوب همزه مجتلبه اثبات ایدنلر املا احوالندن آكاه

دكلرایمش

دكلرایمش چون ادات تشبیه سخن چین وصف تركیبیدر چیندن دن یحیب لفت سوز دیوشریجی دیمكدر اما غماز معناسنده مستعملدر بدبخت اضافتی بیانیه در هیزم كش وصف تركیبیدر كشیدندن اودون چكیجی یعنی طاشیجی سخن چین مبتدا و هیزم كش خبری محصول بیت ایكی كشینك اراسنده جنك آتش كبیدر اما بدبخت غماز اول آتشك اودونن طاشیجیدر حاصلی جنك آتشنی او قلیجیدر **كنند این و آن خوش دكر باره دل** ؛ **وی اندر میان كور بخت و خجل** این و آن كنند فاعلی و دل مفعول اولی و خوش ثانیسی و دكر باره ظرف زمان و وی مبتدا

رد شراح جمیعا

سخن چین دن راجعدر اندر میان ظرف مكان كور بخت وصف تركیبیدر بد بخت مكدر الحال دیمكدر شور بخت ده دیرلر خبر مبتدادر خجل شرمنده معناسنه در محصول بیت اول ایكی دشمن بری بریله كوكللرین خوش ایدرلر یعنی باریشورلر اما سخن چین اورتاده خبیث طالع و مكدر حال و شرمنده در دیمان غمازلغی كندویه قالور ایجی **میان دو تن آتش افروختن** ؛ **نه عقلست خود در میان سوختن** میان دو تن لامیه و افروختن ظرف مكانی و آتش مفعولی افروختن یاقمق معناسنه در خود سوختنك مقدم مفعولیدر متعدی اولنجه اما لازم اولدقده فاعلیدر تامل ایده و در میان ظرف مكانی محصول بیت ایكی تنك یعنی ایكی كمسه نك اراسنده آتش عداوت یاقمق عقلدن دكلدر كندو یجی آراده یقمق بو بیت كانه كه ماقبلینه نسبت مقام تعلیلده در یعنی ایكی كمسه نك اراسنده غمازلق ایلمك كندینی شر و فساد آتشنه یاقوب یاندرمقدر مذكور ابیاتك اولینه مثنوی و بو بیته بیت یازان غلط یازمش **قطعه در سخن با دوستان آهسته باش** ؛ **تا ندارد دشمن خونخواره كوش** در حرف ظرف با حرف مصاحبت دوستلرله دیمكدر آهسته یاپ یا پیس یعنی قتی سویله كیمسه ایشتمسون تا حرف تعلیل ندارد فعل نفی مستقبل مفرد غائب دشمن خونخواره بیانیه و فاعل ندارد خون خوره وصف تركیبیدر قان ایجیجی معناسنه و های دشمی حرف تخصیص كوش كاف عجمك ضمیله قولاق دیمكدر قولاق طوتمقدن دیكلمك مراددر تركیده ده دیكله دیمك یرده قولاق طوت دیرلر محصول بیت سوزده یعنی

رد سروری

سوز سویلدکده دوستلرله آهسته اول یعنی یك یك سویله تاکم قان ایچیجی دشمن
قولاق طوتب دیکلمسون زیرا سرك مطلع اولوب خلقه فاش ایده بیش دیوار
ایچه کویی هوش دار * تا نباشد در پس دیوار کوش پیش دیوار لامیه
هوش عقل و اوص معناسنه در دارك مقدم مفعولیدر و دار فعل امر مفرد
مخاطبدر داریدندن اوسك طوت یعنی عقلك اویار حاصلی آکاه اول
غافل اولمه دیمکدر تا حرف تنبیه تاکم دیمکدر پس دیوار لامیه در کوش فاعل
نباشد در محصول بیت دیوار او کنده اول نسنه که سویلرسك عقلك اویار یعنی
عاقلانه دیرن تاکم دیوار اردنده قولاق اولمیه یعنی سوزك دیکلیوب اولمیه
زیرا رازك فاش ایده بعض نسخه ده هوش دار یرینه کوش دار واقعدر حکمت
هر که با دشمنان دوستان خود صلح کند سر آزار دوستان دارد باحرف
مصاحبت دشمنان دوستان خود لامیه لر در صلح کندك مفعول صریحی و با
دشمنان غیر صریحی که بونده اسمدر من شرطیه معناسنه کند فعل شرط و مصراع
ثانی جوابی سر آزار دوستان لامیه لر در و دارك مقدم مفعولیدر سر
بونده سودا معناسنه و آزار اسم مصدردر انجیمک معناسنه دوستانه اضافتی
مصدرك مفعولینه اضافتدر محصول ترکیب هر کمسه که کندی دوستلرینك
دشمنلریله صلح ایلیه یعنی انلرله دوستلق ایلیه دوستلرینی انجیتمك سوداسینی
طوتار یعنی دوستلرینی بیحضور ایلمك مراد ایدر بیت بشوی ای خردمند
از آن دوست دست * که با دشمنانت بود همنشست باحرف تأکید
شوی شستنك صیغه فعل امر مفرد مخاطبدر شویدندن شستن دن دیبی
سهو ایلمش دست بشویك مفعول صریحی و از آن دوست غیر صریحی که حرف
رابطه صفت با حرف مصاحبت دشمنانت تا ضمیر خطابدر همنشست مجالس

رد سروری و ابن سید علی

و مخالط دیمکدر محصول بیت ای خردمند اول دوستکدن الك یو یعنی
اول دوستلکی ترك ایله که دشمنلرکله مصاحب و مجالس اوله حکمت چون
در امضای کاری متردد باشی آن طرف اختیار کن که بی آزار تر بر آید
امضا افعال بابندن مصدردر کچورمك معناسنه کار اضافتی مفعولینه در

ویا

ویا حرف وحدت متردد تفعل بابندن اسم فاعلدر باشی فعل مضارع
مفرد مخاطبدر باشیدندن متردد اولسك دیمکدر یعنی ایدوب ایتمیمی
دیوان طرف کنك مفعول اولی و اختیار ثانیسی که حرف بیانیه خرق سبب
آزار اسم مصدردر و تر ادات تفضیل بر آید حاصل اوله دیمکدر محصول
ترکیب چونکه بر ایشی کچورمکده یعنی ایشلمکده متردد اولسك حاصلی ایشلمك
وایشلمك بیننده دغدغك اوله اول جانبی اختیار ایله که انجیمکسزلك
و اینجیمکسزلك حاصل اوله یعنی سن اینجینمیه سن ونه کمسه اینجینه حاصلی
زحمت اولمیان جانبی اختیار ایلمك کرك بیت با مردم سهل کوی دشوار
مکوی * با آنکه در صلح زند جنك مجوی با حرف صله و یا حرف مصاحبت
مردم سهل کوی بیانیه در مردم یرینه مرد یا زان لر صحیح نسخه لره مخالفدر بافتلر

رد ابن سید علی و سروری

ومردك دالی سکونلر در دیدکلری افحش خطا ایتدیلر و کوی امر در کفتن
مصدرندن دیدکلرنده ایکی خطا وار اول بو که کوی بونده فعل دکلدر

رد ابن سید علی و سروری

اسمدر که مرسهلله ترکیب اولوب وصف ترکیبی اولمش و کوی فعل واقع اولدیغی
برده کفتن دن مشتق اولمز کویدندن مشتقدر علی کل حال بوشارحلر
بو بیتك معناسنه واصل اولمشلر پس سهل کوی وصف ترکیبیدر ملایم و

رد ابن سید علی و سروری

رفیق سویلیجی دیمکدر دشوار چتك دیمکدر مشکل معناسنه سهلك مقابلیدر
که قولای معناسنه در یعنی آسان مکوی فعل نهی مفرد مخاطب با حرف
مصاحبت آن اسم اشارتدر و که اسمدر کمسه معناسنه در صلح لامیه و زند
مقدم مفعولی جنك مجویك مقدم مفعولی مجوی فعل نهی مفرد مخاطبدر
جوییدندن محصول بیت سهل کوی مردمه یعنی رفیق و ملایم سویلیجی
کمسه یه جنك یعنی کوج ویاوز سویله اول کمسه ایله که صلح قپوسینی اور یعنی
قفا دجنك ایلمك دیلمه یعنی صلحه مایل و راغب اولان کمسه ایله صواشمه مایل
و راغب اولمه بلکه صلح اوزره اول آنکله حکمت * تا کار بزر بر می آید
جان در خطر افکند نشاید تا بونده حرف توقیت در کار مبتدا بر می
آید خبری حاصل اولور دیمکدر بزر خبره متعلقدر در حرف ظرف خطر

خانك وطانك فتحه لريله خوف معناسنه در افكندنك مفعول غير صريحي
وجان صريحي محصول تركيب مادامكه ايش اقچه و التونله حاصل اولور كشينك باشي
خوف وخطره برتيق لابق دكل يعني ضرري دفع ايلمك ايچون مالي صرف ايلمك
لازمدر زيرا مشهوردر سوزدركه مال بلايه قلقاندر بيت چو دست از
همه حيلتي در كسست ❊ حلالست بردن بشمشير دست دست مبتدا
حيلتي يا حرف وحدت در حرف تأكيد كسست كاف عجمك ضمي وكسري و سين
اولك فتحي وكسريله لغتدر بو نده سينده فتح لازمدر قافيه ضروري ايچون اما
كافده ايكي حركت ايله جايزدر فعل ماضي مفرد غائب مبني للمفعول معناسي دردي
خبر مبتدادر كسلدي واوزلدي ديمكدر حلالست مقدم خبر وبردن
موخر مبتدا ودست مفعول صريحي وبشمشير باي اصليه ايله غير صريحي محصول بيت
چونكه الجميع حيله لردن اوزلدي وكسلدي يعني هيچ بر وجهله حيله يه مجالي قالميجق
قليجه الصونمق حلالدر زيرا آخر الحيل السيف بند برعجز دشمن رحمت
مكن كه اگر قادر شود بر تو رحمت نكند محصول تركيب دشمنك عجزينه و
زبونلغينه مرحمت ايله يعني زبوندر ديو اسركه زيرا قادر اولورسه اول سني
اسركمز بو نثري نظم ظن ايدوب اولنده بيت يازان نثردن نظمي فرق ايدر
دكل ايمش بيت دشمن چو بيني ناتوان لاف از بروت خود مزن
مغزيست در هر استخوان مرديست در هر پيرهن دشمن بيننك مفعول
اولي وناتوان ثانيسي بروت بانك وراسنك ضمه لريله بيقدر كه عربجه شارب
وسبلت ديرلر مغزبيني وايلك معناسنه در ويا حرف وحدت مرد بيت
كذا يا حرف وحدت پيرهن كوملك مصراع ثاني اولنك حكم تعليليدر
واقعدر محصول بيت چونكه دشمنكي ناتوان وضعيف كوره سك كندي
بيغكدن لاف اورمه يعني قوت وقدرتكه مغرور اولوب بيغكي بورووب
لاف اوروب اوكونمه زيرا هر كمكده ايليك وار وهر كوملكده ار وار يعني
عالم خالي دكلدر هيچ سرمدككه كاه اولوركه ادلكلو ويهادرلقلو كلور كه
آدم حيران قالور تنك تركيده سرمدككه طاش باش برادر ديو لومزن نسيه

زدندن دبين اصابت ايلمش لطيفه هركه بديرا بكشد خلق را از بلاي
او برهاند و اورا از عذاب خداي بدي يا حرف وحدت و را ادات
مفعول بكشدك مقدم مفعوليدر خلق را را ادات مفعول برهاندك
مقدم مفعول صريحي واز بلاي اولاميه ايله غير صريحي برهاند باي استقبال ايله
فعل مضارع مفرد غايب قورتارر ديمكدر الف ونون ادات تعديه در رهيدن
رهيدندن صكره رهانيدن اولدي اورا مفعول ندر خلق را يه محصول تركيب
هركمسه كه بر يرامزي قتل ايدرسه خلقي آنك بلاسندن خلاص ايدر وآني
عذاب خدادن زيرا ايشاد قبيح كناه كسب ايدركه عذابه باعث اولور قطعه
پسنديدست بخشايش وليكن ❊ منه بر ريش خلق آزار مرهم پسنديده
باي عجمك فتحيله اصلي پسنديده است درهاي رسميله وهمزه نك حذفيله
پس ضرورت وزن ايچون ايكي سي بيله كتابتدن وتلفظدن ترك اولنديغي
ايدي ايكيسين بيله كتابتده اثبات ايدوب وصل همزه ايله ديمك غلطدر
بخشايش اسم مصدردر اسيركيش معناسنه يعني مرحمت ليكن ادات استدراك
منه فعل نهي مفرد مخاطبدر نهادن قومق ديمكدر نهادندن دبين مهمو
ايلمش ريش يونده ياره در خلق آزاره اضافتي بيانيه در خلق آزار وصف
تركيبيدر آزاريدن دن خلق اينجيديجي ديمكدر آزردندن لحذايلين خطا
ايلمش مرهم باديه قودقلوي دنسندر معربدر منهك مفعول صريحي وبر ريش
غير صريحي محصول بيت مرحمت مقبولدر وليكن خلق اينجيديجينك ياره سنه
مرهم اورمه يعني ظالمي اسيركيوب درد دينه درمان ايلمه حاصلي ظالمه رحم ايلمه
ندانست آن كه رحمت كرد بر مار ❊ كه آن ظلمست بر فرزند آدم ندانست
فعل نفي ماضي مفرد غايب بيلمدي ديمكدر وجايزدر كه استفهامي متضمن اوله
يعني بيلمديمي ديمك اولا آن اسم اشارتدر كه بونده اسم واقعدر كس معناسنه
وآن ندانستنك فاعليدر رحمت كردك مفعول صريحي وبر مار غير صريحي
كه حرف بيان آن اسم اشارتدر رحمته ومبتدادر وظلمست خبري بر حرف
استعلا ظلمه متعلق فرزند آدم لاميه محصول بيت بيلمدي اول كمسه كه ييلانه

رد ابن سيد علي وسروري
رد سروري
رد ابن سيد علي

رحمت ایدوب آنی قتل ایلمدی که اول رحمت آدم اوغلانلرینه ظلمه دزدیه
فرصت بولدقده آدمی صوقادرحم ایلمز ایدی کادرحم ظلم صریحدر **تحذیر**
نصیحت از دشمن پذیرفتن خطاست ولیکن شنیدن رواست
تا بخلاف آن کارکنی وآن عین صوابست پذیرفتن بای عجمک فتحی وذالِ
معجمه نک کسری ودانک ضمیله قبول ایلمک معناسنه دربونده مبتدادر ونصیحت
مفعول صریحی واز دشمن غیر صریحی وخطاست خبری لیکن ادات استدراک
شنیدن مبتدادر رواست خبری جایز دیمکدر تا حرف تعلیل بخلاف
آن کنینک مفعول غیر صریحی وکار صریحی وآن اسم اشارتدر خلافه ومبتدا
عین صوابست بیانیه وخبر مبتدا محصول ترکیب دشمندن نصیحت قبول
ایلمک خطادر اما ایشتمک جایزدر تاکم اول نصیحتک خلافنجه ایش ایشلیه سن
واول خلاف خود عین صوابدر **مثنوی حذر کن ازانچه دشمن کوید آن**
کن ✤ که بر زانو زنی دست تغابن که حرف تعلیل بر حرف استعلا زانو نیز
نونک ضمیله دیز معناسنه درکه عربیجه رکبه دیرلر زنی فعل مضارع مفرد مخاطب
اورورسین دیمکدر زنیدندن دست تغابن لامیه در مجاز زنینک
مفعول صریحی وبر زانو غیر صریحی تغابن تفاعل بابندن مصدر در الدنمق
معناسنه بونده مشارکت مراد دکلدر محصول بیت حذر ایله اول نسنه دن که
دشمنک سکا آنی ایله دیه یعنی دشمنک سکا بیوردوغی نسنه دن حذر ایله
صقین آنی ایشلمه زیرا تغابن وندامت الینی دیزیکه اوررسین یعنی انک
سوزیله بر ایش ایشلرسک الدانوب پشیمان اولورسین بیچون دشمن سوزیه
عامل اولدم دیو **کرت راهی نماید راست چون تیر ✤ ازو برکرد**
وراه دست چپ کیر کرت تا ضمیر خطاب راهی یا حرف وحدت
نماید فعل مضارع مفرد غایب ضمیر تا مفعول اولی وراه ثانیسی وراست
صفت راهدر چون ادات تشبیه ازو اصلی از او در ضمیر او راهه راجعدر
بعض نسخه ده او یرینه آن واقعدر اسم اشارتدر راهه بر حرف تأکیددر
کاف عجمک فتحیله فعل امر مفرد مخاطب دونکه دیمکدر دون دیمکدر راجع معناسنه

راه دست

راه دست چپ لامیه وبیانیه در بونده چپ ذکری راست معناسندن
دروراچپ صول وراست صاغه دیرلر داه کیرک مقدم مفعولیدر محصول
بیت اکر سکا دشمنک اوق کبی برطوغری یول کوستررسه البته اول یولدن
دون وصول الی یولنی طوت بوندن مراد بودرکه دیدکینک خلافنی
ایشله **حکمت خشم بیش از حد وحشت آرد ولطف بی وقت هیبت**
ببرد نه چندان درشتی کن کز تو سیر کردند ونه چندان نرمی که بر تو
دلیر شوند خشم بیش بیانیه ومبتدا اضافتی بجویز المبنلر لذت کلامدن
بی ذوق ایتملواز حد بیشه متعلقدر وحشت بونده نفرت معناسنه در
وآوردک مقدم مفعولیدر وآرد خبر مبتدادر لطف بی وقت بیانیه
دروبتدا وهیبت ببردک مقدم مفعولیدر وببرد خبر مبتدادر
درشتی درشت ایری دیمکدر غلیظ وخشن معناسنه یا حرف مصدریدر
غلظت وخشونت معناسنه درسیر بونک کبی یرلرده اوصانمق ونفرت
ایتمک معناسنه درکردندکاف عجمک فتحیله فعل مضارع جمع غایبدر راجع
معناسنه درکینو نونت افاده ایدر سندن اوصانه لر دیمکدر نرمی نرم
یومشق ویا حرف مصدریدر بهادر معناسنه در غلبه دن کنایه در
محصول ترکیب حددن زیاده غضب ووحشت کتورر یعنی عفوب اولانی
کیمسه دن خلق نفرت ایدر کلب عفوردن کبی ووقتسز لطف آدمک هیبتنی
وصلابتنی ایلدر یعنی عزت وعظمتی ضایع ایدر ایدی نه اولقدر خشونت
وغلظت ایله که سندن طویا لر یعنی اوصانوب نفرت ایدلر ونه اولقدر
ملایمت ورفق ایله که او ذر دیکه بهادر اولوب غالب اولالر حاصلی
نه یاوز اول اصلاسین ونه یاوش اول یاصلاسین **مثنوی درشتی**
ونرمی بهم در بهست ✤ چو فاصد که جراح ومرهم نهست درشت
ایری دیمکدر یومشق مقابلی ویا حرف مصدر نرمینه ده یا حرف
مصدردر بهم با حرف صله وهم ادات اجتماعدر همخانه وهم حجره وهمراه
کبی بونده بری بریله دیمکدر در بانک افاده ایلدیکی معنانی تأکیددر

دد این بیت عطا و سروری

بريك ديمكدر قاصد اسم فاعلدر قان آليجي معناسنه مصدري فصدر كلور
فانك فتحي وصادك سكونيله كه حرف بياندر جراح يارده اوزان كيسه بونده مرادي
طري ياره ملكدر مرهم نه وصف تركيبيدر نهيدندر مرهم قويجي ديمكدر تخصيص
بيت خشونت و ملايمت بري بريله يعني بيله اولمق يكدر نته كه بيوردي
كيبي قان آليجي كه هم طري ياره لره و هم اوكولتمق ايچون كنه مرهم قور يارهيه مرهم دن
بهلك تقديريني ددر مرهم بست ديمك تركيب فارسينك استعمالاتيدر واصل
دكل ايمش درشتي نكيرد خردمند بيش ٭ نه سستي كه ناقص كند قدر
خويش درشتي نكيرد دك مقدم مفعولي و خردمند فاعلي و بيش مفعول ثانيسي
نه سستي كه سستي نكيرد دك مفعوليدر يعني مقدمه نكيرد دك تقديري سستي
هم نكيرد كه حرف تعليل و يا حرف بيان قدر خويش لاميه و كند ك مفعول
اولي و ناقص ثانيسي محصول بيت خردمند يعني عاقل كمسه خشونت و غلظتي
اوكنه طوتماز يعني خشونت و غلظتله عامل اولماز حاصلي درشت خو لغي
عادت و بيشه ايديني ملايمت و تواضعي دخي كار ايدينمز كه كندي قدريني
ناقص ايليه يعني زياده رفق و ملايمت آدمي خلق يانده بي قدر ايدر
نه مرخويشتن را فروني نهد ٭ نه يكباره تن در مذلت دهد نه حرف
نفي معناده نهد ه مقيد در نه نهد تقديري نده مرادانك معناسني تأكيد ايدر
خويشتن واو رسميله كندي ديمكدر خويشتن كبي فروني يا حرف مصدريدر نه
كه حرف نفي دهد ه مقيد در يكباره بركره دن و براوغوردن ديمكدر تن
بونده وجود معناسنه در در حرف صله مذلت لامك تشديديله مصدر
ميميدر ذلت معناسنه دهد فعل مضارع مفرد غايب وير ديمكدر ايكي
فعلك بيله فاعلي خردمند در محصول بيت عاقل اولان كندويه ادن تعلق
قومز يعني تعظم و تكبر ايدوب كندويي بويك طوتماز حاصلي بوكلمز
بركره دن و براوغوردن كندي وجودني ده مذلته ويرمز يعني كنديني
تحقير ايدوب وجودني ذلت و هوانه دوشورمز حاصلي نه مقدارنده
زياده بيوكلنور ونه كنديني ذليل و حقير طوتوب كوچكلنور حاصلي

دد سعى

كندوني

كندويي ذلته دوشوروب پايمال ايتدرمز مثنوي شباني با پدر گفت
اي خردمند ٭ مرا تعليم ده پيرانه يك پند شبان شينك ضميله
چوبان ديمكدر و يا حرف وحدت با پدر يعني بابا سنه ده دالك
كسري وهاي اصليه ايله فعل امر مفرد مخاطبدر ده هيدندن دير ديمكدر
دادندن دينلور سهوا ايلمشلر پيرانه هاي دخي بونك كبي يرلرده تخصيص
و لياقت معناسني افاده ايدر محصول بيت بر چوبان باباسنه ديدي
اي خردمند بكا پيرلره لايق و مناسب بر پند وير يعني بكا بر نصيحت وير
بلقنا نيك مردي كن نه چندان ٭ كه گردد چيره گرگ تيز دندان نيك
مرد وصف تركيبيدر و يا حرف مصدر كه حرف تعليل گردد فعل مضارع
مفرد غايب اولدي ديمكدر چيره جيمك كسريله غالب و يكيت معناسنه در
گرگ تيز دندان بياننده تيز دندان وصف تركيبيدر كسكين ديشلي ديمكدر
گرددك گرگ اسمي و چيره خبريدر زيرا معناي صير ورتي متضمندر
محصول بيت باباسي چوبانه ديدي نيك مردلك ايله يعني رفق ولين اوزره
اول اما اول قدر دكل كه كسكين ديشلي قورد سكا غالب اوله و قيونلرنكي
هلاك ايليه حاصلي او انكلو ملايم اولمه كه سكا ضرر مترتب اوله چوبانه
لايق و مناسب پند بو قدر اولور ايچون حكمت دو كس دشمن ملك
و دينند پادشاه بي حلم و زاهد بي علم لف و نشر مرتب طريقيله محصول
تركيب ايدر ايكي كمسه ملكك و دينك دشمنلريدر برسي بر پادشاه بي
حلمدر كه غضبي سببيله خلق اندن نفرت ايدوب فجار و ملكني حالي قالور
برسيده زاهد بي علمدر كه جهلي سببيله دينندار اولانلري امكلري طريق مستقيمدن
اضلال ايدوب ضلالته دوشوردر بيت بر سر ملك مباد آن ملك
فرمان ده ٭ كه خدا را نبود بنده فرمان بردار بر حرف استعلاسر ملك
لاميه مباد نهيله دعادر آن تقديري آن كسدر ملك فرمان ده بياننده
فرمان ده وصف تركيبيدر بويرق ويريجي معناسنه كه حرف رابط صفت
بنده فرمان بردار بياننه فرمان بردار وصف تركيبيدر دار ايدنده

ددن يتلمكي ومروتي

بویرق قالدیرمجی معناسی لازمی بویرق طوتوجیدر محصول بیت مملکت
اوزرینه اول کیمسه بویرق ویریجی پادشاه اولماسون که خدانک بویرغی و عدلن
طوتوجی قولی اولمیه یعنی امر ونهیه مطیع اولوب اکا امتثال ایلمیه وجاودر
آن اسم اشارتی ملک وزمان دهر اوله پس محصول مصراع مملکت اوزره
اول فرمان ویریجی پادشاه ثابت وقائم اولمسون یعنی هالك وفانی
اولسون آمه حاصلی پادشاه ظالمه بد دعادر حکمت پادشاه بایدکه تا
بجدی بر دشمنان خشم نراند که دوستانرا اعتماد نماند که آتش خشم اول
در خداوند خشم افتد انکه زبانه بخصم رسد یا نرسید باید فعل مضارع
مفرد غایب کرك دیمکدر که حرف بیان تا حرف انتها بجدی یا حرف صله
ویا حرف وحدت بر دشمنان بر حرف استعلا ویا حرف صله خشم خانك فتحی
وکسریله لغتدر نراند فعل نفی مستقبل مفرد غایب فاعلی تحتنده پادشاهه راجع
ضمیردر ومفعول صریحی بر دشمنان در وجمله فعلیه خبر مبتدادر که پادشاهدر
راندن مشتقدر راندن دن دیینلر سهو ایلمشلر که حرف بیان دوستانرا
را حرف تخصیص آتش خشم بیانیه بو کلام ما قبلنه نسبت حکم تعلیلیدر وافتد
در حرف صله خداوند خشم لامیه صاحب خشم دیمکدر افتد همزه نك فتحی وضمیله
فعل مضارع مفرد غایبدر فاعلی تحتنده آتش خشم راجع ضمیردر دو شق دیمکدر
انکه اندن صکره دیمکدر زبانه زانك فتحی وضمیله آتش یالکی بخصم با حرف صله
رسد فعل مضارع مفرد غایب فاعلی تحتنده زبانه یه راجع ضمیردر حرف
عطف نرسد فعل نفی مستقبل مفرد غایب فاعلی یتابق کبیدر محصول ترکیب
پادشاه کرکدر که دشمنلره بر حدته وبر مرتبه ده غضب سورمیه که دوستلرك
اکا اعتمادی قالمیه زیرا جایزدر که دوستلر غضبندن خوف ایدوب
کندویه ضرر ایرشدوره تا هیچ نسنه ایلمزلر سه نفرتلری مقرردر زیرا خشم
آتشی اول صاحبنی اقرصکره یالکی خصمه ایرشه ویا ایرشمیه حاصلی کندویه
ضرری مقرردر پس خصمه ضرر ایلیه ویا ایلمیه مثنوی نشاید بنی آدم
خاکزاد که در سر کند کبر وتندی وباد نشاید فعل نفی مستقبل مفرد

غایب

ردابن بیلکی وسروکی ه

غایب عربیده لا ینبغی معناسنه بنی آدم لامیه اصلنده بنین ایدی اضافتله
نون ساقطا ولمشدر خاکزاد ه اضافتی بیانیه در خاکزاد دو صف ترکیبیدر
بحسب لغت طبراقده دوغمجی دیمکدر لیکن مراد خاکدن مخلوقدر ولانکرك
که حرف بیان در حرف صله حرف ظرف طو تان ایو طوتامش دو سرکندك
مفعول غیر صریحی وکبر معطوفاتیله صریحی تندی ابتی دیمکدر یعنی کسکین ویا
حرف مصدر یاوزلق وحدت دیمك اولور باد بونده هوا معناسنه
درکه خفتدن عبارتدر محصول بیت لایق دکلدر خاکدن مخلوق ولان
بنی آدم که باشنه کبر وحدت وهوا ایلیه یعنی بونلری باشنه قویه حاصلی
بونلرله متصف اولمق لایق دکلدر ترا باچنین کرمی وسرکشی نه بندارم
انخاك باز آتشی ترا سنی دیمکدر یا حرف مصاحبت چنین تشبیه معناسنی
متضمن اسم اشارتدر حاصلی ادات تشبیه ایله اسم اشارتدن مرکبدر
بو نجلین دیمکدر کرم ایسیجق دیمکدر بونده تیز معناسنه در ویا حرف
مصدر مراد حدت وتیزلکدر سرکش وصف ترکیبیدر بحسب لغت باش
چکیجی دیمکدر کشیدندن مشتق اما معاندلر معناسنه مستعملدر ویا
حرف مصدر معاندلك دیمکدر نبندارم فعل نفی مستقبل متکلم وحده
مفعول صریحی ترادر وغیر صریحی مجلوری یاچنین ایله ازخاك در یا حرف
عطفدر عربیده ام واو کبی آتشی ده کی یا ضمیر خطابدر محصول بیت
سنی بو حدت وسرکشلکله ظن ایلمزم که خاکدن سین بو خصه آتشدن
سین یعنی یقینم وظنم بودر که بنی آدم کبی خاکدن مخلوق اولدیك بو خصم
شیطان لعین کبی آتشدنمی حاصلی بو ایکی معنابیتده متر ددم بعض
متونده مصراع ثانی نبندارم ازخاکی از آتشی واقعدر ایکی یای
خطابله محصول مصراع سنی خاکدن مخلوق اولدیغك ظن ایلمزم بلکه
عزازیل ملعون کبی ناردن مخلوقسین دعاکویك قتنده انسب و
اوجه متون بودر تامل ایدر قطعه در خاك بیلقان برسیدم
بعابدی گفتم مرا بتربیت از جهل پاك کن در حرف ظرف خاك

رد شمی

بیلقان بانك فتحی و یانك سکونی ولامك فتحیله بدکنان ولا یتندن بر جمله نك آتیمیدر بعابدی باحرف صلا و یا حرف وحدت کفتم تقدیر فی کفتمشدر مرا و باك كن فعلنك مفعولی مریکلر یدر و بتر بیت واز جهل غیر مریکلری محصول بیت بیلقان و بلا یتندن بر عابده ابر نشدم دیر حضرت شیخ یعنی سیاحتم زماننده اکا واصل اولدم زیرا حضرت شیخك دنیایی ترکمکدن مرادی اهل الله وصولدر پس هر بر ده که بر عزیز ایشتسه آنك جانبنه عزم ایدر متن نتکه بعض حکایه لر ندن معلوم اوعابده دیدم نفی تربیتله جهلدن پاك ایله حاصلی بنی ارشاد ایله کفتا

برو چو خاك تحمل کن ای فقیه ۞ یا هرچه خوانده هم در زیر خاك کن

کفتا عابد دیدی برو بای مکسور ادات تأکید در بابی ضمله اوقبات دوستایلیق ایدر متن چوادات تشبیه فقیه دن بونده مراد عالمدر یا هر یا حرف عطف خوانده ماضیدن فهمدر و یا ضمیر خطاب و هم حرف توسل هر نکه او قومشسك دیمکدر در حرف تأکید زیر خاك لامیه‌ه زیر زانك کسریله الت معناسنه در عربجه تحت دیرلر محصول بیت عابد دیدی ای فقیه وار خاك کبی هر جور و جفایه تحمل ایله زیرا علمك مقتضاسی تواضع و تحملدر کبر و غرور دکل پس اکر سکا کبر و غرور علم تواضع و تحمله مانع اولورسه جمیع اوقودغلی یعنی تحصیل ایلدکلی خاك الته ایله یعنی نسیا منسیا ترك ایله زیرا درویشلك و صوفیلك علم و معرفت وجودیله اولماز بلکه یوقلق و فنایله کسب اولور انکیچون مشایخ علما ارشادینه زحمت چکرلر زیرا عالم و همدن خالی دکل پس عابدك مرادی بو دکیم علم و کمالله تحمل و تواضع الدیر درسه فبها و نعمت والا بونلر اسباب بندر دکدر و نشلکه مانعدر پس بونلری فراموش اولمش منزلینه تنزیل ایدوب آسوده حال اول که علم لدنی میسر اوله حاصلی یا علمله تحمل و تواضع ایله و یا علمی ترك ایله مانع راه اولمسون

مطایبه ۰ بدخوی در دست دشمنی کرفتار است که هر کجا که رود

از

دد ان صیدکلکی وسرودکی

از جنك عقوبت او اخلاص نیابد بدخوی وصف ترکیبیدر یا از خویلی دیمکدر در حرف صله در یا معناسنه دست دشمن لامیه‌در و یا حرف وحدت که حرف رابط صفت هر کجا که هر قنده که دیمکدر که حرف بیانیه‌در رود فعل مضارع مفرد غایب کیدر دیمکدر چنك عقوبت بیانیه و اویه اضافت لامیه‌در نیابد فعل نفی مستقبل مفرد غایب محصول ترکیب بدخوی بر دشمن الینه کرفتاردر که هر نه یه کیدرسه انك عقوبتی پنچه سندن خلاص بولماز یعنی بدخویلق اکا بر بلادر که قنده کیدرسه المدن خالی اولماز بیت اکر ز دست بلا بر فلك رود بدخوی ۞ ز دست خوی بد خویش در بلا باشد دست بلا لامیه‌در مجازا بر فلك فلکه او زره دیمکدر دست خوی بد خویش لامیه و بیانیه و لامیه‌در لف و نشر طریقیله محصول بیت اکر بلا الندن بدخوی فلك او زره کیدرسه یعنی فلکه چیقار سه کندینك یرامز خویی الندن بلاده اولور یعنی کندینك یرامز خویی هر قنده کیدرسه کندویه قرین بد در بنده چو بینی که در سپاه دشمن تفرقه افتاد تو جمع باش و اکر جمع شوند از پریشانی اندیشه کن که حرف بیان در در حرف صله سپاه دشمن لامیه تفرقه تفعیل بابندن مصدردر یای مصدر سماعا حذف اولنوب بدلینه تا و یرلمشدر طاغقلق دیمکدر باش فعل امر مفرد مخاطبدر باشیدندن جمع اول یعنی پریشان و بیحضور اولمه محصول ترکیب چونکه کوره سك که دشمنك لشکرینه پریشانلق ویرلکدیکدن دوشدی سن جمع اول قو رقمه و اکر کوره سك که جمع اولنوب سنك دونك ایدرلر پریشانلقدن اندیشه ایله یعنی صاقین در دیکلری ایچون اولمسون قطعه برو با دوستان آسوده بنشین ۞ چو بینی در میان دشمنان جنك برو بانك کسری و رانك فتحیله فعل امر مفرد مخاطب کیت دیمکدر یا نك ضمیله دیینلر دوستایله مایل ایتسلر وی برو رفتن مصدرندن مشتقدر دیینلر علم اشتقاقله اصلامنا

دد ان صیدکلکی وسرودکی

ردای سید علی
و سروری

بوق ایمش با حرف مصاحبت آسوده بونده مستریح معناسنهدر یعنی
فارغ و راحت دیمکدر محصول بیت وار دوستلر کلا آسوده حال و فارغ
البال اولور یعنی حضور ایله جو نکه دشمنلرك اراسنده جنك وجدال کوره
سك وکر بینی که باهم یك زبانند * کمان را زه کن و بر باره برسنك
باهم بری بریله دیمکدر یك زبان زانك فتحی و ضمیله وصف ترکیبیدر دللی
معناسنه یعنی متحد و متفق کمان را را ادات مفعول زه کن زه کریش دیمکدر
زانك کسری وهای اصلیه ایله لکن کاف عربك ضمیله ایله دیمکدر فعل امر مفرد
مخاطبدر کنیدندن کمان مفعول اولی وزه ثانیسی بر حرف استعلا باده
های رسمیله و بادو واو لحصار معناسنهدر و ایکنجی بر فعل امر مفرد مخاطبدر
بریدندن ایلت دیمکدر سنك مفعول صریحی و بر باره غیر صریحی محصول
بیت واکر دشمنلر ایکی بری بریله یك دل و یك زبان کوره سك یعنی متفق
فی الکلام و متحد فی المرام کوره سك جنك ایچون یایکی قور و حصاره طاشی
ایلت یعنی سکا جنك لرینی مقرر بیلوب صواشه حاضر اول حصار اوزره
طاش ایلت دیمکدن مرادی بودر که دشمن حصاره یوریش ایلدکده اکا
اتمکیچون طاش حاضرله زیرا اول زمانده طوب و تفنك یوغیمش اما اوق
وسائر یراقلو وارمیش دیرلر که طوب و تفنك دوردیتوز ییل انجق وار
اولوسدن یعنی که هندن جیقالی والعهدة علی الراوی تنبیه دشمن جون
از همه حیلتی درماند سلسله دوستی بجنباند پس آنکه بدوستی
کارها کند که دشمن نتواند کرد حیلتی یا حرف تنکیر درماند فعل
مضارع مفرد غائب فاعلی تحتنده ضمیر دشمنه راجعدر فعل تعلیل واقعدر
تقدیری جو در ماند از همه حیلتی در سلسله دوستی بیانیه و یا حرف مصدر
بجنباند بای استقبال الافعل مضارع مفرد غائب فاعلی تحتنده دشمنه
راجعدر جنبانیدندن دپره در دیمکدر یعنی دوستلق و محبت اظهار
ایدر جواب تعلیلدر وجمله فعلیه خبر مبتدادر که لفظ دشمندر پس بونك
کیبی یرلرده مطلق عطف معناسنی افاده ایدر آنکه اندن صکره دیمکدر

بدوستی

بدوستی با حرف مصاحبت و یا حرف مصدر کارها کندك مفعول صریحی
بدوستی غیر صریحی که حرف رابط صفت دشمن مبتدا نتوان کرد کوردن
معناسنه خبری محصول ترکیب دشمن جونکه جمیع حیلهدن عاجز قالدی دوستلق
اظهار ایدر آندن صکره دوستلق صورتنده ایشلر ایلر که دوشمن ایلمکه
قادر دکلدر پند سرمار بدست دشمن بکوب که از احدی الحسنیین
خالی نباشد اکر این غالب آمد مار کشتی واکر آن از دشمن رستی
سرمار لامیه با حرف مصاحبت دست دشمن لامیه بکوب سرمار مفعول
صریحی و بدست دشمن غیر صریحی با حرف تأکید کوب کاف عربك ضمیله فعل
امر مفرد مخاطبدر کوبیدندن کوفتن دن دینلر خطا ایلمشلر کاف عجمله در
دیین غلط سویلمشدر که حرف تعلیل احدی همزهنك کسری وحانك سکونی و دالك
فتحیله احدك همزهنك وحانك فتحهلریله مؤنثیدر حسنیین حانك ضمی و سینك
سکونی و نونك فتحی و یای اولکیه و ثانینك سکونیله حسنینك تثنیهسیدر که
احسنك مؤنثیدر افضلك فضلی و اعلانك علیا مؤنثی اولدوغی کبی موصوفی
محذوفدر تقدیری احدی الفائدتین الحسنیین ایکی کوزلجك فائدهنك برندن
خالی نباشد اولماز دیمکدر این اسم اشارتدر دشمنه کشتی فعل ماضی مفرد مخاطب
دیلدك یعنی قتل ایلدك دیمکدر و آن اسم اشارتدر ماره رستی رانك فتحیله
فعل ماضی مفرد مخاطبدر رستن دن قورتلدك دیمکدر محصول ترکیب
مارك کلهسنی یعنی باشنی دشمن الیله دوك یعنی از یعنی دشمنکه آنی اولدردر
زیرا ایکی کوزل فائدهنك برندن خالی اولماز اکر دشمن ماره غالب اولورسه
ماری قتل ایلمش اولورسن و اکر مار دشمنکه غالب اولورسه دشمندن قورتلمش
یعنی قورتلمش اولورسن بیت بروز معرکه ایمن مشو ز خصم ضعیف * که مغز
شیر بر آرد جو دل ز جان برداشت با حرف ظرف روز معرکه لامیه معرکه
اسم مکاندر صواش یرینه دیرلر اما بونده جنك مراد در ایمن همزهنك و میمك
کسرهلریله امین معناسنهدر مشو میمك و شینك فتحهلریله فعل نهی مفرد مخاطبدر
شویدندن اولمه دیمکدر خصم ضعیف بیانیه که حرف تعلیل مغز شیر لامیه مغز

ردای سید علی و سروری
ردای سید علی

بنی وایلك بونده باشك بینبی مراد در وشیر ارسلان برآود چیقادر
حرف تعلیل دل بر داشتن مفعول صریحی و زجان غیر صریحی بر داشت فعل
ماضی مفرد غایب قالدردی دیمکدر محصول بیت صواش کونده خصم ضعیفه
امین اولمه زیرا ارسلانك بینی سین چیقار چونکه دلنی جانندن قالدردی
یعنی خصم هرنقدر ضعیف اولورسه جاندن نا امید اولیجق ارسلانه غلبه ایدوب
آنی هلاك ایدر پس خصمك ضعفنه بقمیوب ولمزکه کاه اولورکه اقویا اینبن ایشلر
تنکه ملك زاده کوتاه وحقیر حکایه سنده کچدی بند خبری که دانی
که دلی بیازارد تو خاموش باش تا دیگری بیاورد خبری یا حرف وحدت
که حرف رابط صفت دانی فعل مضارع مفرد مخاطب که حرف بیان دلی
یا حرف وحدت بیازاردك مقدم مفعولیدر تا حرف تعلیل دیکری
یا حرف وحدت بیاردك فاعلی تحتنده دیکره راجع ضمیر در و مفعولی
بر مقدر خبر محصول ترکیب بر خبری که بیلورسین که بر کوکلی اینجیدر یعنی
اول خبری سویلدکك تقدیرجه بیلورسین که بر خاطر اینجنوب پریشان اولور
اول خبری سن سویلمه دیمه تا کم بر غیری کتورب سویلسون بیت بلبلا
مژده بهار بیار خبر بد ببوم باز گذار بلبلا الف حرف ندا مژده
بهار لامی خبر بد بیانیه و کذارك مفعول صریحیدر و ببوم غیر صریحی
با زادات تأکید کذار فعل امر مفرد مخاطب ترك ایله دیمکدر محصول بیت
ای بلبل سن بهار مژده سین کتور زیرا سکا دوشن اولدر و یرامز خبری بوم
شومه ترك ایله که بدخبرا کا لایقدر بخذ بد پادشاه را بر خیانت کسی
واقف مکردان مکر آنکه بر قبول کلی واثق باشی وگرنه در هلاك
خود همی کوشی پادشاه را ادات مفعول بر حرف استعلا خیانت کسی
لامیه و یا حرف وحدت مکردان فعل نهی مفرد مخاطبدر کردانیدن
ایله دیمکدر اصلی کردیدندر اولمق معناسنه یعنی صیرورت معناسنه
والف و نون ادات تعدیه در دایلك معناسنی افاده ایدر مکر ادات
استثنا آنکه اول وقت دیمکدر که حرف بیان قبولی کلی بیانیه و اثق اسم فاعلدر

معتمد

معتمد معناسنه مصدری وثوق و ثقه کلور دعتْ و ثنی اوزده ترکیجه طیانجی
دیمکدر باشی فعل مضارع مفرد مخاطب اولورسین دیمکدر و کرنه استناد
مستثنادر یعنی واگر واثق کلی اولمازسك همی کوشی همی بونده ادات استمرار
در محصول ترکیب پادشاهی بر کمسه نك خیانتنه واقف ایلمه یعنی اکا کیمسه نك خیانتی
اعلام ایلمه مکر که قبول کلیسنه معتمد اولاسك یعنی سوزك انك قتنده مقبول
ومسلم اولدوغنی بیلمسك حاصلی مقبول مقربلرندن اولمسك والا کندی
هلاککه سعی و کوشش ایدرسین بیت بهیچ سخن کفتن آنکاه کن که دانی
که در کار گیرد سخن بهیچ سخن کفتن لامیه و بهیچ لفتده بول یراغی و غیر
بسیده اما بونده نه دارك معناسنده در سخن کفتن سوز سویلمك که حرف بیان
دانی فعل مضارع مفرد مخاطب در دانیدندن بیلسك دیمکدر که حرف
بیان در ادات تأکید کار گیرد تأثیر ایلر دیمکدر فاعلی تحتنده محصول بیت
سوز سویلمك فکرینی ونه دکنی اول وقت ایله که بیلسك که سوزك تأثیر
ایدر یعنی سوزك نفوذی اولدوغنی بیلدیکدن صکره سوز سویلمك مستحسن اول
مطایبه هر که نصیحت خودرایی میکند او خود بنصیحت گری محتاجست
که بوندم اسمدر کم معناسنه نصیحت خودرای مصدرك مفعولنه اضافتدر
خودرای وصف ترکیبیدر کندی رأیله عامل اولوب غیرینك سوزینی
دینکلمینه خودرای دیرلر و ایکنجی یا حرف وحدت او ضمیر غایب بیت اولنده
که یه راجعدر خود ادات تأکید با حرف صله نصیحت کر نصیحتجی دیمکدر زیرا
کر کاف عجمك فتحیله ادات فاعلدر چی معناسنه و یا حرف وحدت محصول
بیت هر کیمسه که بر خودرای وخودبسنده نصیحت ایدر اول کس بر ناصحه
محتاجدر که آکا دبیه یعنی خودرایه پند ونصیحت ایدوب سوز جوهری
ضایع ایدرسین که سوزك طوتماز پس اکا نصیحت چونکه ندن تا شنیدن
ملاطفه فریب دشمن مخور وغرور مداح مخر که آن دام زرق
نهاده است واین کام طمع کشاده احمق را ستایش خوش آید چو
لاشه که در کعبش دمی فربه نماید فریب فانك و دانك کسریله آتم

مصدر ردن قریب ندن الدمه معناسنه فریفتن دن دیدیلر خطا سویلمش
دشمنه اضافتی لامیه مخور فعل نهی مفرد مخاطبدر خوردن ندن یمه دیمکدر خوردن
دن دین غلط سویلمش غرور مداح مصدرک فاعلنه اضافتیدر
مخرمیمک وخانک فتحه لریله فعل نهی مفرد مخاطبدر خریدن ندن صاتون آلمه
دیمکدر فریب مبتدا و مخور خبری و غرور مبتدا و مخر خبری که حرف تعلیل
آن اسم اشارتدر دشمنه و مبتدا دام زرق بیانیه و یا لامیه دن مجاز
و نهاده نک مقدم مفعولی و نهاده خبر مبتدادر این اسم اشارتدر
مداحه و مبتدا کام طمع ده بیانیه و یا لامیه دن مجاز کاف عربیله در بوندن
آغز مراددر کاف فارسیله دیینلر فاسد سویلمشلر کشاده نک مقدم مفعولیدر
کشاده خبر مبتدادر این اسم اشارتی دشمنه و آن اسم اشارتی مداحه مرجع
ایدنلر قریبی بعیددن تخصیص و تمییز ایلمزلر ایمش احمق را خوش آید ک مقدم
مفعولی و ستایش مبتدا و اسم مصدردر ستاییدن دن سینک کسریله
اوکمش دیمکدر ستودن دن دینلر سهو ایلمشلر خوش آید خبر مبتدادر چون
ادات تشبیه لاشه میت دیمکدر ترکیده تحریف ایدوب لش دیرلر معناسینی
لاغردن زیاده آرتق سویلمش که حرف بیان در حرف صله کعب کافک فتحی
و عینک سکونیله توبوق دیمکدر و نهین لاشه یه راجعدر دمی دالک فتحی و
میمک کسریله فعل مضارع مفرد مخاطبدر دمیدن دن اوفورمک دیمکدر
قصابلر بجغاو فورد کلری کبی درکعبش دمینک مقدم مفعولیدر فربه
فانک و بانک فتحه لریله و رانک سکونیله وهاء اصلیه ایله سمز دیمکدر عربجه
سمین دیرلر مبتدا واقعدر و نماید خبری محصول ترکیب فریب دشمنی
یمه یعنی انک الدامسیله الدانمه و مداحک غرور و غفلتنی صاتون المه یعنی
انک مدحیله مغرور اولمه زیرا اول دشمن زرق و مکر و حیله طوزاغنی
قوروب سنی تقاقله غافل قیلمق ایستر و بو مداح طمع دهاننی آچمشدر
ظرافتله سندن بر نسنه الماق ایستر حاصلی سنی مدح ایلمسی الله ایچون دکلدر
بلکه سنی مدحله مغرور ایدوب سندن بر جایزه الماق ایستر تنکه اکثر خلق

رد ابن سید علی و سروری
رد ابن سید علی
رد شراح جمیعا
رد شراح جمیعا
رد ابن سید علی و سروری

بویادر

بو یادر انا سن احمق دن دشمن زیرا احمق اولنه ستایش خوش کلور لاشه کبی که
یاغیندن اوفوره سک سمیز کورینور یعنی احمق آنی سمز ظن ایدر ایمدی سند
پرزرانک مدحیله مغرور اولوب شیشمه و قابرمه **قطعه الا تا نشنوی**
مدح سخن کوی که اندک مایه نفعی از تو دارد الا حرف تنبیه تا
حرف تعلیل نشنوی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطبدر بونده مراد معناسی نهیدر
ایشتمه دیمکدر شنویدن دن مشتق مدح سخن کوی مصدرک فاعلنه اضافتیدر
تنبیه شنوینک مفعولی سخن کوی وصف ترکیبیدر سوز سویلیجینک
مدحنی معناسنه در که حرف تعلیل اندک از یعنی قلیل دیمکدر مایه بونک
کبی یرلرده سرمایه و مقدار معناسنه در نفعی یا حرف وحدت و یا حرف
تنکیر محصول بیت آکاه اول غافل اولمه تاکم مداحک مدحنی دیکلیه سک
زیرا سندن از اجق مقدار فایده طمع طوتار یعنی سنی مدح ایلمکدن طمعی
سندن جزوی فایده در الله ایچون سنی مدح ایلمز **اکر روزی مرادش بر**
نیاری ٭ دو صد چندان عیوبت بر شمارد روزی یا حرف وحدت
مرادش ضمیر سخن کویه راجعدر بر نیاری فعل مضارع مفرد مخاطبدر آوردن
محففیدر آوردن دن همزه یایه مبدل اولمشدر نته که سابقا بیان اولنمشدر
فعل شرط واقعدر دو صد ایکیوز دیمکدر چندان اولقدر دیمکدر یعنی
ایکیوز مدحی قدر دیمکدر عیوب عیبک جمعیدر و تا ضمیر خطاب بر حرف
تاکید شمارد فعل مضارع مفرد غایب عد ایدر دیمکدر جواب شرطدر
و عیوب مقدم مفعولیدر محصول بیت اکر بر کون مداحک مرادینی حاصل
ایلمیه سک ایکیوز مدحی قدر عیبلرکی صایار یعنی سنی چوق چوق ذم ایدر
بیت متکلم را تا کسی عیب نکیرد ٭ سخنش صلاح نپذیرد متکلم
را ادات مفعول و یا حرف تخصیص تا حرف توقیت کسی یا حرف وحدت
سخنش شین متکلمه راجعدر نپذیرد فعل نفی مستقبل مفرد غایب قبول
ایلمز دیمکدر محصول ترکیب متکلمک مادام که بر کیمسه عیبنی طوتمیه سوزی صلاح
قبول ایلمز یعنی سوزی مقبول اولمز **بیت مشو غره بر حسن گفتار خویش**

تحسین نادان وپندار خویش مثنوی فعل نهی مفرد مخاطب ... معناسندر برحرف صله حسن گفتار خویش لامیه لر در تحسین ... متعلقدر نادان اضافتی مصدرك فاعلنه اضافتیدر پندار خویش ... در لکن پندار اسم مصدر در مصدر دکلدر محصول بیت مغرور اولمه کندو حسن گفتارکه یعنی کوزل سوزیکه نادانک تحسینی سبیله وکندی پندارکله یعنی کندکه حسن ظنکله کندکه غرور ویرمه ملاطفه هر کس را عقل خود بکمال نماید وفرزند خویش بجمال محصول ترکیب جمیع کیمسه کندی عقلنی کمالله کوریور وکندی اوغلنی جمال ایله یعنی هر کس عقلنی کامل بیلور وفرزندنی صاحب جمال اکلر قطعه یکی جهود ومسلمان نزاع میکردند چنانکه خنده گرفت از حدیث ایشانم یك بر ویکی بر نسنه دیمکدر لکن گاه اولور که یکی یك معناسنده استعمال ایدر خنده اسم مصدر در کولمك معناسنه حدیث بونده سوز وقصه معناسنه در محصول بیت بر جهود ایله بر مسلمان نزاع ایدر لردی شویله که بنی خنده طوتدی انلرک قصه سندن بطیره گفت مسلمان گر این قباله من نه درستست خدایا جهود میرانم باحرف مصاحبت طیره طانك کسریله غضب معناسنه در قباله قافك فتحیله قاضی مکتوبنه دیرلر قباله من لامیه در ومصراع ثانیه مرهون خدایا الف حرف ندا میرانم فعل امر مفرد مخاطبدر میرانیدندن اصلی مردن ومیریدندر اولمك معناسنه والف ونون تعدیه ایله میرانیدندن اولدی اولدرمك معناسنه پس میرانم بنی اولدر دیمکدر محصول بیت غضبله مسلمان دیدی اکر بنم بو قبالم کرچك دکل ایسه یا الله بنی جهود اولدر یعنی بنی جهود خٹم ایله حاصلی جهود قوپارم دیمکدر جهود گفت بتوریت میخورم سوگند اگر خلاف کنم همچو تو مسلمانم بتوریت با حرف صله با تعرفات اعجامدندر موسی وعیسی کبی سوکند یمین معناسنه در محصول بیت جهود دیدی توراته یمین ایدرم یعنی اند ایچرم اکر یمینمه خلاف ایدرسم سنك کبی مسلمانم یعنی سنك کبی مسلمان

گر از بسیط زمین عقل منعدم گردد ⁂ بخود گمان نبرد هیچکس که نادانم بسیط زمین لامیه در روی زمین معناسنه بخود باحرف صله محصول بیت اکر یر یوزندن عقل منعدم اولوب کیدر یعنی دنیاده نام ونشانی قالمزسه هیچ کیمسه کندو به ظن ایلمز یعنی بیلمز که نادانم دیو یعنی هر کس کندینی عاقل ودانا اعتقاد ایدر مطایبه ده آدمی بسفره ئی بخورند ودو سگ بجیفه ئی بسر نبرند حریص باجهانی گرسنه است وقانع بنانی سیر

ردشمعی

ده آدمی اون آدم دیمکدر سفره ئی یاحرف وحدت وهمزه حرف توسطدر همزه حرف وحدت دیمك خطا ایلمش بعض نسخه ده سفره یرینه خوانچه واقعدر که سفره معناسنه جیفه مردار دیمکدر ویاحرف وحدت وهمزه حرف توسطدر همزه حرف وحدتدر دیمك اظهار جهل

ردشمعی

ایلمش بسر باحرف صله سر بونك کبی یرلرده حد وغایت معناسنه در نبرند فعل نفی مستقبل جمع غایب نهایته ایلتمزلر یعنی جیفه اوزره اکلی تکمیل ایدوب حتی وپایانه ایلتمزلر حاصلی اتحاد وامتزاج ایلمزلر دیمکدر بعض نسخه ده جیفه یرینه مرداری واقعدر لکن معنا بردر حریص مبتدا باحرف مصاحبت

ردشمعی

باجهانی تقدیری باملك جهانی در یاحرف تنکیر حرف وحدت دیمك استقامت معنادن خبردار دکلدر گرسنه خبر مبتدادر وقانع مبتدا بنانی باحرف مصاحبت ویاحرف وحدت سیر خبر مبتدادر توقف دیمکدر محصول ترکیب اون انسان بر سفره اوزره اوتوروب یمك یرلر اما ایکی سك بر جیفه اوزره تتمیم وتکمیل اکل ایلمزلر بلکه غوغا ایدرلر یعنی خیر ایلمزلر شویله که حریص اولان کیمسه جهان ملکیله آجدر یعنی تمام دنیا ایله کندو یه قناعت کلمز اما قانع اولان کیمسه بر اتمکله توقدر یعنی بر اتمك الینه کیردکده صکره کیمسه یه عرض احتیاج وبیان حال ایلمز باجهانی معناسنی بتون جهانه دیین وبنانی بر نانه دیین معلومدر که معنانیسنی احاطه ایلمشدر

ردشمعی

بیت روده ء تنگ بیك نان تهی پر گردد ⁂ نعمت روی زمین پر نکند دیده ء تنگ روده ء تنگ بیانیه در روده رانك ضمیله بغرسقدر

كه عربجه معاد دیرلر میمك كسریله تنك تانك فتحی و نونك سكونیله و كاف
عجمله دادن دیمكدر عربجه ضیق دیرلر صاد معجمه نك فتحیله و یای مشددك
كسریله بیك با حرف مصاحبت نان تهی بانیه تهی تانك فتحی و كسریله و
هانك كسریله لغتده بوش دیمكدر خالی معناسنه اما بونده نان تهیدن مراد
قاتق سز اتمكدر یعنی خبز بلا ادام دربر كوردیر اولوردیمكدر یعنی طوبلو
نعمت روی زمین لامیه لوردر بر نكند پر ایلمز یعنی طویورمز دیده نك
بیانیه روده مبتدا بر كوردخبری بیك نان تهی خبره متعلق نعمت مبتدا
پر نكند خبری دیده نك مفعولی محصول بیت بوش بغرسق قتقسز بر
اتمكله پر اولور یعنی طولار مراد طوعقدر اما بو زینك نعمی طار كوزی
بعنی آج كوزی پر ایلمز یعنی طویورمز حاصلی زیاده حرصدن كنایتدر
مثنوی• پدرچون دور عمرش منقضی گشت ❊ مرا این یك نصیحت كرد
و بگذشت پدر مبتدا چون ادات تعلیل دور عمر لامیه زمان عمرش
دیمكدر بو مصراع تقدیم و تاخیره محمولدر تقدیری پدرم چون گشت
منقضی دور عمرش دربس گشت فعل تعلیل مفرد غائب و منقضی اسم فاعلدر
انفعال بابندن در وكندی دیمكدر و گشتنك اسمی ودور عمردر تنازع ایلدیلر
منقضی فاعلیتله و گشت خبرلغله مراد بكا دیمكدر كرد فعل ماضی مفرد غائب
فاعلی تحتنده پدره راجع ضمیردر و این یك نصیحت مقدم مفعولی بگذشت
فعل ماضی مفرد غائب كه فاعلی ضمیر پدردر و جمله فعلیه معطوفدر كه
جواب تعلیلدر و جمله تعلیلیه خبر مبتدادر محصول بیت پدرم چونكه
زمان عمری منقضی اولدی یعنی دوكندی بكا بو بر نصیحتی ایلدی و كندی
یعنی وفات ایلدی اول نصیحت بوندن صكره كلن ایكی بیتدر معلوم
اولكه بو ابیات ثلثه نك ما قبلنه تعلقی یوقدر كه شهوت آتشست
ازوی بپرهیز ❊ بخود بر آتش دوزخ مكن تیز كه حرف بیان نصیحتدر
شهوت بونده جماعدن حاصل اولان لذتدر مبتدادر و آتش خبری
با حرف تاكید بپرهیز فعل امر مفرد مخاطبدر پرهیز بدندن عربجه احتما

دیرلر انفعال بابندن مصدردر بخود با حرف صله و با حرف مصاحبت
كندو كندو یا كندو كله دیمكدر یا منفصل اولدوغی و افاده ایلدوكی معنای
تاكید بدننك سابقا بروی زمین بر نشانه نماند دیو بیوردقلری ابیاتده
آتش دوزخ لامیه و مكن مفعول اولی و تیز مفعول ثانیسی تیز كلیكی
و یاوزه دیمكدر محصول بیت پدرك بكا نصیحتی بو دركه شهوت آتشدر
اندن پرهیز ایله كندیكه جهنم آتشینی یاوز ایلمه یا خود كندیكه جهنم آتشینی
تیز ایلمه یعنی كندوكی دوزخ آتشغه آتشینی یاوزلندرمه زیرا آتشه بونسنه بر
البته یار لروعلى الخصوص كه یاغ قابلنسه اوله تیزی بونده بر سبیل استعجال
معناسنه اخذ ایلین غریب عجله ایلمش و تیزی آتش صفت ایدوب كندیكیم
آتش نیزه آمده دیدیكی خود عجائب عجبیدندرو تركیجه معناسنی كندی اوزرنه
جهنم اودین تیز ایلمه دیینلر ظاهر بودركه بانك حرف زائد طوتمشلر یا خود معنا
بویله اولكه كندیكیده دوزخ آتشی اوزده تیز ایلمه دیین تصرف خاص ایلمش دران
آتش نداری طاقت سوز ❊ بصبر آبی بر این آتش زن امروز دران آتش
یعنی درآتش دوزخ طاقت سوز مصدرك مفعولینه اضافتیدر یعنی سوزه
قدرت و طاقت طوتماز سین دیمكدر بصبر با حرف مصاحبت آبی یا حرف
وحدت بر حرف استعلا این آتشدن مراد آتش شهوتدر زن فعل امر مفرد
مخاطبدر زنیدندن اوردیمكدر زدندن دیینلر سهو ایلمشلر زنینك
آب مفعول صریحی و بصبر غیر صریحی بر این آتشده بویله در و امروز ظرف
زمانی محصول بیت اول آتش دوزخك سوز و حرارتینه طاقت كتورمز
باری بو كون بو آتش شهوته صبر له صو اور یعنی صبر صوینی اوزرینه سب
حاصلی صبر ایدوب ترك شهوت ایله صو اوردمقدن مقصود شهوت
آتشینی سوندرمكدر حكمت◦ هر كه در حال توانائی نیكوئی نكند در
وقت ناتوانی سختی بیند حال توانائی لامیه توانا صفت مشبهه در
كوجلی و قدرتلی دیمكدر و یای اولی اصلیه و یای ثانیه حرف مصدر نیكوئی
یالوزیده بویله در نیكوئی نكندك مقدم مفعولیدر و در حال ظرف زمان

رد ابن سید علی
رد ابن سید علی
رد سروری و شمعی
رد شمعی
رد ابن سید علی و سروری

وقت ناتوانی یا حرف مصدر کوچیزلک و قدر تنزلک یوقتندر دیمکدر
سخنی یا حرف مصدر بیند فعل مضارع مفرد غائبدر بینیدندن کورر دیمکدر
سخنی مقدم مفعولی و در وقت ظرف زمانی محصول ترکیب هر کیم که ایو
حالنده احسان وکرم ایلمیه قدرتنزلک حالنده شدد کورر یعنی دیمک
بیت ۰ بداختر تر از مردم آزاد نیست ۰ که روز مصیبت کسش
یار نیست بداختر وصف ترکیبیدر بدبخت کبی و تر ادات تفضیل مردم
آزار وصف ترکیبیدر آزاریدندن مردم اینجیدیجی دیمکدر که حرف تعلیل
روز مصیبت لامیه کسش ضمیر مردم آزاره راجعدر محصول بیت مردم
آزاردن بدبخترک و بد طالعرک کیمسه اولماز زیرا مصیبت و بلا کوندنده
اکا کیمسه یار دکلدر یعنی باشینه بر حال کلدکده کیمسه اکا یار اولماز حکمت
جان در حمایت یکدمست و دنیا وجودی میان دو عدم دین بدنیا
فروشان خرند یوسف بفروشند تا چه خرند جاندن مراد روح
وحیاتدر در حرف ظرف حمایت یکدم لامیه حمایت مصدر در حفظ
معناسنه دم نفس معناسنه یعنی مادام که نفس داخل و خارجدر روح و حیات
ثابت و قائمدر نفس که منقطع اولدی حیات کیدر و بر ممات لازمدر
پس حیات بر نفسک حفظنده دیمکدر معناسی بودر وجودی یا حرف
وحدت میان دو عدم لامیه در بریسی عدم سابقدر که اکا عدم قدیم
دیرلر و بریسی عدم لاحقدر که اکا عدم حادث دیرلر یا حرف مقابله دنیا
فروش وصف ترکیبیدر فروشیدندن صاتیجی معناسنه خر معروف در
حمار معناسنه و نون و دال ادات خبر استک جمعیدر و الف و نون ادات
جمع فروشان ظاهراً دنیا یله ترکیب اولنمشدر اما حقیقتده دینه قیددر
دین فروشان تقدیرنده بفروشند فعل مستقبل جمع غائب یوسف مقدم
مفعولی تا عجبا معناسنه دیمکدر خرند خانک فتحی و کسریله و رانک فتحیله فعل
مضارع جمع غائبدر خریدندن محصول ترکیب حیات حیوانات
بر نفسک حفظنده در و دنیا ایکی عدم بیننده بر وجوددر یعنی موجود

اولان

اولان اشیا عدمدن وجوده کلمشدر و کینه جمیعا عدمه رجوع ایدر
دیمکدر دنیا ایصاجیلر حمارلردر یعنی حمار و بقر کبی بر بلوکدر لا یعقل احمقلردر
یوسفی صاتارلر عجبا انک بها سیله اندن یک نه آلورلر یعنی دینی دنیایه
صاتانلر یوسفی برنج قلب کمزا قچه یه صاتانلر کبیدر الم اعهد الیکم یا بنی
آدم ان لا تعبدوا الشیطان انه لکم عدو مبین همزه حرف استفهام لم
اعهد فعل جحد مطلق عهد بوندن وصیت معناسنه در الیکم فعل جحده
متعلق یا حرف ندا بنی اصلنده بنین ایدی اضافتله نون دوشدی ان لا
تعبدوا انا و بر مفرد دده فعل جحدک محلا منصوب مفعولیدر نونک
سقوطی علامت نصبدر الشیطان لا تعبدونک مفعولی محصول آیت
کریم ای آدم اوغللری سیزه وصیت ایلمدمی شیطانه عبادت ایلمکدن بو
یعنی عبادته امر ایدیجی یعنی خدایه عبادته و غیریدن نهی ایدیجی عقلی و سمعی
دلیللر و حجتلر نصب ایلمدمی استفهام انکار ایچوندر یعنی ایلدم دیمکدر عبادتی
شیطانه تخصیص ایلدی زیرا کندو یه عبادته امر ایدیجی اول ملعوندر
بیت بقول دشمن پیمان دوست بشکستی ۰ ببین که از که بریدی
و با که پیوستی یا حرف مصاحبت قول دشمن لامیه پیمان دوست بولایله
و بشکستینک مقدم مفعولی بشکستی فعل ماضی مفرد مخاطب ببین فعل
امردر بینیدندن که حرف بیان و ایکنجی که اسمدر کیم معناسنه بریدی یانک
ضمیله فعل مضارع مفرد مخاطب مبنی للمفعول معناسنه کسیلدک دیمکدر
با حرف صله که نه اسمدر کیم معناسنه پیوستی بای عجمیک و واوک فتحی و یا
نک سکونیله فعل ماضی مفرد مخاطب اولاشدک یعنی واصل اولدک دیمکدر
محصول بیت دشمن قولیله دوستک عهد و پیمانینی صیدک یعنی بوزدک
کورکه کیمدن کسیلدک و کیمه اولاشدک یعنی کورکه نیجه کیمسه دن آیرلدک
و نیجه کیمسه یه واصل اولدک حاصلی شیطانک اغواسیله خدانک عهد و پیمانی
صیدک کورکه کیمدن منقطع اولدک و کیمه متصل اولدک حکمت
شیطان با مخلصان بر نمی آید و سلطان با مفلسان شیطان مبتدا

باحرف مصاحبت مخلصان خدا دوستلری الف ونون ایله جمع
برنجی آیدر جیغنشامز یعنی مخلصلری اضلال ایدممز زیرا توجهلری دائماً حق
عزته در هوا وهوسه دکلدر که شیطان انلره وسوسه ویرمکه قادر اوله
برنجی آیدر خبر مبتدا در وبا مخلصان اکا متعلق سلطان با مفلسان دده
بویلدر یعنی پادشاه مفلسلر ایله جیغشامز حاصلی انلردن حق تخلیص ایدیمز
زیرا برنسنه‌یه مالك دکلدر که آنی آلوب جقلشا فقره‌یه اوکك معناسی سلطان
مخلصلره موافق ومصاحب اولمزدیمن مقصوده موافق سویلمش
وفقره‌یه ثانیه‌نك معناسی سلطانده مفلسلره موافق ومصاحب اولمز
دیدوکیده اولکیدن احسن واوحش سویلمش **مثنوی ه وام مده**
آن که بی نماز ست ٭ ور خود دهنش زفاقه باز ست وام بورج
دیمکدر که عربجه قرض دیرلر وشین ضمیر اضمار قبل الذکر طریقیله کیره جمله
مده میمك فتحی ودالك کسری وهای اصلیه ایله فعل نهی مفرد مخاطبدر خطاب
عام طریقیله ویرمه دیمکدر دهید ندن آن کا اول کیمسه که دیمکدر که بونده
اسمدر کیمسه معناسنه ور خود واکر خود دن مخففدر دهنش ضمیر کیم که یه
راجعدر فاقه فقر معناسنه در وباز آچق دیمکدر محصول بیت اول بورج
ویرمه اول کیمسه‌یه که بی نماز در یعنی تارك صلاة در واکر فرضا آغزی
فقردن آچق ایسه ده یعنی اکرچه زیاده فقیر اولوب معاشنده مضطر اوله
برمرتبه که برنسنه بولمسه آغزینه قویاجق وآغزی آجلقندن آچق قالسه
کو فرض خدا نمی گزارد ٭ از قرض تو نیز غم ندارد کو اصلنده که
او ایدی که حرف تعلیل واو ضمیری بی نمازه ولان که‌یه راجعدر فرض
خدا لامیه‌ نمی گزارد ادا ایلمز دیمکدر ذالله یازنلر املاء دن آکاه
دکلنلر ایمش قرض تو لامیه‌در فرض وقرض بیننده صفت تجنیس واز نیز
حرف عطفدر دانحی دیمکدر محصول بیت زیرا بی نماز خدانك فرضنی
ادا ایلمز یعنی اوزرینه مفروض اولانی ادا ایلمز سنك قرضکدنده غم طوتماز
یعنی بورجنی ادا ایلمه‌ده بی پروادر که هیچ اداسی خاطرینه کلمز **حکمت**
هرچه

ددسروری
ددسروری
ددشارح جیغاه

هرچه زود برآید دیر نپاید زود تیز دیمکدر ودیر کیج محصول ترکیب
هر نسنه که تیز حاصل اولور او اول نسنه چوق زمان اکلنمز **قطعه خاك مشرق**
شنیده ام که کنند ٭ بچهل سال کاسه چینی خاك مشرق لامیه و
کنندك مقدم مفعولی باحرف ظرف چهل سال ظرف زمان کاسه چینی
بیانیه وکنندك مفعول ثانیسی محصول بیت ایشتمشم که خاك مشرقی قرق
ییلده کاسه چینی ایدرلر یعنی قرق ییلده فغفوری ایدرلر بعضلر دیدیلر
که بونده خاکدن مراد مملکتدر خاك بیلقان بیوردو غی کبی ودر بغداد
بوکه قربنه در بویله اولنجه خاك کنندك ظرف مکانی اولور محصول بویله
اولور که دیار مشرقده مسموعدر که قرق ییلده کاسه چینی یاپارلر ولکن اوج
صد بروزی کنند در بغداد ٭ لاجرم قیمتش همی بینی صد یعنی صد
کاسه بروزی باحرف ظرف ورو ز ظرف زمان ویا حرف وحدت
کنندك صد کاسه مفعول صریحی وبروزی ظرف زمانی ودر بغداد
ظرف مکانی لاجرم لاشك ولامحاله دیمکدر محصول بیت یوز کاسه
یاپارلر بر کونده بغدادده لاجرم قیمتنی کوریورسك یعنی جوقدر و
اوجوز قیمتش ضمیری صدکاسه‌ بغدادیه راجعدر کاسه چینیه ارجاع
ایلین ده دوردن ازافتاده دوشمش **قطعه مرغك از بیضه برون**
آید وروزی طلبد ٭ وادمی بچه ندارد خبر از عقل وتمیز مرغك
کاف حرف تصغیر قوشجغز دیمکدر بیضه بانك فتحیله یومرطه دیمکدر
برون آید جیقار دیمکدر روزی رزق معناسنه در طلبدك مقدم
مفعولیدر آدمی بچه آدم یوروسی یعنی وغلانجغی ندارد خبر خبر طوتماز
یعنی بیخبردر تمیزك اصلی تمییزدر اما عجم یانك حذفیله استعمال ایدر
محصول بیت قوشجغز یومرطه دن جیقار همان رزق طلب ایدر یعنی
یومرطه دن جیقدوغی کبی کزوب دانه دیو شورمکه باشلر اما آدمی
زاده اناسندن طوغدقده عقل وتمیزدن بیخبردر اغزینه همه
ویردلرسه امر واکر ویرمزلرسه آچ قالور **آن که ناگاه کسی گشت**

بچیزی نرسید زوین بتمکین وفضیلت بکذشت [illegible] همچیزان
انتهم استادتدر مرغك كحرف بیان ناکاه بونده دفعةً بلا تدریج دیمکدر
کسی یا حرف وحدت بونده معنا چیزی اقتضا ایدردی لیکن وزن
ضرورتندن کسی بیورمش کشت فعل ماضی مفرد غایب اولدی دیمکدر
صار معناسنه وین اشارتدر آدمی بچه یه با حرف مصاحبت ویا حرف
ظرف تمکین قدرت معناسنه در بکذشت فعل ماضی مفرد غایب کچدی
یعنی تجاوز ایلدی همچیز جمیع اشیادن عبارتدر محصول بیت اول
مرغك که بر کره دن وبر اوغوردن نوعندن فرد واحد کامل اولدی
هیچ بر مرتبه یه واصل اولمدی یعنی انسان کبی معزز ومکرم اولمدی
حاصلی مقام عزت وکرامته واصل اولمدی اما آدمی زاده تمکین و
فضیلتله ویا تمکین وفضیلتده جمیع مخلوقاتدن کچدی یعنی عزتده و
کرامتده جمیع اشیادن ایلری کیتدی حاصلی تشرف ولقد کرمنا بنی آدم
ایله مشرف اولدی یعنی هر نسنه که کیچ حاصل اولور تیز حاصل اولاندن
اعز واکرمدر آبگینه همه جا هست ازان قدرش نیست ٭ لعل دشوار
بدست آید ازانست عزیز آبگینه الف ممدوده وسکون بائله وکاف
عجمك کسریله صرچه دیمکدر که عرب زجاج دیر وقادوره دیر همه جا
هر یرده دیمکدر ازان ادات تعلیلدر انکیچون معناسنه دشوار مشکل دیمکدر
بدست با حرف صله ازان کذا ادات تعلیلدر محصول بیت بو بیت ایکی
سابق بیتی تنویر ایدر بیوردکه صرچه هر یرده واردر یعنی هر یرده بولنور
هر یرده بولنور دیدوکی کلام ادعاییدر حقیقی دکل انکیچون قدر
وقیمتی یوقدر یعنی کثیر الوجود اولدیغیچون ذی قیمت دکل اما لعل مشکل ایله
کلور یعنی تحصیلی کوچدر انکیچون عزیز ومعتبردر حکمت ۰ کارها بصبر
برآید ومستعجل بسر درآید محصول ترکیب مصالح صبر ایله حاصل اولور
یعنی هر ایش صبر وتانی ایله حاصل اولور ومستعجل یعنی اوجی کیمسه آغزمکلی
سوریجر واوزدلور یعنی ییقیلور وایشی ایلرو کاوب حاصل اولماز مثنوی

بچشم

بچشم خویش دیدم در بیابان ٭ که مرد آهسته بکذشت از شتابان
با حرف مصاحبت وچشم خویش لامیه که حرف بیان مرد آهسته قلبه محمولدر
تقدیری آهسته رفتار مرددر وبعضیلر دیدیلر اصلنده مرد آهسته رفتار
ایدی اضافتلر ضرورت وزن ایچون اضافتدن قطع اولنوب همزه
وصلیله ساقط اولوب فتحه سی داله نقل اولوب وصلیله اوقنور شتابان
صفت مشبهه در شتابیدندن ایوه کی معناسنه محصول بیت کندی کوزمله
کوردم بیابانده که آهسته رفتار مرد شتابانده کچدی یعنی یوریده
آهسته کیدن عجله ایله کیدندن سبق ایلدی یعنی منزله اندن ایلرو واصل
اولدی سمند بادپای از تك فرو ماند ٭ شتربان همچنان آهسته میراند
سمند سینك ومیمك فتحه لریله صاری وقوله ویاغز اته مستعمل لفظدر
اشتراك طریقیله باد بایه اضافتی بیانیه در باد پا یوکرك آت اصلنده
وصف ترکیبیدر یل آیقلی معناسنه تك تانك فتحی وکاف عربیله اسم مصدر
در تکیدندن یلمك معناسنه بونده یلمه دیمکدر فرو ماند عاجز قالدی دیمکدر
شتربان دوه جی دیمکدر بان ادات فاعلدر جی معناسنه همچنان اولکی کبی
یعنی آهسته آهسته میراند سوردی یعنی قالمدی محصول بیت دیدکم بیا
بانده سمند بادپا یلوب یوریمکدن عاجز قالدی اما دوه جی آهسته
آهسته دوه سینی سوروب کیدردی هیچ قالمدی یعنی بیابانده کندی
کوزمله بویله کوردم مطایبه نادان را به از خاموشی نیست واکر این
مصلحت بدانستی نادان نبودی نادان را را حرف صله خاموشی
یا حرف مصدر بدانستی ونبودی یالری حکایت ایچوندر محصول
ترکیب نادانه یعنی جاهله ایسم اولمقدن یك اولمز واکر بو مصلحتی بیلیدی
نادان اولمزدی یعنی سکوت اولوب خاموش ولمق کندی مقداری
بیلمکدن ناشیدر بو ایسه نفس علم وموفقتدر قطعه چون نداری
کمال وفضل آن به ٭ که زبان در دهن نکه داری محصول بیتن
خطاب عام طریقیله بیوردی چونکه کمال وفضلك یوقدر اول یکدر که دیلکی

اغزکده حفظ ایلیه سك یعنی تکلم ایلیه سك آدمی را زبان فضیحه کند
جو نبی مغز را سبکساری فضیحه رسوا دیمکدر ضرورت وزن ایچون
تاهای رسمی سکلنده او قنور جوزنبی مغز بیانیه جوز جیمك تخفیلیله قوز معناسنه
در مغزدن مراد ایچیدر و را حرف صله در محصول بیت انسانی دیلی
رسوا ایدر ایچسز قوزی یعنی ایچدن خالی اولان قوزی سبکسارلق
یعنی خفت رسوا ایدر حاصلی انسانی دیلی و جوزی خفت رسوا
و بی اعتبار ایدر زیرا جوزی الیناللّٰن خفتدن بیلور ایچی اولمدیغی
بس اعتبار ایلیوب یا ذا انا رجوزه ادات تشبیه تقدیر ایدنلر زاید بالمثال — ددهروری‌ه وسمعه
قطعه خری را ابلهی تعلیم می داد ٭ برو بر صرف کرده عمر دایم خری را
ادات مفعول ابلهی یا حرف وحدت می داد ك مفعول اولی خر و ثانیسی
تعلیم در برو اصلنده براو ایدی ضرورت وزن ایچون حذف و ایصال
اولدی ایکنجی را ادات تاکید در کرده نك عمر مفعول اول صریحی و صرف
ثانیسی و برو مفعول غیر صریحی دایم کرده یه قید در محصول بیت بر ابله
بر خره تکلم تعلیم ایدردی یعنی آنی نطقه کتورمك قصد ایدردی دایم
و هر زمان آنك اوزره یعنی تعلیمی اوزره عمرینی صرف ایلمش ایدی حاصلی
دایما اینی انك تعلیمنه مصروف ایدی حکیمی گفتش ای نادان چه کوشی
در این سودا بترس از لوم لایم لوم لامك تحفیلیله مصدر در لام یلومدن
یعنی نضر بابیندن اجوف واویدن اذا دلق معناسنه و لایم اسم فاعلدر
ازادیچی دیمکدر محصول بیت برحکیم او ابلهه دیدی ای نادان نه جانلور
سین یعنی نه زحمت چکرسین بو سودا ده لایمك لومندن قورق حاصلی
اعتراض ایدن معترضدن صاقین یعنی ملامت ایدنك ملامتندن
احتراز ایله نیاموزد بهایم از تو گفتار ٭ تو خاموشی بیاموز از بهایم
محصول بیت بو بیت تتمه قول حکیمدر ابلهه دیرکه حیوان سندن گفتار
اوگرنمز یعنی سندن تکلم اوگرنمز ایدی سن حیواندن ایسم اولمغی
اوکرن حاصلی اول سندن سوز اوکرنمك احتمالی یوقدر بادی سن

اندن

اندن سکوتی اوکرن مثنوی هر که تامل نکند در جواب ٭ بیشتر
آید سخنش ناصواب محصول بیت هر کمسه که جوابده فکر و تامل ایلمیه
و یا ایلمز یعنی فکر سز ترسنه یه جواب ویره اکثر سوزی ناصواب کلور
یعنی خطاب واقع اولور یا سخن آرای چو مردم بهوش ٭ یا بنشین
همچو بهایم خموش یا حرف تردید سخن آرا ایلك مقدم مفعول صریحیدر
و بهوش غیر صریحی آرای فعل امر مفرد مخاطبدر آرایدندن بزه مك
یعنی زینت ایلمك معناسنه در محصول بیت یا سویلیجك سوزی عقل
و فکر ایله بزه یعنی عاقلانه سویله و یا حیوانات کبی ایسم اول یعنی
سکوت ایله دیمه مطایبه هر که با دانا تر از خود بحث کند تا بدانند
کی دانست نا دانست یا حرف مصاحبت دانا تر دانا عالم و تر ادات تفضیلدر
تا حرف تعلیل بدانند بیلوردیمکدر که حرف بیان بدانند لفظ مشترکدر
مضارع علامی غایب جمعنده بیلوردلر و یا بیلسونلر دیمکدر که حرف بیان
محصول ترکیب هر کمسه که کندیدن عالمرك بر کمسه ایله بحث ایلر تا بیلرلر
دانادر یعنی دیسونلر که عالمدر دیو بیلوردلر که و یا بیلسونلر که جاهلدر
و الا کندیدن عالمرکله بحث ایلمزدی بیت چون در آید به از توی
بسخن ٭ گرچه به دانی اعتراض مکن تو یی یای ثانی ضمیر خطابدر
بسخن با در آید متعلقدر و حرف مصاحبت حرف ظرف دیوب
معناسی چونکه سوزده برکمسه سندن یک کلدیکی سوز سویلیده ایو
دکلدر ایمش محصول بیت چونکه سندن ایو برکمسه تکلمه و نطقه کله یعنی سوز
سویلیه یا سویلیه اگرچه اول سوزی اندن ایو ده بیلورسك اعتراض ایلمه — ددٔ سمع
زیرا جائزدر که اول سوزی بر وجه ایله توجیه ایلیه که سنك بیلدیکلردن
اشبه و اوجه اوله لطیفه هر که با بدان نشیند نکی نبیند محصول ترکیب
هر کمسه که برامز لرله اوتورد را یلك کورمز مثنوی گر نشیند فرشته با
دیو ٭ وحشت آموزد و خیانت و ریو فرشته یا حرف وحدت
و همزه حرف توسط همزه حرف وحدتدر دیمك بیلمز ایمش آموزد فعل

مضارع مفرد غایب اوکونور دیمکدر یو دانك کثیر الحیله ولیکن منافقتی
در محصول بیت کو نشنید اکر اونوردرسه دیمکدر یعنی بو رشته دیو اولوب تو
درسا اول دیودن وحشت وخیانت دیو اوکونور حاصلی اندن
اوکوندکی محض شر در هیچ خیر اوکونمز از بدان نیکوئی نیاموزند
نکند کرك پوستین دوزی پوستین دوزی وصف ترکیبیدر دوزنده
کورك دیکیجی و یا حرف مصدر حاصل کورکجیلك دیمکدر مصراع ثانی
مقام تعلیلده در محصول بیت خطاب عام طریقیله بیوردیلر امر کردن
ایلك اوکونمزسین زیرا قورددن کورکجیلك کلمز یعنی قورد کورکجیلك
ایلمز زیرا طبیعتی یرتجیلك اوزره مجبولدر دیکیجیلك اوزره دکلدر حاصلی
قورددن پوستین دوزلك کلمدیکی کبی یرامزلردن ایلك کلمز بپوشد
مردمان را عیب نهانی آشکارا مکن که مر ایشان را رسوا کنی و خود را
بی اعتماد مردمان را را حرف تخصیص عیب نهانی بیانیه آشکارا او آشکار
و آشکار ر معنایه در که حرف تعلیل مر حرف تأکید یعنی دانك معناسنی
تأکید ایدر محصول ترکیب مردمك کیزلی عیبنی آشکار ایلمه زیرا انلری
رسوا ایدرسین و کندکی اعتماد سز یعنی سکا هیچ بر نسنه اینمایوب
سندن هر کس نفرت ایدر تشبیه هرکه علم خواند و عمل نکرد بدان
ماند که گاو راند و تخم نیفشاند بدان با حرف صله ودال الرهمزه دن
مبدل در بان تقدیرنده ماند فعل مضارع مفرد غایب بکزر دیمکدر
مانیدندن مانستن دن دینی خطا ایلمشدر که حرف بیان گاو کاف عجمی
صیغه دیمکدر بقر معناسنه راند فعل ماضی مفرد غایب سوردی دیمکدر
گاو مقدم مفعولی اوکوز سوردی دیمکدر مراد جفت سورمکدر
نیفشاند فعل نفی ماضی مفرد غایب صاچمدی دیمکدر تخم مقدم مفعولی
محصول ترکیب هر کمسه که علم اوقودی یعنی تحصیل علم ایلدی و علمله عمل
ایلمدی اول کمسه یه بکزر که جفت سوردی ودانه صاچمدی یعنی اکین
اکمدی عبرت از تن بی دل طاعت نیاید و پوست بی مغز بضاعت

را

را نشاید تندن مراد تخصیص در و بی دلدن مراد صاحب قلب اولمیان
کمسنه در یعنی اهل الله اصحاب قلوب دیرلر مراد شول قلبدر که انده محبت
خدا و میل آخرت اوله دیمکدر راغبدی بویله اولمیان شخصدن طاعت
کلمز پوست بی مغز بیانیه پوستدن مراد قابوقدر که عربجه قشر دیرلر
و مغزدن مراد ایچدر فندق وفستق و بادام ایچی کبی بضاعت سرمایه
محصول ترکیب شخص یعنی قلبدن یعنی محبت حقدن و میل آخرتدن
طاعت خدا کلمز یعنی صدقله طاعت و عبادت ایلمز بلکه ایلدکی ریائله
در ایچسز قابوق دخی بضاعت و سرمایه یه لایق دکلدر یعنی بیع و
شرایه لایق اولمز حاصلی تن بی قلب قشر بی لب بکذر که هیچ بر نسنه یه
یرامز تنبیه نه هرکه در مجادله چست در معامله درست نه حرف نفی
مجموع ترکیبه مصروفدر محصول ترکیب بویله دکلدر که هر کمسه که بحث و
جدلده چست وچابکدر معامله ده یعنی تقوی وصلاحده و خدا ایله
معامله ده درستدر زیرا نیجه بجادث وارددر که صلاح و تقواسی هیچ
بو قدر معلوم اولکه بو بحجه ده خبر یعنی سین و نامقدر درچست
و یا درستست تقدیرنده در بیت بس قامت خوش که زیر چادر
باشد چون بازکنی مادر مادر باشد بس چوق دیمکدر قامت خوش
بیانیه که حرف رابط صفت زیر چادر لامیه بوندنچادر دن دالل
تخییل عورتلر بوروندکی چادر مراد در که دیار عربده عورتلرانی استعمال
ایدرلر بازکنی آچه سین دیمکدر مادر مادر لامیه در معلوم اوله که جمل
دن بر ضمیر غایب محذوف در ضرورت وزنیچون چونش تقدیرنده محصول
بیت چوق کوزل قامت که چادر التنده اولور یعنی چادر التنده چوق
قامت لطیف وموزون کورینور اما چونکه اول چاری اوستندن
آچاسین و کوره سین آنک اناسی اولور و یا اول چادر صاحبینک اناسی
اولور یعنی صورتا کوزل کورینور اما حقیقتده بر یاشلی قری اولور حاصلی
ظاهره اعتبار یوق حکم باطنکدر حکمت اکر شبها همه قدر بودی

بی شب قدر لی قدر بودی ایکی بودی ده یا حرف حکایه در
محصول ترکیب اکر کیجه لر جمیعا قدر کیجه سی اولیدی قدر کیجه سی نك
وبی اعتبار اولوردی بعض نسخه ده بی قدر یرینه چه قدر واقعدر
بیت ۰ کر سنك همه لعل بدخشان بودی ٭ پس قیمت لعل و سنك
یکسان بودی لعل بدخشان لامیه بود یده یا حرف حکایه در ایکی
یرده بیله محصول بیت اکر هر بر طاش لعل بدخشان اولیدی پس
لعل وطاشك قیمتی یکسان اولوردی یعنی ایکیسینك برابر اولوردی
قیمتی ایمدی قلیل الوجود اولانك اعتباری زیاده ایمش کثیر الوجود
اولاندن حکمت ٭ هر که بصورت نیکوست سیرت زیبا دروست
کار اندرون دارد نه پوست بصورت با حرف ظرف سیرت زیبا
بیانیه سیرت خلق معناسنه در زیبا صفت مشبهه در یارا شقلو و یا قیشقلو
دیمکدر دروست اصلنده در او ست او ضمیری کره راجعدر اندرون
بونده قلب معناسنه در پوستدن مراد ظاهر حالدر محصول ترکیب
بویله دکلدر که هر کمك صورتده ایو در سیرت زیبا انده در یعنی هر کس که
صورتده و سیماده ایو و کوزلدر ایله دکلدر که انده سیرت زیبا و اخلاق
حسنه اوله بلکه بعضیسی بویله و بعضیسی خلافیدر زیرا ایش قلبکدر پوست
دکلدر یعنی مصلحت باطنکدر ظاهرك دکلدر حاصلی هر کسك باطنینه
نظر ایلمك کرك ظاهرینه دکل قطعه ۰ توان شناخت بیك روز در
شمائل مرد ٭ که تا کجاش رسیدست پایکاه علوم شناخت بونده
شناختن معناسنه در شمائل مرد لامیه در اخلاق مرد دیمکدر هو بونده
حرف بیان تا حرف انتها کجاش ضمیر مرده راجعدر پایکاه پایانك سکونیله
مرتبه دیمکدر علوم اضافت لامیه در محصول بیت آدمك اخلاق
واطوارندن بر کونده بیلمك ممکندر که نره یه دك ایرشمشدر مرتبه
علومی یعنی اخلاق واطوارندن کشینك مرتبه و مقام علومی نه حده
واصل اولدیغنی بیلمك اولور ولی ز باطنش ایمن مباش و غره مشو ٭

کر خبث نفس نکردد بسالها معلوم ولی ذات استعداد اك باطنش
ضمیری مرده راجعدر که حرف تعلیل خبث نفس لامیه محصول بیت اما
باطنندن امین و مغرور اولمه زیرا خباثت نفس ییللرله معلوم اولماز
تخویف ٭ هر که با بزرکان ستیزد خون خود ریزد محصول ترکیب
هر کیم که اکابر ایله لجاج و عناد ایلر سه کندی قاننی دوکر یعنی کندی کندینی
هلاك ایدر زیرا اکابر ایله چیقشماز قطعه ۰ خویشتن را بزرك می بینی
راست کفتند یك دو بیند لوچ می بینی فعل مضارع مفرد مخاطب
کورر سین دیمکدر خویشتن مفعول اولی و بزرك ثانیسی راست بونده
کرچك معناسنه در بیند فعل مضارع مفرد غائب کورر دیمکدر بیند
یك مفعول اولی و دو ثانیسی لوچ لامك ضمی و جیم عربیله شاشی دیمکدر
احول معناسنه محصول بیت خطاب عام طریقیله بیورر کندیکی
اولو کورر سین کرچك دیدیلر و یا دیمشلردر که شاشی بری ایکی کورر
یعنی سن غرور و تکبردن کندیکی اولو کوردك شاشینك بری ایکی
کوردیکی کبی فاسددر زیرا او نه سی یوقدر زود بینی شکسته پیشانی
تو که بازی بسر کنی با قوچ زود زانك ضمیمه تیز دیمکدر ظرف زماندر
بینیك شکسته مفعول اولی و پیشانی ثانیسی بازی اویون دیمکدر کسنك
مفعول صریحی و بسر ایله با قوچ غیر صریحلری قوچ لفظ مشترکدر
ترکیله فارسی بیتده محصول بیت تیز زمانده الینکی شکسته کورر سین سن که
باشکله قوچله اویون اوینار سین یعنی کلکله قوچله طوقوشور سین ترکیده
قوچ جیم عجمله در قافیه رعایتیچون بونده عربی اوقنور فند بر بند
پنجه با شیر و مشت با شمشیر کار خردمندان نیست معلوم اوله که
بونك کبیلر بر مقدره ملحوظدر با شیر با حرف مصاحبت و با حرف
صله با شمشیر با حرف صله محصول ترکیب ارسلانله پنجه طوتشمق و یا ادرسلانله
پنجه اورمق و یومروغی شمشیره اورمق عقلا ایشی دکلدر زیرا انلر
کندینی تهلکیه صالمز و مضرتدن احتراز ایدرلر بیت جنك و دو

آوری مکن با مست ۞ پیش سرپنجه در بغل بنه دست زور آور
وصف ترکیبیدر آوریدندن زورکنونجی و یا حرف مصدر زور آور
دیمکدر با مست با حرف مصاحبت پیش سرپنجه لامیه قوی و غالب معنا
در بغل بانک و غینک معجمه نک فتحیله قولتق دیمکدر بنه نونک کسری و هاء
اصلیله فعل امر مفرد مخاطبدر نهیدندن مستقبله تندن نونک فتحیله
نه نهاد ندر دیینلر سهو ایلمشلر دست مفعول صریحی و در بغل غیر صریحی
و پیش ظرف مکانی محصول بیت مستلاجنک و زور کنوریجیلک ایله یعنی
آنکله محاربه و مقاتله ایدوب انکا قوت بازوکی کوسترمه بس قوی و غالب
کیمسه نک اوکنده الکی قولتغکه قو یعنی آنکله جنک و جدال ایدوب خصومت
کوسترمه تحذیر ۞ ضعیفی که با قوی دلاوری کند یار دشمنست
در هلاک خویش ضعیفی یا حرف وحدت که حرف بیان و یا حرف رابط
صفت و با حرف مصاحبت دلاور وصف ترکیبیدر آوریدندن بهادر
معناسنده در یار دشمن لامیه هلاک خویش ده بویله در محصول ترکیب
بر ضعیف که قوی ایله برابر دلاورلک ایلیه و انکا بهادرلق کوستره یعنی
انکا بهادرلق صتاوکندینی اکا کوره دلیر طوته کندی هلاکنده دشمنک
معین و ناصریدر قطعه سایه پرورده را چه طاقت آن ۞ که رود
با مبارزان بقتال سایه پرورده کولکده بسلنمش یعنی ناز و نعمتله بجنید
بیومش را ادات تخصیص طاقت آن لامیه در که حرف بیان با حرف مصاحب
مبارز بهادر دیمکدر و الف و نون ادات جمعدر بقتال با حرف صله قتال
مفاعله بابینک مصدر ثانیسی با مبارزان رود ده ده قتاله متعلق اولمق
جایز محصول بیت سایه پرورده نک نه قدرت و طاقتی اوله اول نسنه یه که
بهادرلرله جنک و مقاتله یه وار سست بازو بجهل میفکند ۞ پنجه
با مرد آهنین چنکال سست بازو وصف ترکیبیدر بازوسی ضعیف
کیمسه دیمکدر بجهل با حرف مصاحبت میفکند فعل مضارع مفرد غایب
براغور دیمکدر پنجه مفعول صریحی و بجهل و با مرد غیر صریحلری مرد آهنین

رد ابن سید علی و سروری

بجنکال

چنکال بیانیه در آهنین چنکال وصف ترکیبیدر دمور قاینقلی یعنی دمور
پنجه لی دیمکدر محصول بیت ضعیف بازولی اولان کیمسه جهلیله دمور پنجه لی
اولان کیمسه یه پنجه براغور یعنی آنکله پنجه طوتوشر آهنین چنکال قوی بازولیدن
کنایه در و محکم پنجه لیدن عبارتدر توبیخ ۞ هر که نصیحت نشنود سر
ملامت شنیدن دارد سر بوراده سودا و هوس معناسنه در محصول
ترکیب هر کیم که نصیحت دکلمز یعنی قبول ایلمز ملامت ایشتمک سوداسین
طوتار حاصلی آزارلنمق سوداسین طوتار یعنی آزارلنمق ایستر بیت
چون نیاید نصیحت در کوش ۞ اگرت سرزنش کنم خاموش
نصیحت در کوش تقدیری نصیحت در کوشت در اگرت سرزنش کنم تقدیری
اگر سرزنشت کنم و یا اگر سرزنشت کنم در خاموش فعل امر مفرد مخاطبدر
ایسم اول دیمکدر محصول بیت چونکه نصیحت قولاغکه کیرمز اگر بن سکا توبیخ
و سرزنش ایدرسم ایسم اول لطیفه بی هنران هنرمندان را نتوانند
دیدن همچو سکان بازاری سگ شکاری را بینند و مشغله برارند
و پیش آمدن نیارند سکان بازاری بیانیه سگ شکاری دیمک بویله در
مشغله غوغا برارند قالدررلر دیمکدر نیارند فعل نفی مستقبل جمع غائبدر
یاریدندن قادر اولمازلر دیمکدر مصدری دخی یارستن در قدرت
معناسنه بس نیاردی ارستن دن اخذ ایدن سهو ایلمش محصول ترکیب
هنرسزلر هنرلیلری کورمکه قادر اولمزلر یعنی ایلرله برابرلک ایده مزلر
و معارضه و مقابله قیلمزلر بازار ایتلری کبی که آو ایتینی کوردکلرده غوغا و غوغو
و غوغو قالدررلر یعنی ایدرلر و ایلری کلمکه قادر اولمزلر تحذیر
سفله چون بهتر با کسی بر نیاید بخبثش در پوستین افتد بر نیاید یعنی حقیقتا
یعنی مقابله و معارضه ایدمز محصول ترکیب سفله کیمسه یعنی دنی و ناکس کیمسه
هنرده و یا هنرله بر کیمسه ایله چقیشمز یعنی مقابله و معارضه ایدمز خباثتله
غیبته دوشر حاصلی اد پنجه قدح ایلمکه باشلر بیت که کند هر آینه غیبت
حسود کوته دست ۞ که در مقابله کنکش بود زبان مقال هر آینه البته

رد شمعی

دیمكدر غیبت غینك معجمه نك كسری وبانك فتحیله بر كیمسه نك اردنجه غیابنده
سویلكدر یرلو شول سوزی كه ایشیتدیكی تقدیرجه مغموم اوله اكر اول سوزلر
سوزكرجك ایسه غیبت دیرلر واكر كذب ودروغ ایسه بهتان دیرلر حسود
كوته دست بیانیه در كوته دست وصف تركیبیدر قیصه اللی دیمكدر یعنی
قادر اولمیان كیمسنه ده مستعملدر كه حرف تعلیل كه نك كاف اول عربی
مضمومدر وكاف ثانی عجمی معلوم اوله كه نون ساكندن آخرده كاف
واقع اولسه البته عجمیدر فاحفظ شین ضمیر حسوده راجعدر اما معناده
مقاله مقیددر محصول بیت حسود كوته دست یعنی عاجز بی قدرت
البته غیبت ایدر حاصلی غیبتدن قومز زیرا مقابلده زبان مقالی كنك
اولور یعنی دیلی طوتولور نطقه قادر اولمز كنك كاف عجمك ضمیله فصیحدر
دیین خطا سویلمش شكایت اكر جو شكم نیستی هیچ مرغی در دام
نیفتادی بلكه صیاد دام ننهادی جو شكم لامیه نیستی یاحرف حكایه
مرغی یاحرف وحدت در دام دده حرف صله نیفتادی یاحرف حكایه
مبالغه ایله اسم فاعلدر اوجی دیمكدر ننهادی فعل نفی حال ماضی مفرد غائب
ویاحكایه محصول تركیب اكر جو شكم یوق ایمش یعنی آجلق بلاسی
یوق ایمش هیچ بر مرغ دامه دوشمزدی بلكه اوجی طوزاق قومازدی
زیرا بوغز دردی اولمسه مرغ دامه وارمزدی عبرت حكیمان دیر دیر
خورند وعابدان نیم سیر وزاهدان تا سد رمق وجوانان تا
طبق بركیرند وپیران تا عرق كنند اما قلندران چندانكه در معده
جای نفس نماند وبر سفره روزی كس حكیملر كیچ یعنی سیرك یرلر
تاكم طعام هضم اوله وعابدلر نیم سیر یعنی تمام طویمازلر تا حرف انتها
سد رمق مصدرك مفعولنه اضافتیدر رمقی سد دیمكدر رمق جانك
صوكیدر مراد اولمجك جه یمك ییرلر دیمكدر تا حرف انتها طبقدن مراد
ایچندن یمك ییلن اسبابدر صحن وتبسی وطاس كبی بركیرند قالدررلر
دیمكدر تا كه حرف انتها عرق كنند دریلنلر دیمكدر معده میمك فتحی وعینك

كسریله

كسریله ومیمك كسری وعینك سكونیله انسانده وحیوانده جنسنك شیر
دانی بر یرده مستعملدر یعنی تحریف ایدوب شردن دیدكلریدر جای
نفس لامیه در نماند فعل مستقبل مفرد غایب قالمیه دیمكدر روزی كس
لامیه محصول تركیب حكیملر سیرك یمك یرلر تاكم یدكلری هضم اوله
وعابدلر یارم طویجه یعنی تمام طوق اولنجه یمزلر وزاهدلر سد رمقه مقیددر
یعنی جانی تنده حفظ ایلمك مقداری نجه حاصل اولنجه یجكجه وجوانلر
ظرف طعام قالقنجه یعنی ایچنده اولانی دوكدیكجه وپیرلر دریلنجه اما
قلندرلر اولقدر یرلر كه معده ده نفسه یر قالمیه وسفره ده كیمسه نك روزی
ونفقه سی یعنی جوانلر طبقله یمك قالنجه یرلر اما قلندرلر سفره ده اتمك
داخی قالمنجه یرلر وبایزدر كه خورند فعل امر غایب اوله یعنی هر طایفه
مذكور اولان مقداری ییسونلر دیمك اوله بیت اسیر بند شكم را
دو شب نكیرد خواب شبی ز معده سنكی شبی ز دلتنكی اسیر
بند شكم لامیه وبیانیه در بند شكم مجازدر ورا ادات تخصیص نكیرد
خواب فاعلی واسیر بند شكم مقدم مفعولی ودو شب ظرف زمانی
شبی یاحرف وحدت معده میمك كسری وعینك سكونیله ذكر اولنان
كبیدر سنكی یه اضافتی بیانیه ویاحرف نسبت طاشه منسوب معده
یعنی زیاده طوقلقدن طاش كبی بكلنمش دیمكدر دلتنك وصف تركیبیدر
كوكلی طار ویاحرف مصدر كوكل طارلغی دیمكدر محصول بیت شكم
قیدینه اسیر اولان كیمسه ایكی كیجه اویقو طوتماز یعنی ایكی كیجه اویقو اویومز
بر كیجه زیاده جوق یمك ثقلتندن وبر كیجه طعام یعنی ییجك بولمدوغی
اجلدن كوكلی طارلغندن وعظ مشورت با زنان تباهست
وسخاوت با مفسدان كناه محصول تركیب زنلرله مشورت فاسددر
ومفسدلره سخاوت وكرم كناه زیرا فسادینك ازدیادینه باعثدر
بیت ترحم بر پلنك تیزدندان ستمكاری بود بر كوسفندان
پلنك تیزدندان بیانیه در ستمكار ظالم دیمكدر ویا حرف مصدر

محصول بیت کسلکین دیشلی قبلنه ترحم ایدوب آنی اسیر ایتمکدر یعنی ظالملقدر قویونلره حاصلی ظالملره مهر و محبت مظلوملره جفا وظلمدر دیمکدر **بند** هرکرا کرد دشمن در بیت اکر نکشد دشمن ***
خویشتست محصول ترکیب هر کیمك که دشمنی اوکندهدر اکر آنی اولدرمز
کندویه دشمندر زیرا دشمن فرصت بولنجه آنی اولدرر **بیت** **مار بر سر سنك**
زردست و مار بر سر سنك ٭ خیره رایی بود قیاس و درنك
خیره رای وصف ترکیبیدر الجق فکرلی دیمکدر و یا حرف مصدر الجق
وضعیف فکرلیلك دیمکدر درنك دالك فتحی و کسریله و رانك فتحیله
اکلنمك دیمکدر محصول بیت طاش النده اوله و ییلان بر طاشك اوزرنده
اوله الجق فکرلیلکدر قیاس و درنك یعنی اوداینمی اورمایاینمی دیو قیاس
و تردد ایلمك فکرك فسادندندر **و کروهی از خردمندان بخلاف**
این مصلحت دیده اند و کفته اند که در کشتن بندیان تامل اولیتر
بحکم آنکه اختیار باقیست توان کشت و توان هشت تا اکر بی تامل
کشته شود محتملست که مصلحتی فوت شود که تدارک مثل آن ممتنع
باشد کروهی یا حرف وحدت کروه کاف عجمك و رانك ضمیله بولوك
معناسنهدر کشتن بندیان مصدرك مفعولنه اضافتیدر بندی بند
باغ معناسنهدر که عربجه قید دیرلر و یا حرف نسبت بنده منسوب
دیمکدر یعنی محبوس و الف و نون ادات جمعدر محبوسلر دیمکدر بعض
نسخهده بندکان واقعدر کشت کشتن و هشت هشتن معناسنهدر
صالیویرمك یعنی ترك ایلمك تا حرف تعلیل کشته شود اسم مفعولدر
مقتول اولدی دیمکدر محتمل اسم فاعلدر افتعال بابندن که حرف بیان
مصلحتی یا حرف وحدت که حرف رابط صفت و یا حرف بیان تدارك
مثل آن مصدرك مفعولنه ولامیهدر ممتنع اسم فاعلدر افتعال بابندن
محصول ترکیب اما بر بلوك عقلادن بو نك خلافنی مصلحت کوردیلر
و دیمشلر که محبوسلری قتل ایلمده تامل اولیتردر یعنی قتلنده عجله ایلمك

کرد

کورك اول سببیله که اختیار باقیدر قتل ممکن و ترك ایدوب آزاد ایلمك
ممکن زیرا اکر تامل ایتمیوب قتل اولونورسه احتمالدر که بر مصلحت فوت اوله که او
مصلحت کیبینك تداركی ممتنع اوله یعنی قتل سببیله فوت اولنجه تداركی
ممتنع اولور بهر حال **مثنوی** ٭ **نیك سهلست زنده بیجان کرد**
کشته را باز زنده نتوان کرد نیك بو نك کبی یرلرده محکم معناسنهدر
قتی اسان دیمکدر زنده کردن مقدم مفعول صریحی و بیجان غیر
صریحی و کردکردن معناسنهدر و کشته نتوان کردك مفعول اولی
و زنده مفعول ثانیسی و باز زمان معناسنی متضمندر محصول بیت
قتی قولایدر زنده یه جانسز ایلمك یعنی زندهنك جانینی الموق اما مقتول
کنه جانلی ایلمك ممکن دکل **شرط عقلست صبر تیر انداز ٭ که چو رفت**
از کمان نیاید باز شرط عقل لامیهدر و مقدم خبر و صبر تیر انداز موخر
مبتدا و لامیهدر تیر انداز وصف ترکیبیدر انداز یدندن انداختن دن دیمشلر
سهو ایلمشلر که حرف تعلیل از کمان رفتهیه متعلق نیاید فعل نفی مستقبل مفرد
غایب باز کنه دیمکدر محصول بیت شرط عقلادر تیر اندازك صبری یعنی
اوقی آتمزدن اول دوشنجك یری ملاحظه ایلمك کرك زیرا چون کیدیجك
کیدی یعنی چیقدی کنه عودت ایلمز **نصیحت** ٭ **حلیمی که با جهال در افتد باید**
که عزت توقع ندارد بعض نسخهده توقع عزت واقعدر **و جاهلی که زبان**
آوری بر حلیمی غالب آید عجب نیست که سنکیست جوهر را میشکند
محصول ترکیب بر حلیم که جهله ایله جمع اولوب مختلط اوله کرکدر که آنلردن
عزت امید ایلمیه و بر جاهل که تکلمله بر حلیمه غالب اوله عجب دکلدر که طاشدر
جوهری کسر ایدر **بیت** ٭ **نه عجب کر فرو رود نفسش ٭ عندلیبی غراب**
هم قفسش نه حرف نفی فرو رود لغتده آشغه کیده دیمکدر اما استعمالده
بانمق معناسنهدر نتهکه ترکیده سسی باتدی دیرلر نفسش شین ضمیر اضمار
قبل الذکر طریقیله عندلیبه راجعدر عندلیب بلبله دیرلر و یا حرف وحدت

در ابن سیدی علی و سروری

غراب مبتدا و همقفس خبری و جملہ صفت عندلیبدر قفسی غراب ایلہ صادلہ اوتورور و عجم سینہ محصول بیت نہ عجب یعنی عجب دکل اکر نفسی تارسبزہ غمدہ لیبک کہ غراب همقفس اولہ یعنی قفس دشی اولہ حاصلی غرابک آوازی عندلیبک آوازینی بصر سہ عجب دکل قطعہ • گر هنرمند زاوباش جفایی بیند تادل خویش نیازارد و درهم نشود اوباش جمع صیغہ سیلہ مستعملدر رکوندلر معناسنہ و بعضلر دیدیلر مفردی بوش در قلب بعض طریقیلہ جمع اولندی جفایی یا حرف وحدت و یا حرف تنکیر تا حرف تنبیہ دل خویش لامیہ و نیازارد دک مقدم مفعولی نیازارد لفظ مشترکدر فعل نفی مستقبل ایلہ نهی غایب بیننده انجمیہ و یا انجمسون دیمکدر درهم لغتدہ قریش مورشیش دیمکدر اما بونده بحضور معناسنہ در نشود کذا مشترکدر بحضور اولمیہ ویا اولمسون دیمکدر محصول بیت اکر هنرمند اداز لدن واسافلدن یا جفا کورسہ البتہ کندی کوکلینی انجمیہ ویا انجمسون و بحضور اولمیہ و یا اولمسون سنک بدکوهر اگر کاسۂ زرین شکند ٭ قیمت سنک نیفزاید و زر کم نشود سنک بدکوهر بیانیہ کاسۂ زرینہ بویلہ زر التون و یا حرف نسبت و نون حرف تأکید شکند فعل مضارع مفرد غایب فعل شرط و واقعدر صیرسہ دیمکدر قیمت سنک لامیہ نیفزاید فعل نفی مستقبل آرتماز یعنی زیاده اولماز قیمت زر مبتدا و نشود خبر مبتدا و کم خبر نشود در اسمی تحتندہ قیمت ذره راجع ضمیردر محصول بیت سنک بدکوهر یعنی بد اصل اکر التون کاسۂ صیرسہ یعنی شکست ایدرسہ اول اسنکک قیمتی زیاده اولمز و کاسۂ مکسورک ذری قیمتی اکسلمز حاصلی کسرلہ جوهرہ نقصان کلمز کہ قیمتیدن قالہ و قیمتنہ نقصان کلہ بو بیت ضرب مثل حکمنده واقعدر زیاده مشهوردر لطیفہ خردمندیرا کہ در زمرۂ اجلاف سخن صورت نبندد شکفت مدار کہ آواز بربط با غلبۂ دهل برنیاید و بوی عبیر از کند سیر فروماند خردمندیرا حرف تخصیص کہ حرف بیان زمره زانک ضمی و میمک سکونیلہ

بلور

بلوک معناسنہ در اجلاف اضافت بیانیہ در اجلاف جلفک جمعیدر غلیظ طبعلی یابس اولان کیسہ یہ دیرلر سخن نبندذک مفعولی اولی وصورت نا نبنی شکفت شینک و کافک ضمہ لریلہ و کسره لریلہ عجب معناسنہ اسمدر کسره تخصیص ایدنلر بیلمزلر اعش مدار فعل نهی مفرد مخاطب طوتمہ دیمکدر کہ حرف تعلیل آواز بربط لامیہ در بربط ایکی بانک فتحہ لریلہ و سکون راایلہ قوبوزدر با حرف مصاحبت غلبۂ دهل لامیہ برنیاید جیقماز یعنی طاول یا نجہ آوازی ظاهر اولماز دهل داللک و هانک ضمہ لریلہ طاول معناسنہ بوی عبیر عینک فتحی و بانک کسریلہ کوزل قوقولی اون کبی برنسنہ در کندر سیرده لامیہ در کند کاف عجمک فتحی و سکون نونلہ جرکین قوقویہ دیرلر سیر سینک کسریلہ صرمصاق معناسنہ در فروماند فعل مضارع مفرد غایب بونده مغلوب اولور دیمکدر محصول ترکیب برعاقلک کہ اجلاف و نا نساز لر بلوکندہ سوزی صورت بغلماز یعنی انلر اراسندہ کہ سوزی رونق و التفات بولوب مسموع اولمز عجب مدار یعنی عجب طوتمہ زیرا قوبوز آوازی طاول ایلہ جیقماز یعنی طاول یاننده آوازی ایشیدلمز عبیر قوقوسی صرمصاق قوقوسندن مغلوب اولور یعنی صرمصاق قوقوسی عبیر قوقوسینی بصادزیرا لطیف قوقونک خبث قوقی یاننده ظهوری اولماز مثنوی • بلند آواز نادان گردن افراخت ٭ کہ دانا را ببی شرمی بینداخت بلند آواز نادان بیانیہ و مبتدا کردن افراختک مقدم مفعولیدر و افراخت فعل ماضی مفرد غایب یوجالتدی و قالدیردی دیمکدر زیاده بک جیقمقدن عبارتدر جملۂ فعلیہ خبر مبتدادر بلند آواز وصف ترکیبیدر یوکسک آوازلی دیمکدر بلند آوازی اضافتدن قطع ایدنلر اسلوبنلر ایلہ عجمہ و اصولہ کلالر اعش کردن افراختک معناسنی اقدام و هجوملہ تفسیر ایدہ معنای مقصوده مخالف سویلمشلر کہ حرف رابط صفت دانا را را اداة مفعول با حرف مصاحبت بی شرمی یا حرف مصدر حیاسزلقلہ دیمکدر بینداخت لغتدہ آندی دیمکدر اما بونده نا نساز کلامیلہ بوکہ غلبہ ایلدی دیمکدر

ردّ شراح جمیعاً

ردّ شراح جمیعاً

ردّ شراح جمیعاً

بیننده حتیك دانا مفعول طرحی وبیی شرحی غیر صریحی محصول بیت بوکینك
آوازلی بر نادان بوینن بوجلدی یعنی یك یك جاغردی سوبلیکه بونلرك
حیاسز لغیله مغلوب ومقهور ایلدی زیرا جهلا آدم اوزرینه جاغرمغی بر معرفت
اکلر نمی داند که آهنك حجازی ❊ فرو ماند ز بانك طبل غازی نمی داند
فعل نفی مستقبل بلمز دیمکدر که حرف بیان آهنك بوندن آواز معناسنه در حجازیه
اضافتی بیانیه معلوم اوله که علم انغامك اصولی دورتدر اوکلیسی راست بر
کرجمع نغماتك اصلیدر ایکنجیسی عراقدر اوچنجیسی زیرافکند دوردنجیسی اصفهاندر
وبو دورتدن برینك ایکی فرعی وار لکن بیز بوندن لازم اولانی بیان ایدیز
انجق پس عراقك ایکی فرعی وار بری ماباه وبری بوسلك در وهر ایکی فرعك
مخرج اولان نغمه یه آوازه دیرلر پس ماباه وبوسلکك آوازه سی حجاز در
فاحفظ پس بر آحك حجاز اون ایکی مقامدن بر مقامك اسمیدر دیدکلری
باطل اولدیکه محض جهلدن ناشیدر وبعضیسی علم انغام یرینه علم موسیقی دیدکی
خطا ایلمش زیرا موسیقی صافی ترغاندر غیر نسنه دکلدر آهنك حجازی
رهوندر فرو ماند سابقا مذکور اولان کیبیدر بانك طبل غازی لامیه
وبیانیه در طبل طاول معناسنه در غازی لفظا مشترکدر اهل غزایه وجانبازه
دیرلر لیکن طبل غازی طاول دیرلر طبل بازدن احتراز ایچون پس بوندن
جانباز طاولی دیبن حیلی بهلوانلق ایلمش محصول بیت بلند آواز نادان
بیلمز که آهنك حجازی یعنی آوازه حجازی طاول آوازیندن بتار قالور یعنی
انك یاننده ایشیدلمز زیرا طاولك یاننده بوری وصورنای وزیل
وبونلرك کیبیلر ایشیدیلور انجق نازك نغمه که انسان حنجره سندن بیدا
اولور قنده ایشیدیلور حکمت• جوهر اگر در خلاب افتد همچنان نفیست
وغبار اگر بر فلك رسد هنوز خسیست استعدادی تربیت دریغست
وتربیت نامستعد ضایع خاکستر اگر نسب عالی دارد که آتش جوهر
علویست ولیکن چون بنفس خود هنری ندارد با خاك برابرست
قیمت شکر نه از نیست که آن خاصیت ویست خلاب خاك فحی

ددشراح جمیعا
د دابن سید علی

د د شمعی

ولج

وکسر بلا جوکاب معناسنه همچنان کذلك معناسنه در یعنی دو شمر دنا وکیمی
کبی هنوز الآن دیمکدر یعنی نحیده همان واقعدر هنوز برینه استعداد
بی تربیت بیانیه ومبتدا اوددریغست خبری وتربیت نامستعد مصدرك
مفعولینه اضافتیدر ومبتدا وضایع خبری خاکستر کول نسب عالی بیانیه
که حرف تعلیل آتش مبتدا جوهر علوی خبری با حرف ظرف نفس خود بیانیه
هنری یا حرف وحدت ویا تنکیر محصول ترکیب جوهر اکر خلابه دده دوشر
که نفیسدر یعنی ذاتینه تغیر ونقصان کلمز وغبار اکر فلکده ایرشور سه
که همان خسیسدر یعنی مقام تریفه وصول احساسدن چیقوب تریف
اولماز تربیتسز قابلیت ظلم وحیفدر یعنی استعدادی اولان کیمسه تربیت
ایلمیوب اهمال ایلمك ظلم وحیفدر ونا قابلی تربیه ایلمك ضایعدر کول
اکرچه عالی نسب طوتار یعنی نسبی عالیدر زیرا آتش جوهر علویدر زیرا
عناصرك جمیعندن اعلادر اما کولك چون کندی نفسنده جوهری
یوقدر خاکیله برابردر چوق تفاوتی یوقدر شکرك قیمتی قمشدن دکلدر
بلکه اول قیمت واعتبار کندی خاصیت وخاصه سیدر مثنوی٥ چو
کنعانرا طبیعت بی هنر بود ❊ پیمبر زادکی قدرش نیفزود کنعان
حضرت نوح پیغمبرك کندو یه عاصی اولان اوغلیدر که سایر مشرکلرله
طوفانه غرق اولدی را ادات تخصیص پیغامبر وپیغمبر وپیامبر
وپیمبر هب بر معنایه در خبر ایلتجی دیمکدر بر یدن کاف عجم های مصدر
بدلیدر ویا حرف مصدر نیفزود فعل نفی ماضی مفرد غایب افزودندن
که لازم ومتعدی بیننده مشترکدر بوندن متعدیدر که قدر مفعولیدر
محصول بیت چونکم کنعانك خلقت وطبیعتی هنرسز ایدی پیغمبر اوغلی اولمق
قدرینی آرتمدی بلکه سایر مشرکلرله غرق اولدی فکان من المغرقین
آنك حقنده در هنر بنمای اگر داری نه گوهر ❊ گل از خارست وابراهیم
از آزر هنر بنمایك مقدم مفعولیدر کوهردن مراد بونك کبی یرلرده اصلدر
که نسبدر آزر حضرت ابراهیمك باباسیدر که بتلر یونادی محصول بیت

هنر کوسترکو واریسه کوهر ونسب کوسترمه کوزر مجیبی که کل دیکن دن
طوغر وبیدا اولور وابراهیم آزردن بس اصل ونسبا اعتبار یوقدر بلکه
ذات وحسبدر لطیفه مشك آنست که ببوید نه آن که عطار بکوید
دانا چو طبلهٔ عطارست خاموش وهنر نمای ونادان چون طبل
غازیست بلند آواز ومیان تهی ببوید فعل مضارع مفرد غایبدر
بوییدندن لازم ومتعدی بینده مشترکدر بونده لازمدر قوقی ویره
معناسنه طبلهٔ عطار لامیه در طبلهٔ عطار اولدر که عطار دیار عرب و
عجمده انواع مخزانی بر طبلهیه ترتیب ایدوب صتار اما دومده بو اسلوب
وترتیب اولماز هنر نمای وصف ترکیبیدر غایید ندن هنر کوسترجی دیمکدر
بلند آواز وصف ترکیبیدر میان تهی ده وصف ترکیبیدر ایچی بوش دیمکدر
محصول ترکیب مشك اولدر که کندی قوقه یعنی قوقوسی چیقه اول دکلدر که
عطار سویلیه یعنی عطارك تعریفیله اولان مسکه اعتبار یوقدر عالم طبلهٔ عطار
کبی ایسم دروهنر کوسترجی یعنی تصلف ایلیوب اظهار هنر ایکر اما نادان
طاولکبی ایچی بوش در یعنی همان اوکوریسی وار ایچی اما هنردن بی بهره در
طبل غازی جانبازطاولنه تخصیص ایدن طاولکبی میان تهیدر قطعه
عالم اندر میان جاهل ﴿ مثلی گفته اند صدیقان میان جاهل لامیه
جاهلدن مراد جنسیدر وامعناده عالم قیدر در عالم را میان جاهلان
تقدیرنده دره هوندر مثلی یا حرف وحدت مراد مثلدن تمثیلدر صدیق
صدیقك جمعیدر صادك ودالك مشدد دالك کسره سیله صفت مشبهه در محصول
بیت جهلا اراسنده عالمه بر تمثیل سویلمشلر صدیقلر اول تمثیل بیت ثانیدر
شاهدی درمیان کورانست ﴿ مصحفی درمیان زندیقان ﴿
شاهدی یا حرف وحدت مصحفیده بویله در زندیقان دالك وذالك
کسره سیله زندیقك جمعیدر ملحدان معناسنه یعنی حق حقه جاحد قایل اولیان
ظالملر محصول بیت جاهللر اراسنده عالمك مثلی بر محبوبدر کوردلر اراسنده
وبر مصحفدر زندیقلر اراسنده یعنی بونلره بکزر عالم جهلا ایچنده بند

دوستی

دوستی را که بعمری فرا چنك آرند نشاید که بیك دم بیازارند
دوستی یا حرف وحدت ورا ادات مفعولکه حرف رابط صفت
با حرف ظرف وعمر بونك کبی برکره مدتدن عبارتدر ویا حرف
وحدت بر مدتده وبر زمانده دیمکدر فرا بونك کبی یرکره ادات
صله در چنکدن مراد الدر آرند فعل مضارع جمع غایبدر بیکوم باحرف
ظرف ودم نفس وساعت معناسنه در بر دمده وبر ساعتده دیمکدر
بیازارند فعل مضارع جمع غایب انجیده لر دیمکدر محصول ترکیب
بر دوستی که بر مدتده اله کتوره لر یعنی تحصیل ایده لر لایق دکلدر که انی
بر نفسده انجیدوب بحضور ایده لر بیت سنکی بچند سال شود لعل
پاره ﴿ زنهار تا بیك نفسش نشکنی بسنك سنکی یا حرف وحدت بچند
سال با حرف ظرف نیجه یلده دیمکدر شود فعل مضارع مفرد غایب یعنی
فاعلی یعنی اسمی مختنده سنکه راجع ضمیردر وخبری لعل پاره در تقدیر
پاره لعلدر زنهار ادات تنبیه تا حرف تاکید با حرف ظرف بیك نفس
بر نفسده دیمکدر سنی لعل پاره یه راجعدر نشکنی فعل نهی مستقبل مفرد
مخاطب ضمیرسین دیمکدر یعنی کسر ایلمیه سین محصول بیت بر طاش نیجه یلده
بر لعل پاره سی اولور زنهار تا بر نفسده آنی طاشله کسر ایلمیه سین بو بیت
نجن نثره تمام تنویر وتنظیردر تشبیه عقل در دست نفس چنان ز
کرفتار ست که مرد عاجز در دست زن کربز دست نفس لامیه در مجا
مرد عاجز بیانیه زن کربزده بویله در کربز کاف عجمك ضمی ورانك سکونی
وبانك ضمیله زور لی وقوتلی وزیرك دیمکدر محصول ترکیب عقل نفسك
الینده ابخلین کرفتاردر که عاجز ارقوتلی عورت الینده بیت در خرمی
بر سرایی ببند ﴿ که بانك زن ازوی بر آید بلند در خرمی بیانیه در یعنی
بطنیله بوسرایی یا حرف وحدت که حرف رابط صفت بازنك زن لامیه
در عورتك اوازی وی ضمیر غایبدر سرایه راجع بر آید چیقاد
دیمکدر محصول بیت اول اوکه اوزرینه شنلك وشادیلق قپوسنی باغله

دوستی

یعنی قبا کہ اندن عورتك اوازی بوکسك جیقا یعنی عورتك آوازنی
طشره ده اولان خلق ایشیده حکمت، رای بی قوت مکر وفوست
وقوت بی رای جهل وجنون رای فکر دیمکدر بی قوت اضافتی بیانیه
در یعنی بی قوت عقل مکر وفون عطف تفسیری قبیلندندر زاید و
بی فایده دیمکدر قوت بی رای ده بیانیه یعنی قوت عقلدن بی رای وتدبیر
جهل وجنوندر محصول ترکیب رای خالص بی قوت عقلدن بی فایده وبی
نتیجه ایشدر و عقلدن رای وتدبیر صافی جهل وجنوندر حاصلی رای و
تدبیره عقل لازمدر و عقله رای وتدبیر لازمدر یعنی هر ایشده عقل
ورای بیله اولمق کرك بیت، تمیز باید وتدبیر وعقل انکه ملك
که ملك ودولت نادان سلاح جنك خداست تمیز یای اول
اسلوب عجم اوزره ضرورت وزن ایچون حذف اولنمشدر ملك لفظ
مشترکدر مملکت وسلطنت بیتده بوندن ایکیسنه ده مساغ وارکه
حرف تعلیل دولت ملکه معطوف ونادانه مضافدر لامیه ایله سلاح
جنك خدا لامیه لردر محصول بیت اننان تدبیر وتمیز وعقل کرك
اندن صکره مملکت وسلطنت زیرا نادانك ملك ودولتی خدا ایله جنك
ایلمکه یاراقدر یعنی خدانك امر ونهیسنه مخالفت ایلمکه سببدر تربیت
جوانمردی که بخورد وبدهد به از عابدی که روزه دارد وبنهد
جوانمردی یا حرف وحدت که حرف رابط صفت عابدی یا حرف وحدت
که حرف رابط صفت روزه دارك مقدم مفعولی ودرج طوتار دیمکدر
بنهد فعل مضارع مفرد غایب قویه دیمکدر یعنی صقلیه وحفظ ایلیه حاصلی
ادخار ایلیه محصول ترکیب بر سخی کیمسه که ییه وغیریه بذل ایلیه یکدر شول
عابددن که صایم اوله وکندی ییمه وکندی کندیچون حفظ ایلیه مطایبه
هرکه ترك شهوت از بهر قبول خلق کرده است از شهوت حلال
در شهوت حرام افتاده است ترك شهوت مصدرك مفعولنه اضافتیدر
شهوتدن مراد لذت دنیویه در بهر ادات تعلیل قبول خلق مصدرك

فاعلینه اضافتیدر یعنی خلقك مقبولی اولمغیچون شهوت حلال وشهوت
حرامه بیانیه لردر محصول ترکیب هرکم که اذواق ولذت دنیایی خلقك
قبولیچون ترك ایلمشدر یعنی بنی پرهیزکار مرتاض اکلسونلر دیو لذت
دنیادن کسیلن لذت حرامده ونشمشدر زیرا ایلدوکی وضع ریایلهدر
ریا ایسه اهل تحقیق قتنده کفردر العیاذ بالله بیت، عابد که نه از بهر
خدا کوشه نشیند بیچاره در آیینه تاریك چه بیند که حرف بیان
نه حرف نفی معناده نشیننده مقیددر کوشه نشیندك ظرف مکانی بردر
تقدیریله از بهر خداده اکا متعلقدر در حرف ظرف آیینه تاریك بیانیه
چه ادات استفهام بیند فعل مضارع مفرد غایب نه کوررد دیمکدر
استفهام انکاری طریقیله یعنی کورمز عابد مبتدا ومابعدی صفتی بیچاره
مبتدای ثانی وچه بیند خبر ثانی وثانی خبریله خبر اول بیچاره عابددن
بدل اولمقده جایزدر محصول بیت عابد که خدا ایچون کوشه ده اوتورمیه
یعنی الله ایچون کوشه نشین اولمیه دنیا ایچون اوله بیچاره عابد قرانکولق
آیینه ده نه کورور یعنی قلبی که دنیا زنکیله پاسلنمش اوله اندن نور فیض خدا
عکس ایلمز لطیفه، اندك اندك خیلی شود وقطره قطره سیلی کردد یعنی
انان که دست قدرت ندارند سنك خرده نکه دارند تا بوقت
فرصت دمار از دماغ ظالم برارند اندك اندك تاکید لفظی خیلی یا حرف
تنکیر بونده چوق دیمکدر شود اولور دیمکدر وقطره قطره کذا تاکید لفظی
سیلی یا حرف تنکیر خیلی وسیلی یالرینه حرف وحدت دیین لذت کلامك
بحبرایمش کردد فعل مضارع مفرد غایب شود کبی صیرورت معناسنی
افاده ایدر اولور دیمکدر حضرت شیخ معنای مرادی بعینه ایله شرح ایدوب
بیوردر انان انك جمعیدر انلر دیمکدر که حرف رابط صفت دست قدرت
بیانیه ندارند طوتمزلر یعنی قلقدن کنایتدر سنك خرد ترکیب مزجیدر
سنك ریزه کبی طاش اوفاغی دیمکدر ترکیب اضافی اولمغه ده قابلدر
نکه دارند فعل امر جمع غایب حفظ ایلسونلر دیمکدر فعل مضارع ده اولمق

دن مسروری، وشعی،

مکنلر امکانی بعیده تا حرف تعلیل با حرف ظرف وقت فرصت لامیه دمار
دالك فتحی و کسریله انتقام معناسنه در دماغ دالك کسریله بوند بیلانك
بینی مولدر در برارند جیفا دالردیمکدر محصول ترکیب آز آجی از اجق بر
بری برینه منضم اولیجق جوق اولور مثلا صو قطره قطره بر یره جمع اولیجق
سیل اولور بونك معناسی بود رکه شونلرکه دست قدر تلری یوقدر
یعنی بر نسنه یه قادر دکللر سنك خورده و یاسنك خورده حفظ ایلسونلر
تا کم فرصت وقتنده ظالملك دماغندن انتقام حاصل ایدیلر یعنی دماغ
جیفا دار حاصل اندن انتقام الالر یعنی انی هلاك ایلیه لر دیمکدر بیت
وقطر على قطر اذا اتفقت نهر ونهر الى نهر اذا اجتمعت بحر قطر لفظا
مرفوع مبتدا على قطر جار مجرور بیله اتفقت متعلقدر اتفقت فعل ماضی
مفرد مؤنث غائبه و افتعال بابندن اصلی اوتفقت ایدی قبل تای
افتعالده واو واقع اولدی تا حرفندر حروف مهموسه دن واو حروف
حروف مجهوره دن بینهماده تنافر و تباعد واقع اولدیغیجون واوی
تایه قلب ایدوب تایی تایه ادغام ایلدیلر اتفقت اولدی نهر لفظا
مرفوع مبتدا الى نهر اجتمعت متعلق اجتمعت انضمت معناسنی متضمن
اولدوغیجون الى ایله تعدیه ایلدی بحر لفظا مرفوع خبر مبتدادر محصول
بیت دامله دامله اوزره یعنی متفق اولسه یرماق اولور یعنی قطرات
بری بریله مجتمع اولسه نهر اولور و نهر نهر ایله مجتمع اولسه بحر اولور یعنی
انهار بری بریله منضم اولسه بحر عظیم اولور بیت اندك اندك بهم
شود بسیار دانه دانه است غله در انبار دانسته های رسمیله و هم
مجتبله یاز انلر املادن اکاه دکللر ایش محصول بیت آز آجی از اجق
بری بریله جمع اولیجق جوق اولور کورمزمیسن که انبارده غله دانه دانه
در یعنی دانه لر بری بریله جمع اولوب بر انبار طولدیلر و غله غلتك
فتحی ولامك تشدیدیله ترجمه تخل دیدکلریدر حکمت عالم را نشاید که
سفاهت از عامی بحلم درگذراند که هر دو طرف را زیان دارد هیبت

در شرح جبیعاه

آن یکم شود وجهل این منحکم عالم را دادات مفعول که حرف بیانه
سفاهت مصدر در سفه دن یعنی حسن بابندن زیرا بو لغت ایکی بابدن
مستعملدر علم و حسن علم دن مصدر سفه اما حسن دن سفاه و سفا
هت کلور بوندن حلمك نقیضی مراد در عامی جاهل معناسنه در اصلنده
میم مشدد در اما تخفیف میم له اوقودیلر بحلم با حرف سبب در حرف
تاکید کذراند فعل مضارع مفرد غائب کچوره دیمکدر یعنی حلم سببیله
سفاهتی ترك ایلیه یه حاصلی سفاهتندن اغماض عین ایلیه که حرف تعلیل
هر دو طرفدن مراد عالم و عامیدر را دادات صله هیبت ان لامیه اشار
تدر عالمه کم بوندن ناقص معناسنه در جهل این لامیه اشارتدر عامیه
مستحکم محکم یعنی قوی دیمکدر محصول ترکیب عالمه لایق دکلدر حلم سببیله
عامیدن صادر اولان سفاهتی اهمال ایدوب ترك ایلیه یعنی ایلدوکی
سفاهته مقید اولمیوب دیمیه زیرا ایکی جانبه بیله زیان ویرر عالمك
هیبتنه نقصان ویرر و عامینك جهلی محکم اولور زیرا بونك اهمالی اکا
غرور کلور که طغیانه سبب اولور بیت چو با سفله کویی بلطف و
خوشی فزون کردد ش کبر و کردن کشی چو ادات تعلیل با حرف صله
سفله الجق و دنی کمسه فزون افزوندن مخففدر زیاده معناسنه اسمدر
کردد فعل مضارع مفرد غائب اولور دیمکدر شین ضمیر معناده کنیه
مقیددر کشیش تقدیر نده کردن کش معاند معناسنه در محصول بیت
چونکه الجغه یعنی دنیه و سفیهه لطفله و ایلکله سوز سویلیه سك کبری و
عنادی زیاده اولور یعنی وسوسه ده و شرکه بندن قودقلغندن بکا
ملایم سویلر موعظه معصیت از هر که صادر شود ناپسندست
واز علما ناپسندتر که علم سلاح جنك شیطانست و خداوند سلاح
را چون باسیری برند شرمساری بیشتر بود معصیت یعنی کناه و عصیان
ناپسند نامقبول دیمکدر زیرا خدایه خلاف و شیطانه طاعتدر و از
علما اما علمادن ناپسندتر نامقبولدر که حرف تعلیل علم مبتدا سلاح جنك

شیطانلرلامیه لرو خبر مبتدا واو حرف حال خداوند سلاح الامیه صاحب
سلاح دیمکدر و را ادات مفعول چون حرف تعلیل یا حرف مصاحبت ایلتورلر
اسیری یا حرف مصدر برند فعل مضارع جمع غایب ایلتورلر دیمکدر خداوند
مفعول صریحی و یا اسیری غیر صریحی شرمساری مبتدا و یا حرف مصدر مستتر
بود خبر مبتدا وجمله اسمیه جواب تعلیل محصول ترکیب عصیان وگناهلر
که صادر اولورسه نامقبولدر اما علمادن نامقبوللر که زیرا علم سلاح
جنك شیطاندر یعنی شیطانله جنك ایلمکه یراقدر و یراق صاحبی چونکه
اسیرلکله ایلتورلر خجالت زیاده رك اولور مثنوی عامیٔ نادان پریشان
روزگار ✽ به ز دانشمند ناپرهیزکار عامیٔ نادان بیانیه پریشان روزگار
وصف ترکیبی وصفت عامی و مبتدا و مصراع ثانی خبری دانشمند ناپرهیز
کار بیانیه محصول بیت احوالی و اموری پریشان عامیٔ نادان پرهیزسز
دانشمنددن یکدر یعنی بو صفتلی دانشمنددن اول صفتلی عامی دن یکدر
عامیٔ جهل صفتندن تجرید ایلمك کرکدر کم نادانه اضافتی صحیح اوله یعنی عوامدن
بر شخص معناسنه قیددر کان بنا بینا یی از راه اوفتاد ✽ وین دو چشمش
بود و در چاه اوفتاد کان که حرف تعلیل آن اشارتدر عامییه یا حرف
مصاحبت نابینا نا ادات نفی بینا صفت مشبهه در بینیدندن کوررکن
دیمکدر و یا حرف مصدر نابینا الغلادیمکدر اوفتاد و اوله دوشدی دیمکدر
وین اسم اشارتدر محصول بیت زیرا عامی نابینا الغله یولدن دوشدی
یعنی جهل نادان لغلا ضلالته دوشدی اما دانشمندك ایکی کوزی وارکن
چاه ضلالته دوشدی یعنی اول جهلا ضلالته دوشدی و بو علمیله عامل
اولمدوغندن مطایبه ✽ هرکه در زندکی نانش نخورند چون بمیرد
نامش نبرند محصول ترکیب هرکیم که دیرلکنده وما غلفنده یعنی حال
حیاتنده اتمکین یمزلر چونکیم اولور یعنی اولیجك آدینی ایلمزلر یعنی اکوئلر
حکمت یوسف م درخشك سالیٔ مصر سیر نخوردی تا کرسنگان را
فراموش نکند لذت انکوردن بیوه داند نه خداوند میوه خشك سال

قوراقلق

قوراقلق یلی و یا حرف مصدر مصر و اضافتی لامیه دیر تا حرف تعلیل
ذکن بیوه طول عورت محصول ترکیب یوسف علیه السلام مصرك قوراقلق
ییلنده یعنی قحطلق ییلنده طوق یمزدی یعنی طویجه یمزدی تا کیم آجلری فراموش
ایلمیه بلکه کندینی تلردن ایلمکی قصد ایدردی آجلر حالینی بیلمك ایچون
زیرا اوزومك لذتنی طول عورت بیلور که فقیر و محتاجدر میوه
صاحبی یعنی انکوری اینی بیلمز زیرا مراد ایلدکجه آلور اکل ایلر مثنوی
آن که در راحت و تنعم زیست ✽ او چه داند که حال کرسنه چیست
تنعم بابندن مصدر در نعمت ایچنده اولمق زیست فعل ماضی مفرد غایب
در یاشادی دیمکدر که حرف بیان حال کرسنه لامیه محصول بیت اول کیمسنه که
نعمت و راحتده تعیش ایلدی یعنی انده بوردی و کجندی اول کیمسنه نه بیلور
که آجك حالی ندر حاصلی آجك حالنی اول کیمسه بیلور که آجلق چکمش اوله
حال درماندکان کسی داند ✽ که باحوال خود فرو ماند حال درماند
کان لامیه درمانده عاجز کاف حرف توسط و الف و نون ادات جمع
که حرف رابط صفت با حرف ظرف احوال خود لامیه فرو ادات تاکید
در اما ماندله استعمال اوله عاجز معناسنی افاده ایلر ماند بو ندیم
فعل مضارع مفرد غایبدر ماندندن قالمق معناسنه ماندندن دیمک
غلط سویلمشلر محصول بیت عاجزلرك حالنی بر کیمسه بیلور که کندی
احوال و اطوارنده عاجز قاله یعنی نیجه دردلو عجز چکن بیلور عاجزلرك
حالنی قطعه ای برمرکب تازنده سوار هشدار ✽ که خر خارکش
مسکین در آب و کلست ای حرف ندا منادی محذوف تقدیری ای کیمسه
که مرکب تازنده بیانیه بلیجی و یوریجی بنیت دیمکدر یعنی چویك و چابك
مرکب سواری یا ضمیر خطاب اتلیسین دیمکدر هشدار هوشلفعل امر مفرد
مخاطبدر اوصلی طوت یعنی اوصلی اول عقلك اوپا که حرف تعلیل خر
خارکش لامیه و یا بیانیه خارکش وصف ترکیبیدر دیکن چکیجی دیمکدر مسکین
اضافت بیانیه دریای بطنیله خره خارکش صفت اول و ثانیه مسکین صفت

ثانی اولور پس ایکی اضافت بیله بیانیه اولور محصول بیت ای شول کمسنه که
بیلجی مرکب یعنی بنیت اوزره سوارسین عقلک بایشنه دیو شوریعنی جمع
ایله بیهوش و غافلدیو دومه زیرا مسکین خارکش خری و یا مسکین خار
کش خراب وکل اراسنده در یعنی آب وکل باغنش قالمش چیقامز بر مددن
بالجقدن چیقسون مسکین بربنه سوخته یازان وزنه خفت و یر درمش
لیکن نسخه لره مخالف یازمش و بالجمله ضرورت وزنیچون مسکینک یاسی
تلفظ کلمز آتش از خانهٔ همسایهٔ درویش مخواه * کانچه بر روزن
او میگذرد دود دلست خانهٔ همسایهٔ درویش لامیه و بیانیه همسایه
قوکشی و درویشدن مراد فقیر در آتش مخواهک مفعول صریحی و از
خانه غیر صریحی مخواه فعل نهی مفرد مخاطبه خواهیدندن دیلمه و ایسته
دیمکدر کانچه که حرف تعلیل ان اسم اشارت در چه نک مضمونه بر روزن
او بعض نسخه ده از روزن او واقعدر معنا بر در روزن رانک فتحی و زانک
فتحه لریله و واوک سکونیله باجه و پنجره بو نده مراد اوجاقدر که عجم بخاری
دیر او ضمیری درویشه راجعدر میگذرد فعل مضارع مفرد غایب بحر
دیمکدر یعنی مرور ایلر محصول بیت فقیر قوکشینک خانه سندن آتش
ایستمه زیرا اول نسنه که آنک باجه سندن و اوجاغندن چیقار کوکلی
دوتونیدر یعنی دود آهیدر حاصلی فقرا قوکشیلرک احوالینه نظر ایلمکه
ترغیبدر مخواه فعل نهیدر خواستندن دینلر سهو ایلمشلر وعظ
درویش ضعیف حال را در تنگی خشک سال مپرس که چونی مگر
بشرط آن که مرهمی بر ریشش نهی و معلومی در پیشش درویش ضعیف
حال بیانیه ضعیف حال وصف ترکیبدر ورا ادات مفعول در در حرف
ظرف تنگی خشک سال لامیه تنگی یا حرف مصدر خشک سال ترکیب جد
قوراقلق یل معناسنه اصلنده سال خشک ایدی اضافت مکره ترکیب
فرجی ایلدیلر مپرس فعل نهی مفرد مخاطبدر پرسیدندن صورمه دیمکدر
درویش مفعول صریحی و در تنگی غیر صریحی که حرف بیان چونی واو اصلیه

ویای

وبای خطابله نجه سک دیمکدر مرهمی یا حرف وحدت بر حرف صله ریش
بونده یاره معناسنه در درویشه ضمیر درویشه راجعدر بنهی فعل مضارع
مفرد مخاطب قویاسک دیمکدر و معلوم چیشش بونک کبی بر لوده معلوم مدن
مرادی نقد در محصول ترکیب احوال و اطواری ضعیف اولان درویشه
قوراقلق و قحطلق ییلنده ارلقتدن صورمه که نجه سک و حالک ندر الا
اول شرطله که فقرو فاقه یاره سینه احسان و کرم مرهمنی قویاسک و او کیسه
بر مقدار نقد براغه سک حاصلی بونک کبی بیله الینه بر نسنه و یروب عطیه
ایلمیجه ندر حالک درویشه دیو صورمه سک قطعه خری که بینی و بار
بگل در افتاده * بدل بر وی شفقت کن ولی مرو بسرش خری یا حرف
وحدت که حرف بیان و یا حرف رابط صفت بینی فعل مضارع مفرد
مخاطب کوردسین دیمکدر بار خره معطوف و یا حرف وحدت بگل
با حرف صله در حرف تاکید افتاده دوشمش دیمکدر ماضیدن قسم بدل
با حرف مصاحبت دلدر یعنی کوکلله بر و اصلنده بر او ایدی بر حرف صله
و یا استعلا شفقت شینک و فاو قافک فتحه لریله مرحمت دیمکدر اسیرکمک
معناسنه کن کاف عربیک ضمیله فعل امر مفرد مخاطبدر ایله معناسنه و لی ادات
استدراک مرو فعل نهی مفرد مخاطبدر رویدندن گیتمه دیمکدر بسرش
با حرف صله و شین ضمیر خره راجعدر محصول بیت بر خری و بر یوکی
یعنی خری یوکیله بالچقده دوشمش کوره سک کوکلکله اکا شفقت و مرحمت
ایله اما باشینه و یانینه وارمه اکر بالچقدن چیقاره مزسه قادر دکل ایسک
مرو بربنه مزن یازان نسخه لره مخالف یازمش کنون که رفتی و
پرسیدیش که چون افتاد * میان ببند چو مردان بگیر دم خرش
کنون کاف عربیک و نونک ضمه لریله اکنوندن مخفف شمدی معناسنه
که حرف بیان پرسیدی یا ضمیر خطاب شینه اتصالله ضرورت وزنیچون
مفتوح قالمشدر شین قرینه ایله صاحب خره راجعدر زیرا خر و بارک
صاحبی اولماز البته پس بو شین حرف زایدر دینلر زاید سویلمشلر که

حرف بیان چون جیم عجم واوا اسکیله ایلنجه دیمکدر کیف مقاسنده بیان دیلی
معناسنه در که عرب آکا وسط دربیندک مقدم مفعولیدر بیلی بعضلر ...
یراقلنوب حاضرلنمقدر چوادات تشبیه مردان الف ونون ادات جمع ادکی
دیمکدر بگیر فعل امر مفرد مخاطبدر کبر یدندن طوت دیمکدر کرفتن دن
دیبنلر سهو ایلمشلر دم خو لامیه ومفعولیدر دردم در الک ضمی وشدیده
قوی وقد دیمکدر شندیده ضرورت وزن ایچوندر شین کنه صاحب خو
راجعه سابق کبی شعر ایچون زایدر دردیبنلر زایدسو ایلمشلر محصول بیت
خطاب عام طریقیله بیورر شمدی که واردک وصاحبنی صوردک که
بالجمله یکیتلر ونه وجهله ونه شدی دیبو بیلکی با غلی یعنی انکلی بیلکه جال و حرنک
قوی وغذا یایش بعض نسخه ده کوش خو واقعدر وعظ ، دو چیز محال
خوردن پیش از رزق مقسوم ومردن پیش از وقت معلوم
محصول ترکیب ایکی نسنه محال عقلادر بریسی رزق مقدر ومقسومدن
زیاده یمکدر وبریسی وقت معلومدن یعنی معیندن اول اولمک حاصلی
ازلده مقدر اولندن زیاده یمسیز واجل کوندن اول کیمسه اولمز قطع
قضا دکر نشود کر هزار ناله وآه ، بشکر یا بشکایت برآید از دهنی
قضادن مراد حکم ازلیدر دکر بوندن غیر معناسنه یعنی تغییر وتبدیل اولنمز
هزار ناله وآه موهوندر بشکر با حرف مصاحبت یا حرف عطفدر دام
وا معناسنه در برآید چیقا دیمکدر قضا مبتدا نشود خبری هزار معدود
دیله مبتدا برآید خبری ایکی با واز خرفی خبره متعلقدر دهنی یا حرف
وحدت محصول بیت قضا وقدر خدا متغیر اولماز اگر بیک ناله وآه ایله
و یا شکایتله بر دهندن چیقا یعنی بر کیمسه کندی حالندن کرک شاکر اولسون
و کرک شاکی اولسون اتنک ایچون حکم ازلی بوزلماز فرشته که
وکیلست بر خزینه باد ، چه غم خورد که بمیرد چراغ بیوه زنی
فرشته یا حرف وحدت وهمزه حرف توسطدر همزه وحدت ایچوندر دیبن
غلط مو یلمشلر که حرف رابط صفت وکیل موکل معناسنه در که مراد حص

رد ابن سید علی و سروری

رد شراح جمیعا

رد شمعی

مکانیله خزینه باد لامیه که حرف بیان بمیرد فعل مضارع مفرد غایب سوندی
دیمکدر ادرا مردن لفظا مشترکدر اولمکله سو یو غمک بینندن چراغ بیوه زن
لامیه یا حرف وحدت بیوه زن یو بیه یعنی زن یا ازان صحیح نسخه کوره مخالف
یازمشلر محصول بیت بر فرشته که باد خزینه سی اوزره وکیلدر اوله غم یبرا کر
بر طول عورتک چراغنی سو بینورسه یعنی چراغی ایچون کندی خدمتی
ترک ایلمز نصیحت ، ای طالب روزی بنشین که بخوری وای مطلوب
اجل مرو که جان نبری محصول ترکیب ای رزق طالب اولان کیمسه اوتور که
یه سین یعنی رزق قنده ایسه یا غلکلو رسن آنی ارامق لازم دکلدر
وای اجلک مطلوبی اولان شخص قاچمه که جان قورتادر سن زیرا اجل
قنده ایسه سنی بولور کرکسه اوتور بویونز نیه کیدرسک قطعه جهد رزق
ادکنی وکرنکنی ، برساند خدای عز وجل جهد رزق مصدرلر منفعول
اضافتیدر رزق سعی واجتهاد دیمکدر محصول بیت رزق ایچون سعی وجهد
ایلرسکده ایلمزسکده البته خدای عز وجل یتشدردر هر قنده ایسه ور روزی
در دهان شیر وپلنک ، نخورند مکر بروز اجل ور اصلنده
واکر در روی فعل مضارع مفرد مخاطب در حرف صله دهان شیر لامیه
نخورند فعل نفی مستقبل وتا ضمیر منصوب متصل سنی یلمزلر دیمکدر مکر
ادات استثنا با حرف ظرف روز اجل لامیه محصول بیت واکر شیر و
پلنکک اغزینه وارد سک یعنی اغزلرینه کیررسک سنی یمزلر الا اجل کونده
یعنی اجل تقدیر اولان کونده ، حکمت بنا نهاده دست نرسد وچیزی
که نهاده است هر جا که هست برسد با حرف صله نا حرف نفی قونلمامش
دیمکدر نرسد مفعول غیر صریحیدر چیزی یا حرف وحدت محصول ترکیب
ازلده تعیین اولنیوب قونلمامش الی یتشمز و بر نسنه که ازلده ازلده قونلوب
تعیین اولنمشدر هر نیرده که وار ایسه یتشور حاصلی مقدر اولمیان
هر قنده ایسه صاحبنه واصل اولور اما ازلده تعیین اولنمیان بیک سعی و
کوشش ایله کلمز بیت نه شنیده که سکندر برفت تا ظلمات ، بجند

رد سروری

محنت مخوردن که خوردن آب حیات تشبیهدر یا ضمیر مخاطب
وهمزه حرف توسلدر که حرف بیان تا حرف انتها ظلمات جمع ظلمه در که قرانلق
دیمکدر اما انجام اکثر مفرد مقامنده استعمال ایدرلر یعنی محنت یرتنه
متعلقدر خوردن بونده ایجدی دیمکدر محصول بیت ای اینمسن که سکا
ظلماتدن یعنی محنتلر کلدکی وآب حیاتی ایچن ایجدی یعنی آب حیات
حضرت خضره میسر اولدی اکا اولدی **حکمت صیادبی روزی**
در دجله ماهی نگیرد وماهی بی اجل در خشکی نمیرد صیاد بی روزی
بیانیه دجله بغداد ایرماغی ماهی بی اجل بیانیه خشکی یا حرف مصدر قوری
دیمکدر نمیرد فعل نفی استقبال مفرد غائب اولمز دیمکدر محصول بیت نصیبسز
صیاد دجله ایرماغنده بالق طوتماز واجلسز بالق قوریلقده اولمز **بیت**
مسکین حریص در همه عالم همی رود ٭ او در قفای رزق واجل
در قفای او همی رود فعل مضارع مفرد غائب یلر یوریور در
او ضمیری حریصه راجعدر قفای رزق لامیه در قفای او ست ده بوله
در محصول بیت مسکین حریص جمیع عالمده یلر یوریور در یعنی اشغاو یوری
سکرد در اول رزق ادریجه یلر یوریور در واجل آنک اردیجه یلر یوریور در
اما اول بو حالدن غافل **تشبیه٭ توانگر فاسق کلوخ زراندود ست**
ودرویش صالح شاهد خاک آلودست این دلق موسیست مرقع وآن
ریش فرعونست مرصع بشدت نیکان روی در فرج دارد ودو
بدان سر در نشیب توانگر فاسق بیانیه وخبر مبتدا زراندود بیانیه
وخبر مبتدا زراندود وصف ترکیبیدر التونله صواغنمش یعنی یالدزلنمش
کلوخ کاف عربیک ولامک ضمه لریله کسک دیمکدر درویش صالح بیانیه
ومبتدا شاهد خاک آلود بیانیه ومبتدا خاک آلود وصف ترکیبیدر
طبراغه بولاشق دیمکدر این اسم اشارتدر درویشه ومبتدا وخرقه
موسی لامیه وخبر مبتدا مرقع یاملنمش دیمکدر صفت خرقه در وآن اسم
اشارتدر توانگر فاسقه ومبتدا وریش فرعون لامیه وخبر مبتدا مرصع

٤

اسم مفعولدر تفعیل بابندن جواهرله طونانمش دیمکدر زیرا فرعونک
صقلی جواهرله بزنمش ایدی نته که مشهوردر مرصع جواهرله دوزنمش کومش
یالدزلو دیمکدر بونده دینیه صفتدر شدت نیکان لامیه ومبتدا روی
دارد دک مفعول صریحی ودر فرج غیر صریحی وجمله فعلیه خبر مبتدادر در
فرج ده در حرف صله فرج فرجه کبیدر لفظا ومعنا دولت بدان لامیه ومبتدا
سرمفعدر دارد دک مفعول صریحیدر ودر نشیب غیر صریحی وجمله فعلیه خبر
مبتدا در نشیب انیش معناسنه در محصول ترکیب فاسق غنی التون یالدزلی
کسک یعنی طاش قلدیلی والجی واولی وصالح درویش طبراغه بولاشق
محبوبدر یعنی تونلی دلبر در بودر ویش صالح حضرت موسانک یعالو
خرقه سی کبیدر که بر پیغمبرک کسوه سیدر که عزت وشرفلو مکرماودشی
کبیدر واول فاسق غنی فرعونک مرصع صقلی کبیدر که کندی کبی خبیث
دکدکه ایلنه یارایان همان جواهر یدر ایولرک شدتی یوزنی فرجه
طوتار یعنی چلدکلری شدتک توجهی فرجه در حاصلی شدتدن تیز
خلاص بولورلر اما یاوزلرک دولتی باشی اشغا در باشی اشغا طوتار
دیمکدر مراد زوالی تیزدر دیمکدر حاصلی سریع الزوالدر **قطعه٭ هرکرا**
جاه ودولتست وبدان ٭ خاطر خسته در نخواهد یافت هرکرا
تقدیری هرکرا که در ضرورت وزن ایچون رابط حذف اولندی وبکیر
واو حرف حال وبا حرف سبب ودال همزه دن بدلدر اصلی بآن درهو ندر
خاطر خسته بیانیه وبالامیه در مجروح خاطری ویا مجروحلک خاطری
درادات تأکید در دالی برینه واو یازوب ودا وقویان زیاده ویرو
کمشدر یافت بونده یافتن معناسنه در زیرا مضارعه مقارندر خاطر خسته
نخواهد یافتک مفعول صریحی وبدان غیر صریحی محصول بیت هرکیمک
منصب ودولتی وار یعنی هرکیم صاحب جاه ودولتدر حال بوکه اول منصب
ودولت سببیله بر مجروح خاطری ویا بر مجروحک خاطرینی یعنی بر شکسته
دلی تدارک وتفقد ایلمیسر در حاصلی بر کوکل الدکتورمز وجایزدر که بدانک

در شمع

با یسی حرف ظرف اولیبعنی اول جاه ودولتده اولدوغی چنده شکسته دللری
رعایت ایلمیدیعک اوله مجموع بیتک معناسی هرکیمک که منصبی ودولتی
وار دردلیکن آنکله خسته نک خاطرین اکر بولمزا تسیمه دیبی مضمون معاده
عجب بی نظیر ایمش عفا الله عنه خبرش ده که هیچ دولت وجاه برای ردشمعی
دکر نخواهد یافت خبرش شین هر کناده کلی یه راجعدر که معنای ترکبی
متضمندر پس بو بیت جواب شرطا اولوردر فعل امر مفرد مخاطبدر خطاب
عام طریقیلهدر هیدندن دالک فتحی وکسریله خبر مقدم مفعولی که حرف
بیان هیچ دولت وجاه نخواهد یافتک مقدم مفعول صریحی وبرای دکر
غیر صریحی با حرف ظرف واضافت بیانیه در محصول بیت شکسته خاطری
جبر ایلمین صاحب جاه ودولته خبر ویرکه دار آخرتده هیچ دولت وجاه
بولمیسردر یعنی دنیاده منصب ودولت بسیله ناموادیره رعایت ایده
خیرات ایلمین دار آخرتده هیچ منصب ومرتبه بولماز یعنی انده منظور نظر
خدا اولمز دیکدر لطیفه حسود از نعمت حق بخیلست ومردم بی کناه
را دشمن حسود مبتدا وبخیل خبری واز نعمت حق اضافت لامیه ایله
خبره متعلق مردم بی کناه بیانیه ودشمنک مقدم مفعولیدر محصول ترکیب
حسود خدانک نعمتندن بخیلدر یعنی خدانک ویردکی نعمته بخل ایدوب
محسوددن زوالین ایستر وکناهسز مردمه عدودر یعنی خدا محسوده
نعمت ویردیکچون عداوت ایدر حال بوکه آنک بیچ هیچ کناهی یوقدر زیرا
نعمتی خدا کندی لطف واحسانیله ویردی بواندن زور وقوتله آلمدی مردم
اسم جنسدر قلیل وکثیره شامل پس مردمی کشیله تعبیر ایلیین بومعنایه واصل
دکل ایمش قطعه مردکی خشک مغز را دیدم * رفته در پوستین رد شمعی
صاحب جاه مردکی کاف عربی بونده حرف تصغیر وتحقیردر ویا
حرف وحدت بعض نسخده ماضافتله واقعدر یعنی با نیه ایله خشک مغز
وصف ترکیبدر قوری بینلی یعنی بی عقل ودانش که بونده مراد حسود
در ورا ادات مفعول مردک دیدمک مقدم مفعولیدر وخشک مغز

تا تنبیه

تا تنبیه در حرف صله پوستین بای عجمک ضمیله وشینک سکونی وتانک کسریله
غیبت ومذمت معناسنه در صاحب وصاحبک جاه اضافتی لامیه در
در محصول بیت بر عقلسز حسود ادجکوزی کوردم صاحب منصبک مذمت
وغیبته یعنی صاحب منصبی غیبت ایدر کوردم کفتم ای خواجه کر تو
بدبختی * مردم نیک بخت را چه کناه بدبختی یا ضمیر خطاب مردم
نیک بخت بیانیه ورا حرف تخصیص محصول بیت مردکه دیدم ای خواجه
اکر سن بدبخت ایسک یعنی طالعک نحس ایسه نیک بخت مردمک نه
کناهی وارسنک بدبخت اولدغکدن دولتی ورفعتی ویرن خدادر
پس غیرینک نه کناهی وار بو نظمی نثر ظن ایدوب قطعه یه بو حکمتی یازان
نقلی نثردن فرق ایلمز ایمش قطعه الا تا نخواهی بلا بر حسود * که آن ردمروری
بخت برکشته خود در بلاست الا حرف تنبیه تا حرف تأکید نخواهی
فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب دیلمیه سن دیمکدر بلا مفعول صریحی وبر حسود
غیر صریحی که حرف تعلیل بخت برکشته تانک سکونیله وصف ترکیبدر خود
بونده جایزدر که کندی معناسنه اوله وجایزدر که تحسین لفظ ایچون
اوله محصول بیت خطاب عام طریقیله بیورر آکاه اول غافل اولمه تا که
حسوده بلا ومصیبت ایستمیه سین زیرا اول برکشته طالع ومعکوس بخت
کندی بلاده در یعنی حسد بر بلادر که اکا کرفتاردر چه حاجت که باوی
کنی دشمنی * که اورا چنان دشمنی در قفاست باوی با حرف صله وضمیر
حسوده راجعدر دشمنی یا حرف مصدر که حرف تعلیل او وراضمیر کنه
حسوده راجعدر ورا حرف تخصیص چنان اشارتدر حسوددن مستفاد
اولان حسده دشمنی یا حرف وحدت محصول بیت نه حاجت که حسوده
دشمنلک ایلیه سک یعنی سن اکا دشمنلک ایلکه احتیاج یوق زیرا کندینک
حسدی دشمنی وار قفاسنده حاصلی هر قنده کیم کیدر حسدی کندینه
دشمندر بو نظمک اولنده قطعه یرینه تشبیه وحکمت یازانلر نظمی ونثری
بیربیلوردلر ایمش تشبیه * تلمیذ بی ارادت عاشق بی زر ست ورونده رد ابن سید علی وسروری

بی معرفت مرغ بی پر وعالم بی عمل درخت بی بر وزاهد بی علم
خانۂ بی در تلمیذ تانك ومیمك کسریله شاکرد معناسنه در بو عالم
طالبه ومریده ارادت افعال بابندن مصدردر طلب وتحصیل مراد
در تلمیذ بی ارادت بیانیه ومبتدا عاشق بی زر بیانیه وخبر مبتدادر
بی معرفت بیانیه ومبتدا مرغ بی پر کذا بونلرك خبری دوندن مراد سیاح
عالملردر بونلر قنات معناسنه در بوندن صکره ایکی فقره نك ده اعرابی
بویله در محصول ترکیب طلبسز ارادتسز شاکرد وطالب اقچه سز عاشق
کبیدر که مراد مقصودینه ظفر بولماز وسیاح بی معرفت قناتسز قوش
کبیدر که اضطراب والمدن خالی اولماز وعملسز عالم یمیشسز آغاج کبیدر که
اندن انتفاع قابل دکل زیرا فیاض اولماز وزاهد جاهل قپوسز خانه در
یعنی کیمسه ارشاد ایلمك ایچون اغزینی آچوب سوز سویلمکه قادر دکلدر
قالور خانه بی در کبی نصیحت مراد از نزول قرآن تحصیل سیرت
خوبست نه ترتیل سورۂ مکتوب عامی متعبد پیادۂ رفته است
وعالم متهاون سوار خفته عاصی که دست بردارد به از عابدی که
کبر در سر دارد نزول قرآن مصدردر فاعلنه اضافتدر تحصیل سیرت
مصدردر مفعولنه اضافتدر وخوب اضافت بیانیه در ترتیل سوره شول
مکتوب اضافتدر سابق کبیدر ترتیل تفعیل بابندن مصدردر مراد تجوید
اوقومقدر عامی متعبد بیانیه ومبتدا پیادۂ رفته بیانیه وخبری عالم
متهاون اسم فاعلدر تفاعل بابندن کاهل معناسنه سوار خفته بیانیه وخبر
مبتدا یولن اولیوب مثل آتلیدر عکیدر عاصی یا حرف وحدت که حرف رابط
صفت دست بردارد دك مقدم مفعولیدر عاصی مبتدا ودست بردارد
صفتی به از عابدی خبر مبتدا ویا حرف وحدت که حرف رابط صفت
کبر دارد دك مقدم مفعول صریحی ودر سر غیر صریحی محصول ترکیب
مراد نزول قرآندن تحصیل خلق خوب وسیرت محبوبدر تجوید سوره
مکتوب دکلدر یعنی قرآنی تجوید وترتیلله اوقومق دکلدر متعبد جاهل

بولدن وشوب کیدن پیاده کبیدر که باب منزله ایریشور وعالم
کاهل یولدن اویوب قلان آتلی کبیدر که منزله مشکل ایریشور بر عاصی
که تضرع ونیاز لخدایه ال قالدروب کناه وجرمینه اعتراف ایدوب
زاریلق ایلیه باشنده کبر وغرور اولان عابددن یکدر حاصلی کناهینه
معترف عاصی عبادتیله مغرور عابد وزاهددن یکدر بیت سرهنك
لطیف خوی دلدار بهتر ز فقیه مردم ازار سرهنك لطیف خوی
دلدار بیانیه لردر لطیف خوی ودلدار وصف ترکیبلردر لطیف خولی
وکوکل رعایت ایدیجی دیمکدر سرهنك مبتدا وبهتر خبری فقیه مردم آزار
بیانیه مردم آزار وصف ترکیبیدر آزاریدندن مردم اینجیدیجی دیمکدر
محصول بیت کوکل الیجی لطیف خولی سرهنك یعنی سرعسکر مردم آزار
فقیهدن یکدر حاصلی موذی فقیهدن ملایم وخوشخوی سرهنك یکدر
مطایبه یکی دا کفتند عالم بی عمل بچه ماند کفت بزنبور بی عسل
محصول ترکیب بریسنه دیدیلرکه عملسز عالم نیه بکذر دیدی بالسز اریه
بکزر ماند فعل مضارع مفرد غائبدر ماندندن بکزمك معناسنه
مانستندن دیبن سهو ایلمش بیت زنبور درشت بی مروت دا
کوی باری چو عسل نمی دهی نیش مزن زنبور درشت بی مروت
لامیه لردر زنبور مطلقا اریدر اما سیاق کلامدن مفهوم اولان
بال اریسندن اولقدر درشت دالك وراسك ضمیله یومشق
مقابلی بری معناسنه در نیشدن بوندن آدی ایکنه سی مراددر مزنك
مقدم مفعولیدر اورمه دیمکدر محصول بیت خطاب عام طریقیله سو
مروتسز خشن اریه سویله چونکه عسل ویرمزسین باری نیش اورمه یعنی آدم
اوغلنی صوقمه حاصلی چونکه فائده ك یوق باری زیانکده اولمسون کویی
امر حاضردر کفتندن دیبنلر خطا سویلمشلر تشبیه مرد بی مروت
زنست وزاهد با طمع رهزن مرد بی مروت بیانیه ومبتدا وزن خبری
وزاهد با طمع بیانیه ومبتدا ورهزن وصف ترکیبی خبری بول اولدیجی

ردشمع

رد شارح جمیعاً

ديمكدر يعني حرامي زنبيد ندن محصول تركيب مر يتيزاي جود ترسيده
وطمعكار اهل يول كسيجي كبيدر يعني خلقك مالني دنيا ايله المقدن حرامي كبيدر
كه خلقك مالني رايكان آلور **قطعه اي بناموس كرده جامه سپيد**
بهر پندار خلق و نامه سياه اي حرف ندا منادى محذوف با حرف مصاحب
ناموس بونده عرض وغيرت معناسنه در كرده ايلمش ديمكدر مابعدينك
صمدر جامه مفعول اولى صريحي وسپيد ثانيسي وبناموس غير صريحي بهر
پندار خلق لاميه كرد دكرده يه مقيد نامه جامه يه معطوفدر واعرابي
جامه سپيد اعرابي كبيدر نامه دن مراد دفتر اعمالدر سپيد وسفيد بر
معنايه در محصول بيت ناموس وغيرتله لباسيني بياض ايلين خلقك
حسن ظني ايچون ونامۀ عملني كثرت ذنوبله سياه ايلين يعني ظاهريني
ريايله تزيين ايدوب باطنني كثرت ذنوبله تسويد ايلين كيمسه **دست**
كوتاه بايد از دنيا نه **استين چه دراز وچه كوتاه** محصول بيت
دنيادن ال قيصه كرك يعني دنيادن الينى چكمك كرك وقفتان يكى
اوزون اولمق نه وقيصه اولمق نه يعني لباسه اعتبار يوقدر اعتبار اعمال
صالحه وخلوص طويتده دركوكسه اطلس كبي وكركسه عبا زهد وتقوى
قبا وعبا ايله دكلدر بلكه نيت پاك وقلب صافله درجه لفظ اربندن اولا
كسره برمقدار اشباع اولوب قوغوق كوكلدر كيم وزنه نقصان كلمه بعض نسخه ده
چه پرنيه خواه واقعدر ليكن سر علاوه قوغوق كوكلدر كيم موزون اوله **لطيفه**
دو كس را حسرت از دل بدر نرود وپاي تغابن از گل بر نيايد
تاجري كشتي شكسته ووارثي قلندر ان نشسته پاي تغابن بيانيه
تغابن تفاعل بابندن مصدر در الدنمق وزيان ايلمك از گل تقديري
از كل ندامتدر تاجرى يا حرف وحدت وارثي ده بويله در با قلندران
نشسته يه متعلق محصول تركيب ايكي كيمسه نك كوكلندن حسرت طشره
چقماز وتغابن اياغى كل ندامتدن خارج اولماز يعني چقماز بري
كميسي باره لنمش بازركان وبريسي قلندرلرله اوتوروب دوشمش وارث

ر يعني

يعني كمي سفرني اختيار ايلديكيچون تاجر مال آمكله صاغ دن ندامت جكر
وقلندرلرله اختلاط ايلين وارث مال موروثني نيچون انلره بذل ايلدم
ديو دايما پشيمانلق چكر بيكي ودوم عبارتلريني متن ظن ايدوب
يازانلر سهو ايلمشلر **قطعه بيش درويشان بود خونت مباح**
گر نباشد درميان مالت سبيل محصول بيت خطاب عام طريقيله
بيورر درويشلر قتنده قانك وقتلك مباح وحلال اولور اكر مالك
ارايرده سبيل اولمازسه يعني انلره مالكي بذل ايلمزسك زيرا درويشلر
اختلاط ايدن انلرك رنگينه كيرمك كرك انلر ايسه مالكي درميان
ايدرلر يعني بوكونم ايرتيه قالسون ديمزلر بيش درويشانك معناسي
ظاهرا درويشلرك قتنده ديمكدر ظاهر قيدي زائد واقع اولمش
يا مرو با يار ازرق پيرهن غ **يا بكش بر خانمان انكشت نيل** يا بوندن
حرف ترديده در عربيده اما كبي كسر همزه ايله مرو فعل نهي مفرد مخاطب
كيتمه ديمكدر ويدندن با حرف مصاحبت يار ازرق پيرهن بيانيه
ازرق پيرهن وصف تركيبيدر كوك كوملكلي ديمكدر زيرا ازرق
كوك رنك معناسنه در يا حرف عطف بكش فعل امر مفرد مخاطبدر
كشيدندن چك ديمكدر بر حرف استعلا خانمان مال وملك معناسنه
در تركيب اسم واحد قيلنمشدر حليمي لغتنده اوبا ودوديش وبعض لغت
اكا مساعد در وبعضيسي ماسبقه انكشت نيل بيانيه در زيرا انكشت
بونده برمق معناسنه دكلدر بلكه چوبيتك دانه سيدر نيل بونك
كسريله چوبيت ديمكدر بوسوله حقه يه تلميحدر كه زمان سابقده بركيمسه
نك اوينده برعزيز ميت چيقسه سوقاق قپوسينك اوستي باشيني
برمقدار چوبيتله بويارديلر اولا وماتم خانه اولدوغينه دلالت
ايلمك ايچون كذلك ححه وارادن كيمسه قپوسنك اطرافني كرچله آغردد
لرححه وارد وغي ندن معلوم اولسون ديو الآن شامده وغيرنده
بوقاعده مستعملدر پس انكشت نيل چكمكدن مراد چوبيتله دكلمكدر

رد شراح جميعا

رد شمعى

بونده ایهام طریقیله مذکوردر محصول بیت یا کوکلکو ملکلی مصاحبله
بودرومه یعنی اختلاط ایلمه و یا ایدرسک سندن اسباب و انتقالی
جویت رنکینه جک یعنی انکلا هرنک اول مراد بودرکه هرطایفه ایله که
اختلاط ایدرسین انلرک رنکینه کیروب انلرله هرنک او ملیجه صفا سور
سین مجموع بیتک معناسی یا خود کوکلکو ملکلی یارلیه یعنی نامعقول
یارله یاشمرقو یاخود خانمانک او ذره جویدبر مغنی جلک یعنی جمیع
مالکدن امیدی قطع ایله دیمی بیتک معناسنه انکشت نیل جکش
تامل تدر یا مکن با پیلبانان دوستی ❊ یا بنا کن خانه در خورد
پیل یاکنه اما معناسنه در مکن فعل نهی مفرد مخاطبدر کسنه نلرک
ایلمه دیمکدر با حرف مصاحبت پیلبان فیلجی دیمکدر زیرا پیل فیل دیمکدر
بلکه فیل اندن معربدر و بان ادات فاعلدر جی معناسنه والف
و نون ادات جمع دوستی یای مصدرله مکنک مفعول صریحی و با
پیلبان غیر صریحی یا حرف عطف بناکنک مفعول اول صریحی و خانه نک
و یا حرف وحدت و همزه حرف توسل در خورد پیل اسم فاعلک مفعولنه
اضافتی قبیلندندر زیرا در خوردی در خورداللهدر السر لا یلیق معناسنه
دربو اوج بیت بیله خطاب عام طریقیله واقعدر محصول بیت
یا فیلجیلرله دوستلق و اختلاط ایلمه و یا فیله لایق برخانه بنا ایله یا نکه
کلدکده اندن یاتاو قالقه حاصلی مصاحبت ایلدکک کیمسه نک هرحالنده
موافقت و مطابقت ایلمک کرک کیم امتزاج ممکن اوله والا اختلاطی
ترک ایلمک کرک حضرت شیخ خلق ایله اسلوب مصاحبتی تعلیم بیوردر
بند خلعت سلطان اکرچه عزیزست جامۀ خلقان خود ازان
بعزت تر وخوان بزرکان اکرچه لذیذست خردۀ انبان خود
ازان بلذت تر خلعت سلطان لامیه جامه خلقان خود بیانیه ولامیه
در خلقان خانک ضمی و سکون لامله خلقک جمعیدر خانک ولامک
فتحه لریله اسکی دیمکدر کهنه معناسنه خوان بزرکان لامیه نعمت بزرکان

دیکلر

دیمکدر خردۀ انبان خود لامیه در انبان یاغرق خود عباره تی تکدی
معناسنه در که غایه و مخاطبه و متکلم شاملدر پس متکلم تخصیص ایلنی
بلا مخصص ایمیش انبان طغرجق خردۀ انبان طغرجق اوفاغی دیمکدر
بوسوزا کاکوره در کیم عرب و عجم فقراسی ازیغنی طغرجقده کتوررلر
بعزت تر و بلذت تر بالری تخصیص و نسبت معناسینی افاده ایدر
عزتلو درک و لذتلی درک دیمکدر محصول ترکیب پادشاه خلعتی
اکرچه عزیز و شریفدر لیکن کشینک کندی لباسلری اندن عزتلی
درکه زیرا بخشش مجابدن خالی دکل و اکابرک نعمتی اکرچه لذیذ
اما کشینک کندی طغرجغی خرده سی اندن لذتلی درکه زیرا بی منت
و بی مجابدر او لکی فقره نک معناسنی لیکن کندی کهنه لرم اندن عزیز
ایلمدر و ایکنجی فقره نک لیکن کندی طغرجغم خرده سی اندن لذتک
ایلمه در دیمی تصویریچ معناده عجب بی نظیر ایمش عفا الله عنه بیت
سرکه از دست رنج خویش و تره ❊ بهتر از نان دهخدا و بره ❊
دست رنج ترکیب مزجی الا ملکی دیمکدر خویش اضافت لامیه در تره
سرکه یه معطوفدر معروف نباتدر سرکه مبتدا و بهتر خبری نان دهخدا
لامیه ده خدا کوی اسنتی یعنی صاحبی هرکیم ایسه کتخداسی و غیریسی کبی
ترکیب مزجیدر اصلنده خدای ده ایدی اضافتله که ترکیب مزجیده قانون
بوددر بره یا نک فتحیله قوزی دیمکدر نانه معطوفدر محصول بیت کشینک
کندی کسبندن یعنی الی امکندن سرکه و تره کوی کتخداسنک نان و بره
سندن یکرکدر زیرا بی منت و مجابدر حاصلی کشی کندی الی امکیله
قانع اولمق غیرینک مفت نعمتندن یکرکدر که مجابدن خالی دکل
حکمت خلاف راه صوابست و نقض عهد اولی الالباب دارو
بکمان خوردن و راه نادیده بی کاروان رفتن از امام مرشد
محمد غزالی پرسیدند که بدین منزلت در علوم چه کونه رسید
کفت بدان چه که هرچه ندانستم از پرسیدن آن ننک نداشتم

خلاف اوله صواب لامیه و بیانیه و مقدم خبر نقض عهد اولی الالباب
لامیه لورد و خلافه معطوف دار و خوردنك مقدم مفعولی دیمکی
و یکمان غیر صحیحی خوردن مؤخر مبتدا دراه نادیم بیانیه و دارو
معطوف و دفتك مفعول صریحی و نجی کاردوان غیر صحیحی امام مرشد
بیانیه محمد عطف بیان امام غزالی صفت نسبی زاتك تشدیدیله در
نته که حضرت مولانا جامی قدس سره سبحة الابرارده ایراد بیورمش
مثنوی ناگهان نیّر اقبال بتافت ۰ ده سوی احمد غزالی یافت
رشتهٔ عهد بغزالی بست ۰ سر این رشته ازو افتاد بدست ۰ بدین
باین دیمکدر نته که مکرر بیان اولندی منزلت مرتبه دیمکدر بدان جه
بان جه دیمکدر پرسیدن آن مصدرك مفعولینه اضافتیدر محصول
ترکیب صواب یولك خلافیدر و اصحاب عقولك نقض عهدیله
کما ینبغی دوا ایچمك و یمك یعنی شبههلی غیر مجرب دوا استعمال ایلمك
و کوده لمسنی بو له کاردوان نکمك زیرا جائزدر که دارو مهلك اولهٔ
و ضرر ایلیه و طریق مخالف یره چیقوب هلاکه مؤدی اوله امام مرشد
محمد غزالیدن سؤال ایلدیلر علومده بو مرتبهیه نیجه ایرشدك و نه ایله
واصل اولدك دیدی اول نسنه ایله که هر نسنهیی بیلمدم آنی صورمدن
عار طوتمدم یعنی عار ایتمدم قطعه امید عافیت آنکه بود موافق
عقل ۰ که نبض را بطبیعت شناس بنمایی امید عافیت مصدرك
مفعولینه اضافتیدر آنکه اول وقت دیمکدر موافق عقل اسم فاعلك
مفعولینه اضافتیدر که حرف بیان نبض لفتح حرکتیدر اما بونده طمرك
حرکتی صحیحی مراددر و را ادات مفعول با حرف صله طبیعت شناس
وصف ترکیبیدر سناسیدن شناختن دن دیمك غلط سویلنیش
مراد طبیب حاذقدر بنمایی فعل مضارع مفرد مخاطب کوستره سین
دیمکدر غایهدن محصول بیت صحت و عافیت امید ایلمك اول
وقت عقله موافق اولور که نبضکی حاذق طبیبه کوسترمك زیرا

دابن صیکلی

اهال

اهمال ایلمك عقله موافقدر کل قصه دن حصه بوددر کیم اهل علم و اهل
عقل امیدی عقله موافق و مطابق اول وقت اولور که مشکلات و شبه
لرنی اهلینه عرض ایلمکه عار ایلمیهسك بپرس هرچه ندانی که ذلّ پرسیدن
دلیل راه تو باشد بعز دانایی که حرف تعلیل ذلّ پرسیدن مصدرك
مصدره اضافتیدر ذلّ ذالك ضمیله و لامك تشدیدیله حقارت
معناسنهدر موهونده دلیل راه اسم فاعلك مفعولینه اضافتیدر
و تو یه اضافت لامیه با حرف صله عزّ دانایی مصدرك فاعلینه اضا
فتیدر محصول بیت هر نسنه که بیلمزسین صور زیرا صورمق ذلّتی عالملق
و دانالق عزت و شرفنه سکا یول قولاغوزی اولور یعنی اگرچه سؤالده
نوعا هوان وار لیکن نهایتی عزت و حرمتدر حکمت هر آن چه
دانی که هر آینه معلوم تو خواهد شد بپرسیدن آن تعجیل مکن که
حکمت را زیان دارد بعض نسخهده حکمت یرینه هیبت واقعدر محصول
ترکیب هر اول نسنه که بیلورسین که البته سنك معلومك اولیسردر
یعنی لابد سن آنی بر وجهله بیلهجکسین آنی سؤال ایلمه استعجال ایلمه زیرا
هیبت و حکمته زیان ویرر زیرا خفت عقل و فکره حمل اولنور ظاهر
بودر که بیوردوغی بدیهیاتدر اوله زیرا نظریاتك سؤالی صحیح و ردیدر
اگرچه که نظریاته حل ایدوب ترك عجله یه و تأخیرك اولویتنه حکم ایلمه
قابلدر نته که حضرت داوود له لقمان قصهسنده مشهوردر قطعه
چو لقمان دید کاندر دست داود ۰ همی آهن بمعجز موم گردد
همی تقدیرده گردد فعلینه مفیددر همی گردد دیمکدر اولور معناسنه معجز
با حرف مصاحبت و تا ضرورت وزنیچون حذف اولنمشدر موم دن
مراد بالموم دیمکدر محصول بیت چونکه لقمان کوردی که حضرت داودك
النده دمور قوت معجزه ایله موم اولور یعنی بالموم کیبی یومشادر ایله
آلتسز زرده اوور نپرسیدش چه میسازی که دانست ۰ که بی
پرسیدنش معلوم گردد نپرسیدش ضمیر مستتر لقمانه راجعدر

ویباتز دادوده که حاجت مرهوندر که حرف تعلیل و حاجتك فاعلی
تحتنده لقمانه راجع ضمیر که حرف بیان بی بو سیدنش ضمیر لقمانه راجعدر
محصول بیت لقمان داوددن بو حالی کورنجه اکا صورمدیکه نه ایشلرسن
زیرا بیلدیکه صورمقدن اکا معلوم اولیسردی بو سوزك اصلی بودرکه
قاضی بیضاوی ندر بیوردیغی قول یرده که خدا بیوردر وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ ردّ سروری وابن سید علی
بیورمشدرکه لقمانك جمله حکمتندندرکه حضرت داوده برای مصاحبت
واول طورمیوب زرده طوقوردی ولقمان هیچ سؤال ایلمزدیکه بو یا یده
نه دیرایدی تمام یا یدقدنصکره حضرت داود کیدی وددیکه نه خوش نسخه
صوواشكو ملکیدر پس لقمان دیدی الصمت حکم وقلیل فاعله یعنی سکوت
حکمتدر نه حال بوکه فاعلی آزدر و بعضلر دیدیلرکه بر ییل مقدار کی باتنسه
کلوب کیدر ددی بو حالی بیلمك ایچون اما سؤال ایلمزدی اول که سؤال ایتمزدی بیلیم
دیبو و بعضلر دیدیلرکه بو مذکور قصه نقل یرده درکه سکوتدن قصدم
اولیه والاسؤال لازمدر ادب ٭ از لوازم صحبت یکی آنست که
خانه بپردازی یا با خانه خدای درسازی لوازم لازمك جمعیدر
صحبت اضافتی اسم فاعلك مفعولینه اضافتیدر صحبت مصاحبت
معناسنه در که حرف بیان خانه بپردازینك مقدم مفعولیدر با حرف
تأکید پردازی فعل مضارع مفرد مخاطب در پرداز یدندن بو تماق
معناسنه پرداختندن دین خطا سویلمش پرداختن و پرداز یدندن
مشترکدر بوشالتمق ایله برنسنه یی دوزمك ویاپمق و تمام ایلمك بیننده ردّ سروری
یا حرف تردید یا برینه حرف تعلیل یعنی تا یازان اصلا معنایه وصوب
یوق ایمش یا بو یله کتابلره شرح یازمق نه زحمت ایدی با حرف مصاحبت
خانه خدای صاحب خانه دیمکدر ترکیب مزجی صلتنه خدای خانه ایدی
اضافتله بو یله ترکیبلرده خدا صاحب معناسنه درده خدا وکدخدا
کیبی درسازی فعل مضارع مفرد مخاطبدر سازیدندن موافقت
ومطابقت ایلیه سین دیمکدر زیرا بو مصدر مشتقاتلری در حرفیله

مستغل

مستغل

مستغلا اولنجه بو معنالری افاده ایدر فاحفظ ساختندن مشتقدر به سید علی و سروری
دینیلر غلط سویلمشلردر که عادتلری بدر محصول ترکیب خلقله اسلوب
مصاحبتك واختلاطك لوازمندن برسی ولدرکه اولدوغی او
اکلوی ایسه انی تخلیه ایلیه سین یعنی بوشالداسین کنایتدر اوردن چیقا
سین زیرا اوردن چیقانجه او یوشالمازیا خود صاحب خانه ایله امتزاج
ایدوب اکا موافقت ایلیه سین حاصلی اولوینك اولدوغك
تقدیرجه اوایسه موافقت وملاطفت اوزره اولمق کرکسین ویا
اویندن چیقمق کرکسین که اکا کوزده برودت وکدورت حاصل اولمیه
پردازی تمام اولمق معناسنه اخذایدن ناتمام ایمش بو نده پرداز ایله ردّ ابن سید علی
راد اغیاردن خالی قیلمقدر دیین ترکیبی راست معنادن قیلمشدر خانه ردّ سروری
بپردازینك معناسی کیمسه تك خانه سنده اولمیه سن دیین یاوه سوکنش ردّ سروری
قطعه ٭ حکایت بر مزاج مستمع کوی ٭ اکر دانی که داد د با تو میلی
حکایت کوینك مفعول صریحی و بر مزاج غیر صریحی مستمع اضافت لامیه
ددداد فعل مضارع مفرد غایب فاعلی تحتنده مستمعه راجع ضمیر
در با تو با حرف صله میلی یا حرف تنکیر میل دادك مفعول صریحی و با تو
غیر صریحی میلی یا سینی حرف وحدت طوتان لذت کلامدن اکلمه
دکل ایمش محصول بیت حکایتی مستمعك مزاجنجه سویله اکر بیلورسك که
سکا میلی واروسوز و که رغبتی زیرا بو تقدیرجه کلامك اصغا ایله
سوزك ضایع اولماز هرآن عاقلکه با مجنون نشیند ٭ نکوید جز
حدیث روی لیلی که حرف رابط صفت صفت با مجنون با حرف
مصاحبت نشیند فعل مضارع مفرد غایب فاعلی تحتنده عاقله
راجع ضمیر دد نکوید مشترکدر فعل مضارع امر غایب بیننده سوکنمز
ویا سویلمسون جز غیر معناسنه در حدیث روی لیلی لامیه کرددر هرآن
عاقل مبتدا و نکوید خبری وما بعدی مقول قول نکوید در مضارعه
تخصیص ایدنلر بلا تخصیص ایلمشلر محصول بیت هراول عاقلکه مجنونله ردّ سروری و شمعی

ادنوره یعنی مصاحبت ایلدیکی سوبلیو یا مقبولسون لیلینک روحی
قصد ایلدن غیر شنه یعنی مصاحبتی اوری لیلی اولسون صحاحلر سوزی
جهان لیلی جانبندن اولسون زیرا مجنونک مقصودی اکا منحصر
مانند هرکه با بدان نشیند اگرچه طبیعت ایشان نگیرد لیکن طریق
ایشان متهم گردد چنانکه اگر شخصی بخرابات رود بنماز کردن
منسوب شود بخمر خوردن بعض نسخه ده اگرچه یرینه اگرنیز واقعدر
وبطریق یرینه بفعل واقعدر ایشانه اضافت لامیه در متهم افتعال
بابندن اسم مفعولدر شخصی یا حرف وحدت بخرابات با حرف صله
رود ده متعلق بنماز بویله در کزاردن ادا ایلمک معناسنه بخمر خوردن
شود ده متعلقدر محصول ترکیب هرکیم کیرامزلر ایله اوتورد یعنی مصا
حبت واختلاط ایدر اگرچه انلرک طبیعتلرین طوتماز یعنی انلرک
خوی بدینی بلمز لیکن انلرک طریقیله متهم اولور حاصلی انلرک
فعلنی اکا اسناد ایدرلر شویله که بر کیمسه میخانه یه نماز قیلماغه کیدر
ویا کیدرسه انده وارمق سببیله شراب ایچمکه منسوب اولور مثنوی
رقم بر خود بنادانی کشیدی که نادان را بصحبت برگزیدی رقم
دانک وقافک فتحه لریله خط معناسنه اسمدر بر حرف صله بنادانی
با حرف صله ویا حرف مصاحبت ویا حرف مصدر کندی نادانلغنه
ویا کندی نادانلغنه کشیدی چکدک یعنی نادانلغکه اقرار واعتراف
ایلدک دیمکدر که حرف تعلیل نادانرا ادات مفعول بصحبت با حرف
صله تقدیری بصحبت خود در بر حرف تاکید گزیدی فعل ماضی مفرد
مخاطب اختیار ایلدک دیمکدر نادان مفعول صریحی و بصحبت غیر
صریحی محصول ترکیب کند نادانلغکه رقم چکدک یعنی جهلکه اعتراف
واقرار ایلدک زیرا نادانی مصاحبتکه اختیار ایلدک یعنی جاهل ایله
صحبت ایلمک کندینک جهلینه دلیلدر طلب کردم ز دانایی یکی پند
مرا گفتا که با نادان مپیوند محصول بیت خلقله اختلاط ومصاحبت

ایچون

ایچون بر عالمدن بر نصیحت طلب ایلدم بکا دیدیکه جاهل ایله
مصاحبت اولمه بیت انی مقامنه نقیلده واقعدر اگر کر دانای
خر باشی وگر نادانی ابله تر باشی دانی عصر لامیه ودر ضمیر
خطاب یا حرف تاکید باشی فعل مضارع مفرد مخاطب اولورسین دیمکدر
ابله تر ابلهرک دیمکدر محصول بیت زیرا دانای عصر ایسک نادانلقله
مصاحبت سببیله خوار اولورسین واگر نادان ایسک ابلهرک اولورسین
زیرا صحبت موثردر بیتک دورت یرده یا ضمیر خطاب واقعدر عرب
حلم شتر چنانکه معلومست اگر طفلی مهارش گیرد وصد فرسنگ
ببرد گردن از متابعت او نپیچد اما اگر دره هولناک پیش آید که
موجب هلاک باشد وطفل بنادانی آنجا خواهد رفتن زمام
از کفش در گسلاند ودیگر مطاوعت نکند که هنگام درشتی
ملاطفت مذمومست وگفته اند که دشمن بملاطفت دوست
نگردد بلکه طمع زیاده کند حلم شتر لامیه طفلی یا حرف وحدت مهار
میمک فتحه‌سیله یولار دیمکدر روشین شتره راجعدر فرسنگ فارسیدر فرسخ
عربیدر فالرک فتحه لریله بر میل مقداری یره دیرلر بعضیلر ثلث فرسنگ
بر میلدر دیدیلر وبعضیلر دورت بیک آدم ودو دیقوز آدم وبعضیلر
اوچ فرسنگ دیمشلردر دره لفظ مشترکدر عجمده ترک بیتنک ویا حرف
وحدت وهمزه حرف توسل هولناک صفت دره در قورقنج معناسنه در
که حرف رابط صفت موجب هلاک اسم فاعلک مفعولینه اضافتیدر
واو حرف حال زمام در گسلاندک مفعول صریحی واز کفش غیر صریحی و ضمیر شین
طفله راجعدر در حرف تاکید گسلاند کاف عجمک ضمی وکسریله لغتدر گسلانید
گسلاندندن دیمن خطا ایلمشلر که حرف تعلیل هنگام درشتی لامیه هنگام
وقت معناسنه در درشتی یا حرف مصدر خشونت دیمکدر ملاطفت
ملایمت دیمکدر محصول ترکیب حضرت شیخ دوه نک حلمنی بیان ایدوب
بیورر دوه نک حلمی شویله که معلومدر اگر بر طفل یولاردینی طوتسه

وبو زفونجی برابلنسبه بو بنی انك متابعتندن دوندرمز اما اكر
لوكيسنه بو فونجی دده كلسه كه سبب هلاك اولسه وطفل نادان اغلسه انك
وارمق دیلرسه بولاری الندن چكوب اوزرو ذنی مطاوعت ايلمز
زيرا خشونت وقتنده ملايمت مذموم در دیشلر دركه دشمن ملايمت
سببيله دوست اولمز بلكه طمعی زياده ايدر قطعه ✤ چو كر لطف كند
با تو خاك پايش باش ✤ وكر خلاف كند دردو چشمش اكن خاك
اكن الف ممدوده وكاف عجميله فعل امر مفرد مخاطبدر آكندندن
بر نسنه يه طيقمق وطولدرمق معناسنه در آكندندن دیشلر
خط ايلنلر خاك مفعول صريحی ودر چشم غير صريحی وايكی شين كبسيه
راجعدر محصول بيت بو كه سكا لطف ايليه انك خاك پايی اول
واكر سكا خلاف ايدرسه ايكی كوزينه طپراق طولدر حاصلی سكا مخالف
اولانه سن زياده مخالف اول كوزينه طپراق طولدرمقدن مراد انكا
عداوت وبغض كوزيله بقمقدر حاصلی طپراق كوزينه دی سخن بلطف
وكرم با درشت خوی مكوی ✤ كه زنك خورده نكردد بنرم
سوهان پاك باحرف صله درشت خو وصف تركيبيدر ايری خويلی
معناسنه ملايم خويلينك نقيضی يعنی غليظ مكوی فعل نهی سويلمه دیمكدر
كه حرف تعليل زنك خورده وصف تركيبيدر پاس يمش دیمكدر باحرف
مصاحبت نرم سوهان صفتك موصوفينه اضافتی قبيلندندر نرم
نرم يومشق دیمكدر كه عرب ناعم دير صفت مشبهه در سوهانك
ضميله اكه دير كه اصلی سوهان نرم در يومشق اكه دیمكدر نكردد ك
تحتنده زنك خورده يه راجع ضمير در وخبری پاكدر وبنرم سوهان
مفعول غير صريحی محصول بيت درشت خويليه وغليظ طبيعتليه سوزی
لطف وكرمله سويلمه يعنی اكا سوزده ملايمت كوسترمه زيرا پاس يمش
دمور يومشق اكه ايله پاك اولماز مصراع ثانی مقام تعليلده واقعدر
ادب ✤ هركه درميان سخن ديكران افتد تا مايه فضلش بدانند

د تراح جيعا

پاده

پايه جهلش بشناسند محصولی تركيب هر كيم كه غيريلرك سوزی ارا
دوشه يعنی سوزلری اراسينه كيرسه تاكه فضيلتنك مقداری بيلهلر بلكه
جهلينك مرتبه سينی كارلر بو اسلوب خلقك مصاحبتنده چوق واقعدر
اما اكثر ناس بونك قباحتنی آكلامزلر قطعه ✤ ندهد مرد هوشمند
جواب ✤ مكر آنكه ازو سؤال كنند مكر ادات استثنادر اولقی
ديمكدر كز واصلنده كه ازو ايدی حذف وايصال واقع اولمشدر محصول
بيت اوصلی اولان كمسنه جواب ويرمز مكر اول وقت كه اندن سؤال ايليه لر
يعنی عاقل كشيدن بر نسنه صورمايجه جوابه متصدی اولمز سكوت ايلر
كرچه برحق بود مزاح سخن ✤ حمل دعويش بر محال كنند مزاح سخن
لاميه دد اصل سخن مزاح ديمكدر تقديری مزاح سخنندر بنين صكر ورقت وزندن
ايچون حذف اولنمشدر حمل دعويش مصدرك مفعولنه اضافتيدر دعوينك
واوی مكسور ويا ساكن اوقنور وشين مرد هوشمنده راجعدر بو بيت
سابقه مقام تعليلده واقعدر محصول بيت مرد هوشمند انك ايچون مسئول
اولمينجه جواب ويرمز زيرا سوزينك اصلی حق اولورسه اولوب انده هيچ
كذب وشبهه اولمزسه ده سوزينی كذبه ومحاله حمل ايدوب اينانمزلر كه
سؤال اولنمينجه جوابه مبادره ايلمز ادب ✤ ريشی درون جامه
داشتم حضرت شيخ رحمة الله هر روز برسيدی كه ريشت چون
ونپرسيدی كه كجاست داشتم كه ازان احتراز می كند كه ذكر
هر عضوی روا نباشد وخردمندان كفته اند هر كه سخن نسنجد
ازجوابش برنجد ريش ياره ويا حرف وحدت درون جامه
لاميه قفتان ايچنده يعنی ستری لازم اولان يرمده يوجيبانم واريدی
برسيدی يا حرف حكايه صوردی ديمكدر كه حرف بيان ريشت تا ضمير
خطاب بعض نسخه ده دملت واقعدر ريشت برينه دالك ضمی وميم و
لامك فتحيله چيبان ديمكدر نسنجد فعل نفی مستقبل مفرد غايب طارتماز
يعنی ميزان عقله اورمز سخن مقدم مفعوليدر محصول تركيب قفتانم ايچنده

یعنی بستری لازم اولان بر ملک یارده م واریدی یعنی چیانم حضرت
شیخ شهاب الدین سهروردی هر کون صو وارد یکه یارلك و چیانك
یجه درلرامّا صوبرزدیکه نه بیرده درد بیلیه مکه اندن احترا ایدرکه هر
عضوی الموتجایرد کلدرزیرا جایز درکه ذکوری قبیح اولان عضو دره
و عقلاد بنشاوردکه هر کیمکه سویلدکی سوزی میزان عقلده معیار فکر
وزن ایلیه اول سوزك جوابندن زحمت چکر یعنی یجضور اولور زیرا
سویلدکی سوزینه کوره جواب ایشیدر **قطعه تا نیك ندانی که سخن
عین صوابست ❊ باید که بگفتن دهن از هم نگشایی** تا حرف توقیت
بگفتن با حرف صله از هم برّی رمندن یعنی بومولفدن نگشایی فعل نهی مستقبل
مفرد مخاطب محصول بیت ما دامکه ایو بیلمیه سین کرسوز عین صواب بدن
یعنی کرچکدن صواب اولدیغنی بیلمیجه کرکدرکه سویلمکه آغزکی یوموب
آچمیه سین حاصلی آغزکی یوموطوتوب عین صواب اولمیان سوزی سویلیه
سین که صوکی ندامتدر **کر راست سخن کویی و در بند بمانی ❊ به زان
که دروغت دهد از بند رهایی** کر راست سخن کویی تقدیری کر سخن
راست کویی در ضرورت وزن ایچون تقدیم و تأخیر قلندی در
یعنی در حبس بمانی فعل مضارع مفرد مخاطبده مایندندن قالورسك
ویا قلورسین دیمکدر دروغت تای خطاب معناده دهدکه مقیددر
دهدت تقدیرنده رهایی یای ثانی حرف مصدردر قورتلمق دیمکدر
خلاص معناسنه محصول بیت اکر سوزی کرچك سویلرسك و زندانده
قالورسك یعنی طوغری سویلدکك ایچون حبسده قالورسك اندن
یکدرکه یلان سکا حبسدن خلاص ویره حضرت شیخك بو سوزی کشینك
کندی ذاتینه راجع احوالده در امّا غیره نسبت دروغ مصلحت
آمیزی راست فتنه انکیزدن اولی طوتمشدر پس بین الکلامین تناقض
لازم کلمز تأمّل ایده **تشبیه دروغ کفتن بضربت لازب ماند که اگر
نیز جراحت درست شود نشان بماند چون برادران یوسف که**

بدروغ

**بدروغ موسوم شدند بر راست کفتن ایشان نیز اعتماد نماند
قال الله تعالی بل سولت لکم انفسکم امرا فصبر جمیل** دروغ کفتنك
مقولیدر و کفتن مبتدا و ماند خبری و بضربت لازب خبره متعلق
و اضافت بیانیه دردکه دوب لصوق و ثبوت معناسنه در یعنی یاپشمق
و ثابت اولمق ماند فعل مضارع مفرد غایبدر مایندندن یکرو دیمکدر
مانسندن دن دیلرخطا ایلمشلر که حرف بیان نیز حرف عطف ده معناسنه
افاده ایدر مثلا اکر جراحت درست ده اولورسه دیمکدر نشان مبتدا
و بماند خبری و جمله اسمیه جواب شرطده ماند فعل مضارع مفرد غایب
قالور دیمکدر مایندندن ماندندن دیلر حبط عشوا ایلمشلر چون
ادات تشبیه برادران یوسف لامیه که حرف بیان و یا حرف رابطه صفت
موسوم مبتدا و شدند خبر و بدروغ موسومه متعلقدر نشانلنمش علامتلنمش
متلمش دیمکدر جمله اسمیه صفت برادراندر بر حرف صله راست کفتنك مفعولی
و ایشان اضافی مصدرك فاعلیدر اعتماد مبتدا نماند فعل نفی ماضی مفرد
غایب قالمدی دیمکدر خبر مبتدادر بر راست کفتن اعتماده متعلق بو
قصه نك اصلی بودرکه یوسفك قرنداشلری یوسفی باسندن یچه دورلو
حیله ایله آییروب قیوییه براقدیلر و کوملکینه بر مقدار قان بولاشدیروب
و اختام با باوینه اغلیوب اغلاینی کلدیلرکه یوسفی قورد یدی دیو حضرت
یعقوب علیه السلام قوت معجزه ایله قورد لری جمع ایدوب یوسفی قنغکز
یدی دیو سؤال ایدیجك جمیعی یمین ایلدیلرکه بیزدن بو خطا صادر
دیو پس یعقوب بیلدیکه بو خصوصده اوغللری کاذبلر دردر بعده حال
اولمندره ایدی مصردن کلوب اوغلك سرقه ایلدی و مصر پادشاهی
بو جرم ایچون آنی آلیقودی دیجك یعقوب اینانمدی و دیدی
بل سولت لکم انفسکم الآیه محصول ترکیب یلان سویلمك ثابت بره یه
و یاره یه بکزر که جراحت اوکولورسه ده نشانی قالور یوسفك
قرنداشلری کبی که یلانیله نشانلنوب معلوم اولدیلر کرچك سویلدکده

رد شراح جمیعا

رد شراح جمیعا

اعتماد و قالمدی زیرا خطادن کتور دکلری خبر کندیلرك علمنه نسبت
صحیح ایدی زیرا یوسفك ایلدی چیلدیغی بیلمزلردی لکن جونکه بونلر
خصوصنده کذب ایلمشلر ایدی بابالری بو خبرلرینه اعتماد ایلمدی
ودیدی خبر ویردکلری دکلدر اصل قصه بلکه بونده سیزك بر حیله
وصنعکز وار در اندن صکره دیدی فصبر جمیل نقدیر فامری صبر جمیل
در یعنی مبتدای محذوفك خبری اوله یاخود تقدیری فصبر جمیل اجمل یعنی
صبر مبتدای موصوف واجمل خبری اوله **قطعه** **کسی را که عادت
بود راستی خطا گر کند در گذارند ازو** کسی یا حرف وحدت
ورا حرف تخصیص که حرف بیان راستی یا حرف مصدر طوغریلق و
کرچکلك دیمکدر گذارند فعل مضارع جمع غایب ترك ایدرلر دیمکدر
یعنی مواخذ ایلمزلر دیمکدر از واصلنده از او ایدی حذف وایصال ایله
ضمیر کسیه راجعدر محصول بیت بر کمسه نك که عادتی وخوبی کرچکلك
وطوغریلق اوله اکر خطا ایدرسه اندن کچرلر یعنی خطاسنه اعتبار ایلمیوب
اغماض عین ایدرلر حاصلی خطاسنی صواب عدا یدرلر **وگر نامور
شد بناراستی دگر راست باور ندارند ازو** نامور نام اسمدر
وور واوك فتحیله ادات نسبت آدلو دیمکدر یعنی مشهور با حرف مصا
حبت ونا ادات توصیف نفی ویا حرف مصدر ناراستی نقیضدر راستید
مراد یلا نجیلقدر راست ندارندك مفعول اولی وباور ثانیسی باور
واوك فتحیله اینانمقدر تصدیق معناسنه محصول بیت واکر بر کمسه ناراستلغله
نامدار ومشهور اولدیسه دخی کرچکی وطوغریسی اندن اینانمزلر یعنی
یلانجیلقله شهرت بولدقدنصکره کیمسه اندن کرچکی وطوغریسی تصدیق
ایلمز **قطعه** **در دو غی نکیر ندصاحب دلان بر آن کس که پیوسته
گفتست راست** دروغی یا حرف تنکیر حرف وحدت دینلر خطا
سویلمشلر نکیرندك مقدم مفعولیدر یعنی صریح وبر آن کس غیر صریحی
پیوسته دایم دیمکدر محصول بیت صاحب دللر یلان طوغا مثلو

شول کمسه نك اوزرینه که دایما کرچك سویلمکله کلمشدر یعنی دایما کرچك
وطوغری سویلمه نك کذبنی طوتما مشلر زیرا بو مخلص کمسه دن کذب
صادر اولمز مکر خطا ایله وخطایه اعتبار یوق **وگر مشتهر شد بناراستی
اگر راست گوید تو گویی خطاست** مشتهر اسم فاعلدر
افتعال بابندن حضرت شیخ تفننی قصد ایدوب ناراستی نامور
وبونده مشتهر بویوردی بر معنایه اولدقلریچون تو گویی خطاست علم مدر
محصول بیت واکر بر کمسه ناراستلغله یعنی کذبله مشهور ونامدار اولورسه
کرچکده سویلرسه سن خطادر یعنی یلاندر دیرسین **مطایبه** **اجل
کائنات از روی ظاهر آدمیست واذل موجودات سگ
وباتفاق سگ حق شناس به از آدمی ناسپاس** اجل الامك تشدیدیله
اسم تفضیلدر اعظم معناسنه کائناته اضافتی لامیه در از روی ظاهر قیدی
آنك ایچوندر که خدا ولقد کرمنا بنی آدم بیورمشدر لکن حقیقتده جایزدر
که خدانك قتنده بنی ادمدن اکرم واشرف مخلوق اوله یا غیرده واقع
اوله لکن متونده هب بو قید موجوددر اما شراح بو قیدی ریبه باتفاق
عبارتینی ایراد ایلمشلر وفیه نظر اجل مبتدا وادمیست خبری اذل ذالك
تشدیدیله اسم تفضیلدر حقارت وهوان معناسنه موجوداته اضافتی لامیه
در واز روی ظاهر قیدی بونده مقدردر زیرا جایزدر که حقیقتده سکدن
احقر مخلوق اوله اذل مبتدا وسگ خبری و باتفاق یعنی باتفاق خردمندان
خردمندان عبارتنی متن ظن ایدوب بازانلر زاید یازمشلر سگ
حق شناس بیانیه حق شناس وصف ترکیبیدر حق بیلجی سك دیمکدر
مبتدادر وبه خبری آدمی ناسپاس بیانیه انسان غیر شاکر دیمکدر کفور معناسنه
یعنی کفران نعمت محصول ترکیب کائناتك اجل واعظمی ظاهر یوزندن
آدمیدر واذل واحقر موجودات کلبدر واتفاق عقلا ایله کلب حق شناس
انسان ناسپاسدن یکدر زیرا کلبی دوکسك وقوسك قپوکی قویوب
کیتمز اما انسان ادنی بهانه ایله کیدوب بوریبو ویرد **قطعه** **سگی را لقمه**

ردّ شراح جمیعا

ردّ شراح جمیعا

ردا بر بیتلکی وسروری

هرکز فراموش نکند ور زنی صد نوبتش سنک سنکی یا حرف حذف
ورا حرف تخصیص بر سنکه دیمکدر لقمۀ یا حرف وحدت و یا حرف تنکیر
و هرکز حرف نفی توسل عمره حرف وحدتدر دیین خطا سویلمش فراموش
نکرد ده تقدیری فراموش نکرد ددر ضرورت وزن ایچون حذف و ابدال
اولندی نزنی فعل مضارع مفرد مخاطب اوروسك دیمکدر نوبتش ضمیری
سنکه راجعدر زنینك سنك مفعول بهی وصد نوبت مفعول فیهی تخصیص
بیت بر سك و یا سکك بر لقمۀ فراموش اولماز یعنی ویردکك لقمۀ اونوتماز
اکر یوز کره اکا طاش اور ورسك یعنی یوز کره طاشله و اغاجله اورب
قووسك قبوك قوبوب کیتمز نکرد د عبارتنی غیره عبارتیله فیدا ایدنلر
زاید ایلمشلر برکلمه بر لقمه هرکز فراموش ولمزدیین را حرف تخصیص
بیلمز ایمشکه تزئین سویلمش وگر عمری نوازی سفله را به کمتر چیزی
آید با تو در جنگ عمری یا حرف وحدت بر زمان دیمکدر نوازی فعل
مضارع مفرد مخاطب نوازیدندن اوخشیاسین یعنی رعایت ایلیه سین
نواختن دن دیین خطا ایلمش سفله یا حرف وحدت در همزه حرف
دیین اسکی خطاسی او ذره مصر اولمش و را ادات مفعول بر سفله دیمکدر
نوازینك مفعول بهیدر و عمر مفعول فیهی بکمتر با حرف سبب کمتر بوندن
آزدق یعنی جزوی معناسنه چیزی یا حرف وحدت اکثر متونده یا بو
با تو با حرف مصاحبت در حرف صلهدر با معناسنه محصول بیت
اما اکر بر زمان بر آلچغی رعایت ایدوب اوخشیاسین از رق نسنه سبیله
یعنی جزوی بهانه ایله سنکله جنك کلور حاصلی آز احق بهانه ایله سنکله
جکیشور و صواشور یعنی ایلدکك ایلکی رعایت ایتمز لطیفه ۴ از نفس
پرور هنروری نیاید و بی هنر سروری را نشاید نفس پرور وصف
ترکیبیدر تن پروردکبی پروریدندن هنرور هنرلی دیمکدر زیرا ور
ادات نسبتدر و یا حرف مصدر پرور باش اری یعنی رئیس القوم
و یا حرف مصدر و را حرف صله محصول ترکیب نفس پروردن یعنی

یعنی

رد سمعی
رد ابن سید علی و سروری
رد سمعی
رد سروری
رد سمعی

تقسیم ایسلکلم مفیدا و لالن کیمسه دن هنر ایلك کلمز یعنی اهل هنر اولماز
و هنرسز کیمسه سرورلکه و رئیس قوم اولمغه لایق اولماز مثنوی مکن رحم
بر گاو بسیار خوار که بسیار خسپست بسیار خوار گاو بسیار خوار
بابنده در چوق ییجی صفت بسیار خوار وصف ترکیبیدر خواریدندن الف اصلیه
ایله لیکن الف حذفیله استعمالی زیاده اولدی و بعضون چوق کیمسه الف حرف
زائد ظن ایدر خوردن و خوریدن و خواریدن بر معنایه مصدرلردر
بعض نسخه ده خوار یرینه باد کلور چوق یوکلی یعنی چوق یوك چکیجی بولوند
قافیه مکرر اولمز بونده خواری حقیر معناسنه اخذ ایدن بسیار خوار د
ایمش که حرف تعلیل بسیار خسپ وصف ترکیبیدر خسپیدندن چوق اویوییجی
دیمکدر بعض نسخه ده بسیار خواب واقعدر که بر معنایه بسیار خوار دخی وصف
ترکیبیدر سابق کبی و موخر مبتدا بسیار خسپ مقدم خبر سی بسیار خوارک
بسیار خسپه عطف ایدنلر مقصود بیته واصل دکللر ایمش محصول بیت رحمت
ایله چوق یمك ییین کاو بونده کاودن مراد مرد اکولدر یعنی چوق یمك
ییجی کمسه در تشبیه طریقیله حقیقت کاو دکلدر فقد بر یعنی تن پرورد اولان
اکول کمسه یه رحم ایله یعنی انسان منزلته تنزیل ایدوب انی اسرکه زیرا چوق
ییجی چوق یاتیجی و چوق اویوییجی در مصراع اولده بسیار خوار کافیه صفت
واقع اولمش و ثانیده مبتدا ایش قافیه یه بو قدر تغایر کفایت ایدر تامل ایله
چو گاو ار همی بایدت فربهی چو خر تن بجور کسان در دهی
چو ادات تشبیه همی ادات مضارعدر باید فعل مضارع مفرد غائب
و تا ضمیر منصوب متصل مفعولی و فربهی یای مصدریه ایله فاعلی فره
فانك فتحی و رانك سکونی و بانك کسری وهای اصلیه ایله سمز معناسنه
در چو کذا ادات تشبیه تندن مراد کندی وجودیدر با حرف صله جور کسان
لامیه در حرف تاکید دهی دالك فتحی و کسریله فعل مضارع مفرد مخاطب
ویرسین دیمکدر تن دهینك مقدم مفعولیدر محصول بیت کاوکبی
اکر سکا سمزلك کرکسه یعنی کندیکی سمرتمك استرسك خر کبی تنکلی کمسه لر خود

رد سمعی
رد شراح جمیعاً

وبودر سبین حاصلی کندیکی سرتیک اسیر سایب خرکیبی وجود یکی الاوجود
ونجاسینه تسلیم ایلمک کوک سین کاو خوابلدیکی کیبی قوبه بی یدلن مفعولی
دینلر مفعولا فاعلی فرقی ایدرد کلر ایمش ترتیب در انجیل آمده است
که ای فرزند آدم اکر تو انکری دهمت از من مشتغل شوی و اکر
درویش کنمت تنکدل نشینی پس حلاوت ذکر من کجا یابی و عبادت
من کی شتابی محصول ترکیب انجیلده کلمدر که ای آدم اوغلی اکر سکا
غنا ویررسم بندن امور دنیویه مشغول اولورسین و اکر سنی فقیر
و محتاج ایدرسم تنکدل و غمناک اولورسین پس بنم ذکرم لذتنی
قنده بولورسین و بنم عبادتمه قچن ایورسین یعنی بنی قنده ذکر ایدرسین
و بنم قوللوغمه قچن ایدرسین قطعه که اندر نعمتی مغرور و غافل که
اندر تنکدستی خسته و دریش که کاه دن مخففدر نعمتی یا ضمیر خطاب
معناده مغرور و غافل مصروفدر اندر ادات ظرف تنکدست وصف
ترکیبیدر الحطاد یعنی فقیر کیمسه و یا حرف مصدر و خسته و دریش بریای
ضمیر تقدیر اولنور محصول بیت کاه نعمت و غناده مغرور و غافلسین
یعنی دنیا نعمتنه مشغول اولمغله حقدن ذاهل و غافلسین و کاه الطاف
خسته و مجروح سین یعنی افلاس و فقیردن دل ریش و مجروح خاطرسین
چو در سرّا و ضرّا حالت اینست نه ندانم کی بحق پردازی از خویش
سرّا بونده سرور و حبور معناسنه در و ضرّا غم و غصه معناسنه در پردازی
فعل مضارع مفرد مخاطب در پردازیدن بردن پرداختن دن در بین سوی
ایلمش مشغول اولورسین معناسنه از خویش کندکدن محصول بیت چونکه
حالت سرورده و غم حالت بود دیلزم کندیکدن خدایه نه وقت
مشغول اولورسین عبرت نه ارادت بیچون یکی را از تخت شاهی
فرود آرد و دیکری در شکم ماهی نکو دارد ارادت بیچون لامیه
بیچون بی کیف دیمکدر تخت شاهی بیانیه در زیرا یا حرف نسبتدر حرف
مصدر در بینلر غلط سویلمش فرود آرد بوندم ایند و در معناسنه در

ددابن سرکلی وسوری

ردسروری

ردشم

دیکری

دیکری یا حرف وحدت ودر ادات مفعول شکم ماهی لامیه ماهی بالتقدیر
بالغی قورنندن دیمکدر نکو دارد حفظ ایدر دیمکدر محصول ترکیب تغیرنک
ارادتی برینی تخت سلطنتدن ایندورر یعنی پادشاهلقدن فراغت
ایدوب درویش اولور ابراهیم بن ادهم و یحیی بن معاذ که شیخ محی الدین
عربینک طابیسیدر بونلر کبی ابناء تدرز یرا جایزدر که ادیان سابقه
دخی نیجه بونلر کبی پادشاهلر تختینی براقمشلردر و برغیرینی بالغ قرننده
یعنی قورساغنده حفظ ایدر یعنی اولدرمز دیری طوتار یونس پیغمبر کبی
بیت وقتست خوش آن را که بود ذکر تو مونس نه ور خود بود
اندر شکم حوت چو یونس وقتست بعض نسخه ده وقتیست و افعالدن
یای وحدتله خوش وقتک صفتیدر آن را حرف تخصیص اکسدر
تقدیرنده در که حرف رابط صفت ذکر تو مصدر ذکرک مفعولینه
اضافتیدر مونس اسم فاعلدر افعال بابندن و ور اکردن مخففدر
خود ادات تأکید شکم حوت لامیه حوت عربجه بالغه دیرلر یونس یونک
نونک کسریله در قافیه رعایتی ایچون محصول بیت اول کسک وقتی
خوشدر که سنک ذکرک اکا مونس اوله یعنی دائما سنی ذکر ایده نک
وقتی و حالی خوشدر کرکسه بالق قورساغنده اوله یونس کبی زیرا
حضرت یونس بالق قرننده ذکر خدادن هیچ ترک ایلممشدر حکمت اکر تیغ
قهر برکشد نبی و ولی سر درکشند و اکر غمزه لطف بجنباند بدان
بنیکان دررسانند سر درکشند باشی کیرو چکر یعنی خوف ایدوب سکوت
و نطقه قادر اولمز غمزه لطف بیانیه در یعنی لطف محض بجنباند فعل مضارع
مفرد غایب دبره ده دیمکدر بدان بدک جمعیدر یرامزلر دیمکدر یعنی
اشقیا و در ادات مفعول یا حرف صلدر نیکان ایولر یعنی سعدا در حرف
تأکید در سانند فعل مضارع مفرد غایب فاعلی خدادر محصول ترکیب
اکر خدا قهر قلیجنی چکرسه یعنی اظهار جلال ایدرسه نبی و ولی باشنی
کیرو چکوب سکوت ایدرلر قورقوسندن و اکر لطف غمزه سین دبرده دیرسه

یعنی لطف اظهار ایدرسه شقیلری شعید لره ایرشدر و دریعنی شقیلری
شعیدلر مقامنه ایصال ایدر قطعه گر بمحشر خطاب قهر کند
انبیا را چه جای معذرتست خطاب قهر لامیه جای معذرت
بویلده معذرت مغفرت دیلی اوزره مصدردر محصول بیت
اگر خدای تعالی محشرده قهر ایله خطاب ایده وب اظهار غضب ایده
انبیانک ویا انبیایه نه عذر بیلدر یعنی انبیایه عذره مجال اولماز
ویا انبیانک اعتذاره مجالی اولماز پرده از روی لطف گو بردار
کاشقیا را امید مغفرتست روی لطف لامیه دمجاز اکوبونک
کبی یرلرده تاکید افاده ایدر انجق اگرچه نوعا تکلف معنا و یرمکده
قابلیه بردار فعل مضارع مفرد مخاطب قالدر دیمکدر که حرف تعلیل
اشقیا شقینک جمعیدر را ادات تخصیص امید مغفرت مصدر
مصدره اضافتیدر محصول بیت خدایه خطاب ایدوب مناجات
ایدر یارب لطف یوزندن پرده قالدر یعنی رفع حجاب ایدوب
اظهار لطف ایله زیرا اشقیانک امید مغفرتی وار یعنی مغفرت
وعفو رجا ایدر حاصلی گناهکارلر غفران رجا ایدرلر ایدی
اظهار لطف ایله محروم قالمسونلر رحمتکدن وعظ هرکه بتادیب
دنیی راه صواب نگیرد بتعذیب عقبی گرفتار آید قال الله تعالی
وَلَنُذِيقَنَّهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الْأَدْنَى دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ هرکه
اصلنده هرکس که دردنته که مکرر دیبان اولندی بس که اسمدر کیم معناسنه
هرکه معنای شرطی متضمندر با حرف مصاحبت تادیب دنیی مصدر
فاعلینه اضافتیدر راه صواب بنا تیه و نگیرد که مفعول صریحی و
بتادیب غیر صریحی با حرف مصاحبت تعذیب عقبی مصدرک فاعلینه
اضافتیدر وایدک مفعول غیر صریحی وگرفتار صریحی و جمله فعلیه جواب
شرط عذاب ادنادن غرض دنیا عذابیدر قتل و اسیرلک و بونلردن
غیری عذابلر اما مجاهد دیدیکه عذاب قبردر دون بونده قبل معناسنه

عذاب

عذابلر اکبر عذاب آخرتدر محصول ترکیب هرکمسه که دنیا تادیبیله
صواب یولنی طوتمازیعنی راه صوابه گیتمز آخرت تعذیبنه گرفتار
اولور یعنی آخرت عذابین چکر تنکری خدا بیور والبته بزانلره دنیا
عذابین طاددیررز آخرت عذابندن اول یعنی دنیاده تعذیب
ایدرز انلری وهم آخرتده آیت کریمه حقنده دون لفظی غیر
عبارتیله تفسیر ایدنلر لغته مخالف ایلمشلر بیت بندست خطاب
مهتران آنکه بندند چون بند دهند ونشوی بند نهند بندست
مقدم خبر خطاب مهتران لامیه و موخر مبتدا آنکه بندند یعنی ایدندن
صکره قید و حبس دیمکدر چون ادات تعلیل بند دهند که مقدم مفعولی
دهند فعل مضارع جمع غایب ویره لر دیمکدر نشنوی فعل نفی مستقبل
مفرد مخاطب ایشتمزسین دیمکدر بند نهندک مقدم مفعولی نهند فعل
مضارع جمع غایب قورلر دیمکدر محصول بیت اولولرک خطابی
نصیحتدن آندن صکره بنددر یعنی حبس و قیددر چونکه نصیحت ویره
وایشتمزسین آلیکه وایاغکه باغ قورلر حاصلی نصیحت پذیر اولمیجه سنی
حبس ایدرلر عبرت نیکبختان بحکایات وامثال پیشینیان بند
گیرند پیش از آن که پیشینیان بواقعه ایشان مثل زنند نیکبخت
وصف ترکیبیدر ایو بختلو دیمکدر یعنی سعادتلو والف و نون ادات جمع
امثال پیشینیان لامیه پیشین یا حرف نسبت و نون حرف تاکید وکی
ثانی های رسمیدن بدلدر اصلی پیشینه در و الف و نون ادات جمعدر
پیشینیان ده اعرابی بویله در با حرف مصاحبت واقعه ایشان لامیه
مثل زنندک مقدم مفعولیدر محصول ترکیب مسعود بخت اولانلر
کندیلردن اوکدن کلنلرک امثال وحکایاتیله نصیحت طوتارلر یعنی
منتصح اولورلر اندن اول که کندیلردن صکره کلنلر انلرک واقعه سیله
مثل اورودلر حاصلی سعادتلیلر کندیلردن اول کلن ایولرک حکایات
وامثالیله بند پذیر اولورلر کندیلردن صکره کلنلر کندیلرک احوال

لري اتفاقاتي موجب مثل ايلرندن تيل قطعه بروده مرغ سيه دانه
فراز ٭ چون دگر مرغ بیند اند بند نوده فعل نفي مستقبل مفرد
غايب ومرغ فاعلي سوي دانه لاميه جانب دانه ديمكدر فراز سوي كليدر
ايدر فاده فتح وكسره جايزدر چون ادات تعليل دكر مرغ غير مرغ ديمكدر
بيننك مقدم مفعولي مرنجي واند دبند غير صريحي محصول بيت مرغ
دانه جانبنه واردي يعني دانه به توجه ايلرچون غير مرغي بند ده كوردي
يعني طوزاغه طوتلمش كورده فراز بوندن قرب ومقابله معناسنه در ديشيلر
سهو ايلمشلر بند گير از مصايب دگران ٭ تا نگيرند ديگران ز تو رد سروري و شمعي
پند پند گيرك مقدم مفعوليدر گير فعل امر مفرد مخاطبدر طوت معناسنه
مصايب مصيبتك جمعيدر دگران اضافت لاميه در تا حرف تعليل و يا
حرف دوام نگيرند فعل نفي مستقبل جمع غايب طوتميه لر ديگران يابله ديدر
اصلا وزده محصول بيت خطاب عام طريقيله بيوردر غيرلرك مصيبتلرندن
نصيحت طوت تا كيم غيرلر سندن نصيحت طوتميالر يعني خلق عالمه
عبرت اولمزدن اول غيرلردن عبرت آل وانكله متنصح اول حكمت
انرا كه گوش ارادت گران آفريده اند چون كند كه بشنود وانرا
كه بكمند سعادت كشيده اند چون كند كه نرود انرا حرف تخصيص
كه حرف بيان گوش ارادت بيانيه گران كافك عجمي كسريله آغر ديمكدر
صممدن كنايتدر آفريده اند ماضيدن قسم جمع غايب يارادلمشلردر
ديمكدر چون واو اصليه ايله نيجه ديمكدر كيف معناسنه بشنود فعل مضارع
مفرد غايب ايشيده انرا كه واول كمسنه كه ديمكدر با حرف صله كمند سعادت بيانيه
كشيده اند ماضيدن قسم جمع غايب چكمشلردر ديمكدر محصول تركيب
اول كمسنه نك كه ارادتي قولاغي آغير يارادلمشلردر يعني صاغيرلر اتمشلر
در يعني حق سوز قبول ايتمكده ارادت قولاغي آغير خلق ايلمشلر حاصلي
كونكلي قولاغي ارادتندن حالي خلق ايلمشلر نيجه ايلركه ايشيده يعني
نه چاره ايدركه كلام خدا ورسولي ايشيده بيله و قبول ايليه واول

كمسنه كه سعادت بكمند برابر چكمشلردر يعني مسلم لر ونيكبخت خلق ايلمشلر
نيجه ايده كه چكدكلري يره كتميه يعني بالضروره چكدكلري يره كيده حاصلي
بر كمسنه كه شقي خلق ايلمشلردر نه چاره ايدركه مسعود و نيكبخت اوله ايله
وبر كمسنه كه مسعود ونيكبخت خلق ايلمش اوله نيجه شقي و بدبخت اوله بيله
نتكم الشقي شقي في بطن امه والسعيد سعيد في بطن امه دده قطعه شب تاريك
دوستان خداى ٭ مي بتابد چو روز رخشنده شب تاريك دوستان
خدا بيانيه ولاميه در شب بوندن ظرف زمان اعتبار ايدوب تركيب
كيجه ده ديمك ايلر اعني مي ادات استمرار و با حرف تاكيد تابد فعل مضارع
مفرد غايب بيلد رادر ديمكدر چو ادات تشبيه روز رخشنده بيانيه رخشنده رد ابن سيد علي
اسم فاعل مفرد غايب اصلي درخشنده ايدي تخفيف ايدوب رخشنده
ديديلر محصول بيت خدا دوستلرينك قرانكلو كيجه سي روز رخشنده كبي
بيلد رادر يعني ضيا ويرر يعني كيجه سي كوندوزي برابر در نور وضيا ويرمكده
حاصلي كيجه سي كوندوزي كبي نورانيدر وين سعادت بزور بازو
نيست ٭ تا نبخشد خداى بخشنده وين سعادت اشارتدر شب
تاريك روزدروش كبي رخشان اولمسنه با حرف مصاحبت روز بازو
لاميه در تا حرف توقيت نبخشد فعل نفي استقبال مفرد غايب خداي
بخشنده فاعليدر اضافت بيانيه ايله بخشنده اسم فاعلدر بخشيدندن
محصول تركيب ليكن مذكور سعادت زور بازو و قوت ايله دكلدر
والاكثرت عبادت وطاعتله دمادام كه محسن ومعطي خدا بغشليه حاصلي
عطيه خدادر كسبي دكلدر رباعي ٭ از تو بكه نالم كه دگر داور نيست
وز دست تو هيچ دست بالا تر نيست بونده رباعي يرينه قطعه يازانلر رد سروري و ابن سيد علي
عجب تخميس صاحبي ايمشلر تونك ضمير اتباعله او تونه كور كدركم وزنه خلل
ويرميه بكه با حرف صله و كه اسمدر كيم معناسنه نالم فعل مضارع متكلم وحده
دكه حرف تعليل داور واوك فتحيله حاكم معناسنه در دست تو لاميه
هيچ دست مبتدا بالاتر نيست خبري وز دست تو خبره متعلق دستي

ردّ سمعی

بالاية مضاف ايلدن فن قادرسين عجب ماهرايش محصول بيت يا رب
سنك نه كيمسنك حكايت ايدوب ناله و زارى ايدرين كرسندن غيرى حاكم
مطلق يوقدر سنك قدرتك الذن يوجه دك برال يوقدر يعنى سنك
قدرتك الى جميع الكردن اوستندر زيرا قادر مطلق سن سين انجق
بيوديكش بلين يد الله فوق ايديهم ان راكه تو رهبرى كنى كم نشود
وان راكه تو كم كنى كسش رهبر نيست محصول بيت يا رب اول
كيمسه يه كه سن دلالت و هدايت ايدرسين اول ضلال و كم اولمز يعنى
دو نمز و اول كيمسه كه سن كم ايدرسين يعنى اضلال ايدرسين هيچ كيمسه اكا
هادى و رهبر اولمز العياذ بالله عبرت بز كداى نيك انجام به از
پادشاه بد فرجام كداى نيك بيانيه پادشاه بد فرجامدن يو يله در
نيك انجام و بد فرجام وصف تركيبيدر انجام و فرجام عاقبت و صوك
معناسنه در محصول تركيب عاقبتى ايو يعنى خير كدا پادشاه فرجامدن يكد
يعنى عاقبتى شر اولان پادشاهدن يكدر بيت بز غمى كز پيش شادمانى برى
به از شادى كز پيش غم خورى غمى يا حرف وحدت كز كه حرف رابط
نى باى عمك فتحيله پس معناسنه در آدو صوك معناسنه و شين غمه راجعدر
شادمان وصف تركيبيدر ماننددن بكزمك معناسنه صكره سرور معناسنه
اسم اولدى آسمان كبى كه وصف تركيبى ايكن فلكه اسم اولدى و يا حرف مصدر
شادمانلق پس اوج لفظدن مركب اولدى شاد كه صفت مشبهه در فرح
معناسنه فانك فتحى و دانك كسريله و مان كه مرخمدر ماننده دن و ياى مصدر
دن فتامل شادى باى اول حرف مصدر و ثانى حرف وحدت شادىده
اولان يا مصدريه در و همزه اضافت ايچوندر ديرين سؤال اولنمز همزه قنده
در و اضافت نيه در عجب نه جواب و يرردى اوله كز كه حرف رابط صفت
بسش شين شاديه راجعدر محصول بيت بر غم كه انك اردنجه شادمانلق
و سرور كلورسين يعنى اردنجه شاد و خرم اولورسين اول شادلق و سرور
دن يكدر كه آردنجه غم يرسين حاصلى صوكى سرور اولان غصه يكدر صوكى

رد سمعی

غصه

غصه اولان سروردن لطيفه بز زمين را از آسمان نثار است و آسمان را
از زمين غبار كل انا يترشح بما فيه زمين را دا حرف تخصيص صوكى يا
حرف صلادر يا معناسنه نثار بونك صحيحى معناسنه در يعنى اول نسنه كه
صچادلر اقچه و التون كبى اما بونده باران مراد در انا همزه نك كسريله ظرف
ديمكدر يعنى قب يترشح فعل مضارع مفرد مذكر غائبدر تفعل بابندن
سيزدر ديمكدر بما با حرف مصاحبت ما اسم موصولدر التى معناسنه
فيه جار و مجرور جمله ظرفيه اعرابدن محلى يوقدر صله موصولدر محصول
زمينه آسماندن حاصل نثار باراندر و يا زمينك آسماندن محصولى نثار
باراندر اما آسمانه زميندن غباردر و يا آسمانك زميندن غبار فتدر بو هر
ظرف كنديسنك ايچنده اولاندن سيزدر يعنى ايچنده نه وار ايسه طشره انشاندن
اول سيزدر و چيقار بيت بز كرت خوى من آمد ناسزاوار بز تو خوى
نيك خويش از دست مكذار كرت ضمير خطاب خوى من لاميه ناسزا
وار ناموافق و غيره لايق خوى نيك خويش بيانيه و لاميه در محصول
بيت اكر سكا بنم خويم و خصلتم ناموافق و ناسزاوار كلديسه سن كندى
ايو خويكى و خلقكى الدن قومه يعنى ترك ايلمه ادب بز حق تعالى
مى بيند و مى پوشد و همسايه نمى بيند و مى خروشد مى خروشد فعل
مضارع مفرد غائبدر خروشيدندن چوقرامق مثلا چو ملك و قران
و غيركبى چوقرادقى كبى چوقرامق بونده مراد كوريلك و چاغرمق
در محصول تركيب خداى تعالى قولرك عيوب و جرائمنى كورر و
ستر ايدر اما قو كشى كورمز و چاغرر يعنى غاييانه نجه دولى افترالر
ايدر بيت بز نعوذ بالله اكر خلق غيب دان بودى بز كسى بحال
خود از دست كس نياسودى غيب دان وصف تركيبيدر غائب
بيلجى ديمكدر داننددن دانستن دن ديرين خطا ديش با حرف ظرف حال
خود لاميه نياسودى فعل نفى حكايت حال ماضى ديكلنمزدى و راحت اولمزدى
ديمكدر محصول بيت نعوذ بالله يعنى خدايه صيغنورم خلقك شرندن اكر

ردابن بيسكلى

خلق عالم غیب بلمجی اولدیغی یعنی احوال غیبیدن خبردار اولدیغی هیچ برکیمسه
کندی عمنا لرینی کیمسه لردن نهان ایتمسین وحضور ایلمزدی یعنی خلق بری برینک عیب
مطلع اولمیدی هیچ برکیمسه دنیاده خلقدن سالم زندگانی ایلمزدی بجا حی
ولک معناسنی بسبب حال نفسه دیمک خطادیمش مطایبه ٭ زر از معدن
بکان کندن بدر آید و از دست بخیل بجان کندن معدن دالک
کسریله اسم مکاندر ضرب بابندن با حرف سبب کان کاف عربیله مراد قیو
معدندر تقدیرده بدر آید چیقار دیمکدر زر مفعول صریحی و از معدن
غیر صریحی بکان کندن ده اکا متعلقدر دست بخیل لامیه بجان کندن
بکان کندن کبیدر اعرابده تقدیری بجان کندن بدر آید در بعض نسخه ده
ونیاید واقعدر جان کندن مراد جان چکشمکدر یعنی بلا و مشقت
چکمک محصول ترکیب التون معدندن معدنی قزمقله چیقار اما بخیلک
الندن جان چکشمکله چیقار یعنی چوق زحمت و مشقت چکمکله الندن چقار
حاصلی زیاده امساک ایلدکندن دکه بلا ایله الندن الینماز پس نیابنک
معناسنی بو وجهله داست کلور معدندن صکره کان ذکری جناس قافیه ده
مطابق ولمق ایچوندر وتفنن قصد ایچون وتکراردن احتراز ایچوندر
مصراع ثانینک معناسنی بخیلک الندن التون اولمکله چیقار دیمک مقصود
اولان معنایی چیقاده ممش قطعه ٭ دونان نخورند و کوش دارند
کویند امید به که خورده دون بوندن خسیس و ناکس معناسنه در
الف ونون ادات جمعدر مبتدا و نخورند خبری کوش داشتن ودر ایک
صقلیوب حفظ ایلمکدر نخورندک و کوش دارندک مفعولی محذوفدر
مالدر امیده تقدیری امید خوردن به در که من تفضیلیه معناسنه در
خورده تقدیری خورده شده در محصول بیت بخیل و خسیسلر ولنلرمالنی
ییمزلر و صقلارلر دیرکه ییمک امیدی یکدر دیمشلر اولمقدن یعنی ییوب مفلس
ومحتاج اولمقدن صقلیوب هر نجن ایسه ییرم دیو امید ایتمک یکدر دیرکه بکا
عرب دیرلر المأمول خیر من المأکول یعنی صقلیوب امید ایتمک ییمش اولمقدن

دوزى

دوزی بینی بکام دشمن ٭ زر ما نده و خاکسار مرده دوزی
احرف وحدت بینی فعل مضارع مفرد مخاطب با حرف صله مساحبت
کام دشمن لامیه دشمنک مرادینجه دیمکدر مرهو ندیده زر ضمیر ما نده فعل
ماضیدن قسم مفرد غایب خاکسار مرده زر ما نده یه معطوفدر کیمی
بیله بینینک مفعول صریحلری و بکام دشمن غیر صریحی خاکسار لغتده
طویراقلو دیمکدر اما استعمالده قاره طویراقله یا توپراقلو ولاتی
کیمسه یه دیرلر دیاد عربک مزبله لکنده یاتان غریبان محتاجین کیشی بوندن
خاکسار ولدیوادن تعبیر ایلمش زیرا کیشی کسب ایلدوکی مالی ییمیوب
صقلمق جهتندن ناشیدر خاکسار رجل کثیر التراب درکه تراب درهم و
دینارک اصلیدر دیمک کیمسه نک طپراق باشینه معنا تصویریله معناسی
یعنی اول بویله تصویر اید وب کره والمعنی دوزی بینی دشمن را زر ما نده
و مرده خاک کوزنجاک آلوده تکرار بو وجهله داخی تصویر ایدرب
دوزی بینی بر مراد دشمنش کر زرش ماندی بو ادثان وتنش بخاک آلوده
شده دیمک معناسی یعنی تراب آلوده ایلمش عفا الله عن سیئاته
محصول بیت برکون کورسین دشمنک مرادینجه زر قالمش و خاکسار
اولمش یعنی مالینی قیوب کتمش مصراع اولده سکت وار غفلت اولنمیه یعنی
بینی سکتله اوقنور ادب ٭ هرکه بر زیردستان نبخشاید بجور زیر
دستان کرفتار آید زیردست وصف ترکیبیدر والف ونون ادات
جمعدر کشینک الی آلتنده اولنلردن عبارتدر خدمه و دعایا کبی
نبخشاید فعل نفی مستقبل مفرد غایب ترحم ایلمزدیمکدر بجور با حرف صله
جور زبردستان لامیه در زبردست زیردستک نقیضیدر والف
ونون ادات جمع اقویادن عبارتدر محصول ترکیب هرکه الی التنده
غیلره وضعفایه مرحمت ایلمز اقویانک جور وجفاسنه کرفتار کلور یعنی
مبتلا اولور حاصلی ضعفایه رحم ایلمین اقویا قهرینه مبتلا اولور مثنوی
نه هر بازو که دروی قوتی هست ٭ بمردی عاجزان را بشکند دست

دد ابن سید علی
دد شمعی
دد سروری

قوتی یا حرف تنکیر یوردی یا حرف مفاجات ویا حرف المصدر عاجزان
دن یا حرف تخصیص بعکیدر فعل مضارع مفرد غایب فاعلی تحتنده بلدیغه
راجع ضمیردر عاجزان مفعول اولیدر یحی وثانیسی دست ویرردی غیری حجی
محصول بیت ایلدکلدر که هر بازوکه اندن قوت وار ددر یعنی قوتلیدر مرد کلة
دکلدر انلها جزلرک البنی صیر یعنی شکست ایدر دکلدر حاصلی بو بلا ابلدیکم
یا نیتنه تمالا ذ دیکدر ریکحدا اندن انتقام الور و کیمه نک حقنی کمه دوه
ضعیفان را مکن بر دل گزندی که در مانی بجور زور مندی
ضعیفان را را حرف تخصیص کزند ضرر و یا حرف تنکیر که حرف تعلیل در مانی
فعل مضارع مفرد مخاطب عاجز قالورسین دیمکدر ماند نددن ماندند
دینلر خطای ایلمشلر با حرف ظرف جور زورمند لا متمو یا حرف وحدت
محصول بیت ضعفانک کوکلینه کزند ایلمه یعنی ضرر و زیان ایرشدرمه ذکر
بر زورمندک جوروجفاسنده عاجز قالورسین یعنی دست قهرینه
کرفتار اولورسین زیرا دنیا محل مکافاتدر کما تدین تدان در کزندی
تک یا سینی حرف وحدت دیین سهو ایلمش زورمند وصف ترکیبیدر دینلر
خطای فاحش ایلمشلر حکمت عاقل چون خلاف در میان بیند
بجهد و چون صلح بیند لنکر بنهد که انجا سلامت بر کرانست و
انجا حلاوت در میان بجهد فعل مضارع مفرد غایب بجر اد دیکدر
یعنی بجرادر معناسنه حاصلی صاولور وار اده دور مز لنکر بنهد لنکر
قور یعنی قرار ایدر و ثابت اولور لنکر یکلور ده اولور اصلنده اما بونک
کبی یرلرده تثبت و قرار مراد در محصول ترکیب عاقل اولان کشی جونکه
اورتاده خلاف کوره بجرادر اندن طورماز اما جونکه صلح اراده کوره
ثابت اولوب قرار ایدر زیرا اندن سلامت کنارده در و بوندن حلاوت
و لذت میانده لف و نشر مرتب رعایت ایلدی حکمت مقام دراسه
شش می باید و لیکن سه یک می آید مقام مفاعل بابندن اسم فاعلدر
اوجیله نرد وطولی اوینایاندر شش اوج کره التی دیمکدر و سه یک کره بر

دد ابن سیدعلی و سروری
دد سمعی
دد ابن سیدعلی و سروری

دیمکدر ترکیبک معناسی ظاهر اولمقده کوزنا و ملالت یکبه لمواسطه مراد ساعتیشش ده
و بسط دیمکدر ... محصول ترکیب مقامرده شش کو کیمه لیکن سه یک کلوی
یعنی ذونکار دا ایچکشینک مرادی او زره اولماز بیت هزار باد چو اسب
توشتر از میدان ولیکن اسب نتاذ به دست خویش عنان
باز بونده که معناسنه در جراکاه او تلوتر بر الجها اسم در او تلمه معناسنه
جریدن ندن وکاه ظرف مکان محصول بیت بیک کره او تلق میداندن یلدز
ولیکن آتک دزکنی الندن دکلدر که استدیکی یرده اوله تضرع درویشی
در مناجات میکفت یا رب بر بدان رحمت کن که بر نیکان خود رحمت
کرده که ایشان را نیک آفریده درویشی یا حرف وحدت میکفت
می حرف حکایت بر حرف صله در ایکی یرده بیله معلوم اولدکه بونیله در
علی حرفیله مستعمل اولدوغی کبی فارسیده بر حرفیله مستعملدر بدان جمع بد
و نیکان جمع نیک خود ادات تاکید کرده ماضیدن قسم مفرد مخاطب
که حرف تعلیل آفریده ماضیدن قسم مفرد مخاطب یراتمش سین دیمکدر کرده
ده و آفریده ده همزه لر خطاب ایچوندر دیین معهود جهلی او زره مصرو
محصول ترکیب بر درویش مناجاتده سویلردی یارب یرامزلره رحمت
ایله که ایولره خود رحمت ایلمش سین زیرا انلری ایو یراتمش سین یعنی
انلری ایو خلق ایلدکک انلره رحمت ایلکدر حکمت اول کسی که علم
بر جامه و انکشتری در دست نهاد جمشید بود کفتندش چرا همه
زینت و آرایش بجپ دادی و فضیلت راست را کفت راست
را زینت راستی تمامست کسی یا حرف وحدت که حرف بیان علم بونده
قفتانه وضع ایلدکلری نشاندر که اول زمانده صاغ او موزدن اشاغه
کوکس او زره قفتانک ظاهرینه بعض شکوفه شکلنده ویا بعض حیوانات
شکلنده ایپکدن بر نشان پیدا ایدرلردی که علم دیرلردی و اول قفتانه
جامه معلم دیرلردی نتکه ناسبقا مفصل بیان اولندی انکشتری همزه نک
فتحی و نونک سکونی و کاف عجمک ضمی و شین معجمه نک سکونی و تانک

فتحی و دالنك كسری و یای اصلیه ایله بوزك معناسنه در دست در حرف
... مناسبه اولكی مبتدا بو جمشید بود خبری جمشید جمله فعلیه
میمك سكونی ایله قدیم پادشاهلردن بر پادشاهك اسمیدر بچپ با حرف
صله و چپ و با عجمیلرده صول معناسنه كه عربیده یسار دیرلر بانك فتحیله
و لو حرف جلیله فضیلت مبتدا و است راست خبری اولكی راست
بر كلمه در صاغ ال و صاغ جانب معناسنه كه عربیده یمین دیرلر و ایكنجی
راست تركیب در را ایله ادات خبردن كه سین و تا درمغابی راستكه
دیمك اولور و است را ادات صله واسته دیمكدر زینت راستی لامیه
و یا حرف مصدر تمام بونده كافی معناسنه در محصول تركیب اول بر
قفاندن علم و آلة بوزك تودی یعنی برمغ بوزك طاقلری جمشید دن اكلادی
نیچون جمیع زینت و آرایشی صول اله ویردك حال بوكه فضیلت صاغ الك
دیدیكه صاغ اله استلق زینتی كافیدر راستی عبارتنده ایهام وار یعنی
صاغلق و طوغریلق معناسی قطعه فریدون گفت نقاشان چین را
كه پیرامون خرگاهش بدوزند فریدون باب اولك اولنده مفصل
ذكری گچشدر نقاشان چین لامیه و را ادات مفعول كه حرف رابط
و قوله پیرامون بای عجمك كسریله اسمدر اطراف معناسنه پیرامن ده
دیرلر خرگاه خانك كسریله و رانك سكونیله قبا اوكه كه ایله اورتیلور
دد یم اوی ده دیرلر حاصل قبه شكلنده اولور خرگاه بوندن اوتاغ معنا
در دیدیلر خرگاهی بلیز ایش بدوزند فعل مضارع جمع غائبدر دیكلر
مفعولی یعنی دیكلیك نسنه بیت ثانیدر زیرا عادتدر اوتاغلرده ...
لوده دن نك آمیزلر در بعض نسنه كسوب دیكرلر مثلا مبارك باد و سعا
باد عبارتلرینی كسوب دیكرلر بو معنا یه واصل اولمیان مصراع ثانینك
معناسنی كه آنك او تاغنك اطرافنی دیكرلر یعنی لازم اولان یری مرمت
ایدرلر دیین زیاده تدقیق سویلمش بدوزند فعل معنادن عدد دوختن
دن دینلر خطا ایلمشلر بدان را نیك دار ای مرد هشیار كه نیكان

رد شمعی

رد شمعی
رد ابن سید علی و سروری

كه

خود نیكانند و نیك روزند بدان برا اول ادات مفعول لو بدا ...
اول مفعول اولی و نیك مفعول ثانیسی و دار فعل امر مفرد ...
دار ید ندن طوت دیمكدر كه حرف تعلیل خود ادات تاكید بود كزینك
... ید تقدیری بزرگند و نیك روزند اولولر و سعادتلولردر دیمك
بس بزرگانند و نیك روزانند دیو تقدیر ایلمك احتیاج یوقدر محصول
بیت خرگاهك اطرافنه دیكلمك بو بیتدر كه یرامزلری ایو طوت یعنی
رعایت ایله ای مرد هشیار زیرا ایولر خود اولولر و نیك بختلردر دیمك
روزدیمكدن غرض صاحب سعادتلردر دیمكدر حاصلی یرامزلری ایو
رعایت ایلمك گرك كه ایولر رعایته قلجیلا آلودلر كه شانلری رعایت
اقتضا ایدر مجموع بیتك معناسی یرامزلری ایو طوت یعنی الكره ایو
دعا ایله ای عاقل كشی زیرا ایولر خود اولولر و سعادتلولردر سنك
دعاكه اصلا احتیاجلری یوقدر دیین بددعایه مستحق ایمش حكمت
بزرگی را گفتند با چندین فضیلت كه دست راست دارد خاتم
چرا در دست چپ میكنند گفت ندانی كه همیشه اهل فضل محروم
باشند ندانی فعل مضارع مفرد مخاطبدر استفهام انكاری طریقیله
محصول تركیب برا اولویه دیدیلر كه بو قدر فضیلتله كه صاغ الك وار در یعنی
صاغ الك وار خاتمی نیچون صول اله ایدرلر یعنی صول اله صرچه پاره مغینه طاد
لر صاغ اله صرچه پاره مغینه طاقلر دیدی بیلمزمیسن كه دائما اهل فضل محرومدر
بیت آن كه حظ آفرید و روزی ساخت یا فضیلت همی دهد یا بخت
حظ حانك فتحی و ظانك تشدیدیله نصیب معناسنه در آفریدك مقدم
مفعولیدر روزی یای اصلیه ایله رزق معناسنه در ساختك مقدم مفعولیدر
ساخت فعل ماضی مفرد غائبدر ساخت لفظندن مخففدر یعنی ایلدی حاصلی
یراتدی دیمكدر محصول بیت اول كیمسه كه نصیب یراتدی و رزق پیدا ایلدی
یعنی وجوده كتوردی آدمه یا فضیلت ویردی یا بخت و دولت بعض نسخه ده
بخت یرینه تخت واقعدر لطیفه در ملاحظه ه نصیحت پادشاهان مسلم

رد ابن سید علی و سروری

رد شمعی

کسی دانست کز بیم من برخوردار و امید نه٭ محصول ترکیب پادشاهلك دیدم
نصیحت ایلمك بو کیمسه یه معلومدر که باشی قورقوسی و امید ذوقی اولمیه یعنی اولملك
خوفی اولادنه امیدی وار دوم امید مثنوی٭ موحد چه در پای ریزی زرش
چه شمشیر هندی نهی بر سرش٭ موحد اسم فاعلدر تفعیل بابندن خدایی
برلیجی توحید ایدنده بونك کبی یرلرده مساوات معناسنی افاده ایدر
ریزی فعل مضارعدر ریختندن دوکه سین دیمکدر ریختن دن دیتلبی
خطا ایدیلور دیش شین معناده یاپیمقیدر تقدیری در پایش در تحتیر — دد ابن سید علی وسروری
هندی بیانیه نهی فعل مضارع مفرد مخاطبدر نهیدندن نونك فتحی وکریله
قومق معناسنه محصول بیت موحد اولان کیمسه یه نسبت آیاغینه آلتون التجه
دوکه سین زر یا شمی اوزرنه قلیج طوتاسین نه یعنی آیاغینه مال دوکلسه یا شنی
اوزرنه قلیج طوتمق برابردر زیرا که ندن سو بتورور نه بوندن یرینور امید
و هراسش نباشد ز کس٭ برینست بنیاد توحید و بس هراس هانك
کسریله خوف معناسنه در یعنی قورقو و شین موحده راجعدر برینست مقدم
خبر بنیاد توحید لامیه و مبتدا و او بس ایله بونك کبی یرلرده فقط معناسنه
محصول بیت موحدك کیمسه دن امید و هراسی اولماز یعنی نه کیمسه دن
قورقوسی و پرواسی و نه کیمسه دن امید و رجاسی وار لطیفه٭ پادشاه
از بهر دفع ستمکارانست و شحنه برای خونخواران و قاضی
مصلحت جوی طراران هرگز دو خصم بحق راضی پیش قاضی نروند
ستمکاران مصدرك مفعولنه اضافتیدر شحنه صوباشیه دیرلر خون
خواران وصف ترکیبیدر قان ایچجی معناسنه خواریدندن و الف و نون
ادات جمع مصلحت جوی وصف ترکیبیدر جویندندن طرارانه اضافتی
اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر پادشاه مبتدا و ما بعدی خبری و شحنه
مبتدا و ما بعدی خبری و قاضی مبتدا و ما بعدی خبری طراریان کیسه‌یه
دیرلر که قادیجه کیسه‌یه دیرلر محصول ترکیب پادشاه ظالملرك ظلمنی دفع
ایلمك ایچوندر و صوباشی قان ایچجی ظالملر ایچوندر یعنی قتللرك و اهل

شر و فسادك خلقدن ضرری نفی دفع ایلمك ایچوندر و قاضی طرارلرك
مصلحتنه متعلق احوالی گورمك ایچوندر یعنی شریعته متعلق امورلری
گورمك ایچوندر بعض طرفه ده بلا رزمه ... شرعاً گورمك ایچوندر
هرگز حقه راضی ایکی خصم قاضی اوکینه کیتمزلر زیرا هر کس حقه راضی اولسه
نصکره خصومته احتیاج قالمز بعض نسخه ده هرگز دو خصم از پیش قاضی
نه روند واقعدر یعنی هرگز ایکی خصم قاضی قتندن راضی کیتمزلر بلکه بری
راضی کیدرسه بریسی ناراضی کیدر قطعه٭ چو حق معاینه دانی که می
بباید داد٭ بلطف به که بجنك آوری و دلتنگی معاینه مفاعله بابندن
مصدردر که حرف بیان می حرف استمرار و با حرف تأکید باید فعل مضارع
مفرد غائب کرك دیمکدر بلطف بو مقدر دادن مصدرینه متعلقدر که
من تفضیلیه معناسنه در جنك آور وصف ترکیبیدر محارب یعنی صواشجی
معناسنه و یا حرف مصدریه دلتنگ وصف ترکیبیدر گوکلی طار معناسنه
و یا حرف مصدریه گوکلی طارلغی دیمکدر محصول بیت چونکه معاینه بیلورسین که
الك حقنی ویرمك گرکدر لطفیله ویرمك یکدر که صواشجیلغله و گوکلی
طارلغیله ایه حاصلی حقوق ناسی ملایمت و رفقیله ادا ایلمك یکدر محاربه
و مجادله ایله ادا ایلمکدن دلتنگی جنگه عطف ایدوب و آوردیکی قید
طوتب ای و بد لتنگی آوردی و دیدی یای خطابدر دین زیاده باطل
و بر وجهله اخی معنا نفسو رایدوب بلطف دادن به که بجنك آوری
دادی و بد دلتنگی دادی ایکی وصف ترکیبیه داخل ایکی یای مصدریه ایله
دین عجب قوی ترزیف گوی ایمش عفا الله عنه خراج اگر نگزارد کسی
بطیب نفس٭ بقهر از و بستانند مرد سرهنگی طیبت مصدردر طاب
یطیب دن طاب دکلور تانك فتحیله بونده ایلمك معناسنه در مرد
سرهنگی بیانیه در موصوف وصفته ضرورت وزن و قافیه ایچون افراد
ایلدی و الا فعله نسبت جمع معناسنه ایدی یعنی مردان سرهنگیان
محصول بیت اگر بر کیمسه خراجی طیب نفس و صفای خاطرله ادا ایلمزسه

دد ابن سید علی

مرد هركی بندن الی قهرله آلور ذيرا حق شهيد [illegible] كيمسه‌كا انكار ايلمز

نتكه ❊ هركس [illegible] نداند [illegible] كو و قاضی [illegible] بست يعنی

محصول تركيب هر كيمك دينی اكثی نسنه يه ميكه كيدا ولور يعنی قاشور

اما قاضينك [illegible] تعليله كه هيچ نسنه كمز اولور ترشيدن وشيئی [illegible] يا

[illegible] انجوندر بيت ❊ قاضی كه برشوت بخورد پنج خيار ❊ ثابت

كند از بهر تو ده خربزه زار برشوت با حرف مصاحبت وراده كسره

وحد جايزدر خربزه زار كلزار ولاله زار كبيدر يعنی قاوونلق كبی تندن

كنايه‌در حاصلی قاوون بستانی ديمكدر محصول بيت قاضی كه رشوت طريقيله

بش خيار اكل ايليه سنكيچون اون قاوونلق ثابت ايدوب مقرر ايده لطيفه

❊ پير از نابكاری چه كند كه توبه نكند ونخته معزول از مردم آزاری

نابكاری فاسق وفاجره استعمال ايدرلر ويا حرف مصدريدر بوندن

مراد نابكاريدن زنادر قرينه قياميله محصول تركيب بر قحبه زنادن نه

ايليه كه توبه ايليه يعنی توبه ايليوب نه يه قادردر ذيرا بونزينه كيمسه بقمز توبه ايلوب

نيه ماكلدر بالضروره توبه ايدر شحنه معزول ده خلق آزارلقدن توبه

ايلمسه نه ايليه بيلور يعنی خلق انجيتمكه قادر دكلدر ذيرا معزولدر بس توبه

ايلمسی ضروريدر بيت ❊ جوان كوشه نشين شير مرد راه خداست

كه پير خود نتواند ز كوشه برخاست جوان كوشه نشين بيانيه‌در كوشه

نشين وصف تركيبيدر كوشه ده اوتوريجی ديمكدر شيرمرد تركيب مزجيدر

اصلی مرد شيردر اضافت بيانيه ايله ارسلان ار يعنی ارسلان كبی ار حاصلی

پهلوان وبهادردر ديمكدر مصراع مبتدا وخبردن متركبدر كه حرف تعليل

خود ادات تأكيد كوشه‌ده يا حرف وحدت وهمزه حرف توسل همزه حرف

وحدتدر ديين اسكی خطاسی اوزره مصراولمش برخاست برخاستن معناسنه

محصول بيت كوشه نشين جوان خدا يولينك شير مرديدر يعنی هوادن

كچوب نفسنه غالب اولوب كوشه وعزلت اختيار ايدن جوان كوچلو

اردر ذيرا پير خود بر كوشه‌دن قيام ايلمكه قادر دكلدر بس بركوشه‌ده اوتور

ماىي ضروريدر بيت جوان سخت ميبايدكه از شهوت بپرهيزد كه پير سست رغبت خود آلت برنمی خيزد جوان سخت

بيانيه كه حرف تعليل پير سست رغبت بيانيه سست رغبت وصف تركيبيدر

رغبت ميل معناسنه‌در وراحرف تخصيص نمی خيزد فعل نفی مستقبل مفرد

غائب خيزيدندن قالقماز ديمكدر محصول بيت محكم جوان كركدر كه شهوتدن

پرهيز ايليه يعنی نفسی طالب وشهوتی غالب ايكن پرهيز ايلمك هنردر ذيرا

پيرنی قدرت وطاقه پرهيزا مضرور ويدر كه آلت مساعده ايلمز يعنی

قالقماز كه بر نامشروع ايشه مرتكب اوله حكمت حكيمی را پرسيدند كه چندين

درخت نامور كه خدای تعالی آفريده است بلند وبرومند هيچ

يكی را آزاد نخوانند مكر سرو را كه ثمره ندارد دربن چه حكمت است

كفت هر يكی را دخلی معينست ووقتی معلوم كه كاهی بوجود آن تازه

است وكاهی بعدم آن پژمرده وسرو را هيچ ازين چيزی نيست

ودر همه وقت تازه است واين صفت آزادگانست درخت نامور

بيانيه نامور ناملی ديمكدر ذيرا ور نسبت معناسنی افاده ايدر معنای

لازمی مشهوردر نامدار ديمكدر لازميله تفسير ايدن نه دخل ايدن كندی

مدخولدر برومند بوندن يمشلی ديمكدر ذيرا بر يمشدر ومند ادات نسبت

دولتمند وحاجتمند كبی نهايتی بر لفظيله واوسز استعمالی معهود دكلدر

يعنی برمند ديمزلر واو مبالغه ايچون زياده اولندی ديين عندی سويلمش

بعض نسخه‌ده بلند برينه بادور واقعدر يعنی بادور وبرومنددر وشمس

وجهدن خالی دكل ذيرا باد آغاج حاصليله ديرلر وور ادات نسبتدر

لی معناسنه كه ثمره ندارد مقام حالده واقعدر حال بو كه ثمره‌سی يوقدر

ديمكدر ثمره ميوه معناسنه‌در بوندن كلنجه سؤالدر وكفت ما بعديله

جواب دخل بوندن حاصل معناسنه‌در ويا حرف وحدت ويا حرف

تنكير هر درخته دخل معين اثبات ايلمك مبالغه طريقيله‌در ذيرا هر

بر درختك حاصلی اولمز فتدبر ونتيجه بو يله‌در كاهی يا حرف وحدت.

رد سروری

رد ابن سيد علی

رد شمعی

برکی دمیانتك فتحی ونذای معجمك سکونی ومیمك ضمی ونذای مهملتك سکونیله
مداولمشدر یعنی کیدر فعل ماضیدن قسمدر واین صفت آزادکاشت جمله حالیه
در محصول ترکیب حکمادن برینه سؤال ایلدیلرکه بو قدر نامور و نامدار
درخت که خدای تعالی خلق ایلمشدر بارور و برمند هیج برینه آزاد دیمزلر
الا سروه یعنی وحاصلی بو غلبکین بوندن نه حکمتدر حکیم دیدی که
درختلرك هر برینك معین حاصلی ومعلوم وقتی واردرکاهی اول
حاصل وجود یله تازه درو کاهی عدمیله پژمرده و سروك بوندن هیج
نسنه سی یوقدر وجمیع اوقاتده تازه درحال بوکه بو حالت آزاده لرك
صفتیدر قطعه ؛ برانجه میکذرد دل منه که دجله بسی ؛ پس از خلیفه
بخواهد کذشت در بغداد دل منهك مفعول صریحی ومیکذرد دانجه
نك صفتی که حرف تعلیل دجله بغدادده شطك اسمیدر یعنی بغداد دایرما
غینه غیریرده شط دیرلر اما بغدادده دجله دیرلر بسی چوق زمان دجله
بسی مرهونه در پس از خلیفه خلیفه دن صکره دیمکدر خلیفه دن بونده
مراد مستعصم باللهدر که آخر خلفای دولت عباسیه درکه هولاکوخانی
هلاك ایلدکدن صکره دنیادن خلافت کلیا مرفوع اولوب دوره
سلاطین ظهور ایلدی یعنی هر یره پادشاهلر حکم ایلمکه باشلادی مثلا
بغداده ابتدا سلاطین ایلخانیه حاکم اولدی آق قیونلی زماننه دك
اندن صکره قزلباشلردن صکره آل عثمان الی دولت وشوکتلری
قیامته دك ممتد اولسون آمین کذشت بونده کذشتن معناسنه در
دربغداد از بغداد تقدیرنده در محصول بیت اول نسنه یه که جری یعنی ثابت
وباقی اولیوب فانی اولان نسنه یه کوکل بغلمه یعنی تعلیق قلب ایلمه زیرا دجله
چوق زمان خلیفه مستعصمدن صکره بغداددن بجیسه در یعنی فانی
وکذا ان اولان اشیاء آقرصو حکمنده در که تعلیق قلبه لایق دکل شراح دد شراح جمیعا
بو بیتك تحقیقنده ایلمشلر ظاهر مرادینه واصل اولمدقلرندن اهمال ایلمشلر
کرت زدست برآید چو نخل باش کریم ؛ ور زدست نیاید چو

سرو

دد ...
سرو باش آزاد کرونت تای خطاب مفاده دنیه مقیده دور
دستك نقد یوندن نخل بوندن خرما اغاجیدر یا تای صلدم مفرد مخاطب
اولدیمکدر اسمی نخلدن وخبری کریم لفظیدر مصراع ثانی اولکی کبیدر
اعرابده محصول بیت اکر الکدن کلورسه خرما اغاجی کبی کریم اول خرما
اغاجنك کرامتی اولدرکه هر بری ایشه یرار دیقونك کبی که هر بری بر نسنه یه
کر کلدر واکر خرما کبی الکدن کریم اولمق کلمزسه باری سرو کبی آزاد اول
یعنی سرو بار و بردن آزاد اولدوغی کبی سنده تعلق دنیادن سالم اول
حضور ایلیه سین سرو کبی آزاد اول کیمسه یه جفا ایلمه ذیبن معنای جفا ایلمکی
وغظ ؛ دوکس مردند ومحسر بردند آنکه داشت ونخورد وان
کرد انست ونکرد محصول ترکیب ایکی کیمسه اولدیلر وتحسر ایلدیلر یعنی
حسرت ایلدکدیلر بری اولدرکه ماله مالك اولدی ویمدی وبری دخی علمه
مالك اولدی موجبیله عمل ایلمدی قطعه ؛ کس نبیند بخیل فاضل را
که نه در عیب کفتنش کوشد بخیل فاضل بیانیه در ورا ادات مفعولدر که
حرف بیاندر نه حرف نفی معناده کوشد مفیددر یس فعل نفی مستقبل اولور
در عیب در حرف صلدر کفتنش شین ضمیر بخیل فاضله راجعدر محصول بیت
کیمسه فاضل بخیلی کورمز که انك عیبنی سویلمکه دوشمیه یعنی عیوبین تقریر ایلمکه
سعی ایلیه البته حاصلی فضل بخل عیبنی ستر ایلمز هر نقدر فاضل ایسه ده ور
کریمی دو صد کنه دارد ؛ کرمش عیبها فرو پوشد کریمی یا حرف وحدت
فرو ادات تأکید محصول بیت اما اکر بر کریمك ایکی یوز عیبی وکناهی
اولورسه کرمی واحسانی جمیع عیوبنی ستر ایدر خاتمة الکتاب
تمام شد کتاب کلستان والله المستعان درین جمله چنانکه
رسم مؤلفانست از شعر متقدمان بطریق استعاره تلفیقی
نرفت والله مبتدا المستعان اسم مفعولدر استفعال بابندن لفظا
مرفوع خبر مبتدادر معاونت طلب اولنان کیمسه یه مستعان دیرلر بونده
الله دردرین جمله یعنی جمیع کتابده بو درایه کلنجه پس سکز بابه حصر ایدنلر

ابن بابلی و سروری

معقول ایلمشلردر بونلرهم مؤلفاندر لامیه عادت مؤلفان دیمکدر شعر متقدمان
لامیه تلفیق تفعیل بابندن مصدردر دیز تقدیر نسخ وضع ایدوب قیمعه
دیرلر محصول ترکیب کتاب گلستان تمام اولدی و مستعان الله در یعنی
عونی اندن مطلوبدر کتابدن آنك اعانتی ایله تمام اولدی بو جمیع کتابك
انجلین که مؤلفین متقدمینك عادتیدر یعنی قدیم مؤلفینك قانونیدر
شعرای متقدمینك اشعارندن استعاده طریقیله تلفیق واقع اولمشدر
یعنی سوزلرینه کندی سوزینی قمادم غیریلره قاتدوغی کبی بلکه بونلر واقع و لالا
نظم و نثر حسب بجمله نته که حریری مقاماتنده بویله بیورمش و معترات
السحریه صاحبی بونلره تقلید ایلمشلر نته که دیباجه سنده یازمش بیت کهن
خرقهٔ خویش پیراستن ✽ به ازجامهٔ عاریت خواستن کهن خرقهٔ
خویش بیانیه و لامیه پیراستن بزه مك و سیلمك معناسنه درجامهٔ عاریت
بیانیه محصول بیت کشی کندینك اسکی خرقه سینی یاماپوب اصلاح ایلمسی
عاریتی خلقدن استمکدن یکدر حاصلی کندینك اسکی لباسنی یاماپوب کیمك
الك عاریتی لباسنی کیمکدن یکدر مصراع اولك معناسنی کندی کهنه خرقم
ایله بزنمك یعنی آنی کیمك دیبوب و حاشیه ده بکهنه خرقهٔ خویش تقدیرنده
دردیك بیته زیاده نامعقول و تزدیق لباس کیدرمکدر غالب
گفتار سعدی طرب انگیزست و طیبت آمیز و کوته نظران را
بدین علت زبان طعن دراز کردد که مغز دماغ بیهوده بردن و
دود چراغ بی فایده خوردن کار خردمندان نیست ولیکن بر رای
روشن صاحبدلان که روی سخن در ایشانست پوشیده نماند که
در موعظهای شافی در سلك عبارت کشیده است و داروی
تلخ نصیحت بشهد ظرافت بر آمیخته تا طبع مخاطب ملول نشود
و از دولت قبول محروم نماند غالب گفتار سعدی لامیه لردر و مبتدا
طرب انگیز وصف ترکیبی و خبر مبتدا انگیزیدن قوپارمق و بیدا ایلمك
یعنی طرب قوپاریجی و بیدا ایدیجی دیمکدر اکثری تن دن اخذ ایدنلر خطا ایلمشلر

رد شمعی

رد ابن بابلی و سروری

دجی

امیر یدندن

وطیب آمیز وصف ترکیبی دیر طیب مصدر طیبت بتقدیر ایلمك و کوزلك معناسنه
قرشندق معناسنه اسمدر ... دن اخذ ایدنلر خطا ایلمشلر و کوته دن نظر تمیز
دیمکدر والف و نون ادات جمعدر حاصلی وصف ترکیبیدر و را حرف تخصیص
بدین علت بو علتله یعنی گفتار سعدی طرب انگیز و طیبت آمیز اولدیغی
جهتدن بصیرتسزلرك زبان طعنی دراز اولور که حرف بیان مغز دماغ
بیهوده مغز بونك بینی معناسنه در دماغ بونك بینی ذودان یرو ا فهم
باشدر مغز دماغ بیهوده لامیه و بیانیه در مغز بردنك مقدم مفعولیدر
باطل یره امك جکمکدن عبارتدر دود چراغ بی فایده لامیه و بیانیه در
سابق کبی باطل یره تضییع اوقات ایلمکه دیرلر دود خوردنك مقدم
مفعولیدر رای روشن صاحبدلان بیانیه ولامیه در که حرف رابط
صفت روی سخن لامیه در مجازادر ایشان در حرف صلدر باء معناسنه
پوشیده نماند مخفی قالمیه دیمکدر در موعظهای شافی بیانیه لردر در ایچو
موعظه مصدر میمیدر وعظ معناسنه و ها ادات جمع در حرف صله سلك
عبارت بیانیه سلك سینك کسری و لامك سکونیله دیزی ایبلکینه دیرلر
دیزیده دیرلر داروی تلخ نصیحت بیانیه لردر با حرف مصاحبت شهد
ظرافت بیانیه شهد کونجی بالینه دیرلر بر حرف تأکید آمیخته ماضیدن قسم
مفرد غایب قریشدرمش دیمکدر محصول ترکیب سعدینك اکثر کلماتی طرب
انگیزدر و طیبت آمیز و بصیرتسزلرك سعدینك کلامی بویله اولدیغی
علتله زبان طعنلری دراز اولور که مغز دماغ بیهوده ایلمك و دود
چراغ بی فایده یمك عقلا ایشی دکلدر اما صاحب دللرك رای روشن
کسوزك ظاهری و توجهی انلره در مخفی قالمیه که شفا ویریجی نصیحتلری ایچو
سلك عبارته چکمشدر یعنی جوهر کبی کلماتی ترکیب و ترتیب ایلمشدر و اجی
نصیحت اجی داروسنی شهد ظرافتله قریشدرمشدر تا که مخاطبلرك طبعی
ملول اولمیه و دولت قبولدن محروم قالمیه مثنوی ✽ ما نصیحت بجای
خود کردیم ✽ روزکاری درین بسر بردیم بجای خود تقدیری

بنای خود کر د مضروریت وزن ایچون حذف و ایصال اولدی وضمیر نصیحة
راجعدر دوز کاری یا حرف وخدا ده درین یعنی دو نصیحت بیرلکه حرف
صله حالم و غایة دیمکدر بردیم ایلدک دیمکدر محصول بیت بز نصیحتی
محلنده ایلدک بو زمانی یعنی بر مدتی بو نصیحته حتی و غایة ایلدک
حاصلی بر مدت بو بابده عمر کچوردک **کر نیاید بکوش رغبت کس**
بر رسولان پیام باشد و بس نیایدک فاعلی نصیحتدر با حرف صله کوش
رغبت کس بیانیه ولامیه در کوش رغبتدن مراد رغبتله دیکلمکدر رسول
ایلجی و خبرجید ر یعنی خبر ایلدوب کتوریجی دیرلر مفعول یعنی فاعلی پیام
خبردر و بس انجق دیمکدر محصول بیت اکر بنم نصیحتم کیمسه نک کوش رغبته
کلمز سه یعنی کیمسه رغبتله ایشیدوب دیکلمزسه بکا نسنه لازم کلمز زیرا خبرجیلر
اوزرینه خبر ویرمکدر لازم اولان انجق قبول ایتدرمک لازم دکل
وما علی الرسول الا البلاغ در یعنی خبرجی اوزرینه لازم اولان همان
ایصال خبردر انجق طونلر مؤکدکلدر قطعه **یا ناظراً فیه سل بالله**
مرحمة علی المصنف واستغفر لکاتبه یا حرف ندا ناظراً منادای
غیر مقصود یعنی نکره فیه ضمیر کتاب کلستانه راجعدر سل سینک فتحی
وسکون لامله فعل امر مفرد مخاطبدر سل یسئل دن همزه سماعا حذف
اولمشدر اما سال یسال دن اولنجه عین الفعل قیاسا حذف اولمش اولور
بالله با من معناسنه در بعض نسخه ده لله در و نمشدر دکینه بو معنایه مرحمة مفعو
سلدر علی المصنف سل و یا مرحمة متعلقدر واستغفر سل معطوفدر
لکاتبه استغفره متعلق و ضمیر کتابه راجعدر محصول بیت ای کتاب
کلستانه ناظر اولان یعنی مطالعه ایدن اللهدن مصنفه رحمت ایسته
وکاتبنه غفران طلب ایله **واطلب لنفسک من خیر ترید به من بعد**
ذلک غفراناً لصاحبه واو حرف عطف اطلب فعل امر مفرد مخاطب
طلب ایله دیمکدر لنفسک اطلبه متعلقدر من خیر ده ترید فعل مضارع مفرد
مذکر مخاطب به با تقویت عمل ایچون کلمشدر تقدیری تریده در من بعد

ذلک

ذلک غفراناً بو مقدر اطلبک مفعول به صریحیدر لصاحبه غیر صریحی
محصول بیت داخی ای کلستانه ناظر اولان کیمسه اخی نفسک ایستدکک
خیری طلب ایله یعنی هر خیر که مراد که انی خدادن طلب ایله دونره
وطلبدن صکره کتابک صاحبینه و مالکینه غفران طلب ایله معلوم اوله
بعض نسخه لرده بیت اولنده سل بالله در و بعضنده سل الله در اما حرف جر
سل الله هیچ برینده واقع دکل زیرا بویله اولنجه ناموزون اولور که بحر
بسیط مثمن در که اوچنجی جزوی سالم در یعنی مستفعلن لکن شراح جمیعا بل
الله یازمشلر پس معلوم در که اشعار عرب اوزانندن قاصرلر ایمش

در شراح جمیعا

تم هذا الکتاب بعون الله الوهاب

شو دم کم شرحه ها تف دیدی تمت
غدا ایدی صو دار یسک سال هجرت
صفر ما هینک او چنجی دی روزی
که تکمیلینی مولا قلدی روزی
مبارک اولسون او قیوب یازانه
دخی سهو و خطاسینی دوزانه

کتبه الفقیر الحقیر المعترف بالذنب والتقصیر
احمد بن حسین المحتاج الی رحمة ربه القدیر
غفر الله له ولوالدیه واحسن الیهما والیه
ولمن ترحم بالخیر علیهما وعلیه
وذلک فی یوم الثامن وعشر
شهر شوال المبارک من شهور
سنه ست وتسعین والف

Lucente

ἐν θεῷ [illegible]

Μ [illegible] [illegible]

